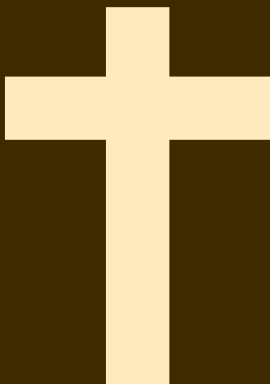

Didza' cub rucá'n
tsahui'

New Testament in Zapotec, Southern Rincon (MX:zsr:Zapotec,
Southern Rincon)

Didza' cub rucá'n tsahui'
New Testament in Zapotec, Southern Rincon
(MX:zsr:Zapotec, Southern Rincon)

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Southern Rincon

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Rincón Sur [zsr], Mexico

Copyright Information

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Southern Rincon

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

7feac3cb-fa00-54f1-b2be-b4d6aa29755b

Contents

San Mateo	1
San Marcos	72
San Lucas	115
San Juan	188
Hechos	242
Romanos	311
1 Corintios	340
2 Corintios	367
Gálatas	384
Efesios	395
Filipenses	405
Colosenses	412
1 Tesalonicenses	419
2 Tesalonicenses	425
1 Timoteo	429
2 Timoteo	437
Tito	443
Filemón	447
Hebreos	449
Santiago	470
1 Pedro	477
2 Pedro	485
1 Juan	490
2 Juan	497
3 Juan	498
Judas	500
Apocalipsis	503

DIDZA' DXI'A BUZUJË' LU GUICH SAN MATEO

Yugu' xuz xna' gul gdöd queë' Jesús

¹ Ni uzuja' laquë' xuz xna' gul gdöd queë' Jesucristo, naquë' zxi'n xsoë' David, lenca' zxi'n xsoë' Abraham.

² Abraham guquë' xuzë' Isaac.

Isaac guquë' xuzë' Jacob.

Jacob guquë' xuzquë' Judá len yugu' bönni' böchë'ë.

³ Judá guquë' xuzquë' Fares len Zara, ati' Tamar gucnu xna'quë'.

Fares guquë' xuzë' Esrom.

Esrom guquë' xuzë' Aram.

⁴ Aram guquë' xuzë' Aminadab.

Aminadab guquë' xuzë' Naasón.

Naasón guquë' xuzë' Salmón.

⁵ Salmón guquë' xuzë' Booz, ati' Rahab gucnu xnë'ë.

Booz guquë' xuzë' Obed.

Rut gucnu xnë'ë Obed na'.

Obed guquë' xuzë' Isaí.

⁶ Isaí guquë' xuzë' David.

David na' gna bé'inë' bunách Israel, ati' butság ná'lenë'-nu ngul na' gucnu zi'al ngul queë' Urías, ati' David len ngul ni glaquë' xuz xnë'ë Salomón.

⁷ Salomón guquë' xuzë' Roboam.

Roboam guquë' xuzë' Abías.

Abías guquë' xuzë' Asa.

⁸ Asa guquë' xuzë' Josafat.

Josafat guquë' xuzë' Joram.

Joram guquë' xuzë' Uzías.

⁹ Uzías guquë' xuzë' Jotam.

Jotam guquë' xuzë' Acaz.

Acaz guquë' xuzë' Ezequías.

¹⁰ Ezequías guquë' xuzë' Manasés.

Manasés guquë' xuzë' Amón.

Amón guquë' xuzë' Josías.

¹¹ Josías guquë' xuzquë' Jeconías len yugu' bönni' böchë'ë.

Yugu' bönni' ni gulacu'ë dza ni' cati' yugu' bönni' Babilonia gulachë'ë bunách Israel nadzungac lu xyuquë'.

¹² Jeconías guquë' xuzë' Salatiel.

Salatiel guquë' xuzë' Zorobabel.

¹³ Zorobabel guquë' xuzë' Abiud.

Abiud guquë' xuzë' Eliaquim.

Eliaquim guquë' xuzë' Azor.

¹⁴ Azor guquë' xuzë' Sadoc.

Sadoc guquë' xuzë' Aquim.

Aquim guquë' xuzë' Eliud.

¹⁵ Eliud guquë' xuzë' Eleazar.

Eleazar guquë' xuzë' Matán.

Matán guquë' xuzë' Jacob.

¹⁶ Jacob guquë' xuzë' José.

José ni guquë' bönni' queënu María, ati' María na' gucnu xnë'ë Jesús, lë' ca' Cristo, Nu na' tun lõz bunách judío guidë' duná bé'inë' lequë'.

¹⁷ Cni nac, glac chidá' cö' di'a dza ga gzu lau zoë' Abraham ga bdxintë zoë' David, ati' glac ca' yechidá' cö' di'a dza ga gzu lau zoë' David ga bdxintë dza yugu' bönni' Babilonia gulachë'ë bunách Israel nadzungac, ati' glac ca' yechidá' cö' di'a dza ga gzu lau dza ni' gulachë'ë lequë' ga bdxintë dza guljë' Cristo.

Yugu' le guc cati' guljë' Jesucristo

¹⁸ Cni guc cati' guljë' Jesucristo. Cati' ni' chnazí' lu na'bi' María, xnë'ë Jesucristo utság ná'lenbi' José, len zí'atël cati' zi'a utság ná'lenë'-bi', gyu'ubi' lë'bi' María na' tubi' bi'idau'. Guc cni ni'a qui yöl-la' huac queë' Dios Bö' La'y. ¹⁹ Naquë' bönni' tsahui' José na', bönni' queëbi' María, san cutu gu'nnë' uquë'-bi' laugac bunách. Gu'nnë' ulá'alenë'-bi' bagachi'z. ²⁰ Tsal ni' rza' ladxë'ë José ca na' gunë', bului' lahuë' gbaz la'y queë' Xanru' lahuë' José lu yël bëhcál, len rë' lë':

—José, zxi'n xsoë' David. Cutu gádxinu' si'u-bi' María, gacbi' ngul quiu', le yu'ubi' lë'bi' bi'i bönni'dau' na' ral-la' galjbi' ni'a qui yöl-la' huac queë' Dios Bö' La'y. ²¹ Galjbi' queëbi' tubi' bi'i bönni'dau', ati' gu'u labi' Jesús, le uslabi' bunách queëbi' lu dul-la' nabága'gac.

²² Cni guc yúgu'të lë ni quië butság lë na' gnë' Xanru' lu ru'ë bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, gnë':

²³ Gul-yutsca', tu ngul ra'bandau', tsu'ubi' lë'bi' bi'idau', ati' galjbi' tubi' bi'i bönni'dau',

Ati' lu'ë labi' Emanuel.

Emanuel nac tu didza' hebreo le rna: “Len rë'u Dios.”

²⁴ Cati' bubanë' José lu yël bëhcál, benë' ca na' gudxë' lë' gbaz la'y queë' Xanru', ati' gzxi'ë-bi' María na', gucbi' ngul queë'. ²⁵ Cutu gzóalenë'-bi' cati' bdxinr dza chguljbi' queëbi' bi'i bönni'dau', bi'i zi'al queëbi', ati' glu'ë labi' Jesús.

2

Duyuquë'-bi' bi'idau' Jesús bönni' ta'yejni'i

¹ Cati' guljbi' Jesús yödZ Belén, luyú Judea, rna bē'ē luyú ni' Herodes, ati' guladxinē' Jerusalén bönni' ta'yejni'i, narujquē' tu yödZ dē zaca' ga rlen gbidz. ² Gulanabē' bönni' ni, ta'nē':

—¿Gazx zoabi' bi'idau' na' ral-la' gna bē'ibi' bunách judío, bi'idau' na' zi'a guljbi'? Cati' ni' zoatu' ga rlen gbidz blé'itu'-ba' bölj yení' nac bē' chguljbi', ati' za'tu' ni quiē tsej lādxi'tu'-bi'.

³ Cati' gúquibe'inē' lē ni Herodes, bönni' rna bē'ē, grō'tsquē' baguí'i, len lēzca' cni gulabō' baguí'i yúgu'tē bunách nacuá' Jerusalén. ⁴ Ni'r bulidzē' yúgu'tē bxuz uná bē', len bönni' gdau' tu'sēdi, Herodes na', ati' gnabnē' lequē' gazx ral-la' galjē' Cristo, bönni' na' tunē' lōz bönni' judío glē'ē gna bē'inē' lequē'. ⁵ Tē' lē':

—Lu yödZ Belén luyú Judea. Cni nac le buzujē' lu guich bönni' bē'ē didza' uláz queē' Dios le rna cni:

⁶ Cutu nacr cuidi' lahuē' Dios yödZ Belén luyú Judá,

Ca yödZ gap nacuá' nup ta'ná bē' luyú ni,

Le grujē' yödZ Belén bönni' gaquē' blau,

Bönni' na' gun chi'ē bunách Israel quia'.

⁷ Ni'r bulidzē' bagachi'z bönni' ta'yejni'i na' Herodes, len gnabnē' lequē' quiē gnōznē' dxi'a gáca'xtē chguc bulu' lahui lauquē' bölj na' gulalé'inē'. ⁸ Ni'r bsölē'ē lequē' tsjaquē' Belén. Rē' lequē':

—Gul-tséaj ni', len gul-tsajná b dxi'a nacx nac queēbi' bi'idau' na'. Cati' chbdzölili'-bi', dudíxjöi'li' neda', quiē tsija' ca' neda', tsej ladxa'a-bi'.

⁹ Gdöd gulayönnē' didza' bē'ē Herodes na', zjaquē' bönni' ta'yejni'i na', ati' nanörba' lauquē' bölj na' gulalé'inē' cati' ni' nacu'ē ladzquē' ga bdxintē yajsóa ga na' dēbi' bi'idau' na'. ¹⁰ Cati' gulalé'inē' bölj na', guludzijsquinē'. ¹¹ Cati' gulayaziē' yu'u, gulalé'inē'-bi' bi'i bönni'dau' na', zóalenbi'-nu María, xna'bi'. Ni'r guluzechu zxibquē' laubi', len gulayíj lādxi'quē'-bi'. Gdöd na' gulasaljē' yugu' gui'ndau' quequē' len gulunödZjē' queēbi' oro, len yal, len nördau' rla' zxix qui yag mirra. ¹² Le chbuzéjni'nē' lequē' Dios lu yēl bēhcál cui tshuöjquē' ga zoē' Herodes na', qui lē ni na' yhuöjquē' ladzquē' nōz yubl.

Ta'zxundjē' José len María, ta'chē'ē-bi' Jesús luyú Egipto

¹³ Gdöd guluzē'ē ni' bönni' ta'yejni'i na', ni'r bulu' lahuē' tuē' gbaz la'y queē' Xanru' ga na' dē' José lu yēl bēhcál, len rē' lē':

—Gyas. Bchē'-bi' bi'idau' ni lenca' xna'bi', ati' bzxundj ni. Gyeaj luyú Egipto, ati' uga'nu' ni' cati' gyēpra' li' neda' yetú. Cni gunu' le uguiljē'-bi' bi'idau' ni Herodes quiē gdöddē'-bi'.

¹⁴ Ni'r gyasë' José, len ni' nac chdzö'l, bchë'ë-bi' bi'idau' na' lenca' xna'bi', ati' yjaquë' luyú Egipto. ¹⁵ Guluga'në' ni' cati' gutrë' Herodes. Cni guc quië butság lë na' gnë' Xanru' Dios lu ru'ë bönni' bë'ë didza' uláz queë', gnë': "Ga nac luyú Egipto bulidza' Zxi'na'."

Rsölë'ë Herodes bönni' ludödcë'-bi' bi'idau' huë'n nacua'bi' Belén

¹⁶ Cati' gúquibe'inë' Herodes cutu glunë' ca rnë' bönni' ta'yejni'i, gleyne' Herodes na', ati' gna bé'inë' bönni' tsjaquë' ludödcë'-bi' yúgu'tëbi' bi'i bönni'dau' nacua'bi' Belén len gdu zbi'il ga dë Belén na', bi'idau' chyu'ucbi' chop iz len bi'idau' nahuë'nrcbi'. Cni benë' ca busaquë' queë' Herodes na', tsca chguc dza buluí' lahui bölj, dza na' guluzéjni'në' lë' bönni' ta'yejni'i na'. ¹⁷ Cni guc, butság lë na' gnë' Jeremías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, gnë':

¹⁸ Lu yödz Ramá ryön chi'igac
Nup ta'bödx len nup ta'bödxya'a.
Raquel rbödxnu ni'a quegac zxi'nnu,
Cutu gac nu hui' zxön lënu, le chnatchbi'.

¹⁹ Gdöd gutië' Herodes na', ni'r buluí' lahuë' gbaz la'y na' queë' Xanru' lahuë' José lu yël bëhcál ga ni' zoë' luyú Egipto, len rë' lë':

²⁰ —Gyas. Bchë'-bi' bi'i bönni'dau' ni lenca' xna'bi', ati' böaj luyú Israel, le chglatië' bönni' ni' glë'nnë' ludöddë'-bi' bi'i bönni'dau' ni.

²¹ Ni'r gyasë' José, ati' bchë'ë-bi' bi'i bönni'dau' na' lenca' xna'bi', ati' yhuöjquë' luyú Israel. ²² Cati' gúquibe'inë' José rna bë'ë Arquelao luyú Judea le chgutië' Herodes, xuzë' Arquelao, qui lë ni na' gúdxinë' José huöjë' ni'. Cati' buzéjni'në' lë' Dios lu yël bëhcál, gyijë' luyú Galilea. ²³ Cati' bdxinë' ni', yajsóë' yödz Nazaret. Cni guc quië butság lë na' gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios ca ral-la' gac queë' Jesús, si' Lë', Bönni' Nazaret.

3

Runë' lban lu latj ca'z Juan, bönni' ruquilë' bunách nis

¹ Yugu' lu dza ni' buluí' lahuë' Juan, bönni' na' buquilë' bunách nis, runë' lban lu latj ca'z luyú Judea. ² Juan na' rnë':

—Gul-bí'i ládxi'li', le chzoa gdxin dza duná bë' luyú ni Nu na' zoa yehua' yubá.

³ Ca nac queë' Juan na', buzujë' lu guich Isaías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, le rna cni:

Ryön chi'ë bönni' rulidzë' lu latj ca'z, rnë':

Gul-pá' nöz gdxin queëli' Xanru',

Gul-bíj li yugu' nöz las tödë'.

⁴ Nacuë' zxë' Juan lari' náquini lítsa'ba' böa', ati' núguë'ë lë'ë pan guid. Rahuë'-ba' böchi'zú len ri'jë' bdxindau' qui bözdau'. ⁵ Guladxinë' ga zoë' Juan yugu' bönni' Jerusalén len bunách narujgac gdu luyú Judea, len gdu zbi'il ga dë yegu Jordán. ⁶ Cati' gulaxóalëpë' dul-la' nabága'quë', Juan na' buquile' lequë' nis lu yegu Jordán na'.

⁷ Cati' blé'inë' Juan ta'dxinë' ga zoë' zian bönni' gdau' fariseo len bönni' gdau' saduceo quië la'dilë' nis, rë' lequë':

—Lbi'ili', di'a dza quecha' bël snia'. ¿Nuzxa buzejni'i lbi'ili' gzxundjli' yöl-la' rusyúdx na' zi'a gac quegac bunách? ⁸ Gul-gún le gac bë' chbubí'i ládxi'li'. ⁹ Cutu cuequi icjli', cugnali' nacli' tsahui' le nacli' zxi'n xsoë' Abraham, le rëpa' lbi'ili', huac gunë' Dios ga luhuóac zxi'n xsoë' Abraham guiöj nacuá' ni. ¹⁰ Chzoa rböz guia huag gchugu yag le ruluí' ca gac queëli'. Yúgu'të yag cuta'bía le nac dxi'a, grúgugac ati' la'gu'quë' leygac lu gui'. ¹¹ Le nactë neda' ruquila' lbi'ili' nis lu nis, nul-li' chbubí'i ládxi'li', san bönni' na' ral-la' guidë' cati' töd quia' neda', lë' gunë' le ruluí'z yöl-la' rdil nis ni, uchizië' lbi'ili' Dios Bö' La'y len gui' queë'. Bönni' ni náctërë' blau ca neda', ati' neda' cutu naca' lsaca' gleycja' lölë' nudë'ë. ¹² Zönë' lu në'ë bcö' queë', le ulubnë' ga rdxí'a zxoa' xtil queë'. Uzi'ë zxoa' xtil queë' lu yu'u ga ni' gun chi'ë lei, san uzégui'ë bëb qui lu gui', ati' gui' na' cutu ca' ul.

Rdilë' nis Jesús

¹³ Ni'r buzë'ë Jesús luyú Galilea, len bdxinë' ra' yegu Jordán ga na' zoë' Juan, quië gdilë' nis lu në'ë Juan na'. ¹⁴ Juan buzaguë'ë xnözë', rë' Jesús:

—Neda' ral-la' gdila' nis lu na'u Li'. ¿Ati' Li' za'tsu' quia'?

¹⁵ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Benn latj na'a, le cni ral-la' gunru' gdutë le nac tsahui'.

Ni'r bë'ë Lë' latj Juan. ¹⁶ Cati' chnadilë' Jesús nis, la' burujtë' lu nis. Ni'r gyalj luzxbá lahuë' Jesús, ati' blé'inë' ruhuötjë' Dios Bö' La'y, bdxinë' ga na' zoë' Jesús, rnë'ë ca rna'ba' budödaui'.

¹⁷ Ni'r byön chi'i nu rui' didza' yehua' yubá, rna:

—Bönni' ni naquë' Zxi'na'. Nadxi'ida' Lë' len rdzag ladxa'a Lë'.

4

Rë'ni Satanás tu' xöhui' ugáp Jesús dul-la'

¹ Ni'r la' bchë'të' Jesús lu latj ca'z Dios Bö' La'y quië gata' latj si' bë' Lë' Satanás tu' xöhui'.

² Gdu choa' dza choa' yël cutu bi gdahuë' Jesús, ati' gdödr ni' rdunë'. ³ Ni'r bdxin ga zoë' Jesús tu' xöhui', nu na' rugáp bunách dul-la', len rë Jesús:

—Chqui' nacu' gdu Zxi'ně' Dios, gna na'a luhuóac yöt xtil guiöj nacuá' ni.

⁴ Bubi'ě didza' Jesús, rě' lei:

—Nayúj lu guich la'y, rna: “Clěgz yöt xtil nabánigac bunách, san lězca' yúgu'tě didza' ru'ě Dios nabánigac bunách.”

⁵ Ni'r bchě' Jesús tu' xōhui' yōdz la'y Jerusalén, ati' ni' budxía Lě' ga nac xtsa' cju'u gdau'. ⁶ Ni'r rě Lě' tu' xōhui', rna:

—Chqui' nacu' Li' gdu Zxi'ně' Dios, busladzu' cuinu' ni, le nayúj lu guich la'y, rna:

Dios gsölě'ě gbaz la'y queě' lun chi'ě Li',

Ati' luchisě' Li' lu na'quě',

Cui tsajchegu'u guiöj, cui gunu' zi' ni'u.

⁷ Bubi'ě didza' Jesús, rě' lei:

—Yetú ca' nayúj lu guich la'y, le rě bunách, rna: “Cutu si' bě'u Xanu' Dios.”

⁸ Ni'r bchě' Jesús tu' xōhui' ga nac tu lu gui'a sib, ati' ni' buluí'i Lě' yúgu'tě yōdz nacuá' yōdzlyú ni len yúgu'tě yöl-la' tsahui' quegac. ⁹ Ni'r rě Lě':

—Yúgu'tě lě ni udōda' lu na'u chqui' uzechu zxibu' lahua' gunu' neda' zxön.

¹⁰ Jesús rě' lei:

—Böaj quiu' li', Satanás tu' xōhui', le nayúj lu guich la'y le rě netu', rna: “Xanu' Dios tsej ladxu'u, len tuzě' Lě' gunu' xchině'.”

¹¹ Ni'r buzá' ga na' zoě' Jesús Satanás tu' xōhui', ati' guladx-ině' ga zoě' gbaz la'y queě' Dios len glácleně' Lě', gulagu'ě le gdahuě'.

Rzu lahuě' Jesús runě' lban luyú Galilea

¹² Cati' byönně' Jesús nadzuně' Juan lidx guia, gyijě' luyú Galilea. ¹³ Buzě'ě yōdz Nazaret, ati' yajsóě' yōdz Capernaum ga nac ra' nis zxön, lu bza' quegac bunách Zabulón len bunách Neftalí. ¹⁴ Cni guc, butság lě na' gně' Isaías, bönni' bě'ě didza' uláz queě' Dios, gně':

¹⁵ Luyú Zabulón len luyú Neftalí,

La' nöz ra' nis zxön yetslá'a yegu Jordán zaca' ga rlen gbidez.

Luyú Galilea, ga nacuá' bunách cunacgac judío.

¹⁶ Bunách chul nit ni' gulale'i yení',

Ati' bönni' ni' nacquě' ca nup chnatgac, blen quequě' yení'.

¹⁷ Cati' ni'r gzu lahuě' Jesús runě' lban, rě' bunách ni':

—Gul-bí'i ládi'li', le chzoa gdxin dza duná bě' luyú ni Nu na' zoa yehua' yubá.

Jesús rulidzě' tapě' bönni' uzön bōl tsajta'quě' Lě'

¹⁸ Cati' gdě' Jesús ra' nis zxön qui Galilea, ni' blě'ině' chopě' bönni'. Tuě' lě' Simón, len zoa yetú lě' Pedro, ati' dzaguě' lě'

Andrés, bönni' böchë'ë. Chopë' ni ta'chiljë' yöxj bøl quequë' lu nis zxön na' le nacquë' uzön bøl. ¹⁹ Jesús rë' lequë':

—Gul-dutá' neda', ati' guna' ga gchë'li' quia' bunách, gunli' ca runli' rzönli'-ba' bøl.

²⁰ La' guluca'ntë' yugu' yöxj bøl quequë' chopë' ni, zjáclenë' Jesús.

²¹ Catì' gdödë' yelati' ni'l Jesús, blé'inë' yechopë' bönni'. Tuë' lë' Jacobo, ati' dzaguë' lë' Juan, bönni' böchë'ë. Nacquë' xzi'në' Zebedeo. Nacu'ë lë'i bárcodau' dzagquë' Zebedeo, xuzquë', len tu'únë' yöxj bøl quequë'. Ni'r Jesús bulidzë' chopë' ni tsajta'quë' Lë'. ²² La' guluca'ntë' bárcodau' na' lenca' xuzquë', zjáclenë' Jesús.

Jesús rusëdnë' bunách zian

²³ Gdë' Jesús gdu luyú Galilea, rusëdnë' bunách gap nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío. Ni' benë' lban qui didza' dxi'a ca zi'a duná bë'ë luyú ni Dios, len bunë' yúgu'të nup te'i tsca nac guidzhuë' quequë'. ²⁴ Gzë didza' qui yöl-la' huac queë' Jesús, ati' gulayöni bunách gdu luyú Siria, ati' djua'gac ga zoë' Jesús yúgu'të bönni' té'inë' zian guidzhuë' quequë', len ta'zaca' ta'guië. Djua'quë' ca' ni' bönni' yu'ugac lequë' bö' xöhui', len bönni' té'inë' huë' xjuti', len bönni' nacu'nquë' bin ni'a na'quë', ati' Jesús bunë' yúgu'të bönni' na'. ²⁵ Rjaclen Jesús bunách zian narujgac luyú Galilea, len yugu' yödz Decápolis, len yödz Jerusalén, lenca' luyú Judea, len yugu' yödz nacuá' yetslál' yegu Jordán zaca' ga rlen gbidz.

5

Lban benë' Jesús ga nac lu guí'adau'

¹ Catì' blé'inë' Jesús za'clen Lë' bunách zian, ni'r grenë' tu lu guí'adau' ga nac xtsa', ati' lu gui'a ni' grö'ë. Ni'r guludubë' ga zoë' Jesús bönni' usëd queë'. ² Gzu lahuë' rusëdnë' lequë', rnë':

³ —Bica' ba bönni' táquibe'inë' ta'yadzjnë' le naqui queë' Dios, le nadél-li'quë' latj ga rna bë' Nu na' zoa yehua' yubá.

⁴ 'Bica' ba bönni' tu'hui'ni ládxi'quë' le nabága'quë' dul-la', le hui' zxönë' lequë' Dioscz.

⁵ 'Bica' ba bönni' nacquë' nöxj ladxi' lahuë' Dios, le gata' quequë' luyú ni.

⁶ 'Bica' ba bönni' ta'zë ládxi'quë' le nac tsahui' lahuë' Dios, rac quequë' ca rac quegac nup ta'dún len ta'bídx nis, le gunë' Dios ga luzi'ë xbey lë na' ta'zë ládxi'quë'.

⁷ 'Bica' ba bönni' tu'huechi' ládxi'quë' lza'quë', le huechi' ladxë'ë lequë' Dios.

⁸ 'Bica' ba bönni' nac dxi'a icj ládxi'dau'quë', cutu bi nabága'quë', le la'lé'inë' Dios.

⁹ 'Bica' ba bönni' ta'bequi dxië' didza' bizxj, le la'zí' laquë' zxi'në' Dios.

¹⁰ 'Bica' ba bönni' ta'zaca' ta'guië' yugu' le ta'bía ládxi'gac lequë' bunách cati' tunë' le nac tsahui', le dë quequë' latj ga rna bë' Nu na' zoa yehua' yubá.

¹¹ 'Bica' ba lbi'ili' cati' tu'lídz lbi'ili' zi' bunách, len ta'bía ládxi'gac lbi'ili', ati' lu yöl-la' rzi' yë' ta'në queëli' le xöhui' le da'li' neda'. ¹² Gul-dziji len gul-dzág ládxi'li', le uzit'scali' xbey ni' yehua' yubá. Ca rac queëli', guc quequë' bönni' gluë didza' uláz queë' Dios len gulacu'ë zí'atël ca lbi'ili', le gulabía ládxi'gac ca' lequë' bunách.

Bunách queë' Cristo lac ca zödi' len ca yení'

¹³ Gnë' ca' Jesús:

—Lbi'ili' nacli' ca zödi' luyú ni, san chqui' nit yöl-la' sna' qui zödi' na', cutu gac gunru' ga huöac sna'. Cutur bi nac lsaca', san chnac tu le chu'nru', ati' lulíb lei bunách.

¹⁴ 'Lbi'ili' nacli' ca yení' yödzlyú ni quië ului'li' lahui le nac queë' Dios. Gacli' ca tu yödz dë tu lu gui'a, cutu gac ggachi' yödz na'. ¹⁵ Cati' ruquél-la'ru' gui', cutu rgu'ru' lei zxañ gui'n, san ga lna' ruzoaru' lei quië uzení' yúgu'të nup nacua' lu yu'u. ¹⁶ Ca na' run yení', ral-la' gunli' ca' lbi'ili', güi'li' latj gac bë' le nacli' laugac yúgu'të bunách, quië cati' la'le'i le nac dxi'a runli', la'gú'u-në' yöl-la' ba Xuzli' Dios zoë' yehua' yubá.

Rusëdnë' Jesús qui le gna bë'ë Dios lu në'ë Moisés

¹⁷ Gnë' ca' Jesús:

—Cutu gáquili' bida' dusnitia' yugu' le gna bë'ë Moisés o zxba na' gulusëdnë' bönni' gluë didza' uláz queë' Dios. Bida', clëg quië usnitia' yugu' lë ni, san quië ulu'a lahui gdu le rusëdi lë na'. ¹⁸ Le nactë rëpa' lbi'ili'. Tsal ni nacua' luzxbá len yödzlyú ni, cutu töd ca'z nitú dídzadau', len nitú le rna bë' zxba na', cati' gacr yúgu'të le ral-la' gac. ¹⁹ Qui lë ni na', nútítëz bönni' quítsjë' tu zxba cuídi'dau'z zoa lu zxba na', len usëdnë' bunách lun cni, bönni' ni gáctërë' cuídi'dau'z ca yúgu'të nup la'cuá' ga rna bë' Nu na' zoa yehua' yubá, san nútítëz bönni' gunë' ca rna bë' zxba na' len usëdnë' bunách lun ca' cni, bönni' ni gáctërë' blau ga rna bë' Nu na' zoa yehua' yubá. ²⁰ Rëpa' ca' lbi'ili': "Chqui' cugunli' le nactër dxi'a ca le tunë' bönni' gdau' usëdi, lenca' ca tunë' bönni' gdau' fariseo, cutu ca' tsazli' ga ni' rna bë'ë Dios yehua' yubá."

Rusëdnë' Jesús ca nac qui nu rley lzë'i

²¹ Gnë' ca' Jesús:

—Chbyönili' ca glë' xuz xtau'li' bönni' guta' lu na'quë', gulanë': "Cutu gdödili' bunách. Nu bönni' gdödë' bunách, nabaguë'ë zxguia' huadxinë' ga cuequi xbeynë' lë' Dios."

²² Na'a, neda' rēpa' lbi'ili': Nu bōnni' rleynē' bōchi' lzē'ē, nabaguē'ē zxguia' huadxinē' ga cuequi xbeynē' lē' Dios. Lēzca' cni, nu bōnni' gnē zi'ē queē' bōchi' lzē'ē nabaguē'ē zxguia' la'bequi xbeynē' lē' bōnni' blau ta'bequi xbey, ati' nu bōnni' guiē' lzē'ē: “Bōa' cunōzi”, nabaguē'ē zxguia' bōnni' na' tsijē' lu gui' gabíl.

²³ 'Cni nac, chqui' chzoa cu'u lu bcugu la'y tu le unōdzju', ati' ni' tsajneynu' zoa bizx quiē rleynē' li' bōchi' lza'u, ²⁴ bca'n lu bcugu ni' lē na' unōdzju', len bōaj lidxu'. Zi'al yajcá'n tsahui' le benu' queē' bōchi' lza'u, ati' ni'r gda unōdzju' lē na' nu'u.

²⁵ 'Chqui' zoa nu bōnni' rnabnē' li' bi quizxju' len gchē'ē li' ga cuequi xbeynē' li' bōnni', budzagtē dxi'a bōnni' na' tsal ni' yú'ulenu' lē' nōz, cui udōdē' li' lahuē' bōnni' rbequi xbey, ati' bōnni' ni udōdē' li' lu nē'ē bōnni' ruseyjē' lidx guia, ati' lē' cu'ē li' lidx guia na'. ²⁶ Le nactē rēpa' li', cutu ca' uruju' ni' cati' gdxinr dza quizxju' ga buitē le ral-lu'u.

Rusēdnē' Jesús ca nac qui nu rguitsj zxba qui yōl-la' nutság na'

²⁷ Gnē' ca' Jesús:

—Chbyōnili' ca na' gulanē': “Cutu gunu' dul-la' le rguitsj zxba qui yōl-la' nutság na'.” ²⁸ Na'a, neda' rēpa' lbi'ili': Núti'tēz bōnni' ruyúē' ngul len yōl-la' rzē ladxí' le cunác, chbenē' dul-la' len lēnu lu icj ladxí'dau'huē'.

²⁹ 'Qui lē ni na', chqui' gun ga gunu' dul-la' yōj lau' yubél, gleaj lei len gru'n lei. Dxi'ar gac quiu' unitiu' tu yōj lau', len clēg gduteo' tsiju' lu gui' gabíl. ³⁰ Chqui' gun ga gunu' dul-la' na'u yubél, bchugu lei, len gru'n lei. Dxi'ar gac quiu' unitiu' tu na'u, len clēg gduteo' tsiju' lu gui' gabíl.

Rusēdnē' Jesús ca nac qui nu bōnni' rulá'alenē' ngul queē'

³¹ Gnē' ca' Jesús:

—Lēzca' gulanē': “Núti'tēz bōnni' rusanē'-nu ngul queē', ral-la' unōdzjē' queēnu guich le rna rulá'alenē'-nu.” ³² Na'a, neda' rēpa' lbi'ili', chqui' zoē' bōnni' rusanē'-nu ngul queē', len cutu zoa le cunác runnu, gunē' bōnni' na' ga gunnu dul-la' le rguitsj zxba qui yōl-la' nutság na' chqui' utság ná'lennu bōnni' yubl, ati' bōnni' na' si'ē-nu ngul na', lēzca' gunē' dul-la' le rguitsj zxba qui yōl-la' nutság na'.

Rusēdnē' Jesús ca nac qui nu rney Dios

³³ Gnē' ca' Jesús:

—Lēzca' byōnili' ca glē' xuz xtau'li' bōnni' guta' lu na'quē', gulanē': “Cutu si' yē'u cati' rneynu' Dios, ati' ral-la' gunu' lahuē' Xanru' Dios gdutē lē na' rneynu' Lē'.” ³⁴ Na'a, neda' rēpa' lbi'ili', cutu ca' gun tsutsu xtídza'li'. Cutu gun tsutsu xtídza'li' gneyli' yehua' yubá, le nac ga rō'ē rna bē'ē Dios. ³⁵ Cutu gun tsutsu xtídza'li' gneyli' luyú ni, le nac luyú ni ca

xlibi ni'ë Dios, len cutu gneyli' Jerusalén, le nac ladzë' Bönni' náctërë' blau rna bë'ë. ³⁶ Cutu gun tsutsu xtidzu'u gneynu' icju', le cutu gac gunu' ga huöac chguich o gasj nitú guitsa' icju'. ³⁷ Ral-la' gnazli': “ja”, o gnazli': “cutu”, le nac qui tu' xöhui' le nadöd bë' ca nac didza' ni.

Rusëdnë' Jesús ca nac qui nu ruzí' la lzë'i

³⁸ Gnë' ca' Jesús:

—Chbyönili' ca nac le gna bë'ë Moisés, gnë': “Nu bi run qui yöj lau lzë'i, ubí'i ca' qui, lenca' nu bi run qui layi' lzë'i, ubí'i ca' qui.” ³⁹ Na'a, neda' rëpa' lbi'ili': Cutu tá'baga'li' nu gua' dö' queëli', ati' chqui' nu capa' xagu' yubél, bë' latj capa' ca' yetú xagu' yögl. ⁴⁰ Chqui' zoa nu gun ga cuequi xbeynë' li' bönni' len cua zxau', bë' ca' qui lari' rxoa cudzu'u. ⁴¹ Chqui' zoa nu gun bayúdx gu'u yua' qui gatsj hora, gyeajlen nu na' gdu tu hora. ⁴² Nu bi gnabi li', bnödzej qui, len nu bi guë'ni gunnu' qui tu chi'i, cutu tá'bagu'u lë na' gnabi li'.

Rusëdnë' Jesús ca ral-la' gdxí'iru' nup cuta'le'i rë'u dxi'a

⁴³ Gnë' ca' Jesús:

—Lëzca' cni byönili' lë na' gulanë': “Ral-la' gdxí'inu' nu nadxí'i li', len udi'inu' nu curle'i li' dxi'a.” ⁴⁴ Na'a, neda' rëpa' lbi'ili', gul-dxí'i nup cuta'le'i lbi'ili' dxi'a. Gul-náb-në' Dios gáclenë' nup tu'lídz lbi'ili' zi'. Gul-gún le nac dxi'a quegac nup tu'dí'i lbi'ili', len gul-lidzë' Dios gnábili'-në' gunë' ga gac dxi'a quegac nup ta'në' queëli' len tua' dö' queëli'. ⁴⁵ Chqui' gunli' cni, gacli' gdu xzi'në' Xuzru' Dios, zoë' yehua' yubá, le runë' Lë' ga ruzení' gbidz queë' ga nacué' bunách tua'dö', lenca' ga nacué' bunách tsahui'. Rsölë'ë tu nis guiöj quegac bunách tsahui', lenca' quegac bunách cunacgac tsahui'. ⁴⁶ Chqui' nadxi'izli' bönni' nadxi'icnë' lbi'ili', ¿nuzxa caz cu'u lbi'ili' yöl-la' ba? Lëzca' cni tunë' bönni' cunacgac tsahui' na', bönni' tu'quizxjë' uláz qui yödzej zi'tu', nadxi'icnë' lza'quë'. ⁴⁷ Chqui' rugapli' Dios tuzë' böchi' lza'li', ¿bizxa caz runli' le nactër dxi'a? Lëzca' cni tunë' bönni' cunúnbë'gac Dios. ⁴⁸ San lbi'ili', gul-gác gdu dxi'a, ca na' naquë' Xuzru' Dios, zoë' yehua' yubá, naquë' gdu dxi'a.

6

Rusëdnë' Jesús ca ral-la' gáclenru' bunách

¹ Gnë' ca' Jesús:

—Gul-güí' ládxi'li' gac gdu ca rej ládxi'li'-në' Dios, cugunzli' lë ni laugac bunách quie' la'le'i ca na' runli'. Chqui' runli' cni, cutu bi gunnë' queëli' Xuzru' Dios zoë' yehua' yubá. ² Catí' bi unödzej qui nu bi ryadzj, cutu gunu' ga gla' lahui lë na' runu' ca tunë' bönni' tu'luíz tsahui' cuinquë' ga nac lu yu'u

ga tu'dubē' tu'sēdē' queē' Dios bōnni' judío, lenca' ga nac lu yē'y. Cni tunē' quiē la'gú'u lequē' yōl-la' ba bunách. Le nactē rēpa' lbi'ili', ca'z nac yōl-la' ba gata' quequē'. ³ San li', cati' bi unōdzju' qui nu bi ryadzj, cutu ca' gu'u latj gnōzi nitú bunách. ⁴ Na'a, lē na' unōdzju', bagachi'z ral-la' unōdzju', ati' Xuzru' Dios, Nu rle'i ca na' runu' bagachi'z, Lē ubi'ē quiu'.

Rusēdnē' Jesús ca ral-la' ulidzru'-nē' Dios

⁵ Gnē' ca' Jesús:

—Cati' ulidzli'-nē' Dios, cutu gunli' ca tunē' bōnni' tu'luí'z tsahui' cuinquē', le ta'dzág lādxi'quē' ta'zuinē' tu'lidzē' Dios gap nac lu yu'u ga tu'dubē' tu'sēdē' queē' Dios bōnni' judío, len gap nac lu yē'y quiē la'le'i lequē' bunách. Le nactē rēpa' lbi'ili', ca'z nac yōl-la' ba gata' quequē'. ⁶ San lbi'ili', cati' ulidzli'-nē' Dios gul-tsáz lidxli' len gul-séyj yu'u. Gul-lidzē' Dios gnábili'-nē' Xuzru' Dios, zóalenē' lbi'ili' ga na' zoali' queēzli', ati' Xuzru' Dios, Nu rle'i ca runli' bagachi'z, Lē ubi'ē queēli'.

⁷ 'Cati' ulidzli'-nē' Dios cutu gunli' la' yē'y la' leyz ca na' tunē' bōnni' cunúnbē'quē' Dios, le táquinē' huayōnnē' lequē' Dios le tu'lidzē' la' yē'y la' leyz. ⁸ Cutu gunli' ca na' tunē' lequē'. Xuzru' Dios, zí'atēl cati' zi'a gnabli', chnōzcznē' yugu' le ryadzj queēli'. ⁹ Qui lē ni na', ral-la' ulidzli'-nē' Dios gnali' cni:

Xuz netu', zu' yehua' yubá,

Gac zxön lau'.

¹⁰ Gda gna bē'u luyú ni.

Ben ga gac luyú ni ca rdzag ladxu'u Li' ca rac ni' yehua' yubá.

¹¹ Benn le gágutu' na'a dza.

¹² Bnit lau netu' le cunác bentu' lau' Li'

Ca runtu' netu', runít lautu' ca' nup bi tun queētu'.

¹³ Cutu gu'u latj si' bē' netu' tu' xōhui',

San buslá netu' lu na' nu rua' dō',

Le naqui quiu' ga rna bē'u, len yōl-la' uná bē', len yōl-la' ba.

Cni rē'nitú' gactecz. Ca' gac.

¹⁴ 'Chqui' unít lauli' lza'li', nup tua' dō' queēli', unít lahuē' ca' lbi'ili' Xuzru' Dios, zoē' yehua' yubá. ¹⁵ Chqui' cutu unít lauli' lza'li', cutu unít lahuē' lbi'ili' Xuzru' Dios ca nac dul-la' runli'.

Rusēdnē' Jesús ca ral-la' gunru' gubás

¹⁶ Gnē' ca' Jesús:

—Cati' gunli' gubás, cutu gunli' bayechi' lauli' ca tunē' bōnni' tu'luí'z tsahui' cuinquē', le tunē' bayechi' lauquē' quiē láquibe'i bunách tunē' gubás. Le nactē rēpa' lbi'ili', ca'z nac yōl-la' ba gata' quequē'. ¹⁷ San lbi'ili', cati' gunli' gubás, gul-pá' icjli' len gul-quíb lauli', ¹⁸ cui láquibe'i bunách runli' gubás. Bagachi'z ral-la' gunli' gubás, ati' Xuzru' Dios, zóalenē' lbi'ili' ga na' zoali' queēzli', Lē ubi'ē queēli'.

Yehua' yubá ral-la' utubru' yöl-la' tsahui' queëru'

¹⁹ Gnë' ca' Jesús:

—Cutu utubli' yöl-la' tsahui' luyú ni, ga ni tu'töba' lei bëldau' qui, ati' rac ditj, len ga ni ta'yáz gban, ta'banë'. ²⁰ San gul-túb yöl-la' tsahui' ni' yehua' yubá, ga ni' cutu lutöba' lei bëldau' qui, len cutu gac ditj, len ga ni' cutu la'yáz gban cutu la'banë'. ²¹ Ga ni' dë yöl-la' tsahui' queëli', ni' güi' ládxi'li' gdxinli'.

Le rgu'u yení' icj ládxi'dau'ru'

²² Gnë' ca' Jesús:

—Yöj lauru' nac ca tu le rgu'u yení' icj ládxi'dau'ru'. Qui lë ni na', chqui' yöj lauli' nac dxi'a, gdútëli' tsëpli' yös yení'. ²³ Chqui' yöj lauli' cutu nac dxi'a, gdútëli' nachul-li'. Qui lë ni na', chqui' yení' zoalen lbi'ili' nuhuóac le nac chul, szxönitër nachul-li'.

Dios len dumí

²⁴ Gnë' ca' Jesús:

—Nutu nu gac gun xchinquë' chop xanë', le uzóë' tsa'l tuë' ati' yetúë' na' gdxí'inë', o ugá'nlenë' tuë', ati' yetúë' na' ubíj ladxë'ë. Cutu gac gunli' zxön Dios lenca' dumí.

Dios run chi'ë nup náquigac queë'

²⁵ Gnë' ca' Jesús:

—Yetú ca' rëpa' lbi'ili': Cutu cö'li' baguí'i ni'a qui le gáguli' o ni'a qui le guí'jli', yugu' le nabánili', o ni'a qui lari' gáculi'. Záqui'tsqir yöl-la' na'bán queëli' ca le gáguli', ati' nactër lsaca' gdu ca nayá' nabinli' ca lari' gáculi'. ²⁶ Gul-yú ca rac quecba' bguindau' ta'zuba' luzxbá. Cutu ca' taz tu'zoaba', len cutu ta'lapba', len cutu tu'tubba' ga bi la'gu'ba' quecba', san Xuzru' Dios zoë' yehua' yubá, rugáguczë' lecba'. Záqui'tsqirli' lbi'ili' ca yugu' bguindau' na'. ²⁷ ¿Nuzxa caz bönni' nutsë'ë ladjli' gac gunë' ga soë' gbanë' yetú dzaz le rbö'ë baguí'i quië gac cni queë'?

²⁸ ¿Bizx quië rbö'li' baguí'i ni'a qui le gáculi'? Gul-yutsca' ca rac quegac yöjdau' rögac ladj guixi' ca ta'zxön. Cutu tun dxin len cutu tun du lari'. ²⁹ Neda' rëpa' lbi'ili', Salomón, bönni' ni' gna bë'ë, zal-la' szxöni guta' queë' yöl-la' tsahui', lari' gucuë' cutu gna'tër lach ca rna'gac yöjdau' na'. ³⁰ Dioscz runë' lach yöj guíxi'dau' rögac ladj guixi', le nacué' na'a dza, ati' cxö huidzj la'yegui lu gui'. Chqui' cni rui' ladxë'ë yöj guíxi'dau', runë' leygac lach, szxönitër gunë' ca' queëli', curéjlë'li'-në' gdu ládxi'li'. ³¹ Qui lë ni na', cutu cö'li' baguí'i, cugnali': “¿Bizxa gágutsatu?” o “¿Bizxa guí'jtsatu?” o “¿Bizxa lari' gácutsatu?”

³² Bunách yödzlyú ni ta'bö' baguí'i ni'a qui yúgu'të lë ni, san zoë' Xuzru' yehua' yubá, ati' Lë' nözcne' naquínili' yúgu'të lë ni. ³³ Na'a, gul-güi'r ládxi'li' gna bé'inë' lbi'ili' Dios, len gunli'

le nac dxi'a lahuë' Lë', ati' Lë' cu'ë xnöz queëli' yúgu'të lë ni.
³⁴ Qui lë ni na', cutu cö'li' baguí'i ni'a qui le ral-la' gac cxö
 huidzj, le huac güi' ládxi'li' cxö huidzj le gac queëli' dza na'.
 Tu tu dza lac le ral-la' güi' ládxi'li' dza na'.

7

Cutu ral-la' glag yudxru' böchi' lza'ru'

¹ Gnë' ca' Jesús:

—Cutu glag yudxli' böchi' lza'li', cui gchugu bë'ë ca' queëli'
 Dios, ² le gchugu bë'ë queëli' Lë' la' leyz ca na' rlag yudxli'
 böchi' lza'li', ati' ca na' ruríx rudödlí' qui lza'li', la' ca'z uríx
 udödë' queëli' Dios. ³ ¿Bíx quië ruyú' bëbdau' yu'u yöj lahuë'
 böchi' lza'u, len cutu ráquibe'ínu' yu'u le zxöntër yöj lau' li'?
⁴ ¿Guiëtsu'-në' böchi' lza'u: “Glöz, cuija' bëbdau' yu'u yöj lau'”,
 ati' li', le zxöntër ca' yu'u yöj lau' li'? ⁵ Li', bönni', ruluí'z tsahui'
 cuinu'. Gleaj zi'al le zxön yu'u yöj lau' li', ati' ni'r glé'ínu'
 dxí'adau' quië gac cuiju' bëbdau' yu'u yöj lahuë' böchi' lza'u.

⁶ 'Cutu güi'li' quecha' bö'cu' le nac la'y, qui nadxi luhuey-
 cjba' luzxuzxjba' lbi'ili', len cutu chu'nli' le nac lsaca' queëli'
 laucha' cuch, qui nadxi luzadi' ní'aba' lei.

Gul-náb, gul-guíl, len gul-lídz ra' yu'u

⁷ Gnë' ca' Jesús:

—Gul-náb, ati' Dios gunnë' queëli'. Gul-guíl, ati' gunnë' latj
 gdzöl queëli'. Gul-lídz ra' yu'u, ati' Lë' gsaljë' queëli'. ⁸ Nútí'tëz
 bönni' rnabë', rdél-li'në', ati' bönni' rguíljë', rdzöl queë', ati'
 bönni' rulidzë' ra' yu'u, ryalj queë'.

⁹ 'Chqui' zoë' bönni' nutsë'ë ladjli', ati' zoabi' bi'i queë',
 chqui' gnábibi' lë' yöt xtil, ¿naru' unödzejë' queëbi' guiöj?
¹⁰ Chqui' gnábibi' lë' tuba' bö, ¿naru' unödzejë' queëbi' bë?
¹¹ Lbi'ili' nacli' huia'dö', san nözili' unödzejli' quechbi' xzi'nli' le
 nac dxi'a. Nactër löz, Xuzli' zoë' yehua' yubá unödzejë' quegac
 nup ta'nabi Lë' le nacgac dxi'a.

¹² 'Qui lë ni na', ca na' rë'nili' lun queëli' bunách, lëzca' cni
 gul-gún quequë'. Lë ni le rna bë' zxba queë' Moisés, lenca' le
 gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios.

Tu ga ral-la' tsazru' le nac guidau'

¹³ Gnë' ca' Jesús:

—Gul-tsáz ga nu ryaz le nac guidau'. Laga' nac ga nu
 ryaz len yalj ca' nac nöz le rjaclenë' bönni' ga ni' la'nitië', ati'
 ta'yazië' ni' bönni' zian. ¹⁴ Guidau' nac ga nu ryaz len lasdau'z
 nac nöz le rjaclen bunách ga ni' la'dél-li'në' yöl-la' na'bán gdu,
 ati' nababzë' bönni' ta'dzölnë' lei.

Le runru' nac bë' le nacru'

¹⁵ Gnë' ca' Jesús:

—Gul-gún chi'i cuinli' qui nadxi la'zí' yé'inë' lbi'ili' bönni' ta'zí' yè'ë, ta'në' tu'ë didza' uláz queë' Dios. La'dxinë' ga zoali' bönni' ni, len luluí' cuinquë' nöxj ládxi'dau' ca naccba' bö'cu' zxíla'dau', san lu icj ládxi'dau'quë' nacquë' ca bö'cu' zuga' snia'. ¹⁶ Yugu' le tunë' lac bë' le nacquë'. Cutu ruchibru' le rbia lba uva lu yag yötsi', len cutu ruchibru' le rbia yag higo lu guixi' legui lasdau'. ¹⁷ Cni nac, ta'bía le nac dxi'a yúgu'të yag dxi'a, ati' rbia le nac xöhui' yag xöhui'. ¹⁸ Cutu gac cuia le nac xöhui' yag dxi'a na', len cutu gac cuia le nac dxi'a yag xöhui' na'. ¹⁹ Yúgu'të yag cuta'bía le nac dxi'a la'rugu ati' la'gu'ë leygac lu gui'. ²⁰ Cni nac, lac bë' le nacquë' le tunë' bönni' na'.

Nup cula'yáz ga rna bë'ë Dios

²¹ Gnë' ca' Jesús:

—Zian nup të neda': "Xan, Xan", san clëg yúgu'të' la'yazië' ga rna bë'ë Dios yehua' yubá. La'yazzë' ni' bönni' tunë' ca rë'nnë' Xuza' Dios, zoë' yehua' yubá. ²² Cati' gdxin dza udx qui yödzlyú ni, lë' neda' bönni' zian, la'në': "Xan, Xan, bentu' lban qui xtidzë'ë Dios, buguntu' dxin Lau' Li', len buguntu' ca' dxin Lau' bubijtu' yugu' bö' xöhui', len buguntu' ca' dxin Lau' bentu' zian yöl-la' huac zxön." ²³ Ni'r neda' gyëpa' lequë': "Cutu ca' núnbë'a lbi'ili'. Gul-cuít ga zoa', lbi'ili' rua'li' dö'."

Chop ca gac udxiaru' xlibi zö'ö

²⁴ Gnë' ca' Jesús:

—Yetú ca', nu ryöni xtidza'a ni len gun ca rna, nu ni nac ca tu bönni' rejni'i, buzóë' lidxë' ga nac lu guiöj. ²⁵ Cati' gul guiöjsiu' len gzxön gba'u, len gyeycj bö', ati' gdib nis cuit yu'u na', cutu gbix, le dxia xlibi lu guiöj. ²⁶ Na'a, nu bönni' ryönnë' xtidza'a ni, len cutu runë' ca rna, bönni' ni naquë' ca tu bönni' curejni'i, buzóë' lidxë' lu yuzx. ²⁷ Cati' gul guiöjsiu', len gzxön gba'u, len gyeycj bö', ni'r gda' nis cuit yu'u na', ati' gbixtë, len tsaz bguindj.

²⁸ Cati' budx bë'lenë' lequë' didza' ni Jesús, gulubani bunách zian ni' ca nac le rusëdnë', ²⁹ le rusëdnë' lequë' ca bönni' dë lu në'ë, len clëg ca tunë' bönni' gdau' usëdi quequë'.

8

Ruhuöaquë' bönni' ré'inë' huë' nudzu' ruzöd

¹ Cati' bötjë' Jesús lu gui'a na', zjaclen Lë' bunách zian. ² Bdxinë' ga zoë' Jesús bönni' ré'inë' huë' nudzu' ruzöd, ati' buzechu zxibë' lahuë' Jesús, len rë' Lë':

—Xan, chqui' rë'nnu', huac unu' neda'.

³ Ni'r bulitë në'ë Jesús len gdanë' lë'. Rë' lë':

—Rë'nda'. Huöacu' dxi'a.

La' bunittë xhuë'ë bönni' huë' na'. ⁴ Ni'r gudxë' lë' Jesús:

—Byu, nutu nu gui'u cni, san gyeaj, yajluí' cuinu' lahué' bxuz, ati' yajnödzej le gna bë'ë Moisés le uluí' bunách chböacu'.

Jesús ruúnë' bi'i huen dxin queë' bönni' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l

⁵ Cati' gyazië' Jesús yödzej Capernaum, bdxinë' ga zoë' Jesús tu bönni' nacu'ë lu në'ë tu gayu'ë bönni' rjaquë' gdil-l, ati' gúta'yuë' lahué' Jesús, ⁶ rë' Lë':

—Xan, bi'i huen dxin quia' dëbi' yu'u, ré'ibi' huë' nacu'nbi' bin, len szxöni rzaca' rguí'bi'.

⁷ Jesús rë' lë':

—Neda' guida' una'-bi'.

⁸ Bubi'ë didza' bönni' na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, rë' Jesús:

—Xan, cutu naca' lsaca' tsaziu' lidxa', san tsa gnazu' quia', ati' huöacbi' bi'i huen dxin quia'. ⁹ Lëzca' neda', zoa nu rna bel' neda', len nacu'ë ca' bönni' rjaquë' gdil-l rna bé'igacda'-në'. Cati' rëpa'-në' tuë': “Gyeaj ni”, rijë'. Cati' rëpa'-në' yetüë': “Gda ni”, ridë'. Cati' rëpa'-në' bönni' huen dxin quia': “Ben dxin ni”, la' runtë' dxin na'.

¹⁰ Cati' byönnë' didza' ni Jesús, bubannë', ati' gudxë' bönni' zjáclenë' Lë', rnë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili', ga nacuá' bunách Israel, nutu nu bönni' rajxáqui'da'-në' rejle'ë neda' ca runë' bönni' ni. ¹¹ Yetú ca' rëpa' lbi'ili': La'rúj bunách zian zaca' ga rlen gbidz, len zaca' ga rbia gbidz, ati' la'bö'len tsazxön Abraham, len Isaac, len Jacob, ni' yehua' yubá ga rna bë'ë Dios, ¹² san yugu' bönni' na' gröczë' Dios quië la'yazië' ga na' rna bë'ë Lë', chu'në' lequë' ni'l ga na' nac chul, ati' ni' la'bödxë', len lutíl-l láya'quë' lu yöl-la' ruhui'ni quequë'.

¹³ Ni'r Jesús gudxë' bönni' na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, rnë':

—Böaj lidxu'. Ca na' réjlë'u, ca' gac quiu'.

La' na'z böáctëbi' bi'i huen dxin queë' na'.

Jesús ruúnë' xna'nu ngul queë' Pedro

¹⁴ Bdxinë' Jesús lidxë' Pedro, ati' ni' blé'inë'-nu xna'nu ngul queë' Pedro, dënu lu da'a, len yu'nu tu xla. ¹⁵ Gdanë' na'nu Jesús, ati' la' burujtë tu xla na' yu'nu. Ni'r böasnu len bennnu le glahuë'.

Jesús ruúnë' zian nup te'i

¹⁶ Cati' chrdzö' dza na', djua'quë' ga zoë' Jesús zian bönni' yu'ugac lequë' bö' xöhui', ati' len yöl-la' rnëz queë' bubijë' yugu' bö' xöhui' na', len bunë' ca' yúgu'të nup te'i. ¹⁷ Cni guc quië butság ca na' gnë' Isaías, bönni' bë'ë didza' uláz queë'

Dios, gnë': "Lë' bu'ë yugu' le rzáca'ru', len bu'ë ca' yugu' guidzhuë' queëru'."

Nup glë'ni tsjaclen Jesús

¹⁸ Catì' blé'inë' Jesús nacué' gdu cuitië' bunách zian, gna bé'inë' yugu' bönni' uséd queë' la'dödë' yetslá'a nis zxön ni'.

¹⁹ Bdxinë' ga na' zoë' Jesús tu bönni' gdau' usëdi, len rë' Lë':

—Bönni' Usëdi, sá'lëna' Li' gáti'tëz ga tsiju'.

²⁰ Jesús rë' lë':

—Yugu' böza' nacué' zxañ guiöj quecha', ati' yugu' bguindau', nudxía lidxcha', san neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, cutu dë ga quixj icja'.

²¹ Yetüë' bönni', naquë' bönni' uséd queë' Jesús, gudxë' Lë':

—Xan, benn neda' latj huöja' ga gdxinr dza chbucacha'a-në' xuza'.

²² Jesús gudxë' lë':

—Gda' neda'. Bë' latj bönni' tatzë' lucachë'ë nup lat quequë'.

Jesús rbequi dxië' bö' bdunu'

²³ Grenë' Jesús lë'i bárcodau', dzagquë' Lë' bönni' uséd queë'.

²⁴ Ni'r gyeycj bö' bdunu' lu nis zxön na', ati' szxöni ryañ rdxia nis zxön na' ga bdxintë ryañ nis lë'i bárcodau' na'. Dë' rasië' Jesús lë'i barco na'. ²⁵ Ni'r guladxinë' ga zoë' Jesús bönni' uséd queë', ati' guluspanë' Lë', len të' Lë':

—Xan, buslá netu'. Chrgáchi'ru' lu nis.

²⁶ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—¿Bizx quië rádxili'? Lati'z réjlë'li'-në' Dios.

Ni'r gyasë' Jesús len bulidzë' bö' na' reycj len nis zxön na', ati' la' grö'të dxi. ²⁷ Gulubannë' bönni' na', ta'në':

—¿Nuzxa caz bönni' ni? Rui'zë' didza' ati' tun ca rnë' bö' reycj len nis zxön.

Bönni' Gadara yu'ugac lequë' bö' xöhui'

²⁸ Catì' bdxinë' Jesús yetslá'a nis zxön ga na' nac lu xyu yödz Gadara, gularujë' chopë' bönni' ga nacué' ba quegac nup natgac, dutsagquë' Jesús. Snia' nacque', ati' nutu nu rac töd la' nöz ni'. ²⁹ La' glui'të' zidzj didza' chopë' ni, ta'në':

—¿Bizxa rál-la'tu' quiu', Jesús, Zxi'në' Dios? ¿Naru' bdxintsu' ni dusaca' zi'u netu' zi'al ca gdxin dza queëtu'?

³⁰ Ga ni' nacué' nacua'ba' cuch zian ta'daba' táguba', naga'nba' láti'dau' ga nac zi'tu'. ³¹ Gulanáb yechi' Jesús bö' xöhui' na', të' Lë':

—Chqui' ubiju' netu', benn latj tsajtsú'ugactu'-ba' cuch zian ni'.

³² Ni'r Jesús gudxë' leygac:

—Gul-tséaj.

La' gularujtë bö' xöhui', yajtsazgac cuch zian ni'.

Ni'r jarélu'cba' yjacba' yúgu'tëba' cuch zian na', yajbíxtëcba' ga nac lë'i guiöj, yajtsazcba' lu nis zxön, ga ni' gulayëpiba' nis, glatba'.

³³ Gládxinë' bönni' tu'yüë'-ba' cuch na', ati' guluxxundjë'. Cati' guládxinë' lu yöd, gulagúxjö'ë yúgu'të lë na' guc quequë' bönni' ni' gulayú'u lequë' bö' xöhui'. ³⁴ Ni'r gularúj bunách lu yöd, ni', yajtsagquë' Jesús. Cati' gualalé'inë' Lë', gláta'yuë' lahuë' uzë'ë lu xyuquë' na'.

9

Jesús ruúnë' tu bönni' nacu'në' bin

¹ Ni'r bubenë' Jesús lë'i bárcodau' len gdödë' yetslá'a nis zxön ni', ati' budxinë' ga nac ladzë'. ² Ni' djua'quë' ga zoë' Jesús tu bönni' nacu'në' bin, zxoë' lu da'a yag. Cati' blé'inë' Jesús ca na' ta'yejlë'ë Lë' bönni' ni, gudxë' bönni' na' nacu'në' bin, rnë':

—Btip ladxu'u, zxi'na'dau'. Chbunít lahua' dul-la' nabagu'u.

³ Nacu'ë ca' ni' bönni' gdau' tu'sëdi, ati' ta'në' lu icj ládxi'dau'quë', ta'në':

—Didza' ru'ë bönni' ni ruzóa Dios tsal'l.

⁴ Cati' ráquibe'inë' Jesús le ta'zá' ládxi'quë', rë' lequë':

—¿Bizx quië rza' ládxi'li' cni le cunác? ⁵ Cutu nac baníg nu guiëz bönni' ni: “Yugu' dul-la' nabagu'u chbunít lahua'”, san nac baníg nu gun ga huöasë' len uzë'inë'. ⁶ Na'a, ului'ida' lbi'ili' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, dë lu na'a yöl-la' uná bë' luyú ni unít lahua' dul-la'.

Ni'r Jesús gudxë' bönni' na' nacu'në' bin, rnë':

—Gyas. Bchis da'a yag quiu' len böaj lidxu'.

⁷ Ni'r la' gyastë' bönni' na' nacu'në' bin len böjë' lidxë'. ⁸ Cati' gualalé'inë' lë ni bönni' nacu'ë ni', gulubannë', ati' gulagu'ë Dios yöl-la' ba le bunödzjë' quegac bunách yöl-la' huac cni.

Jesús rulidzë' Mateo

⁹ Cati' buzë'ë ni' Jesús, blé'inë' bönni' lë' Mateo, rö'ë ga na' ruquixjë' uláz qui yöd, zi'tu', ati' Jesús gudxë' lë':

—Gda' neda'.

Ni'r la' gyastë' Mateo na', zéajlenë' Jesús.

¹⁰ Yetú le guc, cati' ni' rö'ë Jesús rahuë' ga nac lu yu'u, guládxinë' ga zoë' zian bönni' tu'quíxj len yugu' bönni' ca'z, ati' gulabö'lenë' Jesús tsazxön len yugu' bönni' usëd queë'.

¹¹ Cati' gualalé'inë' lë ni bönni' gdau' fariseo, gulanabnë' yugu' bönni' usëd queë' Jesús, ta'në':

—¿Bizx quië na' rágulenë' tsazxön bönni' tu'quíxj len yela'quë' bönni' dul-la' bönni' rusëdnë' lbi'ili'?

¹² Cati' byönnë' lë ni Jesús, rë' lequë':

—Cutu naquincnè' nu un bunách bönni' nacquè' dxi'a, san bönni' té'inè' naquincnè' nu un bunách. ¹³ Gul-tséaj len gul-séd le rna lè na' nayúj lu guich la'y, rna cni: “Rè'nda' luhuechi' ládxi'què' lza'què' bönni', len clég ludödcdè'-ba' böa' bédx lu bcugu la'y quia'.” Bida' ni, clég dulídzgaca'-nè' bönni' tsahui', san bida' dulídzgaca'-nè' bönni' dul-la' quie' lubí'i ládxi'què'.

Rusèdnè' Jesús ca nac qui nu run gubás

¹⁴ Ni'r guladxinè' ga zoè' Jesús bönni' da'què' Juan, bönni' na' buquile' bunách nis, len gulanabnè' Lè', ta'nè':

—¿Bizx quie' na' netu' lenca' yugu' bönni' gdau' fariseo, zian lzu runtu' gubás, san yugu' bönni' uséd quiu' Li' cutu tunè' gubás?

¹⁵ Bubi'è didza' Jesús, rè' lequè':

—¿Naru' huactsa la'sèbi ládxi'gac nup nacuá' lni qui yöl-la' rutság na' tsal ni' zóalenè' lequè' bönni' rutság nè'è? Zi'a za' dza cati' gduè' ga nacu'è bönni' na' rutság nè'è. Dza ni'r lunè' gubás.

¹⁶ Benè' Isaquì' Jesús, rnè':

—Nutu nu un lari' tèb len lari' cub, le uxú'n lari' cub na' nugu'è lari' tèb na', ati' gchöza'r lari' tèb na'. ¹⁷ Lèzca' cni, nutu nu bönni' rguè'è xisi uva cub lu röl'ö gul náquini guid, le gal xisi uva cub na', len uzxúxj röl'ö gul na' náquini guid, ati' gac ditj xisi uva na', ati' nit ca' röl'ö na' náquini guid. Rga'aru' xisi uva cub lu röl'ö cub náquini guid, ati' groptè tac chi'i.

Rubanbi' bi'i ngul queè' Jairo len ruhuöacnu ngul gdannu lari' nacué' Jesús

¹⁸ Tsal ni' ruí'lenè' lequè' didza' ni Jesús, bdxinè' ga zoè' tu bönni' rna bé'inè' bunách judío, ati' buzechu zxibè' lahuè' Jesús, len rè' Lè':

—Bi'i nguldau' quia' la' budxtè gutbi'. Gda gxoa na'u lèbi', ati' ubanbi'.

¹⁹ La' gyastè' Jesús zéajlenè' lè'. Dzagquè' Lè' bönni' uséd queè'.

²⁰ Ni'r bdxinnu zaca' cúdzu'lè' Jesús ngul chguc chinnu iz ré'ínu, cutu ruhuí'i rön queènu qui huè' quégaccznu ngul, ati' gdannu lari' nacué' Jesús. ²¹ Cni bennu le rza' ládxi'nu, rnanu: “Chqui' canza' zxè', huöaca'.” ²² Ni'r bueycjè' Jesús, ruyué' lènu, ati' rè'-nu:

—Btip ladxu'u, zxí'na'dau'. Chböacteu' le réjlè'u neda'.

La' na'z böáctènu.

²³ Cati' bdxinè' Jesús lidxè' bönni' uná bè' na', blé'inè' ni' bönni' tu'cödxè' gui, len nup ta'bödx yechi'. ²⁴ Jesús rè' lequè':

—Gul-cuít ni, le cutu natbi' bi'i nguldau' ni. Raszbi' na'.

Ni'r gulutítj Lè' nup nacuá' ni'.

²⁵ Cati' chnubijë' ni'l bunách na', gyazië' Jesús len gdel-lë'ë na'bi' bi'i ngul na', ati' la' gyástëbi'. ²⁶ Gzë didza' ca guc lë ni, ati' gulayöni bunách nacuá' gdutë luyú na'.

Jesús ruúnë' bönni' nachúl lauquë'

²⁷ Cati' brujë' ni' Jesús, zjáclenë' Lë' chopë' bönni' nachúl lauquë'. Tu'ë zidzj didza', ta'në':

—Buechi' ladxi' netu', Li', xzi'n xsoë' David.

²⁸ Cati' bdxinë' Jesús ga nac lu yu'u, guladxinë' ga zoë' chopë' bönni' na' nachúl lauquë'. Jesús gnabnë' lequë', rnë':

—¿I réjlë'li' neda', huac una' lbi'ili'?

Lequë' ta'në':

—Ja, Xan.

²⁹ Ni'r gdanë' yöj lauquë' Jesús, rnë':

—Ca réjlë'li', ca' gac queëli'.

³⁰ La' böaljtë yöj lauquë'. Ni'r buzeynë' bach lequë' Jesús, rnë':

—Gul-güi'tecz ládxi'li' nutu nu gnözi lë ni.

³¹ Cati' gulurujë' ni', la' guluzëtë' didza' gdutë luyú ni' ca nac lë na' benë' Jesús.

Jesús ruúnë' tu bönni' curnë'

³² Cati' gulurujë' lu yu'u na' Jesús len yugu' bönni' usëd queë', guladxinë' ga zoë' Jesús bönni' nachë'quë' lahuë' tu bönni' curnë', yu'u lë' bö' xöhui'. ³³ Cati' bubijë' bö' xöhui' na' Jesús, la' gnëtë' bönni' na' cugnë'. Gulubannë' bönni' nacu'ë ni', ta'në':

—Gatga rlé'initu' le cni ladj bunách Israel.

³⁴ Ni'r gulanë' queë' bönni' gdau' fariseo, ta'në':

—Bönni' ni rubijë' yugu' bö' xöhui', rugunë' dxin yöl-la' huac qui xangac bö' xöhui' na'.

Jesús ruhuechi' ladxë'ë bunách zian

³⁵ Gdë' Jesús gdu zbi'il gap nacuá' yödz len gap nacuá' yödzdau', ati' gap nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, rusëdnë' bunách nacuá' ni', len runë' lban qui didza' dxi'a ca rna bë'ë Dios. Bunë' yúgu'të nup bi ta'zaca' ta'guí'i yugu' lu yödz na'. ³⁶ Cati' blé'inë' bunách zian ni' Jesús, buechi' ladxë'ë lequë', le ta'zaca' ta'gui'ë, len nudú ládxi'quë' ca rac quecha' bö'cu' zxila' cuzóa nu uyú lecba'. ³⁷ Ni'r rë' yugu' bönni' usëd queë' Jesús, rnë':

—Le nactë szxöni dë yöl, san nabábz nup ta'láp. ³⁸ Qui lë ni na', gul-gáta'yu lahuë' Dios, naquë' Xan yöl na', gnábili'-në' gsölë'ë bönni' huen dxin la'lapë' yöl queë'.

10

Jesús rböë' bönni' lacquë' gbaz queë'

¹ Ni'r bulidzë' Jesús idxínnutë' bönni' uséd queë', len budödë' lu na'quë' yöl-la' uná bë' lubijë' bö' xöhui' yu'ugac bunách, len luúnë' yúgu'të nup te'i len yúgu'të nup bi ta'zaca' ta'guí'i.

² Cni nac laquë' idxínnutë' gbaz na' nasölë'ë Jesús:

Simón, (lë' ca' Pedro),
Andrés, (böchë'ë Simón na'),
Jacobo, (zxi'në' Zebedeo),
Juan, (böchë'ë Jacobo na'),

³ Felipe,
Bartolomé,
Tomás,
Mateo, (bönni' uquízxj),
Jacobo, (zxi'në' Alfeo),
Lebeo, (lë' ca' Tadeo),

⁴ Simón, (bönni' rui' ladxë'ë yödz queë'),
Judas Iscariote, (bönni' udödë' Jesús lu na'quë' bönni' ludöddë' Lë').

Jesús rsölë'ë gbaz queë' tsjenquë' lban

⁵ Ni'r Jesús bsölë'ë idxínnutë' bönni' ni tsjenquë' lban, ati' gna bé'inë' lequë', rnë':

—Cutu tseajli' ga nacuá' bunách cunacgac judío, len cutu tsazli' ladzgac bunách nacuá' luyú Samaria. ⁶ Gul-tséaj ga nacuá' bunách Israel, nacque' ca bö'cu' zxíla'dau' nanitcha'. ⁷ Gul-tsjen lban, gnali': "Chbdxin gal-la' dza gna bë' luyú ni Nu na' zoa yehua' yubá." ⁸ Gul-ún nup te'i. Gul-gún dxi'a nup te'i huë' nudzu' ruzöd. Gul-spán nup chnatgac. Gul-bíj bö' xöhui' yu'ugac bunách. Bennza' queëli' yöl-la' uná bë' ni. Gul-gún dxin lei, cutu bi uquízxjli'.

⁹ Cutu bi gua'li' lu bzud queëli', ni dumí oro, ni dumí plata, ni dumí lasdau'. ¹⁰ Cutu gua'li' yöxj yöt queëli' le gáguli' la' nöz. Tuz lari' gxoa yenli' len cutu gua'li' löl-li' o xuyág queëli', le udzölcznë' bönni' huen dxin le gahuë'.

¹¹ 'Gáti'tëz yödz zxön o yödzdau' ga gdxinli', gul-náb nuzxa nac gdu ladxi' lu yödz ni', ati' uga'nli' lidx nu na' cati' gal-la'r dza urujli' yödz na'. ¹² Cati' tsazli' tu lu yu'u, gul-gáp Dios bunách nacuá' lu yu'u na', gnábili'-në' Dios unödzjë' quequë' le cuequi dxi icj ládxi'dau'quë'. ¹³ Chqui' nacgac lsaca' bunách nacuá' lu yu'u ni', uga'nlen lequë' le rbequi dxi ladxi' na', san chqui' cunacgac lsaca' bunách na', gnabli' cutu uga'nlen lequë' lë na' rbequi dxi ladxi'. ¹⁴ Gáti'tëz ga gdxinli' ga cutu lun lbi'ili' ba la'n bunách ni', len cutu luzë nagquë' xtídza'li', gul-rúj lu yu'u ni' o yödz ni', ati' gul-cuíb bëchtö da' lalabli', le uluí'i lequë' nabága'quë' zxguia'. ¹⁵ Le nactë rëpa' lbi'ili', cati' gdxin dza gchuguë' Dios quegac bunách, la'zaca'

la'guí'ir bunách yödź na' ca la'zaca' la'guí'i bunách gulacua' yödź Sodoma len yödź Gomorra, nup ni' busnitië' Dios.

Nup cuta'yejlë' lusaca' zi' nup da'gac Cristo

¹⁶ Gnë' ca' Jesús:

—Gul-yutsca', neda' rsöla'a lbi'ili', gac'li' ca bö'cu' zxi'la'dau' ta'daba' ga dzö'ba' bö'cu' zuga' snia'. Gul-gác sina' ca naccba' sina' bël snia', san gul-gác ca' nöxj ladxi' ca naccba' budöda'. ¹⁷ Gul-gún chi'i cuinli' quegac bunách, le ludödë' lbi'ili' lu na'quë' bönni' yúlahui', len la'guinë' lbi'ili' gap nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío. ¹⁸ Lëzca' cni, la'ché'ë lbi'ili' laquë' bönni' blau len laquë' bönni' ta'ná bë'ë, le da'li' neda'. Cni gac quië gac gunli' lna' lau quia' laquë' bönni' ni' len laquë' bönni' cunacquë' judío. ¹⁹ Ni'r cati' ludödë' lbi'ili' lu na'quë' bönni' uná bë' na', cutu cö'li' baguí'i nax gnali', le uchizië' Dios icj ládi'xidu'li' la' dza na'z didza' güi'li' o ca gnali'. ²⁰ Clëg lbi'izli' na' gnali', san Dios Bö' La'y, Nu na' rsölë'ë queëli' Xuzru' Dios, Lëczë' sóalenë' lbi'ili' len gu'ë didza'.

²¹ 'La'cuá' bunách ludöd böchi'gac lu na'quë' bönni' ludödcde' lequë', len lëzca' cni, bönni' nacquë' xuz ludödë' zxi'nquë', ati' la'cu'ë bönni' la'dá'baguë'ë xuzquë' len lunë' ga latië' xuzquë' na'. ²² Luzóa lbi'ili' tsal'l yúgu'të bunách le da'li' neda', san nu ugá'n tsutsu ga gdxintër dza udx, nu ni ulá. ²³ Cati' lusaca' zi' lbi'ili' bunách tu lu yödź, gul-zxúndj ni', tseajli' yetú yödź, le rëpa' lbi'ili', huöda' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, zi'al cati' udx gunli' lban gap nacuá' yödź quegac bunách Israel.

²⁴ 'Núti'tëz nu nac bönni' usëd cutu nacrë' blau ca nu rusëdi lë', len lëzca' cni, nu bönni' naquë' huen dxin cutu nacrë' blau ca xanë'. ²⁵ Nu na' nac bönni' usëd ral-la' udzijnë' chqui' huadél-li'në' gaquë' ca nac nu rusëdi lë', ati' bönni' huen dxin na' ral-la' udzijnë' chqui' gaquë' ca nac xanë'. Chqui' neda' naca' ca bönni' xan yu'u, ati' ta'në' quia', ta'në' naca' Beelzebú tu' xöhui', szxönitër ca' la'në' quegac bunách la'dá' neda'.

Nu ral-la' gádxiru'

²⁶ Gnë' ca' Jesús:

—Qui lë ni na', cutu gádxili' bunách. Hualá' lahui yúgu'të le rac ba lanz, ati' huac bë' yúgu'të le nagachi'. ²⁷ Yugu' didza' ruí'lena' lbi'ili' ga nac chul, gul-quixjö' ga nac lu yení', ati' le rëpa' lbi'ili' ga nagachi', gul-në zidzj ga nac yalj lulu. ²⁸ Cutu gádxili' nup tu'dödi gdu ca nayá' nabingac bunách, san cutu gac lusnít bö' nacczru'. Gul-gadxi Dios, Nu na' gac gdödi gdu ca nayá' nabinli' len chu'n bö' nacczli' lu gui' gabíl.

²⁹ 'Ta'dá'uba' chopba' bguindau' len tu dumí lasdau', san cugbixba' lyu nituba' chqui' cutu ru'ë latj Xuzru' Dios gac

cni. ³⁰ Lëzca' cni, nababgac lahuë' Dios yúgu'të guitsa' icjli'.
³¹ Qui lë ni na', cutu gádxili'. Rui'tër ladxë'ë lbi'ili' Dios ca rui' ladxë'ë-ba' zianba' bguindau'.

Bönni' ta'zì' lu na'quë' Cristo laugac bunách

³² Gnë' ca' Jesús:

—Nu bönni' si' lu në'ë neda' laugac bunách, neda' si' lu na'a bönni' na' lahuë' Xuza' zoë' yehua' yubá. ³³ Bönni' ta'dá'baguë'ë laugac bunách, ta'në' cutu ta'dë'ë neda', lëzca' cni neda' tá'baga'a lequë' lahuë' Xuza' zoë' yehua' yubá.

Jesús naquë' le run ga la'rúj chopl bunách

³⁴ Gnë' ca' Jesús:

—Cutu gáquili' za'a dgu'a yödzlyú ni le rbequi dxi bunách. Cutu za'a dgu'a le rbequi dxi, san za'a dgu'a le gun ga la'rúj chopl bunách. ³⁵ Za'a ni, guna' ga la'dá'baga' xuzquë' bunách, len la'dá'baga'nu ca' xna'cnu ngul. Lëzca' cni, la'dá'baga'nu yugu' xtau' zxi'nnu ngul zxoa' lidxcnu. ³⁶ Cni gac, la' di'a dzaz quegac bunách lusaca' zi'ë lza'quë'.

³⁷ 'Nu nadxí'ir xuz xnë'i ca nadxí'i neda', cutu nac lsaca' nu na' ta' neda', atí' nu nadxí'ir bi'i bönni' qui o bi'i ngul qui ca nadxí'i neda', cutu nac lsaca' nu na' ta' neda'. ³⁸ Nu cusí' lu në'i gac ca tu bönni' zajtë'ë lë'i yag cruz, len ta' neda', cutu nac lsaca' nu na' gaqui quia' neda'. ³⁹ Nu rui' ladxi' gun chi'i yöl-la' na'bán qui, unít lei, san nu unít yöl-la' na'bán qui le da' neda', ulá nu na'.

Yugu' le ubi'ë queëru' Dios

⁴⁰ Gnë' ca' Jesús:

—Nu gun lbi'ili' ba la'n, neda' ca' gun ba la'n, atí' nu na' gun neda' ba la'n, gun ba la'n ca' Dios Xuz nasölë'ë neda'. ⁴¹ Nu gun ba la'n bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios le ru'ë didza' uláz queë' Dios, huadel-li' nu na' lu në'ë Dios la' leyz na' gdél-li'në' bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios. Lëzca' cni, nu gun ba la'n bönni' tsahui' le naquë' bönni' tsahui', huadel-li' nu na' lu në'ë Dios la' leyz na' gdél-li'në' bönni' tsahui'. ⁴² Núti'tëz nu unödzej queë' tu bönni'dau' ni tu zxbindau'z nis le naquë' bönni' usëd quia' neda', le nactë rëpa' lbi'ili', cutu unít le ral-la' si' nu na' lu në'ë Dios.

11

Ta'dxinë' ga zoë' Jesús bönni' nasölë'ë Juan

¹ Catí' Jesús budx buzéjni'në' yugu' bönni' usëd queë', buzë'ë ni', zijë' rajsëdnë' bunách len rjenë' lban yugu' ladzgac bunách na'.

² Ni' yu'ë lidx guia Juan, bönni' buquilë' bunách nis, byönnë' ca nacgac le runë' Jesús. Ni'r Juan na' bsölë'ë chopë' bönni'

da'quë' lë', ati' guladxinë' ga na' zoë' Jesús. ³ Chopë' ni gulanabnë' Jesús, tē' Lë':

—¿I nacu' Li' Cristo, Bönni' na' ral-la' gdxinë' yödzyú ni, o huaböztu' dza gdxinë' yetüë' bönni'?

⁴ Bubi'ë didza' Jesús, rē' lequë':

—Gul-tséaj tsajtíxjöi'li'-në' Juan lë ni ryönili' len rlé'ili'.

⁵ Gul-tsjödxë' ca rac, tu'lé'inë' bönni' bchul lauquë', ati' tu'zë'ë bönni' cuguladë'. Nuhuöacquë' bönni' güi'cnë' huë' nudzu' ruzöd, ati' tu'yönnë' bönni' gulacödzüë'. Tu'banquë' bönni' glatië', ati' rac lban qui didza' dxi'a laugac bunách yechi'.

⁶ Bica' ba bönni' cugác chop ladxë'ë, cu ubij ladxë'ë neda'.

⁷ Catì' guluzë'ë zhuöjquë' bönni' na' da'quë' Juan, ni'r gzu lahuë' Jesús ruí'lenë' bunách nacuá' ni' didza' ca nac queë' Juan na'. Rē' lequë':

—¿Bizxa gú'nili' glé'ili' catì' ni' gyeajli' lu latj ca'z? ¿Naru' gú'nili' glé'ili'-në' bönni' naquë' ca tu gui ruzéycj lei bö' reycj?

⁸ Chqui' clëg, ¿bizxa gú'nili' glé'ili'? ¿Naru' gú'nili' glé'ili'-në' bönni' nacuë' lari' dxi'adau'? Nözcizli' nacu'ë lidxquë' bönni' ta'ná bē'ë bönni' nácuquë' lari' dxi'adau'. ⁹ Yetú ca', ¿bizxa gú'nili' glé'ili'? ¿Naru' gú'nili' glé'ili'-në' bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios? Ca' nac, ráquida'. Rëpa' lbi'ili', blé'ili'-në' bönni' náctërë' blau ca yezíca'rë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios. ¹⁰ Cni nac, le naquë' Juan bönni' na' rui' didza' ca nac queë' le nayúj lu guich la'y, rna:

Byu, rsöla'a bönni' gbaz quia', nörë' ca Li'.

Lë' upë'ë nöz ga tödu'.

¹¹ Le nactë rëpa' lbi'ili'. Gdütë yödzyú ni, nutu nu zoa nacr blau ca Juan, bönni' ni' buquilë' bunách nis, san nu nac cuídi'dau'z ga rna bē' Nu na' zoa yehua' yubá nactër blau ca Juan na'.

¹² Catì' ni' gzu lahuë' buquilë' bunách nis Juan, ga rdxintë na'a dza, bayúdx ta'yáz bunách ga rna bē' Nu na' zoa yehua' yubá, ati' nup tunz bayúdx ta'del-li' lei. ¹³ Ga bdxintë dza na' blë'ë Juan, le rna bē' zxba queë' Moisés len le guluzujë' lu guich yúgu'të bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios glui' didza' ca rna bē' Nu na' zoa yehua' yubá. ¹⁴ Chqui' rē'nili' si' lu na'li' lë ni, ral-la' gnözili' Juan na' naquë' Elías, bönni' ni' bē'ë didza' uláz queë' Dios, bönni' na' Dios gnë' ral-la' gla' lahuë' leyúbl dza ni zoaru' na'a. ¹⁵ Nu zoa nag len ryöni ral-la' uzë nag.

¹⁶ ¿Bizxa usáqui'da' bunách nacuá' dza ni zoaru' na'a? Nacquë' ca bi'idau' ta'bö'bi' lu yë'y. Zidzj tu'lídz lza'cbi', ¹⁷ ta'nabi': "Rucödxtu' queëli' gui. ¿Bizx quië cutu rya'li'? Rul-l yéchi'tu' queëli'. ¿Bizx quië cutu rbödx yéchi'li'?" ¹⁸ Cni nacli', le bidë' Juan ati' le cutu güi' gdahuë' ca ráguli' lbi'ili', gnëli' queë': "Tu' xöhui' dzag lë'." ¹⁹ Ni'r bdxina' neda', Bönni' Nuhuöaquë'

Gdu Bunách, len ri'j rahua', ati' rnëli' quia': "Naquë' bönni' huágulë'ë len bönni' ri'jë'. Naquë' lza'quë' bönni' uquízjx len yezica' huen dul-la'." Yöl-la' rejni'i queë' Dios nac bë' ni'a qui le tun nup ta'zì' lu na'gac lei.

Le gac qui nu curún ca rna xtidzë'ë Dios

²⁰ Ni'r gzu lahuë' Jesús ruzeyne' bach bunách nacuá' yödz gap ni' benë' zian yöl-la' huac, le cutu'bi'ini ládxi'gac.

²¹ Gudxë' lequë':

—Bica' bayechi' lbi'ili', bunách Corazín. Bica' bayechi' lbi'ili', bunách Betsaida. La'naru' glac lu yödz Tiro len lu yödz Sidón yugu' yöl-la' huac bena' ga zoali', dza ni'tël lubí'i ládxi'gac bunách Tiro len Sidón na', lacuë' lari' tēb len ludxië' dö icjquë', le luluí' tu'bí'i ládxi'gac bunách na'. ²² Na'a, neda' rēpa' lbi'ili', cati' gdxin dza gchuguë' Dios quegac bunách, saca' qui'rli' lbi'ili' ca la'zaca' la'guí'i bunách Tiro len Sidón, nup na' busnitië' Dios. ²³ Lbi'ili', bunách Capernaum, guc queëli' ca bdxínteli' ga nu ryaz yehua' yubá. Huötjli' lu gui' gabíl. La'naru' glac lu yödz Sodoma yöl-la' huac bena' ga zoali', lugá'n bunách yödz ni' ga rdxintë na'a dza. ²⁴ Na'a, neda' rēpa' lbi'ili', cati' gdxin dza gchuguë' Dios quegac bunách, saca' qui'rli' lbi'ili' ca la'zaca' la'guí'i bunách Sodoma na'.

Rnë' Jesús: "Gul-dá ga zoa', uzí' ládxi'li'"

²⁵ Dza na' bë'ë didza' Jesús, rnë':

—Rgu'a Li' yöl-la' ba, Xuza', nacu' Xani yehua' yubá len Xani luyú ni, le bucachu'u lë ni, cui la'lé'inë' lei bönni' ta'yéjni'në', san bului'inu' lei nup nacgac ca bi'idau'. ²⁶ Ca' gac, Xuza', le cni bdzag ladxu'u Li'. ²⁷ Yúgu'të nudödë' lu na'a Xuza'. Nutu nu nunbë' neda', Zxi'në' Dios, san tuzë' Dios Xuz, len nutu nu nunbë' Lë' Dios Xuz, san tuza' neda', Zxi'në' Dios, lenca' nup na' rē'nda' ului'ida' leygac Dios Xuz. ²⁸ Gul-dá ga zoa' yúgu'tëli' rajxáqui'li' le rúnteczli' dxin qui gdau', len nua'li' yua' zi'i quegac zxba qui gdau', ati' neda' guna' ga uzí' ládxi'li'. ²⁹ Lu yöl-la' nöxj ladxi' queëli' gul-gún xchina', gacli' ca bēdx ta'zi'ba' yugu' quecha'. Gul-séd lu na'a neda', le naca' nöxj ladxi' len cuidi' ladxi', ati' gdzöl queëli' yöl-la' ruzi' ladxi', le cuequi dxi ládxi'li'. ³⁰ Yugu' na' ugu'a lbi'ili', le nac le gna bé'ida' lbi'ili', cutu nac baníg, ati' yua' ugu'a lbi'ili' le nac le rusēdda', dza'dau'z nac.

12

Bönni' uséd queë' Jesús ta'leycjë' deu dza la'y

¹ Dza ni', le nac dza la'y quequë' bönni' judío, gdödë' Jesús gap dë yöl zxoá' xtil, ati' ta'dunë' bönni' uséd queë' len gulazú

lauquë' ta'leycjë' deu ga dxia zxoa' xtil len tahuë' zxoa' xtil na'. ² Cati' gulalé'inë' lë ni bönni' gdau' fariseo, të' Jesús:

—Byutsca', tunë' bönni' usëd quiu' le cural-la' gunru' dza la'y.

³ Ni'r Jesús gudxë' lequë':

—¿Naru' cu nulábinili' lu guich la'y bi benë' David cati' gdunë' ati' guladún ca' nup gulacua'len lë'? ⁴ Gyazië' lu yu'u queë' Dios len gdahuë' yugu' yöt xtil nagu'uquë' lu bcugu la'y, le cural-la' gahuë' lë' len cutu ral-la' lahuë' bönni' gulacua'lenë' lë', san légaczë' bxuz dë latj lahuë' lei. ⁵ ¿Naru' cu nulábinili' le rna bë' zxba queë' Moisés ca tunë' bxuz yugu' dza la'y? Tunë' dxin lö'a gdau' yugu' dza la'y, len cutu ta'baguë'ë zxguia'. ⁶ Na'a, neda' rëpa' lbì'ili', ni zoa' neda', naca' bönni' nacrë' blau ca gdau'. ⁷ Cutu réjni'li' lë na' nayúj lu guich la'y, rna: “Rë'nda' huechi' ládxi'li' lza'li', len clëg gdödigacli'-ba' böa' bëdxau' ruzégu'gacli'-ba' lu bcugu la'y quia'.” La'naru' réjni'li' lë ni, cutu gchúguli' quegac nup cuta'baga' zxguia'. ⁸ Ca' nac, le naca' Xani dza la'y neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách.

Jesús ruúnë' bönni' narequi' në'ë

⁹ Ni'r buzë'ë ni' Jesús, ati' gyazië' lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío. ¹⁰ Lu yu'u na' zoë' tu bönni' narequi' në'ë, ati' le tē'nnë' la'dzölnë' bi luquë' Jesús, qui lë ni na' gulanabnë' Lë' bönni' judío uná bë' na', ta'në':

—¿I dë latj unru' nu re'i cati' nac dza la'y?

¹¹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Nu bönni' nutsë'ë ladjli', chqui' zoaba' tuba' bö'cu' zxila' queë', len chqui' gbixba' lu yeru cati' nac dza la'y, ¿naru' cu tsajxönë'-ba' len tsajlijë'-ba'? ¹² Záqui'tsquirnë' tu bönni' ca tuba' bö'cu' zxila'. Qui lë ni na', dë latj gunru' quegac bunách le nac dxi'a cati' nac dza la'y.

¹³ Ni'r Jesús gudxë' bönni' huë' na':

—Bli na'u.

Cati' bulí në'ë, la' böactë dxi'a ca nac yetslá'a në'ë.

¹⁴ Ni'r gulusujë' bönni' gdau' fariseo na' ati' glun xtídza'quë' ludöddë' Jesús.

Le gnë' bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios ca ral-la' gac queë' Jesús

¹⁵ Cati' ráquibe'inë' lë ni Jesús, buzë'ë ni', ati' zjaclen Lë' bunách zian. Jesús bunë' yúgu'të nup te'i ladj bunách na' ¹⁶ len gna bé'inë' lequë' cutu la'guíxjöi'në' bunách nu naquë'. ¹⁷ Cni gnë', quië butság lë na' gnë' Isaías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, gnë':

¹⁸ Gul-yutsca', bönni' ni naquë' huen dxin quia', Nu na' gröcza' neda'.

Nadxi'ida' Lë' len rdzag ladxa'a Lë'.

Uchizia' Lë' Bö' La'y.

Lë' quíxjöi'në' yúgu'të bunách ca guna',

Cuequi xbeyda' lequë'.

¹⁹ Nutu nu tíl-lenë' didza' len cutu ulidzë' zidzj,

Len nutu nu yõni chí'ë ga nac zi'tu'.

²⁰ Tu guidau' zoa bö cutu quítsjë' lei,

Ati' gui' chzoa ul, cutu usulë' lei,

Cati' uzoarë' le nac tsahui' queë'.

²¹ Lun löz Lë' yúgu'të bunách.

Bönni' judío uná bë' ta'në': "Dzag Jesús tu' xõhui'"

²² Ni'r djua'quë' ga zoë' Jesús tu bönni' nachúl lahuë' len curnë', le yu'u lë' bö' xõhui', ati' Jesús bunë' bönni' na'. Cni guc, rlé'inë' len ru'ë didza' bönni' na' bchul lahuë' len cugnë'.

²³ Qui lë ni na' gulubani yúgu'të bunách nacuá' ni', ta'ná:

—¿Naru' nactsë' Zxi'n Xsoë' David bönni' ni, Bönni' na' ral-la' guidë'?

²⁴ Cati' gulayönnë' lë ni bönni' gdau' fariseo, ta'në':

—Bönni' ni rubijë' yugu' bö' xõhui' le dzag Lë' Beelzebú tu' xõhui', xangac bö' xõhui' na'.

²⁵ Ráquibe'inë' Jesús lë na' ta'zá' ládxi'quë' ati' rë' lequë':

—Gátit'tëz ga ta'ná bë' bunách, chqui' la'rúj chopl len la'dil-len lza'gac bunách ni', nit yöl-la' uná bë' quequë'. Lëzca' cni, chqui' la'rúj chopl bunách nacuá' tu yödز o tu yu'u, len la'díl-l, cutu gac la'díá' bunách nacuá' yödز na' o yu'u na'. ²⁶ Lëzca' cni, chqui' ubíj la' lzë'iz Satanás tu' xõhui', len la'dil-len la' leygacz bö' xõhui' na', ¿nacxcz gac gdia' yöl-la' uná bë' qui tu' xõhui'? ²⁷ Rnali' quia' rubija' yugu' bö' xõhui' le dzag neda' Beelzebú tu' xõhui'. Chqui' runa' cni, ¿nuzxa dzag nup da'gac lbi'ili' cati' tu'bíj bö' xõhui'? Qui lë ni na' le tunczë' nac bë' nachíxili'. ²⁸ Na'a, chqui' neda' rubija' yugu' bö' xõhui' le zoalen neda' yöl-la' huac queë' Dios Bö' La'y, le nactë chbdxin ga zoali' le rna bë'ë Dios.

²⁹ ¿Naru' huactsa nu bönni' tsazië' lidxë' bönni' nal len cuijë' yugu' yöl-la' tsahui' dzö' lidxë' chqui' zi'al cutu gúguë'ë bönni' nal na'? Ni'r gac tsazië' ulatjë' lidxë' bönni' nal na'.

³⁰ 'Nu curún neda' tsazxõn, rdá'baga' neda', len nu curutúb tsazxõn len neda', ruslás nu na'.

³¹ 'Qui lë ni na' rëpa' lbi'ili', ca nac yúgu'të dul-la' tun bunách len yugu' didza' xõhui' ta'ná, unít lahuë' lequë' Dios, san nu bönni' gnë' zi'ë queë' Dios Bö' La'y, cutu ca' unít lahuë' lë' Dios.

³² Lëzca' cni, nu bönni' gnë' quia' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, Dios unít lahuë' lë', san nu bönni' gnë' queë' Dios Bö' La'y, cutu ca' unít lahuë' lë' Dios. Cutu unít lahuë' lë' dza ni zoaru' na'a, len cutu unít lahuë' lë' dza zi'a za'.

Le runru' nac bē' le nacru'

³³ Gnē' ca' Jesús:

—Chqui' nac dxi'a yag, cuia le nac dxi'a yag na', san chqui' nac xōhui' yag, cuia ca' le nac xōhui'. Cni nac, le rbia yag nac bē' yag na'. ³⁴ Lbi'ili', di'a dza quecba' bēl snia' nacli'. ¿Nacx gac güi'li' dxi'a didza', chqui' nacli' xōhui'? Ca nac le ta'zá' lādxi'gac bunách, lēzca' cni tui' didza'. ³⁵ Didza' dxi'a ru'ē bönni' dxi'a le yu'u icj lādxi'dau'huē' le nac dxi'a, san didza' cunác dxi'a ru'ē bönni' huia'dō' le yu'u icj lādxi'dau'huē' le cunác dxi'a. ³⁶ Qui lē ni na' rēpa' lbi'ili', cati' gdxin dza gchuguē' Dios quegac bunách, cuequi xbeynē' bunách ca nac yúgu'tē didza' gulanazē' ca'. ³⁷ Ca nac didza' ru'u, cuequi xbeynē' li', ati' uruju' dxi'a o gbagu'u zxguia' ni'a qui didza' na' bē'u.

Ta'nabnē' Jesús gunē' le gac bē' nu naquē'

³⁸ Ni'r gulubi'ē didza' yugu' bönni' gdau' fariseo len bönni' gdau' tu'sēdi, tē' Jesús:

—Bönni' Usēdi, rē'nitu' glé'itu' tu le gunu' le gac bē' dē lu na'u yöl-la' uná bē'.

³⁹ Bubi'ē didza' Jesús, rē' lequē':

—Ta'nabnē' neda' guna' tu le gac bē' nu naca' bönni' tua'dō' ni, cuzóa gdu lādxi'quē'. Cutu bi le gac bē' la'lé'inē', san tuz le nac bē' na' ca gac queē' Jonás, bönni' bē'ē didza' uláz queē' Dios. ⁴⁰ Ca na' gac queē' Jonás na', buga'nē' lē'ba' bōl zxön gdu tsonn dza tsonn yēl, lēzca' cni gac quia' neda', Bönni' Nuhuöaquē' Gdu Bunách, tsonn dza tsonn yēl uga'na' zcan yu. ⁴¹ Bönni' gulacu'ē yōdz Nínive la'yasē' dza gchuguē' Dios quegac bunách cati' cuequi xbeynē' bunách dza ni zoaru' na'a, ati' le glunē' uspaga' bunách ni zxguia' le gulubí'i lādxi'quē' bönni' Nínive na' cati' ni' gdíxjöi'nē' lequē' Jonás xtidzē'ē Dios, ati' na'a zoa' ni neda', len náctēra' blau ca Jonás na'. ⁴² Lēzca' cni, ngul ni' gna bé'ínu yōdz dē zaca' ga rdöd gbidz beo' zia gtsasnu dza gchuguē' Dios quegac bunách cati' cuequi xbeynē' bunách dza ni zoaru' na'a, ati' le bennu uspaga' lequē' zxguia', le brujnu ngul na' ga nactēr zi'tu' quiē yōninu didza' rejni'i bē'ē Salomón, ati' na'a zoa' ni neda', len náctēra' blau ca Salomón na'.

Cati' rudxín xlatj bö' xōhui'

⁴³ Gnē' ca' Jesús:

—Cati' r-ruj bö' xōhui' yu'u bönni', rda gap nabídx, rguilj ga uzí' ladxi'. Chqui' cutu gdzöli ga na' uzí' ladxi', ⁴⁴ ni'r gna: “Huöja' xlatja' ga ni' bruja’.” Cati' udxín ga ni' bruj, tsajxaca' bönni' na', naquē' ca tu yu'u nadách, len nalúa, len chnabá'a quiē nu tsajsóa ni'. ⁴⁵ Ni'r tseaj, tsajxi' yegádx bö' xōhui' nácgactēr xōhui' ca lei, ati' la'yáz yúgu'tē, len la'cuá' lu

bönni' na', ati' ga udx huayáli'tër ca gac queë' bönni' na' ca gac queë' zi'al. Lëzca' cni gac quegac bunách tua'dò' ni.

Xnë'ë Jesús len yugu' bönni' böchë'ë

⁴⁶ Catì' ni' ruí'lenë' bunách didza' ni Jesús, guladxinë' ni' xnë'ë Jesús len yugu' bönni' böchë'ë. Gulacu'ë lö'al len glë'nnë' luí'lenë' Jesús didza'. ⁴⁷ Ni'r gdíxjöi'në' Jesús tu bönni', rë' Lë':

—Byutsca', nacu'ë lö'al xna'u len yugu' bönni' böchu'u, tē'nnë' luí'lenë' Li' didza'.

⁴⁸ Bubi'ë didza' Jesús, rë' bönni' na' gdíxjöi'në' Lë' cni, rnë':

—¿Nuzxa caz xna'a len nupxcz bönni' böcha'a?

⁴⁹ Ni'r bulí' nē'ë, bulu'ë yugu' bönni' uséd queë', len rnë':

—Byutsca', bönni' ni' nacque' ca xna'cza' len böchi'cza'.

⁵⁰ Núi'tëz nu run ca rē'ncznë' Xuza' zoë' yehua' yubá, nu ni nac bi'i böchi'cza', len bi'i zanca', len xna'cza'.

13

Runë' lsaqui' Jesús ca nac qui bönni' guz

¹ La' dza ni'z brujë' Jesús lu yu'u, ati' yajchö'ë ra' nis zxön.

² Le guladxín ga zoë' Jesús bunách zian, grenë' tu lë'i bárcodau', len grö'ë ni', ati' bunách zian na' gulacué' luyú bidx ra' nis zxön na'. ³ Ni'r bë'lenë' lequë' didza' Jesús, zian le busëdnë' lequë', yugu' le benë' lsaqui', rnë':

—Gul-yutsca', brujë' bönni' guz, zjësië' xseydau'. ⁴ Tsal ni' zjësië', glas ra' nöz la'gac xseydau' na', ati' guladxinba' bguindau', glë'jba' xseydau' na'. ⁵ Glas luyú ga rō' guiōj yela'gac xseydau' na', ga na' curō' szxōni yu, ati' la' gulalentë', le curō' ni' szxōni yu. ⁶ Ni'r catì' budzá'a, la' gulacuadtë len gulabídx lë na' bësië', le cunác ga lun luí. ⁷ Gulalén ga gululén lba yōtsi' yela'gac xseydau' na' glas, ati' gulazxön lba yōtsi' na' len gularöli lë na' bësië', glun ditj lei. ⁸ Glas ga nac luyú dxi'a yela'gac xseydau' na', ati' gulunödzej. Gulunödzej yetú gayua'tër ca' la'gac lë na' bësië'. Gulunödzej yetsonnlalj ca' yela'gac na', ati' gulunödzej yechí uruá' ca' yela'gac na'. ⁹ Nu zoa nag len ryōni, ral-la' uzë nag.

Le tē'ni lun le benë' lsaqui' Jesús

¹⁰ Ni'r guladxinë' ga zoë' Jesús bönni' uséd queë' len gulan-abnë' Lë', ta'në':

—¿Bizx quië ruí'lenu' bunách didza' yugu' le runu' lsaqui'?

¹¹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Ru'ë lbi'ili' latj Dios tséjni'li' le nagachi' ca rna bë'ë Lë' yehua' yubá, san cutu tē'ni la'yejni'i bunách ni. ¹² Nu dë qui, Dios unödzejë' qui yelati', ati' szxónitër gata' qui, san nu cudë qui, la'z dui le dë qui gdua. ¹³ Qui lë ni na' ruí'lēna' lequë' didza' yugu' le runa' lsaqui', le tu'yúë' san cutu ta'lé'inë'.

Ta'yönnë' san cutu tu'zë nagquë' len cutu ta'yéjni'në'. ¹⁴ Cni rac quequë' quië utság lë na' gnë' Isaías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, gnë':

Le nactë yönili' san cutu tséjni'li'.

Uyuli' gna'li' san cutu glé'ili',

¹⁵ Le nazíd ládxi'dau'gac bunách ni,

Len cutu ryaz icj nagquë'.

Nadzudi' yöj lauquë',

Cui la'lé'inë' len yöj lauquë' na'.

Cutu luzë nagquë'

Len cutu luzejni'i ládxi'quë',

Len cutu luhuöaquë' quia' neda'

Quië gac una' lequë'.

¹⁶ Na'a, bica' ba lbi'ili', le rle'i yöj lauli' len ryöni nagli'. ¹⁷ Le nactë rëpa' lbi'ili', glë'nnë' la'lé'inë' le rlé'ili' lbi'ili' zian bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios len yugu' bönni' tsahui' san cutu gulalé'inë' lei. Glë'nnë' la'yönnë' le ryönili' lbi'ili' san cutu gulayönnë' lei.

Rusálj la'në' Jesús le benë' lsaqui'

¹⁸ Gnë' ca' Jesús:

—Gul-zë nagli' ca nac le bena' lsaqui' qui bönni' guz. ¹⁹ Núti'tëz nu ryöni didza' ca rna bë'ë Dios yehua' yubá len cutu rejni'i lei, rac qui didza' ryöni nu na' ca guc qui xseydau' na' glas ra' nöz. La' za'të tu' xöhui' len rugúa didza' na' gyu'u icj ládxi'dau'huë' bönni' na'. ²⁰ Xseydau' na' glas luyú ga rō' guiöj ruluí' ca rac queë' bönni' ryönnë' didza' na' len la' ruzëtë naguë' lu yöl-la' rudziji queë', ²¹ san ca na' cutu rdia' xseydau' na' le cudë ga gun luí, lëzca' cni rac queë' bönni' ni. Cati' gdxin tu le usaca' zi' lë', ati' la'bía ládxi'gac lë' bunách le nazí' lu në'ë didza' na', la' gactë chop ladxë'ë. ²² Xseydau' na' glas ga na' gululén lba yötsi' ruluí' ca rac queë' bönni' na' ryönnë' didza' na', san rui' ladxë'ë yugu' le dë yödzyú ni, ati' nazí' yë'ë bönni' na', le rui' ladxë'ë yugu' yöl-la' tsahui' qui. Yugu' lë ni ta'röli didza' na' len tun ga cutu gun dxin lu icj ládxi'dau'huë'. ²³ Xseydau' na' glas luyú dxi'a ruluí' ca rac queë' bönni' ryönnë' didza' na' len réjni'në' lei, ati' run dxin didza' na' lu icj ládxi'dau'huë'. Nacgac la'gac bunách ca xseydau' na' gulunödzj yetú gayua'tër ca'. Nacgac yela'gac bunách ca xseydau' na' gulunödzj yetsonnlalj ca', ati' nacgac yela'gac bunách ca xseydau' na' gulunödzj yechí uruá' ca'.

Guíxi'dau' xöhui' nalá' ca nac yöl zxoá' xtil

²⁴ Yetú le benë' lsaqui' Jesús, rë' lequë':

—Ca gac ga gdxin le rna bë'ë Dios yehua' yubá nac ca guc qui xseydau' dxi'a guzë' tu bönni' ga nac la' yël queë'. ²⁵ Tsal

na' tasië' bönni' nacu'ë lidxë', bdxin ni' tu nu curle'i lë' dxi'a, ati' yjöz la' yël queë' xsey guíxi'dau' xöhui' nalá' ca nac yöl zxoá' xtil, ati' böjë' xlatjë'. ²⁶ Cati' blen zxoá' xtil na' len grö' deu qui, ga na' dxia xui'i, ni'r glac bë' guíxi'dau' xöhui' na'. ²⁷ Ni'r guladxinë' bönni' huen dxin ga zoë' bönni' xan la' yël na', len tē' lē': "Xan, chqui' guzu' xseydau' dxi'a la' yël quiu', ħnacx guc gulalén guíxi'dau' xöhui' na'?" ²⁸ Gudxë' lequë' xan la' yël na', rnē': "Benë' cni bönni' curlé'inë' neda' dxi'a." Ni'r gulanabnë' lē' huen dxin na', ta'nē': "ħI rē'nnu' tseajtu' tsjöljtu' guíxi'dau' xöhui' na'?" ²⁹ Xanquë' rē' lequë': "Cutu. Nazx ca' cati' gládu'li' guíxi'dau' xöhui' na', gládu'lentēli' ca' yöl zxoá' xtil. ³⁰ Dxi'ar gac güi'li' latj la'zxoŋgar tsazxön cati' gdxinr dza tsajtubru' lei, ati' ni'r gyëpa' nup lutúb lei: Gul-túb zi'al guíxi'dau' xöhui' na' len gul-guga' tsajxúndj hueaj quië uzégui'ru' lei, ati' ni'r utubli' zxoá' xtil lu yu'u quia'."

Runë' lsaqui' Jesús ca nac qui xsey mostaza

³¹ Yetú le benë' lsaqui' Jesús, rē' lequë':

—Ca gac ga gdxin le rna bē'ë Dios yehua' yubá, gac ca rac qui tu xsey mostaza, le guzë' tu bönni' ga nac la' yël queë'. ³² Le nactë nactër cuidi' xsey mostaza na' ca yúgu'të xseydau' yezica', san cati' chnadúz, rxöntër ca yúgu'të guixi' cuan len rac zxön ca nac tu yag, ati' ta'dxinba' bguindau' tun lidxcba' lu xzuza' në'i.

Runë' lsaqui' Jesús qui xnë'i yöt xtil

³³ Yetú le benë' lsaqui' Jesús, rē' lequë':

—Ca gac ga gdxin le rna bē'ë Dios yehua' yubá gac ca le run xnë'i yöt xtil, le buchíxinu ngul len tsonn lbix yöjz zxoá' xtil, ati' gyazx gdu'të cua na'.

Le rē'ni gun le runë' lsaqui' Jesús

³⁴ Yúgu'të lē' ni benë' lsaqui' Jesús, bē'lenë' bunách nacuá' ni' didza', len cutu bi didza' bē'lenë' lequë' le cubenë' lsaqui'. ³⁵ Cni benë' quië butság lē' na' buzujë' lu guich bönni' bē'ë didza' uláz queë' Dios, gnē':

Gu'a didza' yugu' le guna' lsaqui'.

Gnia' yugu' le nagachi' cati' ni' gzu lau zi'a guta' yödzlyú.

Rguixjö'ë Jesús le benë' lsaqui' qui guíxi'dau' xöhui' nalá' ca nacyöl zxoá' xtil

³⁶ Ni'r buzeynë' bunách nacuá' ni' didza' Jesús, busölë'ë lequë', ati' gyazië' yu'u. Ni'r guladxinë' ga zoë' bönni' usëd queë' len tē' Lē':

—Gdixjöi' netu' le rē'ni gna lē' na' benu' lsaqui' qui guíxi'dau' xöhui' nalá' ca nac yöl zxoá' xtil.

³⁷ Bubi'ë didza' Jesús, rē' lequë':

—Bönni' razë' xseydau' dxi'a naca' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách. ³⁸ La' yël na' nac yödzyú ni, ati' xseydau' dxi'a na' ruluí' ca nacgac nup nababgac ga rna bë'ë Dios. Guíxi'dau' xöhui' na' nalá' ca nac yöl zxa' xtil ruluí' ca nacgac nup nacgac qui tu' xöhui'. ³⁹ Nu na' curle'i dxi'a xan la' yël na' len yjöz guíxi'dau' xöhui' na', tu' xöhui'cz nac. Dza lutubë' na' ruluí' ca gac dza udx qui yödzyú ni, ati' nup na' tu'túb nacgac gbaz la'y queë' Dios. ⁴⁰ Ca na' guc, golutubë' guíxi'dau' xöhui' na', len guluzégui'ë lei lu gui', lëzca' cni gac cati' udx qui yödzyú ni. ⁴¹ Neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, gsöla'gaca'-në' gbaz la'y quia', ati' lubijë' ga rna bë'ë Dios yúgu'të nup tun ga tun dul-la' lza'gac lenca' nup tua' dö'. ⁴² Yugu' gbaz la'y na' la'gu'ë lu gui' gabíl yugu' bönni' tua'dö' na'. Ni' la'bödxë' len lutíl-l láya'quë'. ⁴³ Ni'r la'yép yös yení' bunách tsahui', lacquë' ca gbidz ga ni' rna bë'ë Dios yehua' yubá. Nu zoa nag len ryöni ral-la' uzë nag.

Runë' Isaqui' Jesús qui tu yöl-la' tsahui' nagachi'

⁴⁴ Lëzca' cni benë' Isaqui' Jesús, rnë':

—Le rna bë'ë Dios yehua' yubá nac ca tu yöl-la' tsahui' nagachi' tu la' yël. Catí' budzölnë' lei tu bönni', bucachë'ë lei leyúbl ga na' bgachi', ati' lu yöl-la' rudziji queë' gyijë', yjëti'ë yúgu'të le dë queë' ati' gu'uë' la' yël na' quië gata' queë' yöl-la' tsahui' na'.

Runë' Isaqui' Jesús qui tu bga záqui'tsqi

⁴⁵ Gnë' ca' Jesús:

—Ca ral-la' së ládxi'li' le rna bë'ë Dios yehua' yubá nac ca benë' tu bönni' ra'uë' len ruúti'ë, rguiljë' yugu' bga dxi'a. ⁴⁶ Catí' bdzölnë' tu bga záqui'tsqi, gyijë', yjëti'ë yúgu'të le dë queë', ati' gu'uë' bga na'.

Runë' Isaqui' Jesús qui tu yöxj böl

⁴⁷ Lëzca' cni gnë' Jesús:

—Ca gac ga gdxin le rna bë'ë Dios yehua' yubá, gac ca run tu yöxj böl le ta'chiljë' bönni' lu nis zxön, le rajxi' zian böl gza'a. ⁴⁸ Catí' chbdza' yöxj na', gulubijë' lei luyú bidx ra' nis zxön na', ati' ni' gulabö'ë len gulagu'ë-ba' lu bdö'a yugu' böl dxi'a, san yugu' böl ca'z, gularu'në'-ba'. ⁴⁹ Lëzca' cni gac cati' udx qui yödzyú ni. La'rujë' gbaz la'y queë' Dios ati' lubijë' quizi bunách tsahui', lucuitië' lequë' ladj bunách tua'dö'.

⁵⁰ Ni'r la'gu'ë lu gui' gabíl bunách tua'dö' na'. Ni' la'bödxë' len lutíl-l láya'quë'.

Yöl-la' tsahui' le nac gul len le nac cub

⁵¹ Ni'r Jesús gnabnë' yugu' bönni' usëd queë', rnë':

—¿I réjni'li' yúgu'të lë ni?

Gulubi'ë didza', të' Lë':

—Ja, Xan.

⁵² Jesús gudxë' lequë':

—Cati' chnazí' lu në'ë bönni' gdau' usëdi le rna bë'ë Dios yehua' yubá, naquë' ca bönni' xan yu'u, rbijë' ladj yöl-la' tsahui' queë' le nac cub len le nac gul, le nacgac dxi'a, ruzi'ë xbey.

Le benë' Jesús yödaz Nazaret

⁵³ Cati' budx benë' yugu' lsaqui' ni Jesús, buzë'ë ni'. ⁵⁴ Cati' budxinë' ladjë', busëdnë' bunách nacuá' lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, ati' gulubannë', ta'në':

—¿Gazxcz bzëdnë' yöl-la' rejni'i ni bönni' ni? ¿Nacxcz nac, runë' yugu' yöl-la' huac ni? ⁵⁵ Naquë' bönni' ni xzi'në' bönni' bëdx yag, ati' lënu María xnë'ë. Naquë' böchi'quë' Jacobo len José len Simón len Judas. ⁵⁶ Lëzca' nacuá'lennu rë'u ni ngul zanë'. ¿Gazxcz bzëdnë' yúgu'të lë ni?

⁵⁷ Qui lë ni na' glac chop ládi'quë', guluca'në' Lë'. Ni'r Jesús gudxë' lequë':

—Tun ba la'n bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios yúgu'të bunách, san cutu tun lë' ba la'n bunách uládz queë' len bunách nacuá' lidxë'.

⁵⁸ Qui lë ni na' cutu benë' Jesús ni' zian yöl-la' huac, le cutu ta'yejlë'ë Lë'.

14

Ca guludöddë' Juan, bönni' buquilë' bunách nis

¹ Lu dza ni', byönnë' Herodes, bönni' rna bë'ë luyú Galilea, ca nacgac yöl-la' huac runë' Jesús. ² Herodes na' gudxë' yugu' ni'a në'ë, rnë':

—Bönni' ni Juan, bönni' buquilë' bunách nis. Chbubanë' lu yöl-la' gut. Qui lë ni na' dë lu në'ë yöl-la' huac zxön na'.

³ Cni gnë' Herodes le bsölë'ë lëczë' bönni' gulazönë' Juan len glúgu'ë lë' du guia, ati' gulagu'ë lë' lidx guia le gú'ninu cni Herodías, ngul na' gucnu ngul queë' Felipe, böchë'ë Herodes na'. ⁴ Cni benë' Herodes, le gudxë' lë' Juan na': “Cutu ral-la' sóalenu'-nu.”

⁵ Qui lë ni na' gu'nnë' Herodes gdöddë' Juan, san gúdxinë' la'dá'baga' lë' bunách lu yödaz ni', le taqui bunách naquë' Juan na' bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios. ⁶ Ni'r cati' guc lni qui dza gyé'inë' iz Herodes, brujbi' bi'i ngul queënu Herodías na' len bya'abi' laugac nup nacuá' lni na', ati' bdzag ladxë'ë-bi' Herodes. ⁷ Gzxi' lu në'ë Herodes len benë' tsutsu xtidzë'ë unödzejë' queëbi' bítitëz bi gnabbi' lahuë'. ⁸ Le chnusëdinu-bi' zi'al xna'bi', gudxbi' lë':

—Benn quia' na'a tu lu zxiga' zxön icjë' Juan, bönni' buquilë' bunách nis.

⁹ Ni'r bui'nnè' Herodes, san le chbenè' tsutsu xtidzè'è, len le gulayöni lè' nup ti'j táguen lè', qui lè ni na' gna bé'inè' nu tsajnödzej queëbi' icjè' Juan na'. ¹⁰ Cni guc, bsölè'è nu tsajríx yenè' Juan ga ni' yu'è lidx guia. ¹¹ Bönni' na' nasölè'è bu'è icjè' Juan na', yu'u lu xziga' xzön, ati' bunödzjè' lei queëbi' bi'i ngul na', ati' lèbi' bua'bi' lei queënu xna'bi'.

¹² Ni'r guladxinè' ni' bönni' guladè'è Juan na', ati' guluú'è lè' len gulucachè'è lè'. Gdöd ni', yajtíxjöi'cnè' Jesús ca glac lè ni.

Jesús rugahuè' zianr ca chián gayuá' bunách

¹³ Catì' ráquibe'inè' lè ni Jesús, buzè'è ni', ati' grenè' tu lè'i bárcodau', zijè' la' queëzè' tu latj ca'z. Catì' gulayöni bunách tsijè' ni', gularujè' yugu' yödzej ni', yjaquè' ga ni' gdxinè', ta'zè'i ní'aquè'. ¹⁴ Catì' burujè' lè'i barco Jesús, blé'inè' nacua' ni' bunách zian, ati' buechi' ladxè'è lequè' len bunè' nup te'i, nútsa'gac ladjquè'. ¹⁵ Catì' chrdzö' dza na', guladxinè' ga zoè' Jesús bönni' uséd queè', len tè' Lè':

—Chrdzö' na'a, ati' ca'z nac latj ni. Busöla' bunách ni tsjaquè' gap dè yödzej dau' quiè la'uè' bi lahuè'.

¹⁶ Ni'r Jesús gudxè' lequè':

—Cutu run bayúdx tsjaquè'. Gul-nödzj lbi'ili' le lahuè'.

¹⁷ Ni'r tè' Lè':

—Gayu'z yöt xtil dè len chopzba' böl dèba' queëtu ni.

¹⁸ Jesús rè' lequè':

—Gul-dguá' quia' ni.

¹⁹ Ni'r gna bé'inè' bunách na' Jesús la'bö' ga yu'u daca'. Gdöd na' gdel-lè'è gayu' yöt xtil na' len chopba' böl na', ati' bchis lahuè', ruyúè' zaca' yehua' yubá. Gudxè' Dios: "Xclenu'." Ni'r buzuxzjè' yöt xtil na' len budödè' lei lu na'què' bönni' uséd queè', ati' lequè' gulaguisiè' lei laugac bunách zian na'. ²⁰ Glahuè' yúgu'tè' len guluhuöljnè'. Ni'r gultubè' bizxj naga'ngac len guludzè'è chinnu bdö'a. ²¹ Bönni' ni' glahuè' glaquè' gdu chián gayu'è, san nutu nu blab yugu' ngul len bi'idau'.

Jesús rzè'i ni'è lu nis xzön

²² Ni'r la' bentè' Jesús ga gulabenè' lè'i bárcodau' bönni' uséd queè', tsjaquè', la'nörè' lahuè', la'dödè' yetslá'a nis xzön ni', tsal na' uzeyne' Lè' bunách nacua' ni' didza'. ²³ Catì' chnusölè'è bunách na' Jesús, grenè' ga nac tu lu guí'adau' ga ni' yajsóè' tuzè'. Ni' bulidzè' Dios. Catì' chgul, tuzè' zoè' ni'. ²⁴ Bárcodau' ga na' nacu'è bönni' uséd queè' rdöd gatsj lahui'l nis xzön na', ati' ryas bárcodau' na' le ryas rdxia nis xzön na', le ruzaga' barco na' bö' reycj. ²⁵ Gdöd ladxi' yèl, gbiguè'è Jesús gal-la' ga na' nacu'è, rzè'i ni'è lu nis xzön. ²⁶ Catì' gulalé'inè' Lè' bönni' uséd queè', rzè'i ni'è lu nis xzön, sxzöni gulabö'è baguí'i le tádxinè'. Gulabödxyé'è, ta'né':

—Tu bxin na'.

²⁷ Ni'r Jesús la' bulidztë' lequë', rnë':

—Gul-zxöni ládxi'li'. Neda' ni. Cutu gádxili'.

²⁸ Ni'r bubi'ë didza' Pedro, rë' Jesús:

—Xan, chqui' nacu' Li', gna be'i neda' guida' ga na' zu' lu nis.

²⁹ Jesús gudxë' lë':

—Gda.

Ni'r bötjë' Pedro lë'i bárcodau' na' len gzë'i ni'ë lu nis zxön, zijë' ga na' zoë' Jesús. ³⁰ Ni'r cati' blé'inë' Pedro ca rutá nis bö' na' reycj, gúdxinë'. Ni'r gzu lahuë' rötjë' lu nis, ati' grödxyë'ë. Bulidzë' Jesús, rnë':

—Xan, buslá neda'.

³¹ Jesús la' bulitë në'ë. Buguel-lë'ë lë', len rë' lë':

—Lati'z réjlë'u neda'. ¿Bizx quië guc chop ladxu'u?

³² Cati' gulubenë' lë'i bárcodau' na', grö' dxi bö' na' reycj.

³³ Ni'r gulayíj ládxi'quë' Jesús bönni' nacu'ë lë'i bárcodau' na', ta'në':

—Le nactë, Zxi'në' Dios nacu'.

Jesús ruúnë' bönni' huë' nacu'ë Genesaret

³⁴ Cati' chguladödë' yetslá'a nis zxön na', la' guladxintë' lu xyu yödz Genesaret. ³⁵ Cati' guluúnbë' Jesús bönni' yödz ni', gulasölë'ë didza' gdtë luyú ni', ati' djua'quë' ga zoë' Jesús yúgu'të nup te'i. ³⁶ Gláta'yuë' lahuë' Jesús gu'ë lequë' latj la'ganzë' rui'i lari' nacuë', ati' la' guluhuöactë yúgu'të nup na' gulagán lari' na'.

15

Le tun ga cunacru' dxi'a lahuë' Dios

¹ Ni'r guladxinë' ga zoë' Jesús yugu' bönni' gdau' fariseo len bönni' gdau' tu'sëdi, narujquë' Jerusalén, ati' të' Jesús:

² —¿Bizx quië tunë' bönni' uséd quiu' le rdöd bë'i ca nac le nalëbiru' runru' ca glunë' xuz xtau'ru'? Cutu ta'guíb na'quë' ca nac qui gdau' cati' zi'a lahuë'.

³ Bubi'ë didza' Jesús, gnabnë' lequë', rnë':

—¿Bizx quië lbi'ili' ca' ruca'nli' ca'z zxba queë' Dios quië gunli' le nalëbili' runli'? ⁴ Cni nac, le gna bé'inë' lbi'ili' Dios, gnë': “Ben ba la'n xuz xna'u”, len gnë' ca: “Nu gnë' zi' qui xuz xnë'i, tsaz gat nu na'.” ⁵ San lbi'ili' rnalì: “Chqui' nu guië xuz xnë'i: Cutu bi gac gunna' quiu' le chgzxi' lu na'a gunna' queë' Dios yúgu'të, ⁶ cutur bi ral-la' gun qui xuz xnë'i nu na'.” Cni runli', ruca'nli' ca'z le gna bë'ë Dios, quië gunli' le nalëbili' runli'. ⁷ Lbi'ili', bönni' ruluí'z tsahui' cuinli', gdu gdíxjö'ë ca nacli' Isaías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, gnë':

⁸ Bönni' ni, lu rú'agaczë' tunë' neda' ba la'n,

Len clëg gdu ládxi'quë'.

⁹ Daduz nac le ta'yíj ládxi'quë' neda'

Le tu'sëdnë' yugu' le gulaná bè' bunách.

¹⁰ Ni'r bulidzë' bunách nacuá' ni' Jesús, rë' lequë':

—Gul-zë nagli' le gyëpa' lbi'ili' len gul-tsejni'i. ¹¹ Clëg le ryaz ru'ë bönni' run ga cunaquë' dxi'a lahuë' Dios, san le r-ruj ru'ë, lë ni run ga cunaquë' dxi'a lahuë' Dios.

¹² Ni'r gulabiguë'ë ga zoë' Jesús bönni' usëd queë', len tē' Lë':

—¿I nöznu' gulaleynë' bönni' gdau' fariseo cati' gulayönnë' didza' ni bë'u?

¹³ Ni'r bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Yúgu'të le nadúz, le cuguzë' Xuza' zoë' yehua' yubá, huaduljgac gdu luí. ¹⁴ Gul-cá'n lequë'. Chnachúl lauquë' len ta'chë'ë nup nachúl laugac. Chqui' tu bönni' lau chul gchë'ë yetüë' bönni' lau chul, gropë' la'bixë' lu yeru.

¹⁵ Ni'r bubi'ë didza' Pedro, rë' Jesús:

—Bzejni'i netu' lë ni runu' lsaqui'.

¹⁶ Jesús rë' lequë':

—¿Naru' cu réjni'tsali' ca' lbi'ili'? ¹⁷ ¿Naru' cu réjni'tsali' ryaz lë'ru' yúgu'të le ryaz rú'aru', ati' rurúj lë'ru'? ¹⁸ Na'a, le r-ruj rú'ali', lu icj ládxi'dau'li' za', ati' lë ni run ga cunacli' dxi'a lahuë' Dios. ¹⁹ Cni rac, le ta'lén lu icj ládxi'dau'li' yugu' le rza' ládxi'li' le cunác, le lun ga gdödili' bunách, len le lun ga quitsjli' zxba qui yöl-la' nutság na', len le cunác runli', len yugu' le rzë ládxi'li' cuanli', len yugu' le rnëli' qui lza'li' le cunác, len yugu' le rnë xöhui'li'. ²⁰ Yugu' le cni tun ga cunaquë' dxi'a lahuë' Dios tu bönni', san chqui' cunayár në'ë ca nac qui gdau' cati' bi gahuë', cutu gun ga cunaquë' dxi'a lahuë' Dios.

Réjlë'nu Jesús ngul gza'a

²¹ Ni'r buzë'ë ni' Jesús, gyijë' lu xyu yödz Tiro len yödz Sidón.

²² Brujnu yödz ni' tu ngul nababnu Canaán, ati' bë'nu zidzj didza', rënu Jesús:

—Xan, zxi'n xsoë' David, buechi' ladxí' neda'. Bi'i ngul quia' szxöni rzaca' rgui'bi' le yu'u lëbi' bö' xöhui'.

²³ Cutu bi didza' bubi'ë Jesús. Ni'r gulabiguë'ë ga zoë' bönni' usëd queë', ati' glë' Lë', ta'në':

—Busöla'-nu, le za'nu cúdzu'ru' rbödxya'anu.

²⁴ Ni'r bubi'ë didza' Jesús, rë'-nu:

—Dios nasölë'ë neda' gáclena' bunách Israel, nacgac ca bö'cu' zxíla'dau' nanitcha'.

²⁵ Ni'r gbíga'nu ga zoë' Jesús ngul na' len gyij ládxi'nu Lë', rënu Lë':

—Xan, guclen neda'.

²⁶ Bubi'ë didza' Jesús, rnë':

—Cutu nac dxi'a uguaru' yöt quecbi' bi'idau' len chu'nru' lei laucha' bö'cu'dau'.

²⁷ Ni'r rënu Jesús ngul na', rnanu:

—Ja, Xan, san táguba' bö'cu'dau' na' le bizxj tu'huóxj ga tagu xancha'.

²⁸ Ni'r bubi'ë didza' Jesús, rnë':

—Nguldau'. Gdu nac ca réjlë'u neda'. Gac quiu' ca rë'nnu'.

La' ni'z böáctëbi' bi'i nguldau' queënu.

Jesús ruúnë' zian nup te'i

²⁹ Ni'r buzë'ë ni' Jesús len gdödë' ga nac ra' nis zxön qui Galilea. Grenë' ga nac tu lu guí'adau', ati' ni' grö'ë. ³⁰ Guladxín ga zoë' Jesús bunách zian djua'quë' nup cuta'zá' len nup nachúl laugac, len nup cuta'në, len nup narugu ni'a na'gac, len zianr nup te'i, ati' gulaguixjë' lequë' xni'ë Jesús, ati' Lë' bunë' lequë'. ³¹ Gulubani bunách ni' ca nac le benë' Jesús, le gulalé'inë' tu'në nup cugulanë, ati' nuhuöacgac nup grugu ni'a na'gac, ati' tu'zá' nup cugulazá', ati' tu'le'i nup bchul laugac. Qui lë ni na' gulagu'ë yöl-la' ba Dios quegac bunách Israel.

Jesús rugahuë' zianr ca choa' gayuá' bunách

³² Ni'r Jesús bulidzë' yugu' bönni' usëd queë', len rë' lequë':

—Ruhuechi' ladxa'a bunách zian ni, le chguc tsonn dza zá'clenë' neda' len cutu bi dë le lahuë'. Cutu rë'nda' usóla'gaca'-në' tshuöjquë' lidxquë' ta'dunzë' ca', nazx ca' ludú ládxi'quë' la' nöz.

³³ Ni'r të' Lë' bönni' usëd queë', ta'në':

—¿Gazxcz gdzölitu' yöt xtil zian lu latj ca'z ni, le ugágutu' bunách zian ni?

³⁴ Gnabnë' lequë' Jesús, rnë':

—¿Balx yöt xtil dë queëli'?

Gulubi'ë didza', ta'në':

—Gadx, ati' nababzba' böi cuidi' dëba' queëtu' ni.

³⁵ Ni'r Jesús gna bé'inë' bunách zian na' la'bö' lu yu.

³⁶ Gdel-lë'ë gadx yöt xtil na' len yugu' böi na' ati' gudxë' Dios: “Xclenu’.” Ni'r buzuxzjë' grotptë na' len bunödzejë' quequë' bönni' usëd queë', ati' lequë' gulaguisië' laugac bunách zian na'. ³⁷ Glahuë' yúgu'të' len guluhuöljnë'. Gdöd ni' golutubë' le bizxj naga'ngac, ati' guludzé'ë gadx bdö'a. ³⁸ Nacquë' choa' gayu'ë bönni' na' glahuë', san nutu nu blab yugu' ngul len bi'idau'. ³⁹ Ni'r Jesús busölë'ë bunách na' tshuöjquë' lidxquë', ati' grenë' lë'i bárcodau' ni', zijë' lu xyu yödz Magdala.

16

Ta'nabnë' Jesús gunë' tu le gac bë' nuzxa naquë'

¹ Ni'r guladxinë' ga zoë' Jesús yugu' bönni' gdau' fariseo len yugu' bönni' gdau' saduceo quië la'zì' bē'ë Jesús, ati' gulan-abnē' Lē' gunē' tu le gac bē' ga za' yöl-la' uná bē' queë'. ² Bubi'ë didza' Jesús, rē' lequē':

—Cati' rdzō', rnali' cni: “Gun dxi'a cxö, le rō' böaj xna luzxbá.” ³ Cati' nac zildau', rnali' cni: “Cutu gun dxi'a na'a dza le rō' böaj xna len ruchúl luzxbá.” Lbi'ili', bönni' rului'z tsahui' cuinli'. Rac gnē ya'ali' nac gun luzxbá, san cutu gac tséjni'li' le rusēdi le tac dza ni zoaru' na'a. ⁴ Bunách tua'dō' cuzóa gdu lādxi'gac ta'nabi neda' guna' tu le gac bē' nu naca', san cutu bi le gac bē' la'lé'inē'. Tuz lē na' guc bē' ca guc queë' Jonás, bönni' bē'ë didza' uláz queë' Dios la'lé'inē'.

Ni'r buca'nē' lequē' Jesús, zhuöjē'.

Le tu'sēdnē' bönni' gdau' nac ca xnē'i yöt xtil

⁵ Cati' guladxinë' yetslá'a nis zxön ni', gláquibe'inē' bönni' usēd queë' Jesús glal lādxi'quē' lu'ë le lahuē'. ⁶ Ni'r Jesús gudxē' lequē':

—Gul-yutsca'. Gul-gún chi'i cuinli' qui le nac ca xnē'i yöt xtil quequē' bönni' gdau' fariseo len quequē' bönni' gdau' saduceo.

⁷ Ni'r la' légaczē' glun xtídza'quē' bönni' usēd queë', ta'nē':

—Rnē' cni le cunua'ru' yöt xtil.

⁸ Ráquibe'inē' lē ni Jesús, ati' rē' lequē':

—¿Bizx quië run xtídza'li' la' lbi'izli' le cunua'li' yöt xtil? Lati'z réjlē'li' neda'. ⁹ ¿Naru' cu réjni'tsali' len cu rajnéysali' ca guc quegac gayu' yöt xtil ni', lē na' glahuē' chián gayu'ë bönni', ati' tsca zian bdō'a butubli'? ¹⁰ ¿Naru' cu rajnéysali' ca' ca guc quegac gadx yöt xtil ni', lē na' glahuē' choa' gayu'ë bönni' ati' tsca zian bdō'a butubli'? ¹¹ ¿Naru' cu réjni'li'? Cutu bē'a didza' qui yöt xtil cati' gudxa' lbi'ili' gun chi'i cuinli' qui le nac ca xnē'i yöt xtil quequē' bönni' gdau' fariseo len quequē' bönni' gdau' saduceo.

¹² Ni'r gulayéjni'nē' cutu gudxē' lequē' Jesús lun chi'i cuinquē' qui xnē'i yöt xtil, san ral-la' lun chi'i cuinquē' qui le tu'sēdnē' yugu' bönni' gdau' fariseo len yugu' bönni' gdau' saduceo.

Pedro rnē' Jesús naquē' Cristo

¹³ Cati' bdxinë' Jesús lu xyu yödZ Cesarea, ga na' rna bē'ë Filipo, gnabnē' yugu' bönni' usēd queë', rnē':

—¿Nacx ta'ná bunách nu naca' neda', Bönni' Nuhuöaquē' Gdu Bunách?

¹⁴ Gulubi'ë didza', ta'nē':

—La'quē' ta'nē': “Juan nacu', bönni' ni' buquülē' bunách nis.” Yela'quē' ta'nē': “Elías nacu', bönni' ni' bē'ë didza' uláz

queë' Dios dza ni'të." Yela'queë' ta'në': "Jeremías nacu', o yetüë' bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios."

¹⁵ Ni'r Jesús gudxë' lequë':

—Nazxga lbi'ili', ¿nuzxa rnali' naca' neda'?

¹⁶ Bubi'ë didza' Simón Pedro, rë' Lë':

—Li' nacu' Cristo, Zxi'në' Dios ban.

¹⁷ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Bica' bau' li', Simón, zxi'në' Jonás, le cutu bului'inë' li' lë ni nu bönni', san Xuza' zoë' yehua' yubá bului'inë' li' lë ni.

¹⁸ Neda' rëpa' li', li' nacu' Pedro, ati' lu guiöj ni ucu'a nup ludúb quia', ati' yöl-la' uná bë' qui tu' xöhui' cutu saqui' uzaga' xnözquë'. ¹⁹ Gunna' quiu' yugu' zxi'n guia qui latj ga rna bë' Nu zoa yehua' yubá. Le gna bë'u luyú ni, chgna bë' ca' Nu na' zoa yehua' yubá, ati' le gu'u latj gac luyú ni, chbë' latj gac lë na' Nu na' zoa ni' yehua' yubá.

²⁰ Ni'r Jesús gna bé'inë' yugu' bönni' usëd queë' nutu nu lë'ë naquë' Lë' Cristo.

Jesús rguíxjö'ë ca zi'a ludöddë' Lë'

²¹ La' dza ni'z gzu lahuë' Jesús rguíxjöi'në' yugu' bönni' usëd queë' run bayúdx tsijë' Jerusalén, ati' ni' lusaca' zi'ë Lë' yugu' bxuz uná bë' len bönni' gul tu'zejni'i, len bönni' gdau' tu'sëdi, ati' ni'r ludöddë' Lë', san cati' gac tsonn dza ubanë' lu yöl-la' gut. ²² Ni'r quizi bchë'ë Jesús Pedro len gzu lahuë' rdil-lë' Lë' didza', rnë':

—Xan, cutu gu'ë latj Dios. Cutu ca' gac quiu' ca rnau'.

²³ Ni'r bueycjë' Jesús, len rë' Pedro:

—Bcuit ga zoa'. Runu' ca run Satanás, tu' xöhui'. Runu' ga gac chop ladx'a le cutu nac ca rza' ladxë'ë Dios le rza' ladxu' li', san ca ta'zá'z ládxi'gac bunách.

²⁴ Ni'r Jesús gudxë' yugu' bönni' usëd queë', rnë':

—Chqui' zoë' bönni' rë'nnë' të'ë neda', ral-la' uzöë' tsla'l yugu' le rzë ladxë'ë, len gaquë' ca tu bönni' zijë' zajtë'ë lë'i yag cruz, ati' ni'r gac të'ë neda'. ²⁵ Nu bönni' guë'nnë' gun chi'ë yöl-la' na'bán queë', unitië' lei, san bönni' unitië' yöl-la' na'bán queë' le dë'ë neda', gata' queë' yöl-la' na'bán gdu. ²⁶ ¿Bizxa uzi'tsë' xbey bönni' chqui' utubë' yúgu'të le dë yödzlyú ni san unitië' yöl-la' na'bán gdu queë'? ¿Bizxa caz gac unödzjë' bönni' quië gata' queë' yöl-la' na'bán gdu? ²⁷ Cni rnia', le huöda' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, dzag neda' yöl-la' yení' queë' Xuza' Dios, len dzagquë' neda' gbaz la'y quia'. Ni'r ubi'a qui queë' bunách tsca nac le nungac. ²⁸ Le nactë rëpa' lbi'ili': "Cutu ca' lat la'gac nup nacuá' ni cati' la'le'ir duná bë'a neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách."

17

Rdza' ca nalá' lahuë' Jesús

¹ Gdöd xop dza, Jesús gdel-lë'ë Pedro len Jacobo len Juan, böchë'ë Jacobo na', ati' bchë'ë lequë', yjaquë' quizi ga nac tu lu gui'a sib. ² Ni' bdza' ca nalá' lahuë' Jesús lauquë'. Gyëp yös yení' lahuë' Jesús ca ruzení' gbidz, ati' böac chguichdau'z lari' nacuë' ca yení'. ³ Ni'r gulalé'inë' bönni' uséd queë' na' buluí' lauquë' Moisés len Elías, tuí'lenë' Jesús didza'. ⁴ Ni'r Pedro rë' Jesús:

—Xan, nac dxi'a zoaru' ni. Chqui' rë'nnu', guna' ni tsonn yu'u lága'dau', tu quiu', yetú queë' Moisés, len yetú queë' Elías.

⁵ Tsal ni' ru'ë didza' ni Pedro, la' grötë' ni' tu böaj yení' le gzxoa lequë', ati' lu böaj na' byön chi'i nu rna:

—Bönni' ni Zxi'ncza'. Nadxi'ida'-në' len rdzag ladxa'a Lë'. Gul-zë nagli' didza' gu'ë.

⁶ Cati' gulayönnë' chi'i na' bönni' uséd queë', guladzö'ë guzru'al len gladxi guladzöbnë'. ⁷ Ni'r gbiguë'ë Jesús ga na' nacu'ë, ati' gdanë' lequë', rnë':

—Gul-tsás. Cutu gádxili'.

⁸ Cati' gulachís lauquë', guluyüë', nutur nu gulalé'inë', san tuzë' Jesús.

⁹ Cati' ni' tu'dinnië' lu gui'a na', gna bé'inë' lequë' Jesús, rnë':

—Nutu nu guiëli' ca guc lë ni blé'ili' cati' ubanra' lu yöl-la' gut neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách.

¹⁰ Ni'r gulanabnë' Lë' bönni' uséd queë', ta'në':

—¿Bizx quië ta'në' bönni' gdau' usëdi run bayúdx uluí' lahuë' Elías zi'al ca uluí' lahuë' Cristo?

¹¹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Le nactë uluí' lauczë' zi'al Elías, len uca'në' tsahui' yúgu'të.

¹² Neda' rëpa' lbi'ili': “Chbuluí' lahuë' Elías na', san cutu gu-luúnbë'ë lë', ati' yúgu'të ca rnaz quequë' glunë' queë'.” Lëzca' cni lunë' quia' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, lusaca' zi'lë neda'.

¹³ Ni'r gulayéjni'në' bönni' uséd queë', bé'lenë' lequë' didza' Jesús ca guc queë' Juan, bönni' na' buquilé' bunách nis.

Ruünë'-bi' Jesús tubi' bi'i bönni' ré'ibi' xjuti'

¹⁴ Cati' guladxinë' ga na' nacuá' bunách zian, gbiguë'ë ga zoë' Jesús tu bönni', ati' buzechu zxibë' lahuë' Jesús ¹⁵ len rë' Lë':

—Xan, buechi' ladxi'-bi' bi'i bönni'dau' quia', le ré'ibi' xjuti', len szxöni' rzaca' rgui'bi', ati' zian lzu rdzö'bi' lu gui' o lu nis. ¹⁶ Chdgu'a-bi' lauquë' bönni' uséd quiu' san cutu guc luünë'-bi'.

¹⁷ Bubi'ë didza' Jesús, rnë':

—Lbi'ili', bunách curéjlë'li' len cunacli' tsahui'. ¿Gáca'xtëcz ral-la' sóalena' lbi'ili' quië tséjlë'li' neda'? ¿Gáca'xtëcz ral-la' gua' glena' queëli'? Gul-dguá'-bi' quia' ni.

¹⁸ Ni'r Jesús buzeyne' ba nadx bö' xöhui' na' yu'u lëbi', ati' la' burujtë lëbi', ati' la' na'z böáctëbi' bi'i bönni'dau' na'.

¹⁹ Ni'r, quizi gulabiguë'ë ga zoë' Jesús bönni' usëd queë', ati' gulanabnë' Lë', ta'në':

—¿Bizx quië na' netu' cutu guc ubijtu' bö' xöhui' na'?

²⁰ Jesús rë' lequë':

—Cutu gzxáqui'li' le curéjlë'li' Dios gdu ládxi'li'. Le nactë rëpa' lbi'ili', zal-la' cuidi'z nac yöl-la' rejlä' queëli' Dios, nacx ca tu xseydau' mostaza, huac guiëli' guí'adau' ni: “Bcuit ni len yajsóa ni'l”, ati' la' gcuittë guí'adau' na'. Cutu bi' zoa le cugác gunli' chqui' réjlë'li' Dios gdu ládxi'li'. ²¹ Tu bö' xöhui' cni' gac ubijli' tuz chqui' ulidzli'-në' Dios, len gunli' gubás.

Rguíxjö'ë leyúbl Jesús ca zi'a ludöddë' Lë'

²² Tsal ni' ta'dë' luyú Galilea, Jesús gudxë' yugu' bönni' usëd queë', rnë':

—Zoa nu udöd neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, lu na'gac bunách. ²³ Ludöddë' neda', san cati' gac tsonn dza Dios uspanë' neda'.

Ni'r guluhui'nnë' bönni' usëd queë'.

Jesús rguizxj lazë' qui gdau'

²⁴ Cati' guludxinë' Capernaum Jesús len yugu' bönni' usëd queë', guladxinë' ga zoë' Pedro bönni' tu'quizxjë' bunách lazgac qui gdau', ati' të' Pedro:

—¿Naru' cu quizxj lazë' qui gdau' bönni' rusëdnë' lbi'ili'?

²⁵ Bubi'ë didza' Pedro, rnë':

—Ja, huaguizxjë'.

Cati' buazië' Pedro lu yu'u, Jesús la' bulidztë' lë' len rë' lë':

—¿Nacx rusaca' quiu', Simón? Bönni' ta'ná bë'ë luyú ni, ¿nupx tu'quizxjë' le rguizxj laz len lazxj qui yu? ¿Naru' tu'quizxjë' bunách uládz quequë' o bunách gza'a?

²⁶ Bubi'ë didza' Pedro, rë' Lë':

—Bunách gza'a tu'quizxjë'.

Ni'r Jesús rë' lë':

—Qui lë' ni na', cutu run bayúdx quizxj laza' qui gdau' le naca' Zxi'në' Dios ca na' cutu bi' ta'guíxj nup nacgac bunách uládz qui nu na' ruquíxj. ²⁷ Na'a, quië nutu nu gun leyru', gyeaj ra' nis zxön, yajzál lu nis le rzönnu'-ba' böi, ati' böi cuiju'-ba' zi'al, gzxí'-ba'. Cati' gsalju' rú'aba', ni' gdzölinu' tu dumí lasdau'. Gzxí' lei, ati' gdizxj laza' len lazu'.

18

¿Nuzxal gac blau?

¹ La' dza ni'z guladxinē' ga zoē' Jesús bōnni' usēd queē', ati' gulanabnē' Lē', ta'nē':

—¿Núxalē' bōnni' ni gaquē' blau ga rna bē'ē Dios yehua' yubá?

² Bulidzē'-bi' Jesús tubi' bi'i bōnni'dau', ati' buzóē'-bi' gatsj lahui'l ga na' nacu'ē. ³ Ni'r rē' lequē':

—Le nactē rēpa' lbi'ili', chqui' cuhuōaclī' ca naccbi' bi'idau', cutu ca' tsazli' ga ni' rna bē'ē Dios yehua' yubá. ⁴ Qui lē ni na', nūti'tēz nu gac nōxj ladxi' len huōac ca nacbi' bi'idau' ni, nu ni gac blau ga ni' rna bē'ē Dios yehua' yubá. ⁵ Nūti'tēz nu gun ba la'n tubi' bi'idau' cni le náquibi' quia', néda'cza' gun ba la'n.

Le tun ga nu gun dul-la'

⁶ Gnē' ca' Jesús:

—Nu gun ga gunbi' dul-la' tubi' bi'idau' cni réjlē'bi' neda', dxi'ar gac queē' bōnni' na' la'naru' ugal-lē' guiōj ryētuni yag yenē', ati' tsajsladzu' cuinē' lu nis zxōn. ⁷ Bica' bayechi' bunách yōdzlyú ni tun ga tunē' dul-la' lza'gac. Nacua'tecz le tun ga nu gun dul-la', san bica' bayechi' nu run ga nu gun dul-la'.

⁸ 'Qui lē ni na', chqui' gun ga gunu' dul-la' na'u o ni'u, bchugu lei, len gru'n lei. Dxi'ar gac quiu' tsajtsaziu' ga su' gbanu' curza'u o narugu ni'a na'u, len clēg nacuá' chop na'u len chop ni'u ati' tsajtsaziu' lu gui' gabíl le gatga ul. ⁹ Chqui' gun ga gunu' dul-la' yōj lau', gleaj lei len gru'n lei. Dxi'ar gac quiu' tsajtsaziu' ga su' gbanu', zoa tuz yōj lau', len clēg nacuá' chop yōj lau', ati' tsajtsaziu' lu gui' gabíl.

Le run lsaqui' bō'cu' zxila' nanitba'

¹⁰ Gnē' ca' Jesús:

—Gul-gún chi'i cuinli' cui uzoali'-bi' tsla'l nitubi' bi'idau' cni. Neda' rēpa' lbi'ili', nacuá'teczē' gbaz la'y tun chi'ē lecbi' lahuē' Xuza' zoē' yehua' yubá. ¹¹ Bida' ni neda', Bōnni' Nuhuōaquē' Gdu Bunách, quiē uslá' nu ni nanít.

¹² '¿Nacx runi lbi'ili'? Nu bōnni', nacua'ba' queē' tu gayuá' bō'cu' zxila', chqui' nitba' tuba', ¿naru' cu uca'nē'-ba' taplalj yu chēnnaba' na' len tsijē' gap nac lu gui'a, tsajtiljē'-ba' bō'cu' zxila'dau' na' nanitba'? ¹³ Chqui' udzōlnē'-ba', le nactē rēpa' lbi'ili', udziyrnē' queēba' bō'cu' zxila'dau' na' ca gunē' quecba' yetaplalj yu chēnnaba' ni' cutu gulanitba'. ¹⁴ Lēzca' cni, Xuzru' Dios, zoē' yehua' yubá, cutu rē'nnē' nitbi' nitubi' bi'idau' cni.

Ca ral-la' unít lauru' bōchi' lza'ru'

¹⁵ Gnē' ca' Jesús:

—Chqui' gua' dö' quiu' böchi' lza'u, gyeajtsca', yajcá'nlenë' tsahui' la' lbi'izli'. Chqui' uzë naguë' li', chbuguel-lu'u böchi' lza'u. ¹⁶ Chqui' cutu uzë naguë' xtidzu'u, bchë'ë yetúë' o yechopë' bönni' quië urúj li' xtidzu'u lauquë' chop tsonnë' bönni', nup gac lun lna' lau qui xtídza'li'. ¹⁷ Chqui' cutu uzë naguë' xtídza'quë', gudx ca' bunách tu'dúb tu'séd queë' Dios, len chqui' cutu uzë naguë' xtídza'gac bunách na', ni'r gaquë' quiu' bönni' na' ca bönni' curejlë'ë Dios len ca bönni' ruquizxjë' uláz qui yódz zi'tu'.

¹⁸ 'Le nactë rëpa' lbi'ili', yúgu'të le gna bë'li' luyú ni, nac le chgna bë'ë Dios yehua' yubá, ati' yúgu'të le güi'li' latj luyú ni, nac le chbë'ë latj Dios yehua' yubá.

¹⁹ 'Lëzca' cni rëpa' lbi'ili', chqui' chopzli' gun tuz xtídza'li' luyú ni ca nac tu le gnábili'-në' Dios, gunnë' queëli' lë na' Xuzca' Dios, zoë' yehua' yubá. ²⁰ Ga nacué' chop tsonn nup ni nudubgac quia' neda', zoacza' neda' gatsj lahui'l ga na' nacué'.

²¹ Ni'r gbiguë'ë Pedro ga zoë' Jesús len gnabnë' Lë', rnë':

—Xan, ¿bálastë lzu ral-la' unít lahua' böchi' lza'a, nu na' rua' dö' quia'? ¿Naru' gadx lzu?

²² Jesús rë' lë':

—Neda' rëpa' li', clëg gadx lzuz, san gdu tsonnlalj yu chi cö' nac gadx lzu.

Le run lsaqui' bönni' huen dxin cutu bunít lahuë' lzë'ë

²³ Gnë' ca' Jesús:

—Yetú ca', ca gun Nu na' rna bë' yehua' yubá nac ca benë' bönni' rna bë'ë. Gu'nnë' ucá'nlenë' tsahui' yugu' bönni' huen dxin queë'. ²⁴ Catí' gzu lahuë' rucá'nlenë' lequë' tsahui', djua'quë' ga zoë' tu bönni' ral-lë'ë queë' zian gayuá' dumí. ²⁵ Le cutu guc quizxjë', gna bë'ë xanë' la'da'u lë' len ngul queë', len yugu' bi'i queë', len yúgu'të le dë queë', ati' ni'r gazxj le ral-lë'ë queë' xanë' na'. ²⁶ Ni'r buzechu zxibë' lahuë' xanë' huen dxin na' len gnabnë' lë', rnë': “Xan, ben zxön ladxu'u neda'. Huaguizxjca' li' yúgu'të.” ²⁷ Ni'r xanë' na' buechi' ladxë'ë bönni' huen dxin queë' na', len bunít lahuë' lë' lë na' ral-lë'ë queë', ati' busanë' lë'. ²⁸ Catí' burujë' ni' bönni' huen dxin na', la' yajtsagtë' tu bönni' rúnlenë' lë' tsaxxön dxin, ati' bönni' na' ral-lë'ë queë' láti'dau'z dumí. Ni'r gzxönë' lë' len gzxöndjë' yenë', rë' lë': “Gdizxjtë lë na' ral-lu'u quia'.” ²⁹ Ni'r buzechu zxibë' lahuë' lzë'ë na' len gnab yechë'ë lahuë', rnë': “Ben zxön ladxu'u neda'. Huaguizxjca' li' yúgu'të.” ³⁰ Cutu gu'nnë' bönni' huen dxin na', ati' yajlu'ë lë' lidx guia dza quizxjrë' lë na' ral-lë'ë queë'. ³¹ Catí' gulalé'inë' lë ni yezíca'rë' huen dxin, guluhui'ntsquinë' ni'a queë', ati' yajtíxjöi'cnë' xanquë' yúgu'të lë na' guc. ³² Ni'r bulidzë' bönni' huen dxin

na' xanquë', ati' rë' lë': "Li', huen dxin cunác tsahui'. Yúgu'të dumí na' gul-lu'u quia' bunít lahua' li'. Busula' lë na' gul-lu'u quia' le gnab yechu'u lahua'. ³³ ¿Naru' cu ral-la' huechi' ladxu'u ca' lza'u ca na' bena' quiu' neda', buechi' ladxa'a li'?" ³⁴ Ni'r gléytsquinë' xanë' len budödë' lë' lu na'gac nup lusaca' zi' lë' dza quizzjrë' gdutë le ral-lë'ë queë'.

³⁵ Ni'r rnë' Jesús:

—Lëzca' cni gunë' queëli' Xuza' zoë' yehua' yubá chqui' cutu unít lauli' gdu ládxi'li' yugu' böchi' lza'li'.

19

Nup tu'lá'a yöl-la' nutság na'

¹ Cati' budx bë'ë yugu' didza' ni Jesús, buzë'ë luyú Galilea, ati' bdxinë' luyú Judea le dë yetslá'a yegu Jordán zaca' ga rlen gbidz. ² Zjaclen Jesús bunách zian, ati' bunë' lequë' ni'.

³ Ni'r guladxinë' ga zoë' Jesús la'quë' bönni' gdau' fariseo quië la'zí' bë'ë Lë', ati' gulanabnë' Lë', ta'në':

—¿Naru' dë latj bönni' nutság në'ë usanë' ngul queë' ni'a qui bíti'tëz bi rac?

⁴ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—¿Naru' cu nulábnili' le nayúj lu guich la'y ca benë' bunách Dios cati' zi'a benë' yödzlyú, bönni' len ngul benë' lequë'? ⁵ Cni gnë' Dios: "Qui lë ni na', ral-la' usanë' xuz xnë'ë bönni', ati' tsaz tsajsóalenë'-nu ngul queë', ati' gropë' na' luhuöaquë' tuz bunách." ⁶ Cni nac, cutur nacquë' chopë' san tuz bunách chnuhuöacquë'. Qui lë ni na', cutu ral-la' lulë'ë bönni' nup na' benë' tuz Dios.

⁷ Ni'r gulanabnë' Jesús bönni' gdau' na', ta'në':

—¿Bizx quië na' gna bé'inë' lequë' Moisés le rui' latj bönni' unödzjë' queënu ngul queë' tu guich le rulá'a yöl-la' nutság na', ati' usanë'-nu ngul queë' na'?

⁸ Jesús rë' lequë':

—Cni benë' Moisés le nazíd icj ládxi'dau'li', bennë' lbi'ili' latj usanli'-nu ngul queëli', san cati' gzu lau guta' grö' yödzlyú, cutu guc cni. ⁹ Neda' rëpa' lbi'ili', chqui' usanë'-nu ngul queë' bönni' len cutu gdálennu bönni' yubl, ati' utság ná'lenë'-nu ngul yubl, gunë' dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na'. Lëzca' cni, chqui' utság ná'lenë'-nu ngul na' nu bönni', nusanë'-nu bönni' queënu, gunë' dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na'.

¹⁰ Ni'r të' Jesús bönni' usëd queë', ta'në':

—Chqui' cni nac queë' bönni' zóalenë'-nu ngul queë', dxi'ar gac queë' la'naru' cu gtsagcz në'ë, uga'në' tuzë'.

¹¹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Cutu gac la'zí' lu na'gac didza' ni yúgu'të bunách, san nupz na' Dios ruzéjni'në' lequë'. ¹² Nacu'ë bönni' cutu tu'tság ná'lenquë' ngul le cunacquë' gdu bönni' byu', le glaljë' ca', ati' yela'quë' bönni' cutu tu'tság ná'lenquë' ngul le guluzaga' xnözquë' bunách, ati' yela'quë' bönni' cutu tu'tság ná'lenquë' ngul quië gac lunë' xchinë' Dios Nu rna bë' yehua' yubá. Nu saqui' si' lu në'i didza' ni ral-la' si' lu në'i lei.

Rulídz tsahuë'ë-bi' Jesús yugu' bi'idau'

¹³ Ni'r djua'cquë'-bi' ga zoë' Jesús bi'idau' xuz xna'chi' quië gxoa në'ë lechi' len ulidzë' Dios ni'a quechi', ati' guluzaguë'ë xnözquë' bönni' usëd queë'. ¹⁴ Ni'r rë' lequë' Jesús, rnë':

—Gul-güí'-bi' latj bi'idau' la'dxinbi' ga zoa', len cutu uzága'li' xnözcbi', le la'zí' latj nup nacgac ca yugu' bi'idau' cni ga ni' rna bë'ë Dios yehua' yubá.

¹⁵ Bxoa në'ë lechi' Jesús, ati' ni'r buzë'ë ni'.

Bönni' cuidi' dë'yöl-la' tsahui' queë'

¹⁶ Duyúë' Jesús bönni' ni zoë' iz cuidi' queë', len rë' Lë':

—Bönni' Usëdi gdu dxi'a. ¿Bizxa le nac dxi'a ral-la' guna' quië gdél-li'da' yöl-la' na'bán gdu?

¹⁷ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—¿I nöznu' bizxa na' rnau' quia', rnau' naca' gdu dxi'a? Nutu nu bönni' naquë' gdu dxi'a. Tuzë' Dios naquë' gdu dxi'a. Chqui' rë'nnu' gdél-li'nu' yöl-la' na'bán gdu, ben ca rna bë' zxba queë' Dios.

¹⁸ Ni'r rë' Jesús bönni' na', rnë':

—¿Bizxal zxba na'?

Jesús rë' lë':

—Zxba na' gna bë'ë Moisés:

Cutu gdödnü' bunách.

Cutu gunu' dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na'.

Cutu cuanu'.

Cutu gnëu' qui lza'u le cunác.

¹⁹ Ben ba la'n xuz xna'u.

Bdxi'i böchi' lza'u ca nadxí'i cuinu'.

²⁰ Gudxë' Jesús bönni' na' ni zoë' iz cuidi' queë', rnë':

—Yúgu'të lë ni runa' ga gdél-la' naca' bi'idau'. ¿Naru' zoa yetú le ral-la' guna'?

²¹ Jesús rë' lë':

—Chqui' rë'nnu' gacu' gdu tsahui', gyeaj, yjëti' le dë quiu', ati' dumí na' si'u, bunödzej quegac bunách yechi'. Cni gata' quiu' yöl-la' tsahui' ni' yehua' yubá. Ni'r gda, gda' neda'.

²² Catì' byönnë' didza' ni bönni' na' ni zoë' iz cuidi' queë', zhuöjë' ruhui'nnë' le dëtsca yöl-la' tsahui' queë'.

²³ Ni'r Jesús gudxë' yugu' bönni' usëd queë', rnë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili', baníg nac tsazië' ga rna bē'ē Dios yehua' yubá bönni' dē yöl-la' tsahui' queë'. ²⁴ Yetú ca' rëpa' lbi'ili', nacr baníg tsazië' ga ni' rna bē'ē Dios bönni' dē yöl-la' tsahui' queë' ca tödba' böa' lu nag yötsi'.

²⁵ Catì' gulayönnë' didza' ni bönni' uséd queë', gulubannë', ta'në':

—¿Nuzxa caz gac ulá, chqui'nu'?

²⁶ Buyúë' lequë' Jesús len rë' lequë':

—Cutu gac lun lë ni bunách, san Dios huac gunë' yúgu'të.

²⁷ Ni'r bubi'ë didza' Pedro, rë' Jesús:

—Byutsca', netu' chbucan'tu' yúgu'të len zá'lentu' Li'. ¿Bizxar gata' queëtu'?

²⁸ Jesús rë' lequë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili', dza ni' cati' ucúb yödzyú ati' cō'a gna bē'a neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, ga ni' gáctëra' blau, lëzca' lbi'ili' zá'lenli' neda', cō'li' chinnu latj ga gna bē'li', cuequi xbeyli' idxinnu cō'të yödz quegac zxi'n xsoë' Israel.

²⁹ Nu bönni' ruca'në' lidxë', o yugu' böchë'ë, o yugu' zanë', o xuzë', o xnë'ë, o ngul queë', o yugu' zxi'në', o yugu' la' yël queë', quië gunë' xchina', bönni' ni si' queë' yetú gayua'tër ca', len gata' ca' queë' yöl-la' na'bán gdu. ³⁰ Zian nup na'a nacgac blau, ca'z lugá'n, ati' nup na'a naga'ngac ca'z, hualác blau.

20

Runë' lsaqui' Jesús ca tunë' bönni' huen dxin

¹ Gnë' ca' Jesús:

—Ca gun Nu na' rna bē' yehua' yubá nac ca benë' tu bönni' xan yu'u. Brujë' zildau', yajtiljë' bönni' lunë' dxin ga nac la' yël queë' ga na' naduzgac lba uva. ² Catì' chbugá'nlenë' tsahui' yugu' bönni' huen dxin na', quixxjë' lequë' tu dumí lazzx qui tu dza, bsölë'ë lequë' lunë' dxin ga nac la' yël queë'.

³ Catì' burujë' gdu xsil, blé'inë' yela'quë' bönni' nacua'zë' ca' ga nac lu yë'y. ⁴ Rë' lequë': “Gul-tséaj ca' lbi'ili' ga nac la' yël quia', ati' quixxja' lbi'ili' le nac tsahui'.” La' yjactë' ca' lequë'.

⁵ Burujë' leyúbl bönni' xan yu'u na' gdu huagbíd, lenca' gdu xhuö udzö' len la' tuz ca benë', bsölë'ë la' yël queë' yugu' bönni' yajxaquë'ë ni'. ⁶ Burujë' ca' cati' ni' zoa yeláti'dau'z gbidz len yajxaquë'ë yela'quë' bönni' nacua'zë' ca' ni', ati' rë' lequë': “¿Bizx quië zóatsali' ni ca'z gdu dza, cutu bi dxin runli'?”

⁷ Të' lë' bönni' na', ta'në': “Nutu nu benn xchintu'.” Ni'r rë' lequë': “Gul-tséaj ca' lbi'ili' ga nac la' yël quia', ati' quixxja' lbi'ili' le nac tsahui'.” ⁸ Catì' chzoa gal, bönni' xan la' yël na' rë' bönni' yu'u lu nē'ë dxin na', rnë': “Blidz-quë' bönni' huen dxin na', ati' gu'u lazzxquë', quixxju' zi'al bönni' na' guladxinë' yajseytë. Udx na' quixxju' bönni' na' guladxinë'

zí'atël.” ⁹ Ni'r guladxinë' bönni' yjenquë' dxin cati' ni' zoa yeláti'dau'z gbidz, len gulazi'ë tu tuhueajquë' dumí lazxi qui tu dza. ¹⁰ Cati' guladxinë' bönni' yjenquë' dxin zí'atël, gláquinë' huazi'quë' yelati', san lëzca' gulazi'ë tu tuhueajquë' dumí lazxi qui tu dza. ¹¹ Cati' gulazi'ë lei, gulanëtsquë' queë' bönni' xan yu'u na', ¹² ta'në': “Bönni' ni guladxinë' ga yajseytë, tu chi'z glunë' dxin, len tuz ca gdizxjtsu' lequë' ca netu', ati' netu' ni bentu' dxin gdu dza, gúguitscatu' gbidz.” ¹³ Bubi'ë didza' xan la' yël na', rë' tuë': “Böcha'a, cutu bi runa' quiu' le cunác tsahui'. ¿Naru' cu bugá'n tsáhui'ru' si'u tu dumí lazxi qui tu dza? ¹⁴ Gzxi' lazxiu', len böaj lidxu'. Neda' rë'nda' quizxja' bönni' ni yjenë' dxin ga yajseytë la' leyz ca na' rguizxja' li'. ¹⁵ ¿Naru' cu dë lu na'a guna' ca rë'nda' len yugu' le naqui quia'? ¿Naru' ruzxé'itsanu'-në' lza'u le runna' queë' szxöni?” ¹⁶ Cni nac, la'quë' bönni', tu'cá'n lequë' ca'z bunách, lacquë' blau, ati' la'quë' bönni', nacquë' blau, luga'në' ca'z. Zian nup nulidza', san nabábz nup la'rögac.

Rguíxjö'ë leyúbl Jesús ca zi'a ludöddë' Lë'

¹⁷ Cati' ni' yu'ë nöz Jesús, zijë' Jerusalén, bchë'ë quizi idxínnutë' bönni' usëd queë', len rë' lequë':

¹⁸—Gul-yutsca', rbenru' zijru' Jerusalén, ati' ni' soa nu udöd neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, lu na'quë' bxuz uná bë' len lu na'quë' bönni' gdau' tu'sëdi, ati' la'chuguë' quia' gatia'. ¹⁹ Ludödë' neda' lu na'quë' bönni' gza'a quie' lutitjë' neda'. La'guinë' neda' len ludë'ë neda' lë'i yag cruz, san cati' gac tsonn dza, Dios uspanë' neda' lu yöl-la' gut.

Le gnábinu Jesús xna'quë' Jacobo len Juan

²⁰ Ni'r bdxinnu ga zoë' Jesús xna'quë' Jacobo len Juan, yugu' zxi'në' Zebedeo, dzagquë'-nu chopë' ni, ati' buzechu zxibnu lahuë' Jesús, len gnábinu Lë' tu le uzá' ladxë'ë queënu. ²¹ Jesús gnabné'-nu, rnë':

—¿Bizxa rë'nnu'?

Rënu Lë':

—Gna bë' cö'bi' tubi' zxi'na' ni cuit lë'u yubél len yetubi' cö'bi' cuit lë'u yögl ga ni' gna bë'u.

²² Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Cutu nözili' le rnabli'. ¿Naru' huac gua' glenli' le saca' qui'a neda', len gdil-li' nis ca gdila' neda' nis, gatia'?

Të' Lë':

—Huactu'.

²³ Ni'r Jesús rë' lequë':

—Le nactë le ral-la' saca' qui'a neda', gac ca' queëli', len le ral-la' gdila' neda' nis, gatia', gdil-li' ca' nis lbi'ili', san quie' cö'li' cuit lë'a yubél o cuit lë'a yögl, cutu dë lu na'a nu gu'a qui, san gata' quegac nup ni' chnupë'ë quegac Xuza'.

²⁴ Cati' gulayönnë' lë ni yechié' bönni' uséd queë' Jesús, gulaleynë'. ²⁵ Ni'r bulidzë' lequë' Jesús, rnë':

—Nözcizli' ca tunë' bönni' ta'ná bé'inë' bunách gza'a, rdödtë bë'i ta'ná bé'inë' lequë', ati' nup ni' nacgacr blau ta'ná be'i la' lza'gacz. ²⁶ Cutu gac cni queëli'. Núti'tëzl-li' lbi'ili' nu rë'ni gac zxön ga zoali', nu ni ral-la' gun dxin qui yezíca'rli'. ²⁷ Lëzca' cni, núti'tëzl-li' lbi'ili' nu guë'ni gac blau, ral-la' gac ca bönni' nada'u qui yezíca'rli'. ²⁸ Lëzca' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, bida' ni, clëg quië nu gun xchina', san quië guna' xchingac bunách, len udöda' yöl-la' na'bán quia', le quizxjda' quegac bunách zian quië lulá.

Ruúnë' Jesús chopë' bönni' nachúl lauquë'

²⁹ Cati' ni' tu'rujë' yödz Jericó, zjaclen Jesús bunách zian. ³⁰ Nacu'ë ni' chopë' bönni' nachúl lauquë', rë'quë' ra'nöz. Cati' gulayönnë' rdödë' ni' Jesús, glu'ë zidzj didza', ta'në':

—Xan, xxi'n xsoë' David, buechi' ladxi' netu'.

³¹ Gulaná be'i lequë' bunách zian nacuá' ni' quië la'cu'ë dxiz, san zidzjr glu'ë didza', ta'në':

—Xan, xxi'n xsoë' David, buechi' ladxi' netu'.

³² Ni'r gzë' rbözë' Jesús, len bulidzë' lequë', ati' gnabnë' lequë', rnë':

—¿Bizxa rë'nili' guna' queëli'?

³³ Të' Jesús:

—Xan, rë'nit'u' gunu' ga huöalj yöj lautu'.

³⁴ Ni'r buechi' ladxë'ë lequë' Jesús len gdanë' yöj lauquë'. La' guluhuöaljtë yöj lauquë', ati' yjáclenë' Jesús.

21

Ba zxön ryazië' Jesús yödz Jerusalén

¹ Cati' guladxíngalë' yödz Jerusalén, len ni' nacu'ë ga dë yödz Betfagé ga na' zoa Gui'a Ga Rö'gac Yag Olivo, ni'r bsölë'ë Jesús chopë' bönni' uséd queë', ² len rë' lequë':

—Gul-tseajtsca' yödzdau' ni' ca dödl ga ni zoaru', ati' la' tsajxáca'tëli'-ba' tuba' burro gna' nága'ba', len dzag lëba' tuba' burro byu'dau'. Gul-tsajsdëx-ba' len gchë'li'-ba' quia' ni. ³ Chqui' nu bi guië lbi'ili', gul-guië nu na': "Xanru' rquinnë'-ba'." Ni'r gsölë'ë quia' lecba'.

⁴ Cni guc quië butság ca na' buzujë' lu guich bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, gnë':

⁵ Gul-guië nup nacuá' yödz Sión,

Gul-yutsca', zë'ë queëli' Bönni' gna bé'inë' lbi'ili'.

Lu yöl-la' nöxj ladxi' queë' dxië'-ba' tuba' burro.

Dxië' cúdzu'ba' búrröda' nacha' xxi'nba' böa' rua'ba' yua'.

⁶ Ni'r yjaquë' ni' bönni' uséd queë', ati' glunë' ca na' gna bé'inë' lequë' Jesús. ⁷ Gulachë'ë-ba' burro gna' na' len

burro byu'dau' na', ati' guludxië' cúdu'cba' yugu' lari' guitsa' quequë', ati' lahui lari' na' gdxie' Jesús. ⁸ Nacuá' ca' ni' bunách zian, ati' gulachíl la' nöz yugu' lari' ta'xóa cúdu'quë'. Yela'quë' guluchibë' zin le guluzxöë' ga nac la' nöz. ⁹ Zidzj glui' didza' bunách na' nanörgac len nup na' zjaclen Jesús, ta'në':

—Yöl-la' ba Lë', zxi'n xsoë' David. Bica' ba nu ni za' ni'a qui lë' Xanru'. Yöl-la' ba Dios.

¹⁰ Cati' gyazië' Jesús Jerusalén, glun rusbö yúgu'të bunách lu yödz na', ati' zian nup glë lza'gac, ta'ná:

—¿Nuzxa caz bönni' ni?

¹¹ Yela'gac bunách ni' ta'ná:

—Nu ni Jesús, bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios, nac ladzë' Nazaret luyú Galilea.

Jesús rulatjë' lö'a gdau'

¹² Cati' gyazië' Jesús lö'a gdau' queë' Dios, buláguë'ë ni'l yúgu'të nup tuti' len ta'u ga nac lö'a gdau' na'. Burixë' ca' yugu' blag quequë' bönni' tu'tsë'ë dumí yödz zi'tu', len yugu' le ta'bö'i nup tuti' budödau'. ¹³ Rë' lequë':

—Nayúj lu guich la'y, rna: “Lidxa' si' lei, yu'u ga nu ulídz Dios”, san lbi'ili' chnunli' ni ca nac bloj quegac gban.

¹⁴ Cati' ni' zoë' Jesús nchil gdau', guladxinë' ga na' zoë' la'quë' bönni' nachúl lauquë' len bönni' cuta'zë'ë, ati' Lë' bunë' lequë'. ¹⁵ Gulaleynë' yugu' bxuz uná bë' len bönni' gdau' tu'sëdi cati' gulalé'inë' yugu' yöl-la' huac ni runë' Jesús, len gulayönnë' tui'bi' zidzj didza' bi'idau' ga nac nchil gdau', ta'nabi':

—Bica' ba Lë', zxi'n xsoë' David.

¹⁶ Ni'r të' Jesús:

—¿Naru' cu ryönnu' ca ta'nabi' bi'i ni?

Bubi'ë didza' Jesús, rnë':

—Ja, ryönda'. ¿Naru' gatga nulábinili' le nayúj lu guich la'y cnic ral-la' gac? Cni rna: “Li' benu' ga glul-lbi' yöl-la' ba le nac gdu yugu' bi'i cuidi' len yugu' bi'idau' ni' tádx'i'bi'.”

¹⁷ Ni'r buca'në' lequë' Jesús len burujë' Jerusalén, ati' gyijë' Betania ga ni' buga'në' gdu yël.

Jesús rulídz zi'ë yag higo

¹⁸ Cati' za' rení, ati' ni' zhuöjë' Jesús Jerusalén, rdunë'. ¹⁹ Blé'inë' tu yag higo zoa gal-la' cuiti nöz, ati' gbiguë'ë ga na' zoa, san cutu bi bdzölinë' lu yag na'. Xlagui'z dxia. Ni'r Jesús gudxë' lei:

—Cutur cuia le rbia quiu'.

La' gbidxtë yag higo na'. ²⁰ Cati' gulalé'inë' lë ni bönni' usëd queë', gulubannë', ati' gulanabnë' Jesús, ta'në':

—¿Nacxcz guc, gbidxtë yag ni?

²¹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili', chqui' tséjlë'li' Dios len cugác chop ládxi'li', clëgz huac gunli' ca na' bena' qui yag ni, san chqui' guiëli' gui'a ni: “Bcuit len yajsóa lu nis zxön”, gac ca na' gnali'.²² Lëzca' cni, yúgu'të le gnabli' cati' ulidzli'-në' Dios, chqui' huayéjlë'li' gunnë' queëli' Dios, huazi'li' lë na' gnabli'.

Yöl-la' uná bë' dë lu në'ë Jesús

²³ Ni'r gyazië' Jesús nchil gdau', len tsal ni' rusëdnë' bunách nacuá' ni', guladxinë' ga zoë' yugu' bxuz uná bë' len bönni' gul tu'zejni'i, ati' gulanabnë' Jesús, ta'në':

—¿Bizxa yöl-la' uná bë' dë lu na'u, runtsu' yugu' lë ni? ¿Nuzxa budöd lu na'u yöl-la' uná bë' ni?

²⁴ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Lëzca' neda' gnábtsqui'da' lbi'ili' tu didza'. Chqui' quíxjöi'li' neda' ca nac, neda' ca' gyëpa' lbi'ili' bizxa yöl-la' uná bë' dë lu na'a runa' cni. ²⁵ ¿Nuzxa caz bsöla' Juan, buquile' bunách nis? ¿Naru' Dios bsölë'ë lë', o gulasölë'ë lë' bönni'?

Ni'r gulazú lauquë' bönni' gdau' na' ta'në' la' légaczë':

—Chqui' gnaru': Dios bsölë'ë lë', la' guiëtë' rë'u: “¿Bizx quië cutu gyéjlë'li' lë'?” ²⁶ Na'a, chqui' gnaru': Gulasölë'ë lë' bönni', rádxiru' bunách lu yödë le ta'yejlë'ë yúgu'të' Juan na' bë'ë didza' uláz queë' Dios.

²⁷ Qui lë ni na' gulubi'ë didza', të' Jesús:

—Cutu nözitu'.

Jesús rë' lequë':

—Neda' ca', cutu gyëpa' lbi'ili' bizxa yöl-la' uná bë' dë lu na'a runa' lë ni.

Runë' Isaqui' Jesús ca nac quecbi' chopbi' bi'i bönni' queë' tu bönni'

²⁸ Ni'r Jesús gudxë' yugu' bönni' gdau' na':

—¿Nacx runi lbi'ili'? Zoë' bönni' nacula'bi' chopbi' bi'i bönni' queë', ati' yjödxe'-bi' tubi' bi'i queë' na', gnë': “Zxi'na', gyeaj na'a tsjenu' dxin ga nac la' yël quia' ga rö'gac lba uva.”

²⁹ Bubi'bi' didza' bi'i na', gudxbi'-në': “Cutu rë'nda' tsija'.” Gdöd ni' bubí'li' ládxi'bi' ati' yjenbi' dxin. ³⁰ Ni'r bönni' na' yjödxe'-bi' yetubi' bi'i queë' na', len la' leyz ca gnë', ati' bubi'bi' didza' bi'i ni, gudxbi'-në': “Huac, Dad. Huayija'.” Cutu gyeajbi' bi'i ni. ³¹ ¿Núzxalbi' bi'i chop ni benbi' le bdzag ladxë'ë xuzbi'?

Gulubi'ë didza', të' Jesús:

—Bi'i zi'al na'.

Ni'r Jesús rë' lequë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili', la'nörë' ca lbi'ili' yugu' bönni' uquízxi tua'dö' len yugu' ngul udá dzag, la'yazië' ga ni' rna bë'ë Dios.

³² Cni gac, le bidë' ga zoali' Juan, bönni' buquile' bunách nis, len busëdnë' lbi'ili' le nac tsahui' ca ral-la' gunli', ati' lbi'ili'

cutu gyéjlè'li' lè', san gulayejlè' lè' yugu' bönni' uquízxj len yugu' ngul udá dzag. Zal-la' blé'ili' lè ni, cutu bubí'i ládxi'li' quiè tséjlè'li' lè'.

Runè' lsaqui' Jesús ca nac quequè' bönni' huen dxin cunacquè' tsahui'

³³ Gnè' ca' Jesús:

—Gul-zè nagli' yetú le guna' lsaqui'. Zoè' bönni' xan yu'u, ati' bönni' ni guzè' la' yèl queè' yugu' lba uva. Glequè' li'aj qui len bchö'nè' lerui guiöj ga gsiè' xisi uva na'. Benè' ca' tu yu'u xtsa' ga nu uyú gdu'tè la' yèl queè'. Ni'r budödè' la' yèl na' lu na'què' bönni' huen dxin, la'zi'è quequè' lati' hueaj, ati' gyijè' yöd'z zi'tu'.

³⁴ 'Cati' chbdxin dza luchibè' la' yèl na', bsölè'è bönni' xan la' yèl la'què' ni'a nè'è ga na' nacu'è bönni' huen dxin ni' quiè luzi'è lu na'què' uláz queè'. ³⁵ Ni'r yugu' bönni' huen dxin na' gulazönè' yugu' ni'a nè'è na'. Glunè' huè' tuè' len yetúè' ca' guludöddè' lè', len yetúè' gululadxè' lè' guiöj. ³⁶ Leyúbl bsölè'è ca' yela'què' ni'a nè'è bönni' xan la' yèl na', glaquè' ziantèrè' ca' nup na' bsölè'è zi'al, ati' la' tuz ca glunè' quequè' bönni' huen dxin ni'.

³⁷ 'Ga yajseytè, bsölè'è ca' zxi'nè' ga na' nacu'è. Gza' ladxè'è, rnè': "Hualunè' ba la'n bi'i quia'." ³⁸ Cati' gulalé'inè'-bi' zxi'nè' bönni' huen dxin na', la' gulanatè' la' légaczè': "Bi'i ni gaqui queèbi' la' yèl ni. Gul-dá, gdödiru'-bi', ati' gaqui queèru' le ral-la' gaqui queèbi'." ³⁹ Ni'r gulazönè'-bi', ati' gulubijè'-bi' ni'l la' yèl ga na' rögac lba uva, ati' ni' guludöddè'-bi'.

⁴⁰ Ni'r Jesús gnabnè' lequè', gnè':

—Cati' udxinè' bönni' xan la' yèl na', ¿nacx gunè' quequè' bönni' huen dxin ni'?

⁴¹ Gulubi'è didza' bönni' gdau' na', tè' Jesús:

—Usnitiè' bönni' tua'dò' na', ati' la' yèl queè' na' udödè' lu na'què' yela'què' bönni' huen dxin, bönni' lu'è lè' uláz queè' cati' gdxin dza luchibè' lei.

⁴² Ni'r gudxè' lequè' Jesús:

—¿Naru' gatga nulábnili' lè na' nayúj lu guich la'y ca nac lè ni? Cni rna:

Guiöj na' gularu'nè' bönni' tu'cu'è zö'ö,

La' guiöj na'z chnac guiöj len zö'ö.

Léczè' Xanru' benè' ga nac cni

Ati' nac tu le run ga rubániru'.

⁴³ Qui lè ni na' rëpa' lbi'ili', xlatjli' ga na' rna bè'è Dios gdua queèli' len gata' quegac bunách lun ca ral-la' gun nu nadel-li' latj ni'. ⁴⁴ Nu gtup lu guiöj ni, la' cuinzi quitsj, ati' chqui' guiöj ni tsajbaga' bönni', uzxúxj lè'.

⁴⁵ Cati' gulayönnë' lë na' benë' lsaqui' Jesús yugu' bxuz uná bë' len yugu' bönni' gdau' fariseo, táquibe'inë' bë'ë didza' Jesús ca nac quequë'. ⁴⁶ Gulazú gulabö'ë la'zönë' Jesús, san gládxinë' bunách zian nacué' ni' le ta'yejlë' naquë' Jesús bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios.

22

Runë' lsaqui' Jesús ca nac qui lni qui yöl-la' rutság na'

¹ Leyúbl bë'lenë' lequë' didza' Jesús, benë' lsaqui', rnë':

² —Ca gac quegac nup la'yáz ga rna bë'ë Dios yehua' yubá nac ca gac quegac nup bulidzë' bönni' rna bë'ë cati' benë' lni qui dza utság na'bi' bi'i bönni' queë'. ³ Bsölë'ë ni'a në'ë tsajxi'quë' nup na' chnulidzë' lid lni queëbi', san cutu glë'nnë' lidë'. ⁴ Ni'r bsölë'ë yela'quë' ni'a në'ë len gudxë' lequë': “Gul-tsjödxtsca' nup na' chnulidza', guiëli' lequë': Gul-yutsca', chnupá'a la' huagu. Chbudödcda'-ba' yugu' xpëdxa' len yugu' böa' bëdx renni' quia'. Yúgu'të chnupá'a. Gul-dá, soaru' lni queëbi' bi'i quia' utság na'bi'.” ⁵ Cutu glunë' lequë' ba la'n bönni' na' yajlidzquë', ati' yjaquë' qui queëquë'. Tuë' yjenë' dxin, len yetué' gyijë' tsjò'u tsjëtí'ë. ⁶ Yela'quë' gulazönë' yugu' ni'a në'ë na', ati' glu'ë dö' quequë' len guludödcde' lequë'. ⁷ Cati' byönnë' lë ni bönni' na' rna bë'ë, gleyne' len bsölë'ë bönni' queë' rjaquë' gdil-l, guludödcde' bönni' gdödi bunách na', ati' guluquel-lë'ë gui' ladzquë'. ⁸ Ni'r gudxë' yugu' ni'a në'ë bönni' na' rna bë'ë, gnë': “Le nactë chnupá'a qui lni na', san bönni' ni' bulidza' lequë', cutu glaquë' lsaca' djaquë' lni quia'. ⁹ Gul-tseajttsca' gap nac la' nöz len gul-líd zúgu'të nup tsajxáca'li' ni' lid lni queëbi' bi'i quia' utság na'bi'.” ¹⁰ Ni'r gularujë' ni'a në'ë na', zjaquë' gap nac la' nöz, ati' gultubë' yúgu'të nup ni' yajxáca'quë', yugu' bönni' dxi'a len bönni' tua'dö', ati' ga na' rac lni gdza'r bunách.

¹¹ 'Cati' gyazië' bönni' na' rna bë'ë quië uyúë' nup ni' nudub-gac, ni' blé'inë' tu bönni' cutu nacué' lari' dxi'a le bunödzjë' quequë' bönni' nacué' lni na'. ¹² Ni'r gudxë' bönni' na': “Böcha'a, ¿zoatsu' ni len cutu nacué' lari' dxi'a bunödzja' quegac nup nacué' lni?” Bönni' na' buséyj ru'ë. ¹³ Ni'r gudxë' nup na' tun xchinë' bönni' na' rna bë'ë, gnë': “Gul-guga' ni'a në'ë bönni' ni. Gul-tsajchú'n-në' ni'l ga na' rö' chul. Ni' cödxë' len utíl-l layë'ë, lu yöl-la' ruhui'ni queë'.”

¹⁴ Ni'r Jesús gudxë' lequë':

—Zian nup nulidza', san nabábz nup la'rögac.

Didza' bë'ë Jesús ca nac le rguizxj lazru'

¹⁵ Ni'r guluzë'ë ni' bönni' gdau' fariseo na', ati' glun xtídza'quë' lunë' ga bi gnë' Jesús quië gac luquie' Lë'. ¹⁶ Quië

lunë' cni, gulasölë'ë ga zoë' Jesús la'quë' bönni' da'quë' lequë' len bönni' da'quë' Herodes, nup na' glë Jesús:

—Bönni' Usëdi, nōzitu' ru'u didza' Li' catëz nac len nac gdu'të li ca rusëdnu' le naqui queë' Dios, len cutu rui' ladxu'u le ta'ná quiu' bunách, le cutu rbequi xbeynu' bunách ca nac le ta'náz bunách na'. ¹⁷ Gdixjöi' netu'. ¿Nacx runi li'? ¿I run bayúdx o cutu run bayúdx quizxj laztu' queë' César, bönni' yōdz zi'tu' na' rna bé'inë' rë'u?

¹⁸ Ráquibe'inë' Jesús tē'nnë' lubijë' Lë' didza', ati' gudxë' lequë':

—Lbi'ili', bönni' rulu'iz tsahui' cuinli', ¿bizx quië rui'li' didza' le ruzóa neda' ra' gui'a? ¹⁹ Gul-lui'i neda' dumí le rguizxj lazli'.

Ni'r gulului'inë' Lë' tu dumí yōdz Roma. ²⁰ Jesús gnabnë' lequë', rnë':

—¿Nuzxa lahui zoa ni, len nuzxa lei zoa lë'i dumí ni?

²¹ Të' Lë':

—Queë' César na'.

Ni'r Jesús gudxë' lequë':

—Gul-quizxjë' César le naqui queë' César, ati' Dios le naqui queë' Dios.

²² Cati' gulayönnë' lë ni, gulubannë' ca nac didza' dxi'a bubi'ë Jesús, ati' guluca'në' Lë', zhuōjctë'.

Ta'nabi yudxnë' Jesús ca ral-la' lubán nup chnatgac

²³ La' dza ni'z guladxinë' ga zoë' Jesús bönni' gdau' saduceo, nup na' ta'ná cutu lubán nup chnatgac, ati' gulanabnë' Jesús, ²⁴ ta'në':

—Bönni' Usëdi, Moisés gnë': “Chqui' gatië' bönni' zoanu ngul queë', len nutu nu bi'i queë' zoabi', ni'r bi'i böchë'ë bönni' na' ral-la' utság ná'lenbi'-nu ngul queë', cui nit di'a dza queë' bönni' böchi'bi' na'.” ²⁵ Gulacua'bi' ga zoatu' gadx bi'i bönni' nac böchi'chi'. Bi'i zi'al na' butság ná'lenbi'-nu ngul, ati' gúttëbi'. Le nutu nu bi'i queëbi' zoabi', bi'i buróp na' butság ná'lenbi'-nu ngul uzëb queëbi' bi'i böchi'bi' na'. ²⁶ Lëzca' cni guc queëbi' bi'i buróp na', lenca' queëbi' bi'i bunn, len la' tuz ca guc queëbi' igádx'tëbi', glatbi' yúgu'tëbi'. ²⁷ Ga budxtë gutnu ca' ngul na'. ²⁸ Cati' gdxin dza lubán nup chnatgac, ¿núzxabli' bi'i gadx ni' gáquinu queëbi' ngul na', le gulutság ná'lenbi'-nu ngul na' yúgu'tëbi'?

²⁹ Ni'r bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Nachíxitsquili' lbi'ili' le curéjni'li' le nayúy lu guich la'y, len le cunúnbë'li' yöl-la' huac queë' Dios. ³⁰ Cati' gdxin dza lubán nup chnatgac, cutur gac yöl-la' rzoalen ngul, len cutu lutság na'quë', san lacquë' ca nacquë' gbaz la'y queë' Dios nacué yehua' yubá. ³¹ Ca na' ral-la' lubán nup chnatgac, ¿naru' cu

nulábinili' lë na' gudxczë' lbi'ili' Dios? ³² Cni gnë': "Neda' naca' Dios queë' Abraham len Dios queë' Isaac, len Dios queë' Jacob." Dios na' cutu naquë' Dios quegac nup natgac tsaz, san naquë' Dios quequë' bönni' ni nabanquë' zal-la' glatië'.

³³ Cati' gulayöni didza' ni bunách nacuá' ni', gulubannë' ca nac lë na' rusëdnë' lequë' Jesús.

Zxba queë' Dios le nac blau

³⁴ Cati' gláquibe'inë' bönni' gdau' fariseo ca benë' Jesús, buseyjë' rú'aque' bönni' gdau' saduceo, ni'r guludubë' yúgu'të'. ³⁵ Tuë' bönni' nutsë'ë ladjquë' len nazëdë' zxba queë' Moisés, gu'nnë' si' bë'ë Jesús. ³⁶ Qui lë ni na' gnabnë' Jesús, rnë':

—Bönni' Usëdi, ¿bizxal zxba queë' Dios nac blau?

³⁷ Jesús rë' lë':

—Gdxi'inu' Xanu' Dios gdu ladxu'u, len gdu icj ládxi'da'u, lenca' len gdu yöl-la' rejni'i quiu'. ³⁸ Zxba ni nac blau len nactër zxön. ³⁹ Zxba na' nac buróp, la' tuz ca nac, len cni rna: "Gdxi'inu' böchi' lza'u ca nadxí'i cuinu'." ⁴⁰ Chop zxba ni nac ga zön yúgu'të le rna bë' zxba queë' Dios, len yúgu'të le gulusëdnë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios.

¿Nuzxa zxi'n naquë' Cristo?

⁴¹ Tsal ni' nacu'ë tsaxxön bönni' gdau' fariseo na', Jesús gnabnë' lequë', ⁴² rnë':

—¿Nacx runi lbi'ili' queë' Bönni' na' lë' Cristo? ¿Nuzxa zxi'n naquë'?

Gulubi'ë didza', ta'në':

—Zxi'n xsoë' David naquë'.

⁴³ Ni'r Jesús rë' lequë':

—¿Bizx quië na' lëczë' David bulidzë' Lë', gnë': "Xana"?' Cni gnë' cati' ni' bë'ë didza' uláz queë' Dios Bö' La'y, gnë':

⁴⁴ Xanru' Dios gudxë' Xana':

"Grö' cuít lë'a yubél,

Cati' gunra' ga luzechu zxibgac lau' nup cuta'le'i Li' dxi'a."

⁴⁵ Chqui' David na' rnë' queë' naquë' Xanë', ¿nacxcz nac, rnali' naquë' zxi'n xsoë' David?

⁴⁶ Nutu nu guc ubí'i didza', ati' ga gzu lau dza na', nutur nu burugui bi gnabi Lë'.

23

Jesús ruquíë' yugu' bönni' gdau'

¹ Ni'r Jesús bë'lenë' bunách nacuá' ni' len yugu' bönni' usëd queë' didza'. ² Rë' lequë':

—Nuhazquë' xlatjë' Moisés, tu'sëdnë' bunách yugu' bönni' gdau' fariseo len bönni' gdau' tu'sëdi. ³ Qui lë ni na', gul-gún

yúgu'tè le lè' lbi'ili', san cutu gunli' lbi'ili' ca na' tunè' lequè', le tu le ta'nè' len yetú le tunè'. ⁴ Le ta'ná bé'inè' bunách nac ca tu yua' zi'i le cusaqui' nu gua', ati' tu'gu'è lei yen zxichjgac bunách, san lequè' cutu tè'nnè' lustrá'lenquè' lei, clëg len tuz xbönni' na'què'. ⁵ Yúgu'tè le tunè', tunè' quiè la'le'i lequè' bunách, le tunè' zxön le túguè'è yen na'què' len ra' xgaquè' ga na' nuzujquè' tu le nayúj lu guich la'y, len tu'tunnè' luzx lari' nácuquè'. ⁶ Tè'nnè' la'bö'è ga nac latj blau ga na' tu'dubè' tahuè', lenca' ga na' nac latj blau lu yu'u ga tu'dubè' tu'sèdè' queè' Dios. ⁷ Lëzca' cni, tè'nnè' lugáp lequè' didza' ba zxön bunách gap nac laugac bunách, len tè'nnè' lè lequè': "Padiux, bönni' usèdi."

⁸ 'San lbi'ili', cutu ral-la' gunli' ga nu guiè lbi'ili': "Bönni' usèdi", le zoa tuz Nu nac Bönni' Usèdi queèli', neda', Cristo, ati' yúgu'tèli' nacli' böchi'li' tuli' yetuli'. ⁹ Nutu nu guièli' luyú ni, cu gnali': "Xuz", le zoa tuz Nu nac Xuzli', zoè' yehua' yubá. ¹⁰ Cutu gunli' ga nu guiè lbi'ili': "Xan", le zoa tuz Nu nac Xanli', neda', Cristo. ¹¹ Nu nutsa' ladjli' nu run xchinli' yezíca'rli', nu ni gactër blau ga zoali'. ¹² Chqui' nu uzóa cuini latj blau, ca'z ugá'n nu na', san nu nac nöxj ladxi', gac blau.

¹³ 'Bica' bayechi' lbi'ili', bönni' gdau' usèdi lenca' lbi'ili', bönni' gdau' fariseo, bönni' rulu'z tsahui' cuinli'. Ruzága'li' nöz zjaclen bunách la'dxín ga ni' rna bè'è Dios yehua' yubá. La' lbi'izli' cutu saqui' tsazli', len cutu rui'li' latj la'yáz nup tè'ni la'yáz.

¹⁴ 'Bica' bayechi' lbi'ili', bönni' gdau' usèdi lenca' lbi'ili', bönni' gdau' fariseo, bönni' rulu'z tsahui' cuinli'. Rgualí' lidxcnu ngul uzëbdau', len quiè uluí'z tsahui' cuinli', xtsey rulidzli'-nè' Dios. Qui lè ni na', zxöntèr le grugu queèli' saca' qui'li'.

¹⁵ 'Bica' bayechi' lbi'ili', bönni' gdau' usèdi lenca' lbi'ili', bönni' gdau' fariseo, bönni' rulu'z tsahui' cuinli'. Rdödlí' gdu lu nis zxön len gdu yödzlyú ni quiè gunli' ga tsej ladxè'è Dios tsazxön len lbi'ili' tu bönni', len cati' ni' chgzxáqui'li'-nè', runli' ga nabága'rè' zxguia' ca lbi'ili', tsajtsu'è lu gui' gabíl.

¹⁶ 'Bica' bayechi' lbi'ili'. Nachúl lauli' ati' ré'nili' ului'li' nöz bunách. Cni nac queèli' le rnali': "Chqui' bi rzi' lu nè'è bönni', rneynè' gdau', cutu run bayúdx, san chqui' gneynè' oro dzö' gdau', bayúdx gun." ¹⁷ Lbi'ili', bönni' lau chul len cuta'yejni'i. ¿Bizxal nacr blau? ¿Naru' oro na' o gdau' le run la'y oro na'? ¹⁸ Lëzca' cni rnali': "Chqui' gneynè' bcugu la'y bönni', cutu gun bayúdx, san chqui' gneynè' gun zxoa lahui, bayúdx gun." ¹⁹ Lbi'ili', nazidli' len nachúl lauli'. ¿Bizxal nacr blau? ¿Naru' gun zxoa lahuiz o bcugu la'y na' run la'y gun na'? ²⁰ Qui lè ni na', chqui' rneynè' bcugu la'y bönni', rneynè' lei lenca' yúgu'tè

le dë lahuiz. ²¹ Lëzca' cni, chqui' rneynë' gdau' bönni', rneynë' lei lenca' Dios, nunczë' xlatjë' ni'. ²² Lëzca' cni, chqui' rneynë' yehua' yubá bönni', rneynë' latj ga rō'ë rna bē'ë Dios, lenca' Lëczë' Dios rō'ë ni'.

²³ 'Bica' bayechi' lbi'ili', bönni' gdau' usëdi lenca' lbi'ili', bönni' gdau' fariseo, bönni' ruluí'z tsahui' cuinli'. Cni nac queëli' le rguizxjli' qui gdau' tu cuia tsa tu chi cuia le rzi'li' qui xhueaj len qui guixi' anís len qui comino la' huagu, san ruca'nli' le nacr blau le rna bē' zxba queë' Dios, cutu runli' le nac tsahui', len cutu ruhuechi' ládxi'li' lza'li', len cutu réjlë'li'-në' Dios. Yugu' lë ni run bayúdx gunli' len lëz cutu uca'nli' yezica' lë na' runli', rguizxjli' qui gdau'. ²⁴ Lbi'ili', nachúl lauli' len rë'nili' ului'ili' nöz bunách. Ca na' runli' nac ca rudödli' bdzadzau' le ri'jli', rubíjgacli'-ba' bö'yudau', san ri'jli'-ba' böa' ta'bíë'-ba' bönni'.

²⁵ 'Bica' bayechi' lbi'ili', bönni' gdau' usëdi lenca' lbi'ili', bönni' gdau' fariseo, bönni' ruluí'z tsahui' cuinli'. Nacli' ca zxíga'dau' rí'ijili' len yō'ön ráhuili'. Rguibli' le nua' cuit lë'i, san icj ládxi'dau'li' nadzë'ir yugu' le rbanli' len yugu' le cunác tsahui' runli'. ²⁶ Lbi'ili', bönni' gdau' fariseo lau chul. Zi'al gul-quíb le nua' lu zxíga'dau' len lu yō'ön, gacli' dxi'a lu icj ládxi'dau'li', quie gacli' ca' dxi'a cuit lë'li'.

²⁷ 'Bica' bayechi' lbi'ili', bönni' gdau' usëdi, lenca' lbi'ili', bönni' gdau' fariseo, bönni' ruluí'z tsahui' cuinli'. Cni nac queëli' le nacli' ca yeru ba quegac nup chnatgac, le nacgac chguichdau'z cuit lë'i, len le nactë lach nala'gac, san nadzë'igac dxit quegac nup chnatgac lenca' yúgu'të le zgut. ²⁸ Lëzca' cni nacli' lbi'ili'. Le nactë lahuiz ruluí' cuinli' tsahui' laugac bunách, san icj ládxi'dau'li' nadzë'iz yugu' le ruluí'z tsahui' cuini, len le cunác runli'.

²⁹ 'Bica' bayechi' lbi'ili', bönni' gdau' usëdi lenca' lbi'ili', bönni' gdau' fariseo, bönni' ruluí'z tsahui' cuinli'. Ruchisli' lguitj qui ba gap nagáchi'quë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, len rui'li' lguitj gap nagáchi'gac bunách tsahui'. ³⁰ Lëzca' cni rnali': "La'naru' zoatu' dza ni'të cati' gulacu'ë xuz xtau'tu', cutu guntu' lequë' tsazxön cati' guludödcde' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios." ³¹ Le rnali' cni, la' lbi'izli' runli' lna' lau nacli' zxi'n xsoagac nup ni' guludödi bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios. ³² Cni nac, gdu ruspaga' cuinli' zxguia' na' gulabaguë'ë xuz xtau'li'.

³³ 'Lbi'ili', nacli' ca yugu' bël snia' len di'a dza quegac bël snia'. ¿Nacxcz ulali' lu le usaca' zi' lbi'ili' lu gui' gabíl? ³⁴ Qui lë ni na', neda' gsöla'a queëli' bönni' lu'ë didza' uláz queë' Dios, lenca' bönni' ta'yejni'i, len yugu' bönni' usëdi. Yugu' bönni' ni, la'quë' gdödili', len yela'quë' uda'li' lë'i yag cruz, len yela'quë' quinli' gap nac lu yu'u ga rudubli' rusëdli' queë'

Dios, len ulagli' lequë' tu yetú yöd. ³⁵ Cni gac, gbága'li' lbi'ili' zxguia' qui yúgu'të rön quequë' bönni' tsahui' le glalj luyú, ga gdel-la' nu budödi Abel, bönni' tsahui', ga rdxintë nup guludödi Zacarías, zxi'në' Berequías, bönni' na' budödili'-në' gatsj lahui'l ga dë gdau' len ga dë bcugu la'y ga na' tu'zégui'quë'-ba' lahuë' Dios böa' bëdxau'. ³⁶ Le nactë rëpa' lbi'ili', yúgu'të lë ni la'bagá' bunách nacuá' dza ni zoaru' na'a.

Jesús rbödxë' ni'a qui yöd Jerusalén

³⁷ Lëzca' cni gnë' Jesús:

—Jerusalén, Jerusalén, lbi'ili' na' rudödigacli'-në' bönni' tu'ë didza' uláz queë' Dios len ruládxigacli' guiöj nup nasölë'ë queëli' Dios. Zian lzu gu'nda' utuba' lbi'ili' quia', ca runba' yjéd, rutubba' zxaan xilba' zxi'nba'dau', san cutu gú'nili'. ³⁸ Gul-yutsca', ca'z ugá'n yu'u lidxli'. ³⁹ Cni gac, le rëpa' lbi'ili', na'a su lau cutur glé'ili' neda' cati' gnarlí: "La'y naquë' bönni' na' zë'ë uláz queë' Xanru'."

24

Rguíxjö'ë Jesús ca zi'a luquindjé' gdau'

¹ Brujë' nchil gdau' Jesús, len tsal ni' ruzë'ë ni', gulabiguë'ë ga zoë' bönni' uséd queë', ati' gulului'inë' Lë' ca nacgac zö'ö nagu'ugac li'aj gdau'. ² Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—¿Rlé'itsali' yúgu'të lë ni? Le nactë rëpa' lbi'ili', cutu ca' ugá'n ni guiöj nabaga' lzë'i, le cugguíndj.

Le lac bë' chzoa gdxin dza udx qui yödzyú

³ Cati' ni' rö'ë Jesús ga nac lu Gui'a Ga Rö'gac Yag Olivo, guladxinë' bönni' uséd queë' ga na' zoë' queëzë', len tē' Lë':

—Gdixjöi' netu', ¿batx lac lë ni, len bizxa gac bë' dza huödu' len dza udx qui yödzyú ni?

⁴ Ni'r bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Gul-yú qui nadxi nu si' ye'i lbi'ili' ⁵ le djaquë' zian bönni', si' laquë' ca lea' neda'. La'në' nacquë' Cristo, len la'z'í' yé'inë' bunách zian. ⁶ Huayönili' rac gdil-l len le rui' didza' qui gdil-l, san cutu guni lbi'ili' baníg, le ral-la' lac yúgu'të lë ni, le cutu rdxini dza udx cati' lacr lë ni. ⁷ Til-l tu yöd len yetú yöd, ati' tu ga nu rna bë' len yetú ga nu rna bë'. Latsj guidzhuë' zxön len gac gbin, ati' zian latj sa' rtit. ⁸ Yúgu'të lë ni nacgac le la'zú lau yugu' le la'zaca' la'guí'i bunách.

⁹ Ni'r ludöd lbi'ili' bunách lu na' nu usaca' zi' lbi'ili'. Luzóa lbi'ili' tsala' yúgu'të bunách le da'li' neda', len ludöddë' la'li' lbi'ili'. ¹⁰ Cati' gac cni, gac chop ládxigac zian bunách, lucá'n neda', len udöd tu yetú lzë'i, len tu yetú uzóa lzë'i tsala'. ¹¹ Ni'r luluí' laquë' zian bönni' ta'z'í' yë'ë, luluí' cuinquë' ca bönni' tu'ë didza' uláz queë' Dios, len la'z'í' yé'inë' zian bunách.

¹² Szxöni lua' dö' bunách, ati' qui lë ni na' cutur la'dxi'i böchi' lza'gac. ¹³ Nu gaqui tsaz queë' Dios ga gdxintë dza udx, nu ni ulá. ¹⁴ Gdu yödzyú gac lban qui didza' dxi'a ca rna bënë Dios quië gac lna' lau qui laugac yúgu'të bunách gza'a, ati' ni'r gdxin dza udx.

¹⁵⁻¹⁶ 'Nu uláb lë ni ral-la' uzejni'i ladxi'. Gnë' Daniel, bönni' bënë didza' uláz queë' Dios, gnë': "Tsaz latj la'y queë' Dios le curlé'inë' Dios dxi'a, lë na' rusnít." Cati' glé'ili' gac cni, ni'r nup nacuá' luyú Judea ral-la' tsajzxundjgac zaca' guí'adau'. ¹⁷ Nu dxia cju'ul cutu gal-la' huötj tsajxí' bi dë qui lu yu'u, san ral-la' gzxundjtë. ¹⁸ Nu zoa ladj guixi', cutu gal-la' huöj tsajxi' lari' qui. ¹⁹ Bica' bayechi' ngul zi'a luzoanu bi'idau' quecnu, lenca' ngul ni' tu'gádxinu-bi' bi'idau' quecnu cati' gdxin dza ni'. ²⁰ Gul-lidzë' Dios gnábili'-në' cui gdxin dza ni' gzxundjli' cati' rac beo' ziaq o cati' nac dza la'y, ²¹ le la'zaca' la'guí'itër bunách dza ni' ca gulazaca' gulaguí'i bunách dza ni'të cati' zi'a guta' grö' yödzyú, ga rdxintë na'a dza, len clëg dza zi'a za' cutu la'zaca' la'guí'i cni. ²² Cati' gdxin dza ni', chqui' Dios cutu cuequi lahuë' quequë', nutu nu ulá, san cuequi lahuë' quequë' dza ni', gáclenë' nup gröczë' Lë'.

²³ 'Ni'r cutu tséjlë'li' chqui' nu gdxin queëli', len guíë lbi'ili': "Gul-yutsca', ni zoë' Cristo", o gna: "Ni' zoë'." ²⁴ Luluí' laquë' zian bönni' ta'zì' yë'ë, la'në' nacque' Cristo, o la'në' tu'ë didza' uláz queë' Dios. Lunë' le lac bë' len le lun ga lubani bunách, ati' la'zì' yé'inë' nup gröczë' Dios chqui' huala'záqui'në'. ²⁵ Gul-yutsca', chgudxcza' lbi'ili' yúgu'të lë ni zì'atël ca zi'a lac. ²⁶ Qui lë ni na', cutu grujli' chqui' la'dxín queëli' nup lë lbi'ili': "Gul-yutsca', ni' zoë' Cristo lu latj ca'z." Lëzca' cni, cutu tséjlë'li' chqui' la'ná: "Gul-yutsca', lu yu'u zoë'." ²⁷ Ca na' rac cati' ryëp yös ga rlen gbidz, len ruzení' ga rbia gbidz, lëzca' cni gac cati' huöda' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách. ²⁸ Lactë cni, ca na' ta'ná bunách: "Gátitëz ga dë tu le nat, ni' ludubczba' bëchláb."

Ca gac cati' huödë' Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách

²⁹ Gnë' ca' Jesús:

—Töd yugu' dza ni' cati' la'zaca' la'guí'i cni bunách, gchul gbidz, ati' beo' cutu gunn yení' qui. La'guindjba' bölj luzxbá, ati' la'zxíz le nala'gac luzxbá dë yöl-la' huac quegac. ³⁰ Ni'r gla' lahui luzxbá le gac bë' huöda' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, ati' la'bödx yechi' yúgu'të bunách yödzyú ni, cati' la'le'i neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, zuzá'a lu böaj luzxbá, dë lu na'a yöl-la' uná bë' zxön len yöl-la' yení'. ³¹ Ni'r gsöla'gaca'-në' gbaz la'y quia'. Lucödxë' zidzj trompeta, ati' lutubë' nup naböa' quia', nacuá' gdap la'të yödzyú len yúgu'të latj zxan luzxbá.

³² 'Gul-zejni'i ládxi'li' le rusëdi lbi'ili' le rac qui yag higo. Cati' ta'lén zxuza' nē'i huē'ndau' len chrubía xlagui' yuldau', nōzili' chzoa gdxin dza gba. ³³ Lēzca' cni, cati' glé'ili' tac yúgu'tè lē ni, gnōzili' chzoa gdxin dza udx na' len chrdzag lahui. ³⁴ Le nactē rēpa' lbi'ili', yúgu'tè lē ni lac zí'atēl ca lat bunách nacuá' dza ni'. ³⁵ Huadōd quegac luzxbá len luyú ni, san yugu' xtidza'a cutu la'dōd ca'z.

³⁶ 'Cati' gdxin dza ni' nutu nu nōzi. Cutu nōzcnē' gbaz la'y queē' Dios nacu'ē yehua' yubá len cutu nōzda' neda', Zxi'nē' Dios, san tuzē' Dios Xuz nōznē'.

³⁷ 'Ca na' guc dza ni' cati' ni' zoē' Noé, lēzca' cni gac cati' huōda' neda', Bōnni' Nuhuōaquē' Gdu Bunách. ³⁸ Yugu' dza ni' zí'atēl ca zi'a gdxin nis guiōj le busnít yōdzlyú, gli'j glahuē', gulutság na'quē' len guludödē' zxi'nquē' lu yöl-la' rutság na' ga bdxintē dza gyaziē' Noé lē'i barco zxōn ni' benē', ³⁹ len cutu gláquibe'inē' cati' bdxintē nis guiōj le busnít yōdzlyú ati' gulanitiē' yúgu'tē'. Lēzca' cni gac cati' zi'a huōda' neda', Bōnni' Nuhuōaquē' Gdu Bunách, nutu nu gáquibe'í. ⁴⁰ Dza huōda' la'cu'ē chopē' bōnni' ladj guixi'. Tuē' uchē'a-nē' quia' ati' yetué' uca'na'-nē'. ⁴¹ La'cua'nu chopnu ngul nacula'nu huētu. Tunu uchē'a-nu quia', ati' yetunu uca'na'-nu.

⁴² 'Gul-spán ládxi'li' le cutu nōzili' bizxa dza huōda' neda', Xanli'. ⁴³ Na'a, gul-tsejni'i lē ni. La'naru' nōznē' xan yu'u bizxa dza guidē' gban, huanē'ē yēl len cutu gu'ē latj nu quidj zō'ō quiē cuan le dzō' lidxē'. ⁴⁴ Qui lē ni na', gul-spán ládxi'li' ca' lbi'ili', le huōda' neda', Bōnni' Nuhuōaquē' Gdu Bunách, tu dza cutu nuzóa icjli'.

Bōnni' huen dxin gdu len bōnni' huen dxin cunaquē' gdu

⁴⁵ Gnē' ca' Jesús:

—¿Nuzxa caz bōnni' huen dxin naquē' gdu len réjni'nē', bōnni' huen dxin na', xanē' cu'ē lu nē'ē bunách nacuá' lidxē' quiē gu'ē le lágugac cati' gdxin dza? ⁴⁶ Bica' ba bōnni' huen dxin na' naquē' gdu, bōnni' na', cati' udxinē' xanē', duxaquē' lē' cni runē' le nudödē' xanē' lu nē'ē. ⁴⁷ Le nactē rēpa' lbi'ili', yúgu'tē le dē queē' xanē', udödē' lu nē'ē bōnni' huen dxin na' runē' cni. ⁴⁸ Chqui' huōaquē' huia'dō' bōnni' huen dxin queē' len sa' ladxē'ē, gnē': "Huadzeynē' xana', cutu huōdtē'", ⁴⁹ len chqui' su lahuē' gundē' zi' bōnni' túnlenē' lē' tsaxxōn dxin, len su lahuē' ca' gui'j gágulenē' nup ta'zudxi, ⁵⁰ ni'r huōdē' xanē' bōnni' huen dxin na' tu dza cati' cuzóē' rbözē' o tu yēl cutu ráquinē'. ⁵¹ Ni'r xanē' na' usaca' zi'tsquē' bōnni' huen dxin na' len gunē' ga gac queē' ca na' ral-la' gac quegac nup tu'luí'z tsahui' cuingac. Ni'r cōdx yechē'ē len útil-l layē'ē.

25

Runë' lsaqui' Jesús ca nac quecbi' chibi' bi'i ngul ra'bandau'

¹ Gnë' ca' Jesús:

—Ca gac quegac nup ral-la' la'yáz ga rna bē'ē Dios yehua' yubá nac ca gac quecbi' chibi' bi'i ngul ra'bandau'. Gulazi'bi' le nua'gac gui' quecbi', ati' gularujbi' tsajtsagcbi' bönni' utság nē'ē. ² Gáyu'bi' naccbi' bi'i cuta'yejni'i san yegáyu'bi' nasína'cbi'. ³ Gulazi'bi' le nua'gac gui' quecbi' bi'i ngul cuta'yejni'i na' san cutu glua'bi' yelati' za regui. ⁴ Glua'bi' za regui lu böga'dau' quecbi' bi'i sina' na' len le nua'gac gui' quecbi'. ⁵ Le gdzeynē' bönni' utság nē'ē, gdöd yēl lauchi' len glástēbi'. ⁶ Cati' bdxin gdu ladxì yēl, byōn chi'i nu rnē zidzj, rna: “Chzē'ē bönni' utság nē'ē. Gul-rúj tsajtsagli'-nē'.” ⁷ Ni'r gulayasbi' yúgu'tēbi' bi'i ngul na', ati' gulupa'bi' le nua'gac gui' quecbi'. ⁸ Glui'bi' didza' bi'i cuta'yejni'i na', glēbi' yugu' bi'i sina' na': “Gul-gúnn queētu' láti'dau' za regui queēli' le tu'úl le nua'gac gui' queētu' ni.” ⁹ Gulubi'ibi' didza' bi'i sina' na', gulanabi': “Cutu gac, le cutu bi ugá'n queētu' len queēli'. Gul-tsejtscá' ga rda'u za regui, tsjō'uli' queēli'.” ¹⁰ Tsal ni' zjacbi' zajxi'cbi' lei, bdxinē' bönni' utság nē'ē. Gulayázlentēbi' lē' ga na' rac lni qui utság na' bi'i na' nacua'bi' sina' ta'bōzbi' lē', ati' la' gyeyjtē yu'u. ¹¹ Gdöd ni' guladxinbi' ni' yezíca'rbi' bi'i ngul ra'bandau' na', ati' gululidzbi'-nē', gulanabi': “Xan, Xan, bsalj queētu'.” ¹² Lē' bubi'ē didza', rnē': “Le nactē rēpa' lbi'ili', cutu núnbē'a lbi'ili'.”

¹³ Ni'r Jesús gudxē' lequē':

—Gul-spán ladxì'li', le cutu nōzili' bizxa dza o bizxa yēl huōda' neda', Bönni' Nuhuōaquē' Gdu Bunách.

Runë' lsaqui' Jesús ca nac qui dumí zaca'

¹⁴ Gnë' ca' Jesús:

—Ca gun Nu na' rna bē' yehua' yubá nac ca benē' tu bönni', chzoa tsijē' zi'tu'. Bulidzē' yugu' bönni' huen dxin queē' len glu'ē lu na'quē' yugu' le dē queē'.

¹⁵ Tuē' bönni' huen dxin na', glu'ē lu nē'ē gayu' dumí zaca', len yetúē' glu'ē lu nē'ē chop dumí zaca'. Yetúē' glu'ē ca' lu nē'ē tu dumí zaca'. Tu tuē' glu'ē lu na'quē' tscá hueaj le la'záqui'nē'. Ni'r la' gza'atē' ga nac zi'tu'. ¹⁶ Gyijē' bönni' huen dxin na' gzxi'ē gayu' dumí zaca' na', len yajtíljenē' lei yegayu' dumí zaca'. ¹⁷ Lēzca' cni, bönni' na' gzxi'ē chop dumí na', yajtíljenē' lei yechóp ca'. ¹⁸ Bönni' na' gzxi'ē tu dumí gyijē' len yajchō'nē' lu yu, ati' lu yu ni' bucachē'ē dumí queē' xanē'.

¹⁹ Cati' chgdzey, budxinē' xanquē' bönni' huen dxin na', ati' bugá'nlenē' lequē' tsahui'. ²⁰ Ga gzu lau bdxintē' bönni' na' gzxi'ē gayu' dumí zaca' na', len zunu'ē yegayu' dumí ca',

ati' rē' xanē': "Xan, gayu' dumí glu'u lu na'a. Ni dē yegayu' dumí ca' yajtíjlēna' lei." ²¹ Xanē' na' rē' lē': "Nac dxi'a. Nacu' huen dxin gdu. Tsáhuí'dau' benu' cati' ni dē lu na'u láti'dau'z. Na'a szxōnitēr cu'a lu na'u. Gyaz ga zoa', udzjilennu' neda'." ²² Gdōd ni' bdxinē' ca' bōnni' huen dxin na' gzxi'ē chop dumí zaca', rnē': "Xan, chop dumí glu'u lu na'a. Ni dē yechóp dumí ca' yajtíjlēna' lei." ²³ Ni'r xanē' na' rē' lē': "Nac dxi'a. Nacu' huen dxin gdu. Tsáhuí'dau' benu' cati' ni dē lu na'u láti'dau'z. Na'a, szxōnitēr cu'a lu na'u. Gyaz ga zoa', udzjilennu' neda'." ²⁴ Ni'r cati' bdxinē' bōnni' huen dxin na' gzxi'ē tu dumí zaca' na', rnē': "Xan, nōzda' nacu' bōnni' bizxj, le rlapu' ga cutu guzu', len rutubu' ga cutu bchilju'. ²⁵ Qui lē ni na' gúdxida' li', ati' gyija', yajcacha'a dumí quiu' lu yu. Ni dē na'a le naqui quiu'." ²⁶ Ni'r bubi'ē didza' xanē', rē' lē': "Nacu' huen dxin cunác tsahui' len zxhuēd. Nōcznu' rlapa' ga cutu guza' len rutuba' ga cutu bchilja'. ²⁷ Qui lē ni na', dxi'ar gac quiu' la'naru' bunōdzju' dumí quia' lu na'quē' bōnni' lugunē' lei dxin, la'guíjlenē' lei yelati', quiē cati' huōda' neda', uzi'a le naqui quia' len icji ca'." ²⁸ Ni'r xanē' na' gudxē' nup nacuá' ni': "Gul-cúa dumí na' dē lu nē'ē bōnni' ni, len gul-cú'u lu nē'ē bōnni' na' dē queē' chi dumí." ²⁹ Núti'tēz nu rugún dxi'a dxin le dē qui, zoa nu unōdzj queē' yelati', ati' gata' queē' szxōni, san nu na' cutu rugún dxi'a dxin le dē qui, la'z dui le dē qui gdua. ³⁰ Na'a, bōnni' huen dxin cunác tsahui' ni, gul-tsajchú'n-nē' ni'l ga nac chul. Ni' cōdx yechē'ē len utíl-l layē'ē.

Cristo cuequi xbeynē' bunách

³¹ Gnē' ca' Jesús:

—Cati' ni' huōda' neda', Bōnni' Nuhuōaquē' Gdu Bunách, duná bē'a, ati' dzagquē' neda' yúgu'tē gbaz la'y quia', ni'r cō'a latj tsahui' quia', ga na' cuequi xbeyda' bunách. ³² Ludúb dēra lahua' neda' bunách yōdzlyú ni, ati' ucu'a lequē' tsla'a hueaj ca runē' bōnni' uyú bō'cu' zxila', rucu'ē-ba' tsla'a hueajba' yugu' chivo len yugu' bō'cu' zxila'. ³³ Yugu' bō'cu' zxila' na' ucu'ē-ba' cuít lē'ē yubél, ati' yugu' chivo na' ucu'ē-ba' cuít lē'ē yōgl. ³⁴ Ni'r, neda', bōnni' uná bē', gyēpa' nup nacuá' cuít lē'a yubél, gnia': "Gul-dá ga zoa', lbi'ili' bubijē' lbi'ili' quizi queē' Xuza'. Naqui queēli' latj ga na' rna bē'ē, lē na' bupē'ē queēli' dza ni'tē cati' ni' benē' yōdzlyú. ³⁵ Cni naqui queēli' le gduna', ati' bennli' le gdahua'. Gbidxa' nis, ati' bennli' le gu'a. Guca' ca bōnni' rda zi'tu', ati' glu'li' neda' lidxli'. ³⁶ Byadzj le gacua', ati' bugáculi' neda' le ráculi'. Güi'ida', ati' duyuli' neda'. Gyu'a lidx guia, ati' duyuli' neda'." ³⁷ Ni'r lubi'ē didza' bōnni' tsahui' na', lē' neda': "Xan, ¿batx blé'itu' Li' gdunu' ati' bugágutu' Li'? ¿Batx gbidxu' ati' benntu' le gu'u? ³⁸ ¿Batx blé'itu' Li' gdau'

zi'tu' ati' glu'tu' Li' lidxtu'? ¿Batx byadzj le gacu' ati' bugácutu' Li' le rácutu'? ³⁹ ¿Batx blé'itu' Li' güi'inu' o gyu'u lidx guia ati' duyutu' Li'?" ⁴⁰ Ubi'a didza' neda', bönni' uná bē', gyēpa' lequē': "Le nactē rēpa' lbi'ili', le benli' cni queē' nu bönni' böcha'adau' ni, zal-la' naquē' bönni' ca'z, quia' néda'cza' benli' ca'."

⁴¹ Ni'r gyēpa' nup nacuá' cuit lē'a yögl, gnia': "Gul-cuít ga zoa', lbi'ili' na' nabága'li' zxguia', tsajtsazli' lu gui' cutu ul, lē na' bupé'ē Dios qui tu' xōhui' len quegac gbaz da'gac lei. ⁴² Cni gac queēli' le gduna', ati' cutu bennli' le gahua'. Gbidxa' nis, ati' cutu bennli' le gui'ja'. ⁴³ Guca' ca bönni' rda zi'tu', ati' cutu glu'li' neda' lidxli'. Byadzj le gacua', ati' cutu bugáculi' neda' le ráculi'. Güi'ida' lenca' gyu'a lidx guia, ati' cutu duyuli' neda'." ⁴⁴ Ni'r la'ná ca' nup na', lē neda': "Xan, ¿batx blé'itu' Li' gdunu', o gbidxu', o gucu' ca bönni' rda zi'tu', o byadzj le gacu', o güi'inu', o gyu'u lidx guia, ati' cutu gúclentu' Li'?" ⁴⁵ Ni'r ubi'a didza' neda', bönni' uná bē', gyēpa' lequē': "Le nactē rēpa' lbi'ili', le cutu bi benli' qui tu nu nutsa' ladj nup nacuá' ni, zal-la' nac ca'z nu na', cutu bi benli' quia' neda'." ⁴⁶ Ni'r bunách tua'dö' na' la' tsajtsázgactē ga ni' la'zaca' la'gui'itecz, san bunách tsahui' ni' gata' yöl-la' na'bán gdu quegac.

26

Tun xtídza'quē' bönni' gdau' la'zönē' Jesús

¹ Cati' budx bē'ē yugu' didza' ni Jesús, gudxē' yugu' bönni' usēd queē', ² rnē':

—Nöziczli' yechóp dza gdxin Lni Pascua, ati' dza na' neda', Bönni' Nuhuöaquē' Gdu Bunách, ludödē' neda' lu na'gac nup ludá' neda' lē'i yag cruz.

³ Ni'r guladxinē' yugu' bxuz uná bē' len bönni' gdau' tu'sēdi len bönni' gul tu'zénj'nē' bunách judío, guludubē' ga nac lö'a lidx bxuz blau, lē' Caifás. ⁴ Ni' glun xtídza'quē' la'zönē' Jesús, lu yöl-la' rzi' yē' quequē', quiē ludöddē' Lē'. ⁵ Ta'nē':

—Cutu gunru' lē ni dza lni, qui nadxi lun rushö bunách.

Ngul rgu'nu le rla' zxix icjē' Jesús

⁶ Cati' ni' zoē' Jesús lu yödz Betania lu yu'u lidxē' Simón, bönni' na' güi'inē' huē' nudzu' ruzöd, ⁷ bdxinnu cúdzu'lē' Jesús tu ngul, nua'nu tu böga'dau' náquini guiöj zaca', len yudz tu le rla' zxix le zaca' szxöni, ati' glu'nu lei icjē' Jesús cati' ni' rö'ē rahuē'. ⁸ Cati' gulalé'inē' lē ni bönni' usēd queē' Jesús, gulaleynē', ta'nē':

—¿Bizx quiē raqui ditj lē ni? ⁹ Guc nu guti' lē ni len si' dumí zian quiē gáclenru' bunách yechi'.

¹⁰ Cati' byönnē' lē ni Jesús, rē' lequē':

—¿Bizx quië rnëli' queënu ngul ni? Dxi'a nac le bennu quia'. ¹¹ La'cuá'lentecz lbi'ili' bunách yechi', san neda' cutu ugá'nlentecza' lbi'li'. ¹² Le bennu ngul ni, glu'nu neda' le rla' zxix ni, nac le rupa'nu neda' quië dza ggacha'a yeru ba. ¹³ Le nactë rëpa' lbi'ili', gáti'tëz yödzyú ga gac lban qui didza' dxi'a ni, lëzca' la'guixjò' bunách le bennu quia' ngul ni quië nu tsajnéy lënu.

Rzi' lu në'ë Judas udödë' Jesús lu na'quë' bönni' ta'ná bë'ë

¹⁴ Ni'r gyijë' ga na' nacu'ë bxuz uná bë' Judas Iscariote, bönni' dzaguë' chinnuë' na' da'quë' Jesús, ¹⁵ len gudxë' lequë': —¿Bizxa gunnli' quia' chqui' neda' udöda'-në' Jesús lu na'li'? Gulugá'nlenë' lë' tsahui' lu'ë lë' chi uruá' dumí plata. ¹⁶ Ni'r gzu lahuë' Judas na' rzu rbö'ë udödë' Jesús lu na'quë'.

Le ráguru' rusá' ládxi'ru' ca gutië' Xanru'

¹⁷ Cati' nac dza rzu lau lni quequë' bönni' judío cati' tahuë' yöt xtil cunazí' xnë'i, gulabiguë'ë ga zoë' Jesús bönni' usëd queë' len të' Lë':

—¿Gazx rë'nnu' tsajpa'tu' queëru' gáguru'-ba' bö'cu' zxíla'dau' dzö' Lni Pascua?

¹⁸ Jesús rë' lequë':

—Gul-tseajtsca' yödz ni' ga na' zoë' tu bönni' len gul-guië': “Bönni' rusëdnë' netu' rnë': Chza' gal-la' dza quia'. Lu yu'nu lidxu' gágulengaca'-në' bönni' usëd quia' bö'cu' zxíla'dau' dzö' Lni Pascua.”

¹⁹ Ni'r glunë' bönni' usëd queë' ca na' gna bé'inë' lequë' Jesús, ati' gulupë'ë ni' le lahuë' dzö' Lni Pascua.

²⁰ Cati' chgdzö' dza na', Jesús grö'lenë' idxínnutë' bönni' usëd queë' tahuë'. ²¹ Tsal ni' tahuë', Jesús rë' lequë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili', tu nu nutsa' ladjli' ni udöd neda'.

²² Ni'r guluhui'ni ládxi'quë', len gulanabnë' Jesús tu tuzë', ta'në':

—Xan, ¿naru' neda'?

²³ Bubi'ë didza' Jesús, rnë':

—Bönni' ni rnë' në'ë tsazxön len na'a lu yö'ön, bönni' ni udödë' neda'. ²⁴ Le nactë neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, huayija' ga gatia' ca na' nayúj lu guich la'y ca ral-la' gac quia', san bica' bayechi' nu na' udöd neda' gatia'. Dxi'ar gac queë' bönni' na' la' cuguljë'.

²⁵ Ni'r bubi'ë didza' Judas, bönni' na' udödë' Jesús, rnë':

—Bönni' Usëdi, ¿naru' neda'?

Jesús rë' lë':

—Ja, li' na'.

²⁶ Tsal ni' tahuë', gdel-lë'ë yöt xtil Jesús len gudxë' Dios: “Xclenu'.” Ni'r buzxuzxjë' lei len bunödzyë' quequë' bönni' usëd queë', rnë':

—Gul-sí', gul-gagu. Lë ni le nayá' nabana'. Ca bena' qui yöt xtil ni ruluí' ca gac qui gdu ca nayá' nabana'.

²⁷ Gdel-lë'ë ca' tu zxíga'dau' len gudxë' Dios: “Xclenu'.” Ni'r bunödzejë' ca' quequë', rnë':

—Gul-gui'aj yúgu'tëli'. ²⁸ Lë ni ruluí' ca nac xchöna' le run tsutsu didza' cub rucá'n tsahui'. Xchöna' na' glalj ni'a quegac bunách zian quië gac unít lahuë' Dios yugu' dul-la' nabága'quë'. ²⁹ Rëpa' ca' lbi'ili', cutur gui'ja' xisi le rbia lba uva ni cati' gdxinr dza ni' guí'jlëna' lbi'ili' tu le cub ga ni' rna bë'ë Xuza'.

Jesús rnë' gnë' Pedro cutu nunbë'ë Jesús

³⁰ Cati' budx glul-lë' yöl-la' ba queë' Dios, yjaquë' lu Gui'a Ga Rø'gac Yag Olivo. ³¹ Ni'r Jesús rë' lequë':

—Yúgu'tëli' gac chop ládxi'li', uca'nli' neda' na'a dzö' ni, le nayúj lu guich la'y ca gac quia', rna: “Guna' ga gatië' Bönni' Uyú Bö'cu' Zxila', ati' lásasba' bö'cu' zxila' na'.” ³² Cati' ubana' lu yöl-la' gut, ni'r tsija' tsajnöra' lauli' zaca' luyú Galilea.

³³ Ni'r bubí'ë didza' Pedro, rë' Jesús:

—Zal-la' lac chop ládxi'quë', luca'në' Li' yúgu'të', neda' cutu gac chop ladxa'a, cutu uca'na' Li'.

³⁴ Jesús gudxë' lë':

—Le nactë rëpa' li', na'a dzö' ni, cati' zi'a cödxlba' zxi'n druz, li' chgnau' tsonn lzu cutu núnbë'u neda'.

³⁵ Ni'r Pedro gudxë' Jesús:

—Zal-la' gátlentea' Li', cutu ca' gnia' cutu núnbë'a Li'.

Lëzca' cni gulanë' yúgu'të bönni' usëd queë'.

Jesús rulidzë' Dios la' yël Getsemaní

³⁶ Ni'r Jesús bdxínlenë' lequë' la' yël Getsemaní, ati' gudxë' yugu' bönni' usëd queë' na', rnë':

—Gul-cö'tsca' ni tsal tsija' yelati' ni'l, tsajlidza'-në' Dios.

³⁷ Jesús bchë'ë Pedro len gropë' zxi'në' Zebedeo, ati' gzu lahuë' ruhui'nnë' len rsëbi ladxë'ë. ³⁸ Ni'r Jesús gudxë' lequë':

—Ruhui'ni ladxa'a len huatcza' lu yöl-la' rsëbi ládxi'. Gul-gá'n ni len gul-ná' yël tsazxón len neda'.

³⁹ Gdödë' Jesús yeláti'dau' ni'l, ati' ni' byechuë'. Butság lahuë' lyu len bulidzë' Dios, gnë':

—Xuza', chqui' huac, ben ga cugún bayúdx saca' qui'a lë ni, san clëg ca rë'nda' neda', san ca rë'nnu' Li' gunu'.

⁴⁰ Cati' budxinë' Jesús ga na' nacu'ë bönni' usëd queë', yajxaquë'ë lequë' tasië', ati' rë' Pedro:

—¿Naru' cu guctsa gná'lenu' neda' tsazxón yël tu chi'itëz?

⁴¹ Gul-ná' yël len gul-lidzë' Dios gnábili'-në' gáclenë' lbi'ili', cui güi'li' latj si' bë' lbi'ili' le xöhui' Satanás tu' xöhui'. Bö' nacczli' nasína'tecz, san lu yöl-la' bunáchz queëli' nacuídi'li'.

⁴² Ni'r gyijë' Jesús le buróp lzu len bulidzë' Dios, rnë':

—Xuz, chqui' cugác gunu' ga cutu saca' qui'a lë ni, ben ca rdzag ladxu'u Li'.

⁴³ Catì' böjë', leyúbl duxaquë'ë lequë' tasië' le nadödr yël yöj lauquë'. ⁴⁴ Ni'r buca'në' lequë' Jesús, ati' gyijë' leyúbl len bulidzë' Dios le bunn lzu, len tuz ca gnë' zi'al rnë'. ⁴⁵ Leyúbl böjë' ga na' nacu'ë bönni' uséd queë' len rë' lequë':

—¿Rástsali' na'a, len ruzi'tsa ládxi'li'? Gul-yutsca', chbudzág lau. Neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, chnadöda' lu na'quë' bönni' dul-la'. ⁴⁶ Gul-tsás, huayejru'. Gul-yutsca', chbdxinë' ni bönni' na' rudödë' neda'.

Ta'chë'ë Jesús nadzunë'

⁴⁷ Tsal ni' ru'ë didza' ni Jesús, la' bdxintë' ni' Judas, bönni' nabáblenë' idxínnutë' na', ati' dzagquë' lë' bönni' zian, nua'quë' guia tuchi' len yugu' yagdaul'. Nasöla'quë' lequë' yugu' bxuz uná bë' len bönni' gul tu'zëjni'në' bunách judío. ⁴⁸ Judas, bönni' na' rudödë' Jesús, chbului'inë' lequë' tu le gunë' le gac bë' nu nac Jesús, gnë':

—Bönni' na' utság lahua'-në', Lë' na' Jesús. Gul-sönë'.

⁴⁹ Ni'r gbiguë'ë Judas ga na' zoë' Jesús, rnë':

—Padiux, Bönni' Usëdi.

Ni'r la' butság lautë' Lë'. ⁵⁰ Jesús rë' lë':

—Böcha'a, ¿bizxa huen za'u ni?

Ni'r gulabiguë'ë bönni' na', gulazönë' Jesús. ⁵¹ Gleycjë' guia tuchi' queë' tuë' bönni' dzaguë' Jesús len benë' huë', bchuguë' guid naguë' huen dxin queë' bxuz blau. ⁵² Jesús gudxë' lë':

—Bugú' lidx, guia tuchi' quiu' na'. Yúgu'të nup tu'di'ini guia tuchi', lu guia tuchi' lat. ⁵³ ¿Naru' cu nöznu' huac ulidza' Xuza', ati' Lë' la' gsöla'të' quia' ziantër ca chinnu cö' gbaz la'y le nac zian gayu'ë tu cö' hueaj? ⁵⁴ Chqui' guna' cni, ¿nacx gac utság le nayúj lu guich la'y, rna cni ral-la' gac quia'?

⁵⁵ Ni'r Jesús gudxë' yugu' bönni' ni':

—¿Brújtsali' nua'li' guia tuchi' len yagdaul' quië sönli' neda' ca runli' rzönli'-në' gban? Yugu' dza grö'a lauli' ga nac nchil gdau' busédgacda' bunách, san cutu gzxönli' neda'. ⁵⁶ Rac cni yúgu'të lë ni quië utság le nayúj lu guich la'y, ca na' gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios.

Ni'r guluca'në' Jesús yúgu'të bönni' uséd queë', len guluzx-undjë' ni'.

Rdxinë' Jesús lauquë' bönni' gdau'

⁵⁷ Ni'r gulachë'ë Jesús bönni' na' zönquë' Lë', guladxinë' lahuë' Caifás, bxuz blau, ga ni' nudubquë' ca' bönni' gdau' tu'sëdi len bönni' gul tu'zejni'i. ⁵⁸ Pedro nauzë' Jesús zi'tu'

zi'tu'z, len bdxinè' ga nac lö'a lidx bxuz blau na', quiè glé'inè' nacx utsaguè' Jesús.

⁵⁹ Guluguiljè' nu uquí Jesús yugu' bxuz uná bè' len bönni' gul tu'zejni'i len bönni' gdau' ta'bequi xbey, zal-la' si' yè'è bönni' na', quiè gac la'chuguè' queè' gatiè'. ⁶⁰ Cutu bi guludzölnè' zal-la' guladxinè' bönni' zian len gulanè' queè' le cunác. Ga budxtè guladxinè' chopè' bönni', ati' lu yöl-la' rzi' yè' quequè' gulanè' queè', ⁶¹ ta'nè':

—Bönni' ni gnè': "Huac uquindja' gdau' queè' Dios, ati' tsonn dzaz uchisa' lei."

⁶² Ni'r gyasè' gzuinè' bxuz blau na', len rè' Jesús:

—¿Naru' cu rubi'tsu' didza'? ¿Bizxa caz lè ni ta'nè' quiu' bönni' ni?

⁶³ Jesús cutu bi gnè'. Ni'r bxuz blau gudxè' Lè':

—Ni'a queè' Xanru' Dios ban rna bé'ida' Li' quíxjö'u le nacz. Gdixjöi' netu' chqui' nacu' Li' Cristo, Zxi'nè' Dios.

⁶⁴ Jesús rè' lè':

—Ca na' rnau' naca'. Le nactè rëpa' lbi'ili', glé'ili' neda', Bönni' Nuhuöaquè' Gdu Bunách, rö'a cuít lè'è yubél Dios, ga ni' dë lu na'a yöl-la' uná bè', len guida' lu böaj luzxbá, gdxina' ga zoali'.

⁶⁵ Ni'r lu yöl-la' rley queè' bchözè' lari' nacuè' bxuz blau, rnè':

—Gnè' zi'è queè' Dios bönni' ni. ¿Nuzxar naquíniru' nu gnè' queè' bönni' ni? Chbyöniczli' didza' xöhui' bè'è. ⁶⁶ ¿Nacx runi lbi'ili'?

Gulubi'è didza', gulanè':

—Nabaguè'è zxguia' gatiè'.

⁶⁷ Ni'r guluchijè' zxöna' lahuè' Jesús len glu'è dö' queè'. Gulagapè'è ru'è Jesús yela'què', ⁶⁸ tè' Lè':

—¿Nactsu' Li' Cristo? Gnèya'atsca' na'a, ¿nuzxa na' gdap Li'?

Pedro rnè': "Cutu núnbè'a-nè' Jesús"

⁶⁹ Tsal ni' glac lè na', lö'al rö'è Pedro, ati' bdxinnu ga na' zoè' tunu ngul huen dxin, rnanu:

—Lëzca' li' gdálenu' Jesús, bönni' Galilea na'.

⁷⁰ Gdá'baguè'è Pedro laugac bunách nacuá' ni', rnè':

—Cutu nözda' nuzxa qui na' ru'u didza'.

⁷¹ Cati' brujè' Pedro ga nu ryaz lö'a, blé'inu-nè' yetunu ngul, ati' gudxnu nup nacuá' ni':

—Bönni' ni gdálenè' ca' Jesús, bönni' Nazaret na'.

⁷² Leyúbl gdá'baguè'è Pedro len gneynè' Dios, rnè':

—Cutu ca' núnbè'a-nè' bönni' ni.

⁷³ Yeláti'dau'z gdzey, gulabiga' ga na' zoè' Pedro nup nacuá' ni', len tè' lè':

—Le nactè li' nunu' ca' tsazxón lequè' le nac bè'u yöl-la' rui'z quiu' didza'.

⁷⁴ Ni'r gzu lahuë' Pedro rudxía dö' cuinë' len rneynë' Dios, rnë':

—Cutu ca' núnbë'a-në' bönni' ni.

La' na'z gródxteba' zxi'n druz. ⁷⁵ Ni'r yajneynë' Pedro didza' gudxë' lë' Jesús, gnë': "Catì' zi'a cödxlba' zxi'n druz, tsonn lzu chgnau' cutu núnbë'u neda'", ati' burujë' ni' Pedro len gródx yéchi'tsqüë'.

27

Tu'dödë' Jesús lu në'ë Pilato

¹ Catì' za' rení' dza na', glun xtídza'quë' yúgu'të bxuz uná bë' len bönni' gul tu'zénj'në' bönni' judío quië ludöddë' Jesús.

² Gulachë'ë Jesús náguë'ë ati' guludödë' Lë' lu në'ë Poncio Pilato, bönni' rna bë'ë.

Ratië' Judas

³ Catì' chnőzinë' Judas, bönni' na' budödë' Jesús lu na'quë' bönni' gdau', narugu queë' Jesús gatië', bui'nnë', ati' yju'ë chi uruá' dumí plata na' lu na'quë' bxuz uná bë' len yugu' bönni' gul na'. ⁴ Rë' lequë' Judas:

—Bena' dul-la' le budöda'-në' bönni' tsahui' gatië'.

Ni'r të' lë':

—Cutu gun ga cö'tu' baguí'i lë ni. Le benczu' li' na'.

⁵ Ni'r gru'në' Judas yugu' dumí plata na' ga nac nchil gdau' ati' buzë'ë ni', yajsí yenë'.

⁶ Guluzi'ë yugu' dumí plata na' bxuz uná bë', ta'në':

—Cutu gunn cu'ru' dumí ni ga rgu'ru' dumí gun, le nac lazxië' bönni' gdödi bunách.

⁷ Ni'r glun xtídza'quë', ati' glá'uinë' dumí na' tu la' yël queë' bönni' huen rö'ö quië gac ga la'gachë'ë bönni' gza'a. ⁸ Qui lë ni na', ga rdxintë na'a dza nazí' lei latj na', La' Yël Rön. ⁹ Cni guc, butság lë na' gnë' Jeremías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, gnë': "Gulaguel-lë'ë chi uruá' dumí plata na', tsca le gulasáqui'në' Lë' bönni' Israel, ¹⁰ ati' dumí na' glá'uinë' la' yël queë' bönni' huen rö'ö. Lë ni bului'inë' neda' Xana'."

Rdxinë' Jesús lahuë' Pilato

¹¹ Catì' guluschinë' Jesús lahuë' Pilato, bönni' rna bë'ë na', bönni' ni gnabnë' Jesús, rë' Lë':

—¿I nacu' Li' Bönni' gna bé'inë' bönni' judío?

Jesús rë' lë':

—Le nacznau'.

¹² Catì' guluquíë' Jesús yugu' bxuz uná bë' len bönni' gul tu'zejni'i, cutu bi didza' bubi'ë Jesús. ¹³ Ni'r Pilato rë' Jesús:

—¿Naru' cu ryöntsanu' cáti'ga zian le ta'në' quiu'?

¹⁴ Jesús cutu bi didza' bubi'ë. Cni guc, bubannë' bönni' na' rna bë'ë.

R-rugu queë' Jesús gatië'

¹⁵ Cati' nac dza Lni Pascua na', dëcz tu le runë' Pilato, bönni' na' rna bë'ë, ca ta'náb bunách rusanë' tuë' bönni' yu'ë lidx guia, núti'tëz nu të'ni usanë'. ¹⁶ Dza na' yu'ë lidx guia ni' bönni' nabaguë'ë zxguia', lë' Barrabás. ¹⁷ Cati' guludúb ni' bunách zian na', gnabnë' lequë' Pilato, rnë':

—¿Núxalë' rë'nili' usana' queëli'? ¿Naru' Barrabás o Jesús, Bönni' na' lë' Cristo?

¹⁸ Cni gnë' Pilato le ráquibe'inë' guludödë' Jesús lu në'ë bönni' gdaul le tu'zxé'inë' Lë'.

¹⁹ Tsal ni' rë'ë Pilato ga na' rbequi xbeynë', bsöla'nu nu tsjödë lë' ngul queë', rna:

—Cutu bi gunu' queë' bönni' tsahui' ni, le szxöni gúdxida' gdyël lu yël bëhcál le nac queë' Lë'.

²⁰ Gulagú'u yöl-lë'ë bunách zian ni' yugu' bxuz uná bë' len bönni' gul tu'zejni', quië la'nabi Pilato usanë' Barrabás na' ati' gdöddë' Jesús. ²¹ Leyúbl bë'ë didza' bönni' na' rna bë'ë, rë' lequë':

—¿Núxalë' chopë' ni rë'nili' usana'-në' queëli'?

Gulanë':

—Barrabás.

²² Ni'r Pilato gnabnë' lequë', rnë':

—¿Nacx guna' queë' Jesús, bönni' na' lë' Cristo?

Yúgu'të' ta'në':

—Bdë'ë lë'i yag cruz.

²³ Ni'r bönni' na' rna bë'ë rë' lequë':

—¿Bizxa le cunác benë'?

Zidzjr glu'ë didza', ta'në':

—Bdë'ë lë'i yag cruz.

²⁴ Cati' ráquibe'inë' Pilato cutu bruj xtidzë'ë, san glunr rusbó bunách, ni'r gdë-lë'ë nis len gdib në'ë laquë', rnë':

—Cutu bi zxguia' nabaga'a neda' ni'a qui yöl-la' gut queë' bönni' tsahui' ni. Le gunczli' lbi'ili' lë ni.

²⁵ Gulubí'i didza' yúgu'të bunách ni', ta'ná:

—Yöl-la' gut queë' bönni' ni gbága'tu' netu' len la'baga' ca' xxi'ntu'.

²⁶ Ca' guc, Pilato busanë' quequë' Barrabás na'. Ni'r gna bé'inë' bönni' rjaquë' gdil-l la'guinë' Jesús, ati' gdöd ni' budödë' Lë' lu na'quë' quië ludë'ë Lë' lë'i yag cruz.

²⁷ Gulachë'ë Jesús lu yu'u yúlahui' nazí' lei pretorio bönni' rjaquë' gdil-l nacu'ë lu në'ë bönni' na' rna bë'ë, ati' ni' gulu-tubë' ga na' zoë' Jesús yúgu'të bönni' rjaquë' gdil-l nacu'ë ni'.

²⁸ Ni'r gulagúë' lari' nacuë' Jesús len gulugacuë' Lë' tu lari' xna, ca rácugac nup ta'ná bë'. ²⁹ Guludxië' icjë' tu bregui' zxzuza' në'i yag yötsi' len guluzóë' tu guidau' lu në'ë yubél le

ruluí' ca tu xuyág qui bönni' yúlahui'. Ni'r guluzechu zxibquë' lahuë' len gulutitjè' Lè', ta'né':

—Bica' zxön Li', rna bé'inu' bönni' judío.

³⁰ Ni'r guluchijè' Lè' zxöna', ati' guluguel-lè'è gui na' len gulaguinë' icjè'. ³¹ Gdöd gulutitjè' Jesús, gulugúè' lari' na' nacuë', ati' gulugacuë' Lè' lari' queëczè'. Ni'r gulachë'è Lè' quie tsajda'quë' Lè' lè'i yag cruz.

Tu'dë'è Jesús lè'i yag cruz

³² Cati' ni' gularujè', yajxáca'quë' Simón, bönni' Cirene, ati' glunë' ga bi'è yag cruz queë' Jesús.

³³ Cati' guladxinë' latj nazí' lei Gólgota, le rna lu didza' xidza', Latj Qui Böga' Icjrú', ³⁴ ni' gulugui'jè' Jesús nup zi nutsi'i zxágala'aba' böa' guixi'. Cati' buxí' ru'è lei Jesús, cutu gu'nnë' gui'jè'.

³⁵ Cati' chnuda'quë' Lè' lè'i yag cruz, gulaguisië' lari' nacuë', len guluquitjè' lahui le gac bë' núzخالè' gaqui queë'. Cni gac, butság lè na' gnë' bönni' bë'è didza' uláz queë' Dios, gnë': “Gulaguisië' lari' nacula' len guluquitjè' lahui le gac bë'.”

³⁶ Ni'r gulabö'è ni', tu'yúè' Jesús. ³⁷ Lëzca' guluzóè' lè'i yag cruz icjlè' Jesús tu didza' rguixjö' le nabaguë'è, rna cni: “Bönni' ni Jesús, Bönni' rna bé'inë' bunách judío.”

³⁸ Ga ni' dë'è Jesús, ni' guludé'è ca' lë'igac yag cruz chopë' gban. Tuë' guludé'è cuit lè'è yubél, len yetué' na' cuit lè'è yögl.

³⁹ Guladödè' ni' bönni' gululídz zi'è Jesús len gulutá icjquë', tu'titjè' Lè', ⁴⁰ ta'né':

—Ja, Li' na' uquindju' gdau' ati' tsonn dzaz ca' uchistsu' lei. Buslá cuinu' na'a chqui' nacu' Li' Zxi'në' Dios. Bötjtsca' lè'i yag cruz na'.

⁴¹ Lëzca' cni gulutitjè' Lè' yugu' bxuz uná bë' len bönni' gdau' tu'sëdi len yugu' bönni' gdau' fariseo, len bönni' gul tu'zejni'i, ta'né':

⁴² —Yugu' nu yubl buslé' bönni' ni, san cutu gac uslá cuinë'. Chqui' naquë' bönni' gna bé'inë' bunách Israel, huötjtsquë' na'a lè'i yag cruz, ati' tséjlè'tu' Lè'. ⁴³ Lè' buzzöni ladxë'è Dios. Dios uslaczë' Lè' na'a chqui' rë'nnë' Lè', le gnë': “Zxi'në' Dios naca'.”

⁴⁴ Lëzca' cni gululídz zi'è Lè' gban na' da'quë' lë'igac yag cruz ga ni' dë'è Jesús.

Ratië' Jesús

⁴⁵ Cati' bdxin huagbíd, bchul gdutë yödzlyú ga bdxintë gdu rdöd xhuö. ⁴⁶ Gdu rdöd xhuö na', bë'è zidzj didza' Jesús, rnë':

—Elí, Elí, ¿lama sabactani?

Didza' ni rna lu didza' xidza': “Dios quia', Dios quia', ¿bizx quie nubíj ladxu'u neda'?”

⁴⁷ Cati' gulayöni didza' ni nup nacuá' ni', ta'ná:

—Bönni' ni rulidzë' Elías, bönni' ni' b'ë'ë didza' uláz queë' Dios.

⁴⁸ La' gxítì'të' tuë' bönni' nutschë'ë ladjquë' len gdel-lë'ë tu le blul rxzup nis, ati' buxúpinë' lei nup zi len buzóë' lei lu gui, ati' butsaguë' lei ru'ë Jesús quië xupë'. ⁴⁹ Ni'r yela'quë' bönni' ni' ta'në':

—Glözgar. Uyútsca'ru' chqui' huidë' Elías uslé' Lë'.

⁵⁰ Leyúbl grödxýë'ë zidzj Jesús ati' burujtë bö' nacczë', guttë'.

⁵¹ La' na'z bröza'të lari' nal-la' lu gdau', bruj chopl le gdel-la' icjl ga bdxintë xni'i. Ni'r gtit luyú len gulalá'a guiöj. ⁵² Gulayálj yeru ba quegac nup chnatgac, bönni' ni' gulayejlë'ë Dios, ati' gulubanë' bönni' na'. ⁵³ Gdöd bubanë' Jesús, gulurujë' yeru ba quequë' bönni' na' len gulayazië' yödz la'y Jerusalén, ga ni' gulale'i lequë' bunách zian.

⁵⁴ Ni'r cati' gulalé'inë' gtit luyú len lë na' glac, gládxinë' bönni' ni' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l lenca' bönni' rjaquë' gdil-l nacuá'lenë' lë' tu'yúë' Jesús, ta'në':

—Le nactë bönni' ni guquë' Zxi'në' Dios.

⁵⁵ Zi'tu'z gulacua'nu ni' ngul zian tu'yunu Jesús, ngul na' guladálennu Jesús cati' ni' buzë'ë luyú Galilea, ati' glunnu xchinë', gulagu'nu le glahuë'. ⁵⁶ Nútsa'cnu ca' ladjcnu María Magdalena len María, xna'quë' Jacobo len José, ati' zoanu ca' ni' xna'quë' zxi'në' Zebedeo.

Ta'gu'ë Jesús yeru ba nadj lë'i gui'a guiöj

⁵⁷ Cati' chrdzö' dza na', bdxinë' ni' José, bönni' Arimatea, bönni' dë yöl-la' tsahui' queë', len dë'ë ca' Jesús. ⁵⁸ Yajyúë' Pilato bönni' ni len gna'bë' latj u'ë Jesús. Ni'r Pilato gna b'ë'ë lunödzejë' queë' Jesús. ⁵⁹ Gzxi'ë Lë' José len buchólinë' Lë' tu lari' dxi'a. ⁶⁰ Ni'r glu'ë Lë' yeru ba cub queë' le naguidjë' lë'i gui'a guiöj. Budë'ë tu guiöj blag zxön ga nu ryaz yeru ba na' ati' zhuöjë'. ⁶¹ Gulacua'nu ni' María Magdalena len yetunu María ca', rö'cnu ra' yeru ba na'.

Tun chi'ë ba queë' Jesús bönni' rjaquë' gdil-l

⁶² Cati' za' rení yetú dza, gdöd gulupë'ë qui dza la'y quequë' bönni' judío, guludubë' ga zoë' Pilato yugu' bxuz uná b'ë' len yugu' bönni' gdau' fariseo. ⁶³ Të' Pilato:

—Bönni', rajneytu' bi gnë' bönni' rzi' yë' na', cati' ni' zoë' nabanë', gnë': “Cati' gac tsonn dza ubana' lu yöl-la' gut.”

⁶⁴ Qui lë ni na' gna be'i nup lun chi'i ba ni' ga gdxintë dza bunn, cui djaquë' chdzö'l bönni' uséd queë' lubijë' Lë'. Ni'r lë' bunách: “Bubanë' Jesús lu yöl-la' gut.” Chqui' cni gac, didza' cunácz lu'ë guntër huia'dö' ca ben didza' cunácz na' glu'ë zi'al.

⁶⁵ Pilato gudxë' lequë':

—Ni nacu'ë bönni' rjaquë' gdil-l. Gul-chë'ë queëli'. Gul-tséaj, gul-gún chi'i yeru ba na' tsca sáqui'li' gunli'.

⁶⁶ Ni'r yjaquë' ni' len guluseyjë' dxi'a yeru ba na', len guludë'ë lë'i guiöj na' tu le gac bë' chqui' gsalj, ati' guluca'në' ni' bönni' rjaquë' gdil-l lun chi'ë lei.

28

Rubanë' Jesús lu yöl-la' gut

¹ Cati' chgdöd dza la'y quequë' bönni' judío, len chza' rení' dza domingo, yajyucnu yeru ba queë' Jesús María Magdalena len yetunu María na'. ² Tsalz gtit luyú. Cni guc, le bötjë' tuë' gbaz la'y queë' Xanru' narujë' yehua' yubá. Bdxinë' ra' yeru ba na' ati' gduë' guiöj blag zxön na' len grö'ë lu guiöj na'. ³ Nalá' lahui gbaz la'y na' ca yös yení', ati' zxíla'dau'z nac lari' nacuë'. ⁴ Cati' gualé'inë' lë' bönni' na' rjaquë' gdil-l tun chi'ë yeru ba na', gládxinë' lë' len gulazzizië'. Guladzö'ë lu yu, glaquë' ca bönni' nat. ⁵ Ni'r gbaz la'y na' gudxë' yugu' ngul na', rnë'.

—Cutu gádxili'. Nözda' ruguilji'-në' Jesús, bönni' na' guludë'ë Lë' lë'i yag cruz. ⁶ Cutu zoë' ni le chbubanë' ca na' chgnaczë' Lë'. Gul-dá, uyuli' ga ni' gutë' Xanru'. ⁷ Gul-tséaj na'a, gul-tsjödx-quë' bönni' uséd queë' chbubanë' Jesús lu yöl-la' gut, ati' na'a Lëczë' nörë' lauli' zaca' luyú Galilea. Ni' ulé'ili'-në'. Chgudxa' lbi'ili' le glu'ë Dios lu na'a.

⁸ Ni'r la' guluzá'tënu ra' yeru ba na', tádxinu len tu'dzjínu, ati' jarélu'cnu zjacnu zajtixjöi'cnu yugu' bönni' uséd queë'.

⁹ Tsal ni' zjacnu, yajtsaguë' lecnu Jesús, len rë' lecnu:

—Padiux.

Ni'r gulabíga'nu ga zoë' Jesús len gulunída'nu ni'ë. Gulayíj ládxi'cnu Lë'. ¹⁰ Ni'r Jesús rë' lecnu:

—Cutu gádxili'. Gul-tséaj, gul-tsajtixjöi'-cnë' böcha'a tsjaquë' zaca' luyú Galilea, ati' ni' lulé'inë' neda'.

Le gulaguíxjö'ë bönni' rjaquë' gdil-l

¹¹ Tsal ni' zjacnu ngul na', guludxinë' lu yödz ni' bönni' na' rjaquë' gdil-l glun chi'ë yeru ba na', ati' gulaguíxjöi'në' yugu' bxuz uná bë' yúgu'të lë na' glac. ¹² Cati' chgulutubë' bönni' gul tu'zejni'i, glun xtídza'quë'. Ni'r dumí zian gulunödzjë' quequë' bönni' na' rjaquë' gdil-l. ¹³ Të' lequë':

—Cni gnali': "Guladxinë' chdzöl bönni' uséd queë' len gulubijë' Lë' tsal ni' rastu'." ¹⁴ Chqui' huayönnë' lë ni bönni' rna bë'ë, netu' uzéjni'tu' lë' len guntu' ga cutu bi gunë' queëli'.

¹⁵ Ni'r gulazi'ë dumí na' bönni' na' rjaquë' gdil-l ati' yjenquë' ca na' chnazëdquë'. Cni guc, tu'zë' didza' ni bönni' judío ga rdxintë na'a dza.

Jesús rsölë'ë yugu' bönni' gbaz queë'

¹⁶ Ni'r yjaquë' luyú Galilea idxineajtë' bönni' usëd queë' Jesús, ati' guladxinë' lu guí'adau' na' chbului'inë' lequë' Jesús. ¹⁷ Cati' gululë'inë' Jesús, gulayíj ládxi'quë' Lë', san la'quë' glac chop ládxi'quë'. ¹⁸ Ni'r gbiguë'ë Jesús ga na' nacu'ë, len rë' lequë':

—Dios chnudödë' lu na'a yúgu'të yöl-la' uná bë' yehua' yubá len luyú ni. ¹⁹ Qui lë ni na', gul-tséaj, gul-tsajsëdi yúgu'të bunách gza'a gdutë yödzlyú. Gul-quíl lequë' nis, ugunli' dxin lë' Dios Xuz, len lë' Dios Zxi'n, len lë' Dios Bö' La'y. ²⁰ Gul-sëdi lequë' lunë' yúgu'të lë na' gna bé'ida' lbi'ili'. Gul-yutsca', néda'cza' zóalena' lbi'ili' yúgu'të dza ga gdxinr dza udx qui yödzlyú. Ca' gac.

DIDZA' DXI'A BUZUJË' LU GUICH SAN MARCOS

Lban benë' Juan, bönni' buquilë' bunách nis

¹ Cni gzu lau didza' dxi'a ca guc queë' Jesucristo, Zxi'në' Dios.

² Butság lë na' buzujë' lu guich Isaías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, le gnë' Dios:

Byutsca'. Rsöla'a bönni' gbaz quia', nörë' Lau'.

Lë' upë'ë nöz ga tödu'.

³ Yön chi'ë bönni' ulidzë' zidzj lu latj ca'z, gnë':

“Gul-pá' nöz gdxin queëli' Xanru'.

Gul-bíj li yugu' nöz las tödë'.”

⁴ Lë ni butság, le ruquilë' bunách nis Juan lu latj ca'z, len runë' lban quië la'díl bunách nis, bönni' na' gulubí'i ládxi'quë' quië unít lahuë' Dios ca nac dul-la' nabága'quë'. ⁵ Gularúj bunách zian yúgu'të yöd z luyú Judea lenca' Jerusalén, yjaquë' ga na' zoë' Juan, ati' Juan na' buquilë' lequë' nis lu yegu Jordán, bönni' na' gulaxóalëpë' dul-la' nabága'quë'.

⁶ Nacuë' Juan lari' náquini lítsa'ba' böa' len tu pan guid núguë'ë lë'ë. Rahuë'-ba' böchi'zú len ri'jë' le zxix qui bözdau'.

⁷ Runë' lban Juan, rnë':

—Zi'a zë'ë bönni' töd na'a, naprë' yöl-la' uná bë' ca neda'. Cutu naca' neda' lsaca' yechua', gleycja' lölë' nudë'ë. ⁸ Neda' ruquila' lbi'ili' nis, san Lë' gunë' le rulu'z yöl-la' rdil nis ni, uchizië' lbi'ili' Dios Bö' La'y.

Rdilë' Jesús nis

⁹ Tu dza ni' brujë' Jesús yöd z Nazaret luyú Galilea, ati' buquilë' Lë' nis Juan na' lu yegu Jordán. ¹⁰ Catì' burujë' lu nis Jesús, la' na'z blé'inë' gyalj luzxbá len ruhuötjë' Dios Bö' La'y, rulu' cuinë' ca budödau', dusóalenë' Lë'. ¹¹ Byön chi'i nu rui' didza' yehua' yubá, rna:

—Li' nacu' Zxi'na'. Nadxi'ida' Li' len rdzag ladxa'a Li'.

Rë'ni tu' xöhui' ugáp Jesús dul-la'

¹² Ni'r bayúdx bchë'ë Jesús lu latj ca'z Dios Bö' La'y. ¹³ Choa' dza gzoë' Jesús latj ca'z na', ati' gu'ni Satanás tu' xöhui' ugáp Jesús dul-la'. Gzoë' Jesús ga ni' ta'daba' böa' guixi' dzö'ba' guí'adau'. Gláclenë' Jesús gbaz la'y queë' Dios, gulagu'ë le gdahuë'.

Rusëdnë' bunách Jesús luyú Galilea

¹⁴ Gdöd gulagu'ë Juan na' lidx guia, zijë' Jesús luyú Galilea. Runë' lban ni' qui didza' dxi'a ca rna bë'ë Dios. ¹⁵ Cni rnë':

—Chbdxin dza. Chzoa duná bë'ë ni Dios. Gul-bí'i ládxi'li' len gul-tsejlë' didza' dxi'a ni.

Rulidzë' Jesús tapë' bönni' uzön bö!

¹⁶ Tsal ni' rdë' Jesús ra' nis zxön qui Galilea, blé'inë' Simón len Andrés, bönni' böchë'ë Simón na'. Nacquë' uzön bö! len ta'chiljë' yöxj bö! quequë' lu nis na'. ¹⁷ Gudxë' lequë' Jesús, rnë':

—Gul-dutá' neda', ati' guna' ga gchë'li' quia' bunách, gunli' ca runli' rzönli'-ba' bö!

¹⁸ La' guluca'ntë' yöxj quequë', zjáclenë' Jesús.

¹⁹ Gdödë' Jesús yeláti'dau' ni'l ati' ni' blé'inë' Jacobo len Juan, yugu' zxi'në' Zebedeo, nacu'ë lë'i bárcodau' quequë', tu'únë' yöxj bö! quequë'. ²⁰ La' bulidztë' lequë' Jesús, ati' guluca'në' xuzquë' Zebedeo, dzaguë' yugu' huen dxin queë' lë'i bárcodau' na', ati' zjáclenë' Jesús.

Tu bönni' yu'u lë' bö' xöhui'

²¹ Guladxinë' yödz Capernaum Jesús len bönni' da'quë' Lë'. Catì' ni' nac dza la'y quequë' bönni' judío, gyazië' Jesús yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, ati' ni' gzu lahuë' rusëdnë' nup nudubgac ni'. ²² Gulubannë' ca na' rusëdnë' Jesús, le rusëdnë' ca runë' bönni' dë lu në'ë len clëg ca tunë' bönni' gda'u' usëdi. ²³ Zoatë' ca' ni' lu yu'u ga na' tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios tu bönni' yu'u lë' bö' xöhui', ati' grödxýë'ë bönni' na', ²⁴ rnë':

—¿Bizxa rál-la'tu' quiu', Jesús, bönni' Nazaret? ¿Za'tsu' usni-tiu' netu'? Núnbë'a Lì', nacu' Bönni' La'y queë' Dios.

²⁵ Buzeynë' lei ba nadx Jesús, rnë':

—Bseyj ru'u len burúj lu bönni' ni.

²⁶ Ni'r buxiztsca bönni' na' yu'u lë' bö' xöhui' na', ati' grödxya'a zidzj, len la' burujtë. ²⁷ Gulubannë' yúgu'të bönni' nacu'ë ni', ati' gulanabi lza'quë', ta'në':

—¿Bizxa caz lë ni? ¿Naru' nactsa zxba cub? Len yöl-la' uná bë' rna bé'inë' yugu' bö' xöhui', ati' tun ca rnë'.

²⁸ La' gzëtë didza' qui yöl-la' huac queë' Jesús, gulayöni bunách gdu'të luyú Galilea na'.

Ruúnë' Jesús xna'nu ngul queë' Pedro

²⁹ Ni'r burujë' Jesús lu yu'u ga na' tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios, len la' gyéajlentë' Jacobo len Juan, guladxinë' lidxquë' Simón len Andrés. ³⁰ Ni' dënu xna'nu ngul queë' Pedro, yu'unu tu xla. La' gulaguíxjöi'tenë' Jesús ca rac queënu. ³¹ Ni'r gbiguë'ë Jesús, ati' gdë-lë'ë na'nu, bchisë'-nu. La' burujtë tu xla na' yu'unu, ati' bupa'nu le glahuë'.

Ruínë' Jesús zian nup te'i

³² Cati' chrdzö', ca gdxia gbidz, la' djuá'gactë' ga zoë' Jesús yúgu'të nup te'i len bönni' yu'u lequë' bö' xöhui'. ³³ Gulaguír ga nu ryaz yu'u ga na' zoë' Jesús yúgu'të bunách lu yödz. ³⁴ Jesús bunë' zian nup te'i, nac zian guidzhuë' té'inë'. Bubijë' ca' zian bö' xöhui' yu'ugac bunách na'. Cutu bë'ë latj la'në bö' xöhui' na' le núnbë'gac Lë' Nu naquë'.

Runë' lban Jesús luyú Galilea

³⁵ Zí'adau' gyasë' Jesús, ni' nac chul. Brujë' yödz na', zijë' tu latj ca'z, ati' ni' bulidzë' Dios. ³⁶ Zajtiljquë' Jesús Simón len nup nacua'len lë'. ³⁷ Cati' yajxáca'quë' Lë', tē' Lë':

—Tu'guílj Li' yúgu'të bunách.

³⁸ Ni'r gudxë' lequë' Jesús, rnë':

—Huayejru' yugu' dzag yödz, quië guna' ca' lban ni'. Qui lë ni na' bruja'.

³⁹ Cni' guc, gdödë' Jesús gdu luyú Galilea, runë' lban lu yu'u gap tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío len rubijë' bö' xöhui' yu'ugac bunách.

Bönni' ré'inë' huë' nudzu' ruzöd

⁴⁰ Bdxinë' ga zoë' Jesús bönni' ré'inë' huë' nudzu' ruzöd. Buzechu zxibë' len gúta'yuë' lahuë', rnë':

—Chqui' rë'nnu', huac unu' neda'.

⁴¹ Buechi' ladxë'ë lë' Jesús. Bulí në'ë, gdanë' lë' len gudxë' lë':

—Rë'nda'. Chnuhuöacu'.

⁴² Ca gnë' ca', la' bunittë huë' ré'inë', böaquë' dxí'adau'.

⁴³ Ni'r buzeynë' bach bönni' na' Jesús len la' busöla'të' lë'.

⁴⁴ Cni' gudxë' lë':

—Nutu nu gui'u ca bena' quiu', san gyeaj, yajluí' cuinu' lahuë' bxuz, len yajnödzy quië le böacnu' li' qui gdau' ca na' gna bë'ë Moisés, lë na' uluí'i bunách chnuhuöacu'.

⁴⁵ Burujë' bönni' ni len gzu lahuë' rguíxjöi'në' bunách zian ca guc queë'. Le buzë' didza' ni, cutur guc tsazië' yalj lulu nitú lu yödz Jesús, san gzoazë' ni'l gap nac lu latj ca'z. Ga ni' zoë' Jesús guladxín lahuë' bunách yúgu'të yödz.

2*Bönni' ré'inë' huë' nacu'në' bin*

¹ Cati' chgdöd chop tsonn dza, buazië' Jesús yödz Capernaum, ati' gzë didza' zoë' yu'u. ² La' guludubtë bunách zian ga na' zoë' Jesús, ga bdxintë cutur gzxaqui' la'cu'ë ni', ni ra' yu'u, ati' Jesús benë' lban qui xtidzë'ë laquë'. ³ Ni'r guladxinë' ga na' zoë' Jesús tapë' bönni', nua'quë' tu bönni' huë' nacu'në' bin. ⁴ Cutu guc la'dxinë' lahuë' Jesús le nacuá' ni' bunách zian. Qui lë ni na' gulasaljë' cju'u ca dödl ga zoë' Jesús. Cati'

budx guludxië' yeru na', ni' guluzötjê' le deynë' bönni' huë' na'. ⁵ Cati' gúquibe'inë' Jesús ca na' ta'yejlë'ë Lë', gudxë' bönni' huë' na':

—Zxi'na', chbunít lahua' li' ca nac dul-la' nabagu'u.

⁶ Rö'quë' ni' la'quë' bönni' gdau' usëdi, ta'zá' ládxi'quë', ta'në': ⁷ “¿Bizx quië ru'ë cni didza' bönni' ni? Ruca'në' ca'z Dios. Nutu nu bönni' gac unít lahuë' dul-la'. Tuzë' Dios gac gunë' lë ni.” ⁸ La' gúquibe'itenë' Jesús le ta'zá' ládxi'quë', ati' gudxë' lequë':

—¿Bizx quië rza' ládxi'li' cni? ⁹ Cutu nac baníg nu guiëz bönni' huë' ni chbunít lau dul-la' nabaguë'ë, san nac baníg nu gun ga huöasë' len u'ë le deynë' len uzë'i ni'ë. ¹⁰ Guna' le gac bë' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, dë lu na'a luyú ni unít lahua' dul-la' nabága'gac bunách.

Ni'r Jesús gudxë' bönni' huë' na':

¹¹ —Li' rëpa': “Gyas. Bua' le deynu' len böaj lidxu'.”

¹² La' gyastë' bönni' huë' na', bu'ë le gúti'në' len burujë' lau-gac yúgu'të nup nacuá' ni'. Gulubannë' yúgu'të' len gulagu'ë Dios yöl-la' ba, ta'në':

—Gatga rlé'initu' le cni.

Jesús rulidzë' Leví

¹³ Burujë' yödZ Capernaum na' Jesús, gdödë' leyúbl ra' nis zxön. Guludúb ga zoë' Jesús bunách zian, ati' Lë' busëdnë' lequë'. ¹⁴ Cati' rdödë' ni' Jesús, blë'inë' Leví, zxi'në' Alfeo, rö'ë ga ruquixjë' uláz qui yödZ zi'tu'. Jesús gudxë' lë':

—Gda' neda'.

La' gyastë' Leví na', zéajlenë' Jesús.

¹⁵ Gdöd gac lë ni, rö'ë Jesús rahuë' lu yu'u lidxë' Leví na', ati' röl'enquë' tsazxön Jesús len yugu' bönni' usëd queë' zian bönni' uquízxj len yela'quë' bönni' ca'z. Cni gac, le rjaclen Jesús bunách zian. ¹⁶ Cati' gualélé'inë' Lë' bönni' gdau' tu'sëdi len yugu' bönni' gdau' fariseo, rö'ë rágulenë' tsazxön yugu' bönni' uquízxj len yela'quë' bönni' ca'z, glë' yugu' bönni' usëd queë' Jesús, ta'në':

—¿Bizxa caz runtsë'? Ri'j rágulenë' yugu' bönni' uquízxj len yela'quë' bönni' dul-la'.

¹⁷ Byönnë' Jesús didza' ni tu'ë len gudxë' lequë':

—Cutu naquínigac nu un bunách nup nacuá' dxi'a, san nup te'i naquínigac nu un bunách. Za'a neda', clëg dulídzgaca' bunách tsahui', san rulídzgaca' bunách dul-la' quië lubí'i ládxi'gac.

Ru'ë Jesús didza' qui yöl-la' run gubás

¹⁸ Tu dza ni' tunë' gubás bönni' da'quë' Juan len bönni' da'quë' yugu' bönni' gdau' fariseo, ati' guladxín ga zoë' Jesús nup gulanabi Lë', ta'ná:

—¿Bizx quië tunë' gubás bönni' da'quë' Juan len bönni' da'quë' yugu' bönni' gdau' fariseo, san bönni' da'quë' Li' cutu tunë' gubás?

¹⁹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—¿Naru' ráquitsali' lun gubás nup nacua' lni queë' bönni' utság në'ë tsal ni' zóalenë' lequë' bönni' na' utság në'ë? Tsal ni' zóalenë' lequë' bönni' na' utság në'ë, cutu gac lunë' gubás.
²⁰ Gdxin dza cati' gduë' bönni' na' utság në'ë, cutur sóalenë' lequë', ati' dza ni'r lunë' gubás.

²¹ Nutu nu bönni' udë'ë tu lari' cubdau' lu lari' chnatëb, le uxú'n lari' cub na' len huachöza' lari' tëb na', ati' huaröza'r lari' tëb na'. ²² Lëzca' cni nutu nu bönni' quë'ë xisi uva cub lu rö'ö bidx náquini guid, le gal xisi uva cub na' len ulá'a rö'ö bidx na' náquini guid, ati' glalj xisi uva na' len gac ditj rö'ö náquini guid. Xisi uva cub lu rö'ö náquini guid cub ral-la' ca'aru'.

Ta'leycjë' deu dza la'y bönni' da'quë' Jesús

²³ Tu dza la'y quequë' bönni' judío, gdödë' Jesús gap dë yöl zxoá' xtil, ati' bönni' usëd queë' gulazú lauquë' ta'leycjë' deu ga dxia zxoá' xtil. ²⁴ Ni'r glë' Jesús bönni' gdau' fariseo, ta'në':

—Byutsca'. ¿Bizx quië tunë' bönni' da'quë' Li' le cutu ral-la' gunru' dza la'y?

²⁵ Jesús gudxë' lequë':

—¿Naru' cu nulábnili' ca benë' David cati' gdunë'? Byadzj le lahuë', lë' len nup nacua' len lë' ²⁶ ati' gyazië' lu yu'u queë' Dios cati' ni' naquë' bxuz blau Abiatar, len gdahuë' yöt xtil tu'cu'ë lahuë' Dios, lë na' cutu dë latj nu gagu, san tuz bxuz dë latj lahuë' lei. Bë'ë ca' le lahuë' bönni' nacua' lenë' lë'.

²⁷ Ni'r Jesús gudxë' lequë':

—Dios benë' dza la'y quië luzí' xbey bunách, clëg benë' bunách quië lun chi'i dza la'y. ²⁸ Qui lë ni na', neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, naca' Xani dza la'y.

3

Ruúnë' Jesús bönni' narequi' në'ë

¹ Leyúbl gyazië' Jesús tu lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, ati' zoë' ca' ni' bönni' narequi' në'ë. ² Tu'yúë' Jesús bönni' gdau' ni' chqui' unë' bönni' na' dza la'y, le të'nnë' luquíë' Lë'. ³ Ni'r gudxë' bönni' na' narequi' në'ë Jesús, rnë':

—Gyas len gzui laugac bunách ni.

⁴ Gnabnë' bunách ni' Jesús, rnë':

—¿Naru' dë latj gunru' le nac dxi'a cati' nac dza la'y o gunru' le cunác? ¿Naru' dë latj gunru' ga la'del-li' yöl-la' na'bán bunách o usnitru' lei?

Gulacué' dxiz bunách ni'. ⁵ Ni'r len yöl-la' rley queë', buyúë' Jesús bunách na' nacuá' gdu cuitië', ruhui'nnë' le nacqué' zid ladxì'. Gudxë' bönni' na' narequi' në'ë, rnë':

—Bli na'u.

Ni'r bulí në'ë bönni' na' ati' böactë dxí'adau' në'ë. ⁶ Ni'r gulurujë' bönni' gda' fariseo ati' la' gluntë' tsazxón didza' len bönni' da'quë' Herodes bi lunë' queë' Jesús, quië ludöddë' Lë'.

Tu'dúb ra' nis zxön bunách zian

⁷ Buzë'ë ni' Jesús tsazxón len bönni' da'quë' Lë', bdxinë' ra' nis zxön, ati' zjacen Lë' bunách zian narujgac luyú Galilea len luyú Judea. ⁸ Guladxín ca' ga zoë' Jesús bunách zian narujgac Jerusalén len luyú Idumea len yetslá'a yegu Jordán len yödz nacuá' gdu zbi'il ga nacuá' yödz Tiro len yödz Sidón. Cni glunë', le gulayönnë' ca' nac yugu' le zxön runë' Jesús. ⁹ Qui lë' ni na' Jesús gna bé'inë' bönni' da'quë' Lë' lucózteczë' tu bárcodau' ga gac cuenë', cui luquí lutsútsj Lë' bunách zian na'. ¹⁰ Cni guc, le chbunë' zian nup te'i, ati' gulaguír ga zoë' bunách zian na' quië la'gán Lë'. ¹¹ Catì gulale'i Jesús bö' xöhui' yu'ugac bunách, guludxiga' xni'ë Jesús bunách na' yu'ugac, len gulabödxya'a, ta'ná:

—Nacu' Li' Zxi'në' Dios.

¹² Buzeynë' ba nadx bö' xöhui' na' Jesús, cui la'guixjö' nu naquë' Lë'.

Rböë' Jesús chinnu bönni' lacquë' gbaz queë'

¹³ Ni'r grenë' Jesús tu lu guí'adau', ati' ni' bulidzë' nup rë'nnë'. Gulabiguë'ë gdu cuitië' bönni' ni. ¹⁴ Bucu'ë chinnuë' bönni' ni Jesús, quië la'cuá'lenë' Lë' len quië gsölë'ë lequë' tsjenquë' lban. ¹⁵ Budödë' lu na'quë' yöl-la' huac luúnë' nup te'i len lubijë' bö' xöhui' yu'ugac bunách. ¹⁶ Cni nacgac laquë': Simón, (nuzóë' Jesús yetú lë', Pedro),

¹⁷ Jacobo,

Juan, (bönni' böchë'ë Jacobo, ati' nacqué' zxi'në' Zebedeo.

Chopë' ni, Jesús buzóë' yetú laquë', Boanerges, le rna lu didza' xidza': "Bönni' snia' ca gziu"),

¹⁸ Andrés,

Felipe,

Bartolomé,

Mateo,

Tomás,

Jacobo, (zxi'në' Alfeo),

Tadeo,

Simón, (bönni' rui' ladxë'ë yödz queë'),

¹⁹ Judas Iscariote, (bönni' udödë' Jesús lu na'quë' bönni' ludöddë' Lë').

Ta'në': dzag Jesús tu' xöhui'

Gdöd ni' guludxinë' tu lu yu'u Jesús len bönni' da'quë' Lë'. ²⁰ Leyúbl gulaguír ga zoë' Jesús bunách zian, ati' cutur guta' latj lahuë' yöt Jesús len bönni' na' da'quë' Lë'. ²¹ Cati' gulayönnë' ca rac queë' Jesús di'a dza queë', guladxinë' ni' quië luchë'ë Lë', ta'në': "Rchixi icjë'."

²² Lëzca' cni gulanë' queë' bönni' gdau' usëdi, narujquë' Jerusalén, ta'në':

—Dzag Lë' Beelzebú, xangac bö' xöhui', ati' len yöl-la' uná bë' qui rubijë' yugu' bö' xöhui'.

²³ Ni'r bulidzë' bönni' gdau' tu'sëdi na' Jesús, len benë' lsaqui', rnë':

—¿Naru' ubijtsa la' cuinzi Satanás tu' xöhui'? ²⁴ Chqui' la'rúj chopl bunách tu yöd, len la'dil-len lza'gac, cutu gac gdia' yöd na'. ²⁵ Lëzca' cni chqui' la'rúj chopl bunách nacuá' tu yu'u, len la'dil-len lza'gac, cutu gac la'día' bunách nacuá' yu'u na'. ²⁶ Qui lë ni na', chqui' tá'baga' lzë'i Satanás tu' xöhui', narujgac chopl bö' xöhui' ati' cutu gac gdia' yöl-la' uná bë' qui, san chzoa udx qui.

²⁷ 'Nutu nu gac tsaz lidxë' tu bönni' nal len cuiaj yöl-la' tsahui' queë' chqui' cutu gáguë'ë zi'al bönni' nal na', ati' ni'r sáqui'në' cuijë' le dzö' lidxë'.

²⁸ 'Le nactë rëpa' lbi'ili': Dios gac unít lahuë' bunách ca nac yúgu'të dul-la' nabága'gac len ca nac yúgu'të didza' xöhui' ta'ná, ²⁹ san núti'tëz nu gnë xöhui' queë' Dios Bö' La'y, gatga unít lahuë' nu na' Dios. Tsaz nabaga' zxguia' nu na'.

³⁰ Cni gnë' Jesús le ta'në' queë' bönni' gdau' usëdi na', ta'në': "Dzag Lë' tu' xöhui'."

Nu nac xnë'ë Jesús len bönni' böchë'ë

³¹ Ni'r guladxinë' ga zoë' Jesús yugu' bönni' böchë'ë lenca' xnë'ë. Gulacu'ë lö'al len gulasölë'ë nu tsajlíd, Jesús. ³² Glë Jesús bunách zian na' rö'gac cuitië', ta'në':

—Nacu'ë lö'al yugu' bönni' böchu'u lenca' xna'u, tu'lidzë' Li'.

³³ Bubi'ë didza' Jesús, gudxë' lequë':

—¿Nuzxa caz na' xna'a, len nupxcz bönni' böcha'a?

³⁴ Ni'r buyúë' nup na' rö'gac gdu cuitië', rnë':

—Gul-yutsca'. Nup ni nacgac ca xna'a len yugu' bönni' böcha'a. ³⁵ Nu run ca rë'nnë' Dios, nu ni nac ca bi'i böcha'a len bi'i zana' lenca' xna'a.

4

Runë' lsaqui' Jesús ca nac queë' bönni' guz

¹ Leyúbl gzu lahuë' Jesús rusëdnë' bunách ga nac ra' nis zxön. Guludúb ga zoë' bunách zian ati' grenë' Jesús tu lë'i bárcodau' zxoa lu nis na', len grö'ë ni', ati' yúgu'të bunách na' gulacuá'

luyú ra' nis na'. ² Zian le busëdnë' lequë' Jesús, benë' Isaqui'. Tsal ni' rusëdnë' lequë', rnë':

³—Gul-zë nagli' didza' ni. Brujë' bönni' guz, zjësië' xseydau'. ⁴ Tsal ni' rusië', glas ra' nöz la'gac xseydau' na', ati' guladx-inba' bguindau', glë'jba' lei. ⁵ Glas ga rō' guiōj ga cutu rō' szxōni yu yela'gac xseydau' na'. Bayōn gulalén xseydau' na' le cutu rō' szxōni yu. ⁶ Ni'r cati' blen gbidz, buquexu' lei, ati' gbidz, le cutu nun luí ga rē'. ⁷ Glas ga tu'lén lba yōtsi' yela'gac xseydau' na'. Cati' gulalén xseydau' na', gululén ca' lba yōtsi' na' len gularōli lei, ati' cutu bi bunōdzj lē na' bësië'. ⁸ Glas ga nac luyú dxi'a yela'gac xseydau' na', ati' gulazzōn len xtsa' ra' gulabō'. Gulunōdzj lē na' bësië'. Tu dxigu' xseydau' na' bësië' bunōdzj yechí uruá' xseydau' ca'. Yetú bunōdzj yetsonnlalj ca' ati' yetú na' bunōdzj yetú gayuá' ca'.

⁹ Ni'r gudxë' lequë' Jesús, rnë':

—Nu zoa nag len ryōni ral-la' uzë nag.

Rguíxjö'ë Jesús bizx quië runë' Isaqui'

¹⁰ Cati' chbuga'në' tuzë' Jesús, guladxín ga zoë' nup da'gac Lë', nungac tsazxōn idxínnutë' bönni' usëd queë' ati' gulan-abnë' Lë' bi rē'ni gna lē na' benë' Isaqui'. ¹¹ Gudxë' lequë' Jesús, rnë':

—Lbi'ili' nadél-li'li' tséjni'li' le nagachi' ca rna bë'ë Dios, san nup na' cunacgac tuz len rē'u, yúgu'të ruí'lēna' lequë' didza' yugu' le runa' Isaqui'. ¹² Cni runa' quië utság lē na' nayúj lu guich la'y, rna: “Luyüë' len cutu la'lé'inë'. Luzë nagquë' len cutu la'yéjni'në' len cutu lubí'i ládxi'quë' quië gac unit lahua' lequë' ca nac dul-la' nabága'quë'.”

Rusálj la'në' Jesús le benë' Isaqui'

¹³ Gudxë' ca' bönni' da'quë' Lë' Jesús, rnë':

—¿Naru' cu réjni'tsali' lē na' bena' Isaqui'? ¿Nacxcz gac tséjni'li' yezica' le guna' Isaqui'? ¹⁴ Naquë' nu ruzë didza' bönni' guz na'. ¹⁵ Nacgac la'gac bunách ca xseydau' na' glas ra' nöz. Ta'yōnnë' xtidzë'ë Dios, len ca ta'yōznë' ca', la' za'të Satanás tu' xōhui', rgua didza' na' bdxin lu icj ládxi'dau'quë'. ¹⁶ Nacgac yela'gac bunách ca xseydau' na' glas ga rō' guiōj. Ta'yōnnë' didza' na' ati' lu yöl-la' rudziji quequë' ta'zi'ë lei. ¹⁷ Cutu ryaz icj ládxi'dau'quë' ati' tu chi'z ta'dë'ë lei. Cati' bi rac quequë' o zoa nu rbia ladxí lequë' le ta'dë'ë didza' na', la' tu'huōatë ládxi'quë'. ¹⁸ Nacgac yela'gac bunách ca xseydau' na' glas ga na' tu'lén lba yōtsi'. Ta'yōnnë' didza' na' ¹⁹ san tui' ládxi'quë' le nacgac qui yōdzlyú ni. Nazí' yé'icnë' le nadxi'icnë' yugu' yöl-la' tsahui' len ta'zë ládxi'quë' yugu' le dë. Ta'yáz icj ládxi'dau'quë' yúgu'të lē ni len tu'snít didza' na', cui gun dxin lu icj ládxi'dau'quë'. ²⁰ Nacgac yela'gac bunách ca xseydau' na'

glas ga nac luyú dxi'a. Ta'yönnë' didza' na' len ta'zí' lu na'quë' lei, ati' run dxin lu icj ládxi'dau'quë'. Nacgac la'gac bunách cni ca xseydau' na' gulunödzej yechí uruá' hueaj. Nacgac yela'gac ca xseydau' na' gulunödzej yetsonnlalj ca', ati' nacgac yela'gac bunách ca xseydau' na' gulunödzej yetú gayuá' ca'.

Runë' lsaqui' Jesús qui tu le runn yení'

²¹ Gudxë' ca' bönni' da'quë' Lë' Jesús, rnë':

—¿Naru' rgál-la'ru' gui' ati' rudúsi'ru' lei tu gui'n o rgu'ru' lei zxani le ráti'ru'? Cutu ca' runru' cni san ruzoaru' gui' ga nac xtsa' ga gunn yení'. ²² Yúgu'të le nagachi' gla' lahui ati' yúgu'të le rac balánz la'rúj ga lna'. ²³ Nu zoa nag len ryöni ral-la' uzë nag.

²⁴ Gudxë' ca' lequë':

—Gul-güi' ládxi'li' le ryönili'. Ca nac le rurixli', la' leyz urixë' queëli' Dios ati' gunnë' queëli' yelati'. ²⁵ Nu dë qui, gu'ë qui yelati', san nu cudë qui, la'z dui le dë qui, gdua.

Runë' lsaqui' Jesús ca rrxön xxa' xtil

²⁶ Gnë' ca' Jesús:

—Ca rac ni le rna bë'ë Dios nac ca rac cati' ruchijë' xxa' xtil lu yu bönni'. ²⁷ Chdzö'l rasië' len ryašë' cati' za' rení'. Ta'lén xxa' xtil na' len ta'zxön san cutu nöznë' lë' nax rac ta'zxön. ²⁸ La' cuinzi luyú na' ruxön le naduzgac luyú na', zi'al xyazi, ni'r za' deu qui, len töd na' cuia xui'i nal lu deu qui. ²⁹ Catí' chnal xui'i, la' tseajtë' tsajchuguë' deu na' le chbdxin dza uzi'ë xui'i.

Runë' lsaqui' Jesús ca rac qui xsey mostaza

³⁰ Gnë' ca' Jesús:

—¿Bizxa caz gnaru' ca rac ni le rna bë'ë Dios? ¿Bizxa gunru' lsaqui' ca rac? ³¹ Rac ca rac qui tu xseydau' mostaza. Catí' ryaž luyú nac xseydau' nactër cuídi' ca yúgu'të xseydau' dzö' luyú, ³² san cati' chnadúz, rlen len rrxöntër ca yúgu'të guixi' cuan rö'gac luyú. Tsca run yana' xzuza' në'i, gac la'dxinba' bguindau' ludxía lidxcba' lu zxul qui.

Ca rugunë' dxin Jesús le runë' lsaqui'

³³ Cni guc, busëdnë' lequë' Jesús, len zianr ca' le benë' lsaqui' tsca guc la'yéjni'në'. ³⁴ Yúgu'të didza' bë'lenë' bunách benë' lsaqui' ati' yúgu'të didza' ni busálj la'në', buzéjni'në' légaczë' bönni' uséd queë'.

Jesús rbequi dxië' bö' bdunu'

³⁵ La' dza na'z, cati' gdzö', Jesús gudxë' bönni' da'quë' Lë', rnë':

—Tödtsc'a'ru' yetslá'a nis zxön ni.

³⁶ Ni'r bulá'alenë' bunách zian nacuá' ni', ati' gulusë'ë bárcodau' ga na' chzoazë' Jesús. Gulacuá' ca' ni' yela'gac

bárcodau' zjaclen lequë'. ³⁷ Gzu lau reycj bö' bdunu' lu nis na', ati' gda'a nis lë'i bárcodau' na'. Ca' guc, zeaj rdza' nis lë'i bárcodau' na'. ³⁸ Dë' rasië' Jesús lu xcugüë' ga nac xtsa'l lë'i bárcodau' na', ati' guluspanë' Lë', të' Lë':

—Bönni' Usëdi. ¿Naru' cu rui' ládxi'tsu' netu'? Huatcztu' lu nis ni.

³⁹ Ni'r gyasë' Jesús, len gna bé'inë' bö' na' reycj, gnë':

—Cu'u bö.

Gudxë' ca' nis na', gnë':

—Dxiz gzoa.

Grö' dxi bö' na' gyeycj len gzoa dxi lu nis zxön na'. ⁴⁰ Ni'r gudxë' bönni' da'quë' Lë' Jesús, rnë':

—¿Bizx quië radxi rdzöbili' cni? ¿Naru' cu réjlë'li' Dios?

⁴¹ Ni' tádxinë' glë lza'quë' tuë' yetüë':

—¿Nuzxa caz bönni' ni? Tun ca rna xtidzë'ë bö' reycj len nis zxön.

5

Bönni' Gadara yu'u lë' bö' xöhui'

¹ Ni'r guladxinë' Jesús len bönni' da'quë' Lë' yetslá'a nis zxön ga nac lu xyugac bunách Gadara. ² Catì' burujë' Jesús lë'i bárcodau' na', la' dutsagtë' Lë' tu bönni' r-rujë' bloj ga nacua' yeru ba. Bönni' ni yu'u lë' bö' xöhui', ³ len nun xlatjë' ga na' nacua' yeru ba. Nutu nu guc guga' bönni' na', len clëg len du guia. ⁴ Zian lzu guluzóë' bregui' guia yen në'ë len ni'ë len glúguë'ë lë' du guia. Yugu' du guia na' bulë'ë ati' bregui' guia na' buzzuxjë'. Cutu rzáqui'në' nu bönni' gna bé'inë' lë'. ⁵ Rdátecze' rbödxyë'ë rël len të dza ga na' nacua' yeru ba len gap nac lu guí'adau', run huë' cuinë' yugu' lu guiöj dzö' ni'. ⁶ Catì' blé'inë' zë'ë zi'tu' Jesús, jarélu'ë gyijë' ga na' zë'ë Jesús, ati' buzechu zxibë' lahuë' Lë'. ⁷ Bë'ë zidzj didza', rë' Jesús:

—¿Bizxa ral-la'a quìu' Jesús, Zxi'në' Dios náctërë' blau? Ni'a queë' Xanru' Dios ráta'yua' lau', cutu usaca' zi'u neda'.

⁸ Cni gnë' le chgudxë' bö' xöhui' na' Jesús:

—Li', bö' xöhui', burúj lu bönni' ni.

⁹ Jesús gnabnë' lei, rnë':

—¿Bi leu'?

Bubí'i didza' lei, gudx Lë':

—Le Zian lea' le nac ziantu'.

¹⁰ Gnabyechi' Jesús cui gsölë'ë yugu' bö' xöhui' na' zi'tu' luyú ni'. ¹¹ Nacua'ba' lu guí'adau' ni'z cuch zian, ta'daba' táguba' ni'. ¹² Gulanáb yechi' Jesús bö' xöhui' na', ta'ná:

—Bsöla' netu' ga ni' dzö'ba' cuch zian. Bë' netu' latj tsajtsú'ugactu'-ba'.

13 La' bē'tē' leygac latj Jesús ati' gularúj bö' xōhui' na', yajtsu'ugac cuch zian na', ati' gulaxít'i'ba' cuch zian na', ya-jbixc'a' ga nac ra' gui'a, yajtsu'ucba' nis zxön. Lu nis zxön na' gulayēpiba' nis, glatba', len nacba' ca galj gayua'ba'.

14 Ni'r gulazxúndj nup ni' glun chí'i cuch zian na', ya-jtixjōi'cnē' bunách lu yōdz ni' lenca' bunách nacuá' ladj guixi' ni'. Gularúj bunách lu yōdz, zajyuquē' bizxa na' guc ni'. 15 Cat'i guladxinē' ga ni' zoē' Jesús, gulalé'inē' bönni' na' zi'al yu'ugac lē' bö' xōhui'. Bönni' ni' rō'ē ni', nacuē' lari' len zoē' dxí'adau', ati' gladxi bunách na'. 16 Nup na' gulale'i le benē' Jesús gulaguixjōi' bunách na' gularúj lu yōdz ca na' guc queē' bönni' na' zi'al yu'ugac lē' bö' xōhui', lenca' ca guc quec'a' cuch na'. 17 Ni'r gulazú laugac bunách zian na' tá'ta'yuē' lahuē' Jesús urujē' lu xyuquē'.

18 Cat'i bubenē' Jesús lē'i bárcodau', bönni' na' zi'al yu'ugac lē' bö' xōhui' zian, gúta'yuē' lahuē' Jesús gu'ē lē' latj tséajlenē' Lē'. 19 Jesús cutu bē'ē lē' latj, san gudxē' lē':

—Bōaj lidxu'. Yajtixjōi' yugu' di'a dza quiu' yugu' le zxön bena' quiu' neda', naca' Xanu', len ca bena' buechi' ladxa'a li'.

20 Zhuōjē' bönni' na', ruzē' didza' yugu' yōdz Decápolis ca nacgac le zxön benē' queē' Jesús, ati' gulubani yúgu'tē bunách nacuá' yugu' yōdz ni'.

Bi'i ngul queē' Jairo len ngul gdannu lari' nacuē' Jesús

21 Cat'i budxinē' Jesús yetslá'a nis zxön na', ni'r guludúb bunách zian ga na' zoē' ra' nis zxön. 22 Bidē' ca' ga zoē' Jesús bönni' lē' Jairo, bönni' rna bē'ē lu yu'u ga tu'dubē' tu'sedē' queē' Dios bönni' judío. Cat'i blé'inē' Jesús, buzechu zxibē' lahuē' 23 len szxōni gúta'yuē' lahuē', rnē':

—Chraqui gatbi' bi'i nguldau' quia'. Gda gxo'a na'u lēbi' quie huōacbi' len cui gatbi'.

24 Zéajlenē' lē' Jesús, ati' zjaclen Jesús bunách zian, tu'quí'r Lē'. 25 Zoanu ca' ni' ngul, chnac chinnu iz ré'inu, cutu ruhuí'i rōn queēnu qui huē' quégaccznu ngul. 26 Szxōni chgzxaca' gdi'nu lu na'quē' zian bönni' tu'ún bunách. Daduz chbutōnu dēra le dē queēnu, cutu bi guclen lēnu, san ryali' queēnu. 27 Cat'i byōninu tui' didza' bunách ca nac queē' Jesús, gdōdnu ladjl bunách zian na', bdxinnu zaca' cúdzulē' Jesús len gdannu lari' nacuē'. 28 Cni bennu le rnanu: “Chqui' canza' le nacuē', huōaca'.” 29 La' bui'tē rōn queēnu ati' ráquibe'inu chbōacnu qui le guc queēnu.

30 La' gúquibe'itenē' Jesús ben dxin yōl-la' huac queē', ati' bueycjē', ruyúē' bunách zian na', rnē':

—¿Nuzxa na' gdan neda'?

31 Ni'r tē' Lē' bönni' da'quē' Lē', ta'nē':

—Rlé'icnu' bunách zian ni tu'quí' Li', len rnatsu': “¿Nuzxa na' gdan neda'?”

³² Ruyúe' Jesús gdu cuitië' quië glé'inë' nuzxa na' gdan Lë'. ³³ Ni'r gbíga'nu lahuë' ngul na', rádxinu len rzxiznu le chnōzinu bi na' guc queënu, ati' buzechu zxibnu lahuë' Jesús, len gudxnu Lë' gdu'të le nacz. ³⁴ Jesús rë'-nu:

—Nguldau'. Chböacu' le réjlë'u neda'. Böaj lidxu' gdu ladxu'u. Tsaz nuhuöacu' qui le guc quiu'.

³⁵ Tsal ni' ru'ë cni didza' Jesús, guladxín ni' nup narujgac lidxë' bönni' na' rna bë'ë lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios, len të' bönni' na':

—Chgutbi' bi'i nguldau' quiu'. Cutur upizxjnu' Bönni' Usëdi.

³⁶ Cutu bë' ladxë' Jesús lë na' ta'në', ati' gudxë' bönni' uná bë' na', rnë':

—Cutu gádxinu'. Gyéjlë'zë' Dios.

³⁷ Cutu bë'ë latj Jesús tsjaclen Lë' yezica'r bunách, san légaczë' Pedro len Jacobo, len Juan, böchë'ë Jacobo na'. ³⁸ Catí' bdxinë' lidxë' bönni' na' rna bë'ë ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios, blé'inë' rac rusbō lenca' nup ni' ta'bōdx len nup ta'bōdx yechi'. ³⁹ Gyazië' Jesús len gudxë' lequë':

—¿Bizx quië runli' rusbō len rbōdxli' cni? Cutu natbi' bi'i nguldau' ni. Raszbi' na'.

⁴⁰ Ni'r gulutitjë' Jesús san Lë' bubijë' ni'l yúgu'të bunách na' ati' bchë'ë xuz xna'bi' bi'i nguldau' na' lenca' nup nacua'len Lë', gyazië' ga na' dëbi'. ⁴¹ Gdel-lë'ë na'bi' bi'i nguldau' na' len gudxë'-bi':

—Talita, cumi.

Didza' ni rna lu didza' xidza': “Bi'i nguldau'. Gyas.” ⁴² La' gyástëbi' bi'i nguldau' na' len buzé'ibi'. Chyu'ubi' chinnu iz. Gulubani nup nacuá' ni'. ⁴³ Ni'r Jesús gna bé'inë' lequë' nutu nu la'guíxjöi'në' lë na' guc. Gudxë' lequë':

—Gul-güi' le gágubi' bi'i nguldau' ni.

6

Rudxinë' Jesús Nazaret, le nac ladzë'

¹ Buzë'ë ni' Jesús, budxinë' ladzë', ati' yjáclenë' Lë' bönni' da'quë' Lë'. ² Catí' bdxin dza la'y quequë' bönni' judío, gzu lahuë' rusëdnë' bunách Jesús ga na' tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios. Gulacuá' ni' bunách zian ta'yöni Lë'. Gulubannë', ta'në':

—¿Gazxcz bzëdnë' yugu' lë ni bönni' ni? ¿Bizxa caz yöl-la' rejni'ni ni nadél-li'në'? ¿Nacxcz runë' le nacgac bë' na' za'c yehua' yubá? ³ Naquë' bönni' ni bëdx yag na', zxi'nnu María. Naquë' böchi'quë' Jacobo len José len Judas len Simón. Nacuá'lennu ca' rë'u ngul zanë'.

Qui lë ni na' guluca'në' Lë' ca'z. ⁴ Ni'r gudxë' lequë' Jesús, rnë':

—Gáti'tëz tunë' ba la'n nu bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios, san cutu tun Lë' ba la'n bunách uláz queë' len bunách di'a dza queë' len bunách nacua' lidxë'.

⁵ Qui lë ni na' cutu guc gunë' ni' Jesús nitú yöl-la' huac zxön. Tuz bunë' nabábz bunách te'i, bxoá në'ë lequë'. ⁶ Bubannë' Jesús le cuta'yejlë'ë Lë'. Gdöd na' gdödë' yugu' yödzdau' nacua' zbi'il, rusëdnë' bunách ni'.

Rsölë'ë Jesús bönni' da'quë' Lë' tsjenquë' lban

⁷ Ni'r bulidzë' Jesús idxínnutë' bönni' da'quë' Lë' len gzu lahuë' rsölë'ë lequë' chop hueajquë'. Budödë' lu na'quë' yöl-la' uná bë' lubijë' bö' xöhui' yu'ugac bunách. ⁸ Gna bé'inë' lequë' cutu bi lu'ë la' nöz, ni yöxj, ni yöt, ni dumí cutu la'gu'ë bzud quequë', san tuz xuyagdau' lu'ë. ⁹ Ral-la' ludë'ë lölquë', san clëg chop lari' luxóa yenquë'. ¹⁰ Gudxë' ca' lequë':

—Gáti'tëz ga tsazli' tu yu'u, gul-zóa yu'u na' cati' uza'rli' yödz na'. ¹¹ Chqui' tsazli' tu yödz ga cutu lun lbi'ili' ba la'n bunách lu yödz na', len cutu luzë nagquë' xtídza'li', gul-rúj ni' len gul-quíndj bëchtö da' lalabli'. Lë ni gac bë' nabága'quë' zxguia'. Le nactë rëpa' lbi'ili', cati' gdxin dza gchuguë' Dios quegac bunách, la'zaca' la'guí'ir bunách lu yödz na' ca la'zaca' la'guí'i bunách Sodoma len Gomorra, yugu' yödz na' busnitië' Dios.

¹² Ni'r gularujë' bönni' da'quë' Lë', yjenquë' lban ca ral-la' lubi'i ládxi'gac bunách. ¹³ Gulubijë' ca' zian bö' xöhui' yu'ugac bunách. Gulagu'ë le za zian nup te'i, guluúnë' lequë'.

Ca guludöddë' Juan, bönni' buquilë' bunách nis

¹⁴ Byönnë' Herodes, bönni' rna bë'ë, ca nac le runë' Jesús, le rzë didza' gáti'tëz qui yöl-la' huac queë' Jesús. La'gac bunách ta'ná:

—Chbubanë' lu yöl-la' gut Juan, bönni' ni' buquilë' bunách nis. Qui lë ni na' napë' yöl-la' huac runë' yugu' lë ni.

¹⁵ Yela'gac bunách ta'ná:

—Naquë' Elías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios.

Yela'gac bunách ta'ná:

—Naquë' bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios ca glaquë' bönni' dza ni'të glu'ë didza' uláz queë'.

¹⁶ Catí' byönnë' Herodes yugu' lë ni, gnë':

—Naquë' Juan, bönni' na' brixá yenë'. Chbubanë' lu yöl-la' gut.

¹⁷ Cni gnë' Herodes le bsölë'ë lëczë' nup yajxöngac Juan na', glúguë'ë lë' du guia lu yu'u lidx guia. Cni benë' Herodes le rleynu-në' Juan na' Herodías, ngul na' gucnu ngul queë'

Felipe, böchë'ë Herodes na'. Herodes gduë'-nu Herodías na', len butság ná'lenë'-nu. ¹⁸ Juan na' gudxë' Herodes:

—Cutu ral-la' sóalenu'-nu ngul queë' böchu'u.

¹⁹ Qui læ ni na' gzu grö'nu Herodías, gú'ninu bi gunnu queë' Juan, le gú'ninu gdódinu læ', san cutu bi gzxáqui'nu

²⁰ le rádxinë' Juan Herodes, le nözcznë' naquë' Juan na' tsahui' len la'y. Qui læ ni na' ben chi'ë læ' len buzë naguë' læ' gdu ladxë'ë zal-la' læ' na' rnë' Juan ben ga grö'ë baguí'i Herodes na'.

²¹ Ni'r bdxin tu dza gzxáqui'nu Herodías na', nac dza runë' lni Herodes qui dza gyé'inë' iz. Bupë'ë le li'j lahuë' bönni' dë lu na'quë' uláz queë' len bönni' nacu'ë lu na'quë' bönni' rjaquë' gdil-l lenca' bönni' nacquë' blau luyú Galilea. ²² Gyazbi' bi'i ngul queënu Herodías ga na' ti'j tahuë' len bya'abi' lauquë'. Bdzag ladxë'ë Herodes ca runbi', len guladzág ládxi'gac ca' nup tēj' tágulen læ'. Ni'r gudxë'-bi' bi'i ngul na' Herodes, gnë':

—Gnab bi rë'nnu' gunna' quiu', atí' guna' ca'.

²³ Benë' tsutsu xtidzë'ë, gudxë'-bi':

—Ni'a queë' Xanru' Dios gunna' quiu' bíti'tëz bi gnabu' ga gdxintë gatsj ga rna bë'a.

²⁴ Burujbi' læbi', gudxbi' xna'bi':

—¿Bizxa gnabtsa'?

Lënu gudxnu-bi':

—Icjë' Juan, bönni' buquilë' bunách nis, gnabu'.

²⁵ La' buáztëbi' ga na' zoë' Herodes, rëbi'-në':

—Rë'nda' gxu' quia' na'a lu zxiga' zxön icjë' Juan, bönni' na' buquilë' bunách nis.

²⁶ Ni'r bui'nnë' Herodes, san le gneynë' Dios, len le gulayöni ca' nup tágulen læ', cutu gu'nnë' nit xtidzë'ë na' gzxí' lu në'ë queëbi'. ²⁷ Herodes la' bsóla'të' bönni' rijë' gdil-l zoë' run chi'ë, gna bé'inë' læ' tsajxi'ë icjë' Juan. ²⁸ Gyijë' lidx guia bönni' na' rijë' gdil-l, yajrixë' yen Juan na', ati' bu'ë icjë', nuxóë' lei lu zxiga' zxön. Budödë' lei lu na'bi' bi'i ngul na', ati' læbi' bunödzbj' queënu xna'bi' lei.

²⁹ Catí' gulayönnë' didza' chguc læ' na' bönni' da'quë' Juan na', guladxinë' ni' len guluú'ë læ', yajcáchi'quë' læ' yeru ba.

Rugahuë' Jesús zianr ca chián gayuá' bunách

³⁰ Gdöd ni' guludubë' ga zoë' Jesús bönni' gbaz queë', len gulaguíxjöi'në' Lë' yúgu'të le glunë' len yugu' le gulusëdnë' bunách. ³¹ Nacuá' ni' bunách zian, nup za'c len nup zjac, ga bdxintë cutur dë latj lahuë' yöt Jesús len bönni' da'quë' Lë'. Qui læ ni na' gudxë' lequë' Jesús, rnë':

—Gul-dá. Huayejczru' ga nac latj ca'z, uzí' ládxi'ru' tu chi'i.

³² La' légaczë' yjaquë' tu læ'i bárcodau', guladxinë' tu latj ca'z. ³³ Gulale'i lequë' zjaquë' ni' bunách zian len núnbë'gac Jesús. Qui læ ni na' jarélu'quë' yjaquë' ni' bönni' yúgu'të yöd

ni', gulazë'i ní'aquë', ati' guladxinë' ni' zí'atël ca Jesús len yugu' bönni' da'quë' Lë'. ³⁴ Cati' burujë' Jesús lë'i bárcodau' na', blé'inë' bunách zian na' ati' buechi' ladxë'ë lequë' le nacquë' ca bö'cu' xzila'dau' cuzóa nu uyú lecha'. Gzu lahuë' zian le rusëdnë' lequë'. ³⁵ Cati' chrdzö' dza na', guladxinë' ga zoë' Jesús bönni' da'quë' Lë', tē' Lë':

—Chrdzö' ati' latj ca'z nac ni. ³⁶ Bsöla' bunách zian ni tsjac yugu' yu'udau' len yugu' yödzdau' nacuá' zbi'il, tsjö'ugac yöt, le cutu bi dē ni le lahuë'.

³⁷ Bubi'ë didza' Jesús, gudxë' lequë':

—Gul-güi' le lahuë' lbi'iczi'.

Glë' Lë':

—¿Naru' tsjö'utsatu' yöt xtil lazxjru' qui gdu xunu' beo', ati' güi'tu' lahuë'?

³⁸ Jesús gudxë' lequë':

—¿Balx yöt xtil dē queëli'? Gul-tsajyutsca'.

Cati' chnözcne', tē' Lë':

—Gayu'z yöt xtil dē, len chopzba' bö' dēba'.

³⁹ Ni'r gna bē'ë Jesús lunë' ga la'bö' bunách zian na', la'cu'ë tu cuia hueajquë' ga nac lachi' lu daca'. ⁴⁰ Gulacu'ë tu cuia hueajquë', tu gayuá' hueajquë' len chiún hueajquë'. ⁴¹ Ni'r gdél-lë'ë Jesús igáyu'të yöt xtil na' len gropba' bö' na'. Buyúë' zaca' luzxbá len gudxë' Dios: “Xclenu'.” Ni'r buzxuzxjë' yöt xtil na' len bē'ë quequë' bönni' usëd queë' quië la'guisië' quegac bunách zian na'. Gdisië' ca' gróptëba' bö' na' quequë' yúgu'të bönni' na'. ⁴² Glahuë' yúgu'të len guluhuöljnë'. ⁴³ Ni'r gulutubë' le bizxj qui yöt xtil na' len quecba' bö', chinnu bdö'a guludzë'ë. ⁴⁴ Glaquë' ca chiún gayu'ë bönni' na' glahuë'.

Rzë'i ni'ë Jesús lu nis zxön

⁴⁵ La' bentë' Jesús ga gulabenë' lë'i bárcodau' bönni' da'quë' Lë', la'nörë' lahuë', la'dödë' lu nis zxön na', la'dxinë' lu yödz Betsaida, tsal ni' Lë' ruzeyne' bunách zian na' didza'. ⁴⁶ Cati' chbudx buzeyne' lequë' didza', gyijë' tu lu guí'adau', ati' ni' bulidzë' Dios. ⁴⁷ Cati' chgul, zeaj bárcodau' na' gatsj lahui' nis zxön, ati' zoë' Jesús tuzë' luyú bidx na'. ⁴⁸ Blé'inë' lequë' Jesús, baníg tu'së'ë bárcodau' na' le reycj bö' za' ga na' ta'dödë'. Gdöd ladxí' yël bdxinë' Jesús ga na' nacu'ë, rzë'i ni'ë lu nis zxön na', ati' gu'nnë' tödzë' ga na' nacu'ë. ⁴⁹ Cati' gulalé'inë' Lë' rzë'i ni'ë lu nis zxön, gláquinë' bxin na', len gulabödxyë' ⁵⁰ le gulalé'inë' Lë' yúgu'të len gladxi guladzöbnë'. Ni'r la' bulidztë' lequë' Jesús, rnë':

—Gul-típ ladxí'li'. Néda'cza'. Cutu gádxili'.

⁵¹ Grenë' Jesús lë'i bárcodau' ga na' nacu'ë, ati' grö' dxi bö' na' reycj, ati' lequë' gulaníttsqinë' gulubannë'. ⁵² Cutu

ta'yéj'ni'niné' le ruluí' lë na' benë' Jesús qui yöt xtil na'. Ni' nac zid icj ládxi'dau'quë'.

Ruúnë' Jesús nup te'i yöd'z Genesaret

⁵³ Guladödë' yetslá'a nis zxön Jesús len bönni' da'quë' Lë', guladxinë' ga nac lu xyugac bunách Genesaret. Guludxiguë'ë bárcodau' luyú bidx ni'. ⁵⁴ Cati' gulusurjë' lë'i bárcodau' na', la' guluúnbë'të Jesús bunách ni'. ⁵⁵ Gulaxiti' bunách na', yjac yúgu'të yöd'z dau' gdu zbi'il len gulazú lauquë' djua'quë' ga zoë' Jesús yúgu'të nup te'i, zxoagac yugu' le deycni, ati' guladxinë' gátit'ëz ta'yönnë' zoë' Jesús. ⁵⁶ Gátit'ëz ga rdödë' Jesús, yugu' lu yöd'z dau' len yugu' yöd'z zxön len yugu' yu'udau', tu'cu'ë gap nac la' nöz len gap nac lu yë'y nup te'i quequë', len tá'ta'yuë' lahuë' Jesús gu'ë lequë' latj la'ganzë' tui'i lari' nacuë'. Guluhuöactë dxí'adau' yúgu'të nup na' gulagán lari' na' nacuë'.

7

Le tun ga cunacgac dxi'a bunách lahuë' Dios

¹ Ni'r guludubë' ga zoë' Jesús la'quë' bönni' gdau' fariseo len la'quë' bönni' gdau' usëdi, narujquë' Jerusalén. ² Bönni' gdau' ni gulalë'inë' bönni' usëd queë' Jesús tahuë' yöt, cunadxí'agac na'quë', lë na' rna: cutu nayargac ca nalëbcnë' tunë'. Qui lë ni na' gulanë' quequë'. ³ Tunë' bönni' gdau' fariseo na' len yezica' bunách judío ca glëbcnë' glunë' xuz xtau'quë', len chqui' cutu ta'guib na'quë' zian lzu ca na' nalëbcnë' tunë', cutu ca' tahuë'. ⁴ Cati' tu'dxinë' rjö'uquë' lu yë'y, chqui' cutu ta'guibë' lë na' ca nalëbcnë' tunë', cutu ca' tahuë'. Zianr ca' tunë', yugu' le nalëbcnë' tunë', ta'guibë' zxiga' yö'ön, len yugu' zxiga' guia, len yugu' le tati'në'. ⁵ Qui lë ni na' gulanabnë' Jesús yugu' bönni' gdau' fariseo len bönni' gdau' tu'sëdi, ta'në':

—¿Naru' cutu tunë' bönni' usëd quiu' ca glëbcnë' glunë' xuz xtau'ru', san tahuë' yöt cunadxí'agac na'quë'?

⁶ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Lbi'ilí', bönni' ruluí'z tsahui' cuinli'. Nactë le gdíxjö'ë queëli' Isaiás, bönni' ni' bë'ë didza' uláz queë' Dios. Buzujë' lu guich, gnë':

Bunách ni, len rú'agacz tun neda' ba la'n,
Clëg gdu ládxi'gac.

⁷ Daduz nac yöl-la' ba ta'gu'ë neda'

Le tu'sëdnë' le ta'ná bë' bunách,
Clëg zxba quia'.

⁸ Cni' nac, le ruca'nli' le gna bë'ë Dios, ati' runli' yugu' le nazí' láhuili' lu na'gac bunách.

⁹ Gudxë' ca' lequë':

—Gdu ruca'nli' ca'z le gna bë'ë Dios quië gunli' ca nac le nalëbili' runli'. ¹⁰ Moisés gnë' cni: “Ben ba la'n xuz xna'u.” Gnë' ca': “Nu ulídz zi' xuz o xnë'i, gul-döditë nu na'.” ¹¹ Lbi'ili' rnali' cni: “Chqui' nu bönni' guië' xuzë' o xnë'ë: ‘Cutu gac bi gunna' queëli', le nac Corbán', le rna lu didza' xidza': ‘Le nuzóa' quizi queë' Dios’,” ¹² ni'r rnali': “Cutu run bayúdx bi gunë' quegac xuz xnë'ë bönni' na'.” ¹³ Cni nac, ruca'nli' ca'z xtidzë'ë Dios quië gunli' le nalëbili' runli', yugu' le rudödlí' lu na'gac zxi'n xsoali'. Zianr ca' le cni runli'.

¹⁴ Ni'r Jesús bulidzë' bunách zian na' nacuá' ni', rë' lequë':

—Gul-zë nagli' didza' gu'a, yúgu'tëli', len gul-tsejni'i. ¹⁵ Cutu bi dë le ryaz bönni' le gac gun ga cunaquë' dxi'a lahuë' Dios, san le r-ruj lë', lë ni gac gun ga cunaquë' dxi'a lahuë' Dios. ¹⁶ Chqui' zoa nagli' quië yónili', gul-zë nagli'.

¹⁷ Cati' bulá'alenë' bunách zian na' Jesús len gyazië' tu yu'u, gulanabnë' Lë' bönni' usëd queë' ca nac lë na' benë' lsaqui'.

¹⁸ Jesús gudxë' lequë':

—¿Ryadzjtsa ca' queëli' yöl-la' rejni'i? ¿Naru' cu réjni'ili', yúgu'të le ryaz bönni', cutu gac gun ga cunaquë' dxi'a lahuë' Dios? ¹⁹ Nac cni le cutu ryaz icj ládxi'dau'huë', san lë'ëzë' ryaz, len rurúj lë'ë.

Le gnë' cni Jesús, bului'inë' rë'u nac dxi'a yúgu'të le ri'j ráguru'. ²⁰ Gnë' ca' Jesús:

—Le r-ruj bönni' run ga cunaquë' dxi'a lahuë' Dios. ²¹ Cni nac, le ta'rúj icj ládxi'dau'quë' bönni' yugu' le ta'zá' ládxi'quë' le nac xöhui', yugu' le tun ga tunë' dul-la' ta'guitsjë' zxba qui yöl-la' nutság na' len yugu' le cunác. Tun ga tu'döddë' bunách ²² len ta'banë', len ta'zë ládxi'quë' le dë qui lza'quë', len tu'ë dö', len ta'zí' yë'ë, len tu'zxë'ë, len ta'në' qui lza'quë', len tun ba zxön cuinquë', len tunë' le cunözi. ²³ Yúgu'të le xöhui' cni ta'rúj icj ládxi'dau'huë' bönni' len tun ga cunaquë' dxi'a lahuë' Dios.

Réjlë'nu Jesús ngul gza'a

²⁴ Buzë'ë ni' Jesús, bdxinë' gal-la' ga nacuá' yödz Tiro len yödz Sidón. Ni' gyazië' tu yu'u len gu'nnë' nutu nu gnözi, san cutu ca' guc ucachi' cuinë'. ²⁵ Byönninu didza' rzë ca nac queë' Jesús ngul, zoabi' bi'i nguldau' queënu, yu'u lëbi' bö' xöhui', ati' la' bídtënu ga zoë' Jesús, len buzechu zxibnu xni'ë. ²⁶ Ngul ni cutu nacnu judío, san nababnu bunách Sirofenicia. Gúta'yunu lahuë' Jesús ubijë' bö' xöhui' na' yu'u-bi' bi'i nguldau' queënu. ²⁷ Ni'r gudxë'-nu Jesús, rnë':

—Bë' latj luhuölj zi'al nup nacgac ca zxi'n xan yu'u, le cutu nac dxi'a uguaru' yöt quecbi' bi'i na' len chu'nru' lei laucha' bö'cu'dau'.

²⁸ Bubi'inu didza' ngul na', gudxnu Jesús:

—Ja, Xan, san yugu' bö'cu'dau' nacua'ba' zxani ga tágubi', táguba' le bizxj tu'huóxj ga na' tágubi'.

²⁹ Ni'r gudxë'-nu Jesús, rnë':

—Le gnau' cni, huac huóju'. Chburúj bö' xóhui' na' gyu'u-bi' bi'i nguldau' quiu'.

³⁰ Cati' budxinnu lidxnu, blé'inu-bi' bi'i nguldau' queënu na', dëbi' lu da'a len chnurúj bö' xóhui' na' gyu'u lëbi'.

Jesús ruúnë' bönni' nacödzue' len curnë'

³¹ Burujë' Jesús latj na' nabáb yödz Tiro ati' gdödë' gap dë yödz Sidón len yugu' yödz Decápolis, bdxinë' ra' nis zxön qui Galilea. ³² Bunách ni' djua'gac ga zoë' Jesús tuë' bönni' nacödzue' len curnë', tá'ta'yuë' lahuë' Jesús gxoa në'ë lë'.

³³ Bubijë' lë' tsal' Jesús ladj bunách na', ati' bnë'ë xbönni' në'ë yeru naguë' bönni' na'. Gru'në' zxóna'dau' len gdanë' ludxë'ë.

³⁴ Ni'r buyué' luzxbál len gnë ladxë'ë, rnë':

—Efata.

Didza' hebreo ni rna lu didza' xidza': “Gyalj”.

³⁵ La' böaljtë naguë' len la' buguitjtë ludxë'ë, gnëtë' dxí'adau'. ³⁶ Gna bé'inë' lequë' Jesús nutu nu lë' ca', san tsca gna bé'inë' lequë', guluzëtërë' ca' didza' qui lë na' benë'.

³⁷ Gulubannë', ta'në':

—Dxí'adau' runë' yúgu'të. Runë' ga tu'yöni nup glac cödzu len ga tu'huí' didza' nup cugúc la'në'.

8

Rugahuë' Jesús zianr ca choa' gayuá' bunách

¹ Yugu' dza ni'z guludúb ga zoë' Jesús bunách zian. Le cudë le lahuë', Jesús bulidzë' bönni' uséd queë' len bë'lenë' lequë' didza'. ² Gudxë' lequë':

—Ruhuechi' ladxa'a bunách zian ni le chnac tsonn dza nacuá'lenë' neda' ni len cutu dë le lahuë'. ³ Chqui' usöla'a lequë' lidxquë' ta'dunzë' ca', huala'cuídi'në' la' nöz, le za'quë' zi'tu' la'quë'.

⁴ Gulubi'ë didza' bönni' uséd queë', të' Lë':

—¿Bizxa ugágutsaru' bunách guixx yu ni, ga ni nac latj ca'z?

⁵ Gnabnë' lequë' Jesús, rnë':

—¿Balx yöt xtil dë queëli'?

Të' Lë':

—Gadxz.

⁶ Ni'r gna bé'inë' bunách zian na' Jesús la'bö' lyu. Gdel-lë'ë gadx yöt xtil na' ati' gudxë' Dios: “Xclenu'.” Ni'r buz-xuzxjë' leygac len bë'ë quequë' bönni' uséd queë' quië la'guisië' laugac bunách zian na'. ⁷ Guta' ca' quequë' tu chopba' böi cuidi'. Jesús gudxë' Dios: “Xclenu'”, ati' gna bé'inë' lequë' la'guisië' lecba' ca' laugac bunách. ⁸ Glahuë' yúgu'të bönni'

na' len guluhuöljnë'. Ni'r gulutubë' le bizxj naga'ngac, ati' guladzá' gdu gadx bdö'a. ⁹ Bönni' na' glahuë' glaquë' gdu ca choa' gayu'ë. Jesús busölë'ë lequë' lidxquë' ¹⁰ ati' grenë' lë'i bárcodau' tsaxxön len yugu' bönni' usëd queë', guladxinë' lu xyugac bunách Dalmanuta.

Ta'nabnë' Jesús gunë' tu le gac bë' nuzxa naquë'

¹¹ Ni'r guladxinë' ga zoë' Jesús bönni' gdau' fariseo len gulazú lauquë' ta'díl-lenë' Lë' didza'. Glë'nnë' la'zì' bë'ë Jesús. Qui lë ni na' gulanabnë' Lë' gunë' tu le nac bë' za' yehua' yubá. ¹² Gnëtsca ladxë'ë Jesús, rnë':

—¿Bizx quië ta'nábítsa neda' bunách ni guna' tu le nac bë' za' yehua' yubá? Le nactë rëpa' lbi'ili', cutu ca' glë'ili' nitú le nac bë' za' yehua' yubá.

¹³ Ni'r bulá'alenë' lequë', bubenë' lë'i bárcodau' len zijë' yetslá'a nis zxön.

Le tu'sëdnë' bönni' gdau' nac ca xnë'i yöt xtil

¹⁴ Glal ládxi'quë' bönni' usëd queë' Jesús lu'ë bi lahuë' ati' tuz yöt xtil dë lë'i bárcodau' na'. ¹⁵ Ni'r buzéjni'në' lequë' Jesús, rnë':

—Gul-sáca'tsca' queëli'. Gul-gún chi'i cuinli' cui si'li' le nac ca xnë'i yöt xtil quequë' bönni' gdau' fariseo len queë' Herodes.

¹⁶ Gulazú lauquë' tu'ë didza' bönni' usëd queë' la' légaczë', ta'në':

—Gnë' cni le cudë yöt xtil gáguru'.

¹⁷ Ráquibe'inë' Jesús le ta'në', ati' rë' lequë':

—¿Bizx quië rui'li' cni didza' le cudë yöt xtil gáguru'? ¿Naru' cu réjni'tsali' len cu ráquibe'itsali'? ¿Ni nactsa zid icj ládxi'dau'li'? ¹⁸ ¿Zoatsa yöj lauli' len cutu rlé'ili', len zoatsa guid nagli' len cutu ryönili'? ¿Naru' cu rajnéysali'? ¹⁹ Cati' ni' buzzuxzja' gayu' yöt xtil ati' glahuë' chián gayu'ë bönni', ¿balx bdö'a budza'li' le bizxj butubli'?

Gulanë':

—Chinnu.

²⁰ Gnë' ca' Jesús:

—Cati' ni' buzzuxzja' gadx yöt xtil ati' glagu choa' gayuá' bunách, ¿balx bdö'a budza'li' le bizxj butubli'?

Gulanë':

—Gadx.

²¹ Ni'r Jesús gudxë' lequë':

—¿Naru' cu réjni'tsali' na'a, bë'a didza' qui le tu'sëdnë' bönni' na'?

Jesús ruúnë' bönni' Betsaida nachúl lahuë'

²² Cati' guladxinë' yödz Betsaida Jesús len bönni' da'quë' Lë', guladxín ga zoë' Jesús nup djua'gac queë' tu bönni' nachúl

lahuë', tá'ta'yuë' lahuë' canë' bönni' na'. ²³ Jesús gdel-lë'ë në'ë bönni' na' nachúl lahuë', ati' bchë'ë lë' ni'l ra' yöd. Ni' bdxie' zxöna' yöj lahuë' len bxoá në'ë lë'. Ni'r gnabnë' lë', rnë':

—¿Ba rlé'inu' lati'?

²⁴ Buyúë' bönni' na' nachúl lahuë', rnë':

—Rlé'igacda' bunách, nala'gac ca yugu' yag, san ta'dá bunách na'.

²⁵ Leyúbl bxoá në'ë yöj lahuë' Jesús, ati' buyutsquë' bönni' na' nachúl lahuë' ati' böactë dxí'adau' yöj lahuë'. Na'a rlé'inë' dxí'adau' yúgu'të. ²⁶ Ni'r Jesús busölë'ë lë' lidxë', rnë':

—Cutu tsajdödu' lahui' yöd, len nutu nu gui'u ca' lu yöd. Ni.

Rnë' Pedro Jesús naquë' Cristo

²⁷ Gdöd na', guluzë'ë ni' Jesús len yugu' bönni' uséd queë', guladödë' yödzdau' nababgac Cesarea, ga na' rna bë'ë Filipo. Tsal ni' yu'uquë' nöz, Jesús gnabi yudxë' bönni' uséd queë', rnë':

—¿Bizxa ta'ná quia' bunách nu naca'?

²⁸ Gulubi'ë didza', ta'në':

—Ta'ná la'gac bunách nacu' Juan, bönni' buquile' bunách nis. Ta'ná yela'gac nacu' Elías, bönni' ni' bë'ë didza' uláz queë' Dios. Ta'ná yela'gac nacu' yetúë' bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios dza ni'të.

²⁹ Ni'r gnabnë' lequë' Jesús, rnë':

—Nazx lbi'ili', ¿bizxa rnali' quia' nu naca'?

Bubi'ë didza' Pedro, rnë':

—Li' nacu' Cristo.

³⁰ Ni'r gna bé'inë' lequë' Jesús nutu nu la'guíxjöi'në' nu naquë'.

Rguíxjö'ë Jesús ca zi'a ludöddë' Lë'

³¹ Ni'r gzu lahuë' Jesús rusëdnë' bönni' da'quë' Lë', rnë':

—Run bayúdx saca' qui'a neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách. Luzóë' neda' tsla'l bönni' gul tu'zejni'i len yugu' bxuz uná bë' len bönni' gdau' tu'sëdi. Ludöddë' neda', san cati' gac tsonn dza ubana'.

³² Yalj lulu bë'lenë' lequë' didza' ni. Ni'r bchë'ë Jesús tsla'l Pedro len gzu lahuë' rdil-lë' Lë' didza'. ³³ Bueycjë' Jesús, buyúë' yezíca'rë' bönni' uséd queë', ati' buzeynë' bach Pedro, rnë':

—Bcuit ga zoa'. Nacu' ca Satanás, tu' xöhui'. Le rza' ladxu'u cutu nac queë' Dios, san ca ta'zá' ladxí'gac bunách nac.

³⁴ Ni'r Jesús bulidzë' yugu' bönni' uséd queë' lenca' bunách nacuá' ni', len gudxë' lequë':

—Chqui' rë'nnë' të'ë neda' bönni', ral-la' uzóë' tsla'l le rë'ncznë' bönni' na', len gaquë' ca bönni' zijë' zajtë'ë lë'i yag cruz, ati' ni'r huac të'ë neda'. ³⁵ Nu bönni' rui'tsca ladxë'ë yöl-la' na'bán queë', unitië' lei, san nu bönni' unitië'

yöl-la' na'bán queë' le dë'ë neda' o le dë'ë didza' dxi'a quia', uguel-lë'ë bönni' ni yöl-la' na'bán queë'. ³⁶ ¿Naru' uzi'tsë' xbey bönni' chqui' utubë' yúgu'të le dë yödzyú ni, san unít cuinë'? ³⁷ Cutu bi gac unödzyë' bönni' le huöa'ui cuinë'. ³⁸ Chqui' zoë' bönni' rutui'në' neda' len xtidza'a laugac bunách ni nuca'ngac Dios len tun dul-la', lëzca' cni neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, utui'da' bönni' na' cati' guídlena' yöl-la' yení' queë' Xuza', dzagquë' neda' gbaz la'y.

9

¹ Gudxë' ca' lequë' Jesús, rnë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili', nacuá' ni nup cutu lat cati' la'le'ir duná bë'ë luyú ni Dios, gla' lahui yöl-la' uná bë' zxön queë'.

Rdza' ca rna' lahuë' Jesús

² Cati' chguc xop dza, Jesús bchë'ë Pedro len Jacobo len Juan, ati' légaczë' yjaquë' tu lu gui'a sib. Ni' bdza' ca rna' lahuë' Jesús lauquë' yonnë' na'. ³ Gyëp yös yení' lari' nacuë' Jesús, guc chguichdau'z. Zxíla'dau'z guc, nutu nu ra' lari' yödzyú ni gac gun chguichdau'z ca guc lari' na'. ⁴ Gululuí' lauquë' Elías len Moisés, tuí'lenë' Jesús didza'. ⁵ Ni'r Pedro gudxë' Jesús:

—Bönni' Usëdi, bica' ba rë'u zoaru' ni. Gúntsca'tu' tsonn yu'u lága'dau', tu quiu', yetú queë' Moisés, len yetú queë' Elías.

⁶ Cni gnë' Pedro le cutu nöznë' Pedro bi na' rnë', le tádxinë' bönni' usëd queë' Jesús na'. ⁷ Ni'r grö' böaj glu'u zxul lequë', len byön chi'í nu rui' didza' lu böaj na', rna:

—Bönni' ni Zxi'na'. Nadxi'ida' Lë'. Gul-zë nagli' Lë'.

⁸ La' guluyutë' san cutur nu ta'lé'inë'. Tuzë' Jesús zóalenë' lequë'.

⁹ Tsal ni' yu'uquë' nöz, tu'dinnië' gui'a sib na', gna bé'inë' lequë' Jesús nutu nu lë' ca', lë na' gulalé'inë', cati' ubanrë' lu yöl-la' gut Lë', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách. ¹⁰ Qui lë ni na' gulagú'z icjquë' didza' ni bë'ë, ati' la' légaczë' ta'nabi yudxi lza'quë' bizxa rë'ni gna didza' na' bë'ë: ubanë' lu yöl-la' gut.

¹¹ Gulanabnë' Jesús, ta'në':

—¿Bizx quië ta'në' bönni' gdau' usëdi run bayúdx guidë' Elías zi'al ca guidë' Cristo?

¹² Bubi'ë didza' Jesús, rnë':

—Le nactë guidë' zi'al Elías len ucu'ë yúgu'të ca ral-la' gac. Na'a, ¿bizx quië nayúj lu guich lë na' rna run bayúdx saca' qui'ë szxöni Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, ati' lucá'n Lë' ca'z bunách? ¹³ Rëpa' lbi'ili': Chbidë' Elías, ati' glunë' queë' tsca glë'nnë', tsca nayúj lu guich la'y ca ral-la' gac queë'.

Ruúnë'-bi' Jesús bi'í bönni' yu'u lëbi' bö' xöhui'

14 Cati' ni' guludxinë' Jesús len bönni' dzagquë' Lë' ga na' nacu'ë yezíca'rë' bönni' uséd queë' Jesús, gulalé'inë' nacua' ni' bunách zian, ati' ta'díl-lenë' yugu' bönni' uséd queë' na' didza' bönni' gda' tu'sëdi. 15 Cati' gulalë'i Jesús bunách zian na', gulubannë' len jarélu'quë' za'quë' ga na' zë'ë, djödxquë' Lë':

—Padiux.

16 Ni'r gnabnë' bönni' uséd queë' na' Jesús, rnë':

—¿Bizxa didza' na' rdíl-lenli' lequë'?

17 Bubi'ë didza' bönni' nutschë'ë ladj bunách zian na', rnë':

—Bönni' Usëdi, nachë'a-bi' quiu' ni bi'i bönni'dau' quia', yu'u lëbi' bö' xöhui' run ga curnëbi'. 18 Cati' ryu'u lëbi' bö' xöhui' na', ruríx rutúl lëbi' lyu, ati' rbia bdxina' zidi' rú'abi' len rutíl-l láya'bi'. Qui lë ni na' zeaj rdxitbi'. Gnabcda'-në' bönni' uséd quiu' lubijë' bö' xöhui' na', san cutu gulazáqui'në'.

19 Bubi'ë didza' Jesús, rnë':

—Lbi'ili', curéjlë'li'. ¿Gáca'xtëcz ral-la' sóalena' lbi'ili'? ¿Gáca'xtëcz ral-la' gua' glena' queëli'? Gul-dguá'-bi' quia' ni.

20 Djua'quë'-bi' ga na' zoë'. Cati' ble'i Jesús bö' xöhui' na', la' buxiztë lëbi'. Gdzö'bi' lyu, ati' brix butúl lëbi', len gdxia bdxina' zidi' rú'abi'. 21 Ni'r gnabnë' xuzbi' bi'i na' Jesús, rnë':

—¿Gaca'x chguc rac cni queëbi'?

Rnë' xuzbi' na':

—Ni' náctëbi' bi'ida' ré'ibi' cni. 22 Zian lzu r-ru'n lëbi' lu gui' len lu nis quië gdödi lëbi'. Qui lë ni na', chqui' racu' lati', buechi' ladxi' netu', gáclenu' netu'.

23 Jesús gudxë' lë':

—Chqui' huac tséjlë'u, yúgu'të huac chqui' tséjlë'u Dios.

24 La' bë'të' zidz didza' xuzbi' bi'i na', rnë':

—Réjlë'a. Guclen neda' quië tséjlë'ra' Lë'.

25 Cati' blé'inë' Jesús za'c bunách zian, tu'quí tu'tsútsj Lë', buzeynë' ba nadx bö' xöhui', rë' lei:

—Li', bö' xöhui' runu' ga curnë len curyöni bunách, rna bé'ida' li' uruju' lu bi'i ni, len cutur tsu'u lëbi'.

26 Grödxya'a bö' xöhui' na', ati' brix butultsca lëbi' len burujtë, bucá'n bi'i na' ca bi'i nacz. Ca' nac, glui' didza' zian bunách ni', ta'ná:

—Chnatbi'.

27 Ni'r gdel-lë'ë na'bi' Jesús, buchisë'-bi' ati' gzuibi' bi'i na'.

28 Ni'r gyazië' Jesús tu yu'u, ati' la' légaczë' gulanabnë' Lë' bönni' uséd queë', ta'në':

—¿Bizx quië cutu guc ubijtu' bö' xöhui' na' netu'?

29 Jesús gudxë' lequë':

—Cutu gac ubijli' ca'z bö' xöhui' cni, san tuz chqui' ulid-zli'-në' Dios len gunli' gubás.

Rguíxjö'ë leyúbl Jesús ca zi'a ludöddë' Lë'

³⁰ Cati' guluzé'ë ni' Jesús len bönni' da'quë' Lë', guladödë' luyú Galilea. Cutu rë'nnë' Jesús nu gnözi ga na' zoë' ³¹ le rusëdnë' yugu' bönni' usëd queë', rë' lequë':

—Ludödë' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, lu na'quë' bönni' ludöddë' neda', san töd gatia', cati' gac tsonn dza ubana'.

³² Cutu gulayéjni'në' didza' ni rë' lequë', ati' le tádxinë', cutu bi gulanabné' Lë'.

Nu nac blau

³³ Ni'r guladxinë' yödz Capernaum Jesús len bönni' da'quë' Lë', len tsal ni' nacu'ë lu yu'u, Jesús gnabné' lequë', rnë':

—¿Bizxa didza' na' rdil-len lza'li' cati' ni' yu'uli' nöz?

³⁴ Lequë' guluséyj rú'aque', le ta'dil-len lza'quë' didza' la' nöz ni' núzخالquë' gaquë' bönni' blau. ³⁵ Ni'r grö'ë Jesús len bulidzë' idxínnutë' bönni' usëd queë', rë' lequë':

—Nu rë'ni gac blau ral-la' gac ca tu bönni' cuidi'z lenca' ca ni'a na'li' yúgu'tëli'.

³⁶ Ni'r gdel-lë'ë-bi' tubi' bi'idau' Jesús len buzóë'-bi' gatsj lahui'l ga na' nacu'ë. Ni' runidë'-bi', rë' lequë':

³⁷ —Nu bönni' si' lu në'ë tu bi'idau' cni le náquibi' quia', si' lu në'ë ca' neda', ati' nu bönni' si' lu në'ë neda', clëg neda'z si' lu në'ë, san si' lu në'ë ca' Xuza', nasölë'ë neda'.

Nu curdá'baga' rë'u, raclen rë'u

³⁸ Ni'r Juan gudxë' Jesús:

—Bönni' Usëdi, blé'itu'-në' bönni' rubijë' yugu' bö' xöhui', rugunë' dxin lau'. Gna bé'itu' lë' cutur gunë' ca', le cutu dë'ë rë'u.

³⁹ Ni'r Jesús gudxë' lë':

—Cutu gna bé'ili' lë', le chqui' zoë' bönni' runë' tu yöl-la' huac za' yehua' yubá, rugunë' dxin la' neda', cutu ca' gac gnë zi'ë quia' bönni' na'. ⁴⁰ Cni nac, nu curdá'baga' rë'u, raclen rë'u nu na'. ⁴¹ Núti'tëz nu gunn queëli' tu zxíga'dau' nis gui'jli' le da'li' neda', Cristo, si'cz le ral-la' si' nu na'.

Zoa banádx queëru' gunru' ga nu gun dul-la'

⁴² Gnë' ca' Jesús:

—Núti'tëz nu gun ga gunbi' dul-la' tubi' bi'idau' cni réjlë'bi' neda', dxi'ar gac nu ugal-la' guich ryëtu yag yeni nu na', len tsajchú'n lë' lu nis zxön. ⁴³ Chqui' tu na'u gun ga gunu' dul-la', bchugu lei. Dxi'ar gac quiu' tsajtsaziu' ga su' gbanu' zoa tuz na'u, clëg zoa chop na'u, ati' tsajtsaziu' lu gui' gabíl, ga ni' cutu ul gui' qui. ⁴⁴ Latj ni' cutu latba' bzuga' yu'ucha' nup tsajcuá' ni', ati' gui' na' cutu ca' ul. ⁴⁵ Lëzca' cni, chqui' tu ni'u gun ga gunu' dul-la', bchugu lei. Dxi'ar gac quiu', tsajtsaziu' ga su' gbanu' zoa tuz ni'u, clëg zoa chop ni'u, ati' tsajtsaziu' lu gui' gabíl, ga ni' cutu ul gui' qui. ⁴⁶ Latj ni' cutu latba' bzuga'

yu'ucba' nup tsajcuá' ni', ati' gui' na' cutu ca' ul. ⁴⁷ Lëzca' cni, chqui' tu yøj lau' gun ga gunu' dul-la', gleaj lei. Dxi'ar gac quiu' tsajtsaziu' ga rna bē'ē Dios zoa tuz yøj lau', clēg zoa chop yøj lau', ati' tsajtsaziu' lu gui' gabíl. ⁴⁸ Latj ni' cutu latba' bzuga' yu'ucba' nup tsajcuá' ni', ati' gui' na' cutu ca' ul.

⁴⁹ 'Ruxi'iru' bēla' zōdi', rugál-la'ru' lei ra' gui', cui gac ditj. Lē ni rusēdi rē'u ca luhuōác dxi'a yúgu'tē bunách. Lëzca' cni, rē'nnē' Dios gzxi'i zōdi' yúgu'tē bōa' bēdxau' tu'zégui'quē'-ba' lu bcugu la'y queē'. ⁵⁰ Dxi'a nac zōdi', san chqui' nit yöl-la' sna' qui, ¿nacx úniru' lei sna'? Gul-gác la' lbi'izli' ca zōdi' dxi'a, soali' dxí'adau' tuli' len yetuli'.

10

Rusēdnē' Jesús qui nu rulá' yöl-la' nutság na'

¹ Buzē'ē Jesús yōdz Capernaum, gyijē' luyú Judea len gdōdē' yetslá'a yegu Jordán zaca' ga rlen gbidz. Ní' guludúb leyúbl ga zoē' bunách zian, ati' leyúbl busēdnē' lequē' ca runczē'. ² Ní'r guladxinē' ga zoē' Jesús bōnni' gdau' fariseo, tē'nnē' lunē' ga bi gnē' Jesús quiē gac luquē' Lē'. Gulanabnē' Lē', ta'nē':

—¿I dē latj bōnni' nutság nē'ē usanē'-nu ngul queē'?

³ Bubi'ē didza' Jesús, rnē':

—¿Bizxa gna bē'inē' lbi'ili' Moisés?

⁴ Gulanē':

—Moisés bē'ē latj bōnni' uzujē' lu guich le rna rulá'alēnē'-nu, ati' ní'r usanē'-nu ngul queē' na'.

⁵ Bubi'ē didza' Jesús, rnē':

—Gna bē'inē' lbi'ili' cni Moisés le nac zid icj lādxi'dau'li',

⁶ san cati' gzu lau guta' yōdzlyú, bōnni' len ngul Dios benē' lequē'. ⁷ Gnē': “Qui lē ni na' uca'nē' xuz xnē'ē bōnni', tsajsóalēnē'-nu ngul queē' ⁸ ati' chopē' ni luhuōaquē' ca tuz bunách.” Qui lē ni na' cutur nacquē' chopē' san tuz chnacquē'.

⁹ Qui lē ni na' ca', nu nac bunách cutu ral-la' ulá'a nup na' chnutsaguē' Dios.

¹⁰ Cati' guluyaziē' yu'u, gulanabi yudxē' Jesús bōnni' usēd queē' ca nac didza' na' bē'ē. ¹¹ Jesús gudxē' lequē':

—Núti'tēz bōnni' ulá'alēnē'-nu ngul queē' len utság ná'lenē'-nu ngul yubl, runē' dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na' le ruspaguē'ē-nu dul-la' ngul na' gzóalēnē'-nu zi'al.

¹² Lëzca' cni chqui' usannu-nē' bōnni' queēnu ngul nutság ná'lennu lē', len si'nu-nē' bōnni' yubl, runnu ca' dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na'.

Rulídz tsahuē'ē-bi' Jesús yugu' bi'idau'

¹³ Ní'r guladxín ga zoē' Jesús bunách djua'gac bi'idau' que-gac, tē'ni gxoa nē'ē lecbi', ati' gulazú lauguē' bōnni' usēd queē'

Jesús ta'díl-l dídza'quë' nup na' djua'gac lecbi'. ¹⁴ Cati' blé'inë' lë ni Jesús, gleynë' len gudxë' lequë':

—Gul-güi'-chi' latj bi'idau' la'dxinbi' quia'. Cutu uzága'gacli'-bi', le gata' quegac nup nacgac ca bi'idau' ni, latj ga rna bë'ë Dios. ¹⁵ Le nactë rëpa' lbi'ili': Nu cusí' lu në'i le rna bë'ë Dios ca runbi' bi'idau', cutu ca' tsaz ga ni' rna bë'ë.

¹⁶ Ni'r bunidë'-bi' yugu' bi'idau' na' Jesús, bxoá në'ë lecbi' len bulíd ztsahuë'-ë-bi'.

Bönni' cuidi' rlé'inë' yöl-la' tsahui'

¹⁷ Cati' bu'ë nöz Jesús, jarélu'ë bidë' bönni', buzechu zxi'bë' lahuë' Jesús len gnabnë' Lë', rnë':

—Bönni' Usëdi gdu dxi'a, ¿nacx guna' quië gdél-li'da' yöl-la' na'bán gdu?

¹⁸ Jesús gudxë' lë':

—¿Bizx quië ru'u quia' didza', rnau': "Gdu dxi'a"? Nutu nu bönni' naquë' gdu dxi'a. Tuzë' Dios naquë' gdu dxi'a.

¹⁹ Chnözcznu' yugu' le gna bë'ë Dios, gnë':

Cutu gunu' dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na'.

Cutu gdöddu' bunách.

Cutu cuanu'.

Cutu gneu' qui lza'u le cunác.

Cutu ucachi' lanu'.

Ben ba la'n xuz xna'u.

²⁰ Bubi'ë didza' bönni' na', rë' Jesús:

—Bönni' Usëdi, yúgu'të lë ni runcza' cati' ni' nactea' bi'idau'.

²¹ Len yöl-la' dxi'i ladxì' queë', buyúë' lë' Jesús, rnë':

—Tu le ryadzj quiu'. Gyeaj, yjëti' yúgu'të le dë quiu' len bnödzej quegac bunách yechi' lë na' si'u, ati' gata' quiu' yöl-la' tsahui' yehua' yubá. Ni'r huödu' quia', gacu' ca bönni' zijë' zajtë'ë lë'i yag cruz, ati' ta'u neda'.

²² Cati' byönnë' didza' ni, bui'nnë' ati' zhuöjë' rsëbi ladxë'ë le dëtsca queë' yöl-la' tsahui'.

²³ Ni'r buyúë' Jesús gdu cuitië' len gudxë' yugu' bönni' usëd queë':

—Baníg nac la'yáz ga rna bë'ë Dios nup ta'le'i yöl-la' tsahui'.

²⁴ Gulubannë' bönni' usëd queë' ca nac xtidzë'ë ati' leyúbl Jesús gudxë' lequë':

—Lbi'ili', zxi'na'dau', baníg nac la'yazië' ga rna bë'ë Dios bönni' tu'zxöni ladxì'quë' yöl-la' tsahui' quequë'. ²⁵ Nacr baníg tsazië' ga rna bë'ë Dios nu bönni' rlé'inë' yöl-la' tsahui', ca tödba' böa' lu nag yötsi'.

²⁶ Cati' gulayönnë' didza' ni, gulubántërnë' ca', ta'në' la' légaczë':

—¿Nuzxa caz gac ulá, chqui'nu'?

²⁷ Buyúë' lequë' Jesús, rnë':

—Cutu gac gun lë ni bunách, san huaquë' Dios, le rzáqui'në' Dios yúgu'të.

²⁸ Ni'r Pedro gudxë' Lë':

—Xan, netu' nuca'ntu' yúgu'të len da'tu' Li'.

²⁹ Bubi'ë didza' Jesús, rnë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili', nu bönni' uca'në' lidxë', o böchë'ë, o zanë', o xuzë', o xnë'ë, o ngul queë', o yugu' xzi'në', o xyuë', le runë' xchina' o le runë' lban qui didza' dxi'a quia', ³⁰ bönni' ni huazí' queë' yetú gayua'tër ca' dza ni zoaru' na'a, yugu' lidxë', len yugu' böchë'ë, len yugu' zanë', len yugu' xnë'ë, len yugu' xzi'në', len yugu' xyuë', lenca' yugu' le la'bía ládi'gac lë' bunách, ati' yödzlyú zi'a za', gata' yöl-la' na'bán gdu queë'. ³¹ Zian nup nacgac blau na'a, lac cuidi'z ni', ati' nup nacgac cuidi'z na'a, lac blau ni'.

Leyúbl rguíxjö'ë Jesús ca zi'a ludöddë' Lë'

³² Cati' ni' yu'uquë' nöz, ta'benë' zjaquë' Jerusalén, nanörë' Jesús lauquë' bönni' uséd queë'. Nanitcnë' len lu yöl-la' radxiz zjáclenë' Lë'. Leyúbl bchë'ë quizi idxínnutë' na' Jesús. Gzu lahuë' ruí'lenë' lequë' didza' ca nac le ral-la' gac queë', ³³ rnë':

—Rlé'iczi' rbenru' zijru' Jerusalén ga ni' soa nu udöd neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, lu na'gac bxuz uná bë' len lu na'quë' bönni' gdau' tu'sëdi. La'chuguë' quia' gatia', len ludödë' neda' lu na'quë' bönni' gza'a. ³⁴ Lutitjë' neda' bönni' na' len lundë' neda' zi'. Luchijë' neda' zxöna'. Ni'r ludöddë' neda', san cati' gac tsonn dza ubana' lu yöl-la' gut.

Ta'nabnë' Jesús Jacobo len Juan bi gunë' quequë'

³⁵ Ni'r gulabiguë'ë lahuë' Jesús Jacobo len Juan, xzi'në' Zebedeo, len tē' Lë':

—Bönni' Usëdi, rë'nitu' gunu' queëtu' le gnabtu'.

³⁶ Jesús gudxë' lequë':

—¿Bizxa rë'nili' guna' queëli'?

³⁷ Glë' Lë':

—Cati' gdxin dza cö'u ga gna bë'u, ben ga cö'tu' tutu' cuitiu' yubél len yetutu' cuitiu' yögl.

³⁸ Ni'r Jesús gudxë' lequë':

—Cutu nözili' bi rnabli'. ¿Naru' huac si'li' le ral-la' si'a neda', le nac le saca' qui'a? ¿Naru' huac gdil-li' nis ca gdila' neda' nis, gatia'?

³⁹ Gulubi'ë didza', ta'në':

—Huactu'.

Jesús gudxë' lequë':

—Le nactë, le saca' qui'a neda', si'li' ca' lbi'ili', len ca gdila' neda' nis, gdil-li' ca' nis, ⁴⁰ san cutu dë lu na'a cöa' nu cö' cuitia' yubél len nu cö' cuitia' yögl. Dios unödzjë' quequë' bönni' chnupë'ë quequë' yugu' latj na'.

⁴¹ Cati' gulayönnë' didza' ni yechië' bönni' usëd queë' Jesús, lequë' ta'leynë' Jacobo len Juan na'. ⁴² Ni'r bulidzë' lequë' Jesús, rnë':

—Nöziczli' ca tun nup ta'ná be'i yugu' yödz, tu'zeynë' bach bunách, ati' nup nacgac blau ladjquë' ta'ná be'i lza'gac. ⁴³ Cutu gac cni queëli', san nu guë'ni gac zxön ga zoali', ral-la' gun xchinli' yezíca'rli', ⁴⁴ ati' núti'tëzl-li' nu guë'ni gac blau ral-la' gac ca bönni' nada'u queëli' yúgu'tëli'. ⁴⁵ Cni ral-la' gunli' le bida' ni neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, clëg quië nu gun xchina', san quië guna' xchingac bunách len udöda' yöl-la' na'bán quia' le huöá'uida' bunách zian.

Jesús ruúnë' Bartimeo, bönni' nachúl lahuë'

⁴⁶ Ni'r guladxinë' yödz Jericó Jesús len bönni' da'quë' Lë'. Cati' ni' rurujë' yödz ni Jesús, dzagquë' Lë' bönni' usëd queë' lenca' bunách zian. Ra' nöz ni' rō'ë bönni' nachúl lahuë', lë' Bartimeo, xzi'në' Timeo. Rnabë' nu bi gunnz queë'. ⁴⁷ Cati' byönnë' Bartimeo rdödë' ni' Jesús, bönni' Nazaret, gzu lahuë' ru'ë zidzj didza', rnë':

—Jesús, xzi'n xsoë' David. Buechi' ladxi' neda'.

⁴⁸ Guladíl-l lë' didza' nup ta'död ni', tē lë':

—Bseyj ru'u.

Ni'r zidzjr bulidzë', rnë':

—Xzi'n xsoë' David. Buechi' ladxi' neda'.

⁴⁹ Ni'r gzë' dxiz Jesús, rbözë', ati' rë' lequë':

—Gul-lidzë'.

Gululidzë' bönni' na' nachúl lahuë', tē lë':

—Btip ladxu'u. Gyasch. Rulidzë' Li'.

⁵⁰ Ni'r gru'në' tsla'l lari' naxóa yenë'. La' gyastë' len bidë' ga na' zoë' Jesús. ⁵¹ Gnabnë' lë' Jesús, rnë':

—¿Bizxa rë'nnu' guna' quiu'?

Bubi'ë didza' bönni' na' nachúl lahuë', rnë':

—Bönni' Usëdi, rë'nda' gunu' ga huöalj yöj lahua'.

⁵² Jesús gudxë' lë':

—Böaj lidxu'. Chnuhuöacu' le réjlë'u neda'.

La' böalj tē yöj lahuë' ati' zéajlenë' Jesús.

11

Ryazië' Jesús yödz Jerusalén

¹ Guladxinë' Jesús len bönni' da'quë' Lë' gal-la' ga dë Jerusalén, ga na' nacuá' yödz Betfagé len yödz Betania, len ga na' dë ca' Gui'a Ga Rö'gac Yag Olivo. Ni'r Jesús bsölë'ë chopë' bönni' usëd queë', ² rë' lequë':

—Gul-tséaj lu yödzdau' dë lauru' ni', len cati' tsazli' ni', tsajxáca'li'-ba' ni' tuba' búrrodau' nága'ba', nutu nu rbiani lëba'. Gul-sédx-ba' len gul-chë'-ba' quia' ni. ³ Chqui' nu bi guië

lbi'ili' le runli' lë ni, gul-guië nu na': "Xanru' rquinnë'-ba', ati' la' usöla'të'-ba' quiu'."

⁴ Ni'r yjaquë' yajxáca'quë'-ba' búrrodau' na', nága'ba' ga nu ryaz lö'a ga nac ra' nöz, ati' gulasedxë'-ba'. ⁵ Nup nacué' ni' tē lequë':

—¿Bizxa ni runli'? ¿Bizx quië rsedxli'-ba' búrrodau' na'?

⁶ Gulubi'ë didza' bönni' uséd queë' Jesús, glë' lequë' ca na' chgudxczë' lequë' Jesús, ati' glui' lequë' latj bunách ni'.

⁷ Ni'r gulachë'-ba' búrrodau' na' ga na' zoë' Jesús. Gulaxóë' cúdzu'ba' lari' quequë' ati' Jesús gdxie'-ba'. ⁸ Zian bönni' nacué' ni' gulachiljë' lari' quequë' gap nac la' nöz. Yela'gac bunách ni' gulaguitsj zin le guluxxó'a la' nöz.

⁹ Gulazú lau tui' zidzj didza' nup nanörgac lahuë' Jesús len nup na' za'c cúdzu'lë', ta'në':

—Yöl-la' ba. Dios gun la'yë' Bönni' zë'ë ni, nasölë'ë Lë' Xanru' Dios. ¹⁰ Dios gun la'yë' Bönni' ni zi'a gna bë'ë, ca na' gna bë'ë xuz xtau'ru' David. Yöl-la' ba Dios.

¹¹ Cni guc, bdxinë' Jesús Jerusalén, ati' gyazië' lö'a gdau'. Cati' budx buyüë' yúgu'të le nacué' gdu zbi'il ni', burujë' zaca' yödZ Betania le chrdzö', dzagquë' Lë' bönni' uséd queë'.

Jesús rulídZ zi'ë yag higo

¹² Cati' za' rení' yetú dza, ati' tu'rujë' yödZ Betania Jesús len bönni' da'quë' Lë', rdunë' Jesús. ¹³ Zi'tu' blë'inë' tu yag higo dxia xlagui'. Gbiguë'ë ga na' zoa yag na' chqui' utsajxaquë'ë lati' le rbia. Cati' bdxinë' ni' cutu bi yajxaquë'ë le rbia. Xlagui'z dxia le cutu rdxini dza cuia. ¹⁴ Ni'r bulidzë' yag na' Jesús, rnë':

—Cutur nu gagu le rbia quiu'.

Gulayönnë' didza' ni bönni' uséd queë'.

Jesús rulatjë' lö'a gdau'

¹⁵ Cati' guladxinë' Jerusalén Jesús len bönni' da'quë' Lë', gyazië' Jesús lö'a gdau' len gzu lahuë' rubijë' ni'l nup tuti' len nup ta'u lö'a gdau'. Brixë' yugu' blag quegac nup tu'tsá' dumí gza'a, lenca' yugu' ga ta'bö' nup tuti' budödaul'. ¹⁶ Cutu ca' bë'ë latj nu bi gua', uzó'a nöz ga nac lö'a gdau'. ¹⁷ Busëdnë' nup nacué' ni', rnë':

—Nayúj lu guich la'y, rna: "Lidxa' si' lei, yu'u ga lulídZ Dios bunách gdutë yödZlyú." Lbi'ili' chnunli' lei ca nac bloj quegac gban.

¹⁸ Cati' gulayönnë' didza' ni yugu' bxuz uná bë' len bönni' gdau' tu'sëdi, gulazú lauquë' ta'zú ta'bö'ë ludöddë' Jesús, san le tádxinë' bunách, cutu bi glunë' queë', le tu'bani yúgu'të bunách ca nac le rusëdnë' Jesús. ¹⁹ Cati' chrdzö' burujë' Jesús lu yödZ na'.

Rbidx yag higo bulídz zi'ë Jesús

²⁰ Cati' za' rení' yetú dza, guladödë' Jesús len bönni' da'quë' Lë' ga zoa yag higo na' bulídz zi'ë Jesús, len gulalé'inë' lei, chnabídx gdu luí. ²¹ Ni'r yajneynë' Pedro bi guc ati' gudxë' Jesús:

—Bönni' Usëdi, byutsca'. Yag higo ni bulídz zi'u nij, chn-abídx.

²² Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Gul-tsejlë' Dios. ²³ Le nactë rëpa' lbi'ili', chqui' nu bönni' guië' gu'adau' ni: “Bcuit ni, yajsóa lu nis zxön”, len cugác chop ladxë'ë bönni' na' san gdu ladxë'ë tsejlë'ë gunë' Dios ca na' rnë', ca' gac. ²⁴ Qui lë ni na' rëpa' lbi'ili': Yúgu'të le gnabli' cati' ulidzli'-në' Dios, gul-tsejlë' chbennë' queëli' Dios lë na' rnabli', ati' gunnë' queëli'. ²⁵ Cati' ni' rulidzli'-në' Dios, chqui' zoa nu rleyli' nu bi ben queëli', gul-nít lau nu na' quië unít lahuë' ca' lbi'ili' ca' nac dul-la' nabága'li', Xuzli' na' zoë' yehua' yubá. ²⁶ Chqui' cu unít lauli' bunách, cutu unít lahuë' lbi'ili' dul-la' nabága'li' Xuzli' zoë' yehua' yubá.

Yöl-la' uná bë' dë lu në'ë Jesús

²⁷ Ni'r yhuöjquë' Jerusalén Jesús len bönni' da'quë' Lë'. Cati' ni' rdë' Jesús ga nac nchil gdau', guladxinë' ga zoë' yugu' bxuz uná bë' len bönni' gdau' tu'sëdi len bönni' gul tu'zejni'i.

²⁸ Gulanabnë' Jesús, ta'në':

—¿Bizxa yöl-la' uná bë' dë lu na'u runu' yugu' lë ni? ¿Nuzxa caz budöd lu na'u yöl-la' uná bë' gunu' cni'?

²⁹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Neda' ca' gnabda' lbi'ili' tu didza'. Chqui' ubi'ili' quia' didza', ni'r gyëpa' lbi'ili' bi yöl-la' uná bë' runda' yugu' lë ni.

³⁰ ¿Nuzxa budöd lu në'ë Juan uquilë' bunách nis? ¿Naru' Dios o bunách? Gul-natsca'.

³¹ Gulazú lauquë' tun xtídz'a'quë' la' légaczë', ta'në':

—Chqui' gnaru' Dios bsölë'ë lë', guië' rë'u: “¿Bizx quië cutu gyéjlë'li' lë'?” ³² ¿Naru' guiëtsaru'-në': “Gulasölë'ë lë' bönni'?”

Cni ta'zá' ládxi'quë' le tádxinë' bunách zian nacuá' ni' le taqui yúgu'të bunách na' bë'ë didza' uláz queë' Dios Juan na'.

³³ Qui lë ni na' glë' Jesús:

—Cutu nözitu'.

Ni'r Jesús gudxë' lequë':

—Neda' ca' cutu quíxjöi'da' lbi'ili' bi yöl-la' uná bë' dë lu na'a runda' yugu' lë ni.

12

Runë' lsaqui' Jesús quegac huen dxin cunacgac tsahui'

¹ Ni'r gzu lahuë' Jesús ruí'lenë' bönni' da'quë' Lë' didza' yugu' le runë' lsaqui', rnë':

—Gzoë' bönni', szxöni bdë'ë lba uva ga nac la' yël queë'. Glequë' li'aj qui, len gchö'në' röga' guiöj ga gsië' xisi uva na'. Budxië' tu yu'u gup ga nac xtsa' ga nu uyú la' yël na'.

'Ni'r budödë' lu na'quë' huen dxin la' yël queë' na', la'zi'ë gatsj hueaj le unödzej, ati' gyijë' yödz zi'tu'. ² Cati' bdxin dza luchibë' le rbia, bsölë'ë-bi' bi'i huen dxin queë' tsajxi'bi' lu na'quë' huen dxin na' le ral-la' si'ë xanbi' qui le gulabía lba uva na'. ³ Ni'r gulaguel-lë'ë-bi' bi'i na' yugu' huen dxin na' len glundë-bi' zi', ati' gulusölë'ë-bi' ca'zbi'. ⁴ Ni'r bsölë'ë-bi' yetubi' bi'i huen dxin queë' bönni' xan la' yël na', ati' bi'i ni gululadxë-bi' guiöj, gululë'ë icjbi'. Glu'ë dö' queëbi'. ⁵ Ni'r bsölë'ë-bi' ca' yetubi' bi'i huen dxin queë' bönni' xan la' yël na', ati' bi'i ni guludöddë-bi'. Bsölë'ë-bi' ca' zianrbi' ati' la'cbi' gluncdë-bi' zi' len yela'cbi' guludödcde-bi'.

⁶ 'Nutur nu nagá'n queë' xan la' yël na'. Naga'nzbi' bi'i bönni' queë' ati' nadxi'itsquinë-bi'. Ga jajseytë, bsölë'ë-bi' zxi'në', rnë': "Lunë' ba la'n zxi'na'." ⁷ Ni'r gulanë' la' légaczë' bönni' huen dxin na', ta'në': "Bi'i ni ral-la' gaqui queëbi' la' yël ni. Gul-dá, gdódiru-bi' ati' gaqui queëru' la' yël ni." ⁸ Qui lë ni na' gulazönë-bi' len guludöddë-bi'. Gularu'në-bi' ni'l la' yël qui lba uva na'.

⁹ Ni'r gnabnë' bönni' nacu'ë ni' Jesús, rnë':

—¿Nacx gunë' chqui'nu', bönni' xan la' yël na'? Huidë' len huadödcde' bönni' huen dxin na', ati' udödë' lu na'gac bunách yubl la' yël na'.

¹⁰ ¿Naru' cu nulábnili' lë na' nayúj lu guich la'y? Cni rna:

Guiöj na' gularu'në' bönni' tu'cu'ë zö'ö,

Na'a nac guiöj len, squin zö'ö.

¹¹ Xanru' Dios benë' ga nac cni

Ati' rubániru' ca nac lë ni rlé'iru'.

¹² Ni'r gulazú gulabö'ë la'zönë' Jesús le táquibe'inë' benë' lsaqui' ni ca nac quequë', san tádxinë' bunách zian nacuá' ni' len qui lë ni na' guluca'në' Lë', zhuöjqüë'.

Ca nac le ta'guíxj lazgac bunách

¹³ Gdöd lë ni yugu' bönni' gdau' uná bë' na' gulasölë'ë ga zoë' Jesús la'quë' bönni' gdau' fariseo len bönni' da'quë' Herodes quië lunë' ga bi gnë' Jesús quië gac luquië' Lë'. ¹⁴ Guladxinë' ga na' zoë' Jesús bönni' ni, len të' Lë':

—Bönni' Usëdi, nözitu' ru'u didza' gdu'të li. Cutu rui' ladxu'u bi ta'náz bunách, le curuyuzu' le tu'luí'z cuingac bunách, san rusëdnu' ca nacz le rë'nnë' Dios lun bunách. ¿I runn netu' latj zxba queë' Moisés quíxj laztu' le tu'quíxjé' uláz queë' César? ¿Naru' uguíxjtu' o cutu quíxjtu'?

¹⁵ Ráquibe'inë' Jesús tu'ë didza' lu yöl-la' rguilj ladxi' quequë' ati' rë' lequë':

—¿Bizx quië rubijli' neda' didza'? Gul-djua'tsca' quia' tu dumí rda quië glé'ida' lei.

¹⁶ Djua'quë' lei ati' gnabnë' lequë' Jesús, rnë':

—¿Nuzxa lahui da' lè'i ni len nuzxa lei ni?

Gulubi'ë didza', ta'në':

—Queë' César na'.

¹⁷ Ni'r Jesús gudxë' lequë', rnë':

—Gul-nödzj queë' César le naqui queë' César, ati' queë' Dios le naqui queë' Dios.

Gulubannë' ca nac didza' bubi'ë Jesús.

Ca nac qui yöl-la' rubán lu yöl-la' gut

¹⁸ Ni'r guladxinë' ga zoë' Jesús la'quë' bönni' gdau' saduceo. Bönni' ni ta'në' cutu lubán nup chnatgac. Qui lë ni na' glë' Jesús, ¹⁹ ta'në':

—Bönni' Usëdi, Moisés nuzujë' queëtu' lu guich chqui' gatië' bönni' cuzóa bi'i queë', ati' uga'nnu ngul queë', ral-la' utság ná'lenbi'-nu bi'i böchë'ë bönni' na' len uzoabi' bi'idau' gachi' bi'i queëbi' böchi'bi'. ²⁰ Gulacua'bi' gadxbi' bi'i nac böchi'cbi'. Bi'i zi'al na' butság ná'lenbi'-nu ngul, ati' gutbi', nutu nu gul-la' bi'idau' queëbi'. ²¹ Bi'i buróp na' butság ná'lenbi'-nu ngul uzéb na', ati' gutbi' ca', nutu nu gul-la' bi'idau' queëbi'. Lëzca' cni guc queëbi' bi'i bunn. ²² Cni guc, gulutság ná'lenbi'-nu yúgu'tëbi', nutu nu gul-la' bi'idau' queëbi'. Ga yajseytë, gutnu ca' ngul na'. ²³ Na'a, cati' lubán nup chnatgac, ¿núxalbi' gáquinu queëbi' ngul na', le gulutság ná'lenbi'-nu igádxëbi'?

²⁴ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Rchíxili' le cunúnbë'li' le nayúj lu guich la'y len cutu nözili' ca nac yöl-la' huac queë' Dios. ²⁵ Cati' lubán nup chnatgac, cutu ca' lutság na'quë', len cutu la'cuá'lenë'-nu ngul bönni', san lacquë' ca nacquë' gbaz la'y queë' Dios, nacul'ë yehua' yubá. ²⁶ Na'a, ca nac quegac nup chnatgac chqui' lubán, ¿naru' cu nulábinili' le buzujë' lu guich Moisés? Rui' didza' ca na' bulidzë' lë' Dios lu yag yötsi'dau' regui, rë' lë': “Neda' naca' Dios queë' Abraham len Dios queë' Isaac, len Dios queë' Jacob.” Le gnë' cni quequë', nac bë' nabanquë' zal-la' glatië' zi'al. ²⁷ Dios naquë' Dios quegac nup nabangac, clëg quegac nup natgac tsaz. Szxönitër rchíxili'.

Le nac blau gna bë'ë Dios

²⁸ Bidë' ca' ga zoë' Jesús bönni' gdau' usëdi. Byönnë' ca na' glui'lenë' Jesús didza' len nöznë' dxí'adau' bubi'ë didza' Jesús. Qui lë ni na' gnabnë' Jesús, rnë':

—¿Bizxal le gna bë'ë Dios nactër blau ca yúgu'të le gna bë'ë?

²⁹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Le gna bè'è nactër blau ca yúgu'të nac lë na' rna: “Gul-yöni bunách Israel. Xanru' Dios, tuzè' Lë' naquë' Xanru'. ³⁰ Ral-la' gdxì'inu' Xanu' Dios gdu ladxu'u, len lu gdu icj láchxi'da'u len lu gdu yöl-la' rejni'i quiu' len lu gdu yöl-la' huac quiu'.” Lë ni nac le gna bè'è nactër blau. ³¹ Le gna bè'è nac buróp, tuz ca nac. Cni rna: “Ral-la' gdxì'inu' lza'u ca nadxí'i cuinu'.” Cutu ca' zoa yetú le gna bè'è nacr blau ca chop ni gna bè'è.

³² Ni'r gudxë' Jesús bönni' gdau' usëdi na', rnë':

—Dxí'adau' gnau', Bönni' Usëdi. Le nacz rnau'. Tuzë' naquë' Dios, len nutur nu zoa nac Dios. ³³ Quië gdxì'iru'-në' Dios gdu láchxi'ru', len lu gdu yöl-la' rejni'i queëru' len lu gdu icj láchxi'dau'ru' len lu gdu yöl-la' huac queëru', len quië gdxì'iru' lza'ru' ca nadxí'i cuinru', nacr lsaca' ca yúgu'të böa' bëdxau' rudödicru'-ba' lu bcugu la'y queë' Dios, lenca' ca yúgu'të böa' bëdxau' ruzégui'cru'-ba' lu bcugu na'.

³⁴ Catì' byönnë' Jesús dxí'adau' rubi'ë didza' bönni' ni, ni'r gudxë' lë', rnë':

—Yelatì'z ryadzj quiu' gúnbë'u le rna bè'è Dios.

Nutur nu burugui bi gnabi Jesús.

¿Nuzxa zxi'n naquë' Cristo?

³⁵ Catì' ni' rusëdnë' Jesús bunách ga nac nchil gdau', rnë':

—¿Bizx quië ta'në' bönni' gdau' usëdi naquë' Cristo zxi'n xsoë' David? ³⁶ Lëczë' David na' bè'è didza', zóalenë' lë' Dios Bò' La'y, gnë':

Xanru' Dios gudxë' Xana':

“Grö' cuit lë'a yubél

Catì' gunra' ga luzechu zxibgac Lau'

Nup cuta'le'i Li' dxi'a.”

³⁷ ¿Naru' nactsë' Cristo zxi'n xsoë' David chqui' lëczë' David na' rnë' queë' naquë' Xanë'?

Guladzág láchxi'gac didza' ni bunách zian nacuá' ni' tu'zë naggac Lë'.

Jesús ruquíë' bönni' gdau' tu'sëdi

³⁸ Ni' rusëdnë' bönni' da'quë' Lë' Jesús, rë' lequë':

—Gul-gún chí'i cuinlí' quequë' bönni' gdau' tu'sëdi. Ta'dzág láchxi'quë' ta'dë' ni'l na'l, nácuquë' lari' tunn. Ta'dzág láchxi'quë' ca' tu'lídz tsahui' lequë' bunách gap nac lu yë'y. ³⁹ Ta'bö'ë yugu' latj blau lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bunách lenca' gap tu'dubë' ti'j tahuë'. ⁴⁰ Tu'gúë' lidxcnu ngul uzëb len quië luluí'z tsahui' cuinquë', xtsey tu'lidzë' Dios. Yugu' bönni' ni, gúntscarë' lequë' zxguia' Dios.

Le bunödzjnu queë' Dios tu ngul uzëbdau'

⁴¹ Tsal ni' rö'ë Jesús nchil gdau' ga zoa gui'n ga ta'gú'u bunách dumí gun, ruyúë' ca tun bunách ta'gú'u dumí lu gui'n.

Dumí zian ta'gu'ë bönni' dë yöl-la' tsahui' quequë'. ⁴² Ni'r bdxinnu ni' ngul yechi' uzëbdau', glu'nu chop dumí lasdau', le zäca'gac láti'dau'z. ⁴³ Ni'r bulidzë' yugu' bönni' usëd queë' Jesús, rë' lequë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili', ngul yechi' uzëbdau' ni glu'rnu ca yúgu'të nup bi ta'gú'u lu gui'n qui gdau'. ⁴⁴ Ta'gu'ë qui le nagánz quequë' yúgu'të bönni' ni, san ngul ni, lu yöl-la' yéchi'dau' queënu glu'nu gdu'të la'z dui tsca le dëz queënu, le ral-la' gáhuinu.

13

Rguíxjö'ë Jesús ca zi'a luquindjë' gdau'

¹ Cati' burujë' Jesús nchil gdau', gudxë' Lë' tuë' bönni' usëd queë', rnë':

—Bönni' Usëdi, byutsca' nactga yugu' yu'u zxön ni, len nactga yugu' guiöj lë'i zö'ö quegac.

² Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Rlë'inu' yugu' yu'u zxön ni, san cutu ca' ugá'n ni guiöj lahui lzë'i, le luquíndj leygac bunách.

Le lac bë' cati' zi'a udx qui yödzlyú

³ Ni'r yjaquë' Jesús len bönni' da'quë' Lë' lu Gui'a Ga Rö'gac Yag Olivo, gui'a na' dë ca dödl ra' gdau'. Cati' chrö'ë ni' Jesús, glë' Lë' la' légaczë' Pedro len Jacobo len Juan len Andrés, ⁴ ta'në':

—Gdixjöi' netu' batx lac lë ni. ¿Bizxa gac bë' chzoa lac yúgu'të lë ni?

⁵ Bubi'ë didza' Jesús, rusëdnë' lequë', rnë':

—Gul-gún chi'i cuinli' qui nadxi nu si' ye'i lbi'ili'. ⁶ La'lá' lauquë' zian bönni' si' laquë' ca lea' neda', la'në' nacque' Cristo. Cni la'zi' yé'inë' bunách zian.

⁷ Ni'r cati' yönili' rac gdil-l ni'l na'l, cutu gádxili'. Yúgu'të lë ni ral-la' gac, san cutu rdxini dza udx. ⁸ Tu yödz til-len yetú yödz len tu ga nu rna bë' tsajtil-len yetú ga nu rna bë'. Zian latj sa' rtit len gac gbin. Lun rusbö bunách. Yugu' lë ni lac le su lau la'zaca' la'guí'i bunách dza ni'.

⁹ Ni'r gul-gún chi'i cuinli', le ludödë' lbi'ili' lu na'quë' bönni' yúlahui'. La'guinë' lbi'ili' gap tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío. Gdxinli' lauquë' bönni' ta'ná bë'ë len lauquë' bönni' ta'ná bé'inë' yödz zi'tu'. Lunë' cni queëli' le da'li' neda', san ni' gunli' lna' lau quia' neda'. ¹⁰ Zi'al ca gdxin dza udx, run bayúdx gac lban qui didza' dxi'a quia' laugac bunách gdu'të yödzlyú. ¹¹ Cati' ni' la'chë'ë lbi'ili', len ludödë' lbi'ili' lu na'quë' bönni' yúlahui', cutu güi' ládxi'li' bizxa gnali'. La' dza ni'z Dios gunnë' queëli' didza' güi'li', ati' lë ni gnali'. Cati' ni' güi'li' didza', clëg lbi'izli' na' gnali', san Dios Bö' La'y gnë'. ¹² Ludöd

la' böchi'gacz bunách lu na'quë' bönni' ludödcdë' lequë'. Bönni' nacua'bi' bi'i quequë' ludödë' la' xzi'ngacczë' ca', ati' xzi'nquë' na' ludödbi' la' xuz xná'gacczbi' lu na'quë' bönni' ludödcdë' lequë'. ¹³ Luzóa lbi'ili' tsia'l yúgu'të bunách le da'li' neda', san nul-li' gua' glenli' lë na' gac ga gdxinr dza udx, ulali'.

¹⁴ 'Nup tu'láb didza' ni ral-la' la'yejni'i. Buzujë' lu guich Daniel, bönni' ni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, le rna cni: "Tsaz ga cutu ral-la' tsaz tu le xöhui' le rusnít." Dza ni'r ral-la' la'xündj nup nacua' luyú Judea, tsjac gap nac guí'adau'. ¹⁵ Nu zoa cju'u dza ni' ral-la' gzxundjtë, len cutu huötj zxa nu' tsajxi' bi' dë qui lu yu'u. ¹⁶ Nu zoa ladj guixi' ral-la' gzxundjtë, len cutu huöaj tsajxi' lari' rxoa yeni. ¹⁷ Bica' bayechi' ngul dza ni' nua'cnu-bi' bi'idau', lenca' ngul tu'gádxinu-bi' bi'idau'. ¹⁸ Gul-lidzë' Dios gnábili-në' cugún bayúdx gzxundjli' cati' nac beo' zia. ¹⁹ Yugu' dza ni' la'zaca' la'guí'ir bunách ca le gac ziatël cati' zi'a guta' yödzyú le benë' Dios ga rdxintë na'a dza, ni dza zi'a za'c cutu gac cni. ²⁰ La'naru' cu nunë' Dios ga luhuöác nabábz yugu' dza ni', nutu nu ulá, san le nadxi'inë' nup chgröczë', chnunë' queë' gunë' ga luhuöác nabábz yugu' dza ni'.

²¹ Na'a, chqui' nu guië lbi'ili': "Gul-yutsca', ni zoë' Cristo", o gna: "Gul-yutsca', ni' zoë'", cutu ca' tséjlë'li' nu na'. ²² La'lá' lahui zian nup la'zì' ye'i bunách, la'në' nacquë' Cristo len la'në' nacquë' bönni' tu'ë didza' uláz queë' Dios. Lului'në' le lac bë' len lunë' yugu' yöl-la' huac zxön. Huala'zì' yé'inë' ca' nup gröczë' Dios la'naru' la'záqui'në'. ²³ Ni'r lbi'ili', gul-zóa ban ládxi'li'. Yúgu'të chgudxa' lbi'ili' ziatël ca gac.

Ca huödë' Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách

²⁴ Gnë' ca' Jesús:

—Yugu' dza ni', töd gac dza na' la'zaca' la'guí'i cni bunách, gchul gbidz len cutu gun yeni' beo'. ²⁵ La'guíndj bölj luzxbá len la'xzíz le nala'gac, nacgac blau luzxbá na'. ²⁶ Ni'r la'le'i neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, za'a lu böaj luzxbá, napa' yöl-la' huac zxön len yöl-la' yení' quia'. ²⁷ Gsöla'gaca'-në' gbaz la'y quia', lutubë' bunách rô quia' nacua' idáp la'a yödzyú, ga naguél-la'të luyú bidx, ga rdxintë ga naguél-la' luzxbá.

²⁸ 'Gul-tsejni'i le rusëdi lbi'ili' yag higo. Catì' ta'lén xzuza' në'i huë'ndau' len rubía xlagui' yulu, nözili' chzoa gdxin dza gba. ²⁹ Lëzca' cni, catì' glé'ili' tac lë ni, gnözili' chzoa gdxin dza udx na', len chrdzag lau. ³⁰ Le nactë rëpa' lbi'ili', yúgu'të lë ni lac ziatël ca lat nup nacua' dza na'. ³¹ Huadöd qui luzxbá len qui luyú ni, san xtídza'a gatga töd qui.

³² 'Catì' gdxin dza ni' o dzö' ni', nutu nu nözi. Cutu nözcnë' gbaz la'y nacu'ë yehua' yubá, len cutu nözda' neda', Zxi'në' Dios. Tuzë' Dios Xuz nöznë'. ³³ Qui lë ni na', gul-spán ládxi'li'.

Gul-zóa sina' len gul-lidzë' Dios le cutu nõzili' bizxa dza gac lë ni. ³⁴ Gac ca rac cati' zijë' zi'tu' tu bõnni'. Cati' chzoa uzë'ë lidxë', udödë' lu na'quë' huen dxin queë' yugu' le dë queë'. Qui queëquë' gu'ë xchinquë' len gna bë'ë soa ban ladxi' nu zoa huen chi'i ga nu ryaz. ³⁵ Gul-zóa lbi'ili' ban ladxi' le cutu nõzili' batx huödë' xan yu'u, cati' chrdzö', o gatsj lahui' yël, o cati' rbödxba' xzi'n druz, o zildau'. ³⁶ Gul-gún cni, cui duxaquë'ë lbi'ili' rasli' chqui' huödë' tu tsalz. ³⁷ Lë ni rëpa' lbi'ili', rëpa' ca' yúgu'të bunách: Gul-zóa ban ladxi'.

14

Tun xtídza'quë' bõnni' gdau' la'zönë' Jesús

¹ Yechóp dza ca' gac Lni Pascua cati' tu'spanë' bõnni' judío ca benë' Dios, buslë' xuz xtau'quë' luyú Egipto, nac lni cati' tahuë' yöt xtil cunazí' xnë'i. Ta'zú ta'bö'ë bxuz uná bë' len bõnni' gdau' tu'sëdi la'zönë' Jesús bagachi'z quië ludöddë' Lë'.

² Ta'në':

—Cutu gac sönru'-në' dza lni le lun rusbõ bunách.

Ngul rgu'nu icjë' Jesús le rla' zxix

³ Zoë' Jesús yödz Betania, lu yu'u lidxë' Simón, bõnni' güi'inë' huë' nudzu' ruzöd. Tsal ni' rö'ë rahuë' Jesús, gyaznu ngul, nua'nu böga'dau' náquini guiöj zaca', yudz le rla' zxix qui yöj susén las gdu, le zaca' szxöni. Bla'anu böga'dau' na' len glu'nu le rla' zxix icjë' Jesús. ⁴ Gulaléylanë' la'quë' bõnni' nacu'ë ni', ta'në' la' légaczë':

—¿Bizx quië guc ditj le zxix na'? ⁵ La'naru' nu guti' lë na', huazí' qui yelati' ca lazxjru' qui tu iz quië nu quisi quegac bunách yechi'.

Szxöni gulanë' queënu.

⁶ Ni'r Jesús bë'ë didza', rnë':

—Gul-güi'-nu latj. ¿Bizx quië rnë zi'li' queënu? Nac dxi'a le bennu quia'. ⁷ Nacuá'lentecz lbi'ili' bunách yechi', len bátti'tëz guë'nili', huac gunli' dxi'a quequë', san neda' cutu sóatecza' ga zoali'. ⁸ Tsca le gzxáqui'nu bennu ngul ni. Glu'nu neda' le rla' zxix ni, bupa'nu neda' zí'atël ca ggacha'a yeru ba. ⁹ Le nactë rëpa' lbi'ili', gáti'tëz ga gac lban qui didza' dxi'a quia' gdu yödzyú, soa nu quixjö' ca' lë ni bennu quia' ngul ni. Cni gac quië nu tsajnéy lënu.

Rzi' lu në'ë Judas udödë' Jesús

¹⁰ Ni'r brujë' Judas Iscariote, bõnni' nabáblenë' chinnuë' na' da'quë' Jesús, gyijë' ga nacu'ë bxuz uná bë' quië udödë' Jesús lu na'quë'. ¹¹ Cati' gulayönnë' xtídze'ë Judas na', guludzijne' ati' gulazí' lu na'quë' lu'ë lë' dumí. Ni'r gzu lahuë' Judas rzu rbö'ë udödë' Jesús lu na'quë'.

Le ri'j ráguru' ruspanru' ca gutië' Xanru'

¹² Nac dza rzu lau lni tahuë' yöt xtil cunazí' xnë'i, dza na' tu'döddë'-ba' bö'cu' zxíla'dau' tahuë' Lni Pascua na', cati' tu'spanë' ca benë' Dios buslë' bönni' judío luyú Egipto. Ni'r gulanabnë' Jesús bönni' usëd queë', ta'në':

—¿Gazx rë'nnu' tseajtu' tsajpa'tu' le gáguru' xtsö' qui Lni Pascua?

¹³ Ni'r bsölë'ë chopë' bönni' usëd queë' Jesús, rë' lequë':

—Gul-tséaj lu yödz. Ni' huadzagli' tu bönni' nu'ë rö'ö nis. Gul-tséajlenë'. ¹⁴ Ga na' tsazië', gul-guië' xan yu'u na': “Rnë' Bönni' Usëdi: ¿Gazx zoa yu'u ga na' gágulengaca'-në' bönni' usëd quia' xtsö' qui Lni Pascua?” ¹⁵ Ni'r ului'inë' lbi'ili' tu yu'u zxön ga nac buróp cuia ga chnabá'a. Gul-pá' ni' le gáguru'.

¹⁶ Gularujë' bönni' usëd queë' na', guladxinë' lu yödz, ati' yajxáca'quë' yúgu'të ca na' chgudxë' lequë' Jesús. Gulupë'ë ni' le lahuë' qui Lni Pascua.

¹⁷ Cati' chgul, bdxinë' ni' Jesús, dzagquë' Lë' idxínnutë' bönni' usëd queë'. ¹⁸ Tsal ni' rö'quë' tahuë', bë'ë didza' Jesús, rnë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili', zoa nu dzag lbi'ili', nu rágulen neda' tsazxön, udöd neda' lu na'gac bunách.

¹⁹ Ni'r guluhui'nnë' len gulazú lauquë' të' Lë' tu tuë':

—¿Naru' neda'?

Yetué' ca' gnë':

—¿Naru' neda'?

²⁰ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Nac nu nutsa' ladj chínnuli' ni, bönni' na' nunë'ë në'ë tsazxön len na'a lu zxiga'. ²¹ Tsija' ga gatia' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, ca na' nayúj lu guich la'y ca gac quia', san bica' bayechi' bönni' na' udödë' neda' lu na'quë' bönni' ludöddë' neda'. Dxi'ar gac queë' bönni' na' la'naru' cu guljë'.

²² Tsal ni' tahuë', gdel-lë'ë yöt xtil Jesús. Gudxë' Dios: “Xclenu'.” Buzxuzxjë' lei len bë'ë quequë', rnë':

—Gul-gagu. Lë ni nac gdu ca nayá' nabana'.

²³ Gdel-lë'ë ca' tu zxíga'dau' len gudxë' Dios: “Xclenu'.” Ni'r bë'ë quequë', ati' glë'jcdë' lei yúgu'të'. ²⁴ Rë' lequë' Jesús:

—Lë ni xchöna' le run tsutsu didza' cub rucá'n tsahui', le núnlenë' bunách Dios. Rön ni glalj ni'a quegac bunách zian. ²⁵ Le nactë rëpa' lbi'ili', cutur gui'ja' xisi uva ga gdxinr dza gui'ja' le cub ga ni' rna bë'ë Dios.

Rnë' Jesús gnë' Pedro cutu nunbë'ë Jesús

²⁶ Gdöd glul-lë' yöl-la' ba, gularujë' zjaquë' Gui'a Ga Rö'gac Yag Olivo. ²⁷ Ni'r gudxë' lequë' Jesús, rnë':

—Yúgu'tèli' gac chop ládxi'li', uca'nli' neda' na'a dzö', le nayúj lu guich la'y, rna: “Gdödda'-nè' uyú bö'cu' zxila', ati' lásłasba' bö'cu' zxila' na'.” ²⁸ Töd ubana' lu yöl-la' gut, zi'al ca lbi'ili' tsija' luyú Galilea.

²⁹ Ni'r Pedro gudxë' Jesús, rnë':

—Zal-la' lac chop ládxi'quë', luca'në' Li' yúgu'të', cutu ca' gac chop ladxa'a neda'.

³⁰ Jesús gudxë' lë', rnë':

—Le nactë rëpa' li', la' dzö' niz, zi'a cödxlba' zxi'n druz le buróp lzu, tsonn lzu gnau' cutu núnbë'u neda'.

³¹ Ni'r gneynë' Dios Pedro, rnë':

—Zal-la' gátlentea' Li' tsazxön, cutu ca' gnia' cutu núnbë'a Li'.

Lëzca' cni gulanë' yúgu'të'.

Jesús rulidzë' Dios la' yël Getsemaní

³² Ni'r guladxinë' la' yël Getsemaní Jesús len bönni' da'quë' Lë', ati' gudxë' lequë' Jesús, rnë':

—Gul-cö' ni, tsal tsija' neda', tsajlidza'-në' Dios.

³³ Bchë'ë Pedro len Jacobo len Juan, ati' gzu lahuë' rdzöbnë' Jesús len rsëbi ladxë'ë. ³⁴ Gudxë' lequë' Jesús, rnë':

—Huatcza' lu yöl-la' rsëbi ladxë'. Gul-cöz ni len gul-ná' yël.

³⁵ Ni'r gzë'ë Jesús yeláti'dau' len butság lahuë' lyu, bulidzë' Dios. Gnabnë' Lë', chqui' huac, ucuitë' queë' le ral-la' saca' qui'ë dza na'. ³⁶ Ni' rulidzë' Dios, rnë':

—Xúza'dau', yúgu'të huac gunu' Li'. Bcuit lë na' ral-la' saca' qui'a, san clëg ca rë'nda' neda', san ca rë'nnu' Li', gunu'.

³⁷ Ni'r böjë' Jesús ga na' nacu'ë bönni' usëd queë', yajxaquë'ë lequë' tasië'. Gudxë' Pedro:

—Simón, ¿rastsu'? ¿Naru' cu rubijtsu' yen lau' tu chi'itëz?

³⁸ Gul-ná' yël len gul-lidzë' Dios, gnábili'-në' cui gata' latj dulú'u yöl-la' lbi'ili' tu' xöhui'. Le nactë bö' nacczli' zoacz sina', san lu yöl-la' bunách queëli' rcuúdi'li'.

³⁹ Ni'r zijë' leyúbl Jesús, rulidzë' Dios, len la' tuz ca gnë'.

⁴⁰ Cati' böjë' leyúbl ga na' nacu'ë, yajxaquë'ë lequë' tasië' le dxia bëchcál lauquë'. Cutu nözcnë' bizxa didza' lubi'ë, lë' Lë'.

⁴¹ Cati' böjë' le bunn lzu ga na' nacu'ë, rë' lequë':

—¿Rátsali'? ¿Ruzí'tsa ládxi'li'? Tsca'ti' gaz. Chbdxin dza. Gul-yutsca', Neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, chnadöda' lu na'gac bunách dul-la'. ⁴² Gul-tsás, huayejru'. Gul-yutsca', chzë'ë bönni' na' udödë' neda' lu na'gac bunách.

Ta'zönë' Jesús

⁴³ Ni' ru'ë didza' ni Jesús, bdxinë' Judas, bönni' nabáblenë' chinnuë' na' da'quë' Jesús, ati' zá'clenë' lë' bönni' zian, nua'quë' guia tuchi' len yag. Nasöla'quë' lequë' yugu' bxuz

uná bē' len bōnni' gdau' tu'sēdi len bōnni' gul tu'zejni'i.
 44 Judas, bōnni' na' rudōdē' Jesús lu na'quē' chnului'inē' lequē'
 tu le gac bē' nu nac Jesús, gnē':

—Bōnni' na' utság lahua'-nē', Lē' na' Jesús. Gul-sōnē' len
 gul-chē'ē. Gul-yutsquē'.

45 Cati' bdxinē' ni' Judas, la' gbíga'tē' ga na' zoē' Jesús len
 gudxē' Lē':

—Bōnni' Usēdi, Bōnni' Usēdi.

Ni'r butság lahuē' Jesús. 46 Ni'r gulazōnē' Jesús len gulachē'ē
 Lē' nadzunē'.

47 Ni'r tuē' bōnni' ni' dē'ē Jesús glijē' guia tuchi' len benē'-bi'
 huē' bi'i huen dxin queē' bxuz blau, bchuguē' guid nagbi'.

48 Jesús gudxē' bunách na', rnē':

—¿Narújtsali' nua'li' guia tuchi' len yag quiē sōnli' neda',
 runli' ca runli' rzōnli'-nē' gban? 49 Yugu' dza gzóalena' lbi'ili'
 rusédgacda' bunách ga nac nchil gdau' ati' cutu gzxōnli' neda',
 san rac cni quiē utság le nayúj lu guich la'y.

50 Ni'r guluca'nē' Jesús yúgu'tē bōnni' usēd queē',
 ta'zxundjē'.

Rzxundjbi' tubi' bi'i ra'bán

51 Zoabi' ca' ni' bi'i ra'bán zajnaubi' Jesús, nuxóaz cuinbi'
 lari' blaga'. Yugu' bōnni' na' nachē'quē' Jesús gulazōnē'-bi'
 52 san busanbi' lari' na', xguidzbi' buzxundjbi'.

Rdxinē' Jesús laquē' bōnni' yúlahui' blau

53 Gulachē'ē Jesús lahuē' bxuz blau, ati' ni' guludubē'
 yúgu'tē bxuz uná bē' len bōnni' gul tu'zejni'i len bōnni' gdau'
 tu'sēdi. 54 Pedro yajnáuē' Jesús zi'tu' zi'tu'z, gyaziē' lō'a lidx
 bxuz blau na' len grō'lenē' tsaxxōn ni'a nē'ē bxuz blau na',
 rutsē'i cuinē' ra' gui'.

55 Yugu' bxuz uná bē' len yúgu'tē bōnni' yúlahui' blau gu-
 luguiljē' tu le luspaguē'ē Jesús quiē gac la'chuguē' queē' gatiē'
 san cutu bi guludzōlnē'. 56 Gulanē' queē' Jesús le cunác bōnni'
 zian, san cutu yajlōzgcac le gulanē' queē'. 57 Ni'r gulazuinē'
 bōnni' gulanē' queē' Jesús le cunác, ta'nē':

58 —Netu' byōnitu' didza' bē'ē bōnni' ni, gnē': “Uquindja'
 gdau' ni, lē ni naqui lu ni'a lu na' bunách, ati' tsonn dzaz
 uchisa' yetú le cunaqui lu ni'a lu na' bunách.”

59 Ni lē ni, cutu yajlōzgcac xtídza'quē'.

60 Ni'r gyasē' bxuz blau na' gatsj lahui'l bunách nacuá' ni',
 len gnabnē' Jesús, rnē':

—¿Naru' cu rubi'tsu' didza'? ¿Bizxa na' ta'nē' quiu' bōnni' ni?

61 Jesús, dxiz zoē', cutu bi didza' rubi'ē. Gnabnē' Lē' leyúbl
 bxuz blau na', rnē':

—¿Naru' nacu' Li' Cristo, Zxi'nē' Dios La'y?

62 Bubi'ë didza' Jesús, rnë':

—Naca'. Glé'ili' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, soa' cö'a cuitië' yubél Dios napczë' yöl-la' huac cati' ni' huöda' lu böaj luzxbá.

63 Ni'r lu yöl-la' rley queë' bchözë' lari' nacuë' bxuz blau na', rnë':

—¿Nuzxar naquíniru' nu quixjö'? 64 Ryöniczli' ruca'në' Dios ca'z len didza' ru'ë. ¿Nacx runi lbi'ili'?

Yúgu'të' gulachuguë' queë' gatië'.

65 Ni'r gulazú lauquë' la'quë' tu'chijë' Jesús zxöna'. Gulsejyë' lahuë' len glundë' Lë' zi', ta'në':

—Gnë ya'atsca' nuzxa na' bë' Li'.

Gulagapë'ë ru'ë Jesús bönni' ni'a në'ë bxuz blau.

Rnë' Pedro cutu nunbë'ë Jesús

66 Cati' ni' zoë' Pedro lö'a zxan yu'u, bdxinbi' ga zoë' bi'i ngul huen dxin queë' bxuz blau na'. 67 Cati' blé'ibi' Pedro, rö'ë rutsë'i cuinë' ra' gui', buyubi' lë', rnabi':

—Da'u ca' li' Jesús, bönni' Nazaret na'.

68 Gdá'baguë'ë Pedro, rnë':

—Cutu núnbë'a-në', len cutu nözda' bizxa na' rnau'.

Burujë' Pedro yajsóë' ga nu ryaz lö'a. Ni'r grödxba' zxi'n druz. 69 Buyubi' lë' leyúbl bi'i ngul huen dxin na', len gzu laubi' rëbi' nup nacué' ni':

—Bönni' ni dzaguë' lequë'.

70 Leyúbl gdá'baguë'ë Pedro. Yelati' gdzey të Pedro nup nacué' ni', ta'ná:

—Le nactë dzagu' lequë', le nacu' bönni' Galilea. Yöl-la' rui'z quiu' didza' nac bë'u, le tuz ca rnëli'.

71 Gzu lahuë' Pedro rudxía dö' cuinë', len rneynë' Dios, rnë':

—Cutu ca' núnbë'a-në' bönni' na' rui'li' didza' ca nac queë'.

72 La' grödxhtëba' zxi'n druz le buróp lzu. Ni'r yajneynë' Pedro didza' na' bë'ë Jesús, gudxë' lë': “Zi'a cödxlba' zxi'n druz le buróp lzu, tsonn lzu gnau' cutu núnbë'u neda'.” Cati' yajneynë' didza' ni, gzu lahuë' rbödxtsquë'.

15

Rdxinë' Jesús lahuë' Pilato, bönni' rna bë'ë

1 Ni' nac zildau', glun xtídza'quë' yugu' bxuz uná bë' len bönni' gul tu'zejni'i len bönni' gdau' tu'sëdi, len yúgu'të bönni' yúlahui' blau. Ni'r gulachë'ë Jesús náguë'ë len guludödë' Lë' lu në'ë Pilato, bönni' rna bë'ë. 2 Pilato gnabnë' Jesús, rnë':

—¿Naru' nacu' Li' Bönni' gna bé'inë' bunách judío?

Bubi'ë didza' Jesús, rnë':

—Ca nac rnau'.

³ Zian le guluquíe' Jesús bxuz uná bē'. ⁴ Ni'r gnabnē' Lē' leyúbl Pilato, rnē':

—¿Naru' cu rubi'tsu' didza'? Bzētsca' nagu' cáti'ga zian le ta'nē' quiu'.

⁵ Cutu bi didza' bubi'ē Jesús. Ca' guc, bubannē' Pilato.

Ta'chuguē' queē' Jesús gatiē'

⁶ Dē tu le runē' Pilato cati' rac lni na', rusanē' quegac bunách tu bönni' nadzunē' lidx guía, núti'tēz nu ta'náb. ⁷ Nadzunē' lidx guía bönni' lē' Barrabás, ati' dzagguē' lē' yela'quē' lzē'ē, bönni' guludödcde' bunách cati' guladá'baguē'ē yúlahui'. ⁸ Cati' guladxín ni' bunách zian, gulazú lauquē' ta'nabē' lahuē' Pilato gunē' quequē' ca runczē'. ⁹ Bubi'ē didza' Pilato, rnē':

—¿I rē'nili' usana'-nē' queēli' Bönni' Gna Bé'inē' Bunách Judío?

¹⁰ Cni gnē' Pilato le ráquibe'inē' guludöde' Jesús lu nē'ē bxuz uná bē' le tu'zxé'inē' Lē'. ¹¹ Gulagu'ē xla lādxi'gac bunách zian na' bxuz uná bē' na', quiē la'nabē' lahuē' Pilato usanē' lu na'quē' Barrabás. ¹² Ni'r gnabnē' lequē' leyúbl Pilato, rnē':

—¿Bizxa rē'nili' guna' queē' bönni' na' rui'li' lē', Bönni' Gna Bé'inē' Bunách Judío?

¹³ Glu'ē zidzj didza', ta'nē':

—Bdē'ē lē'i yag cruz.

¹⁴ Gnabnē' lequē' Pilato, rnē':

—¿Bizxa caz dö' nu'ē?

Leyúbl tu'ē zidzj didza', ta'nē':

—Bdē'ē lē'i yag cruz.

¹⁵ Le gu'nnē' Pilato gunē' ga la'dzág lādxi'gac bunách zian na', busanē' lu na'quē' Barrabás. Ni'r gna bé'inē' nu quin Jesús, ati' budöde' Lē' lu na'quē' bönni' ludē'ē Lē' lē'i yag cruz.

¹⁶ Ni'r gulachē'ē Jesús lö'a yúlahui' bönni' rjaquē' gdil-l, ati' ni' gultubē' lza'quē'. ¹⁷ Gulugacuē' Jesús lari' xna, len glunē' tu bregui' zxuza' nē'i yötsi', guludxiē' icjē'. ¹⁸ Ni'r gulazú lauquē' tu'lidzē' Jesús, ta'nē':

—Yöl-la' ba li', rna bé'inu' bunách judío.

¹⁹ Gulaguinē' gui icjē' len guluchijē' Lē' zxöna'. Guluzechu zxibquē' lahuē', len lu yöl-la' rutítj glunē' Lē' ba la'n. ²⁰ Cati' budx gultitjē' Lē', gulugúē' lari' xna na' nacuē' ati' gulgacuē' Lē' lari' queēcze'. Ni'r gulachē'ē Lē' ni'l yúlahui' na' quiē tsajda'quē' Lē' lē'i yag cruz.

Tu'dē'ē Jesús lē'i yag cruz

²¹ Glunē' ga gu'ē yag cruz queē' Jesús bönni' Cirene, rdödzē' ni' zuzē'ē ladj guixi'. Lē' Simón, len naquē' xuzcbi' Alejandro len Rufo.

²² Gulachě'ë Jesús latj nazi' lei Gólgota, tu didza' hebreo le rna lu didza' xidza', Latj Qui Böga' Icju'. ²³ Glu'ë le gui'jè' Jesús xisi uva nutsi'i nör sla' qui mirra, san Lë' cutu gu'ë. ²⁴ Ni'r guludě'ë Lë' lë'i yag cruz, ati' gulaguisië' lari' nacuë' Jesús, gulazí' qui queëquë' bönni' na' rjaquë' gdil-l. Gulubijë' le gac bē' quië la'nöznë' bizxal gdel-la' qui queëquë'.

²⁵ Nac gdu xsil cati' guludě'ë Lë' lë'i yag cruz. ²⁶ Didza' na' guluzöë' lë'i yag cruz icjlë' Jesús ca nac le tu'quië' Lë' rna cni: "Bönni' Rna Bé'inë' Bunách Judío." ²⁷ Tsazxön guludá'lenë' Jesús lë'igac yag cruz chopë' gban, tuë' cuit lë'ë yubél len yetué' cuit lë'ë yögl. ²⁸ Cni guc, butság lë na' nayúj lu guich la'y, rna: "Gbáblenë' bönni' tua'dö'."

²⁹ Bönni' ta'dödë' ni' tu'lídz zi'ë Jesús, tu'tá icjquë', ta'në':

—iJa! ¿Naru' uquindjtsu' gdau' queë' Dios ati' tsonn dzaz uchistsu' lei? ³⁰ Buslá cuinu' na'a len bötj lë'i yag cruz na'.

³¹ Lëzca' cni tu'titjë' Lë' yugu' bxuz uná bē' len bönni' gdau' tu'sëdi, tē lza'quë' tuë' yetué':

—Bunách yubl buslë', san cutu gac uslá cuinë'.

³² Ta'në' ca':

—iJa! ¿Nactusi' Cristo, Bönni' Gna Bé'inë' Bunách Israel? Bötjtsca' na'a lë'i yag cruz quië glé'itu' ati' tséjlë'tu' Li'.

Gululídz zi'ë ca' Lë' bönni' na' da'quë' tsazxön len Lë' lë'igac yag cruz.

Le guc cati' gutië' Jesús

³³ Cati' bdxin gdu huagbíd, bchul gdutë yödzlyú, guc cni ga bdxintë gdu rdöd xhuö. ³⁴ Gdu rdöd xhuö na' bē'ë zidzj didza' Jesús, rnë':

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani?

Didza' hebreo ni rna lu didza' xidza': "Dios quia', Dios quia', ¿bizx quië nubíj ladxu'u neda'?"

³⁵ Gulayönnë' didza' ni bönni' nacu'ë ni', ati' ta'në':

—Gul-zëtsca' nagli'. Elías rulidzë'.

³⁶ Ni'r gxíti'ë bönni' nutsë'ë ladjquë', buxúpinë' nup zi tu le blul ri'j nis. Budě'ë lei lahui gui len bē'ë le xupë' Jesús, rnë':

—Cöztscaru', uyuru' chqui' huidë' Elías uzötjë' Lë'.

³⁷ Grödxýë'ë zidzj Jesús, guttë'. ³⁸ Bröza' lari' yödx nal-la' lu gdau', bruj chopl, gdel-la' icjl burujtë zxanil. ³⁹ Bönni' na' nacu'ë lu nē'ë bönni' rjaquë' gdil-l zuinë' lahuë' Jesús, blé'inë' ca na' guc grödxýë'ë Jesús, guttë', ati' gnë':

—Le nactë bönni' ni guquë' Zxi'në' Dios.

⁴⁰ Nacua'nu ca' ni' ngul, zi'tu'z tu'yunu. Nútsa'cnu ladjcnu María Magdalena len Salomé len María, xna'cbi' Jacobo cuidi' len José. ⁴¹ Ngul ni yjáclennu Jesús cati' ni' gdë' luyú Galilea, gláclennu Lë', gulagu'nu le glahuë'. Nacua'nu ca' ni' yela'cnu ngul zian gulazá'clennu Lë' lu yödz Jerusalén.

Ta'gu'ë Jesús yeru ba

⁴² Chza' ral len nac dza tu'pë'ë, dza zi'a gdxin dza la'y quequë' bönni' judío. ⁴³ Qui lë ni na' bidë' José, bönni' yödZ Arimatea, naquë' bönni' blau ladjquë' bönni' yúlahui' blau, len rbözë' ca' dza gna bë'ë Dios. Gdu ladxë'ë gyazië' ga na' zoë' Pilato len gnabnë' lë' gu'ë lë' latj u'ë Jesús. ⁴⁴ Bubannë' Pilato le gnë' chgutië' Jesús, ati' bulidzë' bönni' na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l quië gnabnë' lë' chqui' chnatië' Jesús. ⁴⁵ Cati' byönnë' ca na' gnë' bönni' na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, bë'ë José latj u'ë Jesús. ⁴⁶ Ni'r José na' gu'uë' lari' záqui'tsqui, ati' buzötjë' Jesús lë'i yag cruz len buchölinë' Lë' lari' záqui'tsqui na'. Ni'r glu'ë Lë' yeru ba nadj lë'i gui'a guiöj. Budë'ë tu guiöj blag zxön ga nu ryaz ba na'. ⁴⁷ Tu'yunu ga na' rgu'ë Jesús María Magdalena len María, xnë'ë José.

16*Rubanë' Jesús lu yöl-la' gut*

¹ Cati' chnadöd dza la'y quegac bunách judío le nac dza sábadu, ta'zi'nu yugu' le rla' zxix quië tsajlu'cnu Jesús María Magdalena, len Salomé, len María, xnë'ë Jacobo. ² Ni' nac zildau' dza domingo, yjacnu ra' yeru ba queë'. Guladxinnu ni' cati' zi'a blen gbidz. ³ Të lza'cnu:

—¿Nuzxa cuatsa queëru' guiöj na' da' ga nu ryaz ba queë'?

⁴ Cati' guladxinnu ni', guluyunu len gulalé'inu chnadúa guiöj na', ati' guiöj zxön nac. ⁵ Gulayu'nu yeru ba lë'i gui'a guiöj na', ati' ni' gulalé'inu-bi' tubi' bi'i bönni' ra'bán, nacbi' gbaz la'y queë' Dios. Rö'bi' tsla'a yubél lu yeru ba na', nácubi' lari' tunn chguichdau'z. Gládxitsquinu. ⁶ Ni'r gudxbi' lecnu bi'i na', rnabi':

—Cutur gádxili'. Ruguiljli' Jesús, bönni' Nazaret, Nu na' gda' lë'i yag cruz. Chbubanë'. Cutu zoë' ni. Gul-yú ga ni gulagu'ë Lë'. ⁷ Gul-tséaj na'a, gul-tsajtixjöi' ca' yugu' bönni' uséd queë' lenca' Pedro, guiëli' lequë': “Tsijë' Jesús zi'al ca lbi'ili' luyú Galilea. Ni' ulé'ili'-në' ca na' chgudxczë' lbi'ili'.”

⁸ Ni'r gulumujnu ni', guluxundjnu ra' yeru ba na' le ta'zxiznu lu yöl-la' radxi rdzöbi quecnu. Nutu nu glënu ca' le tádxinu.

Rulu' lahuë' Jesús launu María Magdalena

⁹ Cati' bubanë' Jesús zildau' dza domingo na', bulu' lahuë' zi'al launu María Magdalena, ngul na' bubijë' gadx bö' xöhui' gulayú'u lënu. ¹⁰ Gyeajnu yajtíxjöi'nu nup na' guladalen Jesús. Nup ni ta'sëbi ládxigac len ta'bódx. ¹¹ Cati' gulayönnë' didza' rui'nu, zoë' nabanë' Jesús ati' blé'icznu Lë', cutu gulayejlë'ë lënu.

Ta'lé'inë' Jesús chopë' bönni' usëd queë'

¹² Gdöd na', nadzá'l buluí' lahuë' Jesús lauquë' chopë' bönni' usëd queë' yu'uquë' nöz, zjaquë' ga nac ladj guixi'. ¹³ Ni'r yjaquë', yajtixjöi'cnë' yezíca'rë', ati' ni xtídza'quë' cutu gulayejlë'.

Le rgu'ë Jesús lu na'quë' bönni' gbaz queë'

¹⁴ Ga yajseytë, buluí' lahuë' Jesús lauquë' idxineajtë' tsal ni' rō'quë' tahuë', ati' gdil-lë' lequë' le cutu ta'yejlë'ë Lë' len le nac zid icj lādxi'dau'quë', cutu gulayejlë'ë xtídza'gac nup na' gulale'i Lë' nubanë'. ¹⁵ Ni'r gudxë' lequë', rnë':

—Gul-tséaj gdu yödzyú tsjenli' lban qui didza' dxi'a laugac yúgu'të bunách. ¹⁶ Nu tsejlë' neda' len gdil nis, ulá nu na', san nu cutu tsejlë', grugu qui, gat nu na'. ¹⁷ Le lac bë' ni lunë' bönni' la'yejlë'ë neda'. Lugunë' dxin la' neda', lubijë' bö' xōhui' yu'ugac bunách len lu'ë didza' yubl. ¹⁸ Chqui' la'zönë'-ba' bël lu na'quë', o chqui' li'jë' le nachë' yöl-la' gut, cutu bi gun quequë'. La'xóa në'ë nup te'i, ati' luhuöactë.

Ruhuëpë' yehua' yubá Jesús

¹⁹ Cati' budx bë'lenë' lequë' didza' ni Xanru', buchisë' Lë' Dios yehua' yubá ga ni' grō'ë cuitië' yubél Dios. ²⁰ Gularujë' lequë', rjenquë' lban yúgu'të yödz. Gúclenë' lequë' Xanru', benë' ga glunë' le nacgac bë' nac gdutë li didza' tu'ë. Ca' nac.

DIDZA' DXI'A BUZUJË' LU GUICH SAN LUCAS

Didza' rgu'ë San Lucas lu në'ë Teófilo

¹ Zian nup chglun bayúdx luzúj lu guich, gaz lu dzö' yugu' le naccz, le guc ga zoaru', ² catëz na' gululuí'i rë'u nup ni' dza ni'të gulale'i lei, len guluzë didza' qui. ³ Runi neda' nac dxi'a uzuja' quiu' lu guich, gaz lu dzö' yugu' lë ni, Teófilo, bönni' tsáhui'dau', le chbuguilja' gazxj ga rë' ca nac yúgu'të lë na' guc dza ni'të. ⁴ Ruzuja' quiu' lu guich ni quië gnöznu' nac gdu'të li lë na' chnazëdu'.

Rulu'ë gbaz la'y queë' Dios ca zi'a galjë' Juan, bönni' uquilë' bunách nïs

⁵ Dza ni'të cati' gna bë'ë luyú Judea Herodes, ni' zoë' bxuz lë' Zacarías. Nabáblenë' cö' bxuz, nazí' lei Cö' Queë' Abías. Nacnu ca' xzi'n xsoë' Aarón, bönni' guquë' bxuz blau zi'al, Elisabet, ngul queë' Zacarías na'. ⁶ Nacquë' tsahui' lahuë' Dios Zacarías len Elisabet, len gdu ládxi'quë' tunë' ca rna xtidzë'ë Dios len le rna bë' zxba queë'. Cni guc, nutu nu guc bi gnë quequë'. ⁷ Nutu nu zoa bi'i quequë', le nacnu ngul huödx Elisabet, ati' chnagulquë' groptë'.

⁸ Bdxin dza gul-la' uláz qui cö' na' nabáblenë' Zacarías lunë' dxin lahuë' Dios, lu yöl-la' bxuz quequë'. ⁹ Ca nalëbcnë' tunë' bxuz, gul-la' uláz queë' Zacarías gyazië' lu latj la'y qui gdau' quië uzégui'ë yal lahuë' Xanru' Dios. ¹⁰ Tsal ni' ruzégui'ë yal Zacarías na', gulacuá' ni'l yúgu'të bunách, tu'lídz Dios. ¹¹ La' na'z buluí' lahuë' gbaz la'y queë' Xanru' ga zoë' Zacarías na', zuinë' tsla'a yubél bcugu la'y ga na' regui yal. ¹² Cati' blé'inë' gbaz la'y na' Zacarías, grö'ë baguí'i len gudxi bdzöbnë'. ¹³ Ni'r gudxë' lë' gbaz la'y na', gnë':

—Zacarías, cutu gádxinu', le chbyönnë' Dios le rnabu' lahuë', ati' uzoanu-bi' tubi' bi'i bönni'dau' Elisabet, ngul quiu', ati' gu'u labi' Juan. ¹⁴ Gata' quiu' le uzi'u xbey len udzijnu', ati' zian nup ludziji ládxi'gac le guljbi' bi'idau' na', ¹⁵ le gáctscabi' zxön lahuë' Dios. Cutu gui'jbi' xisi uva len clëg tu le rsudxi bunách, ati' gdu sóalenë'-bi' Dios Bö' La'y cati' su lau zi'a galjbi'. ¹⁶ Gunë' Juan ni ga luhuöác queë' Xanru' zian bunách Israel. ¹⁷ Nörë' Lë' ca Xanru', ati' la'cua'len lë' Bö' na' len yöl-la' huac na' gulacua'len Elías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios. Cni gunë' quië unë' tuz nup nacgac xuz len xzi'nquë', len uzéjni'në' nup ta'dá'baga' quië lacquë' tsahui', len ucözë' bunách lacquë' sina' la'zí' lu na'quë' Xanru'.

18 Gnabnë' gbaz la'y na' Zacarías, rnë':

—¿Bizxa gac bë' quië gnözda' lac lë ni? Chnagula' neda' len chnagulnu ca' ngul quia'.

19 Bubi'ë didza' gbaz la'y na', rnë':

—Neda' lea' Gabriel. Runa' dxin lahuë' Dios. Lëczë' bsölë'ë neda' güi'lena' li' didza', len quíxjöi'da' li' didza' dxi'a ni.

20 Na'a, le cutu gyéjlë'u xtidza'a, gcödzu' len cutur gac gneu' cati' gacr lë ni. Yúgu'të lë ni udxín cati' gdxin dza qui.

21 Tsal ni' tac lë ni, nacuá' ni'l bunách, ta'bözë' Zacarías, ati' tu'bannë' le rdzeynë' xtsey ga na' zoë' lu latj la'y. 22 Cati' burujë' Zacarías, cutu gac güi'lenë' lequë' didza', ati' gláquibe'inë' blé'inë' tu le bului'inë' lë' Dios lu latj la'y. Bulá' bului'zë' Zacarías, buzéjni'në' lequë', le curác gnë'.

23 Cati' bza'a yugu' dza na' ral-la' gunë' dxin lahuë' Dios Zacarías, ni'r böjë' lidxë'. 24 Gdöd yugu' dza na' bia'nu-bi' lë'nu bi'idau' Elisabet, ngul queë' Zacarías na', ati' gdu gayu' beo' buga'nznu yu'u. Gza' ládxi'nu, 25 rnanu:

—Cni runë' quia' Xanru'. Ruzá' ladxë'ë quia' bi'idau', len runë' ga cutur utui'da' laugac bunách.

Rguíxjö'ë gbaz la'y ca zi'a galjbi' Jesús

26 Cati' chguc xop beo', buluí' lahuë' gbaz la'y na', le bsölë'ë lëczë' Gabriel Dios, tsijë' Nazaret, tu yödz luyú Galilea. 27 Dios bsölë'ë lë' ni' tsajyúë'-bi' tubi' bi'i ngul ra'bandau' lëbi' María. Chnazí' lu na'bi' María utság ná'lenbi'-në' bönni' lë' José. Naquë' José zxi'n xsoë' David, bönni' gna bé'inë' bunách Israel.

28 Cati' gyazië' Gabriel na' ga zoabi' María, gudxë'-bi':

—Padiux. Dios ruzá' ladxë'ë quiu'. Zóalenë' li' Xanru' Dios. Lëczë' benë' ga nacru' li' bica' ba ca yúgu'të ngul.

29 Cati' blé'ibi' gbaz la'y na' María, grö'bi' baguí'i ni'a qui didza' na' bë'ë, len rubani ládxi'bi' nacx rna didza' na' bulidzë'-bi' gbaz la'y na'. 30 Ni'r gudxë'-bi' gbaz la'y na', rnë':

—María, cutu gádxinu', le chbdél-li'nu' le ruzá' ladxë'ë quiu' Dios. 31 Na'a, tsu'ubi' lë'u tubi' bi'idau', ati' uzú'-bi' tubi' bi'i bönni'dau', ati' gu'u labi' Jesús. 32 Jesús ni gáctërë' blau, len si' Lë' Zxi'në' Dios, Nu nactër blau. Xanru' Dios gunë' ga gna bë'ë ca na' gna bë'ë David, xuz gul gdöd queë'. 33 Jesús na' gna bé'itecnë' bunách Israel, ati' le gna bë'ë Lë' gatga udx qui.

34 Ni'r gnábibi' gbaz la'y na' María, rnabi':

—¿Nacxcz gac lë ni, le cutu zóalena' bönni'?

35 Bubi'ë didza' gbaz la'y na', rë'-bi':

—Gdxinë' ga zu' Dios Bö' La'y, ati' soalen li' yöl-la' huac queë' Dios, Nu nactër blau, le gac ga zu' ca tu zxul rgu'u böaj. Qui lë ni na' bi'i bönni'dau' na' ral-la' galjbi', tsu'ubi' lu në'ë Dios, ati' si' labi' Zxi'në' Dios. 36 Yetú ca', Elisabet, ngul di'a dza quiu', chnua'nu-bi' ca' lë'nu tubi' bi'i bönni'dau'

zal-la' chnagulnu. Gulaně' queënu: "Nacnu ngul huödx", san chzeaj xop beo' nua'nu-bi' lě'nu bi'idau' na'. ³⁷ Cutu bi zoa le cusáqui'ně' Dios.

³⁸ Ni'r María gnabi':

—Ni zoa'. Tsaz naca' huen dxin queë' Xanru'. Gac quia' ca na' chgnau'.

Ni'r la' buza'tě' gbaz la'y na' ga zoabi' María.

María zajyubi'-nu Elisabet

³⁹ La' dza ni'z gyu'ubi' nöz María, ati' jarélu'bi' gyeajbi' ga nac gu'adau', bdxinbi' tu yödz luyú Judea. ⁴⁰ Ni' gyazbi' lidxě' Zacarías len gudxbi'-nu Elisabet:

—Padiux.

⁴¹ Cati' byöninu Elisabet didza' na' bě'bi' María, la' butatě cuinbi' bi'i huě'ndau' na' yu'ubi' lě'nu, ati' dusóaleně'-nu Dios Bō' La'y. ⁴² Ni'r bě'nu zidzj didza' Elizabet, rnanu:

—Chnuně' Dios ga nacru' li' bica' ba ca yúgu'tě ngul len chnuně' ca' ga nachbi' bica' ba bi'idau' na' yu'ubi' lě'u. ⁴³ ¿Núzxatě neda', za'nu quia' xně'ě Xana'? ⁴⁴ Cati' byönda' didza' bě'u, bulidzu' neda', lu yöl-la' rudziji queěbi' la' butatě cuinbi' bi'i huě'ndau' ni yu'ubi' lě'a. ⁴⁵ Bica' bau' li' le gyéjlě'u xtidzě'ě gbaz la'y, ati' udxíncz lě na' gudxě' li' uláz queë' Xanru'.

⁴⁶ Ni'r gnabi' María:

"Gdu ladxa'a runa' Xanru' zxön,

⁴⁷ Len rudziji láchxi'lēna'-ně' Dios, Nu ruslá neda'.

⁴⁸ Dioscz buzá' ladxě'ě quia' neda'.

Yu'a lu ně'ě, tsaz naca' huen dxin queë'.

Na'a su lau, ca nac quia' la'ná:

'Bica' ba ngul na'.'

⁴⁹ Zxöntēr nac le beně' quia' Dios uná bě'.

La'y nac lě'.

⁵⁰ Lě' ruhuechi' láchxi'teczě' bunách tadxi Lě'

Na'a dza len dza zi'a za'c.

⁵¹ Yugu' yöl-la' huac zxön chbeně' Lě'.

Buzōtjě' nup glun zxön yöl-la' rejni'i quegac.

⁵² Bugúě' yöl-la' uná bě' quegac nup glac blau,

Len beně' ga glac blau nup glac nōxj ladxi'.

⁵³ Beně' ga guluhuōlj guladze'i nup guladún,

Len buca'ně' ca'z nup gulale'i yöl-la' tsahui'.

⁵⁴ Gúcleně' bunách Israel, nup na' tun xchině',

Le jajneyně' lequě' len buechi' ladxě'ě lequě'.

⁵⁵ Beně' ca gzxi' lu ně'ě guně' quequě' xuz xtau'ru'

Lenca' queë' Abraham len quegac zxi'n xsoě'."

⁵⁶ Bugá'nlenbi'-nu Elisabet María gdu ca tsonn beo', ati' gdöd ni' böajbi' lidxbi'.

Le guc cati' guljē' Juan, bōnni' buquilē' bunách nis

⁵⁷ Cati' bdxin dza ral-la' soabi' bi'idau' queēnu Elisabet, buzoanu-bi' tubi' bi'i bōnni'dau'. ⁵⁸ Gulayōni dzag yu'u queēnu len yugu' di'a dza queēnu ca na' guc, buechi' ladxē'ē-nu Dios, ati' guludzíjilen lēnu. ⁵⁹ Cati' chguc xunu' dza zoabi' bi'idau' na', guladxinē' di'a dza queēnu quiē la'chuguē' lu xpēla'bi' bi'i bōnni'dau' na' lē na' gac bē' náquibi' queē' Dios, ati' tē'nnē' lu'ē labi' Zacarías ca na' lē' xuzbi'. ⁶⁰ Ni'r bubi'inu didza' Elisabet, xna'bi', rnanu:

—Cutu. Juan si' labi'.

⁶¹ Gulanabnē'-nu, ta'nē':

—¿Bizx queē? Nutu nu di'a dza quiu' lē' Juan.

⁶² Ni'r gululá' gulului'znē', gulanabnē' xuzbi' nacx rē'nnē' gu'ē labi'. ⁶³ Gnabē' tu blagda' Zacarías na', ati' buzujē' lahui cni: “Juan lēbi'.” Gulubannē' yúgu'tē'. ⁶⁴ La' ni'z bōaljtē ru'ē Zacarías na' len buguitjtē ladxē'ē, ati' bē'ē didza' le glu'ē Dios yōl-la' ba. ⁶⁵ Ni'r gládxinē' len gulubannē' yúgu'tē dzag yu'u quequē', ati' yúgu'tē yōdzda' nacuá' lu guí'adau' luyú Judea, gzē didza' ca guc lē ni. ⁶⁶ Gulazá' ládxi'gac yúgu'tē nup gulayōni ca na' guc, ta'ná:

—¿Nacxcz gacbi' bi'i bōnni'dau' ni? Le nactē zóalenē'-bi' Xanru'.

Didza' bē'ē Zacarías uláz queē' Dios

⁶⁷ Ni'r dusóalenē' Zacarías, xuzbi' Juan, Dios Bō' La'y, ati' bē'ē didza' uláz queē' Dios, rnē':

⁶⁸ “Yōl-la' ba Dios, Xangac bunách Israel
Le duyúē' rē'u, bunách queē', len bōa'uē' rē'u.

⁶⁹ Bsölē'ē queēru' Nu uslá rē'u,
Len yōl-la' huac zxōn qui,
Nu na' gulj ladj xxi'n xsoē' David,
Huen dxin queē' Dios.

⁷⁰ Dza ni'tē gzxi' lu nē'ē gunē' cni,
Nac ca na' gnē' lu rú'aquē' bōnni' glu'ē didza' uláz queē'.

⁷¹ Gzxi' lu nē'ē uslē' rē'u
Lu na'gac nup ta'lēy rē'u

Lenca' lu na'gac nup cuta'le'i rē'u dxi'a.

⁷² Gzxi' lu nē'ē huechi' ladxē'ē xuz xtau'ru'
Len tsajneynē' le gzxi' lu nē'ē le nac la'y.

⁷³ Lē ni benē' tsutsu xtidzē'ē gzxi' lu nē'ē,
Le gunē' queē' Abraham, xuzru' gul gdōd,
Le nac tu le ral-la' gunē' queēru' rē'u.

⁷⁴ Gzxi' lu nē'ē uslē' rē'u

Lu na'gac nup cuta'le'i rē'u dxi'a

Quiē cutur gádxiru' gunru' xchinē' Lē',

⁷⁵ Len quiē gacru' ba'a ladxī' len gdu dxi'a
Lahuē' Lē' yúgu'tē dza soaru' gbanru'.

⁷⁶ Li', xxi'na'dau', si' lau' bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios Nu nactër blau

Le tsajnöru' ca Xanru'cz, upa'u nöz ga tödë'.

⁷⁷ Gunu' ga la'nözi bunách queë' ca gac lulá
Len ca na' unít lahuë' Dios dul-la' nabága'quë'.

⁷⁸ Cni gac, le ruhuéchi'tsca ladxë'ë rë'u Dios
Len runë' ga tsení' queëru' Nu nac yení' gdu.

⁷⁹ Lei gunn yení' ga nacuá' nup nacuá' gap nac chul len gap
nac lu zxul qui yöl-la' gut

Quië ugú'u rë'u nöz ga cö' dxi ládi'xí'dau'ru'."

⁸⁰ Gzxönbi' bi'i bönni'dau' na' len bdip ládi'xí'bi'. Gzoazbi' gap nac lu latj ca'z cati' bdxinr dza buluí' laubi' laugac bunách Israel.

2

Le guc cati' guljbi' Jesús

¹ La' dza ni'z gna bë'ë Augusto César la'yáz lu guich yúgu'të bunách nacuá' yödzlyú. ² Cati' zi'al lzu gulayáz lu guich ni, rna bë'ë luyú Siria bönni' lë' Cirenio. ³ Yúgu'të bunách yjac yödz qui queëquë' ga na' nababquë' quië la'yazië' lu guich. ⁴ Gzë'ë José yödz Nazaret luyú Galilea, zijë' luyú Judea, len bdxinë' yödz Belén, ga ni' guljë' David, le naquë' José xxi'n xsoë' David na'. ⁵ Gyijë' ni' José quië tsazië' lu guich, ati' dzagbi'-në' María, bi'i ngul nazi' lu na'bi' utság ná'lenbi' lë', len chzoa soabi' bi'idau' queëbi'. ⁶ Cati' ni' nacu'ë lu yödz Belén, bdxin dza soabi' bi'idau' queëbi'. ⁷ Ni' buzoanu-bi' tubi' bi'i bönni'dau', bi'i zi'al queënu. Buchölinu-bi' yugu' lári'dau', ati' gdxjnu-bi' tu lu yu'udau' ga ta'gú'u le táguba' böa' quegac bunách yu'ugac nöz. Cni guc, le cutu bdzöli latj la'cu'ë lu yu'u ga ni' ta'dxinë' bönni' yu'ugac nöz.

Tu'luí' lahuë' gbaz la'y queë' Dios ga nacu'ë bönni' tu'yüë'-ba' bö'cu' zxila'

⁸ Gal-la' ra' yödz Belén nacu'ë ladj guixi' bönni' tu'yüë'-ba' bö'cu' zxila', tun chi'ë-ba' chdzö'l. ⁹ La' bului'të lahuë' gbaz la'y queë' Xanru' ga na' nacu'ë. Glu'u yení' ga na' nacu'ë yöl-la' yení' queë' Xanru', ati' gládxinë'. ¹⁰ Ni'r gudxë' lequë' gbaz la'y na', rnë':

—Cutu gádxili'. Na'a rguíxjöi'da' lbi'ili' didza' gun ga udzíjitsquili', le luzí' ca' xbey yúgu'të bunách. ¹¹ Na'a chguljbi' ladjë' David Nu uslá lbi'ili'. Nu ni nac Cristo, Xanru'. ¹² Lë ni gac bë' nu nachi'. Udzöli'bi' bi'idau' na', narölibi' yugu' lári'dau' len dëbi' tu lu yu'udau' ga ta'gú'u le táguba' böa' quegac bunách yu'ugac nöz.

¹³ Ga na' zoë' gbaz la'y na', tu tsalz gululuí' lauquë' zianr ca' gbaz la'y queë' Dios, narujquë' yehua' yubá len ta'gu'ë Dios yöl-la' ba, ta'në':

¹⁴ Yöl-la' ba Dios zoë' xtsa',
Ati' gac luyú le cuequi dxi ládxi'dau'quë'
Bönni' rdzag ladxë'ë lequë' Dios.

¹⁵ Cati' guluzë'ë gbaz la'y na' ga ni' nacu'ë, zhuöjquë' yehua' yubá, ni'r glë lza'quë' tuë' yetúë' bönni' uyú bö'cu' zxila' na', ta'në':

—Uyéajtsca'ru' Belén quië glé'iru' lë ni chguc ca na' chbu-lui'inë' rë'u Xanru'.

¹⁶ Jarélu'quë' yjaquë' ati' yajxáca'quë' María len José, lenca' bi'idau' na', dëbi' tu lu yu'udau' ga ta'gú'u le táguba' böa' que-gac bunách yu'ugac nöz. ¹⁷ Cati' gulalé'inë' lëbi', gulaguíxjö'ë lë na' zi'a gudxë' lequë' gbaz la'y na' ca nac queëbi' bi'idau' na'.

¹⁸ Gulubani yúgu'të nup gulayöni didza' glu'ë bönni' uyú bö'cu' zxila' na'. ¹⁹ Glu'uz icj nagnu yugu' didza' ni María, ati' gza' ládxi'nu ca nac qui. ²⁰ Zhuöjquë' bönni' na' uyú bö'cu' zxila', tunë' zxön Dios len ta'gu'ë Lë' yöl-la' ba ni'a qui yúgu'të lë na' gulayönnë' len gulalé'inë', le guc ca na' gudxë' lequë' gbaz la'y na'.

Ta'gu'ë-bi' bi'idau' Jesús lu në'ë Dios

²¹ Cati' chguc xunu' dza zoabi' bi'idau' na', gulachuguë' lu xpëla'bi' lë na' nac bë' náquibi' queë' Dios, ati' glu'ë labi' Jesús ca na' chbë'czë' labi' gbaz la'y na' zi'al cati' zi'a tsu'ubi' lë'nu xna'bi'.

²² Cati' chbza'a dza qui le tu'pá' cuincnu ngul ca rna bë' zxba queë' Moisés, gulachë'ë-bi' bi'idau' Jesús Jerusalén quië la'gu'ë-bi' lu në'ë Xanru' Dios. ²³ Cni glunë', le nayúj lu guich lu zxba queë' Xanru' le rna: “Yúgu'tëbi' bi'i bönni'dau' nacchi' bi'i zi'al queënu xna'chi', lubijë'-bi' quizi queë' Xanru' Dios.” ²⁴ Qui lë ni na' yjaquë' ni' quië ludödcdë'-ba' len la'gu'quë'-ba' lahuë' Dios chopba' gúgudau' o chopba' budödau' ca na' rna bë' zxba queë' Xanru' Dios.

²⁵ Dza ni'z zoë' Jerusalén tu bönni' lë' Simeón. Bönni' ni naquë' tsahui' len rej ladxë'ë Dios. Rbözë' Nu na' gsölë'ë Dios, Nu gac len bunách Israel. Zóalenë' Simeón na' Dios Bö' La'y, ²⁶ len chbului'inë' lë' cutu gatië' cati' glé'irnë' Cristo, Nu na' gsölë'ë Xanru' Dios. ²⁷ Bdxinë' Simeón na' nchil gdau' le bchë'ë lë' ni' Dios Bö' La'y. Cati' gulachë'ë-bi' bi'idau' Jesús nchil gdau' xuz xna'bi' quië lunë' queëbi' ca rna bë' zxba na', ²⁸ ni'r bunidë'-bi' Simeón na', len gyij ladxë'ë Dios, rnë':

²⁹ “Xana', na'a huac gunnu' neda' latj gatia',

Soa dxi ladxa'a

Le chguc le gudxu' neda', huen dxin quiu'.

³⁰ Chblé'ida' Nu na' buzoaczu', Nu uslá bunách,

³¹ Nu na' rulú'u lahui laugac yúgu'të bunách.

³² Lëbi' nachi' yení' uzení' bunách gza'a

Len nachi' ca' yení' quegac bunách Israel quiu'."

³³ Gulubannë' José len María, xna'bi' bi'idau' Jesús, ca nac lë na' gnë' Simeón ca nac queëbi' Jesús. ³⁴ Gnabnë' Dios Simeón gunë' ga gac dxi'a quequë', ati' gudxë'-nu María, xna'bi' Jesús, rnë':

—Byutsca'. Bi'i ni nuzóë'-bi' Dios quië gunbi' ga la'chixi bunách zian, ati' luhuöás bunách zian ladj bunách Israel. Gachi' tu le nac bë', ati' la'në' queëbi' bunách. ³⁵ Gac cni quië la'lál' lahui le ta'zá' ládxi'gac bunách zian. Yugu' lë ni lac quiu' ca tu guia tuchi' le tsaz ládxi'da'u.

³⁶ Zoanu ca' ni' Ana, ngul rui'nu didza' uláz queë' Dios. Nacnu xzi'në' Fanuel, bönni' nababë' di'a dza queë' Aser. Chnagúltscanu Ana na', le gzóalennu bönni' queënu gdu gadx iz gdöd gucnu ra'bandau', ³⁷ ati' bga'nnu uzëb cati' bdxintë dza chyu'unu gdu ca taplalj yu tap iz. Cutu ca' rubí'i ruza'nu ga nac nchil gdau'. Rël len të dza rej ládxi'nu-në' Dios, runnu gubás len rulidznu-në' Dios. ³⁸ La' na'z bdxintënu ni', rënu-në' Dios: "Xclenu'." Gdíxjöi'nu yúgu'të bunách ca nac queëbi' bi'idau' Jesús, bunách na' nacué' Jerusalén, ta'böz dza gdxin Nu na' gsölë'ë Dios gaclen bunách.

Zhuöjqüë' José len María yödz Nazaret

³⁹ Gdöd glunë' José len María yúgu'të le rna bë' zxba queë' Xanru' Dios, yhuöjqüë' ladzquë' Nazaret luyú Galilea.

⁴⁰ Gzxönbi' bi'idau' Jesús len bdip ládxi'bi'. Guta' queëbi' yöl-la' rejni'i, ati' zxön nac le ruzá' ladxë'ë queëbi' Dios.

Rudxinbi' bi'idau' Jesús nchil gdau'

⁴¹ Yugu' iz rjaquë' Jerusalén xuz xna'bi' Jesús cati' rac Lni Pascua, lni tu'spanë' bönni' judío ca benë' Dios, bubijë' xuz xtau'quë' luyú Egipto. ⁴² Cati' chyu'ubi' chinnu iz bi'i Jesús, yjaquë' Jerusalén ca tunczë' cati' rac lni na'. ⁴³ Cati' gdöd lni, zhuöjqüë', san buga'nbi' Jerusalén bi'idau' Jesús, san cutu táquibe'inë' José len María, xna'bi' Jesús. ⁴⁴ Le táquinë' nútsa'bi' ladj bunách zian yú'ulengac lequë' nöz, tu dza nayá' gulazë'ë. Ni'r cati' guluguiljë'-bi' gap nacué' di'a dza quequë' len gap nacué' nup núnbë'quë' ⁴⁵ cutu guludzölnë'-bi'. Qui lë ni na' yhuöjqüë' Jerusalén, zajtiljqüë'-bi'.

⁴⁶ Cati' chguc dza bunn, guludzölnë'-bi' ga nac nchil gdau', röl'bi' gatsj láhui'lë' bönni' gdau' tu'sëdi, ruzë nagbi' didza' tu'ë len rnabi yúdxibi' lequë'. ⁴⁷ Gulubani yúgu'të nup gulayöni didza' bë'bi' ca nac yöl-la' rejni'i queëbi' len ca nacgac didza' bubi'ibi'. ⁴⁸ Cati' gulalé'inë'-bi' xuz xna'bi', gulubannë', ati' gudxnu-bi' xna'bi', rnanu:

—Zxi'na', ¿bizx quië benu' cni queëtu'? Byutsca', len yöl-la' ruúbi rugu'i buguiljtu' li' neda' len xuzu'.

⁴⁹ Ni'r gudxbi' lequë' Jesús, rnabi':

—¿Bizx quië buguiljli' neda'? ¿Naru' cu nözili' run bayúdx guna' xchinë' Xuza'?

⁵⁰ Cutu gulayéjni'në' xuz xna'bi' didza' na' gudxbi' lequë'.

⁵¹ Bőajlenbi' lequë' Jesús, budxinbi' Nazaret, ati' benbi' ca rna xtídza'quë' xuz xna'bi'. Glu'znu icj ládxi'dau'nu yúgu'të lë ni María, xna'bi' Jesús. ⁵² Rata'r queëbi' bi'i Jesús yöl-la' rejni'i, len rxzönbi'. Burujbi' dxi'a lahuë' Dios len laugac bunách.

3

Lban runë' Juan, bönni' ruquilë' bunách nis

¹ Cati' chguc chinu iz rna be'inë' gdu'të yödzyú Tiberio César, ati' rna bē'ë Poncio Pilato luyú Judea, ati' Herodes rna bē'ë ca' luyú Galilea, ati' Felipe, böchē'ë Herodes na', rna bē'ë luyú Iturea len luyú Traconite, ati' Lisantias rna bē'ë luyú Abilinia, ² yugu' dza na' nacquë' bxuz blau Anás len Caifás, ati' la' na'z Dios bē'lenë' Juan, zxi'në' Zacarías, didza' cati' ni' zoë' Juan lu latj ca'z. ³ Rdë' Juan ni yúgu'të latj nacué' ra' yegu Jordán, runë' lban ca ral-la' la'díl nis nup tu'bí'i ládxi'gac quië unít lahuë' Dios dul-la' nabága'quë'. ⁴ Guc cni ca na' nayúj lu guich la'y yugu' didza' bē'ë Isaías, bönni' bē'ë didza' uláz queë' Dios, rna:

Ryön chi'ë bönni' rulidzë' lu latj ca'z, rnë':

“Gul-pá' nöz gdxin queëli' Xanru'.

Gul-bíj li yugu' nöz las tödë'.

⁵ Gdzë'igac yúgu'të gap nac röga'.

Luhuóac lachi' yúgu'të gui'a sib len guí'adau'.

Lurúj li nöz nayéycj naróligac,

Ati' luhuóac dxi'a nöz guiöj.

⁶ La'le'i yúgu'të bunách Nu na' gsölë'ë Dios, Nu uslá bunách.”

⁷ Cati' gularúj bunách zian quië la'díl nis lu nē'ë Juan, lë' gudxë' lequë':

—Lbi'ili', di'a dza quecba' bël snia'. ¿Nuzxa buluí'i lbi'ili' gzxundjli' yöl-la' rusyúdx zi'a gac quegac bunách? ⁸ Na'a, gul-gún le lac bē' chbubí'i ládxi'li' len cutu sa' ládxi'li', cugnali': “Nactu' tsahui' le nactu' zxi'n xsoë' Abraham”, le rëpa' lbi'ili', huac quel-lë'ë Dios yugu' guiöj ni len gunë' ga luhuóac zxi'n xsoë' Abraham. ⁹ Nacli' ca yugu' yag. Chzoa rböz guia huag gchugu yugu' yag. Yúgu'të yag cuta'bía le nac dxi'a, la'chuguë' yag na' len la'gu'ë leygac lu gui'.

¹⁰ Ni'r gulanabi lë' bunách nacué' ni', ta'ná:

—¿Nacx gúntsatu'?

¹¹ Bubi'ë didza' Juan, rë' lequë':

—Nu dë chop zxei ral-la' unödzej qui nu cudë qui, ati' nu dë le gagu, lëzca' cni ral-la' quis quegac nup cudë le lagu.

¹² Guladxinë' ca' ni' quië la'dilë' nis la'quë' bönni' tu'quizxjë' lazgac bunách uláz qui yödz zi'tu', ati' gulanabnë' lë', ta'në':

—Bönni' usëdi, ¿nacx gúntsatu' netu'?

¹³ Juan gudxë' lequë':

—Cutu uquizxjrli' tsca le chgna bé'inë' lbi'ili' bönni' uná bë'.

¹⁴ Gulanabnë' ca' lë' la'quë' bönni' rjaquë' gdil-l, ta'në':

—¿Nazx netu', nacx guntu'?

Juan gudxë' lequë':

—Cutur gun gádxili' nitú bunách quië cúali' le dë qui. Cutur gnëli' quegac bunách le cunác quië gunli' ga la'guíxj lbi'ili', san gul-dzág ládxi'li' tsca razxjli'.

¹⁵ Ta'zá' ládxi'gac bunách na' ta'böz Nu na' ral-la' gsölëë Dios, chqui' naquë' Juan na' bönni' lë' Cristo. ¹⁶ Bubi'ë didza' Juan, gudxë' yúgu'të', rnë':

—Le nactë neda' ruquila' lbi'ili' nis, san zë'ë bönni' gunë' le ruluí'z yöl-la' rdil nis ni, gchizië' lbi'ili' Dios Bö' La'y len le nac gui' queë'. Bönni' ni naprë' yöl-la' uná bë' ca neda', ati' neda' cutu naca' lsaca' gleycja' lölë' nudë'ë. ¹⁷ Zönë' lu në'ë bcö' queë' ati' ulubë' ga rlub zxoá' xtil queë', lë' ni ruluí' le gac quegac bunách. Utubë' zxoá' xtil, len cu'ë lei xlatji, san bëb qui uzégui'ë lu gui' le gatga ul.

¹⁸ Ca nacgac didza' ni len yela'gac zian didza' le bchizië' icj naggac bunách, benë' lban Juan lauquë' qui didza' dxi'a. ¹⁹ Juan na' buquië' Herodes, bönni' rna bë'ë, le zóalenë'-nu Herodías, ngul queë' Felipe, bönni' böchë'ë, lenca' le runë' zian le cunác. ²⁰ Ni'r benë' Herodes tu le nacr huia'dö', glu'ë lidx guía Juan na'.

Rdilë' nis Jesús

²¹ Dza na' zi'a gdzunë' lidx guía Juan, cati' ni' ruquilë' bunách nis, bdilë' ca' nis Jesús. Cati' ni' rulidzë' Dios, gyalj luzxbá ²² ati' bötjë' Dios Bö' La'y, bdxinë' ga na' zoë' Jesús. Buluí' lahuë', rnë'ë ca tuba' budöda'u, ati' byön chi'i Nu rui' didza' yehua' yubá, rna:

—Li' nacu' Zxi'na'. Nadxi'ida' Li' len rdzag ladxa'a Li'.

Yugu' xuz xna' gul queë' Jesús

²³ Cati' gzu lahuë' runë' xchinë' Jesús, yu'ë ca chi uruá' iz. Taqui bunách naquë' zxi'në' José. Jesús naquë' zxi'n xsoë' Elí, nu na' naquë' xuznu María.

²⁴ Elí na' guquë' zxi'në' Matat,

nu ni guc zxi'në' Leví,

nu ni guc zxi'në' Melqui,

nu ni guc zxi'në' Jana,

nu ni guc zxi'ně' yetúě' José.

²⁵ José ni guquě' zxi'ně' Matatías,

nu ni guc zxi'ně' Amós,

nu ni guc zxi'ně' Nahum,

nu ni guc zxi'ně' Eslí,

nu ni guc zxi'ně' Nagai.

²⁶ Nagai na' guquě' zxi'ně' Maat,

nu ni guc zxi'ně' yetúě' Matatías,

nu ni guc zxi'ně' Semei,

nu ni guc zxi'ně' yetúě' José,

nu ni guc zxi'ně' Judá.

²⁷ Judá na' guquě' zxi'ně' Joana,

nu ni guc zxi'ně' Resa,

nu ni guc zxi'ně' Zorobabel,

nu ni guc zxi'ně' Salatiel,

nu ni guc zxi'ně' Neri.

²⁸ Neri na' guquě' zxi'ně' yetúě' Melqui,

nu ni guc zxi'ně' Adi,

nu ni guc zxi'ně' Cosam,

nu ni guc zxi'ně' Elmodam,

nu ni guc zxi'ně' Er.

²⁹ Er na' guquě' zxi'ně' Josué,

nu ni guc zxi'ně' Eliezer,

nu ni guc zxi'ně' Jorim,

nu ni guc zxi'ně' yetúě' Matat.

³⁰ Matat na' guquě' zxi'ně' Leví,

nu ni guc zxi'ně' Simeón,

nu ni guc zxi'ně' Judá,

nu ni guc zxi'ně' yetúě' José,

nu ni guc zxi'ně' Jonán,

nu ni guc zxi'ně' Eliaquim.

³¹ Eliaquim na' guquě' zxi'ně' Melea,

nu ni guc zxi'ně' Mainán,

nu ni guc zxi'ně' Matata,

nu ni guc zxi'ně' Natán.

³² Natán na' guquě' zxi'ně' David,

nu ni guc zxi'ně' Isaí,

nu ni guc zxi'ně' Obed,

nu ni guc zxi'ně' Booz,

nu ni guc zxi'ně' Salmón,

nu ni guc zxi'ně' Naasón.

³³ Naasón na' guquě' zxi'ně' Aminadab,

nu ni guc zxi'ně' Aram,

nu ni guc zxi'ně' Esrom,

nu ni guc zxi'ně' Fares,

nu ni guc zxi'ně' yetúë' Judá.

³⁴ Judá na' guquë' zxi'ně' Jacob,

nu ni guc zxi'ně' Isaac,

nu ni guc zxi'ně' Abraham,

nu ni guc zxi'ně' Taré,

nu ni guc zxi'ně' Nacor.

³⁵ Nacor na' guquë' zxi'ně' Serug,

nu ni guc zxi'ně' Ragau,

nu ni guc zxi'ně' Peleg,

nu ni guc zxi'ně' Heber,

nu ni guc zxi'ně' Sala.

³⁶ Sala na' guquë' zxi'ně' Cainán,

nu ni guc zxi'ně' Arfaxad,

nu ni guc zxi'ně' Sem,

nu ni guc zxi'ně' Noé,

nu ni guc zxi'ně' Lamec.

³⁷ Lamec na' guquë' zxi'ně' Matusalén,

nu ni guc zxi'ně' Enoc,

nu ni guc zxi'ně' Jared,

nu ni guc zxi'ně' Mahalaleel,

nu ni guc zxi'ně' yetúë' Cainán.

³⁸ Cainán na' guquë' zxi'ně' Enós,

nu ni guc zxi'ně' Set,

nu ni guc zxi'ně' Adán,

nu ni guc ca zxi'nczë' Dios.

4

Rzi' bē' Jesús Satanás tu' xōhui'

¹ Buzě'ë Jesús ra' yegu Jordán, gdu zóalenë' Lë' Dios Bō' La'y, ati' Dios Bō' La'y na' bchě'ë Jesús lu latj ca'z. ² Gzoë' ni' Jesús gdu ca choa' dza, ati' gzxi' bē' Lë' tu' xōhui' quië gun ga gchíxinë' Jesús. Cutu bi gdahuë' Jesús yugu' dza na', ati' gdōdr ni' rdunë'. ³ Ni'r gudx Jesús tu' xōhui' na', rna:

—Chqui' nacczu' Li' Zxi'ně' Dios, gnatsca' luhuóac yöt xtil guiöj ni.

⁴ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lei:

—Nayúj lu guich, rna: “Clëgz yöt xtil nabánigac bunách, san nabánigac ca' yúgu'të xtidzë'ë Dios.”

⁵ Ni'r bchě' Jesús tu' xōhui' na' ga nac tu lu gui'a sib ati' tu chí'idau'z buluí' Lë' yúgu'të xlatjgac nup ta'ná bē' yödzlyú.

⁶ Rë Jesús tu' xōhui' na', rna:

—Gunna' quiu' yúgu'të xlatjgac nup ta'ná bē' ni len yöl-la' tsahui' quegac, le nadōd lu na'a yúgu'të lë ni, ati' nu rë'nzda' ru'a qui. ⁷ Chqui' Li' uzechu zxibu' lahua' gunu' neda' zxōn, yúgu'të lë ni gaqui quiu'.

⁸ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lei:

—Bcuit ga zoa', Satanás, le nayúj lu guich la'y le rë netu', rna: “Xanu' Dios tsej ladxu'u-në', len tuzë' Lë' gunu' xchinë'.”

⁹ Ni'r bchë' Jesús Jerusalén tu' xöhui' na', ati' budxía Lë' cju'u gda'u, len rë Lë':

—Chqui' nacu' Zxi'në' Dios, busládzu'tsca' cuinu' ni ¹⁰ le nayúj lu guich la'y, rna:

Dios gsölë'ë gbaz la'y queë', láclenë' Li'.

¹¹ Lu na'quë' luchisë' Li'

Cui tsajchegu'u guiöj, cugunu' zi' ni'u.

¹² Bubi'ë didza' Jesús, rë' lei:

—Nayúj lu guich la'y, rë netu': “Cutu si' bë'u Xanu' Dios.”

¹³ Cati' cutu budzöli yetú le si' bë' Jesús tu' xöhui' na', buzá' ga zoë' tu chi'idau'.

Rzu lahuë' Jesús runë' xchinë' luyú Galilea

¹⁴ Böjë' Jesús luyú Galilea, dë lu në'ë yöl-la' huac queë' Dios Bö' La'y. Gzë didza' ca nac queë', ati' gulayöni bunách nacuá' yúgu'të yödz gdu zbi'il. ¹⁵ Busëdnë' bunách Jesús gap nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, ati' glun Lë' zxön yúgu'të bunách ni'.

Le benë' Jesús yödz Nazaret, ga nac ladzë'

¹⁶ Ni'r budxinë' Jesús yödz Nazaret ga ni' gzxönë'. Cati' bdxin dza la'y quequë' bönni' judío, ca runczë' Jesús, gyazië' lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, ati' gzuinë' quië ulabë' tu le nayúj lu guich la'y. ¹⁷ Guludödë' lu në'ë Jesús guich ga na' nayúj didza' bë'ë Isaías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios. Cati' bsaljë' guich na', bdzölnë' ga nayúj lu guich le rna:

¹⁸ Zóalenë' neda' Bö' La'y queë' Xanru'

Le nubijë' neda' quizi queë'

Quië quíxjöi'da' bunách yechi' didza' dxi'a.

Bsölë'ë neda' una' nup rac zi' ládi'dau'gac,

Len usyönda' nup nadzungac, ca gac lulá,

Len una' bunách nachúl laugac,

Len uslá' bunách zoa nu runi leygac zi',

¹⁹ Len guna' lban qui dza ruzá' ladxë'ë quegac bunách Xanru' Dios.

²⁰ Ni'r butubë' guich na' Jesús len bugu'ë lei lu në'ë bönni' run chi'ë yugu' guich la'y, ati' grö'ë. Ni'r gulaná' Jesús yúgu'të nup nudubgac lu yu'u na'. ²¹ Gzu lahuë' Jesús rë' lequë':

—Na'a dza ni zoali' lbi'ili', rudxíncz le nayúj lu guich ni.

²² Gulanë' dxi'a queë' yúgu'të', len gulubannë' ca nac didza' dxi'a ru'ë, ati' ta'në':

—¿Naru' clëg bönni' ni zxi'në' José?

²³ Rë' lequë' Jesús, rnë':

—Nazx huëli' neda' lë ni ta'ná bunách, le rna: “Li', bönni' ruún bunách, bun cuinu'.” Lëzca' cni huëli' neda': “Yugu' le byöñitu' benu' Capernaum, ben ca' ga ni nac ladzu'.”

²⁴ Gnë' ca' Jesús:

—Le nactë rëpa' lbi'ili', chqui' zoë' bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios, cutu tun lë' ba la'n bunách uládz queë'. ²⁵ Le nactë rëpa' lbi'ili', gulacua'nu zian ngul uzëb luyú Israel yugu' dza ni' zoë' Elías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, cati' ni' cutu gul guiøj gdu ca tsonn iz yu xop beo' ati' guc gbin luyú na', ²⁶ san Dios cutu bsölë'ë Elías na' ga nacua'nu ngul uzëb nacua'nu luyú Israel, san bsölë'ë lë' ga na' zoanu ngul uzëb lu yödz Sarepta, le nabáb yödz Sidón. ²⁷ Lëzca' cni, gulacua' luyú Israel zian nup te'i huë' nudzu' ruzöd dza ni' zoë' Eliseo, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, san cutu böaquë' nitúë' bönni' nutsë'ë ladj bunách Israel na', san böaquë' tuzë' Naamán, bönni' nababë' luyú Siria.

²⁸ Cati' gulayönnë' didza' ni, gulaleynë' yúgu'të bönni' nacu'ë lu yu'u ga na' tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios. ²⁹ Ni'r gulayasë' len gulubijë' Jesús ni'l ra' yödz. Gulachë'ë Lë' ga nac lë'i gui'a guiøj ga na' dë ladzquë' quië lusládzu'ë Lë' ga nac lë'i gui'a guiøj na'. ³⁰ Ni'r gdödë' Jesús gatsj lahui'l ga na' nacu'ë, zhuöjtë'.

Tu bönni' yu'u lë' bö' xöhui'

³¹ Ni'r gyijë' Jesús yödz Capernaum luyú Galilea, ati' ni' busëdnë' bunách yugu' dza la'y quequë' bönni' judío. ³² Gulubannë' ca nac le rusëdnë' lequë' Jesús, le bë'ë didza' ca tu bönni' dë lu në'ë.

³³ Zoatë' ca' ni' lu yu'u ga na' tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' yu'u lë' bö' xöhui', ati' bë'ë zidzj didza', ³⁴ rnë':

—Bsan netu'. ¿Bizxa rál-la'tu' quiu', Jesús, bönni' Nazaret? ¿Naru' za'u usnitui' netu'? Núnbë'a Li' nu nacu'. Bönni' La'y queë' Dios nacu'.

³⁵ Buzeynë' ba nadx bö' xöhui' na' Jesús, rë' lei:

—Bseyj ru'u len burúj lu bönni' ni.

Ni'r gru'n lyu bönni' na' bö' xöhui' na' laugac bunách nacua' ni' len burujtë lu bönni' na', san cutur bi ben queë'. ³⁶ Gulubannë' yúgu'të' len glu'ë didza' tuë' len yetúë', ta'në':

—¿Bizxa didza' ni ru'ë? Len yöl-la' uná bë' len yöl-la' huac zxön rna bé'inë' yugu' bö' xöhui', ati' tu'rujtë bö' xöhui' na'.

³⁷ Gzë didza' ca nac queë' Jesús, ati' gulayöni bunách yúgu'të yödz gdu zbi'il.

Ruúnë' Jesús xna'nu ngul queë' Pedro

³⁸ Ni'r gyasë' Jesús len burujë' lu yu'u ga na' tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios, ati' gyazië' lidxë' Simón. Ni' zoanu xna'nu ngul queë' Simón na', yu'unu tu xla, ati' gláta'yuë' lahuë' Jesús

unë'-nu. ³⁹ Gbiguë'ë Jesús ga na' dënu, ati' bulidzë' huë' xla na' yu'unu. La' brujtë tu xla na' yu'unu, ati' la' gyástënu len bë'nu le glahuë'.

Ruúnë' Jesús zian nup te'i

⁴⁰ Cati' chrbia gbidz, guladxín ni' yúgu'të nup nacua'len lequë' nup na' te'i qui queëgac guidzhuë', ati' yjua'quë' leygac ga na' zoë' Jesús. Lë' bxoá në'ë nup na' te'i, bunë' leygac. ⁴¹ Gulurúj ca' zian bö' xöhui' yu'ugac bunách te'i na'. Ta'bödxya'a bö' xöhui', ta'ná:

—Li' nacu' zxi'në' Dios.

Ni'r buzeynë' ba nadx yugu' bö' xöhui' na' Jesús, len cutu bë'ë latj la'ná, le nözigac naquë' Cristo.

Runë' Jesús lban luyú Galilea

⁴² Cati' za' rení' yetú dza, brujë' Jesús Capernaum na', ati' gyijë' tu latj ca'z. Ni' guluguílj Jesús bunách zian. Cati' guladxinë' ga na' zoë', glë'nnë' lutseyne' Lë', cui uzë'ë ga na' nacu'ë. ⁴³ Ni'r gudxë' lequë' Jesús, rnë':

—Run bayúdx tsija' gap nacuá' yezica' yödz, tsjena' ca' ni' lban qui didza' dxi'a ca rna bë'ë Dios. Qui lë ni na' bsölë'ë neda' ni.

⁴⁴ Cni' guc, benë' lban yugu' yödz luyú Galilea len gap nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío.

5

Ta'dzunba' böl zian

¹ Cati' ni' zoë' Jesús ra' nis zxön nazí' lei Genesaret, guluquí gulutsútsj Lë' bunách zian quië la'yöni xtidzë'ë Dios. ² Ni'r blé'inë' chop bárcodau' Jesús, zxoagac lu nis zxön ga na' nac ra' yu bidx, ati' narujquë' lë'igac bárcodau' na' bönni' uzön böl len ta'guibë' yöxj böl quequë'. ³ Grenë' Jesús tu lë'i bárcodau' na', le naqui queë' Simón Pedro, ati' gnabnë' lë' udxiguë'ë lei yeláti'dau' zi'tu' ga nac ra' yu bidx na'. Ni'r grö'ë Jesús lë'i bárcodau' na', len rö'zë' ca' ni' rusëdnë' bunách zian nacuá' ni' lu yu bidx na'. ⁴ Cati' budx bë'ë didza' Jesús, ni'r gudxë' Simón, rnë':

—Bsa' bárcodau' ni lu nis zxön ga na' rö' zil, ati' ni' gul-zál yöxj böl queëli' quië sönli'-ba' böl.

⁵ Bubi'ë didza' Simón, rë' Jesús:

—Bönni' Usëdi, gdu yël chbentu' dxin len nituba' böl cutu rzönitu'-ba', san didza' quiu' gzálgara' lei.

⁶ Cati' chgulazalë' yöxj na', gulazönë' ziántërba' böl ati' ráquitiqui' gröza' yöxj böl na'. ⁷ Ni'r gululá' gulului'znë', gululidzë' lza'quë' nacu'ë yetú lë'i bárcodau' na' djaquë' láclenë' lequë'. Cati' guladxinë' ni' guludzë'ë'-ba' böl groptë bárcodau'

na' ati' chraqui luhuõtj lu nis bárcodau' na'. ⁸ Cati' blé'inè' lè ni Simón Pedro, ni'r buzechu zxibè' lahuè' Jesús, rnè':

—Bcuit ga zoa', Xan, le naca' bönni' dul-la'.

⁹ Cni gnè' le radxi rdzöbnè' Pedro ni'a quecba' bøl zian na' gulazönquè'-ba', len lèzca' cni gac quegac nup nacua'len lè'. ¹⁰ Gladxi guladzöbnè' ca' Jacobo len Juan, yugu' zxi'nè' Zebedeo, nup ni nacgac lzè'è Simón Pedro na'. Ni'r rè' Simón na' Jesús, rnè':

—Cutu gádxinu'. Na'a su lau' gchë'u quia' bunách ca runu' rzönu'-ba' bøl.

¹¹ Cati' chguluschinè' yugu' bárcodau' na' ga nac ra' yu bidx, ni'r guluca'nè' ni' yúgu'tè, ati' zjáclenè' Jesús.

Ruúnè' Jesús bönni' ré'inè' huè' nudzu' ruzöd

¹² Cati' zoè' Jesús tu lu yödz ni', bdxinë' ga na' zoè' bönni' ré'itsquinè' huè' nudzu' ruzöd. Cati' blé'inè' Jesús, butság lahuè' lyu, len gúta'yuè' lahuè', rnè':

—Xan, chqui' rë'nnu', huac unu' neda'.

¹³ Ni'r bulí nè'è Jesús len gdanè' lè'. Rè' lè':

—Rè'nda'. Gacu' dxi'a.

La' gbidxtè huè' nudzu' queè' bönni' na'. ¹⁴ Ni'r gna bé'inè' lè' Jesús nutu nu guiè' ca'. Gudxè' lè':

—Gyeaj, yajluí' cuinu' lahuè' bxuz, ati' yajnödzej quiè le un dxi'a lí' qui gdau' ca gna bè'è Moisés, lè na' uluí'i lequè' chböacu'.

¹⁵ Gzètër ca' didza' qui yöl-la' huac queè' Jesús, ati' guludúb ga na' zoè' bunách zian quiè la'yöni xtidzè'è len quiè unè' lequè', ugüè' guidzhuè' quequè'. ¹⁶ Ni'r buzè'è ni' Jesús, gyijè' tu latj ca'z, ati' ni' bulidzè' Dios.

Ruúnè' Jesús bönni' huè' nacu'nè' bin

¹⁷ Yetú dza, cati' ni' rusèdnè' bunách Jesús, rö'què' ca' ni' yugu' bönni' gdau' fariseo len bönni' gdau' tu'sèdi taquè' zxba queè' Moisés, narujquè' yúgu'tè yödz luyú Galilea len luyú Judea len lu yödz Jerusalén. Nac bè' dè lu nè'è Jesús yöl-la' huac queè' Xanru' Dios le ruúnè' bunách te'i nacuá' ni'. ¹⁸ Ni'r guladxinë' ni' bönni' nua'què' le deynè' bönni' huè' nacu'nè' bin, ati' gulaguiljè' nax lunè' la'gu'è lè' lu yu'u quiè la'guixjè' lè' lahuè' Jesús. ¹⁹ Cati' cutu guladzölnè' nax lunè', le nacuá' ni' bunách zian, gulabenè' cju'u yu'u na' len gulasaljè' cju'u na'. Ni'r guluzötjè' ni' le deynè' bönni' huè' na', ati' gulaguixjè' lè' gatsj lahui'l bunách ni' lahuè' Jesús. ²⁰ Cati' gúquibe'inè' Jesús ca na' ta'yejlè'è Lè', gudxè' bönni' huè' na':

—Bönni', yugu' dul-la' nabagu'u chbunít lahua'.

²¹ Ni'r gulazú lauquè' ta'zá' ládxi'què' bönni' gdau' tu'sèdi na' len yugu' bönni' gdau' fariseo, ta'nè':

—¿Nuzxa caz bönni' ni rnë' le rucá'n Dios ca'z? ¿Nuzxa caz gac unít lau dul-la'? Tuzë' Dios runít lahuë' dul-la'.

²² Ráquibe'inë' Jesús le ta'zá' ládxi'quë' ati' rë' lequë':

—¿Bizx quië rza' ládxi'li' cni? ²³ Cutu nac baníg nu guiëz bönni' ni: “Yugu' dul-la' nabagu'u chbunít lahua'”, san nac baníg nu gun ga tsasë' len së'i ni'ë. ²⁴ Guna' ga gnözili' dë lu na'a luyú ni neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, yöl-la' uná bë' unít lahua' dul-la'.

Ni'r gudxë' bönni' na' nacu'në' bin, rnë':

—Li' rëpa', gyas. Bua' le deynnu' len böaj lidxu'.

²⁵ La' gyastë' bönni' huë' na' lauquë' ati' bu'ë lë na' gúti'në', zhuöjë' lidxë', rgu'ë Dios yöl-la' ba. ²⁶ Gulaníttsquinë' yúgu'të', ati' gulagu'ë Dios yöl-la' ba, len tádxiznë' ca', ta'në':

—Na'a blé'iru' le run ga rubániru'.

Jesús rulidzë' Leví

²⁷ Gdöd glac lë ni brujë' ni' Jesús ati' blé'inë' tu bönni' uquízxj lazgac bunách lë' Leví, rö'ë ga na' ruquízxjë', ati' Jesús rë' lë':

—Gda' neda'.

²⁸ La' gyastë' Leví, ati' buca'në' yúgu'të, zéajlenë' Jesús.

²⁹ Gdöd ni', benë' Leví na' tu güi'i huagu queë' Jesús ga nac lu yu'u lidxë', ati' gulacu'ë ni' zian bönni' uquízxj len yela'quë' bönni' ta'bö'lenë' lequë' tahuë'. ³⁰ Ni'r gulanë' quequë' bönni' usëd queë' Jesús bönni' gdau' tu'sëdi len yugu' bönni' gdau' fariseo, ta'në':

—¿Bizx quië ri'j rágulenli' yugu' bönni' uquízxj len yela'quë' bönni' dul-la'?

³¹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Cutu naquincnë' nu un bunách bönni' nacu'ë dxi'a, san bönni' té'inë' naquincnë' nu un bunách. ³² Za'a, clëg ulídzgaca'-në' bönni' tsahui', san za'a ulídzgaca'-në' bönni' dul-la' quië lubí'i ládxi'quë'.

Ta'nabnë' Jesús ca nac qui yöl-la' run gubás

³³ Ni'r gulanabnë' Jesús bönni' gdau' na', ta'në':

—¿Bizx quië tunë' gubás zian lzu bönni' da'quë' Juan, len tu'lidzë' Dios, ati' tunë' ca' cni bönni' da'quë' yugu' bönni' gdau' fariseo, san bönni' da'quë' Li' ti'j tahuë'?

³⁴ Jesús rë' lequë':

—¿Naru' huactsa gunli' ga lunë' gubás bönni' nacu'ë lni qui yöl-la' rutság na' tsal ni' zóalenë' lequë' bönni' rutság në'ë? ³⁵ Huadxín dza cati' gduë' ga nacu'ë bönni' rutság në'ë. Dza ni'r lunë' gubás.

³⁶ Ni'r benë' lsaqui' ca nac lë ni Jesús, rë' lequë':

—Nutu nu bönni' gchuguë' lari' cub chnadia len cuijë' tstaca' le udë'ë lë'i lari' tëb. Chqui' gunë' cni, clëgz gac ditj lari' cub na', san lári'dau' na' gruj lë'i lari' cub na' cutu tsajlöz lari'

tëb na'. ³⁷ Lëzca' cni, nutu nu bönni' rguë'ë xisi uva cub lu rë'ö gul náquini guid. Chqui' nu gun cni, ulá'a rë'ö gul na' náquini guid xisi uva cub na', ati' glalj xisi uva na', ati' gac ditj rë'ö gul na'. ³⁸ Qui lë ni na' ral-la' ca'aru' xisi uva cub lu rë'ö náquini guid cub, ati' groptë lac chi'i. ³⁹ Chqui' zoa nu ri'j xisi uva gul, cutu guë'nitë gui'j xisi uva cub, le rna: "Nacr szxi' xisi uva gul na'."

6

Ta'leycjë' deu zxaa' xtil dza la'y bönni' usëd queë' Jesús

¹ Cati' nac tu dza la'y quequë' bönni' judío, rdödë' Jesús gap dë yöl zxaa' xtil, ati' ta'leycjë' deu ga dxia zxaa' xtil bönni' usëd queë'. Ta'zxúbi'ni na'quë' lei len tahuë'. ² Ni'r gulanabnë' lequë' bönni' gdau' fariseo, ta'në':

—¿Bizx quië runli' le cural-la' gunru' dza la'y?

³ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—¿Naru' cu nulábnili' ca benë' David cati' gdunë', ati' guladún ca' nup nacua'len lë'? ⁴ Gyazië' lu yu'u queë' Dios len gzxi'ë yöt xtil tu'cu'ë lahuë' Dios, lë na' cutu ral-la' gáguru', san tuz bxuz dë latj lahuë', ati' gdahuë' lei David len bë'ë ca' quegac nup nacua'len lë'.

⁵ Ni'r gudxë' lequë' Jesús, rnë':

—Naca' xani dza la'y neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách.

Tu bönni' narequi' në'ë

⁶ Cati' nac yetú dza la'y quequë' bönni' judío, gyazië' Jesús lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios len busëdnë' nup nacuá' ni'. Zoë' ca' ni' bönni' narequi' në'ë yubél.

⁷ Tu'yúë' Jesús bönni' gdau' tu'sëdi len yugu' bönni' gdau' fariseo quië la'lé'inë' chqui' unë' lë' cati' nac dza la'y quequë' quië ludzölnë' nacx luquíë' Lë'. ⁸ Ráquibe'inë' Jesús le ta'zá' ládxi'quë', ati' gudxë' bönni' na' narequi' në'ë, rnë':

—Gyas. Gzui gatsj lahui'l ni.

La' gyastë' bönni' na', gzuinë'. ⁹ Ni'r gudxë' yugu' bönni' gdau' na' Jesús, rnë':

—Unábitsqui'da' lbi'ili' tu didza'. ¿Naru' dë latj cati' nac dza la'y gunru' le nac dxi'a o gunru' le cunác? ¿Naru' dë latj uguél-la'ru' yöl-la' na'bán quegac bunách, o uguaru' lei?

¹⁰ Ni'r buyúë' Jesús yúgu'të bönni' na' nacu'ë gdu cuitië', ati' gudxë' bönni' huë' na':

—Bli na'u.

Bulí në'ë bönni' na', ati' la' böactë në'ë na'. ¹¹ Ni'r gulaleynë' bönni' gdau' na', ati' glun xtídza'quë' la' légaczë' nacx bi lunë' queë' Jesús.

Rböë' Jesús chinnuë' bönni' lacquë' gbaz queë'

¹² Dza ni' gyijë' Jesús ga nac tu lu guí'adau'. Ni' bulidzë' Dios, ati' gdu yël bé'lenë' Dios didza'. ¹³ Cati' za' reni', bulidzë' bönni' da'quë' Lë', ati' gröë' chinnuë' quië lacquë' gbaz queë'.

¹⁴ Bulidzë'

Simón, (lë' ca' Pedro),

Andrés, (böchë'ë Pedro),

Jacobo,

Juan,

Felipe,

Bartolomé,

¹⁵ Mateo,

Tomás,

Jacobo, (zxi'në' Alfeo),

Simón, (bönni' rui' ladxë'ë yödz queë'),

¹⁶ Judas, (böchë'ë Jacobo),

Judas Iscariote, (bönni' udödë' Jesús lu na'quë' bönni' ludöddë' Lë').

Ruúnë' Jesús bunách zian

¹⁷ Böttlenë' bönni' gbaz queë' na' Jesús lu guí'adau' na', ati' guladxinë' tu ga nac lachi', ga ni' nacu'ë zianr ca' bönni' usëd queë', nacua'len lequë' bunách zian narujgac yúgu'të yödz luyú Judea len yödz Jerusalén, len yugu' yödzdau' dëgac ra' nis zxön ga na' nacua' yödz Tiro len Sidón. Guladxín ni' bunách ni quië luzë nagquë' xtidzë'ë Jesús, len luhuöaquë' lu guidzhuë' qui queëquë'. ¹⁸ Guluhuöaquë' ca' bönni' ni' ta'zaca' ta'gui'ë lu na'gac bö' xöhui'. ¹⁹ Yúgu'të bunách zian na' tui' ládi'gac la'gán Jesús le ruúnë' yúgu'të' len yöl-la' huac queë'.

Nup nacgac bica' ba len nup nacgac bica' bayechi'

²⁰ Ni'r buyüë' Jesús bönni' usëd queë' nacu'ë ni', len gudxë' lequë':

—Bica' ba lbi'ili', nacli' yechi' ladxi', le gata' queëli' latj ga rna bë'ë Dios.

²¹ 'Bica' ba lbi'ili' rdunli' na'a, le huöljli'.

'Bica' ba lbi'ili' rbödxli' na'a, le uzzidxli'.

²² 'Bica' ba lbi'ili', le za' dza cati' cula'le'i lbi'ili' dxi'a bunách len lubíj lbi'ili' ga nacua' len la'në zi' queëli', len lucá'n ca'z le nazí' lali' ca tu le nac xöhui' le da'li' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách. ²³ Gul-zí' xbey dza na' len gul-dziji, le nac zxön le gaqui queëli' yehua' yubá. Lëzca' cni glunë' xuz xtau'gac bunách ni quequë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios.

²⁴ 'Bica' bayechi' lbi'ili', dë yöl-la' tsahui' queëli', le chdë le ruzi'li' xbey.

²⁵ 'Bica' bayechi' lbi'ili' nuhuölj nadzë'ili' na'a, le huadunli'.

'Bica' bayechi' lbi'ili' ruzxidxli' na'a, le huí'nili' len cödx yéchi'li'.

²⁶ 'Bica' bayechi' lbi'ili' ta'ně dxi'a queēli' yúgu'tě bunách. Lězca' cni gluně' xuz xtau'li', gulaně' dxi'a quequē' bōnni' gulazí' yě'ě, gulaně' nacquē' bōnni' tu'ě didza' uláz queē' Dios.

Ral-la' gdxí'iru' nup cuta'le'i rē'u dxi'a

²⁷ Gně' ca' Jesús:

—Lbi'ili' zoali' ni ryōnili' neda', rēpa' lbi'ili': Gul-dxí'i nup cuta'le'i lbi'ili' dxi'a. Gul-gún le nac dxi'a quegac nup tu'dí'i lbi'ili'. ²⁸ Gul-náb lahuē' Dios gac dxi'a quegac nup tua' dō' queēli' len gul-lidzē' Dios gnábili'-nē' gáclenē' nup ta'ně zi' queēli'. ²⁹ Chqui' nu capa' tsla'a xagu', bzē yetslá'a ca' xagu'. Chqui' nu cua lari' naxóa cudzu'u, bē' latj cua ca' zxau'. ³⁰ Núi'těz nu bi gnab le dē quiu', bnōdzj qui, atí' nu cua le naqui quiu', cutu unabu' lei. ³¹ Ca rē'nili' lun queēli' bunách, lězca' cni gul-gún quequē'.

³² 'Chqui' nadxi'izli' nup nadxi'igac lbi'ili', ¿bizxa yōl-la' ba gdél-li'li'? Lězca' cni tunē' bōnni' dul-la', ta'dxi'inē' nup nadxi'igac lequē'. ³³ Chqui' runli' le nac dxi'a quegac nup tun dxi'a queēli', ¿bizxa yōl-la' ba gdél-li'li'? Lězca' cni tunē' bōnni' dul-la'. ³⁴ Chqui' runōdzjli' quegac nup runli' lōz lubí'i queēli', ¿bizxa yōl-la' ba gdél-li'li'? Lězca' cni tunē' bōnni' dul-la', tu'nōdzjē' quegac nup tun dul-la', le tunē' lōz lubí'i quequē' lē na' gulunōdzjē'. ³⁵ Neda' rēpa' lbi'ili': Gul-dxí'i nup cuta'le'i lbi'ili' dxi'a len gul-gún le nac dxi'a. Gul-nōdzj quegac bunách zal-la' cutu runli' lōz nu ubí'i queēli'. Chqui' cni gunli', zxōn nac le gata' queēli', atí' gacli' zxi'nczē' Dios, Nu nactēr blau, le runē' Lē' le nac dxi'a quegac bunách cuta'dzág lādxigac len quegac bunách tua'dō'. ³⁶ Gul-huechi' lādxí' bunách ca na' runē' Xuzli' Dios, ruhuechi' lādxē'ě yúgu'tě bunách.

Cutu ral-la' gchugu bē'ru' qui lza'ru'

³⁷ Gně' ca' Jesús:

—Cutu glag yudxli' lza'li', atí' nutu nu glag yudx lbi'ili'. Cutu cuiaj bē'li' qui lza'li', atí' nutu nu cuiaj bē' queēli'. Gul-nít lau lza'li', atí' Dios unít lahuē' ca' lbi'ili'. ³⁸ Gul-nōdzj qui lza'li', atí' Dios gunnē' queēli'. Lunōdzjē' queēli' le lurixē' len tu gui'n rbixi le nac gdu, le naguír, len naguí gazxj ga rē', len zoatsca gba. Ca nac le rurixli', la' ca'z urixē' ca' queēli' Dios.

³⁹ Benē' lsaqui' Jesús, rē' lequē':

—¿Naru' huactsa bōnni' lau chul gchē'ě yetúē' bōnni' lau chul? Cutu ca' gac, le la'bixē' gropē' tu yeru. ⁴⁰ Cutu ca' gacrē' blau bōnni' usēd ca nu rusēdi lē', san cati' udx gzēdē' bōnni' na', gaquē' ca nac nu na' rusēdi lē'.

⁴¹ '¿Bizx quiē ruyú' bēbdau' yu'u yōj lahuē' böchi' lza'u, len cutu rlé'inu' le zxōn yu'u yōj lau' li'? ⁴² ¿Naru' huactsa gui'u-nē' böchi' lza'u: "Böcha'a, benn latj cuija' bēbdau' yu'u yōj lau'", len

cutu rlé'inu' le zxön yu'u yöj lau' li'? Li', bönni' rulu'iz tsahui' cuinu'. Gleaj zi'al le zxön yu'u yöj lau' li', ati' ni'r glé'inu' dxi'a quië cuiju' bëbdau' yu'u yöj lahuë' böchi' lza'u.

Le runru' nac bë' le nacru'

⁴³ Gnë' ca' Jesús:

—Cutu gac cuia le xöhui' yag dxi'a. Lëzca' cni, cutu gac cuia le nac dxi'a yag xöhui'. ⁴⁴ Cni nac, le rbia yag nac bë' ca nac yag na'. Cutu ruchibru' le rbia yag higo lu yag yötsi', len clëg lu bsequi' yötsi' cutu ruchibru' le rbia lba uva. ⁴⁵ Didza' dxi'a ru'ë bönni' dxi'a le yu'u icj lädxi'dau'huë' le nac dxi'a, ati' didza' xöhui' ru'ë bönni' xöhui' le yu'u icj lädxi'dau'huë' le xöhui'. Rnë rú'aru' ca nac le yu'u icj lädxi'dau'ru'.

Chop ca gac udxiaru' xlibi yu'u

⁴⁶ Gnë' ca' Jesús:

—¿Bizx quië rulidzli' neda', rnali': “Xantu', Xantu'”, san cutu runli' ca rna bé'ida' lbi'ili'? ⁴⁷ Ului'ida' lbi'ili' ca nac nu na' za' quia' len ryöni xtidza'a len run ca rna bé'ida' lei. ⁴⁸ Nu ni nac ca bönni', cati' benë' lidxë', ga rë' bchö'në' len bdxie' xlibi yu'u ga nac lu guiöj. Cati' böjt gba'u, bchö'n cuit yu'u na', san cutu gac uguindj lei, le nulíb ga nac lu guiöj. ⁴⁹ Na'a, nu ryöni xtidza'a len cutu run ca rna bé'ida' lei, nu ni nac ca bönni' benë' lidxë' ga nac lu yu ca'z, cutu nunë' xlibi. Cati' bchö'n cuit yu'u na' gba'u, la' bguindjtë, ati' gbix dëra zö'ö qui.

7

Ruúnë'-bi' Jesús bi'i huen dxin queë' bönni' Roma

¹ Cati' budx bë'lenë' lequë' didza' ni, gyazië' Jesús Capernaum. ² Lu yödiz ni' zoë' bönni' Roma, nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l len zoabi' bi'i huen dxin queë' nadxí'itsquinë'-bi', ati' bi'i ni ré'ibi' len chraqui gatbi'. ³ Cati' byönnë' bönni' ni didza' tu'ë bönni' ca nac queë' Jesús, la' bsöla'të' ga na' zoë' Jesús la'quë' bönni' gul tu'zëjni'në' bönni' judío, tsjöta'yuquë' lahuë' Jesús guidë' duhuenë'-bi' bi'i huen dxin queë' na' ré'ibi'. ⁴ Guladxinë' ga zoë' Jesús bönni' gul tu'zejni'i na', ati' gláta'yuë' lahuë' gdu lädxi'quë', ta'në':

—Naquë' lsaca' bönni' na' gunu' queë' lë ni, ⁵ le runë' ba la'n bunách uládz queëru' len benë' queëru' yu'u ga rudubru' rusëdru' queë' Dios.

⁶ Ni'r gyéajlenë' lequë' Jesús. Cati' chzoa la'dxinë' lidxë' bönni' na', lë' bsölë'ë ga zë'ë Jesús la'quë' böchi' lzë'ë, të' Lë':

—Xan, rnë' bönni' na': “Cutu ugui'inu', le cutu naca' lsaca' tsaziu' lidxa' ⁷ len cutu naca' lsaca' guida' ga zu'. Qui lë ni na' cutu burúguida' guida' ga zu'. Bë'z didza' ati' huóáctëbi' bi'i huen dxin quia'. ⁸ Neda' ca', zoa nu rna be'i neda', ati' nacu'ë ca' bönni' rjaquë' gdil-l rna bé'ida' lequë'. Rëpa'-në' tuë': Gyeaj

ni', ati' rijë'. Rëpa'-në' yetúë': Gda ni, ati' ridë'. Rëpa'-në' ca' huen dxin quia': Ben dxin ni, ati' runë' dxin na'."

⁹ Cati' byönnë' didza' ni Jesús, bubannë' queë' bönni' na', ati' bueycjë', len gudxë' bunách na' za'c cúdzu'lë', rnë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili', nutu nu bönni' Israel cutu ra-jxáqui'da'-në' rejle'ë neda' ca rejle'ë neda' bönni' ni.

¹⁰ Cati' guludxinë' bönni' na' bsölë'ë lequë' bönni' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, gulayazië' ga nac lu yu'u lidxë' len gulalé'inë' chbôacbi' bi'i huen dxin na'.

Ruspanë'-bi' Jesús bi'i bönni' queënu ngul uzëb

¹¹ Gdöd guc lë ni, zijë' Jesús yödZ Naín, dzagquë' Lë' bönni' usëd queë' lenca' bunách zian. ¹² Cati' bdxinë' gal-la' ra' yödZ na', ni' blé'inë' bönni' nua'quë'-bi' tubi' bi'i bönni' nat zajcáchi'quë'-bi'. Bi'i nat na' nachi' la'z dui bi'i queënu ngul uzëbdau'. Zjaclen-nu ngul uzëb na' zian bunách uládz queënu.

¹³ Cati' blé'inë'-nu Xanru', buechi' ladxë'ë-nu, ati' gudxë'-nu:

—Cutur cödxu'.

¹⁴ Ni'r gbiguë'ë Jesús, gdanë' da'a yag ga na' dëbi' bi'i nat na'. Gulabözë' bönni' na' nua'quë'-bi', ati' Jesús gnë':

—Bi'i, li' rëpa', gyas.

¹⁵ Ni'r bubanbi'. Grö'bi' bi'i na' zi'al natbi', ati' gzu laubi' rui'bi' didza'. Budödë'-bi' Jesús lu na'nu xna'bi'. ¹⁶ Cati' gulalë'i lë ni bunách ni', gládxinë' yúgu'të', ati' gulagu'ë Dios yöl-la' ba, ta'në':

—Blë'ë queëru' bönni' blau, ru'ë didza' uláz queë' Dios. Dioscz ráclenë' bunách queë'.

¹⁷ Gzë didza' ca nac yöl-la' huac queë' Jesús, ati' gulayöni bunách yúgu'të yödZ luyú Judea len yúgu'të yödZ gdu zbi'il.

Le rnabë' Juan, bönni' buquilë' bunách nis

¹⁸ Gulaguíxjöi'në' Juan bönni' da'quë' lë' yúgu'të lë ni runë' Jesús. Bulidzë' Juan chopë' bönni' na' da'quë' lë' ¹⁹ ati' bsölë'ë lequë' ga na' zoë' Jesús quië la'nabnë' Lë', la'në': “¿I nacu' Li' Cristo, bönni' ral-la' guidë', o naru' ral-la' cöztu'-në' bönni' yubl?” ²⁰ Cati' guladxinë' ga na' zoë' Jesús bönni' na' nasölë'ë Juan, të' Jesús:

—Nasölë'ë netu' Juan, bönni' buquilë' bunách nis, quië gnábitu' Li', gnatu': “¿I nacu' Li' Cristo, bönni' na' ral-la' guidë', o naru' ral-la' cöztu'-në' bönni' yubl?”

²¹ La' na'z ruúnë' Jesús zian nup te'i, yugu' bönni' huë' len bönni' yu'ugac lequë' bö' xöhui', ati' zian bönni' lau chul busaljë' yöj lauquë'. ²² Bubi'ë didza' Jesús, rë' chopë' bönni' na' nasölë'ë Juan, rnë':

—Gul-tséaj, gul-tsajtixjöi'në' Juan ca nac le blé'ili' len le byönili'. Tu'lé'inë' bönni' bchullauquë'. Tu'zë'ë bönni' glatsjë'.

Nuhuöacquë' bönni' güi'cnë' huë' nudzu' ruzöd. Tu'yönnë' bönni' gulacöduë'. Nubanquë' bönni' glatië'. Ta'yönnë' didza' dxi'a bönni' yechi'. ²³ Bica' ba nu cugác chop ladxi' za'len neda' zal-la' cutu runa' ca raqui nu na' ral-la' guna'.

²⁴ Cati' guluzë'ë ni' bönni' na' bsölë'ë Juan, gzu lahuë' Jesús rë' bunách ni' ca nac queë' Juan, rnë':

—¿Bizxa brujli' yajyuli' lu latj ca'z? ¿Naru' brujli' yajyuli' gui rutá lei bö' reycj? ²⁵ ¿Bizxa caz brujli' yajyuli'? ¿Naru' brujli' yajyuli'-në' bönni' nacuë' lari' záca'tsqi? Nöziczli' nacuá' lidxquë' bönni' ta'ná bë'ë nup nácugac lari' záca'tsqi len tu'zí' xbey yöl-la' tsahui'. ²⁶ ¿Bizxa caz brujli' yajyuli'? ¿Naru' brujli' yajyuli'-në' bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios? Ja, rëpa' lbi'ili', ati' náctërë' blau ca nu rui' didza' uláz queë' Dios. ²⁷ Naquë' Juan bönni' na' nayúj lu guich la'y ca nac queë', rna: Byutsca', rsöla'a-në' gbaz quia', nörë' ca Li'.

Bönni' ni upë'ë nöz ga tödu'.

²⁸ Neda' rëpa' lbi'ili': Gap nacuá' bunách, chqui' zoë' bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios, cutu nacrë' blau ca Juan, bönni' na' buquilë' bunách nis, san nu nactër cuidi'z ga rna bë'ë Dios nactër blau ca Juan na'.

²⁹ 'Cati' gulayöni didza' ni bë'ë Juan bunách ni' len bönni' tu'quizxjë' lazgac bunách, gláquibe'inë' le nac tsahui' lahuë' Dios, len guladilë' ca' nis lu në'ë Juan, ³⁰ san yugu' bönni' gdau' fariseo len bönni' gdau' tu'sëdi taquë' zxba queë' Moisés cutu guladilë' nis lu në'ë Juan, ati' cni guc, guluca'në' ca'z le gu'nnë' Dios gunë' quequë'.

³¹ Gnë' ca' Xanru':

—¿Nacx usáqui'da' bunách dza ni zoaru' na'a? ¿Nacxcz nacquë'? ³² Nacquë' ca bi'idau' ta'guitjbi'. Ta'bö'bi' lu yë'y len ta'bödxya'abi'. Ta'nabi' tubi' yetubi': “Rucödxtu' queëli' gui san cutu rya'li'. Rul-l yéchi'tu' san cutu rbödxli'.” ³³ Cni nacli' le bidë' Juan, bönni' buquilë' bunách nis, len cutu gdahuë' yöt xtil, len cutu gu'ë xisi uva, ati' rnali' queë': “Tu' xöhui' dzag lë'.” ³⁴ Cati' bida' neda', Bönni' Nuhuöacquë' Gdu Bunách, len ri'j rahua', rnali' quia': “Bönni' ni naquë' bönni' huáguxö'ö len bönni' ri'jë'. Naquë' lza'quë' bönni' tu'quizxjë' len yezíca'rë' bönni' dul-la'.” ³⁵ Rëpa' lbi'ili': Nac bë' nup napgac yöl-la' rejni'i queë' Dios ni'a qui le tun.

Le benë' Jesús lidxë' bönni' gdau' fariseo

³⁶ Bulidzë' Jesús gágulenë' lë' tsazxön bönni' gdau' fariseo, ati' gyazië' Jesús lidxë' bönni' na', len grö'ë rahuë'. ³⁷ Zoanu lu yödz na' ngul udá dzag, len cati' gnözinu rö'ë ráhuë' Jesús lidxë' bönni' gdau' fariseo na', ni'r bdxinnu ni' nua'nu böga'dau' náquini guiöj zaca' le yudz tu le rla' zxix. ³⁸ Cati' bdxinnu zaca' cúdzu'lë' Jesús, grö'nu xni'ë rbödxnu. Ni'r

gzu launu rgu'nu nis rbödxnu ni'ë Jesús len ruzxinu ni'ë len guitsa' icjnu. Butság launu ni'ë len glu'nu ni'ë lë na' rla' zxix.
³⁹ Cati' blé'inë' lë ni bönni' gdau' fariseo na' nulidzë' Jesús, gza' ladxë'ë, rnë': "La'naru' naquë' bönni' ni bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios, huáquibe'inë' nuzxa na' len nacx nacnu ngul ni rgannu Lë', le nacnu ngul udá dzag." ⁴⁰ Ni'r gudxë' bönni' fariseo na' Jesús, rnë':

—Simón, dë tu le ral-la' gyëpa' li'.

Bubi'ë didza' bönni' na', rnë':

—Gna, Bönni' Usëdi.

⁴¹ Jesús rë' lë':

—Zoë' bönni' dë dumí queë' ati' nacu'ë chopë' bönni' tal-lë'ë dumí queë'. Tuë' bönni' na' ral-lë'ë queë' lazxjë' qui chop iz, ati' yetúë' na' ral-lë'ë queë' lazxjë' qui chop beo'. ⁴² Le cudë quequë' dumí luguizxjë' lë na' tal-lë'ë queë', qui lë ni na' bunít lahuë' gropë' lë na' tal-lë'ë queë'. Gnatsca' na'a. ¿Núzxalë' bönni' chopë' ni gdx'i'rnë' bönni' na' bunít lahuë' lequë'?

⁴³ Bubi'ë didza' Simón na', rnë':

—Ráquida' neda', bönni' na' rál-la'rë' queë' dumí, lë na' bunít lahuë'.

Jesús gudxë' lë':

—Le nacx rnau'.

⁴⁴ Ni'r bueycjë' Jesús, ati' ni' ruyúë'-nu ngul na', rë' Simón:

—¿Naru' rlé'inu' ngul ni? Gyazia' lidxu' ati' cutu bennu' quia' nis quibda' ni'a, san glu'nu ni'a nis rbödxnu ngul ni, len buzxinu ni'a len guitsa' icjnu. ⁴⁵ Cutu butság lau' neda', san cati' bdxintea' lidxu', cutu ruzóa dxinu ngul ni, rutság launu ni'a. ⁴⁶ Cutu glu'u icja' le za, san glu'nu ni'a lë na' rla' zxix ngul ni. ⁴⁷ Qui lë ni na' rëpa' li', dul-la' zian nabága'nu ngul ni, chgyu'u yöl-la' runít lau quegac, ati' nadxí'itsquinu neda'. Nu na' Dios runít lahuë' lei láti'dau'z, láti'dau'z nadxí'i Dios nu na'.

⁴⁸ Ni'r gudxë'-nu ngul na' Jesús, rnë':

—Dul-la' nabagu'u chgyu'u yöl-la' runít lau qui.

⁴⁹ Gulazú laquë' tē lza'quë' bönni' na' ta'böl'lenë' Jesús tahuë', ta'në':

—¿Nuzxa caz bönni' ni, runít lautsë' ca' dul-la'?

⁵⁰ Ni'r gudxë'-nu ngul na' Jesús, rnë':

—Le réjlë'u neda', chbuláu' li'. Böaj lidxu', zoa dxi ladxu'u.

8

Ngul táclennu Jesús, ta'gu'nu le tahuë'

¹ Gdöd glac lë ni, gdë' Jesús gap nacuá' zian yödz zxön len yugu' yödzdau', ati' ni' benë' lban len gdíxjö'ë didza' dxi'a ca rna bë'ë Dios, dzagquë' Lë' idxínnutë' bönni' usëd queë'.

² Dzagcnu ca' Lë' la'cnu ngul bunë' lecnu Jesús, bubijë' bö'

xöhui' yu'ugac lecnu, len bugüë' yugu' guidzhuë' quecnu. Nútsa'nu ladjcnu María, lënu ca' Magdalena, ngul na' bubijë' gadx bö' xöhui' yu'ugac lënu. ³ Nútsa'nu ca' ladjcnu Juana, ngul queë' Chuza, bönni' dë lu në'ë le dë lidxë' Herodes, len nútsa'nu ca' ladjcnu Susana. Ta'gu'nu le tahuë' Jesús len yugu' bönni' usëd queë' ngul ni len zianrnu ca', tu'nödzejnu le dë quecnu.

Runë' Isaqui' Jesús ca nac queë' bönni' guz

⁴ Gularúj yugu' yödz ni' bunách zian, guladxín ga na' zoë' Jesús. Cati' guludubë' ga na' zoë', Lë' benë' Isaqui', rë' lequë':

⁵ —Brujë' bönni' guz, zjësie' xseydau'. Cati' ni' zjësie', guluhuöxj ga nac la' nöz la'gac xseydau' na', ati' gululíb leygac bunách. Guladxinba' ca' bguindau', glë'jba' xseydau' na' dzö' la' nöz. ⁶ Guluhuöxj yela'gac xseydau' na' lyu ga rö' guiöj. Cati' gulalén xseydau' na', la' gulabidxtë le cunalupa' yu na'. ⁷ Guluhuöxj yela'gac xseydau' na' ga gululén lba yötsi'. Tsazxön gulazxön lba yötsi' na' len xseydau' na', ati' gularöli xseydau' na' gulalén, lba yötsi' na', len glun ditj leygac. ⁸ Guluhuöxj yela'gac xseydau' na' ga nac luyú dxi'a. Cati' chgulazxön, gulunödzej. Tu dxigu' na' bunödzej yetú gayua'tër xseydau' ca'.

Cati' budx gnë' cni Jesús, bë'ë zidzj didza', rnë':

—Nu zoa nag len ryöni ral-la' uzë nag.

Bizx quië runë' Isaqui' Jesús

⁹ Ni'r gulanabnë' Jesús bönni' usëd queë', ta'në':

—¿Bizxa rë'ni gna lë na' benu' Isaqui'?

¹⁰ Jesús gudxë' lequë':

—Dios ruzéjni'në' lbi'ili' le nagachi' ca rna bë'ë Lë', san yezica' bunách ni, ruí'lena' lequë' didza' le runa' Isaqui' quië cati' luyúë', cutu la'lé'inë', len cati' la'yönnë', cutu la'yéjni'në'.

Rguíxjö'ë Jesús le ruluí' le benë' Isaqui'

¹¹ Gnë' ca' Jesús:

—Cni nac le ruluí' lë na' bena' Isaqui': Xseydau' na' nac xtidzë'ë Dios. ¹² Xseydau' na' guluhuöxj la' nöz tu'luí' ca rac quegac nup ni ta'yöni didza' na' san la' za'të tu' xöhui' len rgua didza' na' bdxin lu icj ládxi'dau'quë' bönni' na', cui la'yejlë'ë len cui lulë'. ¹³ Xseydau' na' guluhuöxj lyu ga rö' guiöj tu'luí' ca rac quegac nup ni ta'yöni didza' na' len tu'dzijnë' ta'zi'ë lei, san nacque' ca xseydau' na' cutu ben lui. Tu chi'z ta'yejlë'ë, le rdxin le rzi' bë' lequë', ati' la' tu'huöatë ládxi'quë'. ¹⁴ Xseydau' na' guluhuöxj ga gululén lba yötsi' tu'luí' ca rac quegac nup ta'yöni didza' na', len cati' chgulayönnë', tun nigui lequë' yugu' le tui' ládxi'quë' yödzyú ni, len yugu' yöl-la' tsahui' qui, len yugu' le ta'dzág ládxi'quë' tac ni, ati' cutu run dxin didza'

na' lu icj ládxi'dau'quë'. ¹⁵ Xseydau' na' guluhuóxj ga nac luyú dxi'a tu'luí' ca rac quegac nup ni, gdu ládxi'quë' ta'yönnë' didza' na' len ta'gu'ë tsutsu lei lu icj ládxi'dau'quë', ati' lu yöl-la' rböz zxön ladxí' tunë' ca rna didza' na'.

Runë' Isaqui' Jesús qui le rgu'u yení' lidxru'

¹⁶ Gnë' ca' Jesús:

—Cutu ca' ruquel-lë'ë gui' bönni' ati' la' rudúsi'të' lei gui'n, len cutu rgu'ë lei zxani le ráti'në', san ruzóë' lei xlatj ga nac lna' lu yu'u, ati' luzi' xbey gui' na' nup la'yáz ni'. ¹⁷ Gla' lahui yúgu'të le nagachi', ati' gac bë' len gruj ga lna' yúgu'të le rac balánz.

¹⁸ 'Qui lë ni na', gul-zë nagli', le huadél-li'në' yelati' bönni' ruzóë' tsutsu icj ládxi'dau'huë' didza' ryönnë', huazi'rë' xtidzë'ë Dios, san bönni' curuzóë' tsutsu icj ládxi'dau'huë' didza' ryönnë', huadúa didza' na' byönnë'.

Xnë'ë Jesús len yugu' bönni' böchë'ë

¹⁹ Ni'r guladxinë' ga na' zoë' Jesús xnë'ë len yugu' bönni' böchë'ë, san cutu guc la'biguë'ë gal-la' ga zoë' le nacuá' ni' bunách zian. ²⁰ Zoa ni' nu bulídž Jesús, rna:

—Nacu'ë lö'a xna'u len yugu' bönni' böchu'u, të'nnë' lui'lenë' Li' didza'.

²¹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Nup ni ta'yöni xtidzë'ë Dios len tun ca rna, bönni' ni nacquë' ca xna'cza' len yugu' bönni' böchi'cza'.

Jesús rbequi dxië' bö' bdunu'

²² Tu dza grenë' Jesús tu lë'i bárcodau', dzagquë' Lë' bönni' uséd queë', ati' Jesús rë' lequë':

—Huadódtca'ru' yetslá'a nis zxön ni.

Ni'r zjactë'. ²³ Tsal ni' ta'dödë' lu nis zxön na', rasië' Jesús. Ni'r gzu lau reycj bö' bdunu' lu nis zxön na', ati' chraqui huötj xzan nis bárcodau' na' len zoa banádx quequë'. ²⁴ Ni'r gulabiguë'ë ga dë' Jesús len guluspanë' Lë', ta'në':

—¡Bönni' Usëdi! ¡Bönni' Usëdi! Chraqui huötjru' lu nis.

Cati' bubanë' Jesús, bulidzë' bö' na' reycj len nis na' ryas rdxiatca, ati' gzoa dxi bö' na' reycj len grö' dxi lu nis zxön na'. ²⁵ Ni'r gudxë' yugu' bönni' uséd queë' Jesús, rnë':

—¿Naru' cu réjlë'li' Dios?

Gládxinë' lequë' len tu'bannë'. Glë lza'quë', tuë' yetué':

—¿Nuzxa caz bönni' ni? Rna bé'inë' bö' reycj len nis zxön, ati' tun ca rna xtidzë'ë.

Bönni' yödz Gadara yu'u lë' bö' xöhui'

²⁶ Ni'r guladxinë' lu xyuquë' bönni' Gadara, le dë yetslá'a nis zxön ca dödl ga dë luyú Galilea. ²⁷ Cati' brujë' lë'i bárcodau' na' Jesús ga nac lu yu na', dutsaguë' lë' bönni' yödz na'. Chgdzey

yu'u lè' bö' xöhui', len cutur racuë' lari' len cutur rzoë' lu yu'u, san nun xlatjè' lu bloj ga nadjgac yeru ba. ²⁸ Cati' blé'inè' Jesús bönni' na' yu'u lè' bö' xöhui', grödxýë'è zidzj, ati' buzechu zxibè' lahuë' Jesús len bè'è zidzj didza', rnè':

—¿Bizxa ral-la'a quiu', Jesús, Zxi'nè' Dios náctèrè' blau? Ráta'yua' lau' cui usaca' zi'u neda'.

²⁹ Cni gnè' le chgna bé'inè' Jesús bö' xöhui' na' urúj lu bönni' na'. Zian lzu zí'atèl brix butultsca bönni' na' bö' xöhui' na', ati' glúguë'è lè' du guia bönni' yödz ni' len gulusijnè' bregui' guia ni'a nè'è, san blè'è yugu' du guia na', ati' bchë' lè' lu latj ca'z bö' xöhui' na' yu'u lè'. ³⁰ Ni'r gnabnè' bö' xöhui' na' Jesús, rnè':

—¿Bi leu'?

Bö' xöhui' na' gudx Lè':

—Le Zian lea'.

Cni gna le yu'ugac lè' bö' xöhui' zian. ³¹ Ni'r gláta'yu lahuë' Jesús bö' xöhui' na' cutu gsölè'è leygac latj chul quegac nup natgac. ³² Nacua'ba' ca' ni' tu cö'ba' cuch zian ta'daba' táguba' lu guí'adau' ni', ati' gulanáb yechi' Jesús bö' xöhui' na' gu'è leygac latj tsajtsu'ugac cuch zian na'. Jesús bè'è leygac latj. ³³ Gulurúj lu bönni' na' bö' xöhui', len yajtsu'ugac cuch zian na', ati' yjacba' cuch zian na' ga nac lè'i guiöj. Yajbixcba' lu nis zxön, ati' ni' gulayëpiba' nis.

³⁴ Cati' gulalé'inè' ca na' guc quecha' bönni' tu'yuquë'-ba' cuch zian na', gladxi guladzöbnè'. Gulazzundjè' ni', ati' yhuöjquë' yajtixjöi'cnè' nup nacua' yödz na' len nup nacua' ladj guixi' ni'. ³⁵ Ni'r gularujè' bönni' yödz na', yajyuquë' lè na' guc. Cati' guladxinè' ga na' zoë' Jesús, gulalé'inè' bönni' na' gulayú'u lè' bö' xöhui', rö'è xni'è Jesús. Nacuë' lari' len dxí'adau' chzoë', ati' gládxinè'. ³⁶ Gulaguixjöi' lequë' ca guc nup na' gulale'i lè na' guc, böaquë' bönni' na' gulayú'u lè' bö' xöhui'. ³⁷ Ni'r gláta'yu lahuë' Jesús urujè' lu xyugac yúgu'tè bunách zian na' quegac yödz nababgac Gadara na', le tádxinè'. Bubenè' Jesús lè'i bárcodau' na' zhuöjè'. ³⁸ Gúta'yuë' lahuë' Jesús bönni' na' gulurúj lè' bö' xöhui' na' gu'è lè' latj tséajlenè' Lè' tsazzön. Gna bé'inè' lè' Jesús uga'nè' ni', rnè':

³⁹ —Böaj lidxu'. Yajtixjöi' bunách uládz quiu' yugu' le zxön benè' quiu' Dios.

Böjè' lidxè' bönni' na', ati' buzè' didza' gdu lu yödz ni' ca nac le zxön benè' queë' Jesús.

Ruínè'-bi' Jesús bi'i ngul queë' Jairo lenca' ngul na' gdannu lari' nacué'

⁴⁰ Cati' budxinè' Jesús yetslá'a nis zxön na', guludziji queë' bunách zian nacua' ni', le ta'bözè' Lè' yúgu'tè'. ⁴¹ Ni'r bdxinè' ga zoë' Jesús Jairo, bönni' blau qui yu'u ga tu'dubè' tu'sèdè' queë' Dios bönni' judío. Byechuë' xni'è Jesús len gúta'yuë'

lahuë' tsijë' lidxë'. ⁴² Cni benë' le zoabi' tubi' bi'i ngul queë', chraqui gatbi'. Nachi' bi'i tuticz queë' len yu'ubi' ca chinnu iz. Tsal ni' zijë' Jesús, naugac Lë' bunách zian, tu'quí' Lë'.

⁴³ Nútsa'nu ladj bunách zian na' ngul, chguc chinnu iz rzaca' rgu'nu, cutu ruhuí'i rön queënu qui huë' quégaccznu ngul, ati' chbutönu dëra le dë queënu, rguizxjnu nup tu'ún bunách, san cutu guc nu bönni' unë'-nu. ⁴⁴ Gbíga'nu zaca' cúdu'lë' Jesús len gdannu rui'i lari' nacuë', ati' la' bui'të huë' rön queënu.

⁴⁵ Ni'r gnabnë' nup nacuá' ni' Jesús, rnë':

—¿Nuzxa na' gdan neda'?

Guladá'baguë'ë yúgu'të'. Ni'r glë' Lë' Pedro len nup nacula'len lë', ta'në':

—Bönni' Usëdi, nacuá' ni' bunách zian, tu'quí' Li', len tu'dxiguë'ë Li', ati' ¿rnatsu': "¿Nuzxa na' gdan neda'?"

⁴⁶ Ni'r Jesús gnë':

—Zoa nu gdan neda', le gúquibe'ida' bruj neda' yöl-la' huac le ruún bunách.

⁴⁷ Catí' ráquibe'inu ngul na' nöznë' Jesús le bennu, ni'r gzxiznu. Byéchunu xni'ë Jesús len gdíxjöi'nu Lë' laugac bunách zian na' bizx quië na' gdannu lari' nacuë' len ca na' guc, la' böáctënu. ⁴⁸ Ni'r Jesús gudxë'-nu:

—Zxi'na', le réjlë'u neda' chböacu'. Böaj lidxu', zoa dxi ladxu'u.

⁴⁹ Catí' ni' ru'ë didza' ni' Jesús, bdxinë' ni' bönni' zë'ë lidxë' bönni' blau na' qui yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios, ati' gudxë' bönni' blau na':

—Chgutbi' bi'i nguldau' quiu'. Cutur upizxjnu'-në' Bönni' Usëdi.

⁵⁰ Catí' byönnë' lë ni Jesús, bubi'ë didza', rë' bönni' blau na':

—Cutu gádxinu'. Gyejlë'z Dios. Huöacbi' bi'i nguldau' quiu'.

⁵¹ Catí' gyazië' Jesús yu'u na', cutu bë'ë latj nu tsazlen Lë' san légaczë' Pedro len Jacobo len Juan, lenca' xuz xna'bi' nguldau' na'. ⁵² Ta'bödx nup nacuá' ni'. Ta'bödx yechë'ë queëbi' bi'i nguldau' na', ati' rë' lequë' Jesús, rnë':

—Cutur cödxli'. Cutu natbi' nguldau' ni'. Raszbi'.

⁵³ Gulutitjë' Lë' le nöznë' chnatbi'. ⁵⁴ Ni'r gdë-lë'ë na'bi' Jesús len bë'ë zidzj didza', rnë':

—Bi'i nguldau', gyasch.

⁵⁵ Ni'r bu'u bö' nacczbi', bubanbi', ati' la' gyástëbi'. Gna bé'inë' lequë' Jesús lu'ë le gágubi'. ⁵⁶ Gulubannë' xuz xna'bi', san Jesús gna bé'inë' lequë' nutu nu lë' ca na' guc.

9

Rsölë'ë Jesús bönni' usëd queë' tsjenquë' lban

¹ Ni'r butubë' Jesús idxínnutë' bönni' usëd queë', ati' budödë' lu na'quë' yöl-la' huac len yöl-la' uná bë' lubijë' bö' xöhui'

yu'ugac bunách, len luúně' nup te'i. ² Bsölě'ě lequě' tsjenquě' lban ca rna bē'ě Dios len tsajhuenquě' nup te'i. ³ Jesús gudxě' lequě':

—Cutu bi gua'li' quiě la' nōz, ni xuyagdau', ni yōxj, ni yōt, ni dumí, len cutu gxoá yenli' chop lari'. ⁴ Bít'i'těz yu'u ga tsazli', gul-zóa ni' cati' uza'rli' yōdz na'. ⁵ Gát'i'těz ga cutu lun lbi'ili' ba la'n bunách, gul-rúj yōdz na' len gul-cuíb bēchtō da' lalabli', le ulu'i' lequě' nagá'n zxguia' nabága'quě'.

⁶ Ni'r gularujě' bōnni' uséd queě' na'. Guladödě' yúgu'tě yōdzdau', tuně' lban qui didza' dxi'a, len tu'úně' nup te'i yúgu'tě lu yōdz na'.

Ca gutiě' Juan, bōnni' buquilě' bunách nis

⁷ Byōnně' Herodes, bōnni' rna bē'ě, ca nac yúgu'tě le runě' Jesús, ati' grō'ě baguí'i, le ta'ná bunách:

—Juan na' chbubaně' lu yöl-la' gut.

⁸ Yela'quě' ta'ně':

—Chbulě'ě Elías, bōnni' na' bē'ě didza' uláz queě' Dios.

Yela'quě' ta'ně':

—Chbubaně' bōnni' bitsě'ě bōnni' glu'ě didza' uláz queě' Dios dza ni'tě.

⁹ Herodes na' gně':

—Juan na' brixá yeně'. ¿Nuzxa caz bōnni' ni, ryōnda' queě' runě' yugu' lě ni?

Rzu rbō'ě Herodes glé'ině' Jesús.

Rugahuě' Jesús chián gayuá' bunách

¹⁰ Cati' guludxině' ga zoě' Jesús bōnni' gbaz nasölě'ě Lě', gulului'ině' Lě' yúgu'tě le gluně'. Ni'r bchě'ě lequě' quizi Jesús. Yjaquě' tu latj ca'z lu xyu yōdz Betsaida. ¹¹ Cati' chnōzigac lě ni bunách, yajnaugac Lě', ati' Jesús beně' lequě' ba la'n len bē'leně' lequě' didza' ca rna bē'ě Dios, ati' buně' nup te'i.

¹² Cati' chza' ral dza na', gulabiguě'ě ga zoě' Jesús idxínnutě' bōnni' gbaz queě', len tē' Lě':

—Busōla' bunách ni tsjac gap dē yōdzdau' len gap dē yu'udau' gdu zbi'il quiě tsajtiljquě' gap luga'ně' len bi lahuě', le nac latj ca'z ga ni zoaru'.

¹³ Ni'r Jesús rě' lequě':

—Gul-gu'ě lbi'ili' le lahuě'.

Tē' Lě':

—Gayu'z yōt xtildau' dē len chopzba' bōl dēba' queētu', o ¿naru' huayéajtsatu' tsjō'utu' le lagu bunách zian ni?

¹⁴ Nacu'ě ni' ca chián gayu'ě bōnni'. Ni'r gudxě' yugu' bōnni' uséd queě' Jesús, rně':

—Gul-gún ga la'bō'ě tu cō' hueajquě', lac ca chián hueajquě'.

¹⁵ Cni glunë' ati' gulabö'ë yúgu'të'. ¹⁶ Ni'r gdel-lë'ë Jesús gayu' yöt xtil na' len chopba' böi na', ati' bchis lahuë' ruyúë' luzxbá, len rë' Dios: "Xclenu'." Ni'r buzxuzxjë' leygac len bë'ë quequë' bönni' uséd queë' quië lucu'ë laugac bunách na'. ¹⁷ Glahuë' yúgu'të' len guluhuöljnë'. Gdöd na' gulutubë' yugu' le nagá'n, ati' guludzë'ë gdu chinnu bdö'a.

Rnë' Pedro Jesús naquë' Cristo

¹⁸ Tu dza tsal ni' zoë' quizi Jesús, rulidzë' Dios, ati' dzagquë' Lë' bönni' uséd queë', gnabnë' lequë' Jesús, rnë':

—¿Nuzxa ta'ná bunách nu naca'?

¹⁹ Gulubi'ë didza', ta'në':

—Ta'ná la'gac bunách nacu' Juan, bönni' buquile' bunách nis. Ta'ná yela'gac nacu' Elías, ati' ta'ná yela'gac nacu' bönni' bitsë'ë bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios dza ni'të, nubanë' lu yöl-la' gut.

²⁰ Ni'r gnabnë' lequë' Jesús, rnë':

—Nazx lbi'ili', ¿nuzxa rnali' naca'?

Bubi'ë didza' Pedro, rnë':

—Nacu' Cristo nasölë'ë Dios.

Rguíxjö'ë Jesús ca zi'a ludöddë' Lë'

²¹ Ni'r gudxtsquë' lequë' Jesús len gna bé'inë' lequë' nutu nu lë' Nu naquë' Lë'. ²² Ni'r rë' lequë':

—Run bayúdx saca' qui'a neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, zian le gac quia'. Luca'në' neda' ca'z bönni' gul tu'zejni'i len yugu' bxuz uná bë' len bönni' gdau' tu'sëdi. Ludöddë' neda', san töd tsonn dza Dios uspanë' neda' lu yöl-la' gut.

²³ Gudxë' ca' yúgu'të':

—Chqui' rë'nnë' bönni' të'ë neda', ral-la' uzóë' tsla'l le naqui queë' len gaguë' ca bönni' zijë' zajté'ë lë'i yag cruz, ati' ni'r gac të'ë neda'. ²⁴ Núti'tëz bönni' rui' ladxë'ë gun chi'ë yöl-la' na'bán queë', unitië' lei, san bönni' unitië' yöl-la' na'bán queë' le dë'ë neda', bönni' ni gata' queë' yöl-la' na'bán gdu. ²⁵ Cutu bi uzi'ë xbey bönni' chqui' utubë' queë' yúgu'të le dë yödzyú ni san unitië' tsaz yöl-la' na'bán queë'. ²⁶ Nu bönni' rutui'në' neda' len rutui'në' ca' xtidza'a, lëzca' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, utui'da' bönni' na' cati' huöda' duná bë'a, dzaggac neda' yöl-la' yení' queë' Xuza' len yöl-la' yení' quequë' gbaz la'y queë' Dios. ²⁷ Le nactë rëpa' lbi'ili', nacuá' ni la'quë' bönni' cutu latië' cati' la'lé'irnë' dza duná bë'ë Dios.

Rdza' ca rna' lahuë' Jesús

²⁸ Cati' bza'a xunu' gbidz gdöd bë'ë yugu' didza' ni Jesús, ni'r bchë'ë Pedro len Juan len Jacobo, ati' grenë' tu lu guí'adau', ga na' bulidzë' Dios. ²⁹ Tsal ni' rui'lenë' Dios didza', bdza' ca rna' lahuë', ati' böac chguichdau'z lari' nacuë' len gyëp

yös yení'. ³⁰ Ni'r gululuí' lauquë' ga zoë' Lë' chopë' bönni' tuí'lenë' Lë' didza'. Nacquë' Moisés len Elías. ³¹ Gulayëpë' yös yení' chopë' ni len tuí'lenë' Jesús didza' ca zi'a uzë'ë yödzyú ni, gatië' lu yödz Jerusalén. ³² Zal-la' chractsca lasië' Pedro len nup nacua'len lë', bayúdx gulana'zë' ta'lë'inë' yöl-la' yení' queë' Jesús len chopë' na' nacuá'lenë' Lë'. ³³ Cati' guluzë'ë ni chopë' na' ga na' zoë' Jesús, ni'r Pedro gudxë' Lë':

—Bönni' Usëdi, dxi'a nac zoaru' ni. Gúntsca'tu' tsonn yu'u lága'dau', tu quiu', yetú queë' Moisés, len yetú queë' Elías.

Cutu nöznë' Pedro bi na' rnë'. ³⁴ Tsal ni' ru'ë didza' ni, la' grötë böaj bucachi' lequë', ati' gládxinë' le nacu'ë lu böaj na'.

³⁵ Ni'r byön chi'i Nu rui' didza' lu böaj na', rna:

—Bönni' ni naquë' Zxi'na'. Nadxi'ida' Lë'. Gul-zë nagli' didza' gu'ë.

³⁶ Cati' budx bë' didza' chi'i na', tuzë' Jesús nagá'nlenë' lequë'. Ta'cuá' dxië' bönni' uséd queë', ati' dza na' nutu nu glë' ca nac le gulalë'inë'.

Ruúnë'-bi' Jesús bi'i bönni' yu'u-bi' bö' xöhui'

³⁷ Cati' za' rení' yetú dza guluhuötjë' lu guí'adau' na' Jesús len bönni' na' dzagquë' Lë', ati' gularúj bunách zian dutsaggac Jesús. ³⁸ Ni'r bë'ë zidzj didza' tu bönni' nutsë'ë ladj bunách zian na'. Bulidzë' Jesús, rnë':

—Bönni' Usëdi, ráta'yua' lau' duyú'-bi' bi'i bönni' quia' le nacbi' bi'i tuticz quia'. ³⁹ Yu'u lëbi' bö' xöhui' run ga rbödxya'abi' len ruxiztsca lëbi'. Run ga rbia bdxina' zidi' rú'abi' len ruríx rutultsca lëbi', len gatga rusán lëbi'. ⁴⁰ Gúta'yua' lauquë' bönni' uséd quiu' lubijë' lei, san cutu gulazáqui'në'.

⁴¹ Bubi'ë didza' Jesús, rnë':

—Lbi'ili', curéjlë'li' len nachixi icjli'. ¿Gáca'xtë ral-la' sóalena' lbi'ili' len gua' glena' queëli'? Djua'-bi' ni bi'i bönni' quiu'.

⁴² Cati' ni' za'bi' rbíga'bi' ga na' zoë' Jesús, brix butultsca lëbi' bö' xöhui' na', ati' gdíl-lë' bö' xöhui' na' Jesús len bunë'-bi' bi'i bönni' na'. Ni'r bugu'ë-bi' lu në'ë xuzbi'. ⁴³ Gulubani yúgu'të bunách ni' ca nac yöl-la' huac zxön queë' Dios.

Rguíxjö'ë leyúbl Jesús ca zi'a ludöddë' Lë'

Tsal ni' tu'bani yúgu'të bunách ca nac le zxön runë' Jesús, Lë' gudxë' yugu' bönni' uséd queë', ⁴⁴ rnë':

—Gul-cú'u icj nagli' didza' ni, le zi'a ludödë' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, lu na'gac bunách.

⁴⁵ Cutu gulayéjni'në' didza' ni bönni' uséd queë', le cutu rui'në' lequë' latj Dios la'yéjni'në', san cutu gulurúguinë' la'nabnë' Jesús ca nac didza' ni.

Nu nac blau

⁴⁶ Ni'r gulazú lauquë' tunë' rusbõ bönni' uséd queë' Jesús. Ta'nabi lza'quë' tuë' yetüë' núzxlë' gaquë' blau.
⁴⁷ Ráquibe'inë' Jesús le ta'zá' ladxì'quë', ati' gdel-lë'ë-bi' tubi' bi'idau', len buzóë'-bi' cuitië'. ⁴⁸ Ni'r rë' lequë':

—Núti'tëz bönni' gunë' ba la'n tu bi'idau' cni le náquibi' quia', neda'cza' gunë' ba la'n, ati' nu bönni' gunë' neda' ba la'n, gunë' ca' ba la'n Xuza' nasölë'ë neda'. Qui lë ni na' bönni' nutsë'ë ladjli' nacrë' nõxj ladxì', bönni' ni naquë' blau.

Nu curdá'baga' rë'u, raclen rë'u

⁴⁹ Ni'r bulidzë' Jesús Juan, rnë':

—Bönni' Usëdi, blë'itu'-në' bönni' rugunë' dxin lau' rubijë' bö' xõhui', ati' gna bé'itu'-në' le cutu dë'ë rë'u.

⁵⁰ Jesús rë' lë':

—Cutu gna bé'ili'-në', le raclen rë'u nu curdá'baga' rë'u.

Rdil-lë' Jesús Jacobo len Juan

⁵¹ Cati' chza' gal-la' dza ral-la' gatië' Jesús len huëpë' yehua' yubá, benë' bayúdx tsijë' Jerusalén. ⁵² Bsölë'ë yugu' bönni' gbaz queë' la'nörë' ca Lë', ati' yjaquë' tu yödzdau' quegac bunách Samaria tsajpa'quë' ga uga'në' tu dzö'. ⁵³ Cutu glunë' Jesús ba la'n bönni' yödz na' le chnac queë' Jerusalén zijë'.
⁵⁴ Cati' gulalë'inë' lë ni Jacobo len Juan, bönni' uséd queë', të' Jesús:

—Xan, ¿naru' gnábtscatu' huötj gui' za' yehua' yubá le usnit lequë', guntu' ca na' benë' Elías?

⁵⁵ Bueycjë' Jesús len gdil-lë' lequë', rnë':

—Cutu nõzili' bizxa bö' dzag lbi'ili'. ⁵⁶ Bida' ni neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, clëg quië usnitia' yöl-la' na'bán quegac bunách, san bida' duslá' bunách.

Ni'r yjaquë' yödz yubl.

Nup të'ni tsjaclen Jesús

⁵⁷ Tsal ni' yu'uquë' nõz Jesús len bönni' da'quë' Lë', bdxinë' ni' tu bönni', len rë' Jesús:

—Xan, rë'nda' sá'lëna' Li' gátit'ëz ga tsiju'.

⁵⁸ Jesús rë' lë':

—Yugu' böza', nacuá' zxa guiöj quecba', ati' yugu' bguindau', dxiagac lidxcba', san neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, cutu dë quia' ga gata' uzi' ladx'a.

⁵⁹ Ni'r gudxë' bönni' yubl Jesús, rnë':

—Gda' neda'.

Bönni' ni gudxë' Lë':

—Xan, benn neda' latj huöja' zi'al lidxa' ga gdxinr dza chbucacha'a-në' xuza'.

⁶⁰ Jesús gudxë' lë':

—Bë' latj bönni' chzoa latië' lucachë'ë nup chnat quequë', san li', gyeaj, yjen lban ca gna bë'ë Dios.

⁶¹ Ni'r bdxinë' yetué' ca', rë' Jesús:

—Xan, rë'nda' sá'lëna' Li', san benn neda' latj tsija' zi'al tsajzéygacda'-në' didza' di'a dza quia'.

⁶² Jesús gudxë' lë':

—Núti'tëz bönni' rui' ladxë'ë le rac yödzyú naquë' ca bönni' ruga'në'-ba' bëdx len ruyúë' zaca' cúdzu'lë'. Nu run cni cutu nac lsaca' tsaz ga rna bë'ë Dios.

10

Rsölë'ë Jesús tsonnlalj yu chië' bönni' tsjenquë' lban

¹ Gdöd glac lë ni, gröë' Xanru' yetsonnlalj yu chië' ca' bönni' usëd queë', ati' bsölë'ë lequë' chop hueajquë' la'nörë' ca Lë' tsjaquë' yúgu'të yödzen yödздаu' gap chzoa tödë' Lë'. ² Gudxë' lequë':

—Le nactë, dëtsca dxin quia', le nac ca tu la' yël zxön ga nu tsajchíb, san nabábz huen dxin quia'. Qui lë ni na', gul-gáta'yu lahuë' Dios, naquë' Xan la' yël na', gsölë'ë yugu' huen dxin ga nac la' yël queë'. ³ Gul-tséaj na'a. Gul-yutsca', neda' rsöla'a lbi'ili', nacli' ca bö'cu' zxila' zjacba' ladjcba' bö'cu' zuga' snia'. ⁴ Cutu gua'li' yöxj dumí ni bzud yöt, len cutu gua'li' yetú cö' löl-li', len cutu tseyli' güi'lenli' bunách didza' gap nac la' nöz. ⁵ Gáti'tëz yu'u ga tsazli', zi'al gnali': "Le rbequi dxi ladxì' gac quegac bunách nacua' yu'u ni." ⁶ Chqui' zoa ni' nu bönni' rë' dxi ladxë'ë, uga'nlen lë' le rbequi dxi ladxì' na' gnabli', san chqui' cuzóa ni' nu bönni' cni, uga'nlen lbi'ili' le rbequi dxi ladxì' na' gnabli'. ⁷ Gul-gá'n yu'u ga na' tsazli' len gul-guí'aj gul-gagu bi lunnë' queëli', le udzölcznë' bönni' huen dxin le gahuë'. Cutu tödli' yu'u yu'u. ⁸ Gáti'tëz yödzen ga tsazli' ati' lun lbi'ili' ba la'n, gul-gagu le lucu'ë lauli'. ⁹ Gul-ún nup tel' nacua' yödzen na', len gul-guië lequë': "Chbdxin ga zoali' le rna bë'ë Dios." ¹⁰ Gáti'tëz yödzen ga tsazli', chqui' cutu lun lbi'ili' ba la'n, gul-rúj tsajsoali' la' nöz qui yödzen na', gnali': ¹¹ "Bëchtö qui ladxì' da' lalabtu' ruquindjtu' lei, le ruluí' nabága'li' zxguia', san ral-la' gnözili' lë ni, chbdxin ga zoali' le rna bë'ë Dios." ¹² Neda' rëpa' lbi'ili', cati' gdxin dza gchuguë' Dios quegac bunách, la'zaca' la'guí'ir bunách yödzen ni' ca la'zaca' la'guí'i bunách yödzen Sodoma, nup ni' busnitië' Dios.

Le gac quegac nup culubí'i ládxi'gac

¹³ Gnë' ca' Jesús:

—Bica' bayechi' lbi'ili', bunách yödzen Corazín. Bica' bayechi' lbi'ili', bunách yödzen Betsaida. La'naru' glac lu yödzen Tiro len lu yödzen Sidón yugu' yöl-la' huac rubani ca yugu' le bena' ga

zoali', dza ni'të lubí'i ládxi'quë' bönni' ni', lacuë' lari' ca'z len la'gu'ë dö cuinquë', le ului' chgulubí'i ládxi'quë'. ¹⁴ Qui lë ni na', cati' gdxin dza gchuguë' Dios quegac bunách, saca' qui'rli' ca la'zaca' la'gui'ë bönni' Tiro len Sidón. ¹⁵ Lbi'ili', bunách Capernaum. ¿Naru' cugúc queëli' ca gyëpli' ga nu ryaz yehua' yubá? Huötjli' tsajtsazli' latj chul quegac nup natgac.

¹⁶ Ni'r gudxë' yugu' bönni' usëd queë' Jesús, rnë':

—Nu ruzë nag lbi'ili', ruzë nag ca' neda', ati' nu rucá'n lbi'ili' ca'z, rucá'n ca' neda' ca'z, len nu rucá'n neda' ca'z, rucá'n ca' ca'z Xuza', nasölë'ë neda'.

Tu'dxinë' ga zoë' Jesús bönni' yjenquë' lban

¹⁷ Cati' guludxinë' ga zoë' Jesús tsonnlalj yu chië' bönni' na' bsölë'ë Lë', yjenquë' lban, ta'në':

—Xan, tun ca rnatu' bö' xöhui' cati' ruguntu' dxin lau' Li'.

¹⁸ Jesús gudxë' lequë':

—Neda' blé'ida' Satanás tu' xöhui', gbix zخان luzxbá ca run yös, ryaz luyú. ¹⁹ Gul-yutsca', neda' nudöda' lu na'li' yöl-la' uná bë' söncli'-ba' bël snia' len xajnő' ati' cutu bi gac queëli', ati' uxicjli' lu yöl-la' uná bë' qui tu' xöhui', nu curle'i rë'u dxi'a. ²⁰ Na'a, gul-dziji, clëgz le tun ca rnali' bö' xöhui', san le nayujgac lali' lu guich ni' yehua' yubá.

Rudzijnë' Jesús

²¹ La' ni'z rudzijnë' Jesús, dzaguë' Lë' Dios Bö' La'y, rnë':

—Rgu'a Li' yöl-la' ba, Xuza', nacu' Xani yehua' yubá len Xani luyú ni, le bucachu'u yugu' lë ni lauquë' bönni' tac szxöni len bönni' ta'yejni'i, san bului'icnu'-bi' bi'idau' ca nac. Ca' gac, Xuza', le cni bdzag ladxu'u.

²² Ni'r gnë':

—Yúgu'të budödë' lu na'a Xuza'. Nutu nu bönni' nöznë' Nu naquë' Zxi'në' Dios, san tuzë' Dios Xuz nöznë', ati' nutu nu nözi Nu naquë' Dios Xuz, san tuzë' Zxi'në' nöznë', ati' gnözigac ca' nup na' Zxi'në' rë'nnë' ului'inë' lequë' Xuzë'.

²³ Ni'r buyúë' yugu' bönni' usëd queë' Jesús len rë' lequë':

—Bica' bagac nup ta'le'i le rlé'ili' lbi'ili', ²⁴ le rëpa' lbi'ili': Glë'nnë' la'le'inë' le rlé'ili' zian bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios len bönni' gulaná bë'ë, san cutu gulalé'inë' lei. Glë'nnë' la'yönnë' le ryönili', san cutu gulayönnë' lei.

Bönni' Samaria naquë' tsahui'

²⁵ Ni'r gyasë' bönni' gdau' usëdi, len quië si' bë'ë Jesús, gnabnë' Lë', rnë':

—Bönni' Usëdi, ¿bizxa ral-la' guna' quië gdél-li'da' yöl-la' na'bán gdu?

²⁶ Jesús rë' lë':

—¿Bizxa caz nayúj lu guich lu zxba queë' Moisés? ¿Nacx rusaca' quiu' lë na' rulabu'?

²⁷ Bubi'ë didza' bönni' na', rnë':

—Cni rna: Gdxi'inu' Xanu' Dios gdu ladxu'u, len lu gdu icj lãdxi'da'u, len lu gdu yöl-la' run quiu', len lu gdu yöl-la' rejni'i quiu', ati' gdxi'inu' böchi' lza'u ca nadxí'i cuinu'.

²⁸ Jesús rë' lë':

—Dxí'adau' bubi'u didza'. Ben cni, ati' gata' quiu' yöl-la' na'bán na'.

²⁹ Le gu'nnë' bönni' na' ubíj dxi'a cuinë', rë' Jesús:

—¿Nuzxa na' böchi' lza'a?

³⁰ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Gzë'ë Jerusalén bönni', rudinnië', zijë' yödZ Jericó. La' nöz ni' gulazönë' lë' gban. Gulagüë' lari' nacuë' len glunë' lë' huë'. Ni'r guluzë'ë ni', nuca'nquë' lë', chratczë'. ³¹ Ni'r gdödë' la' nöz ni' bxuz. Cati' blé'inë' bönni' huë' na', tsal' gdödë'. ³² Gdödë' ca' ni' bönni' nababë' zxi'n xsoë' Leví, bönni' na' tunë' dxin qui gdau'. Cati' blé'inë' lë', tsal' ca' gdödë'. ³³ Lëzca' yu'ë nöz na' bönni' Samaria, ati' bdxinë' gal-la' ga dë' bönni' huë' na'. Cati' blé'inë' lë', buechi' ladxë'ë lë'. ³⁴ Gbiguë'ë ga na' dë', ati' glu'ë le za len xisi uva nal lu huë' queë', len buchólinë' lei lari'. Ni'r bdxie' lë' cúdzu'ba' böa' queë' len bu'ë lë' yu'u ga ta'dxinë' bönni' yu'uquë' nöz, ati' ni' ben chi'ë lë'. ³⁵ Cati' za' rení' yetú dza, len chzoa uzë'ë ni' bönni' Samaria na', glijë' lazxjë' qui chop dza, le buca'në' lu në'ë bönni' xan yu'u na', rë' lë': “Ben chi'ë bönni' ni, len chqui' utöu' yelati' dumí, ubi'a quiu' neda' cati' huöda'.” ³⁶ Na'a, ¿nacx runi li? ¿Núzxalë' bönni' yonn ni guquë' böchi' lzë'ë bönni' na' glu'ë dö' queë' bönni' gban?

³⁷ Bubi'ë didza' bönni' gdau' usëdi na', rë' Jesús:

—Bönni' na' buechi' ladxë'ë lë'.

Ni'r Jesús gudxë' lë':

—Gyeaj na'a, yjen ca' li'.

Le benë' Jesús lidxcnu Marta len María

³⁸ Ni'r bu'ë nöz Jesús, bdxinë' tu yödzdau' ga ni' bchë'nu Lë' lidxcnu ngul lënu Marta. ³⁹ Marta ni zoanu ngul zxilnu lënu María, ati' María na' gró'tënu ga nac xni'ë Jesús, ruzë nagnu xtidzë'ë. ⁴⁰ Marta na' bubi bugui'nu, zian dxin runnu, ati' gbíga'nu ga na' zoë' Jesús, rënu Lë':

—Xan, ¿naru' cu rui' lãdxi'tsu' neda' le nuca'nbi' neda' bi'i zxila' ni, ati' tuza' runa' dxin? Gudx-bi' gáclenbi' neda'.

⁴¹ Bubi'ë didza' Jesús, rë'-nu:

—Marta, Marta, ruúbi ruguí'itsquinu', len zian le rui' ladxu'u runu'. ⁴² Tuz le run bayúdx nu gun, ati' María ni gröbi' lë na' nactër dxi'a, ati' lë na' gröbi' cutu gdua queëbi'.

11

Ca ral-la' ulidzru'-në' Dios

¹ Tu dza ni' rulidzë' Dios Jesús. Cati' budx bë'lenë' Dios didza', rë' Lë' tuë' bönni' uséd queë', rnë':

—Xan, bsëdi netu' ulidztu'-në' Dios güi'lentü'-në' didza', ca benë' Juan, busëdnë' bönni' da'quë' lë'.

² Ni'r Jesús rë' lequë':

—Cati' ulidzli'-në' Dios güi'lenli'-në' didza', gul-ná:
Xuztu', zu' yehua' yubá, gac zxön lau'.

Gda gna bë'u.

Luyü ni gac ca rdzag ladxu'u Li', ca na' rac ni' yehua' yubá.

³ Benn le gágutu' na'a dza.

⁴ Bnit lau netu' dul-la' nabága'tu'

Ca netu' ca' runít lautu' nup bi tun queëtu'.

Cutu gu'u latj si' bë' netu' le xöhui',

San buslá netu' lu na' nu rua' dö'.

⁵ Jesús rë' ca' lequë':

—Chqui' zoë' bönni' nutsë'ë ladjli', len zoë' böchi' lzë'ë, len chqui' tsijë' ga na' zoë' ladxì' yël, ati' ulidzë' lë', gnë': “Böcha'a, benn quia' tsonn yöt xtil ⁶ le zi'a bdxinë' quia' böchi' lza'a, zë'ë zi'tu', san cutu bi dë gu'a-në' gahuë'.” ⁷ ¿Naru' ubi'ë didza' cni bönni' na' zoë' yu'u, guië' lë': “Cutu utsa'u neda'. Chnayéy yu'u, ati' chdëlenchi' neda' bi'i quia'. Cutu gac tsasa' bi gunna' quiu'”? ⁸ Neda' rëpa' lbi'ili': Zal-la' cutu tsasë' bi unödzjë' queë' le naquë' böchi' lzë'ë, san tsasë' len unödzjë' queë' yúgu'të le rquinnë' quië cutur upizxjnë' lë'. ⁹ Qui lë ni na' rëpa' lbi'ili': Gul-náb, ati' Dios gunnë' queëli'. Gul-quílj, ati' gdzöl queëli'. Gul-lídz ra' yu'u, ati' tsalj queëli'. ¹⁰ Nu rnab, rzi' qui, ati' nu rguilj, rdzöl qui, ati' nu rulídz ra' yu'u, ryalj qui.

¹¹ 'Chqui' zoë' bönni' nutsë'ë ladjli', naquë' xuz, len chqui' gnábibi' lë' yöt xtil xxi'në', ¿naru' unödzjtsë' queëbi' guiöj? Chqui' gnábibi' lë' tuba' bölj, ¿naru' unödzjtsë' queëbi' bëlj?

¹² Chqui' gnábibi' lë' dxit qui börj, ¿naru' unödzjtsë' queëbi' xajnö'? ¹³ Cni nac, chqui' nacli' lbi'ili' huia'dö' san nözili' unödzjli' quecbi' xxi'nli' le nac dxi'a, nactër löz gunnë' queëli' Dios Bö' La'y Xuzli' zoë' yehua' yubá, nul-li' gnábili' Lë'.

Ta'në' runë' dxin Jesús len yöl-la' huac qui tu' xöhui'

¹⁴ Tu dza bubijë' bö' xöhui' yu'u bönni' Jesús, le run ga curnë'. Cati' burúj bö' xöhui' na', bë'ë didza' bönni' na' cugnë', ati' gulubani bunách nacuá' ni'. ¹⁵ La'gac bunách nacuá' ni' ta'ná:

—Len yöl-la' huac qui tu' xöhui' Beelzebú, xangac bö' xöhui', rubijë' yugu' bö' xöhui' na'.

¹⁶ Glë'ni la'zí' bë' Jesús yela'gac bunách na', ati' gulanabi Lë' gunë' tu le gac bë' za' yehua' yubá. ¹⁷ Ráquibe'inë' Jesús le ta'zá' ládxì'quë', ati' rë' lequë':

—Gáti'téz ga ta'ná be'i lza'gac bunách, chqui' la'rúj chopl la' leygacz bunách na', la'nít. Chqui' la'rúj chopl bunách nacua' tu yu'u, udx quegac. ¹⁸ Lëzca' cni rac qui Satanás, tu' xöhui', lëzca' nazí' lei Beelzebú. Chqui' la'rúj chopl nup da'gac lei, ¿nacx gac gdia' yöl-la' uná bē' qui? ¿Rnátsali' na'a: len yöl-la' huac qui Beelzebú rubija' yugu' bō' xöhui'? ¹⁹ Chqui' neda', len yöl-la' huac qui Beelzebú rubija' yugu' bō' xöhui', ¿nuzxa runn quegac nup da'gac lbi'ili' yöl-la' huac tu'bíj yugu' bō' xöhui'? Qui lē ni na', nup ni nacgac bē' nachíxili'. ²⁰ Chqui' neda', len yöl-la' huac queē' Dios rubíjgaca' bō' xöhui', le nactē chbdxin ga zoali' le rna bē'ē Dios.

²¹ 'Cati' dē lu nē'ē le rneynē' bōnni' nal, len run chi'ē lidxē', nac chi'i dēra le dē queē'. ²² Na'a, chqui' zē'ē yetúē' bōnni' náltērē' ca lē' len uxicjē' lē', ni'r cuē' yúgu'tē le rneynē', lē na' ruzxōni ladxē'ē, ati' quisiē' le dē queē' bōnni' na'.

²³ 'Nu curaclen neda', rdá'baga' neda'. Nu curutublen neda', ruslās nu na'.

Ca nac qui bō' xöhui' rudxín xlatj

²⁴ Gnē' ca' Jesús:

—Cati' r-ruj lu bōnni' bō' xöhui', rda gap nabídx, rguilj ga uzí' ladxí'. Chqui' cutu gdzöl qui, gna: “Huöja' xlatja' ga ni' bruja'.” ²⁵ Cati' rudxín ni', rajxaca' bōnni' na', naquē' ca tu yu'u chnuluá len chnabá'a quiē nu tsajsóa ni'. ²⁶ Ni'r reaj len rajxi' yegádx bō' xöhui', nácgactēr xöhui' ca lei, ati' ta'yú'u bōnni' na'. Na'a, le rac queē' bōnni' na' nayáli'tēr ca le guc queē' zi'al.

Le nac bica' ba le nac gdu

²⁷ Tsal ni' ru'ē didza' ni Jesús, bē'nu zidzj didza' ngul nútsa'nu ladj bunách zian na', rnanu:

—Bica' ba ngul na' bia'nu Li' lē'nu, len bica' ba ca' lchu'nu ga na' gudxu'u.

²⁸ Bubi'ē didza' Jesús, gnē':

—Nácgactēr bica' ba nup ta'yōni xtidzē'ē Dios len tun ca rna.

Ta'nabnē' Jesús gunē' le gac bē' nuzxa naquē'

²⁹ Tsal ni' ta'biga' ga zoē' Jesús bunách zian, gzu lahuē' ru'ē didza', rnē':

—Ta'nabi neda' bunách tua'dō' ni guna' le gac bē' ga za' yöl-la' huac quia', san cutu bi le gac bē' la'lé'inē'. Tuz le gac bē' ca na' guc queē' Jonás la'lé'inē'. ³⁰ Ca na' guc queē' Jonás, guquē' tu le nac bē' laugac bunách yōdz Nínive, lëzca' cni gac quia' neda', Bōnni' Nuhuöaquē' Gdu Bunách, gaca' tu le gac bē' laugac bunách dza ni zoaru' na'a. ³¹ Cati' gdxin dza gchuguē' Dios quegac bunách len cuequi xbeynē' bunách dza ni zoaru' na'a, Dios uchisé'-nu ngul dza ni'tē gna bē'ínu

bunách luyú ni' dē tsa'la ga rdöd gbidz beo' ziaġ, ati' le bennu ulu' nabága'gac bunách ni xzguia', le bidnu lēnu, brujnu ga nac zi'tu' quiē duzē nagnu didza' rejni'i bē'ē Salomón, bōnni' gna bē'inē' bunách Israel, san na'a, zoa' ni neda', len náctēra' blau ca Salomón na'. ³² Lēzca' cni, Dios uchisē' bōnni' gulacu'ē yōdz Nínive cati' gdxin dza gchugu bē'ē quegac bunách len cuequi xbeynē' bunách dza ni zoaru' na'a, ati' le glunē' ulu' nabága'gac bunách ni xzguia', le gulubí'i lādxi'quē' bōnni' Nínive cati' gulayōnnē' lban benē' Jonás, ati' na'a zoa' ni neda', len náctēra' blau ca Jonás na'.

Le rgu'u yení' lu icj lādxi'dau'ru'

³³ Gnē' ca' Jesús:

—Cati' nu ruquel-la' gui', cutu rgu'u lei ga nagachi', len cutu rudusi' lei gui'n, san ruzóa lei xtsa' ga lna', quiē uzení' quegac nup ta'yáz yu'u na'. ³⁴ Yōj lauru' nac ca tu le rgu'u yení' lu icj lādxi'dau'ru'. Chqui' yōj lau' nac dxi'a, gduteo' yudz le nac yení', san chqui' nac xōhui' yōj lau', gduteo' yudz le nac chul xōhui'. ³⁵ Ben chi'i cuinu' na'a, cui huōac chul lē na' rgu'u yení' lu icj lādxi'da'u. ³⁶ Cni nac, chqui' gduteo' nadzē'iznu' le nac yení' len cutu bi zoalen li' le chul xōhui', yúgu'tē glé'inu' dxi'a ca rac cati' ruzení' quiu' gui'.

Ruquiē' Jesús yugu' bōnni' gdau'

³⁷ Cati' budx bē'ē didza' ni Jesús, bulidzē' Lē' tsajtágulenē' lē' bōnni' gdau' fariseo. Cati' gyaziē' Jesús lidxē' bōnni' gdau' na', grō'ē rahuē'. ³⁸ Cati' blé'inē' Lē' bōnni' gdau' fariseo na', bubannē' le cutu gdib nē'ē Jesús cati' zi'a gahuē'. ³⁹ Xanru' rē' lē':

—Lbi'ili', bōnni' gdau' fariseo, rguib cuinli' ca rguibli' láhuilgac le ri'iji ráhuili', san lu icj lādxi'dau'li' ruhuídli' len rza' lādxi'li' le cunác. ⁴⁰ Lbi'ili', bōnni' curéjni'li'. ¿Naru' cu nōzili', Nu ben le zoa lahuiz ben ca' le yu'u lē'il? ⁴¹ Na'a, gul-gún gun le dē queēli', ati' ni'r huōac dxi'a yúgu'tē le dē queēli'.

⁴² 'Bica' bayechi' lbi'ili', bōnni' gdau' fariseo. Rguizxjli' qui gdau' tu cuia tsa tu chi cuia le rzi'li' qui xhueaj, len qui guixi' rud, len quegac guixi' cuandau', san rudōdzli' le nac tsahui' len yōl-la' nadxi'i queēli' Dios. Yugu' lē ni run bayúdx gunli', len cutu uca'nli' yezíca' lē na' runli'.

⁴³ 'Bica' bayechi' lbi'ili', bōnni' gdau' fariseo. Rē'nili' cō'li' gap nac blau lu yu'u ga rudubli' rusēdli' queē' Dios len rē'nili' lulídz lbi'ili' ba zxön bunách gap nac lahui' laugac bunách.

⁴⁴ 'Bica' bayechi' lbi'ili', bōnni' gdau' usēdi, lenca' lbi'ili', bōnni' gdau' fariseo, bōnni' rulu'z tsahui' cuinli', le nacli' ca

nacgac yeru ba quegac nup natgac le cunala'gac, ati' ta'dá láhuigac yeru ba na' bunách len cutu táquibe'inè'.

⁴⁵ Ni'r bubi'è didza' bönni' gdau' usèdi raquè' zxba queè' Moisés, rè' Jesús:

—Bönni' Usèdi, cati' rnau' cni, netu' ca' runu' zi'.

⁴⁶ Jesús rè' lè':

—Bica' bayechi' ca' lbi'ili', bönni' gdau' usèdi racli' zxba queè' Moisés, le ruspága'cli' bunách yua' zi'i le cugác nu gua', san lbi'ili' ni lati'z cutu ruláhu'i'lei len na'li'.

⁴⁷ 'Bica' bayechi' lbi'ili', le rchisli' lguitj qui ba ga nagáchi'què' bönni' glu'è didza' uláz queè' Dios, bönni' ni' guludöddè' lequè' xuz xtau'li'. ⁴⁸ Cni nac, runli' lna' lau runli' tuz le glunè' xuz xtau'li' le guludödcde' lequè' xuz xtau'li' na', ati' lbi'ili' rchisli' lguitj qui ba ga nagáchi'què'.

⁴⁹ 'Qui lè ni na', lu yöl-la' rejni'i queè', Dios gnè' cni: "Gsöla'a quequè' bönni' lu'è didza' uláz quia' len yugu' bönni' gbaz quia', ati' yugu' bönni' ni, la'què' ludödcde', len yela'què' la'bia lãdxi'què'." ⁵⁰ Cni gunè' Dios le cuequi xbeynè' bunách dza ni zoaru' na'a, ni'a qui rön quegac yúgu'tè bönni' glu'è didza' uláz queè', bönni' ni' guludödi lequè' bunách cati' gzu lau zi'a rata' yödzyú ⁵¹ ga gzu lau nu budödi Abel, ga bdxintè guludöddè' Zacarías, bönni' na' guludöddè' gatsj lahui'l ga dè bcugu la'y ga na' tu'zégui'què'-ba' böa' bẽdxau' lahuè' Dios len ga zoa latj la'y. Qui lè ni na', rēpa' lbi'ili', Dios cuequi xbeynè' bunách dza ni zoaru' na'a, ni'a qui rön quegac yúgu'tè bönni' na' guludödcde' lequè' xuz xtau'li'.

⁵² 'Bica' bayechi' lbi'ili', bönni' gdau' usèdi, racli' zxba queè' Moisés. La' lbi'izli' dè lu na'li' xzi'n guia qui latj ga rdzöliru' yöl-la' rejni'i. Lbi'ili' cutu ryazli', ati' ruzága'li' xnözgac nup tè'ni la'yáz.

⁵³ Cati' budx bẽ'lenè' lequè' didza' ni Jesús, gulaléytsquinè' Lè' bönni' gdau' tu'sèdi len yugu' bönni' gdau' fariseo, ati' gulazú lauquè' ta'nabi yúdxtsquinè' Lè' ca nac zian le tac, ⁵⁴ le tu'bijè' Lè' didza' quie' gac luquie' Lè' ni'a qui didza' ubi'è.

12

Rusèdnè' Jesús ca nac yöl-la' rulu'z tsahui' cuini

¹ La' dza na'z guludúb ga zoè' Jesús zian gayuá' bunách ga bdxintè ta'röliz lza'gac bunách na'. Ni'r gzu lahuè' Jesús rè' zi'al yugu' bönni' usèd queè', rnè':

—Gul-gún chi'i cuinli' qui le nac ca xnè'i yöt xtil quequè' bönni' gdau' fariseo, le nac yöl-la' rulu'z tsahui' cuini quequè'. ² Cutu bi dè le nac landau'z le cuglá' lahui, len cutu bi dè le nagachi' le cugác bẽ'. ³ Qui lè ni na', yúgu'tè le chgnali' ga nac chul, la'yöni lei bunách ga nac lu yení', ati' didza' bẽ'li'

bagachi'z ga gzoa lu yu'u nayéyj, gac lban qui ga nac lahui' laugac bunách.

Nu ral-la' gádxiru'

⁴ Gnë' ca' Jesús:

—Böcha'adau', rëpa' lbi'ili': Cutu gádxili' bönni' tu'dödcdë' bunách, ati' töd na' cutur bi gac lunë' quegac. ⁵ Ului'ida' lbi'ili' nu ral-la' gádxili'. Gul-gadxi Nu na' gac ugúa yöl-la' na'bán queëli', len töd na' dë lu në'ë yöl-la' uná bë' chu'në' lbi'ili' lu gui' gabíl. Ja, rëpa' lbi'ili', gul-gadxi Nu na'.

⁶ '¿Naru' cu túti'quë'-ba' gáyu'ba' bguindau' len chop dumí lasdau'? Nituba' lecba', cutu ral ladxë'ë-ba' Dios. ⁷ Lëzca' cni, yúgu'të guitsa' icjli' nababgac lahuë' Dios. Qui lë ni na', cutu gádxili'. Nazáca'tërli' lbi'ili' ca zianba' bguindau'.

Nup ta'ná náquigac queë' Jesús

⁸ Gnë' ca' Jesús:

—Rëpa' lbi'ili': Yúgu'të bönni' ta'në' náquicnë' quia' neda' laugac bunách, lëzca' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, gnia' náquicnë' quia' lauquë' gbaz la'y queë' Dios, ⁹ ati' bönni' ta'dá'baguë'ë náquicnë' quia' laugac bunách, lëzca' neda' tá'baga'a náquicnë' quia' lauquë' gbaz la'y queë' Dios.

¹⁰ 'Yúgu'të nup bi la'në quia' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, gac unít lahuë' leygac Dios, san nu gnë zi' queë' Dios Bö' La'y, cutu unít lahuë' nu na' Dios.

¹¹ 'Cati' la'chë'ë lbi'ili' gap nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, len lauquë' bönni' la'bequi xbeynë' lbi'ili', len lauquë' bönni' dë lu na'quë', cutu ubi ugui'ili' nacz gunli' o bizxa didza' ubi'ili', o bizxa gnali'. ¹² La' dza na'z usëdnë' lbi'ili' Dios Bö' La'y le ral-la' gnali'.

Huac gun ga gal ládi'ru'-në' Dios yöl-la' tsahui' queëru'

¹³ Rë' Jesús bönni' nutsë'ë ladj bunách zian na', rnë':

—Bönni' Usëdi, gudxë' böcha'a gunnë' uláz quia' le guta' queë' xuztu'.

¹⁴ Jesús rë' lë':

—Bönni'. ¿Naru' zoa nu buzóa neda' ca nu cuequi xbey lbi'ili', o nu gun gatsj le dë queëli'?

¹⁵ Ni'r gudxë' bunách nacuá' ni' Jesús, rnë':

—Gul-yutsca'. Gul-gún chi'i cuinli' cui uhuídi'li'. Le uzi'ë xbey bönni' cutu nacz le zian le dë queë'.

¹⁶ Ni'r bë'lenë' lequë' didza' Jesús, benë' lsaqui', rnë':

—Zoë' bönni' rlé'inë' yöl-la' tsahui' queë', ati' szxöni runödzej glap lu xyuë'. ¹⁷ Ni'r gza' ladxë'ë bönni' na', rnë': “¿Nacz guntsa'? Cutu dë ga gun chi'a le rulá' quia'.” ¹⁸ Ni'r rnë': “Cni guna'. Uquindjca' yu'u ga run chi'a le rulá' quia', ati' guna' yugu' yu'u zxöntër ca', ati' ni' gun chi'a le rulá' quia' len

yugu' le dē quia'. ¹⁹ Ni'r gac guiē cuina': Chdētsca quia' zian le chnutuba', le gáhuida' zian iz. Uzi'tsca ladxa'a. Gui'j gahua', len udzijda'." ²⁰ Ni'r Dios rē' lē': "Li', bōnni' cunōzi. Na'a dzō' gatiu'. Na'a, ¿nuzxa caz gaqui qui, lē na' chnutubu'?" ²¹ Cni rac queē' bōnni' rutubē' la' queēzē' yōl-la' tsahui', len cutu runē' le nac ca yōl-la' tsahui' lahuē' Dios.

Dios run chi'ē bunách queē'

²² Gdōd ni' gudxē' yugu' bōnni' usēd queē' Jesús, rnē':

—Qui lē ni na' rēpa' lbi'ili': Cutu ubi ugu'i'ili' ni'a qui le gui'j gáguli', lē na' nabánili', o ni'a qui lari' gáguli'. ²³ Nacr lsaca' yōl-la' na'bán queēli' ca le ráguli', ati' nacr lsaca' gdu ca nayá' nabinli' ca lari' ráculi'. ²⁴ Gul-yutēz ca rac quecha' beycj. Cutu tazba', len cutu ta'lapba', len cutu nacuá' quecha' ga lun chi'iba' le rulá' quecha', san Dios rugahuē' lecba'. ¿Naru' cu nazáca'tērli' lbi'ili' ca yugu' bguindau'? ²⁵ ¿Nuzxa caz bōnni' nutsē'ē ladjli' gac gunē' ga soē' gbanē' yetú chi'i'dau'z le ruúbi ruguí'i ládxi'dau'huē'? ²⁶ Qui lē ni na', chqui' cugác gunli' lē ni nac cuidi'z, ¿bizx quiē ruúbi rugui'ili' ni'a qui le nac zxōntēr'?

²⁷ 'Gul-yutēz ca ta'zxōn yōjdau'. Cutu tun du lari' len cutu tab lari', san rēpa' lbi'ili', cutu gucr lach ca nacgac yōjdau' ni lari' gucuē' Salomón, zal-la' szxōni guta' queē' yōl-la' tsahui'. ²⁸ Chqui' runē' lach Dios yugu' yōj guíxi'dau' rō'gac na'a ladj guixi', ati' cxō huidzj la'gu'ē leygac lu gui', ¿naru' cu gunē' queēli' le zxōntēr ca', lbi'ili', curéjlē'li' Dios gdu ládxi'li'? ²⁹ Qui lē ni na', cutu güi' ládxi'li' le ral-la' gáguli', len le ral-la' gui'jli', len cutu ubi ugu'i' ládxi'dau'li'. ³⁰ Yúgu'tē lē ni ta'guílj bunách yōdzlyú ni, san chnōzccznē' Xuzli' Dios yugu' le rquínili'. ³¹ Gul-güi' ládxi'li' tsazli' ga rna bē'ē Dios, ati' yúgu'tē lē ni cu'ē xnōz queēli'.

Yōl-la' tsahui' rgu'ru' yehua' yubá

³² Gnē' ca' Jesús:

—Cutu gádxili', lbi'ili' na' nacli' yugu' bō'cu' zxíla'dau' quia'. Nababzli' zoali' san rdzag ladxē'ē Xuzli' Dios gunnē' lbi'ili' latj tsazli' ga ni' rna bē'ē Lē'. ³³ Gul-guti' le dē queēli' len gul-nōdzj quegac bunách yechi'. Cni gac, gunli' queēli' yōxj dumí le cutu gac ditj, len cu'li' yehua' yubá yōl-la' tsahui' na' cutu ubídx udú, ga ni' cutu gdxin gban len cutu usnitba' lei bōa'dau' qui. ³⁴ Ga ni' dē yōl-la' tsahui' queēli', ni' güi' ládxi'li' gdxinli'.

Ral-la' soaru' ban ladxí'

³⁵ Gnē' ca' Jesús:

—Gul-zóa sina' len gul-quel-la' gui' le uzení' queēli'. ³⁶ Gul-gác ca bōnni' huen dxin ta'bōzē' dza huōdē' xanquē', bōnni' zijē' lni qui yōl-la' rutság na', quiē cati' udxinē' len ulidzē', la' la'saljtē' queē' tsaziē'. ³⁷ Bica' bagac huen dxin na'

la'cu'ë ban ladxi' cati' huödë' xanquë'. Le nactë rëpa' lbi'ili', upá' cuinë' xanquë' na', ati' gunë' ga la'bö'ë ga lahuë', ati' cu'ë le lahuë'. ³⁸ Zal-la' huödë' cati' chral o gdu ladxi' yël, chqui' duxaquë' lequë' nacu'ë ban ladxi', bica' bagac huen dxin na'. ³⁹ Lë ni ral-la' gnözili'. La'naru' nöznë' xan yu'u bizxa dza huadxín gban, uspán ladxë'ë len cutu gu'ë latj bönni' udxíë' yeru lidxë', cui cuanë' le dzö' lidxë'. ⁴⁰ Qui lë ni na', gul-zóa ban ladxi' ca' lbi'ili', le huöda' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, dza curbözli' neda'.

Bönni' huen dxin tsahui' len bönni' huen dxin cunác tsahui'

⁴¹ Ni'r Pedro gnabnë' Jesús, rnë':

—Xan, ¿naru' rë'u netu'z lë ni runu' lsahui', o rë'u ca' cni yúgu'të bunách?

⁴² Rë' lë' Xanru':

—¿Nuzxa na' bönni' huen dxin tsahui' len réjni'inë', dë lu në'ë uláz queë' xanë'? Bönni' ni, xanë' udödë' lu në'ë lidxë' quië cati' gal-la'r lahuë' bönni' nacu'ë lidxë', gu'ë qui queëquë' le lahuë'. ⁴³ Bica' ba bönni' huen dxin na' cati' huödë' xanë', duxaquë'ë lë' runë' cni dxin na' nudödë' lu në'ë. ⁴⁴ Le nactë rëpa' lbi'ili', udödë' xanë' lu në'ë bönni' huen dxin tsahui' na' yúgu'të le dë queë'. ⁴⁵ Chqui' gáquinë' huadzeynë' huödë' xanë' bönni' huen dxin cni, ati' su lahuë' gu'ë dö' quequë' yezíca'rë' huen dxin, bönni' len ngul, len su lahuë' gui'j gahuë' len súdxinë', ⁴⁶ ni'r huödë' xanë' bönni' huen dxin na' cati' curbözë' lë' len cati' curáquibe'inë', ati' usaca' zi'ë bönni' huen dxin cunaquë' tsahui' na', len gchuguë' queë' ca narugu quequë' bönni' cuta'yejlë'ë.

⁴⁷ Bönni' huen dxin na' nöznë' le rë'nnë' xanë', len cutu zoë' sina', len cutu runë' ca rnë' xanë', bönni' ni, szxónitër quinë' lë' xanë'. ⁴⁸ Chqui' cutu nöznë' le rë'nnë' xanë' bönni' huen dxin, len gunë' le gun ga gbaguë'ë le quinë' lë' xanë', bönni' ni quinë' lë' láti'dau'z. Bönni' yu'u lu në'ë szxöni, szxöni unabë' xanë' lu në'ë, ati' bönni' na' xanë' nuxxöni ladxë'ë lë' szxöni, szxónitër ca' unabë' xanë' lu në'ë bönni' huen dxin na'.

Gun ga la'rúj chopl bunách le naquë' Jesús

⁴⁹ Gnë' ca' Jesús:

—Bida' neda' djena' ga tsegui gui' yödzlyú ni, len la' bíqui'czda' chnaguel-la' gui' na'. ⁵⁰ Na'a, dë tu le ral-la' saca' qui'a le nac ca tu le gdilda' nis, ati' rö'a baníg ga gdxintë gac cni quia'. ⁵¹ ¿Naru' ráquili' bida' dulequi dxia' le rac yödzlyú ni? Rëpa' lbi'ili': Cutu. Bida' dulequia' le gun ga la'rúj chopl bunách. ⁵² Na'a su lau lula'alén lza'gac gayu' bunách nacuá' tu yu'u. Tsonnë' la'dá'baguë'ë chopë' nazi'quë' xtidza'a, ati' chopë' na' la'dá'baguë'ë tsonnë' na'. ⁵³ Nu bönni' zoabi' bi'i bönni' queë' tá'baguë'ë xzi'në' na', ati' bi'i bönni' na' tá'baga'bi'

xuzbi'. Ngul zoabi' bi'i ngul queënu tá'baga'nu zxi'nnu na', ati' bi'i ngul na' tá'baga'bi' xna'bi'. Ngul zoanu ngul zxoa' lidxnu tá'baga'nu zxoa' lidxnu na', ati' ngul zxoa' lidxnu na' tá'baga'nu xtau' zxi'nnu.

Le nacgac bē' le tac na'a dza

⁵⁴ Gudxē' ca' bunách zian nacuá' ni' Jesús, rnē':

—Cati' rlé'ili' za' böaj zaca' ga rbia gbidz, la' rnáteli': “Hual guiōj”, ati' cni rac. ⁵⁵ Cati' reycj bö' za' zaca' ga rdöd gbidz beo' ziaq, rnali': “Udzá'a na'a”, ati' cni rac. ⁵⁶ Lbi'ili', bönni' ruluí'z tsahui' cuinli'. Nózili' le ruluí' le rac luzxbá len le rac luyú ni, san cutu ráquibe'ili' le ruluí' le nacgac bē' tac dza ni zoaru' na'a.

Ral-la' ugá'nlenru' tsahui' nu rley rē'u

⁵⁷ Gnē' ca' Jesús:

—¿Bizx quiē cutu rbequi xbeyli' la' lbi'izli' ca nac le nac tsahui'? ⁵⁸ Chqui' zoa nu bi unabi yudxi li' ati' zeajli' gdxinli' yúlahui', bē' ladxu'u ugá'nlenru' tsahui' nu na' tsal ni' yu'uli' nöz, cui uquí li' lahuē' bönni' cuequi xbeynē' lbi'ili', ati' bönni' cuequi xbey na' udödē' li' lu nē'ē bönni' ruseyjē' lidx guia, ati' bönni' na' ruseyjē' lidx guia cu'ē li' lidx guia na'. ⁵⁹ Rēpa' li', cutu uruju' ni' cati' udxr quizzju' yúgu'tē dumi' lasdau' ral-lu'u qui nu na'.

13

Run bayúdx ubí'i ládxi'ru'

¹ La' dza ni'z guladxinē' ni' bönni' ta'guíxjöi'nē' Jesús ca benē' Pilato, budödcde' la'quē' bönni' Galilea len gzxí'ē rön quequē', le bugútsi'nē' xchöncba' böa' bēdx chguludödcde'-ba' quiē la'gu'ē lahuē' Dios xchöncba' na'. ² Bubi'ē didza' Jesús, rē' lequē':

—¿Naru' ráquili' glacrē' bönni' dul-la' bönni' Galilea na' ca yezica'rē' bönni' Galilea, le gulazaca' gulagui'ē cni? ³ Rēpa' lbi'ili': Cutu, ati' chqui' cutu ubí'i ládxi'li', nitli' ca' yúgu'tēli'. ⁴ Lēzca' cni guc quequē' chizxunē' bönni' ni', yajbaga' lequē' yu'u zian cuia na' nazi' lei Siloé, ati' glatiē'. ¿Naru' ráquili' gulabága'tērē' zxguia' lequē' ca yezica' bunách nacuá' Jerusalén? ⁵ Rēpa' lbi'ili': Cutu, ati' chqui' cutu ubí'i ládxi'li', nitli' ca' yúgu'tēli'.

Runē' lsaqui' Jesús qui yag higo curbía

⁶ Ni'r benē' lsaqui' Jesús, rē' lequē':

—Zoē' bönni', zoa yag higo nazē' ga nac la' yēl queē'. Rajtiljē' le rbia yag na', san cutu bi rdzölnē'. ⁷ Ni'r gudxē' bönni' runē' dxin la' yēl queē' na', rnē': “Chguc tsonn iz rida' rdudilja' le cuia yag higo ni len cutu bi rdzölda'. Bchugu lei. ¿Bizx quiē

rnig luyú ni?” ⁸ Ni'r bubi'ë didza' bönni' huen dxin na', rë' lë': “Xan, bca'ngar lei yetú iztëz, ati' gzatsa' yu zxani len cu'a bëb zxani. ⁹ Chqui' cuia yag ni, gac dxi'a, san chqui' cutu bi cuia, ni'r gchugu' lei.”

Ruúnë' Jesús ngul ré'ínu cati' nac dza la'y

¹⁰ Tu dza rusëdnë' Jesús bunách nacuá' yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío cati' nac dza la'y quequë'. ¹¹ Zoanu ni' ngul chguc chizxunu' iz ré'ínu, le yu'u lënu bö' xöhui' run ga te'i bunách, ati' nayéchutecznu rdanu, len cutu ca' rac ulí cuinnu. ¹² Cati' blé'inë'-nu Jesús, bulidzë'-nu, rnë':

—Nguldau', chböacu' qui guidzhuë' quiu'.

¹³ Ni'r bxoá në'ë lënu Jesús, ati' la' bulitë cuinnu, len glu'nu-në' Dios yöl-la' ba. ¹⁴ Ni'r gleynë' bönni' blau qui yu'u ga na' tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios. Rleynë' le bunë'-nu ngul na' Jesús cati' nac dza la'y. Gudxë' nup nacuá' ni' bönni' blau na', rnë':

—Xop dza nacuá' runru' dxin. Dë latj yugu' dza ni guidli' nu un lbi'ili', len clëg dza la'y.

¹⁵ Ni'r bubi'ë didza' Xanru', rnë':

—Lbi'ili', bönni' rulu'iz tsahui' cuinli', ¿naru' cu rusedx-cli'-ba' böa' bëdx qui queëli' ga na' da'cba' cati' nac dza la'y, ati' tsjua'gaccli'-ba' li'jba' nis? ¹⁶ Nacnu zxi'n xsoë' Abraham ngul ni len gdu chizxunu' iz chyu'nu lu yal-lj qui Satanás tu' xöhui'. ¿Naru' cu ral-la' nu usédx lënu zal-la' nac dza la'y?

¹⁷ Cati' bë'ë didza' ni Jesús, gultui'në' yúgu'të bönni' nacu'ë ni' ta'leynë' Lë', san guludziji yezica' bunách, yúgu'të nup nacuá' ni', le ta'lé'inë' yugu' le zxön runë' Jesús.

Runë' Isaqui' Jesús qui xseydau' mostaza

¹⁸ Ni'r rnë' Jesús:

—¿Nacxcz rac rxzön le rna bë'ë Dios, o bizxa usáqui'tsaru' lei? ¹⁹ Rac ca rac qui xseydau' mostaza, le gzxi'ë bönni' ati' guzë' lei ga nac la' yël queë'. Gzxön mostaza na' len guc ca yag zxön, ati' guladxinba' bguindau', glunba' lidxcba' lu zxuza' në'i mostaza na'.

Runë' Isaqui' Jesús qui xnë'i yöt xtil

²⁰ Lëzca' cni rnë' Jesús:

—¿Bizxa caz usáqui'tsada' le rna bë'ë Dios? ²¹ Nac ca xnë'i yöt xtil, le gzxi'nu ngul len bugútsi'nu tsonn cuia cua yöt xtil, ati' gyazx gdtüë cua na'.

Tu ga tsazru' le nac guidau'

²² Tsal ni' yu'ë nöz Jesús, zijë' Jerusalén, rdödë' yugu' yöd z xön len yugu' yöd zdau', rusëdnë' bunách nacuá' gap na'. ²³ Gnabnë' Jesús bönni' zoë' ni', rnë':

—Xan, ¿naru' nabábz nup lulá?

Rë' nup nacuá' ni' Jesús, ²⁴ rnë':

—Gul-güi' ládxi'li' tsazli' zaca' ga nu ryaz le nac guidau', le rëpa' lbi'ili': Zian nup lë'ni la'yáz ni', san cutu la'záqui'në'. ²⁵ Töd tsasë' useyjë' yu'u xan yu'u, su lauli' lbi'ili' na' zoali' ni'l ulidzli'-në' ra' yu'u na', guiëli'-në': “Xan, Xan, bsalj queëtu'.” Ni'r ubi'ë didza' Lë', guië' lbi'ili': “Cutu nözda' nuzxa lbi'ili'.” ²⁶ Ni'r su lauli' gnali': “Güi' gdágulentu' Li', ati' busëdnu' gap nac lu yë'y queëtu'.” ²⁷ Ni'r guië' lbi'ili': “Rëpa' lbi'ili', cutu nözda' gazx bunách lbi'ili'. Gul-cuít ga zoa', yúgu'tëli' rua'li' dö'.” ²⁸ Ni'r cödx yéchi'li' len útil-l láya'li' cati' glé'igacli'-në' Abraham len Isaac, len Jacob, len yúgu'të bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, nacu'ë ga ni' rna bë'ë Dios, san lbi'ili' zoali' ni'l. ²⁹ La'dxín bunách la'rúj zaca' ga rlen gbidz, len zaca' ga rbia gbidz, len zaca' ga za' bö' zia, len zaca' ga rdöd gbidz beo' zia, ati' la'bö'ë lahuë' ga ni' rna bë'ë Dios. ³⁰ Ni'r lac blau la'gac bunách nacgac ca'z na'a, ati' lugá'n ca'z la'gac nup nacgac blau na'a.

Rbödx yechë'ë Jesús ni'a quegac bunách Jerusalén

³¹ La' dza ni'z guladxinë' ga zoë' Jesús bönni' gdau' fariseo len tē' Lë':

—Burúj, buzzúndj ni, le rë'nnë' gdöddë' Li' Herodes.

³² Jesús rë' lequë':

—Gul-tséaj, gul-tsjödxë' bönni' na' naquë' ca tuba' böza', gnali': “Byutsca', rubíjgaca' bö' xöhui' len ruúna' bunách na'a len cxö, len cati' gac lidzj, udx guna' dxin quia'.” ³³ Run bayúdx tséajlenza' ca' nöz na'a len cxö len huidzj, ati' gdxina' Jerusalén, le tu'dödcde' ni' bönni' tu'ë didza' uláz queë' Dios.

³⁴ 'Lbi'ili', zoali' Jerusalén. Rudödigacli'-në' bönni' tu'ë didza' uláz queë' Dios len ruládxigaccli'-në' guiöj bönni' gbaz rsölë'ë queëli' Dios. Cati'ga zian lzu gu'nda' utuba' lbi'ili' quia' ca runba' yjéd, rutubba' zxi'nba' zxa' xilba', san cutu gú'nili'. ³⁵ Gul-yutsca', ca'z ugá'n lidxli', ati' rëpa' lbi'ili', cutur glé'ili' neda' cati' gdxinr dza gnali': “Bica' ba nu za' uláz queë' Xanru'.”

14

Ruúnë' Jesús bönni' ré'inë' huë' gui

¹ Cati' nac dza la'y quequë' bönni' judío, gyazië' Jesús lidxë' bönni' uná bë', bönni' gdau' fariseo. Rö'ë Jesús rahuë', ati' ta'në'ë Lë' bönni' gdau' fariseo nacu'ë ni'. ² Zoë' ca' ni' lahuë' Jesús bönni' ré'inë' huë' gui. ³ Ni'r Jesús gnabnë' bönni' gdau' tu'sëdi taquë' zxba queë' Moisés len yugu' bönni' gdau' fariseo, rnë':

—¿Naru' dë latj unru' nu re'i cati' nac dza la'y?

⁴ Lequë' guluséyj rú'aque'. Ni'r gdel-lë'ë bönni' huë' na' Jesús len bunë' lë', ati' la' busöla'të' lë'. ⁵ Ni'r rë' yugu' bönni' gdau' na' Jesús, rnë':

—Chqui' zoë' bönni' nutsë'ë ladjli', ati' nacua'ba' queë' böa' bëdx, ati' gbixba' tuba' lu yeru, çnaru' cu tsajlijtë'-ba', zal-la' nac dza la'y?

⁶ Cutu bi didza' guc lubi'ë ca nac lë ni.

Nu cö' latj blau

⁷ Cati' blë'inë' Jesús ca tunë' bönni' gdau' fariseo na', ta'bö'ë latj blau ga na' ta'bö'ë tahuë', ni'r benë' lsaqui', rë' lequë':

⁸ —Cati' nu ulídz li' guidu' ga rac lni qui yöl-la' rutság na', cutu cö'u latj blau. Nazx ca' nulidzë' ca' bönni' náctërë' blau ca li'. ⁹ Ni'r huidë' ga zu' bönni' na' bulidzë' li', len guië' li': “Bë' latj bönni' ni cö'ë ga zu'”, ati' ni'r lu yöl-la' rutuí'i quiu' tsajchö'u zxanti. ¹⁰ Qui lë ni na', cati' nu ulídz li', gyeaj yajchö' zxanti, quië cati' gdxinë' bönni' na' bulidzë' li', huë' li': “Böcha'a, gdöd yelati' nil.” Ni'r gacru' li' blau laugac nup ta'bö'len li' tsazxön. ¹¹ Nu run ba zxön cuini, lunë' ga huöta' huöxj, san nu zoa nöxj ladxi', lunë' ga gacr blau nu na'.

¹² Jesús rë' ca' bönni' na' bulidzë' Lë', rnë':

—Cati' gunu' güi'i huagu o lnidau', cutu ulidzcu'-në' yugu' böchi' lza'u len yugu' bönni' böchu'u len yugu' di'a dza quiu', len yugu' dzag yu'u quiu' ta'lë'inë' yöl-la' tsahui' quequë', le lulidzë' ca' li', ati' cni gac, ubí'i quiu'. ¹³ Cati' gunu' güi'i huagu, bulídz bunách yechi', len nup nabíx ni'a na'gac, len nup cuta'zá', len yugu' lau chul. ¹⁴ Ni'r gacu' bica' ba, le cutu gac bi lubi'ë quiu' bönni' cni, san ubí'i quiu' cati' gdxin dza lubán nup natgac, nacgac tsahui'.

Runë' lsaqui' Jesús qui lni zxön

¹⁵ Cati' byönnë' didza' ni bönni' rö'ë rágulenë' Jesús, rë' Lë':

—Bica' ba nu gagu ga ni' rna bë'ë Dios.

¹⁶ Jesús rë' lë':

—Zoë' bönni' benë' lni zxön, ati' zian nup bulidzë'.

¹⁷ Cati' chnabá'a la' huagu, bsölë'ë bönni' huen dxin queë' tsjödxe' nup na' chnulidzë', gnë': “Gul-dá, yúgu'të chnabá'a.”

¹⁸ Gulazú lauquë' yúgu'të' ta'nabë' latj cutsjaquë'. Bönni' zi'al na' rnë': “Zi'a gzxi'a tu la' yël, len runtsca bayúdx tsajyúa' lei. Ráta'yua' lau' gunnu' neda' latj.” ¹⁹ Yetúë' rnë': “Zi'a gzxi'a gayu' nözba' bëdx ati' tsajxí' bë'a lecba' ugúngaca'-ba' dxin. Ráta'yua' lau' gunnu' neda' latj.” ²⁰ Yetúë' rnë': “Zi'a butság na'a, len qui lë ni na' cutu gac guida'.” ²¹ Cati' böjë' bönni' huen dxin na', yajtíxjöi'në' xanë' yúgu'të lë ni. Ni'r gleynë' bönni' xan yu'u na', ati' gudxë' bönni' huen dxin na', rnë': “Gyeajtë na'a gap nac lu yë'y len gap nac la' nöz qui yödz ni,

ati' gchë'u ni bunách yechi' len nup nabíx ni'a na'gac, len nup cuta'zá', len yugu' lau chul.” ²² Cati' chnünë' cni bönni' huen dxin na', rnë': “Xan, chbena' ca na' gna bé'inu' neda', ati' ni dë latj.” ²³ Ni'r gudxë' bönni' huen dxin na' xanë', rnë': “Gyeaj gap nac la' nöz len gap nac nöz las, ati' ben bayúdx lid nup nacuá' ni' quië gdza' lidxa', ²⁴ le rëpa' lbi'ili': Cutu gahuë' qui lni quia' nitúë' bönni' ni' bulidza' zi'al.”

Le rzáca'ru' zéqjlenru'-në' Cristo

²⁵ Yugu' dza ni' rjaclen Jesús bunách zian, ati' bueycjë' Jesús, rë' lequë':

²⁶ —Chqui' guídlenë' neda' bönni' len cutu gdxil'irnë' neda' ca nadxi'inë' xuz xnë'ë, len ngul queë', len yugu' xzi'në', len yugu' bi'i böchë'ë, len yugu' bi'i zanë', len yöl-la' na'bán queë', cutu gac gaquë' bönni' usëd quia'. ²⁷ Nu bönni' cugaquë' ca tu bönni' zijë' zajtë'ë lë'i yag cruz, len të'ë neda', cutu gac gaquë' bönni' usëd quia'. ²⁸ Chqui' zoë' bönni' ladj lbi'ili' guë'nnë' gunë' tu yu'u zian cuia, ¿naru' cu cö'ë zi'al ulabë' gaca'x dumí ral-la' gtöë' quië gnöznë' chqui' dë queë' tsca le rquinnë' quië usyudxë' gunë' yu'u na'? ²⁹ Chqui' cutu gunë' cni, len sulahuë' cuequië' xlibi yu'u na', ati' cutu gac usyudxë' gunë' yu'u na', ni'r la'zú laugac lutítj lë' yúgu'të nup la'le'i lei, ³⁰ la'ná: “Bönni' ni gzu lahuë' runë' yu'u, san cutu gac usyudxë' gunë'.” ³¹ Lëzca' cni, chqui' zoë' bönni' rna bë'ë, len ral-la' tsijë' gdil-l tsajtíl-lenë' yetúë' bönni' rna bë'ë, ¿naru' cu cö'ë zi'al cuequi icjë' chqui' sáqui'në' tsajtíl-lenë' bönni' ni' nachë'ë galj milë' bönni', ati' lë' chi milzë' bönni' nachë'ë? ³² Chqui' cutu sáqui'në', cati' ni' zoë' zi'tu' yetúë' bönni' na' rna bë'ë, gsölë'ë queë' bönni' gbaz queë', ati' gnabë' nacx ral-la' gunë' quië ludzaguë' dxi'a. ³³ Cni nac, chqui' zoë' bönni' ladj lbi'ili' cutu uca'në' yúgu'të le dë queë', cutu gac gaquë' bönni' usëd quia'.

Zödi' nanít yöl-la' sna' qui

³⁴ Gnë' ca' Jesús:

—Dxi'a nac zödi', san chqui' nit yöl-la' sna' qui, ¿nacx úniru' lei sna'? ³⁵ Cutur nac lsaca' zödi' na', ni quië luyú, ni quië ga r-ru'nru' bëb, san chu'nru' lei ni'l. Nu zoa nag len ryöni, ral-la' uzë nag nu na'.

15

Runë' lsaqui' Jesús ca nac queëba' bö'cu' zxila' gnitba'

¹ Guludubë' ga zoë' Jesús yúgu'të bönni' uquízxj lazgac bunách len yugu' bönni' ca'z quië luzë nagquë' Lë'. ² Qui lë ni na' gulanë' queë' yugu' bönni' gdau' fariseo, len bönni' gdau' tu'sëdi, ta'në':

—Bönni' ni runë' ba la'n bönni' dul-la', len rágulenë' lequë'.

³ Ni'r benë' lsaqui' ni Jesús, rë' lequë':

⁴ —Chqui' zoë' bönni' ladj lbi'ili', nacua'ba' queë' tu gayua'ba' bö'cu' zxila', len chqui' nitba' tuba', çnaru' cu uca'në' yezíca'rba' taplalj yu chënnaba' na' ga nac lu latj ca'z, ati' tsijë' tsajtiljë'-ba' bö'cu' zxila' na' nanitba', cati' udzölrnë'-ba'?

⁵ Cati' udzölnë'-ba', lu yöl-la' rudziji queë' gxoë'-ba' yen zx-icjë', ⁶ len cati' udxinë' lidxë' utubë' yugu' böchi' lzë'ë len yugu' dzag yu'u queë', ati' guië' lequë': “Gul-dzíjilen neda', le chbudzölda'-ba' bö'cu' zxila' quia' gnitba'.” ⁷ Rëpa' lbi'ili': Lëzca' cni gactër yöl-la' rudziji yehua' yubá ni'a queë' tuë' bönni' dul-la' ubí'i ladxë'ë ca gac quequë' taplalj yu chënnë' bönni' tsahui', bönni' táquinë' cutu naquincnë' lubí'i ládxi'quë'.

Runë' lsaqui' Jesús qui dumí gnit

⁸ Rnë' ca' Jesús:

—Chqui' zoanu ngul, dë queënu chi dumí plata, len chqui' nit tu dumí plata na', çnaru' cu ggál-la'nu gui', ati' gluanu yu'u, uguílj yúdxinu lei cati' udzölrnu lei? ⁹ Cati' udzölinu lei, utubnu yugu' ngul lza'nu, len yugu' ngul dzag yu'u queënu, ati' guiënu lecnu: “Gul-dzíjilen neda', le chbudzölda' dumí plata na' gnit.” ¹⁰ Rëpa' lbi'ili': Lëzca' cni, ludzíjtsquirnë' gbaz la'y queë' Dios ni'a queë' tuë' bönni' dul-la' ubí'i ladxë'ë.

Runë' lsaqui' Jesús queëbi' bi'i gnitbi'

¹¹ Rnë' ca' Jesús:

—Zoë' bönni' nacua'bi' chopbi' bi'i bönni' queë'. ¹² Bi'i cuidi' na' rëbi' xuzbi': “Dad, benn quia' le dë quiu' le ral-la' gaqui quia'.” Ni'r xuzbi' na' gdisië' quechi' le dë queë'. ¹³ Nabábz dza gdzey, yúgu'të butubbi' bi'i cuidi' na', gyeajbi' yödz zi'tu', ati' ni' butöbi' dëra le dë queëbi'. Le cunác benbi'. ¹⁴ Cati' chbutöbi' dëra le dë queëbi', guc gbin lu yödz ga na' zoabi', ati' byadzj queëbi'. ¹⁵ Ni'r gyeajbi' yajsoabi' huen dxin queë' bönni' lu yödz ni', ati' bönni' na' bsölë'ë-bi' ga dë la' yël queë' tsajgágubi'-ba' yugu' cuch queë'. ¹⁶ Guc ládxi'bi' gágubi' guixi' ca'z na' táguba' cuch, san nutu nu bi' bë' le gágubi'. ¹⁷ Ni'r bubí'i ládxi'bi', rnabi': “Cáti'ga zian bönni' huen dxin nacu'ë lidxë' xuzá, len dëtsca le tahuë', san neda' ni huatcza' yöl-la' rdun. ¹⁸ Uzá'a ni, huöja' ga zoë' xuzá, len tsjödxa'-në': Dad, bena' dul-la' lahuë' Dios, zoë' yehua' yubá, len lau' li'. ¹⁹ Cutur naca' neda' lsaca' gaca' xzi'nu'. Ben neda' ca bönni' huen dxin quiu'.” ²⁰ Ni'r gyu'ubi' nöz, zhuöjbi' ga zoë' xuzbi'.

'Cati' ni' zoabi' zi'tu' zuza'bi', blé'inë'-bi' xuzbi', len buechi' ladxë'ë-bi'. Jarélu'ë yajxí'gal-lë'-bi' xuzbi' len yajnidë' yenbi', gdahuë'-bi' bzxidu. ²¹ Ni'r xzi'në' na' rëbi'-në': “Dad, bena' dul-la' lahuë' Dios, zoë' yehua' yubá, len lau' li'. Cutur

naca' neda' lsaca' gaca' xzi'nu'." 22 Ni'r xuzbi' rē' yugu' bōnni' huen dxin queē', rnē': "Gul-tsajleajtē lari' záca'tsqui, len gul-gacu-bi'. Gul-cú'u le zaca' xbōnni' na'bi', len gul-dá' lölbí' ní'abi'. 23 Gul-tsajxí'-ba' bēdx renni', ati' gul-dōdi-ba'. Gáguru'-ba' len gunru' lni, 24 le guc bi'i bōnni' quia' ni ca bi'i chnatbi', ati' bubanbi'. Gnitbi' ati' chbula'abi' na'a." Ni'r gulazú lauquē' tu'dzijnē'.

25 'Tsal ni' rac lē ni, zoabi' ladj guixi' bi'i bōnni' zi'al queē' bōnni' na'. Cati' zuza'bi' rudxinbi' gal-la' ra' yu'u, ryōnibi' rac huil-l len rac huō'a lu yu'u na'. 26 Ni'r bulidzbi'-nē' bōnni' huen dxin zoē' ni', len gnábibi' lē' bizxa na' rac. 27 Bōnni' huen dxin na' rē'-bi': "Bi'i böchu'u na' budxinbi', ati' gna bē'ē xuzu' guludōddē'-ba' bēdx renni', le budxinbi' lu nē'ē dxi'a tsáhui'dau'." 28 Ni'r gleybi' bi'i zi'al na' len cutu gú'nibi' tsazbi' yu'u. Ni'r brujē' xuzbi', len gúta'yuē' laubi' tsazbi'. 29 Bubi'ibi' didza' bi'i zi'al na', rēbi'-nē' xuzbi': "Nōzcznu' cáti'ga zian iz bena' dxin lau', len gatga gdá'baga'a li', san gatga bennu' quia' tuba' bö'cu' xzila'dau' gūi'lēna' xbey yugu' lza'a. 30 Na'a, cati' budxinbi' bi'i quiu' ni busnitbi' yugu' le dē quiu', gdálenbi'-nu yugu' ngul udá dzag, benu' ga guludōddē'-ba' bēdx renni' ni'a queēbi'." 31 Ni'r rē'-bi' xuzbi', rnē': "Zxi'na', li' zóalenczu' neda' ati' yúgu'tē le dē quia', quiu' naqui. 32 Ben bayúdx gunru' lni len udzójiru', le gucbi' bi'i böchu'u ni ca bi'i chnatczbi', ati' nubanbi'. Gnitbi' ati' chbula'abi'."

16

Runē' lsaqui' Jesús queē' bōnni' huen dxin cunaquē' tsahui'

1 Rē' ca' bōnni' da'quē' Lē' Jesús, rnē':

—Zoē' bōnni' dē yöl-la' tsahui' queē', len zoē' ca' queē' bōnni' huen dxin dē lu nē'ē uláz queē'. Guladxinē' bōnni' tu'quíē' bōnni' huen dxin na' lahuē' xanē', ta'nē' queē' rutözē' le dē queē' xanē' na'. 2 Ni'r bulidzē' bōnni' huen dxin na' xan yu'u na', len rē' lē': "¿Bizxa didza' ni ryōnda' quiu'? Blui' neda' le nac bē' dxin nunu', le cutur gata' lu na'u uláz quia'."

3 Ni'r gza' ladxē'ē bōnni' huen dxin na', rnē': "¿Nacx guntsa'? Rubijē' neda' xana' latj blau ga runa' dxin. Cutu sáqui'da' guna' dxin gu'n, len utui'da' gnaba' nu bi gunnz quia'. 4 Na'a chnōzda' nac guna' quiē cati' ubijē' neda' latj blau ni, la'cuá' nup luzí' neda' lidxgac." 5 Ni'r bulidzē' yugu' bōnni' bi tal-lē'ē queē' xanē' bōnni' huen dxin na', ati' rē' bōnni' zi'al: "¿Gaca'x ral-lu'u queē' xana'?" 6 Lē' rnē': "Tu gayuá' rō'ō chugu le za ral-la'a." Rē' lē' bōnni' huen dxin blau na', rnē': "Ni dē guich ga nayúj le ral-lu'u. Grō'tē ni len bzuj yetú lu guich gna chián rō'ō chugu ral-lu'u." 7 Gdōd ni' gnabnē' yetúē', rnē': "Nazx li', ¿gaca'x ral-lu'u?" Lē' rnē': "Tu gayuá' da'a xzoa' xtil."

Ni'r rē' lē' bönni' huen dxin blau na', rnē': "Ni dē guich ga nayúj le ral-lu'u. Bzuj yetú lu guich gna taplalj da'a ral-lu'u."
 8 Ráquibe'inē' xanē' na' sína'tē benē' bönni' huen dxin cunác tsahui' na'. Cni nac, nácgacrē' sina' bönni' yödzyú ni lu yugu' le tunē' la' légaczē', ca bunách ta'dalen Dios lu yení' queē'.

9 'Neda' rēpa' lbi'ili': Gul-cözlen dxi'a bunách, ugunli' dxin yöl-la' tsahui' dē queēli' yödzyú ni, quiē cati' gdxin dza uca'nli' yugu' lē ni, lunē' lbi'ili' ba la'n latj ni' zoa tzalzú.

10 'Nu rugún dxi'a dxin tu le cuidi'z dē lu nē'i, lēzca' ugún dxi'a dxin tu le zxön gata' lu nē'i. Nu cutu rugún dxi'a dxin tu le cuidi'z dē lu nē'i, cutu ugún dxi'a dxin tu le zxön gata' lu nē'i.

11 Qui lē ni na', chqui' cutu rugunli' dxi'a dxin yöl-la' tsahui' dē queēli' yödzyú ni, ¿nuzxa caz udöd lu na'li' yöl-la' tsahui' le nac gdu? 12 Chqui' cutu rugunli' dxi'a dxin le dē lu na'li' le naqui qui nu yubl, ¿nuzxa caz udöd lu na'li' le ral-la' gaqui quiēczi'?

13 'Cutu gac gunē' xchingac chop xanē' nitué' huen dxin, le udi'inē' tuē' len gdxinē' yetué', o gunē' ba la'n tuē', len uzóē' tsal' yetué' na'. Cutu gac gunli' xchinē' Dios, len gunli' ca' dxin quiē uzi'li' xbey yöl-la' tsahui' qui yödzyú.

14 Gulayönnē' ca' didza' ni bönni' gdau' fariseo, ati' le nadxi'icnē' yöl-la' tsahui' quequē', qui lē ni na' gulutitjē' Jesús.

15 Ni'r Jesús rē' lequē':

—Lbi'ili' rubíj dxi'a cuinli' laugac bunách, san nöczznē' Dios le yu'u icj ladxí'dau'li', le nac lē na' tun zxön bunách tu le ruzóē' Dios tsal'l.

Zxba queē' Moisés len le rna bē'ē Dios

16 Gnē' ca' Jesús:

—Ga bdxintē dza zoē' Juan, ben dxin le rna bē' zxba queē' Moisés len le guluzujē' lu guich bönni' glu'ē didza' uláz queē' Dios. Ni'r cati' bdxinē' Juan na', gzu lau rac lban ca gac nu tsaz ga rna bē'ē Dios, ati' tun bayúdx yúgu'tē bunách la'yáz ni'.

17 'Zal-la' rac cni, gacr huéz la'död qui luzxbá len qui luyú ni ca nit tu didza'z nayúj lu guich lu zxba queē' Dios.

Le rulá'a yöl-la' nutság na'

18 Gnē' ca' Jesús:

—Chqui' ulá'alenē' ngul queē' bönni', ati' utság ná'lenē'-nu ngul yubl, gunē' dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na', ati' nu utság na'len ngul na' nusanē'-nu bönni' queēnu, gun ca' dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na'.

Bönni' dē yöl-la' tsahui' queē' len Lázaro

19 Ni'r benē' Isaqui' Jesús, rnē':

—Zoē' bönni' rlé'inē' yöl-la' tsahui' queē'. Racuē' lari' xna len lari' záca'tsqi, ati' yugu' dza rúnteczē' lni, ti'j tahuē' le

banahui. ²⁰ Zoë' ca' ni' bönni' yéchi'dau' lè' Lázaro, bönni' rn-abë' nu bi unödzy queë', ati' huë'tëzë' rø'ë ra' yu'u queë' bönni' na' rlé'inë' yöl-la' tsahui'. ²¹ Rac ladxë'ë bönni' yéchi'dau' na' gahuë' le bizxj tu'huöxj zxani ga rahuë' bönni' na' rlé'inë' yöl-la' tsahui'. Ta'dxinba' ca' bö'cu', ta'lë'ëba' lu huë' queë' bönni' yéchi'dau' na'. ²² Bdxin dza gutië' bönni' yéchi'dau' na', ati' gulachë'ë lè' gbaz la'y queë' Dios tsajsóalenë' Abraham ga nac latj lach queë' Dios. Gutië' ca' bönni' na' blé'inë' yöl-la' tsahui', ati' gulucachë'ë lè' yeru ba. ²³ Catì' ni' rzaca' rgui'ë bönni' na' blé'inë' yöl-la' tsahui', zoë' latj quegac nup natgac, bchis lahuë' len blé'inë' Abraham zoë' zi'tu', dzaguë' lè' Lázaro na'. ²⁴ Ni'r bë'ë zidzy didza', rnë': "Xuza', Abraham, buechi' ladxì' neda'. Bsöla' quia' Lázaro uspisë' xbönni' në'ë len dusuhualë' ludxa'a, le rzaca' rgui'tsca' lu gui' ni'." ²⁵ Rë' lè' Abraham, rnë': "Zxi'na', bsa' ladxu'u ca guc quiu', buzi'u xbey yöl-la' tsahui' tsal ni' zu' nabanu', san Lázaro ni, guc queë' yöl-la' yechi', ati' na'a, ruzí' zxönë' Lázaro ni, san li' rzaca' rgui'u. ²⁶ Yetú ca', ra' gui'a sib nac, zoa gatsj lahui'l ga ni' zoali' lbi'ili' len ga ni' zoatu' netu'. Qui lè' ni na' nup nacué' ni len lè'ni la'död ga zoali' lbi'ili', cutu ca' gac lunë' ca', len cutu gac lid ni nup nacué' ni'." ²⁷ Ni'r rë' lè' bönni' na' blé'inë' yöl-la' tsahui', rnë': "Xuza' Abraham, ráta'yua' lau' gsölu'u-në' Lázaro tsijë' lidxë' xuza', ²⁸ le nacué'ë ni' gáyu'ë bönni' böcha'a. Bsölë'ë tsjenë' lna' lau qui le rac ni, cui djaquë' ca' latj ga ni rzaca' rgui'a." ²⁹ Ni'r rë' lè' Abraham, rnë': "Dë quequë' le buzujë' lu guich Moisés len le guluzujë' lu guich bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios. Yugu' didza' quequë' na' ral-la' luzë nagquë'." ³⁰ Bubi'ë didza' bönni' na' blé'inë' yöl-la' tsahui', rnë': "Xuza' Abraham, cutu gac cni, san chqui' ubanë' bönni' lu yöl-la' gut, len tsijë' ga na' nacué'ë, lubí'i ladxì'quë'." ³¹ Rë' lè' Abraham, rnë': "Chqui' cutu tu'zë nagquë' didza' bë'ë Moisés len le gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, cutu la'yejlë'ë zal-la' nu ubán lu yöl-la' gut."

17

Zoa banádx queëru' gunru' ga nu gun dul-la'

¹ Rë' bönni' da'quë' Lë' Jesús, rnë':

—Nacua'tecz le tun ga lun dul-la' bunách, san bica' bayechi' nu na' run ga nu gun dul-la'. ² Dxi'ar gac queë' bönni' na' runë' cni, nu ugal-la' yag yenë' guiöj ryëtu len tsajchú'n lè' lu nis zxön, catì'l gunë' ga gun dul-la' bönni'dau' náquinë' quia'. ³ Gul-gún chi'i cuinli'. Chqui' gu'ë dö' quiu' böchi' lza'u, bzejni'-në', len chqui' ubí'i ladxë'ë, bnit lau lè'. ⁴ Zal-la' gadx lzu tu dza gu'ë dö' quiu', len gadx lzu ca' guidë' ga zu' len guië' li': "Rubí'i ladx'a", ral-la' unít lau lè'.

Yöl-la' huac qui le réjlë'ru' Cristo

⁵ Ni'r të' Xanru' bönni' gbaz queë', ta'në':

—Ben ga tséjlë'rtu'-në' Dios.

⁶ Rë' lequë' Xanru', rnë':

—La'naru' nac cuidi'z yöl-la' rejlë' queëli' Dios, nacz ca xseydau' mostaza, huac guiëli' yag zxön ni: “Bcuit ni, yajsóa lu nis zxön”, ati' gun ca rnali' yag na'.

Le ral-la' gun nu nac huen dxin

⁷ Gnë' ca' Jesús:

—Chqui' zoë' bönni' ladj lbi'ili', len zoë' queë' bönni' nada'u ruga'në'-ba' bëdx o rlapë', cati' udx gunë' xchinë' xanë', çnaru' huëtsë' lë' xanë', gnë': “Gda, grö' gagu'.”? ⁸ Cutu. Cni guië' lë': “Bpa'a le gahua'. Gzoa sina' cu'u le gui'j gahua', ati' tödr na' huac gui'j gagu' li'.” ⁹ ÇNaru' huëtsë' bönni' nada'u queë' na': “Xclenu”, le benë' ca gna bé'inë' lë'? Runi neda', cutu gunë' cni. ¹⁰ Lëzca' cni gac queëli'. Cati' chnunli' yúgu'të le gna bé'inë' lbi'ili' Dios, ral-la' gnali': “Nactu' huen dxin cunactu' lsaca', le benztu' le run bayúdx guntu'.”

Chië' bönni' té'inë' huë' nudzu' ruzöd

¹¹ Tsal ni' yu'ë nöz Jesús, zijë' Jerusalén, rdödë' gap dë yödzdau' nababgac luyú Samaria len luyú Galilea. ¹² Cati' gyazië' tu yödzdau', gularujë' dutsagquë' Lë' chië' bönni' té'inë' huë' nudzu' ruzöd, ati' gulacu'ë zi'tu'z, ¹³ len tu'ë zidzj didza', ta'në':

—Jesús, Bönni' Usëdi, buechi' ladxì' netu'.

¹⁴ Cati' blé'inë' lequë' Jesús, rë' lequë':

—Gul-tséaj, gul-tsajlu' cuinli' laugac bxuz.

Tsal ni' zjaquë', guluhuöaquë' dxi'a. ¹⁵ Ni'r tuë' bönni' nutsë'ë ladjquë', cati' ráquibe'inë' chnuhuöaquë' dxi'a, böjë' ga na' zoë' Jesús, ruí'teczë' zidzj didza', rgu'ë Dios yöl-la' ba. ¹⁶ Byechuë' len butság lahuë' lyu lahuë' Jesús, len rë' Lë': “Xclenu’.”

Nababë' Samaria bönni' ni. ¹⁷ Ni'r Jesús rë' lë':

—ÇNaru' cu guluhuöaquë' dxi'a chië' bönni'? ÇGazx nacua'tsë' yezíca'rë' bönni' na'? ¹⁸ ÇNaru' cu zoa nu huöd cu'u Dios yöl-la' ba, san tuzë' bönni' gza'a ni?

¹⁹ Ni'r gudxë' bönni' na' Jesús, rnë':

—Gyas len böaj lidxu'. Chböacu' dxi'a le réjlë'u neda'.

Ca gdxin le rna bë'ë Dios

²⁰ Cati' ta'nabnë' Jesús bönni' gdau' fariseo batx ral-la' gdxin le rna bë'ë Dios, Lë' bubi'ë didza', rë' lequë':

—Ca gdxin le rna bë'ë Dios, cutu nac le glé'iru'. ²¹ Nutu nu gac gna: “Ni bdxin”, o gna: “Ni' bdxin.” Gul-yutsca'. Rna bë'ë Dios lu icj ládxi'dau'gac bunách.

²² Ni'r gudxë' yugu' bönni' usëd queë' Jesús, rnë':

—Huadxín dza cati' guë'nili' glé'ili' dza huöda' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, san cutu glé'ili' lei. ²³ La'cuá' nup lë lbi'ili': "Ni zoë'", o la'ná: "Ni' zoë'." Cutu tseajli' ni', len cutu tséajlenli' lequë'. ²⁴ Ca rac cati' ryëp yös, ruzení' gda'l luzxbá, lëzca' cni gac cati' gdxin dza huöda' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách. ²⁵ Zi'al ca gac lë ni, run bayúdx saca' qui'itsca', ati' lucá'n neda' ca'z bunách dza ni zoaru' na'a. ²⁶ Ca na' guc dza ni' zoë' Noé, lëzca' cni gac cati' gdxin dza huöda' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách. ²⁷ Dza ni'të na' gli'j glahuë'. Gulutság na'quë' len guludödë' zxi'nquë' lu yöl-la' rutság na' ga bdxintë dza gyazië' Noé lë'i barco zxön na' nazí' lei arca, ati' bdxintë nis guiöj usnít yödzyú le busnít yúgu'të'. ²⁸ Lëzca' cni guc dza ni' zoë' Lot. Gli'j glahuë'. Gla'uë' len glúti'ë. Glazë' xyuquë' len glunë' yugu' yu'u quequë'. ²⁹ Cati' bdxin dza na' burujë' Lot lu yödz Sodoma, ca tu nis guiöj, böxj gui' len le ruzégui'tsca nazí' lei azufre, ati' busnít yúgu'të'. ³⁰ Lëzca' cni gac cati' gdxin dza uluí' lahua' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách.

³¹ Cati' gdxin dza na', chqui' zoë' cju'u bönni', len dzö' yu'u na' le dë queë', cutu ral-la' huötjë' tsajxi'ë le dë queë', ati' nu zoa ladj guixi', lëzca' cni, cutu ral-la' huöjë' lidxë'. ³² Gul-sá' lãdxi'li' ca guc queënu ngul queë' Lot. ³³ Nu bönni' rë'nnë' gun chi'ë yöl-la' na'bán queë', unitië' lei, san bönni' unitië' yöl-la' na'bán queë', udel-lë'ë lei.

³⁴ Rëpa' lbi'ili': Cati' gdxin rël na', la'cu'ë chopë' bönni' tuz ga tasië', ati' tuë' duxi'a-në', len yetúë' uca'na' lë'. ³⁵ La'cua'nu huëtu tsazxön chopnu ngul, ati' tunu duxi'a-nu, len yetunu uca'na'-nu. ³⁶ La'cu'ë ladj guixi' chopë' bönni', ati' tuë' duxi'a-në', len yetúë' uca'na' lë'.

³⁷ Cati' gulayönnë' lë ni bönni' usëd queë' Jesús, gulanabnë' Lë', ta'në':

—Xan, ¿gazx gac lë ni?

Jesús rë' lequë':

—Ga dë tu le nat, ni' ludubczba' bëchláb.

18

Ngul uzëb len bönni' rbequi xbey

¹ Ni'r benë' lsaqui' Jesús, rë' lequë' ca run bayúdx ulídztecru'-në' Dios, len cugác chop lãdxi'ru'. ² Rnë':

—Zoë' tu yödz bönni' rbequi xbey curádxinë' Dios, len cu-runë' bönni' ba la'n. ³ La' yödz na'z zoanu ngul uzëb, ati' bdx-innu ga zoë' bönni' rbequi xbey na' ngul ni, rnanu: "Glequi xbey le run quia' nu rua' dô' quia'." ⁴ Xtsey cutu gu'nnë' bi gunë' queënu, san gdöd ni' gza' lãdxë'ë, rnë': "Cutu rádxida'-në'

Dios, len cutu runa' bönni' ba la'n, ⁵ san le rupizxjnu neda' ngul uzëb ni, qui lë ni na' cuequi xbeyda'-nu, cui guídtecnu ni, len cui töd bë'i upizxjnu neda'."

⁶ Ni'r rë' lequë' Xanru', rnë':

—Gul-zë nagli' ca na' gnë' bönni' rbequi xbey na' cunaquë' tsahui'. ⁷ ¿Naru' cu cuequi xbeyne' Dios bunách gröczë' queë', nup na' tu'lídz Lë' rël len tē dza? ¿Naru' huadzéytsanë' gáclenë' lequë'? ⁸ Rëpa' lbi'ili': La' cuequi xbéytenë' lequë'. Cati' huöda' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, ¿naru' gdzölda' luyú ni nup ta'yejlë' neda'?

Bönni' gdau' fariseo len bönni' uquízjx

⁹ Benë' lsaqui' Jesús ca nac quequë' bönni' tu'bíj dxi'a cuin-quë', len tu'ca'në' ca'z yezica' bunách. ¹⁰ Cni rnë':

—Guladxinë' chopë' bönni' ga nac nchil gdau' quië lulidzë' Dios. Naquë' bönni' gdau' fariseo tuë' bönni' na', ati' yetué' na' naquë' bönni' uquízjx lazgac bunách. ¹¹ Gzuinë' bönni' gdau' fariseo na', len cni bulidzë' Dios, rnë': "Dios, rëpa' Li': Xclenu', le cunaca' ca nacquë' yezica'rë' bönni', nacquë' gban, len cunacquë' tsahui'. Ta'guitsjë' zxba qui yöl-la' nutság na'. Lëzca' cutu naca' ca bönni' uquízjx ni. ¹² Neda' runa' gubás chop lzu tsa xunu' dza hueaj, len runödza' qui gdau' tu cuia tsa tu chi cuia qui yúgu'të le rata' quia'." ¹³ Gzoazë' zi'tu' bönni' uquízjx na', len cutu böazxjnë' gchis lahuë' uyüë' luzxbá, san gdapë' lchu'ë, rnë': "Dios, buechi' ladxi' neda', bönni' dul-la'." ¹⁴ Neda' rëpa' lbi'ili': Böjë' lidxë' bönni' uquízjx na', nuhuöaquë' tsahui' lahuë' Dios, clëg yetué' bönni' ni'. Núti'tëz bönni' run ba zxön cuinë', gunë' Dios ga huöta' huöxjë', san nu bönni' rzoë' nöxj ladxi', gunë' Dios ga gacrë' blau.

Rulídz tsahuë'-ë-bi' bi'idau' Jesús

¹⁵ Ni'r guladxinë' ga zoë' Jesús yugu' bönni' len ngul, nachë'quë'-bi' bi'idau' quequë' quië gxoa në'ë lecbi' Jesús. Cati' gulalë'inë' lë ni bönni' usëd queë' Jesús, guladil-lë' lequë'. ¹⁶ Ni'r bulidzë' bönni' da'quë' Lë' Jesús, rnë':

—Gul-güí'-bi' latj la'dxinbi' ga zoa' bi'idau' ni, cu uzága'li' xnözcbi', le gata' quegac nup nacgac cni latj ga rna bë'ë Dios. ¹⁷ Le nactë rëpa' lbi'ili': Nu cusí' lu në'i le rna bë'ë Dios, ca runbi' tubi' bi'idau', cutu ca' tsaz ga ni' rna bë'ë Lë'.

Bönni' rlë'inë' yöl-la' tsahui'

¹⁸ Gnabnë' Jesús bönni' uná bë', rnë':

—Bönni' Usëdi gdu dxi'a. ¿Bizxa ral-la' guna' quië gdél-li'da' yöl-la' na'bán gdu?

¹⁹ Jesús rë' lë':

—¿Bizx quië rë'u neda': "Gdu dxi'a"? Nutu nu bönni' naquë' gdu dxi'a. Tuzë' Dios naquë' gdu dxi'a. ²⁰ Nöcznu' yugu' le gna bë'ë Dios:

Cutu gunu' dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na'.

Cutu gdödcdu' bunách.

Cutu cuanu'.

Cutu gneu' qui lza'u le cunác.

Ben ba la'n xuz xna'u.

²¹ Rë' Jesús bönni' na', rnë':

—Yúgu'të lë ni runa' ga gdel-la' naca' bi'idau'.

²² Cati' byönnë' didza' ni Jesús, rë' lë':

—Yetú le ryadzj quiu' gunu'. Bëti' yúgu'të le dë quiu', ati' lë na' si'u bnödzj quegac bunách yechi', ati' gata' quiu' yöl-la' tsahui' yehua' yubá. Ni'r gda, gda' neda'.

²³ Cati' byönnë' didza' ni bönni' na', ruhui'nnë', le dëtsca yöl-la' tsahui' queë'. ²⁴ Cati' blé'inë' Jesús ca na' ruhui'nnë' bönni' na', rnë':

—Bica' baníg gac, la'yáz ga rna bë'ë Dios nup ta'le'i yöl-la' tsahui'. ²⁵ Gacr huëz tödba' nag yötsi' böa', ca tsazië' ga rna bë'ë Dios bönni' rlé'inë' yöl-la' tsahui'.

²⁶ Ni'r nup gulayöni didza' ni ta'ná:

—¿Nuzxa caz gac ulá, chqui'nu'?

²⁷ Jesús gudxë' lequë':

—Le cugác lunë' bönni', huac gunë' Dios.

²⁸ Ni'r Pedro rë' Jesús:

—Byutsca', netu' nuca'ntu' yúgu'të le dë queëtu', len da'tu' Li'.

²⁹ Ni'r Jesús rë' lequë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili', nu bönni' uca'në' lidxë', o xuz xnë'ë, o yugu' böchi' zanë', o ngul queë', o yugu' zxi'në', le rui' ladxë'ë gna bë'ë Dios, ³⁰ bönni' ni huazi'rë' dza ni zoaru' na'a, ati' dza zi'a za' gdél-li'në' yöl-la' na'bán gdu.

Rguíxjö'ë leyúbl Jesús ca zi'a ludöddë' Lë'

³¹ Bchë'ë quizi queë' idxínnutë' bönni' uséd queë' Jesús, len rë' lequë':

—Gul-yutsca', rbenru' zijru' Jerusalén, ga ni' lutság yúgu'të le nayujgac lu guich ca gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios ca ral-la' gac quia' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách.

³² Ludödë' neda' bönni' Jerusalén lu na'quë' bönni' zi'tu', ati' lutitjë' neda', len lulídz zi'ë neda', len luchijë' neda' zxöna'.

³³ La'guinë' neda', ati' tödr ni' ludöddë' neda', san cati' gac tsonn dza ubana'.

³⁴ Cutu gulayéjni'në' didza' ni bönni' uséd queë', len cutu gláquibe'inë' le rui'lenë' lequë' didza' qui, le nac le cusaqui' la'yéjni'ndë'.

Jesús ruúnë' bönni' Jericó nachúl lahuë'

³⁵ Cati' chzoa gdxinë' Jesús yödz Jericó, zoë' ni' bönni' nachúl lahuë'. Rö'ë ra' nöz rnabë' nu bi gunnz queë'. ³⁶ Bönni' ni' byönnë' ta'död ni' bunách zian, ati' gnabë' bizxa na' rac.

³⁷ Bunách ni' të lë':

—Jesús, bönni' Nazaret, rdödë' ni.

³⁸ Ni'r bë'ë zidzj didza' bönni' na' nachúl lahuë', rnë':

—Jesús, Zxi'n xsoë' David, buechi' ladxi' neda'.

³⁹ Guladil-lë' bönni' na' nachúl lahuë' bönni' nanörquë' lahuë' Jesús, quië uséyj ru'ë, san lë' zidzjr bë'ë didza', rnë':

—Zxi'n xsoë' David, buechi' ladxi' neda'.

⁴⁰ Ni'r gzë' dxiz Jesús rbözë', ati' gna bé'inë' nu tsajlídž lë' gdxinë' lahuë'. Cati' bdxinë' lahuë' Jesús bönni' na' nachúl lahuë', gnabnë' lë' Jesús, ⁴¹ rnë':

—¿Bizxa rë'nnu' guna' quiu'?

Bönni' na' nachúl lahuë' rnë':

—Rë'nda' huöalj yöj lahua'.

⁴² Jesús rë' lë':

—Chböalj yöj lau'. Chböacu' le réjlë'u neda'.

⁴³ La' ni'z bulé'itenë', ati' zéajlenë' Jesús, rgu'ë Dios yöl-la' ba. Gulagú'u ca' Dios yöl-la' ba yúgu'të bunách nacué' ni' ta'le'i lë' na' guc.

19

Jesús len Zaqueo

¹ Ni'r gyazië' Jesús Jericó, rdödë' lu yödz na'. ² Ni' zoë' bönni' lë' Zaqueo, bönni' blau ladjquë' bönni' uquízxj len dë yöl-la' tsahui' queë'. ³ Rui' ladxë'ë glé'inë' Jesús bönni' ni, san cutu guc queë' le nacué' ni' bunách zian, len naquë' ga rë'dau'z.

⁴ Ni'r jarélu'ë yajnörë' laugac bunách zian na', ati' yajchenë' lu yag quië gac glé'inë' Jesús, le ral-la' tödë' ni'. ⁵ Cati' bdxinë' ni' Jesús, bchis lahuë' ruyúë' ga na' dxië' Zaqueo na', len rë' lë':

—Zaqueo, bötjtë lu yag na', le run bayúdx tsajga'na' lidxu' na'a.

⁶ Ni'r la' bötjtë' lu yag Zaqueo, ati' lu yöl-la' rudziji queë' bchë'ë Jesús lidxë'. ⁷ Cati' gulale'i lë' ni bunách nacué' ni', gulazú lauquë' ta'në' queë' yúgu'të', ta'në':

—Gyazië' Jesús ugá'nlenë' bönni' dul-la'.

⁸ Ni'r gzuinë' Zaqueo, len rë' Xanru':

—Xan, byutsca'. Gatsj le dë quia' gu'a quegac bunách yechi', len chqui' bi gdöd bë'i buquízxja' bunách, ubi'a quegac bunách na' tap cuiatël ca'.

⁹ Jesús rë' lë':

—Na'a dza ni bdxin yöl-la' ruslá quegac nup nacué' yu'u ni, le naquë' ca' bönni' ni zxi'n xsoë' Abraham. ¹⁰ Bida'

neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, dudilja' len duslá' nup nanitgac.

Runë' Isaqui' Jesús qui chi cö' dumí

¹¹ Tsal ni' ta'yönnë' didza' ni ru'ë Jesús, rë' lequë' le runë' Isaqui', le chzoa la'dxinë' Jerusalén, ati' táquinë' chzoatë gla' lahui le rna bë'ë Dios. ¹² Cni rnë' Jesús:

—Zoë' bönni' blau, zijë' tu yödz zi'tu' quië si' lu në'ë ni' yöl-la' uná bë', ati' ni'r huödë'. ¹³ Cati' chzoa tsijë' ni' bulidzë' chië' bönni' huen dxin queë', len bë'ë qui queëquë' tu cö' hueaj dumí, rë' lequë': “Gul-quiljlen dumí ni tsal huöda'.” ¹⁴ Cuta'lé'inë' lë' dxi'a bönni' uládz queë', ati' gulasölë'ë ga ni' tsijë' yugu' gbaz quequë', la'në': “Cutu rë'nitu' gna bé'inë' netu' bönni' ni.” ¹⁵ Ni'r gzxi' lu në'ë yöl-la' uná bë', ati' budxinë' ladvë'. Ni' gna bé'inë' nu tsajlíd yugu' bönni' huen dxin na' budödë' lu na'quë' dumí na', quië gnöznë' gaca'x guluguíljenë' lei tu tuquë'. ¹⁶ Cati' bdxinë' lahuë' bönni' zi'al na', rnë': “Xan, tu cö' dumí quiu' na' chben icji yechí cö' ca'.” ¹⁷ Xanë' na' rë' lë': “Dxi'a benu'. Nacu' huen dxin tsahui'. Le dxi'adau' bugunu' dxin lati'z na' guta' lu na'u, na'a, guna' ga gna bé'inu' chi yödz.” ¹⁸ Ni'r bdxinë' lahuë' yetué' bönni' huen dxin na', rnë': “Xan, tu cö' dumí quiu' na' chben icji yegayu' cö' ca'.” ¹⁹ Xanë' na' rë' ca' lë': “Gna bé'inu' gayu' yödz.” ²⁰ Ni'r bdxinë' lahuë' yetué', rnë': “Xan, ni dë tu cö' dumí quiu' na'. Ben chi'a lei, butulda' lei lari', ²¹ le rádxida' li', le nacu' bönni' bizxj. Runu' ca na' ta'ná bunách: Ruzi'u le cutu bzu', len rlapu' ga cutu guzu'.” ²² Ni'r xanë' na' rë' lë': “Nacu' huen dxin cunác tsahui'. Ni'a qui didza' bë'u cuequi xbeyda' li'. Ráquibe'inu' naca' bönni' bizxj, len ruzi'a le cutu bzoa', len rlapa' ga cutu guza'. ²³ Na'a, ¿bizx quië cutu yajlú'u dumí quia' na' ga gun icji, quië cati' huöda', uzi'a lei gdu len icji?” ²⁴ Ni'r rë' nup nacué' ni': “Gul-cúa lu në'ë dumí na', ati' gul-güi' queë' bönni' na' dë queë' chi cö' dumí.” ²⁵ Lequë' të' lë': “Xan, chdë queë' chi cö' dumí.” ²⁶ Ni'r bubi'ë didza' xanquë', rnë': “Rëpa' lbi'ili: Nu rugún dxi'a dxin le dau' dë lu në'i, luzxöni ládxi'gac lë' yelati', san nu curugún dxi'a dxin le dau' dë lu në'i, lubj lu në'i lë na' guta' lu në'i. ²⁷ Ca nac quequë' bönni' ni' cuta'lé'inë' neda' dxi'a, len cutu glë'nnë' gna bé'ida' lequë', gul-tsajxí lequë' djaquë' ni, len gul-dödi lequë' lahua' ni.”

Len ba zxön ryazië' Jesús Jerusalén

²⁸ Cati' budx gnë' cni Jesús, buguel-lë'ë xnözë', zijë' zaca' Jerusalén. ²⁹ Cati' guladxinë' gal-la' ga nacué' yödz Betfagé len yödz Betania, ga nac lu guí'adau' nazí' lei Gui'a Ga Rö'gac Yag Olivo, bsölë'ë Jesús chopë' bönni' usëd queë', ³⁰ rë' lequë':

—Gul-tséaj yödzdau' ni' ca dödl ga zoaru', len cati' tsazli' ni', tsajxáca'li'-ba' tuba' búrrodau' nága'ba' ni', búrrodau' na' nutu nu rbiani lëba'. Gul-sédx-ba', len gul-duxé'-ba' quia' ni.
³¹ Chqui' zoa nu gnabi lbi'ili', gna: “¿Bizx quië rsedxli'-ba'?”
 ubi'ili' didza' cni gnali': “Xanru' rquinnë'-ba'.”

³² Zjaquë' bönni' uséd queë' na' nasölë'ë, ati' yajxáca'quë'-ba' ca na' chgudxë' lequë' Jesús. ³³ Cati' gulasedxë'-ba' búrrodau' na', bönni' xanba' të' lequë':

—¿Bizx quië rsedxli'-ba' búrrodau' na'?

³⁴ Gulubi'ë didza', ta'në':

—Xanru' rquinnë'-ba'.

³⁵ Gulachë'ë-ba' ga na' zoë' Jesús. Cati' chgulaxóë' yugu' lari' tsla'a quequë' cúdzu'ba' búrrodau' na', guludxië' Jesús cúdzu'ba' lahui lari' na'. ³⁶ Gap ral-la' tödë' Jesús, gulachiljë' lari' quequë' la' nöz. ³⁷ Cati' chguladxinë' gal-la' ga zoa ldinn qui Gui'a Ga Rö'gac Yag Olivo, lu yöl-la' rudziji quequë' gulazú laquë' yúgu'të bönni' da'quë' Jesús, tu'ë zidzj didza', ta'gu'ë Dios yöl-la' ba, ni'a quegac yöl-la' huac zxön gualé'inë' benë' Jesús. ³⁸ Ta'në':

—Yöl-la' ba bönni' uná bë' ni zë'ë uláz queë' Xanru' Dios. Yehua' yubá za' le rbequi dxi ládxi'ru'. Yöl-la' ba Dios.

³⁹ Ni'r të' Jesús bönni' gdau' fariseo nútsa'quë' ladj bunách zian ni', ta'në':

—Bönni' Usëdi, gdil-l yugu' bönni' uséd quiu'.

⁴⁰ Bubi'ë didza' Jesús, rè' lequë':

—Rëpa' lbi'ili': Chqui' la'cuá' dxië' bönni' ni, hualuí'cz zidzj didza' yugu' guiöj.

⁴¹ Cati' bdxinë' gal-la' ra' yödza na', len rlé'inë' lei, rbödxë' qui Jesús, ⁴² rnë':

—Rac ladxa'a huanözili' na'a dza le gac gun ga cuequi dxi ládxi'li' lahuë' Dios, san na'a chnagachi' queëli', cui glé'ili' lei.

⁴³ Huala'dxín queëli' dza cati' la'bequi zö'ö gdu zbi'il ga zoali' nup cuta'le'i lbi'ili' dxi'a, len la'gú'u lbi'ili' li'aj, ati' yúgu'të latj gdu zbi'il lúnlenë' lbi'ili' gdil-l. ⁴⁴ Luquindjë' zö'ö run chi'i yödza queëli', len ludödcde' nup nacuá' lu yödza ni. Cutu ugá'n guiöj lahui lzë'i. Yúgu'të lë ni gac queëli' le cutu gúquibe'ili' dza bidë' Dios duyúë' lbi'ili'.

Rulatjë' Jesús lö'a gdau'

⁴⁵ Ni'r gyazië' Jesús lö'a gdau', len gzu lahuë' rubijë' ni'l yúgu'të nup tuti', len nup ta'u ga nac lö'a gdau'. ⁴⁶ Rë' lequë':

—Nayúj lu guich la'y, rna: “Lidxa' nac yu'u ga lulídz Dios bunách”, san lbi'ili' chnunli' lei ca tu bloj quegac gban.

⁴⁷ Yugu' dza rusëdnë' Jesús bunách ga nac nchil gdau', ati' gulazú gulabö'ë ludöddë' Lë' yugu' bxuz uná bë', len bönni' gdau' tu'sëdi, len yugu' bönni' blau qui lu yödza. ⁴⁸ Cutu

guludzölnë' nacx ludöddë' Lë', le tu'zë naggac xtidzë'ë gdu lãdxi'gac yúgu'të bunách.

20

Yöl-la' uná bë' dë lu në'ë Jesús

¹ Tu dza, cati' ni' rusëdnë' bunách Jesús ga nac nchil gdau', len rguíxjö'ë didza' dxi'a, guladxinë' ga na' zoë' yugu' bxuz uná bë' len bönni' gdau' tu'sëdi, len bönni' gul tu'zejni'i, ² ati' të' Jesús:

—Gdixjöi' netu'. ¿Bizxa yöl-la' uná bë' dë lu na'u runu' cni? ¿Nuzxa caz budöd lu na'u yöl-la' uná bë' ni?

³ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Huanabda' ca' lbi'ili' tu didza', ati' ubi'ili' gnali'. ⁴ ¿Nuzxa bsöla' Juan buquile' bunách nis? ¿Naru' Dios, o bunách?

⁵ Glun xtídza'quë' la' légaczë' bönni' gdau' na', ta'në':

—Chqui' gnaru': Bsölë'ë lë' Dios, guië' rë'u: “¿Bizx quië cutu gyéjlë'li'-në'?” ⁶ Chqui' guiëru'-në': Gulasölë'ë lë' bönni', luladxi' rë'u guiöj bunách lu yödz ni, le nõzgaccznë' bë'ë didza' uláz queë' Dios Juan na'.

⁷ Ni'r gulubi'ë didza', ta'në':

—Cutu nõzitu' nuzxa na' bsöla' Juan.

⁸ Ni'r Jesús rë' lequë':

—Neda' ca' cutu gyëpa' lbi'ili' bi yöl-la' uná bë' rúnida' cni.

Bönni' huen dxin cunacgac tsahui'

⁹ Ni'r la' gzu lautë' Jesús ruí'lenë' bunách nacué' ni' didza', runë' lsaqui', rnë':

—Zoë' bönni' bdë'ë la' yël queë' yugu' lba uva, ati' budödë' la' yël na' lu na'quë' bönni' huen dxin lun gatsjë' len lë' le luzi'ë, ati' gyijë' zi'tu' ga ni' buga'në' xtsey. ¹⁰ Cati' bdxin dza luchibë' la' yël na', bsölë'ë tuë' bönni' gbaz queë' ga na' nacué' huen dxin na' quië si'ë uláz queë' qui le luzi'ë, san glundë' lë' zi' huen dxin na', len gulusölë'ë lë' ca'z. ¹¹ Leyúbl bsölë'ë yetüë' gbaz queë', ati' lequë' glundë' lë' ca' zi', len glu'ë dö' queë', ati' gulusölë'ë lë' ca'z. ¹² Leyúbl bsölë'ë quequë' bönni' bunn gbaz queë', ati' guludxië' ca' lë' huë', len gulubijë' lë' ni'l la' yël na'.

¹³ 'Ni'r gza' ladxë'ë xani la' yël na', gnë': “¿Nacx guntsa'? Gsöla'a quequë' zxi'ncza' nadxi'ida'-bi'. Cati' la'lé'inë'-bi', nazx ca' lunë'-bi' ba la'n.” ¹⁴ Ni'r, cati' gulalé'inë'-bi' huen dxin na', glun xtídza'quë' la' légaczë', ta'në': “Bi'i ni gaqui queëbi' la' yël ni. Gul-dá, gdödiru'-bi', quië gaqui queëru' le ral-la' gaqui queëbi'.” ¹⁵ Gulubijë'-bi' ni'l la' yël na', guludöddë'-bi'.

'Na'a, ¿nacxcz gunë' quequë' xani la' yël na'? ¹⁶ Guidë' len gdöddë' yugu' huen dxin na', ati' udödë' la' yël queë' lu na'gac bunách yubl.

Cati' gulayöni lë ni bunách nacué' ni', gulanë':

—Dios cugnë' gac cni.

¹⁷ Ni'r buyúë' lequë' Jesús, rnë':

—¿Bizxa rë'ni gna lë na' nayúj lu guich la'y, rna:

Guiøj na' gularu'në' bönni' huen zö'ö,

Guiøj ni chnac guiøjlen squin zö'ö?

¹⁸ Nútí'tëz nu gbix lahui guiøj ni, quitsj nu na', ati' nu bönni' tsajbaga' lë' guiøj ni, uzxúxj lë'.

Ca nac dumí ta'guíxj lazgac bunách

¹⁹ La' dza ni'z, gulazú gulabö'ë la'zönë' Jesús yugu' bxuz uná bë' len bönni' gdau' tu'sëdi, le táquibe'inë' gnë' quequë' lë na' benë' lsaqui', san gládxinë' bunách zian nacué' ni'. ²⁰ Ni'r guluyutsquë' Jesús, len gulasölë'ë bönni' lubijë' Lë' didza', lulu' cuinquë' ca bönni' tsahui', quië lunë' ga bi gnë' Jesús, quië gac ludödë' Lë' lu në'ë bönni' rna bé'inë' lequë'. ²¹ Quië lunë' cni, gulanabnë' Jesús, ta'në':

—Bönni' Usëdi, nözitu' le nacz rnau', len le nacz rusëdnu', len cutu rbequi xbeynu' ca nac le tu'lu'z lahui bunách, san gdutë li nac ca rusëdnu' zxba queë' Dios. ²² Gdixjöi' netu'. ¿Naru' run bayúdx quixxj laztu' queë' César, bönni' Roma rna bë'ë, o cutu?

²³ Ráquibe'inë' Jesús le tē'nnë' lunë' queë', ati' rë' lequë':

—¿Bizx quië rzi' bë'li' neda'? ²⁴ Gul-lui'itsqui' neda' tu dumí rda. ¿Nuzxa lahui da' lë'i ni, len nuzxa lei nayúj ni?

Gulubi'ë didza', ta'në':

—Queë' César na'.

²⁵ Ni'r Jesús rë' lequë':

—Gul-nödzj queë' César le naqui queë' César, ati' queë' Dios le naqui queë' Dios.

²⁶ Cutu gac lunë' bi gnë' Jesús quië gac luquíë' Lë' laugac bunách zian na', san gulubannë' ca nac didza' bubi'ë, ati' guluséyj rú'aque'.

Ca gac quegac nup lubán lu yöl-la' gut

²⁷ Ni'r guládxinë' bönni' gdau' saduceo, nup na' ta'ná cutu lubán nup chnatgac, ati' gulanabnë' Jesús, ²⁸ ta'në':

—Bönni' Usëdi, Moisés buzujë' queëru' lu guich, le rna: “Chqui' gatië' bönni', ati' uga'nnu ngul queë', len chqui' nutu nu zoa bi'i queë', ni'r ral-la' si'bi'-nu ngul queë' na' bi'i böchë'ë, quië uzoabi' bi'i queë' bönni' böchi'bi' na' gutië'.”

²⁹ Gulacua'bi' gadx bi'i bönni' naccbi' böchi'bi', ati' bi'i zi'al na' butság ná'lenbi' bi'i ngul, len gutbi', cuzoabi' bi'i queëbi'.

³⁰ Ni'r butság ná'lenbi'-nu ngul na' bi'i buróp na', ati' gutbi' ca' bi'i ni, cuzoabi' bi'i queëbi'. ³¹ Butság ná'lenbi'-nu bi'i bunn na', ati' la' tuz ca glunbi' igádxtebi', len glatbi', cuzoabi' bi'i queëbi'. ³² Ga budxtë, gutnu ca' ngul na'. ³³ Na'a, cati' lubán nup chnatgac, ¿núzxabí' gáquinu queëbi' ngul na', le gulutság ná'lenbi'-nu igádxtebi'?

³⁴ Ni'r bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Tu'tság na'gac bunách dza ni zoaru' na'a, len tu'nödzjé'-bi' zxi'nquë' quië lutság na'cbi'. ³⁵ Na'a, nup nacgac lsaca' lubán lu yöl-la' gut len tsajcuá' yödzyú zì'a gata', cutu lunë' yöl-la' rzoalen ngul len cutu lutság na'quë'. ³⁶ Cni gac, le cutur latië', san lacquë' ca nacquë' gbaz la'y queë' Dios, len lacquë' zxi'në' Dios, nup na' lubán lu yöl-la' gut. ³⁷ Ca na' ral-la' lubán nup chnatgac, rului'inë' rë'u Moisészc ga na' nayúj lu guich ca nac qui yag yötsi' regui, ga ni' ru'ë didza' Xanru', rnë' naquë' Dios queë' Abraham, len Dios queë' Isaac, len Dios queë' Jacob. ³⁸ Dios naquë' Dios, clëg quegac nup natgac tsaz, san quegac nup nabangac, le nabangac lahuë' Lë' yúgu'të bunách, zal-la' glat luyú ni.

³⁹ Ni'r gulubi'ë didza' la'quë' bönni' gdau' usëdi, ta'në':

—Bönni' Usëdi, dxí'adau' gnau'.

⁴⁰ Cutur gulurúguinë' la'nabnë' Lë' didza'.

¿Nuzxa zxi'n naquë' Cristo?

⁴¹ Ni'r Jesús rë' lequë':

—¿Nacxcz na' ta'në': “Cristo naquë' zxi'në' David.”?

⁴² Davidcz bë'ë didza' le nayúj lu guich la'y ga nayujgac salmo, rna:

Xanru' Dios gudxë' Xana':

“Grö' cuit lë'a yubél

⁴³ Cati' gunra' ga luzechu zxibgac lau' nup ta'dá'baga' Li'.”

⁴⁴ Davidcz na' gnë' queë' naquë' Xanë'. ¿Nacxcz nac, rnali' lbi'ili' naquë' zxi'në'?

Jesús ruquë' bönni' gdau' tu'sëdi

⁴⁵ Tsal ni' tu'zë naggac Jesús yúgu'të bunách nacué' ni', rë' yugu' bönni' usëd queë':

⁴⁶ —Gul-gún chi'i cuinli' quequë' bönni' gdau' tu'sëdi, le ta'dzág ládxiquë' ta'dë' nácuquë' lari' tunn, len tē'nnë' lulíd zlequë' zxön bunách gap nac lu yë'y, len ta'dzág ládxiquë' ca' ta'bö'ë latj blau gap tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios, len gap ta'bö'ë tahuë'. ⁴⁷ Ta'gúë' lidxcnu ngul uzëbdau', len quië luluí' tsahui' cuinquë', xtsey tu'lidzë' Dios. Yugu' bönni' ni, szxönitër gunë' Dios ga la'zaca' la'gui'ë.

21

Gun glu'nu lahuë' Dios ngul yechi'

¹ Ga na' zoë' Jesús nchil gdau', bchis lahuë' len rlé'inë' bönni' dë yöl-la' tsahui' quequë', ta'gu'ë gun lu gui'n qui dumí gun qui gdau'. ² Blé'inë' ca' tu ngul yechi' uzëbdau', rgu'nu chop dumí lasdau', le záca'gac láti'dau'z. ³ Rnë' Jesús:

—Le nactë rëpa' lbi'ili', le zxöntër glu'nu ngul yechi' uzëbdau' ni ca yezica' bunách na' ta'gu'ë dumí. ⁴ Yúgu'të', tsca le nadöd bë'i dë quequë', gulagu'ë gun qui gdau', san ngul ni, lu yöl-la' yechi' queënu glu'nu gdtë le dë queënu, le ral-la' gáhuinu.

Rguíxjö'ë Jesús ca lusnitië' gdau'

⁵ Nacuá' ni' nup tui' didza' ca nac qui gdau' na', ca na' nazí' lguitj qui, yugu' guiöj záqui'tsquisgac len gundau' nacgac lach, ati' rë' lequë' Jesús, rnë':

⁶ —Yúgu'të' lë ni rlé'ili', huadxín dza cati' cutur ugá'n ni guiöj lahui lzë'i, le lusnít gdau' ni bunách.

Le lac bë' cati' zi'a gdxin dza udx

⁷ Ni'r gulanabnë' Jesús, ta'në':

—Bönni' Usëdi, ¿batx gac lë ni? ¿Bizxa gac bë' chzoa gac cni?

⁸ Bubi'ë didza' Jesús, rnë':

—Gul-gún chi'i cuinli', qui nadxi nu si' ye'i lbi'ili', le la'la'quë' bönni' zian, la'zí' laquë' ca lea' neda', la'në' nacquë' Cristo, len la'në': “Chza' gal-la' dza udx.” Neda' rëpa' lbi'ili': Cutu tséajlenli' lequë'. ⁹ Cati' yönili' rac gdil-l, len ta'dá'baga' yúlahui' bunách, cutu gadxi gdzöbili', le run bayúdx lac zi'al le cni, san cutu zütëni dza udx.

¹⁰ Ni'r rë' ca' lequë':

—Til-l tu yödz len yetú yödz, ati' bunách tu ga nu rna bë' la'dil-len bunách yetú ga nu rna bë'. ¹¹ Utittsca yödzlyú, ati' zian latj gac gbin len latsj guidzhuë' zxön. La'lá' lahui luzxbá le lun gadxi bunách len le lac bë'.

¹² 'Zí'atël cati' zi'a lac lë ni, la'zön lbi'ili' bunách len la'bía ládxi'gac lbi'ili'. La'chë'ë lbi'ili' gap tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios quië lusyudxë' lbi'ili', len la'gu'ë lbi'ili' lidx guia. La'chë'ë lbi'ili' laquë' bönni' ta'ná bë'ë, len laquë' bönni' blau, le da'li' neda'. ¹³ Gac cni queëli' quië sáqui'li' gunli' lna' lau quia' neda'. ¹⁴ Tsutsu gul-gún ládxi'li', cui cuequi icjli' zi'al nacc gnali' uláz queëli', ¹⁵ le gunna' queëli' didza' ubi'ili', len yöl-la' rejni'i, cui gac luxicjë' lbi'ili', len cui gac bi la'në' qui xtídza'li' bönni' ni' cuta'lé'inë' lbi'ili' dxi'a. ¹⁶ Ni'r ludödë' lbi'ili' xuzczli', len yugu' bönni' böchi'czli', len yugu' di'a dza queëczli', len yugu' böchi' lza'czli', ati' ludödcde' la'li'. ¹⁷ Luzóa lbi'ili' tscla'l

yúgu'të bunách le da'li' neda', ¹⁸ san cutu nit nitú guitsa' icjli'.
¹⁹ Chqui' uga'nli' tsutsu, gdél-li'li' yöl-la' na'bán gdu.

²⁰ Cati' glé'ili' nagu'uquë' li'aj Jerusalén bönni' rjaquë' gdil-l, gnözili' chbdxin dza nit yödz ni. ²¹ Ni'r nup nacuá' luyú Judea ral-la' la'zxúndj ni len tsjac gap nac gu'adau', ati' nup nacuá' lu yödz ni ral-la' la'rúj ni, ati' nup nacuá' ladj guixi', cutu ral-la' ludxín lu yödz ni. ²² Yugu' dza ni' Dios gunë' zxguia' nup nacuá' yödz ni quië utság yúgu'të le nayúj lu guich la'y ca ral-la' gac quequë'. ²³ Cati' gdxin dza ni', bica' bayechi' ngul nua'cnu-bi' bi'idau' zi'a laljbi', len ngul tu'gádxinu-bi' bi'idau', le la'zaca' la'gui'itsca bunách nacuá' ni', ati' Dios guntsquë' zxguia' bunách ni'. ²⁴ Latië' zianë' lu gdil-l na', ati' la'chë'è yela'quë' nadzunquë' ga la'dxinë' gdutë yödzlyú, ati' yödz Jerusalén ni, lulj lulibë' lei bönni' zi'tu' na', cati' gza'ar dza quequë'.

Le lac bë' zi'a huödë' Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách

²⁵ Gnë' ca' Jesús:

—Ni'r la'cuá' le lac bë' lu gbidz, len lu beo', len yugu' lu bölj luzxbá ati' luyú ni luchixi bunách, ati' ládxinë', le yön chi'i' gziu' yu qui nis zxön len qui le ryas rdxia nis na'. ²⁶ Ludú ládxiquë' lu yöl-la' radxi quequë' le la'zá' ládxiquë' quegac le ral-la' lac yödzlyú, le la'zxíz le nala'gac luzxbá. ²⁷ Ni'r la'lé'inë' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, guida' lu böaj luzxbá, dë lu na'a yöl-la' uná bë', len gla' lahui yöl-la' yení' quia'. ²⁸ Cati' su lau lac lë ni, gul-típ ládxili', len gul-chís lauli', le chzoa udxina' neda', huöa'ua' lbi'ili'.

²⁹ Gudxë' ca' lequë' Jesús tu le benë' lsaqui', rnë':

—Gul-yutsca' ca rac qui yag higo, len qui bítitëz yag yubl.
³⁰ Cati' rlé'ili' ta'lén zxuza' në'i huë'ndau', nöziczli' chza' gal-la' beo' ba. ³¹ Lëzca' cni, cati' glé'ili' chtac lë ni, gnözili' chza' gal-la' dza duná bë'è Dios luyú ni.

³² Le nactë rëpa' lbi'ili', cutu lat bunách dza ni zoaru' na'a, cati' udxínr yúgu'të lë ni. ³³ La'död qui luzxbá len qui luyú ni, san xtidza'a, cutu töd ca'z, san udxíncz ca rna.

³⁴ Gul-gún chi'i' cuinli' cui güi'li' latj tsaz icj ládxidau'li' le gun ditj lbi'ili', lë na' nac yöl-la' ragu lë'è, len yöl-la' rzudxi, len yöl-la' ruúbi rugu'i, quië cati' gdxin dza ni', cui soali' nit ladxí, ³⁵ len cui gac queëli' ca tu le rzön bunách, ca nac le gac quegac yúgu'të bunách nacuá' gdutë yödzlyú. ³⁶ Qui lë ni na', gul-zóa ban ladxí, len gul-lídztecze' Dios, quië gac ulali' lu lë na' ral-la' lac, len cui utui'li' cati' gdxinli' lahua' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách.

³⁷ Lahui' dza rzoë' Jesús nchil gdau', rusëdnë' bunách, ati' chdzö'l r-rujë' ni' rijë' lu guí'adau' nazi' lei Gui'a Ga Rö'gac Yag

Olivo. ³⁸ Yugu' zil guladxín ga zoë' Jesús nchil gdau' yúgu'të bunách quië luzë naggac xtídzë'ë.

22

Tun xtídza'quë' ludöddë' Jesús

¹ Cati' chzoa gdxin lni cati' tahuë' yöt xtil cunazí' xnë'i, nazí' lei Pascua lni na', ² guludubë' yugu' bxuz uná bë' len bönni' gdau' tu'sëdi. Ta'zú ta'bö'ë ludöddë' Jesús, san cutu gulazáqui'në' le tádxinë' bunách.

³ Ni'r yajtság Judas Satanás tu' xöhui'. Judas lë' ca' Iscariote, len nababë' idxínnutë' gbaz nasölë'ë Cristo. ⁴ Gyijë' Judas na', yjë'lenë' didza' yugu' bxuz uná bë' len bönni' dë lu na'quë' qui gdau', nax gunë' quië udödë' Jesús lu na'quë'. ⁵ Guludzijne' bönni' gdau' na', len gulazí' lu na'quë' lunödzjë' queë' dumí. ⁶ Rdzag ladxë'ë Judas, ati' rzu rbö'ë udödë' Jesús lu na'quë' bagachi'z.

Le ráguru' rusá' ládxi'ru' ca gutië' Xanru'

⁷ Bdxin dza na' tahuë' yöt xtil cunazí' xnë'i, cati' ral-la' ludöddë'-ba' bö'cu' zxila' tahuë' xtsö' Lni Pascua. ⁸ Bsölë'ë Pedro len Juan, Jesús, rnë':

—Gul-tséaj, gul-tsajpá' queëru' le gáguru' dzö' Lni Pascua.

⁹ Të' Lë':

—¿Gazx rë'nnu' tsajpa'tu' queëru'?

¹⁰ Rë' lequë' Jesús, rnë':

—Gul-yutsca', cati' tsazli' lu yödz ni, ni' grujë' bönni' dut-saguë' lbi'ili', zunu'ë rö'ö nis. Gul-tséajlenë' ga gdxíntëli' yu'u ga tsazië'. ¹¹ Gul-guië' xan yu'u na': "Bönni' Usëdi rë' li': ¿Gazx zoa yu'u lni ga gágulena' yugu' bönni' usëd quia' xtsö' Lni Pascua?" ¹² Ni'r ului'inë' lbi'ili' tu yu'u zxön xtsa' ga ni' chnabá'a. Gul-pá' ni' le gáguru'.

¹³ Ni'r yjaquë' len yajxáca'quë' ca na' chgudxë' lequë' Jesús, ati' gulupë'ë ni' le lahuë' xtsö' Lni Pascua.

¹⁴ Cati' bdxin dzö' na', grö'ë Jesús ga lahuë', ati' gulabö'lenë' Lë' tsazxön gbaz queë' na'. ¹⁵ Ni'r Jesús rë' lequë':

—Guctsca ladx'a gágulena' lbi'ili' tsazxön xtsö' ni zí'atël cati' zi'a saca' qui'a len gatia'. ¹⁶ Rëpa' lbi'ili': Cutur gahua' lë ni cati' gdxinr dza gac le rulu'z xtsö' ni ga ni' rna bë'ë Dios.

¹⁷ Gdel-lë'ë xzíga'dau' len gudxë' Dios: "Xclenu'." Ni'r rë' lequë':

—Gul-sí' lë ni len gul-guí'aj lati' hueaj, ¹⁸ le rëpa' lbi'ili': Cutur gui'ja' xisi uva cati' gdxinr le rna bë'ë Dios.

¹⁹ Ni'r gdel-lë'ë yöt xtil len gudxë' Dios: "Xclenu'." Gdöd ni' buzxuzxjë' lei len bë'ë qui queëquë', rnë':

—Lë ni nac gdu ca nayá' nabana' le rudöda' uláz queëli'. Gul-gún cni quië usá' ládxi'li' neda'.

²⁰ Cati' budx glahuë', lëzca' cni bē'ē didza' qui zxíga'dau' na', rnē':

—Zxíga'dau' ni ruluí' ca nac didza' cub rucá'n tsahui', ati' run tsutsu lei rōn quia', rōn na' glalj ni'a queēli'.

²¹ 'Na'a, rō'ē rágulenē' neda' tsazxōn bōnni' na' udödē' neda' lu na'gac bunách. ²² Le nactē huayija' ga ludöddē' neda', Bōnni' Nuhuöaquē' Gdu Bunách, gac quia' ca na' nayúj lu guich la'y ca ral-la' gac quia', san bica' bayechi' bōnni' na' udödē' neda'.

²³ Ni'r gulazú lauquē' ta'nabnē' Lē' tu tuē', ta'nē':

—¿Núzxaltu' nu gun cni?

Tui' xtídza'quē' núzxalquē' gaquē' blau

²⁴ Ni'r glu'ē didza' la' légaczē' núzxalquē' gdél-li'nē' latj blau.

²⁵ Jesús gudxē' lequē':

—Bōnni' ta'ná bē'ē tu'gunē' dxin yöl-la' uná bē' quequē', ta'ná bé'inē' bunách, ati' nup ni' dē lu na'gac yöl-la' uná bē', lēquē' bōnni' taclen. ²⁶ Lbi'ili' cutu ral-la' gunli' cni, san nu nac blau ladjli' ral-la' gac ca nu nac cuídi'tēr, ati' nu rna bē' ral-la' gac ca nu run dxin qui lzē'i. ²⁷ ¿Nuzxal na' nacr blau, nu na' rō' ragu, o nu rupá' la' huagu? ¿Naru' clēg nu na' rō' ragu nacr blau? Neda' zóalena' lbi'ili' ca nu rupá' la' huagu.

²⁸ 'Lbi'ili' ni gzóalenli' neda' cati' ni' bi guc quia', yugu' le gulazí' bē' neda'. ²⁹ Qui lē ni na' udöda' lu na'li' tu ga gna bē'li', ca na' benē' Xuza', budödē' lu na'a ga gna bē'a neda'. ³⁰ Cni guna' quiē gac cō'li', gui'j gágulenli' neda' ga ni' gna bē'a, ati' cō'li' xlatjczli' ga cuequi xbeyli' idxinnu cō' xxi'n xsoē' Israel.

Rnē' Jesús gnē' Pedro cutu nunbē'ē Lē'

³¹ Gnē' ca' cni Xanru':

—Simón, Simón. Byutsca'. Chgnab lbi'ili' Satanás tu' xōhui', quiē uríx udöd lbi'ili' ca nu ruríx rudöd zxoá' xtil ³² san chbulidza'-nē' Dios gnabda' Lē' gáclenē' li', cui udx udú yöl-la' rejle' quiu' neda'. Na'a, cati' huöacu' quia', btíp ládxi'quē' böchi' lza'u.

³³ Pedro rē' Lē':

—Xan, chzoa' sá'lēna' Li', clēgz tsija' lidx guía, san lēzca' gátlena' Li'.

³⁴ Jesús rē' lē':

—Pedro, rēpa' li': Zi'al cödxba' xxi'n druz na'a, chgdá'bagu'u tsonn lzu, gnau' cutu núnbē'u neda'.

Le benē' Jesús cati' chzoa ludöddē' Lē'

³⁵ Gnabnē' lequē' Jesús, rnē':

—Cati' bsöla'a lbi'ili' cunua'li' yöxj yöt, ni bzud dumí, ni chop cō' löl-li', ¿naru' bi byadzj queēli'?

Lequē' ta'nē':

—Cutu bi.

³⁶ Ni'r rē' lequē':

—Na'a, nu dë qui yöxj yöt ral-la' gua' lei, ati' lëzca' cni ral-la' gun nu dë qui bzud dumí, ati' nu cudë qui guia tuchi' ral-la' guti' lari' rxoa yeni len si' tu guia tuchi'. ³⁷ Rëpa' lbi'ili': Run bayúdx gac quia' lë na' nayúj lu guich la'y, rna: “Glunë' queë' ca tunë' quegac nup tua' dö'”, le lutság yúgu'të le nayujgac lu guich ca ral-la' gac quia'.

³⁸ Ni'r lequë' ta'në':

—Xan, ni dë chop guia tuchi'.

Lë' rë' lequë':

—Chnac.

Jesús rulidzë' Dios la' yël Getsemani

³⁹ Ni'r brujë' Jesús len ca runczë' zijë' lu Gui'a Ga Rö'gac Yag Olivo, ati' zjáclenë' Lë' bönni' uséd queë'. ⁴⁰ Cati' guladxinë' ni', rë' lequë' Jesús, rnë':

—Gul-lidzë' Dios, gnábili'-në' cui gata' latj si' bë' lbi'ili' tu' xöhui'.

⁴¹ Ni'r gzë'ë ga na' nacu'ë Jesús, gdödë' yelati' tsca ga rdxin guiöj r-ru'nru', ati' ni' buzechu zxibë' rulidzë' Dios. ⁴² Rnë':

—Xuz, chqui' rë'nnu', bcuas ga zoa' lë na' ral-la' saca' qui'a, san clëg ca rë'nda' neda', san ca rë'nnu' Li' gunu'.

⁴³ Ni'r buluí' lahuë' gbaz la'y queë' Dios, zë'ë yehua' yubá, ati' butipë' ladxë'ë Jesús. ⁴⁴ Lu yöl-la' rsëbi ladxi' queë', gdu ladxë'ë bulidzë' Dios Jesús, ati' guc ca rön raba' luyú nis yös queë'.

⁴⁵ Cati' budx bulidzë' Dios, gyasë' len böjë' ga na' nacu'ë bönni' uséd queë', ati' duxaquë'ë lequë' tasië' ni'a qui yöl-la' ruhui'ni quequë'. ⁴⁶ Ni'r Jesús rë' lequë':

—¿Rátsali'? Gul-tsás, gul-lidzë' Dios gnábili'-në' cui gata' latj si' bë' lbi'ili' tu' xöhui'.

Ta'zönë' Jesús

⁴⁷ Tsal ni' ru'ë didza' Jesús, la' guladxintë' ni' bönni' zian, dzaguë' lequë' Judas, bönni' na' nababë' idxinnuë' bönni' uséd queë' Jesús, ati' nanörë' lauquë' bönni' zian na'. Gbiguë'ë ga zoë' Jesús quië utság lahuë' Lë'. ⁴⁸ Ni'r Jesús rë' lë':

—Judas, ¿naru' rudödsu' cni neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, rutság lau' neda'?

⁴⁹ Cati' gulalé'inë' ca na' rac queë' Jesús bönni' na' nacuá'lenë' Lë', të' Lë':

—Xan, ¿naru' güi'tu' lequë' guia tuchi'?

⁵⁰ Tuë' bönni' uséd queë' Jesús benë' huë' guid naguë' bönni' huen dxin queë' bxuz blau. Burixë' guid naguë' yubél. ⁵¹ Jesús rnë':

—Chnac na'a. Tsca' gaz.

Gdanë' Jesús guid naguë' bönni' huen dxin na' len bunë' lei.
 52 Ni'r rë' yugu' bxuz uná bë' len bönni' dë lu na'quë' qui gdau'
 len bönni' gul tu'zejni'i, bönni' na' cuta'lé'inë' Lë' dxi'a, rnë':

—¿Narútsali' nua'li' guia tuchi' len yag quië sönli' neda' ca
 runli' rzönli'-në' gban? 53 Yugu' dza gzóalencza' lbi'ili' nchil
 gdau', ati' cutu bi benli' quia', san na'a chbdxin dza queëli',
 nac dza dë lu në'i nu na' zoa latj chul.

Rnë' Pedro: “Cutu núnbë'a-në' Jesús”

54 Ni'r gulazönë' Jesús len gulachë'ë Lë' ga na' tu'schinë'
 Lë' lidxë' bxuz blau. Pedro nahuë' Jesús zi'tu' zi'tu'z. 55 Cati'
 chgulabequië' gui' lö'a lidxë' bxuz blau ni'a në'ë bxuz blau
 na', gulabö'ë gdu zbi'il ra' gui' na', ati' Pedro grö'lenë' lequë'
 tsazxön. 56 Cati' blé'ibi'-në' Pedro tubi' bi'i ngul huen dxin, ni'
 rö'zë' ra' gui', buyubi' lë', rnabi':

—Bönni' ni dë'ë ca' Jesús.

57 Gdá'baguë'ë Pedro, rnë':

—Ngul, cutu ca' núnbë'a-në' bönni' na'.

58 Yelati' gdzey blé'inë' Pedro yetué' bönni', ati' rnë':

—Li' da'u ca' lequë'.

Pedro gnë':

—Bönni', clëg neda'.

59 Yelati'z gdzey, gnë' yetué' bönni':

—Le nactë bönni' ni dë'ë Jesús, le naquë' bönni' Galilea.

60 Ni'r Pedro gnë':

—Bönni', cutu nözda' bizxa na' ru'u didza' qui.

Tsal ni' ru'ë didza' ni, la' grödxtëba' xzi'n druz. 61 Ni'r
 bueycjë' Xanru' ruyúë' Pedro, ati' yajneynë' Pedro xtidzë'ë
 Xanru', ca na' gudxë' lë': “Zi'al cödxba' xzi'n druz na'a, li'
 chgdá'bagu'u tsonn lzu, gnau' cutu núnbë'u neda'.” 62 Burujë'
 ni'l Pedro ati' röncz grödxë'.

Tu'titjë' Jesús

63 Gulutitjë' Jesús bönni' na' zönquë' Lë', ati' gulaguinë'
 Lë'. 64 Ni'r guluseyjë' lahuë' Jesús, ati' gulagapë'ë lahuë' len
 gulanabnë' Lë', ta'në':

—Gnëya'atsca'. ¿Nuzxa na' gdapa' Li'?

65 Zianr ca' gulanë' queë' le glu'ë dö' queë'.

Rdxinë' Jesús lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey

66 Cati' chza' reni' dza na', guludubë' bönni' gul tu'zëjni'në'
 bunách judío len yugu' bxuz uná bë' len bönni' gdau' tu'sëdi,
 ati' gulachë'ë Jesús lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey, ati' ni'
 gulanabnë' Lë', 67 ta'në':

—Gdixjõi' netu'. ¿Naru' nactsu' Li' Cristo?

Jesús rë' lequë':

—Chqui' gyëpa' lbi'ili' naca' Cristo, cutu tséjlë'li' neda', ⁶⁸len chqui' unabda' lbi'ili' tu didza', cutu ubi'ili' didza', len cutu usanli' neda'. ⁶⁹Na'a su lau, neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, cö'a cuit lë'ë yubél Dios, náptërë' yöl-la' uná bë'.

⁷⁰Gulanabnë' Lë' yúgu'të', ta'në':

—¿Naru' nactsu' Li' Zxi'në' Dios?

Lë' gudxë' lequë':

—Le nacz rnali'.

⁷¹Ni'r ta'në':

—¿Nuzzar naquíniru' nu gun lna' lau queë'? La' rë'uz chbyöniru' didza' ru'ë.

23

Rdxinë' Jesús lahuë' Pilato

¹ Ni'r gulayasë' yúgu'të bönni' zian ni', ati' gulachë'ë Jesús lahuë' Pilato. ² Ni' gulazú lauquë' tu'quíë' Lë', ta'në':

—Bönni' ni, budzölitu' ca runë', runë' ga ta'dá'baga' yúlahui' bunách uládz queëtu', len ruzaguë'ë xnözgak nup ta'guíxj laz ruquíxjë' César, len rnë' lëczë' naquë' Cristo, bönni' ral-la' gna bë'ë.

³ Ni'r Pilato gnabnë' Jesús, rnë':

—¿Naru' nacu' Li' nu gna be'i bunách judío?

Bubi'ë didza' Jesús, rnë':

—Le nacz rnau'.

⁴ Ni'r Pilato gudxë' yugu' bxuz uná bë' len bunách nacuá' ni', rnë':

—Cutu bi rudzölda' le nac zxguia' nunë' bönni' ni.

⁵ Ni'r glunrë' tsutsu xtídza'quë', ta'në':

—Runë' ga tun rusbö bunách len rusëdnë' cni bunách gdu luyú Judea. Gzu lahuë' benë' cni luyú Galilea ga rdxintë runë' ca' ni.

Rdxinë' Jesús lahuë' Herodes

⁶ Catì' byönnë' didza' ni Pilato, tu'ë didza' qui luyú Galilea, ni'r gnabnë' lequë' chqui' naquë' Jesús bönni' Galilea. ⁷ Catì' gnöznë' nababë' Jesús ga ni' rna bë'ë Herodes, bsölë'ë Lë' lahuë' Herodes na', le zoë' ca' Jerusalén Herodes yugu' dza na'. ⁸ Catì' blé'inë' Jesús Herodes na', budzijnë', le chguc xtsey rë'nnë' glé'inë' Lë' le chbyönnë' le zian ca nac queë' Jesús len runë' löz glé'inë' tu yöl-la' huac gunë'. ⁹ Ni'r zian le gnabnë' Jesús Herodes, san Jesús, cutu bi didza' bubi'ë. ¹⁰ Nacu'ë ca' ni' yugu' bxuz uná bë' len bönni' gdau' tu'sëdi, ati' guluquitsquë' Jesús. ¹¹ Ni'r guluca'në' Jesús ca'z Herodes len bönni' queë' rjaquë' gdil-l, len quië lutitjë' Lë', gulugacuë' Lë' lari' zaca' ca racuë' bönni' rna bë'ë, ati' leyúbl guluschinë' Lë' lahuë' Pilato. ¹² Dza na' guludzaguë' dxi'a Pilato len Herodes, le zi'al gualéy lza'quë' tuë' yetúë'.

Ta'chuguë' queë' Jesús gatië'

¹³ Ni'r butubë' Pilato yugu' bxuz uná bë' len bönni' dë lu na'quë' len bunách lu yöd, ¹⁴ ati' rë' lequë':

—Djua'li'-në' lahua' neda' bönni' ni, rnali' queë' runë' ga tun rusbõ bunách, san cati' gnabi yudxda'-në', ati' zóatëli' ca' ni, cutu bi budzölda' le nac zxguia' nabaguë'ë, yugu' lë na' ruquili'-në'. ¹⁵ Cati' bsöla'a lbi'ili' lahuë' Herodes, cutu bi budzölnë' le benë' bönni' ni le nac zxguia' nabaguë'ë quië nu gchugu queë' gatië'. ¹⁶ Na'a usaca' zi'a-në' len töd na' usana'-në'.

¹⁷ Run bayúdx bi gunë' Pilato, usanë' lu na'gac bunách tuë' bönni' nadzunë' cati' rac lni na', ca na' runczë'. ¹⁸ Ni'r gluë' zidzj didza' yúgu'të bönni' nacu'ë ni', ta'në':

—Bdöddë' bönni' ni len bsanë' queëtu' Barrabás.

¹⁹ Nadzunë' lidx guia Barrabás na' le gdil-lenë' yúlahui' lu yöd na' len le budödcde' bunách. ²⁰ Bulidzë' lequë' leyúbl Pilato, le rë'nnë' usanë' Jesús, ²¹ ati' leyúbl glu'ë zidzj didza', ta'në':

—Bdë'ë lë'i yag cruz, bdë'ë lë'i yag cruz.

²² Ni'r Pilato gudxë' lequë' le bunn lzu, rnë':

—¿Bizxa caz le cunác benë' bönni' ni? Cutu bi budzölda' nunë' le run ga nabaguë'ë zxguia' gatië'. Usaca' zi'a-në', ati' ni'r usana'-në'.

²³ Zidzjr glu'ë didza', ta'nabë' të'ë Jesús lë'i yag cruz. Le gulabödxyë'ë szxöni yugu' bönni' na' len yugu' bxuz uná bë', guladél-li'në' gac ca na' të'nnë'. ²⁴ Ni'r bchuguë' queë' Jesús Pilato, quië gac queë' ca na' ta'nabë'. ²⁵ Busanë' quequë' bönni' na' nadzunë' lidx guia le gdil-lenë' yúlahui' len budödcde' bunách, bönni' na' chgulanabë', ati' budödë' Jesús quië gac queë' ca na' të'nnë'.

Dë'ë Jesús lë'i yag cruz

²⁶ Cati' ni' ta'chë'ë Jesús tsajda'quë' Lë' lë'i yag cruz, gulazönë' Simón, bönni' yöd Cirene, zuzë'ë ladj guixi', ati' gulaxóë' yen zxicjë' yag cruz na' quië gu'ë lei, tsijë' cúdzu'lë' Jesús.

²⁷ Zajnaugac Jesús bunách zian lenca' yugu' ngul, ta'bödxnu len ta'bödx yéchi'nu queë'. ²⁸ Ni'r bueycjë' Jesús ruyúë' lecnu, ati' rë' lecnu:

—Lbi'ili' ngul Jerusalén. Cutu cödxli' quia' neda', san gul-cödx queëczli' len quecbi' zxi'nli' ²⁹ le huadxín dza la'ná: “Bica' bagac yugu' ngul huödx len ngul cutu glua'nu-bi' bi'idau', len cutu gulugádx'i'nu-bi' bi'idau'.” ³⁰ Ni'r la'zú laugac la'ná bunách, lë' yugu' gui'a sib: “Gul-dubaga' netu'”, len lë' ca' yugu' gui'adau': “Gul-cachi' netu'.” ³¹ Chqui' cni

tunë' quia' neda', naca' ca tu yag ya'a, ¿naru' cu lúntërë' ca' queëli', nacli' ca yag bidx?

³² Gulachë'ë ca' chopë' bönni' tua'dò', quië ludödcdë' lequë' tsazxõn len Jesús. ³³ Cati' guladxinë' latj nazí' lei Calavera, le rna lu didza' xidza': "Latj Qui Böga' Icjru'", ni' guludë'ë Jesús lë'i yag cruz. Guludë'ë ca' lë'igac yag cruz chopë' bönni' tua'dò' na'. Tuë' guludë'ë cuit lë'ë yubél Jesús, len yetué' guludë'ë cuit lë'ë yögl. ³⁴ Ni'r Jesús rnë':

—Xuz, bnit lau lequë', le cutu nözcne' bi tunë'.

Gululë'ë qui queëquë' le nacuë' Jesús bönni' rjaquë' gdil-l nacu'ë ni', len guluquitjë' le gac bë' lahui. ³⁵ Gulutitjë' Jesús bunách nacuá' ni' tu'yú len bönni' dë lu na'quë', ta'në':

—Yugu' nu yubl buslë' bönni' ni. Na'a ral-la' uslá cuinë' chqui' naquë' Cristo, bönni' gröczë' Dios.

³⁶ Gulutitjë' ca' Jesús bönni' na' rjaquë' gdil-l. Gulabiguë'ë ga na' zoë' len gulugui'jë' Lë' nup zi, ³⁷ ta'në':

—Chqui' nacu' Li' bönni' gna bé'inë' bunách judío, buslá cuinu'.

³⁸ Da' ca' lë'i yag cruz icjlë' Jesús tu le nayúj lu guich lu didza' griego len lu didza' latín len lu didza' hebreo, le rna cni: "Bönni' Rna Bé'inë' Bunách Judío." ³⁹ Tuë' bönni' huia'dò' na' dë'ë lë'i yag cruz bulídz zi'ë Jesús, rnë':

—Chqui' nacu' Li' Cristo, buslá cuinu' lenca' netu'.

⁴⁰ Bubi'ë didza' yetué' bönni' huia'dò' na', gdil-lë' lzë'ë na', rnë':

—¿Naru' cu rádxinu'-në' Dios? Lëzca' li' narugu quiu' gatiu'.

⁴¹ Le nactë rë'u, le ral-la'z gac queëru' rzaca' rgu'ru', ca na' rajlöz dö' bia'ru', san Bönni' ni, cutu bi dö' nu'ë.

⁴² Ni'r bönni' ni rë' Jesús:

—Yajnéy neda' cati' gdxinu' ga ni' gna bë'u.

⁴³ Jesús rë' lë':

—Le nactë rëpa' li', na'a dza ni sóalenu' neda' latj lach quia'.

Ratië' Jesús

⁴⁴ Cati' bdxin gdu huagbíd, bchul gdu'të yödzlyú ga bdxin gdu rdöd xhuö. ⁴⁵ Bchul gbidz, ati' lari' nal-la' lu gdau' bröza' chop di'il. ⁴⁶ Ni'r bë'ë zidz didza' Jesús, rnë':

—Xuz, rgu'a lu na'u bö' naccza'.

Cati' budx gnë' cni, brujtë bö' nacczë', gutië'.

⁴⁷ Cati' blé'inë' ca na' guc bönni' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, glu'ë Dios yöl-la' ba, rnë':

—Le nactë bönni' ni guquë' bönni' tsahui'.

⁴⁸ Cati' gulalë'inë' lë na' guc yúgu'të bönni' nacu'ë ni' tu'yúë', yhuöjquë' yödz, ta'gapa' lchu'quë' le tu'bannë'. ⁴⁹ Zi'tu'z gulagá'n yúgu'të nup ni' núnbë'gac Jesús len ngul na' yjáclennu Lë' cati' ni' gzoë' luyú Galilea, tu'yúë' lë ni rac.

Rgachë'ë Jesús yeru ba

⁵⁰ Zoë' ca' ni' bönni' yödz Arimatea qui luyú Judea, lë' José. Bönni' ni naquë' dxi'a len tsahui', len nabáblenë' bönni' gdau' ta'bequi xbey. ⁵¹ Cutu benë' tuz nup na' gulachugu queë' Jesús, le rbözë' ca' José ni le rna bë'ë Dios. ⁵² Ni'r gyijë' lahuë' Pilato José na' len gnabë' latj u'ë Jesús. ⁵³ Cati' chnuzötjë' Lë', buchölinë' Lë' lari', ati' glu'ë Jesús yeru ba, le nadj lë'i gui'a guiöj, ati' lu ba na', nutu nu nagüi'cnë'. ⁵⁴ Dza na' nac dza tu'pë'ë qui dza la'y quequë' bönni' judío, le zi'a gdxin dza na'.

⁵⁵ Yjacnu ca' ni' ngul na' gulazá'lennu Jesús, cati' ni' gzoë' luyú Galilea, ati' gualé'ínu yeru ba na', len ca na guc, gulagu'ë Lë' ni'. ⁵⁶ Cati' yhuöjcnu yu'u, gulupa'nu nör rla' zxix len yugu' le za rla' zxix. Ni'r guluzí' ládxi'cnu dza la'y na' quequë' bönni' judío ca na' rna bë' zxba queë' Dios.

24*Rubanë' Jesús lu yöl-la' gut*

¹ Cati' bdxin dza rguel-la' semán na', cati' ni' nac zildau', guladxinnu ngul na' ra' yeru ba queë' Jesús. Nua'cnu yugu' le rla' zxix, lë na' chnupa'cnu, ati' dzagcnu lecnu yela'cnu ngul. ² Cati' guladxinnu ni', duxáca'cnu chnadúa guiöj na' da' ga nu ryaz yeru ba queë'. ³ Cati' gulayaznu yeru ba na', cutu guludzölinu ni' Xanru' Jesús. ⁴ Cati' ni' ta'bö'nu baguí'i ni'a qui lë ni, la' guladxintë' ni' len gulazuinë' ga na' nacua'nu chopë' bönni' nácuquë' lari' ryëp yös yení'. ⁵ Ni'r gládxinu len guluzötj icjcnu, tu'yunu lyu, ati' tē' lecnu gbaz la'y na', ta'në':

—¿Bizx quië ruguiljli' xlatj nu nat nu zoa nabán? ⁶ Cutu zoë' ni, le chbubanë'. Gul-tsajnéy lë na' chgudxczë' lbi'ili' cati' ni' zoë' luyú Galilea. ⁷ Gnë': “Run bayúdx nu udöd neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, lu na'quë' bönni' dul-la', ati' ludë'ë neda' lë'i yag cruz, ati' ubana' cati' gac tsonn dza.”

⁸ Ni'r yajneycnu didza' na' bë'ë Jesús, ⁹ ati' guluza'nu ra' yeru ba na', yajtíxjöi'cnu idxineajtë' bönni' gbaz queë' Cristo len yezíca'rë' ca', ca nac lë na' guc. ¹⁰ Ngul na' yajtíxjöi'cnu bönni' gbaz na' yugu' lë ni, naccnu María Magdalena, len Juana, len María, xnë'ë Jacobo, len yela'cnu ngul na' dzagcnu lecnu. ¹¹ Gláquinë' bönni' gbaz na' didza' chixi tui'nu len cutu gulayejlë' lecnu.

¹² Ni'r gyasë' Pedro len jarélu'ë zijë' ra' yeru ba na'. Cati' buyúë' lu ba na', blé'inë' yugu' lari'z nacuá' ni', ati' ni'r böjë' lidxë', rubannë' ca nac lë na' guc.

Le guc la' nöz rdxintë Emaús

¹³ La' dza na'z zjaquë' chopë', yu'uquë' nöz rdxintë Emaús, le nac ca chop hora rza' Jerusalén. ¹⁴ Yú'ugaczë' ca' nöz, tu'ë

didza' ca nac yúgu'të lë na' guc. ¹⁵ Tsal ni' yu'uquë' nöz, tu'ë didza' ni la' légaczë', gbiguë'ë gal-la' lëczë' Jesús len tsazxön gdálenë' lequë'. ¹⁶ Cutu guluúnbë'ë Lë' le nac ca tu le nabaga' yøj lauquë'. ¹⁷ Ni'r Jesús gnabnë' lequë', rnë':

—¿Bizxa didza' na' rui'li' la' lbi'izli' yu'uli' nöz? ¿Bizx quië na' ruhuí'nili'?

¹⁸ Bubi'ë didza' bönni' na' lë' Cleofas, rë' Lë':

—¿Nactsu' bönni' zi'tu' lu yödz Jerusalén, len tuzu' li' cutu nöznü' lë na' guc nij nas ni'?

¹⁹ Ni'r Jesús rë' lequë':

—¿Bizxa na' guc?

Të' Lë':

—Lë na' guc queë' Jesús, bönni' Nazaret. Guquë' bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, ati' len yöl-la' huac zxön benë' dxin len bë'ë didza' lahuë' Dios len laugac yúgu'të bunách. ²⁰ Guludödë' Lë' yugu' bxuz uná bë' len bönni' ta'ná bé'inë' netu', glunë' ga nu bchugu queë' gatië', ati' guludë'ë Lë' lë'i yag cruz. ²¹ Netu' bentu' löz guquë' Lë' bönni' na' ral-la' huöa'uë' bunách Israel, san na'a chguc tsonn dza cati' glac lë ni. ²² Yetú ca', glunnu ga grö'tu' baguí'i la'cnu ngul nútsa'cnu ladjtu'. Yjacnu ra' yeru ba queë' cati' zi'a glen gbidz na'a dza, ²³ len cati' cutu guludzölinu Lë', duhuöjcnu, len glënu netu' gulalé'inu ca' yugu' gbaz la'y queë' Dios, nup ni' glë lecnu zoë' nabanë' Jesús. ²⁴ Ni'r yjaquë' ra' yeru ba na' la'quë' bönni' lza'tu' len yaxjáca'quë' lei ca na' gulananu ngul na', san cutu gulalé'inë' Jesús.

²⁵ Ni'r Jesús gudxë' lequë':

—Lbi'ili', bönni' curejni'i. Nazíd icj ládxi'dau'li' cui tséjlë'li' yúgu'të le gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios. ²⁶ ¿Naru' cu ben bayúdx saca' qui'ë Cristo yugu' lë ni len tsazië' ga ni' gáctërë' blau?

²⁷ Ni'r gzu lahuë' Jesús rguíxjöi'në' lequë' yúgu'të le rui' didza' ca nac queë' nayujgac lu guich la'y, ca na' gzu lau bë'ë didza' Moisés ga bdxintë yugu' le gulanë' yúgu'të bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios.

²⁸ Cati' guladxinë' yödzdau' ga na' zjaquë', benë' Jesús ca bönni' zéajtërë' zi'tu'. ²⁹ Glunë' bayúdx ugá'nlenë' lequë', ta'në':

—Bga'nlen netu', le chrdzö' na'a, len chzoa gal.

Ni'r gyazië' yu'u Jesús, bugá'nlenë' lequë'. ³⁰ Cati' ni' rölë' rágulenë' lequë' Jesús, gdel-lë'ë yöt xtil len gudxë' Dios: "Xclenu'." Ni'r buzuxxjë' lei, len bë'ë quequë'. ³¹ La' ni'z bdua lë na' gbaga' yøj lauquë', ati' guluúnbë'ë Jesús, ati' Lë' bunít cuinë' lauquë'. ³² Ni'r glë lza'quë' tuë' yetué':

—¿Naru' cu böála'tsca ládxi'dau'ru' tsal ni' rui'lenë' rë'u didza' la' nöz, len cati' ni' ruzálj la'në' le nayúj lu guich la'y?

³³ La' ni'z gulayasë' yhuöjquë' Jerusalén, ati' yajxáca'quë' nudubquë' idxineajtë' bönni' gbaz queë' Jesús len nup nacua'len lequë'. ³⁴ Ni'r glë' chopë' na' bönni' na' nacu'ë ni':

—Chbubanczë' Xanru', ati' buluí' lahuë', blé'inë' Lë' Simón.

³⁵ Ni'r gulaguíxjö'ë ca na' guc quequë' la' nöz chopë' na', len ca na' guluúnbë'ë Jesús cati' ni' buzuxzjë' yöt xtil na'.

Tu'lé'inë' Jesús bönni' uséd queë'

³⁶ Tsal ni' tu'ë didza' ca nacgac lë ni, la' yajsoatë' Jesús gatsj lahui'l ga na' nacu'ë, ati' rë' lequë':

—Gul-zóa dxi ládxi'li'.

³⁷ Ni'r gladxi guladzöbnë' le táquinë' bxin ta'lé'inë'. ³⁸ Jesús rë' lequë':

—¿Bizx quië rö'li' baguí'i? ¿Bizx quië rza' ládxi'li' yugu' lë ni? ³⁹ Gul-yutsca' na'a len ni'a. Nédac'za' ni. Gul-cán neda' len gul-yú neda', le cutu da' bëla' bxin, len cutu yu'u dxit ca ni rlé'ili' nac quia' neda'.

⁴⁰ Ni' rui'zë' ca' didza' ni, bului'inë' lequë' në'ë len ni'ë.

⁴¹ Ni'a qui yöl-la' rudziji quequë' cutu gulayejlë'ë, len tsal ban raz gulacu'ë. Qui lë ni na' Jesús gudxë' lequë':

—¿I dë queëli' ni le gahua'?

⁴² Ni'r gulunödzjë' queë' láti'dau'ba' bøl chnéguí'ba', len tu quízxi'ba' böz. ⁴³ Gzxi'ë lei Jesús len gdahuë' lauquë'. ⁴⁴ Ni'r rë' lequë':

—Lë na' glac quia' glac ca na' gudxcza' lbi'ili' cati' ni' zóalena' lbi'ili', gnia': "Run bayúdx utság yúgu'të le nayúj lu guich lu zxba queë' Moisés len le gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, len le nayúj lu guich nazí' lei Salmos, ca ral-la' gac quia' neda'."

⁴⁵ Ni'r buzéjni'në' lequë' lë na' nayujgac lu guich la'y, ⁴⁶ rë' lequë':

—Cni nayúj lu guich ca run bayúdx gac queë' Cristo, saca' qui'ë len ubanë' lu yöl-la' gut cati' gac tsonn dza, ⁴⁷ ati' gdutë yödzyú ral-la' gac lban ca nac quia' neda' quië lubí'i ládxi'gac bunách quië unít lahuë' Dios dul-la' nabága'quë'. Lu yödz Jerusalén su lau gac lban na' ⁴⁸ ati' lbi'iczli' na' blé'ili' yugu' lë ni ral-la' gunli' lna' lau qui. ⁴⁹ Gul-yutsca', gsöla'a queëli' le gzxi' lu në'ë Xuza' gunnë' queëli', san gul-gá'nz Jerusalén cati' gdxinr queëli' yöl-la' huac na' za' yehua' yubá.

Ruhuëpë' Jesús yehua' yubá

⁵⁰ Ni'r bchë'ë bönni' da'quë' Lë' Jesús, zjaquë' yödz Beta-
nia, ati' ni' bchis në'ë len bulídz tsahuë'ë lequë'. ⁵¹ Tsal ni' rulídz tsáhuizë' ca' lequë', gza'të' ga na' nacu'ë, buëpë' yehua' yubá. ⁵² Gdöd gulayíj ládxi'quë' Lë', lu yöl-la' rudziji quequë'

yhuöjqüë' Jerusalén. ⁵³Gulacuá'teczë' nchil gdau', ta'gu'ë Dios
yöl-la' ba len tunë' Lë' zxön. Ca' nac.

DIDZA' DXI'A BUZUJÈ' LU GUICH SAN JUAN

Böac bunách Nu nazí' lei Didza'

¹ Cati' gzu lau, zí'atèl cati' zí'a gata' yödzyú, ni' zoaczè' Bönni' lè' Didza', ati' zóalenè' Dios Bönni' na' naquè' Didza', len naccz Dios Didza' na'. ² Zóalenè' Dios Bönni' na' naquè' Didza' cati' ni' gzu lau zí'a rata' yödzyú. ³ Lu nè'è Bönni' ni, Dios benè' yúgu'tè le dè, len cutu bi dè le nunè' Dios le cutu benè' lu nè'è Bönni' na'. ⁴ Dëcz queè' yöl-la' na'bán, ati' yöl-la' na'bán na' nac ca tu yení' ruzení' lu icj ládxi'dau'gac bunách. ⁵ Ruzení' ga nac chul xöhui' yení' na', san cutu ca' saqui' usúl yení' na' le chul xöhui'.

⁶ Dios bsölè'è ni bönni' lè' Juan. ⁷ Bidè' bönni' ni quiè gaquè' nu gun lna' lau. Bidè' quiè gunè' lna' lau queè' Bönni' na' naquè' yení', quiè tséjlè'gac Dios yúgu'tè bunách ni'a qui lè na' runè' lna' lau. ⁸ Cutu naquè' yení' na' Juan, san bidè' quiè gunè' lna' lau queè' Bönni' na' naquè' yení'. ⁹ Ni' ryaziè' yödzyú ni Bönni' na' naquè' yení' le nac gdu, ati' ruzení'è lu icj ládxi'dau'gac yúgu'tè bunách.

¹⁰ Bdxinè' yödzyú ni Bönni' na' naquè' yení', ati' lu nè'è Lè' Dios benè' yödzyú ni, san cutu guluúnbè'è Lè' bunách yödzyú. ¹¹ Bdxinè' ga naqui queè', san cutu ca' gulazí' lu na'què' Lè' bönni' nabáblenè'. ¹² Yúgu'tè bönni' gulazí' lu na'què' Lè', bönni' ni' gulayejlè'è Jesús, Lè' benè' ga dè lu na'què' lacquè' zxi'nè' Dios. ¹³ Nacquè' zxi'nè' Dios bönni' ni, clèg le nacquè' zxi'ngac bunách, len clèg le naljquè' ni'a qui le ta'zè ládxi'gac bunách, o ni'a qui tu le rè'nnè' tu bönni', san nacquè' cni le rè'ncznè' Dios.

¹⁴ Böaquè' bunách Bönni' na' naquè' Didza', len tu chi'z gzóalenè' rè'u, gdu dzaggac Lè' le ruzá' ladxè'è queèru' Dios len le nac gdu'tè li. Blé'itu' yöl-la' yení' queè', ati' yöl-la' yení' queè' na' nac le rui' queèbi' bi'i la'z dui qui, Nu na' nac Xuzbi'. ¹⁵ Benè' lna' lau queè' Bönni' na' Juan, len bè'è zidzj didza', rnè':

—Naquè' Bönni' ni Nu na' gdíxjö'a qui, gnia': “Bönni' zí'a zá'tèlè' ca neda' náctèrè' blau ca neda', le zoaczè' Lè' zí'al ca neda'.”

¹⁶ Le nac gdu queè' buzi'ru' xbey yúgu'tèru', lè na' buzá' ladxè'è queèru', len zianr ca' le ruzá' ladxè'è queèru'. ¹⁷ Bdxin queèru' zxba queè' Dios lu nè'è Moisés, san le ruzá' ladxè'è queèru' Dios len le nac gdu'tè li guladxín queèru' lu nè'è Jesucristo. ¹⁸ Gatga nu ble'i Dios, san Lè', la'z dui Zxi'nè' Dios,

Nu na' nadxí'itsquinë' Dios Xuz, Lë' na' benë' ga núnbë'ru'-në' Dios.

Le benë' lna' lau queë' Jesús Juan, bönni' buquile' bunách nis

¹⁹ Lë ni nac le benë' lna' lau Juan, cati' ni' bönni' judío uná bë' nacu'ë Jerusalén gulasölë'ë ga zoë' Juan yugu' bxuz len yugu' bönni' zxi'n xsoë' Leví, nup nacgac ni'a na'quë' bxuz, quië la'nabnë' Juan na', la'në':

—¿Nuzxa bönni' li'?

²⁰ Yalj lulu bë'ë didza' Juan len cutu gdá'baguë'ë, san gdíxjö'ë catëz nac, rnë':

—Cutu naca' Cristo, Bönni' na' gzxi' lu në'ë Dios gsölë'ë queëru'.

²¹ Ni'r gulanabnë' lë' leyúbl, të' lë':

—¿Nuzxa caz li'? ¿Naru' nacu' li' Elías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios?

Gnë' Juan:

—Cutu naca'.

Ni'r të' lë':

—¿Naru' nacu' li' bönni' na' ral-la' guidë' gu'ë didza' uláz queë' Dios?

Bubi'ë didza' Juan, rnë':

—Clëg neda'.

²² Ni'r të' lë':

—¿Nuzxa caz nacu'? Gdixjöi' netu' quië gac quíxjöi'tu' nup gulasöla' netu'. ¿Bizxa rnau' li' nuzxa nacu'?

²³ Bubi'ë didza' Juan, rë' lequë':

—Neda' naca' bönni' na', nayúj lu guich la'y ca nac queë', rna: “Ryön chi'i nu rulídz lu latj ca'z, rna: Gul-bíj li nöz gdxin queëli' Xanru'.” Cni gnë' Isaías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios.

²⁴ Nacquë' bönni' gdau' fariseo bönni' na' nasöla'quë' bönni' judío uná bë'. ²⁵ Gulanabnë' Juan, të' lë':

—¿Bizx quië ruquilu' bunách nis chqui' cutu nacu' li' Cristo, len cutu nacu' Elías, len cutu nacu' bönni' na' ral-la' guidë' gu'ë didza' uláz queë' Dios?

²⁶ Bubi'ë didza' Juan na', rë' lequë':

—Neda' ruquila' bunách nis lu nis, san gatsj lahui'l ga zoali' zoë' bönni' cutu núnbë'li'-në'. ²⁷ Bönni' ni naquë' Bönni' na' zi'a zá'tëlë' ca neda', len náctërë' blau ca neda', ati' cutu naca' lsaca' neda' uleycja' lölë' nudë'ë.

²⁸ Yúgu'të lë ni guc lu xyu yödz Betábara, ga nac yetslá'a yegu Jordán, zaca' ga rlen gbidz, ga ni' buquile' bunách nis Juan.

Jesús naquë' ca bö'cu' zxíla'dau' tu'döddë'-ba' lahuë' Dios ni'a qui dul-la'

²⁹ Dza buróp ni' Juan blé'inë' Jesús, zë'ë ga zoë', ati' rnë':

—Gul-yutsca'. Bönni' ni naquë' bö'cu' zxíla'dau' queë' Dios, rugüë' dul-la' quegac bunách yödzyú. ³⁰ Lë' naquë' bönni' na' gnia' queë': “Zi'a zá'tëlë' ca neda' tu bönni', náctërë' blau ca neda', le zoaczë' zi'al ca neda'.” ³¹ Cutu núnbë'a-në' neda' zi'al, san bida', ruquila' bunách nis quië lunbë' Lë' bunách Israel.

³² Benë' lna' lau queë' Lë' Juan, rnë':

—Blé'ida'-në' Dios Bö' La'y, bötjë' brujë' yehua' yubá, gnë'ë ca rna'ba' budöda'u, ati' bdxinë' ga zoë' Jesús len bugá'nlenë' Lë'. ³³ Cutu núnbe'ida' Lë' neda' zi'al. Gudx neda' Nu na' bsöla' neda' uquila' bunách nis, gnë': “Cati' glé'inu'-në' huötjë' Dios Bö' La'y, tsajsóalenë' Bönni' len ugá'nlenë' Lë', Bönni' ni gunë' le rulu'z yöl-la' rdil nis ni, uchizië' bunách Dios Bö' La'y.” ³⁴ Na'a, chblé'ida' lë na' len runa' lna' lau queë' Bönni' ni, naquë' Zxi'në' Dios.

Yugu' bönni' usëd zi'al queë' Jesús

³⁵ Yetú dza ca', leyúbl zoë' ni' Juan ati' nacuá'lenë' lë' chopë' bönni' da'quë' lë'. ³⁶ Cati' Juan na' blé'inë' Jesús, rdödë' ni', ni'r gudxë' bönni' na' da'quë' lë', rnë':

—Gul-yutsca'. Ni' zoë' bönni' na' naquë' bö'cu' zxíla'dau' queë' Dios.

³⁷ Gulayönnë' didza' ni bë'ë Juan chopë' bönni' na' da'quë' lë', ati' yajнауquë' Jesús. ³⁸ Ni'r bueycjë' Jesús len blé'inë' chopë' ni nauquë' Lë', ati' rë' lequë':

—¿Bizxa rguiljli'?

Të' Lë':

—Bönni' Usëdi, ¿gazx zu'?

³⁹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Gul-dá, uyuli'.

Ni'r yjáclenë' Lë' len gulalé'inë' ga na' zoë', ati' gulugá'nlenë' Lë' dza na', le chza' ral.

⁴⁰ Andrés, böchë'ë Simón Pedro, naquë' tuë' bönni' chopë' ni' gulayönnë' didza' bë'ë Juan len yajнауquë' Jesús. ⁴¹ Andrés na', zi'al yajtiljë' bönni' böchë'ë, lë' Simón, ati' rë' lë':

—Chbdzölitu'-në' Mesías.

Mesías nac tu didza' hebreo le rna lu didza' griego: “Cristo”, ati' lu didza' xidza': “Bönni' naböczë' Dios”.

⁴² Ni'r Andrés na' la' bchë'të' Simón ga na' zoë' Jesús. Cati' blé'inë' lë' Jesús, rë' lë':

—Li' nacu' Simón, zxi'në' Jonás. Na'a, si' lau' Cefas.

Cefas nac ca' tu didza' hebreo le rna: “Pedro” lu didza' griego, ati' lu didza' xidza': “Guiöj”.

Jesús rulidzë' Felipe len Natanael

⁴³ Cati' za' reni' yetú dza, gu'nnë' Jesús tsijë' luyú Galilea, ati' yajxaquë'ë Felipe, len rë' lë':

—Gda' neda'.

⁴⁴ Naquë' Felipe bönni' yödZ Betsaida, le nac ladzquë' Andrés len Pedro. ⁴⁵ Felipe bdzölnë' Natanael, len rë' lë':

—Chbdzölitu'-në' bönni' na' buzujë' queë' lu guich Moisés lu zxba queë' Dios, ati' guluzujë' ca' queë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios. Bönni' ni Jesús, zxi'në' José, bönni' yödZ Nazaret.

⁴⁶ Natanael rë' lë':

—¿Naru' huala'tsa Nazaret tu le nac dxi'a?

Felipe rë' lë':

—Gda uyú'.

⁴⁷ Cati' blé'inë' Jesús zë'ë ga zoë' Natanael na', rnë':

—Gul-yú ni bönni' naquë' gdu bönni' Israel len cutu rnazë' ca' bönni' ni.

⁴⁸ Ni'r Natanael gnabnë' Jesús, rë' Lë':

—¿Naru' núnbë'tsu' neda'?

Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Cati' zi'a ulídzterë' li' Felipe, cati' ni' zu' zxañ yag higo, blé'ida' li'.

⁴⁹ Ni'r bubi'ë didza' Natanael, rë' Lë':

—Bönni' Usëdi, Li' nacu' Zxi'në' Dios. Li' nacu' Nu gna be'i bunách Israel.

⁵⁰ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—¿Réjlë'tsu', le gudxa' li': “Blé'ida' li' zxañ yag higo”? Yugu' le zxöntër ca lë ni hualé'inu'.

⁵¹ Lëzca' cni rë' lequë' Jesús, rnë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili', glé'ili' nayálj luzxbá, len yugu' gbaz la'y queë' Dios ta'benë' len tu'huötjë' ga zoa' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách.

2

Lni qui yöl-la' rutság na' guc lu yödZ Caná

¹ Cati' chguc tsonn dza, guc lni qui yöl-la' rutság na' lu yödZ Caná luyú Galilea, ati' zoanu ni' xnë'ë Jesús. ² Lëzca' zoa nu bulídz Jesús len yugu' bönni' usëd queë' djaquë' lni na'. ³ Cati' byadzj xisi uva li'jë', ni'r gudxnu Jesús xnë'ë, rnanu:

—Cutur dë xisi uva li'jë'.

⁴ Bubi'ë didza' Jesús, rë'-nu:

—Nguldau'. ¿Bizx quië rulidzu' neda'? Cutu ca' rdxini dza ulu'a lahui yöl-la' huac quia'.

⁵ Ni'r gudxnu-në' bönni' huen dxin ta'gu'ë le tahuë' xnë'ë Jesús, rnanu:

—Gul-gún yúgu'të le guië' lbi'ili'.

⁶ Nacuá' ni' xop yusu' guiöj tu'gunë' dxin bönni' judío cati' tu'pá' cuinquë' ca nalëbcnë' tunë', len rúdzugac chop tsonn rë'ö nis tu tu yusu' na'. ⁷ Gudxë' yugu' bönni' huen dxin na' Jesús, rnë':

—Gul-dzá' nis yugu' yusu' ni.

Guludzě'ë nis yugu' yusu' na'. ⁸ Ni'r Jesús rě' lequě':

—Gul-gachi' na'a, len gul-tsjuá' lahuě' bōnni' zoě' ra' yusu'.

Yjua'quě' na'. ⁹ Buyúě' chqui' nazxí' nis na' nuhuōác xisi uva bōnni' na' zoě' ra' yusu', san cutu ráquibe'ině' gazx za'. Nōzcně' bōnni' huen dxin na' gláchě'ë nis na'. Ni'r bulidzě' bōnni' utság nē'ë bōnni' na' zoě' ra' yusu', ¹⁰ len rě' lě':

—Zi'al tu'nōdzjě' xisi uva nacr szxi' yúgu'tě bōnni', len cati' chgli'jě' szxōni, ni'r tu'nōdzjě' le cunazxí'. Li', ga bdxintě na'a ben chi'u xisi uva nacr szxi'.

¹¹ Yöl-la' huac nac bē' ni beně' Jesús lu yōdz Caná luyú Galilea nac le rzu lau yugu' yöl-la' huac guně'. Cni guc, buluě' lahui yöl-la' zxōn queě', ati' gulayejlě'ë Lě' bōnni' usěd queě'.

¹² Gdōd na' gyijě' Jesús yōdz Capernaum, dzagquě' Lě' xně'ë len yugu' bōnni' böchě'ë len yugu' bōnni' usěd queě', ati' zian dza gulacu'ë Capernaum na'.

Rulatjě' Jesús lō'a gdau', rubijě' nup tun le cural-la' lun ni'

¹³ Cati' chzoa gdxin Lni Pascua cati' tu'spaně' bōnni' judío ca beně' Dios, buslě' xuz xtau'quě' luyú Egipto, gyijě' Jesús Jerusalén. ¹⁴ Lu yōdz na' yajxaquě'ë Jesús dzō'ë lō'a gdau' bōnni' túti'ë-ba' yugu' bēdx, len yugu' bō'cu' zxila', len yugu' budōdau', bōa' bēdx na' tu'dōdcđě'-ba' lahuě' Dios. Rō'quě' ca' ni' bōnni' tu'tsě'ë dumí za' gdu'tě yōdzlyú. ¹⁵ Cati' blě'ině' lě ni Jesús, buzal-lě' yugu' du las le quindě' bunách na', ati' bulaguě'ë yúgu'tě' ni'l lō'a gdau', len bulaguě'ë-ba' ca' ni'l yugu' bō'cu' zxila' len yugu' bēdx. Běsiě' lu yu dumí quequě' bōnni' na' tu'tsě'ë dumí, len brixě' yugu' blag quequě'. ¹⁶ Ni'r Jesús gudxě' bōnni' na' túti'ë-ba' yugu' budōdau', rně':

—Gul-cúa ni yugu' lě ni. Cutu únili' yě'y lidxě' Xuza'.

¹⁷ Ni'r yajneycně' bōnni' usěd queě' Jesús le nayúj lu guich la'y, rna: “Le rui'tsca ladxa'a lidxu', regui rla lādxi'dau'hua'.”

¹⁸ Ni'r gulubi'ë didza' bōnni' judío uná bē' nacu'ë ni', tē' Jesús:

—¿Bizxa yöl-la' huac ului'inu' netu' le gac bē' dē lu na'u runu' yugu' lě ni?

¹⁹ Bubi'ë didza' Jesús, rě' lequě':

—Gul-quíndj gdau' ni, ati' tsonn dzaz uchisa' lei.

²⁰ Ni'r tē' Lě' bōnni' judío, ta'ně':

—Gdu xopán iz gya' gdau' ni, ati' Li', ¿tsonn dzaz uchistsu' lei?

²¹ Gdau' na' bē'ë didza' qui Jesús nac la' cuinczě'. ²² Qui lě ni na', cati' bubaně' Jesús lu yöl-la' gut, yajneycně' bōnni' usěd queě' Jesús ca na' gně', ati' gulayejlě'ë le nayúj lu guich la'y lenca' yugu' didza' bē'ë Jesús.

Jesús nunbě'ë yúgu'tě bunách

²³ Cati' ni' zoë' Jesús Jerusalén, cati' rac Lni Pascua na', gulayejlë' Jesús bunách zian, le gulalé'inë' yugu' yöl-la' huac runë'. ²⁴ Cutu buzxo'ni ladxë'ë lequë' Jesús, le núnbë'czë' yúgu'të bunách. ²⁵ Cutu naquinnë' Jesús nu quixjöi' Lë' ca nacgac bunách, le nözcznë' Lë' le yu'u icj ládxi'dau'gac bunách.

3

Jesús len Nicodemo

¹ Nicodemo, bönni' gdau' fariseo, nabáblenë' yugu' bönni' judío uná bë'. ² Chdzö'l bidë' ga zoë' Jesús bönni' ni, len rë' Lë': —Bönni' Usëdi. Ráquibe'itu' nasölë'ë Li' Dios quië usëdnu' netu'. Cutu sáqui'në' bönni' gunë' yöl-la' huac nacgac bë' ca nacgac le cni runu' Li' chqui' cuzóalenë' lë' Dios.

³ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Le nactë rëpa' li', nu cugalj leyúbl, cutu ca' gle'i latj ga ni' rna bë'ë Dios.

⁴ Gnabnë' Lë' Nicodemo, rnë':

—¿Nacxcz sáqui'në' bönni' galjë' leyúbl cati' chnaquë' bönni' gul? ¿Naru' huactsa u'ë leyúbl lë'nu xnë'ë, ati' galjë' yetú?

⁵ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Le nactë rëpa' li'. Nu bönni' cugaljë' ni'a qui nis len ni'a queë' Dios Bö' La'y, cutu gac tsazië' ga rna bë'ë Dios. ⁶ Nu na' nalj lu ni'a lu na' bunách, bunáchz nac, san nu nalj ni'a queë' Dios Bö' La'y, Bö' La'y nabani nu na'. ⁷ Cutu ubannu' le rëpa' li', run bayúdx galju' leyúbl. ⁸ Gátit'téz reycj bö', ati' ryönnu' rnë bö' na', san cutu nöznu' gazx za', o gazx zeaj. Lëzca' cni rac quegac nup naljgac ni'a queë' Dios Bö' La'y.

⁹ Ni'r gnabnë' Jesús Nicodemo, rnë':

—¿Nacxcz gac lë ni'?

¹⁰ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—¿Rusédtsanu' li' bunách Israel, len cutu nöznu' yugu' lë ni'?

¹¹ Le nactë rëpa' li', le nözitu' rui'tu' didza' qui, len le blé'itu' runtu' lna' lau qui, san cutu rzi' lu na'li' lë na' runtu' lna' lau.

¹² Chqui' cutu réjlë'li' neda' cati' ruí'lëna' lbi'ili' didza' ca nac le rac yödzyú ni, ¿nacxcz gac tséjlë'li' chqui' gyëpa' lbi'ili' le tac yehua' yubá?

¹³ Gatga grenë' bönni' yehua' yubá, san tuza' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, bötja' bruja' yehua' yubá, ati' zoacza' ni' yehua' yubá. ¹⁴ Ca na' benë' Moisés lu latj ca'z, buchisë'-ba' bël náquiniba' guia, budë'ë-ba' lë'i yag, lëzca' cni run bayúdx gac quia' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, luchisë' neda' xtsa'. ¹⁵ Cni gac quia', cui la'nít yúgu'të nup la'yejlë' neda', san gata' quequë' yöl-la' na'bán gdu.

Dios nadxí'itsquinë' bunách yödzyú

¹⁶ Le bdxí'itsquinë' bunách yödzylyú Dios, budödë' la'z dui Zxi'në', cui la'nít yúgu'të nup la'yejlë' Lë', san gata' quequë' yöl-la' na'bán gdu. ¹⁷ Dios bsölë'ë Zxi'në' yödzylyú ni, clëg quië gchuguë' quegac bunách yödzylyú ni, san quië lulá bunách yödzylyú ni ni'a queë' Lë'.

¹⁸ Nu bönni' rejlë'ë Lë', Zxi'në' Dios, cutu ca' narugu queë', san bönni' curejlë'ë Lë', chnarugu queë', le cutu rejlë'ë Lë', la'z dui Zxi'në' Dios. ¹⁹ Qui lë ni na' chnarugu quegac bunách, le bdxinë' yödzylyú ni Bönni' na' naquë' yení', san glunr zxön le nac chul xöhui' bunách ni ca le glunë' zxön Bönni' na' naquë' yení', le nacgac xöhui' le tunë'. ²⁰ Cutu rdzag ládxi'quë' yení' yúgu'të bönni' tu'ë dö', len cutu djaquë' lu yení', cui gla' lahui le tunë'. ²¹ Rdxin lu yení' nu run le nac gdu'të li quië gac bë' nungac ni'a queë' Dios le run nu na'.

Ru'ë didza' ca nac queë' Jesús Juan, bönni' ruquilë' bunách nis

²² Gdöd na', gyéajlenë' bönni' da'quë' Lë' Jesús, guladxinë' luyú Judea, ati' ni' gzóalenë' lequë', tu'quilë' bunách nis. ²³ Lëzca' ruquilë' bunách nis Juan ga nazí' lei Enón, gal-la' ga dë yödzy Salim, le dë ni' nis zil. Latj na' ta'dxín bunách len ta'díl nis. ²⁴ Rac cni zí'atël cati' zi'a gdzunë' lidx guia Juan na'.

²⁵ Ni'r gulazú lauquë' la'quë' bönni' da'quë' Juan ta'díl-lenë' bönni' judío didza' ca nac qui yöl-la' rupá' cuini qui gdau'. ²⁶ Guladxinë' ga zoë' Juan len tē' lē':

—Bönni' usëdi. Byutsca'. Ruquilë' bunách nis bönni' na' gzóalenë' li' yetslá'a yegu Jordán, bönni' na' benu' lna' lau queë', ati' ta'dxín ga zoë' yúgu'të bunách.

²⁷ Ni'r bubi'ë didza' Juan, rē' lequë':

—Cutu bi dë lu nē'ë bönni', chqui' Dios cutu nudödë' lei lu nē'ë. ²⁸ Byöniczli' lë na' bena' lna' lau, gnia': "Cutu naca' neda' Cristo", san Dios nasölë'ë neda' quíxjöi'da' bunách zi'a zē'ë Lë'. ²⁹ Bönni' na' rzi'ë-bi' bi' i ngul rutság na'bi' naquë' bönni' rutság nē'ë, san böchi' lzē'ë bönni' rutság nē'ë, len dzaguë' lē', ruzë naguë' didza' ru'ë, len rudzijnë' le ryönnë' didza' ru'ë bönni' rutság nē'ë. Lëzca' cni, rudzítjsquida' neda' le rac cni lë ni. ³⁰ Run bayúdx gacrë' blau ca' Cristo, san neda', run bayúdx gacra' cuidi'z.

Nu za' zaca' yehua' yubál

³¹ Gnë' ca' Juan:

—Bönni' na' zē'ë zaca' xtsa'l náctërë' blau ca yúgu'të bunách. Bönni' naquë' bunách yödzylyú ni, qui yödzylyú ni naquë', len ru'ë didza' qui le rac yödzylyú ni, san Bönni' na' zē'ë zaca' yehua' yubál náctërë' blau ca yúgu'të bunách. ³² Bönni' ni runë' lna' lau qui le blé'inë' len le byönnë', san nutu nu rzi' lu nē'i le runë' lna' lau. ³³ Núti'tëz bönni' rzi' lu nē'ë lë na'

runë' lna' lau, bönni' ni rulu'ë lahui rejlä'ë nac gdu'të li didza' ru'ë Dios. ³⁴ Bönni' na' nasölë'ë Dios, didza' queë' Dios ru'ë, le nuzöë' Dios gdu ladxë'ë lu Bönni' na' Dios Bö' La'y. ³⁵ Dios Xuz nadxi'inë' Zxi'në', ati' yúgu'të le dë chnudödë' lu në'ë Zxi'në' na'. ³⁶ Nu bönni' rejlä'ë Dios Zxi'n, dë yöl-la' na'bán gdu queë', san bönni' curejlä'ë Dios Zxi'n, cutu gdél-li'në' yöl-la' na'bán na', san nabaguë'ë zxguia' lahuë' Dios bönni' na'.

4

Jesús ru'lenë'-nu didza' ngul Samaria

¹ Gulayönnë' bönni' gdau' fariseo ca na' da'gac Jesús zianr bunách ca da'gac Juan, ati' ruquilë' ca' nis zianr bunách ca ruquilë' nis Juan. ² Cutu ruquilë' bunách nis Jesúscz, san tu'quilë' bunách nis bönni' uséd queë'. ³ Catì' gúquibe'inë' lë ni Jesús, buzë'ë luyú Judea, zijë' leyúbl luyú Galilea.

⁴ Ga ni' zijë', run bayúdx tödë' luyú Samaria. ⁵ Cni guc, bdxinë' Jesús tu yödzdau' luyú Samaria, nazí' lei Sicar, gal-la' ga dë yu na' bunödzjë' Jacob queëbi' José queë' dza ni'të. ⁶ Latj na' zoa tu yeru nis nachö'në' ga rë' Jacobo na'. Catì' bdxinë' ni' Jesús, grö'ë ra' yeru nis na' le yajxáqui'në' yu'ë nöz. Guc gdu huagbíd. ⁷ Ni'r bdxinnu ni' ngul Samaria quië si'nu nis. Jesús rë'-nu:

—Benn le gui'ja'.

⁸ Tuzë' zoë' Jesús le chzjaquë' bönni' uséd queë' lu yödz zajxi'quë' le lahuë'. ⁹ Ni'r rënu Jesús ngul Samaria na', rnanu:

—¿Rnábsanu' neda' le gui'ju', len nacu' bönni' judío? Neda' ni naca' ngul Samaria.

Cni gnanu le cutu ta'dzág dxi'a bunách Samaria len bunách judío.

¹⁰ Bubi'ë didza' Jesús, rë'-nu:

—La'naru' núnbë'u le runödzjë' Dios, len nuzxa na' rë li': “Benn le gui'ja'”, li' gnabu' ati' Lë' gunnë' quiu' nis runn yöl-la' na'bán.

¹¹ Ni'r rënu Lë' ngul na', rnanu:

—Bönni', cutu nu'u le cuíajnu' nis, ati' yeru nis ni, dxi'tër rö'. ¿Gazx dë nis na' runn yöl-la' na'bán? ¹² ¿Naru' náctërtsu' Li' zxön ca xuzru' gul gdöd Jacob, bönni' ni' bennë' queëtu' yeru nis ni, ga ni gzxi'ë nis gu'ë, len gli'jbi' ca' zxi'në', len glë'jba' ca' böa' bëdx queë'?

¹³ Bubi'ë didza' Jesús, rë'-nu:

—Núti'tëz nu gui'j nis ni, leyúbl ubídx nis, ¹⁴ san nu gui'j nis na' unödzja' neda', cutur gbídx icj ládxi'dau'huë', le unödzja' queë' nis na' gac lu icj ládxi'dau'huë' ca tu ga ralj nis, le güi' queë' yöl-la' na'bán gdu.

¹⁵ Ni'r rënu Lë' ngul na', rnanu:

—Bönni', benn quia' nis na', quië cutur ubidxa', len cutur duxi'a nis ni.

¹⁶ Jesús rë'-nu:

—Gyeaj, yajlidzë' bönni' quiu', ati' huödu' ni.

¹⁷ Bubi'inu didza' ngul na', rënu Lë':

—Cutu nu zoa bönni' quia'.

Ni'r Jesús rë'-nu:

—Ca nacz rnau', "cutu nu zoa bönni' quia'", ¹⁸ le chgzóalenu' gayu' bönni', ati' bönni' na' zóalenu'-në' na'a, cutu naquë' bönni' quiu'. Didza' ni ru'u, ca nacz rnau'.

¹⁹ Ni'r rënu Lë' ngul na', rnanu:

—Bönni', runi neda' nacu' bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios.

²⁰ Gulayíj ládxi'quë' Dios xuz xtau'ru' lu gui'a ni, san rnali' lbi'ili' Jerusalén nac ga ral-la' la'yíj ládxi'gac Dios bunách.

²¹ Jesús rë'-nu:

—Ngul, gyejlë' neda'. Za' dza cati' tsej ládxi'li'-në' Dios Xuz zal-la' cutu dusoali' guí'adau' ni, len cutu tsajsoali' Jerusalén.

²² Lbi'ili' rej ládxi'li' Nu cu núnbë'li', san netu' núnbë'tu' Nu na' rej ládxi'tu', le benë' queë' Dios gla' lahui yöl-la' ruslá ni'a quequë' bönni' judío. ²³ Na'a, za' dza, len chrdxin dza na', cati' nup le nactë ta'yíj ládxi'gac Dios, la'yíj ládxi'quë' Lë', zóalenë' lequë' Dios Bö' La'y len le nac gdu'të li, le rë'nnë' Dios Xuz lacquë' queë' bönni' la'yíj ládxi'quë' Lë' cni. ²⁴ Dios naquë' Bö', ati' nup ta'yíj ládxi'gac Lë', run bayúdx la'yíj ládxi'quë' Lë', zóalenë' lequë' Dios Bö' La'y len le nac gdu'të li.

²⁵ Ni'r rënu Lë' ngul na', rnanu:

—Nözda' ral-la' guidë' Mesías, Bönni' na' lë' Cristo. Cati' guidrë' Lë' quíxjöi'në' rë'u yúgu'të.

²⁶ Jesús rë'-nu:

—Lëczë', ruí'lenë' li' didza'.

²⁷ Ractë cni guludxinë' bönni' usëd queë' Jesús, ati' gulubannë' le ruí'lenë'-nu ngul didza', san cutu burúguinë' gnabnë' Lë' nitúë', cugnë': "¿Bizxa rnabnu' lënu?" o: "¿Bizxa didza' ruí'lenu'-nu?" ²⁸ Ni'r buca'nnu ni' xchö'nu ngul na', ati' bōajnu la' yōdz, zjōdxnu nup nacuá' ni', ²⁹ rnanu:

—Gul-dá, glé'ili'-në' bönni' gudxë' neda' yúgu'të le chnuna'. ¿Naru' cunactsë' Lë' Cristo?

³⁰ Ni'r gularúj bunách yōdz na', guladxinë' ga zoë' Jesús.

³¹ Tsal ni' zhuōjnu ngul na', glunë' bayúdx bönni' usëd queë' Jesús, tē' Lë':

—Bönni' Usëdi, gdagu.

³² Jesús rë' lequë':

—Dë tu le rahua', le cunōzili'.

³³ Ni'r gulanabi lza'quë' tuë' yetúë' bönni' usëd queë', ta'në':

—¿Nuzxa chdgua'tsa le gdahuë'?

³⁴ Ni'r Jesús rē' lequē':

—Le nabánida' nac guna' ca rē'nnē' Xuza' nasölē'ē neda', len udx guna' xchinē'. ³⁵ Cni rnalī' lbi'ili': "Yetáp beo' huadxín dza lapru'." Neda' rēpa' lbi'ili': Gul-chís lauli' uyuli' bunách nac-gac ca gap naduzgac, le chnabidxgac quiē tsajlapru'. ³⁶ Bönni' na' rlapē' rzi'ē lazxjē', ati' lē na' rlapē' bönni' na', nac quiē gata' quegac bunách yöl-la' na'bán gdu, quiē gac ludziji tsazxön nu raz len nu rlap. ³⁷ Nac gduťē li lē na' rna cni: "Tu nu raz, len yetú nu rlap." ³⁸ Neda' bsöla'a lbi'ili' tsajlapli' ga cutu guzli'. Glun dxin glaz bunách yubl, ati' lbi'ili' ruzi'li' xbey dxin na' nunquē'.

³⁹ Gulayejlē'ē Jesús zian bunách Samaria nacuá' yödz Sicar na' ni'a qui xtídza'nu ngul na', bennu lna' lau queē', gnanu: "Gudxē' neda' yúgu'tē le chnuna'." ⁴⁰ Cati' guladxinē' bönni' Samaria ga ni' zoē' Jesús, gláta'yuē' lahuē' ugá'nlenē' lequē'. Yechóp dza buga'nē' ni' Jesús. ⁴¹ Cni guc, gulayejlē'ē Lē' ziántērē' ca' bönni' ni' ni'a qui didza' bē'ē Jesús. ⁴² Ni'r glē'-nu ngul na' bönni' ni', ta'nē':

—Na'a réjlē'tu' Lē', clēgz ni'a qui didza' bē'u li', san lēzca' le byönitu' Lē' netu', len nōzitu' le nactē naquē' Cristo, Nu ruslá bunách yödzlyú, bönni' ni'.

Ruúnē' Jesús zxi'nē' tuē' bönni' dē lu nē'ē

⁴³ Yechóp dza ca', buzē'ē Jesús luyú Samaria, zijē' luyú Galilea. ⁴⁴ Cni benē', le gdíxjō'ē Lēcžē' Jesús, gnē': "Cutu tun ba la'n bönni' ru'ē didza' uláz queē' Dios, bunách uládz queē'." ⁴⁵ Cati' bdxinē' Jesús luyú Galilea, glunē' Lē' ba la'n bönni' Galilea na' le yjaquē' ca' Jerusalén cati' guc Lni Pascua len gualé'inē' le benē' ni' Jesús.

⁴⁶ Ni'r bōjē' Jesús yödz Caná luyú Galilea, ga ni' benē' ga böac xisi uva nis. Lu yödz Capernaum na' zoē' bönni' dē lu nē'ē uláz queē' bönni' rna bē'ē, ati' ré'ibi' bi'i bönni' queē' bönni' na' dē lu nē'ē. ⁴⁷ Cati' byönnē' bönni' ni' chbuzē'ē Jesús luyú Judea len budxinē' luyú Galilea na', ni'r gyijē' ga na' zoē' Jesús, len gúta'yuē' lahuē' guidē' lidxē', duhuenē'-bi' bi'i bönni' queē' na', le chraqui gatbi'. ⁴⁸ Ni'r Jesús rē' lē':

—Cutu ca' tséjlē'li' chqui' cutu glé'ili' le nacgac bē' len yugu' yöl-la' huac guna'.

⁴⁹ Ni'r gudxē' Jesús bönni' na' dē lu nē'ē uláz queē' bönni' rna bē'ē, rnē':

—Bönni', dia'tē qui nadxi gatbi' bi'i quia'.

⁵⁰ Ni'r Jesús rē' lē':

—Böaj lidxu'. Nabanbi' bi'i quiu'.

Gyejlē'ē didza' bē'ē Jesús bönni' ni, ati' zhuöjē'. ⁵¹ Tsal ni' yu'ē nōz zhuöjē', duxí'gal-la'quē' lē' bönni' huen dxin queē' ati' gulaguíxjöi'nē' lē', ta'nē':

—Nabanbi' bi'i quiu'.

⁵² Gnabnë' lequë' bat cal gzu lau ruhuöác ládxi'bi'. Të' lë':

—Ba'y, gdu huagbíd, burúj tu xla yu'ubi'.

⁵³ Ni'r gúquibe'inë' xuzbi' bi'i na', böacbi' cati' ni' bë'lenë' lë' didza' Jesús, gudxë' lë': "Nabanbi' bi'i quiu'." Qui lë' ni na' gyejlë'ë Jesús ati' gulayejlë' ca' Lë' bunách nacuá' lidxë'.

⁵⁴ Yöl-la' huac ni nac le buróp benë' Jesús cati' ni' zoë' luyú Galilea, gdöd buzë'ë luyú Judea.

5

Ruúnë' Jesús bönni' nacu'në' bin ga nazí' lei Betesda

¹ Gdöd guc lë' ni, guc lni quequë' bönni' judío, ati' gyijë' Jesús Jerusalén. ² Lu yödz na', gal-la' ga tu'ú'uba' bö'cu' zxila', dë' tu pil nis zxön, nazí' lei Betesda lu didza' hebreo, len nacuá' gayu' nchil don qui. ³ Yugu' nchil na' dëquë' zian bönni' té'inë', bönni' nachúl lauquë', len bönni' cuta'zë'ë, len bönni' nacu'nquë' bin. Ta'bözë' bat cal utá cuini nis na'. ⁴ Cni rac, le ruhuötjë' tu chi'i hueaj gbaz la'y queë' Dios, ryazië' lu nis na', len rutë' nis na'. Huöactë' ca nac bíti'tëz guidzhuë' rac queë' bönni' tsajtsu'ë zi'al lu nis na' cati' rutá cuini. ⁵ Zoë' ni' bönni', chguc chizxunu' uruá' iz ré'inë'. ⁶ Cati' blé'inë' dë' ni' bönni' huë' na' Jesús, len ráquibe'inë' chguc zian iz ré'inë', gnabnë' lë', rnë':

—¿I rë'nnu' huöacu'?

⁷ Bubi'ë didza' bönni' huë' na', rë' Jesús:

—Bönni', nutu nu zoa cu'u neda' lu nis na' cati' rutá cuini. Tsal zija' neda', ryazië' bönni' yubl zi'al ca neda'.

⁸ Jesús rë' lë':

—Gyasch. Bua' le deynu', len gzë'i.

⁹ La' böactë' bönni' na', ati' bu'ë le gúti'në' len gzë'ë. Dza na' rac cni nac dza la'y quequë' bönni' judío. ¹⁰ Ni'r glë' bönni' na' nuhuöaquë' bönni' judío uná bë', ta'në':

—Dza la'y nac na'a. Cutu ral-la' u'u le ráti'nu'.

¹¹ Bubi'ë didza' bönni' na', rë' lequë':

—Gudxczë' neda' bönni' na' bunë' neda', gnë': "Bua' le deynu' len gzë'i."

¹² Ni'r gulanabnë' lë', ta'në':

—¿Nuzxa na' gudx cni li': "Bua' le deynu' len gzë'i"?

¹³ Cutu nöznë' nuzxa na' bönni' na' nuhuöaquë', le chbuzë'ë Jesús latj ni' le nacuá' ni' bunách zian. ¹⁴ Gdöd guc lë' ni, yajxaquë'ë bönni' na' Jesús ga nac nchil gdau', ati' rë' lë':

—Byutsca'. Chböacu'. Cutur gunu' dul-la', cui gac quiu' tu le nacr zi' ca lë' na' guc quiu'.

¹⁵ Gyijë' bönni' na', yajtíxjöi'në' yugu' bönni' judío uná bë' Jesús na' bunë' lë'. ¹⁶ Qui lë' ni na' gulabía ládxi'quë' Jesús

bönni' judío uná bē' len glē'nnē' ludöddē' Lē', le runē' yugu' lē ni cati' nac dza la'y quequē'. ¹⁷ Bubi'ē didza' Jesús, rē' lequē':

—Xuza' na'atē runē' dxin, ati' neda' ca' runa' dxin.

¹⁸ Qui lē ni na' glē'nrnē' bönni' judío uná bē' ludöddē' Jesús, clēgz le gditsjē' xzba qui dza la'y quequē', san lēzca' le gnē' naquē' Dios Xuzczē', ati' cni nac nun cuinē' tuz ca naquē' Dios.

Yöl-la' uná bē' dē lu nē'ē Zxi'nē' Dios

¹⁹ Ni'r bubi'ē didza' Jesús, rē' lequē':

—Le nactē rēpa' lbi'ili'. Cutu bi gac guna' neda', Zxi'nē' Dios, racz quia' san tuz lē na' rlē'ida' runē' Dios Xuz. Yúgu'tē le runē' Dios Xuz, lēzca' cni runa' neda', Zxi'nē'. ²⁰ Dios Xuz nadxi'inē' neda', Zxi'nē', len rului'inē' neda' yúgu'tē le runē', ati' yugu' le xzöntē ca lē ni ului'inē' neda', le lun ga ubánili' lbi'ili'. ²¹ Ca na' runē' Dios Xuz, ruspanē' nup natgac, len ruhuē'ē quequē' yöl-la' na'bán, lēzca' cni runa' neda', Zxi'nē', runödzja' quegac bunách yöl-la' na'bán ca rē'nczda'. ²² Nutu nu rbequi xbeynē' Dios Xuz, san chnudödē' lu na'a neda', Zxi'nē', yúgu'tē yöl-la' uná bē' cuequi xbeyda' bunách. ²³ Cni nac quiē lun ba la'n neda', Zxi'nē', yúgu'tē bunách ca na' tun ba la'n Dios Xuz. Nu cu run ba la'n neda', Zxi'nē', cutu run ba la'n Dios Xuz, nasölē'ē neda', Zxi'nē' na'.

²⁴ 'Le nactē rēpa' lbi'ili'. Dē yöl-la' na'bán gdu queē' bönni' ryönnē' didza' ru'a len rejlē'ē Dios Xuz na' nasölē'ē neda', ati' cutu grugu queē', san naquē' ca nu chnubán lu yöl-la' gut le chdē yöl-la' na'bán gdu queē'. ²⁵ Le nactē rēpa' lbi'ili', za' dza, len chrdxin dza na', cati' la'yöni chi'a neda', Zxi'nē' Dios, nup chnatgac, ati' nup la'yöni xtidza'a len lun ca rna, huöata' yöl-la' na'bán quequē'. ²⁶ Ca na' dē lu nē'ē Dios Xuz unödzjē' quegac bunách yöl-la' na'bán, lēzca' cni benē' ga dē lu na'a neda', Zxi'nē', unödzja' quegac bunách yöl-la' na'bán. ²⁷ Lēzca' cni budödē' lu na'a yöl-la' uná bē' cuequi xbeyda' bunách, le naca' Bönni' Nuhuöaquē' Gdu Bunách. ²⁸ Cutu ubánili' ca nac lē ni, le huadxín dza cati' la'yöni chi'a yúgu'tē nup chnatgac, ²⁹ len lurúj yeru ba. Lubán nup na' glun le nac tsahui', huöata' quequē' yöl-la' na'bán, san nup na' glun le cunác, lubán, ati' grugu quequē' latiē' tsaz.

Le nac bē' le naquē' Jesús

³⁰ Gnē' ca' Jesús:

—Cutu bi gac guna' la' neda'z. Ca nac le ryönda' rē' neda' Xuza', cni rbequi xbeyda', ati' ca na' rbequi xbeyda' nac tsahui', le cutu runa' ca rē'nczda' neda', san ca rē'ncznē' Xuza' nasölē'ē neda', runa'. ³¹ Chqui' neda' runa' lna' lau qui la' cuincza', cutu nac lsaca' lē na' runa' lna' lau. ³² Zoa Nu yubl Nu run lna' lau quia' Lē' Xuza', ati' nözda' nac lsaca' le runē' lna' lau quia'. ³³ Lbi'ili' bsöla'li' bönni' yajnabcnē'

Juan, ati' lë na' benë' lna' lau quia' nac gdutë li. ³⁴ Neda' cutu naquinda' nu bönni' gunë' lna' lau quia', san ru'a didza' ni quië ulali'. ³⁵ Guc ca tu gui' yör didza' bë'ë Juan na', le gyegui len buzení', ati' lbi'ili', tu chi'z bdzag ládxi'li' uzi'li' xbey yení' queë'. ³⁶ Na'a, zoa le run lna' lau quia' neda' le nacr gdu ca lë na' benë' lna' lau quia' Juan. Yugu' le budödë' lu na'a guna' Dios Xuz, la' leyz na' runa', ati' yugu' lë na' runa', tun lna' lau quia', len nacgac bë' bsölë'ë neda' Dios Xuz. ³⁷ Lëzca' runë' lna' lau quia' Dios Xuz nasölë'ë neda'. Gatga byönili' chi'ë, len gatga blé'ili' lahuë', ³⁸ len cutu nazí' lu na'li' xtidzë'ë, le cutu réjlë'li' neda', nu na' bsölë'ë. ³⁹ Rusëdli' le nayúj lu guich la'y, le ráquili' huata' queëli' yöl-la' na'bán gdu ni'a qui lë na' nayúj lu guich la'y, ati' lë na' nayúj lu guich run lna' lau quia' neda'. ⁴⁰ Cutu rë'nili' guidli' quia' neda' quië gata' queëli' yöl-la' na'bán.

⁴¹ 'Cutu rguilja' yöl-la' ba la'gú'u neda' bunách. ⁴² Neda' núnbë'a lbi'ili', len nözda' cutu nadxi'ili'-në' Dios. ⁴³ Bdxina' ni uláz queë' Dios Xuz, ati' lbi'ili' cutu rzi' lu na'li' neda', san chqui' huadxín nu yubl nu guid racz qui, bönni' na' si' lu na'li'. ⁴⁴ ¿Nacxcz gac tséjlë'li' Dios chqui' rzi'li' yöl-la' run zxön qui lza'li' tuli' yetuli', len cutu rguilji' yöl-la' run zxön na' za' lu në'ë la'z dui Dios? ⁴⁵ Cutu uzóa icjli' uquía' lbi'ili' lahuë' Xuza'. Nu na' uquí lbi'ili' nac lëczë' Moisés, bönni' na' ruzxöni ládxi'li'-në', zal-la' gutië' dza ni'të. ⁴⁶ La'naru' réjlë'li'-në' Moisés, tséjlë'li' ca' neda', le buzujë' Moisés lu guich ca nac quia' neda'. ⁴⁷ Na'a, ¿nacxcz gac tséjlë'li' didza' ru'a neda' chqui' cutu réjlë'li' yugu' le buzujë' lu guich Moisés?

6

Rugahuë' Jesús zianr ca chián gayuá' bunách

¹ Gdöd guc lë ni, gyijë' Jesús yetslá'a Nis Zxön Qui Galilea, nazí' lei ca' Nis Zxön Queë' Tiberias. ² Yajnaugac Jesús bunách zian le gulale'i yugu' yöl-la' huac benë', bunë' bönni' té'inë'. ³ Ni'r grenë' Jesús, gyijë' ga nac tu lu guí'adau', ati' ni' grö'lenë' yugu' bönni' uséd queë'. ⁴ Chzoa gdxin Lni Pascua cati' tu'spanë' bönni' judío ca benë' Dios, bubijë' luyú Egipto xuz xtau'quë'. ⁵ Cati' bchis lahuë' Jesús len blé'inë' bunách zian za'c ga zoë', ni'r rë' Felipe:

—¿Gazx tsjõ'uru' yöt xtil lagu bunách zian ni?

⁶ Cni gnë' Jesús quië si' bë'ë Felipe na', le nözcnë' Lë' nac gunë'. ⁷ Bubi'ë didza' Felipe, rnë':

—La'naru' si'ru' yöt xtil lazxjru' qui gdu xunu' beo', cutu gaqui láti'dau' hueaj lagu bunách zian ni.

⁸ Ni'r rë' Jesús bönni' uséd queë', lë' Andrés, böchë'ë Simón Pedro, rnë':

⁹ —Ni zoabi' bi'i bönni', nua'bi' gayu' yöt xtil náquini zxoá' cebada, len chopba' böl cuídi'dau'. ¿Naru' huáqui'tsa ugagu cati'ga zian bunách le dau' ni?

¹⁰ Ni'r Jesús rē' lequē':

—Gul-gún ga la'bō' lyu bunách zian ni.

Latj na', szxōni rō' daca', ati' ni' gulabō'ē gdu ca chián gayu'ē bönni'. ¹¹ Ni'r gdel-lē'ē Jesús yöt xtil na'. Cati' chgudxē' Dios: “Xclenu”, gdisiē' lei quequē' bönni' usēd queē', ati' lequē' gulaguisiē' lei quegac yúgu'tē nup na' rō'gac lu daca' ni'. Lēzca' cni glunē' quecha' böl cuídi'dau' na', ati' glahuē' tsca glē'nnē' lahuē'. ¹² Cati' chguluhuōljnē', rē' yugu' bönni' usēd queē' Jesús, rnē':

—Gul-túb le bizxj naga'ngac, cui lac ditj.

¹³ Gulutubē' ca', ati' guludzē'ē chinnu bdō'adau' le bizxj quegac gayu' yöt xtil náquini zxoá' cebada na', le gulugá'n quequē' bönni' na' glahuē'. ¹⁴ Cati' gulalé'inē' bönni' ni' yöl-la' huac na' benē' Jesús, ta'nē':

—Le nactē bönni' ni naquē' bönni' na' ru'ē didza' uláz queē' Dios, bönni' na' ral-la' guidē' yōdzlyú ni.

¹⁵ Le ráquibe'inē' Jesús tē'nnē' la'chē'ē Lē' bayúdx quiē lunē' ga gna bé'inē' lequē', qui lē ni na' buzē'ē ni', zijē' tuzē' tu lu gui'a.

Rzē'i ni'ē Jesús lu nis zxōn

¹⁶ Cati' chza' ral, yjaquē' bönni' usēd queē' Jesús, guladxinē' ra' nis zxōn. ¹⁷ Ni' gulabenē' tu lē'i bárcodau', zjaquē' ta'dōdē' lu nis zxōn na', quiē ludxinē' Capernaum. Chnac chul ati' Jesús cutu rdxíninē' ga na' nacu'ē. ¹⁸ Gzu lau reycj bō' bdunu' lu nis zxōn na', ati' rya's rdxia nis na'. ¹⁹ Cati' chgulusē'ē bárcodau' na', gza' le nac tsca rza'ru' tu hora, ni'r gulalé'inē' Jesús rzē'i ni'ē lu nis zxōn na', len zē'ē rbiguē'ē ga na' zeaj barco na', ati' gladxi guladzōbnē'. ²⁰ Ni'r Jesús rē' lequē':

—Néda'cza'. Cutu gádxili'.

²¹ Ni'r len yöl-la' rudziji quequē' guluguel-lē'ē Lē' lē'i bárcodau' na', ati' la' bdxintē bárcodau' na' lu yu bidx ga ni' zjaquē'.

Tu'guíj Jesús bunách zian

²² Dza buróp ni', gláquibe'i bunách zian na' naga'ngac yet-slá'a nis zxōn bdxin ni' tuz bárcodau' ati' Jesús cutu grénlenē' yugu' bönni' usēd queē' lē'i bárcodau' na', san légaczē' na' yjaquē'. ²³ Ni'r gularúj yela'gac bárcodau' lu yōdz Tiberias, ati' guladxín tu latj dē gal-la'z ga ni' glahuē' yöt xtil cati' ni' Xanru' Jesús gudxē' Dios: “Xclenu”, qui. ²⁴ Le gulalé'inē' cutur zoē' ni' Jesús len cutu nacu'ē ni' bönni' usēd queē', qui lē ni na'

gulabenë' lë'igac bárcodau' na', yjaquë' Capernaum, tu'guiljë' Jesús.

Naquë' Jesús yöt xtil nabánigac tsaz bunách

²⁵ Catì' guladxín bunách zian na' yetslá'a nis zxön na', ya-jxáca'quë' Jesús, len tè' Lë':

—Bönni' Usëdi, ¿batx bdxinu' ni?

²⁶ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili': Ruguiljli' neda', clëg le blé'ili' yugu' yöl-la' huac bena', san le gdáguli' yöt xtil ni' len böljli'.

²⁷ Gul-gún dxin, clëg quië si'li' la' huagu rdöd qui, san quië si'li' la' huagu na' uga'ntecz, len runn yöl-la' na'bán gdu. Lë ni la' huagu gunna' queëli' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, le bulu'ë lahui Xuza' Dios naca' Zxi'në'.

²⁸ Ni'r gulanabnë' Lë', ta'në':

—¿Bizxa run bayúdx guntu' quië guntu' le rdzag ladxë'ë Dios?

²⁹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Lë ni le rdzag ladxë'ë Dios, quië tséjlë'li' neda', naca' nu bsölë'ë Lë'.

³⁰ Ni'r gulanabnë' Lë', ta'në':

—¿Bizxa le nac bë' runu', le glé'itu' quië tséjlë'tu' Li'? ¿Bizxa yöl-la' huac runu'? ³¹ Glahuë' xuz xtau'ru' yöt xtil nazí' lei maná lu latj ca'z, ca nayúj lu guich la'y, rna: “Yöt xtil qui yehua' yubá bë'ë quequë' Moisés, glahuë'.”

³² Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili': Clëg Moisés na' bennë' queëli' yöt xtil qui yehua' yubá, san Xuza' Dios runnë' queëli' yöt xtil gdu qui yehua' yubá. ³³ Yöt xtil na' runnë' quegac bunách Dios naca' neda', lë na' bruj yehua' yubá len runödzej quegac bunách yödzyú ni yöl-la' na'bán.

³⁴ Ni'r tè' Lë':

—Xan, benntecz queëtu' yöt xtil na'.

³⁵ Jesús rë' lequë':

—Neda' naca' yöt xtil nabánigac tsaz bunách. Nu za'len neda', huölj gdze'i tsaz nu na' le nac queë' Dios, ati' nu tsejlë' neda', chnë'j tsaz le nac queë' Dios. ³⁶ Nac ca na' chgudxcza' lbi'ili', zal-la' rlé'ili' neda', cutu ca' réjlë'li' neda'. ³⁷ Yúgu'të nup na' runnë' quia' Xuza', lid quia', ati' nup na' lid quia', cutu usá'gaca'-në'. ³⁸ Cni nac, le bötja' bruja' yehua' yubá, clëg quië guna' ca rë'nda' néda'cza', san quië guna' ca rë'nnë' Dios Xuz, nasölë'ë neda'. ³⁹ Lë ni le rë'nnë' Xuza' nasölë'ë neda', rë'nnë' cutu unitia' nitú nup na' bennë' quia', san uspana' lequë' dza udx. ⁴⁰ Lë ni le rë'nnë' Dios Xuz nasölë'ë neda', rë'nnë' gata' yöl-la' na'bán quequë', yúgu'të nup na' la'le'i neda', Zxi'në', len la'yejlë'ë neda', ati' neda' uspana' lequë' dza udx na'.

⁴¹ Ni'r gulaně' queë' Jesús bönni' judío uná bē' le gně': "Neda' naca' yōt xtil na' bōtj, bruj yehua' yubá." ⁴² Qui lē ni na' ta'ně':

—¿Naru' clēg bönni' ni Jesús, zxi'ně' José? Núnbē'czru' xuz xně'ē. ¿Nacxzc nac na', rně' bönni' ni: "Bōtja' bruja' yehua' yubá"?

⁴³ Ni'r bubi'ē didza' Jesús, rē' lequē':

—Cutu gněli' quia' la' lbi'izli'. ⁴⁴ Cutu sáqui'ně' guidē' quia' nituē' bönni' chqui' cutu dugu'ē quia' nu na' Xuza' nasölē'ē neda', ati' neda' uspana' nu na' dza udx. ⁴⁵ Nayúj lu guich la'y ca gulaně' bönni' glu'ē didza' uláz queë' Dios, rna cni: "Dios usēdně' yúgu'tē bunách." Qui lē ni na', za'quē' quia' yúgu'tē bönni' ta'yönně' chi'ē Xuza' len nazēdquē' lu nē'ē Lē'.

⁴⁶ 'Nutu nu bönni' blé'ině' Dios Xuz, san tuzē' Bönni' na' brujē' ga zoē' Dios. Bönni' ni rlé'iczně' Dios Xuz. ⁴⁷ Le nactē rēpa' lbi'ili': Núti'tēz bönni' rejlē'ē neda' dē queë' yöl-la' na'bán gdu. ⁴⁸ Neda' naca' yōt xtil nabánigac tsaz bunách. ⁴⁹ Glahuē' xuz xtau'li' yōt xtil na' nazí' lei maná lu latj ca'z, len cati' bza'a dza quequē' glatiē'. ⁵⁰ Neda' naca' yōt xtil ruhuōtj r-ruj yehua' yubá, ati' núti'tēz bönni' gahuē' lei, cutu ca' gatiē' bönni' na'. ⁵¹ Neda'cza' naca' yōt xtil na' nabánigac bunách, bōtj bruj yehua' yubá, ati' chqui' núti'tēz bönni' gahuē' yōt xtil na', gbánteczē' bönni' na'. Yōt xtil na' runōdzja' neda' nac xpēla'a, le runōdzja' quiē gata' yöl-la' na'bán quegac bunách yōdzlyú.

⁵² Ni'r gulachixi lza'quē' bönni' judío uná bē', ta'ně':

—¿Naru' huactsa bönni' ni gunnē' queēru' xpēlē'ē gáguru' lei?

⁵³ Qui lē ni na' Jesús rē' lequē':

—Le nactē rēpa' lbi'ili': Chqui' cu gáguli' xpēla'a neda', Bönni' Nuhuōaquē' Gdu Bunách, len chqui' cu gui'jli' xchōna', cutu ca' zoalen lbi'ili' yöl-la' na'bán. ⁵⁴ Núti'tēz nu gagu xpēla'a len gui'j xchōna', dē qui yöl-la' na'bán gdu, ati' neda' uspana' nu na' dza udx. ⁵⁵ Cni gac, le nac xpēla'a la' huagu gdu, ati' xchōna' nac tu le nac gdu quiē nu gui'j lei. ⁵⁶ Núti'tēz bönni' gahuē' xpēla'a len gui'jē' xchōna', sóalenteczē' neda' bönni' na', ati' neda' sóalentecza' lē'. ⁵⁷ Ca na' zoē' nabanē' Dios Xuz nasölē'ē neda', ati' neda' nabánida' Lē', lēzca' cni gbáninē' neda' núti'tēz bönni' gahuē' neda'. ⁵⁸ Lē ni yōt xtil bōtj bruj yehua' yubá, len cutu nac ca yōt xtil na' nazí' lei maná, lē na' glahuē' xuz xtau'li', len cati' bza'a dza quequē', glatiē'. Núti'tēz bönni' gahuē' yōt xtil ni gbánteczē'.

⁵⁹ Yugu' didza' ni bē'ē Jesús ga nac tu lu yu'u ga tu'dubē' tu'sēdē' queë' Dios bönni' judío, ati' guc lē ni tsal ni' rusēdně' bunách Capernaum.

Didza' tunn queēru' yöl-la' na'bán gdu

⁶⁰ Cati' gulayönnē' didza' ni, gulaně' qui zian bönni' usēd queë' Jesús, ta'ně':

—Banigtë didza' ni. ¿Nuzxa caz gac si' lu në'i lei?

⁶¹ Ráquibe'inë' Jesús ta'në' qui xtidzë'ë bönni' uséd queë', ati' gnabnë' lequë', rnë':

—¿Naru' run lbi'ili' zi' didza' ni? ⁶² ¿Nacxcz gac chqui' hualé'ili' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, huëpa' huöja' ga ni' zoa' zi'al? ⁶³ Le nac queë' Dios Bö' La'y nac le runn queëli' yöl-la' na'bán. Le nac bëla'z cutu ca' nu uzí'xbey. Yugu' didza' na' bë'lëna' lbi'ili' nacgac queë' Dios Bö' La'y len tunn quegac bunách yöl-la' na'bán. ⁶⁴ Na'a, la'li' cutu réjlë'li'.

Gnë' cni Jesús le nözcznë' dza ni'të nup na' cuta'yejlë', lenca' nu na' udöd Lë' lu na'quë' bönni' ludöddë' Lë'. ⁶⁵ Qui lë ni na' gnë':

—Qui lë ni na' chgudxcza' lbi'ili': "Cutu sáqui'në' të'ë neda' nitüë' bönni' chqui' cutu gu'ë lë' latj Dios Xuz."

⁶⁶ Dza na' glac chop ládxi'quë' zian bönni' uséd queë' len cutur guladálenë' Lë'. ⁶⁷ Ni'r Jesús gnabnë' idxínnutë' bönni' uséd queë' na', rë' lequë':

—¿Naru' ubíga'tsali' ca' lbi'ili'?

⁶⁸ Bubi'ë didza' Pedro, rë' Lë':

—Xan, ¿nuzxa qui tseajtu'? Li' napu' didza' tunn queëtu' yöl-la' na'bán gdu. ⁶⁹ Netu' ni réjlë'tu' Li', len núnbë'tu' Li', nacu' Cristo na' nasölë'ë Dios, len nacu' ca' Zxi'në' Dios ban.

⁷⁰ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Gröcza' lbi'ili' chinnuli' ni, san tuë' bönni' ladj lbi'ili' dzag lë' tu' xöhui'.

⁷¹ Didza' ni bë'ë Jesús queë' Judas Iscariote, zxi'në' tu bönni' lë' Simón, le naquë' Judas bönni' na' udödë' Jesús lu na'quë' bönni' ludöddë' Lë', len nabáblenë' yechineajë' bönni' uséd queë' Jesús.

7

Cutu ta'yejlë'ë Jesús bönni' böchi'czë'

¹ Gdöd guc lë ni gdë' Jesús luyú Galilea. Cutu gu'nnë' tsijë' luyú Judea le të'nnë' bönni' judío uná bë' ni' ludöddë' Lë'.

² Dza ni' chzoa gdxin lni quequë' bönni' judío cati' tu'spanë' ca gulacu'ë zzan lbin lága'dau' xuz xtau'quë'. ³ Qui lë ni na' të' Jesús bönni' böchë'ë, ta'në':

—Bruj ni len gyeaj luyú Judea quië la'lé'inë' ca' yugu' yöl-la' huac runu' bönni' uséd quiu' nacu'ë ni'. ⁴ Chqui' rë'nnë' bönni' lumbë' lë' bunách, cutu runë' bagachi'z le runë'. Le runu' yugu' yöl-la' huac cni, blui' cuinu' laugac yúgu'të bunách.

⁵ Cni gulanë', le cu ta'yejlë'ë Jesús bönni' böchë'ë. ⁶ Ni'r Jesús rë' lequë':

—Cutu rdxini dza quia' uluí' lahua' laugac bunách, san dza queëli' tseajli' ni' chzoacz. ⁷ Cutu tu'zóa lbi'ili' tsala' bunách

yödzyú ni, san tu'zóa neda' tsa'l le runa' lna' lau quequë', rnia' nac xöhui' le tunë'. ⁸ Gul-tséaj lbi'ili' lni na'. Cutu tsija' na'a lni na' le cutu rdxini dza quia'.

⁹ Cati' chgudxë' lequë' lë ni, buga'në' ni' luyú Galilea.

Zijë' Jesús lni quegac bunách judío

¹⁰ Gdöd zjaquë' lni na' bönni' böchë'ë Jesús, ni'r zijë' ca' Lë', clëg yalj lulu, san bagachi'z zijë'. ¹¹ Ga na' rac lni na', guluguiljë' Jesús bönni' judío uná bë', ta'në':

—¿Gazx zoë' bönni' na'?

¹² Szxöni glui' didza' ca nac queë' Jesús bunách zian ni'. La'quë' ta'në':

—Naquë' dxi'a.

Yela'quë' ta'në':

—Cutu naquë' dxi'a le rzi' yé'inë' bunách.

¹³ Cutu bë'ë didza' yalj lulu ca nac queë' Jesús nitué' bönni', le tadxi yugu' bönni' judío uná bë' bunách zian na'.

¹⁴ Cati' chbdxin gatsj lni na', blë'ë Jesús ra' gdau' len busëdnë' bunách nacuá' ni'. ¹⁵ Gulubannë' bönni' judío, ta'në':

—¿Nacxcz nac, raquë' szxöni bönni' ni len cutu ca' nazëdë' qui gdau'?

¹⁶ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Le rusëdda' neda', clëg quia' na', san queë' Dios Xuz na' nasölë'ë neda'. ¹⁷ Chqui' rë'nnë' nu bönni' gunë' ca rë'nnë' Dios, huáquibe'inë' bönni' na' chqui' naqui queë' Dios le rusëdda' bunách o chqui' racz quia' ru'a didza'. ¹⁸ Nu bönni' ru'ë didza' racz queë', runë' cni quië lun lë' ba la'n bunách, san bönni' na' rë'nnë' lun bunách ba la'n nu nasöla' lë', bönni' ni ru'ë didza' gdutë li len cutu ca' rzi' yë'ë.

¹⁹ 'Bennë' queëli' zxba queë' Dios Moisés, san nituli' cutu runli' ca rna bë' zxba na'. ¿Bizx quië rzu rbö'li' gdödili' neda'?

²⁰ Gulubí'i didza' bunách zian na', të Lë':

—Tu' xöhui' dzag li'. ¿Nuzxa caz rzu rbö' gdödi li'?

²¹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Tu yöl-la' huac bena', ati' rubánili' yúgu'tëli'. ²² Le nactë bennë' queëli' Moisés lë na' nac bë' narugu lu xpëla'li'. Clëg Moiséschz bennë' queëli' lë na', san gzxi'ë lei lu na'quë' xuz xtau'huë'. Na'a, zal-la' nac dza la'y, rchúguli' lu xpëla'chi' bi'i bönni'dau' lë na' nac bë' náquicbi' queë' Dios. ²³ Chqui' ta'zi'bi' lu xpëla'chi' lë na' nac bë' cati' nac dza la'y, cui quitsjli' zxba queë' Moisés, ¿naru' rléytsali' neda' le buna'-në' bönni', böaquë' dxí'adau' cati' nac dza la'y? ²⁴ Cutu ral-la' cuequi xbeyzli' ca', san gul-bequi xbey ca rajlöz le nac gdutë li.

Rguíxjö'ë Jesús ga narujë'

²⁵ Ni'r glu'ë didza' la'quë' bönni' nacu'ë Jerusalén, ta'në':

—¿Naru' clëg bönni' ni nu na' tu'guiljè' bönni' judío uná bè' quië ludöddë' Lë'? ²⁶ Gul-yutsca', yalj lulu ru'ë didza' len cutu bi tè' Lë'. ¿Naru' táquibe'inë' bönni' ta'ná bé'inë' rë'u, le nactë bönni' ni naquë' Cristo, Nu na' ral-la' gna be'i rë'u? ²⁷ Bönni' ni, nõzicru' gazx bönni' Lë'. Cati' guidë' Cristo, nutu nu gnözi gazx bönni' Lë'.

²⁸ Ni' zoë' Jesús rusëdnë' bunách nchil gdau', len cati' byönnë' didza' ni, ni'r bë'ë zidzj didza', rnë':

—¿Naru' núnbë'tsali' neda' len nõzitsali' gazx bönni' neda'? Bida' ni, clëg racz quia', san Dioscz nasölë'ë neda', ati' Lë', cutu núnbë'li'-në' lbi'ili'. ²⁹ Neda' núnbë'a-në', le za'a queë' Lë' ati' Lëczë' nasölë'ë neda'.

³⁰ Ni'r glunë' bayúdx la'zönë' Lë', san nutu nu gzxön Lë', le cutu rdxini dza queë' tsu'ë lu na'quë'. ³¹ Gulayejlë' Lë' zian bunách ni', ta'ná:

—Cati' guidë' Cristo, ¿naru' gunë' zianr yöl-la' huac ca le runë' bönni' ni?

Ta'sölë'ë bönni' gdau' nup la'zön Jesús

³² Gulayönnë' bönni' gdau' fariseo yugu' didza' ni tui' bunách ca nac queë' Jesús, ati' gulasölë'ë ni'a na'quë' tsajxönquë' Jesús yugu' bxuz uná bè' len yugu' bönni' gdau' fariseo na'. ³³ Ni'r Jesús gnë':

—Yetú chi'z sóalena' lbi'ili' ati' ni'r huöja' ga zoë' Xuza' nasölë'ë neda'. ³⁴ Uguiljli' neda' san cutu udzölili' neda'. Ga ni' tsajsóa' neda' cutu gac guidli' lbi'ili'.

³⁵ Ni'r tè' lza'quë' bönni' judío, ta'në':

—¿Gazx tseajtsë' bönni' ni, ga ni' cutu udzöliru'-në'? ¿Naru' huayejtsë' ga nacu'ë bönni' judío náslasquë' gdu'të yödzyly len usëdnë' yugu' bönni' gza'a ni'? ³⁶ ¿Bizxa rë'ni gna didza' na' bë'ë: “Uguiljli' neda' san cutu udzölili' neda’”, lenca': “Ga ni' tsajsóa' neda' cutu gac guidli' lbi'ili'?”

Nis yegu runn queëru' yöl-la' na'bán

³⁷ Cati' ni' nac dza udx qui lni na', dza na' nac blau, gyasë' gzuinë' Jesús len bë'ë zidzj didza', rnë':

—Chqui' zoë' bönni' rbidx icj ládxi'dau'huë', ral-la' guidë' ga zoa' bönni' na' len guiljè'. ³⁸ Nu bönni' rejlë'ë neda', gac queë' ca na' nayúj lu guich la'y, rna: “Lu icj ládxi'dau'huë' bönni' na' glen le nac ca nis yegu”, lë na' luzi' xbey bunách, gata' quequë' yöl-la' na'bán.

³⁹ Didza' ni bë'ë Jesús ca nac queë' Dios Bö' La'y, Nu ral-la' dusoalen bönni' na' la'yejlë'ë Jesús. Cni gnë' Jesús le cutu rdxíninë' Dios Bö' La'y, le cutu ruhuëpnë' Jesús ga gáctërë' blau.

Ta'rúj chopl bunách

40 Cati' gulayöni didza' ni, gulaná la'gac bunách zian na', ta'ná:

—Le nactë naquë' bönni' ni bönni' na' ru'ë didza' uláz queë' Dios, bönni' na' gzxi' lu në'ë Dios gsölë'ë queëru'.

41 Ta'në' yela'quë':

—Naquë' Cristo bönni' ni.

Ta'ná la'gac bunách:

—¿Naru' Galilea grujtsë' Cristo? 42 Nayúj lu guich la'y le rna: “Cristo galjë' ladj zxi'n xsoë' David len gaquë' ca' bönni' Belén le guc ladjë' David na'.”

43 Cni guc, gularúj choxl bunách na' ni'a queë' Jesús.

44 Të'nnë' la'quë' la'zönë' Jesús san nutu nu bi ben queë'.

Cutu ta'yejlë'ë Jesús bönni' uná bë'

45 Ni'r guludxinë' ni'a na'quë' yugu' bxuz uná bë' len yugu' bönni' gdau' fariseo ga na' nacu'ë bönni' gdau' na', ati' lequë' glë' ni'a na'quë' na', ta'në':

—¿Bizx quië cutu zuchë'li'-në'?

46 Gulubi'ë didza' ni'a na'quë', ta'në':

—Nutu nu bönni' ru'ë didza' ca ru'ë didza' bönni' ni.

47 Ni'r gulubi'ë didza' bönni' gdau' fariseo na', ta'në':

—¿Naru' bë'tsali' latj gzxi' yé'inë' ca' lbi'ilì? 48 ¿Naru' gyéjlë'tsë' Lë' nu bönni' uná bë' o nu bönni' gdau' fariseo? 49 Bönni' ni cutaquë' zxba queë' Dios, dö' dxiaquë'.

50 Zoë' ca' ni' Nicodemo, bönni' na' bdxinë' ga zoë' Jesús chdzö'l, le naquë' ca' bönni' gdau' fariseo, ati' rë' lequë':

51 —¿Naru' rusyúdxtsaru' bönni' lu zxba queëru' chqui' cutu yöniru' lë' zi'al quië gnöziru' bi benë'?

52 Ni'r gulubi'ë didza' yezíca'rë' na', të' lë':

—¿Nactsu' ca' li' bönni' Galilea? Blab le nayúj lu guich la'y ati' uyú' gatga bruj luyú Galilea nitué' bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios.

53 Ni'r qui queëquë' yhuöjquë' lidxquë'.

8

1 Gyijë' Jesús ga nac lu Gui'a Ga Rö'gac Yag Olivo.

Ngul naguitsjnu zxba qui yöl-la' nutság na'

2 Cati' za' rení' budxinë' Jesús ra' gdau', ati' guladxín ga zoë' yúgu'të bunách. Grö'ë ni' Jesús, rusëdnë' lequë'. 3 Ni'r duchë'quë'-nu ga zoë' Jesús ngul, bönni' gdau' tu'sëdi len yugu' bönni' gdau' fariseo, guladzölnë'-nu ni' rguitsjnu zxba qui yöl-la' nutság na'. Guluschinë'-nu laugac bunách na' tu'zë naggac Jesús, 4 ati' të' Lë':

—Bönni' Usëdi, ngul ni gzxöntu'-nu ni' runnu dul-la' rguit-sjnu zxba qui yöl-la' nutság na'. 5 Lu zxba queë' Moisés, gna

bé'iné' netu' uládxì'tu'-nu guiöj ngul runnu cni, gatnu. ¿Nazxga Li', nacx rnau'?

⁶ Cni gulané' quië la'zí' bē'ë Jesús quië la'záqui'nē' luquíë' Lē'. Ni'r byechuë' Jesús, ruyúë' lyu len ruzujë' lyu na' len xbōnni' nē'ë. ⁷ Cati' gulanábtsequinē' Lē', ni'r buzuinē' Jesús len rē' lequë':

—Nul-li' cununli' dul-la' su lauli' uládxì'li'-nu guiöj.

⁸ Leyúbl byechuë' Jesús, ruyúë' lyu len bguel-lē'ë ruzujë' leyúbl lyu na'. ⁹ Cati' gulayōnnē' didza' ni, guluxōs lequë' lādxì'dau'quë', ati' gularujë' tu tuë', gulazú lauquë' bōnni' gulg bdxintē bōnni' cuidi'. Naga'nē' ni' Jesús, dzagnu Lē' ngul na' zoanu gatsj lahui'l nup na' tu'zē naggac Lē'. ¹⁰ Ni'r buzuinē' leyúbl Jesús, len nutu nu blé'iné' nu ruquí lēnu, san tuznu ngul na', ati' rē'-nu:

—Ngul, ¿gazx nacuá' nup na' guluquí li'? ¿Naru' cutu zoa nu bōnni' rchuguë' quiu'?

¹¹ Lēnu rnanu:

—Nutu nucz, Xan.

Ni'r Jesús rē'-nu:

—Lēzca' neda', cutu rchuga' quiu'. Böaj lidxu', len cutur gunu' dul-la'.

Naquë' Jesús yení' quegac bunách yōdzlyú

¹² Leyúbl bē'lenē' lequë' didza' Jesús, rnē':

—Neda' naca' yení' quegac bunách yōdzlyú. Nu bōnni' zá'lenē' neda', cutu tē' ga chul xōhui' san soalen bōnni' na' yení' ulu'i' lē' nac gata' yöl-la' na'bán gdu queë'.

¹³ Ni'r tē' Lē' bōnni' gdau' fariseo, ta'nē':

—Li' runu' lna' lau qui la' cuinzu'. Cutu nac lsaca' le runu' lna' lau. Daduz nac.

¹⁴ Bubi'ë didza' Jesús, rē' lequë':

—Zal-la' runa' lna' lau qui la' cuinza', gdu'tē li nac le runa' lna' lau, le nōzda' ga bruja' len ga tsija', san lbi'ili' cutu nōzili' gazx za'a len clēg gazx tsija'. ¹⁵ Lbi'ili' rbequi xbeyli' ca le tac yōdzlyú ni, san neda', racz quia' nutu nu bōnni' cutu rbequi xbeyda' lē'. ¹⁶ La'naru' cuequi xbeyda', ca nacz cuequi xbeyda', le clēg neda'z cuequi xbeyda', san gunē' neda' tsazxōn Xuza' nasölē'ë neda'. ¹⁷ Lēzca' cni lu zxba queë' Moisés nayúj lu guich le rna: “Le tunē' lna' lau chopē' bōnni', gdu'tē li nac.” ¹⁸ Neda' runa' lna' lau qui la' cuinza', ati' Xuza' nasölē'ë neda', runē' ca' lna' lau quia'.

¹⁹ Ni'r gulanabnē' Lē' bōnni' gdau' fariseo na', ta'nē':

—¿Gazx zoatsē' Xuzu'?

Bubi'ë didza' Jesús, rē' lequë':

—Cutu núnbē'li' neda', len cutu núnbē'li'-nē' Xuza'. La'naru' núnbē'li' neda', lēzca' Xuza' gúnbē'li'-nē'.

²⁰ Yugu' didza' ni bē'ē Jesús cati' ni' zoē' rusēdnē' bunách nchil gdau', ga na' nacuá' gui'n gap ta'gu'ē gun qui gdau', san nutu nu gzxōn Lē', le cutu rdxini dza queē' tsu'ē lu na'quē'.

Rnē' Jesús: "Ga tsija' neda', cutu gac guidli'"

²¹ Leyúbl rē' lequē' Jesús, rnē':

—Uzá'a yōdzlyú ni, ati' uguiljli' nu uslá lbi'ili', san ugá'n dul-la' nabága'li', gatli'. Ga tsija' neda', cutu gac guidli'.

²² Ni'r glu'ē didza' bōnni' judío uná bē', ta'nē':

—¿Naru' gdōdi cuinē'? Rnē': "Ga tsija' neda', lbi'ili' cutu gac guidli'."

²³ Jesús rē' lequē':

—Lbi'ili' nacli' qui luyú dē dxi'l ni, san neda' za'a yehua' yubá xtsa'. Lbi'ili' nacli' bunách yōdzlyú ni, san neda' cutu naca' bōnni' yōdzlyú ni. ²⁴ Qui lē ni na' gudxa' lbi'ili': "Ugá'n dul-la' nabága'li', gatli'." Chqui' cutu tséjlē'li' naccza' Nu uslá, ugá'n dul-la' nabága'li', gatli'.

²⁵ Ni'r gulanabnē' Lē', ta'nē':

—¿Nuzxa caz nacu'?

Jesús rē' lequē':

—Naca' la' leyz ca na' chgudxa' lbi'ili' dza ni'tē. ²⁶ Zian le ral-la' gyēpa' lbi'ili' len cuequi xbeyda' le nac queēli'. Didza' gdutē li ru'ē Xuza' nasölē'ē neda', ati' didza' byōnda' ru'ē Lē', ruí'lena' bunách yōdzlyú ni didza'.

²⁷ Cutu gulayéjni'nē' ruí'lenē' lequē' didza' ca nac queē' Dios Xuz. ²⁸ Qui lē ni na' Jesús rē' lequē':

—Cati' gdxin dza uchisli' neda', Bōnni' Nuhuōaquē' Gdu Bunách, gdōdili' neda', ni'r gáquibe'ili' naccza' Nu ruslá, len cutu bi runa' racz quia', san ca na' bului'inē' neda' Xuza', ca' ru'a didza'. ²⁹ Zóalenē' neda' Xuza' nasölē'ē neda'. Cutu nuca'nē' neda' tuza' Xuza', le rúntecza' le rdzag ladxē'ē Lē'.

³⁰ Cati' bē'ē didza' ni Jesús, gulayejlē'ē Lē' bōnni' zian.

Nup naccgac zxi'nē' Dios, len nup nadzungac lu na' dul-la'

³¹ Ni'r Jesús gudxē' bōnni' judío na' ta'yejlē'ē Lē', rnē':

—Chqui' gúnteczli' ca rna xtidza'a, gacli' gdu bōnni' usēd quia'. ³² Gúnbē'li' le nac gdutē li ati' usán lbi'ili' le nac gdutē li na'.

³³ Gulubi'ē didza', tē' Lē':

—Zxi'n xsoē' Abraham nactu', len nutu nu ben netu' bōnni' nadá'ugac. ¿Ati' rnatsu': "Usán lbi'ili'?"

³⁴ Jesús rē' lequē':

—Le nactē rēpa' lbi'ili': Yúgu'tē nup tun dul-la', nadzungac lu na' dul-la'. ³⁵ Cutu uga'ntecz lidxē' xan yu'u nu nac bōnni' nada'u, san nu nac zxi'nē' xan yu'u na' ruga'ntecz lidx nu na' nac xan yu'u. ³⁶ Cni nac, chqui' usán lbi'ili' Nu na' nac Zxi'nē' Dios, le nactē ulali'. ³⁷ Nōzda' nacli' zxi'n xsoē' Abraham, san

rzu rbö'li' gdödili' neda', le cunazí' lu na'li' xtidza'a. ³⁸ Neda' ru'a didza' ca nac le blé'ida' ga na' zoë' Xuza', san lbi'ili' runli' le byönili' ga zoa xuzczli'.

³⁹ Gulubi'ë didza', të' Lè':

—Abraham naquë' xuztu'.

Ni'r Jesús rë' lequë':

—La'naru' nacli' gdu xzi'n xsoë' Abraham, gunli' ca na' benë' Abraham. ⁴⁰ Na'a, rzu rbö'li' gdödili' neda', zal-la' ru'lena' lbi'ili' didza' gdu të li, didza' na' byönda' bë'ë Dios. Cutu benë' cni Abraham. ⁴¹ Lbi'ili' runli' ca run xuzczli'.

Ni'r të' Lè':

—Netu' cutu ca' nactu' bi'i lagu. Tuzë' Dios naquë' Xuztu'.

⁴² Ni'r Jesús rë' lequë':

—La'naru' naquë' Dios gdu Xuzli', huadxi'ili' neda', le bruja' neda' ga zoë' Dios, bida' luyú ni, len clëg racz quia' bida', san Dioscz bsölë'ë neda'. ⁴³ ¿Bizx quië cutu gac tséjni'li' didza' ru'a? Nac le curë'nili' uzë nagli' xtidza'a. ⁴⁴ Xuzczli' nac tu' xöhui'. Náquili' qui tu' xöhui' len rë'nili' gunli' le rzë ladxi' xuzli' na'. Dza ni'të nac gdödi bunách tu' xöhui' len cutu nazí' lu në'i le nac gdu të li, le cutu ca' rui' didza' gdu të li. Cati' rzi' yë' tu' xöhui', ca naccz rui' didza', le nac nu rzi' yë', len nac ca xuzgaccz nup ta'zí' yë'. ⁴⁵ Le ru'a neda' didza' gdu të li cutu réjlë'li' neda'. ⁴⁶ ¿Núxal-li' gac uspága'li' neda' dul-la'? Chqui' ru'a didza' gdu të li, ¿bizx quië cutu réjlë'li' neda'? ⁴⁷ Nu nac queë' Dios, ruzë nag xtidzë'ë Dios, san lbi'ili', le cunacli' queë' Dios, cutu ruzë nagli' xtidzë'ë.

Cristo zoaczë' zí'atël ca Abraham

⁴⁸ Ni'r gulubi'ë didza' bönni' judío, të' Jesús:

—Catëz gnatu' cati' gnatu' nacu' bönni' Samaria, ati' dzag Li' tu' xöhui'.

⁴⁹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Cutu dzag neda' tu' xöhui'. Neda' runa' Xuza' ba la'n, ati' lbi'ili' ruzoali' neda' tsia'l. ⁵⁰ Cutu runa' zxön cuina'. Zoa Nu run zxön neda', ati' Lè' rbequi xbeynë' rë'u. ⁵¹ Le nactë rëpa' lbi'ili': Nu bönni' si' lu në'ë xtidza'a, cutu ca' gatië' bönni' na'.

⁵² Ni'r të' Lè' bönni' judío na', ta'në':

—Na'a ráquibe'itu' dzag Li' tu' xöhui'. Abraham gutië', ati' glatië' ca' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, san Li' rnau': "Nu bönni' si' lu në'ë xtidza'a, cutu ca' gatië' bönni' na'." ⁵³ ¿Naru' náctërtsu' Li' blau ca xuzru' Abraham? Gutie' lë' ati' glatië' ca' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios. ¿Núxatër run cuinu'?

⁵⁴ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Chqui' neda' guna' zxön cuina', yöl-la' zxön na' cutu bi gac. Xuza' runë' neda' zxön, ati' lbi'ili' rnali' naquë' Dios queëli'. ⁵⁵ Lbi'ili' cutu núnbë'li'-në' Dios Xuz, san neda' núnbë'a-në'. La'naru' gnial': Cutu núnbë'a-në', gaca' nu rzi' yë'

ca na' nacli' lbi'ili', rzi' yē'li'. Na'a, le nactē núnbē'a-nē' len nazi' lu na'a xtidzē'ē. ⁵⁶ Xuzli' Abraham budzijñē' le ral-la' glé'inē' dza soa' yōdzlyú ni, len zal-la' gutiē' dza ni'tē, blé'inē' lei, len budzítjsquinē'.

⁵⁷ Ni'r tē' Jesús bōnni' judío na', ta'nē':

—Cutu yui'nu' chián iz. ¿Naru' blé'itsanu' Abraham?

⁵⁸ Jesús rē' lequē':

—Le nactē rēpa' lbi'ili': Zí'atēl ca soē' Abraham, neda' zoacza'.

⁵⁹ Ni'r gulaguel-lē'ē guiōj luladxē' Jesús, san Lē' bunitte cuinē', burujē' lō'a gdau' na'. Gdōdē' gatsj lahui'l ga na' nacu'ē, zhuōjē'.

9

Ruúnē' Jesús bōnni' guljē' nachultē lahuē'

¹ Catì' gdōdē' Jesús tu latj, blé'inē' ni' bōnni' guljē' nachultē lahuē'. ² Gulanabnē' Jesús bōnni' usēd queē', ta'nē':

—Bōnni' Usēdi, ¿nuzxa ben dul-la'? ¿Naru' bōnni' ni o xuz xnē'ē le guljē' nachultē lahuē'?

³ Bubi'ē didza' Jesús, rē' lequē':

—Cutu nac le benē' dul-la' bōnni' ni, len clēg le glunē' dul-la' xuz xnē'ē, san nac quiē gla' lahui yōl-la' huac queē' Dios ni'a queē' bōnni' ni. ⁴ Run bayúdx gunru' xchinē' Xuza' nasölē'ē neda', tsal ni nac ca lahui' dza. Huadxín dza gac chul qui yōl-la' gut, catì' nutu nu gac gun dxin. ⁵ Tsal ni zoa' yōdzlyú ni, naca' yení' quegac bunách yōdzlyú.

⁶ Catì' budx bē'ē didza' ni Jesús, gru'nē' zxōna' lyu, ati' benē' gúna'dau' len zxōna' na', len bugu'ē guna' na' yōj lahuē' bōnni' na' nachúl lahuē'. ⁷ Ni'r rē' lē':

—Gyeaj yajtíb lau' lu biał nís nazí' lei Siloé.

Siloé nac tu didza' hebreo le rna: “Nasōla”.

Ni'r gyijē' ni' bōnni' na' nachúl lahuē', yajtíb lahuē'. Catì' buzē'ē ni' chrlé'inē'. ⁸ Ni'r gulubani bunách dzag yu'u queē' len nup ni' gulale'i lē' zí'atēl catì' ni' nachúl lahuē', ta'ná:

—¿Naru' clēg bōnni' ni bōnni' na' rbō'ē rnabē' nu bi gnōdzj queē'?

⁹ La'quē' ta'nē':

—Lē' na'.

Yela'quē' ta'nē':

—Cutu ca', san ca rna' lahuē' bōnni' na', rna' lahuē' ca' bōnni' ni.

Lē' rnē':

—Neda' na'.

¹⁰ Ni'r gulanabnē' lē', ta'nē':

—¿Nacxcz guc, gyalj yōj lau'?

¹¹ Bubi'ē didza', rē' lequē':

—Bönni' na' lë' Jesús benë' gúna'dau' ati' gdëbë' yøj lahua' gúna'dau' na', len gudxë' neda': “Gyeaj ra' biaj nis nazí' lei Siloé, yajtíb lau'.” Gyija' ni', yajtíb lahua', ati' gyaljtë yøj lahua'.

¹² Ni'r gulanabnë' lë', ta'në':

—¿Gazx zoë' bönni' na'?

Lë' rë' lequë':

—Cutu nözda'.

Bönni' gdau' ta'nabi yudxnë' bönni' na' gyalj yøj lahuë'

¹³ Ni'r gulachë'ë bönni' na' zi'al nachúl lahuë', guluschinë' lë' lauquë' bönni' gdau' fariseo. ¹⁴ Le nac dza la'y quequë' cati' benë' Jesús gúna'dau' na', len bsaljë' yøj lahuë' bönni' na' zi'al nachúl lahuë', ¹⁵ qui lë' ni na' gulanabnë' lë' leyúbl bönni' gdau' fariseo na' nacx guc gyalj yøj lahuë'. Lë' gudxë' lequë':

—Budxíë' gúna'dau' yøj lahua', ati' yajtíba' lei len rlé'ida'.

¹⁶ Ni'r glu'ë didza' la'quë' bönni' gdau' fariseo na', ta'në':

—Cutu naquë' queë' Dios bönni' na', le curún chi'ë dza la'y. Yela'quë' ta'në':

—¿Naru' huactsa bönni' dul-la' gunë' yugu' yöl-la' huac runë' bönni' na'?

Cni guc, gularujë' chopl. ¹⁷ Leyúbl gulanabnë' bönni' na' zi'al nachúl lahuë', ta'në':

—¿Bizxa rnau' li' queë' bönni' na', bsaljë' yøj lau'?

Lë' rnë':

—Naquë' bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios.

¹⁸ Cutu gulayejlë'ë bönni' judío uná bë' na' guljë' nachultë lahuë' bönni' na', len gyalj yøj lahuë', cati' gululidzrë' xuz xnë'ë bönni' na' gyalj yøj lahuë', ¹⁹ len gulanabnë' lequë', ta'në':

—¿Naru' naquë' zxi'nli' bönni' ni, rnali' guljë' nachultë lahuë'? ¿Nacxcz nac rlé'inë' na'a?

²⁰ Gulubi'ë didza' xuz xnë'ë na', të' lequë':

—Nözitu' naquë' zxi'ntu' bönni' ni, len guljë' nachultë lahuë', ²¹ san nacx guc, rlé'inë' na'a, cutu nözitu', len nuzxa na' bsalj yøj lahuë', cutu nözitu'. Gul-náb-në' lë', le chnaquë' bönni' chnac. Lëczë' quíxjö'ë.

²² Cni gulanë' xuz xnë'ë bönni' na' zi'al nachúl lahuë', le tádxinë' yugu' bönni' judío uná bë', le chglun xtídza'quë' bönni' judío na' chqui' nu bönni' si' lu në'ë naquë' Cristo Jesús, tsaz lubijë' bönni' na' lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío. ²³ Qui lë' ni na' gulanë' xuz xnë'ë: “Gul-náb-në' lë', le chnaquë' bönni' chnac.”

²⁴ Ni'r gululidzë' leyúbl bönni' na' zi'al nachúl lahuë' bönni' judío uná bë', ati' të' lë':

—Ni'a queë' Xanru' Dios gdixjö' le nacx. Netu' ráquibé'itu' naquë' bönni' dul-la' bönni' na'.

²⁵ Ni'r bubi'ë didza', rnë':

—Chqui' naquë' bönni' dul-la' cutu nözda'. Tu le nözda'. Zi'al nachúl lahua', ati' na'a rlé'ida'.

²⁶ Gulanabnë' lë' leyúbl, ta'në':

—¿Bizxa benë' quiu'? ¿Nacx benë' bsaljë' yöj lau'?

²⁷ Bubi'ë didza', rë' lequë':

—Chgudxcza' lbi'ili', san cutu gú'nili' si' lu na'li' xtidza'a. ¿Bizx quië na' rë'nili' yónili' leyúbl? ¿Naru' rë'nili' ta'li' ca' Lë'?

²⁸ Ni'r gululídz zi'ë lë', ta'në':

—Li' da'u Lë', san netu' da'tu' Moisés. ²⁹ Netu' nözitu' bë'lenë' Moisés didza' Dios, san ca nac queë' bönni' ni, cutu nözitu' nuzxa caz bsöla' Lë'.

³⁰ Ni'r bubi'ë didza' bönni' na', rë' lequë':

—Lë ni run ga rubanda'. Lbi'ili' cutu nözili' nuzxa bsöla' bönni' ni, ati' Lë' bsaljë' yöj lahua'. ³¹ Nöziru' cutu ryönnë' yugu' bönni' dul-la' Dios, san chqui' rej ladxë'ë Dios bönni' len runë' ca rë'nnë' Lë', bönni' ni, Dios ryönnë' lë'. ³² Dza ni'të cutu ryön nu gna chqui' nu bönni' bsaljë' yöj lahuë' bönni' guljë' nachultë lahuë'. ³³ La'naru' cunaquë' queë' Dios bönni' ni, cutu bi gac gunë'.

³⁴ Ni'r gulubi'ë didza', të' lë':

—Ca gulju' nac bë' nabagu'u dul-la'. ¿Ati' li' ruséditsanu' netu'?

Ni'r gulubijë' lë' ni'l.

Nup nacgac chul nit

³⁵ Byönnë' Jesús ca glunë' bönni' judío uná bë', gulubijë' bönni' na' zi'al nachúl lahuë'. Cati' budzaguë' lë', gudxë' lë':

—¿I réjlë'u Zxi'në' Dios?

³⁶ Bubi'ë didza' lë', rë' Jesús:

—¿Nuzxa na', Xan, quië tséjlë'a Lë'?

³⁷ Jesús rë' lë':

—Chblé'inu' Lë', ati' neda' ni ruí'lena' li' didza', naca' Zxi'në' Dios.

³⁸ Ni'r bönni' na', gyalj yöj lahuë', gyij ladxë'ë Jesús, len rë' Lë':

—Xan, réjlë'a Li'.

³⁹ Jesús rnë':

—Quië cuequi xbeyda' bunách bida' yödzlyú ni, quië lule'i nup nachúl nanitgac, len lac ca nu nachúl lahui nup taqui ta'le'i.

⁴⁰ Cati' gulayönnë' didza' ni bönni' gdau' fariseo na' nacuá'lenë' Jesús, ni'r të' Lë':

—¿Naru' nachúl nanítsatu'?

⁴¹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—La'naru' nachúlz yöj lauli', cutu gbága'li' dul-la'. Na'a rnali': "Rlé'itu'." Qui lë ni na' nabága'li' dul-la'.

10

Runë' lsaqui' Jesús qui li'aj quecba' bö'cu' zxila'

¹ Gnë' ca' Jesús:

—Le nactë rëpa' lbi'ili': Nu bönni' curyazië' zaca' ga nu ryaz li'aj quecba' bö'cu' zxila', san tsazië' zaca' ga yubl, bönni' ni naquë' gban len rbanczë'. ² Nu bönni' ryazië' zaca' ga nu ryaz naquë' bönni' run chí'igacczë'-ba' bö'cu' zxila' na'. ³ Quië tsazië' bönni' ni, rsalj nu zoa run chi'i ga nu ryaz, ati' ta'yöniba' chi'ë bö'cu' zxila' na' len tu'únbë'ba'-në'. Lë' rulidzë'-ba' qui queëba' ca lëcba' len rubijë'-ba' yugu' bö'cu' zxila' na'. ⁴ Cati' chnubijë'-ba' yúgu'tëba' bö'cu' zxila' náquicba' queë', rajnörë' laucba', ati' bö'cu' zxila' na' rajnaucba' lë', le tu'únbë'ba' chi'ë. ⁵ Bönni' yubl cutu tsajnaucba' lë', san luzxúndjiba' lë', le cutu núnbë'cba' chi'iquë' bönni' yubl.

⁶ Le run lsaqui' ni gudxë' lequë' Jesús, san cutu gulayéjni'në' lë na' rë' lequë'.

Naquë' Jesús ca bönni' run chi'ë-ba' bö'cu' zxila'

⁷ Ni'r rë' lequë' leyúbl Jesús, rnë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili': Neda' naca' ca tu ga ta'yazba' bö'cu' zxila'. ⁸ Chgualälë'ë zian bönni' gulanë' nacquë' Cristo, san yúgu'të bönni' na' guladxinë' zi'al ca neda', nacquë' gban len ta'banczë', ati' cutu guluzë nagcba' lequë' bö'cu' zxila' na'. ⁹ Neda' naca' ca tu ga nu ryaz. Núti'tëz bönni' tsázlenë' neda', ulë' bönni' na', len gaquë' ca tuba' bö'cu' zxila' ryazba' len rurujba', len rdzöliba' le ráguba'.

¹⁰ 'Za'zë' gban quië cuanë'-ba' len gdöddë'-ba' len usni-tië'-ba'. Neda' bida' quië gata' yöl-la' na'bán gdu quegac bunách nacgac ca bö'cu' zxila' quia', len gata' gdu quequë' yöl-la' na'bán gdu na'. ¹¹ Neda' run chí'igaca' bunách quia' ca runë' bönni', lu yöl-la' dxi'i ladxi' queë' run chi'ë-ba' bö'cu' zxila'. Bönni' cni run chi'ë-ba' bö'cu' zxila' zoaczë' udödë' yöl-la' na'bán queë' ni'a quecba' bö'cu' zxila' queë'. ¹² Bönni' nazxjë' run chi'ë-ba' bö'cu' zxila', cati' rlé'inë' za'ba' bö'cu' zuga' snia', ruca'në'-ba' bö'cu' zxila' na', len ruzxundjë', ati' ráguya'aba' yugu' bö'cu' zxila' na' bö'cu' zuga' snia' na' len ruslasba' lecba'. Cni runë' bönni' na' run chi'ë-ba' bö'cu' zxila' le cunaquë' gdu nu run chi'i-ba' bö'cu' zxila', ati' cutu náquicba' queëczë' bö'cu' zxila' na'. ¹³ Ruzxundjë' bönni' nazxjë' na' le run chi'ë-ba' bö'cu' zxila' na' quië si'zë' dumí len cutu rui' ladxë'-ba' bö'cu' zxila' na'.

¹⁴⁻¹⁵ 'Neda' naca' bönni', lu yöl-la' dxi'i ladxi' quia' run chí'igaca'-ba' bö'cu' zxila'. Ca na' nunbë'ë neda' Xuza', ati' neda' núnbë'a-në' Xuza', lëzca' cni núnbë'gaca' bunách quia' nacgac ca bö'cu' zxila' quia', len rudöda' yöl-la' na'bán quia' ni'a quecba' bö'cu' zxila' na', ati' bö'cu' zxila' na'

náquicba' quia' núnbë'cba' neda'. ¹⁶ Lëzca' nacua'ba' quia' yelá'gacba' bö'cu' zxila' cunababcba' ni. Lëzca' lecba' ral-la' tsajxi'gaca'-ba'. Lecba' luzë nagcba' chi'a, len lacba' tuz len yezíca'rba' bö'cu' zxila' quia', ati' neda'cza' gun chí'igaca'-ba'.

¹⁷ 'Qui lë ni na' nadxi'inë' neda' Xuza', le rudöda' yöl-la' na'bán quia', gu'a latj nu gdödi neda', ati' uzi'a lei leyúbl, ubana' lu yöl-la' gut. ¹⁸ Nutu nu bönni' sáqui'në' gdöddë' neda' san neda'cza' rudöda' yöl-la' na'bán quia', gatia'. Dë lu na'a udöda' lei, len dë lu na'a uzi'a lei leyúbl. Cni nac le gna bé'inë' neda' Xuza'.

¹⁹ Catí' gulayönnë' didza' ni bönni' judío, leyúbl gularujë' chopl ca táquinë' queë'. ²⁰ Zianë' ta'në':

—Yu'u Lë' bö' xöhui', len nachixi icjë'. ¿Bizx quië ruzë nagli' Lë'?

²¹ Yela'quë' ta'në':

—Cutu ca' ru'ë cni didza' bönni' yu'u lë' bö' xöhui'. ¿Naru' huactsa bö' xöhui' usálj yöj lauquë' bönni' nachúl lauquë'?

Tu'zöë' Jesús tsla'l bönni' judío uná bë'

²² Rac beo' ziang len nac dza na' tunë' lni yödz Jerusalén, tu'spanë' ca gulagu'ë lu në'ë Dios gdau' quequë'. ²³ Rdë' Jesús ra' gdau' ga nac nchil qui, nazí' lei Nchil Queë' Salomón.

²⁴ Gulagu'ë Jesús li'aj bönni' judío uná bë' len të' Lë':

—¿Batxcz usanu' runu' ga rö'tu' baguí'i? Chqui' nacu' li' Cristo, ca nacz gdixjöi' netu'.

²⁵ Jesús rë' lequë':

—Chgudxcza' lbi'ili', san cutu réjlë'li' neda'. Nacgac bë' nu naca' yugu' dxin runa' le dë lu na'a uláz queë' Xuza'. ²⁶ Lbi'ili' cutu réjlë'li' neda', le cutu nabáblenli' nup nacgac bö'cu' zxila' quia', ca na' chgudxcza' lbi'ili'. ²⁷ Ta'yöniba' chi'a bö'cu' zxila' quia', len tu'únbë'ba' neda', ati' neda' núnbë'gaca'-ba', ati' rdjáclenba' neda'. ²⁸ Neda' runödza' quecba' yöl-la' na'bán gdu, ati' cutu ca' la'nitba', ati' nutu nu saqui' ubíj lecba' lu na'a neda'. ²⁹ Bennë' quia' lecba' Xuza' Dios, ati' Lë' náptërë' yöl-la' huac ca yúgu'të bunách, ati' nutu nu saqui' ubíj lecba' lu në'ë Xuza'. ³⁰ Neda' len Dios Xuz, tuz nactu'.

³¹ Leyúbl guluguel-lë'ë guiöj luladxë' Jesús bönni' judío uná bë' na'. ³² Jesús rë' lequë':

—Zian le nac dxi'a bena' lauli' le dë lu na'a uláz queë' Xuza'. ¿Ni'a qui bizxal dxin dxi'a ni uládxil'li' neda' guiöj?

³³ Gulubi'ë didza' bönni' judío uná bë' na', të' Lë':

—Ni'a qui dxin dxi'a cutu uládxil'tu' li' guiöj, san le curnéu' dxi'a queë' Dios, le nacu' li' bunáchz, len run cuinu' Dios.

³⁴ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—¿Naru' cu nayúj lu guich lu zxba queëli' ca gnë' Dios, rna: "Neda' rnia': Nacli' yugu' dios"? ³⁵ Nöziczru' tsaz nayújcz le

nayúj lu guich la'y. Lu guich la'y na' rui' laquë' dios, bönni' ni' bë'lenë' lequë' didza' Dios. ³⁶ Dios bubijë' neda' quizi queë' len bsölë'ë neda' yödzyú ni. ¿Naru' rnátsali' quia': "Li' cutu rneu' dxi'a queë' Dios", le gnia': Zxi'në' Dios naca'? ³⁷ Chqui' cutu runa' dxin budödë' lu na'a Xuza' Dios, cutu ral-la' tséjlë'li' neda'. ³⁸ Chqui' runa' dxin budödë' lu na'a Dios, zal-la' cutu réjlë'li' néda'cza', gul-tsejlë' le nacgac bë' dxin na' runa', quië gáquibe'ili' naquë' tuz len neda' Dios Xuz, ati' neda' ca' naca' tuz len Xuza'.

³⁹ Leyúbl gulazú gulabö'ë la'zönë' Jesús, san Lë' bulë' lu na'quë'.

⁴⁰ Ni'r gyijë' Jesús leyúbl yetslá'a yegu Jordán, ga ni' zí'atël buquile' bunách nis Juan, ati' buga'në' ni' Jesús. ⁴¹ Guladxín ga zoë' Jesús bunách zian, ta'ná:

—Le nactë cutu benë' Juan nitú yöl-la' huac zxön, san yúgu'të le gnë' Juan na' ca ral-la' gac queë' bönni' ni, gdu'të li nac.

⁴² Qui lë ni na' gulayejlë'ë Jesús bönni' zian ga na' zoë'.

11

Le guc cati' gutië' Lázaro

¹ Dza ni' ré'inë' Lázaro, bönni' Betania, le nac ladzcnu María len Marta. Nacnu Marta zxilnu María. ² Nacnu María na' ngul zanë' Lázaro, bönni' na' ré'inë', len nacnu ca' ngul na' glu'nu le rla' zxix ni'ë Xanru', len buzxinu ni'ë len guitsa' icjnu. ³ Gulasöla'nu ngul zanë' Lázaro na' nu yjödë Jesús, gna:

—Xan, byutsca', ré'inë' Lázaro, bönni' na' nadxi'inu'-në'.

⁴ Cati' byönnë' didza' ni Jesús, gudxë' nup nacuá' ni', rnë':

—Guidzhuë' ni cutu nac le gdödi lë' tsaz, san nac quië gla' lahui yöl-la' yení' queë' Dios, ati' ni'a qui guidzhuë' ni gla' lahui ca' yöl-la' yení' quia' neda', Zxi'në' Dios.

⁵ Jesús nadxi'inë'-nu Marta, len ngul zxilnu Marta na', len Lázaro na'. ⁶ Zal-la' nadxi'inë' lequë' Jesús, cati' byönnë' ré'inë' Lázaro, yechóp dza ca' buga'në' ga na' zoë'. ⁷ Cati' bza'a chop dza na', gudxë' yugu' bönni' usëd queë' Jesús, rnë':

—Huayejrú' leyúbl luyú Judea.

⁸ Ni'r të' Lë' bönni' usëd queë', ta'në':

—Bönni' Usëdi, zi'a gulazú gulabö'ë luladxë' Li' guiöj bönni' judío uná bë' ni'. ¿Naru' huayejtsu' ni' leyúbl?

⁹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Zoacz chinnu hora lahui' dza. Nu bönni' rdë' lahui' dza, cutu tsajchégu'ë, le rlé'inë', le zoalen lë' yení' zoa yödzyú ni.

¹⁰ Chqui' rdë' chdzö'l bönni', rajchégu'ë, le cutu zoalen lë' yení'.

¹¹ Cati' budx bë'ë didza' ni Jesús, ni'r gudxë' lequë':

—Rasië' Lázaro, böchi' lza'ru', ati' tsija' neda', tsajspana'-në'.

¹² Ni'r të' Lë' bönni' usëd queë', ta'në':

—Xan, chqui' rasië', huöaquë'.

¹³ Gnë' cni Jesús le chgutië' Lázaro, san lequë' táquinë' gnë': "Raszë' Lázaro." ¹⁴ Ni'r gudxë' lequë' yalj lulu Jesús, gnë':

—Chgutië' Lázaro. ¹⁵ Rudzijda' le cutu zoa' ni', le gac na'a tu le uzi'li' xbey, le gun ga tséjlë'li' neda'. Huajejru' na'a ga na' dë' Lázaro.

¹⁶ Ni'r gudxë' yezíca'rë' bönni' usëd queë' Jesús Tomás, bönni' na' tu'ë lë', Bönni' Cuach, rnë':

—Huajejru' ca' rë'u, gátlenru'-në'.

Naquë' Jesús Nu ruspán nup chnatgac, lenca' Nu nabániru'

¹⁷⁻¹⁹ Dë gal-la'z ga dë Jerusalén yödZ Betania na', nac ca rza'ru' tu hóratëz. Qui lë ni na' chguladxinë' zian bönni' judío ga na' nacua'nu Marta len María, tu'huí' zxönë' lecnu le gutië' bönni' zancnu. Cati' bdxinë' ni' Jesús, byönnë' chguc tap dza yu'ë yeru ba Lázaro na'. ²⁰ Cati' byönninu didza' Marta, zë'ë Jesús, ni'r brujnu yu'u, yajtsagnu Lë', san María buga'nnu yu'u na'. ²¹ Marta na' rënu Jesús:

—Xan, la'naru' zu' ni, cutu gatië' bönni' zana'. ²² Lëzca' na'a, nözda' yúgu'të le gnabu' lahuë' Dios, Dios gunnë' quiu'.

²³ Jesús rë'-nu:

—Ubanë' bönni' zanu'.

²⁴ Marta rënu Lë':

—Nözda' ubanë' cati' gdxin dza udx cati' lubán nup chnatgac.

²⁵ Ni'r Jesús rë'-nu:

—Naccza' neda' Nu ruspán nup chnatgac lenca' Nu nabánigac bunách. Nu tsejlë' neda', zal-la' gat nu na', ubáncz, ²⁶ ati' yúgu'të bönni' nabanquë' len ta'yejlë'ë neda', cutu ca' latië' tsaz. ¿I réjlë'u lë ni?

²⁷ Marta rënu Lë':

—Ja, Xan. Réjlë'a nacu' Li' Cristo, Zxi'në' Dios, Bönni' na' gzxi' lu në'ë Dios gsölë'ë yödzlyú ni.

Rbödxë' Jesús le ruhui'ni ladxë'ë ni'a quecnu ngul zanë' Lázaro

²⁸ Cati' budx bë'nu didza' ni Marta na', böajnu yu'u, yajlidznu María, zxilnu, len bagachi'z rënu lënu:

—Bönni' Usëdi zoë' ni, rulidzë' li'.

²⁹ Cati' byönninu didza' ni María, la' gyástënu, zeajnu ga na' zoë' Jesús. ³⁰ Cutu ryaznë' Jesús la' yödzdau' na', san zoazë' ga na' yajtsagnu Lë' Marta. ³¹ Cati' gulalé'inë'-nu María na' gyasnu len jarélu'nu brujnu bönni' judío na' nacuá'lenë'-nu ga nac lu yu'u len tu'huí' zxönë'-nu, ni'r glauquë'-nu, ta'në':

—Huajeajnu ra' yeru ba tsajchödxnu ni'.

³² Ni'r bdxinnu María ga na' zoë' Jesús. Cati' blé'inu Lë', byéchunu xni'ë, rënu Lë':

—Xan, la'naru' zu' ni, cutu gatië' bönni' zana'.

³³ Cati' blé'inë' Jesús rbödxnu, len ta'bödxë' ca' bönni' judío na' dzagquë'-nu, ni'r bui'nnë' len gnëtsca ladxë'ë. ³⁴ Rnë':

—¿Gazx bucáchi'li'-në'?

Të' Lë':

—Gda uyú'.

³⁵ Grödxë' Jesús. ³⁶ Ni'r gulanë' bönni' judío na', ta'në':

—Gul-yutsca' tscáti'ga nadxi'inë' lë'.

³⁷ La'quë' ta'në':

—Benë' ga rlé'inë' bönni' na' zi'al nachúl lahuë' bönni' ni. ¿Naru' cu guctsa gunë' ga cu gatië' Lázaro?

Rubanë' Lázaro lu yöl-la' gut

³⁸ Leyúbl gnëtsca ladxë'ë Jesús, ati' bdxinë' ra' yeru ba na'. Ba na' nac tu yeru nadj lë'i gui'a guiöj, ati' da' tu guiöj blag nuséyj ga nu ryaz lei. ³⁹ Gudxë' nup nacué' ni' Jesús, rnë':

—Gul-cúa guiöj ni.

Ni'r Marta, ngul zanë' bönni' nat na', rënu Lë':

—Xan, chrlë'ë zgut le chguc tap dza natië'.

⁴⁰ Jesús rë'-nu:

—¿Naru' clëg chgudxcza' li' chqui' réjlë'u, hualé'inu' yöl-la' yení' queë' Dios?

⁴¹ Ni'r gulagüë' guiöj blag na' nuséyj ga nu ryaz yeru ba ga na' yu'ë bönni' nat na'. Buyüë' Jesús zaca' luzxbál, rnë':

—Xuza', xcenu', rëpa' Li', le ryönnu' neda'. ⁴² Neda' nözda' ryöntecznú' neda', san ru'a didza' ni quië luzí' xbey bunách zian ni len la'yeylë' Li' na' nasölu'u neda'.

⁴³ Cati' budx bë'ë didza' ni Jesús, zidzj bulidzë', rnë':

—Lázaro, burúj nil.

⁴⁴ Burujë' bönni' nat na' lu yeru ba, naröligacr ni'a në'ë yugu' lári'dau', len nagachi' ca' lahuë' yetú lári'dau'. Ni'r Jesús rë' lequë':

—Gul-lí lari' na' naröli ni'a në'ë len gul-gu'ë latj së'ë.

Tun xtidzë'ë judío uná bë' ludöddë' Jesús

⁴⁵ Ni'r gulayejlë'ë Jesús zian bönni' judío na' yjáclenë' tsazxön María len gulalé'inë' lë na' benë' Jesús. ⁴⁶ La'quë' yjaquë' ga nacu'ë bönni' gdau' fariseo len gulaguíxjöi'në' lequë' ca na' benë' Jesús. ⁴⁷ Ni'r guludúblenë' tsazxön bönni' gdau' ta'bequi xbey yugu' bönni' gdau' fariseo na', len yugu' bxuz uná bë', ta'në':

—¿Nacxcz gunru'? Runë' bönni' ni zian yöl-la' huac zxön.

⁴⁸ Chqui' güi'zru'-në' latj gunë' ca ni runczë', la'yeylë' Lë' yúgu'të bunách, ati' udjaquë' ni bönni' Roma, duquindjquë' gdau' la'y queëru', len yödz queëru'.

⁴⁹ Ni'r bë'ë didza' Caifás, bxuz blau iz na', len dzaguë' lequë', rë' lequë':

—Lbi'ili' cutu bi nōzili', ⁵⁰ len cutu ráquibe'ili' run bayúdx gatiè' tuè' bōnni' ni'a quegac bunách, cui nit gdu yōdz.

⁵¹ Clëg racz queè' bè'è didza' ni, san le naquè' bxuz blau iz na', qui lë ni na' bè'è didza' uláz queè' Dios ca ral-la' gatiè' Jesús ni'a quegac bunách yōdz na'. ⁵² Gatiè' Jesús, clëgz ni'a qui yōdz na', san gatiè' ca' quiè utubè' xzi'nè' Dios náslasquè', quiè lacquè' tuz. ⁵³ Cni guc, la' dza na'z glun xtídza'què' ludöddè' Jesús. ⁵⁴ Qui lë ni na' cutur gdë' Jesús yalj lulu gap nacuá' bunách judío, san buzè'è ni', zijè' tu latj gal-la' ga nac latj ca'z, ati' bdxinë' yōdz Efraín, ga ni' buga'nè', ati' dzagquè' Lë' bōnni' uséd queè'.

⁵⁵ Dza na' chza' gal-la' Lni PAscua quequè' bōnni' judío cati' tu'spanè' ca benè' Dios, bubijè' luyú Egipto bunách queè'. Gularúj bunách zian yugu' yōdz ni', ati' gulabenè', zjaquè' Jerusalén cati' zi'a gdxin lni na' quiè tsajpá' cuinquè' ca nac qui gdau'. ⁵⁶ Tu'guiljè' Jesús bōnni' na' nacu'è Jerusalén, len cati' ni' nacu'è nchil gdau', gulanabi lza'què' tuè' yetué', ta'nè':

—¿Bizxa rsáca'li'? ¿Huidtsè' lni, o cutu guidè'?

⁵⁷ Chgulaná bè'è yugu' bxuz uná bè' len yugu' bōnni' gdau' fariseo chqui' nu nōzi ga zoè' Jesús, ral-la' dudixjõi' lequè' quiè gac tsajxönquè' Lë'.

12

María rgu'nu ni'è Jesús le rla' zxix

¹ Cati' ni' naga'ngac yexóp dza gdxin Lni Pascua cati' tu'spanè' ca benè' Dios, bubijè' luyú Egipto bunách queè', ni'r bdxinë' Jesús lu yōdz Betania, ga na' zoè' Lázaro, bōnni' na' gutiè' len bubanè' lu yöl-la' gut. ² Ni' gulagu'è tu güi'i huagu gahuè' Jesús. Glu'nu le lahuè' María, ati' nutsè'è Lázaro ladj bōnni' r'öl'enquè' Jesús tahuè'. ³ Ni'r gdél-la'nu María ca tu guia le rla' zxix qui yōj susén las gdu, le záqui'tsqi, len glu'nu lei ni'è Jesús. Buzzinu ni'è len guitsa' icjnu. Gduté lu yu'u na' gze bö' zxix. ⁴ Ni'r bè'è didza' bōnni' uséd queè' Jesús, lè' Judas Iscariote, xzi'nè' tu bōnni' lè' Simón, len naquè' bōnni' na' udödè' Jesús lu na'què' bōnni' gdau', rnè':

⁵ —¿Bizx quiè cugda'u le rla' zxix na' le zaca' lazxjru' qui tu iz, ati' huac nu quis dumí na' quegac bunách yechi'?

⁶ Gnè' cni, clëg le rui' ladxè'è bunách yechi', san le naquè' gban, len lëczè' nu'è bzud dumí quequè', len rubíjlanè' dumí na' tu'chijè' lu bzud na'. ⁷ Ni'r Jesús rè' lè':

—Bè'-nu latj, le nac lë ni bennu tu le nabá'a quiè dza ggacha'a. ⁸ La'cuá'lentecz lbi'ili' bunách yechi', san neda' cutu ugá'ntecza' ga zoali'.

Tun xtídza'què' bōnni' judío uná bè' ludöddè' Lázaro

⁹ Cati' gulayönnë' zoë' Jesús Betania, guladxinë' ni' zian bönni' judío, clëgz le zoë' ni' Jesús, san lëzca' le t'ënnë' la'lé'inë' Lázaro, bönni' na' buspanë' lë' Jesús lu yöl-la' gut. ¹⁰ Ni'r glun xtídza'quë' bxuz uná bë', ludöddë' ca' Lázaro, ¹¹ le ta'yejlë'ë Jesús len chnulá'alenquë' bxuz uná bë' na' zian bönni' judío ni'a queë' Lázaro na'.

Len ba zxön ryazië' Jesús Jerusalén

¹² Guladxín Jerusalén bunách zian dza Lni Pascua, ati' dza buróp na' ta'yönnë' zë'ë Jesús ni'. ¹³ Ni'r gulaguitsjë' zin len gularujë' zajxí'gal-la'quë' Jesús, ati' glu'ë zidzj didza', ta'në':

—Yöl-la' ba Dios. Yöl-la' ba Bönni' ni zë'ë uláz queë' Xanru', gna bé'inë' bunách Israel.

¹⁴ Bdzölnë'-ba' tuba' búrrodau' Jesús, ati' gdxie'-ba' ca na' nayúj lu guich la'y, rna:

¹⁵ Cutu gádxili', lbi'ili', zoali' yödz Sión.
Gul-yutsca', zë'ë Bönni' gna bé'inë' lbi'ili'.

Dxie'-ba' tuba' búrrodau'.

¹⁶ Cati' ni' zi'a guc lë ni, cutu gulayéjni'në' bönni' usëd queë' Jesús, san gdöd ni', cati' bubanë' Jesús lu yöl-la' gut, buëpë' yehua' yubá queë', ni'r yajneycnë' lë ni nayúj lu guich la'y ca ral-la' gac queë', ati' guc cni queë' lë ni.

¹⁷ Lëzca' glunë' lna' lau queë' Jesús bönni' na' gulacué'lenë' Lë' cati' ni' bulidzë' Lázaro, yu'ë yeru ba, len buspanë' lë' lu yöl-la' gut. ¹⁸ Qui lë ni na' ca' gularujë' bönni' yajxí'gal-la'quë' Jesús, le gulayönnë' ca nac yöl-la' huac ni benë' Lë'. ¹⁹ Ni'r gulanë' la' légaczë' bönni' gda' fariseo, ta'në':

—Chnac bë' cutu bi sáqui'ru' gunru'. Gul-yú ca da'gac Lë' yugu'të bunách.

Tu'guiljë' Jesús bönni' gza'a

²⁰ Dzagquë' nup na' guladxín Jerusalén dza Lni Pascua na' la'quë' bönni' gza'a quie' la'yí' ládxi'quë' Dios. ²¹ Yajtsagquë' Felipe, bönni' Betsaida qui luyú Galilea, yugu' bönni' gza'a na', ati' gláta'yuë' lahuë', ta'në':

—Bönni', rë'nitu' glë'itu'-në' Jesús.

²² Gyijë' Felipe na', yjödxë' ca' Andrés. Ni'r Andrés len Felipe na' glë' ca' Jesús. ²³ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Chzoa gdxin dza gatia' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, huöja' xlatja' yehua' yubá. ²⁴ Le nactë rëpa' lbi'ili': Ugá'n leyz tu xseydau' chqui' cutu ggachi' luyú len udx qui. Chqui' udx qui xseydau' na', ati' glen, szxönitër unödzj. ²⁵ Nu bönni' rui' ládxi'tsquë' yöl-la' na'bán queë', unitië' lei, le gatië' tsaz bönni' na'. Nu bönni' cutu rui' ladxë'ë yöl-la' na'bán dë queë' yödzlyú ni gun chi'ë lei ga gdxinr dza gata' yöl-la' na'bán gdu queë'. ²⁶ Chqui' rë'nnë' bönni' gunë' xchina', ral-la' t'ë'ë

neda' bönni' na', ati' ga ni' tsajsóa' neda', ni' tsajsóe' ca' bönni' na' runë' xchina'. Chqui' runë' xchina' bönni', gunë' ba la'n bönni' na' Xuza' Dios.

Rguíxjö'ë Jesús ca zi'a ludöddë' Lë'

²⁷ Gnë' ca' Jesús:

—Na'a röt'sca' baguí'i neda'. ¿Nacx gnatsa'? ¿Naru' gnia': Xuza', buslá neda' lu le ral-la' gac quia' na'a? Qui lë ni na' bida', quië gua' glena' le ral-la' gac quia' na'a. ²⁸ Xuza', ben ga gla' lahui yöl-la' yení' quiu'.

Ni'r byön chi'i Nu rui' didza' yehua' yubá, rna:

—Chbena' ga nalá' lahui yöl-la' yení' quia', ati' leyúbl guna' ga gla' lahui yöl-la' yení' quia' na'.

²⁹ Gulayöni chi'i ni bunách zian nacué' ni', ati' ta'ná:

—Gziu' na' gnë.

Yela'gac bunách na' ta'ná:

—Bë'lenë' Lë' didza' gbaz la'y queë' Dios.

³⁰ Ni'r bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Byön chi'i ni, clëg quië uzi'a xbey neda', san quië uzi'li' xbey lbi'ili'. ³¹ Chbdxin dza cuequi xbeynë' bunách yödzyú ni Dios. Na'a chu'në' Dios ni'l tu' xöhui' rna be'i bunách yödzyú ni. ³² Na'a, chqui' luchisë' neda' xtsa' bönni' ludöddë' neda', guna' ga ludúb quia' yúgu'të bunách.

³³ Didza' ni bë'ë Jesús nac bë' nac gatië'. ³⁴ Të Jesús bunách zian na', ta'ná:

—Netu' byönitu' nup gululáb le rna bë' zxba queë' Dios, lë na' rna: “Sóateczë' Cristo.” ¿Nacxcz nac, rnau' Li': “Run bayúdx Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, luchisë' Lë' xtsa'”? ¿Nuzxa na' Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách?

³⁵ Ni'r Jesús rë' lequë':

—Yetú chi'idau'z sóalena' lbi'ili' neda', naca' yení' queëli'. Gul-tá tsal ni zóalena' lbi'ili' len dë queëli' yení', cui gchul nitli'. Nu bönni' rdë' ga chul xöhui' cutu nöznë' gazx zijë'. ³⁶ Tsal ni zóalena' lbi'ili' neda', naca' yení' queëli'. Gul-tsejlë' neda' naca' yení' queëli' quië glé'ili' yení' na' nac gdu.

Cati' budx bë'ë didza' ni Jesús, yhuöjë' yajcachi' lahuë' lauquë'.

Le run nigui bunách judío, cui la'yejlë' Jesús

³⁷ Zal-la' benë' Jesús zian yöl-la' huac lauquë', cutu gulye'jlë' Lë'. ³⁸ Cni gac quië butság lë na' buzujë' lu guich Isaías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, gnë':

Xan, ¿nuzxa caz gyejlë' didza' bë'tu'?

¿Nuzxa caz bului'inë' lei Xanru' yöl-la' huac queë'?

³⁹ Cni gac, cutu gac la'yejlë'ë Jesús. Gac ca na' gnë' ca' Isaías:

⁴⁰ Dios benë' ga gulachúl gulanitië',

Ati' guc zid ládxi'dau'quë'
 Cui la'lé'inë' len yěj lauquë',
 Len cui la'yéjni'në' lu icj ládxi'dau'quë'.
 Cutu luhuöaquë' quia' quië úngaca'-në'.

⁴¹ Bë'ë didza' ni Isaías le blé'inë' yöl-la' yení' queë' Cristo, len
 bë'ë didza' ca nac queë' Lë'.

⁴² Zal-la' rac cni, gulayejlë' Jesús bunách zian, len ga bdxintë
 gulayejlë'ë Lë' la'quë' bönni' uná bë', san le tádxinë' yugu'
 bönni' gdaul fariseo, cutu glunë' lna' lau queë' yalj lulu, cui
 lubijë' lequë' tsaz ga na' tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios. ⁴³ Cni
 glunë' le tunrë' zxön le tun lequë' ba la'n bunách ca le runë'
 lequë' ba la'n Dios.

Didza' bë'ë Jesús lun ga grugu quegac bunách cuta'yejlë'

⁴⁴ Bë'ë zidzj didza' Jesús, rnë':

—Nu bönni' rejlë'ë neda', clëg neda'z rejlë'ë, san rejlë'ë ca'
 Xuza' nasölë'ë neda'. ⁴⁵ Lëzca' cni, nu bönni' rlé'inë' neda',
 rlé'inë' ca' Xuza' nasölë'ë neda'. ⁴⁶ Neda' naca' yení' len
 bida' yödzlyú ni, cui luga'në' ga chul xöhui' yúgu'të bönni'
 la'yejlë'ë neda'. ⁴⁷ Chqui' ryönnë' xtidza'a bönni' len cutu
 runë' lei ba la'n, clëg neda' gchuga' queë' bönni' na', le bida'
 ni, clëg quië gchuga' quegac bunách yödzlyú ni, san quië
 uslá' bunách yödzlyú ni. ⁴⁸ Nu bönni' ruzóë' neda' tsla'l len
 cutu rzi' lu në'ë xtidza'a, chzoa le gchugu queë' bönni' na'.
 Didza' na' chbë'lëna' lbi'ili' nac tu le gchugu queë' bönni' na'
 dza udx. ⁴⁹ Cni nac, ru'a didza', clëg racz quia', san gudxë'
 neda' Xuza' nasölë'ë neda' le ral-la' gnia', lenca' ca ral-la' gu'a
 didza'. ⁵⁰ Nözda' gna bë'ë cni Dios quië gata' quegac bunách
 yöl-la' na'bán gdu. Cni nac, didza' na' ru'a, ru'a didza' ca na'
 chgudxczë' neda' Xuza'.

13

Jesús rguibë' ní'aquë' bönni' usëd queë'

¹ Ni' nac dza zi'a gdxin Lni Pascua cati' tu'spanë' ca benë'
 Dios, bubijë' luyú Egipto bunách queë'. Nözcznë' Jesús chb-
 dxin dza queë' gatië', cati' ral-la' uzë'ë yödzlyú ni, huöjë' ga
 zoë' Xuzë'. Ca na' nadxi'inë' bunách queë' nacuá' yödzlyú ni,
 na'a nadxi'inë' lequë' ga gdxintë gatië' uláz quequë'.

² Chnagú'u yöl-la' Judas Iscariote, zxi'në' tu bönni' lë' Simón,
 Satanás tu' xöhui', quië udödë' Jesús lu na'gac nup ludödi Lë'.
³ Nözcznë' Jesús ca nac, brujë' ga zoë' Dios, len huöjë' ca' ga na'
 zoë' Dios, ati' chnudödë' lu në'ë Lë' Dios Xuzë' gdu'të yöl-la'
 uná bë' queë'. ⁴ Qui lë ni na', cati' ni' tahuë', gyasë' Jesús
 len gduë' lari' rxoa yenë'. Gdel-lë'ë tu lari' ruzxini na'ru' le
 bdë'ë lë'ë. ⁵ Ni'r gdë'ë nis lu zxiga' guia, ati' gzu lahuë' rguibë'

ní'aquë' bönni' usëd queë', len ruzzinë' ní'aquë' len lari' na' da' lë'ë.

⁶ Catì' bdxinë' ga rō'ë Simón Pedro, Pedro na' rē' Lē':

—Xan, ¿naru' Li' quibtsu' ni'a?

⁷ Bubi'ë didza' Jesús, rē' lē':

—Lē ni runa', cutu réjni'nu' na'a, san huadzéy tséjni'nu'.

⁸ Ni'r Pedro rē' Lē':

—Cutu quibczu' Li' ni'a.

Jesús rē' lē':

—Chqui' neda' cutu quiba' li', cutu ca' sáqui'nu' gunu' neda' tsazxōn.

⁹ Ni'r Simón Pedro rē' Lē':

—Xan, clëgz ni'a quibu', san quibu' ca' na'a len icja'.

¹⁰ Jesús rē' lē':

—Nu nayár, ní'azë' run bayúdx tsar, le nacczë' dxi'a gdutë', ati' lbi'ili' nacli' dxi'a, san clëgz yúgu'tëli'.

¹¹ Gnë' cni Jesús: “Clëgz yúgu'tëli' nacli' dxi'a”, le nözcznë' nulquë' na' udödë' Lē'.

¹² Gdöd gdibë' ní'aquë' Jesús, buguel-lë'ë lari' na' buxóa yenë'. Bubö'ë ga tahuë', ati' rē' lequë':

—¿I réjni'li' lē na' zi'a bena' queëli'? ¹³ Lbi'ili' rui'li' la' “Bönni' Usëdi”, lenca' “Xan”. Dxi'a nac ca rnali', le cni naca'.

¹⁴ Na'a, chqui' neda' naca' Xanli' len Bönni' Usëdi queëli', ati' gdiba' ní'ali', lëzca' cni ral-la' gunli' lbi'ili', quibli' ni'a lza'li' tuli' yetuli'.

¹⁵ Tu le bului'ida' lbi'ili' quië gunli' lbi'ili' ca na' bena' neda'.

¹⁶ Le nactë rëpa' lbi'ili': Cutu náctërë' blau ca xanë' bönni' huen dxin, ati' bönni' gbaz cutu náctërë' blau ca nu nasöla' lë'.

¹⁷ Chqui' réjni'li' yúgu'të lē ni, bica' ba lbi'ili' chqui' gunli' cni.

¹⁸ Didza' ni ru'a cutu rëpa' yúgu'tëli'. Nözcza' nup gröcza' neda', san run bayúdx utság lē na' nayúj lu guich la'y, rna: “Nu rágulen neda' tsazxōn, nu ni tá'baga' neda'.”

¹⁹ Na'a rguíxjöi'da' lbi'ili' zi'al ca gac, quië cati' gac cni, tséjlë'li' zoacza' neda'.

²⁰ Le nactë rëpa' lbi'ili': Nu bönni' gunë' ba la'n gbaz gsöla'a neda', neda' ca' gunë' ba la'n, ati' nu bönni' gunë' neda' ba la'n, gunë' ca' ba la'n Xuza', nasölë'ë neda'.

Rguíxjö'ë Jesús ca gunë' Judas, udödë' Lē'

²¹ Catì' budx bë'ë didza' ni Jesús, bui'nnë' ati' yalj lulu gnë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili': Tu bönni' nutsë'ë ladjli' udödë' neda'.

²² Ni'r guluyú lau lza'quë' tuë' yetúë' bönni' usëd queë' len gulabö'tsquë' baguí'i ta'náb ládxi'quë' nuzxa qui na' gnë' cni Jesús.

²³ Tuë' bönni' usëd queë' Jesús, bönni' na' Jesús nadxi'inë' lë', zoë' cuit lë'ë.

²⁴ Simón Pedro bulá' bului'izë' bönni' ni quië gnabnë' Jesús nuzxa qui na' gnë' cni.

²⁵ Ni'r bönni' na' zoë' cuit lë'ë Jesús rē' Lē':

—Xan, ¿nuzxa na' ru'u didza' qui?

²⁶ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Naquë' bönni' na' gu'a-në' yöt xtil nabís.

Ni'r buspisë' yöt xtil na', len bëlë' queë' Judas Iscariote, xxi'në' bönni' lë' Simón. ²⁷ Gdöd gdahuë' yöt xtil na' Judas, gyaz icj ládxi'dau'huë' Satanás tu' xöhui'. Ni'r Jesús rë' lë':

—Lë' na' gunu', yjentë na'a.

²⁸ Cutu ta'yéjni'në' bizx quië na' gudxë' lë' cni Jesús yezíca'rë' bönni' uséd queë' rō'quë' tahuë'. ²⁹ Le nu'ë Judas bzud dumí quequë', táquinë' la'quë' gudxë' lë' Jesús: “Yajxí' le gáguru' lni”, o gnë': “Bë' lati' quegac bunách yechi'.” ³⁰ Cati' budx gdahuë' yöt xtil na', len ni' nac chdzö'l, la' brujtë' Judas.

Tu zxba cub

³¹ Cati' chbrujë' Judas na', ni'r gnë' Jesús:

—Na'a chzoa gla' lahui yöl-la' yení' quia' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, len gla' lahui ca' yöl-la' yení' queë' Dios. ³² Chqui' gla' lahui yöl-la' yení' queë' Dios ni'a quia' neda', Zxi'në', lëzca' Lëczë' Dios gunë' ga gla' lahui yöl-la' yení' quia' neda', Zxi'në', len la' guntë' cni. ³³ Zxi'na'dau', yetú ch'iz zóalena' lbi'ili'. Uguiljli' neda', ati' ca na' chgúdxgaca-në' bönni' judío, lëzca' cni rëpa' lbi'ili' na'a: Ga na' tsija' neda', cutu gac guidli' racz queëli'. ³⁴ Tu zxba cub rna bé'ida' lbi'ili' le rna cni: “Gul-dxi'i lza'li' tuli' yetuli’”. Ca na' neda' nadxi'ida' lbi'ili', lëzca' cni ral-la' gdxili' lza'li' tuli' yetuli'. ³⁵ Chqui' huadxí'i lza'li' tuli' yetuli', láquibe'i yúgu'të bunách da'li' neda'.

Rnë' Jesús gnë' Pedro cutu nunbë'ë Lë'

³⁶ Ni'r gnabnë' Jesús Simón Pedro, rnë':

—Xan, ¿gazxcz tsiju'?

Bubi'ë didza' Jesús, rnë':

—Ga na' tsija' neda', cutu gac sálenu' neda' na'a, san huadzéy guidu' ga tsija' neda'.

³⁷ Pedro rë' Lë':

—Xan, ¿bizx quië cutu gac sálena' Li' na'a? Chzoa' udöda' yöl-la' na'bán quia', gatia' le nadxi'ida' Li'.

³⁸ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—¿Naru' udödu' yöl-la' na'bán quiu' le nadxi'inu' neda'? Le nactë rëpa' li', tsonn lzu tá'bagu'u, gnau' cutu núnbë'u neda' zi'al ca cödxba' xxi'n druz.

14

Naquë' Jesús nöz tséjlenru' gdxinru' ga zoë' Dios Xuz

¹ Rnë' Jesús:

—Cutu gchixi icj ládxi'dau'li'. Gul-tsejlë' Dios, len gul-tsejlë' ca' neda'. ² Lu yu'u lidxë' Xuza' latj zian nacuá'. La'naru' cu nac cni, neda' chgudxcza' lbi'ili'. Tsija' na'a, tsajpá'a queëli' latj ga tsajsoali'. ³ Chqui' huayija' len tsajpá'a queëli' latj ga

tsajsoali', huöda' leyúbl, uchë'a lbi'ili' latj quia', quië ga na' tsajsóa' neda', ni' tsajsoali' ca' lbi'ili'. ⁴ Nőziczli' ga ni' tsija', len núnbë'li' ca' nöz.

⁵ Tomás rë' Lë':

—Xan, cutu nőzitu' gazx na' tsiju'. ¿Nacxcz gac gúnbë'tu' nöz?

⁶ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Neda' naccza' nöz, len naca' ca' le nac gdutë li, len naca' ca' Nu nabánigac bunách. Ni'a quia' neda'z gac nu gdxin ga zoë' Dios Xuz. ⁷ La'naru' núnbë'li' neda', Xuza' ca' núnbë'li'-në'. Na'a, núnbë'li'-në' len chblé'ili'-në'.

⁸ Ni'r Felipe rë' Lë':

—Xan, buluí'i netu' Xuzu', ati' nactë queëtu'.

⁹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Felipe, xtsey chguc zóalena' lbi'ili'. ¿Naru' cu núnbë'tsu' neda'? Nu bönni' rlé'inë' neda', rlé'inë' ca' Xuza'. ¿Rnatsu': "Buluí'i netu' Xuzu'?" ¹⁰ ¿Naru' cu réjlë'u zóalencza'-në' Xuza', ati' Xuza' zóalenczë' neda'? Yugu' didza' ni ruí'lëna' lbi'ili', clëg racz quia' ru'a didza' ni, san Xuza' zóalenczë' neda', Lëczë' runë' dxin ni. ¹¹ Gul-tsejlë' neda', zóalencza'-në' Xuza', ati' Xuza' zóalenczë' neda'. Chqui' cugác gunli' cni, gul-tsejlë' neda' ni'a quegac dxin ni runa'. ¹² Le nactë rëpa' lbi'ili': Yugu' dxin ni runa' neda', lëzca' cni gunë' bönni' na' rejlë'ë neda', ati' le zxöntër ca' gunë' bönni' na' le huöja' ga zoë' Dios Xuz. ¹³ Yúgu'të le gnabli' lahuë' Dios Xuz len ugunli' dxin la' neda', neda' guna' lë na' gnabli', quië ulu'a lahui yöl-la' yení' zxön queë' Dios Xuz neda', Zxi'në'. ¹⁴ Bíti'tëz bi gnabli' len ugunli' dxin la' neda', neda' guna' lei.

Gsölë'ë Dios Bö' La'y Jesús, dusóalenë' bunách queë'

¹⁵ Rnë' ca' Jesús:

—Chqui' nadxi'ili' neda', gul-gún le rëpa' lbi'ili', ¹⁶ ati' neda' gáta'yua' lahuë' Dios Xuz, ati' Lë' gsölë'ë queëli' Nu yubl Nu gaclen lbi'ili', Nu hui' zxön lbi'ili', len sóalenczë lbi'ili'. Nu ni nac Dios Bö' La'y, Nu rui' didza' gdutë li. ¹⁷ Cutu gac luzi' xbë' Lë' bunách yödzyú ni, le cutu gac la'lé'inë' Lë' len cutu gac lumbë'ë Lë', san zóalenczë' lbi'ili', ati' soë' lu icj ladxí'dau'li'. ¹⁸ Cutu uca'na' lbi'ili' ca yugu' bi'ü uzëbdau'. Huöda' dusóalena' lbi'ili'. ¹⁹ Yetú chí'idau'z cutur la'le'i neda' bunách yödzyú ni, san lbi'ili' ulé'ili' neda'. Le zoacza' nabana' neda', lbi'ili' ca', tsaz soali' gbanli'. ²⁰ Dza ni'r cati' dusóalenë' lbi'ili' Dios Bö' La'y na', gnőziczli' zóalencza'-në' Xuza' Dios, ati' lbi'ili' zóaleni' neda', ati' neda' ca' zóalencza' lbi'ili'. ²¹ Nu bönni' rzi' lu në'ë xtidza'a len runë' ca rna, nac bë' nadxi'inë' neda' bönni' na'. Xuza' Dios gdxí'inë' bönni' na' nadxi'inë' neda', ati' neda' gdxí'ida'-në' bönni' na' len uluí' lahua' lahuë'.

²² Judas rē' lē', san clēg Judas Iscariote, rnē':

—Xan, ¿nacxcz gac ulu' lau' lautu' netu', len cutu ulu' lau' laugac bunách yōdzlyú?

²³ Bubi'ē didza' Jesús, rē' lē':

—Gunē' ca rna xtidza'a bōnni' nadxi'inē' neda', ati' Xuza' Dios gdx'i'inē' bōnni' na', ati' guidtu' dusóalentu'-nē' bōnni' na' lu icj lādxi'dau'huē'. ²⁴ Cutu runē' ca rna xtidza'a bōnni' cunadxi'inē' neda'. Didza' na' byōnili' bē'a neda', clēgz quia' na', san nac queē' Dios Xuz nasōlē'ē neda'.

²⁵ 'Rēpcza' lbi'ili' yugu' lē ni tsal ni zóalena' lbi'ili', ²⁶ san gáclenē' lbi'ili' len hui' zxōnē' lbi'ili' Dios Bō' La'y, Nu na' gsōlē'ē queēli' Xuza' Dios le ugunli' dxin la' neda'. Usēdnē' lbi'ili' yúgu'tē, len usē'ē lādxi'li' ca nac yúgu'tē didza' na' chgudxa' lbi'ili'.

²⁷ 'Ruca'na' queēli' le cuequi dxi lādxi'li'. Runna' queēli' le rō' dxi lādxi' quia'. Le rō' dxi lādxi' na' runna' queēli' cutu nac ca le tunn queēli' bunách yōdzlyú ni. Cutu gchixi icj lādxi'dau'li, len cutu gadxi gdzōbili'. ²⁸ Chbyōnili' ca na' chgudxa' lbi'ili': Huōja', ati' huōda' dusóalena' lbi'ili'. La'naru' nadxi'ili' neda', udzījili' cati' ni' gudxa' lbi'ili' huōja' ga zoē' Dios Xuz, le náctērē' blau Dios ca neda'. ²⁹ Na'a, chgudxa' lbi'ili' zi'al ca zi'a gac, quiē cati' gac cni, tséjlē'li' neda'.

³⁰⁻³¹ 'Cutur gūí'lēna' lbi'ili' didza' zian, le za' tu' xōhui', nu rna be'i bunách yōdzlyú ni. Zal-la' cutu bi dē lu nē'i bi gun quia' neda', cni ral-la' gac quiē láquibe'i bunách yōdzlyú ni nadxi'ida'-nē' Dios Xuz, len runa' ca na' chgudxē' neda' guna'. Gul-tsás, uza'ru' ni.

15

Ca nac qui lba uva len xzuza' nē'i lba na'

¹ Lēzca' cni gudxē' lequē' Jesús:

—Naca' neda' ca tu lba uva le nac gdu, ati' Xuza' naquē' ca bōnni' guz gu'n run chi'ē lba na'. ² Ugúē' yúgu'tē xzuza' nē'i lba na' naca' neda', le cutu bi ta'bía, ati' uchi'ē yúgu'tē xzuza' nē'i na' ta'bía, quiē la'bía yelati'. ³ Lbi'ili' chnaci' dxi'a ni'a qui didza' na' chgudxa' lbi'ili'. ⁴ Gul-da'tecz neda', ca na' neda' dá'tecza' ca' lbi'ili'. Ca nac qui xzuza' nē'i lba na', cutu gac bi cuia racz qui, chqui' cuda'tecz lba na', lēzca' cni nac queēli', cutu bi gac gunli' chqui' cutu tá'teczli' neda'.

⁵ 'Naca' neda' ca lba na', ati' lbi'ili' nacli' ca xzuza' nē'i. Nu bōnni' dá'teczē' neda', ca na' neda' dá'tecza' lē', bōnni' ni naquē' ca xzuza' nē'i lba na' rbia szxōni, le chqui' nulá'alēnli' neda', cutu bi gac gunli'. ⁶ Nu bōnni' cu dá'teczē' neda', gac queē' ca rac quegac xzuza' nē'i lba na' cunacgac dxi'a,

ta'ru'në' xzuza' në'i na' ati' la'bídx. Cati' chnabidxgac xzuza' në'i na', lutubë' leygac len la'gu'ë leygac lu gui', ati' tséguigac.

⁷ 'Chqui' tá'teczli' neda', len gunli' ca rna xtídz'a, huac gnabli' bi gué'nili', ati' neda' guna' lë na' gnabli'. ⁸ Gunli' ba la'n Xuza' Dios cati' gunli' xchinë', gacli' ca xzuza' në'i lba na' ta'bía, len cni gac bë' nacli' gdu bönni' ta'dé'ë neda'. ⁹ Ca na' nadxi'inë' neda' Dios Xuz, lëzca' cni nadxi'ida' lbi'ili'. Gul-guntecz ca ral-la' gunë' bönni' nadxi'ida'-në'. ¹⁰ Chqui' gunli' ca rëpa' lbi'ili', gunli' ca ral-la' gunë' bönni' nadxi'ida'-në', ca na' neda' ca' runa' ca chgudxë' neda' Xuza' Dios guna', len rúntecza' le rdzag ladxë'ë Dios nadxi'inë' neda'.

¹¹ 'Yugu' didza' ni rëpa' lbi'ili' quië udzójilenli' tsazxön neda' len gac gdu ca na' udzójili'. ¹² Lë ni nac le rëpa' lbi'ili' gunli'. "Gul-dxí'i lza'li' tuli' yetuli', ca na' neda' ca' nadxi'ida' lbi'ili'." ¹³ Cutu gac gdxí'irnë' lzë'ë bönni' ca nu udöd yöl-la' na'bán qui, gatië' bönni' na' quië gáclenë' yugu' böchi' lzë'ë le nadxi'inë' lequë'. ¹⁴ Lbi'ili' nacli' böchi' lza'a chqui' gunli' ca na' chgudxa' lbi'ili' gunli'. ¹⁵ Cutur gnia' queëli' nacli' huen dxin quia', le cutu nöznë' bönni' huen dxin nac gunë' xanë'. Neda' chgnia' queëli' nacli' böchi' lza'a, le chbena' ga nözili' yúgu'të le chgudxë' neda' Xuza' guna'. ¹⁶ Clëg lbi'ili' gröli' neda', san neda' gröcza' lbi'ili', len buzóa' lbi'ili' quië tseajli' bi tsjenli', ca na' tun xzuza' në'i lba na' ta'bía szxöni, ati' uga'ntecz lë na' gunli'. Cni gac, gunnë' queëli' Xuza' Dios yúgu'të le gnabli' lahuë' len ugunli' dxin la' neda'. ¹⁷ Lë ni nac le rëpa' lbi'ili' gunli': "Gul-dxí'i lza'li' tuli' yetuli'."

Tu'zóa tsla'l Jesús len nup da'gac Lë' bunách yödzyú

¹⁸ Gnë' ca' Jesús:

—Chqui' tu'zóa lbi'ili' tsla'l bunách yödzyú ni, nözili' chgu-luzóë' neda' tsla'l zi'al ca tu'zóë' lbi'ili' tsla'l na'a. ¹⁹ La'naru' nacli' tuz len bunách yödzyú ni, huala'dxí'i lbi'ili' bunách yödzyú ni ca na' ta'dxí'i lza'gac, san tu'zóa lbi'ili' tsla'l bunách yödzyú ni le cunacli' tuz len leygac, le gröcza' lbi'ili' neda', len bubija' lbi'ili' ladj bunách yödzyú ni. ²⁰ Gul-tsajnéy didza' na' chgudxa' lbi'ili', gnia': "Cutu náctërë' blau bönni' huen dxin ca xanë'." Chqui' gulabía ládxigac neda' bunách, la'bía ládxigac ca' lbi'ili'. Chqui' nacuá' nup tun ca rna xtídz'a, lun ca' ca rna xtídz'a'li' lbi'ili'. ²¹ Yúgu'të lë ni lun queëli' bunách le da'li' neda', le cutu núnbë'gac Dios Xuz nasölë'ë neda'.

²² 'La'naru' cu bida', len la'naru' cu bë'lëna' lequë' didza', cutu la'baguë'ë dul-la', san na'a le bida' ni, cutu bi zoa bi la'në' qui dul-la' nabága'quë' le ubíj lequë' dxi'a. ²³ Nu bönni' ruzóë' neda' tsla'l, ruzóë' ca' tsla'l Xuza' Dios. ²⁴ La'naru' cu bena' yugu' yöl-la' huac ga nacu'ë, yugu' le nutu nu ben ca glac, cutu la'baguë'ë dul-la'. Na'a, gualé'inë' yugu' lë na' bena', ati'

tu'zóe' neda' tsa'l' len tu'zóe' ca' tsa'l' Xuza'. ²⁵ Cni rac, quië utság ca rna xtidzë'e Dios, le nazi' lu na'que', rna: "Tu'zóe' neda' tsa'l' len cutu zoa bizx queë."

²⁶ 'Cati' gdxinë' ni Dios Bö' La'y, Nu rui' didza' gdu'të li, len Nu gaclen lbi'ili' len hui' zxön lbi'ili', Nu na' gsöla'a queëli' uláz queë' Dios Xuz, Nu ni gun lna' lau quia' neda'. ²⁷ Lbi'ili' ca' gunli' lna' lau quia', le zóalenczli' neda' tsaxxön dza ni'të.

16

¹ 'Yugu' didza' ni chgudxa' lbi'ili', cui gac chop ládxi'li'. ² Tsaz lubijë' lbi'ili' ga tu'dubë' tu'sedë' queë' Dios bönni' judío, ati' gdxin dza cati' nu bönni' gdöddë' lbi'ili' gáquinë' dxin queë' Dios runë'. ³ Cni lunë', le cunúnbë'quë' Dios Xuz, len le cunúnbë'quë' neda'. ⁴ Rëpa' lbi'ili' yugu' didza' ni, quië cati' gdxin dza na', tsajneyli' didza' ni chgudxcza' lbi'ili'.

Le gunë' Dios Bö' La'y

Gnë' ca' Jesús:

—Yugu' didza' ni cutu gudxa' lbi'ili' dza ni'të, le ni' zóalencza' lbi'ili'. ⁵ Na'a huöja', tsajsóalena'-në' Dios Xuz, nasölë'e neda', ati' cutu gnábili' neda' nituli' lbi'ili', cugnali': "¿Gazx tsiju?" ⁶ Na'a, le rëpa' lbi'ili' yugu' didza' ni, rsëbi ládxi'li'. ⁷ Neda' rëpa' lbi'ili' le nac gdu'të li. Dxi'ar gac queëli' huöja', le chqui' cuhuöja', cutu dusóalenë' lbi'ili' Dios Bö' La'y, Nu na' gaclen lbi'ili' len hui' zxön lbi'ili', san chqui' huöja', gsöla'a-në', dusóalenë' lbi'ili'. ⁸ Cati' guidë' Lë', gunë' ga láquibe'i bunách yödzyú ni nabága'gac dul-la', len cutu núnbë'gac le nac tsahui', ati' gchuguë' quequë' Dios. ⁹ Nabága'quë' dul-la' le cuta'yejlë'e neda'. ¹⁰ Cutu núnbë'quë' le nac tsahui' le ludöddë' neda', huöja' ga zoë' Dios Xuz, Nu nac tsahui', ati' cutur la'lé'inë' neda'. ¹¹ Gchuguë' quequë' Dios le chbchuguë' qui tu' xöhui' nu rna be'i bunách yödzyú ni.

¹² 'Yela'gac zian didza' rë'nda' gü'l'lena' lbi'ili', san cutu gac tséjni'li' na'a. ¹³ Cati' guidë' Dios Bö' La'y, Nu rui' didza' gdu'të li, Lë' usëdnë' lbi'ili' yúgu'të le nac gdu'të li na', le cutu gu'ë didza' racz queë', san gu'ë yúgu'të didza' na' yönnë' ru'ë Xuza', len gunë' ga gnözili' yúgu'të le ral-la' gac. ¹⁴ Lë' gunë' neda' ba la'n, le si'ë le naqui quia', len gunë' ga gnözili' lei. ¹⁵ Yúgu'të le naqui queë' Dios Xuz naqui quia'. Qui lë ni na' gnia' si'ë le naqui quia', len gunë' ga gnözili' lei.

Yöl-la' rsëbi ladxi' huöac yöl-la' rudziji

¹⁶ Gnë' ca' Jesús:

—Yetú chi'idau'z len cutur glé'ili' neda', ati' yetú chi'idau'z ca' ulé'ili' neda', le huöja' ga zoë' Dios Xuz.

¹⁷ Ni'r të lza'quë' tuë' yetúë' bönni' uséd queë', ta'në':

—¿Bizxa rna didza' ni rë' rë'u? Rnë': "Yetú chi'idau'z, len cutur glé'ili' neda', ati' yetú chi'idau'z ca' ulé'ili' neda', len nac le huöja' ga zoë' Dios Xuz."

¹⁸ Ni'r gulanë':

—¿Bizxa caz rë'ni gna didza' ni, gnë': "Yetú chi'idau'z"? Cutu réjni'tu' didza' ni ru'ë.

¹⁹ Ráquibe'inë' Jesús tē'nnë' la'nabnë' Lë', ati' rë' lequë':

—¿Naru' rnabitsa lza'li' ca nac qui didza' na' bë'a, gnia': Yetú chi'idau'z, len cutur glé'ili' neda', ati' yetú chi'idau'z ca' ulé'ili' neda'? ²⁰ Le nactë rëpa' lbi'ili': Cödxli' len gsëbi ládxi'li', san bunách yödzyú ni ludziji cati' ludöddë' neda'. Ni'r zal-la' gsëbi ládxi'li', huöac yöl-la' rudziji yöl-la' rsëbi ladxi' queëli' cati' ulé'ili' neda'. ²¹ Tu ngul cati' chzoa soabi' bi'idau' queënu, rzaca' rguinu, le chbdxin dza queënu, san cati' chzoabi' tubi' bi'i bönni'dau' queënu, cutur rajneynu lë na' butsagnu, le rudzjinu le chguljbi' tubi' bi'i bönni'dau' yödzyú ni. ²² Lëzca' cni rac queëli', rsëbi ládxi'li' na'a, san huöda' duyúa' lbi'ili', ati' ni'r udziji ládxi'li', ati' cutu sáqui'në' bönni' ugúë' yöl-la' rudziji queëli' na'.

²³ 'Dza ni'r cutu bi gnábili' neda'. Le nactë rëpa' lbi'ili': Yúgu'të le gnabli' lahuë' Dios Xuz, len ugunli' dxin la' neda', Lë' gunnë' queëli'. ²⁴ Ga rdxintë na'a dza cutu rugunli' dxin la' neda' cati' bi rnábili'-në' Dios Xuz. Gul-náb cni, ati' gdél-li'li' lë na' gnabli', quië gac gdu yöl-la' rudziji queëli'.

Ruxicjë' Jesucristo lu le rac yödzyú ni

²⁵ Gnë' ca' Jesús:

—Yugu' lë na' chbë'lëna' lbi'ili' didza' bena' lsaqui'. Huadxín dza cati' cutur güi'lëna' lbi'ili' didza' le runa' lsaqui', san yalj lulu güi'lëna' lbi'ili' didza' ca nac queë' Dios Xuz. ²⁶⁻²⁷ Dza na' gnabli' lahuë' Dios len ugunli' dxin la' neda', ati' rëpa' lbi'ili', cutu gun bayúdx gáta'yua' lahuë' Dios Xuz uláz queëli', le nadxi'inë' lbi'ili' Lëczë' Dios Xuz. Nadxi'inë' lbi'ili' le nadxi'ili' neda' len réjlë'li' bruja' ga zoë' Dios. ²⁸ Bruja' ga zoë' Dios Xuz, len bdxina' yödzyú ni. Yetú ca', uca'na' yödzyú ni, ati' huöja' ga zoë' Dios Xuz.

²⁹ Ni'r glë' Lë' bönni' usëd queë', ta'në':

—Na'a ru'u didza' yalj lulu, len cutur runu' lsaqui'. ³⁰ Na'a ráquibe'itu' nöcznu' Li' yúgu'të len cutu run bayúdx nu bi gnabi yudxi Li', le rguíxjöi'nu' netu' le zi'a gnabtu'. Qui lë ni na' réjlë'tu' bruju' ga zoë' Dios.

³¹ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—¿Naru' réjlë'tsali' neda' na'a? ³² Gul-yú, huadxín dza, len chrdxin dza na', cati' gáslasli' qui queëli', uca'nli' neda' tuza', san cutu soa' tuza', le zóalenczë' neda' Dios Xuz. ³³ Yugu'

didza' ni chgudxa' lbi'ili' quië cuequi dxi ládxi'li', le nacli' quia' neda'. Yödzlyú ni gac queëli' le usaca' zi' lbi'ili', san gul-típ ládxi'li'. Neda' chbuxicja' lu le rac yödzlyú ni.

17

Jesús rnabné' Dios gáclenē' nup da'gac Lē'

¹ Budx bē'ē yugu' didza' ni Jesús, bchis lahuē', ruyúē' yehua' yubál, rnē':

—Dios Xuz, chbdxin dza. Ben ga gla' lahui yöl-la' yení' quia' neda', Zxi'nu', quië gac guna' ga gla' lahui yöl-la' yení' quiu' Li'. ² Ben cni le chnudödu' lu na'a yöl-la' uná bē' gna bé'ida' yúgu'tē bunách, len gu'a yöl-la' na'bán gdu quegac yúgu'tē nup na' chbennu' quia'. ³ Lē ni nac yöl-la' na'bán gdu na', le núnbē'quē' Li', nacu' la'z dui Dios gdu, len le núnbē'quē' ca' neda', Jesucristo, ati' Li' nasölu'u neda'.

⁴ 'Neda' chbena' ga nalá' lahui yöl-la' yení' quiu' yödzlyú ni, len chbudx bena' dxin na' budödu' lu na'a. ⁵ Na'a, Xuz, ben ga gla' lahui yöl-la' yení' napa' tsazxón len Li', gac quia' yöl-la' yení' na' guta' quia' tsazxón len Li' dza ni'tē zi'a gata' yödzlyú.

⁶ 'Chbulu'a lahui le nacu' Li' lauquē' bönni' ni bennu' quia', nup na' bubiju' ladj bunách yödzlyú. Gláquinē' quiu' bönni' ni, ati' bēnngacu'-nē' quia', ati' tunē' ca rna xtidzu'u. ⁷ Na'a nözcne' lu na'u Li' za'c yúgu'tē lē na' bennu' quia', ⁸ le chbudöda' lu na'quē' didza' na' budödu' Li' lu na'a neda', ati' lequē' nazí' lu na'quē' lei, len táquibe'inē' bruja' ga zu' Li', len ta'yejlē'ē Li' nasölu'u neda'.

⁹ 'Neda' ráta'yua' Lau' gáclenu' lequē'. Ráta'yua' Lau', clēg gáclenu' yúgu'tē bunách yödzlyú, san gáclengacu'-nē' bönni' ni chbēnngacu'-nē' quia', le náquicnē' quiu'. ¹⁰ Yúgu'tē nup náquigac quia' náquigac ca' quiu', ati' nup na' náquigac quiu' náquigac ca' quia', ati' ca nacgac nup na' ruluí' lahui yöl-la' yení' quia'.

¹¹ 'Na'a, cutur uga'na' yödzlyú ni, san luga'nē' yödzlyú yugu' bönni' ni, ati' neda' dusóalena' Li'. Xuz La'y, len yöl-la' huac quiu' ben chí'i nup ni chbennu' quia', quië lacquē' tuz, ca na' nacru' tuz rē'u. ¹² Cati' ni' gzóalena' lequē' yödzlyú ni, ben chí'igaca'-nē', buguna' dxin yöl-la' huac na' bennu' quia'. Nup na' bennu' quia', ben chí'igaca'-nē', ati' nitúē' cutu bunitia'-nē', san tuzē' bönni' na' naquē' ca zxi'n tu' xöhui', len ral-la' nitiē' tsaz, quië utság le nayúj lu guich la'y.

¹³ 'Na'a dusóalena' Li', san tsal ni zoa' yödzlyú ni, ru'a yugu' didza' ni quië gac gdu quequē' yöl-la' rudziji ca na' rac quia' neda' yöl-la' rudziji. ¹⁴ Neda' chbudöda' lu na'quē' xtidzu'u, ati' tu'zóa lequē' tsal bunách yödzlyú ni le cunacquē' tuz len leygac, ca na' nac quia' neda', cutu naca' tuz len bunách

yödzlyú ni. ¹⁵ Ráta'yua' Lau', clëg cuacu'-në' yödzlyú ni, san gun chí'igacu'-në', cui la'dzunë' lu na' tu' xöhui'. ¹⁶ Cutu nacquë' tuz len bunách yödzlyú ni ca na' nac quia' neda', cutu naca' tuz len bunách yödzlyú. ¹⁷ Bubíj quizi quiu' lequë', ugunu' dxin le nac gdutë li. Le nac gdutë li na' nac xtidzu'u. ¹⁸ Ca na' benu' Li', bsölu'u neda' ladj bunách yödzlyú ni, lëzca' cni runa' neda', rsöla'gaca'-në' ladj bunách yödzlyú. ¹⁹ Le nadxí'igacda'-në' rudöd cuina' quiu', quië lurujë' ca' lequë' quizi quiu' le nazí' lu na'quë' le nac gdutë li.

²⁰ 'Ráta'yua' Lau', clëg quégaczë' bönni' ni, san lëzca' quequë' bönni' ni' la'yejlë'ë neda' ni'a qui didza' lu'ë bönni' ni. ²¹ Ráta'yua' Lau' gunu' ga lacquë' tuz yúgu'të', len lacquë' ca' tuz len rë'u, ca na' nacu' Li', Xuza', nacu' tuz len neda', ati' neda' ca', naca' tuz len Li'. Cni ral-la' lacquë' quië la'yejlë' yezica' bunách yödzlyú ni, bsöla'czu' neda' Li'. ²² Yöl-la' yení' na' bennu' quia', neda' bë'a ca' quequë', quië lacquë' tuz, ca na' nacro' tuz rë'u. ²³ Li' nacu' tuz len neda', ati' neda' gaca' tuz len lequë', quië gac gdu ca nacquë' tuz, len cni láquibe'i yezica' bunách yödzlyú ni, bsöla'czu' neda' Li', ati' nadxí'igacdu'-në' ca na' nadxí'inu' neda'.

²⁴ 'Xúza'dau', rë'nda' la'cuá'lenë' neda' ga na' tsajsó'a bönni' ni bënnagacu'-në' quia', quië la'lé'inë' yöl-la' yení' na' bennu' quia' le nadxí'inu' neda' dza ni'të, cati' zi'a gunu' yödzlyú. ²⁵ Xuza' tsahui', cutu núnbë'gac Li' bunách yödzlyú ni, san neda' núnbë'cza' Li', ati' yugu' bönni' ni chnözcnë' bsöla'czu' neda' Li'. ²⁶ Bena' ga nözcnë' le nacu' Li', len gunra' ca' ga la'nöznë' lë ni quië ca na' nadxí'inu' Li' neda', lëzca' cni la'dxí'i lza'quë', ati' gaccza' ca' tuz len lequë'.

18

Ta'zönë' Jesús

¹ Cati' budx bë'ë yugu' didza' ni Jesús, brujë' ni' ati' zéajlenë' yugu' bönni' usëd queë'. Gdödë' yetslá'a yegu Cedrón len bdxinë' ga ni' dë tu la' yël, ati' latj ni gyázlenë' yugu' bönni' usëd queë'. ² Lëzca' Judas, bönni' na' udödë' Jesús, nunbë'ë la' yël na', le butubë' ni' Jesús zian lzu yugu' bönni' usëd queë'. ³ Ni'r bchë'ë Judas tu cö' bönni' rjaquë' gdil-l len yugu' bönni' ni'a na'quë' bxuz uná bë' len ni'a na'quë' bönni' gdau' fariseo, ati' yjaquë' ga ni' zoë' Jesús, nua'quë' yugu' gui' yör, len yugu' le ta'neynë'. ⁴ Ni'r, le nözcnë' Jesús yúgu'të le ral-la' gac queë', brujë' ga ni' zoë' len rë' lequë':

—¿Nuzxa rguiljli'?

⁵ Gulubi'ë didza', të' Lë':

—Jesús, bönni' Nazaret, rguiljtu'-në'.

Jesús rë' lequë':

—Néda'cza'.

Zóalenë' ca' lequë' Judas, bönni' na' rudödë' Jesús lu na'quë'.
 6 Cati' Jesús gudxë' lequë': “Néda'cza'”, ni'r gulubiguë'ë guzcudzu'l len guladzö'ë lyu. 7 Jesús gnabnë' lequë' leyúbl, rnë':

—¿Nuzxa rguiljli'?

Të' Lë':

—Jesús, bönni' Nazaret, rguiljtu'-në'.

8 Ni'r bubi'ë didza' Jesús, rnë':

—Chgudxa' lbi'ili', néda'cza'. Chqui' rguiljli' neda', gul-güi'-quë' latj tshuöjquë' bönni' ni.

9 Cni gnë' Jesús quië butság didza' na' bë'ë, gnë': “Nup ni bennu' quia', nitúë' cutu bunitia'-në'.” 10 Ni'r, le nu'ë guia tuchi' Simón Pedro, gleycjë' lei, len bentë' huë' Malco, huen dxin queë' bxuz blau, bchuguë' guid naguë' yubél bönni' na'.

11 Ni'r Jesús rë' Pedro na':

—Bugú'u lidx, guia tuchi' quiu'. ¿Naru' cu ral-la' saca' quia' lë na' chnunë' quia' Xuza'?

Rdxinë' Jesús lahuë' bxuz blau

12 Gulazönë' Jesús len glúguë'ë Lë' bönni' na' rjaquë' gdil-l len bönni' na' nacu'ë lu në'ë, lenca' yugu' bönni' ni'a na'quë' bönni' judío uná bë'. 13 Ni'r gulachë'ë Lë' zi'al lahuë' Anás, le naquë' xtau' zxi'në' Caifás, bönni' naquë' bxuz blau iz na'. 14 Naquë' Caifás bönni' na' buzéjni'në' yugu' bönni' judío uná bë', bului'inë' lequë' dxi'ar gac gatië' tuzë' bönni' len clëg nit gdutë yödz quequë'.

Rnë' Pedro: “Cutu núnbë'a-në' Jesús”

15 Yjaquë' cúdzu'lë' Jesús Simón Pedro len yetúë' bönni' uséd queë' Jesús, zajnaquë' Lë'. Bönni' uséd ni gyázlenë' Jesús lö'a qui lidx bxuz blau, le nunbë'ë lë' bxuz blau na'. 16 Buga'në' Pedro ni'l ga nu ryaz lö'a na'. Qui lë ni na' burujë' bönni' uséd na' nunbë'ë lë' bxuz blau, ati' bë'lenë'-nu didza' ngul na' run chi'inu ga nu ryaz lö'a na', len benë' ga gyazië' Pedro lö'a. 17 Ni'r rënu Pedro ngul na' run chi'inu ga nu ryaz lö'a, rnanu:

—¿Naru' cu da'u ca' li' bönni' ni?

Bubi'ë didza' Pedro, rnë':

—Clëg neda'.

18 Le run ziaq, nabéquiquë' gui' yugu' bönni' huen dxin len yugu' bönni' ni'a na'gac bunách gdau', ati' zuicnë' ra' gui' na', tu'tsë'i cuinquë'. Lëzca' zuilenë' lequë' Pedro, rutsë'i cuinë'.

Bxuz blau rnabi yudxnë' Jesús

19 Ni'r gnabi yudxnë' Jesús bxuz blau quië gnöznë' nupx da'gac Lë' len naxc nac le rusédnë' bunách Jesús. 20 Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Yalj lulu bë'lëna' yúgu'të bunách didza'. Busëdtecza' lequë' gap nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios lenca' nchil gdau', ga ni' tu'dubë' yúgu'të bönni' judío, len cutu bi didza' bë'a bagachi'z. ²¹ ¿Bizx quië rnabi yudxnu' neda'? Gnabi yudxi nup ni' gulayöni didza' bë'lëna' lequë'. Byutsca', nözcne' didza' na' bë'lëna' lequë' bönni' na'.

²² Catì' budx bë'ë didza' ni' Jesús, gdapë'ë ru'ë Jesús bönni' ni'a na'gac bunách gdau' zoë' ni', rnë':

—¿Naru' cni rubi'tsu' didza' lahuë' bxuz blau?

²³ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Chqui' cugnía' dxi'a, gdixjö' bizxal didza' bë'a cunác dxi'a, len chqui' guc dxi'a didza' bë'a, ¿bizx quië na' gdapu'u neda'?

²⁴ Ni'r bsölë'ë Jesús náguë'ë Anás na', ati' guluschinë' Lë' lahuë' Caifás, naquë' gdu bxuz blau.

Leyúbl rnë' Pedro: "Cutu núnbë'a-në' Jesús"

²⁵ Catì' ni' zuinë' Pedro ra' gui' rutsë'i cuinë', glë' lë' bönni' nacu'ë ni', ta'në':

—¿Naru' cu da'u ca' li' Jesús na'?

Gdá'baguë'ë Pedro, rnë':

—Clëg neda'.

²⁶ Zoë' ni' bönni' huen dxin queë' bxuz blau, naquë' di'a dza queë' bönni' na' Pedro bchuguë' guid naguë', ati' bönni' huen dxin na' rë' Pedro:

—¿Naru' cu blé'icza' li' la' yël ni', dzagu'-në' Jesús?

²⁷ Leyúbl gdá'baguë'ë Pedro, ati' la' grödxteba' zxi'n druz.

Rdxinë' Jesús lahuë' Pilato

²⁸ Ni'r gulachë'ë Jesús, guluzë'ë lidxë' Caifás na', len guladxinë' yúlahui' queë' bönni' rna bë'ë, nazí' lei Pretorio. Chza' rení' dza na' ati' cutu gulayazië' yúlahui' na' bönni' judío, le táquinë' la'baguë'ë zxguia' chqui' la'yazië' ni', le gun ga cugác lahuë' xtsö' Lni Pascua, lni na' tu'spanë' ca benë' Dios, bubijë' bunách Israel luyú Egipto. ²⁹ Ni'r brujë' Pilato, bönni' rna bë'ë na', bdxinë' ga na' nacu'ë, len rë' lequë':

—¿Bizxa ruquili'-në' bönni' ni'?

³⁰ Gulubi'ë didza', të' lë':

—La'naru' cu nu'ë dö' bönni' ni, cutu udödtu'-në' lau'.

³¹ Ni'r rë' lequë' Pilato, rnë':

—Lbi'iczi' gul-chë'ë, len gul-bequi xbey Lë' ca rna bë' zxba queëli'.

Të' lë' bönni' judío, ta'në':

—Cutu dë lu na'tu' nu gdöditu'.

³² Cni guc quië butság xtidzë'ë Jesús, le bë'ë nac ral-la' gatië'.

³³ Ni'r buazië' yúlahui' na' Pilato, ati' bulidzë' Jesús len rë' Lë':

—¿I nacu' Li' Bönni' Rna Bé'inë' Bönni' Judío?

³⁴ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—¿I racz quiu' rnau' cni, o glë li' cni bunách ca nac quia'?

³⁵ Pilato rë' Lë':

—¿Naru' ráquitsanu' naca' judío? Guludödë' Li' lu na'a yugu' bönni' uládz quiu' len yugu' bxuz uná bë'. ¿Bizxa caz benu'?

³⁶ Ni'r bubí'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Rna bë'a neda', san clëg ca ta'ná bë' bunách yödzlyú ni. La'naru' rna bë'a ca ta'ná bë' bunách yödzlyú, la'dil-lë' bönni' da'quë' neda', cui lu'ë latj nu udöd neda' lu na'quë' bönni' judío. Ca rna bë'a neda' cutu nac ca ta'ná bë' bunách yödzlyú ni.

³⁷ Ni'r Pilato rë' Lë':

—¿Nactsu' ca' bönni' rna bë'ë?

Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—Naca' ca na' rnau'. Qui lë ni na' bida' ga gulja' yödzlyú ni, quië guna' lna' lau qui le nac gdutë li. Tu'zë naggac didza' ru'a yúgu'të nup ni tun le nac gdutë li.

³⁸ Pilato rë' Lë':

—¿Bizxa na' le nac gdutë li?

Ta'chuguë' queë' Jesús gatië'

Cati' budx gnë' cni Pilato, burujë' leyúbl ga na' nacu'ë bönni' judío uná bë' na', len rë' lequë':

—Cutu bi dö' rudzölda' nu'ë bönni' ni. ³⁹ Lbi'ili' dë tu le nalëbili' runli' cati' rac Lni Pascua ni, rnabli' lahua' usana'-në' queëli' tuë' bönni' nadzunë'. ¿I rë'nili' usana'-në' queëli' Bönni' Rna Bé'inë' Bönni' Judío?

⁴⁰ Ni'r glu'ë zidzj didza' leyúbl yúgu'të', ta'në':

—Clëg bönni' ni, san Barrabás usanu'-në' queëtu'.

Barrabás na' naquë' gban.

19

¹ Ni'r bchë'ë Jesús Pilato, len benë' ga gulaguinë' Lë' bönni' rjaquë' gdil-l. ² Glunë' tu bregui' zxuza' në'i yötsi' bönni' rjaquë' gdil-l, ati' guludxië' lei icjë' Jesús, len gulugacuë' Lë' tu lari' tunn xna ca nac le tacuë' bönni' ta'ná bë'ë. ³ Ni'r gulabiguë'ë lahuë' Jesús, len të' Lë':

—Bica' bau' Li', Bönni' Rna Bé'inë' Bunách Judío.

Ni'r gulagapë'ë lau ru'ë.

⁴ Ni'r burujë' leyúbl Pilato, len rë' yugu' bönni' judío uná bë', rnë':

—Gul-yú, ubija'-në' lauli' ni quië gnözili' nitú le nac dö' cutu rudzölda' nu'ë bönni' ni.

⁵ Ni'r brujë' Jesús, dxia icjë' bregui' zxuza' në'i yötsi' na' len nacuë' lari' tunn xna na'. Pilato rë' lequë':

—Ni zoë' bönni' ni.

⁶ Catí' gualé'inë' Jesús yugu' bxuz uná bë' len yugu' bönni' ni'a na'quë', zidzj glu'ë didza', ta'në':

—Bdë'ë lë'i yag cruz. Bdë'ë lë'i yag cruz.

Pilato rē' lequē':

—Lbi'iczi' gul-chē'ē len gul-tsajdē'ē lē'i yag cruz. Neda' cutu bi dō' budzōlda' nu'ē bōnni' ni.

⁷ Ni'r bōnni' judío na' tē' lē':

—Dē queētu' tu zxba, len rna bē' zxba queētu' na' ral-la' gatiē' bōnni' ni le gnē' naquē' Zxi'nē' Dios.

⁸ Cati' byōnnē' didza' ni Pilato, gudxrnē'. ⁹ Leyúbl buaziē' yúlahui' na', len rē' Jesús:

—¿Gazxtē bōnni' Li'?

Cutu bi didza' bubi'ē Jesús.

¹⁰ Ni'r Pilato rē' Lē':

—¿Naru' cu ubi'itsu' didza', quíxjöi'nu' neda'? ¿Naru' cu nōznu' dē lu na'a udá'a Li' lē'i yag cruz, len dē lu na'a usana' Li'?

¹¹ Bubi'ē didza' Jesús, rē' lē':

—Cutu bi dē lu na'u gunu' quia' la'naru' cu nudödē' lu na'u yöl-la' uná bē' na' Dios. Qui lē ni na', bōnni' na' budödē' neda' lu na'u nabága'rē' zxguia' ca li'.

¹² La' ni'z rzu rbö'ē Pilato usanē' Jesús, san glu'ē zidzj didza' bōnni' judío uná bē', ta'nē':

—Chqui' usanu'-nē' bōnni' ni, cutu rdzagu'-nē' dxi'a César, bōnni' rna bé'inē' gduť yödzyú. Nu bōnni' run cuinē' bōnni' rna bē'ē, rdá'baguē'ē César na'.

¹³ Cati' byōnnē' didza' ni Pilato, gna bé'inē' nup tsajxi'gac Jesús, ati' grō'ē xlatjē' ga rbequi xbeynē', latj na' nazí' lei Lō'a Ga Xzoagac Guiōj Blag, len ca nac didza' hebreo nazí' lei Gabata. ¹⁴ La' dza na'z nac dza zi'a gdxin Lni Pascua, len nac gdu huagbíd. Ni'r gudxē' yugu' bōnni' judío uná bē' na' Pilato, rnē':

—Ni zoē' bōnni' rna bé'inē' lbi'ili'.

¹⁵ Glu'ē zidzj didza', ta'nē':

—Bētiē', bētiē'. Bdē'ē lē'i yag cruz.

Pilato rē' lequē':

—¿Rnábítsali' neda' udá'a-nē' lē'i yag cruz bōnni' rna bé'inē' lbi'ili'?

Gulubi'ē didza' bxuz uná bē', ta'nē':

—Nutur nu zoa rna be'i netu'. Tuzē' César rna bé'inē' netu'.

¹⁶ Qui lē ni na' budödē' Jesús lu na'quē' Pilato, quiē tsajda'quē' Lē' lē'i yag cruz. Ni'r gulaguel-lē'ē Jesús, len gulachē'ē Lē' ni'l.

Tu'dē'ē Jesús lē'i yag cruz

¹⁷ Brujē' ni' Jesús, nu'ē yag cruz queē', zijē' latj nazí' lei Latj Qui Böga' Icjrui', len ca nac didza' hebreo nazí' lei Gólgota.

¹⁸ Ni' guludē'ē Jesús lē'i yag cruz, ati' guludá'lenē' Lē' tsazxōn lē'igac yag cruz yechopē' bōnni'. Tsla'a hueaj ta'dē'ē, ati' Jesús dē'ē gatsj lahui'l chopē' bōnni' na'. ¹⁹ Bsölē'ē Pilato bōnni'

buzujë' lu guich tu didza' le buzóë' lë'i yag cruz icjlë' Jesús, le rna cni: "Jesús, Bönni' Nazaret, Bönni' Rna Bé'inë' Bönni' Judío." ²⁰ Gululabë' didza' ni zian bönni' judío, le zoa gal-la'z ra' yöd'z ga na' guludë'ë Jesús lë'i yag cruz, ati' didza' na' nuzujë' lu didza' hebreo, len lu didza' griego, len lu didza' latín. ²¹ Të' Pilato bxuz uná bë' quequë' bönni' judío, ta'në':

—Cutu uzuju', Bönni' Rna Bé'inë' Bönni' Judío. Bzuj cni: "Lë' gnë': Gna bé'ida' bönni' judío."

²² Bubi'ë didza' Pilato, rë' lequë':

—Le chnuzuja', tsaz chnuzuja'.

²³ Cati' budx guludë'ë Jesús lë'i yag cruz bönni' na' rjaquë' gdil-l, gulaguel-lë'ë lari' nacué' Jesús. Gulabijë' tapl, tu cuia hueaj guta' qui queëquë'. Gulaguel-lë'ë ca' lari' gxoa yenë' Jesús, ati' lari' na' cutu nadía, san nadúb tuz ca nadúb. ²⁴ Ni'r bönni' na' rjaquë' gdil-l glë lza'quë' tuë' yetúë', ta'në':

—Cutu gchúguru' lei, san dxi'ar gac uyuru' le gac bë' quië gnöziru' nuzxa gaqui qui.

Cni guc, butság ca nayúj lu guich la'y, rna:

Gulaguisië' qui queëquë' lari' nacua',

Len qui lari' quia' guluyúë' le nac bë'.

Cni glunë' bönni' na' rjaquë' gdil-l.

²⁵ Gulacua'nu gal-la' ga na' dë'ë Jesús lë'i yag cruz xnë'ë, len ngul zxilnu xnë'ë, len María, ngul queë' Cleofas, len María Magdalena. ²⁶ Cati' blé'inë'-nu xnë'ë Jesús, len blé'inë' ca' ni' bönni' uséd queë' na' nadxi'inë', gudxë'-nu xnë'ë:

—Na'a, na' zoë' zxi'nu'.

²⁷ Ni'r gudxë' bönni' uséd queë' na':

—Na' zoanu xna'u.

La' dza ni'z benë' ga yajsoanu lidxë' bönni' uséd na'.

²⁸ Gdöd ni, le nözcnë' Jesús yúgu'të chböa budzág lahui, len quië utság le nayúj lu guich la'y, gnë':

—Rbidxa' nis.

²⁹ Dë ni' tu zxiga' yudz nup zi. Ni'r bönni' na' rjaquë' gdil-l gulugui'jë' nup zi na' tu le blul rxzup nis, ati' guluzóë' lei lahui gui, len guludë'ë lei ru'ë Jesús quië xupë'. ³⁰ Budx gu'ë Jesús nup zi na', gnë':

—Chnactë.

Ni'r buzötj icjë'. Burujtë bö' nacczë', gutië'.

Runë'ë yag tuchi' cuit lë'ë Jesús bönni' rijë' gdil-l

³¹ Ni'r, le nac dza zi'a gdxin Lni Pascua na', len le cural-la' lugá'n nup natgac lë'igac yag cruz cati' nac dza la'y quequë', le nac tu dza la'y zxöntë, qui lë ni na' gláta'yuë' lahuë' Pilato bönni' judío guië' bönni' rjaquë' gdil-l tsajtitsjquë' zxgatsjquë' bönni' da'quë' lë'igac yag cruz, len luzötjë' lequë' lë'igac yag cruz na'. ³² Qui lë ni na' gulabiguë'ë ni' bönni' rjaquë' gdil-l,

ati' gulaguitsjē' zxgatsjē' bōnni' zi'al, len lēzca' cni glunē' queē' yetué' bōnni' na' dá'lenē' Jesús lē'i yag cruz. ³³ Cati' guladxinē' ga na' dē'ē Jesús len gulalé'inē' chnatiē', cutu gulaguitsjē' zxgatsjē'.

³⁴ Ni'r bunē'ē yag tuchi' cuít lē'ē Jesús tuē' bōnni' na' rijē' gdil-l, ati' la' brujtē rōn len nis. ³⁵ Neda', Juan, blé'ida' lē ni, len runa' lna' lau qui, ati' le runa' lna' lau nac gdutē li. Nōzcza' ru'a didza' gdutē li, quiē tséjlē'li' ca' lbi'ili' ca nac queē' Jesús. ³⁶ Glac yugu' lē ni quiē butság le nayúj lu guich la'y, rna: “Cutu gatsj nitú dxit yu'ē.” ³⁷ Yetú le nayúj ca' lu guich rna cni: “Luyúē' bōnni' na' gulunē'ē lē' yag tuchi'.”

Tu'cachē'ē Jesús

³⁸ Gdōd guc yúgu'tē lē ni, gyijē' José, bōnni' yōdz Arimatea, len dē'ē Jesús, san bagachi'z le rádxinē' yugu' bōnni' judío uná bē', ati' gnabē' lahuē' Pilato gu'ē lē' latj u'ē Jesús. Pilato bē'ē lē' latj. Ni'r bdxinē' José ga na' dē'ē Jesús lē'i yag cruz, ati' bu'ē Lē'. ³⁹ Lēzca' bdxinē' ni' Nicodemo, bōnni' na' gyijē' zi'al yajyúē' Jesús chdzō'l, nu'ē tu le nutsi'i nōr sla' qui mirra, len tu le rla' zxix, nac ca tu gayuá' guía. ⁴⁰ Ni'r gulaguel-lē'ē Jesús José len Nicodemo na', len guluchōlinē' Lē' yugu' lári'dau' ati' gulagu'ē lahuil lē na' nutsi'i nōr sla' qui mirra len le rla' zxix, glunē' ca nalēbcnē' tunē' bōnni' judío cati' tu'cachē'ē bōnni' nat. ⁴¹ Gal-la' ga na' guludē'ē Jesús lē'i yag cruz dē tu la' yēl, ati' gatsj lahui'l la' yēl na' zoa tu yeru ba cub nadj lē'i gui'a guiōj, yeru ba na' nutu nu ta'güi'nē'. ⁴² Lu yeru ba na' gulagu'ē Jesús le dē gal-la'z yeru ba na' len le nac dza tu'pē'ē qui Lni Pascua bōnni' judío.

20

Rubanē' Jesús lu yōl-la' gut

¹ Cati' chnac zildau' dza domingo, ni' nac chul, gyeajnu María Magdalena ra' yeru ba na', ati' blé'inu chnadúa guiōj blag na' buséj ga nu ryaz yeru ba na'. ² Ni'r jarélu'nu bōajnu ga zoē' Simón Pedro, dzaguē' lē' yetué' bōnni' uséd, bōnni' na' Jesús nadxi'inē' lē', ati' rēnu lequē':

—Gulubijē' Xanru' yeru ba ni', len cutu nōzitu' gazx gulagu'ē Lē'.

³ Ni'r gularujē' Pedro len yetué' bōnni' uséd na', zjaquē' ra' yeru ba na'. ⁴ Tsazxōn ta'xíti'ē gropē', san yetué' bōnni' uséd na' jarélu'rē' gxíti'ē ca Pedro, ati' zi'al lē' bdxinē' ra' yeru ba na'. ⁵ Byechuē' len buyúē' lu yeru ba na', len blé'inē' yugu' lári'dau' na' gularōli-nē' Jesús, nacuá' ni', san cutu gyaziē' yeru ba na'. ⁶ Ni'r bdxinē' Simón Pedro cúdzu'lē' yetué' bōnni' uséd na', ati' gyaziē' lē' yeru ba na', len blé'inē' lári'dau' na'

nacuá' ni'. ⁷ Lëzca' blé'inë' lári'dau' na' gulaxóë' icjë' Jesús, cutu dëlen yezica' lári'dau' na', san tsla'l nudúb quizi. ⁸ Ni'r gyazië' ca' yetúë' bönni' uséd na' bdxinë' zi'al ra' yeru ba na', len blé'inë' ca na' nac, ati' gyejlë'ë didza' bë'ë Jesús. ⁹ Cni guc, le cutu ta'yéjni'nidë' le nayúj lu guich la'y ca run bayúdx gac queë' Jesús, ubanë' lu yöl-la' gut. ¹⁰ Ni'r gropë' bönni' uséd na' yhuöjquë' lidxquë'.

Rulu' lahuë' Jesús launu María Magdalena

¹¹ Buga'nnu María ni'l ra' yeru ba na', rbödxnu. Tsal ni' rbödxnu, byéchunu, buyunu lu yeru ba na'. ¹² Ni' blé'inu chopë' gbaz la'y queë' Dios, nácuquë' lari' chguich. Rö'quë' ni', tuë' icjl ba na', len yetúë' xni'l ba na' ga ni' gulagu'ë Jesús. ¹³ Të' lënu gbaz la'y na', ta'në':

—Nguldau', ¿bizx quië rbödxu'?

Rënu lequë':

—Le guluú'ë Xana', len cutu nözda' gazx gulagu'ë Lë'.

¹⁴ Cati' budx gnanu cni, bueycju len blé'inu-në' Jesús, zoë' ni', san cutu ráquibe'inu Jesús na'. ¹⁵ Ni'r Jesús gudxë'-nu:

—Nguldau', ¿bizx quië rbödxu'? ¿Nuzxa ruguilju'?

Le ráquinu naquë' Lë' bönni' run chi'ë la' yël na', rënu Lë':

—Bönni', chqui' li' bu'u-në', gdixjöi' neda' gazx glu'u-në', ati' neda' u'a-në'.

¹⁶ Ni'r Jesús gudxë'-nu:

—María.

Ni'r bueycju, len lu didza' hebreo rënu Lë':

—Raboni.

Didza' ni' rna: “Bönni' Usëdi quia”.

¹⁷ Jesús rë'-nu:

—Cutu canu' neda', le cutu ruhuépida' ga zoë' Xuza'. Na'a, gyeaj ga nacu'ë böchi' lza'a, ati' yjödx-quë': “Cni rnë' Jesús: Huëpa' ga zoë' Xuza', naquë' ca' Xuzli'. Naquë' Dios quia', len Dios queëli'.”

¹⁸ Ni'r gyeajnu María Magdalena na', yajtíxjöi'nu bönni' uséd queë' Jesús chblé'inu-në' Xanru' len ca nac didza' na' gudxë'-nu.

Rulu' lahuë' Jesús lauquë' bönni' uséd queë'

¹⁹ Cati' chgul la' dza na'z, le nac dza domingo, nudubquë' bönni' uséd queë' Jesús, ati' nayéyj yu'u ga na' nacu'ë le tádxinë' yugu' bönni' judío uná bë'. Ni'r buluí' lahuë' Jesús gatsj lahui'l ga na' nacu'ë, len rë' lequë':

—Gul-zóa dxi ládxi'li'.

²⁰ Cati' budx gudxë' lequë' didza' ni, bului'inë' lequë' në'ë len cuít lë'ë. Ni'r tu'dzijnë' bönni' uséd na' le tu'lé'inë' Xanru'. ²¹ Ni'r rë' lequë' leyúbl Jesús, rnë':

—Gul-zóa dxi ládxi'li'. Ca benë' Xuza', bsölë'ë neda', lëzca' cni rsöla'a lbi'ili' tsjenli' xchina'.

²² Cati' budx gnë' cni, bulubë' lauquë' len rë' lequë':

—Gul-sí' lu na'li' Dios Bö' La'y. ²³ Núi'tëz nu unít lauli', nu na' ben dul-la', chyu'u yöl-la' runít lau qui, ati' núi'tëz nu cutu unít lauli' lei, nagá'n dul-la' qui nu na' nun dul-la'.

Cutu rejle'ë Tomás

²⁴ Cutu zóalenë' lequë' Tomás cati' duyúë' lequë' Jesús. Naquë' Tomás tuë' bönni' chinuë' ni', len tu'ë ca' lë' Bönni' Cuach. ²⁵ Gdöd ni' glë' Tomás yezíca'rë' bönni' uséd na', ta'në':

—Chblé'itu'-në' Xanru'.

Tomás rë' lequë':

—Chqui' cutu glé'ida' në'ë ga bnë' bdidj, len gnë'a xbönni' na'a ga na' bnë'gac bdidj na', len gnë'a na'a cuit lë'ë ga na' bnë' yag tuchi', cutu ca' tséjlë'a.

²⁶ Cati' chgdöd yexunu' dza, nudubquë' leyúbl lu yu'u bönni' uséd na', ati' zóalenë' lequë' Tomás na'. Zal-la' nayéy yu'u ga na' nacué', buluí' lahuë' Jesús gatsj lahui'l ga na' nacué', len rë' lequë':

—Gul-zóa dxi ládxi'li'.

²⁷ Ni'r Jesús rë' Tomás na':

—Bnë' ni xbönni' na'u, len byu na'a ni. Bnë' na'u cuit lë'a ni, len cutur gac chop ladxu'u, san gyejlë' neda'.

²⁸ Ni'r bubi'ë didza' Tomás, rë' Lë':

—Xána'dau', len Dios quia'.

²⁹ Jesús rë' lë':

—Tomás, le blé'inu' neda', réjlë'u. Bica' ba nup ni' la'yejlë' neda' zal-la' cutu la'le'i neda'.

Le rë'ni gun didza' nayúy lu guich ni

³⁰ Benë' Jesús zianr ca' yöl-la' huac lauquë' bönni' uséd queë', le cunayujgac lu guich ni. ³¹ Yugu' lë' ni nuzuja' lu guich quië tséjlë'li' naquë' Jesús Bönni' na' ru'ë Dios lë' Cristo, Zxi'në' Dios, len cati' tséjlë'li', gata' queëli' yöl-la' na'bán gdu le réjlë'li'-në'.

21

Rulu' lahuë' Jesús lauquë' gadxë' bönni' uséd queë'

¹ Gdöd guc lë' ni, leyúbl buluí' lahuë' Jesús lauquë' bönni' uséd queë' ga nac ra' nis zxön qui Tiberias, ati' cni guc ca' na' buluí' lahuë' lauquë'. ² Nudubquë' Simón Pedro, len Tomás, bönni' na' tu'ë ca' lë' Bönni' Cuach, len Natanael, bönni' yödz Caná qui luyú Galilea, len yugu' bönni' zxi'në' Zebedeo, len yechopë' ca' bönni' uséd queë' Jesús. ³ Simón Pedro rë' lequë':

—Tsija' tsajxöna'-ba' bö'l.

Të' lë' yezíca'rë', ta'në':

—Huazá'leñtu' ca' li'.

Ni'r yjaquë' len gulabenë' tu lë'i bárcodau', ati' rël ni' nituba' bøl cutu gulazönë'-ba'. ⁴ Cati' chza' reni', yajsóë' Jesús luyú ra' nis na', san cutu táquibe'inë' Jesús na' bönni' usëd queë'. ⁵ Ni'r Jesús rë' lequë':

—Zxi'na'dau', ¿naru' cudeyba' lati' bøl queëli'?

Gulubi'ë didza', të' Lë':

—Nituba'.

⁶ Ni'r Jesús rë' lequë':

—Gul-chilj tsala'a yubél barco yöxj bøl queëli' ati' söngacli'-ba'.

Ni'r gulachiljë' lei, ati' cutur guc lubijë' lei, le naguíraba' bøl lë'i yöxj bøl na'. ⁷ Ni'r rë' Pedro bönni' usëd na' nadxi'inë' lë' Jesús, rnë':

—Xanru' na'.

Cati' byönnë' Simón Pedro, “Xanru' na’”, böacuë' lari' gucuë', le nagüë' lei zi'al, ati' gyazië' lu nis. ⁸ Guladxinë' yezíca'rë' bönni' usëd na', tu'së'ë barco na', zuna'yjquë' yöxj ga na' dzö'ba' bøl, le cutu nac zi'tu' ga dë luyú bidx, nacz ca tu gayuá' laga' ní'aru'. ⁹ Cati' guladxinë' luyú bidx na', gulalé'inë' rö' ni' gui' yal, len xzoaba' lahui tuba' bøl, len dë ca' ni' yöt. ¹⁰ Jesús rë' lequë':

—Gul-dguá'-ba' ni bøl na' zi'a gzxöngacli'-ba'.

¹¹ Grenë' Pedro lë'i barco na', gu'yjë' yöxj na' zaca' luyú bidx, nadzá'gacrba' bøl zxön, gdu tu gayuá' yu chí'ínuánba'. Zal-li naccba' bøl zian, cutu bröza' yöxj na'. ¹² Ni'r Jesús rë' lequë':

—Gul-dá gáguli'.

Cutu burúguinë' gnabnë' Lë' nitúë' bönni' usëd na', cugnë': “¿Nuzxa Li'?” Nözgaccznë' naquë' Xanru'. ¹³ Ni'r gbiguë'ë Jesús len gdél-lë'ë yöt na' lenca' bøl na', ati' bë'ë quequë'.

¹⁴ Lë ni nac le bunn lzu buluí' lahuë' Jesús lauquë' bönni' usëd queë' gdöd bubanë' lu yöl-la' gut.

Ruí'lenë' Simón Pedro didza' Jesús

¹⁵ Cati' budx glahuë', Jesús rë' Simón Pedro:

—Simón, zxi'në' Jonás, ¿naru' nadxi'irnu' neda' ca nadxi'icnë' neda' bönni' ni?

Bubi'ë didza' Pedro, rë' Lë':

—Ja, Xan. Li' nözcnu' rdzag ladxa'a Li'.

Jesús rë' lë':

—Bgagu yugu' bö'cu' zxíla'dau' quia'.

¹⁶ Jesús rë' lë' le buróp lzu, rnë':

—Simón, zxi'në' Jonás, ¿naru' nadxi'inu' neda'?

Bubi'ë didza' Pedro, rë' Lë':

—Ja, Xan. Li' nözcnu' rdzag ladxa'a Li'.

Jesús rë' lë':

—Bgagu yugu' bö'cu' zxila' quia'.

¹⁷ Jesús rë' lë' le bunn lzu:

—Simón, zxi'në' Jonás, ¿ba rdzag ladxu'u neda'?

Bui'nnë' Pedro le chbunn lzu gnabi yudxnë' lë', gnë': “¿Ba rdzag ladxu'u neda'?” Bubi'ë didza' Pedro, rë' Lë':

—Xan, yúgu'të nözcnu' Li'. Nöznu' rdzag ladxa'a Li'.

Jesús rë' lë':

—Bgagu yugu' bö'cu' zxila' quia'. ¹⁸ Le nactë rëpa' li', cati' ni' nacu' ra'bandau', racz quiu' bugacu cuinu', len ca gnaz quiu' gdau'. Cati' ggulu', ulí na'u, ati' nu yubl ugacu li' lari', len gchë' li' ga ni' cutu guë'nnu' tsiju'.

¹⁹ Yugu' didza' ni bë'ë Jesús nac bë' nac gatië' Pedro, tsajtë'ë lë'i yag cruz, quië gac yöl-la' ba queë' Dios. Cati' budx gnë' cni Jesús, gnë' ca' yetú:

—Gda' neda'.

Ru'ë didza' Jesús ca gac queë' bönni' uséd na' nadxi'inë'

²⁰ Bueycjë' Pedro len blé'inë' zajnauë' lequë' bönni' uséd na' Jesús nadxi'inë' lë'. Naquë' bönni' uséd na' grö'ë cuit lë'ë Jesús cati' ni' glahuë', len gudxë' Jesús: “Xan, ¿nuzxa na' udöd Li'?”

²¹ Cati' blé'inë' lë' Pedro, rë' Jesús:

—Xan, ¿bizxa gunë' bönni' ni?

²² Jesús rë' lë':

—Chqui' rë'nda' uga'në' bönni' ni ga gdxinr dza huöda', cutu ral-la' cö'u baguí'i. Gda' neda' li'.

²³ Gzë didza' ni ga nacu'ë böchi'ru' ta'yejlë'ë Cristo. Táquinë' cutu gatië' bönni' uséd na'. Cutu gudxë' lë' Jesús cutu gatië', san cni gnë': “Chqui' rë'nda' uga'në' bönni' ni ga gdxinr dza huöda', cutu ral-la' cö'u baguí'i.”

²⁴ Bönni' uséd ni naca' neda', Juan. Runa' lna' lau quegac lë ni, len nuzuja' lu guich yugu' lë ni, ati' nözili' nac gdu'të li le runa' lna' lau.

²⁵ Zianr ca' le benë' Jesús. Chqui' nu uzúj leygac lu guich tu tu, rsaca' quia' yödzlyú ni cutu gaqui la'cuá' guich na' ral-la' nu uzúj. Ca' gac.

LE GLUNĚ' BÖNNI' GBAZ NASÖLĚ'Ě CRISTO

Le gzxì' lu ně'ě Dios, gsölě'ě Dios Bö' La'y

¹ Cati' buzuja' quiu' lu guich zi'al, li', Teófilo, neda', Lucas, buzuja' lu guich yúgu'tĕ le gzu lahuĕ' runĕ' Jesús len rusĕdnĕ' ² ga bdxintĕ dza buĕpĕ' yehua' yubá. Cati' zi'a huĕpĕ' yehua' yubá Jesús, dzaguĕ' Lĕ' Dios Bö' La'y, gna bĕ'ě ca ral-la' lunĕ' gbaz queĕ', bönni' na' gröczĕ' lequĕ'. ³ Gdöd gzxaca' gdi'ĕ Jesús, gutiĕ'. Ni'r bubanĕ' len bului' lahuĕ' lauquĕ' gbaz queĕ' na'. Bului'inĕ' lequĕ' zian le glac bĕ' zoĕ' nabanĕ', le cugác nu tá'baga'. Zian lzu bului' lahuĕ' lauquĕ' gdu ca choa' dza, len bĕ'lenĕ' lequĕ' didza' ca rna bĕ'ě Dios.

⁴ Cati' ni' nacu'ĕ tsazxǒn, gna bĕ'inĕ' lequĕ' culuzĕ'ĕ Jerusalén. Gudxĕ' lequĕ' Jesús, rnĕ':

—Gul-cǒz ni' le gzxì' lu ně'ě gsölě'ě queĕli' Xuza' ca na' chgdíxjǒi'czda' lbi'ili'.

⁵ Gnĕ' ca':

—Le nactĕ buquile' bunách nis Juan lu nis, ati' cutu tseyt-squi gac queĕli' le ruluí' yöl-la' rdil nis ni, dusóalenĕ' lbi'ili' Dios Bö' La'y.

Ruhuĕpĕ' Jesús yehua' yubá

⁶ Ni'r gulanabnĕ' Jesús bönni' ta'yejlĕ'ĕ Lĕ' nudubquĕ' ni', ta'nĕ':

—Xan, ¿naru' gunu' ga la'ná bĕ' leyúbl bunách Israel dza ni zoaru' na'a?

⁷ Jesús gudxĕ' lequĕ':

—Cutu naqui queĕli' gnǒzili' bizxa dza o bizxa dzǒ' gunĕ' Dios Xuz le nuzǒĕ' lu na'czĕ'. ⁸ Si'li' yöl-la' huac cati' guidĕ' Dios Bö' La'y dusóalenĕ' lbi'ili'. Ni'r gunli' lna' lau quia' neda' lu yǒdz Jerusalén, len gdu luyú Judea, len luyú Samaria, len ga gdxíntĕli' gdutĕ yǒdzlyú.

⁹ Cati' budx bĕ'lenĕ' lequĕ' didza' ni, tsal ni' tu'yuzĕ' ca' Lĕ', la' buĕptĕ' xtsa' ga rǒ' böaj le bucachi' Lĕ', ati' cutur gulalĕ'inĕ' Lĕ'. ¹⁰ Tsal ni' tu'yúĕ' luzxbál cati' ni' buĕpĕ' Jesús, gululuí' lauquĕ' ga na' nacu'ĕ chopĕ' gbaz la'y, nácuquĕ' lari' chguichdau'z. ¹¹ Glĕ' lequĕ' chopĕ' ni, ta'nĕ':

—Bönni' Galilea, ¿bizx quiĕ ruyuli' luzxbál? Lĕczĕ' Jesús ni zi'a gzĕ'ĕ ga zoali', buĕpĕ' yehua' yubá, lĕzca' cni huǒdĕ' leyúbl ca na' chblĕ'ili'-nĕ' zhuǒjĕ' yehua' yubá.

Ta'bǒĕ' Matías tsaziĕ' xlatjĕ' Judas

¹² Ni'r gulazĕ'ĕ guí'adau' na' nazí' lei Gui'a Ga Rǒ'gac Yag Olivo, yhuǒjquĕ' Jerusalén. Dĕ gal-la'z ga dĕ Jerusalén

guí'adau' ni, tsca nazi'quë' latj ta'zë'ë dza la'y quequë'. ¹³ Cati' guludxinë' yödz ni', gulabenë' ga nac buróp cuia lu yu'u, ga ni' ta'cu'ë Pedro len Jacobo len Juan len Andrés len Felipe len Tomás len Bartolomé len Mateo len Jacobo, zxi'në' Alfeo, len Simón, bönni' na' rui' ladxë'ë ladxë', len Judas, böchë'ë Jacobo. ¹⁴ Tsazxön tu'lidzë' Dios yúgu'të bönni' ni, ati' nunquë' lequë' tsazxön yugu' böchë'ë Jesús, len María, xnë'ë Jesús, len yela'cnu ngul ca'.

¹⁵ La' dza na'z gzuinë' Pedro gatsj lahui'l ga nacu'ë böchi' lza'ru' na' ta'yejlë'ë Cristo. Glac gdu ca xoplalj bunách nup nudubgac ni'. ¹⁶ Gudxë' lequë' Pedro, rnë':

—Böchi' lza'adau'. Ben bayúdx butság le nayúj lu guich la'y, ca na' gnë' zí'atël Dios Bö' La'y, le buzujë' lu guich David, ca guc queë' Judas, bönni' na' bchë'ë nup ni' gulazön Jesús. ¹⁷ Gbáblenë' rë'u Judas na', len bénlenë' rë'u tsazxön dxin ni. ¹⁸ Gulazi'në' tu la' yël lazxj qui dö' na' bi'ë bönni' ni. Gbixë' bröza' lë'ë Judas ni, ati' gularúj yúgu'të le dzö' lë'ë. ¹⁹ Cati' gulayöni lë ni bunách nacuá' Jerusalén, glu'ë lei la' yël na' Acéldama, tu didza' hebreo le rna lu didza' xidza': "La' Yël Qui Rön". ²⁰ Cni guc queë' Judas, ca na' nayúj lu guich la'y nazí' lei Salmos, le rna:

Ugá'n ca'z lidxë',

Len cutu gdzöl nu soa yu'u na'.

Rna ca':

Nu yubl tsaz xlatjë'.

²¹⁻²² 'Run bayúdx na'a cöru'-në' bönni' gunë' rë'u tsazxön quië gunë' lna' lau queë' Jesús, ca guc, bubanë' lu yöl-la' gut. Ral-la' gaquë' bönni' nutsë'ë ladj bönni' ni' gulacuá'lenë' rë'u dza ni'të cati' ni' gdálenë' rë'u Xanru' Jesús, gulazú lauquë' nacuá'lenë' rë'u cati' ni' buquilë' bunách nis Juan, ga bdxintë dza buëpë' Jesús yehua' yubá, gzë'ë ga zoaru'.

²³ Ni'r gululu'ë chopë', José len Matías. José na' lë' ca' Barsabás, len zoa yetú lë' Justo. ²⁴ Ni'r gululidzë' Dios, ta'në':

—Xantu' Dios, núnbë'czu' icj ládxi'dau'gac yúgu'të bunách. Buluí'i netu' nulquë' chopë' ni chgröczu' Li' ²⁵ quië tsazië' lu dxin ni quië gaquë' gbaz quiu', tsazië' xlatjë' Judas, bönni' ni' bnitië' xlatjë' le benë' dul-la', ati' gyijë' xlatjczë' latj chul.

²⁶ Ni'r guluzujë' yugu' lu guich laquë', tu queë' José len yetú queë' Matías. Gulugútsi'në' lza'gac len gulubijë' tu, ati' bruj le nayúj lë' Matías. Cni guc, gbáblenë' yechineajë' gbaz queë' Cristo Matías na'.

2

Dusóalenë' lequë' Dios Bö' La'y

¹ Cati' chbdxin dza Pentecostés, tsazxõn nudubquë' yúgu'të bönni' ta'yejlë'ë Cristo. ² Tu tsalz byõn bö bruj luzxbá, byõn ca ryõn cati' reycj bö' bdunu', ati' byõn gdu'të lu yu'u ga na' rë'quë'. ³ Gululu' lahui lauquë' lu bö'z yugu' blul gui'dau', ati' gulaguís qui queëquë', yajsóalengac lequë'. ⁴ Dusóalenë' yúgu'të' Dios Bö' La'y, ati' gulazú lauquë' tu'ë didza' yubl, tsca nac le bë'ë qui queëquë' Dios Bö' La'y lu'ë didza' yubl na'.

⁵ Nacu'ë Jerusalén dza na' bönni' judío, nacquë' bönni' ta'yíj lãdxi'quë' Dios, len za'quë' narujquë' yúgu'të yõdz gdu yõdzlyú ni. ⁶ Cati' gulayönnë' bö na', guludubë' bönni' zian, ati' szxõni gulabö'ë baguí'i, le gulayönnë', ca nac xtídza'quë' qui queëquë', tu'ë didza' bönni' na' ta'yejlë'ë Cristo. ⁷ Gulaná' badxë' yúgu'të', len gulubannë', ta'në':

—Gul-yutsca'. ¿Naru' clëg bönni' Galilea yúgu'të bönni' ni tu'ë didza'? ⁸ ¿Nacxcz nac ryõniru' tu'ë xtídza'ru' ca nac didza' rui'ru' tu turu'? ⁹ Rë'u ni nacru' bönni' zian yõdz, bönni' narujquë'

luyú Partia,

len luyú Media,

len luyú Elam,

len luyú Mesopotamia,

len luyú Judea,

len luyú Capadocia,

len luyú Ponto,

len luyú Asia,

¹⁰ len luyú Frigia,

len luyú Panfilia,

len luyú Egipto,

len luyú África, le nacr zi'tu' ga zoa luyú Cirene.

Lëzca' nacu'ë ni bönni' yõdz Roma. La'quë' nacquë' bönni' judío len yela'quë' nazi' lu na'quë' le ta'yejlë'ë Dios bönni' judío. ¹¹ Lëzca' nacu'ë ni bönni' narujquë' Creta, len luyú Arabia. Ryõniru' tu'ë didza' rui'ru' qui queëru', ta'guíxjõ'ë yugu' le zxõn benë' Dios, le run ga rubániru'.

¹² Cni guc, gulubannë' yúgu'të', len szxõni gulabö'ë baguí'i. Glë lza'quë' tuë' yetué', ta'në':

—¿Bizxa caz lë ni?

¹³ Gulutitjë' la'quë', ta'në':

—Ta'zúdxinë'.

Lban benë' Pedro laugac bunách

¹⁴ Ni'r Pedro gzuílenë' yechineajë' gbaz na' nasölë'ë Cristo, ati' gzu lahuë' ru'ë zidzj didza', rë' lequë':

—Lbi'ili', bönni' Judea, len yúgu'tëli' zoali' Jerusalén. Lë ni ral-la' gnõzili'. Gul-zë nagli' le gyëpa' lbi'ili'. ¹⁵ Netu' ni cutu rzúdxitu' ca na' ráquili' lbi'ili', le ni zoaru' zi'a gal-la' xsil, ati'

nutu nu rzudxi hora cni. ¹⁶ Lë ni nac le gnë' Joel, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, gnë':

¹⁷ Cni rnë' Dios:

Lë ni le gac dza tsajséytëgac.

Gsöla'a Bö' La'y quia'

Tsajsóalenë' yúgu'të bunách.

Lui'bi' didza' uláz quia' xxi'nli', bönni' len ngul.

La'lé'ibi' bi'i ra'bán le ulu'a lahui,

Ati' la'neynë' yël bönni' gul.

¹⁸ Cati' gdxin dza ni' quisia' Bö' La'y quia'

Tsajsóalenë' huen dxin quia', bönni' len ngul,

Ati' lu'ë didza' uláz quia'.

¹⁹ Ulu'a luzxbá xtsa' le lun ga lubani bunách,

Ati' yödzlyú ulu'a le lac bë',

Rön len gui', len dzön ca böaj.

²⁰ Gchul gbidz

Ati' gac xna beo' ca nac rön.

Cni gac cati' zi'a gdxin dza ni' chbulu'ë Dios.

Gac dza ni' ca gatga rlé'iru'.

²¹ Lulá yúgu'të nup ni' lulídz Lë' Xanru',

Lu yöl-la' rejlë' quequë' Lë'.

²² 'Gul-zë nagli' lë ni gyëpa' lbi'ili', bönni' Israel. Dioscz benë'

ba la'n ga zoali' Jesús, bönni' Nazaret. Dios bë'ë Lë' latj benë'

le tun ga rubániru', yugu' yöl-la' huac, len le tac bë'. Yúgu'të

lë na' benë' Dios lu në'ë Jesús, ca na' chnöziczli'. ²³ Lëzca'

cni, Dios bë'ë latj nu budöd Jesús lu na'li'. Cni gac, ca na'

chgna ladxë'ë Dios gunë', len ca nac le chbucözë' dza ni'të.

Lbi'iczli' gzxönli'-në' Jesús, len budödlí'-në' lu na'quë' bönni'

xöhuí' tua'dö', bönni' guludöddë' Lë' cati' ni' guluda'quë' Lë'

lë'i yag cruz. ²⁴ Ni'r Dioscz buspanë' Jesús na', buslé' Lë' lu

yöl-la' gut, le cutu gac uga'në' tsaz lu yöl-la' gut na'. ²⁵ Ca nac

lë ni, bë'ë didza' uláz queë' Dios David ca nac queë' Jesús, gnë':

Blé'iteczda'-në' Xanru', zoë' lahua'.

Lë' zoë' cuit lë'a yubél, rzönë' neda',

Cui gac nu bi gun quia'.

²⁶ Qui lë ni na' budziji ladxa'a,

Ati' lu yöl-la' rudziji quia' bil-la'.

Qui lë ni na' guna' löz Lë'

Cati' gdxin dza gatia'.

²⁷ Xantu' Dios, nözda' cutu uca'nu' neda' latj chul quegac nup natgac.

Cutu gu'u latj nit gdu ca nayá' nabana',

Naca' bönni' nadxi'icznu' Li'.

²⁸ Buzéjni'nu' neda' ca ral-la' guna'

Quië gdél-li'da' yöl-la' na'bán gdu.

Gunu' ga udzijda' le zóalenczu' neda'.

29 'Na'a, böcha'a. Nac bë' gutië' xuz xtau'ru' David, len bgachë'ë yeru ba, ati' dë ga zoaru' ba queë' na' ga rdxintë na'a dza. 30 Bë'ë didza' uláz queë' Dios David na', len gnöznë' David, benë' tsutsu didza' Dios le gzxi' lu në'ë queë', gunë' ga galjë' Cristo ladj zxi'n xsoë', ati' Cristo na' gna bë'ë, tsazië' xlatjë' David na'. 31 Le blé'inë' lë ni zi'al David, bë'ë didza' ca guc, bubanë' Cristo, len ca guc, cutu buga'në' latj chul quegac nup natgac, ati' cutu gnit le gya' gbanë'. 32 Dios buspanë' Jesús lu yöl-la' gut, len ca guc lë ni yúgu'tëtü' runtu' lna' lau qui. 33 Cni guc, len yöl-la' huac queë', Dios buchisë' Lë' xtsa' ga ni náctërë' zxön. Na'a, Cristo chbsölë'ë ni Dios Bö' La'y, rac ca na' gzxi' lu në'ë Dios gunë' lu në'ë Cristo, ati' Dios Bö' La'y na' runë' yugu' lë ni rlé'ili' len ryönili'. 34 Cutu buëpë' yehua' yubá David na', san lëczë' David na' gnë':

Xanru' Dios gudxë' Xana':

“Grö' cuit lë'a yubél ga nac blau

35 Catì' gunra' ga luzechu zxibgac lau' nup ta'dá'baga' Li'.”

36 'Na'a, bunách Israel, le nacz ral-la' gnözili'. Dios benë' ga naquë' Xanru' len Bönni' Ruslá, Lëczë' Jesús ni, bönni' na' buda'li'-në' lë'i yag cruz.

37 Catì' gulayönnë' lë ni bönni' ni', gulabö'ë baguí'i, ati' glë' Pedro len yezíca'rë' bönni' gbaz queë' Cristo, ta'né':

—Böchi'tu', ¿nacx gúntsatu'?

38 Ni'r Pedro gudxë' lequë':

—Gul-bí'i ládxi'li', len gdil-li' nis tu tuli' lu lë' Jesucristo quië unít lahuë' Dios dul-la' nabága'li', ati' dusóalenë' lbi'ili' Dios Bö' La'y, Nu gsölë'ë queëli' Dios. 39 Queëli' naqui le gzxi' lu në'ë Dios, len quegac zxi'nli', lenca' quegac yúgu'të bunách gza'a, yúgu'të bönni' ni' ulidzë' lequë' Xanru' Dios.

40 Yugu' didza' ni len yela'gac zian didza' benë' lna' lau Pedro, bchizië' icj nagquë', gnë':

—Gul-gún ga ulali', gcuitli' ga nacuá' bunách tua'dö' nacuá' dza ni zoaru' na'a.

41 Cni guc, guladíl nis nup ni' gulazí' lu na'gac didza' na' bë'ë Pedro. Dza na' glun tuz lequë' ca chi uruá' gayuá' bunách.

42 Glunë' yúgu'të' gdutë le gulusëdnë' lequë' gbaz nasölë'ë Cristo. Glaquë' tuz tuë' len yetüë', len tsazxön glahuë' le rusá' ládxi'ru' ca gutië' Jesús, ati' glunë' tsazxön, gululidzë' Dios.

Ca tun bunách queë' Cristo

43 Zian le run ga rubániru' len zian le tac bë' glunë' gbaz queë' Cristo, san gladxi guladzöbi yezica'r bunách. 44 Tuz glac yúgu'të nup na' ta'yejlë' Cristo, ati' guluúnë' tuz yúgu'të le dë quequë'. 45 Catì' gualalé'inë' ta'yadzji nup nútsa'gac ladjquë', ni'r bönni' bi dë quequë' glúti'ë lei, ati' gulaguisië' dumí na' qui queëgac nup ni' bi ta'yadzji. 46 Yugu' dza guludubë' tsazxön

nchil gdau', ati' gap nac lu yu'u glahuë' le rusá' ládxi'ru' ca gutië' Xanru'. Tsazxôn glahuë', ati' guludziynë' len glac gdu ládxi'quë'. ⁴⁷ Gulagu'ë Dios yöl-la' ba, ati' glun lequë' ba la'n yúgu'të bunách. Tu tu dza buzanë' Xanru' nup tu'dúb queë', nup na' tu'lá.

3

Ruhuöaquë' bönni' curzë'ë

¹ Dza ni' gulabenë' zjaquë' tsazxôn nchil gdau' Pedro len Juan, cati' tu'dúb ni' tu'líd Dios bunách, le nac gdu rdöd xhuö.

² Ga ni' ta'dödë' zoë' bönni' curzë'ë dza ni'të ni' naquë' bi'idau'. Yugu' dza rjua'quë' lë' ni', ta'bequë' lë' ra' gdau' ga nazí' lei Ga Nu Ryaz Lach, quië gnabë' nu bi unödzjz queë' ladj nup ni' ta'yáz nchil gdau'. ³ Bönni' ni, cati' blé'inë' Pedro len Juan zjaquë' ta'yazië' nchil gdau', gúta'yuë' lauquë' bi lunödzjzë' queë'. ⁴ Ni'r guluyúë' lë' Pedro len Juan, ati' gudxë' lë' Pedro: —Byu netu'.

⁵ Ni'r buzëtsca naguë' lequë' bönni' na' le runë' löz bi lunödzjzë' queë'. ⁶ Pedro gudxë' lë':

—Cutu dë quia' dumí plata ni oro, san le dëz quia' gunna' quiu'. Ni'a qui yöl-la' huac qui lë' Jesucristo, bönni' Nazaret, gyas len gzë'i.

⁷ Ni'r gdel-lë'ë në'ë yubél bönni' huë' na' Pedro, len bchisë' lë', ati' la' böactë ni'ë len bugújt beycj ni'ë bönni' na'. ⁸ Ni'r gzuinë' bönni' na' ati' gxíti'ë len gzë'ë. Gyázlenë' tsazxôn Pedro len Juan nchil gdau', rzë'i ni'ë len rxíti'ë, len rgu'ë Dios yöl-la' ba. ⁹ Yúgu'të bunách nacué' ni' ta'le'i lë' rzë'i ni'ë len rgu'ë Dios yöl-la' ba. ¹⁰ Cni' guc, gládxinë' len gulubannë' ca nac lë' na' guc, le guluúnbë'ë lë', naquë' bönni' na' rbö'ë ra' gdau' ga nazí' lei Ga Nu Ryaz Lach, rnabë' nu bi unödzjz queë'.

Didza' bë'ë Pedro nchil gdau'

¹¹ Tsal ni' zönë' na'quë' Pedro len Juan bönni' na' cugzë'ë ati' böaquë', guludúb yúgu'të bunách ga na' nacu'ë nchil gdau' nazí' lei: Nchil Queë' Salomón, ati' gulaná' badxë'. ¹² Cati' blé'inë' lë' ni Pedro, gudxë' bunách na':

—Lbi'ili', bönni' Israel, ¿bizx quië rubánili' ca nac lë' ni? ¿Bizx quië ruyuli' netu', ráquitsali' netu'z buntu'-në' bönni' ni, bentu' ga gzë'i ni'ë ni'a qui yöl-la' huac queëztu', o ni'a qui le rej ládxi'tu'-në' Dios? ¹³ Nac lë' ni le benë' Dios, naquë' Dios quequë' xuz xtau'ru' Abraham len Isaac len Jacob, bëntërë' Jesús, Zxi'në', ba la'n. Jesús ni, lbi'iczli' budödlí'-në' lu na'quë' bönni' ta'ná bé'inë' lbi'ili'. Cati' gu'nnë' Pilato usanë' Jesús, gdá'baga'li'-në'. ¹⁴ Gdá'baga'li'-në' Bönni' Tsahui' len La'y, ati' gnabli' gsanë' queëli' bönni' gdödi bunách. ¹⁵ Cni' guc,

budödili'-në' Bönni' runnczë' queëru' yöl-la' na'bán gdu. Ni'r Dios buspanë' Lë' lu yöl-la' gut, ati' ca nac lë ni runtu' lna' lau qui. ¹⁶ Le gyejlë'ë Jesús, böac ni'ë bönni' ni, rlé'ili'-në' len núnbë'li'-në'. Le rejlë'ë Jesús, Lë' bunë' dxí'adau' bönni' ni, ati' rlé'ili' yúgu'tëli' le nacz na'.

¹⁷ 'Na'a, böcha'a, nözda' benli' cni, budödili'-në' Jesús le cutu gyéjni'li', len cutu gulayéjni'në' bönni' ta'ná bé'inë' lbi'ili'. ¹⁸ Cni buschinë' Dios didza' na' bë'ë zi'al, le gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' ca ral-la' saca' qui'ë Cristo. ¹⁹ Qui lë ni na', gul-bí'i ládxi'li', len gul-huöác queë' Dios, quië ugúë' dul-la' nabága'li', len gunë' ga huöac ládxi'li'. ²⁰ Ni'r gsölë'ë leyúbl Jesús, Bönni' na' dza ni'të buzóë' quië gaquë' Cristo, Nu na' gna be'i lbi'ili'. ²¹ Na'a, run bayúdx uga'në' ni' yehua' yubá cati' gdxinr dza duhuenë' tsahui' yúgu'të le rac, gac ca na' chgnaczë' Dios, lë na' gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë', bönni' ni' gulacu'ë dza ni'të. ²² Lëzca' cni gudxë' xuz xtau'ru' Moisés, gnë': "Xanru' Dios gsölë'ë queëli' bönni' galjë' ladjgac di'a dza queëli'. Gaquë' bönni' gu'ë didza' uláz queë' Dios. Gsölë'ë Lë' queëli' ca na' bsölë'ë neda'. Run bayúdx uzë nagli'-në' ca nac yúgu'të le guië' lbi'ili'. ²³ La'nít len lula'alén bunách queë' Dios yúgu'të nup culuzë naggac bönni' ni' gu'ë didza' uláz queë' Dios."

²⁴ 'Ca nac dza ni zoaru' na'a, gulaguíxjö'ë yúgu'të bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios ga gdél-la'të zoë' Samuel len gdöd ni'. ²⁵ Lbi'ili' nacli' xxi'n xsoaquë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, ati' naqui queëli' didza' rucá'n tsahui', le bënlenë' xuz xtau'ru' Dios, cati' ni' gudxë' Abraham: "Ni'a qui le gunë' xxi'n xsu' lac bica' ba yúgu'të bunách yödzyú." ²⁶ Cati' Dios buspanë' Zxi'në' lu yöl-la' gut, bsölë'ë Lë' zi'al queëli' quië gunë' ga gacli' bica' ba, uca'nli' le cunác runli'.

4

Ta'dxinë' Pedro len Juan lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbeynë'

¹ Tsal ni' tuí'lenë' bunách na' didza' Pedro len Juan, tu tsalz guladxinë' ga na' nacu'ë yugu' bxuz judío len yugu' bönni' gdau' saduceo, len bönni' nacuá' lu në'ë ni'a na'quë' bönni' gdau'. ² Gulaleynë' bönni' ni le tu'sëdnë' bunách Pedro len Juan, len ta'guíxjö'ë lubán nup chnatgac le bubanë' Jesús. ³ Ni'r gulazönë' Pedro len Juan, ati' gulagu'ë lequë' lidx guia ga gdxinr dza yubl le chrdzö' dza na'. ⁴ Gulayejlë' Cristo zian nup ni' gulayöni didza' glu'ë Pedro len Juan. Na'a, bönni'z ta'yejlë'ë Cristo nacque' gdu chián gayu'ë.

⁵ Dza buróp ni', guludubë' Jerusalén yugu' bönni' uná bë', len bönni' gul tu'zejni'në' bunách judío, len bönni' gdau'

tu'sëdi. ⁶ Guludubë' ca' ni' Anás, bxuz blau, len Caifás, len Juan len Alejandro, lenca' yúgu'të bönni' di'a dza quequë' bxuz blau. ⁷ Ni'r gulachë'ë Pedro len Juan, ati' guluschinë' lequë' gatsj lahui'l ga na' nacu'ë, len gulanabnë' lequë', ta'në':

—¿Bizxa yöl-la' uná bë' dë lu na'li' runli' lë ni? ¿Nuzxa budöd lu na'li' yöl-la' uná bë' ni?

⁸ Ni'r gudxë' lequë' Pedro, zóalenë' lë Dios Bö' La'y, rnë':

—Lbi'ili', nul-li' rna bé'ili' netu', bunách Israel, len lbi'ili' bönni' gul. ⁹ Na'a, ¿rnábitsali' netu' ca nac dxin dxi'a bentu' queë' bönni' huë' ni, len nax guc, böaquë' bönni' ni? ¹⁰ Rguíxjöi'tu' lbi'ili' quië la'nözi yúgu'të bunách Israel. Zoë' ni lauli' bönni' ni, nuhuöaquë' le ben dxin yöl-la' huac queë' Jesucristo, bönni' Nazaret, Bönni' ni' buda'li'-në' lë'i yag cruz, san Dios buspanë' Lë' lu yöl-la' gut. ¹¹ Dios bë'ë didza' ca nac queë' Jesús ni, cati' ni' gnë': “Guiöj na' gru'nli' lbi'ili', rucua'li' zö'ö, san guiöj ni gröcza' neda' quië gac guiöjlen zö'ö.” ¹² Nutur nu zoa nu gac uslá bunách, le cutu ca' zoa yödzlyü ni yetué' bönni' nuzöë' Dios, nu gac uslá rë'u.

¹³ Cati' gulalé'inë' nacquë' rugu ladxi' Pedro len Juan, len gláquibe'inë' cunazëdquë' qui gdau' len nacquë' bönni' ca'z, gulubannë' ati' yajneycnë' gulacua'lenë' Jesús Pedro len Juan na'. ¹⁴ Lëzca' gulalé'inë' ni' bönni' na' böaquë', zuinë' lauquë', ati' cutu ca' guc bi la'në' quequë'. ¹⁵ Ni'r gulaná bé'inë' nup lubíj lequë' lö'al yu'u ga na' nudubquë', ati' glun xtídza'quë' la' légaczë'. ¹⁶ Gulanë':

—¿Nacx gúntsaru' quequë' bönni' ni? Le nactë glunë' tu le run ga tu'bani bunách, ati' nözigac cni yúgu'të bunách nacuá' Jerusalén. Cutu gac tá'baga'ru' lei. ¹⁷ Na'a, cui sër didza' la'yöni zianr ca' bunách, uzeyru' ba nadx lequë' cui lu'lenrë' bunách didza' ca nac queë' Jesús na'.

¹⁸ Ni'r gululidzë' Pedro len Juan, ati' guluzeynë' ba nadx lequë' cui lu'lenrë' bunách didza', len cui lusëdnë' lequë' ca nac queë' Jesús. ¹⁹ Ni'r gulubi'ë didza' Pedro len Juan, glë' lequë':

—Gul-bequi xbey lbi'ili' chqui' nac tsahui' lahuë' Dios uzër nagtu' xtídza'li' lbi'ili' ca xtidzë'ë Dios. ²⁰ Cutu gac soa dxitu'. Run bayúdx güi'tu' didza' qui le blé'itu' len le byönitu'.

²¹ Ni'r guluzeynë' ba nadx lequë' bönni' gdau' ta'bequi xbey, san gulusanë' lequë' le cutu guludzölnë' nacx lunë' lequë' zxguia'. Cni glunë' le gládxinë' bunách lu yödz ni', le ta'gu'ë Dios yöl-la' ba yúgu'të' ni'a qui lë na' guc. ²² Bönni' na' böaquë', guc queë' lë na' run ga rubániru', chyu'urë' ca choa' iz.

Ta'nabnë' Dios gunë' ga lacquë' rugu ladxi'

²³ Cati' gulusanë' lequë', guludxinë' Pedro len Juan ga na' nacu'ë lza'quë', ati' gulaguíxjöi'në' lequë' yúgu'të lë na' glë'

lequë' yugu' bxuz uná bè' len bönni' gul tu'zéjni'në' bönni' judío. ²⁴ Cati' gulayönnë' lë ni, tsaxxón gululidzë' Dios, gulanë':

—Xantu' Dios, náctëru' blau. Li' nacu' Dios, benu' luzxbá. Benu' luyú. Benu' nis zxön. Benu' yúgu'të le nacua' tu tu latj na'. ²⁵ Uláz quiu' Li' bè'ë didza' David, bönni' huen dxin quiu', gzóalenë' lë' Dios Bö' La'y, gnë':

¿Bizx quië tun rusbõ bunách
Len ta'zá' ládi'gac le cunác?

²⁶ Glunë' rusbõ bönni' ta'ná bè'ë yödzlyú ni

Ati' glaquë' tuz bönni' uná bè'.

Guladá'baguë'ë Xanru' Dios,
Lenca' Cristo, bönni' gröczë' Lë'.

²⁷ Le nactë glaquë' tuz lu yödz ni Herodes len Poncio Pilato len yugu' bönni' gza'a len yugu' bönni' Israel. Guladá'baguë'ë Jesús, Zxi'nu' la'y, Nu na' buzú' queëtu'. ²⁸ Glunë' yúgu'të le bucözu' zí'atël ca gzxi' lu na'u ati' guc ca na' benu' tsutsu xtidzu'u ca ral-la' gac. ²⁹ Na'a, Xantu', byu le tu'zeynë' ba nadx netu', len ben ga gactu' ruguladxi', güi'tu' xtidzu'u, netu' bönni' huen dxin quiu'. ³⁰ Ben ga gac úngactu' nup te'i, soalen netu' yöl-la' huac quiu', len ben ga gac gúngactu' le lun ga ubánitu' len le lac bè', gac cni le zóalenë' netu' Jesús, Zxi'nu' la'y. Ca' gac.

³¹ Cati' budx gululidzë' Dios, gzxyz latj ga na' nacu'ë, ati' gdu gzóalenë' yúgu'të' Dios Bö' La'y, ati' len yöl-la' rugu ladxi' quequë' glu'ë xtidzë'ë Dios.

Tu'únë' tuz le dë quequë'

³² Bunách zian na' ta'yejlë' Cristo, tuz ca rö' icjqüë' len tuz ca glunë'. Cutu gnë' naqui queëzë' le dë queë' nitúë' bönni' nutsë'ë ladjquë', san guluúnë' tuz le dë quequë'. ³³ Len yöl-la' huac zxön gulaguíxjö'ë ca bubanë' Xanru' Jesús gbaz na' nasölë'ë Lë', ati' guclen yúgu'të' le buzá' ladxë'ë quequë' Dios. ³⁴ Nutu nu bi byadzj nu nutsa' ladjquë'. Yúgu'të bönni' bi dë quequë', xyuquë', o lidxquë', glúti'ë lei, ati' dumí qui na' yjua'quë' ³⁵ len guludödë' lei lu na'quë' gbaz na' nasölë'ë Cristo, ati' lequë' gulaguisië' lei qui queëgac nup bi byadzj quegac. ³⁶ Zoë' ni' José, bönni' guluzóë' yetú lë' Bernabé gbaz na' nasölë'ë Cristo, le rna lu didza' xidza', Bönni' Ruhui' Zxönë'. Nabáblenë' zxi'n xsoë' Leví, len guljë' luyú Chipre. ³⁷ Bëti'ë tu cõ' xyuë' bönni' ni, ati' yju'ë dumí qui na', len budödë' lei lu na'quë' gbaz na' nasölë'ë Cristo.

5

Dul-la' glunë' Ananías len Safira

¹ Zoë' bönni' yubl lë' Ananías, bëti'ë tu cö' xyuë', ati' bennu tsazxön lë' Safira, ngul queë'. ² Bucáchi'lanë' dumí qui yu na' Ananías na', ati' nözinu ca' ngul queë'. Le bugá'nz yju'ë len glu'ë lei lu na'quë' gbaz nasölë'ë Cristo, rnë':

—Tscaníz gzxi'a.

³ Pedro gudxë' lë':

—Ananías, ¿naru' gyaztsa Satanás tu' xöhui' lu icj ládxi'da'u len ben ga rzi' yé'inu' Dios Bö' La'y, ati' bucachi' lanu' dumí qui xyu' na'? ⁴ Tsal ni' nagá'n lu na'u yu na', ¿naru' cu naqui quizi quiu'? Gdöd bëti'u lei, ¿naru' cu dëcz lu na'u dumí qui na'? ¿Bizx quië grö' icju' gunu' cni? Dioscz gzxi' yé'inu', clëgz bunách.

⁵⁻⁶ Cati' byönnë' didza' ni Ananías, gdzö'ë len guttë'. Ni'r gulabíga'tëbi' bi'i ra'bán, ati' guluchölibi' lë' lari' len glua'bi' lë' yajcáchi'cbi' lë'. Gladxi guladzöbi yúgu'të nup ni' gulayöni ca guc lë ni.

⁷ Ca tsonn hora gdöd ni', bdxinnu ni' ngul queë' Ananías na', len cutu nözinu lë na' guc queë' bönni' queënu. ⁸ Ni'r Pedro gudxë'-nu:

—Gdixjöi' neda'. ¿Naru' gzxi'li' tscaníz xyuli' na'?

Gnanu:

—Ja, tscaníz gzxi'tu'.

⁹ Ni'r Pedro gudxë'-nu:

—¿Bizx quië ben tuz xtídza'li' gzxi' bë' xöhui'li' Dios Bö' La'y? Byutsca'. Chzoa ludxinbi' bi'i gulucáchi'bi'-në' bönni' quiu', ati' lubijbi' ca' li'.

¹⁰ Ni'r la' gdzö'tënu xni'ë Pedro len gúttënu. Cati' gulayazbi' bi'i ra'bán na', gulalé'ibi'-nu chnatnu. Ni'r gulubijbi'-nu, ati' yajcáchi'cbi'-nu cuit lë'ë bönni' queënu. ¹¹ Qui lë ni na' gladxi guladzöbi yúgu'të bunách queë' Dios, ati' gladxi ca' yúgu'të nup gulayöni ca guc lë ni.

Tunë' zian le tac bë' bönni' gbaz nasölë'ë Cristo

¹² Zian le tac bë' len yugu' yöl-la' huac zxön glunë' laugac bunách lu yödz bönni' gbaz na' nasölë'ë Cristo. Guludubë' tsazxön yúgu'të' ga nac nchil gdau' nazi' lei Nchil Queë' Salomón. ¹³ Ladj nup ni' cuta'yejlë' Cristo, nutu nu burugui tsajtá' lequë', ati' glun lequë' ba la'n bunách lu yödz ni'.

¹⁴ Ni'r gulayejlë' Cristo yela'gac bunách zian ca', bönni' len ngul. ¹⁵ Cati' gulale'i bunách yugu' le tunë' bönni' ni' ta'yejlë'ë Cristo, yjua'gac gap nac la' nöz nup te'i, ati' gulaxóë' lequë' lu da'a yag len yela'gac lu da'az, quië cati' tödë' ni' Pedro, tsa zxulz queë' cu'u zxul la'gac bunách huë' na', quië luhuöác. ¹⁶ Lëzca' gularúj bunách yugu' dzag yödz, guladxinë' Jerusalén, nua'quë' nup te'i len nup ta'zaca' ta'guí'i, yu'ugac lequë' bö' xöhui', ati' guluhuöaquë' yúgu'të'.

Ta'bía ládxi'gac bönni' gbaz nasölë'ë Cristo bunách gdau'

¹⁷ Quilë ni na' guluzxé'inë' Pedro bxuz blau len yugu' bönni' gdau' saduceo na' da'quë' bxuz blau. ¹⁸ Ni'r gulazönë' yugu' gbaz na' nasölë'ë Cristo bxuz blau na' len bönni' na' da'quë' lë', ati' gulagu'ë lequë' lidx guia. ¹⁹ Ni'r chdzö'l bdxinë' gbaz la'y queë' Xanru', ati' bsaljë' lidx guia na' len bubijë' lequë'. ²⁰ Gudxë' lequë' gbaz la'y na', rnë':

—Gul-tséaj, gul-tsajsóa nchil gdau' len gul-tsjë'len bunách ni' didza', quíxjöi'li' lequë' ca nac yöl-la' na'bán gdu ni len ca gac la'dél-li'në' lei.

²¹ Cati' gulayönnë' didza' ni ru'ë gbaz la'y na', len cati' za' rení' zildau' gulayazië' nchil gdau', len gulusëdnë' bunách.

La' ni'z guludubë' bxuz blau len nup nacua'len lë' tsazxön len bönni' gdau' ta'bequi xbey len bönni' gul tu'zéjni'në' bunách Israel, ati' gulasölë'ë nup tsjac lidx guia tsajxi'cquë' gbaz na' nasölë'ë Cristo, táquinë' ni' nacu'ë lidx guia na'. ²² Cati' guladxinë' ni' ni'a na'quë' bönni' gdau' na', cutu ya-jxáca'quë' lequë' lu yu'u lidx guia na', ati' ni'r guluhueycjë' dutíxjö'quë' ca'. ²³ Glë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na', ta'në':

—Le nactë yajxáca'tu' nayeyjtë lidx guia, ati' nacuá' ra' lidx guia na' nup tun chi'i, san cati' bsaljtu', nutu nu yajxáca'tu' lu yu'u na'.

²⁴ Cati' gulayönnë' didza' ni bxuz blau len yugu' bxuz uná bë' len bönni' nacuá' lu në'ë ni'a na'gac bunách gdau', gulabö'tsquë' baguí'i le cutu nözcne' gazx gdxintë lë na' rac. ²⁵ Ni'r bdxinë' ni' bönni' gdíxjöi'në' lequë', rnë':

—Gul-yutsca'. Nacu'ë nchil gdau' tu'sëdnë' bunách bönni' na' glú'gacli-në' lidx guia.

²⁶ Ni'r gyijë' bönni' na' nacu'ë lu në'ë ni'a na'gac bunách gdau', dzagquë' lë' ni'a na'quë' na', ati' gulachë'ë yugu' gbaz na' nasölë'ë Cristo, san cutu bi glunë' quequë', le gládxinë' luladxi' lequë' guiöj bunách nacuá' ni'. ²⁷ Cati' chnachë'quë' yugu' gbaz na', guluschinë' lequë' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na', ati' gnabnë' lequë' bxuz blau, ²⁸ rnë':

—¿Naru' cu gúdxtscatu' lbi'ili' cu usédili' bunách ca nac queë' bönni' na'? Na'a, chgdisli' zxba ni gdutë yödz Jerusalén, len rë'nili' uspága'li' netu' zxguia' ni'a qui yöl-la' gut queë' bönni' ni.

²⁹ Ni'r gulubi'ë didza' Pedro len yezíca'rë' gbaz na' nasölë'ë Cristo, ta'në':

—Run bayúdx uzër nagtu' xtidzë'ë Dios ca xtídza'gac bunách. ³⁰ Lbi'ili' budödili'-në' Jesús cati' ni' buda'li'-në' lë'i yag cruz, san Dios quequë' xuz xtau'ru' buspanë' Lë'. ³¹ Jesús ni, Dios buzoaczë' Lë' ga náctërë' blau cuít lë'ë yubél, quie gacquë' Bönni' Blau len Bönni' Ruslá, len gunë' ga lubí'í ládxi'gac

bunách Israel, quië gac unít lahuë' dul-la' nabága'quë'. ³² Ca nac lë ni, runtu' lna' lau qui netu', ati' lëzca' runë' lna' lau qui Dios Bô' La'y, Nu na' rsölë'ë Dios quegac nup tun ca rna xtidzë'ë.

³³ Cati' gulayönnë' lë ni bönni' gdau' ta'bequi xbey na', gulaleynë' len glë'nnë' ludödcde' lequë'. ³⁴ Ni'r gzuinë' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na' Gamaliel, bönni' gdau' fariseo. Ractsquë' zxba queë' Moisés bönni' ni, ati' tun lë' ba la'n yúgu'të bunách. Gna bé'inë' nup lubíj ló'al tu chi'idau' yugu' gbaz na' nasölë'ë Cristo. ³⁵ Ni'r gudxë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na', gnë':

—Lbi'ili', bönni' Israel, gul-yutëz queëli' ca nac le rë'nili' gunli' quequë' bönni' ni. ³⁶ Ral-la' tsajneyli' ca gac zí'atël zi'a gdxin dza ni zoaru'. Gyasë' Teudas, ati' ben cuinë' ca bönni' náctërë' blau. Glaquë' bönni' yajta'quë' lë' gdu tap gayu'ë bönni'. Guludöddë' lë' bönni' rjaquë' gdil-l, ati' glaslas yúgu'të nup ni' yajta'gac lë', ati' gnitz ca' yúgu'të le benë' bönni' na'. ³⁷ Gdöd gac lë' ni, gyasë' ca' Judas, bönni' Galilea. Benë' cni cati' ni' nac dza ta'yáz lu guich bunách, ta'guízxj lazquë', ati' yajta'gac lë' bunách zian. Lëzca' guludöddë' bönni' ni, ati' glaslas yúgu'të nup ni' yajta'gac lë'. ³⁸ Qui lë' ni na' rëpa' lbi'ili': Gul-sán-quë' bönni' ni, len cutu bi gunli' quequë'. Chqui' nac quegac bunách lë' ni ta'në' o lë' ni tunë', nítcz, ³⁹ san chqui' nac queë' Dios, cutu gac usnitli' lei. ¡Qui nadxi tíl-lenli'-në' Dios!

⁴⁰ Ni'r glunë' tuz didza' len lë'. Gululidzë' yugu' gbaz na' nasölë'ë Cristo, ati' gulaguinë' lequë' len guluzeynë' lequë' ba nadx cui luí'lenrë' bunách didza' ca nac queë' Jesús. Ni'r gulanë' lequë'. ⁴¹ Gularujë' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na' gbaz na' nasölë'ë Cristo, tu'dzijnë' le bë'ë lequë' latj Dios gulazaca' gulagui'ë le da'quë' Jesús. ⁴² Yugu' dza gulusédtecznë' bunách len glunë' lban queë' Jesucristo nchil gdau' len gap nac lu yu'u lidxgac bunách.

6

Tu'cu'ë gadx bönni' láclenë' bunách queë' Cristo

¹ Dza ni', le gulayán bunách ta'yejlë' Cristo, gulanë' quequë' bönni' judío tu'ë didza' hebreo yugu' bönni' judío tu'ë didza' griego, ni'a qui le rac cati' ta'guisië' le lágunu ngul uzëb, nutu nu rui' le lágunu ngul uzëb quequë' bönni' ni' tu'ë didza' griego. ² Ni'r gulutubë' yúgu'të bunách ni' ta'yejlë' Cristo idxinnutë' gbaz na' nasölë'ë Cristo, ati' të' lequë':

—Cutu nac dxi'a soa dxitu' cuguntu' lban qui xtidzë'ë Dios quië guntu' dxin cu'tu' le lagu bunách. ³ Qui lë' ni na', böchi' lza'tu', gul-có-quë' gadxë' bönni' ladjli' quië ugu'ru' lu na'quë' dxin ni. Yugu' bönni' na' run bayúdx lacquë' bönni' tun lequë'

ba la'n yúgu'të bunách, len nacquë' bönni' ta'yejni'i, len nac bë' zóalenë' lequë' Dios Bö' La'y. ⁴Netu' ni ulídztecztu'-në' Dios, len usëditu' bunách xtidzë'ë Dios.

⁵Guladzág láchxi'quë' didza' ni yúgu'të', ati' gulaböë' Esteban, bönni' rejlä'ë Cristo gdu ladxë'ë len gdu zóalenë' lë' Dios Bö' La'y. Lëzca' gulaböë' Felipe, len Prócoro, len Nicanor, len Timón, len Parmenas, len Nicolás, bönni' yödz Antioquía, zi'al butsé'ë ca runë' quië tsej ladxë'ë Dios ca tunë' bönni' judío. ⁶Ni'r guluschinë' nup na' gulaböë' lauquë' gbaz na' nasölë'ë Cristo. Gulaxóa na'quë' lequë' bönni' gbaz na', tu'lidzë' Dios.

⁷Gzër xtidzë'ë Xanru', ati' gulayantsca bunách ta'yejlë' Cristo nacuá' Jerusalén. Lëzca' gulazí' lu na'quë' le réjlë'ru' Cristo zian bxuz judío.

Ta'zönë' Esteban

⁸Benë' le tun ga rubániru', len le tac bë' laugac bunách lu yödz Esteban, gdu zoalen lë' yöl-la' huac queë' Dios le buzá' ladxë'ë queë'. ⁹Ni'r gulayasë' la'quë' bönni' nababquë' yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, nazí' lei Yu'u Quegac Bönni' Nadzangac. Glunë' lequë' tsazxön bönni' narujquë' Cirene len Alejandría, len luyú Cilicia, len luyú Asia. Bönni' ni guladíl-lenë' Esteban didza'. ¹⁰Cutu guluxicjë' didza' ru'ë, le bë'ë didza' Esteban len yöl-la' rejni'i, le zóalenë' lë' Dios Bö' La'y. ¹¹Ni'r gulaguixjë' bönni' la'zí' yë'ë, la'në': "Netu' byönitu' didza' ru'ë Esteban, rnë' zi'ë queë' Moisés len queë' Dios." ¹²Cni guc, gulagu'ë xla láchxi'gac bunách bönni' ni. Gulagu'ë xla láchxi'quë' ca' bönni' gul tu'zejni'i, len bönni' gdau' tu'sëdi. Gulabía di'ë Esteban bönni' ni. Gulazönë' lë' len gulachë'ë lë' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey. ¹³Lëzca' gulucu'ë lauquë' nup gulaguixjö' le cunác, bönni' na' gulanë':

—Cutu zoë' dxiz bönni' ni rnë' zi'ë qui gdau' la'y ni, len qui zxba queë' Dios. ¹⁴Byönitu' didza' bë'ë bönni' ni ca gunë' Jesús, bönni' Nazaret, rnë' usnitië' gdau' ni, len utsë'ë yugu' le nalëbiru' runru', yugu' lë' na' gna bé'inë' rë'u Moisés.

¹⁵Ni'r guluyúë' Esteban bönni' gdau' ta'bequi xbey len yúgu'të nup rögac ni', ati' gulalé'inë' lahuë', rna' ca rna' lahuë' gbaz la'y queë' Dios.

7

Didza' bë'ë Esteban, gnë' uláz queë'

¹Ni'r gnabnë' Esteban bxuz blau, rnë':

—¿Naru' nacx cni?

²Bubi'ë didza' Esteban, rnë':

—Lbi'ili', bönni' gul, len lbi'ili', böcha'a. Gul-zë nagli' le gyëpa' lbi'ili'. Dios, Nu nactër blau, buluí' lahuë' ga zoë' Abraham, xuzru' gul gdöd, cati' ni' zoë' luyú Mesopotamia,

cati' zi'a tsajsóe' yödz Harán. ³ Dios gudxë' lë': "Bruj ladzu' len bla'alén di'a dza quiu', ati' gyeaj luyú ni' ului'ida' li'." ⁴ Ni'r brujë' Abraham luyú Mesopotamia le nac xyugac bunách Caldea, ati' yajsóe' Harán. Lu yödz ni' gutië' xuzë' Abraham na', ati' lë' buzë'ë ni', ati' Dios bchë'ë lë' latj ni, ga ni zoaru' na'a. ⁵ Dios cutu bë'ë lë' latj gaqui queë' luyú ni. Ni lati' bunödzjë' queë' ga soë' luyú ni, san gzxi' lu në'ë Dios unödzjë' queë' luyú ni, ati' töd gatië' Abraham gaqui quegac xzi'n xsoë' luyú ni, zal-la' cutu nacu'ni'bi' bi'i queë'. ⁶ Lëzca' cni gudxë' Abraham Dios: "Tsjaquë' xzi'n xsu' lu xyugac bunách gza'a, ati' ni' lacquë' ca bunách zi'tu'. Lunë' bönni' luyú ni' ga lacquë' bönni' nadá'ugac xzi'n xsu'. Lusaca' zi'ë lequë' gdu ca tap gayuá' iz." ⁷ Lëzca' gudxë' lë' Dios: "Neda' usyudxa' bunách luyú ni', ga ni' lacquë' bönni' nadá'ugac xzi'n xsu', ati' töd ni' lurujë' ni', ati' lunë' xchina' luyú ni." ⁸ Dios bënlenë' Abraham didza' rucá'n tsahui' len gna bé'inë' lë' gchuguë' lu xpëla'quë' bönni' nacu'ë lidxë' tu le gac bë' nazí' lu na'quë' didza' na' rucá'n tsahui'. Gdöd ni' guquë' Abraham xuzbi' bi'i Isaac, len cati' chgúquibi' xunu' gbidz, bchuguë' lu xpëla'bi' lë na' nac bë'. Isaac na', lëzca' cni benë' queëbi' bi'i Jacob, xzi'në', len cni benë' ca' Jacob quegac idxínnutëbi' bi'i bönni' queë', nup ni' glac xuz xtau'gac idxinnu cö' di'a dza quegac bunách Israel.

⁹ 'Xuz xtau'ru' na', lu yöl-la' ruzxe'i quequë', glúti'ë-bi' bi'i José, böchi'quë', lu na'quë' bönni' ni' yjua'quë'-bi' luyú Egipto. Dios gzóalenë'-bi' bi'i José na' ¹⁰ len buslë'-bi' lu le glac queëbi'. Dios bë'ë-bi' yöl-la' rejni'i, le ben ga bdzag ladxë'ë-bi' Faraón, bönni' rna bé'inë' bunách Egipto, ati' Faraón na' budödë' lu na'bi' bi'i José yöl-la' uná bë' gna bé'ibi' luyú Egipto len yúgu'të bunách nacuá' lidxë'.

¹¹ 'Ni'r guctsca gbin gdu luyú Egipto, len luyú Canaán ni, ati' gulazaca' gulagu'i yúgu'të bunách dza ni'. Cutu bdzöli le lahuë' xuz xtau'ru'. ¹² Cati' byönnë' Jacob dë xzoa' xtil luyú Egipto, bsölë'ë ni' yugu' xzi'në', bönni' ni' nacquë' xuz xtau'ru'. Cni gac le zi'al lzu yjaquë' ni'. ¹³ Cati' le buróp lzu yjaquë' luyú Egipto, benë' José ga guluúnbë'ë lë' böchë'ë. Cni gac, gnöznë' Faraón nup nacgac di'a dza queë' José. ¹⁴ Ni'r bsölë'ë didza' José, benë' ga bdxinë' ni' Jacob, xuzë', dzaggac lë' di'a dza queë', glac gdu tsonnlalj yu chinu bunách. ¹⁵ Cni gac, bdxinë' Jacob luyú Egipto, ga ni' gutië' lë', ati' glatië' ca' ni' xuz xtau'ru' cati' bza'a dza quequë'. ¹⁶ Cati' glatië' tu tu xuz xtau'ru' yjua'quë' lequë' luyú Siquem yugu' xzi'n xsoaquë', ati' ni' gulucachë'ë lequë' yeru ba lu bloj na' gu'uë' Abraham lu na'gac xzi'në' Hemor, bönni' Siquem.

¹⁷ 'Gdöd zian iz, cati' bdxin dza ral-la' gac le gzxi' lu në'ë Dios, lë na' benë' tsutsu xtidzë'ë gunë' queë' Abraham, gu-

layán bunách yugu' cö' zxi'n xsoë' Israel, glac bunách zian cati' ni' gulacúa' luyú Egipto. ¹⁸ Ni'r gyazië' bönni' yubl gna bē'ē luyú Egipto na', len gatga byönnē' ca nac le benē' José, gúclenē' bunách Egipto. ¹⁹ Gzxi' yé'inē' bunách uládz queëru' bönni' na' rna bē'ē. Busaca' zi'ē xuz xtau'ru' na' len benē' ga lusanē'-bi' bi'i bönni' huē'ndau' qui queëquē', quiē latbi'. ²⁰ La' dza ni'z guljbi' ca' bi'idau' Moisés, ati' bdzag ladxē'-bi' Dios. Gdu ca tsonn beo' guluscul-lē'-bi' xuz xna'bi' lidxquē'. ²¹ Cati' bdxin dza lusanē'-bi' xuz xna'bi' quiē gatbi' bi'idau' Moisés na', bdxinnu ngul zxi'nē' Faraón ga ni' guluca'nē'-bi', ati' yajxi'nu-bi' len buscul-lnu-bi' ca bi'i queēcnu. ²² Cni guc, bzēdbi' bi'i Moisés yúgu'tē le taquē' bönni' Egipto len gúctērbī' zxon ca nac didza' bē'bi' len ca nacgac le benbi'.

²³ 'Cati' chyu'ubi' choa' iz bi'i Moisés, gna ládi'bi' tsajyubi' bunách uládz queēbi', bunách Israel. ²⁴ Cati' bdxinbi' ga na' nacu'ē, blé'ibi'-nē' bönni' Egipto, rusaca' zi'ē bönni' uládz queēbi'. Ni'r gúclenbi'-nē' bönni' uládz queēbi' na' len budōdibi'-nē' bönni' Egipto na'. Cni guc, buzí' labi' bönni' na' bi'i Moisés uláz queē' bönni' uládz queēbi'. ²⁵ Gúquibi' Moisés huala'yéjni'nē' bönni' böchi'bi' gunē' Dios ga uslabi' lequē' lēczi', san lequē' cutu gulayéjni'nē'. ²⁶ Yetú dza ca' yajxáca'bi' yechopē' bönni' Israel, ta'dil-lē', ati' gú'nibi' cuequi dxibi' lequē', len gudxbi' lequē': "Lbi'ili', böchi'li' nac. ¿Bizx quiē rua'li' lza'li' dö'?" ²⁷ Ni'r bönni' na' ru'ē dö' qui lzē'ē budxiguē'-bi' bi'i Moisés, gnē': "¿Núzxatē buzóa li' gna bé'inu' netu', len cuequi xbeynu' le runtu'? ²⁸ ¿Naru' rē'nitsanu' gdōddu' ca' neda' ca benu' nij, budōddu'-nē' bönni' Egipto na'?" ²⁹ Cati' byönibi' didza' ni bi'i Moisés, buzxundjbi' ni', yajsoabi' luyú Madián ga ni' gzoabi' ca bönni' zi'tu'. Luyú Madián na' butság ná'lenbi'-nu ngul lu yōdz ni', ati' guljcbi' chopbi' bi'i bönni' queē'.

³⁰ 'Cati' chgdōd choa' iz zoē' ni', buluí' lahuē' ga zoē' gbaz la'y queē' Dios lu gui' qui yag yōtsi'dau' regui, ga ni' nac lu latj ca'z, le zoa lu gui'a nazí' lei Sinaí. ³¹ Cati' blé'inē' gui' na' Moisés, bubannē', ati' gbiguē'ē gal-la' quiē glé'inē' dxi'a, ati' ni' byönnē' chi'ē Xanru'. ³² Cni gudxē' lē' Xanru': "Neda' naca' Dios quequē' xuz xta'u. Naca' Dios queē' Abraham, len Dios queē' Isaac, len Dios queē' Jacob." Ni'r lu yöl-la' radxi queē', gzxiztsquē' Moisés, len cutur burúguinē' uyüē'. ³³ Gudxē' lē' Xanru': "Bleycj lölu' nuda'u, le nac la'y ga ni zu' le zoacza' ni neda', naca' Dios. ³⁴ Le nactē chblé'ida' le ta'zaca' ta'guí'i bunách quia' nacuá' luyú Egipto, len chbyōnda' ta'bōdx yechē'ē. Bötja', zoa' ni quiē uslá' lequē'. Gda na'a, gsöla'a li' luyú Egipto."

³⁵ 'Zal-le guluca'nē' lē' ca'z bönni' uládz queē' Moisés, gu-

laně': "¿Núxatě buzóa li' gna bé'inu' netu', len cuequi xbeynu' le runtu'?", Dios bsölě'ě lě' quiě gaquě' bönni' uná bě', len bönni' ruslá, ca na' gudxě' Moisés gbaz la'y na' queě' Dios, buluí' lahuě' lu yag yötsi'dau' regui ga na' zoě'. ³⁶ Moisés ni bubijě' luyú Egipto bönni' uládz queěru', guc cni gdöd beně' le glun ga gulubani bunách ni', len le tac bě' beně' luyú ni'. Lězca' cni beně' lu nis zxön nazi' lei Nis Xna. Cni beně' lauquě' gdu ca choa' iz lu latj ca'z. ³⁷ Lěczě' Moisés na' gudxě' bunách Israel ni', gně': "Xanru' Dios gsölě'ě queěli' bönni' galjě' ladj di'a dza queěli', gaquě' bönni' gu'ě didza' uláz queě' Dios. Gsölě'ě lě' queěli' ca na' bsölě'ě neda'. Lěczě' run bayúdx uzě nagli'-ně'." ³⁸ Lězca' lěczě' Moisés na' gzóaleně' bunách nudubgac queě' Dios lu latj ca'z, ati' bdzaguě' lě' gbaz la'y queě' Dios, nu na' bě'len lě' didza' lu gui'a Sinaí na'. Gzóaleně' xuz xtau'ru' Moisés, ati' Dios budödě' lu ně'ě zxba la'y queě', le rui' didza' ca gac la'del-li' yöl-la' na'bán bunách, ati' zxba ni budödě' Moisés lu na'gac xzi'n xsoaquě' ga rdxintě queěru' rě'u.

³⁹ 'Cutu glěnně' xuz xtau'ru' luně' ca rna xtídzě'ě Moisés, san guluzóě' lě' tsal'l, len glěnně' tshuójquě' luyú Egipto. ⁴⁰ Cati' ni' zoě' lu gui'a Sinaí na' Moisés, lequě' glě' Aarón, böchě'ě Moisés na', gulaně': "Rě'nitu' gunu' yugu' dios queětu', bdau' guiøj bdau' yag, quiě la'nör lautu'. Cutu nözitu' bi guc queě' Moisés, bönni' na' nubijě' netu' luyú Egipto." ⁴¹ Ni'r gluně' tu bdau' oro le nac ca tu bědxau', ati' guludödcđě'-ba' bö'cu' zxíla'dau', len gulagu'quě'-ba' lau bdau' oro na', ati' gluně' lni lau bdau' na' nunquě'. ⁴² Qui lě ni na' buca'ně' lequě' Dios len bubíj ladxě'ě lequě'. Ni'r gulayíj ládi'quě' le ta'yěp luzxbá. Ca nac lě ni nayúj lu guich le gulaně' bönni' glu'ě didza' uláz queě' Dios, rna:

Lbi'ili', bunách Israel,
 ¿Naru' glú'gactsali'-ba' quia' neda' böa' bědx ni'
 Budödigacli'-ba' len buzégui'gacli'-ba',
 Lě na' benli' lu latj ca'z gdu ca choa' iz?
⁴³ Cutu glú'gacli'-ba' quia' neda',
 San bia'li' nich qui Moloc, bdau' guiøj queěli'.
 Bia'li' ca' tu le nac ca bölj luzxbá nazi' lei Refán,
 Lě na' buzoali' ca Dios queěli'.
 Yugu' bdau' guiøj bdau' yag ni,
 La' lbi'izli' benli' quiě gyij ládi'li' leygac.
 Qui lě ni na', ubija' lbi'ili' lu xyuli',
 Gchě'a lbi'ili' zi'tu'r ga dě luyú Babilonia.

⁴⁴ 'Cati' ni' gulacu'ě xuz xtau'ru' lu latj ca'z, guta' quequě' yu'u lari' ga glun chi'ě zxba queě' Dios, lě na' nac bě' zóaleně' lequě' Dios. Gluně' yu'u lari' na' ca na' gna bé'ině' Moisés Dios, cati' ni' gudxě' lě' guně' lei ca nac lě na' blé'ině', le bului'ině'

lè' Dios lu gui'a ni'. ⁴⁵ Lëzca' guludödë' yu'u lari' na' lu na'quë' zxi'nquë' ga bdxintë dza ni' glu'ë lei luyú ni xuz xtau'ru', cati' ni' dzaguë' lequë' Josué, ati' gulagüë' xyugac bunách gza'a, nup ni' bulaguë'ë Dios lauquë' xuz xtau'ru'. Cni glunë' zian iz ga bdxintë dza zoë' David. ⁴⁶ Bdzag ladxë'ë David na' Dios, ati' lë' gnabnë' Dios gu'ë lë' latj gunë' tu yu'u ga soë' Dios queë' Jacob. ⁴⁷ Cutu bë'ë lë' latj Dios, san benë' yu'u queë' Dios Salomón, zxi'në' David na'. ⁴⁸ Cni benë' zal-la' cutu zoë' Dios, Nu nactër blau, lu gdau' nungac bunách. Ca nac lë ni gnë' bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, gnë':

⁴⁹ Yehua' yubá nac ga rö'a rna bë'a

Ati' yödzlyú nac xlibi ni'a.

Rnë' Xanru': "¿Naru' gúntsali' lidxa'?

¿Naru' zoatsa latj ga ral-la' uzí' ladxa'a?

⁵⁰ ¿Naru' clëg len na'cza' bena' yúgu'të lë ni'?"

⁵¹ Ni'r gudxë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na' Esteban, gnë':

—Lbi'ili', bönni' zid, cutu bi ryaz icj nagli'. Nazíd icj ládi'dau'li' ca rac quegac bunách cunúnbë'gac Dios. Rdá'baga'teczli'-në' Dios Bö' La'y. Ca na' glunë' xuz xtau'li', runli' ca' lbi'ili'. ⁵² Gulabía ládi'quë' yúgu'të bönni' ni' glu'ë didza' uláz queë' Dios xuz xtau'li' na'. Lëzca' guludödcde' bönni' ni' gulaguixjö'ë zi'al ca ral-la' guidë' Cristo, Bönni' Tsahui', ati' na'a, cati' ni' bdxinë' Bönni' Tsahui' na', lbi'icqli' budödlí'-në' lu na'quë' bönni' guludöddë' Lë'. ⁵³ Lbi'icqli' dë lu na'li' zxba queë' Dios, lë na' guludödë' lu na'quë' xuz xtau'li' yugu' gbaz la'y queë' Dios, san cutu runli' ca rna.

Tu'döddë' Esteban

⁵⁴ Cati' gulayönnë' didza' ni bönni' gdau' ta'bequi xbey na', gulaléytsquinë' Esteban, ati' lu yöl-la' rley quequë' lë' gulutíl-l láyi'quë'. ⁵⁵ Ni'r buyúë' luzxbál Esteban na', zóalenë' lë' Dios Bö' La'y, ati' blé'inë' latj yení' ga zoë' Dios lenca' Jesús, zuinë' cuít lë'ë yubél Dios ga nactërë' blau. ⁵⁶ Ni'r gnë':

—Gul-yutsca'. Rlé'ida' nayálj luzxbá, ati' zuinë' cuít lë'ë yubél Dios Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách.

⁵⁷ Ni'r guluséy nagquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na', ati' gulabödxýë'ë zidzj, len tsaxxön gulabía di'ë lë'. ⁵⁸ Gulubijë' lë' ni'l ra' yödz na', ati' ni' gululadxë' lë' guiöj. Yugu' bönni' ni' tunë' lna' lau le tu'quíë' Esteban gulucu'ë lari' ta'xóa yenquë' xni'ë bönni' lë' Saulo cati' ni' gululadxë' Esteban guiöj. ⁵⁹ Cati' ni' tu'ladxë' Esteban guiöj, lë' bulidzë' Dios, gnë':

—Xana' Jesús. Buzí' bö' naccza'.

⁶⁰ Ni'r byechuë', buzechu zxibë', len bë'ë zidzj didza', gnë':

—Xan. Cutu uspagu'u lequë' dul-la' ni.

Cati' budx bë'ë didza' ni, guttë'.

8

Saulo rbia ladxë'ë bunách queë' Cristo

¹⁻³ Saulo benë' tsaxxõn bõnni' ni' guludöddë' Esteban.

La' ni'z glua'quë' Esteban bõnni' ta'yíj ladxí'quë' Dios, ati' yajcáchi'quë' lë'. Sxõni gulabödxë' queë'.

Dza na' sxõni gulabía ladxí'quë' bunách queë' Cristo nacua' Jerusalén bõnni' judío cuta'yeylë'. Lëzca' gdxia ladxë'ë bunách queë' Cristo Saulo. Gyazië' gap nac lu yu'u quequë', ati' gzxönë' yugu' bõnni' len ngul, glu'ë lequë' lidx guia.

Ni'r glaslas gdu luyú Judea len luyú Samaria yelati'z cugu-luhuöatë bunách queë' Cristo, ati' guluga'në' Jerusalén légaczë' gbaz na' nasölë'ë Cristo.

Rac lban qui didza' dxi'a luyú Samaria

⁴ Yjaquë' yúgu'të latj bõnni' na' gláslasië', ati' glunë' lban qui didza' dxi'a. ⁵ Ni'r gyijë' luyú Samaria Felipe, bõnni' dzaguë' nup na' glaslas, ati' ni' benë' lban ca nac queë' Cristo. ⁶ Guludúb bunách ni', ati' gdu ladxí'quë' guluzë nagquë' didza' ru'ë Felipe na', le gulayönnë' xtidzë'ë len gulalé'inë' le tac bë' runë'. ⁷ Cni' guc, le benë' ga gudurúj zian bö' xõhui' yu'ugac bunách, ta'bödxya'a zidzj, ati' guluhuöác zian nup te'i huë' nacú'n bin len nup cuta'zá'. ⁸ Cni' guc, guludziji bunách yödz ni'.

⁹ Zoë' ni' Simón, bõnni' zi'al guquë' bõnni' udzá' unë ya'a lu yödz na', len gzxí' yé'inë' bunách Samaria na', gnë' lëczë' naquë' bõnni' náctërë' zxön. ¹⁰ Guluzëtsca naggac bõnni' ni' yúgu'të bunách, ga rguel-la' yugu' bõnni' ca'z ga rdxintë yugu' bõnni' blau, gulanë': "Bõnni' ni, dë lu në'ë yöl-la' huac zxön queë' Dios." ¹¹ Cni' guc, glunë' lë' ba la'n, le xtsey nazí' yé'inë' lequë' len yöl-la' udzá' unë ya'a queë'.

¹² Cati' gulayeylë'ë lban runë' Felipe qui didza' dxi'a ca rna bë'ë Dios len ca nac queë' Jesucristo, ni'r guladilë' nis, bõnni' len ngul. ¹³ Ni'r gyejlë'ë ca' Simón na', len bdilë' nis, ati' gdáalenteczë' tsaxxõn Felipe na'. Cati' blé'inë' yugu' yöl-la' huac zxön len le tac bë' runë' Felipe, bubannë' Simón na'.

¹⁴ Cati' gulayönnë' ca guc lë ni' gbaz na' nasölë'ë Cristo nacua' Jerusalén, chnazi' lu na'gac xtidzë'ë Dios bunách luyú Samaria, ni'r gulasölë'ë ni' Pedro len Juan. ¹⁵ Cati' guladxinë' ni' Pedro len Juan na', gululidzë' Dios uláz quegac bunách ni' ta'yeylë' Cristo quië dusóalenë' lequë' Dios Bö' La'y. ¹⁶ Ga bdx-intë dza na', cutu rdxíninë' quequë' Dios Bö' La'y. Nadílgaczë' nis quië lacquë' tuz len Xanru' Jesús. ¹⁷ Ni'r gulaxóa na'quë' bunách Samaria na' Pedro len Juan na'. Gululidzë' Dios, ati' dusóalenë' lequë' Dios Bö' La'y.

¹⁸ Cati' blé'inë' Simón, bönni' udzá' na', le guc cati' gulaxó'a na'quë' bunách ni' gbaz na' nasölë'ë Cristo, dusóalenë' lequë' Dios Bö' La'y, gu'nnë' quizzjë' lequë' dumí, ¹⁹ rë' lequë':

—Benn ca' quia' yöl-la' huac ni, quië cati' gxo'a na'a nútí'tëz bunách, dusóalenë' nu na' Dios Bö' La'y.

²⁰ Ni'r gudxë' lë' Pedro, rnë':

—Nit tsazxón len li' dumí quiu', le ráquinu' len dumí gdél-li'nu' yöl-la' huac queë' Dios. ²¹ Cutu nacu' lsaca' gutsu'u lë ni, le cunác dxi'a icj ládxi'da'u lahuë' Dios. ²² Bubi'i ladxu'u ca nac huia'dö' ni runu', len gúta'yu lahuë' Dios, nazx ca' unít lahuë' li' ca nac lë ni rza' ladxu'u. ²³ Rlé'ida' nabagu'u zxguia' len nadzunu' lu yal-lj qui tu' xöhui'.

²⁴ Ni'r bubi'ë didza' Simón na', rë' lequë':

—Gul-lidzë' Dios, gáta'yuli' lahuë' Xanru' ni'a quia' cui gac quia' nitú lë na' chgnali'.

²⁵ Cati' budx glunë' lna' lau queë' Cristo lu yödz ni' Pedro len Juan na', len gulaguíxjö'ë xtídzë'ë Dios, glunë' ca' lban qui didza' dxi'a gap nacuá' zian ladzquë' bönni' Samaria, ati' gdöd ni' yhuöjquë' Jerusalén.

Felipe len bönni' Etiopía

²⁶ Ni'r bë'lenë' Felipe didza' gbaz la'y queë' Xanru', gudxë' lë':

—Gyas len gyeaj zaca' ga rdöd gbidz beo' ziaq, gdxinu' ga ni' rla'a nöz zeaj Jerusalén zeajtë yödz Gaza, nöz na' rdöd lu latj ca'z.

²⁷ Ni'r gyu'ë nöz Felipe na', zijë'. La' nöz ni' yajtsaguë' bönni' Etiopía, naquë' bönni' huödx. Luyú Etiopía naquë' blau launu Candace, ngul rna bé'ínu bunách Etiopía na', len yu'u lu në'ë yúgu'të yöl-la' tsahui' queënu dzö' lidxnu. Gyijë' Jerusalén bönni' ni quië gyij ladxë'ë Dios. ²⁸ Na'a, zhuöjë' ladzë', rö'ë lu carreta queë', len rulabë' le nayúj lu guich ca gnë' Isaías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios. ²⁹ Ni'r Dios Bö' La'y gudxë' Felipe na':

—Gbiga' ga zeaj carreta na', len gyeajlen lei.

³⁰ Cati' chgbiguë'ë ni' Felipe, byönnë' ru'ë didza' bönni' huödx na', rulabë' le nayúj lu guich ca gnë' Isaías, ati' gudxë' lë':

—¿Naru' réjni'nu' lë na' rulabu'?

³¹ Bubi'ë didza' bönni' Etiopía na', gnë':

—¿Nacx gac tséjni'da' chqui' nutu nu zoa uzejni'i neda'?

Ni'r gúta'yuë' lahuë' Felipe cuenë' len cö'lenë' lë' tsazxón lu carreta na'.

³² Lë na' nayúj lu guich rulabë', rna cni:

Ca bö'cu' zxíla'dau',

Gulachë'ë Lë' quië ludöddë' Lë',

Len ca bö'cu' zxíla'dau',
Cutu rnëba' cati' nu rchugu lítsa'ba',
Ca' benë' Lë', cutu bsalj ru'ë gnë'.

³³ Guluca'në' Lë' ca'z,

Len cutu glu'ë latj nu cuequi xbey Lë'.

¿Nuzxa caz gac quíxjö' zxguia' nabága'gac bunách uládz queë'?
La' légaczë' guludöddë' Lë'.

³⁴ Gnabnë' Felipe bönni' huödx na', rë' lë':

—Ráta'yua' lau' quíxjöi'nu' neda'. ¿Nuzxa qui gnë' cni bönni' na' bë'ë didza' uláz queë' Dios? ¿Naru' queëczë', o qui nu yubl?

³⁵ Ni'r la' didza' niz bguel-lë'ë Felipe, gdíxjöi'në' lë' didza' dxi'a ca nac queë' Jesús. ³⁶ Cati' ni' yu'uquë' nöz zjaquë', guladxinë' ga dë nis, ati' rë' Felipe bönni' huödx na', rnë':

—Byutsca'. Ni dë nis. ¿Naru' huactsa gdila' nis?

³⁷ Felipe gudxë' lë':

—Chqui' réjlë'u gdu ladxu'u, huac gdilu' nis.

Lë' bubi'ë didza', rnë':

—Réjlë'a Jesucristo, naquë' Zxi'në' Dios.

³⁸ Ni'r benë' ga gzoa dxiz carreta queë' na', ati' guluhuötjë' groptë', yajtsazquë' lu nis. Ni'r Felipe buquilë' bönni' huödx na' nis. ³⁹ Cati' gulumujë' lu nis, buchë'ë Felipe Dios Bö' La'y, ati' cutur blé'inë' lë' bönni' huödx na'. Ni'r buguel-lë'ë xnözë', zhuöjë' rudzijne'. ⁴⁰ Cati' chráquibe'inë' Felipe, zoë' lu yödz Azoto. Gdödë' yúgu'të yödz ni', ati' benë' lban qui didza' dxi'a, ga bdxintë' yödz Cesarea.

9

Saulo ruhuöaquë' queë' Cristo

¹ Ni' ruzeyne' ba nadx nup ta'yejlë' Xanru' Saulo, gu'nnë' gdödcde' lequë'. Quië gunë' cni bdxinë' lahuë' bxuz blau ² len gnabnë' lë' guich uná bë' le tsju'ë lauquë' bönni' uná bë' quegac yu'u gap tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío nacu'ë Damasco, ati' chqui' utsajxaquë'ë ni' yugu' bönni' len ngul ta'yejlë'ë Jesús, gac gchë'ë lequë' nadzunquë' lu yödz Jerusalén. ³ Tsal ni' yu'uquë' nöz Saulo len nup nacua'len lë', zjaquë', len cati' chzoa la'dxinë' Damasco, tu tsalz buzeni'tsca yení' za' luzxbá, le buzení' ga ni' zjaquë'. ⁴ Ni'r gdzö'ë lyu Saulo, len byönnë' chi'i nu rë lë':

—Saulo, Saulo, ¿bizx quië rbia ladxu'u neda'?

⁵ Gnabnë' Lë' Saulo, gnë':

—¿Nuzxa li', Xan?

Lë' gnë':

—Neda' Jesús, nu rbia ladxu'u. Run zi' cuinu', rdá'bagu'u neda'. Rac quiu' ca na' rac queëba' bëdx, run zi' cuinba' rchégu'ba' yag tuchi' tundë'-ba' zi'.

⁶ Ni'r gzxiztsquë', gúdxinë' Saulo, gnë':

—Xan, ¿bizxa rë'nnu' guna'?

Xanru' gudxë' lë':

—Gyas len gyaz lu yödz, ati' ni' gsöla'a quiu' nu guië li' le ral-la' gunu'.

⁷ Gládxinë' bönni' na' zjáclenë' Saulo, le gulayönnë' chi'i na', zal-le nutu nu gulalë'inë'. ⁸ Ni'r böasë' luyú Saulo, len cati' gxa' yöj lahuë', cutu ca' rlë'inë'. Qui lë ni na' gulaguel-lë'ë në'ë, len gulachë'ë lë' Damasco. ⁹ Gzoë' ni' tsonn dza nachúl lahuë', len cutu bi güi' gdahuë'.

¹⁰ Zoë' ca' Damasco Ananías, bönni' rejlë'ë Cristo, ati' Xanru' buluí' lahuë' ga zoë' ca tu lu yël bëchcál, len gudxë' lë':

—Ananías.

Lë' bubi'ë didza', gnë':

—Ni zoa', Xan.

¹¹ Xanru' gudxë' lë':

—Gyas, len gyeaj ga nac la' nöz na' nazi' lei Nöz Li, ati' lu yu'u lidxë' Judas gnab didza' queë' Saulo, bönni' Tarso. Lu yu'u na' rulidzë' Dios. ¹² Chblë'inë' bönni' ni ca tu lu yël bëchcál zë'ë tsazië' ga zoë' bönni' lë' Ananías, len gxoa në'ë lë' quië huöalj yöj lahuë'.

¹³ Ni'r bubi'ë didza' Ananías, rë' Lë':

—Xan, zian nup chgulgauixjöi' neda' ca runë' bönni' ni, zian le nac dö' nu'ë le benë' quegac bunách ta'yejlë' Li', nacu'ë Jerusalén. ¹⁴ Zë'ë ca' ni, dë lu në'ë uláz quequë' bxuz uná bë' sönë' yúgu'të nup tu'lídz Dios len lau' Li'.

¹⁵ Ni'r Xanru' rë' Ananías na', rnë':

—Gyeaj, le gröcza' neda' bönni' ni quië gunë' lban ca nac quia' laugac bunách gza'a, len lauquë' bönni' ta'ná bé'inë' lequë', lenca' laugac bunách Israel. ¹⁶ Ului'ida' lë' le zian le saca' qui'ë uláz quia' neda', gunë' xchina'.

¹⁷ Ni'r gyijë' ni' Ananías, ati' gyazië' yu'u len bxoa në'ë Saulo, rë' lë':

—Böcha'a Saulo, Xanru' Jesús, Nu na' buluí' lahui la' nöz ga ni' za'u, bsölë'ë neda' quië huöalj yöj lau' len dusóalenë' li' Dios Bö' La'y.

¹⁸ La' ni'z gulaguíndj lu yöj lahuë' le nac ca xlácuba' böi, ati' la' böalj'të yöj lahuë'. Ni'r gyasë' Saulo, len bdilë' nis. ¹⁹ Gdöd ni' gdahuë' len böac ladxë'ë. Ca chop tsonn dza gzóalenë' bönni' ta'yejlë'ë Cristo nacu'ë Damasco.

Runë' lban Saulo lu yödz Damasco

²⁰ La' gzu lautë' Saulo runë' lban queë' Cristo gap nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, rnë':

—Jesúscz naquë' Zxi'në' Dios.

²¹ Gulubannë' yúgu'të bönni' ni' ta'yönnë' lë', ta'në':

—¿Naru' clëg bönni' ni bönni' na' busnitië' nup nacué' Jerusalén, tu'lídž Dios lu lë' Jesús? Quië gunë' cni bidë' ca' ni quië gchë'ë lequë' nadzunquë' lauquë' bxuz uná bë'.

²² Bdipr ladxë'ë Saulo, len benë' ga gulabö'ë baguí'i bönni' judío nacu'ë Damasco, bului'inë' lequë' Jesúscz naquë' Cristo, bönni' na' tunë' löz duná bé'inë' lequë'.

Rulë' Saulo lu na'quë' bönni' judío

²³ Catí' chgdöd zian dza, glun xtídza'quë' bönni' judío ni ludöddë' Saulo. ²⁴ Rël len të dza gulabö' nisië' lë' bönni' judío ga nu ryaz zö'ö run chi'i yödž na' quië ludöddë' lë', san gúquibe'inë' Saulo le t'ënnë' lunë' queë'. ²⁵ Ni'r gulaguel-lë'ë Saulo chdzö'l bönni' ta'yejlë'ë Cristo, ati' gulagu'ë lë' tu lu bdö'a zxön naga' du, len guluzötjë' lë' ni'l lu zö'ö run chi'i yödž na'.

Rudxinë' Saulo Jerusalén

²⁶ Catí' budxinë' Saulo Jerusalén, gu'nnë' tsjenë' tsazxön bönni' ni' ta'yejlë'ë Cristo, san gládxinë' lë' yúgu'të', le cuta'yejlë'ë rejlë'ë Cristo Saulo na'. ²⁷ Ni'r gdë'l-lë'ë Saulo Bernabé, len bchë'ë lë' ga na' nacu'ë gbaz nasölë'ë Cristo. Gdíxjoi'në' lequë' ca na' guc queë' Saulo, blé'inë' Xanru' la' nöz, ati' bë'lenë' lë' didza' Xanru'cz, len ca na' benë' Saulo lu yödž Damasco, len yöl-la' rugu ladxi' benë' lban ca nac queë' Jesús. ²⁸ Ni'r gzóalenë' lequë' Saulo lu yödž Jerusalén, ati' gdálenë' lequë'. ²⁹ Lu yöl-la' rugu ladxi' benë' lban Saulo ca nac queë' Xanru', len gdíl-lenë' didza' bönni' judío tu'ë didza' griego, ati' lequë' gulazú gulabö'ë ludöddë' lë'. ³⁰ Catí' gláquibe'inë' lë' ni böchi'ru' ta'yejlë'ë Cristo, gulachë'ë Saulo lu yödž Cesarea, ati' gulasölë'ë lë' Tarso, le nac ladzë' Saulo.

³¹ Ni'r guc dxi'a quegac yúgu'të cö' bunách queë' Cristo, nacué' gdu luyú Judea, len luyú Galilea, len luyú Samaria, ati' guladíp ládxi'quë'. Gulacu'ë lu yöl-la' radxi quequë' Xanru', ati' gulayanë' le gúclenë' lequë' Dios Bö' La'y.

Pedro ruínë' Eneas

³² Yetú le guc, catí' yajyúë' yugu' böchi'ru' Pedro, bdxinë' ga nacu'ë bönni' ta'yejlë'ë Jesús lu yödž Lida. ³³ Yajxaquë'ë ni' bönni' lë' Eneas, chguc xunu' iz dë' ré'inë' nacu'në' bin. ³⁴ Pedro gudxë' lë':

—Eneas, ruínë' li' Jesucristo. Gyas len btub xta'u.

La' gyastë Eneas na'. ³⁵ Gulale'i lë' yúgu'të nup nacué' yödž Lida, len yödž Sarón, ati' guluhuöaquë' queë' Xanru', ta'yejlë'ë Lë'.

Ratnu Dorcas len rubannu

³⁶ Yetú ca' le guc, lu yödž Joep zoanu ngul réjlë'nu Cristo, lënu Tabita, len ca nac didza' griego lënu Dorcas. Bennu zian

le nacgac dxi'a len le taclen bunách yechi' ngul ni. ³⁷ Le guc dza ni', güi'inu Dorcas na' len gutnu. Gdöd gulaguibnu lènu, gulaguixjè'-nu tu lu yu'u ga nac buróp cuia. ³⁸ Le dë gal-la'z ga na' dë yödz Joep yödz Lida ga na' zoë' Pedro, gulayönnè' zoë' ni' Pedro bönni' Joep na' ta'yejlè'è Cristo, ati' qui lè ni na' gulasölè'è ga zoë' chopè' bönni', gláta'yuè' lahuè', tè' lè':

—Cutu tseynu' guidu' queëtu'.

³⁹ Ni'r la' gyastè' Pedro, zéajlenè' lequè'. Cati' bdxinè' ni', la' gulachè'tè' lè' ga nac lu yu'u ga dënu ngul nat na'. Ni'r guludubnu gdu cuitiè' ngul uzëb, ta'bödxnu len tu'lui'inu lè' lari' quequè' bönni' len ngul, yugu' le bennu Dorcas cati' ni' zóalennu lecnu. ⁴⁰ Ni'r bubijè' ni'l yúgu'tè nup nacué' ni' Pedro, ati' buzechu zxibè', rulidzè' Dios. Ni'r bueycjè' ga dënu Dorcas na', gnè':

—Tabita, gyas.

La' buxa'tè yöj launu Dorcas. Cati' blé'inu-nè' Pedro, la' gyástënu, grö'nu. ⁴¹ Gdel-lè'è na'nu Pedro, buchisè'-nu. Ni'r bulidzè' bönni' na' ta'yejlè'è Jesús, len yugu' ngul uzëb na', ati' buschinè'-nu lauquè' Dorcas na', nabannu. ⁴² Ca guc lè ni gzè didza' gdu lu yödz Joep, ati' gulayejlè' Xanru' bunách zian. ⁴³ Zian dza buga'nè' Pedro yödz Joep na' lu yu'u lidxè' Simón, bönni' runè' tsahui' guid zxa bëdx.

10

Le benè' Pedro lidxè' Cornelio

¹ Zoë' Cesarea bönni' lè' Cornelio, nacué' lu në'è tu gayu'è bönni' rjaquè' gdil-l, nazí' laquè' Bönni' Italia Rjaquè' Gdil-l. ² Rej ladxè'è Dios Cornelio na' len rádxinè' Lè', ati' nungac lè' tsazxón yúgu'tè bunách nacué' lidxè'. Dumí zian runödzjè' le raclen bunách yechi', len rulídzteczè' Dios. ³ Gdu rdöd xhuö blé'inè' Cornelio ca tu lu yël bëhcál, ryaziè' ga zoë' gbaz la'y queè' Dios, len rë' lè':

—Cornelio.

⁴ Gúdxinè' Cornelio. Buyúè' gbaz la'y na', len gudxè' lè':

—¿Bizxa rnau', Xan?

Gudxè' lè' gbaz la'y na', rnè':

—Dios ryönnè' le rulidzu'-nè', len nözcznè' ca runu', ráclenu' bunách yechi'. ⁵ Na'a, gsöla'cu'-nè' bönni' tsjaquè' yödz Joep tsajlidzquè' bönni' lè' Simón, zoa yetú lè' Pedro. ⁶ Bönni' ni zoë' lidxè' bönni' runè' tsahui' guid zxa bëdx. Bönni' ni, lëzca' lè' Simón, ati' zoa lidxè' ra' nis zxön. Pedro na' guiè' li' le ral-la' gunu'.

⁷ Cati' chbuzè'è gbaz la'y na' bë'lenè' lè' didza', bulidzè'-bi' Cornelio chopbi' bi'i huen dxin queè' len tuè' bönni' rijè' gdil-l

rej ladxë'ë Dios, dzaguë' bunách nacuá' lidxë' Cornelio. ⁸ Cati' budx gdíxjöi'në' lequë' yúgu'të le guc, bsölë'ë lequë' yödZ JoPe.

⁹ Dza buróp, tsal ni' yu'uquë' nöz, len ta'dxinë' gal-la' ga dë JoPe na', la' ni'z grenë' Pedro cju'u quië ulidzë' Dios, ni' nac gdu huagbídZ. ¹⁰ La' na'z rdunë' Pedro len gu'nnë' gahuë', san tsal ni' tu'pë'ë queë', blé'inë' le nac ca tu lu yël bëhcál.

¹¹ Blé'inë' nayálj luzxbá len ruhuótj ga zoë' tu le nac ca lari' guitsa' zxön, naga' idáp la'a. ¹² Lahui lari' na' dxiacba' böa' guixi' gza'a nacuá' tap ni'a na'cba', len böa' ta'yj lë'cba' lyu, len böa' zoa xilcba'. ¹³ Ni'r byönnë' chi'i nu rë lë':

—Pedro, gyas. Bdödi-cba' len gdagu.

¹⁴ Bubi'ë didza' Pedro, rnë':

—Cutu, Xan. Gatga gdahua' le cural-la' gágutu' o le cunác dxi'a.

¹⁵ Le buróp lzu byönnë' chi'i nu na' gudx lë':

—Le nunë' dxi'a Dios, cutu gnau' qui: “Cunác dxi'a”.

¹⁶ Tsonn lzu guc cni, ati' ni'r la' buëptë luzxbá lari' zxön na'. ¹⁷ Tsal ni' rölë' baguí Pedro, rza' ladxë'ë bizxa rë'ni gna lë na' blé'inë' ca tu lu yël bëhcál, guladxinë' ra' yu'u bönni' na' nasölë'ë lequë' Cornelio, ta'nabë' gazx zoa lidxë' Simón na'. ¹⁸ Cati' guladxinë' ni', gululidzë' nup nacuá' yu'u na', len gulanabnë' lequë' chqui' zoë' ni' bönni' lë' Simón, zoa yetú lë' Pedro. ¹⁹ Tsal ni' rza' ladxë'ë Pedro ca nac lë na' blé'inë', gudxë' lë' Dios Bö' La'y, gnë':

—Byutsca'. Chguladxinë' ni tsonnë' bönni', tu'guiljë' li'.

²⁰ Gyasch na'a. Bötj zzan yu'u. Cutu gac chop ladxu'u tséajlenu' lequë', le nasöla'a lequë' neda'.

²¹ Ni'r bötjë' Pedro zzan yu'u ga na' nacu'ë bönni' na' nasölë'ë Cornelio, len gudxë' lequë':

—Neda' bönni' ruguiljli'. ¿Bizxa huen za'li' ni?

²² Gulubi'ë didza', të' lë':

—Nasölë'ë netu' Cornelio, bönni' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l. Naquë' bönni' tsahui', len rádxinë' Dios. Tunë' ba la'n bönni' ni len nadxi'icnë' lë' yúgu'të bönni' judío. Yetú ca' le guc, bë'lenë' lë' didza' gbaz la'y queë' Dios, gudxë' lë' gsölë'ë nu dulídZ li' guidu' lidxë' quië yönnë' didza' gu'u.

²³ Ni'r glu'ë lequë' lu yu'u Pedro len bë'ë ga la'cu'ë. Cati' za' rení yetú dza, gyasë' Pedro, ati' gyéajlenë' lequë'. Glunë' lë' tsazxón la'quë' böchi'ru' nacu'ë JoPe na'.

²⁴ Dza bunn ni', guladxinë' Cesarea. Chzoë' rbözë' lequë' Cornelio, len chnutubë' lidxë' yugu' di'a dza queë', len yugu' böchi' lzë'ë nadxi'irnë'. ²⁵ Cati' gyazië' Pedro lö'a, brujë' yu'u Cornelio, yajtsaguë' lë'. Byechuë' xni'ë Pedro len gyij ladxë'ë lë' ca runru' queë' Dioscz. ²⁶ Pedro buchisë' lë', len gudxë' lë':

—Gyas. Lëz bunách yödZlyú naca' ca nacu' li'.

²⁷ Ni' tui'zë' ca' didza', gyaztë' yu'u Pedro, len yajxaquë'ë nudubgac ni' bunách zian. ²⁸ Ni'r gudxë' lequë' Pedro, rnë':

—Lbi'ili' nöziczli' ca' rna bë' zxba queë' Moisés, cural-la' gunë' bönni' judío tsazxön o tsázlenë' bönni' gza'a. Na'a, Dios bului'inë' neda' cutu ral-la' gnia' queë' nitüë' bönni' naquë' ca'z o cunaquë' dxi'a. ²⁹ Qui lë' ni na' cati' bulidzli' neda', la' bidtea', len cutu guc chop ladxa'a. Rnaba' na'a, ¿bizx quië' na' bulidzli' neda'?

³⁰ Ni'r bubi'ë didza' Cornelio, gnë':

—Chguc tap dza ca hora zoaru' na'a, gdu rdöd xhuö, cati' ni' runa' gubás len rulidza'-në' Dios lu yu'u lidxa' ni, blë'ida'-bi' bi'i bönni' ra'bán nácubi' lari' ryëp yös yení, dului' laubi' neda'.

³¹ Cni gudxbi' neda': “Cornelio. Dios ryönnë' le rulidzu'-në', len nöznë' ca runu', ráclenu' bunách yechi'. ³² Na'a, gsölu'u lu yödz Jope nu tsajlíd z bönni' lë' Simón, zoa yetú lë' Pedro. Bönni' ni zoë' lidxë' bönni' runë' tsahui' guid zxa bëdx, len lë' ca' Simón. Zoa ra' nis zxön lidxë' bönni' ni. Cati' gdxinë' ga zu' Pedro na', güi'lenë' li' didza'.” ³³ Cni guc, la' bsöla'tea' nu tsajtíl li', ati' dxi'a benu' bidu' ga zoatu' ni. Qui lë' ni na' zoatu' ni yúgu'tëtu', nudubtu' lahuë' Dios quië' uzë' nagtu' yúgu'të le gna bé'inë' li' Dios gui'u netu'.

Didza' bë'ë Pedro lidxë' Cornelio

³⁴ Ni'r gzu lahuë' Pedro ru'ë didza', rnë':

—Le nactë réjni'da' na'a, cutu ruyuzë' yöl-la' rnëz quegac bunách Dios, san tuz nunë' rë'u. ³⁵ Rdzag ladxë'ë bunách gdu'të yödzlyú Dios, nup na' tadxi Lë' len tun le nac dxi'a. ³⁶ Bsölë'ë xtidzë'ë Dios ga nacuá' bunách Israel, len bsölë'ë nu ben lban qui didza' dxi'a, le run ga rac dxi'a quegac bunách, lë' na' bdxin queëru' lu në'ë Jesucristo. Lëczë' naquë' Xanru' yúgu'tëru'. ³⁷ Lbi'iczi' nözili' lë' na' guc luyú Judea, le gzu lau guc luyú Galilea gdöd benë' lban Juan quië' la'díl bunách nis. ³⁸ Nözili' ca benë' Dios le guc queë' Jesús, bönni' Nazaret. Bsölë'ë queë' Dios Bö' La'y len yöl-la' huac queë'. Nözili' ca na' gdë' Jesús, runë' le nac dxi'a, len ruúnë' yúgu'të nup gulazaca' gulaguí'i lu na' tu' xöhui'. Cni benë', le gzóalenë' Lë' Dios. ³⁹ Na'a, netu' runtu' lna' lau qui yúgu'të lë' na' benë' Jesús luyú Judea len lu yödz Jerusalén, len ca' na' guc, guludöddë' Jesús, guludë'ë Lë' lë'i yag cruz. ⁴⁰ Ni'r Dios buspanë' Lë' cati' guc tsonn dza natië', len benë' ga buluí' lahuë' ga zoatu' netu'. ⁴¹ Cutu buluí' lahuë' laugac yúgu'të bunách, san lautu' netu' buluí' lahuë'. Dios gröë' netu' dza ni'të quië' guntu' lna' lau queë' Jesús, ati' güi' gdágulentu' Lë' tsazxön gdöd bubanë' lu yöl-la' gut. ⁴² Gna bé'inë' netu' Dios guntu' lban laugac bunách, ati' runtu' lna' lau queë' Cristo, naquë' Nu buzoaczë' Dios quië' cuequi xbeynë' nup nabangac len nup chnatgac.

⁴³ Lëzca' glunë' lna' lau queë' Jesús yúgu'të bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, gulanë': "Yúgu'të nup la'yejlë' Lë', Dios unít lahuë' dul-la' nabága'quë' ni'a qui le benë' Lë'."

Dusóalenë' bunách gza'a Dios Bö' La'y

⁴⁴ Ni' rui'zë' cni didza' Pedro, la' bdxintë' Dios Bö' La'y, dusóalenë' lequë', yúgu'të nup ni' ta'yöni lban runë' Pedro. ⁴⁵ Gulaná' badxë' bönni' judío ta'yejlë'ë Cristo, nup na' guladxín ni' tsazzön len Pedro, le dusóalenë' bunách ni' cunacgac judío Dios Bö' La'y, nasölë'ë Lë' Dios Xuz. ⁴⁶ Cni glunë' le gulayönnë' tu'ë didza' yubl, len tunë' Dios zxön bönni' gza'ana'. ⁴⁷ Ni'r bë'ë didza' Pedro, gnë':

—¿Naru' huactsa nu gna be'i bunách ni cui la'díl nis? Nac bë' dusóalenë' lequë' Dios Bö' La'y, ca na' dusóalenë' ca' netu'.

⁴⁸ Gna bë'ë Pedro la'dilë' nis le nazí' lu na'quë' lë' Xanru' Jesús. Ni'r gláta'yuë' lahuë' Pedro bönni' ni' ugá'nlenë' lequë' ca chop tsonn dza.

11

Didza' bë'ë Pedro laugac bunách queë' Cristo nacué' Jerusalén

¹ Gulayönnë' gbaz nasölë'ë Cristo len böchi'ru' nacué' luyú Judea ca na' gulazí' lu na'quë' xtidzë'ë Dios bönni' cunacquë' judío. ² Cati' budxinë' Pedro Jerusalén, guladíl-lenë' lë' didza' böchi'ru' judío. ³ Glë' Pedro:

—¿Bizx quië yjítslenu' bönni' cunacquë' judío, len gdágulenu' lequë' tsazzön?

⁴ Ni'r gzu lahuë' Pedro rguíxjöi'në' lequë' gdutë lë na' guc, ⁵ rnë':

—Gzoa' lu yödz Jope, len cati' ni' rulidza'-në' Dios, blé'ida' ca tu lu yël bëhcál tu le bului'inë' neda' Dios. Blé'ida' bötj bruj luzxbá tu le nac ca lari' guitsa' zxön, naga' idáp la'a, ati' bdxin ga na' zoa'. ⁶ Cati' ni' ruyúa' lei quië glé'ida' le dxia lahuil, blé'igacda'-ba' böa' guixi' nacué' tap ni'a na'cha', yugu' böa' guixi' snia', len böa' ta'yj lë'cha' lyu, len böa' zoa xilcba'. ⁷ Byönda' chi'i nu gudx neda': "Pedro, gyas. Bdödi-ba' len gdagu." ⁸ Ni'r gudxa'-në': "Cutu, Xan. Gatga gdahua' le cural-la' gágutu', o le cunác dxi'a." ⁹ Ni'r le buróp lzu bulídz neda' chi'i luzxbá na', gudx neda': "Le nunë' dxi'a Dios, cutu gnau' qui: cunác dxi'a." ¹⁰ Tsonn lzu guc cni, ati' ni'r la' buëptë luzxbá gdutë lë na' blé'ida'. ¹¹ La' ni'z guladxintë' ra' yu'u ga na' zoa' tsonnë' bönni', narujquë' yödz Cesarea, nasölë'ë lequë' bönni' lë' Cornelio. Dudiljquë' neda'. ¹² Dios Bö' La'y gudxë' neda': "Gyeajlen lequë', cugác chop ladxu'u." Lëzca' gulazá'lenë' neda' tsazzön izxoptë' böchi'ru' ni, gyeajtu' Cesarea ati' gyaztu' lidxë' bönni' zoë' ni'. ¹³ Bönni'

ni' gdíxjöi'në' netu' ca na' blé'inë', bdxinë' gbaz la'y queë' Dios lu yu'u lidxë'. Gzuinë' lahuë' len gudxë' lë': "Na'a gsôla'cu'-në' bönni' tsjaquë' yödz Jope, tsajlidzquë' Simón, zoa yetú lë' Pedro. ¹⁴ Bönni' na' gü'lenë' li' didza' nac gac uláu' li' len lulá ca' yúgu'të bunách nacuá' lidxu'." ¹⁵ Cati' ni' gzu lahua' ruí'lena' lequë' didza', dusóalenë' lequë' Dios Bô' La'y ca na' dusóalenë' rë'u zí'atël. ¹⁶ Ni'r yajneyda' didza' na' bë'ë Xanru', gnë': "Le nactë Juan buquile' bunách nis lu nis, san lbi'ili', gac queëli' le ruluí'z yöl-la' rdil nis na', dusóalenë' lbi'ili' Dios Bô' La'y." ¹⁷ Qui lë ni na', chqui' Dios bsölë'ë quequë' Dios Bô' La'y, la' tuz ca benë' queëru' rë'u réjlë'ru' Xanru' Jesucristo, ¿núzxtë neda' gna bé'ida'-në' Dios?

¹⁸ Ni'r, cati' gulayönnë' lë ni, gulacuá' dxië' len gulagu'ë Dios yöl-la' ba, ta'në':

—Cni nac, Dios ru'ë ca' latj bönni' cunacquë' judío, tu'bí'i ládxi'quë' quië la'dél-li'në' yöl-la' na'bán gdu.

Ta'yejlë'ë Cristo bönni' nacu'ë Antioquía

¹⁹ Cati' ni' guludöddë' Esteban bönni' judío cuta'yejlë' len gulabía ládxi'quë' yezica' bunách ta'yejlë' Cristo, guluzxúndj bunách ni len glaslas zian yödz luyú Fenicia len luyú Chipre len lu yödz Antioquía. Ni' glunë' lban qui xtidzë'ë Dios, san laugacz bunách judío. ²⁰ Gulacuá'lenë' ca' lequë' yugu' bönni' Chipre, len yugu' bönni' Cirene, ati' bönni' ni, cati' guladxinë' Antioquía, glui'lenë' ca' didza' yugu' bönni' gza'a, glunë' lban lauquë' qui didza' dxi'a ca nac queë' Xanru' Jesús. ²¹ Gzoalen lequë' yöl-la' huac queë' Xanru', ati' gulayejlë' Xanru' bunách zian, len guluhuóac queë'.

²² Cati' bdxin didza' ca guc lë ni, ati' gulayönnë' bönni' queë' Cristo nacu'ë Jerusalén, gulasölë'ë Bernabé tsijë' Antioquía na'. ²³ Cati' bdxinë' Antioquía Bernabé, blé'inë' le ruzá' ladxë'ë quequë' Dios, ati' budziñë'. Buchizië' icj nagquë' la'día'teczë' queë' Xanru' gdu ládxi'quë'. ²⁴ Naquë' tsahui' Bernabé na' len gdu zóalenë' lë' Dios Bô' La'y, len gdu ladxë'ë réjlë'ë Cristo. Ni'a qui lban benë' Bernabé, gulayejlë' Xanru' bunách zian lu yödz na'.

²⁵ Gdöd ni', gyijë' Bernabé yödz Tarso, yajtiljë' Saulo. Cati' budzölnë' lë', buchë'ë lë' Antioquía. ²⁶ Gdu ca tu iz gulacu'ë ni', tunë' tsazxôn bunách queë' Cristo, len tu'sëdnë' bunách zian. Lu yödz Antioquía na', le zi'al lzu gulazí' laquë' bunách queë' Cristo, nup ni' ta'yejlë' Lë'.

²⁷ Dza ni' gularujë' Jerusalén, yjaquë' Antioquía la'quë' bönni' tu'ë didza' uláz queë' Dios. ²⁸ Gzuinë' Agabo, bönni' dza-guë' yugu' bönni' na', len uláz queë' Dios Bô' La'y buzéjni'në' lequë', gnë':

—Zi'a gac gbin gdu'të yödzlyú.

Guc gbin na' cati' ni' rna bē'ē Claudio, bōnni' Roma. ²⁹ Ni'r gulazí' lu na'quē' bōnni' ta'yejlē'ē Cristo nacu'ē Antioquía la'sölē'ē tsca le dēz qui queēquē', le gaclen bōchi'ru' nacu'ē luyú Judea. ³⁰ Cni glunē', ati' lē na' gulunödzjē', gulagu'ē lu na'quē' Bernabé len Saulo quiē lu'ē lei lauquē' bōnni' gul tun chi'ē bunách queē' Cristo nacu'ē Judea.

12

Tu'döddē' Jacobo len ta'gu'ē Pedro lidx guia

¹ Dza na' benē' ga gulazōnē' la'quē' bōnni' queē' Cristo Herodes, bōnni' rna bē'ē, quiē lusaca' zi'ē lequē'. ² Gna bé'inē' bōnni' guludöddē' Jacobo, bōchē'ē Juan. Glu'ē lē' guia tuchi'. ³ Cati' gúquibe'inē' Herodes guladzág lādxi'quē' lē' ni bōnni' judío, benē' ga gulazōnē' ca' Pedro. Glac lē' ni dza ni' rac lni cati' tahuē' yōt xtil cunazí' xnē'i. ⁴ Gdöd gulazōnē' Pedro, gulagu'ē lē' lidx guia, len guludödē' lē' lu na'quē' tap cō' bōnni' rjaquē' gdil-l, nacu'ē tapē' tu hueaj cō' na', quiē lun chi'ē lē'. Yu'u ladxē'ē Herodes ubijē' Pedro laugac bunách tōd Lni Pascua, lni na' tu'spanē' ca benē' Dios, bubijē' bunách judío luyú Egipto. ⁵ Cni guc, nun chí'igacrē' Pedro lu yu'u lidx guia na', san gululidztec Dios bunách queē' Cristo, ta'nabē' queē' Pedro lahuē' Dios.

Rubijē' Pedro lidx guia Dios

⁶ Cati' zi'a gdxin dza yu'u ladxē'ē Herodes ubijē' Pedro lidx guia na', la' dzō' ni'z dē' rasiē' Pedro, len nacu'ē chopē' bōnni' rjaquē' gdil-l cuít lē'ē Pedro na', núa'quē' lē' chop du guia. Gulacu'ē ga nu ryaz lidx guia na' yela'quē' bōnni' rjaquē' gdil-l tun chi'ē. ⁷ Tu tsalz buluí' lahuē' ni' gbaz la'y queē' Xanru', ati' buzeni'tsca yení' lidx guia. Gdanē' cuít lē'ē Pedro gbaz la'y na', ati' buspanē' lē' len gudxē' lē':

—Gyasch.

Ni'r guluhuédx du guia na' naga' nē'ē Pedro. ⁸ Gudxē' lē' gbaz la'y na', gnē':

—Bega' lē'u len bda' lölu'.

La' bentē' cni Pedro. Ni'r gudxē' lē' gbaz la'y, rnē':

—Bxoa lari' yenu' len gda len neda'.

⁹ Burujē' Pedro, zéajlenē' gbaz la'y na', san cutu ráquibe'inē' nacz le runē' gbaz la'y na'. Gúquinē' yēlz rneynē'. ¹⁰ Cati' chguladödē' ga nacu'ē bōnni' zi'a len bōnni' buróp cō' bōnni' na' rjaquē' gdil-l tun chi'ē, guladxinē' ga zoa le náquini guia nuséy ga nu ryaz lidx guia na', le rurúj la' nōz qui yōdz. Ga nu ryaz na', racz qui gyalj. Cati' gularujē' ni', gulazē'ē ga rdzag yetúr nōz, ati' ni' la' bulá'alentē' Pedro gbaz la'y na'. ¹¹ Ni'r ráquibe'inē' Pedro, ati' lu icj lādxi'dau'zē' gnē':

—Na'a chnözda' le nactë bsölë'ë Xanru' gbaz la'y queë', len buslë' neda' lu në'ë Herodes, len lu yúgu'të le glë'nnë' lunë' quia' bönni' judío.

¹² Tsal ni' yu'ë nöz Pedro, rza' ladxë'ë ca nac lë na' guc, ati' bdxinë' lidxnu María, xna'bi' Juan, bi'i na' zoa yetú labi' Marcos. Lu yu'u ni nudubgac bunách zian ta'yejlë' Cristo, tu'lidzë' Dios. ¹³ Cati' bulidzë' Pedro ra' yu'u lö'a, brujbi' bi'i ngul lëbi' Rode quië gnözibi' nuzxa na'. ¹⁴ Cati' búnbë'bi' chi'ë Pedro bi'i ngul ni, lu yöl-la' rudziji queëbi' cutu bsaljbi' yu'u, san jarélu'bi' böajbi' lu yu'u, yajtíxjöi'bi' nup nacuá' ni', rnabi':

—Zoë' Pedro ra' yu'u.

¹⁵ Ni'r glë' lëbi':

—Rchixi icju'.

Lëbi' tsutsur ben xtídza'bi' nac cni. Ni'r gulanë':

—Clëg lë'. Bxin queë' na'.

¹⁶ Tsal na' cutu zoa dxië' Pedro rulidzë' nup nacuá' lu yu'u. Cati' gulasaljë' yu'u, gulanitznë', gualé'inë' lë'. ¹⁷ Ni'r bchis në'ë Pedro quië la'cu'ë dxiz, ati' gdíxjöi'në' lequë' ca benë' Xanru', bubijë' lë' lidx guia. Ni'r gudxë' lequë':

—Gul-tsajtixjöi'-cnë' ca' Jacobo len yugu' böchi'ru' ca na' guc.

Ni'r burujë' ni' Pedro, zijë' ga yubl.

¹⁸ Cati' za' reni' dza na', glunë' rusbö bönni' rjaquë' gdil-l nacx guc, cutur yu'ë lidx guia Pedro. ¹⁹ Ni'r bsölë'ë Herodes nup tsajxi'gac Pedro. Cati' cutu guludzölnë' lë', gnabi yudxne' bönni' na' rjaquë' gdil-l glun chi'ë Pedro. Gdöd ni' gna bé'inë' nup guludödi bönni' na' rjaquë' gdil-l. Ni'r gzë'ë Herodes luyú Judea, zijë' Cesarea, ati' ni' buga'në'.

Ca gutië' Herodes

²⁰ Dza ni'z rleynë' Herodes bunách yödz Tiro len Sidón. Zi'al gulasöla' bunách lu xyuë' Herodes na' le byadzj quegac bunách lu xyugac yödz Tiro len Sidón na', san le rleynë' lequë' Herodes, cutur bi ta'sölë'ë quequë'. Ni'r glunë' tuz bönni' Tiro len Sidón na' ati' glunë' ga soë' Blasto unë quequë' lahuë' Herodes na'. Naquë' Blasto na' huen dxin nadél-li'në' latj blau lahuë' Herodes. Glë'nnë' la'dxinë' lahuë' Herodes bönni' Tiro len Sidón na', quië la'nabné' lë' ugá'n tsahui' didza' bizxj quequë'. ²¹ Ni'r bdxinë' bë' Herodes dza yönnë' lequë', ati' dza na' grö'ë xlatjë' ga rbequi xbeyne' bi rac, nacuë' lari' zaca' ati' benë' lban laquë'. ²² Ni'r gululidzë' zidzj bönni' na', ta'në':

—Clëg bönni'z ni. Dioscz ni ru'ë didza'.

²³ La' na'z la' bë'të' lë' gbaz la'y queë' Xanru' le buzi'ë lëczë' yöl-la' ba ral-la' gac queë' Dios. Ni'r grö'ë bzuga' Herodes na', ati' gutië' le táguba' lë'.

²⁴ Ni'r guc lban qui xtidzë'ë Xanru', ati' gulayán nup nazí' lu na'gac lei.

Le zi'al lzu rjenquë' lban Bernabé len Saulo

²⁵ Cati' chguludödë' dumí na' Bernabé len Saulo lu na'quë' bönni' gul tun chi'ë bunách queë' Cristo nacu'ë Jerusalén, guluzë'ë ni', yhuøjquë' Antioquía. Gulachë'ë-bi' ca' bi'i Juan, zoa yetú labi' Marcos.

13

¹ Dza na'z gulacu'ë Antioquía bönni' tu'ë didza' uláz queë' Dios len bönni' tu'sëdnë' bunách, nútsa'quë' ladj bunách queë' Cristo lu yödza na'. Cni lëquë':

Bernabé,

Simón, (lë' ca' Niger),

Lucio, (bönni' Cirene),

Saulo,

Manaén, (bönni' na' gzxönlenë' tsaxxön Herodes, bönni' rna bë'ë luyú Galilea).

² Tsal ni' nudubquë' queë' Xanru' len tunë' gubás bönni' ni, gudxë' lequë' Dios Bö' La'y, rnë':

—Gul-bíaj-quë' quizi quia' Bernabé len Saulo quië tsjenquë' dxin na' bulidza' lequë' lunë'.

³ Budx glunë' gubás len gululidzë' Dios, ni'r gulaxóa na'quë' chopë' ni, len gulasölë'ë lequë'.

Tunë' lban luyú Chipre gbaz nasölë'ë Cristo

⁴ Ni'r, yjaquë' yödza Seleucia Bernabé len Saulo, le bsölë'ë lequë' ni' Dios Bö' La'y, ati' ni' gulabenë' tu lë'i barco le bchë' lequë' ga nac tu luyú bidx lu nis zxön, nazí' lei Chipre. ⁵ Cati' guladxinë' ni' lu yödza Salamina, ni' gulaguíxjö'ë xtidzë'ë Dios gap nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío. Nachë'quë'-bi' bi'i Juan quië gáclenbi' lequë'. ⁶ Budx guladödë' gdu gap dë yödzdau' luyú bidx na' lu nis zxön, ni'r guladxinë' yödza Pafos. Ni' yajxáca'quë' Barjesús, bönni' judío. Naquë' bönni' udzá' rzi' yë'ë, rnë' ru'ë didza' uláz queë' Dios. ⁷ Bönni' ni dzaguë' Sergio Paulo, bönni' rejni'i rna bë'ë. Bulidzë' Bernabé len Saulo bönni' rna bë'ë na', le rë'nnë' yönnë' xtidzë'ë Dios. ⁸ Ni'r gdá'baguë'ë Bernabé len Saulo bönni' udzá' na', le gu'nnë' gunë' ga cu tsejlë'ë Dios bönni' rna bë'ë. Lë' ca' Elimas bönni' udzá' na', tsca nac xtídza'gac bunách gza'a. ⁹ Ni'r buzóa tsutsu lahuë' Saulo, lë' ca' Pablo, gdu zóalenë' lë' Dios Bö' La'y, ruyúë' Elimas na' ¹⁰ len rë' lë':

—Li', bönni' rzi' yë' len bönni' huia'dö', nacu' ca xzi'ncz tu' xöhui' len bönni' curle'i dxi'a yúgu'të le nac tsahui'. ¿Naru' cuzóa dxitsu' ca runu', rdá'bagu'u didza' tsahui' queë' Xanru',

len ruzagu'u xnöz nu rë'ni tsejlë' Lë'? ¹¹ Na'a, usaca' zi'ë li' Xanru', ati' gchul lau', len cutu glé'inu' gbidz nabáb dza.

La' bchultë lahuë' Elimas na', ati' gdë' na'l ni'l, rguiljë' nuzxa sön në'ë gchë' lë'. ¹² Cati' blé'inë' lë na' guc bönni' na' rna bë'ë, bubannë' ca nac xtidzë'ë Xanru', ati' gyejlë'ë Cristo.

Le glunë' Pablo len Bernabé lu yödz Antioquía luyú Pisidia

¹³ Ni'r guluzë'ë yödz Pafos na' Pablo len bönni' dzagquë' lë', nacu'ë tu lë'i barco, ati' guladxinë' yödz Perge luyú Panfilia. Lu yödz na' bulá'alenbi' lequë' bi'i Juan, böajbi' Jerusalén. ¹⁴ Gdöd ni' guluzë'ë Perge na', yjaquë' Antioquía luyú Pisidia. Lu yödz na', cati' ni' nac dza la'y quequë' bönni' judío, gu-layazië' lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios, ati' lu yu'u na' gulabö'ë. ¹⁵ Ni'r bulabë' guich ga nayúj zxba queë' Dios bönni' zoë' ni', lenca' le nayúj lu guich ca gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios. Gdöd ni' gulasölë'ë nu yjödX Saulo len Bernabé bönni' uná bë' qui yu'u na', gnë':

—Lbi'ili', böchi'tu'. Chqui' ral-la' bi gnali' le uzejni'i netu', gul-në.

¹⁶ Ni'r gyasë' Pablo, len bchis në'ë quië la'cu'ë dxiz, gnë':

—Gul-zë nagli' le gyëpa' lbi'ili', bönni' Israel, len lbi'ili', nul-li' rádxili'-në' Dios. ¹⁷ Xanru' Dios, Nu ta'yíj ládxi'gac bunách Israel, gröczë' xuz xtau'ru' len benë' ga gulayantsquë' cati' ni' nacquë' bönni' zi'tu' luyú Egipto. Len yöl-la' huac zxön queë' bubijë' lequë' luyú ni'. ¹⁸ Gdu choa' iz bia' blenë' quequë' Dios cati' ni' guladé' gdu luyú bidx lu latj ca'z. ¹⁹ Cati' budx busnitië' gadx cö' yödz gulacua' luyú Canaán, bunödzjë' quequë' xuz xtau'ru' xyugac bunách ni'. ²⁰ Gdöd ni', le guc gdu ca tap gayuá' yu chiún iz, Dios bucu'ë quequë' bönni' glequi xbeynë' lequë' ga bdxintë zoë' Samuel, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios. ²¹ Ni'r gulanabë' lahuë' Dios uzóë' quequë' bönni' gna bë'ë, ati' Dios buzóë' quequë' Saúl, zxi'në' Cis, nababë' di'a dza queë' Benjamín. Gdu ca choa' iz gna bé'inë' lequë' Saúl na'. ²² Gdöd ni' Dios gduë' Saúl na', ati' buzóë' quequë' David quië gna bë'ë. Dios benë' lna' lau queë' David ni, gnë': “Nözda' runë' le rdzag ladxa'a David, zxi'në' Isaí, len gunë' yúgu'të le rë'nda' neda'.” ²³ Ladj zxi'n xsoë' David ni, Dios benë' ga guljë' Jesús quië uslë' bunách Israel, ca na' zi'atël gzxi' lu në'ë Dios gunë'. ²⁴ Zi'al cati' zi'a glë'ë Jesús, benë' lban Juan laugac yúgu'të bunách Israel quië lubí'i ládxi'gac len la'díl nis bunách ni'. ²⁵ Cati' ni' chzoa udx gunë' lban Juan na', gnë': “¿Nuzxa ráquili' naca' neda'? Cutu naca' Cristo, bönni' na' ral-la' guidë'. Na'a, gul-yutsca'. Chza' gal-la' gdxinë' ga zoa' ni bönni' na', ati' neda' cutu naca' lsaca' gleycja' lölä' nudë'ë.”

²⁶ 'Lbi'ili', böcha'a, yugu' zxi'n xsoë' Abraham, len nul-li' zoali' ni, rádxili'-në' Dios. Dioscz bsölë'ë queëli' didza' ni quië

ulali'. ²⁷ Cutu guluúnbë' Jesús nup nacué' Jerusalén len bönni' ta'ná bé'inë' lequë', len cutu gulayéjni'në' le nayúj lu guich le gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, zal-la' tu'labczë' yugu' didza' ni yugu' dza la'y, san lu yöl-la' curejni'i quequë' glunë' ga butság ca rna didza' ni cati' ni' gulachuguë' queë' Jesús gatië'. ²⁸ Zal-la' cutu budzöli le nabaguë'ë Jesús gatië', gulanabë' lahuë' Pilato gna bé'inë' bönni' ludöddë' Lë'. ²⁹ Cati' budx glunë' queë' yúgu'të le nayúj lu guich ca ral-la' gac queë', guluzötjë' Lë' lë'i yag cruz len gulucachë'ë Lë' yeru ba. ³⁰ Ni'r Dios buspanë' Lë' lu yöl-la' gut, ³¹ ati' zian dza buluí lahuë' Jesús laugac nup yjaclen Lë' tsazxön cati' ni' gzë'ë Galilea, bdxinë' Jerusalén. Na'a, tunë' lna' lau queë' yugu' bönni' na' laugac bunách.

³² 'Cni nac, lëzca' netu' ni rguíxjöi'tu' lbi'ili' didza' dxi'a ca nac lë na' gzxi' lu në'ë Dios gunë' quequë' xuz xtau'ru'. ³³ Lë na' gzxi' lu në'ë quequë' Dios, Lëczë' benë' ga butság queëru', nacru' zxi'n xsoaquë'. Cni benë' cati' buspanë' Jesús, guc ca na' nayúj lu guich ga zoa salmo buróp, le rna cni: "Li' nacu' Zxi'na'. Neda' buzoacza' Li'." ³⁴ Ca nac na', Dios buspanë' Lë' lu yöl-la' gut cui nit le gya' gbanë', Lëczë' Dios gnë' cni: "Gunna' queëli' le nacgac bica' ba gzxi' lu na'a lahuë' David." ³⁵ Qui lë ni na' nayúj ca' lu guich, ga zoa yetú salmo, le rna cni: "Cutu gu'u latj uga'në' bönni' la'y quiu' ga nit le gya' gbanë'." ³⁶ Le guc queë' David nac bë'. Gdöd benë' dxin laugac bunách uládz queë', ca na' gna bé'inë' lë' Dios, ni'r gutië' ati' gulagu'ë lë' yeru ba ga nacué' xuz xtau'huë', ati' gnit le gya' gbanë'. ³⁷ Na'a, Jesús na', Dios buspanë' Lë', ati' cutu gnit lu yeru ba le gya' gbanë'. ³⁸ Lbi'ili', böcha'a, ral-la' gnözili' lë ni rguíxjöi'tu' lbi'ili'. Dios runit lahuë' lbi'ili' ca nac dul-la' nabága'li' ni'a qui le benë' Jesús ni. ³⁹ Na'a, Dios ruúnë' tsahui' yúgu'të nup ta'yejlë' Jesús, rugüë' yugu' dul-la' na' le cugúc ugúa zxba queë' Dios, le bë'ë Moisés. ⁴⁰ Gul-gún chi'i cuinli' na'a cui gac queëli' le nayúj lu guich le gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, rna cni:

⁴¹ Gul-yutsca', lbi'ili', bönni' cutún ba la'n.

Ubánili' san lu yöl-la' curejlë' queëli' gatli'.

Neda' guna' tu dxin dza ni zoali',

Ati' zal-la' nu quixjöi' lbi'ili' le ruluí dxin na', cutu ca' tséjlë'li'.

⁴² Cati' gulurujë' lu yu'u ga na' tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío Pablo len bönni' na' dzagquë' lë', ni'r gláta'yu lauquë' bunách ni' la'guíxjöi'në' lequë' yugu' lë ni cati' gdxin yetú dza la'y quequë'. ⁴³ Cati' ni' gulurujë' lu yu'u na' bönni' nudubquë' ni', glunë' tsazxön Pablo len Bernabé zian bönni' judío len bönni' nuhuöacquë' judío, bönni' ta'yíj ládxi'quë' Dios.

Chopë' ni gluí'lenë' lequë' didza', len gulusë'ë ládxi'quë' quië lácteczë' tsutsu, lunë' löz le ruzá' ladxë'ë quequë' Dios.

⁴⁴ Yexunu' gbidz ca' cati' bdxin yetú dza la'y quequë', guludubë' yelati'z cuguluhoatë bunách lu yödz na' quië la'yönnë' xtidzë'ë Dios. ⁴⁵ Ni'r guluxxë'inë' bönni' judío cuta'yejlë', cati' gualé'inë' bunách zian na', ati' gulanë' qui didza' ru'ë Pablo, len guladá'baguë'ë lei. ⁴⁶ Ni'r gdu lu yöl-la' rugu ladxí' quequë', glë' yugu' bönni' judío na' Pablo len Bernabé, ta'në':

—Ben bayúdx quíxjöi'tu' lbi'ili' zi'al xtidzë'ë Dios, san le ruca'nli' ca'z didza' ni, len runi lbi'ili' cutu nacli' lsaca' gdél-li'li' yöl-la' na'bán gdu ni, qui lë ni na', na'a uyeajtu' ga nacuá' bunách gza'a. ⁴⁷ Lëzca' cni gna bé'inë' netu' Xanru' Dios guntu' lban queë' Cristo laugac bunách gza'a, nac ca rna didza' na' bë'ë Dios ca nac queë' Cristo, gnë':

Nuzóa' Li' quië gacu' yení' quegac bunách gza'a, Len gacu' Nu uslá bunách gdu'të yödzlyú.

⁴⁸ Cati' gulayöni didza' ni bunách gza'a nacuá' ni', guludzi-jnë' len gulagu'ë Xanru' yöl-la' ba ni'a qui xtidzë'ë. Gulayejlë' Cristo yúgu'të nup ni' chnünë' quegac Dios gata' quegac yöl-la' na'bán gdu. ⁴⁹ Cni guc, gzë xtidzë'ë Xanru', ati' gulayöni lei bunách yúgu'të yödz nacuá' luyú ni'. ⁵⁰ Ni'r gulagú'u yöl-lë'ë yugu' bönni' blau qui yödz ni' bönni' judío cuta'yejlë' na' cui la'lé'inë' dxi'a Pablo len Bernabé. Lëzca' cni gulagú'u yöl-lë'ë ngul blau ni' ta'yíj ládxi'nu Dios. Cni guc, glunë' ga gulabía ládxi'quë' Pablo len Bernabé, ati' gululaguë' chopë' ni ni'l lu xyuquë'. ⁵¹ Ni'r guluquindjë' yu bëchtö da' lalabquë' Pablo len Bernabé le ruluí'i nagá'n zxguia' nabága'gac bunách lu yödz na', ati' yjaquë' lu yödz Iconio. ⁵² Guludzijnë' bönni' yödz Antioquía na', bönni' ta'yejlë' Xanru', ati' gzóalenë' lequë' Dios Bö' La'y.

14

Le glunë' Pablo len Bernabé lu yödz Iconio

¹ Cati' guladxinë' Iconio Pablo len Bernabé, gulayazië' tsazxön lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, ati' ni' glu'ë didza'. Cni guc, gulayejlë' Cristo zian bunách judío, lenca' zian bunách gza'a. ² Ni'r gulagú'u yöl-lë'ë la'quë' bönni' gza'a bönni' judío cuta'yejlë', cui la'lé'inë' dxi'a böchi'ru' ta'yejlë'ë Cristo. ³ Le gulayejlë' Cristo bunách zian na', zian dza gulacu'ë ni' Pablo len Bernabé, ati' lu yöl-la' rugu ladxí' glu'ë xtidzë'ë Dios, le tu'zxöni ládxi'quë' Xanru'. Lëczë' Xanru' bulu'ë nac gdu'të li didza' tu'ë ca nac le ruzá' ladxë'ë quegac bunách Dios, le bë'ë latj glunë' le tac bë' len le tun ga tu'bani bunách. ⁴ Ni'r gularúj chopl bunách lu yödz na'.

La'quë' guladë'ë bönni' judío cuta'yejlë', ati' yela'quë' guladë'ë Bernabé len Pablo, gbaz na' nasölë'ë Cristo. ⁵ Ni'r bönni' judío cuta'yejlë' na' len yugu' bönni' gza'a ni' glunë' tuz bönni' ta'ná bé'inë' lequë', ati' gularujë' quië lu'ë dö' quequë' gbaz na' nasölë'ë Cristo len luladxë' lequë' guiöj. ⁶ Cati' táquibe'inë' lë ni Pablo len Bernabé, guluxxundjë' ni', yjaquë' yödZ Litra len Derbe luyú Licaonia, ati' ni' guladödë' yúgu'të yödzdau' gdu zbi'il, ⁷ gap ni' glunë' lban qui didza' dxi'a ca nac queë' Cristo.

Tu'ladxë' Pablo guiöj lu yödZ Litra

⁸ Lu yödZ Litra zoë' bönni' curzë'ë. Rözë' ni' le curza'czë' cati' ni' guljë' len gatga gzë'i ni'ë. ⁹ Ruzë' naguë' didza' ru'ë Pablo bönni' ni. Buyúë' lë' Pablo len gúquibe'inë' rejlë'ë Cristo quië huöaquë'. ¹⁰ Ni'r bë'ë zidZj didza' Pablo, rë' lë':

—Gzui.

La' gxíti'të' bönni' na' len gzë'i ni'ë. ¹¹ Cati' gualé'inë' lë na' benë' Pablo bönni' Litra, gulazú lauquë' tu'ë zidZj didza' lu didza' tu'ë bönni' Licaonia na', ta'në':

—Yugu' dios bönni' ni. Nuhuötjqüë' ga zoaru', tu'luí' cuinquë' ca nacquë' bönni'.

¹² Bernabé na', gulanë' naquë' Júpiter, ca lë' dios blau quequë', ati' Pablo, gulanë' naquë' Mercurio, yetú dios quequë'. Cni gulanë' le ru'ë didza' Pablo ca na' ta'në' runë' Mercurio na'. ¹³ Ga ni' nacu'ë zoa gdau' qui Júpiter, cuit nöztëz ga ni' ta'yáz bunách yödZ na'. La' bdxintë' ni' bxuz qui Júpiter na', nachë'ë-ba' yugu' bëdx len nu'ë ca' yugu' bregui' yöj, ati' dzaggac lë' bunách zian. Glë'nnë' ludödcde'-ba' bëdx na' lauquë' Pablo len Bernabé quië la'yíj ládi'quë' lequë' ca tunë' quegac dios quequë'. ¹⁴ Cati' gláquibe'inë' lë ni Bernabé len Pablo, gbaz na' nasölë'ë Cristo, gulachözë'ë lari' nácuquë'. Tu'hui'nnë' le tunë' bönni' ni le cural-la' lunë', ati' gulaxíti'ë, yajcu'ë gatsj lahui'l bunách zian na', len glu'ë zidZj didza', ¹⁵ të' lequë':

—Lbi'ili' bunách. ¿Bizx quië runli' cni? Lëz bönni' ca lbi'ili' nactu', len rguíxjöi'tu' lbi'ili' lë nicz ral-la' uca'nli', le cunácZ ni, quië gáquili' queë' Dios ban. Dios ni benë' luzxbá len yödZlyú, len nis zxön, len yúgu'të le nacué' tu tu latj na'. ¹⁶ Iz chguladöd, glun yúgu'të bunách ca rnaz qui queëgac, ati' Dios cutu buzaguë'ë xnöZgac, ¹⁷ san benë' ga glac le tun lna' lau queë', ni'a qui le nacgac dxi'a benë' quequë'. Rsölë'ë queëru' nis guiöj, len runë' ga ta'yán le razru'. Ruzölj rudzé'inë' rë'u len runë' ga rudziji ládi'ru'.

¹⁸ Zal-la' glë' lequë' cni Bernabé len Pablo, cannz guluxicjë' guluzaguë'ë xnöZgac bunách zian na', cui ludödcde'-ba' bëdx na' lauquë'.

¹⁹ Ni'r guladxinë' ni' la'quë' bönni' judío cuta'yejlë'ë, narujquë' Antioquía len Iconio, ati' gulagú'u yöl-lë'ë bunách zian na'. Ni'r gululadxë' Pablo guiöj yúgu'të', len gla'yjë' lë' ni'l ra' yödz na', le táquinë' chnatíë'. ²⁰ Ni'r cati' guludubë' gdu zbi'il ga dë' Pablo bönni' ta'yejlë'ë Cristo, gyasë' Pablo len buazië' lu yödz na'. Cati' za' rení' yetú dza, burújlenë' Bernabé, yjaquë' yödz Derbe.

²¹ Lu yödz ni' glunë' lban qui didza' dxi'a ca nac queë' Jesucristo, ati' gulayejlë' Cristo bunách zian ni'. Gdöd ni' yhuöjquë' Litra, len Iconio, len Antioquía. ²² Cati' guladödë' yugu' yödz na' Bernabé len Pablo, gulutipë' ládxi'quë' bönni' ni' ta'yejlë'ë Cristo, len gulusë'ë ládxi'quë' luga'në' tsutsu ca na' ta'yejlë'ë Lë'. Glë' lequë':

—Rë'u tsazczru' ga rna bë'ë Dios, run bayúdx saca' qui'ru' zian le gac queëru'.

²³ Tu cö' hueaj bunách ni' queë' Cristo, gulucu'ë bönni' gul lun chi'ë bunách queë' Cristo na'. Cati' chgululidzë' Dios len glunë' gubás, ni'r gulagu'ë lequë' lu në'ë Xanru', Nu na' ta'yejlë'ë.

Tu'dxinë' Antioquía luyú Siria Pablo len Bernabé

²⁴ Ni'r guladödë' luyú Pisidia Pablo len Bernabé, ati' guladxinë' luyú Panfilia. ²⁵ Budx glunë' lban qui xtidzë'ë Cristo lu yödz Perge, yjaquë' yödz Atalia. ²⁶ Guluzë'ë ni', ati' gulabenë' tu lë'i barco len guludxinë' yödz Antioquía, ga na' nacu'ë bönni' queë' Cristo, bönni' na' gulasölë'ë lequë' tsjenquë' lban, cati' ni' gulagu'ë lequë' lu në'ë Dios, Nu na' ruzá' ladxí' quequë' lunë' xchinë', dxin na' chbudx glunë'. ²⁷ Cati' ni' guludxinë' Antioquía, guludúb bunách queë' Cristo nacuá' ni'. Ni'r gulagúxjöi'në' lequë' Pablo len Bernabé ca nacgac le zxön benë' Dios lu na'quë', lenca' ca benë' Dios, bë'ë latj ta'yejlë' ca' Lë' bunách gza'a. ²⁸ Zian dza gulugá'nlenë' bunách ni' ta'yejlë' Cristo Pablo len Bernabé.

15

Tu'dubë' Jerusalén huen dxin queë' Cristo

¹ Ni'r guladxinë' Antioquía la'quë' bönni' narujquë' luyú Judea, ati' gulusëdnë' böchi'ru' ni', ta'në':

—Chqui' cutu grugu lu xpëla'li' ca nalëbitu' runtu' ca na' gna bë'ë Moisés, cutu gac ulali'.

² Ni'r guladíl-lenë' lequë' didza' Pablo len Bernabé, ati' glactsca rusbö. Gdöd ni', gulaböë' Pablo len Bernabé len yela'quë' bönni' böchi'ru' ni', quië tsjaquë' Jerusalén, la'dxinë' lauquë' gbaz ni' queë' Cristo, lenca' lauquë' bönni' gul tun chi'ë bunách queë' Cristo ni', quië luí'lenë' lequë' didza' ca nac lë ni rac, tu'sëdnë' bunách bönni' na' le nachixi.

³ Ni'r gulugu'ë lequë' nöz bönni' queë' Cristo nacu'ë Antioquía, ati' guladödë' lu xyu yödz Fenicia len luyú Samaria, ati' gulaguíxjöi'në' böchi' lza'ru' ni' ca guc, guluhuöaquë' queë' Cristo bönni' gza'a. Lë ni ben ga guludzijnë' yúgu'të böchi' lza'ru' ni'.

⁴ Cati' guladxinë' Jerusalén Pablo len Bernabé, glunë' lequë' ba la'n bönni' queë' Cristo nacu'ë ni', lenca' yugu' gbaz nasölë'ë Lë', len bönni' gul tun chi'ë. Gulaguíxjöi'në' lequë' Pablo len Bernabé yúgu'të le benë' Dios lu na'quë'. ⁵ Ni'r gulasasë' la'quë' bönni' gdau' fariseo chta'yejlë'ë Cristo, ta'në':

—Run bayúdx grugu lu xpëla'quë' bönni' gza'a na' ta'yejlë'ëë Cristo, len gna bé'iru' lequë' lunë' ca rna bë' zxba queë' Moisés.

⁶ Ni'r guludubë' gbaz nasölë'ë Cristo len bönni' gul tun chi'ë bunách queë', quië la'bequi xbeynë' lë ni rac. ⁷ Gdöd glu'ë zian didza', gzuinë' Pedro len gudxë' lequë':

—Böcha'a. Nöziczli' ca guc dza ni'të, Dios gröczë' neda' quië guna' lban laugac bunách gza'a quië la'yönnë' didza' dxi'a len la'yejlë'ë Cristo. ⁸ Dios, Nu nunbë'cz le yu'u icj ládxi'dau'gac bunách, buzöë' le nac bë' runë' lequë' ba la'n, le bsölë'ë quequë' Dios Bö' La'y, lëz ca bsölë'ë queëru' Lë'. ⁹ Cutu butsé'ë ca benë' quequë' len queëru', ati' lëzca' lequë' bunë' dxi'a icj ládxi'dau'quë' le ta'yejlë'ë Cristo. ¹⁰ Na'a, ¿bizx quië run leyli'-në' Dios, ruspága'li' yua' xyengac böchi' lza'ru'? Yua' ni, le nac le ta'ná bë' zxba queë' Moisés, cutu guc gua'ru' rë'u, len cutu guc lu'ë xuz xtau'ru'. ¹¹ Rë'u ni, réjlë'ru' nularu' ni'a qui le buzá' ladxë'ë queëru' Xanru' Jesús, len lëz ca nularu' rë'u, lulë' ca' lequë'.

¹² Cati' budx bë'ë didza' ni Pedro, gulacu'ë dxiz yúgu'të', ati' guluzë nagquë' didza' glu'ë Bernabé len Pablo, gulaguíxjöi'në' lequë' le tac bë' len le tun ga tu'bani bunách, yugu' le benë' Dios lu na'quë' ga nacuá' bunách gza'a. ¹³ Cati' budx glu'ë didza' ni Bernabé len Pablo, bubí'ë didza' Jacobo, gnë':

—Böcha'a. Gul-zë nagli' le gyëpa' lbi'ili'. ¹⁴ Chgdíxjöi'czně' rë'u Simón Pedro ca benë' Dios, bulu'ë lahui yöl-la' huac queë' le zi'al lzu laugac bunách gza'a quië bubijë' quizi queë' bunách nútsa'gac ladjqüë'. ¹⁵ Ca nac lë ni rajlözgac xtídza'quë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios, ca na' nayúj lu guich la'y, rna:

¹⁶ Dza töd lë ni huöda' len uchisa' Nu gna bë',

Tsazië' xlatjë' David,

Guna' ca run nu ruchís tu yu'u naguíndj.

Uchisa' ca' bunách la'cuá' lidxë', nup naga'ngac,

Guna' ca run nu ruchís tu zö'ö gul.

Cni uchisa' le gna bë'ë David

¹⁷ Quië luguílj Xanru' yezica' bunách.

Luguílj Lë' bunách gza'a,
Ati' si' lagac: bunách queë' Dios.

¹⁸ Cni rnë' Xanru',

Nu na' dza ni'të ben ga nac bë' yúgu'të lë ni.

¹⁹ 'Qui lë ni na' runi neda' cutu ral-la' gun níguiru' bunách gza'a, nup tu'huöác queë' Dios. ²⁰ Ral-la' uzujru' quequë' lu guich quië luca'në' yugu' le cural-la' lahuë', le nadöd laugac bdau' guiöj bdau' yag, len cui lunë' le cunác, len cui lahuë' xpëla'cba' böa' guixi' cunarujcba' rön, len cui lahuë' xchönba' nútítëz böa' guixi'. ²¹ Dza ni'të nacuá' yúgu'të yödz nup tun lban lu yu'u gap tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, len tunë' lban qui le buzujë' lu guich Moisés. Tu'labczë' lei yugu' dza la'y.

²² Ni'r guladzág ládxi'quë' gbaz nasölë'ë Cristo len bönni' gul tun chi'ë, len yúgu'të bunách queë' Cristo, la'böë' la'quë' bönni' ladjquë' quië la'sölë'ë lequë' Antioquía, tsjáclenë' Pablo len Bernabé. Chopë' na' gulaböë', lëquë' Judas, zoa yetú lë' Barsabás, lenca' Silas, nacquë' bönni' blau dzagquë' böchi'ru' ni'. ²³ Guluzujë' lu guich le guludödë' lu na'quë' lu'ë, le rna cni:

—Netu', gbaz nasölë'ë Cristo, len bönni' gul tun chi'ë, len yugu' böchi'ru', rugaptu' lbi'ili' Dios, böchi'tu', nacli' bunách gza'a zoali' Antioquía len yugu' yödz luyú Siria len Cilicia.

²⁴ Byönitu' ca tun la'gac bunách gularúj ga zoatu', bönni' na' cutu bsöla'tu' lequë'. Dutsa'quë' lbi'ili' ni'a qui le ta'në', len tu'chíxinë' icj ládxi'dau'li', le ta'ná bë'ë grugu lu xpëla'li' len gunli' ca rna bë' zxba queë' Moisés. ²⁵ Qui lë ni na' bdzag ládxi'tu' cati' chben tuz xtídza'tu', grötu' chopë' bönni', nup gsöla'tu', duyuquë' lbi'ili'. Guídlénquë' Bernabé len Pablo, nup ni nadxi'iru'. ²⁶ Chyjaquë' gap gzoa banádx latië' Bernabé len Pablo le nadxi'icnë' Xanru' Jesucristo. ²⁷ Cni nac, rsöla'tu' queëli' Judas len Silas. Chopë' ni la'guíxjöi'në' lbi'ili' lë ni ruzujtu' lu guich ni. ²⁸ Bului'inë' netu' Dios Bö' La'y le rdzag ladxë'ë, len lëzca' cni rdzag ládxi'tu' netu', cutu uspága'rtu' lbi'ili' yua', le nac le rna bë' zxba queë' Moisés, san tuz yugu' lë ni run bayúdx gunli'.

²⁹ Cutu gáguli' le nadöd laugac bdau' guiöj bdau' yag.

Cutu gáguli' rön.

Cutu gáguli' xpëla'cba' böa' guixi' cunarujcba' rön.

Cutu gunli' le cunác.

Chqui' gun chi'i cuinli', gunli' ca rna yugu' lë ni, gunli' dxi'a.

³⁰ Cni guc guladxinë' Antioquía yugu' bönni' na' nasöla'quë'. Ni' gulutubë' bunách queë' Cristo nacuá' ni', ati' gulagu'ë lu na'quë' guich na'. ³¹ Cati' chbudx gululabë' lei, guludzijné' ca nac le nayúj lu guich na', le ruhui' zxön lequë'. ³² Le nacquë' ca' bönni' tu'ë didza' uláz queë' Dios Judas len Silas,

guluhuí' zxönë' lequë' len golutipë' ládxi'quë' böchi'ru' ni', gulugunë' dxin didza' zian gluí'lenë' lequë'. ³³ Gdöd guludzeynë' ni' nabáb dza chopë' ni, ni'r böchi'ru' ni' guluzeynë' lequë' dxi'a didza' quië tshuöjquë' Jerusalén ga nacu'ë bönni' gulasölë'ë lequë'. ³⁴ Bdzag ladxë'ë Silas buga'në' Antioquía. ³⁵ Guluga'në' ca' Antioquía Pablo len Bernabé, ati' gulusëdnë' bunách len glunë' lban qui xtidzë'ë Xanru'. Lëzca' cni glun zianr ca' bunách.

Rzu lahuë' Pablo rjenë' lban le buróp lzu

³⁶ Gdöd nabáb dza Pablo gudxë' Bernabé:

—Huayejru' leyúbl tsajyucru'-në' böchi'ru' nacu'ë yúgu'të yödز gap chyjenru' lban qui xtidzë'ë Xanru', quië glé'iru' nacx rac quequë'.

³⁷ Gu'nnë' Bernabé la'chë'ë-bi' bi'i Juan Marcos, tséajlenbi' lequë', ³⁸ san cutu bdzag ladxë'ë Pablo la'chë'ë-bi' tséajlenbi' lequë' le bulá'alenbi' lequë' luyú Panfilia len cutur yjénlenbi' lequë' dxin queë' Xanru'. ³⁹ Cutu guc tuz xtídza'quë' Bernabé len Pablo ga bdxintë gululá'alenë' tuë' yetúë'. Bchë'ë-bi' bi'i Marcos Bernabé ati' gulabenë' tu lë'i barco, yjaquë' luyú Chipre. ⁴⁰ Pablo gröë' Silas quië tséajlenë' lë'. Ni'r gulagu'ë lequë' lu në'ë Xanru' böchi'ru', gulanabnë' Lë' uzá' ladxë'ë quequë', ati' zjaquë' Pablo len Silas. ⁴¹ Guladödë' yugu' yödز luyú Siria len Cilicia, ati' golutipë' ládxi'gac bunách queë' Cristo nacuá' ni'.

16

Runbi' tsazxön Pablo len Silas bi'i Timoteo

¹ Gdöd ni' guladxinë' yödز Derbe len Listra Pablo len Silas. Ni' zoabi' bi'i bönni' réjlë'bi' Cristo, lëbi' Timoteo. Nacbi' zxi'nnu ngul judío réjlë'nu Cristo, san cutu naquë' judío xuzbi'. ² Tunë' lna' lau queëbi' böchi'ru' nacu'ë Listra len Iconio, ta'në' runbi' le nac dxi'a. ³ Gu'nnë' Pablo tséajlenbi' lë' bi'i ni, ati' gdel-lë'ë-bi' len bchuguë' lu xpëla'bi' ca tun bunách judío. Cni benë' cui la'në' queëbi' bönni' judío nacu'ë ni', le nözcne' yúgu'të' cutu naquë' judío xuzbi'. ⁴ Cati' guladödë' gap nacuá' yödز ni' Pablo len nup dzaggac lë', tu tu yödز na' guludödë' lu na'quë' böchi'ru' nacu'ë ni' yugu' zxba na' glunë' gbaz nasölë'ë Cristo len bönni' gul tun chi'ë bunách queë', nacu'ë Jerusalén. Guludödë' zxba ni lu na'quë' quië lunë' ca rna bë' zxba na'. ⁵ Cni guc, guladíp ládxi'gac ca nac le réjlë'ru' Cristo yúgu'të cö' bunách queë' Cristo, ati' gulayán tu tu dza.

Rulidzë' Pablo bönni' Macedonia lu yël bëhcál

⁶ Guladödë' luyú Frigia len luyú Galacia Pablo len bönni' dzagquë' lë', le buzaguë'ë xnözquë' Dios Bö' La'y, cui tsajtíxjö'quë' xtidzë'ë Xanru' luyú Asia. ⁷ Cati' guladxinë' luyú

Misia, glë'nnë' tsjaquë' luyú Bitinia, san cutu bë'ë lequë' latj Dios Bò' La'y, Nu rsölë'ë queëru' Jesús. ⁸ Ni'r guladödë' gal-la' ga dë Misia, ati' yjaquë' yödZ Troas. Neda' Lucas, ruzuja' quiu' lu guich lë ni, gzoa' Troas na', ati' yajsóalena'-në' Pablo. ⁹ Lu yödZ ni' Dios bului'inë' Pablo tu le blé'inë' lu yël bëhcál. Buluí' lahuë' lë' bönni' Macedonia, zuinë' len ráta'yuë' lahuë' Pablo, rnë': "Gdöd ladztu', lu xyutu' Macedonia, len guclen netu'." ¹⁰ Cati' blé'inë' lë ni Pablo, lë na' buluí' lahui lë', la' bë' ládxi'tëtu' tseajtu' luyú Macedonia, le gúquibe'itu' Dios chbulidzë' netu' tsjentu' lban qui didza' dxi'a laugac bunách luyú ni'.

Le glunë' Pablo len Silas lu yödZ Filipos

¹¹ Ni'r grentu' lë'i barco, buza'tu' Troas. Tinz gdödtu' ga bdxintu' Samotracia, ati' gdöd yetú dza bdxintu' yödZ Neápolis. ¹² Buza'tu' ni', ati' bdxintu' Filipos, yödZ na' nacr blau ca yúgu'të yödZ nababgac tsła'a ni' luyú Macedonia. Lu yödZ ni' nucua'quë' bunách uládz quequë' bönni' Roma. Lu yödZ niz gzoatu' nabáb dza. ¹³ Cati' bdxin tu dza la'y, brujtu' lu yödZ, gyeajtu' ra' yegu ga na' tu'dúbcz, tu'lídZ Dios bunách yödZ na'. Ni' grö'tu' len gdíxjöi'tu' ngul nudubcnu ni' ca nac xtídZë'ë Xanru'. ¹⁴ Nútsa'nu ladjcnu ni' Lidia, ngul Tiatira. Nacnu ngul huëti' lari' xna záqui'tsqüi. Rej ládxi'nu Dios ngul ni, ati' buzë nagnu didza' bë'ë Pablo, ati' Xanru' gúclenë'-nu quië gzxi' lu na'nu didza' na' bë'ë Pablo. ¹⁵ Ni'r bdilnu nis lënu, ati' guladíl ca' nis bunách nacuá' lidxnu. Gdöd ni' gúta'yunu lautu', gnanu:

—Chqui' ráquibe'ili' réjlë'a Xanru', gul-tsáz lidxa', len gul-zóa ni'.

Bennu bayúdx uga'ntu' ni'.

¹⁶ Yetú le guc tu dza tsal ni' zeajtu' ga na' rulidztu'-në' Dios, brujbi' dutsagbi' netu' bi'i ngul yu'u lëbi' bö' run ga rnë ya'abi'. Len yöl-la' rnë ya'a queëbi' runbi' ga ta'zi'tsquë' dumí bönni' xanbi'. ¹⁷ Bi'i ngul ni zajnaubi'-në' Pablo len netu', rui'bi' zidZ didza', rnabi':

—Bönni' ni tunë' xchinë' Dios náctërë' blau. Ta'guíxjöi'në' lbi'ili' nac gac ulali'.

¹⁸ Cni benbi' zian dza. Cati' cutur bdzag ladxë'ë Pablo, bueycjë' len bulidzë' bö' na' yu'u lëbi', rnë':

—Ni'a queë' Xanru' Jesucristo, rna bé'ida' li'. Burúj icj ládxi'dau'bi' bi'i ngul ni.

La' ni'z burujtë bö' na'.

¹⁹ Cati' gulalé'inë' xanbi' chburúj bö' na' run ga rnë ya'abi', len cutur nac löz la'zi'ë dumí ni'a queëbi', qui lë ni na' gulazönë' Pablo len Silas, ati' gulachë'ë lequë' lauquë' bönni'

yúlahui', nudubquë' ga nac lu yë'y. ²⁰ Gulucu'ë lequë' lauquë' bönni' yúlahui' na', ta'në':

—Nacquë' judío bönni' ni len tunë' ga tun rusbõ bunách yödز ni. ²¹ Tu'sëdnë' le cural-la' si' lu na'ru' len cural-la' gunru', le nababru' Roma.

²² Ni'r guladá'baga' Pablo len Silas bunách zian ni', ati' gulaná bé'inë' nup gulaléycj lari' nácuquë' Pablo len Silas bönni' yúlahui', ati' gulaguinë' lequë' gba'y. ²³ Gdöd gulaguintsquë' lequë', gulagu'ë lequë' lidx guia. Gulaná bé'inë' bönni' ruseyjë' lidx guia na' gun ch'i'stsquë' lequë'. ²⁴ Bönni' ni, cati' chgulaná bé'inë' lë' cni, glu'ë lequë' lu yu'u död lidx guia na', len glu'ë ní'aquë' yeru yag ta'zõn ní'aquë'.

²⁵ Gdu ladxi' yël tu'lidzë' Dios Pablo len Silas, len tul-lë' yöl-la' ba queë' Dios, ati' ta'yönnë' bönni' nadzunquë' lidx guia na'. ²⁶ Ni'r tu tsalz gtittsca luyú. Cni guc ga bdxintë gzxiz xlibi zö'ö lidx guia na', ati' la' gulayaljtë yúgu'të gap nu ryaz, ati' guluhuédx ca' du guia nága'gac bönni' nadzunquë' ni'. ²⁷ Bubanë' bönni' na' ruseyjë' lidx guia. Cati' blé'inë' nayaljgac gap nu ryaz lidx guia na', gleycjë' guia tuchi' queë' quië gdödi cuinë', le ráquinë' chguluzzundjë' bönni' nadzunquë' lidx guia na'. ²⁸ Ni'r zidzj bulidzë' lë' Pablo, gnë':

—Cutu bi guni cuinu', le zoatu' ni yúgu'tëtü'.

²⁹ Ni'r gnabë' gui' bönni' na', ati' gda'atë' lu yu'u lidx guia na'. Gzxiztsquë' lu yöl-la' radxi, ati' byechuë' xní'aquë' Pablo len Silas. ³⁰ Cati' chnubijë' lequë' lidx guia na', gudxë' lequë':

—Lbi'ili', bönni', ¿bizxa ral-la' guna' quië ulá'?

³¹ Lequë' të' lë':

—Gyejlë'ë Xanru' Jesucristo ati' uláu' li', len lëzca' cni lulá bunách nacuá' lidxu'.

³² Glu'ilenë' lë' didza' ca nac qui xtidzë'ë Xanru', dzaggac lë' yúgu'të bunách nacuá' lidxë'. ³³ La' na'z, ni' nac chdzö'l la' bchë'të' lequë', ati' yajtibë' lequë' ga dxiaquë' huë'. Gdöd ni', la' bdiltë' nis, ati' guladíl ca' nis yúgu'të bunách nacuá' lidxë'. ³⁴ Ni'r bchë'ë lequë' lidxë', len bë'ë le glahuë'. Rudzijnë' lë' len tu'dziji ca' yúgu'të bunách nacuá' lidxë' le ta'yejlë'ë Dios.

³⁵ Cati' za' rení' dza na', gulasölë'ë ni'a na'quë' bönni' yúlahui', ati' glë' bönni' na' ruseyjë' lidx guia, ta'në':

—Bsan-quë' bönni' na'.

³⁶ Ni'r gdíxjöi'në' Pablo didza' ni bönni' na' ruseyjë' lidx guia, gnë':

—Gulasölë'ë didza' bönni' yúlahui' usana' lbi'ili'. Na'a, gul-rúj, len gul-huøj dxí'adau' ga rzoali'.

³⁷ Ni'r brujë' Pablo len gudxë' yugu' ni'a na'quë' bönni' yúlahui' na', gnë':

—Chgulaguinë' netu' laugac bunách zal-la' cutu narúguini queëtu' ca rna bë' zxba, len gulagu'ë netu' lidx guia, ati' netu' ni nababtu' Roma. ¿Naru' tu'santsë' netu' bagachi'z? Cutu ca' gac. Lídgarë' lequë' dusanquë' netu'.

³⁸ Yhuöjquë' ni'a na'quë' bönni' yúlahui' na' yajtíxjöi'cnë' bönni' yúlahui' didza' ni, ati' lequë' gládxinë' cati' gulayönnë' nababquë' Roma Pablo len Silas. ³⁹ Cati' guladxinë' lidx guia ni', gláta'yuë' lauquë' Pablo len Silas cutu luspaguë'ë lequë' zxguia'. Ni'r gulabijë' lequë' lidx guia na' len gláta'yuë' lauquë' lurujë' yödza na'. ⁴⁰ Ni'r gularujë' lidx guia na' Pablo len Silas, ati' gulayazië' lidxnu Lidia. Cati' chgulalé'inë' böchi'ru' nacu'ë ni', guluchizië' didza' icj nagquë' ati' la' guluza'të' ni'.

17

Tun rusbö bunách Tesalónica

¹ Guladödë' Pablo len Silas lu yödza Anfípolis len lu yödza Apolonia, ati' guladxinë' lu yödza Tesalónica, ga ni' zoa tu yu'u ga tu'dubë' tu'sedë' queë' Dios bönni' judío. ² Buga'në' ni' Pablo gdu galj dza, len ca runczë', gyijë' ga zoa yu'u na' cati' nac dza la'y quequë' bönni' judío, ati' bë'lenë' lequë' didza'. ³ Busálj la'në' len bului'inë' lequë' rusëdi le nayúj lu guich la'y run bayúdx saca' qui'ë Cristo, Nu na' tunë' löz bönni' judío duslé' lequë', ati' töd gatië' ubanë' lu yöl-la' gut. Ni'r gudxë' lequë' Pablo:

—Cni guc queë' bönni' na' lë' Jesús, runa' lban queë' ga ni zoali'. Bönni' ni naquë' Cristo.

⁴ Ni'r gulayejlë'ë Cristo la'quë', ati' glunë' tsazxön Pablo len Silas. Lëzca' cni gulayejlë'ë Cristo zian bönni' gza'a, bönni' ta'yíj ládxi'quë' Dios. Lëzca' gulayejlë'nu Cristo ngul blau zian. ⁵ Ni'r lu yöl-la' ruzxe'i' quequë' Pablo bönni' judío cuta'yejlë', golutubë' bönni' cunacquë' tsahui', bönni' ta'dazë' ca'. Cati' chgolutubë' bunách zian, glunë' ga glun rusbö gdu lu yödza na', ati' bayúdx gulayazië' lidxë' Jasón quië lubijë' Pablo len Silas laugac bunách na' tun rusbö. ⁶ Cati' cutu guludzölnë' Pablo len Silas, gulabijë' Jasón len yezíca'rë' böchi'ru' nacu'ë ni', ati' gulachë'ë lequë' lauquë' bönni' yúlahui'. Glu'ë zidzj didza', ta'në':

—Chguladxinë' ca' ni bönni' na' nutsá'quë' bunách gdu'të yödzyú. ⁷ Jasón ni glu'ë lequë' lidxë'. Ta'dá'baguë'ë zxba queë' César, bönni' rna bé'inë' rë'u, yúgu'të bönni' ni, ta'në': “Zoë' yetué' bönni' rna bë'ë, lë' Jesús.”

⁸ Cati' gulayönnë' lë ni, gulabö'ë bagu'í'i bönni' lu yödza len bönni' yúlahui' na'. ⁹ Ni'r, gdöd gulazi'ë dumí le bucá'ngarë' Jasón len yezíca'rë' bönni' na' bönni' yúlahui', gulusanë' lequë'.

Le glunë' Pablo len Silas lu yödز Berea

¹⁰ Ni'r la' gulasöla'të' Pablo len Silas böchi'ru' ni', ni' nac chdzö'l, zjaquë' yödز Berea. Cati' guladxinë' ni', gulayazië' lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío nacu'ë ni'. ¹¹ Glacrë' tsahui' bönni' ni ca bönni' nacu'ë Tesalónica, le gulazí' lu na'quë' xtidzë'ë Xanru' gdu ládxi'quë'. Yugu' dza gululabtsquë' dxi'a le nayúj lu guich la'y, quië láquibe'inë' chqui' nacz lë na' rnë' Pablo. ¹² Cni guc, gulayejlë'ë Cristo zian bönni' judío. Lëzca' cni, gulayejlë'ë Cristo zian bönni' gza'a, yugu' ngul blau len yugu' bönni'. ¹³ Ni'r cati' gláquibe'inë' bönni' judío nacu'ë Tesalónica, lëzca' rguíxjö'ë Pablo xtidzë'ë Dios lu yödز Berea, yjaquë' ni', len glunë' ca' ni' ga glun rusbö bunách zian. ¹⁴ Ni'r la' gulasöla'të' Pablo böchi'ru' ni', tsijë' ga nac ra' nis zxön, san guluga'nzë' Berea Silas len bi'i Timoteo. ¹⁵ Gulachë'ë Pablo bönni' Berea na' lu yödز Atenas. Ni'r la' yhuöjctë' lu yödز Berea, tu'ú'ë xtidzë'ë Pablo, lë' Silas len bi'i Timoteo tsjactë' ga ni' zoë' Pablo.

Le benë' Pablo lu yödز Atenas

¹⁶ Tsal ni' zoë' Pablo rbözë' Silas len bi'i Timoteo lu yödز Atenas, ruhui'ni ladxë'ë le rlé'inë' ta'yíj ládxi'gac bdau' guiöj bdau' yag yúgu'të bunách yödز na'. ¹⁷ Qui lë ni na' bë'lenë' bönni' judío len bönni' ta'yíj ládxi'quë' Dios didza' ga nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios. Yugu' dza bë'lenë' nup ta'dá lu yë'y didza' ca nac xtidzë'ë Cristo. ¹⁸ Gluí'lenë' Pablo didza' la'quë' bönni' da'quë' le tu'sëdnë' bönni' epicúreo len le tu'sëdnë' bönni' estoico. La'quë' gulanë':

—¿Bizxa rë'nitsanë' gnë' bönni' huë' didza' ni?

Yela'quë' gulanë':

—Ráquitu' naquë' nu run lban quegac dios zi'tu'.

Cni gulanë' le runë' lban Pablo lauquë' qui didza' dxi'a queë' Jesús, len qui yöl-la' rubán. ¹⁹ Ni'r gulaguel-lë'ë në'ë Pablo, len gulachë'ë lë' lu gui'a ga tu'dubë' tu'ë didza', nazí' lei Areópago, ta'në':

—¿Naru' huactsa yönitu' didza' cub ni rguíxjö'u? ²⁰ Rusyönnu' netu' le tun ga rubánitu'. Na'a, rë'nitu' gnözitu' bizxa rna didza' ni ru'u.

²¹ Cutur bi ta'dzág ládxi'quë' lunë' bönni' Atenas na' len bönni' gza'a nacu'ë ni', san la'yöniznë' len lui'zë' didza' tu le cub.

²² Ni'r gzuinë' Pablo gatsj lahui'l lö'a Areópago na', gnë':

—Bönni' Atenas, yúgu'të le rlé'ida' nac bë' szxöni rej ládxi'gacli' dios queëli'. ²³ Cati' gdöda' lu yödز len buyúgaca' le rej ládxi'li', yajxaca'a ca' tu nich ga ni' nayúj le rna cni: “Tu Dios, Nutu Nu Nunbë' Lë'.” Dios na' rej ládxi'li'-në' zal-la' cutu núnbë'li'-në', Dios ni runa' lban queë' lauli'.

²⁴ 'Dios ni benë' yödzyú len yúgu'të le nacua' yödzyú ni. Naquë' Xani yehua' yubá len Xani luyú ni, len cutu ca' zoë' gdau' nungac bunách. ²⁵ Cutu bi ryadzj queë' le gac lunödzj queë' bunách, le runödzjè' Lëczë' quegac yúgu'të bunách yöl-la' na'bán len yúgu'të le rquíniru'.

²⁶ 'Lë' benë' tuzë' bönni' ga za'c yúgu'të bunách gza'a quië la'cuá' gdu yödzyú, len bulu'ë dza la'cuá' len gap ral-la' la'cuá'. ²⁷ Dios bucu'ë lequë' quië luguiljè' Lë', chqui' nácti'tëz la'dzölnë' Lë' zal-la' la'gán la'zönzë'. Cni rac zal-la' cutu zoë' zì'tu' ga zoaru' tu turu'. ²⁸ Lëczë' runë' ga zoaru' nabanru', len bi gac gunru', len le nacru'. Nac ca na' gulanë' la'quë' bönni' nùtsa'quë' ladjli', nup guluzúj yugu' le rul-l, gulanë': "Di'a dza queë' Dios nacru'." ²⁹ Na'a, chqui' nacru' di'a dza queë' Dios, cutu ral-la' gnaru' naquë' Dios ca tu bdau' guiöj bdau' yag o le náquini oro, o plata, o guiöj, le nungac bunách ca nac tu le ta'guíndz icjgac. ³⁰ Dios budödë' ca'z yugu' le glunë' lu yöl-la' curejni'i quequë' iz chguladöd, san na'a rna bé'inë' yúgu'të bunách gdu'të yödzyú lubí'i ládxi'gac. ³¹ Dios chnulu'ë tu dza cati' cuequi xbeynë' yúgu'të bunách. Gdu tsahui' nac ca cuequi xbeynë' lequë' lu në'ë Jesús, bönni' na' buzoaczë' Lë', ati' laugac yúgu'të bunách benë' tsutsu gac cni le buspanë' Lë' lu yöl-la' gut.

³² Cati' gulayönnë' didza' bë'ë Pablo ca guc, zoa nu bubán lu yöl-la' gut, gulutitjè' la'quë', ati' yela'quë' gulanë':

—Yönigatu' yetú lë ni ru'u didza' qui.

³³ Ni'r burujè' Pablo gatsj lahui'l ga na' nacu'ë, zhuöjè'. ³⁴ Gulayejlë'ë Cristo la'quë', len glunë' tsazxón Pablo. Nutsë'ë ladjquë' Dionisio, bönni' areópago, ati' nùtsa'nu ca' ladjquë' ngul na' lënu Dámaris. Gulayejlë'ë ca' Cristo yela'quë' na'.

18

Le benë' Pablo lu yödzy Corinto

¹ Gdöd guc lë ni, buzë'ë Pablo yödzy Atenas na', ati' gyijè' yödzy Corinto. ² Ni' yajxaquë'ë Aquilo, bönni' judío. Guljè' bönni' ni luyú Ponto, len zì'a bdxíngazë' Corinto na'. Buzë'ë luyú Italia len ngul queë', lënu Priscila, le gna bë'ë Claudio, bönni' uná bë', lurujè' yödzy Roma bönni' judío. Gyijè' Pablo ga nacu'ë Aquilo len Priscila na' ³ le nac tuz dxin tunë' Aquilo len Pablo. Bugá'nlenë' lequë', ati' tsazxón glunë' dxin, tunë' yu'u lári'dau'. ⁴ Cati' nacgac dza la'y quequë' bönni' judío, ryazië' Pablo lu yu'u ga tu'dubë' tu'sédë' queë' Dios, ga ni' bé'lenë' lequë' didza'. Gu'nnë' ului'inë' bönni' judío len bönni' gza'a nacu'ë ni', nac gdu'të li le rguíxjö'ë ca nac queë' Jesucristo.

⁵ Cati' guladxinë' ni' Silas len bi'i Timoteo, nuza'quë' luyú Macedonia, nuguí'tsquinë' Pablo, runë' lban qui xtidzë'ë Dios len runë' lna' lau lauquë' bönni' judío, rnë':

—Jesús naquë' Cristo, Nu na' tunë' löz bönni' judío duslë' lequë'.

⁶ Cati' guladá'baguë'ë xtidzë'ë bönni' judío nacu'ë ni', len gulanë zi'ë qui, ni'r gdxibë' lari' nacuë' Pablo quië ului'inë' lequë' cutur nabaguë'ë lë' ni'a quequë', ati' gudxë' lequë':

—La' cuinzli' nabága'li' zxguia' qui yöl-la' gut queëli', clëg neda' nabaga'a lei. Na'a, huayija' ga nacuá' bunách gza'a.

⁷ Ni'r burujë' ni' Pablo, gyijë' lidxë' Justo, bönni' rej ladxë'ë Dios, ati' zoa lidxë' gal-la' ra' yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío. ⁸ Gyejlë'ë Xanru' Jesús Crispo, bönni' blau qui yu'u ga na' tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios, dzaggac lë' yúgu'të bunách nacuá' lidxë'. Cati' gulayönnë' xtidzë'ë Dios, gulayejlë'ë Cristo zian bönni' Corinto, ati' guladilë' nis. ⁹ Ni'r Lëczë' Xanru' gudxë' Pablo lu yël bëhcál, gnë':

—Cutu gádxinu', len cutu su' dxiz, quíxjö'u xtidza'a, ¹⁰ le zóalencza' li' neda', ati' nutu nu ulapa' në'i li' quië gua' dö' quiu', le náquigac quia' bunách zian lu yödز ni.

¹¹ Gdu ca tu iz yu gatsj buga'në' ni' Pablo, ati' busëdnë' lequë' xtidzë'ë Dios.

¹² Cati' bdxin dza rna bë'ë Galión luyú Acaya, glaquë' tuz bönni' judío cuta'yejlë', ati' guladá'baguë'ë Pablo, len gulachë'ë lë' ga rö'ë rbequi xbeyne' Galión na'. ¹³ Glë' Galión na':

—Bönni' ni rgu'u yöl-lë'ë bunách quië lunë' ba la'n Dios, ca rdá'baga' zxba queëtu'.

¹⁴ Cati' chzoa gu'ë didza' Pablo, Galión na' gudxë' yugu' bönni' judío, rnë':

—Lbi'ili', bönni' judío, la'naru' guc le rguitsj zxba queë' César, o tu le cunác, gua' glena' uzë naga' xtídza'li' ca ral-la' guna', ¹⁵ san chqui' nac didza' bizxj qui didza'z, o qui lagac bunách, len ca nac zxba queëzli', gul-cá'n tsahui' lbi'izli', le cutu rë'nda' neda' gaca' nu cuequi xbey yugu' le cni.

¹⁶ Ni'r bulaguë'ë lequë' Galión lu yu'u yúlahui'. ¹⁷ Ni'r gulaguel-lë'ë Sóstenes, bönni' blau qui yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, yúgu'të bönni' uládз na', ati' gulaguinë' lë' lö'a yúlahui', san cutu bë' ladxë'ë Galión lë na' rac.

¹⁸ Zian dza buga'në' lu yödз na' Pablo, ati' gdöd buzeyne' böchi'ru' nacu'ë ni' didza', gyijë' yödз Cencrea, ga ni' benë' yutuz icjë', le dë tu le nazi' lu në'ë lahuë' Dios gunë'. Ni'r grenë' tu lë'i barco, gyijë' luyú Siria, dzagquë' lë' Priscila len Aquilo. ¹⁹ Cati' guladxinë' yödз Éfeso, ni' bulá'alenë' lequë' Pablo. Gyazië' lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, ati' bë'lenë' nup nacuá' ni' didza'. ²⁰ Gláta'yuë' lahuë'

Pablo bönni' ni' ugá'nlenë' lequë' yelati' xtsey, san lë' cutu gu'nnë'. ²¹ Buzeynë' lequë' didza', gnë':

—Run bayúdx soa' gapa' lni zì'a gac Jerusalén, ati' leyúbl huòda' ga ni zoali', chqui' huë'nnë' Dios.

Ni'r grenë' lë'i barco Pablo, buzë'ë Éfeso na'.

Rudxinë' Pablo yödز Antioquía, len rzu lahuë' rjenë' lban le bunn lzu

²² Gdöd bdxinë' Pablo yödز Cesarea, grenë' gyijë' Jerusalén, ga ni' yajyüë' bunách queë' Cristo, ati' ni'r buzë'ë ni', gyijë' Antioquía. ²³ Gdöd zoë' ni' nabáb dza, brujë' ni', zijë' tu tu yödز luyú Galacia len Frigia. Benë' tsutsu böchi'ru' nacu'ë ni' ca nac le ta'yejlë'ë Cristo.

Runë' lban Apolos lu yödز Éfeso

²⁴ Tu dza ni' bdxinë' Éfeso Apolos, bönni' judío. Guljë' bönni' ni lu yödز Alejandría, len nabé'itsquinë' ru'ë didza', len nazëdtsquë' le nayúj lu guich la'y. ²⁵ Chnazëdë' bönni' ni ca nac le réjlë'ru' Xanru'. Gdu ladxë'ë bë'ë didza', len ca nacz busëdnë' bunách ca nac queë' Jesús, zal-la' nunbë'ë tuz le ruquíl bunách nis ca benë' Juan. ²⁶ Gzu lahuë' Apolos ru'ë didza' gdu ladxë'ë ga nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío. Cati' gulayönnë' didza' ru'ë Apolos na' Priscila len Aquilo, gulachë'ë lë' quizi, ati' guluzéjni'në' lë' dxi'ar ca nac didza' queë' Dios. ²⁷ Cati' gu'nnë' Apolos tödë' luyú Acaya, gultipë' ladxë'ë böchi'ru' nacu'ë Éfeso, ati' guluzujë' lu guich le tsju'ë lu na'quë' bönni' ta'yejlë'ë Cristo luyú Acaya na', quie lunë' ba la'n Apolos. Cati' bdxinë' Apolos luyú ni', guluzi'tsca xbey didza' ru'ë Apolos na' nup ni' chta'yejlë' Cristo, le ruzá' ladxë'ë quequë' Dios. ²⁸ Cni guc, le buxicjë' yugu' bönni' judío ni' Apolos laugac yúgu'të bunách, le bugunë' dxin le nayúj lu guich la'y, bulu'ë naquë' Cristo bönni' na' lë' Jesús.

19

Le benë' Pablo lu yödز Éfeso

¹ Tsal ni' zoë' Apolos lu yödز Corinto, gdödë' Pablo gap nacuá' yödز yelati' ra'l, ati' bdxinë' Éfeso. Ni' yajxaquë'ë la'quë' bönni' ta'yejlë'ë Cristo. ² Gnabnë' lequë' Pablo, rnë':

—¿Naru' dusóalenë' lbi'ili' Dios Bö' La'y cati' ni' zì'a gyëjlë'li' Cristo?

Glë' lë':

—Cutu nayönitü' chqui' zoë' Dios Bö' La'y.

³ Ni'r gnabnë' lequë' Pablo, rnë':

—¿Nacx guc le bdil-li' nis?

Ta'në':

—Ca buquilë' bunách nis Juan.

⁴ Pablo gnë':

—Buquilë' bunách nis Juan, nup ni' gulubí'i ládxi'gac, ati' Juancz gudxë' lequë' ral-la' la'yejlë'ë Nu na' zi'a za'tël ca lë', ati' Nu ni nac Jesús, lë' Cristo.

⁵ Cati' gulayönnë' didza' ni ru'ë Pablo bönni' na', guladilë' nis le chta'yejlë'ë Xanru' Jesús. ⁶ Cati' bxoá në'ë lequë' Pablo, rulidzë' Dios, dusóalenë' lequë' Dios Bö' La'y, ati' glu'ë didza' yubl, len glu'ë didza' uláz queë' Dios. ⁷ Glaquë' bönni' ni gdu chinnuë'.

⁸ Gdu ca tsonn beo' zoë' ni' Pablo, ati' gyazië' lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío, len lu yöl-la' rugu ladxì' benë' lban lauquë'. Bë'lenë' lequë' didza', gu'nnë' ului'inë' lequë' nacz le rguíxjö'ë ca rna bë'ë Dios. ⁹ Ni'r bzid icj ládxi'dau'quë' la'quë' len cutu gulayejlë'ë Cristo, ati' gulanë' zi'ë qui didza' queë' Xanru' ga nacuá' bunách zian na'. Ni'r bulá'alenë' lequë' Pablo len bubijë' quizi nup ta'yejlë' Cristo. Yugu' dza bë'lenë' bunách ni ta'yejlë' Cristo didza' ga na' tu'dubë' lu yu'u ga rusëdnë' bunách Tiranno. ¹⁰ Cni bénteczë' Pablo gdu ca chop iz, ati' cni guc, gulayöni didza' ca nac queë' Xanru' Jesús yúgu'të bunách gap nacuá' yödz luyú Asia, bunách judío len bunách gza'a. ¹¹ Dios benë' yugu' yöl-la' huac zxön lu në'ë Pablo. ¹² Cni guc, gulazi'ë yugu' lári'dau' béguë'ë icjë' Pablo len yugu' lari' tsla'a bugal-lë' lë'ë la'quë' bönni', ati' yjua'quë' leygac gap nacuá' nup te'i, ati' guluhuöaquë' ca nac guidzhuë' qui queëquë', len gulurúj bö' xöhui' yu'ugac bunách na'.

¹³ Ni'r glë'nnë' lugunë' dxin lë' Xanru' Jesús la'quë' bönni' judío udá dzag tu'bijë' bö' xöhui', quië lubijë' bö' xöhui' yu'ugac bunách, ta'në':

—Len lë' Jesús, Nu na' runë' lban qui Pablo, rna bé'itu' lbi'ili' urujli'.

¹⁴ Cni glunë' gadx bönni' xzi'në' Esceva, bönni' judío, bönni' blau ladjquë' bxuz uná bë'. ¹⁵ Bubi'i didza' bö' xöhui' na', gna:

—Núnbë'a-në' Jesús, len nözda' nu nac Pablo, san lbi'ili', çnúzxtatë lbi'ili'?

¹⁶ Ni'r gxíti'ë bönni' na' yu'u lë' bö' xöhui', yjenë' lequë' zi' len buxicjë' yúgu'të, le gzxáqui'rnë' ca lequë'. Cni guc, xguídgcaczë' len hué'gactëzë' guluzzundjë' lu yu'u ni' gadxë' bönni' na'.

¹⁷ Ca guc lë' ni gzë didza' ati' gulayöni yúgu'të nup nacuá' Éfeso, bunách judío len bunách gza'a, ati' yúgu'të gládxinë' Dios. Qui lë' ni na' glunë' zxön lë' Xanru' Jesús.

¹⁸ Lëzca' guládxinë' zian bönni' ta'yejlë'ë Cristo len gulaxóalëpë' dul-la' nabága'quë' len gulaguíxjö'ë le chglunë'.

¹⁹ Lëzca' cni glunë' zian bönni', zi'al glunë' yöl-la' udzá'.

Djua'quë' yugu' guich udzá' quequë', ati' guluzégui'ë leygac laugac yúgu'të bunách. Gululabë' tsca zaca'gac guich na', guc gdu chi un mil dumí plata. ²⁰ Cni guc, gzëtsca didza' len bdél-li'tsca bunách xtidzë'ë Xanru'. Gdu ládxi'quë' gulayejlë'ë Cristo.

²¹ Gdöd glac lë ni, benë' queë' Pablo tsijë' Jerusalén, san zi'al ral-la' tödë' yugu' yödز luyú Macedonia len Acaya, ati' gnë':

—Töd tsija' Jerusalén, run bayúdx tsija' ca' Roma.

²² Ni'r bsölë'ë-bi' luyú Macedonia chopbi' bi'i bönni' táclenbi' lë', lëcbi' Timoteo len Erasto, san buga'në' lë' nabáb dza luyú Asia na'.

Tun rusbő bunách lu yödz Éfeso

²³ Dza ni' glun rusbő bunách Éfeso, ati' guladá'baguë'ë xtidzë'ë Xanru'. ²⁴ Benë' ga glunë' rusbő na' Demetrio, bönni' bëdx guia plata. Runczë' yugu' lidx bdau' guiöj bdau' yag náquicni plata qui dios quequë', lënu Diana. Szxöni gulazi'ë dumí bönni' tunë' dxin ni. ²⁵ Butubë' yezíca'rë' bönni' tunë' la' dxin niz Demetrio, ati' gudxë' lequë':

—Böcha'a, nöziczli' ca nac dxin runru', runn dumí queëru'.

²⁶ Rlé'ili' len ryönili' ca runë' Pablo na'. Clëgz Éfeso ni, san gdu luyú Asia chbdél-li'në' bunách zian, ati' chbutsë'ë ca tunë', rë' lequë': “Cutu nacgac dios le nungac bunách.” ²⁷ Clëgz zoa banádx ugá'n ca'z dxin ni runru', san lëzca' zoa banádx ugá'n ca'z gdau' qui dios zxön lënu Diana. Cni gac, ugá'n ca'z yöl-la' zxön queënu, dios ni ta'yíj ládxi'gac-nu bunách gdutë luyú Asia lenca' gdutë yödzlyú.

²⁸ Cati' gulayönnë' didza' ni bönni' na', gulaleynë', ati' glu'ë zidz didza', ta'në':

—Náctërnü zxön Diana, dios queëru' rë'u, bunách Éfeso.

²⁹ Cni guc, glun rusbő bunách gdutë lu yödz na', ati' tuz glaquë', len jarélu'quë' yjaquë' lö'a yúlahui'. Gla'yjë' ni' Gayo len Aristarco, bönni' nababquë' Macedonia len dzagquë' Pablo. ³⁰ Cati' gu'nnë' Pablo tsazië' ga nacuá' bunách zian na', cutu ca' glu'ë lë' latj bönni' ta'yejlë'ë Cristo. ³¹ Lëzca' cni glunë' la'quë' bönni' yúlahui' qui luyú Asia, bönni' ta'lé'inë' Pablo dxi'a. Gulasölë'ë queë' nup gláta'yu lahuë' cu tsijë' lö'a yúlahui' na'. ³² Ga ni' tunë' rusbő len ta'bödxyë'ë, tu le ta'në' la'quë', len yetú le ta'në' yela'quë', le chrö'gaczë' bröli bönni' zian na' tunë' rusbő, len yelati'z cuguluhuöatë' cutu nözcne' bizx quië na' nudubquë' ni'. ³³ Ni'r gulabijë' Alejandro ladj bunách zian na' bönni' judío, ati' guludxiguë'ë lë' lauquë'. Bulu'ë len në'ë Alejandro na', quië la'bö'ë dxiz, le gu'nnë' gu'ë didza' gaclen yugu' bönni' judío na' laugac yúgu'të bunách na'. ³⁴ Cati'

gláquibe'inē' naquē' judío, glu'ē tsazxōn zidzj didza' yúgu'tē' gdu ca chop hora, ta'nē':

—Náctēru zxōn Diana, dios queēru' rē'u bunách Éfeso.

³⁵ Ni'r benē' bōnni' uzúj qui yúlahui' ga la'bō' dxiz bunách zian na', gnē':

—Bōnni' Éfeso, nōzigac yúgu'tē' bunách zoa ni gdau' queēnu Diana, dios zxōn. Rē'u ni, bunách Éfeso, run ch'i'ru' gdau' na' lenca' bdau' na' bōxj ga zoaru', bruj luzxbá. ³⁶ Nutu nu gac tá'baga' lē ni. Qui lē ni na' run bayúdx soali' dxiz, len cutu bi gúntēzli'. ³⁷ Nachē'gacli'-nē' ni bōnni' ni, len cutu ta'banē' le dzō' gdau', len cutu ta'nē' xōhuē'ē queēnu dios queēli'. ³⁸ Qui lē ni na', chqui' zoa didza' bizxj quequē' Demetrio len bōnni' bēdx guia plata nacuá'lenē' lē', len nūti'tēz bōnni', dē latj ga nu uzē nag lequē', ati' zoa nu cuequi xbey lequē'. Ni' huac luquí lza'quē' tuē' yetúē'. ³⁹ Na'a, chqui' dē yetú le gnabli', huac uca'nru' tsahui' lei cati' ludúb bōnni' yúlahui' ca na' rna bē' yúlahui'. ⁴⁰ Zoa banádx nu uquí rē'u ni'a qui rusbō ni guc na'a, gna rdá'baga'ru' yúlahui'. Cutu bi gac quíxjö'ru' bizx quiē guc rusbō ni.

⁴¹ Cati' budx bē'ē didza' ni, busölē'ē lidxgac bunách zian na' nudubgac ni'.

20

Zijē' Pablo luyú Macedonia len luyú Grecia

¹ Cati' grō' dxi rusbō na' guc lu yōdz Éfeso, bulidzē' Pablo yugu' bōnni' ta'yejlē'ē Cristo, ati' bchiziē' icj nagquē' didza'. Gdōd ni' bunidē' lequē' len la' bulá'alentē' lequē'. Brujē' ni' ati' gyijē' luyú Macedonia. ² Gdōdē' yugu' yōdz luyú ni', ruzéjni'tsquiné' bōchi'ru' nacu'ē ni', ati' gdōd ni' bdxiné' luyú Grecia. ³ Ni' gzoē' Pablo gdu ca tsonn beo'. Cati' chzoa cuenē' tu lē'i barco tsijē' luyú Siria, gúquibe'inē' ta'bō' nisiē' lē' bōnni' judío quiē la'zōnē' lē'. Qui lē ni na' bguel-lē'ē nōz zhuōjē' luyú Macedonia, ati' bdxiné' yōdz Filipos. ⁴ Zjáclenē' lē' tsazxōn Sópater, xzi'nē' Pirro, bōnni' Berea, len Aristarco len Segundo, yugu' bōnni' Tesalónica, len Gayo, bōnni' Derbe, lenca' bi'i Timoteo len Tíquico len Trófimo, yugu' bōnni' Asia. ⁵ Ni'r yajnörquē' lahuē' Pablo bōnni' ni, yjaquē' yōdz Troas, ga ni' gulabözē' lē'. ⁶ Lu yōdz Filipos na', neda', Lucas, yajtsaga'-nē' Pablo. Cati' chgdōd lni cati' tahuē' bōnni' judío yōt xtil cunazí' xnē'i, gyaztu' tu lē'i barco len buza'tu' Filipos na'. Gdōd gayu' dza budzagtu' bōnni' ni' yajnörquē' lahuē' Pablo, yjaquē' Troas, ati' ni' buga'ntu' gadx dza.

Le benē' Pablo lu yōdz Troas

⁷ Dza domingo guludubë' bönni' ta'yejlë'ë Cristo quië lahuë' yöt xtil le rusá' ládxi'ru' ca gutië' Jesucristo. Ni' busëdnë' lequë' Pablo, len le ral-la' uzë'ë ni' cati' za' rení' dza na', xtsey bë'ë didza', ga bdxintë gdöd ladxí' yël. ⁸ Ga ni' nudubquë' nac lu yu'u xtsa', ati' nacuá' ni' zian le ta'gú'u yení'. ⁹ Zoabi' ni' bi'i Eutico, rō'bi' ga ra'a leni' qui yu'u na', ati' nadōdr yël queëbi' le rtunn lban runë' Pablo. Ga ni' rō'bi' rasbi' bi'i na' nac ga bunn cuia yu'u, ati' raszbi' ca' gbíxtëbi', böxjbi' ga bdxíntëbi' zzan yu'u. Náttëbi' gululisë'-bi'. ¹⁰ Bötjë' Pablo zzan yu'u na', ati' yajxóë' lëbi', len bunidë'-bi'. Ni'r gudxë' nup nacuá' ni':

—Cutu gadxi gdzōbili'. Nabanbi'.

¹¹ Cati' chhubenë' xtsa' Pablo, gdel-lë'ë yöt xtil, gdahuë'. Ni'r bë'lenë' lequë' didza' Pablo ga bdxintë zil bal. Gdöd ni' burujë' ni'. ¹² Bi'i bönni' ra'bán na' gbixbi', nabanbi' guluchë'-bi' len szxōni guluzí' zxōnë'.

Ca guc bdxintu' Mileto

¹³ Gnōrtu' yajchentu' lë'i barco, ati' gdōdtu' ga bdxintu' yōdz Asón quië tsajtsagtu'-në' ni' Pablo, gac ca na' chben xtídza'tu', le gu'nnë' Pablo tsijë' ni' së'iz ni'ë. ¹⁴ Cati' chbudzagtu'-në' lu yōdz Asón na', grénlenë' netu' lë'i barco, ati' gyeajtu' Mitilene. ¹⁵ Buzá' ni' barco, ati' dza buróp bdxintu' tōd li ga zoa luyú bidx nazí' lei Quío, ati' yetú dza ca' gdōdtu' tōd li ga dë Samos len bdxintu' yōdz Trogilio ga ni' gzoatu' tu chi'i. Yetú dza ca' bdxintu' yōdz Mileto. ¹⁶ Cni bentu' le chbenë' queë' Pablo tōdzë' Éfeso, cui tseynë' luyú Asia, le run bayúdx soë' Jerusalén cati' nac dza Pentecostés chqui' sáqui'në'.

Didza' bë'ë Pablo lu yōdz Mileto

¹⁷ Cati' ni' zoë' Pablo lu yōdz Mileto, bsölë'ë nu yajlídz bönni' gul tun chi'ë bunách queë' Cristo nacu'ë Éfeso. ¹⁸ Cati' guladxinë' ga zoë' Pablo, lë' gudxë' lequë':

—Lbi'ili' chnōziczli' ca béntecza' ga zoali' ga gdel-la' bdxina' luyú Asia. ¹⁹ Yugu' dza bena' xchinë' Xanru' lu yöl-la' nōxj ladxí', ga bdxintë grōdxa' ni'a queëli', ati' zian le guc quia' le gzxi' bë' neda' ni'a qui le cunác glunë' quia' bunách judío cuta'yejlë'. ²⁰ Béntecza' lban ga zoali' qui yúgu'të le ruzi'li' xbey, len busëdda' lbi'ili' yalj lulu ga nudubli' len gap nac lu yu'u lidxli'. ²¹ Bena' lna' lau laugac bunách judío len laugac bunách gza'a quië lubí'i ládxi'gac, luhuóác queë' Dios, len la'yejlë' Xanru' Jesucristo. ²² Na'a, chnunë' quia' Dios Bō' La'y tsija' Jerusalén, len cutu nōzda' bizxa gac quia' ni'. ²³ Yúgu'të yōdz ga rda', rguíxjöi'në' neda' Dios Bō' La'y, rë' neda' la'gu'ë neda' lidx guía len lusaca' zi'ë neda' bönni' judío cuta'yejlë'. ²⁴ Cutu bi runi neda' qui lë na' gac, zal-la' gatia' o cugatia', san rui' ládxi'zga' udx guna' le chbdel-la'a runa', quië guna' dxin

na' budödë' lu na'a Xanru' Jesús, le nac guna' lban qui didza' dxi'a ca nac le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios. Cni guna' len yöl-la' rudziji.

²⁵ 'Na'a, yúgu'tëli' na' chbena' lban lauli' ca rna bë'ë Dios, nözda' cutur glé'ili' neda'. ²⁶ Qui lë ni na', le nacz rëpa' lbi'ili' na'a dza. Cutu nabaga'a neda' queëli' nituli' lbi'ili'. ²⁷ Cutu bi bucáchi'da' lbi'ili', san gdíxjöi'da' lbi'ili' yúgu'të le rnë' Dios. ²⁸ Qui lë ni na', gul-gún chi'i cuinli', len gul-gún chi'i yúgu'të bunách queë' Cristo, le nuzóë' libi'li' Dios Bö' La'y quië uyuli' lequë', len gun chi'ili' bunách queë' Xanru', Nu na', uláz que-quë' gutië', bulaljë' xchönë' le böá'uinë' lequë'. ²⁹ Chnözda', töd uzá'a ga zoali', la'yáz ga zoali' nup lë'ni lusnít bunách queë' Cristo, lunë' ca tunba' bö'cu' zuga' snia', tu'snitba' yugu' bö'cu' zxila'. ³⁰ La'rujë' bönni' nútsa'quë' ladjli', ati' lu'ë didza' cunác quië lubijë' quégaczë' nup ta'yejlë' Cristo nútsa'gac ladjli'. ³¹ Qui lë ni na', gul-zóa ban ladxí' len gul-tsajnéy ca bena' neda' gdu ca tsonn iz, rël len tē dza buchizia' icj nagli' tu tuli' ga bdxintë grödx'a queëli'.

³² 'Na'a, böchi' lza'adau', rgu'a lbi'ili' lu nē'ë Dios. Rnaba' lahuë' uzá' ladxë'ë queëli', gunë' ca rna xtidzë'ë. Dios gunë' lbi'ili' tsutsu len gunë' ga gdél-li'li' gunli' tsazxön nup nubijë' quizi queë'. ³³ Gatga gzë ladx'a le naqui quequë' böchi' lza'a. Cutu gzë ladx'a dumí, o lari' quequë'. ³⁴ Nöziczli' dxi'a, na' cuincza' bena' dxin quië gac ga'ua' le byadzj quia' len quegac nup gulacua'len neda'. ³⁵ Ca nac yúgu'të le bena', bului'ida' lbi'ili' cni ral-la' gunru' dxin quië gac gáclenru' nup bi ta'yadzji. Ral-la' tsajneyru' didza' bë'ë Xanru' Jesús, gnë': "Uzír xbey nu bi runödzej ca nu bi rzi'."

³⁶ Catì' budx bë'ë didza' ni Pablo, buzechu zxibë', ati' benë' tsazxön yúgu'të', gululidzë' Dios. ³⁷ Ni'r gulabödxë' yúgu'të', ati' gulunidë' yenë' Pablo, len glahuë' lë' bzxidu. ³⁸ Cni glunë' le guluhui'nnë' ni'a qui didza' na' bë'ë Pablo, gnë': "Cutur glé'ili' neda'." Tsazxön yjáclenë' lë', guladxinë' ga grenë' lë' lë'i barco.

21

Zijë' Pablo Jerusalén

¹ Gdöd bulá'alentu' lequë', gyu'utë nöz barco na', ati' tinz gyeajtu' ga zoa luyú bidx nazi' lei Cos. Dza buróp na', gdödtu' yetú latj nazi' lei Rodas, ati' buza'tu' ni' len bdxintu' yödz Pátara. ² Ni' yajxáca'tu' barco yubl zeaj luyú Fenicia. Grentu' lë'i barco na', ati' gyu'utë nöz. ³ Gdödtu' ga nalá' Chipre, dë tsla'a yögl, ati' gyeajtu' luyú Siria. Ni' gyaz barco na' lu yödz Tiro, le ral-la' tsajcá'n ni' yua' dzö' lë'i barco na'. ⁴ Lu yödz Tiro na' yajxáca'tu' bönni' ni' ta'yejlë'ë Cristo, ati' ni' bugá'nleutu'

lequë' gdu gadx dza. Le chbului'inë' lequë' Dios Bö' La'y le ral-la' gac queë' Pablo, glë' lë' cutu tsijë' Jerusalén. ⁵ Cati' chbza'a dza na', burujtu' ni', ati' tsaxxón gulazá'lenë' netu' yúgu'të' len yugu' ngul quequë' len yugu' bi'i quequë', ga bdxíntëtu' ni'l ra' yödz na'. Ra' nis zxön ni' buzechu zxibtu' len bulidztu'-në' Dios. ⁶ Budx bunida' lza'tu' tutu' yetutu', bubentu' lë'i barco, ati' lequë' yhuöjquë' lidxquë'.

⁷ Buza'të barco na' lu yödz Tiro, ati' ga yajséy bdxin lu yödz Tolemaida. Ni' burujtu' lë'i barco na'. Bugaptu' Dios böchi'ru' nacu'ë ni', ati' bugá'nentu' lequë' tu dza. ⁸ Cati' za' reni' yetú dza, burujë' ni' Pablo, ati' dzagtu'-në' netu' gyeajtu' yödz Cesarea. Ni' gyaztu' lu yu'u lidxë' Felipe, ati' bugá'nentu' lë'. Runë' lban qui didza' dxi'a Felipe na', len bitsë'ë gadxë' bönni' ni' gulucu'ë dza ni'të quië láclenë' bunách queë' Cristo. ⁹ Nacua'bi' tap bi'i ngul ra'bán queë' Felipe na', tui'bi' didza' uláz queë' Dios. ¹⁰ Gdöd gdzeytu' ni' chop tsonn dza, ni'r bdxinë' Agabo, bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios, narujë' luyú Judea. ¹¹ Bönni' ni duyúë' netu', ati' gdel-lë'ë pan guid queë' Pablo. Béguë'ë ni'a na' cuinë', gnë':

—Cni rnë' Dios Bö' La'y: “Cni lunë' bönni' judío nacu'ë Jerusalén. Lúguë'ë bönni' ni naqui queë' pan guid ni, ati' ludödë' lë' lu na'gac bunách gza'a.”

¹² Cati' byönitu' didza' ni, gúta'yutu' lahuë' Pablo, netu' len nup nacua' ni', cui tsijë' Jerusalén. ¹³ Bubi'ë didza' Pablo, gnë':

—¿Bizxa ni runli', rbödxli' len rushui'nili' neda'? Neda' chzoacza' sina', clëgz lúguë'ë neda', san gatia' ca' Jerusalén ni'a queë' Xanru' Jesús.

¹⁴ Le cutu gzxáqui'tu'-në' didza', cutur bi gudxtu'-në', ati' gnatu':

—Gac ca dzag ladxë'ë Xanru'.

¹⁵ Cati' chguladöd dza na', bupa'tu' queëtu', ati' gyeajtu' Jerusalén. ¹⁶ Gulazá'lenë' netu' la'quë' bönni' ta'yejlë'ë Cristo, nacu'ë Cesarea, ati' dzaguë' lequë' Mnasón, bönni' Chipre. Rejlë'ë Cristo dza ni'të, ati' ral-la' tsajga'ntu' lidxë' bönni' ni.

Pablo rajyúë' Jacobo

¹⁷ Cati' bdxintu' Jerusalén, len yöl-la' rudziji quequë' glunë' netu' ba la'n böchi'ru' ni' ta'yejlë'ë Cristo. ¹⁸ Dza buróp na' gyázlenë' netu' Pablo lu yu'u, yajyutu'-në' Jacobo, ati' nudubquë' ni' yúgu'të bönni' gul tun chi'ë bunách queë' Cristo nacu'ë Jerusalén. ¹⁹ Cati' chbugapë' Dios lequë' Pablo, bului'inë' lequë' yúgu'të le benë' Dios lu në'ë lë' ga nacua' bunách gza'a. ²⁰ Cati' gulayönnë' lë ni, gulagu'ë Dios yöl-la' ba. Ni'r glë' Pablo:

—Rlé'icnu', böchi'tu', cáti'ga zian gayu'ë bönni' judío ta'yejlë'ë Cristo, ati' tuntsquë' ba la'n zxba queë' Moisés

yúgu'tè'. ²¹ Chgulayönnè' yugu' le tui' quiu' didza' bunách, ta'ná rgu'u yöl-lu'u yúgu'tè bönni' judío nůtsa'què' ladj bunách gza'a, quiè luca'nè' le gna bè'è Moisés, len rna bé'inu' lequè' cu la'chuguè' lu xpéla'chi' bi'i bönni'dau' quequè', len cu lunè' ba la'n yugu' le nalébiru' runru' rè'u, bunách judío. ²² ¿Nacx gunru' na'a? Huala'rúj bunách zian cati' la'yöni chbdxinu' ni. ²³ Na'a, ben lè ni rètu' li'. Nacua'lenè' netu' ni tapè' bönni', chnazí' lu na'què' lahuè' Dios tu le lunè'. ²⁴ Bchë'è quiu' yugu' bönni' ni, len ben tsazxön lequè' gun dxi'a cuinli' ca nac qui gdau', len gdizxj li' le ral-la' la'guizxjè' quiè lun yutuz icjquè'. Ni'r la'nöznè' yúgu'tè bönni' judío cutu nacx lè na' ta'nè' quiu', san lèzca' li' runu' le nac dxi'a len runu' ca rna bè' zxba queè' Moisés. ²⁵ Ca nac quegac bunách gza'a, nup ni' chta'yejlè' Cristo, chben xtídza'tu' len buzujtu' lu guich ca ral-la' lunè'. Cutu run bayúdx lun chi'è yugu' lè ni tunè' bönni' judío, san tuz:

Cu lahuè' le ta'gú'u bunách laugac bdau' guiöj bdau' yag,
 Len cu lahuè' rön,
 Len cu lahuè' xpéla'cha' böa' guixi' cunarujcha' rön,
 Len cu lunè' le cunác.

Ta'zönè' Pablo lö'a gdau'

²⁶ Ni'r bchë'è queè' Pablo tapè' bönni' na', ati' dza buróp ni' ben dxi'a cuinè' tsazxön len lequè' ca nac qui gdau'. Ni'r gyaziè' lö'a gdau', quiè gac bè' bizxa dza udx lunè' le tu'un dxi'a cuinquè', dza ni' ral-la' tsjua'què' le la'gu'è lahuè' Dios qui queèquè'. ²⁷ Cati' chzoa gza'a gadx dza na', gulalé'inè' Pablo la'què' judío narujquè' luyú Asia, zoè' lö'a gdau'. Glunè' ga glun rusbó bunách zian, ati' gulazönè' Pablo. ²⁸ Glu'è zidzj didza', ta'nè':

—Gul-gaclen netu', bönni' Israel. Bönni' ni yúgu'tè latj rusèdnè' yúgu'tè bunách lucá'n ca'z yödz queèru' len zxba queè' Moisés, len gdau' queèru' ni. Na'a, chglu'è gdau' ni yugu' bönni' gza'a. Cni runè', run ditjnè' latj la'y ni.

²⁹ Cni gulanè' le gulalé'inè' Pablo zi'al lu yödz dzaguè' Trófimo, bönni' Éfeso, len táquinè' glu'è gdau' bönni' ni.

³⁰ Cni guc, guludúb yúgu'tè bunách yödz, len gulaguirè' ni'. Ni'r gulazönè' Pablo len gla'yjè' lè', gulubijè' lè' lö'a gdau', ati' la' guluseyjtè' ga nu ryaz lö'a gdau' na'. ³¹ Cati' chtáquicznè' ludöddè' Pablo, bdxin didza' lahuè' bönni' blau nacu'è lu nè'è bönni' rjaquè' gdil-l. Byönnè' tun rusbó yúgu'tè bunách Jerusalén. ³² La' butubtè' bönni' rjaquè' gdil-l len bönni' ta'ná bé'inè' lequè' bönni' blau ni, ati' jarélu'è gyéajlenè' lequè' ga na' tun rusbó bunách na'. Cati' gulale'i bunách ni' bönni' blau na' nacu'è lu nè'è bönni' rjaquè' gdil-l, len bönni' na' rjaquè' gdil-l, gulanè' ta'guinè' Pablo. ³³ Ni'r gbiguè'è bönni' blau na', len

gzxönë' Pablo, ati' gna bé'inë' bönni' rjaquë' gdil-l lúguë'ë lë' chop du guia. Gdöd ni' gnabnë' bunách zian ni', rnë':

—¿Nuzxa caz bönni' ni, len bizxa benë'?

³⁴ Ta'bödxya'a bunách zian na', len qui queëgac ca ta'ná. Cni guc, cutu bi guc tséjni'në' bönni' blau na', le tun rusbõ bunách na', ati' gna bé'inë' bönni' rjaquë' gdil-l la'chë'ë Pablo lu yu'u zxön ga tu'dubë' bönni' rjaquë' gdil-l. ³⁵ Cati' guladxinë' ga nac ni'yëpi' qui yu'u zxön na', glui'në' Pablo bönni' na' rjaquë' gdil-l, le dxíadi'igac lequë' bunách zian, ³⁶ le za'c cúdzu'quë' bunách na', ta'bödxya'a, ta'ná:

—Gul-döddë'.

Didza' bë'ë Pablo uláz queë' laugac bunách

³⁷ Cati' ni' gulazú lauguë' la'gu'ë Pablo lu yu'u zxön ni', lë' gudxë' bönni' blau na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, gnë':

—¿Naru' gunnu' latj gyëpa' li' tu didza'?

Bönni' blau na' gudxë' Pablo:

—¿Ractsu' didza' griego? ³⁸ ¿Naru' clëg li' bönni' Egipto na' dza lahui niz butubë' bönni' guladá'baguë'ë yúlahui', ati' bchë'ë lu latj ca'z gdu choa' gayu'ë bönni' gdödi bunách?

³⁹ Ni'r gudxë' lë' Pablo, gnë':

—Le nactë naca' neda' judío. Gulja' Tarso, yödz blau luyú Cilicia. Ráta'yua' lau' gunnu' neda' latj gu'a didza' laugac bunách ni.

⁴⁰ Bë'ë lë' latj bönni' blau na', ati' gzuinë' Pablo ga nac ni'yëpi', len bchis në'ë quië la'cuá' dxiz bunách zian ni'. Cati' chgulacu'ë dxiz, bë'lenë' lequë' didza' Pablo lu didza' hebreo.

22

¹ Cni gnë' Pablo:

—Lbi'ili', bönni' gul, len lbi'ili' böcha'a. Gul-zë nagli' le gyëpa' lbi'ili' ca nac le runa'.

² Cati' gulayönnë' ru'ë didza' hebreo, gulacua'rë' dxiz. Gudxë' lequë' Pablo, rnë':

³ —Naccza' neda' judío. Gulja' lu yödz Tarso luyú Cilicia, san gzxöna' lu yödz ni, ati' busëdnë' neda' Gamaliel gdu ca nac zxba quequë' xuz xtau'ru'. Bë'tecz ladxa'a gyij ladxa'a Dios ca runli' lbi'ili' na'a. ⁴ Zi'al gdxia ladxigaca'-në' bönni' nazí' lu na'quë' xtidzë'ë Cristo, len bchë'gaca'-në' ga latië'. Gzxöngaca'-në', len glú'gaca'-në' lidx guia, yugu' bönni' len ngul. ⁵ Lëzca' huac lunë' lna' lau qui le glunë' yugu' bxuz uná bë' len bönni' gul tu'zejni'i. Glunë' guich uná bë' le yju'a ga nacu'ë böchi'ru' judío lu yödz Damasco. Gyija' ni' tsajxöngaca' nup ni' ta'yejlë' Cristo, quië duchë'gaca'-në' nága'quë' Jerusalén ni, quië lacquë' zxguia'.

Rguíxjö'ë Pablo ca böaquë' queë' Cristo

⁶ Ni'r gnë' Pablo:

—Cati' ni' zija' la' nöz, len zi'a gdxina' Damasco, guc gdu huagbíd, tu tsalz gyëp yös yení' za' luzxbá, le buzeni' ga na' zija'. ⁷ La' yjôta'tea' lyu, len byönda' chi'i Nu gudx neda': "Saulo, Saulo, ¿bizx quië rbia ladxu'u neda'?" ⁸ Ni'r gnabda' lë', gnia': "¿Nuzxa li', Xan?" Lë' gudxë' neda': "Neda' ni Jesús, bönni' Nazaret. Neda'cza' rbia ladxu'u." ⁹ Gulale'icz yení' na' nup ni' gulacua'len neda', len gladxi, san cutu gulayöni chi'i Nu na' bulíd neda'. ¹⁰ Ni'r gudxa'-në': "¿Nacx guna', Xan?" Xanru' gudxë' neda': "Gyas, len gyeaj Damasco. Ni' zoa nu guië li' ca nac yúgu'të le ral-la' gunu'." ¹¹ Le cutur bi rlé'ida' le budí'i lahua' yös yení' na' gyëptsca, qui lë ni na' gulaguel-lë'ë na'a bönni' dzagquë' neda', ati' gulachë'ë neda' ga bdxintea' Damasco.

¹² 'Ni' zoë' Ananías, bönni' runë' gdu ca rna bë' zxba queë' Dios, ati' tunë' lë' ba la'n bönni' judío nacu'ë Damasco. ¹³ Bdxinë' ga zoa' Ananías na', len gudxë' neda': "Saulo, böcha'a, huöalj yöj lau'." La' ni'z böalj yöj lahua', ati' blé'ida' lë'. ¹⁴ Lë' gudxë' neda': "Dios quequë' xuz xtau'ru', dza ni'të gröczë' li' quië gnöznu' le rë'ncznë' Lë', len glé'inu'-në' Bönni' tsahui', Lëczë' Zxi'në', len yönnu' le guië' li' Lëczë'. ¹⁵ Cni gac, le ral-la' gunu' lna' lau queë' Lë' laugac yúgu'të bunách, quíxjoi'nu' lequë' ca nac le chblé'inu' len le chbyönnu'. ¹⁶ Na'a, ¿bizx quië rdzeynu'? Gyas, len bdil nis. Blidzë' Xanru' unë' li' dxi'a, ugüë' dul-la' nabagu'u."

Cristo bsölë'ë Pablo gunë' lban laugac bunách gza'a

¹⁷ Gnë' ca' Pablo:

—Gdöd ni', cati' budxina' Jerusalén, len tsal ni' rulidza'-në' Dios nchil gdau', blé'ida' tu le nac ca tu lu yël bëhcál. ¹⁸ Blé'ida'-në' Xanru', ati' gudxë' neda': "Jarelu' gyeaj. Burujtë Jerusalén ni, le cutu lunë' ba la'n le gunu' lna' lau quia' bönni' ni." ¹⁹ Neda' gudxa'-në': "Xan, nözgaccznë' ca bena' neda'. Gyazia' gap nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío. Gdina' nup ni' ta'yejlë' Li', len glú'gaca'-në' lidx guia. ²⁰ Cati' ni' guludöddë' Esteban, bönni' ni' benë' lna' lau quiu', lëzca' zoa' ni' neda', bena' tuz bönni' guludöddë' lë' le ben chi'a lari' nácuquë' bönni' na' gululadxë' lë' guiöj." ²¹ Ni'r gudxë' neda' Xanru': "Gyeaj, le rsöla'a li' laugac bunách gza'a."

Pablo ruí'lenë' bönni' blau didza', bönni' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l

²² Niz ze lau guluzë nagquë' didza' bë'ë Pablo bönni' judío, ati' ni'r gulabödxylë. Glu'ë zidz didza', ta'në':

—Gul-döddë' bönni' ni. Cutur ral-la' soë' gbanë'.

²³ Ni'r le ta'bödxylë, len ta'chöztsquë' le nácuquë' lu yöl-la' rley quequë', len tu'chijë' bëchtö yu lu bö'z, ²⁴ gna bë'ë bönni'

blau na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l lugu'ë Pablo yu'u zxön na'. Lëzca' gna bé'inë' lequë' la'guinë' Pablo quië quíxjö'ë le nac, quië la'nöznë' bizx quië na' ta'bödxyë'ë cni queë' Pablo bönni' judío. ²⁵ Cati' glúguë'ë lë' pan guid quië la'guinë' lë', Pablo gudxë' tu bönni' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l zoë' ni', rnë':

—¿Naru' dë latj quinli' neda'? Nababa' Roma, ati' nutu nu glegui xbey neda' chqui' nabaga'a zxguia'.

²⁶ Cati' byönnë' lë ni bönni' na', gyijë' yajtíxjöi'në' bönni' blau na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l. Rë' lë':

—¿Bizxa caz ni runru'? Bönni' ni nababë' Roma.

²⁷ Ni'r bidë' ga zoë' Pablo bönni' blau na', len gudxë' lë':

—Gdixjö'. ¿Naru' nababu' li' Roma?

Pablo gudxë' lë':

—Ja, nababa'.

²⁸ Bubi'ë didza' bönni' blau na', gnë':

—Neda' ni, dumí zian gdizxa' quië gbaba' Roma.

Ni'r Pablo gudxë' lë':

—Neda' gbaba' Roma cati' ni' gulja' le nababquë' Roma xuz xna'a.

²⁹ Cati' gulayönnë' lë ni, la' gulubíga'të' ga zoë' Pablo bönni' na' chzoa la'guinë' lë'. Lëzca', cati' gnöznë' nababë' Roma Pablo, gúdxinë' bönni' blau na' le chgna bë'ë glúguë'ë lë'.

Rdxinë' Pablo lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey

³⁰ Dza buróp ni', gu'nnë' bönni' blau na' gnöznë' gazxj ga rë' bizxa na' tu'quíë' Pablo bönni' judío. Gna bë'ë gulusedxë' du guia na' náguë'ë Pablo, ati' gna bë'ë ludubë' bxuz uná bë' judío, len yúgu'të bönni' gdau' ta'bequi xbey. Ni'r bubijë' Pablo ga na' nagu'uquë' lë' ati' buzóë' lë' lauquë'.

23

¹ Ni'r buyutsquë' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey na' Pablo, gnë':

—Lbi'ili', böcha'a. Ga rdxintë na'a rböza' dxí'adau'. Cni nac, cutu zoa le ruxös neda' ládxi'dau'hua' lahuë' Dios.

² Ni'r gna bé'inë' nup nacuá' cuít lë'ë Pablo Ananías, bxuz blau, la'gapë'ë ru'ë. ³ Pablo gudxë' lë':

—Lëzca' cni ubi'ë quiu' Dios, li', rulu'iz tsahui' cuinu'. ¿Naru' rë'czu' rbequi xbeynu' neda' ca rna bë' zxba, san rdöd bë'i runu' ca rna bë' zxba na', rna bé'inu' la'gapë'ë neda'?

⁴ Nup nacuá' ni' të Pablo:

—¿Naru' rulídz zi'tsu'-në' bxuz blau queë' Dios?

⁵ Pablo gudxë' lequë':

—Lbi'ili', böcha'a. Nayúj lu guich, rna: “Cutu ulídz zi'u nu rna bë'i bunách uládz quiu'”, san neda' cutu gúquibe'ida' naquë' bxuz blau.

⁶ Ni'r gúquibe'inè' Pablo nacquè' bönni' gdau' saduceo la'què', ati' yela'què' bönni' gdau' fariseo, ati' bè'è zidzj didza' lauquè' bönni' gdau' ta'bequi xbey na', gnè':

—Lbi'ili', böcha'a. Naca' bönni' fariseo, len naca' zxi'nè' bönni' fariseo. Na'a rbequi xbeyli' neda' le runa' löz lubán nup chnatgac.

⁷ Cati' bè'è didza' ni Pablo, gularujè' chopt bönni' gdau' fariseo len bönni' gdau' saduceo, ati' guladíl-l didzè'è la' légaczè'. ⁸ Cni glunè' le ta'nè' bönni' saduceo na' cutu lubán nup chnatgac, len cutu nacu'è gbaz la'y, len cutu nacuá' bö' nacgaccz bunách, san ta'yejlè'è bönni' gdau' fariseo nacz yúgu'tè lè ni. ⁹ Qui lè ni na' gulabödxýè'è. Ni'r gulayasè' bönni' nazèdquè' zxba queè' Dios, bönni' gdau' fariseo, ati' guladíl-l didzè'è, ta'nè':

—Rusáca'tu' queètu' cutu bi dö' nu'è bönni' ni, le chqui' bè'len lè' didza' bö' naccz bunách, o chqui' bè'lenè' lè' didza' gbaz la'y queè' Dios, cutu ral-la' tá'baga'ru'-nè' Dios.

¹⁰ Cati' chta'dil-ltsca didzè'è bönni' judío na', gúdxinè' bönni' blau na' nacu'è lu nè'è bönni' rjaquè' gdil-l, le ráquinè' luzxúzj luquindjè' Pablo. Ni'r gna bè'è tsjaquè' bönni' rjaquè' gdil-l tsajliajquè' Pablo ladj bönni' judío na', len luchè'è lè' lu yu'u zxön ga na' tu'dubè' bönni' rjaquè' gdil-l.

¹¹ Cati' chnac chdzöl' la' dza na'z, buluí' lahuè' Xanru' ga zoè' Pablo, len gudxè' lè':

—Butíp ladxu'u, Pablo. Ca na' chbenu' lna' lau quia' Jerusalén ni, lèzca' run bayúdx gunu' lna' lau quia' lu yödz Roma.

Tun xtídza'què' ludöddè' Pablo

¹² Cati' za' rení' yetú dza, glun xtídza'què' la'què' bönni' judío len glun tsutsu xtídza'què', ta'nè' gunè' lequè' zxguia' Dios chqui' cutu lunè' lè na' glun xtídza'què', le gulanè' cutu ca' li'j lahuè' ga gdxintè dza ludöddè' Pablo. ¹³ Nayánr ca choa'què' bönni' na' glun tsutsu xtídza'què' cni. ¹⁴ Yjaquè' bönni' ni ga nacu'è bxuz uná bè' len bönni' gul tu'zéjni'nè' bönni' judío, ati' gulanè':

—Chben tsutsu xtídza'tu', gnatu' gunè' netu' zxguia' Dios chqui' cuguntu' cni, le cutu gui'j gágutu' ga gdödirtu'-nè' Pablo. ¹⁵ Na'a, lbi'ili' len yugu' bönni' gdau' ta'bequi xbey, gul-guiè' bönni' blau nacu'è lu nè'è bönni' rjaquè' gdil-l duchè'è Pablo cxö quiè gdxinè' ga nudubli', gnali' ré'nili' gnábili'-nè' Pablo tu didza' ga rè' nöxj. Netu' cö' nistu'-nè' la' nöz, ati' gdöditu'-nè' cati' zi'a gdxinè' ni.

¹⁶ Byönibi' bi'i bönni' queënu ngul zanë' Pablo ca na' la'bö' nisië' Pablo, ati' gyeajbi', len gyazbi' yu'u zxön na', ya-jtíxjöi'bi'-në' Pablo. ¹⁷ Pablo bulidzë' tuë' bönni' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, len gudxë' lë':

—Bchë'-bi' bi'i ni lahuë' bönni' blau, le nua'bi' didza' guiëbi'-në'.

¹⁸ Ni'r gdë-lë'-bi' bönni' na', len bchë'-bi' ga na' zoë' bönni' blau na', ati' gudxë' lë':

—Bulidzë' neda' Pablo, bönni' na' yu'ë lidx guia, len gúta'yuë' lahua' dgu'a-bi' lau' bi'i ni, le rë'nibi' gü'lenbi' li' didza'.

¹⁹ Gdë-lë'ë na'bi' bönni' blau na' len bchë'-bi' quizi, ati' gnabnë'-bi', rnë':

—¿Bizxa na' ral-la' gui'u neda'?

²⁰ Lëbi' gudxbi'-në':

—Chnunquë' didza' bönni' judío lá'ta'yuë' lau' gchë'u-në' Pablo cxö, quië gdxinë' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbey. Lë' li' tē'nnë' la'nabnë' lë' tu didza' ga rë' nöxj, ²¹ san li', cutu tséjlë'u lë na' la'në', le nayánr ca choa'quë' ta'bö' nisië' Pablo. Chglun tsutsu xtídz'a'quë' bönni' ni, ta'në' gunë' lequë' zxguia' Dios chqui' cutu ludöddë' Pablo, len cutu li'j lahuë' ga ludödrdë' lë'. Na'a, chnacu'ë sina' ta'bözë' si' lu na'u gunu' lë na' la'nabnë' li'.

²² Ni'r gna bé'inë'-bi' bönni' blau na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, nutu nu guiëbi' lë na' chgudxbi' lë', ati' ni'r busölë'-bi' bi'i ni.

Rdxinë' Pablo lahuë' Félix, bönni' blau uná bë'

²³ Ni'r bönni' blau na' bulidzë' chopë' bönni' nacu'ë lu na'quë' tu tuë' tu gayu'ë bönni' rjaquë' gdil-l, ati' gna bé'inë' lequë' lucözë' chop gayu'ë bönni' rjaquë' gdil-l ta'zë'i ní'aque', len tsonnlalj yu chië' bönni' rjaquë' gdil-l dxiaquë' böa', len chop gayu'ë bönni' rjaquë' gdil-l lu'ë yag tuchi' quië tsjaquë' Cesarea gdu rdöd xtsö'. ²⁴ Lëzca' gna bé'inë' lequë' lucözë'-ba' böa' cuië'-ba' Pablo, ati' la'chë'ë lë' dxí'adau', cutu bi gac queë', quië gdxinë' lahuë' Félix, bönni' blau uná bë'.

²⁵ Bsölë'ë ca' guich rna cni: ²⁶ “Neda', Claudio Lisias, ruzuja' quiu' lu guich, bönni' blau uná bë', Félix. Rugapa' Dios li'. ²⁷ Bönni' ni rsöla'a-në' quiu', gulazönë' lë' bönni' judío, len glë'nnë' ludöddë' lë'. Cati' gúquibe'ida' nababë' Roma, bchë'gaca'-në' bönni' rjaquë' gdil-l len buslá'-në' lu na'quë' judío na'. ²⁸ Gu'nda' gnözda' bizxa benë', lë na' tu'quíë' lë' bönni' judío, ati' bchë'a-në' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbeynë' lequë'. ²⁹ Cati' buedxi didza', gnözda' tu'quíë' lë' ca nac le rna bë' zxba quequë', len cutu bi nabaguë'ë bönni' ni quië nu gdödi lë', o nu cu'u lë' lidx guia. ³⁰ Ni'r cati' bdxin nu

gdixjoi' neda' ta'bö' nisië' lë' bönni' judío, la' bsöla'tea' lë' ga zu', ati' gna bé'igacda'-në' bönni' ni tu'quíë' lë' la'dxinë' lau' li', quië' la'guíxjoi'në' li' bi didza' napquë' lë'. Dios gáclenë' li'."

³¹ Ni'r gulaguel-lë'ë Pablo bönni' na' rjaquë' gdil-l, len glunë' ca na' chgna bé'inë' lequë', ati' gulachë'ë lë' yödz Antípatris, ni' nac chdzö'l. ³² Cati' za' reni' yetú dza yhuöjquë' Jerusalén bönni' rjaquë' gdil-l ta'zë'i ní'aquë', ati' guluú'ë nöz bönni' rjaquë' gdil-l dxiaquë' böa', dzagquë' Pablo. ³³ Cati' guladxinë' Cesarea bönni' na' rjaquë' gdil-l nachë'quë' Pablo, gulunödzjë' guich na' lu në'ë bönni' blau uná bë', len guluschinë' Pablo lahuë'. ³⁴ Gdöd bulabë' guich na' bönni' blau uná bë', gnabnë' Pablo gazx bönni' lë'. Cati' gúquibe'inë' nababë' luyú Cilicia, ³⁵ gudxë' lë':

—Yönda' le gnau' cati' la'dxín ni nup tu'quí li'.

Ni'r gna bë'ë lun chi'ë lë' lu yu'u yúlahui' ga rbö'ë rbequi xbeynë' bunách Herodes, bönni' rna bë'ë.

24

Pablo ru'ë didza' uláz queë' lahuë' Félix

¹ Cati' chbza'a gayu' dza, bdxinë' ni' Ananías, bxuz blau, dzagquë' lë' la'quë' bönni' gul tu'zejni'i, len Tértulo, bönni' nabé'itsquinë' didza'. Guladxinë' lahuë' bönni' blau uná bë', ati' gulanë' queë' Pablo. ² Cati' chgululidzë' Pablo, ati' bdxinë' ni', gzu lahuë' Tértulo ruquíë' lë', rnë':

—Bönni' blau uná bë', Félix. Ni'a quiu' li' ruzi'tu' xbey le rac dxi'a queëtu', ati' lu yöl-la' rejni'i quiu' rna bé'inu' dxi'a bunách uládz queëtu'. ³ Yúgu'të lë' ni ruzí'tecztu' xbey gátitëz, ati' gdu ládxi'tu' rëtu' li': "Xclenu'." ⁴ Na'a, cui upizxjrtu' li', ráta'yua' lau' gun zxön ladxu'u, yönnu' tu chi'idau' le guiëtu' li'. ⁵ Gúquibe'itu' rgu'u yöl-lë'ë bunách bönni' ni, len runë' ga ta'dá'baguë'ë yúlahui' bönni' judío nacu'ë gdutë yödzlyú, len naquë' bönni' blau quequë' bönni' da'quë' bönni' Nazaret na'. ⁶ Lëzca' gu'nnë' gun ditjnë' gdau' queëtu'. Qui lë' ni na' gzxöntu'-në' len gú'nitu' cuequi xbeytu' lë' ca nac zxba queëtu'. ⁷ Ni'r bdxinë' ga zoatu' Lisias, bönni' blau nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, ati' lu yöl-la' snia' zxön bugü'ë bönni' ni lu na'tu'. ⁸ Ni'r gna bé'inë' Lisias na' lid ga zu' nup tu'quí lë'. Na'a, li'cz, cati' gnabi yudxnu'-në' Pablo ni, huac gnöznü' ga rë' nöxj yúgu'të lë' ni ruqitu' lë'.

⁹ Lëzca' cni gulanë' bönni' judío ni', gulanë' naccz cni. ¹⁰ Ni'r butáz në'ë bönni' blau uná bë' na' quië gu'ë didza' Pablo, ati' lë' bubi'ë didza', gnë':

—Gdu ladxa'a quíxjö'a ca nac le runa', le chnac zian iz rbequi xbeynu' le rac quegac bunách ladztu'. ¹¹ Le bena' huac gnabu'. Cutu ráquini chinnu dza gyija' Jerusalén quië

tsej ladxa'a-në' Dios. ¹² Cutu yaxjáca'quë' neda' nu rdíl-lena' didza', len cutu bena' ga lun rusbõ bunách ga nac nchil gdau', ni lu yu'u ga tu'dubë' tu'sedë' queë' Dios, ni lu yödz. ¹³ Cutu ca' gac lubíj lië' yugu' lë ni tu'quíë' neda'. ¹⁴ Lë ni rxóalëpa' lau'. Ca runa' xchinë' Dios quequë' xuz xtau'tu' rajlöz le gulusëdnë' lequë', san tu'ë lei: le rdá'baga' Dios, bönni' judío ni, le réjlë'a yúgu'të le rna bë' zxba queë' Dios lenca' yúgu'të le guluzujë' lu guich bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios. ¹⁵ Ca na' tunë' löz Dios lequë', lëzca' neda' runa' löz Dios, uspanë' nup chnatgac, bunách tsahui' len bunách cunacgac tsahui'. ¹⁶ Qui lë ni na' rui' ládxi'tecza' cui gbaga'a le gun ga uxõs neda' ládxi'dau'hua' lahuë' Dios o laugac bunách.

¹⁷ 'Gdöd zoa' ga yubl gdu chop tsonn iz, budxina' ga nacuá' bunách uláz quia' quië unödza' gun gaclen bunách yechi' len unödza' le rgu'a lahuë' Dios. ¹⁸ Tsal ni' runa' cni, duxáca'quë' neda' la'quë' bönni' judío narujquë' luyú Asia. Ni' gzoa' lö'a gdau', nubíj dxi'a cuina' ca nac qui gdau', len cutu nutuba' bunách zian, len cutu nuna' ga lun rusbõ bunách. ¹⁹ Ral-la' la'dxinë' lau' li' bönni' judío ni', luquíë' neda' chqui' napquë' neda' didza'. ²⁰ La'natsquë' bönni' judío ni chqui' guludzölnë' bi le cunác bena' cati' ni' bdxina' lauquë' bönni' gdau' ta'bequi xbeynë' lequë'. ²¹ Tuz cati' ni' zoa' lauquë', zidzj bë'a didza', gnia': "Rbequi xbeyli' neda' na'a le runa' löz lubán nup chnatgac."

²² Cati' byönnë' didza' ni Félix, len dxí'adau' chnözne' ca nac qui lë na' rusëdnë' Pablo, buzë láchui'zë' ca' didza' bizxj ni, gnë':

—Cati' gdxinë' Lisias, bönni' blau nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, udx yönda' ca nac didza' bizxj queëli'.

²³ Ni'r Félix gna bé'inë' bönni' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l zoë' ni', gun chi'ë Pablo, san gu'ë lë' latj të' lö'a, len cutu luzaguë'ë xnözquë' böchi' lzë'ë duyuquë' lë' bi dxin lunë' queë'.

²⁴ Chop tsonn dzaz gdzey, bidë' ni' leyúbl Félix na'. Dzagnu lë' Drusila, ngul queë'. Nacnu ngul judío. Félix bulidzë' Pablo ati' buzë naguë' xtidzë'ë ca nac le réjlë'ru' Jesucristo. ²⁵ Cati' bë'ë didza' Pablo ca ral-la' gacru' tsahui' len gna be'i cuinru', ati' gdxinru' ga cuequi xbeynë' rë'u Dios dza zi'a za', ni'r gudxi bdzöbnë' Félix len gudxë' Pablo:

—Gyeaj na'a. Cati' gapa' latj ulidza' li'.

²⁶ Lëzca' gu'nnë' Félix si'ë dumí unödzejë' Pablo quië usanë' lë', len qui lë ni na', zian lzu bulidzë' Pablo, len bë'lenë' lë' didza'. ²⁷ Cati' bza'a chop iz gyazië' Porcio Festo xlatjë' Félix, ati' le gu'nnë' Félix gunë' le la'dzág ládxi'quë' bönni' judío, buca'në' Pablo nadzunë' lidx guia.

25

Rdxinë' Pablo lahuë' Festo

¹ Bdxinë' Festo Cesarea quië tsazië' xlatjë', gaquë' bönni' blau uná bē'. Cati' bza'a tsonn dza buzé'ë yödž na', zijë' Jerusalén. ² Ni' guladxinë' lahuë' Festo yugu' bxuz uná bē' len yugu' bönni' blau quequë' judío quië la'nē' queë' Pablo, ati' gláta'yuë' lahuë' Festo ³ bi uzá' ladxë'ë quequë', gsölë'ë nup tsajxi'gac Pablo, quië udxinë' Jerusalén. Glë'nnë' la'bō' nisië' lē' la' nōž quië ludōddë' lē'. ⁴ Bubi'ë didza' Festo, gudxë' lequë':

—Lu yödž Cesarea nadzunë' Pablo, ati' ni' ral-la' tsija' cxō huidzj niz. ⁵ Qui lē ni na', nūti'tēzl-li' dē lu na'li', ral-la' sá'lenli' neda', len chqui' nabaguë'ë xzguia' bönni' ni', huac uquili'-nē'.

⁶ Gdzeynë' Festo Jerusalén gdu ca xunu' gbidz, ati' ni'r bōjë' Cesarea. Cati' za' reni' yetú dza grō'ë ga rbequi xbeynë', len gna bé'inë' nup tsajxi'gac Pablo. ⁷ Cati' chbdxinë' ni' Pablo, gulagu'ë lē' li'aj bönni' judío narujquë' Jerusalén, len zian le gulanë' queë'. Guluquë' lē' le tu'spaguë'ë lē' xzguia', san cutu guc lubíj lië' yugu' lē na' gulanë' queë'. ⁸ Ni'r bē'ë didza' Pablo uláz queë', gnë':

—Cutu bi le cunác bena' qui xzba quequë' bönni' judío, ni qui gdau' quequë', ni queë' César, bönni' rna bé'inë' rē'u.

⁹ Gu'nnë' Festo gunë' le la'dzág lādxi'quë' bönni' judío, ati' bubi'ë didza', gudxë' Pablo:

—¿I rē'nnu' sa'u Jerusalén, ati' ni' soa nu cuequi xbey li' ca nacgac lē ni ta'nē' quiu'?

¹⁰ Bubi'ë didza' Pablo, gudxë' lē':

—Zoacza' ga rō' nu rbequi xbey uláz queë' César, ga na' ral-la' cuequi xbeynë' neda'. Cutu bi huia'dō' nuna' quequë' bönni' judío, ati' chnōzcznu' lē ni. ¹¹ La'naru' nuna' tu le cunác, o bítitēž le run ga gbaga'a xzguia' gatia', cutu tá'baga'a gatia'. Na'a, chqui' cutu nuna' ca na' ta'nē' quia' bönni' ni, nutu nu dē lu nē'i udōd neda' lu na'quë'. Rnaba' tsija' lahuë' César ga cuequi xbeynë' neda'.

¹² Cati' chbē'lenë' yugu' bönni' yúlahui' didza' Festo, bubi'ë didza', gudxë' Pablo:

—Chgnabu' tsiju' lahuë' César. Lahuë' César uyiju'.

Ru'ë didza' Pablo lahuë' Agripa

¹³ Gdōd chop tsonn dza, bdxinë' Cesarea Agripa, bönni' rna bē'ë, dzagnu lē' Berenice, duyuquë' Festo. ¹⁴ Cati' chgulacu'ë ni' zian dza, Festo gdíxjōi'nē' Agripa, bönni' rna bē'ë, ca nac queë' Pablo. Gudxë' lē':

—Zoë' ni bönni' buca'nē' lē' lidx guia Félix. ¹⁵ Cati' gzoa' Jerusalén, guladxinë' lahua' yugu' bxuz uná bē' len bönni' gul tu'zejni'i, ati' gulanë' queë' bönni' ni. Gulanabnë' neda'

gchuga' queë' gatië'. ¹⁶ Neda' bubi'a didza', gudxa' lequë' cutu nalëbcnë' bönni' Roma la'chuguë' queë' bönni' gatië' chqui' cutu la'dxini lahuë' nup tu'quí lë', quië gac ubi'ë didza' ca nac lë na' ta'në' queë'. ¹⁷ Qui lë ni na', cati' guladxinë' lequë' ni, cutu ca' gdzeyda', san cati' gza' gyení' yetú dza grö'a ga rbequi xbeyda', ati' gna bé'ida' nup yajxi'gac bönni' ni. ¹⁸ Cati' gulacu'ë ni bönni' na' tu'quíë' lë', cutu bi gulanë' queë' ca busaca' quia' la'në'. ¹⁹ Gulanë' queë' la'gac didza' bizxj ca nac le ta'yejlë'ë Dios, len ca nac queë' bönni' lë' Jesús, nu na' gut, san Pablo runë' tsutsu xtidxë'ë rnë' ni zoë' nabanë' leyúbl. ²⁰ Le buchíxida' ca nacgac lë ni, gnabda'-në' Pablo chqui' rë'nnë' tsijë' Jerusalén, ati' ni' soa nu cuequi xbey lë' ca nacgac lë ni. ²¹ Ni'r cati' gnabë' Pablo tsijë' lahuë' Augusto César quië cuequi xbeynë' lë' ni', gna bé'ida' bönni' rjaquë' gdil-l lun chí'igarë' lë' cati' gal-la'r dza gsöla'a-në' lahuë' César.

²² Ni'r Agripa gudxë' Festo na':

—Lëzca' neda' rë'nda' yönda' le gnë' bönni' na'.

Festo gudxë' lë':

—Cxö yönnu' le gnë'.

²³ Cati' za' rení' yetú dza, len ba zxön guladxinë' ni' Agripa len Berenice. Gulayazië' ga ral-la' lu'ë didza', dzagquë' lequë' bönni' uná bë', ati' gulasölë'ë nup tsajxi'gac Pablo. ²⁴ Ni'r Festo gudxë' Agripa, bönni' rna bë'ë:

—Bönni' uná bë', Agripa, len yúgu'tëli' zoali' ni tsazxön len netu'. Ni zoë' rlé'ili'-në' bönni' na', ta'në' queë' yúgu'të bönni' judío nacu'ë Jerusalén lenca' nup nacuá' ni, të' neda' ral-la' gatië'. ²⁵ Runi neda' cutu bi benë' le nabaguë'ë zxguia' gatië', san le gnabë' lëczë' tsijë' ga cuequi xbeynë' lë' Augusto César, qui lë ni na' chnuna' quia' gsöla'a-në' lahuë' Augusto. ²⁶ Le cutu nözda' bi ral-la' uzuja' lu guich le uquí bönni' ni, quië gsöla'a lu në'ë César, xana', qui lë ni na' nachë'a-në' lauli', len le nacr blau, nachë'a-në' lau' li', Agripa, bönni' uná bë', quië cati' udx gnabi yudxu'-në', ni'r gnözda' bi ral-la' uzuja' lu guich ca nac queë' bönni' ni. ²⁷ Ráquida' cutu nac dxi'a gsöla'a-në' ni' bönni' náguë'ë chqui' cutu gac ulu'a le nabaguë'ë.

26

Didza' bë'ë Pablo uláz queë' lahuë' Agripa

¹ Ni'r Agripa gudxë' Pablo:

—Dë latj gu'u didza' uláz quiu'.

Bchilj në'ë Pablo lahuë' Agripa, ati' gzu lahuë' ru'ë didza', rnë':

² —Bönni' uná bë', Agripa. Rdzag ladxa'a le dë latj na'a gu'a didza' uláz quia' lau' li' ca nac yúgu'të le nuquiquë' neda'

bönni' judío. ³ Rdzag ládxi'ra' le núnbë'u yúgu'të le nalëbcnë' tunë' bönni' judío, lenca' yugu' lë ni rdil-ltu' didza'.

Yugu' le benë' Pablo zí'atël

⁴ Gnë' ca' Pablo:

—Nözgaccznë' yúgu'të bönni' judío ca na' bena' ga gdél-la'të cuidia' ga nacuá' bunách uládz quia' lenca' lu yödz Jerusalén. ⁵ Nözgaccznë' ca' len huac la'guíxjö'ë ca na' bena' dza ni'të. Guca' bönni' fariseo. Yugu' bönni' fariseo tui' ládxi'crë' la'yíj ládxi'quë' Dios ca tunë' yezíca'rë' bönni' judío. ⁶ Na'a, zoa' ni lauli' quië nu cuequi xbey neda' le runa' löz Dios, uspanë' bönni' nat, gunë' ca na' gzxi' lu në'ë lauquë' xuz xtau'tu'. ⁷ Tunë' löz bönni' idxinnu cö' di'a dza queëtu' la'dél-li'në' lë na' gzxi' lu në'ë Dios. Qui lë ni na' ta'yíj ládxi'quë' Dios len tunë' xchinë' rël len të dza. Le runa' löz lë ni, nuquiquë' neda' bönni' judío. Cni nac, bönni' uná bë', Agripa. ⁸ Na'a, ¿naru' ráquitsali' lbi'ili' cutu nac le tséjlë'ru', uspanë' Dios bönni' nat?

Gdxia ladxë'ë bunách queë' Cristo Pablo

⁹ Gnë' ca' Pablo:

—Lëzca' neda', zí'atël gúquida' le zian ral-la' guna', tá'baga'a-në' Jesús, bönni' Nazaret. ¹⁰ Cni bena' lu yödz Jerusalén. Glu'a lidx guía zian bunách ta'yejlë' Jesús, le guludödë' lu na'a yöl-la' uná bë' bxuz uná bë'. Cati' guludöddë' bunách ni', bënlena' lequë' tuz didza'. ¹¹ Zian lzu busaca' zi'a yugu' bönni' ni' quië lusán ládxi'quë' ca ta'yejlë'ë Cristo. Cni bena' gap nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sédë' queë' Dios bönni' judío. Gléytsquida' lequë', ati' gdxia ladxa'a lequë' ga bdxintë gyija' gap nacuá' yödz zi'tu' yajxöngaca'-në'.

Rguíxjö'ë ca böaquë' queë' Cristo Pablo

¹² Gnë' ca' Pablo:

—Quië guna' cni gyija' yödz Damasco, ati' nudödquë' lu na'a yöl-la' uná bë' bxuz uná bë' nasöla'quë' neda'. ¹³ Cni guc, bönni' uná bë', Agripa. Cati' ni' zija' la' nöz, ni' nac gdu huagbíd, blé'ida' tu yení' luzxbá le buzení'r ca gbidz. Buzení' ga na' zoa' len ga nacuá' nup zjaclen neda'. ¹⁴ Ni'r yúgu'tëtu' gdzö'tu' lyu, ati' byönda' chi'i nu bulídz neda'. Bë'ë didza' hebreo, gnë': “Saulo, Saulo, ¿bizx quië rbia ladxu'u neda'? Run zi' cuinu', rdá'bagu'u neda'. Rac quiu' ca rac queëba' bëdx, run zi' cuinba', rchégu'ba' yag tuchi' le tundë'-ba' zi'.” ¹⁵ Ni'r gudxa'-në': “¿Nuzxa li', Xan?” Xanru' gudxë' neda': “Neda' ni Jesús, Nu na' rbia ladxu'u. ¹⁶ Na'a, gyas, len gzui, le buluí' lahua' li' na'a, quië uzó'a li' gunu' xchina' len gunu' lna' lau qui lë ni chblé'ínu', lenca' quegac le ului'ida' li', uluí' lahua' ga zu'. ¹⁷ Uslá' li' lu na'quë' bönni' uládz quiu', len lu na'quë' bönni' gza'a, laugac nup ni' rsöla'a li' na'a. ¹⁸ Rsöla'a li'

ga na' nacu'ë quië gunu' ga luhuöálj yöj lauquë' len luhuöaquë' queë' Dios, luca'në' le nac chul xöhui' len la'dxinë' lu yení'. Lurujë' lu na' Satanás tu' xöhui' len la'yazië' lu në'ë Dios. Chqui' la'yejlë'ë neda', Dios unít lahuë' lequë', len ugüë' dul-la' nabága'quë', ati' la'dél-li'në' la'báblenë' bunách chnu-bijë' quizi queë' Dios.”

Benë' Pablo ca nac le bului'inë' lë' Xanru'

¹⁹ Gnë' ca' Pablo:

—Qui lë ni na', bönni' uná bë', Agripa, cutu gdá'baga'a guna' le bului'inë' neda' Dios, zoë' yehua' yubá. ²⁰ Buzéjni'da' nup nacuá' yödz Damasco, len gdöd ni' nup nacuá' Jerusalén len nup nacuá' luyú Judea, len bunách yugu' yödz zi'tu' quië lubí'i ládxi'gac len luhuöác queë' Dios, len lun le lac bë' chgulubí'i ládxi'gac. ²¹ Le bena' cni, gulazönë' neda' bönni' judío cati' ni' zoa' lö'a gdau', ati' glë'nnë' ludöddë' neda'. ²² Ni'r güclenë' neda' Dios, ati' ga rdxintë na'a dza zoa' gdu ladxa'a, runa' lna' lau lauquë' bönni' ca'z len lauquë' bönni' blau. Cutu ru'a didza'yubl, san ca gulanazë' zi'al bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios lenca' ca gnë' Moisés ca ral-la' gac. ²³ Gulanë': “Saca' quië Cristo, len töd gatië' gaquë' nu su lau ubán tsaz lu yöl-la' gut, quië ulu'ë lahuí nac löz la'dxín latj yení' bunách, len gac lban quegac lë ni laugac bunách uládz queëtu' lenca' laugac bunách gza'a.”

Pablo ruzéjni'në' Agripa quië tsejlë'ë Cristo

²⁴ Cati' chbë'ë yugu' didza' ni Pablo, le bë'ë uláz queë', ni'r bë'ë zidzj didza' Festo, gnë':

—Nachixi icju', Pablo. Le nazëdu' szxöni, chbchixi icju'.

²⁵ Ni'r Pablo gudxë' lë':

—Cutu nachixi icja', rëpa' li', Festo, ati' didza' ni ru'a nac gdutë li, len nac lsaca'. ²⁶ Lëczë' Agripa, bönni' ni rna bë'ë, nözcznë' yugu' lë ni, len qui lë ni na', gdu ladxa'a ru'a didza' lahuë' lë'. Nözcznë' yugu' lë ni, le cutu guc bagachi'z lë na' guc. ²⁷ Bönni' uná bë', Agripa. ¿Naru' réjlë'u le gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios? Nözda' réjlë'u lë ni.

²⁸ Ni'r Agripa gudxë' Pablo:

—Yelati'z la' ráquinu' gdél-li'nu' neda' gaca' queë' Cristo.

²⁹ Pablo gudxë' lë':

—Ni'a queë' Xanru' Dios rë'nda', zal-la' yelati'z o szxöni, clëgz li, san lëzca' yúgu'të nup ni ta'yöni neda', gacli' gdu ca naca' neda', náquida' queë' Cristo, san clëg gága'li' du guia ca ni nága'a neda'.

³⁰ Cati' budx bë'ë didza' ni Pablo, gyasë' bönni' blau uná bë' na', ati' gulayasë' ca' bönni' rna bë'ë len Berenice len nup rölengac lequë'. ³¹ Cati' gularujë' quizi, glui' xtídza'quë', ta'në':

—Cutu bi nunë' bönni' ni le nabaguë'ë zxguia' gatië' len clëg tsazië' lidx guia.

³² Agripa gudxë' Festo:

—Huac usana'-në' bönni' ni la'naru' cu gnabë' tsijë' lahuë' César ga cuequi xbeynë' lë'.

27

Ta'sölë'ë Pablo yödza Roma

¹ Cati' chglunë' quequë' la'sölë'ë netu' lë'i barco tsiajtu' Roma, luyú Italia, gulaguel-lë'ë Pablo len yela'gac nup nadzungac, ati' guludödë' lequë' lu në'ë Julio, bönni' yu'u lu në'ë tu cö' bönni' rjaquë' gdil-l nazi' lei: “Bönni' Queë' Augusto Rjaquë' Gdil-l”. ² Grentu' tu lë'i barco qui luyú Adramitio, le ral-la' töd yugu' yödza gap ta'dxín barco ga nac luyú Asia, ati' yu'uztu' ca' lë'i barco na', gza'tu' Cesarea. Dzagüë' ca' netu' Aristarco, bönni' Tesalónica, le nabáb Macedonia. ³ Cati' za' reni' yetú dza, bdxintu' yödza Sidón, ati' ni' Julio, bönni' na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, lu yöl-la' dxi'i ladxi' queë', bë'ë Pablo latj tsijë' ga nacu'ë böchi' lzë'ë quië láclenë' lë' bi ryadzj queë'. ⁴ Gdöd ni', bubentu' lë'i barco, ati' gza'tu' ni'. Gdödtu' tsla'a ga dë luyú bidx Chipre ga rë' dxi bö' na' reycj, le za' zaca' lautu' bö' reycj lu nis zxön na'. ⁵ Ni'r gdödtu' lu nis zxön ga nalá' luyú Cilicia len luyú Panfilia, ati' bdxintu' Mira, tu yödza nabáb Licia.

⁶ Bönni' na', nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, nachë'ë netu', yajxaquë'ë ni' tu barco narúj yödza Alejandría, barco na' zeaj luyú Italia. Lë'i barco na' glu'ë netu'. ⁷ Zian dza gza' tsahui' ládxi'dau' barco na', ati' len yöl-la' rzaca'z bdxintu' ga nalá' luyú bidx nazi' lei Gnido, ati', le ruzaga' netu' bö' na' reycj, gdödtu' tsla'a luyú bidx nazi' lei Creta ga rë' dxi bö' na' reycj, len gdödtu' ga nalá' yödza Salmón. ⁸ Lu yöl-la' rzaca'z gdödtu' tsla'a ga dë luyú bidx Creta na', len bdxintu' tu latj ga ta'dxín barco, nazi' lei Buenos Puertos, le dë gal-la' ga na' dë yödza Lasea.

⁹ Le chgdzëytsquitu', chgul-la' zoa banádx gac ditj bítitëz barco rza' lu nis zxön na', le chgdöd yugu' dza tunë' gubás cati' zi'a gdxin beo' ziaj cati' reycjtsca bö'. Qui lë ni na' buzéjni'në' lequë' Pablo, ¹⁰ rnë':

—Lbi'ili', bönni', ráquibe'ida' ga tseaj barco ni, huazóa banádx gac ditj barco ni len yugu' yua' dzö' lë'i, len lëzca' soa banádx queëru' gatra'.

¹¹ Bönni' na', nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l, gyéjlë'rë' le gulanë' bönni' na' dë lu në'ë barco len bönni' xancz, ca le gnë' Pablo. ¹² Le cunác dxi'a latj ni' ga ta'dxín barco, nazi' lei Buenos Puertos, quië luga'në' ni' yugu' beo' ziaj, qui lë ni

na' yelati'z cuguluhuöatë' bönni' nacu'ë lë'i barco na' glun tuz xtídza'quë' luzé'ë ni', chqui' huac la'dxinë' ga ta'dxín barco lu yödz Fenice, lëzca' dë luyú bidx na' nazí' lei Creta, le dë tsla'a ga rbia gbidz, ati' ni' glë'nnë' luga'në' yugu' beo' ziaq.

Reycj bö' bdunu' lu nis zxön

¹³ Le reycj tu bö'dau' za' zaca' tsla'a ga rdöd gbidz beo' ziaq, táquinë' chrac lunë' ca të'nnë', ati' gululisë' guia zi'i naga' du guia le ruzóa dxiz barco, ati' gdöd barco na' gal-la' ra' luyú bidx na' nazí' lei Creta. ¹⁴ Yetú chi'z ca', gyeycj bö' bdunu' za' lautu', nazi' lei Euroclidón. ¹⁵ Le ruzéaj tsla'l barco bö' na' reycj, ati' le cutu guc tseaj barco ga za' bö', ni'r bē'tu' latj bö' na' buzéaj barco na' ga rē'ni. ¹⁶ Cati' gdöd barco na' ga bdxintu' tsla'a tu luyú bidxdau' nazí' lei Cauda, tsla'a ni' cutu reycjtsca bö', ni' lu yöl-la' rzaca'z buchistu' bárcodau' na'yj barco zxön ga na' yu'utu'. ¹⁷ Gdöd burentu' lei lahui barco zxön na', ni'r bēga'ratu' barco zxön na'. Zxanti barco na' buchölitu' du, cui gguindj lu nis. Le gúdxitu' töd barco na', nidx lu yuzx lu nis zxön na', buzötjtu' lari' qui, le rutúb bö' rusá' barco na'. Cniz bē'tu' latj buzéaj barco bö' na' reycj. ¹⁸ Cati' za' rení' yetú dza, len ni' ruzeajtsca barco na' bö' bdunu' reycj, ni'r gru'ntu' lu nis zxön lati' yua' dzö' lë'i barco na'. ¹⁹ Dza bunn, len na' cuintu' gru'ntu' lu nis zxön le tun dxin qui barco na'. ²⁰ Cati' chguc zian dza cutu rlé'itu' gbidz ni bölj, len le reycjtsca bö' na' ruzéaj barco na' yu'utu', cutur runtu' löz ulatu'.

²¹ Le chguc zian dza cutu nágutü', gzuinë' Pablo gatsj lahui' lequë', len gudxë' lequë':

—Lbi'ili', bönni', dxi'ar guc la'naru' uzë nagli' neda', len cutu uza'ru' luyú Creta, len cutu dutsagru' lë ni rzaca' rgu'ru', len yugu' lë ni rac ditj qui barco ni. ²² Na'a, rēpa' lbi'ili': Tsutsu gul-gún ládxi'li', le cutu gatli' nituli' lbi'ili' tscali' zoali' ni, zal-la' gac ditj barco ni. ²³ Cni gac le dului' lahuë' neda' gdyël gbaz la'y queë' Dios. Dios ni náquida' queë' len runa' xchinë'. ²⁴ Gudxë' neda' gbaz la'y na', gnë': “Pablo, cutu gádxinu'. Run bayúdx gdxinu' lahuë' César. Le nadxi'inë' li' Dios, uslë' yúgu'të bunách nacua'len li' lë'i barco ni.” ²⁵ Qui lë ni na', tsutsu gul-gún ládxi'li', le ruzxöni ladxa'a-në' Dios, gac ca na' chgudxë' neda' gbaz la'y queë'. ²⁶ Cni gac zal-la' run bayúdx gac ditj barco ni tu luyú bidxdau', ga ni' tsajcá'n rē'u.

²⁷ Cati' ni' chgdöd chidá' dza, ati' bö' na' reycj ruzéaj barco na' lu nis zxön nazí' lei Adriático, gdu ladxi' yël gláquinë' bönni' tunë' dxin lu barco na' chzoa gdxin barco gal-la' tu luyú bidx. ²⁸ Gularu'në' du lu nis zxön na', ati' gulanöznë' galj bös nac ga bdxintë ga rē' lu nis. Cati' gdöd yeláti'dau' barco na', gularu'në' du na' leyúbl, len gulanöznë' chnac chinu bös. ²⁹ Le

gládxinë' tsajdín lu guiöj barco na', qui læ ni na', zaca' tsla'a cudzi'l barco na' gularu'në' lu nis tap guia zi'i nága'gac du guia le tu'zóa dxiz barco. Lu yöl-la' ruúbi ruguí'iz ládxi'dau'quë' gulabözë' tsení'. ³⁰ Ni'r glë'nnë' bönni' tunë' dxin lu barco luzxundjë' læ'i barco na'. Guluzötjë' lu nis zxön bárcodau' na' dë lahui barco zxön na'. Glunë' ca tē'nnë' lu'ë yelati' zi'tu' guia zi'i na' naga' du guia le ruzóa dxiz barco na', le zoa zaca' tsla'a lahuil. ³¹ Ni'r Pablo gudxë' bönni' na' nacu'ë lu në'ë bönni' rjaquë' gdil-l len bönni' na' rjaquë' gdil-l, gnë':

—Chqui' culuga'në' bönni' ni læ'i barco ni, cutu gac ulali'.

³² Ni'r gulachuguë' du naga' bárcodau' na' bönni' na' rjaquë' gdil-l, ati' glu'ë latj gbix lu nis zxön.

³³ Cati' chza' rení', gúta'yue' lauquë' Pablo bi lahuë' yúgu'të'. Gudxë' lequë':

—Na'a chguc chidá' dza rubíj yen lauli' len runli' gubás, cutu bi náguli'. ³⁴ Qui læ ni na', ráta'yua' lauli' gáguli' quië huöac ládxi'li', le cutu ca' gatli' nituli' lbi'ili'.

³⁵ Cati' budx bë'ë didza' ni Pablo, gdel-lë'ë yöt xtil, len gudxë' Dios: “Xclenu'.” Cni benë' lauquë' yúgu'të'. Ni'r buzxuxjë' yöt xtil na' len gzu lahuë' rahuë'. ³⁶ Ni'r guladíp ládxi'quë' yúgu'të', len glahuë'. ³⁷ Tscatu' zoatu' læ'i barco na', guctu' gdu chop gayuá' yu tsonnlalj yu chizxoptu'. ³⁸ Gdöd glahuë', guluhuöljnë', ni'r gularu'në' lu nis zxoa' xtil dë læ'i barco na', quië lulahuë' yua' dzö' læ'i barco na'.

Rac ditj barco lu nis zxön

³⁹ Cati' chguc lahui' dza, cutu guluúnbë'ë luyú na' bönni' tunë' dxin lu barco na', ati' gulalé'inë' ga rajrö' nis zxön na' gatsj lahui'l luyú bidx na', len dë latj ni' ga nac lachi' ra' nis zxön. Glë'nnë' lunë' ga tsaz ni' barco na'. ⁴⁰ Ni'r gulusedxë' yugu' du guia nága'gac guia zi'i tu'zóa dxiz barco na', len gulanë' leygac, ati' gulabíx lu nis zxön. Gulusedxë' ca' du naga' në'i yag ruzéycj rudxí'i barco. Ni'r guluchisë' lari' qui, le rutúb bö' le zoa tsla'a lahuil barco na', ati' gzu lau rdöd barco zaca' ga rajrö' nis zxön gatsj lahui'l luyú bidx na'. ⁴¹ Cati' bdxin barco na' tu latj ga rdzag nis, ni' gnidx tsla'a lahuil barco na' lu yuzx lu nis zxön na', ati' bugá'nz ni' barco na'. Cutur guc bi utá lei, ati' tsla'a cudzi'l barco na', gzu lau rguitsj lei nis zxön na', len yöl-la' rza' qui. ⁴² Ni'r glë'nnë' bönni' rjaquë' gdil-l ludödcde' bönni' nadzunque', cui la'zxundjë', la'zxóë' lu nis. ⁴³ Gu'nnë' uslë' Pablo bönni' nacu'ë lu në'ë bönni' na' rjaquë' gdil-l, ati' gna bë'inë' bönni' na' rjaquë' gdil-l cutu lunë' ca na' tē'nnë'. Ni'r gna bë'inë' bönni' tac la'zxóë' lu nis, zi'al lequë' la'yazië' lu nis quië la'dxinë' luyú bidx. ⁴⁴ Gna bë'inë' ca' bönni' naga'nquë' la'zxóë' lu blag, len yela'quë'

láhuigac yagdau' qui barco na'. Cni guc, gululë' yúgu'të'. Cniz guladxinë' luyú bidx na'.

28

Le benë' Pablo luyú bidx nazí' lei Malta

¹ Cati' chbulatu' yúgu'tëtu', gnözitu' nazí' lei Malta luyú bidx ga na' zoatu'. ² Lu yöl-la' dxi'i ladxi' quequë' glunë' netu' ba la'n bönni' xidza' nacu'ë luyú bidx na'. Gulabequë' gui', ati' gululidzë' netu' yúgu'tëtu' dutsë'i cuintu', le ral guiöj len runtsca zia. ³ Ni'r gúchë'ë tsalén huag zxisi bidxdau' Pablo, len cati' glu'ë lei lu gui', brujba' ladjl zxisi na' tuba' bël snia', rxzundjba' böchla qui gui' na', ati' yajti'nba' yen në'ë Pablo. ⁴ Cati' gulalé'inë' bël na' bönni' xidza' na', nála'ba' yen në'ë Pablo, glë' tuë' yetúë':

—Le nactë naquë' gdödi bunách bönni' ni. Zal-la' bulë' lu nis zxön, cutu ru'ë lë' latj soë' gbanë' dios queëru' lë Tsahui'.

⁵ Butít në'ë Pablo, busládzu'ë-ba' bël snia' na'. Yajxóatëba' lu gui', ati' lë' cutu bi guc queë'. ⁶ Tu'yúë' Pablo bönni' xidza' nacu'ë ni', bat cal cö'ë gui, o tsö'të' gatië'. Ni'r cati' chgdzey ta'bözë', len gulalé'inë' cutu bi rac queë', yetú le gláquinë', ati' gulanë' naquë' dioscz.

⁷ Latj ni'z dë xyuë' Publio, bönni' blau qui luyú bidx na', ati' benë' netu' ba la'n bönni' ni. Lu yöl-la' dxi'i ladxi' queë' glu'ë netu' lidxë' gdu tsonn dza. ⁸ Dza na' dë' ré'inë' xuzë' Publio na', yu'ë tu xla len ré'inë' guidz rön. Gyazië' Pablo zajyúë' lë', ati' gdöd bulidzë' Dios, ni'r bxoá në'ë bönni' huë' na', len bunë' lë'. ⁹ Le benë' lë' ni Pablo, lëzca' guladxín ga zoë' nup te'i, nacuá' luyú bidx ni', ati' guluhuöaquë'. ¹⁰ Glunë' netu' ba la'n bönni' ni, zian le glunë' queëtu'. Cati' chzoa uza'tu' luyú ni', gulunödzjë' queëtu' yugu' le naquínitu'.

Rdxinë' Pablo lu yödz Roma

¹¹ Cati' chguc tsonn beo' zoatu' ni', ni'r grentu' tu lë'i barco qui yödz Alejandría, le bugá'n luyú bidx na' yugu' beo' zia. Barco ni da'gac tsla'a lahuil bdau' yag légac Cástor len Pólux, dios cuach quegac bunách Alejandría na'. ¹² Gza' ni' barco na', ati' bdxin yödz Siracusa, ga ni' buga'ntu' tsonn dza. ¹³ Buza'tu' ni', ati' gdödtu' tsla'l luyú ni', len bdxintu' yödz Regio. Cati' za' rení' yetú dza, le reycj bö' za' zaca' ga rdöd gbidz beo' zia, buza'tu' ni', ati' dza buróp na' bdxíntëtu' yödz Puteoli. ¹⁴ Lu yödz na' yajxáca'tu' böchi'ru' ta'yejlë'ë Cristo, ati' gláta'yuë' lautu' ugá'n'lentu' lequë' gdu xunu' dza. Cati' bza'a dza na' buza'tu' ni' quië tseajtu' Roma, rzë'i ní'atu'. ¹⁵ Chgulayönnë' böchi'ru' nacu'ë Roma chzoa gdxintu' ni', ati' gularujë' duxí'gal-la'quë' netu'. Guladxinë' tu yödzdau' nazí'

lei Yë'y Qui Apio. Yela'quë' guladxinë' tu latj nazí' lei Tsonn Yu'u Quequë' Bönni' Yu'uguë' Nöz. Cati' blé'inë' lequë' Pablo, bdipladxë' len gudxë' Dios: "Xclenu'."

¹⁶ Cati' bdxintu' Roma, bönni' na' nacu'ë lu n'ë bönni' rjaquë' gdil-l, bchë'ë bönni' na' nadzunquë', ati' budödë' lequë' lu n'ë bönni' blau nacu'ë lu n'ë bönni' rjaquë' gdil-l, ati' b'ë Pablo latj soë' queëzë', zóalenë' lë' tu bönni' rijë' gdil-l ruyüë' lë'.

Runë' Pablo lban lu yödZ Roma

¹⁷ Cati' chgdöd tsonn dza, bulidzë' Pablo yugu' bönni' blau quequë' bönni' judío nacu'ë Roma. Cati' chguludubë' ga na' zoë' Pablo, lë' gudxë' lequë':

—Lbi'ili', böcha'a, zal-la' cutu bi bena' quegac bunách ladzru', len clëg quegac le nalëbiru' runru' ca na' glunë' xuz xtau'ru', guludödë' neda' bönni' judío nacu'ë Jerusalén lu na'quë' bönni' Roma nacu'ë Jerusalén quië luseyjë' neda' lidx guía. ¹⁸ Ni'r cati' chgulanabi yudxnë' neda' bönni' Roma, glë'nnë' lusanë' neda', le gláquibe'inë' cutu nabaga'a zxguia' gatia'. ¹⁹ Guladá'baguë'ë nup na' glë'ni lusán neda' bönni' judío ni', ati' ben bayúdx gnaba' tsija' lahuë' César ga cuequi xbeynë' neda', len clëg quië uquía' bunách uládz queëru'. ²⁰ Qui lë ni na' bulidza' lbi'ili' quië glé'ida' lbi'ili' len gü'lëna' lbi'ili' didza', le nága'a du guía ni le runa' löz le runru' löz rë'u, bunách Israel, gactë lë na' gzxi' lu n'ë Dios gata' queëru'.

²¹ Ni'r lequë' glë' Pablo:

—Cutu rdxini queëtu' guich le za' luyú Judea ca nac lë na' rac quiu', len nutu nu rdxini nu nac böchi'ru' judío, nu quixjoi' netu' nu bi rnë quiu' le cunác. ²² Na'a, rë'nitu' yönitü' xtidzu'u, le rguindj icju', le chnözitu' yúgu'të latj ta'në bunách quegac nup ta'dá' didza' cub ni.

²³ Cni guc, guludxië' bë' tu dza, ati' dza na' guladxinë' ga na' zoë' Pablo zianë'. Gzu lahuë' Pablo zildau' ati' ni' güli'ni buzéjni'në' lequë' len busálj la'në' le rna b'ë Dios. Gu'nnë' ului'inë' lequë' nac gdu'të li lban runë' queë' Jesús. Quië gunë' cni bugunë' dxin le rna b'ë zxba queë' Moisés lenca' le gulanë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios. ²⁴ Gulazí' lu na'quë' didza' b'ë Pablo la'quë', san yela'quë' cutu ca' gulayejlë'ë. ²⁵ Le gularujë' chopl, gulazú lauquë' tu'zë'ë ni', ati' gudxë' lequë' Pablo, rnë':

—Didza' nacz b'ë Dios Bö' La'y, lë na' gnë' Isaías, bönni' b'ë didza' uláz queë' Dios, ca na' buzéjni'në' xuz xtau'ru', gnë':

²⁶ Gyeaj laugac bunách ni', yjödX lequë':

Yöni nagli', san cutu tséjni'li'.

Uyuli' gna'li', san cutu glé'ili'.

²⁷ Bönni' ni chnazíd icj ladxí'dau'quë'

Len cutu ryaz icj nagquë'.
 Glunë' ca tun nup nachúl láhuigac
 Cui la'lé'inë' len yěj lauquë'
 Len cui la'yöni nagquë'
 Len cui luzejni'i lădxi'quë'
 Len cui lë'nnë' luhuöaquë' queë' Dios
 Quië gac una' lequë'.

²⁸ Na'a, ral-la' gnözili' lë ni. Dios rsölë'ë netu' laugac bunách gza'a quië lulá, ati' lequë' la'yönnë'.

²⁹ Cati' budx bë'ë didza' ni Pablo, gularujë' bönni' judío, ta'dil-ltsca didzë'ë la' légaczë'.

³⁰ Gdu chop iz buga'në' ni' Pablo, zoë' lu yu'u ga na' rguizxjë', ati' benë' ba la'n yúgu'të nup duyugac Lë'. ³¹ Lu yöl-la' rugu lădxi' benë' lban ca rna bë'ë Dios. Busëdnë' bunách ca nac queë' Xanru' Jesucristo, ati' nutu nu buzaga' xnözë'. Ca' nac.

DIDZA' BSÖLĚ'Ě PABLO YÖDZ ROMA

Pablo rugapë' Dios bunách queë' Cristo nacu'ë Roma

¹ Neda', Pablo, naca' bönni' nada'u queë' Jesucristo len gbaz queë', le bulidzë' neda' Dios len gröczë' neda' quië guna' lban qui didza' dxi'a queë'.

² Dza ni'të gzxi' lu në'ë Dios gsölë'ë queëru' didza' dxi'a na'. Gnë' cni len rú'aquë' bönni' glu'ë didza' uláz queë', ati' lequë' guluzujë' lei lu guich la'y queë' Dios. ³ Guluzujë' lu guich yúgu'të le ral-la' gunë' Zxi'në' Dios, Nu na' nac Xanru' Jesucristo. Lu yöl-la' bunách queë' naquë' zxi'n xsoë' David, ⁴ san ca nac bö' nacczë', le nac la'y, nac bë' naquë' Zxi'në' Dios, len napsquë' yöl-la' huac. Nac bë' naquë' cni le bubanë' lu yöl-la' gut. ⁵ Ni'a qui le benë' Jesucristo ruzi'ru' xbey le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios ati' benë' ga naca' gbaz queë' quië uláz queë' Lë' guna' ga la'yejlë' Lë' len lun ca rna xtidzë'ë bunách gdutë yödzyú. ⁶ Bítsa'li' lbi'ili' ladgac bunách yödzyú na', san na'a nulidzë' lbi'ili' Dios quië gáquili' queë' Jesucristo.

⁷ Rugapa' Dios lbi'ili', yúgu'tëli' zoali' Roma. Dios nadxi'inë' lbi'ili' len bulidzë' lbi'ili' quië gacli' quizi queë'. Rnaba' lahuë' Xuzru' Dios lenca' lahuë' Xanru' Jesucristo, gunnë' queëli' le ruzá' ladxë'ë queëru' len le rbequi dxi ladx'ru'.

Rë'nnë' Pablo tsajyúë' bunách queë' Cristo nacu'ë Roma

⁸ Lë ni rzu lahua' ruzuja' lu guich: Le náquiru' queë' Jesucristo rëpa'-në' Dios: "Xclenu'" ca nac queëli' yúgu'tëli', le ta'guixjö' bunách gdutë yödzyú ca réjlë'li' Jesucristo. ⁹ Gdu ladxa'a runa' xchinë' Dios, runa' lban qui didza' dxi'a ca nac queë' Zxi'në'. Nöcznë' Dios rulídzteca'-në', rnabda'-në' gac dxi'a queëli'. ¹⁰ Rnábteca' lahuë' Dios, chqui' nac le rë'nnë' Lë', gunnë' neda' latj duyúa' lbi'ili'. ¹¹ Cni rnabda'-në' le rac ladxa'a glé'ida' lbi'ili' quië gac guna' ga gata' queëli' tu le unödzyë' queëli' Dios Bö' La'y, le gun ga gal-li'. ¹² Lë na' rë'nda' nac utíp ladx'ru' turu' yeturu', le réjlë'ru' Jesucristo tu turu'.

¹³ Böchi' lza'adau', rë'nda' gnözili' lë ni. Zian lzu bë' ladxa'a guida' ga zoali', san ga rdxintë na'a cutu runni quia'. Rë'nda' guida' ga zoali' quië guna' ga uzi'li' xbey lban na' runa', ca na' tu'zì' xbey yela'gac bunách yödzyú ni. ¹⁴ Dë le ral-la' guna' quegac yúgu'të bunách, quegac bunách nazëdgac len quegac bunách cunazëdgac, quegac bunách ta'yejni'i len quegac bunách cuta'yejni'i. ¹⁵ Qui lë ni na', tsca gac guna', zoa' rböza' guna' ca' lban qui didza' dxi'a ga ni' zoali' lbi'ili', zoali' Roma.

Yöl-la' huac zxön qui didza' dxi'a

¹⁶ Cutu ca' rutui'da' runa' lban qui didza' dxi'a, le nap yöl-la' huac queë' Dios gun ga lulá yúgu'tè nup ta'yejlè' lei. Ga rzu lau, rë'nnë' Dios la'yönnë' bönni' judío, ati' tód na' la'yöni ca' bunách gza'a. ¹⁷ Didza' dxi'a ni rului'i rë'u gunë' Dios ga huöacru' tsahui', chqui' huayéjlè'ru' Lë' len cugác chop ládxi'ru'. Ca nac lë ni nayúj ca' lu guich la'y, rna: “Nu nac tsahui' le rejlè' Dios, gata' qui nu ni yöl-la' na'bán.”

Zxguia' nabága'gac bunách

¹⁸ Dios, Nu zoa yehua' yubá, bulu'è lahui cutu rlé'inë' dxi'a yúgu'tè le cunác len le cunác tsahui' tun bunách, ati' gunë' lequë' zxguia', bönni' na', lu yöl-la' cunác tsahui' quequë' ta'dá'baguë'è le nac gdu'tè li. ¹⁹ Cni gac quequë' le nalá' lahui laugac yúgu'tè bunách le nac bë' zoaczë' Dios, le bului'czë' lahui Dios lë ni ga na' nacu'ë. ²⁰ Dza ni'tè cati' zi'a guta' yödzyú, ga rdxintë na'a dza, yugu' le nunë' Dios nacgac bë' le curlé'iru' queë' Dios, ca nac yöl-la' huac gdu queë' len le nacczë' Dios. Qui lë ni na', cutu gac la'në' cutu nabága'quë' zxguia'. ²¹ Cati' ni' glunbë'ë Dios, cutu gulayíj ládxi'quë' Lë' ca ral-la' tsej ládxi'ru'-në' Dios, len cutu glë' Lë': “Xclenu’.” Qui lë ni na', ca'z böac le gulazá' ládxi'quë', ati' gulachúl gulanitië' le nazíd icj ládxi'dau'quë'. ²² Zal-la' gláquinë' ta'yéj'ni'në' szxöni, bönni' cunözi guluhuöaquë' ²³ le guluca'në' yöl-la' yení' queë' Dios Nu zoatecz, ati' gulayíj ládxi'quë' bdau' guiöj bdau' yag, bdau' na' nacgac ca bönni' tatzë', len ca böa'dau' zoa xilcba', len ca böa' guixi' ta'daba' lu yu, len ca böa' bël ta'yj lë'ba' lu yu ni.

²⁴ Qui lë ni na' bubíj ladxë'ë lequë' Dios quië lunë' yugu' le ta'zë ládxi'quë' le cunác, ati' cni gac, gulucá'n cuinquë' lu yöl-la' stu' tuë' len yetué'. ²⁵ Guc cni le guluca'në' xtidzë'ë Dios, le nac gdu'tè li, ati' gulazí' lu na'quë' tu le cunác. Glunë' ba la'n len gulayíj ládxi'quë' yugu' le benë' Dios len clëg Lëczë' Dios, Nu na' ral-la' gactecz queë' yöl-la' ba. Ca' gac.

²⁶ Qui lë ni na' bubíj ladxë'ë lequë' Dios quië lunë' yugu' le ta'zë ládxi'quë' le cunác. Guluca'nnu yöl-la' rzoalen bönni' ngul, quië lunnu le cunác. ²⁷ Lëzca' cni glunë' bönni', guluca'në' yöl-la' rzoalen ngul ati' gulazë ládxi'quë' le cunác túnlenë' tuë' len yetué', len glunë' le tun ga nu rutuí'i, gulacua'len la' lza'a bönni'gaczë'. Gulazaca' gulagui'è lu xpëla'quë' bönni' glunë' cni le bubi'ë quequë' Dios ca rajlöz dul-la' na' glunë' le nuca'nquë' Dios.

²⁸ Le cutu glë'nnë' lunë' Dios ba la'n, qui lë ni na' bubíj ladxë'ë lequë' Dios quië la'zá' ládxi'quë' le cunác len lunë' le cuzaca'.

²⁹ Túnteczë' yúgu'tè le cunác tsahui'.

Tunë' yugu' le nac stu'.
 Tunë' le cunác.
 Tu'huídi'në'.
 Cutu ta'lé'inë' dxi'a lza'quë'.
 Tu'zxé'inë' lza'quë'.
 Tu'döddë' lza'quë'.
 Ta'díl-lenë' lza'quë'.
 Ta'zí' yé'inë' bunách.
 Zi'të nacquë' xöhui'.
 Ta'në' qui lza'quë'.
³⁰ Ta'në' le cunác qui lza'quë'.
 Cutu ta'lé'inë' Dios dxi'a.
 Nacquë' bönni' bizxj.
 Tun cuinquë' blau.
 Tun ba zxön cuinquë'.
 Tu'guiljë' le cunác lunë'.
 Ta'dá'baguë'ë xuz xna'quë'.
³¹ Nacquë' cuta'yejñi'.
 Tun dítjcnë' xtídza'quë'.
 Cutu nacquë' dxi'i ladxi' ca ral-la' lacquë'.
 Cutu tu'nít lauguë' lza'quë'.
 Cutu tu'huechi' ládxi'quë' lza'quë'.
³² Nözgaccznë' le nuzóë' tsaz Dios ca ral-la' gac quegac nup
 tun yugu' le cni, lat tsaz. Zal-la' nözcñë' lë ni, clëgz cni tunë',
 san ta'dzág ládxi'quë' nup tun ca' cni.

2

Tsahui' nac gchuguë' quegac bunách Dios

¹ Qui lë ni na', cutu gac ubíj tsahui' cuinu', núti'tëz nu nacu',
 rulág yudxu' lza'u. Cati' rulág yudxu' lza'u, ruspága' cuinu'
 zxguia', le rulág yudxu' lza'u len tuz ca runu' li'. ² Nöziczru'
 ca rbequi xbeynë' Dios. Nac gdu'të li ca rbequi xbeynë' nup
 tun le cunác. ³ Li' rulág yudxu' nup tun le cunác, len tuz ca
 runu' li'. ¿Naru' ráquitsanu' udöd gunznu' cati' cuequi xbeynë'
 Dios? ⁴ ¿Naru' ruca'ntsu' ca'z yöl-la' dxi'i ladxi' gdu queë' Dios
 len yöl-la' rböz zxön ladxi' queë' len ca runë', rdzeynë' quië
 leynë' li'? ¿Naru' cu nözcñu' ruzá' ladxë'ë quiu' Dios yöl-la'
 dxi'i ladxi' queë' quië gunë' ga ubí'i ladxu'u? ⁵ Lu yöl-la'
 ládxi'dau' zid quiu' cutu rubí'i ladxu'u. Qui lë ni na' rutúp
 rutsagu' zxguia' gunë' li' Dios cati' cuequi xbeynë' bunách atí'
 gac bë' nac ca ral-la' gunë' Dios cati' gchuguë' quegac bunách.
⁶ La' dza ni'z ubi'icözë' Dios qui queë' bunách tsca nac le glunë'
 tu tuë'. ⁷ Yöl-la' na'bán gdu unödzejë' quegac nup tuntecz le nac
 dxi'a, le tui' ládxi'quë' luzi'ë xbë' Dios len lurujë' dxi'a lahuë'
 Lë len la'cu'ë tsalzú. ⁸ Lu yöl-la' rley queë', Dios gunë' zxguia'
 nup ta'dá'baga' len cutu tē'ni lun ca rna le nac gdu'të li, san

tun ca rna le cunác tsahui'. ⁹ La'zaca' la'gui'ë len hui'nitsca ládxi'quë' yúgu'të bönni' tunë' le cunác. Ga rzu lau gac cni quegac bunách judío, len gac ca' cni quegac bunách gza'a. ¹⁰ Dios gunë' ga lacquë' bica' ba, len gunë' lequë' ba la'n, len gu'ë le cuequi dxi ládxi'quë' yúgu'të bönni' tunë' le nac tsahui'. Ga rzu lau gunë' cni quegac bunách judío, len gunë' ca' cni quegac bunách gza'a.

¹¹ Cni cuequi xbeynë' bunách Dios, ati' Lë' cutu rubíj bë'ë bunách. ¹² Yúgu'të bönni' na' cugulayönnë' le rna bë' zxba queë' Dios len glunë' dul-la', lëzca' latie', zal-la' cutu táquibe'inë' guladá'baguë'ë le rna bë' zxba na', ati' yúgu'të bönni' gulayönnë' le rna bë' zxba queë' Dios len glunë' dul-la', Lë' cuequi xbeynë' lequë' ca nac le rna bë' zxba na'. ¹³ Cni gac, le cutu nacquë' tsahui' lahuë' Dios bönni' ta'yöniznë' zxba queë' Dios, san luhuöaquë' tsahui' bönni' na' tunë' ca rna bë' zxba queë' na'. ¹⁴ Bönni' na' cunacquë' judío len cutu gulayönnë' le rna bë' zxba queë' Dios, san tunczë' ca rna bë' zxba queë' na', bönni' ni, zal-la' cutu gulayönnë' le rna bë' zxba queë' Dios, zualen lequë' tu zxba le nuzóë' Dios icj ládxi'dau'quë'. ¹⁵ Nup ni tu'luí' lahui le run zxba na' nayúj lu icj ládxi'dau'quë'. Le yu'u icj ládxi'dau'quë' nac bë' nac cni. Ca ta'zá' ládxi'quë', tu'quíë' lza'quë' o tu'bíj tsahui' lza'quë' tuë' yetué'. ¹⁶ Cni ubi'ë quequë' Dios dza ni' cuequi xbeynë' lu na' Jesucristo yugu' le nunquë' len le gulazá' ládxi'quë' yúgu'të'. Cni rusëdi didza' dxi'a runa' lban qui.

Yugu' bönni' judío len zxba queë' Dios

¹⁷ Nul-li' rnali' nacli' judío len ruzxöni ládxi'li' zxba queë' Dios, len run ba zxön cuinli' le núnbë'li'-në' Dios, ¹⁸ nöziczli' le rë'nnë' Dios gunli' len le rusëdi lbi'ili' zxba queë', len ráquibe'ili' le nactër dxi'a. ¹⁹ Ráquili' gac ului'ili' nöz dxi'a nup ta'dá ga yubl ca nu nachúl lahui len gac uzéjni'li' nup nachúl nanitgac. ²⁰ Ráquili' gac usédili' nup cuta'yejni'i len nup ta'yejni'i láti'dau'z, le dë lu na'li' zxba queë' Dios le rusëdi bunách ca nac yöl-la' rejni'i gdu len le nac gdutë li. ²¹ Na'a, lbi'ili' rusédili' yezica' bunách. ¿Naru' cu ral-la' usëdi cuinli'? Lbi'ili' rnali': "Cutu cuanu'." ¿Naru' rbántsali' lbi'ili'? ²² Rnali' ca: "Cutu gunu' dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na'." ¿Naru' rúntsali' lbi'ili' dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na'? Lbi'ili' cutu rlé'ili' dxi'a bdau' guiöj bdau' yag. ¿Naru' rbántsali' le dzö' lu gdau' quegac? ²³ Run ba zxön cuinli' le dë lu na'li' zxba queë' Dios. ¿Naru' rucá'ntsali' Dios ca'z, rguitsjli' zxba le gna bë'ë Lë'? ²⁴ Nayúj lu guich la'y ca runli', rna: "Ni'a qui le runli' lbi'ili' ta'në' zi' queë' Dios nup cunacgac judío." ²⁵ Le nactë ruzi'u xbey lë na' narugu lu xpëlu'u le nac bë' náquinu' queë' Dios chqui' runu' ca rna bë' zxba queë'

Dios, san chqui' rguitsju' zxba le gna b'ë Lë', nuhuöacu' ca bönni' cunáquinë' queë' Dios. ²⁶ Qui lë ni na', chqui' zoë' bönni' cunarugu lu xpëlë'ë lë na' nac b'ë nu naqui queë' Dios, san runë' gdu t'ë ca rna b'ë zxba queë' Lë', bönni' ni naquë' lahuë' Dios ca bönni' narugucz lu xpëlë'ë lë na' nac b'ë zal-la' cunarugu lu xpëla'czë'. ²⁷ Bönni' na' cunarugu lu xpëlë'ë lë na' nac b'ë nu naqui queë' Dios, san runë' gdu ca rna b'ë zxba queë' Dios, ca runë' bönni' ni rulu' nabága'li' lbi'ili' xzguia', zal-la' dë lu na'li' zxba queë' Dios len narugu lu xpëla'li' lë na' nac b'ë náquili' queë' Dios, san cutu runli' ca rna b'ë zxba queë' na'. ²⁸ Cutu naquë' gdu bönni' judío bönni' naquë' cni lu yöl-la' bunáchz queë', ati' cutu nac gdu lë na' nac b'ë le naruguz lu xpëlë'ë bönni'. ²⁹ Naquë' gdu bönni' judío bönni' na' naquë' cni lu icj ládxi'dau'huë', len le nac gdu le narugu lu xpëlë'ë bönni' le nac b'ë nu naqui queë' Dios, nac tu le yu'u icj ládxi'dau'gac bunách. Nac qui bö' nacczru' len clëg qui yöl-la' bunáchz queëru'. Bönni' naquë' cni, cutu tun lë' ba la'n bunách, san Dioscz gunë' lë' ba la'n.

3

¹ Chqui' cni nac, ¿bizxa ruzi'tsë' xbey bönni' le naquë' judío? ¿Bizxa ruzi'ë xbey le narugu lu xpëlë'ë bönni' judío? ² Sxöni ruzi'ë xbey, len zian ca ruzi'ë xbey. Le nac zi'al, Dios glu'ë lu na'quë' bönni' judío didza' la'y queë'. ³ La'quë' cutu ta'yejlë'ë Dios. ¿Naru' ráquitsanu' cutu gunë' Dios ca rna xtidzë'ë le cuta'yejlë'ë Lë'? ⁴ Cutu ca' gac. Ral-la' gáquibe'iru' rúnteczë' Dios ca rna didza' b'ë'ë, zal-la' ta'zi' yë' yúgu'të bunách. Ca nac queë' nayúj lu guich la'y, rna:

Gac b'ë nacu' tsahui' ni'a qui didza' ru'u

Len uruju' tsahui' chqui' nu cuequi xbey Li'.

⁵ Catì' runru' le cunác, Dios rnë' cutu nac tsahui' le runru'. Lë ni nac b'ë tsahui' naquë' Dios. Nacuá' nup ta'ná: “Le cunác runru' nac b'ë tsahui' naquë' Dios ati' qui lë ni na' cutu ral-la' gunë' rë'u xzguia'.” ⁶ Cutu ca' nac cni. La'naru' ruzi'ë xbey Dios le cunác runru', ¿nacxcz gac cuequi xbeynë' bunách yödzyú ni? ⁷ Catì' nu rzi' yë', Dios rnë' cutu rui' didza' nu na' ca runë' Lë'. Lë ni nac b'ë nac gdu t'ë li didza' ru'ë Dios. Nacu'ë bönni' ta'në' le ta'zi' yë'ë lequë' run ga gac queë' Dios yöl-la' ba, ati' cutu ral-la' gchuguë' quequë', cugnë' nabága'quë' dul-la'. Ca' ta'në'. ⁸ ¿Naru' huanátsaru': “Gua'ru' dö' quië gac le nac dxi'a”? Nup na' ta'në' zi' queëru' ta'ná rusëdiru' cni, ati' tsahui' nac gchuguë' quegac Dios.

Yúgu'tëru' nabága'ru' dul-la'

⁹ ¿Bizxa caz gnaru' na'a? Ca nac queëtu' netu', bönni' judío, ¿ba nactru' tsahui' ca yezica' bunách? Cutu ca' nactu', le

chbulu'a ni, nabága'gac dul-la' bunách judío, ati' nabága'gac ca' dul-la' bunách gza'a. Yúgu'tè' nabága'què' dul-la'. ¹⁰ Nayúj lu guich la'y, rna:

Nutu nu zoa nac tsahui', nutu nucz.

¹¹ Nutu nu rejni'i.

Nutu nu rguilj Dios.

¹² Yúgu'tè' ta'dè' ga yubl; yúgu'tè' nanitquè'.

Nutu nu run le nac dxi'a, nutu nucz.

¹³ Lba'què' nacgac ca yeru ba nayaljac.

Len yöl-la' rnèz quequè' ta'zì' yé'inè' lza'què'.

Didza' r-ruj rú'aque' nac ca le yudzu láya'ba' bël snia'.

¹⁴ Len yugu' didza' tu'è, tu'didza' yudxnè' bunách len ta'nè zi'è quegac bunách na'.

¹⁵ Nacu'è sina' tu'dödcde' bunách.

¹⁶ Gátì'tèz ga ta'dödè' tu'snitiè' len tu'saca' zi'è lza'què'.

¹⁷ Cutu ta'záqui'nè' la'bözè' dxi'adau'.

¹⁸ Cutu ca' tádxinè' Dios.

¹⁹ Nöziru' yúgu'tè didza' ni b'è Dios, r'è bönni' na' dè lu na'què' zxba queè'. Qui lè ni na' nutu nu gac gna cutu nabaga' dul-la', ati' yúgu'tè bunách gdu'tè yödzyú, cuequi xbeynè' lequè' Dios. ²⁰ Tui' ládxi'què' bönni' judío lunè' yugu' le rna b'è zxba queè' Dios quiè luhuöaquè' tsahui', san nutu nu huöac tsahui' cni, le nuzóè' Dios zxba queè' quiè gáquibe'iru' nabága'ru' dul-la'.

Ularu' le réjlè'ru' Jesucristo

²¹ Na'a, chbuluí' lahui ca gac huöacru' tsahui' lahuè' Dios. Cutu gac huöacru' tsahui' le runru' ca rna b'è zxba queè' Dios, zal-la' lu zxba queè' na' len lu guich la'y ga nayujgac le gulanè' bönni' glu'è didza' uláz queè' Dios, rui' didza' ca gac huöacru' tsahui'. ²² Dioscz runè' ga huöacru' tsahui' le réjlè'ru' Jesucristo ati' gunè' ga luhuöac tsahui' yúgu'tè nup la'yejlè' Lè'. Tuz ca nacgac yúgu'tè bunách ²³ le nunquè' dul-la' yúgu'tè len cutu ca' nacque' tsahui' ca na' naquè' gdu tsahui' Dios. ²⁴ Dios ruzá' ladxè' queèru', len nunzè' r'è'u tsahui' le böa'uè' r'è'u Jesucristo. ²⁵ Dios budödè' uláz queèru' Jesucristo. Lè' bulaljë' xchönè', le rgua dul-la', lè na' uzi'ru' xbey chqui' huayéjlè'ru' Lè'. Cni benè' Dios quiè gac b'è naquè' tsahui' Lè' zal-la' lu yöl-la' rböz zxön ladxì' queè' budödzè' ca'z yugu' dul-la' benru' dza ni'tè. ²⁶ Cni benè' Dios, buluí' cuinë' tsahui' dza ni zoaru' na'a, ati' ruga'nè' tsahui' zal-la' rugúè' dul-la' nabága'gac bunách, runè' ga tu'huöac tsahui' nup ta'yejlè' Cristo.

²⁷ ¿Naru' huactsa gun ba zxön cuinru' ca nac queèru'? Cutu ca' gacru'. ¿Bizx quiè na'? Nac le nularu', clèg le runru' ca rna b'è zxba queè' Dios, san le réjlè'zru' Jesucristo. ²⁸ Na'a,

rusáca'ru' queëru' nuhuöaquë' tsahui' bönni' le rejlë'ë Jesu-
cristo, len clëg le runë' ca rna bè' zxba queë' Dios.

²⁹ ¿I naquë' Dios Dios quegacz bunách judío? ¿Naru' cu
naquë' ca' Dios quegac bunách gza'a? Ja, naquë' ca' Dios
quegac bunách gza'a na' ³⁰ le zoa tuz Nu nac Dios. Dios ni
gunë' ga luhuöaquë' tsahui' le ta'yejlë'ë Jesucristo bönni' judío,
narugu lu xpëla'quë' lë na' nac bè' nu naqui queë' Dios, len
lëzca' cni gunë' ga luhuöaquë' tsahui' le ta'yejlë'ë Jesucristo
bönni' gza'a, cunarugu lu xpëla'quë' lë na' nac bè'. ³¹ Na'a,
chqui' nularu' le réjlë'zru' Jesucristo, ¿ba nagá'n ca'z zxba
queë' Dios? Cutu ca' nac ca', san nagá'nr tsutsu zxba queë'
na'.

4

Rusëdi rë'u le benë' Abraham

¹ ¿Bizxa caz gnaru' na'a? ¿Bizxa bdél-li'në' Abraham, xuz
xtau'tu' netu', nactu' judío? ² La'naru' böaquë' tsahui' Abra-
ham le zoa le benczë' lë', gunn gun ba zxön cuinë', san
clëg lahuë' Dios. ³ Ca nac lë ni nayúj lu guich la'y, rna:
“Abraham gyejlë'ë Dios, ati' qui lë ni na' Dios benë' ga böaquë'
tsahui' lahuë' Lë'.” ⁴ Chqui' zoa nu bönni' runë' xchinru', le
rguizxjru'-në' cutu nac tu le ruzá' ládxi'ru' queë', san nac tu le
rál-la'ru' queë' bönni' na'. ⁵ Lëzca' cni chqui' rejlë'ë Dios bönni',
zal-la' cutu bi dxin benë' bönni' na', Dios, Nu run ga luhuöac
tsahui' bunách cunacgac tsahui', rnë' naquë' tsahui' lahuë' Lë'
bönni' na', le rejlë'ë Lë'. ⁶ Lëzca' cni bè'ë didza' David ca naquë'
bica' ba bönni', Dios rnë' naquë' tsahui' zal-la' cutu bi dxin
nunë' bönni' na'. ⁷ Cni gnë' David:

Bica' ba bönni' na' Dios runít lahuë' le cunác nunë',
Len rugüë' yugu' dul-la' nabaguë'ë.

⁸ Bica' ba bönni' na', Dios cutu ruspaguë'ë lë' zxguia' ni'a qui
dul-la' benë' bönni' na'.

⁹ ¿Naru' nacquë' bica' ba cni tuzquë' bönni' na' narugu
lu xpëla'quë', o ba nacquë' ca' cni bönni' na' cunarugu lu
xpëla'quë'? Chgnaczru' böaquë' tsahui' Abraham lahuë' Dios
le gyejlë'ë Dios. ¹⁰ ¿Batx böaquë' tsahui' cni Abraham? ¿Naru'
guc cati' ni' chnarugu lu xpëlë'ë lë na' nac bè', o ba guc
zi'al? Cutu guc cati' chnarugu lu xpëlë'ë, san zi'al guc.
¹¹ Abraham gyejlë'ë Dios cati' ni' cutu narúguni lu xpëlë'ë
lë na' nac bè'. Gdöd na' grugu lu xpëlë'ë lë na' nac bè', le
ruluí'z chnuhuöaquë' tsahui' lahuë' Dios. Gu cni quië gaquë'
Abraham ca xuzquë' bönni' la'yejlë'ë Dios zal-la' cunarugu lu
xpëla'quë' lë na' nac bè'. Le ta'yejlë'ë Dios, huac gnë' Dios
nacquë' tsahui' lahuë' Lë'. ¹² Naquë' Abraham xuz xtau'quë'
bönni' judío ta'yejlë'ë Dios. Clëgz naquë' xuzquë' bönni' na'
narugu lu xpëla'quë' lë na' nac bè', san lëzca' naquë' xuzquë'

bönni' na' tunë' ca benë' Abraham, ta'yejlë'ë Dios ca na' benë' Abraham cati' ni' cutu narúguni lu xpëlë'ë lë na'.

Le gzxi' lu në'ë Dios gata' queëru' le réjlë'ru' Lë'

¹³ Gzxi' lu në'ë Dios bi unödzejë' quequë' Abraham len zxi'n xsoë', gata' quequë' la' yödzyú niz. Gac cni, clëg le tunë' ca rna bë' zxba queë' Dios, san le nuhuöacquë' tsahui' lahuë' Lë' le ta'yejlë'ë Dios. ¹⁴ La'naru' gata' quegacz nup tun ca rna bë' zxba queë' Dios yödzyú ni, cutu gun bayúdx nu tsejlë' Lë', ati' daduz gac le gzxi' lu në'ë Dios. ¹⁵ Rulu'i rë'u zxba queë' Dios nabága'ru' zxguia', le run ga gchuguë' queëru' Dios. Ga ni' cutu rdxini zxba queë' na', cutu gac la'dá'baga' bunách le rna bë' zxba na'.

¹⁶ Qui lë ni na' uzi'ru' xbey le gzxi' lu në'ë Dios le réjlë'ru' Lë', quië gac bë' nac tu le ruzá' ladxë'ë queëru'. Cni nac, quië gac bë'tsca gata' quegac yúgu'të zxi'n xsoë' Abraham lë na' gzxi' lu në'ë Dios, clëgz quequë' bönni' na' dë lu na'quë' zxba queë' Dios, san lëzca' quegac nup ta'yejlë' Dios ca na' gyejlë'ë Dios Abraham. Abraham na' naquë' ca xuz xtau'ru' yúgu'tëru' rë'u, réjlë'ru'-në' Dios. ¹⁷ Cni naquë' ca na' nayúj lu guich la'y, rna: Nuzóa' li' ca xuzgac bunách gdutë yödzyú.

Cni nac, lahuë' Dios, Nu na' gyejlë'ë Abraham, naquë' xuz xtau'ru' yúgu'tëru'. Dios ni ruspanë' nup chnatgac len ru'ë didza' qui nu cutu zuini tsca chzoacz nu na' cutu zuini.

¹⁸ Cni nac le gudxë' Abraham Dios: “Ziantër la'cuá' zxi'n xsu'.” Gyejlë'ë Dios Abraham len benë' löz lë na' gzxi' lu në'ë Dios, zal-la' cutu gac glé'inë' lë na' runë' löz, ati' cni gac, bdél-li'në' naquë' xuzgac bunách gdutë yödzyú. ¹⁹ Cutu gac chop ladxë'ë Abraham ca na' réjlë'ë Dios, zal-la' chyü'ë ca tu gayuá' iz len yajneynë' ca nac qui gdu ca nayá' nabanë', chnatcz le chnagultsquë', lenca' ca nac queënu Sara queë', nacnu ngul huödx. ²⁰ Cutu gac chop ladxë'ë, len cutu guquë' curejlë' ca nac le gzxi' lu në'ë Dios gunë' queë', san bdip ladxë'ë le gyejlë'ë Dios, ati' glu'ë Dios yöl-la' ba. ²¹ Gdu ladxë'ë benë' löz Dios, napë' yöl-la' huac gunë' gdutë lë na' gzxi' lu në'ë. ²² Qui lë ni na', le gyejlë'ë Dios Abraham, Dios buzóë' queë' naquë' tsahui'.

²³ Nayúj lu guich la'y, rna: “Dios buzóë' queë' naquë' tsahui'.” Nayúj lu guich cni, clëgz quië uzi'ë xbey Abraham ²⁴san quië uzi'ru' xbey ca' rë'u. Rë'u ni, Dios gunë' ga huöacru' tsahui' lahuë' Lë' chqui' huayéjlë'ru' Lë', buspanë' Xanru' Jesús lu yöl-la' gut. ²⁵ Jesús na', Dios budödë' Lë' gutië' ni'a qui dul-la' nabága'ru', ati' buspanë' Lë' lu yöl-la' gut, quië gac gunë' ga huöacru' tsahui' lahuë' Lë'.

5

Le rata' queëru' le rnë' Dios nuhuöacru' tsahui'

¹ Na'a, rnë' Dios nuhuöacru' tsahui' lahuë' Lë' ni'a qui le benë' Xanru' Jesucristo, chqui' réjlë'ru' Lë', ati' qui lë ni na' nuhuöacru' tuz len Lë'. ² Le réjlë'ru' Jesucristo, ruzi'ru' xbey le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios, le rutíp ládi'ru'. Rudzójiru' le runru' löz uzi'ru' ca' xbey yöl-la' yení' queë' Dios. ³ Clëgz cni rudzójiru', san rudzójiru' ca' cati' rzaca' rguí'ru', le nöziru' le rzaca' rguí'ru' rusëdi rë'u cözru' zxön ladxí'. ⁴ Cati' rbözru' zxön ladxí' rurujru' dxi'a lahuë' Dios, len cati' chnurujru' dxi'a runru' löz Lë' gáclenczë' rë'u. ⁵ Cati' runru' löz Lë', cutu ca' rac chop ládi'ru'. Cni nac, le nuhuölj nadzë'i icj ládi'dau'ru' yöl-la' nadxí'i queë' Dios rë'u. Runë' ga rac cni Dios Bö' La'y, Nu bsölë'ë queëru' Dios.

⁶ Cati' ni' cutu ca' guc ularu' racz queëru', cati' gul-la'r dza queë', Cristo gutië' uláz queëru', ni' nacru' bunách dul-la'. ⁷ Nutu nu guë'ni gat uláz queë' bönni' tsahui'. Nazx ca' nu urugui gat uláz queë' bönni' naquë' gdu dxi'a. ⁸ Dios rului'inë' rë'u ca nadxí'itsquinë' rë'u, le gutië' Cristo uláz queëru' cati' ni' nacru' bönni' dul-la'. ⁹ Chnuhuöacru' tsahui' lahuë' Dios le gutië' Cristo uláz queëru', bulaljë' xchönë'. Qui lë ni na' chnactsca löz queëru' Lë' uslé' rë'u lu dza gchuguë' quegac bunách dul-la' Dios. ¹⁰ Cati' ni' cutu rlé'iru'-në' Dios dxi'a, gutië' uláz queëru' Zxi'në' Dios quië huöacru' tuz len Lë'. Na'a, le zoë' nabanë' len chnuhuöacru' tuz len Dios, chnactsca löz queëru' ularu'. ¹¹ Lëzca' rudzójiru' lahuë' Dios ni'a qui le benë' Xanru' Jesucristo, le nuhuöacru' tuz len Dios ni'a qui lë na' benë' Lë'.

Le benë' Adán len le benë' Cristo

¹² Gyu'u dul-la' yödzyú ni ni'a qui le benë' tuzë' bönni', ati' le benë' dul-la', gyu'u ca' yöl-la' gut. Qui lë ni na' lat yúgu'të bunách le nabága'gac dul-la' yúgu'të bunách. ¹³ Zí'atël ga bdxintë zxba queë' Dios, glun dul-la' bunách yödzyú ni, san cutu buspaguë'ë bunách na' zxguia' Dios ca nup ta'dá'baga' zxba queë' ni'a qui dul-la' na', le cutu rdxini quequë' zxba queë'. ¹⁴ Ga gdel-la' zoë' Adán ga bdxintë zoë' Moisés glat yúgu'të bunách le gulabaga' dul-la', zal-la' cutu guladá'baga' tu le gna bë'ë Dios ca benë' Adán. Nacgac tuz len Adán yúgu'të bunách le nacgac zxi'n xsoë'. Lë ni rulu'i' rë'u ca lac tuz len Cristo yúgu'të nup la'yejlë' Lë'.

¹⁵ Le runnzë' queëru' Dios cutu nac ca le guc queëru' ni'a qui dul-la' benë' Adán. Ni'a qui dul-la' benë' tuzë' bönni', lat yúgu'të bunách. Dxí'atër nac le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios len le runnzë' queëru'. Ruzá' ladxë'ë queëru' lë ni ni'a qui le benë' yetuzë' Bönni', Jesucristo. ¹⁶ Le runnzë' queëru' Dios cutu nac

ca le guc queëru' ni'a qui dul-la' na' benë' tuzë' bönni' na'. Le bchuguë' Dios queë' Adán ni'a qui dul-la' na' benë', bchuguë' ca' Dios quegac yúgu'të bunách. Le runnzë' queëru' Dios nac quië huöacru' tsahui' lahuë' Lë' zal-la' zian dul-la' nabága'ru'.¹⁷ Gyu'u yöl-la' gut ni'a qui dul-la' benë' tuzë' bönni'. Nactër löz la'del-li' yöl-la' na'bán nup luhuöác tsahui' lahuë' Dios le zoa le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios ni'a qui le benë' yetuzë' Bönni', Jesucristo.

¹⁸ Dios bchuguë' quegac yúgu'të bunách lat ni'a qui dul-la' benë' tuzë' bönni' na'. Lëzca' cni gac luhuöác tsahui' yúgu'të bunách ni'a qui le nac tsahui' benë' yetuzë' Bönni' na', gata' quequë' yöl-la' na'bán gdu. ¹⁹ Guluhuöác huen dul-la' bunách zian le cutu benë' ca rna xtidzë'ë Dios tuzë' bönni'. Lëzca' cni luhuöác tsahui' bunách zian le benë' ca rna xtidzë'ë Dios yetuzë' Bönni'.

²⁰ Gyu'u yödzlyú ni zxba queë' Dios quië gac bë'tsca nabága'gac dul-la' bunách. Le guc bë'r nabága'gac dul-la', guc bë'r ca' zxöntër nac le buzá' ladxë'ë quegac bunách Dios. ²¹ Guta' qui dul-la' yöl-la' huac uná bë' gdödi rë'u. Lëzca' cni nap yöl-la' huac le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios, gun ga huöacru' tsahui' lahuë' Lë' ati' gata' queëru' yöl-la' na'bán gdu ni'a qui le benë' Xanru' Jesucristo.

6

Tsaz chnatzru' quië cutur gunru' dul-la' le nabániru'-në' Jesucristo

¹ ¿Bizxa caz gnaru' na'a? ¿Naru' gúntsaru' dul-la' quië gata'r queëru' le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios? ² Cutu gunczru' ca'. Nac queëru' ca tsaz chnatzru' quië cutur gunru' dul-la'. ¿Naru' gúnteczru' dul-la'? ³ ¿Naru' cu nózili' ca na' nac queëru'? Chqui' bdilru' nis quië huöacru' tuz len Cristo, lë na' bdilru' nis ruluí'i rë'u chgdödrü' lu yöl-la' gut tsazxön len Lë'. ⁴ Ca na' guc, gútlenru'-në' tsazxön, lëzca' cni tsazxön bgáchi'lenru'-në' lu yeru ba cati' ni' bdilru' nis. Ca na' benë' Dios, len yöl-la' huac zxön queë' buspanë' Cristo lu yöl-la' gut, lëzca' cni nubánlenru'-në' tsazxön Jesús quië gacru' gdu bunách cub queë'.

⁵ Chqui' nunru' tsazxön Cristo, gutru' ca na' gutië' Lë', lëzca' cni gunru'-në' tsazxön, ubanru' lu yöl-la' gut ca na' bubanë' Lë'. ⁶ Chnöziczru' lë ni, gda'len Lë' tsazxön lë'i yag cruz yöl-la' bunách queëru' le gzoa zi'al, quië nit yöl-la' bunách queëru' na' bënlenru' lei dul-la', quië cutur gna be'i rë'u le nac dul-la'. ⁷ Chqui' nacru' tuz len Nu na' gut ni'a qui dul-la', nuhuöacru' tsahui' lahuë' Dios le cutur nabága'ru' dul-la' na', ati' cutur yu'uru' lu na' dul-la'. ⁸ Na'a, chqui' nátlenru'-në'

tsazxõn Cristo, réjlë'ru' ubánlenru'-në' ca' tsazxõn ⁹ le nõziru' chbubanë' Cristo lu yõl-la' gut len cutur gatië'. Qui læ ni na' cutur bi gac gun queë' yõl-la' gut na'. ¹⁰ Ca na' gac, gutië' Lë', tu lzuz gutië' ni'a qui dul-la' quegac yugu'të bunách, san ca na' nac, zoë' nabanë', nabánlenë' Dios. ¹¹ Lëzca' cni ral-la' usáca'li' queëli' nac queëli' ca chnatczli' quië cutur gunli' dul-la', san zoali' nabanli' quië gunli' ca rna xtidzë'ë Dios le nacli' tuz len Xanru' Jesucristo.

¹² Qui læ ni na', cutu güi'li' latj le nac dul-la', cui gun ga gunli' dul-la' lu gdu ca nayá' nabinli' le gatcz. Cutu gunli' ca nac le rzë ládxi'li' le cunác, lu gdu ca nayá' nabinli'. ¹³ Cutu udöd cuinli' lu dul-la', cugunli' le cunác, san gul-död cuinli' lu në'ë Dios le nubanli' lu yõl-la' gut, len gul-död lu në'ë gdu ca nayá' nabinli' quië ugúnlenë' lei le nac dxi'a. ¹⁴ Cutu güi'li' latj le nac dul-la', cui gun ga gunli' dul-la', le nuzóë' lbi'ili' Dios, clëg quië gna be'i lbi'ili' zxba queë', san quië gna be'i lbi'ili' le ruzá' ladxë'ë queëru'.

Le run Isaqui' ca nac qui bönni' nada'u

¹⁵ ¿Bizxa caz gnaru' na'a? ¿Naru' gúntsaru' dul-la' le cutur rna be'i rë'u zxba queë' Dios, san rna be'i rë'u le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios? Cutu ca' gac cni. ¹⁶ Chnöziczli' dxi'a chqui' udöd cuinli' lu në'ë bönni' quië gacli' bönni' nadá'ugac queë' len gunli' ca rna xtidzë'ë, tsaz nacli' bönni' nadá'ugac queë' bönni' na' runli' ca rna xtidzë'ë. Lëzca' cni gac chqui' udöd cuinli' quië gunli' dul-la' le gun ga gatli', o chqui' udöd cuinli' quië gunli' ca rna xtidzë'ë Dios, Nu gun ga huöacli' tsahui'. ¹⁷ Na'a, xcLENë' Dios. Zal-la' zi'al gucli' bönni' nadá'ugac lu na' dul-la', na'a gdu ládxi'li' runli' ca rna bë' zxba na' budöd cuinli' lu në'i. ¹⁸ Le chnulali' lu na' dul-la', nuhuöacli' ca bönni' nadá'ugac lu na' le nac dxi'a. ¹⁹ Ruí'lena' lbi'ili' didza' ca tui' didza' bunách, le cutu réjni'li' gdu, lu yõl-la' bunách queëli'. Zi'al budöd cuinli' gdu ca nayá' nabinli' lu na' le cunác len lu na' le cunác tsahui', gucli' ca bönni' nadá'ugac qui, len benli' xchini le cunác na'. Na'a, gul-död gdu ca nayá' nabinli' lu na' le nac tsahui', gacli' ca bönni' nadá'ugac lu në'i, gunli' xchini læ na' nac tsahui' quië gacli' bunách narujgac quizi queë' Dios.

²⁰ Cati' ni' nacli' ca bönni' nadá'ugac lu na' dul-la', cutu benli' xchini le nac tsahui'. ²¹ Na'a, ¿naru' buzí'tsali' xbey læ na' benli' zi'al? Na'a run ga rutui'li' læ na' benli', le run ga nu gat tsaz. ²² Na'a chnulali' lu na' dul-la', len nacli' ca bönni' nadá'ugac queë' Dios, le ruzi'li' xbey le run ga nacli' bunách narujgac quizi queë' Dios len le run ga dë queëli' yõl-la' na'bán gdu. ²³ Lazxj nu run dul-la' nac yõl-la' gut, san le runnzë' queëru' Dios nac yõl-la' na'bán gdu, le rata' queëru' le nacru' tuz len Xanru' Jesucristo.

7

Le run lsaqui' yöl-la' nutság na'

¹ Böcha'adau', nul-li' núnbë'li' zxba queë' Dios. Nöziczli' rna be'i bönni' zxba na' tsal ni zoë' nabanë'. ² Lëzca' cni yu'unu lu në'ë bönni' queënu ngul nutság ná'lennu-në' bönni' tsal ni zoë' nabanë' bönni' queënu na' ca rna bë' zxba qui yöl-la' nutság na', san chqui' chnatië', nurujnu lu na' zxba na'. ³ Cni nac, tsal ni zoë' nabanë' bönni' queënu, chqui' utság ná'lennu-në' yetüë' bönni', gunnu dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na', san chqui' chnatië' bönni' queënu na', nurujnu lu na' zxba na', ati' na'a, chqui' utság ná'lennu-në' bönni' yubl, cutu gunnu dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na'.

⁴ Lëzca' cni rac queëli', böcha'a. Le dzagli' Cristo chnatzli' lbi'ili' quië cutur gna be'i lbi'ili' le rna bë' zxba, quië gáquili' qui Nu yubl. Na'a chnáquili' queë' Cristo, Nu na' bubán lu yöl-la' gut. Cni nac, quië gac gunru' le rdzag ladxë'ë Dios. ⁵ Tsal ni' gyuru' lu na' yöl-la' bunáchz queëru', le rna bë' zxba na' ben ga glac bë' le gzë ládi'ru' le cunác, le glun dxin lu gdu ca nayá' nabinru' quië lun ga gatrú'. ⁶ Na'a nularu' lu na' zxba na' le natzru' tsa nac le rna bë' zxba na' gna be'i rë'u zí'al. Cni nac quië gac gunru' xchinë' Dios lu yöl-la' na'bán cub le runnë' queëru' Dios Bö' La'y, len clëg gunru' xchinë' lu lë na' chnac gul, le nac zxba queë'.

Le dzag neda' le nac dul-la'

⁷ ¿Bizxa caz gnaru' na'a? ¿Naru' runtsa ga runa' dul-la' zxba queë' Dios? Cutu ca' run cni, san la'naru' cu buzejni'i neda' le rna bë' zxba na' cutu gnözda' nac dul-la' le runa'. La'naru' cuzóa lu zxba le rna: "Cutu së ladxu'u le dë qui lza'u", cutu gnözda' nac dul-la' yöl-la' rzë ládi' le dë qui lza'a. ⁸ Cati' bdxin quia' zxba na', guc bë' le nac dul-la' na' run dxin lu gdu ca nayá' nabana', ati' ben ga gúquibe'ida' rzë ladx'a yúgu'të le cunác. Ga cutu rdxini zxba na', cutu nac bë' le nac dul-la'. ⁹ Dza ni'të, zí'atël ga bdxin quia' zxba queë' Dios, ni' ráquida' zoa' nabana', san cati' bdxin quia' zxba na', gúquibe'ida' nabaga'a dul-la' len chnatz'a'. ¹⁰ Dios gna bë'ë zxba na' quië gun ga gata' queëru' yöl-la' na'bán, san ben ga gúquibe'ida' chnatz'a'. ¹¹ Guc bë' nazí'yé'ida' ca nac dul-la', le ben zxba na' ga gúquibe'ida' nabaga'a dul-la' len ral-la' gatia'.

¹² Qui lë ni na', la'y nac zxba queë' Dios, ati' la'y len tsahui' len dxi'a nac le gna bë'ë. ¹³ ¿Naru' bentsa ga bdxin quia' yöl-la' gut lë na' nac dxi'a? Cutu ca' nac ca', san le nac dul-la' bugún dxin lë na' nac dxi'a len ben ga gúquibe'ida' chnatz'a' quië gac bë' nac dul-la' le runa'. Cni guc, quië gac bë' ni'a qui zxba na' nactër xöhui' yúgu'të le nac dul-la'.

¹⁴ Nöziru' bennë' queëru' zxba na' Dios Bö' La'y, san neda' naca' bunáchz len yu'a lu na' dul-la' ca bönni' nada'u qui.
¹⁵ Na'a, le runa' cutu réjni'da'. Rë'nda' guna' ca rna bë' zxba na', san cutu runa' lë na' rë'nda' guna'. Le nac dul-la' le curlé'ida' dxi'a, lë na' runa'.
¹⁶ Runa' dul-la' zal-la' cutu rë'nda' guna' dul-la' na', le rusëdi neda' zxba na' nac le cunác dxi'a. Qui lë ni na' nac bë'tsca nac dxi'a le rna bë' zxba na'.
¹⁷ Cni nac, clëg neda'z runa' dul-la' na', san dul-la' na' dzag neda' run ga runa' dul-la' na'.
¹⁸ Nözda' cutu zoalen neda' le nac dxi'a, o huac gnia', lë na' nac dxi'a cutu zoalen le nac yöl-la' bunáchz quia'. Rë'nda' guna' le nac dxi'a, san la' neda'z cutu gac guna' lë na' nac dxi'a.
¹⁹ Cutu runa' le nac dxi'a le rë'nda' guna', san rúntecza' le cunác le cutu rë'nda' guna'.
²⁰ Qui lë ni na', chqui' runa' dul-la' na' cutu rë'nda' guna', clëg néda'cza' runa' lei, san dul-la' na' dzag neda' run ga runa' dul-la' na'.

²¹ Cni nac le rac queëru' yúgu'tëru'. Cati' rë'niru' gunru' le nac dxi'a, dzag rë'u le run ga runru' le cunác.
²² Lu icj ládxi'dau'hua' rdzag ladxa'a zxba queë' Dios.
²³ san ráquibe'ida' dzag gdu ca nayá' nabana' le rna be'i neda', ati' lë ni rdá'baga' zxba queë' Dios yu'u icj ládxi'dau'hua'. Lë na' dzag gdu ca nayá' nabana' run ga runa' dul-la'.

²⁴ Bica' bayechi' neda'. ¿Nuzxa caz gac uslá neda' lu yöl-la' bunáchz quia' le run ga runa' dul-la'?
²⁵ Xclenë' Dios, chnu-laru' na'a ni'a qui le benë' Xanru' Jesucristo. Qui lë ni na', tsca nac le yu'u icj ládxi'dau'hua' runa' ca rna bë' zxba queë' Dios, zal-la' yöl-la' bunáchz quia' run ga rë'nda' guna' dul-la'.

8

Le runru', le zóalenë' rë'u Dios Bö' La'y

¹ Qui lë ni na', cutur bi zxguia' nabága'quë' bönni' náquicnë' queë' Jesucristo, bönni' na' cutur tunë' ca rë'ni yöl-la' bunáchz quequë', san ca rë'nnë' Dios Bö' La'y tunë'.
² Le naca' tuz len Jesucristo, ráclenë' neda' Dios Bö' La'y, Nu na' nabániru'. Qui lë ni na', nulá' lu lë na' ben ga bena' dul-la' lenca' lu yöl-la' gut.
³ Chnunë' Dios le cutu gac gun zxba na', le cutu bi gzxaqui' gun le nacru' bunáchz. Dios bsölë'ë Zxi'nczë', guquë' bunáchcz ca nacru' rë'u, nacru' bunách dul-la', san cutu bi dul-la' benë' Lë'. Buspaga' cuinë' dul-la' nabága'ru' rë'u, ati' cni gac, bchuguë' qui dul-la' runru' lu yöl-la' bunáchz queëru'.
⁴ Cni benë' quië gac gunru' gdu le nac tsahui' le rna bë' zxba queë', nulru' na' cutur runru' ca rë'ni yöl-la' bunáchz queëru', san ca rë'nnë' Dios Bö' La'y runru'.

⁵ Bönni' tunë' ca rë'ni yöl-la' bunáchz quequë', tui' ládxi'quë' le nac qui yöl-la' bunáchz quequë', san bönni' tunë' ca rë'nnë'

Dios Bö' La'y, tui' ládxi'quë' le nac queë' Dios Bö' La'y. ⁶ Chqui' rui' ládxi'zru' le nac qui yöl-la' bunáchz queëru', tsaz gatrui', san chqui' rui' ládxi'ru' le nac queë' Dios Bö' La'y, chdë queëru' yöl-la' na'bán gdu len rbözru' dxi ladxí'. ⁷ Núti'tëz nu rui' ladxí'z le nac qui yöl-la' bunáchz qui, cutu rdzag Dios dxi'a, le cutu run nu na' ca rna bë' zxba queë' Dios, len cutu ca' gac gun cni. ⁸ Qui lë ni na', cutu gac lunë' le rdzag ladxë'ë Dios bönni' na' tunë' ca rë'ni yöl-la' bunáchz quequë'.

⁹ Na'a, cutur runli' ca rë'ni yöl-la' bunáchz queëli', san runli' ca rë'nnë' Dios Bö' La'y le zóalenczë' lbi'ili' Lë'. Cutu naquë' queë' Cristo bönni' cuzóalënë' lë' Dios Bö' La'y, Nu rsölë'ë queëru' Cristo. ¹⁰ Chqui' zóalënë' lbi'ili' Cristo, chnatz gdu ca nayá' nabinli' ni'a qui dul-la', san na'a nabánili'-në' Dios Bö' La'y le nunë' lbi'ili' tsahui' Dios. ¹¹ Zoalen lbi'ili' Bö' La'y queë' Dios, Nu na' buspán Jesús lu yöl-la' gut. Lëczë' Dios, Nu buspán Jesucristo lu yöl-la' gut, gunë' ga ubanli' lu gdu ca nayá' nabinli' le ratcz. Cni gunë' le zóalënë' lbi'ili' Dios Bö' La'y.

¹² Qui lë ni na', böcha'a, dë tu le rál-la'ru', san clëg qui yöl-la' bunáchz queëru', cui gunru' ca rë'ni yöl-la' bunáchz queëru' na'. ¹³ Chqui' runli' ca rë'ni yöl-la' bunáchz queëli', tsaz gatli', san chqui', len yöl-la' huac queë' Dios Bö' La'y, runli' ga la'nít le runli' lu yöl-la' bunáchz queëli', gata' queëli' yöl-la' na'bán gdu.

¹⁴ Nacgac zxi'në' Dios yúgu'të nup tun ca rë'nnë' Dios Bö' La'y. ¹⁵ Cutu nuzóë' lbi'ili' leyúbl ca bönni' nadá'ugac quië gadxi gdzöbili' Dios Bö' La'y na' zóalënë' lbi'ili', san chnünë' ga nacli' zxi'në' Dioscz Dios Bö' La'y, len runë' ca' ga rulidzru'-në' Dios, rnaru': "Xúztu'dau'." ¹⁶ Ruzéjni'në' bö' nacczru' Lëczë' Dios Bö' La'y, runë' ga nöziru' nacru' zxi'në' Dios. ¹⁷ Chqui' chnacru' zxi'në' Dios, tsaxxón len Cristo gata' ca' queëru' le naqui queë' Xuzru' Dios. Cni gac queëru' chqui' rzaca' rgui'lenru'-në' tsaxxón Cristo quië tsaxxón len Lë' uzi'ru' xbey yöl-la' yení' queë'.

¹⁸ Runi neda', cutu nac le sáqui'ru' lahui yugu' lë ni rzaca' rgui'ru' na'a tsca nac yöl-la' yení' na' gata' queëru' dza zi'a za'. ¹⁹ Ta'böz yúgu'të le nunë' Dios, sxöni ta'zë ládxi'gac gdxintë dza na' ulu'ë lahui Dios bönni' nacque' zxi'nczë'. ²⁰ Guladöd lu na' le run ga la'nít yúgu'të lë na' nunë' Dios, clëg le glë'nicz gac cni, san le benë' ga nac cni Dios. Benë' ca' ga nac löz qui lë na' nunë' ²¹ ati' lulá yúgu'të le nunë' Dios lu lë na' run ga la'nít. Cni gac, luzí' ca' xbey yöl-la' ruslá le záqui'tsqui na' luzi'ë xbey zxi'në' Dios. ²² Nözüru' ta'zaca' ta'gui'i ga rdxintë na'a dza yúgu'të le nunë' Dios, ca na' rzaca' rgui'nu ngul chzoa soabi' bi'idau' queënu. ²³ Rzaca' rgui'i, clëgz yödzyú ni, san rzaca' rgui'ru' ca' rë'u, zal-la' zóalënë' rë'u Dios Bö' La'y, Nu

nac queëru' le rulu'i rë'u ca ral-la' gacczru'. Rzaca' rgu'ru' tsal ni rbözru' dza ni' ulu'ë lahui Dios nacru' gdu zxi'në', dza ni' unë' ca' gdu ca nayá' nabinru'. ²⁴ Le runru' löz lë ni, nularu' rë'u, san chqui' gac glé'iru' lë na' runru' löz, cutu nac tu le rbözru'. Cutu rbözru' le chl'é'iru'. ²⁵ Na'a, chqui' runru' löz le curlé'iru', lu yöl-la' rböz zxön ladx' rbözru' lei.

²⁶ Lëzca' cni ráclenë' rë'u Dios Bö' La'y cati' rudú ládxi'ru', le cutu nöziru' bi ral-la' gnábiru'-në' Dios, san rudödë' xtídza'ru' lahuë' Dios Lëczë' Dios Bö' La'y, ati' lu yöl-la' rnab yudxi queë' rnëtsca ladxë'ë, tsca le cutu gac nu gna. ²⁷ Dios ruyüë' le yu'u icj ládxi'dau'gac bunách, len nöznë' le rë'nnë' gnë' Dios Bö' La'y na', ati' Lë', ca rë'ncznë' Dios, rudödë' lahuë' Dios xtídza'gac nup náquigac quizi queë' Cristo.

Nadél-li'tër-ru' le zóalenë' rë'u Cristo

²⁸ Nöziru' tu'zi'ë xbey yúgu'të le rac quequë', bönni' na' nadxi'icnë' Dios, bönni' na' bulidzë' lequë' Dios ca nuzoaczë' gunë'. ²⁹ Nup na' gröczë' queë' zí'atël Dios, buzóë' ca' quequë' zí'atël lacquë' tuz ca nacczë' Zxi'në', quie gáctërë' blau Zxi'në' ladj zian böchë'ë. ³⁰ Nup na' buzóë' quequë' zí'atël Dios ca ral-la' lacquë', bulidzë' ca' lequë', ati' yugu' bönni' na' bulidzë', benë' lequë' tsahui', ati' yugu' bönni' na' benë' lequë' tsahui', benë' ga tu'zi'ë ca' xbey yöl-la' yení' queë'.

³¹ ¿Bizxa caz gnaru' na'a ca nacgac lë ni? Chqui' ráclenë' rë'u Dios, cutu ral-la' gádxiru' zal-la' bi lun queëru' bunách. ³² Dios, gdu ladxë'ë bennë' queëru' Zxi'nczë', budödë' lë', gutië' uláz queëru'. Chqui' cni benë' Dios, ¿naru' cu gunntsquë' queëru' tsazxön len Zxi'në' yúgu'të le dë? ³³ ¿Nuzxa caz gac bi uspaga' nup na' gröczë' queë' Dios? Nutu nu gac, le runczë' Dios ga nuhuöacru' tsahui'. ³⁴ ¿Nuzxa caz gac gchugu queëru'? Nutu nu gac, le gutczë' uláz queëru' Cristo, len le nacr blau, bubanë' lu yöl-la' gut, ati' na'a zoë' cuit lë'ë yubél Dios ga náctërë' zxön, rnë' dxi'a uláz queëru' lahuë' Dios. ³⁵ Zal-la' bi rac queëru', nöziczru' nadxi'inë' rë'u Cristo. Nöziru' nadxi'inë' rë'u zal-la' rzaca' rgu'ru',

o zal-la' rsëbi ládxi'ru',

o zal-la' ta'bía ládxi'gac rë'u bunách,

o zal-la' rdunru',

o zal-la' ryadzj le gácuru',

o zal-la' zoa banádx queëru',

o zal-la' ludöddë' rë'u bönni'.

³⁶ Ca nacgac lë ni nayúj lu guich la'y, rna:

Le náquitu' quiu' Li',

Tuntecz bunách ga gattu'.

Nactu' ca bö'cu' zxila',

Nadödcba' lu na' nu gdödi lecba'.

³⁷ Na'a, le zoalen rë'u Nu na' nadxí'i rë'u, nactër löz uxícjru' lu le rac queëru'. ³⁸⁻³⁹ Qui lë ni na' runi neda':
 Cutu bi saqui' gun ga cutur gdxí'inë' rë'u Dios.
 Nadxi'inë' rë'u le náquiru' queë' Xanru' Jesucristo.
 Cutu saqui' gun cni yöl-la' gut o yöl-la' na'bán,
 o yugu' gbaz la'y o nup ta'ná bë',
 o yugu' yöl-la' huac qui tu' xöhui',
 o bíti'tëz bi zoa o bíti'tëz le zi'a za',
 o tu le dë xtsa'l o tu le dë cadxí'l,
 o bíti'tëz bi nunë' Dios.

9

Dios gröczë' queë' bunách Israel

¹ Ru'a didza' gdutë li le náquida' queë' Cristo ati' rajlöz didza' ni le nac queë' Dios Bö' La'y le yu'u icj ládxi'dau'hua'. Cutu rzi' yë'a. ² Ruhui'ntsquida' len rsëbitez ladxa'a ³ le rac ladxa'a guna' ga lulë' böchi' lza'a, bönni' uládz quia'. La'naru' huac len lequë', guë'niczda' ubíj ladxë'ë neda' Dios len ulá'alena' Cristo. ⁴ Nacquë' zxi'n xsoë' Israel bönni' uládz quia' na', ati' Dios bë'ë lequë' latj lacquë' zxi'nczë'. Gzoalen lequë' yöl-la' yení' queë' Dios, ati' Dios budödë' lu na'quë' didza' rucán' tsahui' lenca' zxba queë'. Bulidzë' lequë' quie' la'yíj ládxi'quë' Lë', len bë'lenë' lequë' didza' yugu' le gzxi' lu në'ë Dios gunë' le gac len bunách. ⁵ Nacquë' zxi'n xsoaquë' xuz xtau'tu' Abraham len Isaac len Jacob, ati' ladj di'a dza quequë', ca nac yöl-la' bunách queë', guljë' Cristo, Nu naccz Dios len rna bé'inë' yúgu'të. Ractecz queë' yöl-la' ba. Ca' gac.

⁶ Zal-la' cutu nazi' lu na'quë' Cristo yúgu'të bönni' uládz quia', cutu ral-la' gnaru': "Daduz böac xtidzë'ë Dios." Clëg yúgu'të zxi'n xsoë' Israel nacquë' gdu bunách Israel, nup nácquigac queë' Dios. ⁷ Zal-la' guljquë' zian zxi'n xsoë' Abraham, cutu glaquë' gdu zxi'n xsoë' Abraham yúgu'të', san guc ca na' nayúj lu guich la'y, rna: "Yugu' zxi'n xsoë' Isaac lac gdu zxi'n xsu'." ⁸ Cni nac, nup nacgac zxi'në' bönni' náquinë' queë' Dios, clëg yúgu'të' nacquë' zxi'në' Dios. Lëzca' cni, nacgac gdu zxi'n xsoë' Abraham nupz na' naljgac ni'a qui lë na' gzxi' lu në'ë Dios. ⁹ Lë na' gzxi' lu në'ë Dios unödzejë' queë' Abraham rna cni: "Yetú iz na'a dza huöda', ati' Sara quiu' uzoanu-bi' tubi' bi'i bönni'dau'."

¹⁰ Clëgz lë ni guc cni, san lëzca' cati' Rebeca ni' nua'nu-bi' yugu' bi'i bönni'dau' queë' Isaac, xuz xtau'tu', ¹¹⁻¹³ cati' ni' zi'a laljbi' len cutu bi núnicbi' le nac dxi'a o le cunác, Dios gudxë'-nu Rebeca na', gnë': "Bi'i bönni' zi'al quiu' gunbi' xchinbi' bi'i buróp." Didza' ni rajlöz lë na' nayúj lu guich ca gnë' Dios, rna: "Bdxi'ida'-në' Jacob, len clëg Esaú." Cni guc,

bugá'n tsutsu le buzóë' tsaz Dios ca nac lë na' chgröczë'. Qui lë ni na' cutu rac cni ni'a qui tu le gac lun bunách, san nac cni le rböczë' Dios nu rulidzë'.

¹⁴ ¿Bizxa caz gnaru' na'a? ¿Naru' runtsë' Dios le cunác? Cutu ca' runë' cni. ¹⁵ Dios gudxë' Moisés, gnë': "Huechi' ladxa'a nu rë'nda' huechi' ladxa'a, len udúl-li'da' nu rë'nda' udúl-li'da'."

¹⁶ Qui lë ni na', cutu rac cni ni'a qui le t'ë'nicz bunách, o le runë' bayúdx bönni', san nac le rë'ncznë' Dios, ruhuechi' ladxë'ë bunách. ¹⁷ Ca nac lë ni nayúj lu guich la'y ca na' Dios gudxë' Faraón, gnë': "Qui lë ni na' buzóa' li' ga rna bë'u quië ulu'a lahui yöl-la' huac quia' ga zu', len guna' ga lumbë' le naca' bunách gdu'të yödzyú." ¹⁸ Cni nac, Dios ruhuechi' ladxë'ë nu rë'ncznë', len lëzca' cni runë' zid icj ládxi'dau'huë' nu bönni' rë'nnë' gunë' zid icj ládxi'dau'huë' bönni' na', ca na' benë' queë' Faraón na'.

¹⁹ Na'a guiëli' neda': "Chqui' cni nac, ¿bizx quië ruspaguë'ë bunách zxguia' Dios? ¿Nuzxa caz gac tá'baga' le rë'ncznë' Dios gunë'?" ²⁰ Cutu ca' nac cni. ¿Nuzxa caz li' rutság yudxnu' Dios? ¿Naru' huactsa guië bönni' huen rö'ö tu yusu' náquini yu, gna: "¿Bizx quië benu' neda' cni"? ²¹ ¿Naru' cu dë lu në'ë bönni' huen rö'ö gunë' qui guna' na' tu yusu' nu ugún lei dxin ga lna', len qui la' guna' na'z gunë' yetú yusu' nu ugún lei dxin ga cunác lna'?

²² Rë'ncznë' Dios ulu'ë lahui ca gunë' zxguia' le cunác len gunë' ga gac bë' yöl-la' huac queë', san lu yöl-la' rböz zxön ladx' queë' bia' blenë' bönni' ni' ral-la' gchuguë' quequë', nup na' nabága'gac zxguia', le run bayúdx usnitië' lequë'. ²³ Cni runë' Dios quië gac bë' nactër lsaca' yöl-la' ruzá' ladx' queë', lë na' rulu'ë lahui laugac nup na' ruhuechi' ladxë'ë, nup na' buzóë' quequë' zí'atël luzi'ë xbey yöl-la' yení' queë'. ²⁴ Bunách cni bulidzë' Dios. Clëgz bulidzë' netu', bunách judío, san lëzca' bulidzë' bunách gza'a. ²⁵ Ca nac lë ni nayúj lu guich la'y ca na' bë'ë didza' Oseas uláz queë' Dios, gnë':

Nup cunacgac bunách quia',

Gu'a lagac: bunách quia'.

Ati' nup na' cutu bdx'ida',

Gu'a lagac: nup nadxi'ida'.

²⁶ La' na'z ga gnia' quequë':

"Cutu nacli' bunách quia'"

Ni' si' laquë': "Yugu' zxi'në' Dios ban."

²⁷ Na'a, ca nac quegac zxi'n xsoë' Israel, Isaías gnë':

Zal-la' la'yán zxi'n xsoë' Israel,

Lacquë' tsca rö' yuzx ra' yegu,

Lulë' nababzë'.

²⁸ Xanru' la' guntë' ga utság dëra

Le bchuguë' quegac bunách yödzyú ni.

29 Lëzca' cni bë'ë didza' zí'atël Isaías, gnë':
 Dios, Xanru' uná bë' gdu,
 La'naru' cu buca'në' queëru' yugu' xzi'n xsoaru',
 Uga'nru' ca yödZ Sodoma len Gomorra,
 Yugu' yödZ na' busnitië' Dios.

Bunách Israel len didza' dxi'a

30 ¿Bizxa caz gnaru' na'a? Chguladél-li'në' nuhuöacquë' tsahui' lahuë' Dios bönni' cunababquë' Israel len cutu gulazú gulabö'ë luhuöaquë' tsahui' lahuë' Dios, san nuhuöacquë' tsahui' le ta'yejlë'ë Dios. 31 Na'a, zal-la' gulazú gulabö'ë bönni' Israel lunë' ca rna bë' zxba queë' Dios, le ral-la' gun ga lacquë' tsahui', cutu bdél-li'cnë' le ral-la' gata' quequë' le tunë' ca rna bë' zxba na'. 32 ¿Bizx quië na' guc cni? Cni guc, le cutu glunë' cni lu yöl-la' rejle' quequë' Dios, san racz quequë' glë'nnë' lunë' ca rna bë' zxba na', ati' qui lë ni na' gulachíxinë', o huac gnaru': Yajchégu'quë' lu lë na' nazí' lei: Guiöj Ga Nu Rajchegu'. 33 Ca nac lë ni nayúj lu guich la'y, rna: Gul-yú. Uzóa'-në' yödZ Sión bönni' Gaquë' ca guiöj ga nu tsajchegu', Guiöj na' gun ga nu gchixi gnigui. Nu tsejlë' Lë', cutu ca' utuí'i nu na'.

10

1 Böcha'adau', le rzë ladxa'a len le rnaba' lahuë' Dios gunë' quegac bunách Israel nac gunë' ga lulë'. 2 Runa' lna' lau quequë', gdu ládxi'quë' tui' ládxi'quë' Dios, san clëg len yöl-la' rejni'i gdu. 3 Cutu nözcne' ca runë' Dios, runzë' ga nacru' tsahui', san të'nnë' lun cuinquë' tsahui' racz quequë', len cutu ta'cu'ë nöxj ládxi' lahuë' Dios quië gac gunë' lequë' tsahui'. 4 Budx benë' Cristo le rë'ni gun zxba queë' Moisés, benë' ga gac luhuöac tsahui' yúgu'të nup la'yejlë' Lë'.

5 Ca nac qui nu huöac tsahui' le run ca rna bë' zxba queë' Dios, buzujë' lu guich Moisés le rna cni: “Bönni' na' gunë' gdu'të ca rna bë' zxba na', soë' gbanë' le gunë' cni.” 6 Na'a, ca nac qui nu huöac tsahui' le rejle' Dios, rna cni: “Cutu gnau' lu icj ládxi'da'u, cugnáu': ¿nuzxa caz cuen ni' yehua' yubá?”, lë na' nac, quië nu gun ga huötjë' Cristo, 7 len cutu gnau': “¿Nuzxa caz huötj ga dë latj qui nup chnatgac?”, lë na' nac, quië nu gun ga cuenë' Cristo, urujë' lu yöl-la' gut. 8 Na'a, ¿bizxa caz rna? Cni rna: “Gal-la' ga zu' zoacz xtidzë'ë Dios. Lu ru'u len lu icj ládxi'da'u zoa xtidzë'ë na'.” Lë ni nac didza' qui le réjlë'ru' Dios runtu' lban qui, rnatu': 9 “Chqui' didza' gu'u gac bë' Jesús naquë' Xanu', len huayéjlë'u gdu ladxu'u Dios buspanë' Lë' lu yöl-la' gut, uláu' li'.” 10 Lu icj ládxi'dau'ru' réjlë'ru' Jesús quië

gacru' tsahui' ati' len didza' rui'ru', rului'ru' lahui le naquë' queëru' Jesucristo quië ularu'.

¹¹ Nayúj lu guich la'y le rna: "Cutu ca' lutu'í' yúgu'të nup ta'yejlë' Lë'." ¹² Dios, la' tuz ca rui' ladxë'ë yugu' bönni' judío lenca' bönni' gdutë yödzyú, le naquë' Xanquë' yúgu'të' lëczë' Xanru', len napsquë' bí unödzyë' quegac yúgu'të nup tu'líd Lë'. ¹³ Ca nac lë ni nayúj lu guich la'y, rna: "Lulá yúgu'të nup lulíd Lë' Xanru'." ¹⁴ ¿Nacx gac lulidzë' Lë' chqui' cutu ta'yejlë'ë Lë'? ¿Nacx gac la'yejlë'ë Lë' chqui' gatga gulayönnë' ca nac queë'? ¿Nacx gac la'yönnë' chqui' nutu nu zoa nu gun lban lauquë'? ¹⁵ ¿Nacxcz gac lunë' lban chqui' nutu nu gsöla' lequë'? Ca nac lë ni nayúj lu guich, rna: "Bica' bagac nup na' la'dxinë' ga nacuá' bönni' rjenquë' lban qui le rbequi dxi ládi'ru', len tunë' lban qui didza' dxi'a."

¹⁶ Na'a, clëg yúgu'të' gulazí' lu na'quë' didza' dxi'a. Ca nac lë ni, Isaías gnë': "Xan, ¿nuzxa caz gyejlë' le bentu' lban qui?" ¹⁷ Cni nac, la'yejlë' Lë' nup la'yöni, ati' lë na' ral-la' la'yöni nac xtidzë'ë Cristo.

¹⁸ Na'a rnia': "¿Naru' cu gulayönnë'?" Le nactë gulayönnë', ca na' nayúj lu guich la'y, rna: Gdütë yödzyú gulayön chi'iquë'; Yúgu'të latj guladxín xtidza'quë'.

¹⁹ Lëzca' rnia': "¿Naru' cu gláquibe'inë' lë ni bönni' Israel?" Le nactë gláquibe'inë' lei. Ga rzu lau, bë'ë didza' uláz queë' Dios Moisés, gnë':

Guncza' ga uzxé'ili',

Le gdxí'ida' bunách cunababgac lbi'ili'.

Ni'a quegac bunách cuta'yejni'í' guna' ga leyli'.

²⁰ Gdöd ni' guctsqüë' rugu ladxí' Isaías na', bë'ë didza' uláz queë' Dios, gnë':

Guladzöli neda' nup cutu gulaguíl neda'.

Buluí' lahua' lauquë' bönni' cutu gulanabë' neda'.

²¹ Na'a, ca nac quequë' bönni' Israel, bë'ë didza' uláz queë' Dios Isaías na', gnë': "Gdu dza bulí na'a, bulidza' bunách cutún ca rna xtidza'a len ta'dá'baga' neda'."

11

Nup nulagac ladj bunách Israel

¹ Na'a rnia': ¿Naru' nubíj ladxë'ë bunách Israel Dios? Cutu ca' nac cni. Neda'cza' naca' bönni' Israel. Naca' xxi'n xsoë' Abraham, len nababa' di'a dza queë' Benjamín, xxi'nczë' Israel na'. ² Dios cutu nubíj ladxë'ë bunách queë', nup na' gröczë' queë' dza ni'të. ¿Naru' cu nözili' lë na' nayúj lu guich la'y ca na' benë' Elías? Bulidzë' Dios len buquíë' bunách Israel, gnë': ³ "Xan, chguludödcde' bönni' glu'ë didza' uláz quiu',

len guluquindjě' yugu' bcugu la'y quiu' ga buzégui'gactu'-ba' lau' Li' böa' bēdxau'. Tuza' neda' naga'na' quiu', ati' tē'nnē' ludōddē' ca' neda'." ⁴ Na'a, ¿bizxa didza' bubi'ē Dios? Cni gnē': "Nun chí'igaccza'-nē' quia' tsonnlalj yu chí gayu'ē bōnni' cutu tu'zechu zxibquē' lau bdau' guiōj na' nazí' lei Baal." ⁵ Lēzca' cni nac dza ni zoaru' na'a, naga'ngac la'gac bunách Israel, nup na' grōczē' queē' Dios le ruzá' ladxē'ē cni quequē'. ⁶ Chqui' nac le ruzá' ladxē'ē cni quequē', cutu nac ni'a qui tu le gac lunē'. La'naru' guc ni'a qui tu le gac gunru', lē na' ruzá' ladxē'ē queēru' Dios cutur gac tu le ruzá' ladxē'ē queēru'.

⁷ ¿Bizxa caz gnaru' na'a? Lē na' gulaguiljē' bōnni' Israel, cutu guladél-li'nē', san chguladél-li'nē' lei nup ni' grōczē' queē' Dios, ati' yezíca'rē' na', Dios benē' zid icj lādxi'dau'quē'. ⁸ Ca nac lē ni nayúj lu guich la'y, rna: "Dios benē' ga nacquē' chul nit." Cni benē', len zal-la' gac la'lé'inē' le runē' len la'yōnnē' xtidzē'ē, cutu ca' nayéjni'cnē'. Cni nac quequē' ga rdxintē dza ni zoaru' na'a. ⁹ Ca nac lē ni bē'ē didza' ca' David, gnē':

Luhuōác le la'zōn lequē' lni quequē'

Len ca tu yal-lj ga la'rōlinē'.

Lac ca' le lun ga la'chíxinē',

Len ca tu le uzí' la lequē'.

¹⁰ La'chúl yōj lauquē', cui la'lé'inē',

Len tsaz la'yechu cúdzu'quē' lu'ē yua'.

Ca gac lulá bunách cunacgac judío

¹¹ Na'a rnia': ¿Naru' gulachíxinē' bōnni' judío ga bdxintē gulanitiē' tsaz? Cutu ca' guc ca', san guladá'baguē'ē xtidzē'ē Dios, ati' na'a Dios ru'ē latj lulá nup cunacgac judío quiē gunē' ga luzxé'inē' lequē' bōnni' judío. ¹² Le glunē' bōnni' judío, gulachíxinē', ben ga bdxin quegac bunách yōdzlyú ni le nac ca tu yōl-la' tsahui'. Chqui' cni guc, guta' yōl-la' tsahui' quegac nup cunacgac judío le gulanitiē' bōnni' judío, szxōnitēr gata' quegac bunách yōdzlyú ni cati' luhuōaquē' queē' Dios bōnni' judío na'.

¹³ Na'a rēpa' lbi'ili' cunacli' judío, rnia': Le naca' gbaz nasōlē'ē Dios laugac nup cunacgac judío, runa' zxōn lē na' dē lu na'a ¹⁴ quiē nazx ca' huac guna' ga luzxé'inē' lbi'ili' bōnni' uládz quia', len cni guna' ga lulē' la'quē'. ¹⁵ Chqui' guluhuōác queē' Dios bunách nacuá' gdu yōdzlyú le gulunitiē' xlatjqūē' bōnni' judío, szxōnitēr gata' quegac bunách yōdzlyú na' cati' luhuōaziē' xlatjqūē' na'. Gac ca rac cati' tu'bán nup chnatgac. ¹⁶ Chqui' rgu'ru' quizi queē' Dios cua nildau' rubijru' zi'al, lēzca' cua na' nagá'n nac quizi queē', len chqui' uzoaru' quizi queē' Dios luí yag, lēzca' lac quizi queē' xzuza' nē'i yag na'.

¹⁷ Nacquē' la'quē' bōnni' judío ca xzuza' nē'i tu yag olivo narúgugac, ati' lbi'ili', ca xzuza' nē'i tu yag olivo gui'a, yajta'li'

yag olivo dxi'a na', buazli' xlatjgac nup na' grúgugac, len ruzi'li' xbey luí len xchöni yag olivo dxi'a na'. ¹⁸ Qui læ ni na', cutu gun ba zxön cuinli', cu uzoali' tsla'l nup nacgac ca zxuza' në'i na' narúgugac. Chqui' run ba zxön cuinli', ral-la' gnözili' clëg lbi'ili' rugáguli' luí yag na', san luí yag na' rugagu lbi'ili'.

¹⁹ Nazx ca' gnau': "Gularugu zxuza' në'i yag na' quië gac tsazia' neda' xlatjgac." ²⁰ Nactë didza' ru'u, san gularuguë' le cutu gulayejlë'ë ati' yajta'u li' yag na' le réjlë'u Dios. Qui læ ni na', cutu ral-la' gun ba zxön cuinu', san ral-la' gádxinu' Dios. ²¹ Chqui' benë' leygac zxguia' Dios, nup na' nacgac gdu zxuza' në'i yag dxi'a na', gunë' zxguia' ca' li'. ²² Byutsca' na'a ca naquë' dxi'i ladxi' Dios, len ca runtsquë' ca' zxguia'. Le nactë runtsquë' zxguia' nup na' gulachixi, san naquë' dxi'i ladxi' len li'. Qui læ ni na', ral-la' gúnteczu' le rajlöz yöl-la' dxi'i ladxi' queë' na', cui gchuguë' ca' li' lu yag queë' na'. ²³ Lëzca' cni gac quequë' chqui' cutu luga'në' lu yöl-la' curejlë' quequë', tsajta'quë' leyúbl lu yag na', le napë' Dios yöl-la' huac gunë' ga tsajta'quë' lei leyúbl. ²⁴ Nacu' li' ca zxuza' në'i grugu lu yag olivo gui'a len yajta'u yag olivo dxi'a ga nutu nu udá' zxuza' në'i yag gui'a. Szxönitër huac quequë', nup nacgac ca zxuza' në'i gdu qui yag dxi'a na', huac tsajta'quë' leyúbl lu yag quégacczë' na'.

Ca gac lulá bunách Israel

²⁵ Bõcha'adau', rë'nda' gnözili' læ ni bgachi', cui gun ba zxön cuinli' ca nac yöl-la' rejni'i queëli'. Guluhuóac zid ladxi' la'gac bunách Israel, ati' cni lacquë' ga gdxinr dza chnayazgac ga rna bë'ë Dios yúgu'të bunách cunacgac judío, nup na' ral-la' lulá. ²⁶ Töd na' gata' latj lulë' ca' yúgu'të bönni' Israel, ca na' nayúj lu guich la'y, rna:

Gruj SióN Nu ruslá,

Len ugúa le cunác nungac zxi'n xsoë' Jacob.

²⁷ Lë ni nac didza' dzag gúnlena' lequë'

Cati' ugúa' dul-la' nabága'quë'.

²⁸ Cni nac, guladá'baguë'ë didza' dxi'a ati' Dios nubíj ladxë'ë lequë' quië gac ulali' lbi'ili', san nadxi'inë' ca' lequë' Dios, le gröczë' queë' xuz xtau'quë'. ²⁹ Tsaz runödzjë' Dios le runödzjë', len tsaz rulidzë' bunách. ³⁰ Ca na' nac queëli', zí'atël cutu benli' ca rna xtidzë'ë Dios, ati' na'a ruhuechi' ladxë'ë lbi'ili' Dios le cutu glunë' ca rnë' bönni' judío, ³¹ lëzca' cni nac quequë' na'a, cutu tunë' ca rnë' Dios, san cni gacz ga gdxinr dza huechi' ladxë'ë lequë' Dios, le ruhuechi' ladxë'ë lbi'ili' na'a. ³² Dios bubíj ladxë'ë yúgu'të bunách quië la'dá'baguë'ë xtidzë'ë, quië gac huechi' ladxë'ë yúgu'të'.

³³ Zxöntër nac yöl-la' tsahui' queë' Dios, læ na' nac yöl-la' rac zxön len yöl-la' rejni'i queë'. Nutu nu gac tsejni'i le nuzóë'

Dios gunë', len cutu gac nu gnözi yugu' le runë' Dios. ³⁴ ¿Nuzxa caz gyejni'i le gza' ladxë'ë Xanru'? ¿Nuzxa caz buzejni'i Lë'? ³⁵ ¿Nuzxa caz bi bunödzej queë' Dios quië gun bayúdx bi ubi'ë Dios qui? ³⁶ Yúgu'të le dë narujgac lu në'ë Dios, len tac lu në'ë, len nacgac quië uzi'ë xbeygac. Gactecz queë' Dios yöl-la' ba. Ca' gac.

12

Ral-la' udöd cuinru' quizi queë' Dios

¹ Böchi' lza'adau'. Ruhuechi' ladxë'ë rë'u Dios. Qui lë ni na' ráta'yua' lauli' udöd cuinli' lu në'ë Dios, gacli' ca tu le nac ban rgu'ru' lu në'ë Dios, quië gacli' quizi queë', le gac tu le gdzag ladxë'ë Dios. Lë ni ral-la' gunli', le rajlöz le rej ládi'ru'-në' Dios. ² Cutur gunli' la' tuz ca tun bunách dza ni zoaru' na'a, san gul-gác bunách cub le nucubë' Dios icj ládi'dau'li'. Gul-gún cni quië gac gnözili' le nac dxi'a rë'nnë' Dios gunli', lë na' rdzag ladxë'ë, len le nac gdu.

³ Na'a, le zoa le buzá' ladxë'ë quia' Dios, rëpa' yúgu'tëli': Cutu gun ba zxön cuinli', le cural-la' gunli', san ral-la' gacli' nöxj ládi' ca rbequi icjli', tsca nac yöl-la' rejle' queëli' Dios le bennë' qui queëli'. ⁴ Ca na' nac tuz gdu ca nayá' nabinru', zal-la' zian le nagudi' dzáglenru', len clëg tuz dxin tun yúgu'të le zian na' nagudi' dzáglenru', ⁵ lëzca' cni nac queëru'. Zal-la' zianru' zoaru', nacru' ca tuz le nayá' nabinru' le nacru' tuz len Cristo, ati' qui lë ni na' yúgu'tëru' nacru' tuz turu' len yeturu'.

⁶ Tu turu' dë lu na'ru' tu le bennë' queëru' Dios, ati' nadza'gac tu tu tsca nac le buzá' ladxë'ë qui queëru'. Bönni' na' Dios bunödzejë' queë' gu'ë didza' uláz queë', tsca rejle'ë Lë', ral-la' gu'ë didza' bönni' na'. ⁷ Bönni' na' Dios bunödzejë' queë' gunë' xchinë', dxí'adau' ral-la' gunë' dxin na'. Bönni' na' Dios bunödzejë' queë' usëdnë' bunách, dxí'adau' ral-la' usëdnë' bunách. ⁸ Bönni' na' Dios bunödzejë' queë' uzéjni'në' bunách, dxí'adau' ral-la' uzéjni'në' lequë'. Bönni' bi unödzejë' qui nu yubl, gdu ladxë'ë ral-la' unödzejë'. Bönni' rna bé'inë' bunách, gdu ladxë'ë ral-la' gunë' cni. Bönni' ráclenë' lzë'ë, len yöl-la' rudziji ral-la' gunë' cni.

Yugu' le ral-la' gun nu naqui queë' Cristo

⁹ Ral-la' gdxi'ili' lza'li' gdu ládi'li'.

Gul-cuasi le cunác.

Gul-güi' ládi'li' gunli' le nac dxi'a.

¹⁰ Gul-dxi'i-cnë' lza'li' ca nadxí'igacli'-në' böchi'czli'.

Ca runli'-në' ba la'n lza'li' ral-la' gunli' ga gacrë' blau lza'li' ca nacli' la' cuinzli'.

¹¹ Gul-tiptecz ládi'li' len cutu gacli' zxhuëd.

Gul-gún xchinë' Xanru' gdu ládi'li'.

¹² Gul-dziji le zoa le runli' löz.

Gul-cöz zxön ladxi' cati' bi rzaca' rgui'li'.

Gul-lídztecze' Dios.

¹³ Gul-nödzej quegac bunách queë' Cristo tsca nayadzjcnë'.

Gul-güi' latj ga la'cuá' nup ta'dxín queëli'.

¹⁴ Gul-náb-në' Dios gunë' dxi'a quegac nup ta'bía ládxi'gac lbi'ili'.

Gul-náb gac dxi'a quequë', len cutu udxiali' lequë' dö'.

¹⁵ Gul-dzójilen nup tu'dziji.

Gul-cödxlen nup ta'bödx.

¹⁶ Gul-gác tuz len lza'li'.

Cutu gun ba zxön cuinli', san gul-gún-que' tsazxön bönni' nöxj ladxi'.

Cutu gáquili' chnadél-li'li' yöl-la' rejni'g du.

¹⁷ Nutu nu ubi'ili' qui, cu gua'li' dö' qui nu rua' dö' queëli'.

Gul-gún dxi'a quegac yúgu'të bunách.

¹⁸ Chqui' huac, tsca sáqui'li', gul-cöz dxi'a len yúgu'të bunách.

¹⁹ Böchi' lza'adau', cutu uzí' lali' bunách la' lbi'izli', san gul-güi' latj ubi'ë Dios quegac bunách na', le nayúj lu guich la'y le rna: “Néda'cza' uzí' la'. Neda' ubi'a quegac bunách.” Cni gnë' Xanru' Dios. ²⁰ Lëzca' cni rna: “Chqui' zoë' bönni' curdzaguë' li' dxi'a len rdunë', bë'ë le gahuë'. Chqui' rbidxë' nis, bë'ë le gui'jë'.” Cati' gunu' cni, gunu' ga utui'në' bönni' na'. ²¹ Cutu gu'u latj uxícj li' le cunác, san buxícj le cunác na', ugunu' dxin le nac dxi'a.

13

¹ Yúgu'tëli' ral-la' gunli' ca ta'në' bönni' yúlahui'. Dioscz budödë' lu na'quë' yöl-la' uná bë' napquë', len nucu'ë xlatjqüë' bönni' ni dë lu na'quë' yöl-la' uná bë'. ² Qui lë ni na', nu rdá'baga' yúlahui' rdá'baga' le nuzóë' Dios, ati' nup ta'dá'baga' cni, grugu quegac. ³ Nacu'ë bönni' yúlahui', clëg quië luzeynë' ba nadx nu run le nac dxi'a, san quië luzeynë' ba nadx nu rua' dö'. Chqui' rënnu' gunu' ga cutu luzeynë' li' ba nadx, ben le nac dxi'a, ati' uruju' dxi'a lauquë'. ⁴ Naquë' bönni' yúlahui' ni'a në'ë Dios quië gáclenë' li', san chqui' runu' le cunác, ral-la' gádxinu', le cutu nu'ë daduz xuyág yúlahui'. Naquë' ni'a në'ë Dios quië uzí' lë', gunë' zxguia' nu rua' dö'. ⁵ Qui lë ni na' run bayúdx gunli' ca rnë' bönni' na' dë lu në'ë, clëgz le budödë' Dios lu në'ë gunë' lbi'ili' zxguia', san lëzca' quië soa dxiz ládxi'dau'li' lahuë' Dios. ⁶ Qui lë ni na' ca' rguizxj lazli' qui yúlahui', le nacquë' bönni' yúlahui' ni'a në'ë Dios len tunë' le nudödë' lu na'quë'.

⁷ Gul-quízxj yúgu'të bunách le ral-la'li' quequë'. Gul-quízxj lazli' lu na' nu ral-la' uquízxj lazli'. Gul-quízxj dumí nu ral-la' quízxjli'. Gul-gadxi nu ral-la' gádxili', len gul-gún ba la'n nu

ral-la' gunli' ba la'n. ⁸ Nutu nu bi ral-la' gál-la'li' qui, san tuz ral-la' gdxí'ili' lza'li', le chben gdu ca rna bē' zxba queē' Dios nu nadxí'i lzē'i. ⁹ Cni ta'ná bē' zxba na': Cutu gunu' dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na'.

Cutu gdöddu' bunách.

Cutu cuanu'.

Cutu gneu' qui lza'u le cunác.

Cutu sē ladxu'u le dē qui lza'u.

Yugu' zxba ni len yúgu'tē zxba yezica', udx gun nu run ca rna didza' rna cni: "Bdxí'i lza'u ca nadxí'i cuinu'." ¹⁰ Nu na' nadxí'i lzē'i cutu bi run qui lzē'i le cunác. Cni nac, nu na' nadxí'i lzē'i run gdu ca rna bē' zxba queē' Dios.

¹¹ Gul-gún cni le nōzili' ca rac dza ni zoaru' na'a, len nōzili' ca' chbdxín dza uspán ládxi'li' ca rubán nu chgux, le chzoar gal-la' dza ularu' lu le cunác ca guc cati' ni' gzu lauru' réjlē'ru' Cristo. ¹² Ga zoaru' na'a nac ca chdzö'l, ati' chzoa tōd rēl na', san ga na' zoē' Cristo nac ca lahui' dza ati' chzoa tsajsoaru' ni'. Qui lē ni na' ral-la' uca'nru' le tun bunách ga chul xōhui'. Ca na' rugacu cuinē' le run chí'i lē' lu gdil-l bönni' rijē' gdil-l, ral-la' taru' lu yení' queē' Dios, le gun chí'i rē'u lu na' tu' xōhui'.

¹³ Quiē gunru' cni ral-la' gunru' dxi'a ca ral-la' gun nu rda lahui' dza. Cutu ral-la' súdxiru' len cutu gágulē'ru'. Cutu ral-la' gunru' le cunác len clēg le gun ditj rē'u. Cutu ral-la' tíl-lenru' lza'ru' len cutu uzxé'iru' lza'ru'. ¹⁴ Na'a, ral-la' un cuinli' lu icj ládxi'dau'li' ca naquē' Xanru' Jesucristo, len cutu güi' ládxi'li' gunli' le rzē ládxi'li' lu yöl-la' bunáchz queēli'.

14

Cutu si' quídza'ru' böchi' lza'ru'

¹ Gul-güí' latj gun tsazxōn lbi'ili' nu rejlē' Cristo zal-la' cutu nac gdu ca rejlē' Lē' nu na'. Cutu tíl-lenli' nu na' ca nacgac le runi nu na' huac nu gun. ² Ca nac lē ni, nacu'ē bönni' runi lequē' huac lahuē' yúgu'tē le tagu bunách, san yela'quē' bönni', cunác gdu ca ta'yejlē'ē Cristo, tahuē' tuz le raz ruzoaru'. ³ Na'a, bönni' na' rahuē' yúgu'tē cutu ral-la' uzóē' tsla'l bönni' cutu rahuē' yúgu'tē, len lēzca' cni, bönni' na' cutu rahuē' yúgu'tē cutu ral-la' si' quidzē'ē bönni' na' rahuē' yúgu'tē, le nazí' lu nē'ē Dios gropē' bönni' na' ta'yejlē'ē Cristo. ⁴ ¿Nuzxa caz li', rzi' quidzu'u bönni' huen dxin qui nu yubl? Bönni' na' naquē' huen dxin queē' Dios, lahuē' Xanczē' urujē' tsahui' o cutu urujē' tsahui'. Urujē' tsahui' lahuē' Dios, le gunczē' Xanru' Dios ga urujē' tsahui'.

⁵ Nazx ca' zoē' bönni' runrē' zxōn tu dza ca runē' zxōn yezica' dza, ati' bönni' yubl, tuz ca runē' zxōn yúgu'tē dza. Tu turu' ral-la' usédtscaru' chqui' nac dxi'a le runru'. ⁶ Bönni' na' runē' zxōn tu dza, runē' lei zxōn quiē tsej ladxē'ē Xanru', ati'

bönni' na' cutu runë' zxön dza na', quië tsej ladxë'ë Xanru' cutu runë' zxön dza na'. Lëzca' cni, bönni' na' rahuë' yúgu'të, rahuë' cni quië tsej ladxë'ë Xanru', le rë'ë Dios: “Xclenu’”, ati' bönni' na' cutu rahuë' yúgu'të, cutu rahuë' lei quië tsej ladxë'ë Xanru', len rë'ë ca' Dios: “Xclenu’.”

⁷ Cutu zoë' nabanë' queëzë' nitúë' bönni' ladjru' rë'u, len cutu ratië' queëzë' nitúë' bönni'. ⁸ Chqui' zoaru' nabanru', quië tsij ládi'ru'-në' Xanru' zoaru' nabanru', len chqui' gatrú', quië gac yöl-la' ba queë' Xanru' gatrú'. Cni nac, chqui' zoaru' nabanru' o chqui' gatrú', náquiczru' queë' Xanru'. ⁹ Qui lë ni na' ca' gutië' Cristo len bubanë', quië gaquë' Xangac nup chnatgac len nup nabangac.

¹⁰ Na'a li', ¿bizx quië rulág yudxu' böchi' lza'u? ¿Bizx quië ruzú' tsla'l böchi' lza'u? Yúgu'tëru' gdxinru' lahuë' Cristo ga cuequi xbeynë' rë'u. ¹¹ Ca nac lë ni nayúj lu guich la'y, rna: Rnë' Xanru': “Ni'a quia' neda'cza', Luzechu zxibgac lahua' neda' yúgu'të bunách. La'guixjö' yalj lulu naca' Dios.”

¹² Cni nac, cuequi xbeynë' yúgu'tëru' Dios.

Cutu gunru' ga gchixi gnignë' böchi' lza'ru'

¹³ Qui lë ni na', cutur ral-la' ulág yudxru' lza'ru', san ral-la' gun yudxru' cui gunru' ga gchixi gnignë' böchi' lza'ru', len cui gunru' ga gunë' dul-la' lza'ru' na'. ¹⁴ Nöczda' cutu bi dë le ráguru' le gac gun ga cutur nacru' dxi'a lahuë' Dios, ati' rajlöz lë ni didza' bë'ë Xanru' Jesús. Chqui' ráquinë' bönni', zoa bi gac gun ga cutur naquë' dxi'a lahuë' Dios, queë' bönni' ni, cni nac. ¹⁵ Chqui' rushui'nnu' böchi' lza'u, le ragu' le runi lë' cural-la' gáguru', cutu runu' ca ral-la' gun nu nadxi'i böchi' lzë'i. Cutu bi ral-la' gagu' le gun ga gac chop ladxë'ë bönni' na', gutië' Cristo uláz queë'. ¹⁶ Qui lë ni na', cutu bi gunli' le gun ga la'në xöhui' bunách qui le runi lbi'ili' nac dxi'a. ¹⁷ Catí' rna bé'inë' rë'u Dios, cutu rui' ládi'ru' le gui'j gáguru', san rui' ládi'ru' gacru' tsahui' len soaru' dxi ládi', len udzójiru', yugu' le gac gunru' le zóalenë' rë'u Dios Bö' La'y. ¹⁸ Núti'tëz nu run xchinë' Cristo ca nacgac lë ni, run le rdzag ladxë'ë Dios, ati' urúj dxi'a laugac bunách.

¹⁹ Qui lë ni na' ral-la' gunru' le lun ga gata' quegac bunách le rbequi dxi ládi'ru', len le lun tsutsu turu' yeturu' ca réjlë'ru' Cristo. ²⁰ Cutu bi ral-la' gagu' le gun ga gac chop ládi' nu na' nuzóë' Dios. Nactë le ta'ná bunách: “Yúgu'të dë latj gáguru’”, san gunru' le cunác chqui' gunru' ga gchixi gnignë' lza'ru' ni'a qui lë na' ráguru'. ²¹ Dxi'ar gac cutu gagu' bëla' len cutu gui'ju' xisi uva, len cutu bi gunu' le gun ga gchixi gnignë' böchi' lza'u, o le gun ga gac chop ladxë'ë, o le gun ga huöta' ggul ladxë'ë ca réjlë'ë Cristo. ²² Chqui' réjlë'u dë latj bi gunu', ral-la' gunu'

cni lahuë' Dios ga zu' tuzu'. Bica' ba bönni' na' cutu ruxõs lë' lãdxi'dau'huë' ni'a qui lë na' runi lë' dë latj gunë', ²³ san bönni' na' rac chop lãdxë'ë ni'a qui le rahuë', nabaguë'ë zxguia', le runë' le cutu runi lë' dë latj gunë'. Nac dul-la' yúgu'të le runru', le cutu runi rë'u dë latj gunru'.

15

Gunru' le rdzag lãdxë'ë böchi' lza'ru'

¹ Qui lë ni na', chqui' nacru' tsutsu ca réjlë'ru' Cristo, ral-la' gua' glenru' nup na' nōta' nagúl lãdxi'gac ca ta'yejlë' Cristo. Cutu ral-la' gunru' le rdzag lãdxi'ru' la' cuinzru'. ² Yúgu'tëru' ral-la' gunru' le rdzag lãdxë'ë böchi' lza'ru' quië gac dxi'a queë', len gdip lãdxë'ë ca réjlë'ë Cristo. ³ Cni ral-la' gunru', le cutu benë' Cristo le bdzag lãdxë'ë la' cuinzë', san gac queë' ca na' nayúj lu guich la'y, rna: “Dubága'gac neda' didza' xõhui' glui' nup gulanë xõhui' quiu' Li', Dios.” ⁴ Yúgu'të le guluzujë' lu guich la'y dza ni'të, guluzujë' lu guich quië usëdi rë'u. Lë na' nayúj lu guich la'y run ga rbözru' zxön lãdxi' len ruhuí' zxön rë'u. Qui lë ni na' zoa le runru' löz. ⁵ Rnabda'-në' Dios, Nu run ga rbözru' zxön lãdxi' len Nu ruhuí' zxön rë'u, gunë' ga gacli' tuz ca runi lbi'ili', gacli' ca na' rë'nnë' Jesucristo. ⁶ Cni ral-la' gunli' quië gacli' tuz, tsazxön cu'li'-në' yöl-la' ba Dios, Xuzë' Xanru' Jesucristo. ⁷ Qui lë ni na', quië gac yöl-la' ba queë' Dios, gul-sí' lu na'li' tuli' yetuli' ca na' Cristo gzxi' lu në'ë ca' rë'u. ⁸ Cni ral-la' gunli', le rëpa' lbi'ili': Bidë' Jesucristo, gúclenë' bunách judío ati' cni bulu'ë lahui nac gdutë li didza' ru'ë Dios, ati' benë' ga guludxín le gzxi' lu në'ë Dios unödzejë' quequë' xuz xtau'tu'.

La'yöni didza' dxi'a bunách gza'a

⁹ Bidë' ca' Cristo quië benë' ga la'gú'u Dios yöl-la' ba nup cunacgac judío le ruhuechi' lãdxë'ë lequë' Dios. Ca nac lë ni nayúj lu guich la'y, rna:

Qui lë ni na', laugac bunách gdutë yödzyú,

Ulu'a lahui le nacu' Li',

Len gul-la' quiu' yöl-la' ba.

¹⁰ Ga yubl nayúj lu guich la'y, rna:

Lbi'ili', bunách gdutë yödzyú,

Gul-dzójilen bunách queë' Dios.

¹¹ Ga yubl nayúj ca' lu guich la'y, rna:

Gul-cu'ë Xanru' yöl-la' ba,

Yúgu'tëli' cunacli' judío.

Gul-tsíj lãdxi'li' Lë',

Yúgu'tëli' zoali' gdutë yödzyú.

¹² Lëzca' cni buzujë' lu guich Isaías le rna:

Gla' lahui Nu nabáb di'a dza queë' Isaí.

Gac blau Nu na' quië gna be'i nup cunacgac judío.
Nup ni lun löz Lë'.

¹³ Rnaba' lahuë' Dios, Nu run ga runru' löz, gunë' ga udzjitsquili' len ga soali' dxi ladxi' le réjlë'li' Lë', len gunë' ga gac gdu ca runli' löz, le zoalen lbi'ili' yöl-la' huac queë' Dios Bö' La'y.

¹⁴ Böchi' lza'adau'. Chnözczda' rúnteczli' le nac dxi'a len dëtsca queëli' yöl-la' rejni'i quië gac uzéjni'li' lza'li'. ¹⁵ Na'a naca' rugu ladxi', ruzuja' queëli' lu guich ni, böcha'a, rusá'a ládi'li' le zoa le buzá' ladxë'ë quia' Dios. ¹⁶ Qui lë ni na' runa' xchinë' Jesucristo laugac bunách cunacgac judío, len runa' lban qui didza' dxi'a queë' Dios, quië gac ugu'a lu në'ë Dios bunách cunacgac judío, nup na' gröczë' queë' Lë' Dios Bö' La'y. Lacquë' ca tu le rgu'ru' lu në'ë Dios, le rdzag ladxë'ë Lë'.

¹⁷ Na'a, le rúnlena' tsaxxön Jesucristo dxin, dë lu na'a gdzag ladxa'a ca nac le nuna' lu xchinë' Dios. ¹⁸ Lëzca' rurúguida' gnia' ca nac lë na' benë' Cristo lu na'a neda', benë' ga tun ca rna xtidzë'ë Dios bunách cunacgac judío. Lë ni benë' Lë', bugunë' dxin didza' bë'a neda' len yugu' dxin bena' neda'. ¹⁹ Lu na'a neda' bugunë' dxin ca' le nacgac bë' bulu'ë lahui Lë' len yugu' yöl-la' huac zxön benë', len yöl-la' huac queë' Dios Bö' La'y gzoalen neda'. Cni guc, gzu lahua' runa' lban lu yödz Jerusalén, ati' gdu zbi'il ga rdxintë luyú Ilírico, chnuna' lban qui didza' dxi'a ca nac queë' Cristo. ²⁰ Bë' ladxa'a bena' lban qui didza' dxi'a ga cutu gulayöni bunách ca nac queë' Cristo. La'naru' guna' lban ga chgulayöni bunách, guna' neda' ca runë' bönni' ruguel-lë'ë lahui dxin zxön chnunë' bönni' yubl. ²¹ Ca bena' neda' nac ca na' nayú j lu guich la'y, rna: La'le'i nup nacuá' ga nutu nu ben lban queë' Lë', Len la'yejni'i nup gatga gulayöni ca nac queë'.

Rë'nnë' Pablo tsijë' Roma

²² Qui lë ni na', zal-la' zian lzu gu'nda' guida' ga zoali', cutu guc guida'. ²³ Na'a, chbudx bena' dxin quia' yugu' latj ni, len chrë'nda' zian iz guida' ga zoali'. ²⁴ Qui lë ni na', cati' tsija' luyú España, töda' ga zoali' lbi'ili', le runa' löz duyúa' lbi'ili', len udzjilenda' lbi'ili'. Töd ni' huac ugu'li' neda' nöz. ²⁵ Na'a ral-la' tsija' Jerusalén, tsju'a ni' tu le gaclen nup ni' náquigac queë' Cristo. ²⁶ Cni guna', le guladzág ládi'quë' bönni' nacu'ë luyú Macedonia len luyú Acaya, gulutubë' bi tu'nödzjë' quegac bunách yechi' dzaggac bunách queë' Cristo, nacu'ë Jerusalén. ²⁷ Guladzág ládi'quë' bönni' cunacquë' judío glunë' lë ni. Le nactë nac tu le tal-lë'ë quegac bunách judío ni'. Chqui' bönni' cunacquë' judío tu'zi'ë xbey le nacgac queë' Dios ni'a qui le nungac bunách judío, lëzca' ral-la' láclenë' bunách judío na', lugunë' dxin le dë quequë'. ²⁸ Qui lë ni na', cati' udx udöda'

lu na'gac bunách judío lë na' gulunödzjê' bönni' ni, ni'r tōda' ga zoali' lbi'ili' cati' tsija' luyú España. ²⁹ Cati' guida' ga zoali', runa' löz gdxínlena' yúgu'të le ruzi'ru' xbey ni'a qui didza' dxi'a queë' Cristo.

³⁰ Ni'a queë' Xanru' Jesucristo len ni'a qui yöl-la' nadxí'i ruchizië' icj ládxi'dau'ru' Dios Bō' La'y, ráta'yua' lauli', böcha'adau', ulidzli'-në' tsaxxōn len neda' Dios, gnábili'-në' gáclenë' neda'. ³¹ Gul-náb lahuë' Dios gunë' ga ulá' neda' lu na'que' bönni' cuta'yejlë'ë nacu'ë luyú Judea, len gunë' ca' ga la'dzág ládxi'que' la'zi'ë lë na' tsju'a bönni' nacque' queë' Cristo, nacu'ë Jerusalén. ³² Gul-náb ca' lahuë', chqui' nac ca rë'nnë' Dios, gunnë' neda' latj gdxina' queëli' len yöl-la' rudziji quia', quie' uzí' ládxi'lēna' lbi'ili'. ³³ Na'a rnabda'-në' Dios, Nu run ga zoaru' dxi ladxi', sóalenë' yúgu'tëli'. Ca' gac.

16

Tu'gáp Dios lza'gac bunách queë' Cristo

¹ Rgu'a-nu lu na'li' Febe, ngul zanru' da'nu Xanru'. Nacnu ngul huen dxin queë' Dios dzagnu bunách queë' Cristo lu yödz Cencrea. ² Uláz queë' Xanru' gul-sí' lu na'li'-nu ngul na', ca ral-la' lun bunách queë' Cristo. Gul-gaclen lēnu, unödzjli' queënu bíti'tëz bi rquinnu. Lëcznu gúclennu bunách zian, len gúclennu ca' neda'.

³ Gul-gáp Dios Priscila len Aquilo, nup na' glunlen neda' tsaxxōn dxin queë' Jesucristo. ⁴ Chopë' ni guladödë' ga gzoa banádx latië' quie' glunë' ga cugatia' neda', ati' rēpa' lequë': xcenli', len clëg neda'z, san lēzca' tē'ë lequë': xcenli', yúgu'të böchi' lza'ru' nababquë' gap nacuá' bunách queë' Cristo cunacgac judío. ⁵ Gul-gáp ca' Dios bunách queë' Cristo tu'dubë' lu yu'u lidxquë' Priscila len Aquilo na'. Gul-gáp ca' Dios Epeneto, bönni' na' nadxi'ida'. Bönni' ni gyejlë'ë Cristo zí'atël ca yúgu'të bunách luyú Acaya. ⁶ Gul-gáp Dios María, ngul na' bennu dxin zxōn queë' Cristo ga ni' rudubli' lbi'ili'. ⁷ Gul-gáp Dios Andrónico len Junias, yugu' bönni' uládz quia'. Bönni' ni guladzúnlenë' neda' tsaxxōn lidx guia, len nadél-la'que' latj blau ladj bönni' gbaz nasölë'ë Cristo. Lēzca' gulayejlë'ë Cristo zí'al ca neda'.

⁸ Gul-gáp Dios Amplias, bönni' na' nadxi'ida' le náquinë' queë' Xanru'. ⁹ Gul-gáp Dios Urbano, bönni' na' bēnlenë' netu' tsaxxōn dxin queë' Jesucristo. Gul-gáp ca' Dios Estaquis, bönni' na' nadxi'ida'. ¹⁰ Gul-gáp Dios Apeles, bönni' na' nac bē' rejle'ë Cristo. Gul-gáp ca' Dios nup nacuá' lidxë' Aristóbulo. ¹¹ Gul-gáp Dios Herodión, bönni' uládz quia'. Gul-gáp ca' Dios nup nacuá' lidxë' Narciso, ta'yejlë'ë Xanru'. ¹² Gul-gáp Dios Trifena len Trifosa, ngul na' tunnu dxin queë' Xanru'.

Gul-gáp ca' Dios Pérsida, ngul na' bennu dxin zxön queë' Xanru', ati' nadxi'iru'-nu. ¹³ Gul-gáp Dios Rufo, bönni' rö queë' Xanru'. Gul-gáp ca' Dios xnë'ë Rufo na', nacnu ca' ca xna'cza'. ¹⁴ Gul-gáp ca' Dios Asíncrito, len Flegonte, len Hermas, len Patrobas, len Hermes, lenca' yugu' böchi' lza'ru' da'que' Xanru', nacuá'lenë' lequë'. ¹⁵ Gul-gáp ca' Dios Filólogo len Julia, len Nereo, len ngul zanë' Nereo na', lenca' Olimpás len yúgu'të böchi' lza'ru' ta'yejlë'ë Cristo, nacuá'lenë' lequë'.

¹⁶ Gul-gáp Dios lza'li', unída'li' lza'li' lu yöl-la' nadxi'i queëli'. Tu'gapë' Dios lbi'ili' yúgu'të böchi' lza'ru' nababquë' gap nacuá' bunách queë' Cristo ni.

¹⁷ Na'a, ráta'yua' lauli', böcha'adau', gul-gún ga lac bè' nup tun ga grujli' chopl len tun ga gchixi gníguili', le tu'sëdi le cutu rajlöz le nazëdli'. Gul-cuít ga nacuá' bunách cni ¹⁸ le cutu tun xchinë' Jesucristo. Tunë' dxin quië bi gata' quégaczë', len ta'zí' yé'inë' yugu' bönni' nöxj ladxi', tu'gunë' dxin didza' nöxj ladxi' len didza' tséjlë'ru' le cunác. ¹⁹ Rzë didza' ca na' runli' ca rna xtidzë'ë Xanru', ati' ta'yöni yúgu'të bunách. Qui lë ni na' rudzijda' ni'a qui le runli' lbi'ili'. Na'a, rë'nda' gacli' sina' gunli' le nac dxi'a, len clëg gunli' le cunác. ²⁰ Dios, Nu run ga zoaru' dxi ladxi', zi'a gunë' ga uxicjli' Satanás, tu' xöhui'. Rnaba' lahuë' Xanru' Jesucristo uzá' ladxë'ë queëli' le gaclen lbi'ili'.

²¹ Rugapbi' lbi'ili' Dios bi'i Timoteo, bi'i na' rúnlenbi' neda' tsazxön dxin. Tu'gapë' ca' lbi'ili' Dios Lucio len Jasón len Sosípater, yugu' bönni' uládz quia'.

²² Neda', Tercio, ruzuja' lu guich didza' ni ru'ë Pablo, rugapa' ca' lbi'ili' Dios, dzaguë' neda' Xanru'.

²³ Rugapë' ca' lbi'ili' Dios Gayo, bönni' ni ru'ë neda' latj zoa' lidxë', len ru'ë ca' latj tu'dúb ni yúgu'të bunách queë' Cristo. Rugapë' lbi'ili' Dios Erasto, bönni' yu'u lu në'ë dumí qui yöd ni. Rugapë' ca' lbi'ili' Dios Cuarto, böchi'ru'dau'.

²⁴ Rnabda'-në' Xanru' Jesucristo uzá' ladxë'ë queëli' yúgu'tëli' le gaclen lbi'ili'. Ca' gac.

Yöl-la' ba Dios

²⁵ Na'a, rgu'tu'-në' yöl-la' ba Dios, Nu gac gun tsutsu lbi'ili' ca nac didza' dxi'a runa' lban qui, len ca nac lban runa' ca nac queë' Jesucristo, len ca nac le bulu'ë lahui Dios qui le bgachi' queë', lë na' bucachë'ë Lë' dza ni'të ga bdxintë na'a dza. ²⁶ Na'a chbulu'ë lahui lë ni yugu' lu guich guluzujë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios ca na' gnaczë' Dios, Nu zoatecz. Na'a rac lban qui laugac yúgu'të bunách quië gac la'yejlë' Cristo len lun ca rna xtidzë'ë.

²⁷ Ni'a qui le benë' Jesucristo, gactecz yöl-la' ba queë' la'z dui Dios, Nu ractërcz. Ca' gac.

DIDZA' ZI'AL BSÖLĚ'Ě PABLO YÖDZ CORINTO

Pablo rugapë' Dios bunách queë' Cristo nacu'ë Corinto

¹ Ca rë'ncznë' Dios bulidzë' neda', Pablo, quië gaca' gbaz queë' Jesucristo. Runë' neda' tsazxôn böchi'ru' Sóstenes. ² Rugapa' Dios lbi'ili', böchi' lza'adau', rudubli' queë' Dios lu yödZ Corinto, len nacli' quizi queë' Dios le nacli' tuz len Jesucristo. Dioscz bulidzë' lbi'ili' quië gáquili' quizi queë' tsazxôn len yúgu'të nup nacuá' yúgu'të latj len tu'lidzë' Dios, tu'gunë' dxin lë' Xanru' Jesucristo, Xanquë' lenca' Xanru'. ³ Ráta'yua' lahuë' Xuzru' Dios len lahuë' Xanru' Jesucristo uzá' ladxë'ë queëli' len gunë' ga soa dxi icj ládxi'dau'li'.

Yugu' le ruzi'ru' xbey le náquiru' queë' Cristo

⁴ Rëptecza'-në' Dios: "Xclenu'" ca nac queëli', le zoa le buzá' ladxë'ë queëli' Dios le nacli' tuz len Jesucristo. ⁵ Le nacli' tuz len Cristo, Dios chnagu'tsquë' xnözi queëli' yúgu'të le naqui queë'. Ráclenë' lbi'ili' ca nac yúgu'të didza' rui'li' len runë' ga réjni'li' yúgu'të. ⁶ Cni nac, le gzxi' lu na'li' gdu ládxi'li' le runtu' lna' lau ca nac queë' Cristo. ⁷ Qui lë ni na', cutu bi ryadzj queëli' qui le runnë' queëru' Dios Bö' La'y, tsal ni rbözli' dza na' gla' lahuë' Xanru' Jesucristo. ⁸ Lëczë' utipë' ládxi'li' quië gac gua' glenli' yúgu'të ga gdxintë dza udx, cui gac nu bi gnë queëli' dza ni' huödë' Xanru' Jesucristo. ⁹ Dios runë' ca rnë', len Lëczë' bulidzë' lbi'ili' quië gacli' tuz len Zxi'në', Xanru' Jesucristo.

Narujgac chopl bunách queë' Cristo nacu'ë Corinto

¹⁰ Ni'a queë' Xanru' Jesucristo ráta'yua' lauli', böchi' lza'adau', gul-gún tuz xtídza'li' yúgu'tëli'. Cutu grujli' chopl, san gul-gác tuz ca rza' ládxi'li', len ca runi lbi'ili'. ¹¹ Cni rëpa' lbi'ili', böchi' lza'adau', le gulaguíxjöi'në' neda' ca runli' bönni' nacu'ë lidxnu Cloé, ta'në' rdil-l dídza'li'. ¹² Lë ni rnia': "Nadzál didza' rui'li' tu tuli'." La'li' rnali' da'li' Pablo. Yela'li' rnali' da'li' Apolos. Yela'li' rnali' da'li' Cefas, ati' yela'li' rnali' da'li' Cristo. ¹³ ¿Naru' brujsë' chopl Cristo? ¿Naru' gda'tsa' neda', Pablo, lë'i yag cruz uláz queëli'? ¿Naru' bdílsali' nis quië gacli' tuz len neda'? ¹⁴ Rëpa'-në' Dios: "Xclenu'", le cutu buquila' nis nitúr lbi'ili', san chopzë' Crispo len Gayo. ¹⁵ Qui lë ni na' cutu gac gnali' bdil-li' nis quië gacli' tuz len neda'. ¹⁶ Lëzca' buquila' nis Estéfanos, len nup nacuá' lidxë'. Cutu rajneyda' chqui' buquila' nis nu yubl. ¹⁷ Bsölë'ë neda' Cristo, clëg quië uquila' bunách nis, san quië guna' lban qui didza' dxi'a. Ru'a

didza', san clëg lu yöl-la' rac szxöni queëcza', cui ucacha'a yöl-la' huac qui le benë' Cristo lë'i yag cruz.

Cristo napczë' yöl-la' huac len yöl-la' rejni'i queë' Dios

¹⁸ Nup nacgac chul nit taqui ca'z nac lban runru' queë' Jesús, ca na' gutië' lë'i yag cruz, san rë'u na' nularu', ráquibe'iru' dzag lei yöl-la' huac queë' Dios uslá rë'u. ¹⁹ Cni nac, le nayúj lu guich la'y, rna:

Guna' ga huöac daduz yöl-la' rac szxöni

Quegac nup tac szxöni.

Tsla'l uca'na' yöl-la' rejni'i

Quegac nup ta'yejni'i szxöni.

²⁰ ¿Bizxa caz uzi'tsë' xbey bönni' réjni'në' szxöni? ¿Bizxa caz uzi'tsë' xbey bönni' nazëdtsquë'? ¿Bizxa caz uzi'tsë' xbey bönni' nabé'itsquinë' ru'ë didza'? Dios chbenë' ga böac ca'z yöl-la' rejni'i quegac bunách yödzyú ni. ²¹ Dios, lu yöl-la' rejni'i queë', cutu bë'ë latj lumbë' Lë' bunách yödzyú ni ni'a qui yöl-la' rac szxöni quequë'. Dios bdzag ladxë'ë buslë' nup ta'yejlë' Lë' ni'a qui lban na' runru', zal-la' taqui bunách ca'z nac.

²² Të'nnë' bönni' judío la'lé'inë' yöl-la' huac nacgac bë', ati' bönni' gza'a ta'guiljë' yöl-la' rejni'i. ²³ Rë'u ni runru' lban queë' Cristo, ca na' gutië' lë'i yag cruz. Le nactë, lban runru' ca gutië' Cristo, run ga ta'chixi ta'nigui bunách judío, ati' yezica' bunách taqui ca'z nac. ²⁴ Nup na' bulidzë' lequë' Dios, zal-la' nacquë' bönni' judío o bönni' gza'a, táquibe'inë' napczë' Cristo yöl-la' huac queë' Dios len yöl-la' rejni'i queë' Dios. ²⁵ Taqui bunách yödzyú ni le benë' Dios nac bë' cunözi naquë', san lë na' benë' napr yöl-la' rejni'i ca yöl-la' rejni'i quegac bunách. Taqui le benë' Dios nac bë' nacuídi'në', san lë na' benë' napr yöl-la' huac ca yöl-la' huac quegac bunách. ²⁶ Na'a, böchi' lza'adau', gul-tsajnéy ca gucli' cati' bulidzë' lbi'ili' Dios. Cutu bítsa'quë' ladjli' zian bönni' ta'yéjni'në' lu yöl-la' bunáchz quequë', len cutu bítsa'quë' ladjli' zian bönni' uná bë', len clëg zian bönni' nacquë' blau. ²⁷ Yugu' bönni' na' gröë' Dios, taqui bunách yödzyú ni cunözi nacquë'. Cni benë' Dios quië gunë' ga lutuí'i nup ta'yejni'i. Lëzca' cni gröë' Dios nup nacuídi'gac yödzyú ni quië gunë' ga lutuí'i nup nalgac. ²⁸ Lëzca' cni, nup na' gröë' Dios, taqui bunách yödzyú ni nacquë' ca'z len cutu bi nacquë', len nacuídi'quë'. Cni benë' Dios quië gunë' ga lugá'n ca'z lë na' tun zxön bunách yödzyú ni. ²⁹ Qui lë ni na', nutu nu gac gun ba zxön cuini lahuë' Dios. ³⁰ Dioscz benë' ga nacru' tuz len Jesucristo, len benë' ga napru' yöl-la' rejni'i queë' Cristo. Le naquë' tuz len rë'u Cristo, nuhuöacru' tsahui', len náquiru' quizi queë' Dios, len nularu'. ³¹ Nac ca na' nayúj

lu guich la'y, rna: "Chqui' zoa nu bi rë'ni gun zxön, ral-la' gun zxön Xanru'."

2

Lban runru' queë' Cristo, ca gdë'ë lë'i yag cruz

¹ Cni guc, böchi' lza'adau', cati' bdxina' queë'li'. Bena' lban lauli' qui xtidzë'ë Dios, clëg len yöl-la' rejni'i quia', len cutu bë'a didza' lu yöl-la' rac sxöni quia'. ² Cati' ni' gzóalena' lbi'ili', bë' ladxa'a cugu'a didza' qui le yubl, san tuz ca nac queë' Jesu-cristo bë'a didza', ca na' gdë'ë lë'i yag cruz. ³ Gzóalena' lbi'ili' lu yöl-la' rcuidi' quia', ati' lu yöl-la' radxi quia' gzxiztsca'. ⁴ Bë'lana' lbi'ili' didza' len bena' lban qui xtidzë'ë Dios, clëg ca tui' didza' bunách lu yöl-la' rac sxöni quegacz, san gzóalenë' neda' Dios Bö' La'y, ati' gzoalen neda' yöl-la' huac queë' Dios, le guc bë' nac gdutë li didza' bë'a. ⁵ Cni bena' quië gac tséjlë'li' Dios, clëg le byönili' yöl-la' rac sxöni quegac bunách, san le blé'ili' yöl-la' huac queëczë' Dios.

Dios Bö' La'y runë' ga núnbë'ru'-në' Dios

⁶ Rui'tu' didza' lu yöl-la' rac sxöni laugac nup chnacr gdu ca ta'yejlë' Dios. Yöl-la' rac sxöni ni cutu nac ca le napgac bunách yödzlyú ni, len cutu nac ca le napquë' bönni' ta'ná bë'ë dza ni zoaru' na'a, nup na' ta'nítcz. ⁷ Rui'tu' didza' qui yöl-la' rac sxöni nagachi', lë na' runödzjë' Dios, le bgachi' yöl-la' rac sxöni na' buzóë' Dios dza ni'të quië uzi'ru' xbey. ⁸ Cutu glunbë'ë yöl-la' rac sxöni na' bönni' ta'ná bë'ë dza ni zoaru' na'a. La'naru' glunbë'ë lei, cutu ludë'ë lë'i yag cruz Xanru' náctërë' blau. ⁹ Nac ca na' nayúj lu guich la'y, rna:

Chnupë'ë Dios le luzí' xbey nup nadxi'igac Lë',

Yugu' le nutu nu ble'i, len cutu byöni,

Len cutu gulazá' ládxi'gac bunách ca nac qui.

¹⁰ Na'a, Dios nuzéjni'në' rë'u yugu' lë ni lu në'ë Dios Bö' La'y, le ruyuczë' yúgu'të Dios Bö' La'y, lenca' le yu'u icj ládxi'dau'huë' Dioscz.

¹¹ ¿Naru' gac gnöznë' bönni' le yu'u icj ládxi'dau'huë' yetúë' bönni'? Tuz bö' nacczë' bönni' na' nözi lë na'. Lëzca' cni, nutu nu nözi le yu'u icj ládxi'dau'huë' Dios. Tuzë' Dios Bö' La'y nöznë' lë ni. ¹² Rë'u ni, cutu nazí' lu na'ru' bö' rdaz yödzlyú ni, san nazí' lu na'ru' Dios Bö' La'y, Nu na' ruchizië' rë'u Dios quië gac gúnbë'ru' yugu' le buzá' ladxë'ë queëru' Dios. ¹³ Yugu' lë na' buzá' ladxë'ë queëru' Dios rui'ru' didza' qui, clëg len didza' tu'sëdi rë'u bunách len yöl-la' rac sxöni quegac, san len yugu' didza' rusëdnë' rë'u Dios Bö' La'y. Cni nac, rzéjni'ru' bunách zóalenë' lequë' Dios Bö' La'y ca nac le rusëdnë' rë'u Dios Bö' La'y.

¹⁴ Cutu rzi' lu në'ë le rusëdnë' rë'u Dios Bõ' La'y bõnni' cuzóalenë' lë' Dios Bõ' La'y, le ráquinë' ca'z nac. Cutu gac tséjni'në' lë' ni bõnni' na', le gac gáquibe'inë' le zaca' lë' ni tuzë' bõnni' zóalenë' lë' Dios Bõ' La'y. ¹⁵ Gac gáquibe'inë' le zaca' yúgu'të, bõnni' zóalenë' lë' Dios Bõ' La'y, san nutu nu gac gáquibe'i le záca'czë' bõnni' na'. ¹⁶ Nayúj lu guich la'y, rna: ¿Nuzxa caz nözi le rza' ladxë'ë Xanru'? ¿Nuzxa caz gac uzejni'i Lë'? San yu'u icj ládi'xí'dau'ru' rë'u le rza' ladxë'ë Cristo.

3

Nacru' huen dxin tsazxõn len Dios

¹ Qui lë' ni na', böchi' lza'adau', cutu guc güi'lëna' lbi'ili' didza' ca ruí'lëna'-në' didza' bõnni' zóalenë' lë' Dios Bõ' La'y, san bë'lëna' lbi'ili' didza' ca ruí'lëna' nu nac bunáchz didza', cuzóalenë' nu na' Dios Bõ' La'y. Nacli' ca bi'i huë'n, cunacli' tsutsu ca réjlë'li' Cristo. ² Busëdda' lbi'ili' le cunác baníg, lë' na' guc ca nidxi' güi'li'. Cutu busëdda' lbi'ili' le nac baníg ca bëla' gáguli'. Cutu guc tséjni'li' le nac ca bëla' gáguli', len cutu racli' na'a. ³ Cni nac, le nacli' ca nu nac bunáchz ga rdxintë na'a dza. Tsal ni ruzxë'ili' lza'li' len rdil-l dídza'li' len r-rujli' chopl, nacli' ca nu nac bunáchz, len runli' tuz ca tun bunách yõdzlyú ni. ⁴ Cati' zoalen lbi'ili' nu rna da' Pablo nu na', len yetú nu rna da' Apolos, nacli' ca nu nac bunáchz.

⁵ ¿Nuzxa caz naca' neda', Pablo? ¿Nuzxa caz na' Apolos? Nactu' huen dxin queë' Dios, ati' ni'a qui le bentu' gyéjlë'li' Cristo. Tu tutu' runtu' dxin na' bennë' qui queëtu' Xanru'. ⁶ Dxin bentu' lu icj ládi'xí'dau'li' nac ca dxin run nu raz ruzóa. Neda' guza' xseydau', ati' Apolos glu'ë nis, san Dios benë' ga blen len gzxõn xseydau' na' nadúz icj ládi'xí'dau'li'. ⁷ Cni nac, lati'z zaquë' bõnni' guz, len lati'z ca' bõnni' rgu'ë nis, san záqui'tsquinë' Dios Nu run ga rlen len rrxõn xseydau' na'. ⁸ Tuz ca nacquë' bõnni' razë' len bõnni' rgu'ë nis. Dios ubi'ë qui queëquë' tsca nac dxin tunë'. ⁹ Nactu' huen dxin tsazxõn len Dios, ati' lbi'ili' nacli' ca la' yël queë' Dios ga runtu' dxin.

Lëzca' cni nacli' ca tu yu'u runë' Dios. ¹⁰ Ca nac le buzá' ladxë'ë quia' Dios, naca' ca huen zõ'ö blau. Neda' glu'a xlibi zõ'ö, ati' nu yubl rchis zõ'ö na'. Tu turu' ral-la' uyuru' ca rchisru' zõ'ö lahui xlibi zõ'ö na'. ¹¹ Dios chglu'ë xlibi zõ'ö le nac Lëczë' Jesucristo, ati' nutu nu gac cu'u yetú xlibi zõ'ö. ¹² Dxin runru' queë' Cristo nac ca rchisru' zõ'ö lahui xlibi zõ'ö na'. Lahui xlibi zõ'ö na' gac nu gun dxin rchis zõ'ö le nac ca le náquini oro, o plata, o guiöj záqui'tsquigac, o gac nu gun dxin le nac ca rchis zõ'ö le náquini yag, o guizx, o guixi' ca'z. ¹³ Gac bë' ca nac dxin nungac tu tu bunách. Cati' gdxin dza gchuguë'

quegac bunách Dios, gla' lahui dxin nunru', le töd lu gui' dxin na', ati' gui' na' si' bē' dxin nungac tu tu bunách. ¹⁴ Chqui' urúj dxi'a lu gui' na' dxin nunē' bönni' le nac ca tu zö'ö bchisē', Dios ubi'ē queē' ca rajlöz dxin nunē'. ¹⁵ Chqui' tsegui dxin nunē' bönni' le nac ca tu zö'ö bchisē', unitiē' le rē'nnē' ubi'ē queē' Dios, san ulaczē' lē', gac queē' ca rac qui nu rulá tu lu gui'.

¹⁶ ¿Naru' cu nözili' nacczli' gdau' queē' Dios, ati' zoē' icj ládi'au'li' Dios Bö' La'y? ¹⁷ Chqui' nu usnít gdau' queē' Dios, Dios usnitiē' nu na', le nac la'y gdau' queē' Dios, ati' lbi'iczi' nacli' gdau' na'.

¹⁸ Cutu si' ye'i cuinli'. Chqui' raqui nu nutsa' ladjli' rac szxöni ca tac szxöni bunách yödzyú ni, ral-la' huöac nu na' ca bönni' cunözi, quiē gata' qui yöl-la' rac szxöni le nac gdu. ¹⁹ Bönni' napzē' yöl-la' rac szxöni qui yödzyú ni naquē' cunözi lahuē' Dios. Nayúj lu guich la'y, rna: "Dios runē' ga la'chixi la'nigui nup tac szxöni, rugunē' dxin yöl-la' rac szxöni quegac." ²⁰ Lēzca' cni rna: "Xanru' nöznē' daduz nac le ta'bequi icjgac bunách tac szxöni." ²¹ Qui lē ni na', cutu ral-la' gunli' zxön le gac gunē' bönni'. Naqui queēli' yúgu'tē. ²² Náquigac queēli' Pablo, len Apolos, len Cefas, len yödzyú ni, len yöl-la' na'bán, len yöl-la' gut, len dza ni zoaru' na'a, len dza zi'a za'. Yúgu'tē naqui queēli', ²³ ati' lbi'ili' náquili' queē' Cristo, ati' Cristo náquínē' queē' Dios.

4

Dxin tunē' bönni' gbaz nasölē'ē Cristo

¹ Qui lē ni na', ral-la' gáquili' nactu' netu' huen dxin queē' Cristo, len dē lu na'tu' le nagachi' queē' Dios. ² Yugu' bönni', Dios nudödē' lu na'quē' lugunē' dxin le naqui queē', run bayúdx lunē' gdu dxi'a le tunē'. ³ Cutu bi rui' ladxa'a chqui' cuequi xbeyli' neda', o chqui' la'bequi xbey neda' bunách yödzyú ni. Cutu ca' rbequi xbey cuina'. ⁴ Cutu ruxös neda' ládi'au'hua'. Lē ni cutu nac bē' cunabaga'a zxguia'. Xanru' naquē' Nu rbequi xbey neda'. ⁵ Qui lē ni na', nutu nu ral-la' cuequi xbeyli' zi'al ca gdxin dza qui. Gul-cöz dza ni' huödē' Xanru', ati' Lē' ubijē' ga lna' le nagachi' ga chul, len ulu'ē lahui le yu'u icj ládi'au'gac bunách. Ni'r Dios ubi'ē qui queēgac bunách le gun ba la'n lequē' ca ral-la' gunē'.

⁶ Na'a, böchi' lza'adau', ca nac lē ni, bē'a didza' qui le runtu' netu', Apolos len neda'. Huac usēdli' ca runtu' netu' quiē gunli' le nayúj lu guich la'y, cutu gunli' zxön tu bönni' len cutu uzoali' tsla'l yetúē'. ⁷ ¿Nuzxa caz ben ga nacu' li' blau? ¿Bizxa caz bdél-li'nu' li' le cutu bennē' quiu' Dios? Chqui' Lē' bennzē' quiu' lē na' dē lu na'u, ¿bizx quiē run ba zxön cuinu', ráquinu' racz quiu' bdél-li'nu' lē na'?

⁸ ¿Naru' ráquitsali' nadél-li'tërli'? ¿Naru' ráquitsali' rlé'ili' yöl-la' tsahui' queëli'? ¿Naru' ráquitsali' rna bë'li', zal-la' cutu rna bë'tu' netu'? Ni'a queë' Xanru' Dios rë'nda' gna bë'li' quië gac gna bë'lentu' lbi'ili' tsaxxön. ⁹ Runi neda' nac queëtu', bönni' gbaz queë' Dios, ca nuzóë' netu' zeajtu' xbanti ca na' rac quequë' bönni' chnarugu quequë' latië' lahui' laugac bunách. Nactu' ca tu le tu'yutsca bunách yödzyú ni, lenca' ca tu le tu'yutsquë' gbaz la'y queë' Dios. ¹⁰ Le rë'nitu' guntu' xchinë' Cristo, rui'tu' bunách latj taqui nactu' cunözi, san lbi'ili' ráquili' racli' sxxöni le naci' queë' Cristo. Lbi'ili' ráquili' chnal-li', san taqui bunách naciúdi'tu' netu'. Tu'zóa netu' tsal' bunách, san tun lbi'ili' ba la'n. ¹¹ Ga rdxintë na'a dza, rduntu' len rbidxtu' nis. Cutu dë lari' gácutu'. Tun netu' zi' bunách len cutu zoa lidxtu'. ¹² Rusaca' zi' cuintu', la' netu'z runtu' dxin. Tu'lídz netu' zi' bunách, san netu' rnabtu' le gaclen lequë'. Ta'bía ládxi'gac netu' bunách, san rua' rlentu' lei. ¹³ Ta'në' queëtu', san lu yöl-la' nöxj ladxi' ruí'lentu' lequë' didza'. Ga rdxintë na'a dza nactu' ca bëb qui yödzyú ni len ca tu le ta'ru'n ni'l yúgu'të bunách.

¹⁴ Ruzuja' queëli' cni lu guich, clëg le rë'nda' guna' ga utui'li', san rë'nda' uzéjni'da' lbi'ili', runa' ca runë' bönni' ruzéjni'në' yugu' zxi'nczë' nadxi'inë' lechi'. ¹⁵ Zal-la' gac la'cua'len lbi'ili' zian gayu'ë bönni' lusëdnë' lbi'ili' ca nac queë' Cristo, tuz nu zoa nac ca xuzli', nu na' ben ga náquili' queë' Cristo. Lu yöl-la' na'bán cub napli' le dzagli' Cristo, néda'cza' naca' ca xuzli' le busyönda' lbi'ili' didza' dxi'a. ¹⁶ Qui lë ni na', ráta'yua' lauli' güi' ládxi'li' gunli' ca runa' neda'.

¹⁷ Qui lë ni na' ca' rsöla'a-bi' queëli' bi'i Timoteo. Le réjlë'bi' Xanru' nachi' ca zxi'ncza', nachi' gdu ladxi', ati' nadxi'ida'-bi'. Gunbi' Timoteo ga tsajneyli' yugu' zxba rusëdda' le náquida' queë' Cristo, yugu' le rusëdda' yúgu'të latj laugac yúgu'të cö' bunách queë' Cristo. ¹⁸ La'li' run ba zxön cuinli' le ráquili' cutur udxina' ga zoali'. ¹⁹ Na'a, la' udxintea' ga zoali' chqui' gunnë' neda' latj Xanru'. Ni'r gáquibe'ida', clëg didza'z tu'ë bönni' tun ba zxön cuinquë', san gáquibe'ida' chqui' zoalen lequë' yöl-la' huac queë' Dios. ²⁰ Chqui' nazí' lu na'li' rna bé'inë' lbi'ili' Dios, cutu nac bë' nac cni le rnazli' ca'. Nac bë' nac cni chqui' zoalen lbi'ili' yöl-la' huac queë' Dios. ²¹ ¿Bizxal rë'nili'? ¿Naru' rë'nili' udxina' ga zoali' len gba'y, gut quina' lbi'ili', o len yöl-la' nadxi'i len lu yöl-la' nöxj ladxi'?

5

Pablo rbequi xbeynë' bönni' runë' le cunác

¹ Rzë didza' zóalenë' lbi'ili' bönni' runë' le cunác, zóalenë' ngul queë' xuzë'. Le cunác cni cutu ca' tun bunách

cunúnbě'gac Dios. ² Lbi'ili' run ba zxön cuinli', san ral-la' huí'nili' len ubiajli' ga zoali' nu na' run dul-la' na'. ³ Zal-la' cutu zóalena' lbi'ili' lu gdu ca nayá' nabana', le nactě zóalena' lbi'ili' lu bö' naccza'. Ca chzóalencza' lbi'ili' chglequi xbeyda' nu na' run dul-la' na'. ⁴ Catì' udubli' queē' Xanru' Jesucristo guna' lbi'ili' tsazxön lu bö' naccza'. Ni'r, len yöl-la' huac queē' Xanru' Jesús ⁵ gul-dödě' bönni' na' lu na' Satanás tu' xöhui' quiē nit gdu ca nayá' nabaně', san ulá bö' nacczě' dza ni' huödě' Xanru'.

⁶ Cutu nac dxi'a gun ba zxön cuinli' ca nac le runli'. ¿Naru' cu nözili' didza' na' rna: "Xně'idau'z yöt xtil gun ga gyazx gduťe cua nazi' lei." ⁷ Na'a, gul-cúa ga zoali' dul-la' na' le nac ca tu xně'i gul, quiē gacli' dxi'a. Ni'r gacli' ca tu cua cub cunazí' xně'i, ca na' le nactě chnacli'. Nac queēru' ca chzoaru' Lni Pascua cati' tahuē' yöt xtil cunazí' xně'i, len chguludöddě'-ba' uláz queēru' bö'cu' zxila' qui Lni Pascua na', bö'cu' zxila' na' naquē' Lěczě' Cristo. ⁸ Qui lě ni na' ral-la' gunru' lni na', clěg zoalen rě'u xně'i gul na' ruluí' le cunác len le cuzaca', san ral-la' ugunru' dxin yöt xtil na' cunazí' xně'i, yöt xtil na' ruluí' le nac gdu dxi'a len le nac gduťe li.

⁹ Catì' buzuja' queēli' lu guich zi'al, gudxcza' lbi'ili' cutu gunli' tsazxön bönni' tuně' le cunác. ¹⁰ Gudxa' lbi'ili' cni, clěg quiē ucuitli' tsaz ga nacuá' bunách yödzyú ni, tun le cunác, len ga nacuá' bunách ta'zě lădxi'gac le dē qui lza'gac, len ga nacuá' gban, len bunách ta'yíj lădxi'gac bdau' guiöj bdau' yag. Quiē gunli' cni gun bayúdx grujli' yödzyú ni. ¹¹ Le rě'ni gna didza' na' buzuja' queēli' lu guich, nac cui gunli' tsazxön bönni' rně' náquině' queē' Cristo, san runě' le cunác, o rzě lădxě'ě le dē qui lzě'ě, o rej lădxě'ě bdau' guiöj bdau' yag, o rně xöhuē'ě, o rzúdxině', o rbaně'. Cutu ca' gágulenli' tsazxön bönni' cni. ¹²⁻¹³ Cutu naqui quia' neda' cuequi xbeyda' nup cunababgac rě'u. Dios cuequi xbeyně' lequē'. Lbi'iczli' ral-la' cuequi xbeyli' nup nababgac lbi'ili'. Qui lě ni na', gul-cuē' ga zoali' bönni' xöhui' na'.

6

Cutu ral-la' gchě'ru' böchi' lza'ru' laugac bunách yúlahui'

¹ Catì' rdil-l dídza'li' tuli' len yetuli', ¿nacxcz rurúguili' tseajli' yúlahui' ga la'bequi xbey lbi'ili' nup cuta'yejlě' Cristo? Dxi'ar tseajli' laugac bunách queē' Cristo quiē la'bequi xbey lbi'ili'. ² ¿Naru' cu nözili' ral-la' la'bequi xbey yúgu'tě bunách yödzyú nup náquigac queē' Cristo? Chqui' lbi'iczli' cuequi xbeyli' bunách yödzyú, ¿naru' cu napli' yöl-la' rejni'i cuequi xbeyli' didza' bizxj cni? ³ ¿Naru' cu nözili' ral-la' cuequi xbeyru' yugu' gbaz la'y? Runtěr bayúdx cuequi xbeyru' le tac yödzyú ga ni

zoaru' na'a. ⁴ Na'a, chqui' rac tu le run bayúdx nu cuequi xbey, lë na' rac yödzlyú ni, ¿bizx quië rucua'li' nup la'bequi xbey lei, nup na' cutu bi dë lu na'gac ladjgac bunách queë' Cristo? ⁵ Rnia' cni quië guna' ga utui'li'. ¿Naru' cu zoalen lbi'ili' nu rac lati' nu gac cuequi xbey le rac quequë' böchi' lza'li'? ⁶ ¿Nacxcz gac bönni' rejlä'ë Cristo gchë'ë böchi' lzë'ë yúlahui' ga la'bequi xbey lequë' bunách cuta'yejlë'?

⁷ Le nactë rchixi rníguili' le rdil-l dídza'li'. ¿Bizx quië cutu gua' glenli' nu rua' dö' queëli'? ¿Bizx quië cutu gua' glenli' nu rucáchi'lan le dë queëli'? ⁸ Lbi'ili' rua'li' dö' len rucachi' lanli', ati' runli' cni quequë' böchi' lza'li' ta'yejlë'ë Cristo.

⁹⁻¹⁰ ¿Naru' cu nózili' cutu la'yáz ga rna bë'ë Dios bunách cunacgac tsahui'? Cutu si' ye'i cuinli'.

Cutu ca' tsaz ga rna bë'ë Dios nitú nu run le cunác.

Nitú nu rej ladxí' bdau' guiöj bdau' yag,

Len nitú nu rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na',

Len nutu nu bönni' run cuinë' ca ngul,

Len nutu nu bönni' zóalenë' la' lzë'i bönni'zë',

Len nitú gban,

Len nitú nu ruhuidi',

Len nitú nu rzudxi,

Len nitú nu rnë xöhui',

Len nitú nu rucáchi'lan.

Cutu ca' tsaz ga rna bë'ë Dios nu run cni.

¹¹ Cni gucli' la'li' lbi'ili', san na'a chnuhuöaclí' dxi'a ca nac dul-la' gbága'li', len chnáquili' quizi queë' Dios, len chnuhuöaclí' tsahui' ni'a qui le benë' Xanru' Jesús. Bö' La'y queë' Dios runë' ga rac cni.

Naqui quizi queë' Dios gdu ca nayá' nabinru'

¹² Ta'ná bunách: “Yúgu'të dë latj gunru'.” Zal-la' nactë didza' ni, cutu ral-la' gunru' yúgu'të. Zal-la' dë latj guna' yúgu'të, cutu gu'a latj bi gna be'i neda'. ¹³ Ta'ná ca' bunách: “La' huagu nacz le tsaz lë'ru', ati' lë'ru' nacz ga tsudzu la' huagu.” Nactë didza' ni, san gdxin dza usnitië' Dios la' huagu lenca' lë'ru'. Dios benë' gdu ca nayá' nabinru', clëg quië ugunru' lei dxin gunru' le cunác. Nac quië uzi'ë xbey Xanru', ati' Xanru' naquë' quië uzí' xbë' gdu ca nayá' nabinru'. ¹⁴ Dios buspanë' Xanru' lu yöl-la' gut. Lëzca' cni, len yöl-la' huac queë' uspanë' rë'u.

¹⁵ ¿Naru' cu nózili', lu gdu ca nayá' nabinli' nacli' tuz len le nacczë' Cristo? ¿Nacxcz gac cúali' tu le da' Cristo len gunli' ga ta' ngul udá dzag? Cutu ca' ral-la' gunli' cni. ¹⁶ ¿Naru' cu nózili' chqui' zóalenë' ngul udá dzag bönni', naquë' tuz len lënu? Ca nac lë ni nayúj lu guich la'y, rna: “Lacquë' ca tuz bunách gropë'.” ¹⁷ Na'a, nu bönni' naquë' tuz len Xanru', naquë' tuz len Lë' lu bö' nacczë'.

¹⁸ Qui lē ni na', cutu ca' gunli' le cunác. Bítit'ēz dul-la' yubl runē' bōnni', ni'l lu le nacczē' runē' dul-la' na'. Nu bōnni' runē' le cunác, runē' dul-la' le dzag lēcžē'. ¹⁹ ¿Naru' cu nōžili' nac gđau' queē' Dios Bō' La'y gđu ca nayá' nabinli'? Dioscz nuchizē' lbi'ili' Dios Bō' La'y na', ati' Lē' zoē' icj lādxi'dau'li'. Qui lē ni na' cutu naqui queēžli' gđu ca nayá' nabinli'. Na'a, naqui queē' Dios. ²⁰ Dios gu'uē' lbi'ili' len tu le zxōn gđizxjē'. Gul-gún dxin gđu ca nayá' nabinli' lenca' bō' nacczli' quiē gac queē' Dios yōl-la' ba, le náquigac queē' Dios gđu ca nayá' nabinli' lenca' bō' nacczli'.

7

Rusēdnē' Pablo ca nac qui yōl-la' nutság na'

¹ Na'a, ubi'a didza' yugu' le gnábili' neda', le buzujli' quia' lu guich. Gac dxi'a queē' bōnni' chqui' cutu sóalenē'-nu ngul. ² Le tuntsca le cunác bunách ga ni' zoali', ral-la' la'cuá'lenē'-nu ngul qui queēquē' yúgu'tē bōnni' nababquē' lbi'ili', ati' ral-la' la'cuá'lennu-nē' bōnni' qui queēcnu yúgu'tē ngul. ³ Bōnni' na' zoanu ngul queē' ral-la' gunē' queēnu ngul queē' ca nac yōl-la' run qui yōl-la' nutság na', len la' tuz ca ral-la' gunnu ngul len bōnni' queēnu. ⁴ Cutu dē lu na'znu ngul gđu ca nayá' nabannu, san bōnni' queēnu dē lu nē'ē ca' lei. Lēcza' cni, cutu dē lu na'zē' bōnni' gđu ca nayá' nabanē', san ngul queē' dē lu na'nu ca' lei. ⁵ Cutu ral-la' la'dá'baguē'ē lza'quē' bōnni' len ngul na' nutság na'quē'. Huac tuz chqui' lunē' tuz didza' cutu la'dzaguē' tu chi'z quiē gac lulidzē' Dios gđu lādxi'quē'. Tōd na', leyúbl ral-la' sóalenē'-nu ngul queē' bōnni' na', cui saqui' Satanás tu' xōhui' gun ga tsazquē' nōž dul-la' le cutu gac la'ná be'i cuinquē'.

⁶ Lē ni rēpa' lbi'ili' nac tu le runnē' lbi'ili' latj Xanru'. Cutu nac le gna bē'ē. ⁷ Runi neda' gacr dxi'a luga'nē' tuz yúgu'tē bōnni', ca na' zoa' tuza' neda'. Tu tuē' bōnni' rzi'ē tsca le runōdzjē' queē' Dios gunē'. Tuē' rzi'ē tu le runōdzjē', ati' yetúē' rzi'ē yetú le runōdzjē'.

⁸ Na'a, rēpa' nup nacuá' tuz lenca' yugu' ngul uzēb, rnia': Gac dxi'a quequē' luga'nē' tuz ca na' zoa' tuza' neda'. ⁹ Chqui' cutu gac la'ná be'i cuinquē', huac lutság na'quē', le gacr dxi'a lutság na'quē' len cu la'zē lādxi'quē' le cunác.

¹⁰ Rna bé'ida' nup chnutság na'gac, len clēg neda'z runa' zxba ni, san Lēcžē' Xanru' runē' lei, ati' rna: "Cutu ulá'alennu-nē' bōnni' queēnu ngul." ¹¹ Chqui' ulá'alennu-nē' bōnni' queēnu ngul, ral-la' uga'nnu tuznu, o huōacnu tuz len bōnni' queēnu na'. Lēcza' cni cutu uca'nē'-nu ngul queē' bōnni'.

¹² Na'a, neda'z rēpa' yezica' bunách len clēg rnē' cni Xanru', rnia': Chqui' zoē' bōchi' lza'ru' rejlē'ē Cristo, ati' cutu rejlē'nu

Xanru' ngul queë', len chqui' rě'ninu ugá'nlen nu lě', cutu ulá'alenně'-nu. ¹³ Lězca' cni rnia': Chqui' zoanu ngul zanru' réjlě'nu Cristo, ati' bōnni' queēnu cutu réjlě'ě Xanru', len chqui' rě'nně' ugá'nleně'-nu, cutu ulá'alennu lě'. ¹⁴ Cni ral-la' luně'. Bōnni' curejlě' na', Dios rlé'ině' lě' ca bōnni' náquině' quizi queë' le naquě' tuz len ngul queë' réjlě'nu Cristo, ati' ngul cni, curéjlě'nu, Dios rlé'ině'-nu ca ngul náquinu quizi queë' le nacnu tuz len bōnni' queēnu naquě' bōchi' lza'ru' réjlě'ě Cristo. La'naru' cu nac cni, lacbi' xzi'nli' ca yugu' bi'i lagu' lahuě' Dios. Na'a, naccbi' quizi queë' Dios. ¹⁵ Nu bōnni' o ngul curejlě' Cristo, chqui' rě'ni ula'alennu nu na' nutság na'len, huac ca'. Cutu run bayúdx uga'nlen nu na' bōchi' lza'ru' o zanru' réjlě'ě Cristo, le bulidzě' rě'u Dios quiě cōzru' dxí'adau'. ¹⁶ Cni ral-la' gac. Nazx ca' li', ngul, huac gunu' ga ulě' bōnni' quiu', ati' nazx ca' li', bōnni', huac gunu' ga ulanu ngul quiu'.

¹⁷ Ral-la' gunru' tu turu' tsca le bunōdzjě' queēru' Xanru', lenca' tsca guc queēru' cati' bulidzě' rě'u Dios quiě gáquiru' queë'. Zxba ní rusēdda' yúgu'tě cō' bunách queë' Cristo. ¹⁸ Chqui' Dios bulidzě' bōnni' narugu lu xpělě'ě le nac bě' náquině' queë' Dios, ral-la' uga'ně' cni, zoa lu xpělě'ě lě' na' nac bě'. Lězca' cni, chqui' Dios bulidzě' bōnni' cunarugu lu xpělě'ě lě' na' nac bě', cutu ral-la' gchuguě' lu xpělě'ě lě' na'. ¹⁹ Cutu bi zaca' lě' na' narugu lu xpělě'ě bōnni', len chqui' cunarugu lu xpělě'ě bōnni' lě' na' nac bě', cutu bi zaca'. Le nactsca lsaca' nac gunru' ca rna bě' zxba queë' Dios. ²⁰ Ral-la' uga'ně' bōnni' ca na' guquě' cati' ni' bulidzě' lě' Dios. ²¹ Chqui' bulidzě' li' cati' ni' nacu' bōnni' nada'u, cutu cō'u baguí'i le nacu' cni, san chqui' gata' quiu' latj gruju' lu na' xanu', buzí' xbey latj na' gata' quiu' gruju'. ²² Chqui' bulidzě' nu bōnni' Xanru' cati' ni' nada'uě', lahuě' Xanru' naquě' ca bōnni' narujě' lu ně'ě xaně' na', quiě guně' xchině' Xanru'. Lězca' cni, chqui' bulidzě' nu bōnni' Xanru' cati' ni' narujě' lu ně'ě xaně' na', bōnni' ni naquě' ca bōnni' nada'u queë' Cristo. ²³ Zxōntěr le gdizxjě' Dios, gu'uě' lbi'ili'. Qui lě' ni na' cutu ral-la' guti' cuinli' lu na'gac bunách. ²⁴ Qui lě' ni na' ca', bōchi' lza'adau', ral-la' soali' lahuě' Dios tsca guc queēli' tu tuli' cati' ni' bulidzě' lbi'ili' Dios.

²⁵ Ca nac quegac nup cunutság na'gac, cutu bi gna bé'ině' neda' Xanru'. Cni runi neda', ati' huac uzxōni lădxi'li' neda' le ruhuechi' lădxě'ě neda' Xanru'. ²⁶ Le tac zian le rac queēru' dza ni zoaru' na'a, runi neda' gac dxi'a chqui' luga'ně' yúgu'tě bōnni' ca nacquě' na'a. ²⁷ Chqui' nutság ná'lenu'-nu ngul, cutu ulá'alenu'-nu. Lězca' cni, chqui' zu' tuzu', cutu quilju'-nu ngul, cutu utság ná'lenu'-nu. ²⁸ Na'a, chqui' utság ná'lenu'-nu ngul, cutu gunu' dul-la', len chqui' utság ná'lenbi'-ně' bōnni' bi'i ngul, cutu gunbi' dul-la', san la'zaca' la'guí'i yōdzlyú ni nup

nutság na'gac, ati' rē'nda' guna' ga ulali' lu yöl-la' rzaca' rgu'i na'.

²⁹ Na'a, lē ni rēpa' lbi'ili', böchi' lza'adau'. Chzoa gdxin dza udx. Qui lē ni na', ral-la' lui' lādxi'quē' Dios bönni' nutság ná'lenquē'-nu ngul ca run nu cunutság na'len ngul. ³⁰ Lēzca' cni, ral-la' ludziji lahuē' Dios nup ta'bōdx yechi' ca run nu curbōdx, ati' ral-la' la'cuá' nōxj lahuē' Dios nup tu'dziji ca run nu curudziji, ati' ral-la' lac nup ta'u ca nu cutu bi dē qui. ³¹ Ral-la' lac nup tu'gún dxin le dē yōdzlyú ni ca nu cutu rui' lādxi' le dē yōdzlyú ni, le huadōd quegac le rlé'iru' yōdzlyú ni.

³² Rē'nda' cutu ubi ugu'i'ili'. Rui' lādxē'ē le naqui queē' Xanru', nac gunē' le rdzag lādxē'ē Xanru', bönni' cuzoanu ngul queē'. ³³ Rui' lādxē'ē le rac yōdzlyú, nac gunē' le rdzag lādxi'nu ngul queē', bönni' nutság ná'lenē'-nu ngul. ³⁴ Lēzca' cni rac queēnu ngul nutság ná'lennu-nē' bönni' len queēnu ngul zoanu tuznu. Ngul na' zoanu tuznu rui' lādxi'nu le naqui queē' Xanru', nac soanu quizi queē' Dios lu gdu ca nayá' nabannu len lu bö' naccznu. Ngul na' nutság ná'lennu-nē' bönni' rui' lādxi'nu le rac yōdzlyú ni, nac gunnu le rdzag lādxē'ē bönni' queēnu.

³⁵ Yugu' lē ni rēpa' lbi'ili' quiē uzi'li' xbey lē ni len clēg quiē uzaga'a xnōzli'. Rē'nda' gunli' le ral-la' gunli', gunli' xchinē' Xanru' gdu lādxi'li'.

³⁶ Chqui' zoē' bönni' ráquinē' cunác dxi'a uga'nbi' tuzbi' bi'i ngul ra'bandau' queē', len chzoa iz queēbi', len bayúdx rē'nibi' utság ná'lenbi'-nē' bönni', huac utság ná'lenbi'-nē'. Cutu gunbi' dul-la'. ³⁷ Chqui' chnun tsutsu xtidzē'ē bönni' na', len cutu run bayúdx gunē' cni, len dē lu nē'ē nac gunē', len chnun tsutsu xtidzē'ē uga'nbi' tuzbi', gunē' le nac dxi'a bönni' na'. ³⁸ Cni nac, nu rui' latj bi'i qui utság ná'lenbi'-nē' bönni', run le nac dxi'a, san nu run ga uga'nbi' tuzbi' run le nacr dxi'a.

³⁹ Ngul nutság ná'lennu-nē' bönni', rna be'i lēnu zxba qui yöl-la' nutság na' tsal ni zoē' nabanē' bönni' queēnu. Chqui' gatiē' bönni' queēnu, gata' lu na'nu utság ná'lennu-nē' nu bönni' ré'ninu, chqui' rejlē'ē Xanru' bönni' na'. ⁴⁰ Runi neda' gacrunu bica' ba chqui' uga'nnu tuznu, len ráquida' runē' neda' tzazxōn Bö' La'y queē' Dios.

8

Le ta'gú'u bunách laugac bdau' guiöj bdau' yag

¹ Na'a, gu'a didza' ca nac qui le ri'j ráguru', lē na' gu-lagú'u bunách laugac bdau' guiöj bdau' yag. Ta'ná bunách: "Yúgu'tēru' napru' yöl-la' rejni'i." Nactē lē ni. Yöl-la' rejni'i cni run ga run ba zxōn cuinru', san yöl-la' nadxí'i queēru' lza'ru' run ga ráclenru' lza'ru'. ² Chqui' zoē' bönni' ráquinē' chréjni'nē',

cutu bi réjni'nidë' ca ral-la' tséjni'në', ³ san nu bönni' nadxi'inë' Dios, Dioscz zóalenë' bönni' na'.

⁴ Na'a, ca nac qui le ri'j ráguru', lë na' gulagú'u bunách laugac bdau' guiöj bdau' yag, nõziru' cutu bi záca'gac yödzyú ni bdau' guiöj bdau' yag na', len nutur nu zoa nac Dios. ⁵ Zal-la' nacuá' le taqui bunách nacgac dios, le nacuá' luzxbá, len le nacuá' luyú, ati' zian le tu'lídz bunách, tui' lagac dios lenca' xan, ⁶ san queëru' rë'u:

Tuzë' Naquë' Dios, Lë' Xuz.

Lë' benë' yúgu'të le rlé'iru',

Ati' zoaru' nabanru' quië tsej ládi'ru' Lë'.

Tuzë' Naquë' Xanru', Lë' Jesucristo.

Lu në'ë Lë', Dios benë' yúgu'të le dë,

Ati' nabániru' Lë'.

⁷ Clëg yúgu'të böchi' lza'ru' ta'yéjni'në' lë ni. La'quë', nup ni' zi'al gulayíj ládi'gac bdau' guiöj bdau' yag, ga rdxintë na'a dza ti'j tahuë' le gulagú'u bunách laugac bdau' guiöj bdau' yag, ati' táquinë' nap yöl-la' huac qui bdau' na'. Le cutu nac gdu ládi'quë', qui lë ni na' táquinë' nabága'quë' zxguia' le tahuë' lë na'. ⁸ Cutu gun ga gunë' rë'u ba la'n Dios le gui'j gáguru', le chqui' gáguru', cutu gacr-ru' dxi'a, len chqui' cutu gáguru', cutu gacr-ru' ca'z. ⁹ Dë lu na'li' gui'j gáguli' bíti'tëz. Gul-gún chi'i cuinli' cui gunli' ga la'chixi la'nigui nup cunác gdu ca ta'yejlë' Cristo. ¹⁰ Nazx ca' li' ráquinu' napu' yöl-la' rejni'i ca nac lë ni len huac gagu' bíti'tëz. Chqui' cõ'u xlatj bdau' guiöj bdau' yag len gui'j gagu' le gulagú'u bunách lau bdau' guiöj bdau' yag na', ati' chqui' glé'inë' li' rë'u ragu' ni' böchi' lza'u cunác gdu ladxë'ë, nazx ca' gunu' ga gahuë' lë na' gulagú'u bunách lau bdau' guiöj bdau' yag na'. ¹¹ Cni gac, le ráquinu' napu' yöl-la' rejni'i, gunu' ga gchixi gnignë' böchi' lza'u cutu nac gdu ladxë'ë. ¿Naru' guntsau' cni queë' böchi' lza'u, ni'a qui nu na' gutië' Cristo? ¹² Chqui' cni gunu', gunu' dul-la' le uspagu'u böchi' lza'u zxguia' len gunu' ga gchixi gnignë' le cutu nac gdu ladxë'ë, len gunu' ca' dul-la' le ruzóa Cristo tsal'l. ¹³ Qui lë ni na', chqui' le gui'j gahua' gun ga gchixi gnignë' böchi' lza'a, cutur gahua' bëla' na', cui guna' ga gunë' dul-la' böchi' lza'a.

9

Le dë lu në'ë bönni' gbaz nasölë'ë Cristo

¹ ¿Naru' cu naca' gbaz nasölë'ë Cristo? ¿Naru' cu nadél-li'da' yöl-la' ruslá? ¿Naru' cu blé'ida'-në' Xanru' Jesús? ¿Naru' cu nacli' queë' Cristo ni'a qui dxin bena' uláz queë' Xanru'? ² Nazx ca' taqui yezica' bunách cutu naca' gbaz nasölë'ë Cristo.

Lbi'ili' run bayúdx gáquili' naca' gbaz queë' Cristo. Le nacli' queë' Xanru', le nacczli' nac bë' naca' gbaz nasölë'ë Xanru'.

³⁻⁴ Nacuá' nup ta'zí' quidza' neda'. Cni rubi'a didza', rëpa' lequë': Dë lu na'a gnaba' le gui'j gahua' le runa' dxin ni. ⁵ Lëzca' cni dë lu na'a utság ná'lëna'-bi' bi'i ngul zanru' réjlë'bi' Cristo quië gunbi' neda' tsaxxön ga rda', ca na' tunë' yezica'rë' gbaz nasölë'ë Cristo len yugu' bönni' böchë'ë Xanru' len Pedro. ⁶ ¿Naru' ráquili' tuza' neda' len Bernabé ral-la' guntu' dxin lahui' dza, quië gdzölitu' le gágutu'? ⁷ ¿Nuzxa caz bönni' rijë' gdil-l ati' rguizxjë' la' cuinzë'? ¿Nuzxa caz bönni' rudë'ë tu la' yël qui lba uva len cutu gahuë' le rbia lba na'? ¿Nuzxa caz bönni' ruyüë'-ba' bö'cu' zxila' len cutu gui'jë' nidxi' quecba'? ⁸ Cutu gáquili' la' neda'z ru'a cni didza'. Lëzca' cni rna le nayúj lu guich lu zxba queë' Moisés. ⁹ Lu zxba queë' Moisés nayúj lu guich, rna: "Cutu cu'u du rú'aba' bëdx cati' rulibba' zxoa' xtil." Bë'ë didza' ni Dios, clëgz le rui' ladxë'ë-ba' bëdx, ¹⁰ san quië uzi'ru' ca' xbey rë'u. Qui lë ni na' nayúj lu guich didza' na', ati' bönni' ruga'në'-ba' bëdx lenca' bönni' runë' ga tu'libba' zxoa' xtil bëdx, gropë' na' ral-la' lunë' löz la'zi'ë qui le rulá' luyú na'. ¹¹ Na'a, chqui' bentu' dxin ga zoali', le nac ca dxin guz gu'n, lë na' nac queë' Dios Bö' La'y, ¿naru' ráquitsali' cutu ral-la' uzi'tu' xbey tu le dau' dë queëli' ca na' ruzi'ë xbey le rlapë' bönni' guz gu'n? ¹² Tu'zí' xbey le dë queëli' yezica' bunách tu'zejni'i lbi'ili'. ¿Naru' cu rál-la'tër uzi'tu' xbey netu' le dë queëli'?

Gatga buzi'tu' xbey lë ni dë lu na'tu', san bia' blentu' yúgu'të quië gac guntu' lban qui didza' dxi'a ca nac queë' Cristo. ¹³ Nöziczli' ca rac quegac nup tun dxin qui gdau', tu'zí' xbey gun qui gdau'. Lëzca' cni nup ta'gú'u lu bcugu la'y queë' Dios rön quecba' böa' bëdx, tahuë' bëla' quecba' böa' bëdx na'. ¹⁴ Lëzca' cni nuzóë' Xanru' ca ral-la' gac quequë' bönni' tunë' lban qui didza' dxi'a. Ral-la' lugagu lequë' nup tu'zí' xbey lban na' tunë'. ¹⁵ Neda' gatga buzi'a xbey lë ni dë lu na'a, ati' lë ni ruzuja' lu guich ni cutu nac le rnabi nu bi' gunn quia'. Run ba zxön cuina' le cunaxxa' cati' runa' lban qui didza' dxi'a. Guë'ntërda' gatia' ca gu'a latj nu gna runa' lban qui didza' dxi'a le naxxa'.

¹⁶ Cutu dë lu na'a gun ba zxön cuina' le runa' lban qui didza' dxi'a, le run bayúdx guna' lban qui. Bica' bayechi' neda' chqui' cutu guna' lban qui didza' dxi'a. ¹⁷ La'naru' runa' lban le rë'nczda', huac gnaba' lazxa', san run bayúdx guna' lban, le nac tu le buspaguë'ë neda' Dios guna'. ¹⁸ ¿Bizxa lazxa' uzi'tsa' xbey chqui'nu'? Ruzi'a xbey le rdzag ladxa'a le cunaxxa' cati' runa' lban qui didza' dxi'a. Cutu ca' ruzi'a xbey lë na' dë lu na'a le runa' lban qui didza' dxi'a.

¹⁹ Na'a, zal-la' nutu nu yu'a lu në'i, chben cuina' ca bönni' nada'u quegac yúgu'të bunách quië gac guna' ga lulá ziantër ca' bunách. ²⁰ Cati' runa' lban laugac bunách judío, run cuina' ca bönni' judío quië gac guna' ga lulá bunách judío na'. Bunách judío na' tun ca rna bë' zxba queë' Moisés. Qui lë ni na' run cuina' ca bönni' runë' ca rna bë' zxba na' zal-la' cutu yu'a lu na' zxba na'. Cni runa' quië gac guna' ga lulá nup tun ca rna bë' zxba na'. ²¹ Cati' runa' lban laugac bunách gza'a, nup curná be'i leygac zxba queë' Moisés, run cuina' ca tu bönni' gza'a na', quië gac guna' ga lulë'. Cutu ruca'na' ca'z zxba queë' Dios. Neda' runa' ca rna bë' zxba queë' Cristo. ²² Run cuina' ca bönni' cunác gdu ca rejlä'ë Cristo quië gac guna' ga lulá nup na' cunác gdu ca ta'yejlë' Lë'. Run cuina' ca nacgac yúgu'të bunách quië gac guna' ga lulá la'gac bunách na'. ²³ Lu yúgu'të lë ni runa', runa' ga ta'yöni bunách didza' dxi'a, quië gac uzi'a xbey tsaxxön len lbi'ili' didza' dxi'a na'.

²⁴ Chnőziczli' ca tunë' bönni' nůtsa'quë' lu huitj. Ta'xíti'ë yúgu'të', san gdél-li'në' tuzë' bönni' uzi'ë xbey latj blau. Lëzca' cni ral-la' gunli' xchinë' Dios, gacli' ca bönni' nůtsa'quë' lu huitj, quië gdél-li'li' uzi'li' xbey le ubi'ë queëli' Dios. ²⁵ Yúgu'të bönni', cati' tu'pá' cuinquë' quië gac la'yazië' lu huitj, ta'ná be'i cuinquë' lu yúgu'të le tunë'. Tunë' cni quië la'dél-li'në' tu bregui' zin le nittë, san gdél-li'ru' rë'u tu le uzi'teczru' xbey. ²⁶ Qui lë ni na', naca' neda' ca bönni' gdu ladxë'ë rxiti'ë. Naca' ca' ca bönni', gdu ladxë'ë rdil-lë', cutu rdi'a lu bö'z. ²⁷ Ca runë' bönni' rulidzë' bunách tsajtsazgac lu huitj, runa' ca' neda', runa' lban quië lulá bunách. Bönni' na' nutsë'ë lu huitj runë' ga gal gdu ca nayá' nabanë' len rna bé'inë' lei. Lëzca' cni runa' neda', cui unitia' xlatja' lu dxin queë' Dios.

10

Cutu tsej lădxi'ru' bdau' guiöj bdau' yag

¹ Rë'nda' uzëjni'da' lbi'ili', böchi' lza'adau', ca guc quequë' xuz xtau'tu'. Dios benë' ga glu'u zxul böaj yúgu'të'. Lëzca' cni, guladödë' yúgu'të' gatsj lahui'l nis zxön. ² Lu böaj ni' len lu nis zxön ni', guc quequë' ca rac qui nu rdil nis. Lë na' guc quequë' guc bë' glaquë' tuz len Moisés. ³ Lëzca' cni, glahuë' yúgu'të' yöt xtildau' na' bunödzjë' quequë' Dios Bö' La'y. ⁴ Gli'jë' yúgu'të' nis na' bunödzjë' quequë' Dios Bö' La'y, le gli'jë' nis bruj lë'i guiöj na' bulu'ë lahui Dios Bö' La'y, guiöj na' gulabáninë' lequë'. Ca guc guiöj na' nacczë' Cristo, nabániru' Lë'. ⁵ Zal-la' guc cni, cutu bdzag ladxë'ë yúgu'të' Dios. Qui lë ni na' glatië' lu latj ca'z.

⁶ Yúgu'të lë ni nac tu le ruzejni'i rë'u, cui së lădxi'ru' le cunác, ca na' gulazë lădxi'quë' lequë'. ⁷ Cutu ral-la' tsej lădxi'ru'

bdau' guiöj bdau' yag, ca na' glunë' la'quë' lequë'. Nayúj lu guich la'y, rna: "Gulabö'ë bönni' ni', gli'j glahuë', ati' gulayasë', glunë' lni qui bdau' na'." ⁸ Cutu ral-la' gunru' le cunác, ca na' glunë' le cunác la'quë' lequë', ati' tu dzaz glatië' gdu ca tsonnúruá' milë'. ⁹ Cutu ral-la' si' bër'u' Xanru', ca na' gulazí' bërë Lë' la'quë' lequë', ati' glatië' le gláguya'aba' lequë' bël snia'. ¹⁰ Lëzca' cni, cutu ral-la' gnëru' queë' Dios ca na' gulanë' queë' la'quë' lequë', ati' busnitië' lequë' tuë' gbaz la'y queë' Dios.

¹¹ Yúgu'të lë ni guc quequë' xuz xtau'tu', tu'zejni'i rë'u, len nayúj lu guich la'y quië gun gadxi rë'u, le chzoaru' dza chzoa udx qui yödzlyú ni. ¹² Qui lë ni na', nu raqui chnal, ral-la' gun chi'i cuini, cui gchixi gnigui. ¹³ Ca nac le ta'zí' bër' lbi'ili' rac ca' quegac yúgu'të bunách. Dios runë' ca rnë' len cutu gu'ë latj bi si' bër' lbi'ili' le cugác gua' glenli', san cati' bi si' bër' lbi'ili', ului'inë' lbi'ili' nac gac grujli' lu na' tu' xöhui', quië gac gua' glenli'.

¹⁴ Qui lë ni na', böchi' lza'adau', cutu tsej ládxi'li' bdau' guiöj bdau' yag. ¹⁵ Ruí'lena' lbi'ili' didza' ca ruí'lena' didza' nup ta'yejni'i. Gul-bequi xbey didza' ni gu'a. ¹⁶ Cati' gnábiru'-në' Dios gun la'yë' le ri'jru' cati' ruspanru' ca gutië' Cristo, lë na' ri'jru' ruluí' nacru' tuz len Cristo le ruzi'ru' xbey le benë' Cristo cati' bulaljë' xchönë', gutië' lë'i yag cruz. Lëzca' cni, yöt xtil na' ruzxuzxjru', ráguru', ruluí' dzagru'-në' Cristo le ruzi'ru' xbey le benë' Cristo cati' budödë' uláz queëru' gdu ca nayá' nabanë'. ¹⁷ Zal-la' zianru' nacru', yúgu'tëru' ráguru' tuz yöt xtil na' len qui lë ni na' nacru' ca tuz bunách.

¹⁸ Gul-yutsca' ca tunë' bönni' Israel. Bönni' ni' tahuë' lahuë' Dios le ta'gu'ë lu bcugu la'y queë', lë na' tahuë' ruluí' dzagquë' Dios. ¹⁹ ¿Bizxa rna didza' ni ru'a? Cutu rnia' nap yöl-la' huac bdau' guiöj bdau' yag, len cutu nap yöl-la' huac le ta'gú'u bunách laugac bdau' guiöj bdau' yag na'. ²⁰ Cni rnia': Lë na' ta'gú'u laugac bdau' guiöj bdau' yag bunách cunúnbë'gac Dios, ta'gú'u laugac bö' xöhui', len clëg lahuë' Dios. Rë'nda' cutu gdzagli' yugu' bö' xöhui'. ²¹ Cutu gac gui'jli' le ruluí' nacru' tuz len Xanru' lenca' lë na' uluí' nacli' tuz len yugu' bö' xöhui'. Cutu gac gáguli' le ruluí' dzagru'-në' Xanru', lenca' le uluí' dzagli' yugu' bö' xöhui'. ²² ¿Naru' gúntsaru' ga uzxé'inë' Xanru'? ¿Naru' ráquitsali' náptërli' yöl-la' huac ca napë' Lë'?

Le dë lu na'ru' gunru' len ca ral-la' gdxí'icru'-në' böchi' lza'ru'

²³ Nac gdutë li didza' na' rna: "Yúgu'të dë lu na'ru' gunru'." Na'a, neda' rnia': Clëg yúgu'të ral-la' gunru'. Yúgu'të dë lu na'ru' gunru', san clëg yúgu'të gun ga gacr gdu ca réjlë'ru' Cristo. ²⁴ Ral-la' güi' ládxi'ru' gunru' le gun ga gac dxi'a

quequë' böchi' lza'ru', len clëgz le gun ga gac dxi'a qui la' cuinzru'.

²⁵ Bítit'ëz bi tuti' bunách lu yë'y, huac gáguli', len cutu bi ral-la' gnabli' qui, cui cuequi baguí'i ládxi'dau'li'. ²⁶ Nayúj lu guich le rna: “Queë' Xanru' naqui yödzyú ni, lenca' yúgu'të le dë yödzyú ni.”

²⁷ Chqui' ulidzë' lbi'ili' bönni' curejlë'ë Dios guidli' lidxë', ati' guë'nili' tseajli', gul-gagu yúgu'të le gdxie' lauli', len cutu bi gnabli' qui, cui cuequi baguí'i ládxi'dau'li'. ²⁸ Chqui' nútít'ëz nu guië lbi'ili': “Lë ni gulagu'ë lau bdau' guiöj bdau' yag”, cutu gáguli' lë na' quië gac dxi'a qui nu na' gdixjöi' cni lbi'ili', len cui cuequi baguí'i ládxi'dau'huë'. ²⁹ Rnia': “Cui cuequi baguí'i ládxi'dau'huë' bönni' na' gdixjöi'në' cni lbi'ili'”, len clëgz cui cuequi baguí'i ládxi'dau'li' lbi'iczli'.

Nazx ca' nu gnabi neda', gna: “¿Bizx quië ral-la' uzóa' tsla'l le dë lu na'a guna' le rbequi baguí'i ládxi'dau'huë' bönni' yubl?” ³⁰ Huac gna ca' nu na': “Chqui' gyëpa'-në' Dios: Xclenu', ni'a qui lë na' rahua', ¿bizx quië nu uquí neda' ni'a qui lë na' rahua'?” ³¹ Chqui' bi gáguli' o bi gui'jli', o bítit'ëz bi gunli', gul-gún yúgu'të quië gac queë' Dios yöl-la' ba. ³² Cutu bi gunli' le gun ga la'chixi la'nigui bunách judío, len cutu gunli' le gun ga la'chixi la'nigui bunách cunacgac judío, len cutu gunli' le gun ga la'chixi la'nigui bunách queë' Dios. ³³ Gul-gún ca runa' neda', rui' ladxa'a guna' le la'dzág ládxi'gac yúgu'të bunách, len cutu rui' ladxa'a guna' le uzi'a xbey la' neda'z, san le luzi' xbey yezica' bunách quië lulá.

11

¹ Gul-gún ca runa' neda', ca na' neda' ca' runa' ca benë' Cristo.

Le tunnu ngul laugac bunách queë' Cristo

² Runa' lbi'ili' zxön, böchi' lza'adau', le rajnéyteczli' neda', len nazí' lu na'li' zxba budöda' lu na'li'. ³ Na'a, rë'nda' tséjni'li' rna bé'inë' yúgu'të bönni' Cristo, ati' bönni' rna bé'inë'-nu ngul, ati' Dios rna bé'inë' Cristo. ⁴ Chqui' rulidzë' Dios bönni' o ru'ë didza' uláz queë' Dios, len dxia icjë' xlu'ë, ruca'në' ca'z Cristo. ⁵ Na'a, chqui' rulidznu Dios ngul o rui'nu didza' uláz queë' Dios len cutu bi zxoa icjnu, ruca'nnu ca'z bönni' queënu, len nac queënu ca nac queënu ngul narugu guitsa' icjnu. ⁶ Chqui' cutu bi zxoa icjnu ngul, ral-la' grugu ca' guitsa' icjnu. Chqui' gun ga utui'nu ngul na' chqui' nu gchugu guitsa' icjnu, ral-la' bi gxoa icjnu. ⁷ Cutu bi ral-la' udxía icjë' bönni' cati' rdxinë' lahuë' Dios, le naquë' ca nacczë' Dios ati' lë na' naquë' bönni' rului' lahui yöl-la' zxön queë' Dios, san le nacnu ngul na' rului' lahui yöl-la' zxön queë' bönni' queënu. ⁸ Cati' benë' bunách

Dios, cutu bubijë' bönni' na' lu ngul. Ngul na', lu bönni' na' bubijë'-nu. ⁹ Lëzca' cni, cutu benë' bönni' Dios quië uzi'nu xbë' ngul, san ngul quië uzi'ë xbanu bönni' benë'-nu. ¹⁰ Qui lë ni na', ral-la' gxoa icjnu ngul na' le ruluí' zoa nu rna be'i lënu le tu'yüë' rë'u gbaz la'y queë' Dios. ¹¹ Na'a, lahuë' Xanru', rquíninë'-nu ngul queë' bönni', ati' rquíninu-në' bönni' queënu ngul. ¹² Ca na' benë' Dios, bubijë'-nu ngul lu bönni', lëzca' cni na'a, náljlenë'-nu ngul bönni', ati' yúgu'të r-ruj lu në'ë Dios.

¹³ Gul-bequi xbey la' lbi'izli'. ¿Naru' ral-la' ulidznu-në' Dios ngul cutu bi zxoa icjnu? ¹⁴ ¿Naru' cu rusëdi lbi'ili' yöl-la' nac quegac bunách, ral-la' utui'në' bönni' na' ru'ë latjgtunn guitsa' icjè'? ¹⁵ Na'a, chqui' natúnn guitsa' icjnu ngul, nac yöl-la' lach queënu, le bë'ë queënu Dios guitsa' icjnu quië uspin icjnu. ¹⁶ Chqui' zoa nu guë'ni tá'baga' didza' ni, cniz nazi' lu na'tu' runtu', len la' tuz ca tun yugu' cö' bunách queë' Dios.

Tu'cá'n ca'z le ri'j ráguru' ruspanru' ca gutië' Xanru' bunách Corinto

¹⁷ Cutu ba la'n runa' lbi'ili' ca nac le uzéjni'da' lbi'ili' na'a. Cutu run ga rac dxi'a queëli' le runli' cati' rudubli' queë' Cristo, san run ga rac queëli' le cunác dxi'a. ¹⁸ Rzu lahua' ruzéjni'da' lbi'ili' lë ni ta'guixjöi' neda' bunách, ta'ná: "Cati' rudubli' queë' Cristo, narujli' chopl", ati' réjlë'a nazx ca' nac cni. ¹⁹ Run bayúdx la'cua'len lbi'ili' nup tu'sëdi le cunác quië lac bë' nup nacgac gdu bunách queë' Cristo. ²⁰ Qui lë ni na', cati' rudubli', lë na' ráguli' tsazxón cutu nac le ri'j ráguru' ruspanru' ca gutië' Xanru'. ²¹ Cni nac, le runli' bayúdx tu tuli' ráguli' le nua'li' qui queëli' cati' ráguli' tsazxón, ati' qui lë ni na' rdunli' la'li' ati' yela'li' ri'j ráguli' ga rdxintë rzúdxili'. ²² ¿Naru' cu zoa lidxli' ga huac gui'j gáguli'? Ca na' runli', ruca'nli' ca'z bunách queë' Dios, len runli' ga tu'tuí'i nup cutu bi dë quegac. ¿Bizxa caz gyëpa' lbi'ili'? ¿Naru' guntsa' lbi'ili' ba la'n? Cutu ca' runa' lbi'ili' ba la'n ca nac lë ni runli'.

Le ri'j ráguru' ruspanru' ca gutië' Xanru'

²³ Xanru'cz budödë' lu na'a lë na' busëdda' lbi'ili', ca na' benë' Xanru' Jesús yël ni' cati' nu budöd Lë' lu na'quë' bönni' guludöddë' Lë'. Gdel-lë'ë yöt xtil, ²⁴ len cati' budx gudxë' Dios: "Xclenu", buzzuxjë' lei len gnë': "Gul-gagu. Lë ni nac xpëla'a le nuzxj uláz queëli'. Gul-gún cni, uspanli' ca gac quia' neda'." ²⁵ Lëzca' cni, gdöd glahuë', gdel-lë'ë zxíga'dau' len gnë': "Le yudzu zxíga'dau' ni nac xchöna', le run tsutsu didza' cub rucá'n tsahui'. Gul-gún cni yúgu'të lzu gui'jli' lei, uspanli' ca gac quia' neda'." ²⁶ Cni gac ga gdxintë dza huödë' Xanru', yúgu'të lzu gáguli' yöt xtil cni len gui'ijili' zxíga'dau' cni, ului'li' lahui ca gutië' Xanru'.

Ca ral-la' gunru' cati' gui'j gáguru', uspanru' ca gutië' Xanru'

²⁷ Qui lë ni na', núti'tëz nu gagu yöt xtil ni o gui'iji zxíga'dau' ni queë' Xanru', len cutu run lei ba la'n, nabaga' xzguia' nu na', le run dul-la', rucá'n ca'z xpëlë'ë Xanru' lenca' xchönë'.

²⁸ Qui lë ni na', ral-la' cuequi xbeyru' la' cuinzru' tu turu', ati' ni'r huac gáguru' yöt xtil ni, len gui'ijiru' zxíga'dau' ni.

²⁹ Núti'tëz nu ri'j ragu lë ni len cutu run lei ba la'n le cutu ráquibe'i ruluí' le guc queë' Xanru', ruspaga' cuini dul-la' ni'a qui lë na' rë'j ragu. ³⁰ Qui lë ni na' te'i zian nup dzaggac lbi'ili', len ta'cuídi'në', ati' zianquë' chnatquë'.

³¹ La'naru' cuequi xbeyru' la' cuinzru', cutu cuequi xbeynë' rë'u Xanru'.

³² Chqui' gun bayúdx cuequi xbeynë' rë'u Xanru', usaca' zi'ë rë'u, cui grugu queëru' cati' gchuguë' quegac bunách yödzlyú.

³³ Qui lë ni na', böchi' lza'adau', cati' udubli' quië gui'j gáguli', uspanli' ca gutië' Xanru', gul-cöz tuli' yetuli'. ³⁴ Chqui' zoa nu rdun, ral-la' gagu nu na' ga nac lu yu'u lidx, cui gun bayúdx cuequi xbeynë' lbi'ili' Dios cati' udubli'. Nacué' yela'gac le runli', san uca'na' tsahui' yugu' lë na' cati' duyúa' lbi'ili'.

12

Yöl-la' huac runnë' queëru' Dios Bö' La'y

¹ Na'a, böchi' lza'adau', rë'nda' tséjni'li' ca nac yöl-la' huac runnë' queëru' Dios Bö' La'y.

² Nözcizli' ca guc cati' ni' curéjlë'nili' Cristo, bë'li' latj gu-lachë' lbi'ili' ga yubl bunách. Gyij ládxi'li' bdau' guiöj bdau' yag cuta'në'. ³ Qui lë ni na', ruzéjni'da' lbi'ili' cni, rnia': Ladj yúgu'të nup tui' didza' uláz queë' Bö' La'y queë' Dios, nutu nu gac gnë xöhui' queë' Jesús, len nutu nu gac gna: "Jesús naquë' Xanru'", chqui' cuzóalenë' nu na' Dios Bö' La'y.

⁴ Na'a, nadza'gac tu tu le runnë' queëru' Dios Bö' La'y, san tuzë' naquë' Bö' La'y na'. ⁵ Lëzca' cni, nadza'gac tu tu dxin rgu'ë lu na'ru' Xanru', san tuzë' naquë' Xanru' na'.

⁶ Nadza'gac ca' tu tu yöl-la' huac napru' le rúniru' xchinë' Dios, san tuzë' naquë' Dios, runnë' queëru' yöl-la' huac na'.

⁷ Dios runnë' qui queëru' tu le nac bë' napru' yöl-la' huac queë' Dios Bö' La'y, lë na' ruzi'ru' xbey yúgu'tëru'.

⁸ Dios Bö' La'y runödzjë' queë' tu bönni' yöl-la' huac ru'ë didza' len yöl-la' rac szxöni, ati' yetué' bönni', Lëczë' Bö' La'y runödzjë' queë' yöl-la' huac ru'ë didza' lu yöl-la' rejni'i.

⁹ Lëzca' cni, Lëczë' Dios Bö' La'y na' runödzjë' queë' yetué' bönni' yöl-la' rejlë' Cristo bi gunë', ati' yetué' bönni' runödzjë' queë' yöl-la' huac ruúnë' nup te'i.

¹⁰ Yetué' bönni' runödzjë' queë' yöl-la' huac runë' yugu' yöl-la' huac qui yehua' yubá, ati' yetué' bönni' ru'ë lë' latj ru'ë didza' uláz queë' Dios, ati' yetué' bönni' runödzjë' queë' yöl-la'

huac ráquibe'inë' chqui' bö' dzag bunách naqui queë' Dios o naqui qui tu' xöhui'. Runödzejë' queë' yetué' bönni' yöl-la' huac ru'ë didza' yubl cunazëdë', ati' queë' yetué' bönni' yöl-la' huac rudödë' didza' yubl na' cunazëdë'. ¹¹ Yúgu'të lë ni runë' Lëczë' Dios Bö' La'y, le runödzejë' qui tu tu bunách tsca rë'ncznë'.

Yúgu'tëru' nacru' ca tuz bunách

¹² Ca na' nac tuz gdu ca nayá' nabinru', zal-la' zian le nagudi' dzáglenru', ati' le zian na' nagudi' dzáglenru' nacgac tuz le nayá' nabinru', lëzca' cni nac queë' Cristo. ¹³ Le zóalenë' rë'u Lëczë' Dios Bö' La'y, lë ni nac queëru' ca tu le nadilru' nis, le nac bë' nacru' ca tuz bunách, zal-la' nacru' yugu' bönni' judío, len yugu' bönni' gza'a, lenca' bönni' nadá'ugac, len bönni' cunadá'ugac. Yúgu'tëru', Dios bë'ë rë'u latj si'ru' le runödzejë' Lëczë' Bö' La'y.

¹⁴ Na'a, lu gdu ca nayá' nabinru', zian le nagudi' dzáglenru' len clëg tuz. ¹⁵ La'naru' huac güi' didza' ní'aru', huaná: “Le cutu naca' në'ë bönni', cutu náquida' queë'”, didza' ni cutu gun ga cutu naqui queë' bönni' na'. ¹⁶ La'naru' huac güi' didza' nagru', huaná: “Le cutu naca' yøj lahuë', cutu náquida' queë' bönni' ni”, didza' ni cutu gun ga cutu naqui queë' bönni' na'. ¹⁷ La'naru' nac yøj lauru' gdu'të le nayá' nabinru', ¿nacx gac yöniru'? La'naru' nac nagru' gdu'të, ¿nacx gac gle'i zxi'na'ru'? ¹⁸ Na'a, Dios nucu'ë yúgu'të le nagudi' dzáglenru' ca gu'ncznë' Lë'. ¹⁹ La'naru' nac tuz le nagudi' dzáglenru', cutur soa gdu ca nayá' nabinru'. ²⁰ Na'a, ca nacru', zian le nagudi' dzáglenru', san tuz le nacru'.

²¹ Qui lë ni na', cutu gac guië na'ru' yøj lauru', gna: “Cutu rquinda' li'.” Lëzca' cni, cutu gac guië ní'aru' icjru', gna: “Cutu rquinda' lbi'ili'.” ²² Na'a, yugu' le nagudi' dzáglenru', lë na' ráquiru' nacgacr cuidi'z, lë ni naquínir-ru'. ²³ Lëzca' cni, yugu' le nagudi' dzáglenru' le ráquiru' nacgacr ca'z, lë ni rugácur-ru' dxi'a, len yugu' le ráquiru' cutu ral-la' gla' lahui, rugácur-ru' ca' dxi'a. ²⁴ Cutu run bayúdx gunru' cni qui le nacr lach qui le náquiniru'. Dios benë' gdu ca nayá' nabinru', len benë' ga nacr lsaca' lë na' ráquiru' rë'u nacr ca'z. ²⁵ Cni benë', ati' cutu narujgac choxl le nagudi' dzáglenru', le tun chi'i lza'gac tu yetú. ²⁶ Chqui' gac zi' tu le náquiniru', lac zi' tsaxxón len lei yúgu'të le náquiniru' na', len chqui' tu le náquiniru', zoa bi ruzi' xbey, yúgu'të le náquiniru' tu'zì' xbey tsaxxón len lei.

²⁷ Na'a, lbi'icзли' dzagli' gdu ca nayá' nabanë' Cristo, ati' tu tuli' nacli' ca yugu' le nagudi' dzáglenë'. ²⁸ Lëzca' cni, ladj bunách queë' Cristo, Dios nucu'ë nup tun xchinë'. Ga nac zi'a nucu'ë bönni' gbaz queë' Cristo. Ga nac buróp nucu'ë bönni' tu'ë didza' uláz queë', len ga bunntë nucu'ë bönni' tu'sëdi, ati' ni'r nucu'ë nup tun yugu' yöl-la' huac qui yehua' yubá. Ni'r

nucu'ë nup tu'ún nup te'i. Ni'r nucu'ë nup taclen böchi' lza'ru'. Ni'r nucu'ë bönni' tu'lui'inë' rë'u dxin gunru'. Ni'r nucu'ë bönni' tu'ë didza' yubl cunazëdquë'. ²⁹ Clëg yúgu'të' nacque' gbaz queë' Cristo. Clëg yúgu'të' tu'ë didza' uláz queë' Dios. Clëg yúgu'të' tu'sëdnë'. Clëg yúgu'të' tunë' yugu' yöl-la' huac qui yehua' yubá. ³⁰ Clëg yúgu'të' dë lu na'quë' luúnë' nup te'i. Clëg yúgu'të' tu'ë didza' yubl cunazëdquë'. Clëg yúgu'të' tu'dödë' didza' yubl cunazëdquë'. ³¹ Gul-güí' ládxi'li' cu'ë lu na'li' Dios yugu' yöl-la' huac na' nacgacr lsaca'. Na'a, ului'ida' lbi'ili' tu le nacr lsaca' ca yúgu'të' lë ni.

13

Yöl-la' nadxí'i

¹ Zal-la' gac gu'a xtídza'gac bunách le cunazëda', lenca' xtídza'quë' gbaz la'y queë' Dios, san chqui' cunadxi'ida' lza'a, didza' gu'a cutu gacr lsaca' ca bö run gui rucödxru' o guía rutil-lru' lzë'i. ² Zal-la' dë lu na'a gu'a didza' uláz queë' Dios len tséjni'da' yúgu'të' le nagachi', len yúgu'të' didza' rejni'i, len zal-la' nac gdu ca réjlë'a Dios ga rdxintë huac cúa' yugu' gui'a, san chqui' cunadxi'ida' lza'a, cutu bi lsaca' naca'. ³ Zal-la' quisia' gdutë le dë quia' ugahua' bunách yechi', len zal-la' udöda' gdu ca nayá' nabana' ga luzegui' lei bunách le réjlë'a Cristo, san chqui' cunadxi'ida' lza'a, cutu ca' uzi'a xbey lë na' runa'.

⁴ Nu bönni' nadxí'inë' lzë'ë, rbözë' zxön ladxí'. Naquë' dxi'i ladxí' len cutu ruzxé'inë' lzë'ë. Bönni' na' nadxí'inë' lzë'ë cutu run ba zxön cuinë', len cutu run cuinë' blau. ⁵ Bönni' na' nadxí'inë' lzë'ë cutu runë' le cunác, len cutu rudúl-li'në' le dë queë', len cutu rléytenë', len cutu rajneynë' dö' glui' queë' bunách. ⁶ Bönni' na' nadxí'inë' lzë'ë cutu ca' rudzijne' cati' nu run le cunác. Rudzijne' cati' nu run le nac gdutë li. ⁷ Bönni' na' nadxí'inë' lzë'ë rua' rlenë' bíti'tëz bi gun queë' lzë'ë, len réjlë'teczë' lzë'ë, len rúnteczë' löz gun le nac dxi'a lzë'ë, len rböztecze' zxön ladxí'.

⁸ Cutur töd qui yöl-la' nadxí'i. Huadöd qui le dë lu na'gac bunách lui' didza' uláz queë' Dios. Huadxín dza cati' cutur gata' lu na'gac bunách lui' didza' yubl cunazëdgac, ati' huadöd qui yöl-la' rejni'i quegac bunách. ⁹ Lati'z réjni'ru' na'a, len lati'z ca' rui'ru' didza' uláz queë' Dios. ¹⁰ Cati' gdxin le nac gdu, ni'r udx qui lë na' nac lati'z.

¹¹ Cati' ni' naca' bi'idau', bë'a didza' ca bi'idau', len glequi icja' ca bi'idau', len gza' ladxa'a ca bi'idau'. Cati' gzxöna' buca'na' le naqui qui bí'idau'hua'. ¹² Na'a le rlé'iru' nacz ca le rlé'iru' cati' ruyú cuinru' tu lu guía dxildau'. Cutu rlé'iru' gdu ca nac. Dza ni'r glé'iru' gdu ca nac yúgu'të. Na'a núnbë'a lati'z. Dza ni'r gúnbë'a yúgu'të ca na' Dioscz nunbë'ë neda'. ¹³ Na'a,

nacua'tecz yöl-la' rejlë' queëru' Dios, len yöl-la' run löz queëru' Dios, len yöl-la' nadxí'i queëru' lza'ru'. Nacuá' yonn ni, san le nac blau nac yöl-la' nadxí'i.

14

Yöl-la' huac runnë' queëru' Dios Bö' La'y

¹ Gul-gún bayúdx gdx'i'li' lza'li' len gul-güí' láchxi'li' si'li' ca' yugu' yöl-la' huac runnë' queëru' Dios Bö' La'y, len le nac blau, yöl-la' huac güi'li' didza' uláz queë' Dios. ² Nu rui' didza' yubl cunazëd, clëg bunách rui'len didza' nu na'. Dios rui'len didza' nu na', le nutu nu zoa rejni'i didza' rui' nu na'. Dios Bö' La'y ru'ë nu na' latj rui' didza' ca nacgac le nagachi' queë' Dios. ³ Nu na' rui' didza' uláz queë' Dios, rui'len bunách didza' quië gacr gdu ca ta'yejlë' Cristo. Rutíp láchxi'quë' len ruhuí' zxön lequë'. ⁴ Nu na' rui' didza' yubl cunazëd run tsutsu la' cuinz, san nu rui' didza' uláz queë' Dios run tsutsu yúgu'të bunách queë' Cristo.

⁵ Rac ladxa'a güi'li' didza' yubl cunazëdli' yúgu'tëli', san le nac blau, rë'nda' güi'li' didza' uláz queë' Dios. Ruzi'r-ru' xbey nu rui' didza' uláz queë' Dios ca ruzi'ru' xbey nu rui' didza' yubl cunazëd, chqui' cuzóa nu udöd didza' yubl na' cunazëd, quië lac tsutsu bunách queë' Cristo. ⁶ Qui lë ni na', böchi' lza'adau', cati' guida' ga zoali', chqui' güi'lëna' lbi'ili' didza' yubl cunazëda', cutu bi uzi'li' xbey. Uzi'li' xbey tuz didza' na' güi'lëna' lbi'ili' le lului'inë' neda' Dios, o didza' uzejni'i rë'u, o didza' gu'a uláz queë' Dios, o le nac zxba queë'.

⁷ Lëzca' cni rac qui le ta'gú'u bö, yugu' le cunabangac, ca nac gui rucödxru', o ca nac guitarra, chqui' cutu tul-l ca ral-la' lun, ¿nacxcz gúnbë'ru' bizxal le tul-l na', lë na' rul-l gui na' o guitarra na'? ⁸ Chqui' cutu cödx ca ral-la' gun trompeta na' ulídz rë'u lu gdil-l, ¿nuzxa caz upá' cuini tseaj lu gdil-l na'? ⁹ Lëzca' cni rac queëli'. Chqui' len lúdx'i'li' güi'li' didza' le cutác bunách, cutu ca' la'yejni'i didza' güi'li'. Cni gac, daduz güi'li' didza'. ¹⁰ Le nactë yödzyú ni nacua' zian didza' yubl tui' zian cö' bunách gza'a, ati' nacua' bunách ta'yejni'i tu tu didza' na'. ¹¹ Na'a, chqui' cutu réjni'da' didza' ru'ë bönni', gaca' ca bönni' gza'a lahuë' bönni' na' ru'ë didza', ati' bönni' na' ru'ë didza' gaquë' ca' lahua' neda' ca bönni' gza'a. ¹² Lëzca' cni nac queëli'. Rui'tsca láchxi'li' si'li' yugu' le runnë' queëru' Dios Bö' La'y. Qui lë ni na', gul-güí' láchxi'li' si'li' yugu' le lun ga lacr tsutsu bunách queë' Cristo.

¹³ Qui lë ni na' ca', nu rui' didza' yubl cunazëd ral-la' ulídz Dios gnabi Lë' gunnë' qui yöl-la' huac quixjö' le rë'ni gna didza' na' rui' nu na'. ¹⁴ Cati' rulidza'-në' Dios, chqui' ru'a didza' yubl cunazëda', lu bö' naccza' rulidza'-në' Dios,

san le cutu réjni'da' didza' ru'a, lu yöl-la' rejni'i quia' cutu ruzi'a xbey didza' na' ru'a. ¹⁵ ¿Nacxzc ral-la' guna' chqui'nu'? Ulidza'-në' Dios lu bö' naccza', lenca' lu yöl-la' rejni'i quia' ulidza'-në' Dios. Gul-la' yöl-la' ba lu bö' naccza' lenca' lu yöl-la' rejni'i quia' gul-la' yöl-la' ba. ¹⁶ Chqui' tuz lu bö' nacczu' rulídz la'yu'-në' Dios, ati' zoa ni' nu ryöniz, san chqui' cutu rejni'i didza' ru'u, ¿nacxzc gac gna: "Ca' gac", ni'a qui didza' ru'u, rë'u-në' Dios: "Xclenu'"? ¹⁷ Nazx ca' dxí'adau' ru'u didza', rë'u-në' Dios: "Xclenu'." Chqui' cutu rejni'i didza' ru'u, cutu bi uzí' xbey nu na' ryöni. ¹⁸ Rëpa'-në' Dios: Xclenu', le rui'ra' didza' yubl cunazëda' ca yúgu'tëli'. ¹⁹ Laugac bunách queë' Dios guë'ntërda' gu'a gayu'z didza' le gac la'yejni'i bunách ca zian gayuá' didza' yubl cunazëda' ati' nutu nu gac tsejni'i. Gac usëdda' yezica' bunách tuz chqui' la'yejni'i didza' gu'a.

²⁰ Böchi' lza'adau', cutu gacli' ca bi'idau' ca nac le rza' ládxi'li'. Gul-gác ca bi'idau' cui gunli' le cunác, san gul-gác bönni' chnagac ca nac le rza' ládxi'li'. ²¹ Nayúj lu guich la'y, rna: "Len didza' yubl len lu rú'agac bunách gza'a güi'lëna' bunách ni didza'. Zal-la' guna' cni, cutu luzë naggac xtidza'a." Cni rnë' Xanru'. ²² Cni nac, Dios ru'ë rë'u latj rui'ru' didza' yubl cunazëdru' quië gac tu le nac bë' laugac bunách cuta'yejlë' len clëg laugac nup ta'yejlë' Cristo. Ru'ë rë'u latj rui'ru' didza' uláz queë' Lë' le luzí' xbey nup ta'yejlë' Cristo len clëg bunách na' cuta'yejlë'. ²³ Qui lë ni na', cati' udubli' tsazxön, yúgu'tëli' na' náquili' queë' Cristo, chqui' güi'li' didza' yubl cunazëdli' yúgu'tëli', ati' tsazgac nup nazëdgac lati'z o nup cuta'yejlë' Cristo, ¿naru' cu la'ná: "Nachixi icjli'"? ²⁴ Na'a, chqui' yúgu'tëli' güi'li' didza' uláz queë' Dios, ati' tsaz nu curejlë' Cristo o nu nazëd lati'z, gáquibe'i nu na' nabaga' zxguia' ati' Dios cuequi xbeynë' lë'. Cni gáquibe'i nu na', le yöni didza' güi'li' yúgu'tëli'. ²⁵ Gáquibe'i ca nac le rza' ladxí' nu na', lë na' bgachi', ati' uzechu zxib nu na' len tsej ladxí' Dios, gna: "Le nactë Dios zóalenë' lbi'ili'."

Ca ral-la' gunru' ga rudubru' queë' Cristo

²⁶ Qui lë ni na', böchi' lza'adau', cati' rudubli' queë' Cristo, rul-lë' tu salmo tuë' bönni' dzaguë' lbi'ili', ati' rusëdnë' tu zxba yetué', ati' rguíxjöi'në' lbi'ili' tu le bului'inë' lë' Dios yetué', ati' ru'ë didza' yubl cunazëdë' yetué', ati' rudödë' didza' yubl na' cunazëdë' yetué'. Yúgu'të le gunli' ral-la' gac le luzí' xbey nup tu'dúb queë' Cristo. ²⁷ Cati' nacuá' ni' nup tui' didza' yubl cunazëdgac, cutu ral-la' güi'li' didza' cni zianr ca chop tsonnzli'. Huac gu'ë didza' tuzë' bönni' na', ati' töd na' huac gu'ë didza' yetué', san run bayúdx soa nu udöd didza' yubl na' cunazëdli'. ²⁸ Chqui' nutu nu zoa nu gac udöd didza' yubl na' cunazëdli', ral-la' soa dxiz ga na' nudubli' nu na'

rui' didza' yubl cunazëd, ati' huac güi'lenë' Dios didza' na' lu icj lãdxi'dau'huë'. ²⁹ Lëzca' cni, bönni' tu'ë didza' uláz queë' Dios ral-la' lu'ë didza' chop tsonnzë', ati' yezíca'rë' bönni' na' tu'ë didza' uláz queë' Dios ral-la' la'bequi xbeynë' didza' ru'ë bönni' na'. ³⁰ Chqui' Dios ului'inë' tu bönni' rō'ë ni' le rē'ni gna xtidzë'ë, ral-la' soa dxiz nu na' rui' didza'. ³¹ Yúgu'tëli' huac güi'li' didza' uláz queë' Dios tu tuli' quië gzëdli' yúgu'tëli' len gdip lãdxi'li' ca' yúgu'tëli'. ³² Bönni' tu'ë didza' uláz queë' Dios huac la'ná be'i cuinquë', la'cu'ë dxiz. ³³ Clëg Dios nu run ga runru' rusbō, le rē'nnë' Lë' gacru' ba'a lãdxi', ca na' runë' ga nacuá' yúgu'të cō' bunách queë' Cristo.

³⁴ Ral-la' la'cua'nu dxiz ngul queëli' ga na' rudubli'. Cutu dë lu na'cnu lui'nu didza' ni'. Ral-la' la'cua'nu nōxj ca na' rna bē' zxba queë' Dios. ³⁵ Chqui' tē'ninu la'yéjni'nu lati', ral-la' la'nábinu bönni' qui queëcnu cati' ni' nacu'ë lidxquë'. Cutu ral-la' lui'nu didza' ngul ga na' tu'dubë' queë' Dios.

³⁶ ¿Naru' ráquitsali' bunödzejë' xtidzë'ë Dios lu rú'ali' lbi'izli'? ¿Naru' ráquitsali' bdxin queëzli' xtidzë'ë Dios? ³⁷ Chqui' nutsë'ë ladjli' bönni' ráquinë' ru'ë didza' uláz queë' Dios, o ráquinë' zóalenë' lë' Dios Bö' La'y, bönni' ni ral-la' si' lu nē'ë nac zxba queë' Xanru' le ruzuja' queëli' lu guich ni. ³⁸ Na'a, chqui' cutu rui' lãdxë'ë didza' ni, cutu güi' lãdxi'li'-në' bönni' na'.

³⁹ Qui lë ni na', böchi' lza'adau', gul-güi' lãdxi'li' güi'li' didza' uláz queë' Dios, len cutu gna bé'ili' nu rui' didza' yubl cunazëd. ⁴⁰ Yúgu'të ral-la' gunru' ca sa'yéaj, len ca rajlöz yöl-la' ba'a lãdxi'.

15

Bubanë' Cristo lu yöl-la' gut

¹ Na'a, böchi' lza'adau', rguíxjöi'da' lbi'ili' ca nac didza' dxi'a na' bena' lban qui ga zoali', lë na' gzxì' lu na'li' len run ga nacr gdu ca réjlë'li' Cristo. ² Ni'a qui didza' ni ulali', chqui' gunli' ca rna didza' dxi'a na' bena' lban qui ga zoali', chqui' le nactë gyéjlë'li' Cristo.

³ Ga gzu lau budöda' lu na'li' le budödë' Dios lu na'a neda'. Cni rna: “Gutië' Cristo uláz queëru' le nabága'ru' dul-la'.” Ca nac lë ni nayúj lu guich la'y, ben bayúdx benë'. ⁴ Rna ca: “Bgachë'ë yeru ba, len cati' bza'a tsonn dza, bubanë' lu yöl-la' gut”, ca na' nayúj ca' lu guich la'y, ben bayúdx guc queë'. ⁵ Gdöd ni' buluí' lahuë' Cristo, blé'inë' Lë' Pedro, len gdöd ni', gulalé'inë' Lë' idxínnutë' gbaz queë'. ⁶ Ni'r buluí' lahuë' laquë' zianr ca gayu' gayu'ë böchi' lza'ru' ta'yejlë'ë Cristo, cati' ni' nudubquë' tsazxōn. Yelati'z cuguluhuōatë' böchi'ru' ni nacu'ë nabanquë' na'a, zal-la' la'quë' chnatquë'. ⁷ Ni'r

blé'inë' Lë' Jacobo, len gdöd ni' buluí' lahuë' lauquë' yúgu'të bönni' gbaz queë'.

⁸ Ga yajseytë buluí' lahuë' ca' lahua' neda'. Ca guc lë ni, naca' ca bi'ida'u' guljbi' cati' chgdöd dza ral-la' galjbi'. ⁹ Cni nac, le nacra' neda' cuidi'z ca yúgu'të bönni' gbaz queë', len cutu naca' neda' lsaca' si' la' gbaz queë', le gdxia ladx'a' bunách queë' Dios. ¹⁰ Na'a, le buzá' ladxë'ë quia' Dios naca' le naca' na'a, len clëg daduz buzá' ladxë'ë quia'. Béntëra' xchinë' ca yezíca'rë' gbaz queë', zal-la' clëg racz quia' bena' dxin na'. Dioscz, lu yöl-la' ruzá' ladx' queë', bugunë' neda' dxin. ¹¹ Na'a, chqui' bena' lban neda' o chqui' glunë' lban yela'quë' bönni', lë ni le runtu' lban qui len le gyéjlë'li' lbi'ili'.

Ubanru' lu yöl-la' gut

¹² Runtu' lban queë' Cristo ca na' bubanë' lu yöl-la' gut. Chqui' cni nac, ꞥnacxcz nac, rnali' la'li': "Cutu lubán nup chnatgac"? ¹³ La'naru' cu lubán nup chnatgac, cutu bubanë' Cristo, ¹⁴ len la'naru' cu bubanë' Cristo, daduz nac le bentu' lban qui, len daduz nac yöl-la' rejlä' queëli' Lë'. ¹⁵ Yetú ca', la'naru' cu bubanë' Cristo, rzi' yë'tu' cati' runtu' lna' lau queë' Dios, rnatu' buspanë' Cristo, ati' la'naru' cu uspanë' nup chnatgac, Dios cutu buspanë' Cristo. ¹⁶ La'naru' cu lubán nup chnatgac, cutu bubanë' Cristo, ¹⁷ len la'naru' cu bubanë' Cristo, daduz nac yöl-la' rejlä' queëli' Lë', ati' naga'ngac dul-la' nabága'li'. ¹⁸ Lëzca' cni, nup na' chnatgac len gulayejlë' Cristo, tsaz glat chqui' cutu bubanë' Lë'. ¹⁹ Chqui' tuz tsal ni zoaru' nabanru' huac uzi'ru' xbë' Cristo, nacr-ru' bayechi' ca yúgu'të bunách.

²⁰ Na'a, le nactë bubanë' Cristo lu yöl-la' gut, len naquë' nu gzu lau bubán tsaz ladj yúgu'të nup lubán tsaz lu yöl-la' gut. ²¹ Ca na' gyu'u yöl-la' gut ni'a qui le benë' tuë' bönni', lëzca' cni, ni'a qui le benë' yetué' bönni' gyu'u yöl-la' rubán quegac nup chnatgac. ²² Ca na' tat yúgu'të bunách le nájlengac Adán, lëzca' cni lubán yúgu'të nup na' nájlengac Cristo. ²³ Tu tuë' ubanë' ca ral-la' gac. Zi'al bubanë' Cristo, ati' töd ni lubán nup náquigac queë' Cristo cati' huödë'. ²⁴ Ni'r gdxin dza udx cati' ugúë' Cristo gdu'të le dë lu në'i len gdu'të yöl-la' uná bë' len gdu'të yöl-la' huac qui tu' xöhui', ati' udödë' lu në'ë Dios Xuz le rna bé'inë' Lë'. ²⁵ Run bayúdx gna bë'ë Cristo ga gdxintë dza chbenë' Dios ga luzechu zxibgac lahuë' Lë' yúgu'të nup ta'dá'baga' Lë'. ²⁶ Le rdá'baga' Lë' le usnitië' ga udx nac yöl-la' gut. ²⁷ Dios chnudödë' yúgu'të lu në'ë Zxi'në' quië gna bé'inë' lei. Nayúj lu guich la'y, rna: "Budödë' yúgu'të lu në'ë quië gna bé'inë' lei." Na'a, nac bë' cutu budöd cuinë' lu në'ë Zxi'në', le nacczë' Lë' Nu rudöd lu në'ë Zxi'në' yúgu'të. ²⁸ Cat' gdxin dza ni' chnudödë' Dios lu në'ë Cristo yúgu'të quië gna bé'inë' lei,

ni'r Lëczë' Zxi'në' udöd cuinë' lu në'ë Dios, Nu na' budöd lu në'ë Zxi'në' yúgu'të, ati' ga udx, Dios gna bé'inë' tsaz yúgu'të.

²⁹ La'li' rdil-li' nis uláz quegac nup chnatgac. Chqui' ráquili' cutu lubán nup na' chnatgac, ¿bizx quië rdil-li' nis uláz quegac nup chnatgac?

³⁰ Zoa banádx queëtu' gattu' yúgu'të dza. ¿Bizx quië rui'tu' latj gac cni chqui' cutu ubanru' lu yöl-la' gut? ³¹ Yúgu'të dza zoa banádx gatia'. Rguíxjöi'da' lbi'ili' lë ni, böchi' lza'adau', le rdzag ladxa'a le bena'. Bena' ga réjlë'li' Xanru' Jesucristo. ³² Chqui' le gu'nzda' gdíl-lena' böa' guixi' snia' lu yödz Éfeso, ¿bizxa caz uzi'a xbey? Chqui' cutu lubán nup chnatgac, ral-la' gunru' ca ta'ná bunách: “Gui'j gáguru' le huatru' cxö huidzj.”

³³ Cutu güi'li' latj nu si' ye'i lbi'ili'. Chqui' si' lu na'li' lati'z le cutu nacz, gdútëli' huöaclí' chul nit. ³⁴ Gul-bí'i ládxi'li' len cutu gunli' dul-la' le cunúnbë'li'-në' Dios la'li' lbi'ili'. Rnia' cni quië guna' ga utui'li'.

Ca lac nup lubán lu yöl-la' gut

³⁵ Nazx ca' zoa nu gna: “¿Nacx lubán nup chnatgac? ¿Nacx gac gdu ca nayá' nabinquë' cati' ludxinë'?” ³⁶ Li', bönni' cunözi. Lë na' razu' luyú cutu glen chqui' cutu nit. ³⁷ Lë na' razu' luyú nac tu xseydau'z, nazx ca' qui xzoa' xtil o qui yetú guixi' cuandau'. Lë na' razu' cutu nac guixi' cuandau' na' ral-la' glen. ³⁸ Dios runë' ga gac guixi' cuandau' ca nunczë' qui. Ca nac tu tu xseydau' na' runë' ga gac guixi' cuandau' qui. ³⁹ Lëzca' cni, cutu nac tuz ca nac bëla' qui queëcba' yúgu'tëba' böa' guixi'. Zoa tu bëla' quegac bunách len yetú ca nac bëla' quecba' böa' guixi'. Yetú ca nac bëla' quecba' bguinn len yetú ca nac bëla' quecba' böi. ⁴⁰ Lëzca' cni nadzá' gdu ca nayá' nabingac nup nacuá' yehua' yubá ca nac gdu ca nayá' nabingac nup nacuá' luyú ni. Zoa tu yöl-la' lach quegac nup nacuá' yehua' yubá, len yetú ca nac yöl-la' lach quegac nup nacuá' luyú ni. ⁴¹ Zoa tu yöl-la' lach qui gbidz, len yetú qui beo', len yetú quegac bölj luzxbá. Yöl-la' lach qui tu bölj luzxbá nadzá' ca nac yöl-la' lach qui yetú bölj luzxbá. ⁴² Lëzca' cni gac cati' lubán nup chnatgac. Cati' rgachi' yeru ba nac tu bëla' nit. Cati' ubán, ni'r gac tu le soa tsaz. ⁴³ Cati' rgachi' yeru ba nac tu bëla' ca'z len le nacuidi'. Cati' ubán, ni'r gac tu le lach len le nal. ⁴⁴ Cati' rgachi' yeru ba nac tu bëla' qui yödzlyú ni. Cati' ubán, ni'r gac tu le soa tsaz yehua' yubá. Zoa tu bëla' qui yödzlyú ni, len yetú ca gac le gdzag bö' nacczru'.

⁴⁵ Nayúj lu guich la'y le rna: “Bönni' na' gzu lahuë' zoë' luyú ni, lë' Adán, Dios benë' lë' bönni' ban”, san Bönni' gyazië' xlatjë' Adán, Lë' Cristo, Dios benë' ga naquë' Bö' nabániru'. ⁴⁶ Cutu bdxin zi'al lë na' nac Bö'. Bdxin zi'al lë na' nac qui yöl-la'

bunáchz queëru', ati' ni'r bdxin lë na' nac Bö'. ⁴⁷ Bönni' ni' gzoë' zi'al, gúquinë' yu. Bönni' na' zoë' burópl, Nu na' nac Xanru', brujë' yehua' yubá. ⁴⁸ Nup nacuá' luyú ni nacgac ca guquë' bönni' na' gúquinë' yu, ati' nup ral-la' tsajcuá' yehua' yubá lac ca nac Nu na' bruj yehua' yubá. ⁴⁹ Ca na' na'a dë queëru' tu bêla' le nac ca guc bêla' queë' bönni' na' gúquinë' yu, lëzca' ral-la' huöáquiru' ca náquinë' Nu na' bruj yehua' yubá.

⁵⁰ Cni rë'ni gna lë ni rëpa' lbi'ili', böchi' lza'adau', rnia': Le náquini bêla' len rön cutu ca' tsaz ga ni' rna bë'ë Dios, len lëzca' cni, lë na' nit cutu gdel-li' lë na' zoa tsaz. ⁵¹ Gul-yutsca', rëpa' lbi'ili' tu le bgachi': Cutu gtru' yúgu'tëru', san Dios utsë'ë ca nacru' yúgu'tëru'. ⁵² Tu tsalz gac, tsca nac tu le rutáz yøj lauru', cati' cödx trompeta le rajseytë. Cödx trompeta na', ati' lubán nup chnatgac, láquini tu le soa tsaz, ati' Dios utsë'ë le náquiniru' yúgu'tëru'. ⁵³ Lë na' nacru' le rnit ral-la' huöac le soa tsaz, ati' le náquiniru', lë na' ral-la' gat, huöac tu le gatga gat. ⁵⁴ Cati' lë na' rnit chnuhuöac le soa tsaz, lenca' lë na' ral-la' gat chnuhuöac le gatga gat, ni'r utság lë na' nayúj lu guich la'y, rna: Nadúa tsaz yöl-la' gut.

Chbdél-li'në' Cristo.

⁵⁵ Cutur gna be'i rë'u yöl-la' gut.

Cutur bi gac gun queëru' yöl-la' gut.

⁵⁶ Huac bi gun queëru' yöl-la' gut le nabága'ru' dul-la', ati' nabága'ru' dul-la' le rdá'baga'ru' zxba queë' Dios. ⁵⁷ Xclenë' Dios. Lëczë' runë' ga nularu' lu yöl-la' gut ni'a qui le benë' Xanru' Jesucristo.

⁵⁸ Qui lë ni na', böchi' lza'adau', gul-zóa tsutsu. Gul-gác gdu ládxi'li', gúnteczli' xchinë' Xanru' le nöziczli' cutu runli' daduz xchinë' Xanru'.

16

Tu'nödzj quequë' böchi'gac ta'yadzjnë' bunách Corinto

¹ Na'a, ca nac qui dumí na' unödzjli' le gaclen böchi'ru' ta'yejlë'ë Cristo nacu'ë Jerusalén, gul-gún na'a ca na' gna bé'ida' yugu' cö' bunách queë' Cristo, nacuá' luyú Galacia. ² Yugu' dza domingo, tu tuli' ral-la' cu'li' quizi lati' dumí, tsca na' Dios runnë' queëli'. Gul-gún chi'i lei, cui gun bayúdx bi utubli' cati' gdxina' ga zoali'. ³ Cati' ni' gdxina' ga zoali', gsöla'a Jerusalén nup na' ucu'a'li' lbi'ili'. Uzuja' lu guich le gun ga lac bë'quë', ati' lu'ë dumí na' unödzjli'. ⁴ Chqui' ral-la' tsija' ca' neda', tsjáclenë' neda'.

Le rë'nnë' gunë' Pablo

⁵ Guida' ga zoali' cati' udx töda' yugu' yödz luyú Macedonia, le run bayúdx töda' yugu' yödz na'. ⁶ Ráquida' ugá'nlena' lbi'ili' tu chi'i o nazx ca' uga'na' ni' yugu' beo' zia. Ni'r huac gáclenli'

neda', ugu'li' neda' nöz gáti'těz ga ral-la' tsija'. ⁷ Cati' guida' duyúa' lbi'ili' cutu rē'nda' tōdza' ni'. Runa' löz sóalena' lbi'ili' xtsey, chqui' gunnē' neda' latj Xanru'. ⁸ Uga'na' ni lu yōdz Éfeso ga gdxinr dza Pentecostés ⁹ le dē latj ni guna' tu dxin zxön queē' Xanru', zal-la' zian nup ta'dá'bagá' neda'.

¹⁰ Chqui' gdxinbi' ga zoali' bi'i Timoteo, gul-güi' lādxi'li'-bi', cui ubi ugu'i'bi' tsal ni' sóalenbi' lbi'ili', le runbi' xchinē' Xanru' ca na' runa' xchinē' neda'. ¹¹ Qui lē ni na', nutu nu ral-la' uzóa lēbi' tsal'. Gul-gaclen-bi', ugu'li'-bi' nöz gdu tsáhui'dau', quiē udxinbi' ga ni zoa' neda', le rbōza'-bi' lēbi' lenca' böchi'ru' tūnlenē'-bi' tsazxön dxin.

¹² Ca nac queē' böchi'ru' Apolos, szxöni gúta'yua' lahuē' tsijē' tsajyúē' lbi'ili' tsazxön len yugu' böchi'ru'. Cutu rē'nnē' tsijē' na'a. Guidē' cati' sáqui'nē'.

Didza' ru'ē Pablo ga ruúdx

¹³ Gul-spán lādxi'li' len gul-gác tsutsu ca réjlē'li'-nē' Cristo. Gul-gác rugu lādxi' len gul-típ lādxi'li'. ¹⁴ Len yöl-la' nadxí'i gul-gún bíti'těz bi gunli'.

¹⁵ Na'a, böchi' lza'adau', chnōziczli' ca nac queē' Estéfanos lenca' quegac di'a dza queē'. Nacgac nup gulazú laugac ta'yejlē' Cristo ladj bunách nacuá' luyú Acaya. Guludöd cuinquē' bönni' ni quiē lunē' xchingac bunách queē' Dios. ¹⁶ Ráta'yua' lauli', böchi' lza'adau', gunli' ba la'n nup nacgac ca böchi'ru' na', lenca' ca nacgac nup tunlen lequē' tsazxön dxin len taclen lequē'. ¹⁷ Rudzijda' le guladxinē' ga zoa' Estéfanos, len Fortunato, len Acaico, le gláclenē' neda' uláz queēli'. ¹⁸ Guluhuí' zxönē' neda' ca na' guluhuí' zxönē' ca' lbi'ili'. Gul-gún ba la'n bunách cni.

¹⁹ Tu'gáp Dios lbi'ili' yugu' cō' bunách queē' Dios luyú Asia ni. Tu'gapē' Dios lbi'ili' Aquilo len Priscila lenca' nup tu'dúb queē' Dios ga nac lu yu'u lidxquē'. ²⁰ Tu'gapē' Dios lbi'ili' yúgu'tē böchi'ru' ni. Gul-gáp Dios tuli' yetuli', unída'li' lza'li'.

²¹ Neda', Pablo, na' cuincza' ruzuja' lu guich lē ni, rnía': Rugapa' Dios lbi'ili'.

²² Nu cunadxí'i Xanru' Jesucristo, chnabía dö' nu na'.

Gda Xanru'.

²³ Rnabda'-nē' Xanru' Jesucristo uzá' ladxē' queēli'. ²⁴ Nadxi'ida' yúgu'tēli' le nacru' tuz len Xanru' Jesucristo. Ca' gac.

DIDZA' BURÓP BSÖLĚ'Ě PABLO YÖDZ CORINTO

Pablo rugapë' Dios bunách queë' Cristo nacu'ë Corinto

¹ Neda', Pablo, naca' gbaz queë' Jesucristo le rë'nnë' cni Dios. Runbi' neda' tsazxón bi'i böchi'ru' Timoteo. Rugapa' Dios lbi'ili', rudubli' queë' Dios lu yödz Corinto, len yúgu'tëli' náquili' quizi queë' Dios luyú Acaya. ² Rnabda'-në' Xuzru' Dios len Xanru' Jesucristo uzá' ladxë'ë queëli' len gunë' ga soa dxi icj ládi'au'li'.

Yugu' le gzxaca' gdi'ë Pablo

³ Yöl-la' ba Dios, Xuzë' Xanru' Jesucristo, le naquë' Xuzru', ruhuechi' ladxë'ë rë'u, len naquë' ca' Dios, ruhuí' zxönteczë' rë'u. ⁴ Ruhuí' zxönë' rë'u Dios cati' rac bíti'tëz bi rac queëru', quië gac hui' zxönru' ca' nup bi rac quegac. Ruhuí' zxönru' lequë' ca na' ruhuí' zxönë' rë'u Dios.

⁵ Tsca ta'yán le rzaca' rguí'ru', ca na' gzxaca' gdi'ë Cristo, lëzca' cni ta'yán le tu'huí' zxön rë'u, le nacru' tuz len Cristo. ⁶ Qui lë ni na', chqui' bi rzaca' rguí'tu', rac cni queëtu' quië gac hui' zxöntu' lbi'ili' len guntu' ga ulali'. Chqui' Dios ruhuí' zxönë' netu', rac cni quië gac hui' zxöntu' lbi'ili', ati' lu yöl-la' rböz zxön ladxí' queëli', gac gua' glenli' yugu' le saca' qui'li', ca na' rac ca' queëtu'. ⁷ Ruzxöni ládi'xí'tu'-në' Dios gúnteczë' ga gac dxi'a queëli', le nözitu' ca na' rzaca' rguí'li' tsazxón len netu', lëzca' cni ruzi'li' xbey tsazxón len netu' le ruhuí' zxönë' rë'u Dios.

⁸ Rë'nitu' gnözili', böchi' lza'adau', ca nac le zian le glac queëtu' luyú Asia. Gdödti bë'i lë na' guc queëtu', guc zi'tër ca le guc gua' glentu'. Ca' guc, cutur bentu' löz soatu' gbantu'. ⁹ Gúquitu' guc queëtu' ca rac quequë' bönni' chnarugu quequë' latië'. Guc cni queëtu' cui uzxöni ládi'xí'tu' la' cuinztu', san uzxöni ládi'xí'tu'-në' Dios, Nu ruspán nup chnatgac. ¹⁰ Dios buslé' netu' lu lë na' ben ga gzoa banádx gattu', ati' ruslé' netu' yugu' dza. Runtu' löz uslë' netu' Lë' cni leyúbl ¹¹ chqui' gáclenli' netu', ulidzli'-në' Dios gnábili'-në' gáclenë' netu'. Dios gunë' ca na' gnábili'-në' tsazxón len bunách zian, uzá' ladxë'ë queëtu', ati' la'ná xclenë' Dios uláz queëtu'.

Rguíxjö'ë Pablo bizx quië rdzeyne' gdxinë' Corinto

¹² Lë ni le run ga rudzíjitu'. Bö' naccztu' ruluí'i netu', len yöl-la' ba'a ladxí' queëtu' len gdu ládi'xí'tu' runtu' bi runtu' yödzyú ni, len cni bentu' ca' ga ni' zoali'. Cni bentu', le guclen netu' le buzá' ladxë'ë queëtu' Dios, len clëg len yöl-la' rejni'i

queëztu' bentu' cni. ¹³ Ruzujtu' queëli' lu guich tuz le gac ulabli' len le gac tséjni'li'. Rac ladxa'a tséjni'li' gdu ¹⁴ lë na' réjni'li' lati'. Ni'r cati' gdxin dza huödë' Xanru' Jesucristo, gac gunli' netu' zxön ca na' netu' guntu' lbi'ili' zxön.

¹⁵⁻¹⁶ Le bena' löz lë ni, gza' ladxa'a guida' ga zoali' zi'al cati' gdöda' luyú Macedonia, ati' guida' ga zoali' leyúbl cati' uzá'a ni quië uzi'li' xba' chop lzu. Töd ni' huac gácenli' neda' ugu'li' neda' nöz tsija' luyú Judea. Cni gu'nda' guna'. ¹⁷ ¿Naru' ráquitsali' gzxi' yë'a le butsa'a ca guna'? ¿Naru' ráquitsali' lu yöl-la' bunáchz quia' runa' le rdxinz icja', len bë'za' ca' didza' cati' gnia': Cni guna'? ¹⁸ Ni'a queë' Xanru' Dios, Nu run gdtë ca rna xtidzë'ë, cutu bë'za' ca' didza' cati' bë'lëna' lbi'ili' xtidzë'ë Dios. ¹⁹ Jesucristo, Zxi'në' Dios, Nu na' bentu' lban qui ga zoali', neda' len Silvano len Timoteo, cutu rui'zë' ca' didza'. Lë' ru'ë didza' gdtë li. ²⁰ Cristocz runë' ga nac gdtë löz yúgu'të le gzxi' lu në'ë Dios, ati' ni'a queë' Lë' gac gnaru': "Ca' gac", quië gac queë' Dios yöl-la' ba. ²¹ Dioscz runë' ga runtu' löz tsazxön len lbi'ili' náquiru' queë' Cristo, len budödë' lu na'tu' dxin queë' runtu'. ²² Bennë' queëru' le nac bë' náquiru' queë', bchizië' icj ládxi'dau'ru' Dios Bö' La'y, Nu nac queëru' le run ga nac löz yúgu'të le gunnë' queëru' Dios.

²³ Ni'a queë' Xanru' Dios, Nu nözi le rza' ladxa'a, ru'a didza' gdtë li. Nözcznë' Lë' cutu bida' ga zoali' lu yödz Corinto, cui gun bayúdx guna' ga hui'nili'. ²⁴ Cutu ré'nitu' gna bé'itu' lbi'ili' ca réjlë'li' Cristo, le chnacli' tsutsu ca réjlë'li' Lë'. Ré'nitu' guntu' le gun ga udziji ládxi'li'.

2

¹ Qui lë ni na' bë' ladxa'a cu guidtea' queëli' leyúbl, cui guna' ga hui'nili'. ² Chqui' guna' neda' ga hui'nili', ¿nuzxa caz gun ga udzijda' neda'? ¿Naru' guntsa' ga hui'ni nu ral-la' gun ga udzijda' neda'? ³ Qui lë ni na' buzuja' queëli' lu guich zi'al. Cutu gu'nda' guida' ga zoali', cui gunli' ga hui'nda', le ral-la' gunli' lbi'icqli' ga udzijda' neda'. Le ruzxöni ladxa'a lbi'ili', nözda' udzijili' yúgu'tëli' chqui' udzijda' neda'. ⁴ Cati' ni' buzuja' queëli' lu guich lë na', gsëbitsqui ladxa'a, len buí'nitsqui ladxa'a ga bdxintë grödxä'. Buzuja' cni lu guich, clëg quië guna' ga hui'nili' san quië gnözili' ca nadxí'itsquida' lbi'ili'.

Ral-la' unít lauru' nu rua' dö'

⁵ Chqui' zoë' ni' bönni' na' bushui'nnë' rë'u, clëg neda'z bushui'nnë', san yúgu'tëli' lbi'ili' bushui'nnë' lati'. Rnia': Lati', cui töd bë'i gchugu bë'a queë' bönni' na'. ⁶ Tscati' gaz zxguia' chbenli' queë' bönni' na' yelati'z cunuhuöátëli'. ⁷ Na'a, ral-la' unít lauli' bönni' na' len utipli' ladxë'ë, cui töd bë'i hui'nnë' len

cui gac tsaz chop ladxë'ë. ⁸ Qui lë ni na' ráta'yua' lauli' gunli' le gac bë' nadxi'ili'-në' gdu ládi'li'. ⁹ Qui lë ni na' ca' buzujá' queëli' lu guich lë na'. Gu'nda' si' bë'a lbi'ili' quië gnözda' chqui' rúnteczli' ca rna xtidza'a. ¹⁰ Cati' nu runít lauli' lbi'ili', neda' ca' runít lahua' nu na'. Cati' nu runít lahua', chqui' bi ben nu na' runít lahua', runa' cni uláz queë' Cristo quië gac bi uzi'li' xbey. ¹¹ Cni runa', cui saqui' Satanás tu' xöhui' uxíj rë'u, le chnöziru' yugu' le rë'ni gun queëru'.

Grö'ë baguí'i Pablo lu yödZ Troas

¹² Cati' bdxina' lu yödZ Troas quië guna' lban qui didza' dxi'a queë' Cristo, benntsquë' neda' latj Xanru' guna' lban ni'. ¹³ Zal-la' guc cni, grö'a baguí'i le cutu yajxaca'a-bi' ni' bi'i böchi'ru' Tito. Qui lë ni na' buzá'lana' bunách ni', gyija' luyú Macedonia.

Gdél-li'ru' le zóalenë' rë'u Cristo

¹⁴ Xclenë' Dios, rchë'teczë' rë'u ca tu le nac bë' bdél-li'në' Cristo yöl-la' ruslá queëru'. Dios rugunë' dxin rë'u quië rulu'ë lahui ca gac lunbë' Cristo bunách. Le nacru' nac ca tu le rla' zxix, le rguis gáti'tëz. ¹⁵ Nacru' ca tu nör rla' zxix, le ruzégui'ë Cristo lahuë' Dios, len le rguisië' laugac nup nulagac len nup nanitgac. ¹⁶ Laugac nup na' nanitgac nacru' ca tu le rla' zgut le nac bë' latië', san laugac nup na' nulagac nacru' ca tu le rla' zxix le nac bë' gbánteczru'. ¿Nuzxa caz nac lsaca' gun cni? ¹⁷ Cutu runtu' ca tun zian bunách tu'gún dxin xtidzë'ë Dios ca tu le tuti' len ta'u bunách, san le nasölë'ë netu' Dios, gdu ládi'x'tu' rui'tu' didza' lahuë' Lë' le nactu' tuz len Cristo.

3

Ca nac didza' ruún rë'u tuz len Dios

¹ ¿Naru' ráquitsali' run ba zxön cuintu' cati' rui'tu' cni didza'? ¿Naru' runtsa bayúdx ului'itu' lbi'ili' guich le ruluí' le nactu'? ¿Naru' ral-la' gnábitu' lbi'ili' gunnli' queëtu' tu guich cni, ca na' tun la'gac bunách? ² Lbi'icZli' nacli' ca tu guich le ruluí' le nactu', le nayúj lu icj ládi'x'dau'tu', ati' yúgu'të bunách gac luláb lei len luúnbë' lei. ³ Le nacli' nalá' lahui ca tu guich nuzujë' Cristo, le bsölë'ë lu na'tu'. Cutu nayúj tu lu guich, san Bö' La'y queë' Dios ban nuzujë' lei, clëg tu lu guiöj blag, san lu icj ládi'x'dau'li' nuzujë'.

⁴ Rui'tu' cni didza' le ruzxöni ládi'x'tu'-në' Dios le zóalenë' netu' Cristo. ⁵ Cutu ráquitu' bi gac guntu' racZ queëtu', san Dios runnë' queëtu' yöl-la' huac bi guntu'. ⁶ Dioscz bennë' queëtu' yöl-la' huac guntu' xchinë' lu didza' cub na' ruún rë'u tuz len Dios. Didza' ni cutu nac tu zxba nayúj lu guich, san nac tu le rusëdnë' rë'u Dios Bö' La'y. Zxba na' nayúj lu guichZ rchugu queëru' gatru', san Dios Bö' La'y nabániru'.

⁷ Yugu' zxba queë' nayujgac lu guich, Dios buzujë' yugu' lu guiöj blag, ati' bulu'ë lahui yöl-la' yení' queë' cati' budödë' lei lu në'ë Moisés. Zal-la' gdöd qui, gyëptër yös yení' lahuë' Moisés. Cni guc, cutu guc luyú lahuë' Moisés bunách Israel. Chqui' yajtság zxba na' yöl-la' yení' cni, ati' zxba na' rchugu quegac bunách lat, ⁸ szxönitër ca' ral-la' gac yöl-la' yení' dzag yugu' le runë' Dios Bö' La'y. ⁹ Gzoa tu yöl-la' yení' yajtság lë na' ben ga narugu quegac bunách lat. Szxönitër nac yöl-la' yení' qui lë na' run ga rnë' Dios nacgac tsahui' bunách. ¹⁰ Le nactër lsaca' yöl-la' yení' nalá' lahui na'a, cuidi'z nagá'n yöl-la' yení' na' bla' lahui cati' Dios bunödzjë' quegac bunách zxba queë'. ¹¹ Chqui' gzoa yöl-la' yení' qui lë na' gzoa tu chi'idau'z, zxöntër nac yöl-la' yení' qui lë ni soa tsalzú.

¹² Le zoa queëru' lë ni runru' löz, rui'tu' didza' lu yöl-la' rugu ladxí' queëtu'. ¹³ Cutu runtu' ca benë' Moisés, bucachi' lahuë' len tu lári'dau', cui luyú bunách Israel yöl-la' yení' na' zeaj rnit. ¹⁴ Gulachúl gulanitië' bönni' ni'. Ga rdxintë na'a dza cati' tu'labë' guich qui didza' gul na' ruún bunách tuz len Dios, nac quequë' tsca nagá'n la' leyz lári'dau' na' lauquë', lë na' gac ugüë' tuzë' Cristo. ¹⁵ Ga rdxintë na'a dza, cati' tu'labë' guich ga na' nayúj didza' queë' Moisés, zxoá ca tu lári'dau' yöj lauquë' le run ga nachúl nanitquë'. ¹⁶ Cati' nu ruhuóác queë' Xanru', rdua lë na' run ga nachúl nanít nu na'. ¹⁷ Cati' ni rnatu': "Xanru'", rui'tu' didza' queë' Dios Bö' La'y. Ga zoë' Bö' La'y queë' Xanru', ni' zoacz yöl-la' nadzán. ¹⁸ Yúgu'tëru' rë'u cutu bi nuséyj lauru', san nacru' ca tu guia dxili ga nalá' yöl-la' yení' qui lahuë' Xanru', ati' yöl-la' yení' na' queë' Xanru', Nu nac Bö' La'y, rutsá' rë'u, len run ga zeaj racr-ru' ca naquë' Cristocz, len rata'r queëru' yöl-la' yení' queë'.

4

¹ Dios buechi' ladxë'ë netu' len budödë' lu na'tu' dxin ni runtu', len qui lë ni na' cutu rac chop ladxí'tu'. ² Chbuca'ntu' yugu' le tun bagachi'z bunách len le tun ga rutuí'ru'. Nutu nu rzi' yé'itu', len cutu rutsa'tu' xtidzë'ë Dios. Le rui'tu' didza' qui le nac gdutë li, rui' ladxí'tu' guntu' le láquibe'i yúgu'të bunách nac dxi'a lahuë' Dios. ³ Chqui' zoa nu curejni'i didza' dxi'a runtu' lna' lau qui, nacgacz nup nachúl nanitgac cutu ta'yejni'i lei. ⁴ Cutu ta'yejlë' bunách na', le ben ga nac cni tu' xöhui', nu nun cuini ca dios, len rna be'i bunách dza ni zoaru' na'a, le ben ga nachúl nanitgac, cui la'le'i yení' qui didza' dxi'a ca nac yöl-la' yení' queë' Cristo, Nu na' rna' gdu ca naquë' Dioscz. ⁵ Cutu runtu' lban qui la' cuinztu', san runtu' lban queë' Jesucristo, rguíxjö'tu' naquë' Xanru', ati' netu' ni nactu' huen dxin queëli' le nadxi'itu'-në' Jesús. ⁶ Dios, Nu

ben ga buzení' yení' ga ni' guc chul, naquë' Nu rgu'u yení' icj láchxi'dau'ru', le ruzejni'i rë'u quië gúnbë'ru' yöl-la' yení' queë' Dios, lë na' ruzení' lahuë' Jesucristo.

Le réjlë'ru' Dios runru' ca rë'nnë' Lë'

⁷ Yöl-la' tsahui' ni yu'u icj láchxi'dau'ru' rë'u, nacru' ca yusu' náquicni yu, quië gac bë' naqui queë' Dios yöl-la' huac zxön na' len clëg queëzru'.

⁸ Tu'saca' zi' netu' bunách san cutu rudú láchxi'tu'.

Rö'tu' baguí'i san cutu rac chop láchxi'tu'.

⁹ Ta'bía láchxi' netu' bunách san cutu rubíj láchxë'ë netu' Dios.

Ta'zé'ítsqui netu' yu, san cutu tu'snít lau netu'.

¹⁰ Lu gdu ca nayá' nabintu' rátecztu' tsazxön len Jesús, san rac bë' lu gdu ca nayá' nabintu' nabánitu' Lë'. ¹¹ Tsal ni zoatu' nabantu', zoatecz banádx gattu' le náquitu' queë' Jesús quië gac bë' nabánitu' Lë' lu gdu ca nayá' nabintu' le rnit. ¹² Cni nac, zoa banádx queëtu' gattu', san ni'a qui lë ni rata' queëli' yöl-la' na'bán.

¹³ Nayúj lu guich la'y, rna: “Gyéjlë'a Dios, ati' qui lë ni na' bë'a didza.” Lëzca' cni rac queëtu', réjlë'tu' Dios, len qui lë ni na' rui'tu' didza'. ¹⁴ Nözitu' ca gunë' Dios, Nu buspán Xanru' Jesús, uspanë' ca' netu' tsazxön len Jesús len uschinë' netu' tsazxön len lbi'ili' lahuë' Lë'. ¹⁵ Rac cni yúgu'të lë ni quië gac bi uzi'li' xbey, ati' chqui' la'del-li' zianr ca' bunách le ruzá' láchxë'ë queëru' Dios, la'në': “Xclenë' Dios”, ati' gac queë' Dios yöl-la' ba.

¹⁶ Qui lë ni na', cutu rac chop láchxi'tu'. Zal-la' rnit gdu ca nayá' nabintu', yúgu'të dza rucubë' Dios le nactu' lu icj láchxi'dau'tu'. ¹⁷ Le cuidi'z rzaca' rgui'ru' ni tu chi'idau'z run ga gata' queëru' le uzi'tscaru' xbey le soa tsalzú len le nactër lsaca' ca gac gúnbë'ru'. ¹⁸ Cutu rui' láchxi'ru' le rlé'iru' luyú ni, san le curlé'iru' rui' láchxi'ru'. Lë na' rlé'iru', tu chi'idau'z zoa, san le curlé'iru' soa tsalzú.

5

¹ Nöziru' cati' nit gdu ca nayá' nabinru', le nac ca tu yu'u lári'dau' yödzyú ni, Dios chnupë'ë queëru' tu le cub, le nac ca tu yu'u zoa tsaz ni' yehua' yubá, lë na' nunczë' Lë'. ² Qui lë ni na' rnë láchxi'ru' le rë'niru' tsazru' le cub ni', lë na' nac ca tu lidxru' ni' yehua' yubá. ³ Tsazru' le cub ni' ca na' rácuru' tu lari', cui soaru' ga cuzóa gdu ca nayá' nabinru'. ⁴ Tsal ni zoaru' lu gdu ca nayá' nabinru', le nac ca tu yu'u lári'dau', rnë láchxi'ru' lu yöl-la' rsëbi láchxi' queëru'. Cutu runru' cni le rë'niru' uca'nru' gdu ca nayá' nabinru', san rë'niru' tsazru' tsaz le cub ni'. Cni gac, uca'nru' gdu ca nayá' nabinru' le rnit, ati' tsazru' lu yöl-la' na'bán gdu. ⁵ Dios chnupë'ë queëru'

yúgu'tě lě ni, ati' bchiziě' rě'u Dios Bō' La'y, Nu nac queëru' le nac bē' nac lōz si'ru' lě na' nupě'ě queëru'.

⁶ Qui lě ni na' nadíp ládxi'ru'. Tsal ni yu'uru' lu gdu ca nayá' nabinru', nōziru' zoaru' zi'tu' ga zoa lidxě' Xanru'. ⁷ Runru' ca runru' le réjlě'ru'-nē' Dios, len clęg le zoa bi rlé'iru'. ⁸ Le runru' lōz lě ni, rě'niru' uca'nru' gdu ca nayá' nabinru' ni quiě tsajsóalenru'-nē' Xanru'. ⁹ Qui lě ni na' rui' ládxi'ru' gunru' le rdzag ladxě'ě Xanru', chqui' uga'nru' lu gdu ca nayá' nabinru' ni, o chqui' tsajsóalenru'-nē' Xanru' ni'. ¹⁰ Cni runru' le run bayúdx gdxinru' yúgu'těru' lahuě' Cristo ga ni' rō'ě rbequi xbeynē'. Ni'r ubi'ě qui queëru' tsca nac le benru' tsal ni yu'uru' lu gdu ca nayá' nabinru', chqui' benru' le nac dxi'a o le cunác dxi'a.

Le ruún rě'u tuz len Dios

¹¹ Qui lě ni na', le rádxitu'-nē' Dios, rui' ládxi'tu' uzéjni'tu' bunách. Nōzcně' Dios ca nac le yu'u icj ládxi'dau'tu', ati' ruzxōni ladxa'a nōzili' dxi'a ca' lbi'ili' lě na' yu'u icj ládxi'dau'tu'. ¹² Cutu rubíj cuintu' dxi'a lauli', san rě'nitu' gata' queēli' latj gunli' netu' ba la'n, quiě gac ubi'ili' didza', bi guiēli' bōnni' tun ba zxōn cuinquē' ca na' tu'luí'z lahui cuinquē' len clęg ca nacque' lu icj ládxi'dau'que'. ¹³ Chqui' nachixi icjtu', nac quiě gac yōl-la' ba queē' Dios, len chqui' cutu nachixi icjtu', nac quiě gac bi uzi'li' xbey. ¹⁴ Run bayúdx bi guntu' le nadxi'inē' rě'u Cristo, le nōziru' tuz Nu gut uláz quegac yúgu'tě bunách, len qui lě ni na' nac quegac yúgu'tě bunách tsca nátlengac Lě' tsazxōn. ¹⁵ Lě' gutiě' uláz quegac yúgu'tě bunách quiě cutur bi lunē' bōnni' nabanque' le naqui quégaczě', san le naqui qui Nu na' gut uláz quequē' len bubán lu yōl-la' gut. ¹⁶ Qui lě ni na', cutur gúnbě'tu' bunách tsca nac le tu'luí'z lahui, len zal-la' cniz bēnbě'tu'-nē' Cristo, cutu núnbě'tu'-nē' cni na'a. ¹⁷ Chqui' nuhuóac tuz len Cristo nūti'těz bunách, chnac bunách cub nu na'. Chgdōd qui le glac zi'al, ati' chnucubgac yúgu'tě.

¹⁸ Yúgu'tě lě ni nunē' Dios, Nu bun rě'u tuz len Lě' lu nē'ě Cristo, ati' budōdē' lu na'tu' guntu' lban ca gac luhuóac tuz len Lě' yúgu'tě bunách. ¹⁹ Lban runtu' rna cni: “Dios gzóalenē' Cristo, benē' ga gac luhuóac tuz len Lě' bunách yōdzlyú ni, len cutu rajneynē' dul-la' gulabaga'.” Budōdē' lu na'tu' didza' dxi'a ni, ca gac luhuóac tuz len Dios bunách. ²⁰ Na'a, nactu' gbaz queē' Cristo, len rac na'a ca Dioscz ráta'yuē' lauli' lu rú'atu' netu'. Qui lě ni na' ráta'yutu' lauli' uláz queē' Cristo, gul-huóac tuz len Dios. ²¹ Cristo cutu bi dul-la' benē', san Dios budōdē' Lě' ca bōnni' dul-la' uláz queëru' quiě gata' latj queëru' gacru' tsahui' ca naquē' Dioscz le nacru' tuz len Cristo.

6

¹ Le runtu' dxin tsazxõn len Dios, ráta'yutu' lauli', rnatu': Cutu udödlí' ca'z le ruzá' ladxë'ë queëli' Dios. ² Nayúj lu guich la'y ca gnë' Dios, rna:

Tu dza buzá' ladxa'a quiu', byönda' li'

Ati' dza bena' ga gac uláu', güclena' li'.

Gul-yutsca'. Na'a nac dza ruzá' ladxë'ë queëru'. Na'a nac dza gac ularu'.

³ Cutu ré'nitu' bi guntu' le gun ga nu gchixi gnigui, cui soa nu ucá'n ca'z dxin ni runtu'. ⁴ Ni'a qui bíti'téz bi runtu', rui' ládi'itu' gac bë' nactu' huen dxin queë' Dios. Qui lë ni na', len yöl-la' rböz zxõn ladxí' rua' rlentu' yugu' le rzaca' rguí'tu', len yugu' le ryadzj queëtu' len le tun ga rö'tu' baguí'i. ⁵ Cni bentu' zal-la' gulazé'itsqui netu' yu bunách len gulagu'ë netu' lidx guia, len gulabía nidië' netu'. Gdöd bë'i bentu' dxin, cutu guta' queëtu' latj gastu' o bi gágutu'. ⁶ Bë' ládi'itu' gac bë' nactu' huen dxin queë' Dios. Guc bë' lë ni

Le nactu' ba'a ladxí',

Len le naptu' yöl-la' rejni'i,

Len le rböztu' zxõn ladxí',

Len le nactu' dxi'i ladxí',

Len le zóalenë' netu' Dios Bö' La'y,

Len le nac gdu ca nadxi'itu' lza'tu'.

⁷ Rui'tu' didza' gdutë li ati' zoalen netu' yöl-la' huac queë' Dios. Le nac tsahui' nac ca tu le rneytu' lu gdil-l, lenca' le run chi'i netu' lu gdil-l na'.

⁸ Nacuá' nup tun netu' ba la'n,

Lenca' nup tu'zóa netu' tsla'l.

Nacuá' nup tu'lídzt díjt netu',

Lenca' nup tu'lídzt tsahui' netu'.

Zal-la' ta'ná bunách rzi' yë'tu',

Rui'tu' didza' gdutë li.

⁹ Zal-la' nacuá' bunách cunúnbë'gac netu',

Nacuá' ca' nup núnbë'gac netu'.

Rdatu' ga zoa banádx gattu',

San ni zoatu' nabantu'.

Tunë' netu' zxguía',

San cutu tu'döddë' netu'.

¹⁰ Tu'shui'ni netu',

San rudzójitecztu'.

Nactu' bönni' yechi',

San runtu' ga rata' quegac bunách zian yöl-la' tsahui' gdu.

Zal-la' cutu bi dë queëtu',

Naqui queëtu' yúgu'të le dë.

¹¹ Gdu ládi'itu' ruí'lentu' lbi'ili' didza', böchi' lza'adau', zoali' Corinto. Bului'itu' lbi'ili' gdu ca rui' ládi'itu' lbi'ili'.

¹² Chqui' cutu nacru' tuz cutu nac le curuí' ládxi'tu' lbi'ili', san lbi'iczli' cutu rui' ládxi'li' netu'. ¹³ Na'a, ruí'lēna' lbi'ili' didza' ca runē' bōnni' ruí'lēnē'-bi' didza' zxi'nē', rnia': Gul-bí'i queētu' ca rúnľentu' lbi'ili'. Gul-gúi' ladxi' netu'.

Nacru' ca tu gdau' ga yu'ë Dios ban

¹⁴ Cutu gacľi' tuz len bunách cuta'yejlē'.

¿Nacxcz gac lac tuz le nac tsahui' len le cunác tsahui'?

¿Nacxcz gac lac tuz le nac chul len le nac yení'?

¹⁵ ¿Nacxcz gac lacquē' tuz Cristo len Satanás, tu' xōhui'?

¿Nacxcz gac lacquē' tuz bōnni' rejlē'ë Cristo len bōnni' cure-
jlē'ë?

¹⁶ ¿Nacxcz gac lac tuz gdau' queē' Dios len bdau' guiōj bdau'
yag?

Lbi'iczli' nacľi' ca tu gdau' ga yu'ë Dios ban. Ca nac lē ni,
Dioscz gnē':

Sóalēna' lequē' len tálena' lequē'.

Gaca' Dios quequē',

Ati' lequē' lacquē' bunách quia'.

¹⁷ Qui lē ni na', gnē' ca' cni:

Gul-rúj ladjqüē', len gul-la'alēn lequē'.

Rnē' Xanru': "Cutu gútsa'li' le cunác,

Ati' si' lu na'a lbi'ili'.

¹⁸ Nēda' gaca' xuzczľi',

Ati' lbi'ili' gacľi' zxi'na', bōnni' len ngul."

Cni rnē' Xanru', napczē' gdutē yōl-la' huac.

7

¹ Yugu' lē ni gzxi' lu nē'ë Dios náquigac queēru', böchi' lza'adau'. Qui lē ni na' ral-la' un cuinru' dxi'a, ubiajru' yúgu'tē le rucá'n ca'z gdu ca nayá' nabinru' len bö' nacczru'. Lu yōl-la' radxi' queēru' Dios ral-la' gáquiru' quizi' queē' Lē'.

Ca gulubí'i ládxi'gac nup ta'yejlē' Cristo

² Gul-sí' lu na'li' netu'. Nutu nu bia'tu' dö' qui, nu dzag lbi'ili'. Nutu nu bentu' ga gchixi gnigui. Nutu nu gzxi' yé'itu'.

³ Ru'a cni didza', clēg quiē uspaga'a lbi'ili' zxguia', san nac ca na' chgnia' zi'al, rnia': Zoa' sina' gbánlena' lbi'ili' o gátlena' lbi'ili' le rui' ladxa'a lbi'ili'. ⁴ Ruzxōnitsca ladxa'a lbi'ili' len runtsca' lbi'ili' zxōn. Zal-la' zian le rzaca' rgui'tu', nadiptsca ladxa'a len rudzjitsqui ladxa'a.

⁵ Catí' bdxintu' luyú Macedonia, ga rdxintē na'a dza, cutu rata' queētu' latj uzi' ládxi'tu', san le zian le rac queētu'. Ta'dil-len netu' bunách, ati' lu icj ládxi'dau'tu' yu'ugac le tun ga rádxitu'. ⁶ Ni'r Dios, Nu rutíp ladxi' nu chzoa gac chop ladxi', butipē' ládxi'tu' cati' budxinbi' queētu' bi'i Tito. ⁷ Cutu gucz le budxinbi' queētu', san le gdíxjöi'bi' ca' netu' ca na'

butipli' ládxi'bi' lbi'ili'. Gdíxjöi'bi' netu' ca na' rě'nitsquili' ulé'ili' neda', len ca na' ruhui'nili' ni'a qui lě na' guc ni', lenca' ca rui' ládxi'li' neda'. Yúgu'tě lě ni ben ga rudziji ladxa'a.

⁸ Zal-la' ben ga buí'nili' le buzuja' queēli' lu guich zi'al, cutu ruhui'nda' na'a. Zi'al bui'nda' cati' gúquibe'ida' ben ga buí'nili' lbi'ili' tu chi'ida', ⁹ san na'a rudzijda', clěg le buí'nili', san le ben ga bubí'i ládxi'li' yöl-la' ruhui'ni queēli' na'. Dios buguně' dxin yöl-la' ruhui'ni queēli', cui gchixi gníguili' ni'a qui le bentu' netu'. ¹⁰ Yöl-la' ruhui'ni na' ruguně' dxin Dios run ga nu ubí'i ládxi' quiě ulá nu na', ati' qui lě ni na' cutu ral-la' huí'niru' qui, san yöl-la' ruhui'ni le nac qui yödzlyú ni run ga lat bunách. ¹¹ Gul-yutsca' ca buguně' dxin Dios yöl-la' ruhui'ni queēli' na'.

Ben ga rui' ládxi'li'-ně' Dios.

Ben ga gú'nili' urujli' dxi'a.

Ben ga gleyli' nu na' ben dul-la'.

Ben ga rádxili'-ně' Dios.

Ben ga bě' ládxi'li' gunli' ca rna xtidzě'ě Dios.

Ben ga nadxi'ili'-ně' Dios gdu ládxi'li'.

Ben ga gú'nili' gunli' xzguia' nu na' ben dul-la'.

Benli' le nac bě' cutu bi dul-la' nabága'li' ni'a qui lě na' guc.

¹² Qui lě ni na', zal-la' buzuja' cni lu guich na', cutu guc ni'a qui nu na' ben dul-la', len clěg ni'a qui nu na' gzxaca' gdi'i, san quiě gac bě' lahuě' Dios le nactě rui' ládxi'li' netu'. ¹³ Lě ni butíp ládxi'tu'. Clěgz bdip ládxi'tu' san rudzjitsqui ládxi'tu' le rudzjibi' bi'i Tito ni'a qui le benli' lbi'ili', butipli' ládxi'bi'.

¹⁴ Bena' lbi'ili' zxön laubi' Tito, ati' cutu benli' ga utui'da'. Bě'lentecztu' lbi'ili' didza' gduťě li, ati' lězca' cni nac gduťě li didza' bě'lentu'-bi' Tito cati' bentu' lbi'ili' ba la'n. ¹⁵ Zeaj racr gdu ca nadxi'ibi' lbi'ili' bi'i Tito cati' rajneybi' ca na' benli' ca rna xtidza'tu', len ca na' benli'-bi' ba la'n lu yöl-la' radxi Dios queēli' len lu yöl-la' nōxj ládxi' queēli'. ¹⁶ Rudzjitsquida' le gac uxxöni ladxa'a lbi'ili' gdu ladxa'a.

8

Ca ral-la' unödzj le dē qui, nu rejle' Cristo

¹ Na'a, böchi' lza'adau', rě'nitu' quíxjöi'tu' lbi'ili' ca nac le buzá' ladxě'ě Dios quegac yugu' cō' bunách queē' Cristo luyú Macedonia. ² Zal-la' szxöni gulazaca' gulagui'ě lu yugu' le gzxí' bě' lequě', szxönitěr guludzijně' len gdu ládxi'quě' gulunödzjě' szxöni zal-la' nacque' bunách yechi'. ³ Neda' runa' lna' lau quequě', gdu ládxi'quě' gulunödzjě' yúgu'tě tsca gulazáqui'ně', len gulunödzjrě' tsca gulazáqui'ně'. ⁴ Bayúdx gulanabně' netu' len szxöni gláta'yuě' lautu' güi'tu' lequě' latj tsazxön len netu' lácleně' böchi'ru' ta'yejlě'ě Cristo. ⁵ Glunrě'

ca guqui icjtu' lunë', le guludöd cuinquë' zi'al lu në'ë Xanru' lenca' lu na'tu' netu', le nac le rdzag ladxë'ë Dios. ⁶ Qui lë ni na' gnábitu'-bi' bi'i Tito udx gunbi' xchinbi' ga ni' zoali', utubbi' dumí runödzjli' lu yöl-la' dxi'i ladxí' queëli', ca na' gzu laubi' benbi' zi'al. ⁷ Nacli' blau ca nac yúgu'të le runli', ca réjlë'li' Cristo, len ca réjni'li', len ca ruzéjni'li' bunách, len ca rui' ládxi'li' lza'li', lenca' ca nadxi'ili' netu'. Lëzca' cni ral-la' gacli' blau ca gáclenli' lza'li', lu yöl-la' dxi'i ladxí' queëli' bi unödzjli' quequë'.

⁸ Cutu rna bé'ida' lbi'ili' gunli' cni. Ru'a didza' ca tun yela'gac bunách, tu'nödzj gdu ládxi'gac, quië guna' ga gunli' le gac bë' nac gdu ca nadxi'ili' lza'li'. ⁹ Nóziczli' le buzá' ladxë'ë queëru' Xanru' Jesucristo. Blé'inë' yöl-la' tsahui' san quië gáclenë' lbi'ili' böaquë' yechi' quië gata' queëli' yöl-la' tsahui', le guquë' Lë' yechi'.

¹⁰ Cni runi neda: Dxi'ar gac queëli' udx gunli' lë na' gzu lauli' runli' chguc tu iz. Gucli' blau, clëgz ca bunödzjli', san lëzca' ca gú'nili' unödzjli'. ¹¹ Na'a, gdu ládxi'li' gul-syúdx gunli' lë na' gzu lauli' runli', gdu ládxi'li' bunödzjli'. Gul-nödzj na'a tsca sáqui'li'. ¹² Chqui' ré'nili' bi unödzjli', Dios runë' ba la'n le runödzjli' tsca nac le dëz queëli'. Cutu rnabë' unödzjrlí' tsca le dëz queëli'.

¹³ Cutu rë'nda' guna' ga unödzjli' le gaclen yezica' bunách ga gdxintë yadzj queëli'. ¹⁴ Rë'nda' gac tuz ca dë queëli', len quequë'. Na'a szxöni dë queëli' le gac unödzjli' quië bi gata' quegac nup ni' ryadzj quequë'. Ni'r cati' bi yadzj queëli', lequë' huac bi lunödzjë' queëli' quië cni gac tuz ca dë queëli' len quequë' yúgu'tëli'. ¹⁵ Lëzca' cni nayúj lu guich la'y, rna: "Nu na' butúb szxöni, cutu bugá'n qui, ati' nu na' butúb lati'z, cutu byadzj qui."

Ca runbi' Tito lenca' nup dzaggac lëbi'

¹⁶ Xclenë' Dios, Lë' benë' ga rui' ládxi'bi' lbi'ili' bi'i Tito ca na' rui' ladxa'a lbi'ili' neda'. ¹⁷ Clëgz runbi' ca rna xtidza'a bi gnabda'-bi', san le rui' ládxi'czbi' lbi'ili', racz queëbi' gú'nibi' tsajyubi' lbi'ili'.

¹⁸ Rsöla'tu'-në' tsazxön len lëbi' böchi'ru' na' tun lë' ba la'n yúgu'të cö' bunách queë' Cristo, le runë' dxi'a dxin qui didza' dxi'a. ¹⁹ Yetú ca', gulabö bönni' ni yugu' cö' bunách queë' Cristo quië tséajlenë' tsazxön netu' gua'tu' lë na' runödzjli' quië gac yöl-la' ba queë' Xanru', len gac bë' ca' rui' ládxi'ru' lza'ru' ta'yejlë'ë Cristo. ²⁰ Cni gac, gunë' netu' tsazxön quië nutu nu bi gac gnë queëtu' ca rúnentu' dumí na' runödzjli' szxöni, le gaclen bunách yechi'. ²¹ Rui' ládxi'tu' guntu' le nac dxi'a, clëgz lahuë' Xanru', san lëzca' laugac bunách.

²² Rsöla'tu'-në' ca' tsazxõn len lequë' yetúë' böchi'ru', zian lzu gzxi' bë'tu' lë', ati' nac bë' rë'nnë' gáclenë' rë'u gdu ladxë'ë. Yetú ca', le ruzxõni ladxë'ë lbi'ili', rë'ntërnë' ca' gáclenë' rë'u lu dxin ni. ²³ Chqui' nu bi gnab ca nachi' bi'i Tito, nachi' lza'a, rúnlenbi' neda' tsazxõn dxin quië gácuntu' lbi'ili'. Chqui' nu bi gnab ca nacque' yezica'rë' böchi'ru' na', nasöla'gac lequë' yugu' cõ' bunách queë' Cristo, ati' tunë' ga gac queë' Cristo yöl-la' ba. ²⁴ Gul-gún ga gac bë' nadxi'ili' lequë' quië láquibel'i runli' cni yugu' cõ' bunách queë' Cristo, len la'nõzi nac gdu'të li didza' dxi'a rui'tu' ca nac queëli'.

9

Ca nac dumí rutubru' le gaclen böchi'ru'

¹ Ca nac le runödzjli' quequë' böchi'ru' ta'yejlë'ë Cristo, cutu run bayúdx uzuja' queëli' lu guich ni. ² Chnõzda' ca rë'nili' gunli' lë ni, ati' ru'a didza' laugac bunách ta'yejlë' Cristo luyú Macedonia ni ca nac le dxi'a runli'. Rguíxjöi'da' lequë' ca nac queëli', zoali' luyú Acaya, chguc tu iz chzoa gunli' lë ni, ati' le rui' ládxi'li' gunli' lë ni, bdip ládxi'gac yelati'z cuguluhuöatë bunách ni ta'yejlë' Cristo. ³ Na'a, rsöla'a queëli' yugu' böchi'ru' ni quië gac bë' nac gdu'të li didza' rui'tu' ca nac queëli', ati' nac ca na' chgnia' queëli', chzoa gunli' lë na' gaclen lza'ru'. ⁴ Chqui' la'za'clen tsazxõn neda' la'gac bunách Macedonia ta'yejlë' Cristo, ati' gac bë' cutu zuini gunli' lë na', ni'r utui'tu' le buzxõni ládxi'tu' lbi'ili', ati' lbi'iczli' ca' ral-la' utui'li'. ⁵ Qui lë ni na' gúquida' ral-la' gsöla'a yugu' böchi'ru' ni la'dxín ga zoali' zi'al ca neda', ati' laclen lbi'ili' quië udx utubli' lë na' gzxi' lu na'li' unödzjli'. Cni gac, udx utubli' dumí na' zi'al ca gdxina', ati' gac bë' runödzjli' le rë'niczli' len clëg le rqui'itu' lbi'ili' bi unödzjli'.

⁶ Gul-tsajnéy lë na' rna:

Nu raz ruzóa lati'z, lati'z ca' uzí'.

Nu raz ruzóa szxõni, szxõni ca' uzí'.

⁷ Tu tuli' ral-la' unödzjli' tsca na' chnuzoali' icj ládxi'dau'li', len clëg lu yöl-la' ruhui'ni queëli' o le run bayúdx, le nadxi'inë' Dios nu runödzj gdu ladxí'. ⁸ Dios gac gunnë' queëli' szxõnitër ca rquínili' quië gata' queëli' yúgu'të lë na' rquínili', ati' ugá'n queëli' quië gac gácenli' nu bi ryadzj qui. ⁹ Lëzca' cni nayúj lu guich la'y, rna:

Gdu ladxë'ë bunödzjë' quegac bunách yechi'.

Nac bë'tecz yöl-la' dxi'i ladxí' queë'.

¹⁰ Dios, Nu runn queëru' bi gaz uzoaru', lenca' bi gui'j gáguru', gunnë' ca' queëli' bi unödzjli', le nac ca lë na' nu raz ruzóa, len gunë' ca' ga la'yán le lapli' le nacgac le dxi'a runli'. ¹¹ Dios gunë' ga gáta'tër queëli' yöl-la' tsahui' quië gac unödzjli' szxõni.

Cni gac, yugu' le unödzejli', lë na' quistu' uláz queëli', gun ga la'ná bunách zian: “Xclenë' Dios.” ¹² Lë na' runödzejli' le gac len böchi'ru', clëgz güi' quequë' le ta'yadzjnë', san gun ga la'në' xclenë' Dios. ¹³ Cati' gunli' cni, la'gu'ë Dios yöl-la' ba le gac bë' runli' ca rna didza' dxi'a queë' Cristo ca na' rnali' runli'. La'gu'ë Lë' yöl-la' ba ca', le nacli' dxi'i ladxi', runödzejli' quequë' lenca' quegac yezica' bunách. ¹⁴ Lulidzë' Dios la'nabnë' Lë' gáclenë' lbi'ili' le nadxi'icnë' lbi'ili' ni'a qui le buza'tsca ladxë'ë queëli' Dios. ¹⁵ Xclenë' Dios, bennë' queëru' tu le nactër lsaca'.

10

Yöl-la' uná bë' dë lu në'ë Pablo

¹ Ta'ná bunách naca' nöxj ladxi' cati' zóalena' lbi'ili', san cati' zoa' zi'tu' ga zoali' rsídxtsquida' lbi'ili' ca ruzuja' lu guich. Le naquë' nöxj ladxi' len dxi'i ladxi' Cristo, neda', Pablo, ráta'yua' lauli' ² cui gunli' ga gun bayúdx gsidxda' lbi'ili' cati' gdxina' ga zoali'. Chzoa gsidxda' nup ni' ta'ná runtu' dxin ni lu yöl-la' bunáchz queëtu'. ³ Le nactë nactu' bunách, san clëg racz queëtu' runtu' xchinë' Dios. ⁴ Yugu' le rneytu' lu gdil-l, cutu nacgac ca le ta'néy lu gdil-l bunách yödzyú ni, san yugu' le rneytu' lu gdil-l napgac yöl-la' huac queë' Dios, le ruguntu' dxin rusnittu' le nalgac qui tu' xöhui'.

⁵ Rusnittu' yugu' didza' cunác tu'zxöni ládxi'gac bunách len yúgu'të le tun ga tun ba zxön cuinquë' len le tun ga cutu lumbë'ë Dios. Runtu' ga gac la'ná bé'inë' yúgu'të le ta'zá' ládxi'quë', lë na' tun ga ta'dá'baguë'ë Dios, ati' runtu' ca' ga tunë' ca rnë' Cristo. ⁶ Töd gunli' le gac bë' nac gdu ca runli' ca rna xtidzë'ë Cristo, soatu' sina' guntu' zxguia' yúgu'të nup ni' ta'dá'baga' xtidzë'ë.

⁷ Ruyuli' le nalá' lahuiz. Chqui' ráquinë' náquinë' queë' Cristo nu bönni' dzaguë' lbi'ili', ral-la' gáquibe'inë' ca' lë ni: Ca na' lë' náquinë' queë' Cristo, lëzca' cni netu' náquitu' queë' Cristo. ⁸ Cutu ca' rutui'da' zal-la' gdöd bë'i ben ba zxön cuina' ca nac yöl-la' uná bë' budödë' lu na'tu' Xanru'. Lë na' dë lu na'tu' nac quië guntu' ga gacr gdu ca réjlë'li' Cristo, len clëg quië usnittu' lbi'ili'. ⁹ Cutu rë'nda' gáquili' rë'nda' gun gádxida' lbi'ili' ni'a qui le ruzuja' queëli' lu guich ni. ¹⁰ Nacuá' ni' nup la'ná: “Yugu' le ruzujë' queëru' lu guich Pablo, rsidxnë' len rdínlenë' rë'u, san cati' zóalenë' rë'u runë' nöxj ladxi', len didza' gul-l ru'ë.” ¹¹ Nu na' rui' cni didza' ral-la' gáquibe'i lë ni: Ca na' nactu' cati' bi ruzujtu' queëli' lu guich tsal ni zoatu' zi'tu' ga zoali', gactu' ca' lu le guntu' cati' ni' sóalentu' lbi'ili'.

¹² Le nactë cutu nactu' rugu ladxi' quië gnatu' nactu' tuz ca nacgac nup ni' tun ba zxön cuingac. Bunách cunözi nacgac nup ni'. Lu le ta'zá'z ládxi'quë' tu'zöë' ca ral-la' lac bunách, len

ta'bequi xbeynë' la' légacžë' tsca nac lë na' ta'zá'z ládxi'quë'.
¹³ Netu' cutu gunr ba zxön cuintu' ca ral-la' guntu', san ca nacž dxin budödë' lu na'tu' Dios, ati' lu dxin ni, ral-la' guntu' lei ga ni' zoali' lbi'ili'. ¹⁴ Chqui' budödë' lu na'tu' Dios dxin guntu' ga zoali', cutu ca' gdöd bë'itu' ca bentu' cati' bdxintu' ga zoali', bentu' lban ga zoali' qui didza' dxi'a. ¹⁵ Cutu run ba zxön cuintu' ca nac dxin nungac yezica' bunách, san ca nacž dxin na' budödë' Dios lu na'tu'. Runtu' löž gacr gdu ca réjlë'li' Cristo quië gac guntu' dxin ga zoali' le nacr lsaca', tsca nac le budödë' lu na'tu' Dios guntu'. ¹⁶ Ni'r gac guntu' lban qui didza' dxi'a ga nacuá' yödz dzö' zi'tu'r ga zoali'. Cni gac, cutu gun bayúdx gun ba zxön cuintu' ni'a qui dxin nungac yezica' bunách, lë na' budödë' Dios lu na'gac.

¹⁷ Nayúj lu guich la'y le rna:

Nu rë'ni bi gun zxön,

Le bencžë' Xanru' ral-la' gun zxön.

¹⁸ Nurujë' dxi'a bönni' cati' rnë' Xanru' nurujë' dxi'a len clëg cati' ru'ë cni didza' qui la' cuinzë' bönni' na'.

11

Ca naquë' Pablo, len ca nacquë' bönni' tun cuinquë' gbaz queë' Cristo

¹ Rë'nda' gua' glenli' neda' tsal ni gu'a didza' lu yöl-la' cunözi quia'. Gul-zá' ládxi'li' quia'. ² Rui' ladxa'a lbi'ili' ca na' Dioscz rui' ladxë'ë lbi'ili', le nacli' ca nacbi' tubi' bi'i ngul ra'bandau', nac gdu ládxi'bi', buschina'-bi' lahuë' Cristo quië utság ná'lenbi' Lëczë'. ³ Rádxida' gdxin queëli' nu si' ye'i lbi'ili', gun ga usanli' ca nadxi'ili'-në' Cristo gdu ládxi'li', ca na' guc queënu Eva cati' lu yöl-la' sina' qui gzxi' ye'i lënu Satanás tu' xöhui'. ⁴ Cni rnia' le rui'li' latj gdu ládxi'li' nu za' queëli', run lban qui zxba queë' Jesús, le nadzá' ca nac zxba bentu' lban qui netu', ati' rzi' lu na'li' tu bö' len tu didza' dxi'a nadza'gac ca nac Bö' La'y na' len didza' dxi'a na' gzxi' lu na'li' lu na'tu' netu'. ⁵ Ráquida' cutu nacra' cuidi'z ca nacquë' bönni' ni' náctërquë' blau, ráquili' nacquë' gbaz queë' Cristo. ⁶ Nazx ca' naca' cuidi'z ca ru'a didza', san cutu naca' cuidi'z ca nac yöl-la' rejni'i napa'. Zian lzu, len zian ca bului'itu' lbi'ili' ca nac yöl-la' rejni'i naptu'.

⁷ Nazx ca' cutu nac dxi'a tu le bena', cutu bi buquizxja' lbi'ili' cati' bena' lban ga zoali' qui didza' dxi'a. Ben cuina' ca'z, san bena' ga gucli' lbi'ili' zxön. ⁸ Buguna' dxin le naqui quegac yezica' cö' bunách queë' Cristo, le gzxi'a dumí gulunödzjë' quia' lequë' quië gac bena' dxin ga zoali' lbi'ili'. ⁹ Cati' gzóalena' lbi'ili' len byadzj quia', cutu busaca' zi'a nituli' lbi'ili', san lë na' byadzj quia', gulunödzjë' quia' böchi'ru' guladxinë'

quia', gularujë' luyú Macedonia. Gatga busaca' zi'a lbi'ili', ati' la' tuz ca guna'. ¹⁰ Ni'a qui le nac gdutë li queë' Cristo zoalen neda', cutu soa' dxiz, gun ba zxön cuina' ca nac lë ni gdu luyú Acaya. ¹¹ ¿Naru' ráquitsali' rnia' cni le cunadxi'ida' lbi'ili'? Nözcznë' Dios nadxi'ida' lbi'ili'.

¹² Gúntecza' ca runa' na'a, cui gata' latj quequë' lun ba zxön cuinquë' bönni' ni' ta'në' nacquë' gbaz queë' Cristo len ta'në' tunë' xchinë' Lë' ca runtu' netu'. ¹³ Cutu ca' nacquë' gbaz nasölë'ë Cristo. Ta'zí' yë'ë ca nac dxin tunë' len tun cuíngaczë' gbaz queë' Cristo. ¹⁴ Cutu ral-la' ubániru' ca tunë' bönni' na'. Lëzca' Satanáscz, tu' xöhui', ruluí' cuini ca gbaz la'y queë' Dios, rdë' lu yení'. ¹⁵ Qui lë ni na' cutu ral-la' ubániru' chqui' yugu' huen dxin qui tu' xöhui' na' tu'luí' cuinquë' ca nup tun xchini Nu na' nac tsahui'. Udx quequë' ca rajlöz le tunë'.

Yugu' le gzxaca' gdi'ë Pablo

¹⁶ Leyúbl rëpa' lbi'ili': Nutu nu ral-la' gaqui nachixi icja'. San chqui' ráquili' nachixi icja', gul-güi' neda' latj gu'a didza' ca bönni' nachixi icjë', gun ba zxön cuina' tu chi'idau'. ¹⁷ Didza' ni ru'a cutu nac le rna bë'ë Xanru', san ru'a didza' ca bönni' nachixi icjë', run ba zxön cuina'. ¹⁸ Nacu'ë zian bönni' tun ba zxön cuinquë' ca nacgac le tunë' lu yöl-la' bunáchz quequë'. Qui lë ni na', neda' ca' gun ba zxön cuina'. ¹⁹ Le ráquili' racli' szxöni, gdu ládxi'li' rui'li' latj lu'ë didza' bönni' nachixi icjqüë'. ²⁰ Rui'li' ca' latj nu gun lbi'ili' bönni' nadá'ugac, o nu cua le dë queëli', o nu gna bë'i lbi'ili', o nu ucá'n lbi'ili' ca'z, o nu capa' rú'ali'. ²¹ Rutui'da' rnia' lë ni: Cutu bentu' cni queëli' le gdöd bë'i guctu' nöxj ladxi'.

Chqui' zoa nu nac rugu ladxi' gun ba zxön cuini, neda' ca' gaca' rugu ladxi', gu'a didza' ca bönni' nachixi icjë'.

²² ¿Naru' nacquë' bönni' hebreo? Ca' naca' neda'.

¿Naru' nacquë' bönni' Israel? Ca' naca' neda'.

¿Naru' nacquë' zxi'n xsoë' Abraham? Ca' naca' neda'.

²³ ¿Naru' nacquë' huen dxin queë' Cristo? Ca' náctëra' neda' zal-la' ru'a didza' ca bönni' nachixi icjë' cati' rnia' cni.

Béntëra' dxin ca glunë' lequë'.

Gyu'a lidx guia zianr lzu ca gulayu'ë lequë'.

Gulazé'itsqui neda' yu bunách zianr lzu ca guc quequë'.

Gzoa banádx gatia' zianr lzu ca gzoa quequë'.

²⁴ Gayu' lzu gulaguinë' neda' guid bönni' judío.

Tu tu lzu na' gulaguinë' neda' chënna uruá' lzu.

²⁵ Tsonn lzu gulaguinë' neda' gba'y.

Tu lzu gululadxë' neda' guiöj.

Tsonn lzu gzoa' tu lë'i barco guc ditj, böjt lu nis zxön.

Tu lzu gzoa' gdu tu yël len tu dza lu nis qui nis zxön.

²⁶ Zian lzu cati' ni' yu'a nöz,

gdöda' gap gzoa' banádx yugu' lu yegu,
 len gap gzoa' banádx lu na'quë' gban,
 len gap gzoa' banádx lu na'quë' bönni' uládz quia',
 len gap gzoa' banádx lu na'quë' bönni' gza'a,
 len gap gzoa' banádx lu yödz,
 len gap gzoa' banádx lu latj ca'z,
 len gap gzoa' banádx lu nis zxön,
 len gap gzoa' banádx lu na'quë' bönni' ta'zí' yë'ë, ta'në' nacque'
 böchi'ru' ta'yejlë'ë Cristo.

²⁷ Dxin zxön bena' len budú ladxa'a.

Zian lzu cutu guta' quia' latj gasia'.

Gduna' len gbídx'a.

Zian lzu cutu guta' quia' bi gahua', o ga utsë'i cuina', o lari'
 gacua'.

²⁸ Yetú ca', yúgu'të dza ruúbi rugui'ida' le rui'tsca ladxa'a
 yúgu'të cö' bunách queë' Cristo. ²⁹ Cati' nu rcuidi', neda' ca'
 rcuidi'da'. Cati' nu run ga gchixi gñignë' tu böchi'ru', rleyda'
 nu run cni. ³⁰ Chqui' run bayúdx gun ba zxön cuina', gun
 ba zxön cuina' ca nac le nacgac bë' rcuidi'da'. ³¹ Dios, Xuzë'
 Xanru' Jesucristo, gactecz queë' yöl-la' ba. Lë' nözcznë' ru'a
 didza' gdutë li. ³² Cati' ni' gzoa' lu yödz Damasco, bönni' ni'
 guta' lu në'ë uláz queë' bönni' rna bë'ë, lë' Aretas, bucu'ë bönni'
 gulabö' nisië' quie' la'zönë' neda' ³³ san böchi'ru' ni' guludödë'
 neda' tu ga ra'a yení' qui yu'u, yu'a tu bdö'a zxön, guluzötjë'
 neda' ni'l lu zö'ö run chi'i yödz na'. Cni guc, bulá' lu na'quë'
 bönni' ni' gulabö' nisië' neda'.

12

Yugu' le bului'inë' Pablo Dios

¹ Le nactë cutu ral-la' gun ba zxön cuina'. Zal-la' cni nac,
 na'a gu'a didza' ca nacgac le bului'inë' neda' Xanru' len le
 buzéjni'në' neda'. ² Núnbë'a-në' bönni' rejlë'ë Cristo, chguc
 chidá' iz zoa nu bchë' lë' yehua' yubá. Cutu nözda' chqui' gyijë'
 ni' lu gdu ca nayá' nabanë' o lu bö' nacczë'. Tuzë' Dios nöznë'.
³ Nözda' gyazië' latj lach queë' Dios, nazi' lei paraíso. Cutu
 nözda' chqui' gyijë' ni' lu gdu ca nayá' nabanë' o cutu. Tuzë'
 Dios nöznë'. ⁴ Tsal ni' zoë', byönnë' le tun ga nu rubani, yugu' le
 cudë latj nu güi' didza' qui. ⁵ Bönni' ni huac guna' lë' zxön, san
 cutu gun ba zxön cuina'. Tuz gun ba zxön cuina' le rcuidi'da'.
⁶ La'naru' guë'nda' gun ba zxön cuina', cutu gaca' cunözi, le
 gnial le nac gdutë li. Na'a, cutu gun ba zxön cuina' le cutu
 rë'nda' nu gunr neda' ba la'n tsca le ble'i bena' neda', o tsca
 nac didza' byöni bë'a neda'.

⁷ Ni'r, cui töd bë'i gun ba zxön cuina' le blé'ida' lë na' tun
 ga nu rubani, Dios buzóë' lu xpëla'a tu huë' rlatsca ca rla

ga rnë' yötsi'. Huë' na' guc ca tu le bugún dxin tu' xöhui', busaca' zi' neda'. Cni guc quia' cui töd bë'i gun ba zxön cuina'.⁸ Tsonn lzu gúta'yua' lahuë' Xanru', gnabda' Lë' ugüë' xhuë'a na'.⁹ Xanru' gudxë' neda': "Nactë quiu' le ruzá' ladxa'a quiu'. Uzí'tëru' xbey le ruzá' ladxa'a quiu' cati' rcuídi'nu'." Qui lë ni na', rudzjtsquida' le rcuídi'da'. Le rac cni quia', ráclentër neda' yöl-la' huac queë' Cristo.¹⁰ Qui lë ni na', le nadxi'ida'-në' Cristo, rudzjda' cati' rcuídi'da', len cati' nu rulídz neda' zi', len cati' bi ryadzj quia', len cati' nu rbia ladxi' neda', len cati' bi rac quia'. Cati' nacuídi'da', náptërcza' yöl-la' huac queë' Lë'.

Pablo rui' ladxë'ë bunách queë' Cristo nacuá' Corinto

¹¹ Naca' cunözi le bë'a didza' ca nac le dxi'a bena' neda'. Lbi'iczi' benli' bayúdx bena' cni. Lbi'ili' ral-la' gunli' neda' ba la'n, ati' zal-la' cutu bi naca' neda', cutu ca' nacra' cuidi' ca nacque' bönni' ni' nácgactërë' blau, ta'në' nacque' gbaz queë' Cristo.¹² Yugu' le bena' lu yöl-la' rböz zxön ladxi' quia' ga ni' zoali' nacgac bë' naca' gbaz queë' Cristo. Blé'ili' yugu' le bena', le nacgac bë' len le tun ga nu rubani, len yugu' yöl-la' huac zxön qui yehua' yubá.¹³ Tuz le cutu bena' ga zoali' le bena' ga nacuá' yezica' cö' bunách queë' Cristo. Cutu busaca' zi'a lbi'ili' bi gunnli' le gui'j gahua'. Gul-nít lau neda' le cutu bena' cni queëli'.

¹⁴ Chzoa guida' ga zoali' le bunn lzu. Cutu bi gnaba' gunnli' quia'. Rë'nda' gunn cuinczi' quia' len clëg bi dë queëli'. Yugu' bi'i huë'ndau', cutu run bayúdx lugágubi' xuz xna'cbi'. Xuz xna'cbi' na' ral-la' lugahuë' xzi'nquë'.¹⁵ Gdu ladxa'a utöa' yúgu'të le dë quia' len udöd cuina' ni'a queëli' quië gac bi uzi'li' xbey, zal-la' ráquida' cati' nadxi'irda' lbi'ili', zeaj rhuechi' yöl-la' nadxi'i queëli' neda'.

¹⁶ Nöziczli' cutu busaca' zi'a lbi'ili'. Na'a, la'li' gnali' guca' sina', ati' len didza' cunáczi' buzi'a xbali'.¹⁷ ¿Naru' ráquitsali' gzxi' yé'ida' lbi'ili' cati' bsöla'a queëli' yugu' gbaz quia'?¹⁸ Gúta'yua' laubi' bi'i Tito guidbi' ga zoali', ati' bsöla'a-në' tsazxön len lëbi' böchi'ru' na'. ¿Naru' ráquitsali' buzi'bi' xbali' bi'i Tito? ¿Naru' cu bentu' la' tuz ca runtu' bi'i Tito len neda', lenca' la' tuz didza' bë'tu'?

¹⁹ ¿Naru' ráquitsali' rubj cuintu' dxi'a lauli' lbi'ili'? Lahuë' Dios rui'tu' didza' uláz queë' Cristo, ati' yúgu'të le runtu' nac quië gacr gdu yöl-la' rejlë' queëli' Cristo, böchi' lza'adau'.²⁰ Rádxida' cutu gacli' ca rë'nda' gacli' cati' guida' ga zoali', ati' neda' cutu gaca' ca rë'nili' lbi'ili' gaca'. Rádxida' rdil-li' didza' len ruzxé'ili' lza'li', len rleyli' lza'li', len rulídz ditjli' lza'li', len rnëli' qui lza'li', len runli' ba zxön len runli' rusbö.²¹ Cati' guida' ga zoali', chqui' cni rac queëli', rádxida' gunë' Dios ga utui'da' ca nac queëli', ati' gun bayúdx cödx'a ni'a quegac zian

nup ni' glun dul-la' len cutu gulubí'i ládxi'gac ca nacgac le cunác dxi'a glunë', len yugu' le gulazë ládxi'quë' le cunác.

13

Pablo ruzéjni'në' bunách Corinto len rugapë' Dios lequë'

¹ Le bunn lzu ni guida' ga zoali'. Nayúj lu guich la'y, rna: "Run bayúdx la'cuá' chop tsonn nup lun lna' lau chqui' nu bi uquí lzë'i." ² Chbuzéjni'da' nup glun dul-la' cati' ni' gzóalena' lbi'ili' le buróp lzu, ati' na'a ruzéjni'da' lequë' leyúbl lenca' yúgu'të nup tun dul-la', zal-la' ni zoa' zi'tu', rnia': Chqui' guida' ga zoali' leyúbl cutu gaca' nöxj ladxi' huadil-la' lequë'. ³ Rnabli' tu le gac bë' ru'a didza' uláz queë' Cristo. Lë na' guna' gac bë' ru'a cni didza'. Cutu ca' rcuídí'në' Cristo cati' bi runë' queëli', san lu yöl-la' huac zxön queë' runë' bi runë' queëli'. ⁴ Le nactë gdë'ë lë'i yag cruz ca nu rcuídí', san zoë' nabanë' le zoalen Lë' yöl-la' huac queë' Dios. Netu' ca' rcuídí'tu' tsazxön len Lë' san le nactu' tuz len Lë' nabantu', zoalen netu' yöl-la' huac queë' Dios bi guntu' ga ni' zoali'.

⁵ Gul-yú cuinli' chqui' réjlë'li' Cristo o cutu. Gul-sí' bë' la' cuinzi'. ¿Naru' cu nözili' zóalenë' lbi'ili' Jesucristo chqui' le nactë réjlë'li' Lë'? ⁶ Runtu' löz nöziczli' le nactë netu' réjlë'tu' Cristo. ⁷ Rulidztu'-në' Dios rnábitu'-në' gáclenë' lbi'ili', cui gua'li' dö', clëg quië urujtu' dxi'a netu', san quië gunli' lbi'ili' le nac dxi'a zal-la' gáquili' rchixi rníguitu' netu'. ⁸ Cutu ca' gac tá'baga'tu' le nac gdu'të li san gacz guntu' le rajlöz le nac gdu'të li. ⁹ Qui lë ni na' rudzójitu' cati' rcuídí'tu' ati' lbi'ili' rdip ládxi'li'. Rulídztecztu'-në' Dios, rnábitu'-në' gunë' ga gac gdu ca réjlë'li' Cristo. ¹⁰ Qui lë ni na' ruzuja' queëli' lu guich lë ni tsal ni zoa' zi'tu' ga zoali'. Ni'r cati' guida' ga zoali' cutu gun bayúdx usaca' zi'a lbi'ili', uguna' dxin yöl-la' uná bë' nudödë' lu na'a Xanru', le nac quië utipa' ládxi'li' len clëg quië usnitia' lbi'ili'.

¹¹ Na'a, böchi' lza'adau', dip ládxi'li'. Gul-güí' ládxi'li' gac gdu ca réjlë'li' Cristo. Gul-güí' ládxi'li' ca' lë ni rëpa' lbi'ili'. Gul-gác tuz len lza'li' len gul-cöz dxí'adau'. Rnabda'-në' Dios sóalenë' lbi'ili'. Lë' nadxi'inë' rë'u len runë' ga rbözru' dxí'adau'. ¹² Gul-gáp Dios lza'li', tuli' yetuli', unída'li' lza'li'. ¹³ Yúgu'të böchi' lza'ru' ni tu'gapë' Dios lbi'ili'.

¹⁴ Rnabda'-në' Dios gunë' ga gata' queëli' yúgu'tëli' le ruzá' ladxë'ë queëru' Xanru' Jesucristo, len gdxi'inë' ca' lbi'ili', len gunë' ga gacli' tuz len Dios Bö' La'y. Ca' gac.

DIDZA' BSÖLĚ'Ě PABLO LUYÚ GALACIA

Pablo rugapë' Dios bunách queë' Cristo nacu'ë luyú Galacia

¹ Neda', Pablo, naca' gbaz queë' Cristo. Cutu gulasöla' neda' bunách. Jesucristocz bsölë'ë neda' ati' nunë' tsazxön Lë' Xuzru' Dios, Nu na' buspán Jesús lu yöl-la' gut. ² Rugapa' Dios lbi'ili', nababli' yugu' cö' bunách queë' Cristo luyú Galacia, ati' nunquë' neda' tsazxön böchi'ru' ni. ³ Rnabda'-në' Xuzru' Dios lenca' Xanru' Jesucristo uzá' ladxë'ë queëli' len gunë' ga soa dxi icj lădxi'dau'li'. ⁴ Jesucristocz budöd cuinë' lu yöl-la' gut ni'a qui dul-la' nabága'ru', buslë' rë'u lu le cunác rac dza ni zoaru' na'a. Benë' cni le nac le rë'ncznë' Xuzru' Dios. ⁵ Gactecz queë' Dios yöl-la' ba. Ca' gac.

Tuz nac didza' dxi'a queë' Jesucristo

⁶ Rubántsquida' ca runli', rucá'ntëli'-në' Dios. Lë' bulidzë' lbi'ili' quië gáquili' queë' ni'a qui le ruzá' ladxë'ë queëru' Jesucristo, san na'a rë'nili' si' lu na'li' tu didza' dxi'a nadzá'. ⁷ Le nactë cutu ca' zoa yetú didza' dxi'a san ru'a cni didza' le nacu'ë bönni' tu'tsë'ë lbi'ili' len të'nnë' lutsë'ë didza' dxi'a queë' Cristo. ⁸ Chqui' zoa nu gun lna' lau qui tu didza' dxi'a le cutu nac tuz ca nac lë na' bentu' lna' lau qui lauli' lbi'ili', rnabda'-në' Dios gunë' xzguia' nu na' run cni. Ral-la' gunë' néda'cza' xzguia' chqui' cni guna', ati' chqui' gunë' cni tuë' gbaz la'y queë' Dios len zë'ë yehua' yubá, Dioscz gunë' lë' ca' xzguia'. ⁹ Chgnacza' cni zi'al, ati' na'a rnía' cni leyúbl: Chqui' zoa nu gun lna' lau qui tu didza' dxi'a le cutu nac tuz ca nac lë na' chgzxi' lu na'li', rnabda'-në' Dios gunë' xzguia' nu na'.

¹⁰ ¿Naru' ráquitsali' rë'nda' gunli' neda' ba la'n cati' ru'a cni didza'? Cutu ca'. Rë'nda' uruja' dxi'a lahuë' Dios. ¿Naru' ráquitsali' rë'nda' la'dzág lădxi'gac neda' bunách? La'naru' rë'nda' la'dzág lădxi'gac neda' bunách, cutu gaca' huen dxin queë' Cristo.

Ca gac, böaquë' Pablo gbaz queë' Cristo

¹¹ Na'a, ral-la' gnözili' lë ni, böchi' lza'adau'. Didza' dxi'a na' runa' lban qui cutu blen lu icj lădxi'dau'gac bunách. ¹² Clëg bönni' budödë' lu na'a didza' dxi'a na', len clëg bönni' busëdnë' neda' lei. Jesucristocz buzëjni'në' neda' ca nac didza' dxi'a queë'. ¹³ Chbyöniczli' ca na' bencza' neda' zí'atël cati' ni' nazí' lu na'a ca ta'yíj lădxi'quë' Dios bönni' judío. Nöziczli' ca bena', szxöni gdxia ladxa'a bunách queë' Dios ta'yejlë' Cristo, len gu'nda' usnitia' leygac. ¹⁴ Ca nac le ta'yíj lădxi'quë' Dios bönni'

judío, gúctëra' neda' blau ca yelati'z cuguluhuöatë' lza'a bönni' judío yu'quë' iz ca yu'a neda', le gzxi'r lu na'a neda' ca lequë' le guludödë' lautu' ca glunczë' xuz xtau'tu'. ¹⁵ Cni guca' neda', san le naquë' dxi'i ladxi' Dios, gröczë' neda' zí'atël ca gulja' len bulidzë' neda' quië guna' xchinë'. ¹⁶ Ni'r, cati' gu'ncznë' Dios, benë' ga bën'bë'a-në' Zxi'në' quië bsölë'ë neda' tsjena' lban qui didza' dxi'a ca nac queë' Lë' laugac bunách gza'a. Cati' benë' cni, cutu yajtilja' nu nac bunách nu usëdi neda', ¹⁷ len cutu gyija' Jerusalén tsajyúa' nup ni' nacgac gbaz queë' Cristo zi'al ca neda', san gyija' luyú Arabia, ati' gdöd ni' böja' yödz Damasco.

¹⁸ Cni guc, chgdöd tsonn iz cati' ni' gyija' Jerusalén, yajyúa'-në' Pedro, ati' bugá'nlena' lë' gdu ca chidá' gbidz. ¹⁹ Tsal ni' zoa' cutu ca' blé'ida' yeturë' gbaz queë' Cristo. Tuzë' Jacobo, böchë'ë Xanru' blé'ida'-në'. ²⁰ Didza' ni' ruzuja' queëli' lu guich nac gdutë li. Nözcznë' Dios cutu ca' rzi' yë'a.

²¹ Gdöd ni' gyija', gdöda' yugu' lu yödz luyú Siria len luyú Cilicia. ²² Yugu' dza ni' cutu nún'bë'icnë' neda' böchi'ru' náquicnë' queë' Cristo luyú Judea. ²³ Gulanöznë' tuz lë na' gulaguixjö' quia' yezica' bunách, gulaná: "Bönni' na' gdxia ladxë'ë rë'u zi'al, runë' lban na'a qui le réjlë'ru', lë na' gu'nnë' usnitië'." ²⁴ Cni guc, gulagu'ë Dios yöl-la' ba ni'a qui le runa' neda'.

2

Ta'zí' lu na'quë' Pablo yezíca'rë' gbaz queë' Cristo

¹ Cati' chgdöd chidá' iz, gyéajlena' Bernabé, budxina' Jerusalén, ati' bchë'a-bi' bi'i Tito, dzagbi' neda'. ² Gyija' ni' le bului'inë' neda' Dios ral-la' tsija'. Cati' bdxina' ni' bë'lengaca'-në' didza' tsla'l bönni' ni' dë lu na'quë' dxin queë' Cristo, ati' gdíxjöi'da' lequë' ca nac lban runa' qui didza' dxi'a laugac bunách gza'a. Cni bena' le gu'nda' cutu ugá'n daduz dxin na' chbena', lenca' dxin ni runa' na'a. ³ Zal-la' cunacbi' judío bi'i Tito, bi'i lza'a, cutu glunë' ga grugu lu xpëla'bi' lë na' nac bë' nu nac queë' Dios ca tunczë' bönni' judío. ⁴ Le nactë gulacuá' ni' la'gac bunách, lu yöl-la' rguilj ladxi' quequë' ta'në' nacque' böchi'ru', ati' glë'nnë' lunë' ga grugu lu xpëla'bi' bi'i Tito lë na' nac bë'. Yugu' bönni' ni nunque' tsazxón rë'u, len tu'yúlanzë' ca runru' quië láquibe'inë' ca nularu' lu na' le rna bë' zxba queë' Moisés le nacru' tuz len Jesucristo. Glë'nnë' lunë' ga huöacru' leyúbl ca bönni' nadá'ugac lu na' zxba na'. ⁵ Nitú chi'z, cutu ca' bë'tu' lequë' latj. Cni bentu' quië gac gun chi'itu' le nac gdutë li qui didza' dxi'a quië gac uzi'li' xbey didza' dxi'a na'.

⁶Yugu' bönni' ni' ráquiru' dë lu na'quë' dxin queë' Cristo cutu bi gulaná bé'inë' neda' le cub. Cutu bi rui' ladxa'a ca nacquë', le cutu rbequi xbeynë' rë'u Dios ca ta'bequi xbey rë'u bunách. ⁷Cutu gulaná bé'inë' neda' le cub, le gláquibe'inë' nudödë' Dios lu na'a dxin queë', rjena' lban qui didza' dxi'a laugac bunách gza'a, la' tuz ca na' nudödë' Dios lu në'ë Pedro dxin queë', runë' lban qui didza' dxi'a laugac bunách judío. ⁸Len yöl-la' huac queë', Dios benë' neda' gbaz queë' quië usëdda' bunách gza'a, la' tuz ca benë' Pedro gbaz queë' quië usëdnë' bunách judío.

⁹Jacobo len Pedro len Juan, bönni' ni' ráquiru' dë lu na'quë' dxin queë' Cristo, gláquibe'inë' nudödë' Dios lu na'a dxin ni. Qui lë ni na' gulazí' lu na'quë' neda' len Bernabé, ati' bentu' tuz didza' tsjentu' xchinë' Dios laugac bunách gza'a neda' len Bernabé, ati' lequë' lunë' xchinë' Dios laugac bunách judío. ¹⁰Gláta'yuë' lautu' tuz tsajneytu' gáclentu' bunách yechi', ati' lë ni rui'tecz ladxa'a runa'.

Pablo rdil-lë' Pedro lu yödz Antioquía

¹¹Ni'r cati' bdxinë' Pedro Antioquía, gdil-la' lë', le bchíxinë' ca benë'. ¹²Cni guc, le gdágulenë' zi'al tsazxón bunách gza'a ni', benë' cni cati' guladxinrë' la'quë' bönni' da'quë' Jacobo. Ni'r gzu lahuë' rubiguë'ë, len cutur gdágulenë' tsazxón bunách gza'a na' le gúdxinë' bi lunë' bönni' na' nazí' lu na'quë' tunë' ga grugu lu xpëla'quë' bönni' gza'a ca rna bë' zxba queë' Moisés. ¹³Ni'r yela'quë' bönni' judío ni' ta'yejlë'ë Cristo glunë' tsazxón Pedro ca runë' lu yöl-la' radxi queë', ati' cni guc ga bdxintë glunë' ga gúdxinë' ca' Bernabé ati' lë' benë' tsazxón lequë'. ¹⁴Ni'r cati' blé'ida' cutu tunë' ca rna le nac gdutë li le rusëdi rë'u didza' dxi'a, gudxa'-në' Pedro lauquë' yúgu'të bönni' queë' Cristo nacu'ë ni', gnia': "Li' nacu' bönni' judío, san runu' li' ca tun bunách gza'a len clëg ca tunë' bönni' judío. ¿Bizx quië rë'nnu' gunu' ga lun bunách gza'a ca tunë' bönni' judío?"

Nulagac bunách judío le ta'yejlë' Cristo ca nulagac ca' bunách gza'a

¹⁵Gudxa'-në' ca' Pedro: "Rë'u ni nacro' bönni' judío le nacquë' judío xuz xna'ru', len clëg nacro' bunách gza'a, cunúnbë'gac Dios. ¹⁶Nőziczru' nutu nu huöac tsahui' lahuë' Dios le run nu na' ca rna bë' zxba queë' Moisés. Tuz huöac tsahui' nu na' rejlë' Jesucristo. Lëzca' cni rë'u réjlë'ru' Jesucristo quië huöacru' tsahui' lahuë' Dios, len clëg le runru' ca rna bë' zxba queë' Moisés. Nutu nu huöac tsahui' lahuë' Dios le runë' ca rna bë' zxba queë' Moisés."

¹⁷Na'a, ráquiru' nuhuöacru' tsahui' le réjlë'ru' Cristo, san chqui' nac bë' nacro' bönni' dul-la' ca nacgac bunách gza'a,

¿naru' gnátsaru' runë' Cristo ga runru' dul-la'? Cutu ca'.
 18 Chqui' rui' ladxa'a uchisa' zxba le chbuquindja', lë ni nac
 bë' rguitsja' zxba queë' Dios. 19 Le cutu guc guna' ca rna
 bë' zxba queë' Moisés, chnac quia' tsca chnatia'. Le nac cni,
 nulá' na'a lu na' zxba na' quië soa' gbana' len guna' ca rë'nnë'
 Dios. 20 Nac quia' ca chgútlena' tsazxön Cristo lë'i yag cruz
 ga na' gutië' Lë'. Qui lë ni na' clëg neda' ni zoa' nabana',
 san zoë' nabanë' Cristo lu icj ládxi'dau'hua'. Tsca nac, zoa'
 nabana' na'a, nac le réjlë'a Zxi'në' Dios, Bönni' na' bdxinë'
 neda' len budöd cuinë' lu yöl-la' gut uláz quia' neda'. 21 Cutu
 rë'nda' uzóa' tsla'l le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios. La'naru' huac
 huöaquë' tsahui' lahuë' Dios bönni', le runë' le rna bë' zxba
 queë' Moisés, ni'r daduz gutië' Cristo.

3

Le rna bë' zxba queë' Moisés, len le réjlë'ru' Cristo

1 Lbi'ili', bönni' cunözi. Lbi'ili', bönni' Galacia. ¿Nuzxa caz
 bentsa queëli' yöl-la' udzá' quië cutur gunli' ca rna le nac
 gdutë li? Gazxj ga rë' bului'itu' lbi'ili' le rata' queëru' le gutië'
 Jesucristo lë'i yag cruz. 2 Gul-quixjöi' neda' lë ni. ¿Naru'
 dusóalenë' lbi'ili' Dios Bö' La'y le benli' ca rna bë' zxba queë'
 Moisés o le gyéjlë'li' didza' dxi'a byönili'? 3 ¿Nacxcz guc nacli'
 cunözi cni? Gzu lauli' nacli' queë' Dios le zóalenë' lbi'ili' Dios
 Bö' La'y. ¿Naru' ráquitsali' udx gunli' ga gáquili' queë' Dios racz
 queëli'? 4 ¿Naru' daduz guc queëli' yúgu'të lë na' gzxaca' gdi'li'?
 Cutu ca' gac cni. 5 Catì' Dios rsölë'ë queëli' Dios Bö' La'y len
 runnë' lbi'ili' latj gunli' yugu' yöl-la' huac qui yehua' yubá, ¿i
 runë' cni le runli' ca rna bë' zxba queë' Moisés o le réjlë'li'
 didza' dxi'a na' byönili'?

6 Lu guich la'y rna: “Gyejlë'ë Dios Abraham, ati' Dios gnë'
 naquë' tsahui' le gyejlë'ë Lë'.” 7 Qui lë ni na' ral-la' gnözili',
 nacgac gdu zxi'n xsoë' Abraham nup na' ta'yejlë' Dios. 8 Nayúj
 lu guich la'y, rui' didza' zí'atël ca gunë' Dios, gnë' nacque'
 tsahui' bönni' gza'a la'yejlë'ë Lë'. Qui lë ni na' Dios gdíxjöi'në'
 Abraham zí'atël ca nac didza' dxi'a, gnë': “Lu në'ë Zxi'n Xsu'
 guna' ga gac dxi'a quegac bunách gdutë yödzyú.” 9 Cni nac,
 gyejlë'ë Dios Abraham, ati' Dios benë' ga guc dxi'a queë'.
 Lëzca' cni na'a, runë' Dios ga rac dxi'a quegac yúgu'të nup
 ta'yejlë' Lë'.

10 Nabága'quë' zxguia' bönni' na' tu'zxöni ládxi'quë'
 luhuöaquë' tsahui' le tunë' ca rna bë' zxba queë' Moisés.
 Cni nac, le nayúj lu guich la'y, rna: “Nabága'quë' zxguia'
 yúgu'të bönni' cutu tunë' gdutë le rna bë' zxba na'.” 11 Na'a,
 nac bë' nutu nu huöac tsahui' lahuë' Dios le run nu na' le rna
 bë' zxba na', le nayúj lu guich la'y, rna: “Soa gban le réjlë' Lë'

nu na' nuhuóac tsahui' lahuë' Dios.” ¹² Ca na' nuhuóac tsahui' lahuë' Dios nu rejle' Cristo nadzá' ca nac qui bönni' ruzxöni ladxë'ë nuhuóaquë' tsahui' le runë' ca gna bë'ë Moisés. Nayúj lu guich la'y, rna: “Soa gban nu run gdu'të le rna bë' zxba na'.”

¹³ Cristo buslë' rë'u lu na' le rchugu queëru' le nayúj lu zxba na', le bë'ë latj nu bchugu queë' uláz queëru'. Cni nac, le nayúj lu guich la'y, rna: “Narugu quegac yúgu'të nup da'gac lë'i yag.”

¹⁴ Cni guc queë' Cristo quië gac gunë' Dios ca na' gzxi' lu në'ë queë' Abraham, gnë' gunë' ga gac dxi'a quegac bunách gza'a lu në'ë Jesucristo quië gac gunë' ga dusóalenë' rë'u Dios Bö' La'y chqui' huayéjlë'ru' Lë', ca na' gzxi' lu në'ë Dios gunë'.

Zxba queë' Moisés len le gzxi' lu në'ë Dios gunë'

¹⁵ Na'a, böchi' lza'adau', rëpa' lbi'ili' tu le run lsaqui', tu le rac queëru', rnia': Cati' chglunë' tuz xtídza'quë' chopë' bönni' len chglunë' tsutsu didza' na', nutu nu gac utsá' didza' na', len cutu gac nu gzan didza' na'. ¹⁶ Dios gzxi' lu në'ë bi gunë' queë' Abraham len qui zxi'n xsoë'. Ga nayúj lu guich lë ni, cutu rna: “Quegac zxi'n xsoë'”, le rui' didza' quegac bunách zian, san rna: “Qui zxi'n xsu'.” Lë ni rui' didza' queë' tuzë' bönni', Lë' Cristo. ¹⁷ Lë ni rë'nda' gnia': Dios benë' tuz didza' len Abraham len gzxi' lu në'ë gunë' ca rna didza' bë'ë. Na'a, le nayúj lu zxba queë' Dios, le benë' Dios tap gayuá' yu chi uruá' iz gdöd ni' cati' gudxë' cni Abraham, cutu gac ugúa lë na' gzxi' lu në'ë Dios gunë', len cutu gac usúl lei. ¹⁸ Na'a, chqui' ral-la' gunru' ca rna bë' zxba na' quië si'ru' le gzxi' lu në'ë Dios gunzë', cutur nac tu le gzxi' lu në'ë gunzë'. Dios runzë' cni le gzxi' lu në'ë gunë' cni queë' Abraham.

¹⁹ Chqui' cni nac, ¿bizx quië gna bé'inë' bunách Dios le nayujgac lu zxba queë'? Dios gna bé'inë' cni bunách quië gac bë' zxguia' nabága'gac, san guc cni tuz ga bdxintë dza na' bla' lahuë' zxi'n xsoë' Abraham na', Nu na' gzxi' lu në'ë Dios gunë' qui lë na'. Le nayujgac lu zxba queë' Dios, bsölë'ë Lë' yödzyú ni lu na'quë' gbaz la'y queë', ati' Moisés budödë' didza' ca nacgac zxba na'. ²⁰ Cati' tuzë' bönni' bi rzi' lu në'ë gunë' cutu naquín nu udöd didza', ati' Dios, tuzë' naquë'.

Bizx quië gna bé'inë' bunách Dios le nayujgac lu zxba queë'

²¹ Na'a, le nayujgac lu zxba queë' Dios, ¿naru' ta'dá'baga' lë na' gzxi' lu në'ë Dios gunë'? Cutu ca'. La'naru' gna bé'inë' rë'u Dios le gac gun ga soaru' gbanru' tsaz, ni'r huac huöacru' tsahui' lahuë' Dios chqui' gunru' ca rna bë' zxba na'. ²² San tsca nac lë na' nayúj lu guich la'y, rna nabága'ru' dul-la' yúgu'tëru'. Cni nac quië gac si'ru' lë na' gzxi' lu në'ë Dios gata' queëru' cati' tséjlë'ru' Jesucristo.

²³ Zí'atël ga bdxin dza gac tséjlë'ru' Cristo, gna be'i rë'u le rna bë' zxba na', ca na' zoa le rna be'i bönni' yu'ë lidx guia. Cni guc ga bdxintë dza guc bë' gac huöacru' tsahui' chqui' huayéjlë'ru' Lë'. ²⁴ Cni nac, gna be'i rë'u le rna bë' zxba queë' Dios ati' lei guc queëru' ca tu nu rusëdi rë'u ga bdxintë dza bla' lahuë' Jesucristo, quië gac huöacru' tsahui' lahuë' Dios chqui' huayéjlë'ru' Lë'. ²⁵ Na'a, le chbdxin dza gac huöacru' tsahui' chqui' huayéjlë'ru' Cristo, cutur rna be'i rë'u lë na' busëdi rë'u.

²⁶ Yúgu'tëli' nacli' xzi'nczë' Dios le réjlë'li' Jesucristo, len chnacli' tuz len Lë'. ²⁷ Yúgu'të nup nadilgac nis quië luhuöác tuz len Jesucristo, nuhuöacgac ca nacczë' Lë'. ²⁸ Cutur naru-jgac chopl bönni' judío len bönni' gza'a, len cutur narujgac chopl bönni' nada'u len bönni' cunada'u, len cutur narujgac chopl bönni' len ngul. Cati' böacli' tuz len Jesucristo, yúgu'tëli' böacli' ca' tuz len lza'li' tuli' len yetuli'. ²⁹ Na'a, chqui' náquili' queë' Cristo, nacli' ca' xzi'n xsoë' Abraham, len nazi'li' lë na' gzxi' lu në'ë Dios gunnë' queë' Abraham.

4

¹ Lë ni le rë'nda' gnia': Tsal ni rbözbi' tubi' bi'i bönni'dau' dza ulu'ë xuzbi' si'bi' bi ral-la' gunnë' queëbi' xuzbi', ni' nacbi' bi'idau' len cutu náctërbi' blau ca tu bönni' nada'u, zal-la' le nactë gaqui queëbi' yúgu'të. ² Tsal ni nachi' bi'idau', nacuá' nup ta'ná be'i lëbi' len tu'gún dxin le gaqui queëbi' ga gdxintë dza chnunë' queëbi' xuzbi'. ³ Lëzca' cni rac queëru'. Tsal ni' gucru' ca bi'idau', gna be'i rë'u zxba ca rac yödzlyú ni. ⁴ Ni'r cati' bza'a dza, Dios bsölë'ë ni Xzi'nczë'. Guquë' xzi'nnu tunu ngul ca nacru' rë'u, ati' gna be'i Lë' le rna bë' zxba quequë' bönni' judío. ⁵ Cni guc queë' quië guc buslé' nup na' rna be'i lequë' le rna bë' zxba na', quië huöacru' xzi'në' Dios.

⁶ Quië gac bë' chnacli' xzi'nczë', Dios buchizië' icj ladxidau'li' Dios Bö' La'y, ati' Lëczë' rulidzë' Dios uláz queëli', rnë': "Dad." ⁷ Cni nac, chnacli' xzi'në' Dios, len cutur nacli' ca bönni' nadá'ugac. Na'a, le nacli' xzi'nczë', Dioscz nazi' lu në'ë gaqui queëli' le naqui queë' le nacli' tuz len Cristo.

Pablo rui' ladxë'ë bönni' Galacia ta'yejlë'ë Cristo

⁸ Cati' ni' cunúnbe'ili'-në' Dios, gucli' ca bönni' nadá'ugac, benli' dxin quegac bdau' guiöj bdau' yag. Cutu ca' nacgac Dios bdau' na'. ⁹ Na'a, le núnbë'li'-në' Dios, o huac gnaru': Le nunbë'ë lbi'ili' Dios, ¿bizx quië rë'nili' ubi'ili' lu na' zxba na' nutu nu uzí' xbey? ¿Naru' rë'nitsali' gacli' leyúbl bönni' nadá'ugac, gunli' dxin qui le rna bë' zxba na'? ¹⁰ Runli' xzön tu tu dza, len tu tu beo', len tu tu le rac, len tu tu iz. ¹¹ Rádxida' bi gac queëli'. ¿Naru' nuhuöác daduz dxin bena' quië gúnbë'li' le nac gdu'të li? ¹² Ráta'yua' lauli', böchi' lza'adau', gacli' ca naca'

neda', nulá' lu na' le gna bë'ë Moisés. Cni ral-la' gunli' le böaca' neda' ca gucli' lbi'ili'. Cutu bi benli' quia' neda' le cunác dxi'a.

¹³ Chnöziczli' bizx quië na' gzu lahua' runa' lban lauli' qui didza' dxi'a. Bena' lban ni' le güi'tsquida'. ¹⁴ Cutu buca'nli' neda' ca'z, len cutu buzoali' neda' tsla'l zal-la' bgútili' ni'a qui guidzhuë' quia' na'. Benli' neda' ba la'n, tuz ca gunli'-në' ba la'n gbaz la'y queë' Dios, o ca gunli'-në' ba la'n Jesucristocz. ¹⁵ Budzjitsquili' dza ni'. ¿Bizxa caz guc queëli' le cutur rac cni queëli'? Lë ni gac gnia' ca guc queëli': "La'naru' guc le sáqui'li' gunli', huabijli' yöj lauczli', gunnli' quia'." ¹⁶ Na'a, ¿ba ráquili' nuhuöaca' nu curle'i lbi'ili' dxi'a le gudxa' lbi'ili' catëz nac?

¹⁷ Tui' ládxi'quë' lbi'ili' bönni' ni' tu'tsë'ë lbi'ili', san clëg quië gac dxi'a queëli'. Të'nnë' lunë' ga ubíj ládxi'li' netu' ati' güi' ládxi'li' lequë'. ¹⁸ Na'a, nac dxi'a zoa nu rui' ládxi' lbi'ili', san tuz chqui' nac quië gac dxi'a queëli'. Cni rui'tecz ladxa'a lbi'ili', len clëgz cati' ni' zóalena' lbi'ili'. ¹⁹ Lbi'ili', zxi'na'dau'. Ca na' rac queënu ngul chzoa soabi' bi'idau' queënu, rzaca' rgui'nu, rzaca' rgui'a neda' leyúbl ni'a queëli' ga gdxinr dza gacli' gdu ca naquë' Cristo. ²⁰ La'naru' sóalena' lbi'ili' na'a quië gac güi'lena' lbi'ili' didza' nadzá', le ruúbi rugui'da' ni'a queëli'.

Le run Isaqui' le guc quecnu Agar len Sara

²¹ Na'a, nul-li' rë'nili' udöd cuinli' lu na' zxba queë' Moisés, gul-na'tsca' didza' ni gu'a. ¿Naru' gatga buzë nagli' le rna bë' zxba na'? ²² Lu zxba na' rna cni: "Gulacua'bi' chopbi' bi'i bönni'dau' queë' Abraham. Tubi' gucbi' zxi'nnu ngul nadá'unu, ati' yetubi' gucbi' zxi'nnu ngul cunadá'unu. ²³ Zxi'nnu ngul nadá'unu na' guljbi' lu ni'a lu na' bunách tsca taljbi' yúgu'tëbi' bi'idau', san zxi'nnu ngul cunadá'unu na' guljbi' le gzxi' lu në'ë Dios gunë' ga galjbi'." ²⁴ Lë ni nac tu le run Isaqui'. Ca guc quecnu chopnu ngul ni ruluí' ca nac chop didza' dzag bënlenë' bunách Dios. Tu didza' dzag na' nac le benë' Dios lu gui'a Sinaí, le ruluí' lë na' guc queënu Agar. Bönni' na' rna be'i lequë' didza' dzag ni, nacquë' ca zxi'nnu Agar len nacquë' ca bönni' nadá'ugac lu na' didza' dzag na'. ²⁵ Le gucnu Agar na' ruluí' ca' ca nac gui'a Sinaí zoa luyú Arabia, len ruluí' ca' ca nac yödz Jerusalén na'a dza, le nac ca tu bönni' nada'u tsazxón len nup nacuá' lu yödz na'. ²⁶ San nadzán Jerusalén na' zoa yehua' yubá, ati' rë'u ni nacru' bunách uládz qui yödz ni'. ²⁷ Nayúj lu guich la'y le rna: Budziji, ngul huödx, cunacuá' zxi'nu'.

Lu yöl-la' rudziji quiu' grödxya'a,
Zal-la' gatga guc quiu' le rzaca' rgui'nu ngul
Chzoa soabi' bi'idau' queënu.
Budziji. Zal-la' nubíj ládxi'gac li' bunách,

Dios gunë' ga la'yantër zxi'nu'

Ca bi'i queënu ngul zóalennu bönni' queënu.

²⁸ Böchi' lza'adau', rë'u ni nacru' ca guchi' Isaac, zxi'në' Abraham. Nacru' ca zxi'n xsoë' Abraham, gzxi' lu në'ë Dios la'cua'bi' queë'. ²⁹ Dza ni', bi'i na' guljbi' ca taljbi' yúgu'tëbi' bi'idau', gdxia ládxi'bi' bi'i na' guljbi' ni'a qui yöl-la' huac queë' Dios Bö' La'y. Lëzca' cni rac queëru' na'a, ta'bía ládxi'gac rë'u bunách yödzyú ni. ³⁰ Na'a, ¿bizxa caz rna le nayúj lu guich la'y? Cni rna: “Gru'n-nu ni'l ngul nadá'unu na' tsazxön len zxi'nnu, le cutu gac si'bi' zxi'nnu ngul na' tsazxön len zxi'nnu ngul cunadá'unu le gzxi' lu në'ë Dios gaqui queëbi' zxi'nnu ngul cunadá'unu na'.” ³¹ Cni nac, böchi' lza'adau'. Cutu nacru' ca nacbi' zxi'nnu ngul nadá'unu na'. Rë'u nacru' ca zxi'nnu ngul cunadá'unu.

5

Gul-gún chi'i cuinli', uga'nli' lu yöl-la' nadzán

¹ Chnadzanru' le busanë' rë'u Cristo. Gul-zóa tsutsu chqui'nu', uga'nli' lu yöl-la' nadzán na'. Cutu gzoa cuinli' leyúbl lu na' zxba queë' Moisés, cui gacli' ca bönni' nadá'ugac.

² Gul-zë nagli' didza' ru'a. Neda', Pablo, rëpa' lbi'ili' chqui' güi'li' latj nu gchugu lu xpëla'li' ca rna bë' zxba na', cutu ca' uzi'li' xbey le benë' Cristo. ³ Leyúbl rë'nda' gyëpa' núti'tëz bönni' ru'ë latj nu gchugu lu xpëlë'ë cni, run bayúdx gunë' gdu'të le rna bë' zxba queë' Moisés. ⁴ Nul-li' ráquili' huöacli' tsahui' lahuë' Dios le runli' ca rna bë' zxba na', chnulá'alenli'-në' Cristo. Chbusanli' le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios. ⁵ Rë'u ni ruzxöni ládxi'ru' huöacru' tsahui' lahuë' Dios ni'a qui yöl-la' huac queë' Dios Bö' La'y le réjlë'ru' Cristo. ⁶ Chqui' nacru' tuz len Jesucristo, cutu bi zaca' chqui' narugu lu xpëla'ru' ca rna bë' zxba na' o chqui' cunarugu cni lu xpëla'ru'. Le nactër lsaca' nac tséjlë'ru' Cristo, le gun ga gdxí'ru' lza'ru'.

⁷ Dxí'adau' guc ca gzu lauli' runli' dza ni'. ¿Nuzxa caz ben ga buca'nli' le nac gdu'të li? ⁸ Cutu benë' ga benli' cni Dios, Nu rulídz lbi'ili'. ⁹ Cutu gal ládxi'li' lë ni rna: “Lati'z xnë'i yöt xtil run ga ruhuázx gdu'të cua nazí' xnë'i na'.” ¹⁰ Le nacru' tuz len Xanru', runa' löz ca nac queëli', sa' ládxi'li' tuz ca rza' ladxa'a neda', ati' Dios gunë' zxguia' bönni' ni' rutsë'ë lbi'ili', núti'tëz nu naquë' bönni' na'.

¹¹ Na'a, ca nac quia' neda', böchi' lza'adau', nacuá' nup ta'ná rusëdda' bunách ral-la' grugu lu xpëla'quë' bönni' ca rna bë' zxba queë' Moisés. Chqui' runa' cni, ¿bizx quië ta'bía ládxi'quë' neda' bönni' judío? La'naru' rusëdda' cni, nutu nu ley neda' le runa' lban ca gutië' Cristo lë'i yag cruz. ¹² Ca nac qui nup ni'

tu'tsá' lbi'ili', tē'ni grugu lu xpēla'li' lē na', la'naru' la'chugu tsaz cuingac.

¹³ Ca nac queēli', böchi' lza'adau', Dios bulidzē' lbi'ili' quiē gacli' bunách nadzangac. Cutu ugunli' dxin yöl-la' nadzán na' quiē gunli' ca rzēz ládxi'li', san quiē gunli' dxin qui lza'li' tuli' yetuli', le nadxi'ili' lza'li'. ¹⁴ Yúgu'tē le rna bē' zxba queē' Dios run nu na' run ca rna bē' zxba na' rna: "Ral-la' gdx'i'nu' lza'u ca nadxi'i cuinu'." ¹⁵ Na'a, chqui' rzi' quídza'li' lza'li' tuli' yetuli', runli' ca tunba' böa' guixi' snia', táguya'aba' len tagu lza'cba', gul-yú qui nadxi usnitli' lza'li' tuli' yetuli'.

Le runru' racz queēru' len le runru' len yöl-la' huac queē' Dios Bö' La'y

¹⁶ Lē ni rēpa' lbi'ili': Gul-güi' latj gna bé'inē' lbi'ili' Dios Bö' La'y, ati' ni'r cutur gunli' ca rzēz ládxi'li' lu yöl-la' bunáchz queēli'. ¹⁷ Yugu' le rzē ládxi'ru' gunru' lu yöl-la' bunáchz queēru' cutu rajlözgac le rē'nnē' gunru' Dios Bö' La'y, ati' lē na' rē'nnē' Dios Bö' La'y cutu rajlöz yugu' le rē'niru' gunru' lu yöl-la' bunáchz queēru'. Chop ni, cutu rajlözgac, len qui lē ni na' cutu gac gunli' ca rē'niczli'. ¹⁸ Na'a, chqui' rui'li' latj gna bé'inē' lbi'ili' Dios Bö' La'y, cutur gna be'i lbi'ili' le rna bē' zxba queē' Moisés.

¹⁹ Nacgac bē' le tun bunách, nup tun ca rē'ni yöl-la' bunáchz quegac:

Ta'guitsjē' zxba qui yöl-la' nutság na'.

Tunē' le cunác.

Tunē' le nacgac xöhui' len le cunacgac tsahui'.

²⁰ Ta'yíj ládxi'quē' bdau' guiöj bdau' yag.

Tunē' yöl-la' udzá'.

Cutu ta'lé'inē' lza'quē' dxi'a.

Ta'díl-lenē' lza'quē'.

Tu'zxé'inē' lza'quē'.

Ta'leynē'.

Tu'huídi'nē'.

Ta'rujē' chopl.

Tu'bijē' tsla'l nup da'gac lequē'.

²¹ Ta'zé ládxi'quē' le dē qui lza'quē'.

Tu'dödcdē' bunách.

Ta'zúdxinē' len tágulē'ē.

Ta'död bé'inē' ca tunē'.

Le zian le cni tunē'. Neda' ruzeyda' lbi'ili' bach na'a cui gunli' cni ca na' buzeyda' lbi'ili' bach zi'al, rnia': Nup tun cni cutu ca' la'del-li' la'yáz ga na' rna bē'ē Dios.

²² Na'a, nac bē' runē' dxin lu icj ládxi'dau'ru' Dios Bö' La'y le runru' cni:

Nadxi'iru' lza'ru'.

Rudziji ládxi'ru'.

Zoa dxi icj ládxi'dau'ru'.

Rbözru' zxön ladxì'.

Rui' ládxi'ru' lza'ru'.

Nacru' dxi'i ladxì'.

Runru' ca rnaru'.

²³ Nacru' nöxj ladxì'.

Rna be'i cuinru'.

Cutu ca' gna bé'inë' rè'u Moisés cui gunru' yugu' le cni.

²⁴ Bönni' náquicnë' queë' Cristo cutur tunë' ca tè'ncznë', len cutu tunë' le ta'zëz ládxi'que' lu yöl-la' bunáchz quequë'.

²⁵ Dios Bö' La'y nabániru'. Lëczë' ral-la' gna bé'inë' rè'u ca nac yúgu'të le runru'.

²⁶ Cutu ral-la' gun ba zxön cuinru', len cutu utsa'ru' lza'ru' turu' yeturu', len cutu uzxé'iru' lza'ru' turu' yeturu'.

6

Ral-la' gáclenru' lza'ru'

¹ Na'a, böchi' lza'adau', chqui' glé'ili' runë' dul-la' böchi' lza'li', ni'r nul-li' zóalenë' lbi'ili' Dios Bö' La'y, ral-la' gunli' ga ubí'i ladxë'ë bönni' na', san run bayúdx gunli' cni lu yöl-la' nöxj ladxì' queëli' len uyú cuinli' qui nadxi cu'u lbi'ili' nöz dul-la' tu' xöhui'. ² Gul-gaclen lza'li' tuli' yetuli' tsca nac yua' nabága'li'. Chqui' gunli' cni, gunli' ca rna le gna bé'inë' rè'u Cristo.

³ Chqui' zoa nu bönni' ráquinë' chnadél-li'në' yöl-la' zxön, san cutu bi nadél-li'në', bönni' ni rzi' yé'inë' la' cuinzë'. ⁴ Tu tuë' bönni' ral-la' cuequi xbeynë' le runë'. Ni'r chqui' urujë' dxi'a, huac gun ba zxön cuinë' ca nac le chnunë' len cutu gun bayúdx uyúë' ca nungac yezica' bunách chqui' benë' le nacr dxi'a o cutu. ⁵ Tu tuë' bönni' ral-la' gu'ë le nuspaguë'ë lë' Dios.

⁶ Chqui' zoa nu rusëdi lbi'ili' ca nac didza' dxi'a, ral-la' unödzjli' qui nu na' rusëdi lbi'ili' lati' le dë queëli'.

⁷ Cutu si' ye'i cuinli', le cutu gac si' yé'ili'-në' Dios. Lapli' tsca le razli'. ⁸ Chqui' le razli' nacgac le runli' ca rzëz ládxi'li' lu yöl-la' bunáchz queëli', le lapli' gac yöl-la' gut. Chqui' le razli' nacgac le runli' ca rdzag ladxë'ë Dios Bö' La'y, lapli' le gunnë' queëli' Dios Bö' La'y, le nac yöl-la' na'bán gdu. ⁹ Cni nac, cutu ral-la' gsanru' gunru' le nac dxi'a, ati' chqui' cutu gcuidi' ládxi'ru', huadxín dza lapru'. ¹⁰ Qui lë ni na', bátti'tëz gata' queëru' latj, ral-la' gunru' le nac dxi'a quegac yúgu'të bunách, len le nac blau, ral-la' gunru' cni quegac böchi' lza'ru' ta'yejlë'ë Cristo.

Le buzujë' lu guich Pablo ga ruúdx

¹¹ Gul-yú cati' zxön didza' ni ruzuja' queëli' lu guich na' cuina'. ¹² Nup ni' tè'ni lun ga grugu lu xpëla'li' ca rna bë' zxba queë' Moisés, tunë' cni quië lurujë' dxi'a laugac bunách

len cui la'bía ládxi'gac lequë' bunách le tunë' lban ca gutië' Cristo lë'i yag cruz. ¹³ Na'a, bönni' ni' narugu lu xpëla'quë' ca rna bë' zxba queë' Moisés, cutu tunë' gdutë ca rna le nayúj lu zxba na'. Të'nnë' lunë' ga grugu lu xpëla'li' quië gac lunz ba zxön cuinquë' le la'dél-li'në' la'ná bé'inë' lbi'ili'. ¹⁴ Ca nac quia' neda', guna' zxön tuz le benë' Xanru' Jesucristo cati' gutië' lë'i yag cruz. Ni'a qui le benë' Cristo lë'i yag cruz, le dë yödzlyú ni nac quia' ca tu le chnat, cutu rui' ladxa'a lei, ati' neda' naca' quegac bunách yödzlyú ni ca bönni' nat, cutu tui' ládxi'quë' neda'. ¹⁵ Chqui' nacru' tuz len Jesucristo, cutu bi zaca' chqui' narugu lu xpëla'ru' ca rna bë' zxba na' o chqui' cunarugu cni lu xpëla'ru'. Le nactër lsaca' nac gacru' bunách cub lu icj ládxi'dau'ru'. ¹⁶ Yúgu'të bönni' na' tunë' ca rna bë' zxba runa' ni, len yúgu'të bönni' na' náquicnë' queë' Dios, rnabda'-në' Dios gunë' ga soa dxi icj ládxi'dau'quë' len huechi' ladxë'ë lequë'.

¹⁷ Na'a su lau, cutur ral-la' nu utsá' neda', le nacuá' lu xpëla'a btsoj nacgac bë' naca' huen dxin queë' Xanru' Jesús.

¹⁸ Na'a, böchi' lza'adau', rnabda'-në' Xanru' Jesucristo uzá' ladxë'ë queëli' yúgu'tëli'. Ca' gac.

DIDZA' BSÖLĚ'Ě PABLO YÖDZ ĚFESO

Pablo rugapě' Dios bunách queě' Cristo nacu'ě Ěfeso

¹ Neda', Pablo, naca' gbaz nasölě'ě Jesucristo le gu'nczně' Dios gaca' cni. Rugapa' Dios lbi'ili', náquili' quizi queě' Dios len réjlě'li' Jesucristo, zoali' Ěfeso. ² Rnabda'-ně' Xuzru' Dios lenca' Xanru' Jesucristo uzá' ladxě'ě queěli' len guně' ga soa dxi icj lădxi'dau'li'.

Rata' queěru' le nac queě' Dios Bō' La'y

³ Ral-la' cu'ru'-ně' yöl-la' ba Dios, Xuzě' Xanru' Jesucristo. Le nacru' tuz len Cristo, Dios chbuzá' ladxě'ě queěru' yúgu'tě le nac dxi'a qui yehua' yubá, le runě' ga rata' queěru' Dios Bō' La'y. ⁴ Zí'atěl ca beně' yödzlyú ni, Dios gröczě' rě'u quiě gáquiru' quizi queě' tsaxxön len Cristo, gacru' bunách la'y queě' len gacru' gdu dxi'a lahuě' Lě'. ⁵ Dios bucözě' zí'atěl si' lu ně'ě rě'u ca zxi'nczě' tsaxxön len Jesucristo, le bdzag ladxě'ě gac cni len le nac le gu'nczně' guně'. ⁶ Ral-la' cú'teczru'-ně' Dios yöl-la' ba ni'a qui le buzá' ladxě'ě queěru', yugu' le bennzě' queěru' le nacru' tuz len Zxi'ně', Nu na' nadxi'ině'. ⁷ Cristo bōa'uě' rě'u cati' ni' gutiě' uláz queěru' quiě gac unít lahuě' rě'u Dios ca nac dul-la' nabága'ru'. Zxöntěr nac le buzá' ladxě'ě queěru' Dios, ⁸ lě na' runntsquě' queěru' Lě'. Lu yöl-la' rac szxöni queě' len lu yöl-la' rejni'i queě' ⁹ beně' Dios le bucözě' queěru', bului'ině' rě'u lě na' bgachi', le buzoaczě' zí'atěl uschině' lu ně'ě Cristo. ¹⁰ Lě na' buzoaczě' Dios uschině' cati' gza'a dza, nac guně' ga lac tuz, la'cuá' lu ně'ě Cristo yúgu'tě le dě, le nacuá' yehua' yubá len le nacuá' yödzlyú ni.

¹¹ Le nacru' tuz len Cristo, Dios gröczě' rě'u zí'atěl quiě gaqui queěru' le naqui queě' Xuzru' Dios, lě na' bucözě' queěru' ca nac le gu'nczně' Dios, Nu run yúgu'tě ca rě'nczně' Lě'. ¹² Cni beně' Dios quiě cu'ru'-ně' yöl-la' ba ca nac yöl-la' yení' queě', rě'u ni ruzxöni lădxi'ru'-ně' Cristo zí'atěl ca yezica' bunách. ¹³ Lězca' cni gac queěli'. Catí' byönili' didza' gduťě li, didza' dxi'a ca gac ularu', gyéjlě'li' Cristo, atí' Dios buzóě' queěli' le nac bě' nacli' queě', buchiziě' icj lădxi'dau'li' Dios Bō' La'y, Nu na' gzxi' lu ně'ě Dios gsölě'ě queěru'. ¹⁴ Le zóaleně' rě'u Dios Bō' La'y, nac löz gaqui queěru' le naqui queě' Xuzru' Dios cati' udx huōa'uě' rě'u, rě'u na' chnáquiru' queě'. Cni nac quiě gac yöl-la' ba qui yöl-la' yení' queě'.

Pablo rnabně' Dios unödzjě' quegac bunách ta'yejlě' Cristo yöl-la' rejni'i

¹⁵ Qui lë ni na', cati' byönda' ca réjlë'li'-në' Xanru' Jesús, len ca nadxi'ili' yúgu'të bunách queë' Dios, ga rdxintë na'a dza ¹⁶ cutu ca' rusana' rëpa'-në' Dios: Xclenu', ca nac queëli'. Rajneyda' lbi'ili' cati' rulidza'-në' Dios. ¹⁷ Rnabda'-në' Dios queë' Xanru' Jesucristo, naquë' Xuzru' náctërë' blau, rnabda'-në' gsölë'ë queëli' Dios Bô' La'y, Nu runn queëru' yöl-la' rejni'i len rulu'i rë'u ca nacczë' Dios, quië gac gdu ca núnbë'ru'-në'. ¹⁸ Rnabda'-në' Dios uzéjni'në' lbi'ili' lu icj ládxi'dau'li' quië gac gnözili' ca nac le runru' löz, lë na' bulidzë' lbi'ili' quië uzi'li' xbey, len quië gnözili' ca nac yöl-la' tsahui' qui yehua' yubá le gaqui quegac nup náquigac queë' Dios, ¹⁹ lenca' quië gnözili' cati' zxön nac yöl-la' huac queë', le raclen rë'u ni réjlë'ru' Lë'. Yöl-la' huac zxön ni nac la' leyz na' bulu'ë lahui Dios ²⁰ cati' ni' buspanë' Cristo lu yöl-la' gut len benë' ga grö'ë cuit lë'ë Dios ga náctërë' blau ni' yehua' yubá. ²¹ Ni' rna bé'inë' nup ni' ta'ná bë' len nup ni' dë lu na'gac, len nup ni' nadél-li'gac yöl-la' huac, len nup ni' nacgac xan. Cristo náctërë' blau ca yúgu'të nup nadél-li'gac yöl-la' uná bë' yödzyú ni len lu yödzyú zi'a za'. ²² Dios budödë' lu në'ë Cristo yúgu'të le dë quië gna bé'inë' lei, len buzóë' Lë' quegac bunách queë' quië gaquë' Xanru' lu yúgu'të le naquì queëru'. ²³ Nacgac ca gdu ca nayá' nabanë' Cristo bunách queë', ati' raquë' gdu lu le nayá' nabanë' na'. Runczë' Lë' ga rac gdu yúgu'të le dë.

2

Nularu' le nadxi'inë' rë'u Dios

¹ Dios chbennë' queëli' yöl-la' na'bán gdu, zal-la' zí'atël gucli' ca bönni' natgac ni'a qui dul-la' nabága'li' len ni'a qui dō' bia'li'. ² Dza ni' benli' tuz ca tun bunách cunacgac tsahui' nacuá' yödzyú ni, len benli' ca gu'ni tu' xōhui', nu rna bë' lu bō'z len rugún dxin nup cutún ca rna xtidzë'ë Dios. ³ Lëzca' cni gucru' yúgu'tëru' rë'u, le benru' ca gzëz ládxi'ru' len ca bdzag ládxi'ru' lu yöl-la' bunáchz queëru'. Qui lë ni na' gbága'ru' dul-la' lahuë' Dios le ben ga gunë' rë'u zxguia' ca gunë' quegac yezica' bunách. ⁴⁻⁵ Ni'r cati' ni' nacru' ca bönni' natgac ni'a qui dul-la' gbága'ru', Dios buspanë' rë'u lu yöl-la' gut tsazxön len Cristo le buechi' ladxë'ë rë'u len bdxí'itsquinë' rë'u. Nulali' le zoa le buzá' ladxë'ë queëli' Dios. ⁶ Dios buspanë' rë'u tsazxön len Cristo quië gunë' ga cō'ru' tsazxön len Lë' ga ni' rna bë'ë yehua' yubá. ⁷ Cni benë' Dios, bului'inë' bunách zi'a za'c ca nac yöl-la' tsahui' qui le buzá' ladxë'ë queëru', bsölë'ë queëru' Jesucristo, le nac bë' ca nadxí'itsquinë' rë'u. ⁸ Nulali' le zoa le buzá' ladxë'ë queëli' Dios le réjlë'li' Cristo. Buslë' lbi'ili', clëg le nacuá' le nac dxi'a benli' lbi'ili', san le nac le runzë' Dios. ⁹ Nutu nu gac gun ba zxön cuini le nulá, le cutu nulá le nacuá'

le nac dxi'a nun nu na'. ¹⁰ Le nacru' nac le nunczè' Dios. Le nacru' tuz len Jesucristo, buzòè' rè'u quiè gunru' le nacgac dxi'a, le bucòzè' zí'atèl gunru'.

Rò' dxi icj ládxi'dau'ru' lahuè' Dios ni'a qui le benè' Cristo

¹¹ Gul-tsajnéy ca gucli' zí'atèl. Gucli' bunách gza'a, len qui lè ni na' yugu' bönni' judío, bönni' na' ta'chuguè' lu xpèla'què' le nac bè' náquicnè' queè' Dios, len nazí' laquè' bönni' narugu lu xpèla'què', ta'nè' queèli' nacli' bönni' cunarugu lu xpèla'què'. ¹² Dza ni' nubíga'li' ga zoè' Cristo. Gucli' bönni' gza'a laugac bunách Israel, len cutu buzi'li' xbey didza' benè' tsutsu Dios le gzxi' lu nê'è gata' quegac bunách queè'. Gzoali' yödzyú ni, cuzóa le runli' löz, len cunúnbè'nili'-nè' Dios. ¹³ Na'a, nacli' tuz len Jesucristo. Zí'atèl nubíga'li' lbi'ili' zi'tu' ga zoè' Dios, san na'a nudxiguè'è lbi'ili' gal-la'z Dios le gutiè' Cristo uláz queèru'. ¹⁴ Lëczè' Cristo runè' ga rò' dxi icj ládxi'dau'ru' lahuè' Dios. Lè' benè' ga guluhuòaquè' tuz bunách yugu' bönni' judío len yugu' bönni' gza'a, busulè' yöl-la' rley le bubíj lequè' chopl ca tu zò'ö. ¹⁵ Lè ni benè' Cristo cati' gutiè' uláz queèru', busulè' yugu' zxba len yugu' le rna bè' nayujgac lu zxba quegac bunách judío, ati' chop cò' bunách na', bunè' tuz bunách cub, nup nacgac tuz len Lëczè'. Cni benè', glequi dxiè' yöl-la' rley na'. ¹⁶ Le gutiè' Cristo lè'i yag cruz, busulè' yöl-la' rley na', ati' chop cò' bunách na', bunè' lequè' ca tuz bunách len glequi dxiè' icj ládxi'dau'què' lahuè' Dios.

¹⁷ Cni guc, buluí' lahuè' Cristo len benè' lban qui didza' dxi'a ca rbequi dxiè' yúgu'tè bunách, lbi'ili' na' nacli' bunách gza'a len zoali' zi'tu' ga zoè' Dios, lenca' bunách judío nacuá' gal-la'z. ¹⁸ Na'a, ni'a qui le benè' Cristo, gac gbíga'ru' lahuè' Xuzru' Dios, le zóalenè' rè'u la' Lëzczè' Dios Bö' La'y, zal-la' nacru' bunách judío o bunách gza'a. ¹⁹ Qui lè ni na', lbi'ili', bunách gza'a, cutur nacli' ca bunách zi'tu' zoali' tu luyú cunaqui queèli', san nabáblenli' bunách queè' Dios. Chnacli' di'a dza queè' Dios. ²⁰ Lbi'ili' nacli' ca tu yu'u zoa tsaz. Nacli' ca guiöj zxoagac lahui xlibi zò'ö, le gulucu'è bönni' gbaz queè' Cristo len bönni' glu'è didza' uláz queè' Dios, ati' Lëczè' Jesucristo naquè' ca guiöj blau qui xlibi zò'ö na'. ²¹ Gdutè yu'u na' le nacli' lbi'icqli' ryas lahui xlibi zò'ö na' nacczè' Cristo, nacuá' tu'láp guiöj qui, quiè gac tu gdau' la'y le nac tuz len Xanru'. ²² Lbi'icqli' nacli' tuz len Cristo Nu buzóa lbi'ili' quiè gacli' ca tu yu'u ga na' yu'è Dios, le zóalenè' lbi'ili' Dios Bö' La'y.

3

Naquè' Pablo huen lban qui didza' dxi'a laugac bunách gza'a

¹ Qui lè ni na', neda', Pablo, yu'a lidx guia le runa' lban queè' Jesucristo quiè uzi'li' xbè', lbi'ili', bunách gza'a. ² Ráquida'

chnōziczli' ca benē' Dios, budödē' lu na'a dxin runa' quiē uzi'li' xbey le ruzá' ladxē'ē queēru'. ³ Dios bulu'ē lahui le bgachi' queē', len buzéjni'nē' neda' ca nac. Ca nac lē ni chbuzuja' queēli' lu guich láti'dau'. ⁴ Cati' ulabli' lē ni, gúnbē'li' le réjni'da' ca nac le bgachi' ca nac queē' Cristo. ⁵ Dza ni'tē nutu nu buzéjni'nē' Dios ca nac le bgachi' na', san na'a, lu nē'ē Dios Bō' La'y, chbulu'ē lahui Dios ca nac, bului'inē' yugu' bōnni' gbaz la'y queē' len bōnni' tu'ē didza' uláz queē'. ⁶ Cni rna lē na' bgachi': "Ni'a qui didza' dxi'a la'del-li' bunách gza'a tsazxōn len bunách judío le naqui queē' Dios, luhuōaquē' ca tuz bunách, len luzi'ē xbey tsazxōn len lequē' le gzxi' lu nē'ē Dios unōdzjē' quequē' le dzagquē' Jesucristo." ⁷ Dios buzá' ladxē'ē quia' le bennē' quia'. Lu yōl-la' huac zxōn queē' benē' neda' huen lban qui didza' dxi'a queē'. ⁸ Nacra' cuidi'z ca yúgu'tē bunách queē' Dios, san Lē' buzá' ladxē'ē quia' gaca' huen lban laugac bunách gza'a qui didza' dxi'a ca nac yōl-la' tsahui' queē' Cristo, le záqui'tsqui. ⁹ Dios budödē' lu na'a guna' ga láquibe'i yúgu'tē bunách ca nac le buzoaczē' Dios dza ni'tē, lē na' nac tu le bgachi' queē' Dios, Nu ben yúgu'tē le rlé'iru'. ¹⁰ Cni guc, quiē láquibe'i na'a gdu ca nac yōl-la' rejni'i queē' Dios yúgu'tē nup ta'ná bē' len nup dē lu na'gac ni' yehua' yubá, cati' la'le'i ca nacgac bunách queē' Cristo. ¹¹ Dios benē' lē ni, buschinē' lē na' buzoaczē' dza ni'tē, le benē' lu nē'ē Xanru' Jesucristo. ¹² Le nacru' tuz len Cristo, nazi'ru' latj gbíga'ru' lahuē' Dios, nacru' rugu ladxí' le réjlē'ru' Lē'. ¹³ Qui lē ni na' ráta'yua' lauli' cugác chop ladxí'li' ni'a qui le rzaca' rguia' neda' quiē gáclena' lbi'ili', le nac tu le uzi'li' xbey.

Ca nac yōl-la' nadxí'i queē' Cristo

¹⁴ Qui lē ni na' ruzechu zxiba' lahuē' Xuzē' Xanru' Jesucristo. ¹⁵ Calē' nazi' ca' lagac yúgu'tē bunách queē', nup nacué' yehua' yubá len nup nacué' yōdzlyú ni. ¹⁶ Rnabda'-nē' Xuzru' Dios, lu yōl-la' yení' záqui'tsqui queē' gunnē' queēli' yōl-la' huac queē' Dios Bō' La'y len gunē' ga gal-li' lu icj ladxí'dau'li'. ¹⁷ Rnabda'-nē' Cristo soē' icj ladxí'dau'li' le réjlē'li' Lē'. Rnabda'-nē' gunē' ga soali' tsaz lu yōl-la' nadxí'i queē', cutséaj bō' icj ladxí'dau'li' ca nadxí'ili'-nē', ¹⁸ quiē gac tséjni'li' tsazxōn len yúgu'tē bunách queē' Cristo ca nac yōl-la' nadxí'i queē', tsca ga rdxin ni'l len na'l, len dxi'l len xtsa'l. ¹⁹ Rnabda'-nē' Dios gunē' ga gúnbē'li' yōl-la' nadxí'i na', le cugác gúnbē'ru' gdu ca nac, quiē gdu soalen lbi'ili' gdu le nacczē' Dios.

²⁰ Na'a, yōl-la' ba Dios, Nu gac guntēr ca gac gnabru' o ca gac sa' ladxí'ru', ugunē' dxin yōl-la' huac queē' lu icj ladxí'dau'ru'.

²¹ Gactecz queē' Dios yōl-la' ba laugac bunách queē' Cristo len lahuē' Lēcžē' Jesucristo, na'a dza len yúgu'tē dza zi'a za'c. Ca' gac.

4

Nunë' rë'u tuz Dios Bô' La'y

¹ Na'a, ráta'yua' lauli' neda', yu'a lidx guia ni le runa' lban queë' Cristo, rnabda' lbi'ili' gunli' gdu ca ral-la' lun nup bulidzë' Dios quië láquigac queë', ca na' bulidzë' ca' lbi'ili'.

² Gul-gác nöxj ladxi' len dxi'i ladxi'. Gul-cöz zxön ladxi' len gul-güi' ládxi'li' lza'li' tuli' yetuli' lu yöl-la' nadxi'i queëli'.

³ Gul-güi' ládxi'li' gácteczli' tuz ca na' chnunë' lbi'ili' Dios Bô' La'y, gunli' cni lu yöl-la' rböz dxi'adau' queëli' le rutság lbi'ili'.

⁴ Tuz nac gdu ca nayá' nabanë' Cristo le dzagru' rë'u.

Tuzë' naquë' Dios Bô' La'y zóalenë' rë'u.

Tuz nac le runru' löz, lë na' bulidzë' rë'u Dios quië uzi'ru' xbey.

⁵ Tuzë' naquë' Xanru'.

Tuz le réjlë'ru'.

Tuz le bdilru' nis.

⁶ Tuzë' naquë' Dios Nu nac Xuzru' yúgu'tëru'.

Lë' rna bé'inë' yúgu'tëru' len rugunë' dxin yúgu'tëru' len rbözcze' Lë' lu icj ládxi'dau'ru' yúgu'tëru'.

⁷ Tu turu' nazi'ru' tu yöl-la' huac queë' Dios tsca nac le bennë' queëru' Cristo. ⁸ Nac cni ca na' nayúj lu guich la'y, rna: Buëpë' yehua' yubá, rchë'ë zian bunách guladzungac.

Gdisië' quegac bunách le runnzë' quequë'.

⁹ ¿Bizxa rë'ni gna lë na' rna: "Buëpë'"? Rusëdi rë'u bötjë' zi'al, bdxinë' dxi'l yödzyú ni. ¹⁰ Nu na' bötj nac la' leyz Nu na' buëp xtsa'tër ni' yehua' yubá quië gdu budzë'ë yúgu'të len le nacczë' Lë'. ¹¹ Cristocz bennë' qui queëru' yugu' yöl-la' huac queë':

Bë' latj la'quë' bönni' lacquë' gbaz queë'.

Benë' ga tu'ë didza' uláz queë' Dios yela'quë' bönni'.

Bsölë'ë yela'quë' bönni' tsjenquë' lban qui didza' dxi'a.

Bucu'ë yela'quë' bönni' quië lun chi'ë bunách queë'.

Bucu'ë yela'quë' quië lusëdnë' bunách queë'.

¹² Cristocz bupë'ë cni bunách queë' quië gac lun xchinë', quië

lun ga lac gdu nup nacgac ca gdu ca nayá' nabanë' Lë'. ¹³ Cni

gac ga gdxintë dza huöacru' tuz yúgu'tëru' ca réjlë'ru' Cristo

len ca núnbë'ru'-në' Zxi'në' Dios. Gacru' nal len huöacru' gdu

ca naquë' Lëczë' Cristo. ¹⁴ Cutur gacru' ca bi'idau', ca nacgac

nup na' tu'tsa'të ca tun, len nacgac ca tu le nachë' lu yegu, o

ca tu le rchë' bíti'tëz bö' reycj, ta'zí' lu na'gac bíti'tëz didza'

nu rusëdi lequë', nu na' rzi' ye'i lequë' len yöl-la' sina' qui len

run ga ta'chixi ta'nignë'. ¹⁵ Na'a, rë'u ni, le nadxi'iru' lza'ru',

ral-la' güi'ru' didza' le nac gdu'të li quië gac huöacru' gdu ca

naquë' Cristo, len gacru' tuz len Lë', Nu nac Xani gdu ca nayá'

nabanë' le nacru' rë'u. ¹⁶ Cristocz runë' ga rdzag dxi'a gdu

ca nayá' nabanë' le nacru' rë'u, ati' gdu'të ca nayá' nabanë'

na' naguel-la' tsazxõn ni'a qui læ na' run tuz gdu ca nayá' nabanë'. Cati' runru' xchinru' tu turu' rë'u na' dzagru' gdu ca nayá' nabanë', gdu'të rrxõn len rac gdu, ca na' zeaj racr gdu ca nadxi'iru' lza'ru'.

Yöl-la' na'bán cub napru' le nacru' tuz len Cristo

¹⁷ Uláz queë' Xanru' rëpa' lbi'ili' læ ni len rgu'a lei lu na'li', rnia': Cutur gunli' ca tun nup cunúnbë'gac Dios, nup na' ca ta'zá'z lãdxi'gac tun ¹⁸ len nachúl nanitgac icj lãdxi'dau'gac. Le nacquë' cunõzi len nazidquë', cutu nazi'quë' yöl-la' na'bán na' runnë' queëru' Dios. ¹⁹ Cutu ca' tu'tui'në'. Nudöd cuinquë' lu le cunác. Gdu lãdxi'quë' tunë' yúgu'të le cunác. ²⁰ Nup ni' gulusëdi lbi'ili' ca nac queë' Cristo, cutu ca' gulusëdi lbi'ili' gunli' ca tun bunách cni. ²¹ Le nac gdu'të li byõnili' ca nac queë' Cristo, len le nacli' queë' tu'sëdi lbi'ili' le nac gdu'të li na' zoalen Jesús. ²² Gul-ná be'i yöl-la' bunáchz queëli' le gucli' zi'al, læ na' rnit ni'a qui yöl-la' rzë lãdxi' queëli' le cunác le gzxi' ye'i lbi'ili'. ²³ Ral-la' huöaclí' cub lu icj lãdxi'dau'li' len lu bö' nacczli'. ²⁴ Ral-la' si'li' yöl-la' bunách cub le nunë' Dios ca nacczë' Lë' le ruluí' cuini le run ga runli' le nac dxi'a len le nac tsahui'.

²⁵ Qui læ ni na', cutur si' yë'li'. Yúgu'tëru' ral-la' güí'lenru' lza'ru' didza' le nacz, le dzagru' yúgu'tëru' gdu ca nayá' nabanë' Cristo.

²⁶ Chqui' hualeyli', cutu ral-la' gunli' dul-la'. Cutu leyli' xtsey. ²⁷ Cutu bi gunli' le güi' latj tu' xõhui' uxícj lbi'ili'.

²⁸ Nu bönni' rbanë' ral-la' usanë' yöl-la' gban queë' len tsazië' huen dxin quië gata' queë' bi unödzejë' quegac nup ta'yadzji.

²⁹ Cutu güi'li' didza' xõhui', san güi'li' didza' dxi'a, yugu' le laclen nu yõni len lun ga gac dxi'a qui nu na'. ³⁰ Cutu ushuí'nili' Dios Bö' La'y, le nac bë' náquili' queë' Dios le zóalenë' lbi'ili' Dios Bö' La'y, ati' gdxin dza udx uslë' lbi'ili' lu dul-la'.

³¹ Gul-cúa ladj lbi'ili' yöl-la' ruzxë'i len yöl-la' rdza'a len yöl-la' rley, len yöl-la' rdil-l didza' len yöl-la' rutság yudxi, len yúgu'të yöl-la' curle'i lza'li' dxi'a. ³² Ral-la' gacli' dxi'i lãdxi' len huechi' lãdxi'li' lza'li' tuli' yetuli' len unít lauli' lza'li' tuli' yetuli', ca na' benë' Dios, bunít lahuë' lbi'ili' le nacli' tuz len Cristo.

5

Ca ral-la' lac nup nacgac zxi'në' Dios

¹ Le nacli' zxi'nczë' Dios ati' nadxi'inë' lbi'ili', gul-güí' lãdxi'li' gacli' ca naquë' Lë'. ² Ca nac yúgu'të le runli', ral-la' gdxí'ili' lza'li', ca na' benë' Cristo, bdxí'inë' rë'u len budöd cuinë' lu yöl-la' gut uláz queëru', ben cuinë' ca böa' bëdxau'

rudödiru'-ba' lahuë' Dios ni'a qui dul-la' nabága'ru'. Guquë' ca' ca tu le rla' zxix rdzag ladxë'ë Dios le rgu'ru' lu bcugu la'y queë'.

³ Le nacli' queë' Dios, cutu ca' gunli' le cunác, len cutu gunli' le cural-la' gunli', len cutu uhuídi'li'. Ni'r nutu nu gac bi gnë queëli'. ⁴ Cutu güi'li' didza' xöhui' o didza' cunác o didza' ca'z, yugu' le cural-la' gunli', san nacr dxi'a guiëli'-në' Dios: "Xclenu'." ⁵ Chnöziczli' cutu ca' tsazië' ga rna bë'ë Cristo tsazxön len Dios nitué' bönni' runë' le cunác, o nu bönni' runë' le cural-la' gunë', o bönni' ruhuídi'në'. Nu na' ruhuídi' nac ca nu rij ladxí' bdau' guiöj bdau' yag. ⁶ Cutu güi'li' latj nu si' ye'i lbi'ili' len didza' cunác. Ni'a qui dul-la' cni Dios gunë' zxguia' nup cutún ca rna xtidzë'ë. ⁷ Cutu ca' gunli' tuz bunách cni.

⁸ Zí'atël gzoali' ga chul xöhui', san na'a zoali' lu yení', le nacli' tuz len Xanru'. Gul-gác ca bunách qui yení', ⁹ le run yení' na' ga gacru' dxi'i ladxí' len ga güi'ru' didza' le nac gdutë li, len ga gacru' tsahui'. ¹⁰ Gul-güi' ladxí'li' gnözili' le rdzag ladxë'ë Xanru'. ¹¹ Cutu gútsa'li' nup tun le cunác, lë na' tunë' ga chul xöhui', san gul-bíj ga lna' yugu' lë na' tunë'. ¹² Utui'ru' güi'ru' didza' ca nac le tun bagachi'z bunách. ¹³ Cati' bi ubijru' ga lna', gac bë' yúgu'të tsca nacgac, le gun le nac yení' ga gac bë' yúgu'të. ¹⁴ Qui lë ni na' nayúj lu guich lë na' rna:

Bubán, li' na' rasiu'.

Gyas ladj nup natgac.

Cristo uzéni'ë quiu'.

¹⁵ Gul-yú cuinli' ca runli'. Cutu gacli' curejni'i, san gul-gác bunách ta'yejni'i. ¹⁶ Gul-sí' xbey latj dë queëli' le chzoaru' dza curác dxi'a queëru'. ¹⁷ Cutu gacli' cunözi. Gul-güi' ladxí'li' tséjni'li' le rë'nnë' Xanru' gunli'. ¹⁸ Cutu súdxili', le gun yöl-la' rzudxi ga nitli' tsaz. Gul-güi'tsca latj gna bé'inë' lbi'ili' Dios Bö' La'y. ¹⁹ Gul-güi'len lza'li' didza' tuli' yetuli' ugunli' dxin yugu' le rul-l lëgac salmo, len yugu' le rul-l yöl-la' ba Dios, len yugu' le rul-l nagu'ë icj ladxí'dau'ru' Dios Bö' La'y. Gdu ladxí'ru' ral-la' gul-lru' queë', cu'ru'-në' Dios yöl-la' ba. ²⁰ Gul-gún dxin lë' Xanru' Jesucristo, len gul-guiëteczë' Xuzru' Dios: Xclenu', ca nac yúgu'të.

Ca ral-la' gunru' quegac di'a dza queëru'

²¹ Gul-gún ca rna xtidza' lza'li' tuli' yetuli' quië cni gunli'-në' Dios zxön.

²² Lbi'ili', ngul, gul-gún ca rna xtídzá'quë' bönni' qui queëli', ca na' ral-la' gunli' ca rna xtidzë'ë Xanru'. ²³ Cni ral-la' gunli', le rna bé'inë' ngul bönni' ca na' runë' Cristo, rna bé'inë' bunách queë'. Cristo naquë' ca' Nu ruslá bunách queë', nup na' dzaggac gdu ca nayá' nabanë' Lë'. ²⁴ Ca na' tun ca rna

xtidzë'ë Cristo bunách queë', lëzca' cni ral-la' lunnu ngul ca rna xtídza'quë' bönni' qui queëcnu ca nac yúgu'të le rac.

²⁵ Lbi'ili', bönni', ral-la' gdxili'-nu ngul qui queëli' ca na' Cristo nadxi'inë' bunách queë' len budöd cuinë', gutië' uláz quequë'. ²⁶ Cni gutië' Cristo quië bubijë' quizi queë' Dios bunách queë' na', ati' nayargac tu lu nis le nac xtidzë'ë. ²⁷ Gutie' uláz quequë' quië gac uschinë' lequë' lahuë' Dios, nacque' ca tu lari' lach, cutu nua' bösj le ni'aj, len cutu naxún, len cutu zoa nitú le run ditj lei, san runë' ga lacquë' gdu dxi'a, nutu nu gac bi gnë quequë'. ²⁸ Ral-la' gdxili'-nu ngul qui queëli' ca na' nadxi'i cuinli'. Nu bönni' nadxi'inë'-nu ngul queë', nadxi'i cuinë'. ²⁹ Nutu nu bönni' runi zi' cuinë', san rugagu len run chi'i cuinë', ca runë' ca' Cristo le rúnlenë' bunách queë', ³⁰ nup dzaggac gdu ca nayá' nabanë', ati' rë'u ni dzagru' gdu ca nayá' nabanë' Lë'. Náquiniru' xpëlë'ë len dxit queë'. ³¹ Lëzca' cni nayúj lu guich la'y, rna: "Qui lë ni na' bönni' ral-la' uca'në' xuz xnë'ë quië tsajsóalenë'-nu ngul queë', ati' groptë' luhuöaquë' tuz." ³² Lë na' nayúj lu guich ni ruluí' lahui tu le nac gdutë li, ati' neda' ráquida' rui' didza' ca' ca nac queë' Cristo len bunách queë' na'. ³³ Lëzca' rui' didza' ca nac queëli'. Yúgu'tëli' lbi'ili', bönni', ral-la' gdxili'-nu ngul qui queëli' ca na' nadxi'i cuinli', ati' ral-la' lunnu ba la'n bönni' qui queëcnu ngul.

6

¹ Lbi'ili', bi'idau', ral-la' gunli' ca rna xtídza'quë' xuz xna'li' quië cni gunli' ca rna xtidzë'ë Xanru'. Le nac tsahui' ral-la' gunli'. ² Zxba na' benë' zi'al Dios le nachë' tu le gzxi' lu në'ë Dios gunë', nac lë na' rna: "Ben ba la'n xuz xna'u, ³ ati' gac dxi'a quiu' len xtsey su' gbanu' yödzyú ni."

⁴ Lbi'ili', xuz, cutu gun leyli' zxi'nli', san gul-scúl-cbi', gut quinclí'-bi' len usëdicli'-bi' ca rdzag ladxë'ë Xanru'.

⁵ Lbi'ili', nul-li' nacli' bönni' nadá'ugac, gul-gún ca rna xtídza'quë' xanli' luyú ni gdu ládxi'li', gunli' lequë' ba la'n lu yöl-la' radxi queëli', gunli' xchinquë' ca ral-la' gunli' xchinë' Cristo. ⁶ Gul-gún xchinquë', clëgz cati' ni' tu'yúë' lbi'ili' quië urujli' dxi'a lauquë', san gdu ládxi'li' gul-gún xchinquë' ca rdzag ladxë'ë Dios, ca na' ral-la' gunli' xchinë' Cristo. ⁷ Gdu ládxi'li' gul-gún xchinquë', ati' cni gac, gunli' xchinë' Xanru' len clëgz xchingac bunách. ⁸ Nöziczli' ca gunë' Xanru'. Gunnë' qui queëru' tsca nac le dxi'a runru' zal-la' nadzanru' o zal-la' nacru' bönni' nadá'ugac.

⁹ Lbi'ili', nacuá' queëli' bönni' nadá'ugac, gul-gún dxi'a cni quegac huen dxin queëli' na', cutu uzeyli' ba nadx lequë'. Gul-tsajnéy ca nac queëli', yu'uli' lu në'ë Xanru' zoë' yehua'

yubá la' tuz ca nac quequë', ati' Lë' cutu rutsë'ë ca runë' qui queë bunách.

Runnë' queëru' Dios le tun chi'i rë'u

¹⁰ Na'a, böchi' lza'adau', gul-gác tsutsu le nacli' tuz len Xanru', zoalen lbi'ili' yöl-la' huac zxön queë'. ¹¹ Gul-gún chi'i cuinli', ugunli' dxin yugu' le runnë' queëru' Dios, le tun chi'i rë'u, quië gac soali' tsutsu cati' guë'ni si' bë' lbi'ili' tu' xöhui'. ¹² Cutu rdíl-lenru' bunách náquicni bëla' len dxit, san rdíl-lenru' yöl-la' uná bë' quegac bö' xöhui' ta'dá lu bö'z, dzaggac nup ta'ná bë', len nup nadél-li'gac yöl-la' uná bë', len nup dë lu na'gac, nacuá' yödzyú ni ga nac chul xöhui'. ¹³ Qui lë ni na',

Gul-sí' yúgu'të le runnë' queëru' Dios, le tun chi'i rë'u, quië cati' gdxin queëru' dza ni' lac le nacgac xöhui', gac gua' glenli', len cati' udx gunli' cni, uga'nli' tsutsu.

¹⁴ Gul-zóa tsutsu.

Gul-sí' le nac gdtutë li, le gac queëli' ca tu guid guga' lë'li'.

Gul-gác tsahui', le gun chi'i lbi'ili' le nac tsahui' ca run tu lari' yödx run chi'i lchu'ë bönni' rijë' gdil-l.

¹⁵ Gul-zóa sina' quië gunli' lban qui didza' dxi'a le rbequi dxi icj ládxi'dau'ru' lahuë' Dios, ca na' ruzóa cuinë' sina' rdë'ë löle' bönni' rijë' gdil-l.

¹⁶ Le nac blau, yöl-la' rejle' queëli' Cristo gac queëli' ca tu le nac tsutsu uzëli' lauli', cui gál-la'-li' yugu' le usán tu' xöhui', le nacgac ca yag uxiti' zoa gui' láhuigac.

¹⁷ Yöl-la' ruslá gac queëli' ca tu lu'u guía le gun chi'i icjli'.

Xtidzë'ë Dios gac queëli' ca tu guía tuchi' le runnë' queëru' Dios Bö' La'y, utíl-lenru' le nac xöhui'.

¹⁸ Gul-gún yúgu'të lë ni len gul-lidzë' Dios, gnábili'-në' gáclenë' lbi'ili'.

Gul-lídztecze' Dios, zóalenë' lbi'ili' Dios Bö' La'y.

Quië gunli' cni, ral-la' uspán ládxi'li' len cuhuõa ládxi'li', gnábili'-në' Dios gáclenë' nup náquigac queë'. ¹⁹ Gul-lidzë' Dios, gnábili'-në' gáclenë' ca' neda', gunnë' quia' didza' cati' ral-la' gu'a didza', len gunë' ga gaca' rugu ladxì' cati' guna' lban quië uzéj'ni'da' bunách ca nac le bgachi' qui didza' dxi'a.

²⁰ Dios budödë' lu na'a didza' dxi'a na' quië guna' lban qui, ati' le bena' cni yu'a lidx guía ni. Gul-lidzë' Dios chqui'nu', gnábili'-në' gunë' ga gaca' rugu ladxì' quië guna' lban qui didza' dxi'a, ca ral-la' guna'.

Ruúdx didza' bë'ë Pablo

²¹ Tíquico, böchi'ru' na' nadxí'iru'-në', len runë' xchinë' Xanru' gdu ladxë'ë, quíxjöi'në' lbi'ili' gdu ca rac quia' len ca runa' neda' ni. ²² Qui lë ni na', gsöla'a-në' queëli' ati' ului'inë' lbi'ili' ca rac queëtu', ati' cni utipë' ládxi'li'.

²³Rnabda'-në' Xuzru' Dios lenca' Xanru' Jesucristo gunë' ga soa dxi icj ládxi'dau'li', len gata' queëli' yöl-la' nadxí'i le dzag yöl-la' rejlë' queëli' Cristo, yúgu'tëli' na' nacli' queë'. ²⁴Le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios gac queëli', yúgu'tëli' na' nadxi'ili'-në' Xanru' Jesucristo, nac gdu yöl-la' nadxí'i queëli' Lë'. Ca' gac.

DIDZA' BSÖLĚ'Ě PABLO YÖDZ FILIPOS

Pablo rugapë' Dios bunách queë' Cristo nacu'ë Filipos

¹ Neda', Pablo, lenca' bi'i Timoteo, nactu' huen dxin queë' Jesucristo. Rugapa' Dios lbi'ili', réjlë'li' Cristo, len lbi'ili', dë lu na'li' xchinë' Cristo, len lbi'ili', run chi'li' bunách queë' Cristo, zoali' Filipos, náquili' queë' Dios len nacli' tuz len Jesucristo. ² Rnabda'-në' Xuzru' Dios lenca' Xanru' Jesucristo gunnë' queëli' le ruzá' ladxë'ë queëru' len gunë' ga soa dxi icj ládxi'dau'li'.

Pablo rnabnë' Dios bi gunë' quegac bunách ta'yejlë' Cristo

³ Rëpa'-në' Dios: Xclenu', cati' rza' ladxa'a queëli'. ⁴ Cati' rulidza'-në' Dios len rnabda'-në' gáclenë' lbi'ili', rudziji ladxa'a ⁵ le rajneyda' ca bënlenli' neda' tsaxxón dxin qui didza' dxi'a, gzu lauli' runli' dxin na' dza ni' zi'a byönili', len runli' lei ga rdxintë na'a dza. ⁶ Dios gzu lahuë' runë' tu le nac dxi'a lu icj ládxi'dau'li'. Ruzxöni ladxa'a Lë' gúnteczë' cni ga gdxintë dza huödë' Jesucristo. ⁷ Ca na' rza' ladxa'a queëli' nac ca ral-la' guna' le nadxi'itsquida' lbi'ili'. Yúgu'tëli' ruzi'li' xbey tsaxxón len neda' le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios, tsal ni yu'a lidx guia, len lëzca' cni benli' cati' ni' bë'a didza', bena' lban qui didza' dxi'a len bena' ga bdxin queëli' tsaz. ⁸ Nözcznë' Dios ca nadxi'itsquida' lbi'ili', nac ca na' nadxi'itsquinë' rë'u Lëczë' Jesucristo. ⁹ Rnabda'-në' Dios gunë' ga gdx'i'irli' lza'li', len gáta'tsca queëli' yöl-la' rac szxöni len yöl-la' rejni'i gdu ¹⁰ quië gac cöli' le nactër dxi'a. Chqui' gac cni queëli', gacli' gdu dxi'a ati' nutu nu gac bi gnë queëli' dza ni' huödë' Cristo. ¹¹ Le nacli' nac bë' le nac dxi'a runë' Cristo lu icj ládxi'dau'li' quië gla' lahui yöl-la' yení' queë' Dios len gac queë' yöl-la' ba.

Zoaru' nabanru' quië gacru' ca naquë' Cristo

¹² Böchi' lza'adau', rë'nda' gnözili' lë ni: Yúgu'të le guc quia' guclen neda' quië gzxáqui'rda' bena' lban qui didza' dxi'a. ¹³ Cni guc, yúgu'të ni'a na'quë' bönni' yúlahui' len yezíca'rë' bönni' ni nözcne' yu'a lidx guia ni le runa' xchinë' Cristo. ¹⁴ Le yu'a neda' lidx guia ni ben ga nácgacrë' rugu ladxi' yelatiz cunuhoagactë' böchi'ru', tu'zxöni ládxi'quë' Xanru' len cutur tádxinë' tunë' lban qui xtidzë'ë Dios.

¹⁵ Le nactë tunë' lban queë' Cristo la'quë' le tu'zxé'inë' neda' len ta'dil-lë', san yela'quë' tunë' lban queë' gdu ládxi'quë'. ¹⁶ Bönni' tu'zxé'inë' na' tunë' lban queë' Cristo lu yöl-la' run ba zxön cuinquë' len clëg gdu ládxi'quë'. Të'nnë' lusaca' zi'ë

neda' tsal ni yu'a lidx guia. ¹⁷ Bönni' gdu láchxi'quë' na', lu yöl-la' nadxí'i quequë' tunë' lban queë', le nözcne' Dioscz budödë' lu na'a dxin runa', runa' lban qui didza' dxi'a. ¹⁸ Cutu run ga rō'a baguí'i lë na'. Rudzijda' le rac lban queë' Cristo nácti'tëz, zal-la' tunë' lban gdu láchxi'quë' o cutunë' lei cni.

Na'a, rudzijrda' ¹⁹ le nözda' ulá' lu le rac quia', yu'a lidx guia ni, le rulidzli'-në' Dios len le ráclenë' neda' Dios Bö' La'y, Nu rsölë'ë queëru' Jesucristo. ²⁰ Cni rē'nda', len ruzxōni ladxa'a-në' Dios, gunë' ga cutu utui'da', len gunë' ga gac gu'a didza' lu yöl-la' rugu ladxi', ati' lu na'a neda' gactecz yöl-la' ba queë' Cristo na'a dza len yugu' dza zi'a za'c, zal-la' gun bayúdx gattea' o soa' gbana'. ²¹ Ca runi neda', chqui' zoa' nabana', nac quië gaca' ca naquë' Cristo, len chqui' gatia', nac tu le uzi'ra' xbey. ²² Chqui' huac guna' dxin le gaclen didza' dxi'a queë' Cristo chqui' soaza' gbana', cutu nözda' bizxal ral-la' cōa'. ²³ Nac baníg cōa'. Rē'nda' gattea' quië tsajsóalentea'-në' Cristo, le gactër dxi'a quia' lë na', ²⁴ san runr bayúdx soaza' gbana' quië sáqui'da' gáclena' lbi'ili'. ²⁵ Le nözda' nac cni, nözda' ca' ugá'nlena' lbi'ili' quië gáclena' lbi'ili' quië gacr gdu ca réjlë'li' Cristo, ati' udzírli' le réjlë'li' Lë'. ²⁶ Cni nac, dusóalena' lbi'ili' leyúbl, le gun ga gdzag láchxi'li'-në' Jesucristo ni'a qui le gunë', gáclenë' neda'.

²⁷ Gul-güi' láchxi'zli' gacli' ca rajlōz didza' dxi'a queë' Cristo. Cni gac, chqui' duyúa' lbi'ili' o chqui' soa' zi'tu', huayōnda' nacli' tsutsu len nacli' tuz, runli' tsazxōn dxin qui le réjlë'ru' le za' queëru' ni'a qui didza' dxi'a. ²⁸ Cutu güi'li' latj lun gadxi lbi'ili' nup cuta'le'i lbi'ili' dxi'a. Lë ni uluí'i lequë' la'nitië', san ulali' lbi'ili', le gac bë' ráclenë' lbi'ili' Dioscz. ²⁹ Dios ru'ë lbi'ili' latj gunli' xchinë' Cristo, clëgz ca réjlë'li' Lë', san lëzca' ca rzaca' rguí'li' runli' xchinë'. ³⁰ Na'a, gac gunli' neda' tsazxōn güi' láchxi'ru' gunru' lban qui didza' dxi'a. Blé'iczli' ca gzxaca' gdi'a cati' bena' cni zi'al, ati' ryōnili' ca rzaca' rguí'a ca' na'a.

2

Guquë' nöxj ladxi' Cristo, ati' bdél-li'në' yöl-la' zxōn

¹ Chqui' rutipë' láchxi'li' Cristo, len chqui' lu yöl-la' nadxí'i queë' ruhuechi' ladxë'ë lbi'ili', len chqui' nacli' tuz len Dios Bö' La'y, len chqui' nadxi'ili' lza'li' len ruhuechi' láchxi'li' lza'li' tuli' yetuli', ² gul-gún ga udziji ladxa'a. Quië gunli' cni, ral-la' gacli' tuz len lza'li' len gac tuz ca nadxi'ili' lza'li' tuli' yetuli'. Lëzca' cni ral-la' gacli' tuz lu bö' nacczli' len ca rza' láchxi'li'. ³ Ca nac le runli', cutu bi ral-la' gunli' lu yöl-la' rudul-li' queëli' o quië gun ba zxōn cuinli', san dxí'adau' ral-la' gunli' yúgu'të, cutu gáquili' nadél-li'rli' lbi'ili' ca lza'li'. ⁴ Gul-güi' láchxi'li' gac dxi'a ca' qui lza'li' len clëgz queëzli'.

⁵ Ral-la' gacli' nōxj ladxi' ca na' guquē' nōxj ladxi' Jesucristo.
⁶ Lē' nacczē' tuz ca naquē' Dioscz, san cutu gúquinē' ral-la' gunē' bayúdx uga'nē' tuz ca na' naquē' Dios. ⁷ Buca'nczē' yúgu'tē le napē', len ben cuinē' ca tu bōnni' nada'u. Guljē' ca talj bunách len guquē' gdu bunách. ⁸ Catì' ni' naquē' bōnni', guquē' nōxj ladxi' len benē' ca rna xtidzē'ē Dios, gutiē'. Gdē'ē lē'i yag cruz ca na' rac queē' bōnni' gdōdi bunách. ⁹ Qui lē ni na' Dios buchisē' Lē', benē' ga naquē' blau ni' yehua' yubá, len benē' ga lē' le nactēr blau ca yúgu'tē lagac bunách. ¹⁰ Cni benē' Dios quiē cati' la'yōni ca na' lē' Jesús, luzechu zxibgac yúgu'tē nup nacuá' yehua' yubá, len yōdzlyú, len lu latj chul. ¹¹ Yúgu'tē' la'guixjō'ē yalj lulu naquē' Xanru' Jesucristo quiē gac yōl-la' ba queē' Xuzru' Dios.

Ral-la' gacru' ca le ta'gú'u yení' yōdzlyú ni

¹² Qui lē ni na', bōchi' lza'adau', ca na' benli' ca rna xtidza'a cati' ni' zóalena' lbi'ili', runr bayúdx gunli' ca rna xtidza'a na'a, tsal ni zoa' zi'tu' ga zoali'. Gul-gún xchinē' Xanru' ga gdxintē dza udx uslē' lbi'ili'. Gul-gún cni lu yōl-la' radxi queēli' Lē' len lu yōl-la' rxiz. ¹³ Lēcžē' Dios runē' dxin lu icj lādxi'dau'li', runē' ga rē'nili' gunli' le rdzag ladxē'ē Lē' len runē' ca' ga sáqui'li' gunli' lē na'.

¹⁴ Gul-gún yúgu'tē le ral-la' gunli', cutu bi gnēli' qui, len cutu til-l dídza'li'. ¹⁵ Cni ral-la' gunli', cui gac nu bi gnē queēli', san quiē gacli' zxi'nē' Dios, nacli' gdu dxi'a yōdzlyú ga ni zoali' ladj bunách cunacgac tsahui' len nuca'ngac Dios. Lbi'ili' rgu'li' yení' ladjquē' ca na' ta'gú'u yení' bōlj luzxbá cati' ni nac chul, ¹⁶ rui'li' lauquē' didza' gbánicnē'. Chqui' cni gunli', huac udzjitsquida' dza huōdē' Cristo ni'a qui le nacczli', le gnōzda' cutu guc daduz gzoa' banádx gatia' len clēg daduz bena' dxin. ¹⁷ Yōl-la' rejlē' queēli' Cristo nac tu le rdzag ladxē'ē Dios. Zal-la' gun bayúdx gatia' quiē gac gdu yōl-la' rejlē' queēli' Lē', udzijda' len uzí'lēna' xbey tsazxōn yúgu'tēli'. ¹⁸ Lēzca' cni ral-la' udzjili' lbi'ili' len uzí'lenli' tsazxōn neda' xbey.

Ca tunbi' bi'i Timoteo len bi'i Epafrodito

¹⁹ Chqui' cni rē'nnē' Xanru' Jesús, runa' lōz gsōla'tea'-bi' queēli' bi'i Timoteo, ati' ni'r udzijda' cati' huōdbi' dudíxjōi'bi' neda' catēz rac queēli'. ²⁰ Tuzbi' lēbi' rza' lādxi'bi' ca na' rza' ladxa'a neda', len szxōni rui' lādxi'bi' lbi'ili'. ²¹ Yúgu'tē bōnni' yezica', le nac quégacžē' tui' lādxi'quē'. Cutu tui' lādxi'quē' xchinē' Cristo. ²² Nōziczli' ca benbi' bi'i Timoteo, burujbi' dxi'a. Tsazxōn bēnlenbi' neda' dxin qui didza' dxi'a, nachi' quia' ca tubi' bi'i bōnni', tsazxōn rúnlenbi'-nē' xuzbi' dxin. ²³ Gsōla'a-bi' ga zoali' bi'i Timoteo cati' gnōzda' nacx gac quia' ni ²⁴ zal-la' ruzxōni ladxa'a-nē' Xanru' gunē' ga duyutea' lbi'ili'.

²⁵ Lëzca' ráquida' run bayúdx gsöla'a-bi' ga zoali' bí'i böchi'ru' Epafrodito. Bi'i ni bénlenbi' neda' tsazxón dxin queë' Cristo, gdíl-lentu' tu' xöhui'. Lbi'iczi'li' bsöla'li'-bi' ga zoa' quië gáclenbi' neda'. ²⁶ Lëczbi' rë'nibi' duyubi' lbi'ili' len szxöni rui' ládxi'bi' lbi'ili' le nözili' ben bayá' queëbi'. ²⁷ Le nactë güi'bi', guqui gatbi', san buechi' ladxë'ë-bi' Dios, len clëgz lëbi', san buechi' ladxë'ë ca' neda', cui gsëbir ladxa'a ca na' rsëbi ladxa'a na'a. ²⁸ Qui lë ni na', gu'nrdá' gsöla'a-bi' queëli' quië gac udzójili' leyúbl cati' ulé'ili'-bi', len cutur gsëbi ladxa'a neda'. ²⁹ Gul-sí' lu na'li'-bi' lu yöl-la' rudziji queëli', nachi' bi'i böchi'ru' réjlë'bi' Cristo. Gul-gún ba la'n yúgu'të bunách nacgac ca nachi' lëbi', ³⁰ le gzoa banádx queëbi' gatbi' le benbi' xchinë' Cristo len le gúclenbi' neda' uláz queëli'.

3

Le nac gdu tsahui'

¹ Na'a, böchi' lza'adau', gul-dziji le nacli' tuz len Xanru'. Cutu rupíxj neda' uzuja' queëli' leyúbl lë na' buzujá' queëli' zi'al, le gaclen lbi'ili' lë ni. ² Gul-gún chi'i cuinli' laugac nup ni' tun le cunác, nacgac ca bö'cu' snia', nup na' tun bayúdx ga grugu lu xpëla'quë' bönni' le nac bë' nacque' queë' Dios. ³ Rë'u nadél-li'ru' lë na' nac gdutë li, le nac bë' náquiru' queë' Dios. Le réjlë'ru' Dios, zóalenë' rë'u Dios Bö' La'y, ati' rudzójiru' le nacru' tuz len Jesucristo. Cutu ca' ruzxöni ládxi'ru' tu le runru' racz queëru'. ⁴ La'naru' ruzxöni ládxi'ru' lë ni, lëzca' neda' chnadél-li'da' bi' uzxöni ladxa'a. Chqui' zoë' bönni' ráquinë' ulé' le nacué' le nunë', neda' nadél-li'rda' ca bönni' na':

⁵ Grugu lu xpëla'a lë na' nac bë' cati' ni' gúquida' xunu' dza.

Gulja' ladj di'a dza guegac bunách Israel.

Naca' xzi'n xsoë' Benjamín.

Xuz xna'a nacque' gdu bunách hebreo.

Guca' bönni' gdau' fariseo ca na' bena' ca rna bë' zxba queë' Dios.

⁶ Szxöni bë' ladxa'a zxba na' ga bdxintë gdxia ládxi'gaca' bunách queë' Cristo.

Tsca gac gaquë' tsahui' bönni' le runë' ca rna bë' zxba na', nutu nu bi' guc gnë' quia'.

⁷ Na'a, yúgu'të lë na' bena' zxön zi'al, nuzóa' tsal' le náquida' queë' Cristo. ⁸ Clëgz yugu' lë na', san nuzóa' ca' tsal' yúgu'të le dë, quië gac gúnbë'a-në' Xanru' Jesucristo, le nactër lsaca' ca yúgu'të lë na'. Quië gúnbë'a Lë' gru'na' ni'l yúgu'të, ráquida' nac ca bëb, quië uzi'a xbë' Cristo, ⁹ len quië gaca' tuz len Lë'. Nuhuöaca' tsahui', clëg le runa' ca rna bë' zxba na', san bunë' neda' tsahui' Dioscz le réjlë'a Cristo, ca na' ruúnë' tsahui' yúgu'të nup ta'yejlë' Lë'. ¹⁰ Rë'nzda' gúnbë'a-në' Cristo len

soalen neda' yöl-la' huac queë' Dios le buspán Cristo lu yöl-la' gut, len quië guna' Lë' tsazxön, saca' qui'a ca na' gzxaca' gdië Lë', len quië soa' sina' gatia' ca gutië' Lë', ¹¹ le runa' löz Dios, uspanë' ca' neda' lu yöl-la' gut.

Le runru' quië gdxinru' xlatjru'

¹² Cutu rnia' chnadél-li'da' yúgu'të lë ni gunnë' quia' Dios, len cutu ráquida' chnaca' gdu tsahui'. Na'a, runa' bayúdx gdél-li'da' yúgu'të lë na', le chbdél-li'në' neda' Jesucristo. ¹³ Böchi' lza'adau', cutu ca' nadél-li'da' yugu' lë ni, san tuz le runa' bayúdx. Ruzál ladxa'a le chbdél-li'da', ati' runa' bayúdx gdél-li'da' le zi'a za'. ¹⁴ Runa' ca runë' bönni' jarélu'ë rxíti'ë quië gdxinë' xlatjë' gdél-li'në' tu le uzi'ë xbey. Cni runa' quië gdél-li'da' lë na' bulidzë' rë'u Dios quië gata' queëru' ni' yehua' yubá le nacru' tuz len Jesucristo.

¹⁵ Cni ral-la' gunru' yúgu'tëru' rë'u, nac gdu ca réjlë'ru' Cristo. Chqui' ráquili' la'li' ral-la' gunli' tu le yubl, Dios uzéjni'në' lbi'ili'. ¹⁶ Na'a, ca nac lë na' bdél-li'ru', ral-la' gúnteczru' cni.

¹⁷ Böchi' lza'adau', gul-gún ca na' runa' neda'. Chbului'itu' lbi'ili' ca ral-la' gunli'. Gul-yú ca tun nup na' tun ca na' bentu' netu'. ¹⁸ Chgudxcza' lbi'ili' zian lzu, ati' rëpa' lbi'ili' leyúbl len yöl-la' rbödx quia', rnia': Le tunë' zian bönni' run ga nacque' ca nup cuta'le'i Cristo dxi'a, le tu'zöé' tsala' le benczë' Lë' lë'i yag cruz. ¹⁹ Bönni' tunë' cni, lu gui' gabíl tsjaquë', le nac dios quequë' le ta'zéz ládi'quë', ati' tun ba zxön cuinquë' ni'a qui le tunë' le ral-la' gun ga lutui'inë'. Tui' ládi'zë' le dë yödzlyú ni, ²⁰ san rë'u ni rui' ládi'ru' le dë yehua' yubá ga nababru', len rbözru' dza huödë' Xanru' Jesucristo, Nu ruslá rë'u, urujë' yehua' yubá na'. ²¹ Lë' utsë'ë gdu ca nayá' nabinru', le rnitz, gunë' ga huöac ca nac gdu ca nayá' nabanë' Lë', le soa tsalzú. Cni gunë' len yöl-la' huac zxön queë' le ugunë' dxin quië gna bé'inë' yúgu'të.

4

Ral-la' udzýilenteczru'-në' Xanru'

¹ Qui lë ni na', böchi' lza'adau', gul-gác tsutsu ca réjlë'li' Xanru'. Nadxí'itsquida' lbi'ili' len rë'nda' duyúa' lbi'ili'. Runli' ga rudzijda' len nacli' ca tu le ruzi'a xbey.

² Lbi'ili', Evodia len Síntique, ráta'yua' lauli' gacli' tuz ca ral-la' lac nup náquigac queë' Xanru'. ³ Na'a, böcha'a gdu, rë'nda' gáclenu' gropnu ni, le glúnlennu neda' dxin, bentu' lban qui didza' dxi'a, ati' guladzaguë' ca' netu' Clemente len yezíca'rë' lza'a na'. Chnayujgac laquë' yehua' yubá ga na' nayujgac lagac nup chnadél-li'gac yöl-la' na'bán gdu.

⁴ Gul-dzǐjilentecz-ně' Xanru'. Leyúbl, rníá': Gul-dziji.
⁵ Gul-gác dxi'i ladxi' len yúgu'tě bunách. Chzoa huödě' Xanru'.
⁶ Cutu ubi ugui'ili', san gul-náb lahuë' Dios le rquínili' len gul-guiě': "Xclenu'", ca nac yúgu'tě lě na' rnabli'. ⁷ Dios guně' ga gac queēli' le cuequi dxi icj ládxi'dau'li', lě na' nadödr bē'i ca le gac la'yejni'i bunách. Lě na' rbequi dxi icj ládxi'dau'ru' gun chi'i icj ládxi'dau'li' len le rza' ládxi'li' le nacli' tuz len Jesucristo.

Ral-la' sa' ládxi'ru' le nacgac dxi'a

⁸ Ga ruúdxte, böchi' lza'adau', gul-sá' ládxi'li':
 yúgu'tě le nac dxi'a,
 len le nac bica' ba,
 len le nac gdutě li,
 len le nac gdu,
 len le nac tsahui',
 len le nac ba'a,
 len le nac lach,
 len le ral-la' gunru' ba la'n.

⁹ Gul-gún ca na' busēdda' lbi'ili', lě na' gzxi' lu na'li' tsca na' bē'lēna' lbi'ili' didza' len tsca na' bena' ga ni' zoali'. Dios, Nu runn queēru' le rbequi dxi icj ládxi'dau'ru' sóaleně' lbi'ili'.

Le dxi'a gluně' queē' Pablo bönni' Filipos

¹⁰ Rudzǐjlenda'-ně' Xanru' le rui' ládxi'li' neda' leyúbl. Cutu rníá' gul ládxi'li' neda', san cutu guta' queēli' latj gáclenli' neda' zi'al. ¹¹ Lēzca' cni, cutu rníá' cni le zoa bi ryadzj quia', le nazēda' gdzag ladxa'a le dēz quia'. ¹² Chgdōda' lu yöl-la' yechi' len lu yöl-la' tsahui'. Nazēda' soa' nácti'tēz, zal-la' nöljda' o nabí l rduna', len zal-la' dē quia' szxōni o zoa bi ryadzj quia'. ¹³ Yúgu'tě huazáqui'da' le rutipě' ladxa'a Cristo. ¹⁴ Benli' dxi'a cati' ni' gúclenli' neda', butipli' ladxa'a cati' gzxaca' gdi'a.

¹⁵ Lbi'ili', bönni' Filipos, nōziczli' ca guc quia' dza ni' cati' buzá'a luyú Macedonia, yjena' lban qui didza' dxi'a. Tsca nacuá' bunách queē' Cristo, nutur nu guclen neda', san lbi'izli' gúclenli' neda'. Bsōla'li' quia' bi bunödzejli', le gzxi' lu na'li' lban bena' neda'. ¹⁶ Tsal ni' gzoa' Tesalónica, tu chop lzu bsōla'li' quia' le bunödzejli' cati' ni' byadzj quia'. ¹⁷ Cutu rui' ladxa'a bi si'a, san rē'nda' gata'r queēli' le uzi'li' xbey yehua' yubá. ¹⁸ Rēpa' lbi'ili': Chgzxi'a yúgu'tě lě na' bsōla'li' quia', ati' gdödti bē'i tsca le byadzjda'. Ben ga nac cni lě na' bsōla'li' lu na'bi' bi'i Epafrodito. Lě na' bunödzejli' nac ca tu le rla' zxix rdxintě lahuë' Dios, len ca tu le rgu'ru' lahuë' Dios le rdzag ladxē'ē. ¹⁹ Dios gunnē' queēli' yúgu'tě le ryadzj queēli', tsca nac yöl-la' tsahui' rō' yehua' yubá, le nacli' tuz len Jesucristo. ²⁰ Gactecz queē' Xuzru' Dios yöl-la' ba. Ca' gac.

Tu'gáp Dios lza'gac bunách queë' Cristo

²¹ Uláz quia' neda', gul-gáp Dios nup ni' náquigac queë' Dios le nacgac tuz len Jesucristo. Tu'gapë' lbi'ili' Dios böchi' lza'ru' ni nunquë' neda' tsazxön. ²² Lëzca' tu'gáp lbi'ili' Dios yúgu'të nup ni náquigac queë' Dios, len lëzca' cni, tu'gapë' lbi'ili' Dios yugu' huen dxin nacu'ë lidxë' bönni' rna bë'ë gdu luyú Roma.

²³ Rnabda'-në' Xanru' Jesucristo uzá' ladxë'ë queëli' yúgu'tëli'. Ca' gac.

DIDZA' BSÖLĚ'Ě PABLO YÖDZ COLOSAS

Pablo rugapë' Dios bunách queë' Cristo nacu'ë Colosas

¹ Neda', Pablo, naca' gbaz queë' Jesucristo le rë'nnë' cni Dios, dzagbi' neda' bi'i böchi'ru' Timoteo. ² Rugapa' Dios lbi'ili', nacli' quizi queë' Dios, len nacli' böchi'tu' réjlë'li' Cristo zoali' Colosas. Rnabda'-në' Xuzru' Dios uzá' ladxë'ë queëli', len gunë' ga soa dxi icj lădxi'dau'li'.

Pablo rulidzë' Dios, rë' Lë': "Xclenu'"

³ Rëtecztu'-në' Dios, Xuzë' Xanru' Jesucristo: Xclenu', cati' rulidztu'-në' Dios, rnábitu'-në' bi gunë' queëli' ⁴ le byönitü' didza' ca réjlë'li' Jesucristo, len ca nadxi'ili' yúgu'të nup náquigac quizi queë' Dios. ⁵ Cni runli' le runli' löz le nuzóë' queëli' Xanru' ni' yehua' yubá, lë na' byönili' qui cati' bë'lentu' lbi'ili' didza' le nac gdu'të li qui didza' dxi'a. ⁶ Didza' dxi'a na' bdxin queëli' ca rdxin ca' gdu'të yödzyú. Run dxin len rac lban qui, gdu'të yödzyú, la' tuz ca rac ga zoali', dza ni'të ga rdxintë na'a dza, cati' ni' byönili' len le nactë bënë'li' le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios. ⁷ Busëdnë' lbi'ili' lë ni Epafras, bönni' nadxi'iru'-në', rúnlenë' netu' tsazxön dxin len naquë' ca' huen dxin gdu queë' Cristo, ráclenë' lbi'ili'. ⁸ Bönni' ni gdíxjöi'në' netu' ca nadxi'ili' lza'li', le runë' Dios Bö' La'y ga gac gunli' cni.

⁹ Qui lë ni na' netu' ca', dza ni'të ga rdxintë na'a dza cati' gúquibe'itu' lë ni, cutu ca' rzoa dxitu' rulidztu'-në' Dios, rnábitu'-në' gáclenë' lbi'ili', len rnabtu' lahuë' gunë' ga gúnbë'li' gdu le rë'ncznë' Lë', len gunnë' queëli' yúgu'të yöl-la' rac szxöni len yöl-la' rejni'i le rgu'ë rë'u Dios Bö' La'y.

¹⁰ Cni rnábitu'-në' quië gac gunli' ca ral-la' lun nup náquigac queë' Xanru', gunli' yúgu'të le rdzag ladxë'ë Lë', len sáqui'li' gunli' yúgu'të le nac dxi'a, len gacr gdu ca núbë'li'-në' Dios.

¹¹ Rnábitu'-në' utipë' lădxi'li', gunnë' queëli' yöl-la' huac gdu queë', quië gac gua' glenli' yúgu'të, len cözli' zxön lădxi' len udziji lădxi'li'. ¹² Lu yöl-la' rudziji queëli' gul-guië' Dios Xuz: "Xclenu'", le budödë' lu na'ru' gata' queëru' latj lu yení' queë', gunru' tsazxön nup náquigac quizi queë'. ¹³ Dios Xuz na' buslë' rë'u lu na' nu rna bë' latj chul, len budödë' rë'u ga na' rna bë'ë Zxi'nczë', Nu nadxi'inë'. ¹⁴ Zxi'në' na' böa'uë' rë'u, gutië' uláz queëru', len bunít lahuë' rë'u ca nac dul-la' gbága'ru'.

Nuhuöacru' tuz len Dios le gutië' uláz queëru' Cristo

¹⁵ Cristo naquë' tuz ca naquë' Dioscz, Nu curlé'iru'. Zoaczë' Lë' zí'atël ca yúgu'të le benë' Dios. ¹⁶ Lu në'ë Cristo benë'

Dios yúgu'të le dë, le nacuá' luzxbá, len le nacuá' luyú, yugu' le rlé'iru' len yugu' le curlé'iru', lë na' nacgac latj blau, len yugu' yöl-la' uná bë', len le nadél-li'gac yöl-la' zxön, len yugu' yöl-la' huac qui yehua' yubá len qui luyú ni. Yúgu'të benë' Dios lu në'ë Cristo quië uzi'ë xbey Lë'. ¹⁷ Cristo zoaczë' zi'al ca yúgu'të le dë, ati' yúgu'të nacula'tecz ni'a queë' Lë'. ¹⁸ Cristo naquë' Xangac bunách queë', len runödzejë' quequë' yöl-la' na'bán. Naquë' ca' Nu gzu lau bubán tsaz lu yöl-la' gut. Zi'al Lë' bubanë' tsaz lu yöl-la' gut quië gáctërë' blau ca yúgu'të le dë. ¹⁹ Cni guc, le bdzag ladxë'ë Dios Xuz soalen Cristo gdu le nacczë' Lë'. ²⁰ Ni'a qui le benë' Cristo, Dios benë' ga gac luhuóác tuz len Lë' yúgu'të le dë, le nacuá' luyú, len le nacuá' luzxbá. Bunë' leygac tuz len Lë' le bulaljë' xchönë' Cristo, gutië' lë'i yag cruz.

²¹ Lbi'ili', zí'atël nulá'aleni'-në' Dios len gucli' ca bönni' cuta'le'i Dios dxi'a lu icjládxí'dau'li'ni'a qui dö'bia'li', san na'a chbunë' lbi'ili' tuz len Lë'. ²² Cni guc, le budöd cuinë' Cristo, gutië' uláz queëli' quië gac uschinë' lbi'ili' lahuë' Dios, nacli' quizi queë' len gacli' gdu dxi'a, nutu nu bi gac gnë queëli'. ²³ Cni gac chqui' uga'nli' tsutsu ca réjlë'li' Cristo, gacli' ca tu yu'u xxa ga rë' xlibi zö'ö qui, len cutu tseaj bö' ladxí'dau'li' ca runli' löz didza' dxi'a byönili', lë na' rac lban qui gdu'të yödzyú le benë' Dios zxa luzxbá. Dios buzóë' neda', Pablo, quië gaca' huen dxin qui didza' dxi'a na'.

Dxin budödë' Dios lu në'ë Pablo

²⁴ Rudzija' na'a ca nac le rzaca' rgui'a quië gáclena' lbi'ili', len ruúdx rza'a lu gdu ca nayá' nabana' le rzaca' rguí'lana' tsazxön Cristo uláz qui gdu ca nayá' nabanë' Lë' le nac bunách queë'. ²⁵ Dios benë' ga naca' huen dxin quegac bunách queë' Cristo, runa' xchinë' Dios, le budödë' lu na'a guna' quië gáclena' lbi'ili', quíxjö'a gdu ca nac xtidzë'ë Dios. ²⁶ Ruzéjni'da' bunách le nagachi', lë na' bgachi' dza ni'të, nutu nu benbë' lei, san na'a Dios chbului'inë' bunách náquigac quizi queë' ca nac qui. ²⁷ Dios gu'ncznë' gunë' ga lumbë' yugu' yöl-la' tsahui' gdu qui le nagachi' ni, lë na' ta'yöni bunách gza'a. Cni rna lë na' bgachi': "Cristo naquë' tuz len lbi'ili', len naquë' le nac löz gdél-li'li' tsazli' lu yení' queë'."

²⁸ Runtu' lban queë' Cristo, rusa'tu' ladxí'gac yúgu'të bunách, len gazxj ga rë' rusëditu' lequë' yöl-la' rejni'i, quië gac uschintu' lahuë' Dios yúgu'të bunách, naquë' gdu ladxí' le naquë' tuz len Jesucristo. ²⁹ Quië gac cni runa' dxin, len rui' ladxa'a udx guna' lë ni, ruguna' dxin yöl-la' huac gdu na' runnë' quia' Cristo.

2

¹ Rě'nda' gnözili' rui'tsca ladxa'a runa' le gaclen lbi'ili' lenca' le gaclen bunách yödZ Laodicea, len le gaclen ca' yúgu'tě nup gatga gulale'i neda'. ² Runa' cni quiě la'díp ládxi'quě', len lacquě' tuz lu yöl-la' nadxí'i, len luzi'ě xbey yúgu'tě yöl-la' tsahui' qui yöl-la' run löz gdu le runn queěru' yöl-la' rejni'i. Cni rac quiě lumbě'ě le bgachi' queě' Dios Xuz, lě na' nacczě' Cristo. ³ Lu ně'ě Cristo ruzi'ru' xbey yúgu'tě yöl-la' tsahui' qui yöl-la' rac szxöni len yöl-la' rejni'i. ⁴ Lě ni rěpa' lbi'ili', cui gac nu si' ye'i lbi'ili', nu güi' didza' tséjlě'ru' le cunácZ. ⁵ Zal-la' zoa' zi'tu' ga zoali' lu gdu ca nayá' nabana', lu bö' naccza' zóalena' lbi'ili' len rudzijda' le rlě'ida' rō' zxba queěli' len nac tsutsu ca réjlě'li' Cristo.

⁶ Qui lě ni na', ca na' gzxi' lu na'li' Xanru' Jesucristo, lězca' cni ral-la' gunli' yúgu'tě le gunli', dzaguě' lbi'ili' Lě'. ⁷ Ca na' nun luí yag ga rě', lenca' ca na' nayás zō'ō lu xlibi zō'ō, gul-zoalen Cristo. Gul-zóa tsutsu ca réjlě'li' Lě', ca na' chnazědli'. Gul-guiěteczě' Dios: "Xclenu'."

Le cub nacru' le dzagru'-ně' Cristo

⁸ Gul-gún chi'i cuinli' cuigüi'li' latj nu si' ye'i lbi'ili', nu ugún dxin yöl-la' rejni'i quegac bunách len yugu' didza' ta'nazě' nac gduť li, ca nac le ta'lěbi bunách tun, len ca nac le tu'sědi bunách le nac qui yödZlyú ni len clěg le nac xtidzě'ě Cristo.

⁹ Zoalen Cristo gduť le nacczě' Dios zal-la' böaquě' bunách, ¹⁰ ati' lbi'ili' napli' gduť le naquě' Dios le dzagli'-ně' Cristo, Nu rna be'i yúgu'tě nup ta'ná bě' len bönni' bi dě lu na'quě'. ¹¹ Narugu lu xpěla'quě' bönni' judío le ruluí' náquicně' queě' Dios, san lbi'ili', le dzagli' Cristo, zoalen lbi'ili' le ruluí' náquili' queě' Dios, le cunáquini lu ni'a lu na'gac bunách. Tu'gúě' tu guiddau' bönni' judío, san lbi'ili', nadúa gduť yöl-la' bunách queěli' bėnlenli' dul-la'. Cni nac queěli' le benli' tsazxőn Cristo cati' gutiě' lě'i yag cruz. ¹² Cati' bdil-li' nis bgáchi'lenli'-ně' Cristo tsazxőn yeru ba len bubánlenli'-ně' tsazxőn le gyějlě'li' Dios, len yöl-la' huac queě' buspaně' Cristo lu yöl-la' gut. ¹³ Zí'atěl gucli' ca nup chnatgac ni'a qui dul-la' gbága'li' len cutu gzoalen lbi'ili' le ruluí' náquili' queě' Dios, san na'a Dios nuně' ga nabánlenli'-ně' tsazxőn Cristo, len bunit lahuě' lbi'ili' ca nac yúgu'tě dul-la' gbága'li'. ¹⁴ Dios busulě' yugu' le nabága'ru' le nayujgac lu zxba queě', lě na' tu'quí rě'u. Bugúě' lě na' nabága'ru' len bdě'ě lei lě'i yag cruz ca tu le nabaguě'ě Cristo. ¹⁵ Cati' gutiě' Cristo lě'i yag cruz, bugúě' yöl-la' huac uná bě' quegac bö' xőhui' uná bě' len quegac nup dě lu na'gac yöl-la' huac xőhui', le bulu'ě lahui le nacgac bö' xőhui' len bugúě' yöl-la' huac uná bě' quegac, le gutiě' lě'i yag cruz na'.

Ral-la' güi' ládxi'ru' le nac qui yehua' yubá

¹⁶ Qui lë ni na', cutu güi'li' latj nu uquí lbi'ili' ca nac le ri'j ráguli' o le curunli' zxön yugu' dza lni, o le curunli' zxön beo' zi'a ruzë, o le curunli' zxön yugu' dza la'y quegac bunách. ¹⁷ Yúgu'të lë ni nac ca tu bxin qui le ral-la' gac, ati' le ruluí' yúgu'të lë ni naquë' Cristocz. ¹⁸ Cutu güi'li' latj nu gun ga unitli' le ral-la' si'li', nu runtsca bayúdx ga lac nöxj ládxi'gac bunách len lun zxön yugu' gbaz la'y. Tu'gutsa' cuinquë' le cutu gualé'inë', len tun ba zxön cuinquë' ca nac le dzö'z icjqüë' lu yöl-la' bunáchz quequë'. ¹⁹ Nu run cni cutu da' Cristo, Nu nac Xanru' len ruzöë' tsutsu gdu ca nayá' nabanë', le nacro' rë'u. Rugahuë' lei, len runë' ga nac tuz ni'a qui le zeaj lu dxit lu bin, ati' rzxön gdu ca nayá' nabanë' ca rë'nnë' Dios uxönë' lei.

²⁰ Lbi'ili' chnátlenli'-në' Cristo quië cutur la'ná be'i lbi'ili' zxba qui yödzyú. ¿Bizx quië runli' tsca ni nacli' qui yödzyú, len runli' ca ta'ná bë' zxba qui? ²¹ Cni ta'ná yugu' zxba qui yödzyú ni:

Cutu quitjnu' lë ni;

Cutu gagu' lë na';

Cutu canu' yetú le dë.

²² Yúgu'të lë ni la'nít cati' chbugunru' leygac dxin. Cni nacgac le ta'ná bë' bunách len yugu' zxba nazí' lu na'quë'. ²³ Le nactë, yugu' zxba ni, ráquiru' napgac yöl-la' rejni'i. Tun ga ruluí' cuinru' ca bunách gdau', len ga ruluí' cuinru' nöxj ladxi', len ga rusaca' zi'ru' gdu ca nayá' nabinru', san zxba ni cutu ca' taclen rë'u quië gac gna bé'iru' yugu' le rzë ládxi'ru' lu yöl-la' bunáchz queëru'.

3

¹ Na'a, chqui' nubánlenli'-në' Cristo, gul-güi' ládxi'li' le nacgac qui yehua' yubá ga ni' röë Cristo cuit lë'ë yubél Dios, ga naquë' blau. ² Gul-sá' ládxi'li' le tac xtsa', len clëg le tac luyú ni. ³ Nac queëli' tsca chnatli', ati' yöl-la' na'bán queëli' run chi'ë Cristo ga ni' zoaczë' Dios. ⁴ Cristo nabánili' lbi'ili'. Cati' uluí' lahuë' Lë', ni'r uluí' lauli' ca' lbi'ili' tsazxön len Lë' lu yení' queë'.

Yöl-la' na'bán gul len yöl-la' na'bán cub

⁵ Qui lë ni na', gul-gún ga la'nít le nacua'len lbi'ili' qui yödzyú ni:

yugu' le cunác,

len le nacgac xöhui',

len yugu' le rzë ládxi'li' le cunác,

len yugu' le rzë ládxi'li' le nac xöhui',

len yöl-la' ruhuidi',

le nac tuz ca nu rij ladxi' bdau' guiöj bdau' yag, le cutu rij ladxi' Dios nu ruhuidi'. ⁶ Le tun yugu' le cni, Dios gunë' zxguia' yúgu'të nup cutún ca rna xtidzë'ë. ⁷ Yugu' dul-la' cni benli' ca' lbi'ili' cati' ni' nadödlí' lu na'gac. ⁸ Na'a, cutur gunli' yugu' lë ni:

cutur gdza'ali';

cutur leyli';

cutur nu gunli' zi';

cutur gnë xöhui'li';

cutur gnali' le cunác.

⁹ Cutu si' yé'ili' lza'li' tuli' yetuli' le chnuca'nli' le gucli' zi'al, len yugu' le benli' zi'al. ¹⁰ Chnacli' bunách cub, len tu tu dza rcubli', ruhuöacri' ca nac Nu na' bun lbi'ili', quië gúnbë'li' Lë gdu ca naquë' Lë'. ¹¹ Le chdzagru'-në' Cristo:

cutur nacru' bönni' gza'a len bönni' judío;

cutur nacru' bönni' narugu lu xpëla'quë' le nac bë' nu naqui queë' Dios len bönni' cunarugu lu xpëla'quë' lë na' nac bë';

cutur nacru' bönni' ta'yejni'i len bönni' cuta'yejni'i;

cutur nacru' bönni' nadá'ugac len bönni' cunadá'ugac.

Na'a, Cristo naquë' yúgu'të le nac lsaca' len dzaguë' yúgu'tëru'.

¹² Dios nadxi'inë' lbi'ili' len gröë' lbi'ili' quië gáquili' quizi queë'. Qui lë ni na', ral-la':

güi' ládxi'li' lza'li',

len gacli' dxi'i ladxi',

len nöxj ladxi',

len cuidi' ladxi',

len cözli' zxön ladxi'.

¹³ Chqui' rac didza' bizxj tuli' len yetuli', gul-guá' glen lza'li' tuli' yetuli', len gul-nít lau lza'li' tuli' yetuli' ca na' benë' Cristo, bunít lahuë' lbi'ili'. ¹⁴ Le nactër blau ca yúgu'të lë ni, ral-la' gdxi'ili' yúgu'të bunách, le nac yöl-la' nadxi'i le run ga nacru' tuz len ga nacru' gdu. ¹⁵ Gul-güi' latj gna be'i icj ládxi'dau'li' le rbequi dxi icj ládxi'dau'ru', le runnë' queëru' Dios. Qui lë ni na' bulidzë' lbi'ili', quië gacli' tuz lu gdu ca nayá' nabanë' Cristo. Gul-guië' Dios: "Xclenu'."

¹⁶ Gul-sí' lu na'li' xtidzë'ë Cristo le gac queëli' ca tu yöl-la' tsahui' zxön. Le zoalen lbi'ili' yöl-la' rejni'i queë' Dios, gul-sëdi len gul-zejni'i lza'li' tuli' yetuli'. Gdu ládxi'li' gul-gúl-l queë' Dios yugu' salmo, len yugu' le rul-l yöl-la' ba len yugu' le rul-l la'y, guiëli'-në' Dios: "Xclenu'." ¹⁷ Yúgu'të le runli', le nac didza' rui'li' o le nac dxin runli', gul-gún yúgu'të lu lë' Xanru' Jesús, len guiëli'-në' Dios Xuz: "Xclenu'", dzaguë' lbi'ili' Cristo.

Le ral-la' gunru' qui lza'ru' le náquiru' queë' Cristo

¹⁸ Lbi'ili', ngul nutsalág ná'lenli' bönni', gul-gún ca rna xtídza'quë' bönni' qui queëli' ca ral-la' gunli', le náquili' queë' Xanru'.

¹⁹ Lbi'ili', bönni' nutsalág ná'lenli' ngul, gul-dxí'i ngul qui queëli', len cutu uzeyli' ba nadx lecnu.

²⁰ Lbi'ili', bi'i ra'bán, gul-gún ca rna yúgu'të xtídza'quë' xuz xna'li'. Lë ni rdzag ladxë'ë Xanru'.

²¹ Lbi'ili', nul-li' nacli' xuzgac bi'idau', cutu töd bë'i gut quinli' xzi'nli', cui huöa ládxi'cbi'.

²² Lbi'ili', nul-li' nacli' bönni' nadá'ugac, gul-gún ca rna yúgu'të xtídza'quë' xanli' luyú ni. Clëgz gunli' cni cati' tu'yúë' lbi'ili' ca na' tun nup tē'ni lun ga la'dzág ládxi'gac bunách, san gdu ládxi'li' gul-gún xchinquë' ca ral-la' lun nup tadxi Dios. ²³ Ca nac yúgu'të le runli', gul-gún gdu ládxi'li', gac ca runli' xchinë' Xanru' len clëgz ca runli' xchingac bunách. ²⁴ Chnöziczli' ubi'ë queëli' Xanru', gunnë' queëli' le chnupë'ë Dios quegac nup nacgac xzi'nczë'. Cni gac, le runli' xchinë' Xanru' Jesucristo. ²⁵ Nu rua' dö', ubi'ë qui nu na' Xanru' ca nac dö' rua' nu na', le cutu utsë'ë Dios ca ral-la' ubi'ë qui queëgac bunách.

4

¹ Lbi'ili', nul-li' nacli' xangac bunách, gul-gún le nac tsahui' len le nac dxi'a ca rugunli' dxin yugu' huen dxin queëli'. Gul-tsajnéy zoa ca' queëli' Xanli' ni' yehua' yubá.

² Lbi'ili', yúgu'tëli', gul-lídztecze' Dios. Gul-spán ládxi'li' ulidzli'-në' Dios, len gul-guië': "Xclenu'." ³ La' na'z cati' rulidzli'-në' Dios, gul-náb-në' ca' gáclenë' netu', gunnë' netu' latj quíxjö'tu' xtídzë'ë Xanru', quië gac uzéjni'tu' bunách le bgachi' ca nac queë' Cristo. Le runa' cni nadzuna' lidx guía ni. ⁴ Gul-náb-në' ca' Dios, gunnë' neda' latj usálj la'ana' le bgachi' na' ca ral-la' guna'.

⁵ Lu yöl-la' rejni'i queëli', gul-gún le runli' laugac nup cuta'yejlë' Cristo. Gul-guntsca dxin yugu' dza uzá' ladxë'ë queëli' Dios, gunli' xchinë'. ⁶ Ral-la' güi'li' didza' ca rdzag ladxë'ë Dios len ca ral-la' gun nup náquigac queë'. Ral-la' gnözili' ca' nac ral-la' ubi'ili' didza', bi guiëli' tu tu bunách.

Tu'gáp Dios lza'gac bunách queë' Cristo

⁷ Le rac quia' ni quíxjöi'në' lbi'ili' Tíquico, naquë' böchi'ru' nadxi'iru'-në'. Naquë' ca' huen dxin gdu queë' Xanru', rúnlenë' neda' tsazxön dxin queë' Xanru'. ⁸ Qui lë ni na' rsöla'a-në' ga zoali', quië uzéjni'në' lbi'ili' le rac quia', len utipë' ládxi'li'. ⁹ Zéajlenë' lë' tsazxön Onésimo, böchi'ru' na' nabáblenë' lbi'ili'. Naquë' ca' böchi'ru' nadxi'iru'-në', len rejle'ë Xanru'. Chopë' ni la'guíxjöi'në' lbi'ili' yúgu'të le rac ni.

¹⁰ Rugapë' Dios lbi'ili' Aristarco, yú'ulenë' neda' tsazxõn lidx guia. Rugapbi' Dios ca' lbi'ili' bi'i Marcos, bi'i bönni' queënu ngul zanë' Bernabé. Chgudxa' lbi'ili' bi gunli' queëbi' bi'i Marcos na'. Chqui' huidbi' ga zoali', gul-gún-bi' ba la'n. ¹¹ Rugapë' Dios ca' lbi'ili' bönni' ni lë' Jesús, zoa yetú lë' Justo. Nacuá' zian bunách judío ta'yejlë' Cristo, san tsonnzë' ni ladj bunách judío tunë' tsazxõn len neda' dxin qui le rna bënë Dios, len szxõni tu'hui' zxönë' neda'. ¹² Rugapë' Dios lbi'ili' Epafras, bönni' na' nababë' ca' lbi'ili', naquë' huen dxin queë' Cristo. Gdu ladxë'ë rulidzë' Dios, ráta'yuteczë' lahuë' gáclenë' lbi'ili' quië soali' gdu ladxì', len soali' ca' sina' gunli' yúgu'të le rë'ncznë' Dios. ¹³ Runa' lna' lau queë' Epafras na', rui'tsca ladxë'ë lbi'ili' lenca' nup nacuá' Laodicea, len nup nacuá' Hierápolis. ¹⁴ Rugapë' Dios lbi'ili' Demas, lenca' Lucas, bönni' na' ruún bunách, atì' nadxi'iru'-në'.

¹⁵ Gul-gáp Dios böchi'ru' nacu'ë Laodicea, lenca' Ninfas len bunách queë' Cristo nacuá' lidxnu Ninfas na'. ¹⁶ Catì' udx ulabli' guich ni ga ni' zoali', gul-gún ga luláb lei bunách queë' Cristo nacuá' Laodicea. Gul-láb ca' lbi'ili' guich na' la'söla' queëli' bunách Laodicea na'. ¹⁷ Gul-guië'ë Arquipo: "Bë' ladxu'u gunu' dxin na' budödë' lu na'u Xanru'."

¹⁸ Neda', Pablo, ruzujcza' lu guich dídzá'dau' ni, rnia': Rugapa' Dios lbi'ili'. Gul-tsajnéy ca rac quia' ni nadzuna' lidx guia. Rnabda'-në' Dios uzá' ladxë'ë queëli' le nac dxi'a. Ca' gac.

DIDZA' ZI'AL BSÖLĚ'Ě PABLO YÖDZ TESALÓNICA

Pablo rugapě' Dios bunách queě' Cristo nacu'ě Tesalónica

¹ Neda', Pablo, dzagquě' neda' Silvano len bi'i Timoteo, rugapa' Dios lbi'ili', náquili' queě' Cristo, len zoali' Tesalónica, nacli' tuz len Dios lenca' len Xanru' Jesucristo. Rnaba' lahuě' Xuzru' Dios lenca' lahuě' Xanru' Jesucristo uzá' ladxě'ě queěli' len guně' ga soa dxi icj lădxi'dau'li'.

Le rac bě' ta'yejlě' Dios bunách Tesalónica

² Rětecztu'-ně' Dios: Xclenu', cati' rajneytu' ca nac queěli' yúgu'těli'. Rajnéytecztu' lbi'ili', bi rnabtu' queěli' lahuě' Dios cati' rulidztu'-ně'. ³ Lahuě' Xuzru' Dios rajnéytecztu' ca nac le runli' le réjlě'li' Cristo, len ca nac dxin runli' le nadxi'ili'-ně', len ca na' náteczi' tsutsu le runli' löz Xanru' Jesucristo. ⁴ Böchi' lza'tu', Dios nadxi'ině' lbi'ili', ati' nözitu' gröczě' lbi'ili' Lě'. ⁵ Cni nac, le bdxin queěli' didza' dxi'a runtut' lban qui, clěg len didza'z, san lězca' len yöl-la' huac bdxin queěli', ati' beně' tsutsu lei Dios Bö' La'y, ati' gdu lădxi'li' benli' löz lei. Nöziczli' ca guctu' ga zoali' le nadxi'itu' lbi'ili'.

⁶ Lbi'ili' butsá' cuinli', runli' ca runtut' netu', lenca' ca beně' Xanru', le gzxí' lu na'li' xtidzě'ě, ati' zal-la' szxöni gzxaca' gdi'li', budzjili' le zóaleně' lbi'ili' Dios Bö' La'y. ⁷ Cni nac, chnaci' tu le nac bě' laugac yúgu'tě bunách ta'yejlě' Cristo nacu'ě luyú Macedonia len luyú Acaya. ⁸ Cni nac, le gzě xtidzě'ě Xanru' ni'a queěli'. Clěgz luyú Macedonia len luyú Acaya, san lězca' yúgu'tě latj gzě didza' ca réjlě'li' Dios. Cni nac, cutu bi run bayúdx gnatu', ⁹ le ta'guixjō' queěru' la' leygacz bunách ni' ca benli' netu' ba la'n, len ca na' butsá' cuinli', buca'nli' yugu' bdau' guiōj bdau' yag len böacli' queě' Dios quiě gunli' xchině' Dios ban, Nu nac gdu Dios. ¹⁰ Na'a, rbözli' dza huödě' Zxi'ně' Dios, grujě' yehua' yubá. Dios buspaně' Lě' lu yöl-la' gut. Nu ni nac Jesús, Nu ruslá rě'u lu dul-la', cui soa le gun ga gchuguě' queěru' Dios dza zi'a za'.

2

Xchině' Dios beně' Pablo yödzt Tesalónica

¹ Böchi' lza'tu', nöziczli' cutu guc daduz dxin queě' Dios bentu' cati' ni' bdxintu' ga zoali'. ² Nözili' ca guc queětu' lu yödzt Filipos, ca na' gzxaca' gdi'tu', ati' glua' dö' queětu' bunách ni'. Ni'r cati' bdxintu' ga zoali' guctu' rugu lădxi' le gzóaleně' netu' Dios queěru', ati' bentu' lban lauli' qui didza' dxi'a le

budödë' lu na'tu' Dios. Cni bentu' zal-la' szxöni guladá'baga' netu' bunách ladzli'. ³ Cati' ni' buchiztu' icj nagli' xtidzë'ë Dios, bë'tu' didza', clëg le nazí' ye'i netu', len clëg bi gzë ládxi'tu' le dë queëli', len cutu gzxi' yé'itu' lbi'ili'. ⁴ Le nuzxöni ladxë'ë netu' Dios, budödë' lu na'tu' guntu' lban qui didza' dxi'a queë', ati' cniz rui'tu' didza'. ⁵ Nözcizli' gatga bé'lentu' lbi'ili' didza' le gun zxön lbi'ili', len cutu bubíj tsahui' cuintu' ca run nu bi rzë ladxí' le dë queëli'. Nözcznë' Dios nac cni. ⁶ Cutu gdiljtu' yöl-la' ba le nac qui yödzyú ni, lë na' cu'li' netu' lbi'ili', len clëg le la'gú'u netu' bunách. Zal-la' dë lu na'tu' gna bé'itu' lbi'ili' le nactu' gbaz nasölë'ë Cristo ⁷ gzóalentu' lbi'ili' dxi'i ládxi'dau', bentu' ca runnu xna'chi' bi'i huë'ndau', run chi'inu lechi' dxi'i ládxi'dau'. ⁸ Cni guc, bdxí'itsquitu' lbi'ili', ga bdxintë gú'nitu' udödtu' lu na'li, clëgz didza' dxi'a queë' Dios, san yelati'z cugúc udödcztu' yöl-la' na'bán queëtu', le nadxí'itsquitu' lbi'ili'. ⁹ Rajneyli', böchi' lza'tu', ca na' guc cati' ni' bentu' lban lauli' qui didza' dxi'a queë' Dios, ca béntecztu' dxin baníg, ati' rël len tē dza bentu' dxin cui usaca' zi'tu' nituli' lbi'ili'.

¹⁰ Lbi'ili' na' réjlë'li' Cristo, huac gunli' lna' lau, ati' nözcznë' Dios ca na' gdáalentu' lbi'ili' gdu ca rdzag ladxë'ë Dios len gdu dxí'adau', len ca na' nutu nu gac bi gnë qui. ¹¹ Lëzca' cni nözili' ca bentu' ca runë' bönni' quechi' zxi'në', buchiztu' icj nagli' len butiptu' ládxi'li' tu tuli'. ¹² Busa'tu' ládxi'li' gunli' ca ral-la' gun nu naqui queë' Dios. Lëczë' bulidzë' lbi'ili' quië gac tsazli' ga na' rna bë'ë Lë' lu yení' queë'.

¹³ Qui lë ni na' ca', rétecztu'-në' Dios: Xclenu'. Cni runtu' le gzxi' lu na'li' xtidzë'ë Dios le byönili' bë'tu' didza', clëg ca xtidza' bunáchz, san ca le nactë nac, xtidzë'ë Dios nac. Xtidzë'ë na' run dxin lu icj ládxi'dau'li' lbi'ili', réjlë'li' Cristo.

¹⁴ Böchi' lza'tu', rac queëli' ca rac quegac bunách queë' Dios, nup náquigac queë' Jesucristo, nacu'ë luyú Judea. Cni nac le chgzxaca' gdi'li' szxöni lu na'gac bunách uládz queëli', la' tuz ca na' gulazaca' gulagui'ë lequë' lu na'gac bunách uládz quequë', nup ni' nacgac bönni' judío. ¹⁵ Yugu' bönni' judío na' guludöddë' Xanru' Jesús len guludödcde' ca' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios. Gulabía ládxi'quë' len gululaguë' ca' netu'. Cutu tunë' le rdzag ladxë'ë Dios, le cuta'lé'inë' dxi'a yúgu'të bunách gza'a. ¹⁶ Tu'zaguë'ë ca' netu', cui guntu' lban laugac bunách gza'a na' cunababgac lequë', le ruí'lentu' leygac didza' quië lulá. Cni rac, tu'zánteczë' dul-la' nabága'quë', len chn-abága'quë' zxguia' le run ga gchuguë' quequë' Dios.

Pablo rë'nnë' tsajyúë' böchi'ru' nacu'ë Tesalónica

¹⁷ Na'a, böchi' lza'tu', ruhuí'nitu' ca runë' bönni' uzëb le nulá'alentu' lbi'ili' tu chi'ida'u', san zal-la' cutu rlé'itu' lbi'ili',

cutu nal ládxi'tu' lbi'ili'. Qui lë ni na', rui' ládxi'rtu' ulé'itu' lauli', le rzëtsca ládxi'tu' cni guntu'. ¹⁸ Qui lë ni na' ca' gú'niku' guidtu' ga zoali', ati' neda', Pablo, le nactë bë' ladxa'a guida' chop tsonn lzu, san buzaga' xnöztu' Satanás tu' xöhui'. ¹⁹ ¿Bizxa caz nac le run ga runtu' löz, o le run ga rudzjitu', o le ral-la' gdél-li'tu', le uzi'tu' xbey lahuë' Xanru' Jesucristo cati' huödë'? ¿Naru' clëg lbi'icзли' na'? ²⁰ Lbi'icзли' nacli' le run ga nactu' bica' ba, len le run ga rudzjitu'.

3

¹ Qui lë ni na', cati' cutur guc gua' glentu', ben xtídza'tu' uga'ntu' choptu' lu yödz Atenas ² ati' bsöla'tu'-bi' ga zoali' bi'i böchi'ru', Timoteo. Nacbi' bi'i huen dxin queë' Dios, rúnlenbi' neda' tsaxxön lban qui didza' dxi'a queë' Cristo. Bsöla'tu'-bi' ga zoali' quië cuéquibi' lbi'ili' tsutsu, len uchizbi' icj nagli' ca ral-la' tséjlë'li' Cristo, ³ cui soa nu gac chop ladxi' ni'a qui le tu'saca' zi' netu' bunách ni, le nöziczli' zoaru' yödzlyú ni quië gua' glenru' le cni. ⁴ Lëzca' cati' ni' gzóalentu' lbi'ili', gdíxjöi'tu' lbi'ili' ca chzoa gac queëru' le lusaca' zi' rë'u, gac ca na' chguc queëtu' ati' nöziczli' lë ni. ⁵ Qui lë ni na', cati' cutur guc gua' glena', bsöla'a-bi' ga zoali' bi'i Timoteo quië dudíxjöi'bi' neda' ca nac queëli' ca réjlë'li' Cristo, len chqui' cutu glu'u lbi'ili' nöz dul-la' tu' xöhui', nu na' rgu'u bunách nöz dul-la', len chqui' cuböác daduz dxin na' bentu' ga zoali'.

⁶ Cati' buza'bi' ga zoali' bi'i Timoteo, len budxinbi' ga zoatu', gdíxjöi'bi' netu' le nac dxi'a, bë'bi' didza' ca na' réjlë'li' Cristo, len ca na' nadxí'igaccli'-në' böchi' lza'ru', len ca na', lu yöl-la' dxi'i ladxi' queëli' rajnéyteczli' netu', lenca' ca na' rzë ládxi'li' ulé'ili' netu', ca na' netu' rzë ládxi'tu' ca' ulé'itu' lbi'ili'. ⁷ Qui lë ni na', böchi' lza'tu', cati' ni' gzxaca' gdi'tu' yúgu'të lë ni len zian le guc queëtu', bdxin queëtu' didza' bui' zxön netu' cati' byönitu' ca réjlë'li' Cristo. ⁸ Na'a, nuhuöác ládxi'tu' le ryönitu' rö'li' tsutsu ca réjlë'li' Xanru'. ⁹ ¿Nacxcz gac guiëtu'-në' Dios: Xclenu', ca ral-la' guntu' ni'a qui yúgu'të le run ga rudziji ládxi'tu' lahuë' Dios queëru' ni'a qui le nacli' lbi'ili'? ¹⁰ Bayúdx rulidztu'-në' Dios, rnabtu' lahuë' rël len të dza quië gac ulé'itu' lbi'ili' len usa'tu' le ryadzj queëli' ca nac le réjlë'li' Cristo.

¹¹ Na'a rnabtu' lahuë' Xuzru' Dios lenca' Xanru' Jesucristo, cu'ë netu' nöz ga gdxintu' ga zoali'. ¹² Lëzca' rnabtu' lahuë' Xanru' gunë' ga xön len gac gdu ca nadxi'ili' lza'li' tuli' yetuli', len ca nadxi'ili' yúgu'të bunách, ca na' netu' nadxi'itu' ca' lbi'ili'. ¹³ Rnabtu' ca' lahuë' gunë' ga gac tsutsu len gdu dxi'a icj ládxi'dau'li' lahuë' Xuzru' Dios ca rajlöz le nac la'y, gunë' cni ga gdxinr dza huödë' Xanru' Jesucristo, dzaggac Lë' bunách la'y queë'.

4

Le runru' le rdzag ladxë'ë Dios

¹ Yetú ca', böchi' lza'tu', ni'a queë' Xanru' Jesús ráta'yutu' lauli' len ruchiztu' icj nagli' quië gunli' ca nac le chnazëdli' lu na'tu' ca ral-la' gunli' le rdzag ladxë'ë Dios. Ca na' chrunli', ca'tecz gunli'.

² Chnöziczli' yugu' le gna bé'itu' lbi'ili' uláz queë' Xanru' Jesús. ³ Le rë'nnë' Dios nac gacli' gdu dxi'a, len cutur gunli' le cunác, ⁴ len gnözili' tu tuli' nacx ral-la' sóalenli'-nu ngul qui queëli' gdu ca rajlöz le nac la'y, len gunli' lecnu ba la'n. ⁵ Cutu ral-la' sóalenli'-nu ngul queëli' lu yöl-la' rzë ladxí' le cunác, ca na' tun bunách cunababgac Dios len cunúnbë'gac Dios. ⁶ Ca nacgac lë ni, nutu nu ral-la' töd bë'i len cusí' ye'i böchi' lzë'i bagachi'z, le gchuguë' quegac yúgu'të nup tun le cni Lëczë' Xanru', gunë' ca na' chgudxtu' lbi'ili' len bentu' lna' lau qui lauli'. ⁷ Dios bulidzë' rë'u, clëg quië gunru' le cunác, san quië gacru' gdu dxi'a. ⁸ Cni nac, nu ruzóa tsla'l lë ni, clëg bunáchz ruzóa tsla'l, san Dioscz ruzóa tsla'l, le bsölë'ë queëru' Dios Bö' La'y Nu rui' cni didza'.

⁹ Cutu run bayúdx uzuja' queëli' lu guich ca ral-la' gdxí'icli'-në' böchi' lza'li', le chnazëdli' la' lbi'izli' lu në'ë Dios gdxí'ili' lza'li' tuli' yetuli'. ¹⁰ Le nactë nadxi'icli'-në' yúgu'të böchi' lza'ru' naculé luyú Macedonia. Na'a, ráta'yutu' lauli', böchi' lza'tu', quië gdxí'igacrli'-në' ca' böchi' lza'li'. ¹¹ Ráta'yutu' lauli' ca', güi' ladxí'li' cözli' dxí'adau', len gunli' yugu' le dë lu na'zli', len gunli' dxin len na'czli' ca na' chgna bé'itu' lbi'ili'. ¹² Gna bé'itu' lbi'ili' cni quië gac gunli' le nac dxí'adau' laugac nup cunababgac lbi'ili', len cni gac, cutu bi yadzj queëli'.

Ca gac cati' huödë' Xanru' Jesucristo

¹³ Lëzca', böchi' lza'tu', rë'nitu' gnözili' ca rac quegac nup chnatgac, cui huí'nili' ca tun yezica' bunách cuzóa le tun löz. ¹⁴ Chqui' réjlë'ru' gutië' Jesús len bubanë', lëzca' cni ral-la' uzxöni ladxí'ru'-në' Dios gunë' ga huödlengac tsazxön Jesús nup ni' chglat len gulayejlë' Lë'.

¹⁵ Qui lë ni na' rguíxjöi'tu' lbi'ili' xtidzë'ë Xanru' le rna cni: "Rë'u ni zoaru' nabanru' len uga'nru' ga gdxinr dza huödë' Xanru' Jesucristo, cutu tsajtsagru'-në' Cristo zi'al ca nup chglat." ¹⁶ Cni gac, le huötjë' Lëczë' Xanru' grujë' yehua' yubá, ati' yön chi'ë, len yöl-la' uná bë' ulidzë', ati' yön ca' chi'ë gbaz la'y blau, ati' yön ca' trompeta queë' Dios, ati' lubán nup na' chglat len gulayejlë' Cristo. ¹⁷ Ni'r rë'u ni zoaru' nabanru' len naga'nru' luyú ni, uchisë' rë'u tsazxön len lequë' lu böaj luzxbá quië tsajtsagru'-në' Xanru' lu bö'z. Cni gac,

sóalenteczru'-në' Xanru'. ¹⁸ Qui lë ni na', gul-huí' zxön lza'li' tuli' yetuli' ca nacgac didza' ni.

5

¹ Na'a, ca nac dza na' o rël na' cati' lac lë ni, cutu run bayúdx uzuja' queëli' lu guich, böchi' lza'tu'. ² Lbi'ili' chnöziczli' dxi'a ca gac dza cati' huödë' Xanru'. Gdxinë' tu tsalz ca rdxinë' gban chdzö'l. ³ Cati' la'ná bunách: “Rac dxi'a queëru' len cutu bi' gac queëru'”, ni'r la' gdxintë le usnít lequë', lë na' gdxin quequë' ca na' rdxin le rzaca' rgui'nu ngul chzoa soabi' bi'idau' queënu, ati' nutu nu nutsa' ladj bunách yödzyú ni nu ulá cati' gac lë na' ral-la' gac. ⁴ Na'a, böchi' lza'tu', cutu zoali' chul nit, len qui lë ni na' cutu gdxin queëli' bagachi'z dza ni' ca rdxinë' gban. ⁵ Yúgu'tëli' nacli' bunách qui yení' len qui lahui' dza. Cutu nacru' bunách qui chdzö'l len clëg qui le nac chul. ⁶ Qui lë ni na', cutu ral-la' tödyël lauru' ca rac quegac nup cunababgac rë'u, san ral-la' uspán ládxi'ru' len cözru' ba'a ládxi'dau'. ⁷ Nup tas, chdzö'l tas, len nup ta'zudxi, chdzö'l ca' ta'zudxi. ⁸ Na'a, rë'u ni, nacru' qui lahui' dza len ral-la' cözru' ba'a ládxi'dau', le chnácuru' zxaru' le run chi'i rë'u, le nac yöl-la' rejlë' queëru' Dios len yöl-la' nadxi'i, ati' le runru' löz ularu' nac ca lu'u guia le run chi'i icjru'. ⁹ Cni nac, le nuzöë' rë'u ni Dios, clëg quië gdxinru' ga gchuguë' queëru', san quië ularu' le runru' löz Xanru' Jesucristo, ¹⁰ le gutië' uláz queëru' Jesús quië soaru' gbanru' tsazxön len Lë' cati' huödë', zal-la' chnatru' o soaru' gbanru' dza ni'. ¹¹ Qui lë ni na' ral-la' utipli' ládxi'li' tuli' yetuli' len gunli' tsutsu tuli' yetuli' ca na' chrunli'.

Pablo ruchizië' icj nagquë' böchi' lzë'ë ta'yejlë'ë Cristo

¹² Ráta'yutu' lauli', böchi' lza'tu', gúnbë'li' nup tun xchinë' Xanru' ga zoali', nup na' ta'ná be'i lbi'ili' uláz queë' Xanru', len tu'sá' ládxi'li'. ¹³ Ráta'yutu' lauli' ca', gunli' lequë' ba la'n lu yöl-la' nadxi'i queëli', le tunë' dxin na'. Gul-cöz dxí'adau' tuli' len yetuli'.

¹⁴ Lëzca' cni ruchiztu' icj nagli', böchi' lza'tu', quië usa'li' ládxi'gac nup cutún dxin, len utipli' ládxi'gac nup tu'huõa ládxi'gac, len gáclenli' nup cunác tsutsu ca ta'yejlë' Cristo, len gacli' nöxj ladxí' laugac yúgu'të bunách.

¹⁵ Gul-gún chi'i cuinli' cui uzí' la lza'li', cui gua'li' dö' qui nu rua' dö' queëli', san gul-güí' ládxi'li' gúnteczli' le nac dxi'a qui lza'li' tuli' yetuli' len quegac yúgu'të bunách.

¹⁶ Gul-dzjitecz ¹⁷ len gul-lídzteczë' Dios ¹⁸ len gul-guië' Lë': “Xclenu’.” Cni ral-la' gunli' ca nac yúgu'të le rac queëli', le nacgac lë ni le rë'nnë' Dios gunli' le nacli' queë' Jesucristo.

¹⁹ Cutu guzóa dxili' le rulidzë' lbi'ili' Dios Bö' La'y ²⁰ len cutu guzoali' tsla'lx tidzë'ë bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios ²¹ san

gul-sí' bē' yúgu'të. Gul-sí' lu na'li' le nac dxi'a ²² len cutu bi gútsa'li' le cunác.

²³ Lëczë' Dios, Nu run ga zoa dxi icj ládxi'dau'ru', gunë' ga gacli' gdu dxi'a, ati' gun chi'ë bö' nacczli', len icj ládxi'dau'li' len gdu ca nayá' nabinli', ati' nutu nu gac bi gnë queëli' dza ni' huödë' Xanru' Jesucristo. ²⁴ Runë' ca rnë' Dios, Nu bulídz lbi'ili'. Lëczë' gunë' yugu' lë ni.

Pablo rgu'ë lu nē'ë Dios yugu' böchi' lz'ë

²⁵ Böchi' lza'tu', gul-lidzë' Dios gnábili'-në' gáclenë' netu'.

²⁶ Gul-gáp Dios yúgu'të böchi' lza'ru', unída'li' lequë' lu yöl-la' nadxí'i queëli'.

²⁷ Ni'a queë' Xanru' Dios rna bé'ida' lbi'ili' ulabli' guich ni laugac yúgu'të böchi' lza'ru' nababquë' Cristo.

²⁸ Rnaba' lahuë' Xanru' Jesucristo uzá' ladxë'ë queëli' le nacgac dxi'a queë'. Ca' gac.

DIDZA' BURÓP BSÖLĚ'Ě PABLO YÖDZ TESALÓNICA

Pablo rugapë' Dios bunách queë' Cristo nacu'ë Tesalónica

¹ Neda', Pablo, dzagquë' neda' Silvano len bi'i Timoteo, rugapa' Dios lbi'ili', nacli' queë' Xuzru' Dios len queë' Xanru' Jesucristo, zoali' Tesalónica. ² Rnabtu' lahuë' Xuzru' Dios len lahuë' Xanru' Jesucristo, uzá' ladxë'ë queëli' len gunë' ga soa dxi icj lădxi'dau'li'.

Dios gchuguë' quegac bunách dul-la' cati' huödë' Cristo

³ Ral-la' guiëtecztu'-në' Dios: Xclenu', ca nac queëli', böchi' lza'tu', ati' nac dxi'a guntu' cni, le zeaj ractër gdu ca réjlë'li' Dios. Lëzca' cni, ca nadxi'ili' lza'li' tuli' yetuli' zeaj racr gdu. ⁴ Qui lë ni na', len yöl-la' rudziji rguíxjö'tu' ca nac queëli' laugac bunách queë' Dios ni, le rbözli' zxön lădxi', len réjlë'li' Dios zal-la' szxöni ta'bía lădxi'gac lbi'ili' bunách len szxöni rzaca' rgu'li', san rua' rlenli'. ⁵ Yugu' lë ni tac bë' nac tsahui' ca rbequi xbeynë' bunách Dios. Ru'ë latj rzaca' rgu'li' na'a, quië gacli' lsaca' tsazli' ga ni' rna bë'ë Lë'.

⁶ Nac tsahui' ca gunë' Dios, ubi'ë quegac nup tu'saca' zi' lbi'ili', gunë' ga la'zaca' la'guí'i nup na'. ⁷ Yetú ca', lbi'ili' rzaca' rgu'li' na'a, ati' ubi'ë queëli' Dios, gunë' ga uzí' lădxi'li' tsazxön len netu', dza ni' gla' lahuë' Xanru' Jesucristo, grujë' yehua' yubá. Lunë' Lë' tsazxön gbaz la'y ni'a në'ë, len lulu'ë lahui yöl-la' huac zxön queë'. ⁸ Gla' lahuë' Cristo dza ni' ca tu gui' zxön cati' ni' uzí' lë' nup cunúnbë'gac Dios len cutún ca rna didza' dxi'a queë' Xanru' Jesucristo. ⁹ Bunách cni, uzí' lë' lequë', ati' tsaz tsajtsu'uquë' lu gui' gabíl. Tsaz la'cuitë' lahuë' Xanru' len ga nala'gac yöl-la' yení' queë' len yöl-la' huac zxön queë'. ¹⁰ Cni gac dza ni' cati' huödë' quië gac queë' yöl-la' ba ni'a qui le nacgac bunách la'y queë', ati' lubani queë' ca nacgac yúgu'të nup ta'yëjlë' Lë'. Cni gac ca' queëli' le gyëjlë'li' le bentu' lna' lau qui lauli' ca nac queë' Jesús.

¹¹ Qui lë ni na' ca', rulădztecztu'-në' Dios queëru', rnábitu'-në' gáclenë' lbi'ili', len gunë' ga gacli' lsaca' gdél-li'li' lë na' bulidzë' lbi'ili' quië uzi'li' xbey. Lëzca' rnabtu' lahuë' gunë' ga gac gdu yúgu'të le rui' lădxi'li' gunli' le nac dxi'a len yúgu'të dxin runli' lu yöl-la' rejle' queëli' Lë'. Len yöl-la' huac queë' Dios gunli' lë ni. ¹² Cni gac, gac yöl-la' ba qui lë' Xanru' Jesucristo ni'a qui le runli', ati' gacli' lbi'ili' bica' ba ni'a qui le gunë' Lë', gac ca nac le buzá' lădxë'ë queëli' Dios queëru' lenca' Xanru' Jesucristo.

2

Uluí' lahuë' Bönni' Xöhui'

¹ Na'a, ca nac qui dza huödë' Xanru' Jesucristo, len ca gac, dutubë' rë'u queë' Lë', ráta'yutu' lauli', böchi' lza'tu', ² cui güi'li' latj nu gun chixi lbi'ili' ca nacgac le gzxi' lu na'li'. Cutu cuequi bagui'i icj ládxi'dau'li' ni'a qui bi ta'guíxjö'ë bönni' ta'zì' yë'ë, ta'në' zóalenë' lequë' Dios Bö' La'y, o ni'a qui bi didza' tui' bunách, o ni'a qui bi nayúj tu lu guich ta'në' netu' bsöla'tu', le ta'ná: “Chgdöd dza huödë' Xanru'.” ³ Cutu ca' güi'li' latj nu si' ye'i lbi'ili', le cutu gdxin dza ni' huödë' Jesús chqui' cutu la'lá' lahui zi'al zian nup la'dá'baga' Dios, ati' gla' lahuë' Bönni' Xöhui', bönni' na' ral-la' tsazië' lu gui' gabíl. ⁴ Bönni' ni gzaguë'ë, len lu yöl-la' run ba zxön cuinë' tá'baguë'ë yúgu'të le naqui queë' Dios o le tun zxön bunách lu yöl-la' run Dios ba la'n quequë'. Gunë' cni bönni' na' ga gdxintë cö'ë ca Dioscz lu gdau' ga nac xlatjë' Dios, len gun cuinë' ca Dios.

⁵ ¿Naru' cu rajneyli' gdíxjöi'da' lbi'ili' yugu' lë ni cati' ni' zóalena' lbi'ili'? ⁶ Na'a, núnbë'li' Nu ruzaga' xnözë' Bönni' Xöhui' na', cui gla' lahuë' zi'al ga gdxinr dza queë'. ⁷ Chrun dxin le nagachi' qui le nac xöhui', san na'atë zoa Nu ruzaga' xnözë' Bönni' Xöhui' na' ga gdxinr dza ucuít cuini Nu na' ruzaga' xnözë'. ⁸ Ni'r gla' lahuë' Bönni' Xöhui' na', ati' Xanru' Jesucristo uxicjë' lë' len bö' gruj ru'ë, len usnitië' lë' len le tsëp yös yení' qui dza huödë'. ⁹ Cati' gdxinë' Bönni' Xöhui' na', len yöl-la' huac qui Satanás tu' xöhui' gla' lahuë'. Len yöl-la' huac qui le cunácz, gunë' yúgu'të yöl-la' huac zxön, len yúgu'të le lac bë', len yúgu'të le lun ga lubani bunách. ¹⁰ Len yöl-la' huac qui le cunácz, gunë' cni laugac nup la'nít le cugulazí' lu na'quë' gdu ládxi'quë' le nac gdu'të li, quië lulë'. ¹¹ Qui lë ni na' Dios gu'ë latj gdxin quequë' tu le run yöl-la' huac le si' ye'i lequë' quië la'yejlë'ë le cunácz. ¹² Cni gac quië la'baga' xzguia' yúgu'të nup cutu gulayejlë' le nac gdu'të li, san guladzág ládxi'gac le cunác tsahui'.

Nup gröczë' Dios quië lulá

¹³ Böchi' lza'tu', lbi'ili' na' nadxi'inë' lbi'ili' Xanru', ral-la' guiétecztu'-në' Dios: “Xclenu”, ni'a qui le nac queëli', le chgröczë' lbi'ili' Dios dza ni'të quië ulali' ni'a qui le runë' Dios Bö' La'y, quië gacli' gdu dxi'a le réjlë'li' le nac gdu'të li. ¹⁴ Quië gac cni queëli', Dioscz bulidzë' lbi'ili', quië gdél-li'li' gunli' tsazxön Xanru' Jesucristo lu yení' queë'. Cni gac ni'a qui didza' dxi'a runtu' lban qui.

¹⁵ Qui lë ni na', böchi' lza'tu', gul-zóa tsutsu len gul-gún chi'i didza' na' nazëdli', le bë'lentu' lbi'ili' len buzujtu' queëli' lu guich. ¹⁶⁻¹⁷ Rnabtu' lahuë' Xanru' Jesucristo len lahuë' Xuzru' Dios, utipë' ládxi'li' len gunë' ga gacli' tsutsu ca nac yúgu'të le

nac dxi'a runli' len yúgu'të didza' dxi'a rui'li'. Lëczë' nadxi'inë' rë'u len bennë' queëru' le ruhuí' zxöntecz rë'u len le nac dxi'a runru' löz, yugu' lë na' buzá' ladxë'ë queëru' Dios.

3

Le ral-la' gnábiru'-në' Dios

¹ Yetú ca', böchi' lza'tu', gul-lidzë' Dios gnábili'-në' gáclenë' netu', runtu' lban ni, quië së xtidzë'ë Xanru' ati' lun lei ba la'n bunách, gac ni ca na' guc ga ni' zoali'. ² Gnabli' ca' quië ulatu' lu na'quë' bönni' xöhui' tua'dö', le cutu ta'yejlë' Dios yúgu'të bunách. ³ Na'a, le runë' ca rnë' Xanru', gunë' ga gacli' tsutsu len gun chi'ë lbi'ili', cui gdzunli' lu na' tu' xöhui'. ⁴ Ruzxöni ládxi'tu'-në' Xanru' ca nac queëli', gunli' yugu' lë ni zi'a gnabtu' lauli', ca na' chrunli'. ⁵ Rnabtu' lahuë' Xanru' usë'ë ládxi'li' quië gdxí'ili'-në' Dios, len cözli' zxön ladxí' ca na' benë' Cristo.

Ca run bayúdx gunru' dxin

⁶ Ni'a qui lë' Xanru' Jesucristo rna bé'itu' lbi'ili', böchi' lza'tu', gcuitli' ga nacué böchi' lza'ru' ta'dazë' ca' len cutu tunë' ca nac zxba busëditu' lbi'ili'. ⁷ Nözcizli' ral-la' gunli' ca runtu' netu', le cutu ca' gdaztu' ca' netu' ga ni' zoali'. ⁸ Cutu gdagu dáduztu' le bennli' queëtu', san lu yöl-la' ruúbi ruguí'i len lu yöl-la' rcuidi' bentu' dxin rël len të dza cui usaca' zítu' nituli' lbi'ili'. ⁹ Cni bentu' quië gactu' lauli' ca tu le ruluí'i lbi'ili' ca ral-la' gunli', zal-la' dë lu na'tu' gnabtu' bi gunli' queëtu'. ¹⁰ Lëzca' cati' ni' gzóalentu' lbi'ili', gna bé'itu' lbi'ili' cni, le rna: "Chqui' cutu rë'nnë' gunë' dxin nu bönni', cutu güi'li' le gahuë' bönni' na'." ¹¹ Cniz rnatu' le ryönitu' nútsa'quë' ladjli' bönni' ta'dazë' ca', cutu bi dxin tunë', san ta'dazë' ca' bi tun bi ta'në'. ¹² Ni'a queë' Xanru' Jesucristo rna bé'itu' bönni' tunë' cni, len ruchiztu' icj nagquë' lunë' dxin lu yöl-la' rböz dxí'adau', quië gac lahuë' le naqui quégaczë'.

¹³ Na'a, böchi' lza'tu', cutu soa dxili', gúnteczli' le nac dxi'a. ¹⁴ Chqui' núti'tëz bönni' cutu gunë' ca rna xtídza'tu' ruzujtu' lu guich ni, gul-gún ga gac bë'ë bönni' na', len cutu gunli' tsazxön lë' quië utui'në'. ¹⁵ Cutu ral-la' glé'ili'-në' ca bönni' curlé'inë' lbi'ili' dxi'a, san gul-sá' ladxë'ë ca böchi'czli'.

Pablo rgu'ë lu në'ë Dios böchi'ru' nacué Tesalónica

¹⁶ Rnabtu' lahuë' Xanru' gúnteczë' ga soa dxi icj ládxi'dau'li' ca nac yúgu'të le runli' len sóalenë' yúgu'tëli'. Lëczë' runë' ga zoa dxi icj ládxi'dau'ru'.

¹⁷ Neda', Pablo, len na'cza' ruzuja' lu guich ni le rugapa' Dios lbi'ili', ati' nac tu le nac bë' yúgu'të guich rsöla'a. Cniz

ruzuja' lu guich. ¹⁸ Le ruzá' ladxë'ë queëru' Xanru' Jesucristo
gac queëli' yúgu'tëli'. Ca' gac.

DIDZA' ZI'AL BSÖLĚ'Ě PABLO QUEĚBI' BI'I TIMOTEO

Pablo rugapĕ' Dios bi'i Timoteo

¹ Neda', Pablo, naca' gbaz nasölĕ'ĕ Jesucristo. Cni naca' le gna bĕ'ĕ cni Dios, Nu ruslă rĕ'u, lenca' le gna bĕ'ĕ cni Xanru' Jesucristo, Nu na' runru' löz. ² Rugapa' Dios li', böcha'adau' Timoteo, nacu' ca zxi'ncza' le réjlĕ'ru' Dios. Rnaba' lahuĕ' Xuzru' Dios len lahuĕ' Xanru' Jesucristo uză' lădxĕ'ĕ quiu', len huechi' lădxĕ'ĕ li', len gunĕ' ga soa dxi icj lădxi'da'u.

Pablo rusĕ'ĕ lădxi'bi' Timoteo ca nac zxba cunăc gdu

³ Răta'yua' lau' na'a gunu' ca na' gŭta'yua' lau' cati' ni' gyija' luyú Macedonia, quiĕ uga'nu' lu yödz Éfeso len gna bĕ'inu' la'quĕ' bönni' ni' cui lusĕdnĕ' zxba yubl ⁴ len cui lunĕ' zxön yugu' didza' rdaz, len lagac ziantĕr cö' xuz xtau'gac bunăch, yugu' le tun ga tui' lădxi'gac bunăch le nacgac daduz. Yugu' le cni cutu tun tsutsu bunăch queĕ' Dios ca nac le ta'yejlĕ' Lĕ'.

⁵ Le rĕ'ni gun lĕ ni rĕpa' li', nac quiĕ la'dxĭ'i lza'gac bunăch, nac gdu lădxi'dau'gac, len gac dxi'a le ta'ză' lădxi'gac, len gac gdu le ta'yejlĕ' Dios. ⁶ Ca nacgac lĕ ni, cutu gulurujĕ' dxi'a la'quĕ' bönni', san gulaguel-lĕ'ĕ nöz yubl, len tunĕ' ba la'n yugu' le cunăcz. ⁷ Tĕ'nnĕ' lusĕdnĕ' bunăch ca nac le rna bĕ' zxba queĕ' Dios, zal-la' cutu ta'yĕjni'nĕ' lĕ na' ta'nĕ', len cutu ta'yĕjni'nĕ' le tun tsutsu xtĭdza'quĕ'.

⁸ Rĕ'u nöziru' nac dxi'a zxba gna bĕ'ĕ Dios, chqui' nu rugún lei dxin ca ral-la' gun. ⁹ Lĕ ni nöziru': Dios gdixjĕ' zxba queĕ', clĕg quiĕ gna be'i bunăch tsahui', san quiĕ gna be'i bunăch cni: nup ta'dă'baga' le rna bĕ' zxba na',
nup cutún ca rna bĕ' zxba na',
nup tu'că'n ca'z Dios,
nup tun le nac xöhui',
nup cutún Dios zxön,
nup tu'că'n ca'z le naqui queĕ' Dios,
nup tu'dödi xuz xna'gac,
nup tu'dödi bunăch,
¹⁰ nup tun le cunăc,
bönni' nacuă'lenĕ' la' racz lza' bönni'quĕ',
nup ta'bán bi'idau',
nup ta'zí' yĕ',
nup tun tsutsu xtĭdza'gac, ta'nă le cunăcz,
nup ta'dă'baga' zxba tsahui'.

¹¹ Nöziru' nac cni le bdxin queëru' didza' dxi'a buzá' ladxë'ë queëru' Dios Nu nac la'y, le budödë' lu na'a guna' lban qui.

Pablo rë' Cristo: "Xclenu'", le buechi' ladxë'ë lë'

¹² Xclenu', rëpa'-në' Xanru' Jesucristo, Nu rutíp ladxa'a, le buzxöni ladxë'ë neda', len buzóë' neda' guna' xchinë'. ¹³ Cni benë' zal-la' zi'al neda' gnë zi'a queë', len gdxia ladxa'a bunách queë', len zian le bi'a dö' quequë', san Cristo buechi' ladxë'ë neda', le bena' cni lu yöl-la' curejni'i quia' cati' ni' cutu réjlë'da' Lë'. ¹⁴ Na'a, zxöntër nac le buzá' ladxë'ë quia' Xanru', lë na' run ga réjlë'ru' Lë' len run ca' ga nadxi'iru'-në' Jesucristo.

¹⁵ Didza' gdu'të li lë ni len le nac lsaca' la'zí' lu na'gac yúgu'të bunách, le rna: "Lëczë' Jesucristo bidë' yödzlyú ni quië buslë' bunách dul-la'", ati' buslë' neda' zal-la' nacra' bönni' dul-la' ca yúgu'të bunách. ¹⁶ Qui lë ni na' buechi' ladxë'ë neda', bulu'ë lahui Jesucristo ni'a quia' neda' bönni' dul-la', ca nac yöl-la' zxön ladxì' gdu queë', quië gaca' tu le rulu' laugac nup ral-la' la'yejlë' Lë', gata' quequë' yöl-la' na'bán gdu. ¹⁷ Na'a rnia': Yöl-la' ba Dios, Nu rna bë'tecz, Nu gatga udx qui, len Nu curlé'iru', la'z dui Dios Nu nözicz yúgu'të. Queë' Lë' gactecz yöl-la' run ba la'n len yöl-la' ba, na'a dza len yúgu'të dza zi'a za'c. Ca' gac.

¹⁸ Zxi'na'dau' Timoteo, rudöda' lu na'u zxba ni quië gunu' xchinë' Dios ca bönni' gdu ladxë'ë rijë' gdil-l, len quië uzi'u xbey yugu' le gulaguxjö' quiu' zi'al nup ni' glui' didza' uláz queë' Dios. ¹⁹ Len yöl-la' rejlë' quiu' Cristo ral-la' gunu' cni, nac gdu dxi'a icj ladxì'da'u, le chgulachixi gulanigui la'gac bunách, nup guluzóa tsla'l le réjlë'ru' Cristo. ²⁰ Cni glunë' Himeneo len Alejandro, nup na' busana' lu na' Satanás tu' xöhui' quië la'zëdë' ca ral-la' lunë', cui la'në' zi'ë qui le naqui queë' Dios.

2

Le rusëdi rë'u ulidzru'-në' Dios

¹ Qui lë ni na' le nac blau ruchizia' icj naggac bunách nac ca ral-la' ulidzru'-në' Dios len ca ral-la' gáta'yuru' lahuë', len ca ral-la' gnabru' lahuë' bi rquíniru', len ca ral-la' guiëru'-në': Xclenu'. Yugu' lë ni ral-la' gunru' uláz quegac yúgu'të bunách.

² Lëzca' cni ral-la' gunru' uláz quegac nup ta'ná bë', len quegac yúgu'të nup nacgac blau. Cni ral-la' gunru' quië gac dxi'a queëru' len gac queëru' yöl-la' rböz dxí'adau'. Ral-la' gunru' cni lu yöl-la' rejlë' queëru' Dios len lu yöl-la' ba'a ladxì' queëru'.

³ Lë ni nac dxi'a len le rdzag ladxë'ë Dios, Nu ruslá rë'u.

⁴ Dioscz rë'nnë' lulá yúgu'të bunách len rë'nnë' lunbë' le nac gdu'të li. ⁵ Tuzë' naquë' Dios, len tuzë' bönni' ruúnë' dzag Dios

len bunách. Nu ni nac Jesucristo, Nu böac bunách. ⁶ Lëczë' budöd cuinë' lu yöl-la' gut, le gdizxjnë' qui dul-la' nabága'gac yúgu'të bunách. Dios benë' lna' lau queë' cati' bdxin dza queë' gutië'. ⁷ Ca nac lë ni, Dios buzöë' neda' quië guna' lban qui, len gaca' gbaz nasölë'ë Cristo, quië usëdgacda' bunách gza'a ca nac le réjlë'ru' Cristo len ca nac le nac gdutë li. Bliteda' len cutu ca' rzi' yë'a.

⁸ Na'a, rë'nda' lulidzë' Dios bönni', láta'yuë' lahuë' gátitëz, nacque' gdu dxi'a, len cula'leynë' lza'que', len cula'díl-l dídza'que'. ⁹ Lëzca' cni, rë'nda' lácunu ngul le nac ba'a. Le nac lach le ral-la' lului'nu lahui nac yöl-la' nöxj ladxi' len le nac gdu ladxi', len clëg le tu'pa'znu icj laucnu len oro, len yugu' bga, len lari' záqui'tsqüi. ¹⁰ Yugu' le dxi'a tunnu lului' lahui le naccnu ca na' run le tácunu le nac ba'a. Cni ral-la' lunnu ngul núnbë'cnu Dios. ¹¹ Ral-la' la'cua'nu dxiz ngul cati' nu rusëdi lecnu len la'cua'nu nöxj. ¹² Cutu runna' latj ngul lusëdinu len cula'ná bé'inu bönni'. Ral-la' la'cua'nu dxiz ga nudubgac bunách queë' Cristo. ¹³ Cni ral-la' gac, le buzöë' Dios zi'al Adán, ati' gdöd na' buzöë'-nu Eva. ¹⁴ Adán na', cutu gzxi' ye'i lë' tu' xöhui', san ngul queë', gzxi' ye'i lënu. Cni guc, gdisjnu zxba queë' Dios, ¹⁵ san ulanu ngul ruzoanu-bi' bi'idau' chqui' gúntecznü ca rajlöz le réjlë'ru' Dios len yöl-la' nadxí'i, len chqui' gacnu gdu dxi'a len gdu ladxi'.

3

Ca ral-la' lacque' bönni' tun chi'ë bunách queë' Cristo

¹ Didza' gdu lë ni rna: "Chqui' rui' ladxë'ë bönni' gaquë' nu gun chi'i bunách queë' Cristo, dxin dxi'a rzë ladxë'ë." ² Run bayúdx nu run chi'i bunách queë' Cristo gac bönni' nutu nu gac bi gnë queë', len soa tuznu ngul queë'. Ral-la' gaquë' ban ladxi', len gdu ladxi', len nöxj ladxi'. Ral-la' gu'ë ga la'cu'ë böchi'ru' ta'dxinë' lidxë', len gaquë' ca' bönni' nazáqui'tsquinë' usëdnë' bunách. ³ Cutu gaquë' bönni' ri'jë', len clëg bönni' snia', len clëg bönni' rzë ladxiz'ë' si'ë dumí, san ral-la' gaquë' bönni' dxi'i ladxi', len zxön ladxi'. Cutu gaquë' bönni' ruhuídi'në'. ⁴ Ral-la' gaquë' ca' bönni' rna bé'inë' dxi'a bunách nacuá' lidxë', nacula'bi' zxi'në' tunbi' ca rna xtidzë'ë lu yöl-la' run ba la'n xuzcbi'. ⁵ ¿Naru' huactsa gun chi'ë bunách queë' Dios tu bönni' chqui' cutu rac gna bé'inë' dxi'a bunách nacuá' lidxë'? ⁶ Cutu ral-la' gaquë' bönni' zi'a gzu lahuë' të'ë Cristo, cui töd bë'i gun ba zxön cuinë' len cugác queë' ca na' guc qui tu' xöhui', ben ba zxön cuini, ati' Dios bchuguë' qui. ⁷ Lëzca' ral-la' gaquë' bönni' ta'ná dxi'a queë' nup cunababgac bunách queë' Cristo, cui soa nu uzóa lë' tsla'l, cui gdzunë' lu yal-lj qui tu' xöhui'.

Ca ral-la' lacquë' bönni' nadöd lu na'quë' láclenë' bunách queë' Cristo

⁸ Lëzca' cni ral-la' lacquë' bönni' nadöd lu na'quë' láclenë' bunách queë' Cristo. Ral-la' lacquë' bönni' gdu ladxi', tunë' ca ta'në'. Cutu lacquë' bönni' ti'jë', len culacquë' bönni' ta'zë ládxi'zë' la'zi'ë dumí. ⁹ Ral-la' lacquë' bönni' tun chi'ë ca nac gdutë le réjlë'ru' Cristo, nac gdu dxi'a icj ládxi'dau'quë'. ¹⁰ Yugu' bönni' ni ral-la' si' bë'li' lequë' zi'al, ati' ni'r gata' lu na'quë' lacquë' bönni' nadöd lu na'quë' láclenë' bunách queë' Cristo, chqui' cuzóa nu gac bi gnë quequë'. ¹¹ Lëzca' cni, ngul qui queëquë' ral-la' la'cua'nu gdu ládxi'cnu, len culacnu unë qui lzë'i. Ral-la' lacnu zxön ladxi', len lacnu gdu ca nac yúgu'të le tunnu. ¹² Yugu' bönni' nadöd lu na'quë' láclenë' bunách queë' Cristo ral-la' lacquë' bönni' zoa tuznu ngul qui queëquë'. Lëzca' ral-la' la'ná bé'inë' dxi'a zxi'nquë' len bunách ulídx qui queëquë'. ¹³ Run bayúdx gac cni, le ta'dél-li'në' latj ga lun ba la'n xtídza'quë' bunách, chqui' tunë' dxi'a dxin tunë' táclenë' bunách queë' Cristo, ati' lacré' rugu ladxi' lu'ë didza' ca nac le réjlë'ru' Jesucristo.

Le bgachi' qui le rej ládxi'ru'-në' Dios

¹⁴ Yugu' didza' ni ruzuja' quiu' lu guich, zal-la' runa' löz duyutea' li'. ¹⁵ Chqui' huadzeyda', ruzuja' quiu' didza' ni quië gnöznu' nac ral-la' gunu' laugac bunách nacua' lidxë' Dios, nup nacgac bunách queë' Dios ban, len nacquë' tsutsu, ta'guíxjö'ë le nac gdutë li. Nacquë' ca yugu' yzxön len le nunída'gac zö'ö, nacgac tsutsu, len ta'zön yu'u. ¹⁶ Le nactë, zxöntër nac le bgachi' qui le rej ládxi'ru'-në' Dios, ca na' nayúj lu guich, rna:

Dios buluí' lahuë', guquë' bunách.

Guc bë' naquë' tsahui' le gzóalenë' Lë' Dios Bö' La'y.

Gulalé'inë' Lë' gbaz la'y queë' Dios.

Guc lban queë' laugac bunách gza'a.

Gulayejlë' Lë' bunách yödzlyú.

Dios buchisë' Lë' xtsa' ga náctërë' blau.

4

Nup luhuöa ládxi'gac ca nac le réjlë'ru' Cristo

¹ Yalj lulu rguíxjö'ë Dios Bö' La'y, rnë': "Dza tsajséytëgac, la'dá'baga' Cristo la'gac bunách." Luhuöa ládxi'quë' ca nac le réjlë'ru' Cristo. Luzë nagquë' xtídza'gac bunách nacua'len lequë' bö' rzi' yë', ati' luzë nagquë' yugu' zxba quegac bö' xöhui'. ² Luzë nagquë' xtídza'gac bunách tu'luí'z tsahui' cuin-gac len tui' didza' le cunác, chnazíd ládxi'dau'gac, cui uxös lequë'. ³ Cni nac, tu'zaguë'ë xnözgac nup të'ni lutság na'gac, len ta'ná bé'inë' bunách cui lagu le nagu'ë Dios quië uzi'ru'

xbey, lë na' huac lagu nup ta'yejlë' Dios, nup na' chnúnbë'gac le nac gđutë li, len tē' Dios: "Xclenu", cati' tahuë' lei. ⁴ Dxi'a nac yúgu'të le benë' Dios, len cutu bi ral-la' uzoaru' tsal' chqui' ráguru' lei, rëru'-në' Dios: Xclenu'. ⁵ Rusëdi rë'u xtidzë'ë Dios, Lë' unë' dxi'a yúgu'të le ral-la' gáguru' chqui' ulidzru'-në' Dios gnábiru'-në' gun la'yë' lë na' gáguru'.

Ca rurujë' dxi'a huen dxin queë' Jesucristo

⁶ Chqui' usëdcnu' böchi' lza'ru' yugu' didza' ni, uruju' dxi'a, gacu' huen dxin queë' Jesucristo, len gac bē' nazëdu' dxi'a ca nac didza' qui le réjlë'ru' Cristo len ca nac zxba dxi'a run chi'u. ⁷ Gru'n yugu' didza' rdaz qui yödzyú ca nac didza' tui'nu ndau' gul. Bentecz le run ga gacu' tsutsu quië gunu' ca rē'nnë' Dios. ⁸ Lati'z uzi'u xbey gunu' le gun ga gacr nal ni'a na'u, san gđu uzi'u xbey gunu' ca rē'nnë' Dios. Cati' runru' cni, lë ni run ga runru' löz soaru' gbanru' yödzyú ni, lenca' soaru' gbanru' dza zi'a za'c, töd uza'ru' yödzyú ni. ⁹ Didza' gđutë li lë ni, len le nac lsaca' la'zì' lu na'gac yúgu'të bunách. ¹⁰ Qui lë ni na', szxöni rusaca' zi' cuinru' runru' dxin, le runru' löz Dios ban. Cristo gutië' quië uslë' yúgu'të bunách. Ruslë' nup na' ta'yejlë' Lë'.

¹¹ Gna be'i len bsëdi bunách lun yugu' lë ni. ¹² Nutu nu ral-la' uzóa li' tsal' le nacu' bi'i ra'bán, san ral-la' gunu' le uluí' nup ta'yejlë' Dios ral-la' lun ca runu' li'. Cni ului'inu' lequë':

len didza' ru'u,
len le runu',
ca nadxi'inu' lza'u,
ca ru'u latj zóalenë' li' Dios Bö' La'y,
ca runu' ca rnau',
ca nacu' gđu dxi'a.

¹³ Tsal za'a gdxina' quiu', bē'tecz ladxu'u ulabu' guich la'y laugac bunách nacué' ga ni' zu'. Bchiz icj nagquë' lë ni, len bsëdi lequë'. ¹⁴ Cutu udödu' ca'z le buzá' ladxë'ë quiu' Dios, lë na' bennë' quiu' ca na' gulaná quiu' nup ni' glui' didza' uláz queë' Dios, cati' ni' gulaxóa na'quë' li' len gululidzë' Dios bönni' gul tun chi'ë bunách queë' Cristo.

¹⁵ Bentecz yugu' lë ni. Bē'tecz ladxu'u gunu' cni, quië la'le'i yúgu'të bunách ca na' zeaj rdél-li'nu' le naqui queë' Cristo.

¹⁶ Ben chi'i cuinu' len ben chi'i zxba rusëdiru'. Bentecz yugu' lë ni, ati' chqui' runu' cni, uláu' li' len lulá ca' nup la'yöni li'.

5

Ca ral-la' gunbi' Timoteo quegac bunách queë' Cristo

¹ Cutu uzeycnu'-në' ba nadx bönni' gul, san bchiz icj nagquë' didza', tsca nacquë' xuzczu'. Bchiz icj nagcbi' bi'i bönni' ra'bán didza', tsca naccbi' bi'i böchi'czu'. ² Bchiz icj nagnu

ndau' gul didza', tsca naccnu xna'czu'. Bchiz icj nagchi' bi'i ngul ra'bán didza', tsca naccbi' bi'i zanczu', ca na' rajlöz le nac gdu dxi'a.

³ Ben ba la'n yugu' ngul uzëb, naccnu gdu uzëb. ⁴ Chqui' zoanu ngul uzëb nacua'bi' bi'i queënu o zxi'n xsoanu, ral-la' la'zëdbi' lunbi' ca rë'nnë' Dios, láclenbi' zi'al bunách nacua' lidxchi', len lubi'ibi' quequë' xuz xna'chi'. Lë ni nac dxi'a len le rdzag ladxë'ë Dios. ⁵ Na'a, ngul na' nacnu gdu uzëb, len naga'nnu tuznu, runnu löz Dios ati' rël len të dza rnábtecznu lahuë' Dios len rulidznu Lë' ni'a quegac bunách queë', ⁶ san ngul uzëb na' runnu ca nac le rzë ládxi'nu nacnu ca ngul chnatnu cati' ni zoanu nabannu. ⁷ Lëzca' cni, gna be'i bunách nacua' ga ni' zu', quië lun ca rajlöz yugu' lë ni, quië lac bunách nutu nu gac bi gnë quegac. ⁸ Chqui' zoa nu bönni' curugahuë' yugu' di'a dza queë', len le nacr blau, chqui' curugahuë' bunách nacua' lidxë', chgdá'baguë'ë le réjlë'ru' Cristo bönni' na' len nacrë' xöhui' ca nu curejlë' Dios.

⁹ Huac gbabnu nup gáclenli' tuznu ngul uzëb na' chyu'urnu ca tsonnlalj iz, len chqui' cutu buca'nnu-në' bönni' queënu quië sóalennu-në' yetúë' bönni'. ¹⁰ Run bayúdx soa nu gun lna' lau queënu ca nacgac le dxi'a runnu. Gáclenli'-nu chqui' buscul-lnu-bi' yugu' bi'idau', len chqui' rui'nu ga la'cuá' böchi'ru' za'quë' yödz yubl ta'dxinë' lidxnu, len chqui' rui'nu le li'j lagu bunách queë' Dios, len chqui' ráclennu nup ta'zaca' ta'gui'i, len chqui' rúntecznú yúgu'të le nac dxi'a.

¹¹ Yugu' ngul uzëb cutu yui'icnu tsonnlalj iz, cutu gbabcnu nup gáclenli', le lunnu ca ta'zéz ládxi'cnu, la'dá'baga'nu Cristo, len lë'ninu lutság na'cnu leyúbl. ¹² Cni gac, la'bága'nu dul-la' le tu'zoanu tsla'l le gulayéjlë'nu Cristo zi'al. ¹³ Lëzca' lacnu ngul zxhuëd len ngul ta'dáz ca', len clëgz lacnu zxhuëd, san lëzca' lacnu ngul unë qui lzë'i len tsjítša'cnu ga yubl, len la'nanu le cunácz. ¹⁴ Qui lë ni na', rë'nda' lutság na'cnu leyúbl ngul uzëb ni yu'ucnu iz cuidi', len luscúl-lnu-bi' yugu' bi'idau', len la'ná bé'ínu bi'i nacua'bi' yu'u qui queëcnu, cui lui'nu latj bi gnë queëru' nu rdá'baga' rë'u, rë'u na' réjlë'ru' Cristo. ¹⁵ Cni ral-la' gac, le chgulubíga'nu la'cnu, ati' tunnu ca rë'ni Satanás tu' xöhui'.

¹⁶ Chqui' núti'tëz bönni' o ngul nu rejlë' Cristo, nacua'nu ngul uzëb lidxgac nup na', ral-la' laclen lecnu, cui lusaca' zi' bunách queë' Cristo. Cni gac, bunách queë' Cristo na' gac laclen ngul naccnu gdu uzëb.

¹⁷ Benr ba la'n bönni' gul tun chi'ë bunách queë' Cristo, bönni' na' ta'ná bë'ë dxi'a, len bentër ca' ba la'n bönni' gul na' tunë' dxin, tunë' lban len tu'sëdnë' bunách. ¹⁸ Nayúj lu guich

la'y le rna: “Cutu cu'u du rú'aba' bēdx na' rulibba' zxoá' xtil.” Rna ca': “Naquē' lsaca' si'ē lazxjē' bōnni' huen dxin.”

¹⁹ Cutu si' lu na'u didza' rui' nu ruquí bōnni' gul run chi'ē bunách queē' Cristo, chqui' cutu nacuá' chop tsonn nup tun lna' lau qui le benē'. ²⁰ Nup tuntecz dul-la', bsídx lequē' laugac yúgu'tē bunách queē' Cristo quiē ladxí Dios yezica' bunách ni'. ²¹ Ni'a queē' Xanru' Dios len ni'a queē' Xanru' Jesucristo, len ni'a quequē' gbaz la'y rō queē', rna bé'ida' lí' gunu' ca ta'ná didza' ni. Tuz ca ral-la' cuequi xbeynu' yúgu'tē bunách, cugunu' ba la'n tuzē' bōnni'. ²² Nutu nu bōnni' gxoatē na'u, cugunu' ga gaquē' huen dxin queē' Cristo, cui gbagu'u le runē' chqui' gunē' dul-la' bōnni' na'.

²³ Cutur gui'ju' nisz. Le ré'itecznu' ral-la' gui'ju' láti'dau' xisi uva quiē soa dxi'a lē'u.

²⁴ Yugu' dul-la' quegac la'gac bunách la'lá' lahui zi'al cati' zi'a la'dxinē' ga cuequi xbeynē' lequē' Dios, ati' tōd ni' la'lá' lahui dul-la' quegac yezica' bunách. ²⁵ Lēzca' cni, la'lá' lahui dxin dxi'a nungac bunách, ati' chqui' cunala'gac lahui, nutu nu gac ucachi' tsaz dxin na' nunquē'.

6

¹ Ral-la' luntsquē' ba la'n xanquē' yúgu'tē bōnni' nadá'ugac, cui gac nu gnē' zì' qui lē' Dios len qui zxba queē'. ² Nup ni' nacu'ē xangac ta'yejlē'ē Cristo, cutu ral-la' lucá'n ca'z lequē' le nacquē' bōchi'quē'. Ral-la' lunrē' dxi'a xchinquē' le ta'yejlē'ē Cristo bōnni' ni' tu'zì'ē xbey dxin dxi'a na', le nadxi'inē' lequē' Lēczē'. Ca nac lē ni, bsēdi bunách nacuá' ni', len bchiz icj nagquē'.

Le rej lādxi'ru'-nē' Dios le ruzi'ru' xbey

³ Chqui' zoa nu bōnni' rusēdnē' zxba yubl, len cutu rusēdnē' yugu' didza' dxi'a queē' Xanru' Jesucristo, ca nac zxba na' rusēdi rē'u ca ral-la' gunru' ca rē'nnē' Dios, ⁴ bōnni' ni run ba zxōn cuinē' len cutu bi nōznē'. Didza' cunác dxi'a rzē ladxē'ē ca nacgac didza' baníg len didza' bizxj, le tun ga tu'zxe'i lza'gac len ta'dil-len lza'gac didza' bunách. Lēzca' tun didza' cni ga ta'nē' zì' qui lza'gac bunách, len ta'zá' lādxi'gac qui lza'gac le cunác. ⁵ Lēzca' cni tun ga ta'dil-ltecz didza' bunách cuta'yejni'i, nup cuta'zì' lu na'gac le nac gdu'tē lí. Táquinē' huac la'zì'ē dumí zian chqui' lunē' tsazxōn nup ta'yíj lādxi'gac Dios. Bcuit ga nacuá' bunách cni. ⁶ Zxōn nac le ruzi'ru' xbey cati' len yōl-la' rbōz zxōn ladxí' rej lādxi'ru'-nē' Dios. ⁷ Cutu bi nua'ru' cati' bdxinru' yōdzlyú, len lēzca' cni, cutu bi ua'ru' cati' uza'ru' yōdzlyú ni. ⁸ Qui lē ni na', chqui' dē queēru' le gáguru' len le gácuru', ral-la' udzójiru'. ⁹ Bōnni' tē'nnē' gata' quequē' yōl-la' tsahui', gac quequē' le si' bē' lequē' le xōhui', ati' la'yu'ē

lu yal-lj qui tu' xöhui', ati' lu yöl-la' cunözi quequë' zian le la'zë ládxi'quë', le lun ditj lequë'. Yugu' lë ni lusnít lequë' len lun ga la'nitië' tsaz. ¹⁰ Le ta'zë ládxi'gac dumí bunách, run ga tun yúgu'të le cunác. La'quë' bönni', le ta'zë ládxi'quë' lei, guluca'në' le gulayejlë'ë Cristo, len chrac quequë' zian le tu'saca' zi' lequë'.

Nu run dxin queë' Cristo nac ca bönni' rijë' gdil-l

¹¹ Na'a, bönni' queë' Dios, bcuit ga rac le cni. Bë'tecz ladxu'u gunu' le nac tsahui' len le rë'nnë' Dios. Gyéjlë'teczë' Cristo, len bdx'i'i yugu' lza'u. Bë' ladxu'u gacu' zxön ládxi' len nöxj ládxi'. ¹² Ca runë' bönni' gdu ladxë'ë rijë' gdil-l, ben dxin qui le réjlë'ru' Cristo, len beni quiu' yöl-la' na'bán gdu. Quië gac cni bulidzë' li' Dios. Dxi'a gac le gnau' yalj lulu ca réjlë'u Cristo, lë na' gnau' laugac zian nup tun lna' lau qui didza' bë'u. ¹³⁻¹⁴ Ni'a queë' Xanru' Dios, Nu na' nabánigac yúgu'të le nacuá', lenca' ni'a queë' Jesucristo, Nu ben lna' lau qui le nac dxi'a le gnë' yalj lulu lahuë' Poncio Pilato, rna bé'ida' li' gun chi'u yugu' lë na' gna bé'inë' rë'u Cristo. Ral-la' gacu' gdu dxi'a len cutu bi gunu' le güi' latj nu bi gnë quiu', ga gdxintë dza ni' ulu' lahuë' Xanru' Jesucristo. ¹⁵ Catí' gdxin dza na' huödë' Jesús, Dios ulu'ë lahui Lë'. Dios naquë' la'y. Tuzë' Lë' dë lu në'ë yöl-la' uná bë', len rna bé'inë' yúgu'të nup ta'ná bë', len naquë' ca' Xangac yúgu'të nup nacgac xan. ¹⁶ Tuzë' Lë' zóateczë', ati' zoë' lu yení' ga cutu gac nu gdxin racz qui. Gatga nu ble'i Lë' len cutu gac nu gle'i Lë'. Queë' Lë' gactecz le run Lë' ba la'n len yöl-la' uná bë'. Ca' gac.

¹⁷ Gna be'i bönni' dë quequë' yöl-la' tsahui' dza ni zoaru' na'a, cui lun ba zxön cuinquë', len cui luzxöni ládxi'quë' yöl-la' tsahui' na' cunác löz. Ral-la' lunë' löz Dios ban, Nu runtsca queëru' yúgu'të le ruzi'ru' xbey. ¹⁸ Gna be'i lequë' lunë' le nac dxi'a, quië la'yantsca dxin dxi'a tunë', lë na' nac tu yöl-la' tsahui' gdu. Ral-la' bi lunödzjë' quegac bunách yechi', len lui ládxi'quë' leygac. ¹⁹ Chqui' lunë' cni, lutubë' yöl-la' tsahui' na' nac gdu, le luzi'ë xbey dza zi'a za', len la'dél-li'në' yöl-la' na'bán gdu.

Le glu'ë Pablo lu na'bi' bi'i Timoteo

²⁰ Böcha'adau' Timoteo, ben chi'i le nadöd lu na'u, len bcuit ga nacuá' nup tui' didza' ca'z len yugu' didza' cuzaca', len yugu' didza' bizxj, yugu' didza' na' tui' nup ta'náz tac sxöni, ati' nazí' yé'igac ca nac lë na' tun. ²¹ La'gac bunách gulazí' lu na'gac yugu' didza' cni, ati' gulachixi gulanigui ca nac le réjlë'ru' Cristo.

Rnaba' lahuë' Dios uzá' ladxë'ë quiu' le nacgac dxi'a queë'. Ca' gac.

DIDZA' BURÓP BSÖLĚ'Ě PABLO QUEĚBI' BI'I TIMOTEO

Pablo rugapë' Dios bi'i Timoteo

¹ Neda', Pablo, naca' gbaz nasölë'ë Cristo. Cni naca' le rënnë' gaca' cni Dios, quië cni utság le gzxi' lu në'ë, gunnë' queëru' yöl-la' na'bán gdu, le ruzá' ladxë'ë queëru' Jesucristo. ² Rugapa' Dios li', böcha'adau' Timoteo, nacu' ca zxi'ncza' le réjlë'ru' Cristo, ati' nadxi'ida' li'. Rnaba' lahuë' Xuzru' Dios lenca' lahuë' Xanru' Jesucristo, uzá' ladxë'ë quiu' len huechi' ladxë'ë li', len gunë' ga soa dxi' icj ládxi'da'u.

Timoteo ral-la' gunbi' lna' lau queë' Jesucristo

³ Xclenu', rëpa'-në' Dios ca nac quiu' cati' rulidza'-në' Dios. Cutu rzoa dxiá' rnaba' ni'a quiu' rël len tē dza lahuë' Dios, Nu na' runa' xchinë' gdu ladxa'a ca na' glunë' xuz xtau'hua'. ⁴ Cati' rajneyda' ca na' grödxu', rzë ladxa'a ulé'ida' li', quië gac udzijda' gdu ladxa'a. ⁵ Rëpa'-në' Dios: Xclenu', le bdxin quia' le run ga rajneyda' ca réjlë'u Cristo gdu ladxu'u. Lëzca' cni, zi'al ca li' gulayéjlë'nu Lë' xna'u gul Loida len xna'u Eunice, ati' runa' löz, lëzca' cni réjlë'u Lë' na'a.

⁶ Le nac cni, rusá'a ladxu'u uspanu' le bennë' quiu' Dios, lë na' bdxin quiu' cati' ni' bxoá na'a li' len bulidza'-në' Dios. ⁷ Bö' bennë' queëru' Dios cutu nac bö' gun ga gádxiru', san bennë' queëru' Bö' run ga naqui queëru' yöl-la' huac len run ga nadxi'iru' lza'ru' len run ca' ga rna be'i cuinru'. ⁸ Qui lë ni na', cutu utui'nu' gunu' lna' lau queë' Xanru', len cutu utui'nu' ca rac quia' neda' ni, nadzuna' lidx guia le runa' xchinë', san ben tsazxön nup ta'zaca' ta'guí'i le tun lban qui didza' dxi'a. Dios gunnë' quiu' yöl-la' huac gunu' cni. ⁹ Dioscz buslé' rë'u len bulidzë' rë'u quië gacru' gdu dxi'a. Cutu bulidzë' rë'u le zoa le dxi'a benru' san bulidzë' rë'u le gu'ncznë' Lë', len le ruzá' ladxë'ë cni queëru'. Dza ni'të buzóë' cni queëru' zí'atël ca guta' yödzyü ni, le náquiru' queë' Jesucristo. ¹⁰ Na'a, chbuluí' lahui le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios, le buluí' lahuë' Jesucristo Nu ruslá rë'u. Bugúë' yöl-la' gut len bulu'ë lahui yöl-la' na'bán gdu na', le cutu ca' nit. Cni nac ca rna didza' dxi'a.

¹¹ Cristo buzóë' neda' quië guna' lban qui didza' dxi'a na', len quië gaca' gbaz queë' quië usëdgacda' bunách gza'a. ¹² Qui lë ni na' rzaca' rguí'a ca' yugu' le rac quia' ni, san cutu rutui'da', le núnbë'a Nu na' réjlë'a. Runa' löz Lë', napë' yöl-la' huac gun chi'ë le budöda' lu në'ë ga gdxintë dza ni' huödë'.

¹³ Didza' dxi'a na' byönnu' bena' lban qui ral-la' gac quiu' tu le rulu' ca ral-la' usëdnu' bunách ca réjlë'ru' Jesucristo len ca nadxi'iru' Lë'. ¹⁴ Ben chi'i le nac dxi'a na' nadöd lu na'u, gunu' cni len yöl-la' huac queë' Dios Bö' La'y, Nu zoalen rë'u.

¹⁵ Chnözcznu' ca na' gulubíj ladxí'quë' neda' yúgu'të bönni' ta'yejlë'ë Cristo nacu'ë luyú Asia. Nútsa'quë' ladjquë' Figelo len Hermógenes. ¹⁶⁻¹⁷ Rnaba' lahuë' Xanru' Dios huechi' ladxë'ë bunách nacuá' lidxë' Onesíforo, le butipë' ladxa'a zian lzu bönni' ni. Cati' bdxinë' Roma, gdu ladxë'ë buguiljë' neda', ati' budzölnë' neda'. Cutu butui'në' ni'a quia' neda' le nadzuna' lidx guia ni, nága'a du guia. ¹⁸ Rnaba' lahuë' Xanru' huechi' ladxë'ë lë' dza ni' gdxinë' lahuë' Dios. Chnözcznu' ca na' gúclenë' rë'u bönni' ni, cati' ni' gzoaru' Éfeso.

2

Ral-la' gacbi' Timoteo ca bönni' gdu ladxë'ë rijë' gdil-l

¹ Na'a, zxi'na'dau', btip ladxu'u ca nac le ruzá' ladxë'ë quiu' Jesucristo. ² Didza' byönnu' bë'a laugac zian nup tun lna' lau qui, didza' ni bdöd lu na'quë' bönni' tunë' ca ta'në', bönni' gac lusëdnë' ca' yela'gac bunách.

³ Ral-la' gua' glenu' le lusaca' li' zi' ca na' rua' rlen nu nac bönni' queë' Jesucristo gdu ladxë'ë rijë' gdil-l. ⁴ Nu bönni' rijë' gdil-l, cutu ca' gútsë'ë yugu' le tun bunách yödzyú ni, quië gdzag ladxë'ë lë' bönni' na' nuzóë' lë' gaquë' bönni' queë' rijë' gdil-l. ⁵ Lëzca' cni, nu nutsa' lu huitj, cutu bi gdëli' chqui' cutu run ca ral-la' gun. ⁶ Bönni' guz gu'n runë' dxin, zi'al lë' uzi'ë xbey lë na' razë'. ⁷ Busá' ladxu'u lë ni rëpa' li', ati' Xanru'cz gunë' ga tséjni'nu' yúgu'të.

⁸ Yajnéy ca guc queë' Jesucristo. Guljë', guquë' zxi'n xsoë' David, len gdöd gutië', bubanë' lu yöl-la' gut. Cni rna didza' dxi'a runa' lban qui. ⁹ Le runa' lban qui didza' dxi'a, rzaca' rguí'a le rac quia', ga rdxintë nága'a lidx guia ni, ca rac queë' bönni' huia'dö', san cutu ca' nága'të xtidzë'ë Dios. ¹⁰ Qui lë ni na' rua' rlena' yúgu'të lë ni le nadxi'ida' nup gröë' Dios, quië lulë' ca' lequë'. Jesucristocz runë' ga lulá bunách na' quië la'cuá' lu yení' gdu queë'. ¹¹ Catëz nac lë ni rna:

Chqui' nátlenru' Lë',
Sóalenru'-në' ca' gbanru'.

¹² Chqui' gua' glenru' le saca' qui'ru',
Gna bë'lenru' ca' Lë'.
Chqui' rdá'bagu'ru' Lë',
Lë' tá'baguë'ë ca' rë'u.

¹³ Zal-la' cutu runru' ca rnaru',
Lë' rúnteczë' ca rnë'.
Lë' cutu gac tá'baguë'ë le naquë'.

Bönni' huen dxin queë' Cristo rurujë' dxi'a

¹⁴ Bsa' lădxi'gac nup nacuá' ga ni' zu' ca nac lë ni, ati' ni'a queë' Xanru' Dios gna be'i lequë' cui la'díl-l didzë'ë ca nacgac didza' cuzaca'gac. Yugu' didza' cni tun ga la'nít nup ta'yöni leygac. ¹⁵ Bë'tecz ladxu'u uruju' dxi'a lahuë' Dios quië gacu' ca bönni' huen dxin cutu rutui'në' ca nac dxin nunë'. Dxi'adau' ral-la' ugunu' dxin didza' gdu'të li. ¹⁶ Na'a, bcuit ga nacuá' nup tui' didza' cuzaca' len didza' ca'z, le tun didza' cni ga lunrë' le curë'nnë' Dios. ¹⁷ La'zë didza' tu'ë ca rxxön huë' nudzu' le rdudu' rla. Nútsa'quë' ladj nup tui' didza' cni Himeneo len Fileto. ¹⁸ Gropë' ni gulachixi gulanignë' ca nac le nac gdu'të li, le ta'në' chgdöd dza ral-la' lubán nup chnatgac, len gulabequë' bröli la'gac bunách ga rdxintë cutur ta'yejlë' Cristo. ¹⁹ Le benë' tsutsu Dios zoatecz, len dë tu le rac bë', le rna: "Nunbë'ë Dios nup náquigac queë'." Rna ca': "Gul-cuit ga dë le cunác, yúgu'tëli' lbi'ili' náquili' queë' Cristo."

²⁰ Tu lu yu'u zxön yu'ugac le náquini, clëgz oro len plata, san lëzca' le náquini yag len yu. La'gac tu'gún leygac dxin bunách ga lna', ati' yela'gac tu'gún leygac dxin bunách ga cunác lna'. ²¹ Quië gacru' ca nac lë na' tu'gún dxin bunách ga lna', len quië gac gunru' le nac dxi'a len gacru' lsaca' ugunë' rë'u dxin Xanru', ral-la' gcuiru' ga rac le cunác. Chqui' gunru' cni, gacru' lsaca' gunru' yúgu'të dxin dxi'a.

²² Gru'n le tun ga nu së ladxi' le cunác ca rac quequë' bönni' ra'bandau'. Bë' ladxu'u gacu' tsahui'. Ben le run ga réjlë'u Cristo len le run ga nadxi'icnu' lza'u, len le run ga rbözu' dxi'adau'. Ca nacgac lë ni, ben tsazxön nup tu'lídZ Xanru', nac gdu dxi'a icj lădxi'dau'gac. ²³ Na'a, gru'n yugu' didza' ca'z len didza' cuzaca', le nözcnu' tun ga ta'díl-l didza' bunách. ²⁴ Bönni' huen dxin queë' Xanru' cutu ral-la' tıl-lenë' bunách didza', san ral-la' gaquë' nöxj ladxi' laugac yúgu'të bunách. Ral-la' gac usëdnë' bunách, len gaquë' ca' zxön ladxi'. ²⁵ Lu yöl-la' nöxj ladxi' ral-la' uzéjni'në' nup ta'dá'baga' le runë' lban qui. Chqui' gunë' cni, nazx ca' gu'ë lequë' latj Dios lubí'i lădxi'quë' quië lunbë'ë le nac gdu'të li. ²⁶ Cni lulë' lu yal-lj qui tu' xöhu' ga nadzunquë', ati' luhuöaquë' tsahui' quië lunë' ca rë'nnë' Dios.

3

Ca lac bunách dza tsajséytëgac

¹ Lëzca' ral-la' gnöznu' lë ni: Dza tsajséytëgac lac dza la'zaca' la'guí'i bunách. ² Yugu' dza ni' la'cu'ë bönni' lacquë' cni: La'dxi'i la' cuíngaczë' len luhuídi'në'. Lun ba zxön cuinquë' len luluí' cuinquë' blau. La'në zi'ë qui le nac la'y. La'dá'baguë'ë xuz xna'quë'.

Lacquè' curdzág ladxi'.

Cutu lunè' ca rë'nnè' Dios.

³ Cutu la'dxi'inè' ca ral-la' lunè'.

Lacquè' zidzj ladxi'.

La'nè' qui lza'què'.

Cutu la'ná be'i cuinquè'.

Lacquè' bönni' dza'a.

Cutu la'lé'inè' dxi'a le nac dxi'a.

⁴ Lacquè' udöd lzè'i len cutu la'dzaguè' dxi'a.

Luluí' cuinquè' ca bönni' nayëpsëtèrquè'.

La'dxi'inè' le la'dzágz ládxi'què' len clëg Dios.

⁵ Luluí' cuinquè' ca bönni' núnbè'què' Dios, san la'dá'baguè'è le ruzá' ladxè'è queëru' Dios. Bcuit ga nacuá' bunách cni.

⁶ Lëzca' cni, lu yöl-la' banís quequè' la'yaziè' gap nac lu yu'u len la'zí' yé'inè' yugu' ngul cunözi quiè la'zí' lu na'cnu le lu'sëdnè'. La'bága'nu dul-la' zian ngul na', len lui' ládxi'cnu yugu' le la'zëz ládxi'cnu le cuzaca'. ⁷ La'yönitecznu ngul ni didza' lun lban qui bunách, san cutu ca' la'dél-li'nu la'yéjni'nu le nac gdutè li. ⁸ Ca na' glaquè' Janes len Jambres, bönni' ni' guladá'baguè'è Moisés, lëzca' cni lacquè' bönni' ni, la'dá'baguè'è le nac gdutè li. Lacquè' chul nit len la'chíxinè' ca nac le réjlè'ru' Cristo. ⁹ Cutu la'dél-li'rnè', san gac bè' nacquè' cunözi laugac yúgu'tè bunách, gac quequè' ca na' guc quequè' Janes len Jambres na'.

Le rgu'ë Pablo lu na'bi' bi'i Timoteo

¹⁰ Nözcnu' ca nac le rusëdda' bunách len ca runa'. Nöznu' ca' le rui' ladxa'a guna' len ca réjlè'a Cristo, len ca naca' nöxj ladxi', len ca nadxi'ida' lza'a, len ca rböza' zxön ladxi'.

¹¹ Nöznu' ca' yugu' le gulabía ládxi'gac neda' bunách, len yugu' le gzxaca' gdi'a, le glac quia' lu yödz Antioquia len lu yödz Iconio, len lu yödz Listra. Yugu' le gulabía ládxi'gac neda' bunách ni' bia' blena', ati' Xanru' Jesús buslè' neda' lu yúgu'tè lè na'. ¹² Yúgu'tè nup tè'ni lac gdu dxi'a le náquigac queè' Jesucristo, lëzca' la'zaca' la'gui'è yugu' le la'bía ládxi'gac lequè' bunách.

¹³ Na'a, lacrè' xöhui' bönni' tua'dö' len bönni' ta'zí' yè'è. La'zí' yé'inè' bunách, ati' la'zí' ye'i ca' lequè' bunách.

¹⁴ Na'a, ben chi'i yugu' le gzëdu' len le gzxí' lu na'u, le núnbè'czu' nup gulusëdi li'. ¹⁵ Ga gdél-la' nacu' bi'idau' núnbè'u le nayujgac lu guich la'y, le huac luzéjni'tsqi li' quiè uláu' le réjlè'u Jesucristo. ¹⁶ Yúgu'tè le nayúj lu guich la'y bchiziè' Dios icj ládxi'dau'gac bunách queè', nup na' guluzúj lu guich didza' na' bè'è Dios. Lè na' nayúj lu guich nactsca lsaca' usëdi rë'u, len ubíj ga lna' le runru', len ugú'u rë'u tu nöz, len usëdi rë'u quiè gacru' tsahui'. ¹⁷ Cni run, quiè gac sina' nu nac queè' Dios, len gactsca gun yúgu'tè le nac dxi'a.

4

1-2 Ni'a queë' Xanru' Dios, lenca' ni'a queë' Xanru' Jesu-cristo, rna bé'ida' li' gunu' lban qui xtidzè'ë Xanru'. Lëczë' cuequi xbeynë' nup ni nabangac len nup chnatgac, dza ni' huödë' duná bë'ë. Bë' ladxu'u gunu' lë ni chqui' rac dxi'a quiu' o curác dxi'a. Lu yöl-la' zxön ladxi', bubíj ga lna' le tun bunách, len bsa' ládxi'quë' len bchiz icj nagquë' ca nac lë na' rusëdiru'.³ Cni ral-la' gunu' le gdxin dza cati' cutu luzë nagquë' zxba dxi'a, san lënnë' la'yönnë' le ta'dániznë'. Ca ta'zëz ládxi'quë' lutubë' quequë' nup lusëdi lequë'.⁴ Luca'në' le nac gdu'të li, len la'zí' lu na'quë' yugu' didza' rdaz.⁵ Na'a, ral-la' gacu' zxön ladxi' ca nac yúgu'të le runu'. Bia' blen le lusaca' li' zi'. Ben lban qui didza' dxi'a. Gdu ladxu'u ben dxin le budödë' lu na'u Cristo gunu'.

⁶ Ca nac quia' neda', nudöd cuina' lu në'ë Dios ati' chzoa ludöddë' neda' le runa' xchinë', ati' dza uzá'a yödzyú ni chzoa gdxin.⁷ Ca runë' bönni' gdu ladxë'ë rijë' gdil-l, lëzca' cni bena' neda' dxin, len chbudx bena' le budödë' lu na'a Cristo guna', le bena' gdu ca rajlöz le réjlë'ru' Cristo.⁸ Yetú ca', nac löz quia' gdél-li'da' le ral-la' la'zí' nup nacgac tsahui', le gunnë' quia' Xanru' dza ni', ati' tsahui' nac ca rbequi xbeynë' rë'u. Clëgz quia' neda' gunnë' lei, san lëzca' gunnë' lei quegac yúgu'të nup ta'dxí'i Lë', len gdu ládxi'quë' ta'bözë' dza huödë'.

Le buzujë' lu guich Pablo gunbi' Timoteo

⁹ Bë' ladxu'u guidteo' ga ni zoa' ¹⁰ le bubíj ladxë'ë neda' Demas, le nadxi'inë' le ruzi'ë xbey yödzyú ni, ati' gyijë' yödz Tesalónica. Crescente gyijë' luyú Galacia, ati' bi'i Tito gyeajbi' luyú Dalmacia, le cni ben bayúdx lunë'.¹¹ Tuzë' Lucas zóalenë' neda'. Bchë'-bi' bi'i Marcos guídlenbi' li' tsazxön, le nachi' gúnlenbi' neda' tsazxön xchinë' Cristo.¹² Bsöla'a-bi' bi'i Tíquico lu yödz Éfeso.¹³ Cati' guidu', bia' quia' lari' guitsa' na' buca'na' lu yödz Troas lu yu'u lidxë' Carpo, len bia' ca' quia' yugu' guich, len le nacr blau, bia' quia' guich náquicni guid.

¹⁴ Alejandro, bönni' bëdx guia, zian le bi'ë dö' quia'. Lëczë' Xanru' ubi'ë queë' ca nacgac le benë' quia' bönni' ni.¹⁵ Ben chi'i cuinu' queë' bönni' ni, le rdá'baga'tsquë' didza' runru' lban qui.

¹⁶ Cati' zi'al lzu bdxina' lauquë' bönni' yúlahui', nutu nu guclen neda', san gulubíj ládxi'gac neda' yúgu'të bunách. Cutu rë'nda' uzí' lë' lequë' Dios.¹⁷ Gzóalenë' neda' Xanru', len butipë' ladxa'a quië udx guna' lban qui xtidzë'ë quië la'yöni yúgu'të bunách gza'a. Cni guc, buslë' neda' Xanru'. Guc quia' tsca bulá' lu rú'aba' bëdx guixi'.¹⁸ Lëczë' Xanru' uslë' neda' lu yúgu'të le curác dxi'a, len gun chi'ë neda' ga gdxintea' ga rna

bě'ě Lě' ni' yehua' yubá. Gactecz queë' yöl-la' ba yúgu'tě dza zi'a za'c. Ca' gac.

Pablo rugapě' Dios bunách queë' Cristo

¹⁹Bgap Dios Priscila len Aquilo, lenca' bunách nacua' lidxë' Onesíforo. ²⁰Buga'ně' Erasto lu yödz Corinto, ati' buca'na'-ně' Trófimo luyú Mileto le ré'ině'. ²¹Bě' ladxu'u guidu' ga zoa' zi'al cati' gdxin beo' zia. Tu'gapě' Dios li' Eubulo len Pudente len Lino, len Claudia, len yúgu'tě böchi' lza'ru' ni.

²²Rnaba' lahuë' Xanru' Jesucristo sóaleně' li'. Gaclen li' le ruzá' ladxë'ë quiu' Dios. Ca' gac.

DIDZA' BSÖLĚ'Ě PABLO QUEĚBI' BI'I TITO

Pablo rugapë' Dios bi'i Tito

¹ Neda', Pablo, naca' huen dxin queë' Dios len gbaz nasölë'ë Jesucristo. Bsölë'ë neda' quië guna' ga la'yejlë' Cristo bunách chgröczë' Dios, quië luúnbë' le nac gdutë li ca ral-la' gun nu nunbë' Dios. ² Cni naca' le runa' löz uzi'a xbey yöl-la' na'bán gdu le gzxi' lu në'ë Dios gunnë' queëru' dza ni'të, cati' zi'a gzu lau rata' yúgu'të le dë, ati' runczë' Lë' le rzi' lu në'ë gunë'. ³ Cati' bdxin dza qui, Dios bulu'ë lahui xtidzë'ë, le glu'ë lu na'a guna' lban qui. Cni gna bé'inë' neda' Dios, Nu buslá rë'u. ⁴ Rugapa' Dios li', böcha'adau' Tito, nacu' gdu zxi'ncza' le nac tuz ca réjlë'ru' Cristo. Rnaba' lahuë' Dios Xuz len lahuë' Xanru' Jesucristo Nu buslá rë'u, uzá' ladxë'ë quiu' len huechi' ladxë'ë li', len gunë' ga soa dxi icj ládxi'da'u.

Dxin queë' Cristo runbi' bi'i Tito luyú Creta

⁵ Qui lë ni na' buca'na' li' luyú Creta, quië gsa'u le ryadzj quegac bunách queë' Cristo nacuá' ni', quië lacquë' gdu bunách queë' Cristo, len quië ucú'u-quë' yúgu'të yödz bönni' gul lun chi'ë bunách queë' Cristo nacuá' tu tu yödz ni', ca na' chgna bé'ida' li' gunu'. ⁶ Bönni' gul na' run chi'ë bunách queë' Cristo ral-la' gaquë' bönni' nutu nu bi gac gnë queë', len zoa tuznu ngul queë'. Yugu' zxi'në' ral-la' la'yéjlë'bi' Cristo, len cuzóa nu gac gnë quechi' ta'dá dzagzbi' ca', o ta'dá'baga'bi' xuz xna'chi'. ⁷ Bönni' run chi'ë bunách queë' Cristo run bayúdx gaquë' bönni' curunë' le güi' latj nu bi gnë queë' ca runë' xchinë' Dios. Cutu ral-la' gaquë' bönni' zid o bönni' icj dza'a o bönni' ri'jë', o bönni' rbizxjnë', o bönni' rzë ládxi'zë' dumí. ⁸ Ral-la' gu'ë ga la'cu'ë böchi'ru' ta'dxinë' lidxë'. Ral-la' së ladxë'ë gunë' le nac dxi'a. Ral-la' gaquë' bönni' rejni' len bönni' tsahui'. Ral-la' gádxinë' Dios, len gna be'i cuinë'. ⁹ Ral-la' gun chi'ë didza' gdutë li ca chnazëdë', quië gac uchizië' icj naggac bunách ca rajlöz zxba dxi'a len quië gac useyjë' rú'agac bunách ta'në qui.

¹⁰ Cni ral-la' gaquë' le ta'dá'baguë'ë zian bönni' len tu'ë didza' cuzaca' len ta'zí' yé'inë' bunách. Zian bönni' tunë' cni naquë' judío. ¹¹ Yugu' bönni' ni, run bayúdx gunu' ga tseyj rú'aguë', le tunë' ga ta'chixi ta'nigui yúgu'të bunách nacuá' yu'u gap ta'yazië', len tu'sëdnë' le cural-la' lusëdnë'. Cni tunë' quië la'zi'zë' dumí.

¹² Tuë' bönni' gbabë' bunách Creta ga na' zu', bönni' na' bē'ē didza' uláz qui gdau' quequë', gnë': "Ta'zí yē'teczë' bönni' Creta, len nacquë' ca böa' guixi' snia'. Nacquë' bönni' huágulë'ē zxhuëd." ¹³ Didza' ni benë' lna' lau quequë' nac gdutë li. Qui lë ni na' gdil-l lequë' quië gac gdu ca ta'yejlë'ē Cristo, ¹⁴ len cui luzë nagquë' yugu' didza' rdaz quequë' bönni' judío, len cutu lunë' ca ta'ná bē' bunách nuca'ngac le nac gdutë li.

¹⁵ Yúgu'të nac dxi'a quegac nup nacgac dxi'a, san quegac nup nacgac xöhui' len cuta'yejlë', cutu bi nac dxi'a, san nacquë' xöhui' ga rdxintë le ta'bequi icjquë' len le ta'zá ládxi'quë'. ¹⁶ Ta'në' núnbë'quë' Dios, san le tunë' cutu rajlöz le ta'në', le nacquë' bönni' cuta'dzág ládxi'quë'. Cutu tunë' ca ta'në', len cutu gac lunë' nitú le nac dxi'a.

2

Zxba dxi'a ral-la' usëdiru'

¹ Na'a, ral-la' gu'u didza' le rajlöz zxba dxi'a.

² Bsëdi bönni' gul cui li'jë', san lacquë' ba'a ladxi', len bönni' ta'yejni'i. Ral-la' gac gdu ca ta'yejlë'ē Cristo. Ral-la' la'dxi'inë' lza'quë' len la'bözë' zxön ladxi'.

³ Bsëdi ndau' gul lunnu le rdzag ladxë'ē Dios len cui la'nënu qui lza'cnu, len cui lí'ajnu. Ral-la' lusëdinu le nac dxi'a, ⁴ quië gac lusëdinu ngul ni' yu'ucnu iz cuidi' quië la'dxi'inu bönni' qui queëcnu, lenca' xzi'ncnu. ⁵ Ral-la' lacnu ngul ta'yejni'i len ngul dxi'a ladxi'. Ral-la' lun chi'inu le dë lidxcnu len lacnu dxi'a, len lunnu ba la'n bönni' qui queëcnu, len cutu bi lunnu le güi' latj nu gnë zi' qui xtidzë'ē Dios.

⁶ Bsëdi bönni' ni' nacu'ë iz cuidi' quië lacquë' bönni' ta'yejni'i. ⁷ Ral-la' gúnteczu' le nac dxi'a, ului'inu' lequë' cni ca ral-la' lunë'. Ca rusëdnu' ral-la' uluí' nacu' gdu ladxi' len ba'a ladxi'. ⁸ Ral-la' usëdnu' didza' dxi'a le cugác nu bi gnë qui, quië utui'në' bönni' rdá'baguë'ē, len cugác bi gnë' queëli' le cunác.

⁹ Bsëdi böchi'ru' ni' ta'yejlë'ē Cristo len nadá'uquë', quië la'cu'ë nöxj lauquë' xanquë'. Ral-la' lunë' yúgu'të le la'dzág ládxi'quë' xanquë', len cutu lusáqui'në' didza'. ¹⁰ Cutu ral-la' lucachi' lanë', san ral-la' luluí' cuinquë' tsahui' ca nac yúgu'të le tunë'. Yúgu'të le tunë' ral-la' uluí' nac dxi'a zxba queë' Dios, Nu buslá rë'u.

¹¹ Bönni' na' buzá' ladxë'ē queëru' Dios chbuluí' lahuë' laugac yúgu'të bunách quië lulá. ¹² Lë' rusëdnë' rë'u uca'nru' le curdzág ladxë'ē Dios len cui së ládxi'ru' le nac qui yödzlyú ni, san cözru' zxön ladxi' len gacru' tsahui' dza ni zoaru' na'a, len gunru' ca rë'ncznë' Dios. ¹³ Ral-la' cözru' le runru' löz le gun gacru' bica' ba, lë na' gac dza ni' cati' uluí' lahuë' Jesucristo

lu yení' gdu queë', naquë' Dios zxön, Nu ruslá rë'u. ¹⁴ Lëczë' budöd cuinë' uláz queëru', quië böa'uë' rë'u lu yúgu'të le nac xöhui', ati' ruúnë' rë'u dxi'a quië gacru' bunách queë' len güi' ládxi'ru' gunru' le nac dxi'a.

¹⁵ Yugu' lë ni bë' didza' len bchiz icj naggac bunách ni', ati' len yöl-la' uná bë' gdil-llequë'. Bentez cni, cui si' latj nu ucá'n ca'z xtidzu'u.

3

Le ral-la' lun bunách ta'yejlë' Cristo

¹ Bsa' ládxi'quë' böchi'ru' ni' lunë' ca ta'në' bönni' dë lu na'quë' len yugu' bönni' yúlalui', quië lunë' ca rna xtídza'quë'. Ral-la' la'cu'ë sina' lunë' le nac dxi'a. ² Cutu bi le cunác ral-la' la'në' qui lza'quë', len cutu la'díl-lenë' lequë' didza', san ral-la' lacquë' nöxj ladxí' len gdu ladxí' laugac yúgu'të bunách.

³ Lëzca' rë'u, zi'al gucru' bönni' cuta'yejni'i len gdá'baga'ru' Dios. Gdaru' nanitru' len gucru' ca bönni' nadá'ugac, benru' le gzë ládxi'ru' le cunác len yela'gac le bdzag ládxi'ru'. Benru' ca' le cunác len buzxé'iru' lza'ru'. Cutu gulale'i rë'u dxi'a bunách, ati' rë'u cutu blé'iru' dxi'a lza'ru' turu' yeturu'. ⁴ Ni'r bulu'ë lahui Dios, Nu ruslá rë'u, le nac bë' naquë' gdu dxi'a len nadxi'inë' yúgu'të bunách, ⁵ le buslé' rë'u, clëg le zoa bi le nac dxi'a benru' rë'u, san le buechi' ladxë'ë rë'u. Bunë' rë'u dxi'a len benë' ga nacru' bunách cub. Dios Bö' La'y bucubë' rë'u. ⁶ Dios bsölë'ë queëru' Dios Bö' La'y le náquiru' queë' Jesucristo Nu ruslá rë'u. ⁷ Buzá' ladxë'ë queëru' len bunë' rë'u tsahui' quië gata' queëru' yöl-la' na'bán gdu, le runru' löz gunnë' queëru'.

⁸ Didza' gdu'të li lë ni nuzuja' lu guich. Rë'nda' usédtsquinu' bunách ni' yugu' lë ni quië lui' ládxi'quë' lúnteczë' le nac dxi'a bönni' ni' ta'yejlë'ë Dios. Lë ni nac dxi'a len nactsca lsaca' la'zì' lu na'gac yúgu'të bunách. ⁹ Na'a, cutu gu'u latj nu güi' didza' cuzaca', o nu güi' ladxí' ca nacgac lagac ziantër cö' xuz xtau'gac bunách, o nu tsjitsa' yugu' didza' bizxj, len yugu' le rdil-l didza' ca nac qui zxba queë' Moisés, le cutu bi záca'gac yugu' le cni, ati' nutu nu uzì' xbey didza' cni.

¹⁰ Chqui' zoa ni' bönni' rubijë' cho-pl bunách queë' Cristo, töd usa'u ladxë'ë tu yetú lzu, bubijë' bönni' na'. ¹¹ Nöcznu' chböaquë' bönni' cunác tsahui' bönni' cni, len runë' dul-la'. Chnabaguë'ë zxguia' ni'a qui lë na' runë'.

Le buzujë' lu guich Pablo gunbi' bi'i Tito

¹² Cati' gsöla'a-në' quiu' Artemas o Tíquico, bë' ladxu'u guidu' ga ni zoa' lu yödZ Nicópolis, le chnuna' quia' uga'na' ni yugu' beo' ziaq. ¹³ Zenas, bönni' na' rudödë' didza' ca rna bë' zxba qui yúlalui', lenca' Apolos, la'dxinë' ga ni' zoali'. Bugú'u

lequë' nöz lu yöl-la' raclen, cui bi yadzj quequë'. ¹⁴ Bsëdi böchi' lza'ru' lúnteczë' le nac dxi'a, bi lunödzjë' quegac nup bi ryadzj quegac, quië gac bë' cni le nacquë' queë' Cristo.

Pablo rugapë' Dios bunách queë' Cristo

¹⁵ Tu'gáp Dios li' yúgu'të nup nacua'len neda'. Bgap Dios nup ni' nadxi'igac rë'u le ta'yejlë' Dios. Le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios gaclen yúgu'tëli'. Ca' gac.

DIDZA' BSÖLĚ'Ě PABLO QUEĚ' FILEMÓN

Pablo rugapě' Dios Filemón

¹ Neda', Pablo, dzagbi' neda' bi'i böchi'ru' Timoteo, ati' nadzuna' lidx guia le runa' xchině' Jesucristo, rugapa' Dios li', Filemón, nacu' bönni' nadxi'itu' len runu' xchině' Cristo ca runtu' netu'. ² Rugapa' Dios Apia, ngul quiu', nacnu zanru' réjlě'nu Cristo. Rugapa' Dios ca' zxi'nu', Arquipo, naci' queě' Jesucristo ca bönni' rijě' gdil-l, runbi' xchině' Lě' ca runtu' netu'. Lězca' rugapa' Dios bunách queě' Cristo tu'dubě' lu yu'u lidxu'. ³ Rnaba' lahuě' Xuzru' Dios lenca' lahuě' Xanru' Jesucristo, uzá' ladxě'ě queěli' len guně' ga soa dxi icj lădxi'dau'li'.

Ca runě' Filemón le réjlě'ě Cristo

⁴ Xclenu', rētecza'-ně' Dios queėru', len rajnéyteczda' li' cati' rulidza'-ně' Dios. ⁵ Cni runa' le rdxin quia' didza' ca nadxi'inu'-ně' Xanru' Jesús len réjlě'u Lě', len nadxi'inu' ca' yúgu'tě bunách chnubijě' quizi queě'. ⁶ Rnaba' lahuě' Dios guně' ga guntsca dxin lban runu' ca nac le réjlě'u Cristo, quiě luzí' xbey nup nacuá' ni' yúgu'tě le nac dxi'a, le ruzá' ladxě'ě queėru' Jesucristo. ⁷ Rudzijda' len ruzí' zxōna' le nadxi'icnu'-ně' böchi'ru', len benu' li', böcha'a, ga guluhuóac lădxi'gac bunách ta'yejlě' Cristo.

Ral-la' unít lahuě'-bi' Filemón Onésimo, bi'i nada'u queě'

⁸ Qui lě ni na', zal-la' dē lu na'a le naca' gbaz nasölě'ě Cristo gna bé'ida' li' ca ral-la' gunu' ⁹ ni ráta'yua' lau' len yöl-la' nadxí'i, neda' ni chnaca' bönni' gul len yu'a lidx guia le runa' xchině' Jesucristo. ¹⁰ Ráta'yua' lau' uláz queěbi' Onésimo, bi'i na' bena' ga böacbi' queě' Cristo, len qui lě ni na' naci' ca zxi'ncza' ga ni nadzuna' lidx guia.

¹¹ Bi'i ni, zi'al cutu gucbi' lsaca' quiu', san na'a naci' lsaca' quiu' li' lenca' quia' neda'. ¹² Bi'i ni rusöla'a-bi' ga zu'. Na'a, ben ba la'n lěbi' ca néda'cza' runu' ba la'n, le nadxi'ida'-bi'. ¹³ Gu'nda' ugá'nlenbi' neda' ni, quiě uláz quiu' gunbi' xchina' tsal ni yu'a lidx guia le runa' lban qui didza' dxi'a ¹⁴ san cutu bi' rē'nda' guna' le cutu nac didza' quiu', cui guna' bayúdx gáclenu' neda', san huac gáclenu' neda' le rē'ncznu' ca'. ¹⁵ Nazx ca' qui lě ni na' buza'bi' ga zu' Onésimo tu chi'idau' quiě udxinbi' tsaz ga zu'. ¹⁶ Na'a, cutur gacbi' quiu' ca bi'i nada'u, san gacbi' quiu' ca bi'i böchi'czu', naci' bi'i böchi'ru' réjlě'bi' Cristo, len nadxi'iru'-bi'. Naci' cni quia' neda', ati' ral-la'

gacrbi' ca' cni quiu', clëgz ca böchi' lza'u, san lëzca' ca bi'i böchu'u réjlë'bi' Xanru' Jesucristo.

¹⁷ Qui lë ni na', chqui' nunu' neda' tuz, ben ba la'n lëbi' ca néda'cza' runu' ba la'n. ¹⁸ Chqui' bi zxguia' benbi' quiu' o chqui' bi rál-la'bi' quiu', gnatëz neda' ral-la'a. ¹⁹ Neda', Pablo, len na'cza' ruzuja' quiu' lu guich lë ni: Néda'cza' quizzja' bi rál-la'bi', len clëg gyëpa' li': Lëzca' ral-lu'u quia' yúgu'të le dë quiu' le bena' neda' ga napu' yöl-la' na'bán gdu. ²⁰ Ca' gac, böcha'a. Chqui' dë le uzi'a xbau' le náquiru' queë' Xanru', ben lë na' chgúta'yua' lau' le naca' böchu'u réjlë'a Cristo, ati' cni gunu' ga huöac ladxa'a.

²¹ Ruzuja' quiu' lu guich ni, le ruzxöni ladxa'a li', gunu' ca rna xtidza'a, len nözda' gunu' yelati' ca lë na' chgúta'yua' lau'. ²² Lëzca' rnaba' lau' upa'u quia' ga soa' lu yu'u lidxu', le runa' löz uruja' lidx guia ni, ati' guida' ga zoali' le rulidzli'-në' Dios rnabli' neda' lahuë'.

Pablo ruzujë' lu guich le rugáp Dios Filemón

²³ Rugapë' Dios li' Epafra, yú'ulenë' neda' tsazxön lidx guia ni le runë' xchinë' Jesucristo. ²⁴ Lëzca' tu'gapë' Dios li' Marcos len Aristarco, len Demas len Lucas, bönni' ni túnlenë' neda' tsazxön dxin queë' Cristo.

²⁵ Rnaba' lahuë' Xanru' Jesucristo uzá' ladxë'ë queëli'. Ca' gac.

DIDZA' RUZEJNI'I BUNÁCH HEBREO

Dios bē'lenē' rē'u didza' lu ru'ē Zxi'nczē'

¹ Zian lzu len zian ca benē' Dios, bē'lenē' xuz xtau'ru' didza' dza ni'tē lu rú'aque' bōnni' glu'ē didza' uláz queē'. ² Na'a, ga ruúdx xtidzē'ē, dza ni zoaru' na'a, Dios bē'lenē' rē'u didza' lu ru'ē Zxi'nczē'. Dios buzóē' Lē' quiē gaqui queē' Zxi'nē' yúgu'tē le naqui queē' Lē', ati' lu nē'ē Zxi'nē' na', Dios benē' yōdzlyú ni. ³ Zxi'nē' na' naquē' ca tu le rgu'u yení' qui yōl-la' yení' queē' Dios, len ca naquē' Zxi'nē' ruluí' lahui gdu ca naquē' Dioscz. Runczē' ga nacza'tecz yúgu'tē, rugunē' dxin didza' ru'ē len yōl-la' huac queē'. Catí' budx benē' le ruún rē'u dxi'a ca nac dul-la' nabága'ru', yajchō'ē cuit lē'ē yubél Dios, Nu rō' rna bē' xtsa'tēr.

Zxi'nē' Dios náctērē' blau ca yugu' gbaz la'y

⁴ Zxi'nē' Dios náctērē' blau ca yugu' gbaz la'y queē' Dios, le nactēr blau le lē', lē na' Dios glu'ē Lē' le naquē' Zxi'nczē', ca laquē' gbaz la'y queē' na'. ⁵ Dios gatga gudxē' tuē' gbaz la'y queē' ca na' gudxē' Zxi'nē', gnē':

Zxi'na' nacu',

Buzóa' Li' na'a.

Gatga bē'ē didza' queē' tuē' gbaz la'y ca na' bē'ē didza' queē' Zxi'nē', gnē':

Gaca' Xuzē',

Ati' Lē' gaquē' Zxi'na'.

⁶ Lēzca' cni, cati' Dios buzóē' Bi'i queēcžē' lu yōdzlyú ni, gnē': La'yíj lādxi'quē' Lē' yúgu'tē gbaz la'y queē' Dios.

⁷ Ca nacquē' gbaz la'y queē', rna:

Lē' runē' ga nacquē' ca bō' reycj gbaz la'y queē',

Ati' gbaz la'y tunquē' xchinē', runē' ga nacquē' ca gui'.

⁸ Na'a, ca nacczē' Zxi'nē', rnē':

Ga rō'u rna bē'u, gna bē'teczu', Dios.

Tsahui' nac ca rna bē'u.

⁹ Nadxi'inu' le nac tsahui', len clēg le cunác.

Qui lē ni na' Dios budödē' lu na'u yōl-la' uná bē',

Len benē' ga ruzí'tēru' Li' xbey yōl-la' uná bē'

Ca le tu'zí' xbey lza'u.

¹⁰ Lēzca' cni rnē':

Li', Xan, cati' gzu lau, benu' yōdzlyú,

Len lu na'zu' buzú' luzxbá.

¹¹ Huadód quegac, san Li', tsaz gdi'u.

Yúgu'tē gtēbgac ca rtēb lari',

¹² Len ca lari' utubcu' lei, len utsa'cu' lei,

San Li', gatga utsá' cuinu'

Len gatga ggulu'.

¹³ Dios gatga gudxë' tuë' gbaz la'y queë' ca gudxë' Zxi'në', gnë': Grö' cuít lë'a yubél

Cati' gunra' ga luzechu zxibgac lau'

Nup cuta'le'i Li' dxi'a.

¹⁴ Yúgu'të gbaz la'y queë' Dios nacque' bö' huen dxin queë' Dios, nasölë'ë lequë' lácenë' nup ni nulagac.

2

Cutu ral-la' uca'nru' ca'z yöl-la' ruslá

¹ Qui lë ni na', szxönitër ral-la' güi' lácxi'ru' le chbyöniru', cui gac chop lácxi'ru'. ² Guc bë' nac gdu'të li didza' na', dza ni'të bdxin lu na'quë' gbaz la'y queë' Dios, ati' yúgu'të nup guladöd bë'i ca rna bë' didza' na' len cutu glun ca rna didza' na', Dios benë' lequë' zxguia' ca na' rajlöz le glunë'. ³ Lëzca' cni cutu ca' ularu' rë'u lu zxguia' na' chqui' uca'nru' ca'z yöl-la' ruslá ni, lë na' benë' lban qui zi'al Lëczë' Xanru', ati' nup gulayöni Lë' gululu'i rë'u nac gdu'të li. ⁴ Lëzca' cni Dioscz benë' tsazxön lequë' lna' lau, le benë' le nacgac bë' len le tun ga rubániru', len yugu' yöl-la' huac zxön. Gdisië' ca' quequë' yugu' le runödzejë' Dios Bö' La'y tsca gu'ncznë' Dios.

Dios benë' ga böaquë' Jesús gdu ca nacru' rë'u

⁵ Dios cutu budödë' lu na'quë' gbaz la'y queë' yödzyú zi'a za', lë na' rui'ru' didza' qui. ⁶ Na'a, ca nac lë ni, nayúj lu guich la'y didza' bë' nu run lna' lau, rna:

Dios, rubántsquida' le rui' lácxi'cu' bunách.

Rubántsquida' le ráclenu' lequë'.

⁷ Yelati'z cuidi' ca yugu' gbaz la'y quiu' benu' lequë'.

Buzú' quequë' yöl-la' zxön len yöl-la' run ba la'n

Len budödu' lu na'quë' yúgu'të le benu' Li'.

⁸ Yúgu'të budödu' lu na'quë' quië la'ná bé'inë' lei.

Nayúj lu guich la'y lë na', rna: "Budödu' lu na'quë' yúgu'të." Cutu bi buca'në' le cutu budödë' lu na'quë', san ga rdxintë na'a dza, cutu rlé'iru' yu'u lu na'quë' yúgu'të. ⁹ Ráquibe'iru' bi guc queë' Jesús. Tu chi'z, Dios benë' ga böaquë' yelati'z cuidi' ca yugu' gbaz la'y queë', böaquë' bunách quië gutië', gzxaca' gdi'ë Jesús lu yöl-la' gut uláz quegac yúgu'të bunách, le buzá' ladxë'ë queëru' cni Dios. Le benë' cni Jesús, Dios benë' ga rata' queë' yöl-la' yení len yöl-la' run ba la'n.

¹⁰ Dios benë' yúgu'të le rlé'iru' len runë' ga nacza'tecz. Dios benë' ca ral-la' gunë' cati' benë' ga nac bë' naquë' gdu Cristo ni'a qui le gzxaca' gdi'ë. Cni benë' Dios queë' Cristo, Nu bdel-li' yöl-la' ruslá quië gac gchë'ë bunách zian yehua' yubá queë'.

¹¹ Ruúnë' dxi'a bunách quië laqui quizi queë' Dios. Nup na'

ruúnë' Cristo dxi'a, tuzë' naquë' Xuzquë' len Xuzczë'. Qui lë ni na', cutu ca' rutui'në' Zxi'në' Dios, rnë' nacquë' böchi' lzë'ë.

¹² Ca nac lë ni nayúj lu guich la'y, rna:

Quíxjõi'da' böchi' lza'a ca nacu' Li', Dios.

Gatsj lahui'l bunách tu'dúb quiu',

Gul-la' quiu' yöl-la' ba.

¹³ Lëzca' cni rnë':

Uzxöni ladxa'a-në' Dios.

Ga yubl nayúj, rnë':

Gul-yutsca' neda' len yugu' zxi'në',

Nup na' Dios bennë' quia'.

¹⁴ Qui lë ni na', le náquicnë' bëla' len rön yugu' zxi'në' na', lëzca' cni Cristo ben cuinë' ca nacquë', böáquinë' bëla' len rön. Cni benë' quië guc gutië' len cni guc busnitië' yöl-la' huac uná bë' qui tu' xöhui', nu na' dë lu në'i gdödi bunách. ¹⁵ Cni benë' Cristo quië guc busanë' yúgu'të nup glac ca bönni' nadá'ugac tsal ni nacuá' nabangac, le gladxi yöl-la' gut. ¹⁶ Nac bë' cutu benë' cni quië gáclenë' yugu' gbaz la'y queë' Dios, san quië gúclenë' yugu' zxi'n xsoë' Abraham. ¹⁷ Qui lë ni na', ben bayúdx böaquë' Cristo gdu ca nacquë' böchi' lzë'ë na', quië gaquë' lahuë' Dios tu bxuz blau, runë' ca rnë' len ruhuechi' ladxë'ë bunách, lenca' quië gunë' le gun ga gata' lu në'ë ugüë' dul-la' nabága'gac bunách. ¹⁸ Na'a, le gzxaca' gdi'ë Lëczë' Cristo, ati' gzxì' bë' Lë' tu' xöhui', qui lë ni na' napë' yöl-la' huac gáclenë' nup ni, rzi' bë' lequë' tu' xöhui'.

3

Jesús náctërë' blau ca Moisés

¹ Qui lë ni na', böchi' lza'adau', lbi'ili' na' nacli' quizi queë' Dios le bulidzë' lbi'ili' Dios, gul-yú dxi'a ca naquë' Jesucristo. Naquë' gbaz nasölë'ë Dios lenca' bxuz blau qui le nazí' lu na'ru'. ² Jesús ni runë' ca rna xtidzë'ë Dios, Nu na' buzóa Lë' xlatjë', ca na' benë' ca' Moisés, benë' ca rna xtidzë'ë Dios laugac yúgu'të bunách queë' Dios. ³ Náctërë' blau Jesús ca Moisés, quië gac queë' yöl-la' ba, ca na' nacrë' blau bönni' naqui queë' tu yu'u ca nac huen dxin zoë' lu yu'u na'. ⁴ Yúgu'të yu'u, zoa nu ben lei, san Dios naquë' Nu ben yúgu'të le rlé'iru'. ⁵ Le nactë Moisés benë' ca rna xtidzë'ë Dios laugac bunách queë' Dios, guquë' ca bönni' huen dxin, len benë' lna' lau qui didza' ral-la' gu'ë Dios, ⁶ san Cristo runë' ca rna xtidzë'ë Dios, len naquë' Zxi'nczë', nacuá' lu në'ë bunách queë' Dios. Rë'u ni, nacro' bunách na' queë' Dios chqui' gacro' tsutsu ga gdxinr dza udx, gacro' tsutsu ca rdip ládi'ru' lenca' ca rudzí jilenru' lë na' runru' löz.

Dë latj ga luzí' ládi'gac bunách queë' Dios

⁷ Qui lë ni na', nayúj lu guich ca rnë' Dios Bõ' La'y, rna:
Na'a, chqui' ryõnili' didza' ru'ë Dios,

⁸ Cutu gacli' zid lu icj lãdxi'dau'li'
Ca na' glac nup ni' guladá'baga' Dios
Cati' ni' gulazí' bẽ' Lẽ' lu latj ca'z.

⁹ Ni' gulazí' bẽ'ë neda' xuz xtau'li'
Zal-la' gulalẽ'inẽ' le bena' gdu ca choa' iz.

¹⁰ Qui lë ni na' gleyda' bunách dza ni'
Len gnia': "Ta'chíxitecznẽ' ca ta'zá' lãdxi'quẽ'.

Cutu tẽ'nnẽ' la'nõznẽ' le rẽ'nda' lunẽ'."

¹¹ Qui lë ni na' gleyda' lequẽ' len bena' tsutsu xtidza'a, gnia':
"Cutu la'yaziẽ' ga luzí' lãdxi'quẽ' tsazxõn len neda'."

¹² Gul-gún chi'i cuinli', bõchi' lza'adau', cui gacli' curejlẽ'
xõhui' nituli' lbi'ili', len cui usanli'-nẽ' Dios ban. ¹³ Na'a,
gul-zejni'i tuli' yetuli' yúgu'tẽ dza, tsal ni nac dza ni zoaru'
na'a, cui si' ye'i lbi'ili' le nac dul-la', len cui gacli' zid lu icj
lãdxi'dau'li' nituli' lbi'ili'. ¹⁴ Yúgu'tẽru' gunru' tsazxõn Cristo
chqui' gacru' tsutsu ga gdxinr dza udx, ca na' gzu lau rdip
lãdxi'ru'.

¹⁵ Cni ral-la' gunru' tsal ni rna:
Na'a, chqui' ryõnili' chi'ë Dios,
Cutu gacli' zid lu icj lãdxi'dau'li',
Ca na' glac nup ni' guladá'baga' Dios.

¹⁶ ¿Nupx na' gulayõni xtidzẽ'ë Dios len guladá'baga' Lẽ'? Glun
cni yúgu'tẽ nup ni' bubijẽ' lequẽ' luyú Egipto Moisés. ¹⁷ ¿Nupx
na' gleyne' Dios gdu ca choa' iz? Glac nup ni' glun dul-la', ati'
glat lu latj ca'z. ¹⁸ ¿Nupx ni' benẽ' tsutsu xtidzẽ'ë Dios, gnẽ'
cutu la'yaziẽ' ga luzí' lãdxi'quẽ' tsazxõn len Lẽ'? Glac nup ni'
cutu glun ca rna xtidzẽ'ë Dios. ¹⁹ Na'a, ráquibe'iru' cutu guc
la'yaziẽ' le cutu gulayejlẽ'ë Dios.

4

¹ Na'a, tsal ni nagá'n queẽru' le gzxí' lu nẽ'ë Dios quiẽ gac
tsazru' latj queẽ' ga uzí' lãdxi'ru', ral-la' gãdxiru' qui nadxi
unitli' latj tsazli' ni'. ² Byõniru' rẽ'u didza' dxi'a ca na'
gulayõnnẽ' lequẽ', san lequẽ' cutu guluzi'ë xbey didza' na'
gulayõnnẽ', le cutu gulayejlẽ'ë Dios cati' gulayõnnẽ' lei. ³ Rẽ'u
ni réjlẽ'ru' Dios, ati' tsazru' latj queẽ' ga uzí' lãdxi'ru'. Rac ca
na' gnẽ' Dios:

Qui lë ni na' gleyda' lequẽ'

Len bena' tsutsu xtidza'a, gnia':

Cutu la'yaziẽ' ga luzí' lãdxi'quẽ' tsazxõn len neda'.

Dẽ latj tsazru' ga uzí' lãdxi'lenru'-nẽ' Dios, zal-la' budx benẽ'
xchinẽ' dza ni'tẽ Dios cati' ni' benẽ' yõdzlyú ni len chruzí'
ladxẽ'ë. ⁴ Nayúj lu guich la'y ga rui' didza' ca nac qui dza
bugádx, rna: "Buzí' ladxẽ'ë Dios dza bugádx yugu' lu dxin

benë'." ⁵ Ga yubl rna: "Cutu la'yazië' ga luzí' ládxi'quë' tsazxön len neda'." ⁶ Nup ni', zi'al gulayöni didza' dxi'a, cutu gulayáz ni' le cutu glun ca rna xtidzë'ë Dios. Qui lë ni na', ral-la' la'yáz ni' bunách yubl. ⁷ Qui lë ni na' ca', Dios bulu'ë tu dza yubl, gnë': "Na'a dza." Cni nac, cati' chgdöd iz zian, bë'ë didza' Dios lu ru'ë David, ca na' nayúj lu guich la'y, rna:

Na'a dza, chqui' ryönili' didza' ru'ë Dios,

Cutu gacli' zid lu icj ládxi'dau'li'.

⁸ La'naru' benë' Josué ga guluzí' ládxi'quë', cutu bë'ë didza' Dios gdöd ni' qui yetúr dza cati' nu uzí' ládxi'len Lë'. ⁹ Qui lë ni na', nagá'n quegac bunách queë' Dios latj la'dél-li'në' ga luzí' ládxi'quë'. ¹⁰ Nup la'yáz ga luzí' ládxi'gac tsazxön len Dios, luzí' ládxi'quë' lu dxin tunë', ca na' buzí' ladxë'ë Dios yugu' lu dxin benë' Lë'. ¹¹ Qui lë ni na', ral-la' güi' ládxi'ru' tsazru' ga ni' uzí' ládxi'lenru'-në' Dios. Cutu ral-la' tá'baga'ru' xtidzë'ë ca na' glun nup ni' cutu gulayejlë' Dios, len cutu gulayáz ni'.

¹² Bancz nac xtidzë'ë Dios len napcz yöl-la' huac. Rchugur ga rë' ca guia tuchi' natuchi' grop rui'i. Rchugu rdxin ga ta'dzág bö' nacczru' len le zoa lu icj ládxi'dau'ru', lenca' röxj ga rdxintë lu dxit lu bin. Run ga nac bë' le rbequi icjru' len le rza' ládxi'ru'. ¹³ Cutu bi gac ucáchi'ru' ga cugác glé'inë' lei Dios. Yúgu'të le nunczë' Dios nalá' lahui len narúj ga lna' lahuë' Dios. Lahuë' Lë' run bayúdx quíxjö'ru' le nunru'.

Jesús naquë' bxuz blau, náctë'rë' zxön

¹⁴ Zoa queëru' tu bxuz blau, náctë'rë' zxön, Nu na' gdöd ni' yehua' yubá, Jesús, Zxi'në' Dios. Qui lë ni na' ral-la' uga'nru' tsutsu ca nac le nazí' lu na'ru'. ¹⁵ Zoa queëru' tu bxuz blau, Nu gac huechi' ladxí' rë'u ca nacgac le rac queëru', le gzxi' bë' Lëczë' tu' xöhui' gdu'të ca na' rzi' bë' rë'u tu' xöhui' na', san cutu bi dul-la' benë' Lë'. ¹⁶ Qui lë ni na', gdu ládxi'ru' ral-la' gbíga'ru' gal-la' ga rö'ë rna bë'ë Dios, Nu ruzá' ladxí' queëru', gnabru' lahuë' huechi' ladxë'ë rë'u len uzá' ladxë'ë queëru', gáclenë' rë'u cati' bi rac queëru'.

5

¹ Dios rböczë' núti'tëz bxuz blau ladj bunách, len ruzóë' lë' gunë' uláz quegac bunách yugu' le runë' lahuë' Dios, len cu'ë lahuë' Dios yugu' le tu'nödzj bunách len yugu' böa' bëdx tu'dödcde'-ba' lu bcugu la'y ni'a qui dul-la' nabága'quë'. ² Bxuz blau na', le rac queë' tuz ca rac quegac bunách, gac gaquë' zxön ladxí' len nup nacgac cunözi len nup ta'chixi ta'nigui. ³ Qui lë ni na', le naquë' bunáchz bxuz blau na', ni'a qui dul-la' nabága'czë' ral-la' cu'ë lahuë' Dios böa' bëdx na' tu'dödcde'-ba' lu bcugu la'y, ca na' runë' ca' ni'a qui dul-la' nabága'gac bunách.

⁴ Nutu nu gac gun cuini bxuz blau, san Dios rulidzè' nu ral-la' gac bxuz blau, ca na' bulidzè' Aarón. ⁵ Lèzca' cni gac queè' Cristo, cutu ben cuinè' bxuz blau, san Dios buzóè' Lè' ca bxuz blau. Ca nac lè ni, Dios gudxè' Lè':

Li' nacu' Zxi'na'.

Buzóa' Li' na'a.

⁶ Lèzca' cni gudxè' Lè' le nayúj ga yubl, gnè':

Li' nácteczu' bxuz,

Ca na' guquè' bxuz Melquisedec.

⁷ Cristo, cati' ni' zoaczè' yödzlyú ni, bulidzè' Dios len gúta'yuè' lahuè'. Grödxyé'è len grödxè' lahuè' Dios, Nu gac uslá Lè' lu yöl-la' gut, ati' Dios byönnè' Lè' le gúdxinè' Lè' gdu ladxè'è.

⁸ Zal-la' guquè' Zxi'nè' Dios, bzèdè' gunè' ca rna xtidzè'è Dios le glac queè' le gzxaca' gdi'è. ⁹ Cati' chguquè' Cristo gdu ca ral-la' gaquè' bxuz blau, Dios benè' Lè' Nu ruslá tsaz yúgu'tè nup tun ca rna xtidzè'è. ¹⁰ Ni'r Dios buzóè' Lè' naquè' bxuz blau ca na' guquè' bxuz blau Melquisedec.

Zoa banádx queëru' hueycjru' tá'baga'ru'-nè' Cristo

¹¹ Ca nac lè ni, zian le ral-la' güilentu' lbi'ili' didza', le nac baníg quíxjöi'tu' lbi'ili', le curéjni'nili'. ¹² Chgdöd dza ral-la' gac usèdili' bunách xtidzè'è Dios, le chbyönili' xtsey, san rquínili' nu quixjöi' lbi'ili' leyúbl yugu' le cunác baníg nazí' lu në'i nu zi'a rejle'. Naga'nli' ca bi'i huè'ndau' ta'quínibi' nidxi' len clèg la' huagu tsutsu. ¹³ Yúgu'tè bönni' naquincnè' nu usèdi lequè' lè na' cunác baníg, nacquè' ca bi'idau' ti'jbi' nidxi'. Cutu nazèdquè' ca rajlöz le nac tsahui'. ¹⁴ La' huagu tsutsu tu'zì' xbey nup chnalgac, nup na' gac láquibe'i le nac dxi'a len le cunác dxi'a, le nugunquè' dxin yöl-la' rejni'i quequè'.

6

¹ Qui lè ni na', cutu ral-la' usèdteczru' yugu' zxba bzèdru' cati' zi'a gzu lau ryöniru' ca nac queè' Cristo. Ral-la' nör-ru' quiè gacru' gdu bunách queè' Cristo. Cutu naquín usèdru' leyúbl yugu' zxba cunác baníg ca ral-la' ubí'i ládxi'ru' len ca cutur gunru' le cunác, len ca ral-la' tséjlè'ru'-nè' Dios, ² len ca nac zxba qui le rdilru' nis, len ca rxoa na'ru' bunách ta'yejlè' Cristo, len ca ral-la' lubán nup natgac, lenca' ca gunè' Dios, gchuguè' quegac bunách tua'dö', chqui' chnazèdru' yúgu'tè lè ni. ³ Cni gunru' chqui' gunnè' rè'u latj Dios.

⁴⁻⁶ ¿Naru' huactsa gunru' ga lubí'i ládxi'gac leyúbl nup tu'huéycj ta'dá'baga' Dios? Chqui' bdxin quequè' yení' queè' Dios, len guluzi'è xbey le runödzjè' Dios zoè' yehua' yubá, len glaquè' tuz len Dios Bö' La'y, len chqui' guluzi'è xbey didza' dxi'a queè' Dios len yöl-la' huac qui dza zi'a za', len chqui' ni'r tu'huéycj ta'dá'baga' Dios, cutu ca' gac nu gun ga lubí'i

ládxi'gac leyúbl, le gac tsca ludě'ě leyúbl lě'i yag cruz Zxi'ně' Dios len luně' tsca lutitjě' Lě' lahui' laugac bunách. ⁷ Nup tun cni nacgac ca yu na' ruzí' xbey nis guiöj le rbix lahui zian lzu. Chqui' yu na' runödzej le tu'zí' xbey nup ta'n yu na', rdzag ladxě'ě lei Dios, ⁸ san chqui' ruzóaz lba yötsi' len běscá' yu na', nac ditj len nabía dö', len nac quiě nu uzegui' lei.

Le runru' löz le run ga nacru' tsutsu

⁹ Zal-la' rui'tu' cni didza', lbi'ili' na' nadxi'itu', ráquitu' ruzi'li' xbey le nacgacr dxi'a, le tu'zí' xbey nup nulagac. ¹⁰ Dios naquě' tsahui' len cutu gal ladxě'ě dxin dxi'a benli' len yugu' le benli' le nadxi'ili' Lě', gúclenli' nup náquigac quizi queě' Dios len runli' xchingac. ¹¹ Na'a, rě'nit'u' gúi' ládxi'li' tu tuli' gunli' cni ga gdxinr dza udx, quiě gata' gdu queěli' lě na' runli' löz. ¹² Rě'nit'u' cugacli' zxhuěd, san gunli' ca tun nup ta'yejlě' Dios len ta'böz zxön ladxí', ati' gdél-li'li' yugu' le gzxi' lu ně'ě Dios gunnē' queėru'.

¹³ Cni gac, le beně' tsutsu xtidzě'ě Dios cati' gzxi' lu ně'ě bi gunnē' queě' Abraham. Le cutu zoa nu nacr blau ca Dios, qui lě ni na' gney cuině', cati' ni' beně' tsutsu xtidzě'ě. ¹⁴ Cni gně' Dios: "Le nactě guna' ga gac dxi'a quiu', len guna' ga la'yántscabi' zxi'n xsu'." ¹⁵ Glözě' zxön ladxí' Abraham, ati' bdél-li'ně' le gzxi' lu ně'ě Dios gunnē' queě'. ¹⁶ Cati' runě' tsutsu xtidzě'ě bönni', rneyně' nu nactěr blau ca lě', ati' lě ni ruzóa dxiz yúgu'tě didza' bizxj, le nuně' tsutsu xtidzě'ě. ¹⁷ Qui lě ni na' beně' tsutsu le gzxi' lu ně'ě Dios guně', gney cuině', le gu'nně' ului'ině' nup luzí' xbey le gzxi' lu ně'ě unödzej' quequě', nactsca löz len tsaz nac le nuzóa lahuě' guně'. ¹⁸ Le gzxi' lu ně'ě Dios len le beně' tsutsu, chop ni gatga gdza'gac, len ca nac quegac chop ni, cutu gac si' yě'ě Dios. Cni beně' Dios quiě gactsca löz queėru' tu le hui' zxön rě'u. Ruzxöni ládxi'ru' Lě' gdél-li'ru' lě na' runru' löz le nuzóě' queėru'. ¹⁹ Lě na' runru' löz ruzoatecz tsutsu icj ládxi'dau'ru', len nac ca tu du guia ruzóa dxiz barco. Lě na' runru' löz run chi'ě ni'a queėru' Cristo ga ni' zoě' Dios yehua' yubá, le nadxín lu latj la'y na' zoa cudzi'l lari' nal-la' lu gdau' zoa ni' yehua' yubá. ²⁰ Ga ni' zoě' Dios, gyaziě' Jesús uláz queėru' ca Nu rnör lauru', ati' Dios nuzóě' Lě' naquě' tsaz bxuz blau ca na' guquě' bxuz blau Melquisedec.

7

Jesús naquě' bxuz blau ca guquě' Melquisedec

¹ Melquisedec guquě' bönni' rna bě'ě lu yödz Salem, lenca' bxuz queě' Dios, náctěrě' blau. Cati' zuzě'ě Abraham, zuhuöjě' gdöd guc gdil-l cati' buxijě' bönni' ta'ná bě'ě, brujě'

Melquisedec na', yajtsaguë' Abraham len gnabnë' Dios gun la'yë' Abraham. ² Abraham bë'ë queë' tu cuia tsa tu chi cuia qui yúgu'të le bdél-li'në' lu gdil-l na'. Ca lë' Melquisedec na' rna lu didza' xidza': "Bönni' Uná Bë' Tsahui'", len naquë' ca' Bönni' rna bë'ë lu yödz Salem, le rna lu didza' xidza': "Bönni' Uná Bë' Rbequi Dxië'." ³ Cutu zoa lu guich le rna gulacu'ë xuz xnë'ë, o xuz xtau'huë', len cutu nayúj dza guljë' o dza gutië', san naquë' ca naquë' Zxi'në' Dios le naquë' tsaz bxuz blau.

⁴ Gul-yutsca' na'a, ca na' guquë' zxön Melquisedec na', le bë'ë queë' lëczë' xuzru' Abraham tu cuia tsa tu chi cuia qui lë na' glijë' lu na'quë' bönni' ta'ná bë'ë ni' buxicjë' lu gdil-l. ⁵ Lu zxba queë' Moisés, Dios rna bé'inë' yugu' xxi'n xsoë' Leví, nup nacgac bxuz, la'zi'ë tu cuia tsa tu chi cuia qui le ta'zí' bunách Israel, zal-la' nacgac di'a dza quequë', le naquë' yúgu'të' xxi'n xsoë' Abraham. ⁶ Melquisedec na' cutu naquë' di'a dza quequë', san gzxi'ë tu cuia tsa tu chi cuia lu në'ë Abraham, nu na' bdel-li' yugu' le gzxi' lu në'ë Dios gunnë' queë'. Lëzca' Melquisedec na' gnabnë' Dios gun la'yë' Abraham ⁷ ati' nutu nu gac tá'baga'lë na' rna: "Nu nadel-li'r lahuë' Dios rnabi Dios gun la'yë' nu nacr cuidi'z." ⁸ Na'a, dza ni zoaru' na'a, nup ta'zí' tu cuia tsa tu chi cuia lu na'gac bunách nacgac ca' bunách tatz, san Melquisedec na', zoa le run lna' lau queë', rna zoë' nabanë'. ⁹ Na'a, huac gnaru' queë' Leví len quegac xxi'n xsoë', nup na' ta'zí' tu cuia tsa tu chi cuia lu na'gac bunách, lëzca' gulaguizxjë' tu cuia tsa tu chi cuia cati' ni' Melquisedec na' gzxi'ë tu cuia tsa tu chi cuia lu në'ë Abraham, xuz gul gdöd quequë'. ¹⁰ Cni nac, le huac gnaru' Abraham ni' nu'ë lë'ë Leví len yugu' xxi'n xsoë' cati' ni' yajtsaguë' lë' Melquisedec, le cunaljcdë'.

¹¹ Ta'zí' zxba gna bë'ë Moisés bunách Israel lu na'gac bxuz, nup nacgac xxi'n xsoë' Leví ga nababë' ca' Aarón, bxuz blau. Na'a, la'naru' guc luhuöac gdu tsahui' bunách lahuë' Dios le tun ca rna bë' zxba queë' Moisés, cutu ben bayúdx soa yetú bxuz ca guquë' Melquisedec len clëg ca guquë' Aarón. ¹² Chqui' rutsé'ë Dios ca ral-la' gaquë' bxuz, run bayúdx utsé'ë ca' ca nac zxba queë'. ¹³ Xanru', Nu na' nayúj lu guich ca nac queë' yugu' lë ni, nababë' yetúr cö' xxi'n xsoë' Israel ca le nababë' Leví na', len qui cö' xxi'n xsoë' ga nababë' Xanru', nutu nu guc bxuz lahuë' Dios. ¹⁴ Nac cni le nac bë' guljë' Xanru' lu cö' di'a dza queë' Judá, ati' Moisés cutu bë'ë didza' queë' Judá na' cati' bë'ë didza' quegac nup ral-la' lac bxuz.

¹⁵ Nactër bë' lë ni ni'a qui le rac na'a. Ca na' guquë' bxuz Melquisedec, chbuluí' lahuë' yeturë' bxuz, Jesús. ¹⁶ Bönni' ni, cutu guquë' bxuz le rna bë' zxba ca ral-la' lac di'a dza queë',

san naquë' bxuz le napë' yöl-la' huac qui yöl-la' na'bán le gatga udx. ¹⁷ Nayúj lu guich la'y le run lna' lau queë', rna:

Tsaz nacu' bxuz

Ca na' guquë' bxuz Melquisedec.

¹⁸ Na'a, nadúa zxba gul ni', le cutu gdap yöl-la' huac uná bë', len cutu bi guc gun. ¹⁹ Zxba queë' Moisés na' cutu guc un gdu tsahui' bunách. Na'a, chgyu'u tu le runru' löz le nacr dxi'a, le run ga gac gbíga'ru' gal-la' ga zoë' Dios.

²⁰ Cati' benë' Dios ga naquë' bxuz Jesús, benë' tsutsu xtidzë'ë. ²¹ Cutu benë' tsutsu xtidzë'ë Dios cati' bucu'ë bunách ni' ca bxuz, san cati' benë' ga naquë' bxuz Jesús, benë' tsutsu xtidzë'ë, gnë':

Bena' tsutsu xtidza'a neda', Xanu', gnia':

“Cutu utsá'a ca guna'.

Tsaz nacu' bxuz

Ca na' guquë' bxuz Melquisedec.”

²² Qui lë ni na', Cristo naquë' Nu run ga nac löz didza' rucá'n tsahui' le nacr dxi'a ca lë na' guc zi'al. ²³ Yugu' bxuz ni', bönni' zian glaquë', le cutu guc luga'në' ni le glatië', ²⁴ san le zóateczë' Jesús, tsaz naquë' bxuz len cutu gac nu huaz xlatjë' gac bxuz.

²⁵ Qui lë ni na', tsaz gac uslë' nup ta'biga' gal-la' ga zoë' Dios, tu'gún dxin Lë', le zóateczë' nabanë' rnë' dxi'a uláz quequë' lahuë' Dios.

²⁶ Ben bayúdx soa queëru' tu bxuz blau cni. Naquë' la'y, len gdu dxi'a, len cutu dzaguë' bunách dul-la', san náctërë' blau ca yúgu'të le nacuá' ni' yehua' yubá. ²⁷ Jesús ni, cutu naquë' ca yugu' bxuz blau yödzlyú ni, le ben bayúdx yugu' dza gulagu'ë rön lahuë' Dios, guludödcdë'-ba' böa' bëdx lahuë' Lë' ni'a qui dul-la' nabága'gacczë', ati' gdöd ni' glunë' cni ni'a qui dul-la' nabága'gac bunách. Na'a, Jesús, tsaz glu'ë rön lahuë' Dios, cati' ni' budöd cuinë' lahuë' Dios, bulaljë' xchönczë' ni'a qui dul-la' nabága'gac yúgu'të bunách. ²⁸ Lu zxba queë' Moisés nacgac bxuz bunách cunacgac gdu dxi'a, san gdöd bdxin ni zxba queë' Moisés, Dios benë' tsutsu xtidzë'ë, benë' ga naquë' bxuz blau Zxi'nczë', le naquë' gdu dxi'a ca ral-la' gaquë' bxuz.

8

Jesús naquë' Bxuz Blau queëru'

¹ Na'a, ca rna lë na' zi'a gnia', nac cni: Zoa queëru' tu bxuz blau cni, Nu na' grö' cuit lë'ë yubél Dios ga ni' rö'ë, rna bë'ë yehua' yubá. ² Lë' runë' dxin ca bxuz blau lu latj nactër la'y, le nac gdau' nac gdutë, lë na' buchisë' Xanru', len clëg bunách.

³ Dios rucu'ë yúgu'të bxuz blau quië la'gu'ë lahuë' Dios yugu' le tu'nödzj bunách, lenca' xchöncba' böa' bëdx. Qui lë ni na' ben bayúdx soa ca' bi glu'ë Cristo lahuë' Dios. ⁴ La'naru' zoë' luyú ni, cutu ca' gaquë' bxuz, le nacuá'teczë' bxuz ni, nup

ta'gú'u lahuë' Dios yugu' le tu'nödzej bunách ca rna bë' zxba queë' Moisés. ⁵ Yugu' bxuz ni tunë' dxin qui tu le ruluí'z, len le nac ca bxin qui lë na' zoa yehua' yubá. Cni nac, le gudxtsquë' Moisés Dios cati' zi'a uchisë' yu'udau' na' náquini guid, gnë': "Byutsca', ben yúgu'të gdu ca nac lë na' bului'ida' li' lu gui'a ni'." ⁶ Na'a, bxuz blau queëru' ni runë' dxin qui le nactër lsaca', ati' ni'a qui le benë' Lë' zoa queëru' tu didza' rucá'n tsahui' le nactër lsaca' le rui' didza' qui le nactër lsaca' gzxi' lu në'ë Dios gata' queëru'.

⁷ La'naru' gdap gdu'të yöl-la' huac didza' na' rucá'n tsahui' gzoa zi'al, cutu ben bayúdx soa didza' buróp ni rucá'n tsahui'.

⁸ Na'a, Dios rulu'ë cutu glac gdu dxi'a bunách ni' cati' bë'ë didza' ca na' nayúj lu guich la'y, gnë':

Gul-yutsca', gnë' Xanru'. Za'c dza

Cati' uzóa' tu didza' cub ucá'n tsahui',

Le gúnlena' bunách Israel len bunách Judá.

⁹ Cutu gac ca guc didza' ni' rucá'n tsahui',

Lë na' bénlena' xuz xtau'quë',

Dza ni' gdel-la'a na'quë',

Bubija' lequë' luyú Egipto.

Le guluca'në' didza' quia' rucá'n tsahui',

Neda' buca'na' lequë', rnë' Xanru'.

¹⁰ Qui lë ni na', cni gac didza' ucá'n tsahui'

Gúnlena' bunách Israel

Töd yugu' dza ni', rnë' Xanru'.

Uchizia' icj ládxi'dau'quë' zxba quia'

Len uzuja' lei lu icj ládxi'dau'quë'.

Ni'r gaca' Dios quequë'

Ati' lequë' lacquë' bunách quia'.

¹¹ Cutu gun bayúdx nu usëdi lzë'i, gna:

Benbë'ë Xanru',

Le lumbë'ë neda' yúgu'të',

Ga su lau nu nac ca'z,

Ga gdxintë nu nac blau.

¹² Huechi' ladxa'a lequë',

Len unít lahua' le cunác tsahui' glunë',

Len cutur tsajneyda' dul-la' nabága'quë'.

¹³ Cati' ni' ru'ë didza' Dios qui tu didza' cub rucá'n tsahui',

nac le chbgul lë na' gzoa zi'al, ati' chzoa gdua lë na' nagúl len

chnac glas.

9

Latj la'y zoa luyú len latj la'y zoa yehua' yubá

¹ Na'a, didza' rucá'n tsahui' gzoa zi'al, dzaggac lei zxba ca ral-la' la'yíj ládxi'gac Dios bunách, ati' guc qui luyú ni latj la'y

bdzag lei. ² Cni nac latj la'y na' náquini guid. Lu latj na' dē lahuil, nazí' lei Latj La'y, gulacuá' le nua' gui' len bcugu la'y ga ni' gulagu'ē lahuē' Dios yugu' yōt xtildau'. ³ Cudzi'l le buróp lari' nal-la' lu yu'u na' zoa latj ni' nazí' lei, Latj Nactēr La'y, ⁴ ati' lu latj ni' gulacuá' tu bcugu náquini oro ga na' guluzégui'ē nōr, lenca' tu gui'n ga yu'u didza' rucá'n tsahui', len nacu gui'n na' oro, ati' lu gui'n na' gulacuá' zxíga'dau' na' náquini oro, nadzá'yōt xtildau' na' nazí' lei maná, lenca' xuyág queē' Aarón, lē na' bubō' zxuza' nē'i, lenca' yugu' guiōj blag na', nayúj láhuilgac didza' rucá'n tsahui'. ⁵⁻⁶ Lahui gui'n na' gulacuá' chop gbaz la'y náquicni oro, lēgac querubín qui latj ga buluí' lahuē' Dios, ati' guluzóa xilgac lahuil latj ga ni' glu'ē rōn bxuz blau ni'a qui dul-la'. Cni gulucu'ē yugu' lē ni. Cutu gac quíxjö'a na'a gdu ca nacgac lē ni.

Ta'yázteczē' bxuz lu latj zoa lahuil, tunē' ca nac dxin quequē' qui le ta'yíj lādxi'quē' Dios. ⁷ Lu latj buróp ni', tuzē' bxuz blau gyaziē' tu lzuz tu iz, len bi'ē rōn, le glu'ē lahuē' Dios ni'a qui dul-la' nabága'czē' lenca' ni'a qui dul-la' nabága'gac bunách, dul-la' glunē' le cutu gláquibe'inē'. ⁸ Cni ruzéjni'nē' rē'u Dios Bō' La'y, cutu ca' guc gdxinru' lahuē' Dioscz tsal ni' tu'gunē' dxin latj la'y na' zoa lahuil lu yu'u la'y na' náquini guid, le bdzag didza' rucá'n tsahui' gzoa zi'al. ⁹ Yugu' lē ni nac tu le ruluí'z le rac na'a dza. Yugu' le gulagu'ē lahuē' Dios len rōn quecha' bōa' bēdx na' guludōdcde'-ba' lahuē' Dios cutu guc luún gdu dxi'a icj lādxi'dau'quē' bōnni' ni' gulayíj lādxi'quē' Dios cni. ¹⁰ Yugu' lē ni glui' didza' quegacz le gli'j glahuē', len ca ral-la' la'gui' b cuinquē', len quegac zxba ca ral-la' gac qui gdu ca nayá' nabinquē'. Yugu' lē ni buzóē' quequē' Dios ga bdxintē dza ral-la' utsē'ē yúgu'tē.

¹¹ Na'a, chduluí' lahuē' Cristo, naquē' bxuz blau qui le nac gdu dxi'a, le bla' lahui ni'a qui le benē' Lē'. Latj la'y ga na' gyaziē' Lē' nacr blau len nacr gdu, len cutu náquini lu ni'a lu na'gac bunách, len cutu nac qui luyú ni. ¹² Na'a, chgyaziē' Cristo lu latj la'y na', clēg len xchōncba' bēdxau' len xchōncba' chivo, san len rōn queēcē'. Tu lzuz gyaziē' lu latj nactēr la'y, ati' cni guc, benē' ga nularu' tsaz. ¹³ Le nactē xchōncba' bēdx len chivo, len dō queēba' bēdxau' guluzégui'ē-ba', yugu' le gulagu'ē lu icjgac nup nabága'gac dul-la', guc lugúa dul-la' na' nabága'gac bunách quiē luún lequē' dxi'a gdu ca nayá' nabinquē' ca nac qui yōl-la' gdau' quequē'. ¹⁴ Na'a, guntēr ca' xchōnē' Cristo, le budōd cuinē' queē' Dios, guquē' gdu tsahui', zóalenē' Lē' Dios Bō' La'y, Nu zoatecz. Na'a, xchōnē' Cristo ruún gdu dxi'a icj lādxi'dau'ru' lu yugu' le gbága'ru' le tun ga nu gat, quiē gac gunru' xchinē' Dios ban.

¹⁵ Qui lē ni na' naquē' Jesucristo Nu ben tsutsu didza' cub

rucá'n tsahui', le gutië' Lë', bugüë' dul-la' gulabaga' bunách cati' ni' zoa didza' gul rucá'n tsahui'. Gutie' ca' quie' gac la'zi'ë lë na' gzxi' lu në'ë Dios unödzejë' quequë' bönni' bulidzë', le zoatecz. ¹⁶ Cati' ratië' nu bönni' len nuca'në' didza' ca ral-la' la'guisië' le naqui queë', run bayúdx gac bë' chnatië' bönni' na' quie' gac lunë' ca rna didza' na' nuca'në'. ¹⁷ Cati' chnatië' bönni' na', gac lunë' ca rna didza' na', san tsal ni zoë' nabanë', cutu ca' gac lunë' ca rna didza' na'. ¹⁸ Qui lë ni na', didza' na' rucá'n tsahui' gzoa zi'al guc lsaca' le bdzag lei rön, le rului' zoa nu gut. ¹⁹ Cati' ni' gdíxjöi'në' bunách ni' Moisés ca nacgac yúgu'të zxba queë' Dios, gdë-lë'ë rön quecha' bëdxau' len quecha' chivo, nutsi'i nis, ati' len tu guíxi'dau' nazí' lei hisopol len lítsa'ba' bö'cu' zxila' le ni'aj xna, buchijë' rön len nis na' lahui guich ga na' nayúj zxba na', lenca' láhuigac bunách. ²⁰ Ni'r gudxë' lequë': "Lë ni nac rön run tsutsu didza' rucá'n tsahui' le gna bélinë' rë'u Dios gunru' ca rna." ²¹ Lëzca' cni buchijë' rön na' Moisés lu latj la'y náquini guid len lahui yúgu'të le tu'gunë' dxin quie' la'yíj ládxi'quë' Dios. ²² Ca na' rna bë' zxba na', yelati'z cuguluhuóatë yúgu'të ral-la' un dxi'a leygac rön, ati' chqui' cutu tu'laljë' rön, cutu gdua dul-la'.

Xchönë' Jesucristo rugúa dul-la'

²³ Cni nac, ben bayúdx gzoa le bun dxi'a gdau' luyú ni le nac tu le rului'z ca nac lë na' dë yehua' yubá, san ca nac lë na' dë ni' yehua' yubá, ben bayúdx soa le un dxi'a nup la'yáz lei, le nacr lsaca' ca xchöncha' böa' bëdxau' cni. ²⁴ Cutu gyazië' Cristo latj la'y náquini lu ni'a lu na'gac bunách, lë na' nac tu le rului'z ca nac le nac gdu, san gyazië' la' yehua' yubáz quie' gac uluí' lahuë' na'a lahuë' Dios uláz queëru'. ²⁵ Bxuz blau zoë' luyú ni ryazië' latj nactër la'y tu tu iz len rön quecha' böa' bëdx, san cutu run bayúdx tsazië' Cristo zian lzu quie' udöd cuinë' lahuë' Dios. ²⁶ La'naru' guc cni, gun bayúdx saca' qui'ë Cristo, gatië' zian lzu dza ni'të cati' guta' yödzyú ga rdxintë na'a dza, san na'a cati' nac dza udx, tsaz buluí' lahuë' tu lzuz len budöd cuinë' lahuë' Dios, gutië' quie' bugüë' dul-la' queëru'. ²⁷ Ca na' run bayúdx lat bunách tu lzuz ati' töd ni' cuequi xbeyne' leygac Dios, ²⁸ lëzca' cni, tu lzuz gutië' Cristo, budöd cuinë' lahuë' Dios quie' bugüë' dul-la' nabága'gac bunách zian. Na'a, uluí' lahuë' le buróp lzu, clëg quie' ugüë' dul-la', san quie' uslé' tsaz nup ta'böz Lë'.

10

¹ Zxba na' gna bë'ë Moisés guc tu le rului'z ca nac le dxi'a zi'a za'c, len cutu guc gdu ca nacgac. Qui lë ni na', zxba na' queë' Moisés cutu guc un gdu tsahui' nup ni' guladxín lahuë' Dios, nua'gac rön quecha' böa' bëdxau', lë na' gulagú'uteczë'

lahuë' Dios yugu' iz. ² La'naru' guc un lequë' gdu tsahui', cutu gulagú'uteczë' rön ni' lahuë' Dios, le cutur láquibe'inë' bönni' guc cni quequë' nabága'quë' dul-la' chqui' chguluhuöaquë' gdu tsahui'. ³ Rön ni' gulagu'ë lahuë' Dios yugu' iz yajsá' ládxi'quë' nabága'quë' dul-la'. ⁴ Cni guc, le cutu ca' guc ugúa dul-la' xchöncba' bëdx len chivo.

⁵ Qui lë ni na', cati' bdxinë' Cristo yödzyú ni, gudxë' Dios ca na' nayúj lu guich la'y, rna:

Cutu rë'nnu' nu cu'u lau' rön quecba' böa' bëdx
San benu' ga naca' bunáchz.

⁶ Cutu rdzag ladxu'u nu uzegui'-ba' lau' böa' bëdx,
O nu cu'u lau' xchöncba' ni'a qui dul-la'.

⁷ Ni'r gnia': "Ni zoa' guna' ca rë'nnu' Li', Dios."

Nac ca na' nayúj lu guich la'y ca gac quia'.

⁸ Lë na' nayúj zi'al rna: "Cutu rë'nnë' Dios nu cu'u lahuë' rön quecba' böa' bëdx." Didza' ni ruluí'i rë'u cutur rdzag ladxë'ë lë ni Dios zal-la' lu zxba queë' Moisés rna bé'inë' Dios nu gun cni. ⁹ Gdöd ni' rna: "Ni zoa' guna' ca rë'nnu' Li', Dios." Didza' ni ruluí'i rë'u rugúë' Dios lë na' gulagu'ë lahuë' zi'al len ruzóë' xlatj le glu'ë lahuë' Zxi'nczë'. ¹⁰ Na'a, Dios ruúnë' rë'u gdu dxi'a le benë' Cristo ca rë'nnë' Dios cati' ni' budöd cuinë' lahuë' Dios uláz queëru', gutië' tu lzuz.

¹¹ Le nactë yúgu'të bxuz luyú ni, yugu' dza zuicnë', tunë' xchinquë', len la' tuz ca tunë', zian lzu ta'gu'ë lahuë' Dios xchöncba' böa' bëdx, yugu' le cutu ca' gac lugúa dul-la'. ¹² Na'a, Cristo, tu lzuz, tu le glu'ë tsaz lahuë' Dios ni'a qui dul-la', ati' ni'r yajchö'ë cuit lë'ë yubél Dios. ¹³ Ni' rbözë' dza gunë' Dios ga luzechu zxibgac lahuë' nup cuta'le'i Lë' dxi'a. ¹⁴ Ni'a qui tuz le glu'ë lahuë' Dios, tsaz benë' ga nacgac gdu nup na' bunë' dxi'a, bubijë' lequë' quizi queë' Dios. ¹⁵ Lëzca' cni runë' lna' lau lauru' Dios Bö' La'y, le gnë' zi'al lë na' nayúj lu guich, rna:

¹⁶ Cni gac didza' ucá'n tsahui' gúnlena' lequë'

Töd yugu' dza ni', rnë' Xanru'.

Uchizia' icj ládxi'dau'quë' zxba quia',

Len uzuja' lei lu icj ládxi'dau'quë'.

¹⁷ Gdöd na' gnë':

Cutur tsajneyda' dul-la' nabága'quë'

Len dö' bia'quë'.

¹⁸ Qui lë ni na', chqui' chnadúa dul-la', cutur run bayúdx nu bi cu'u lahuë' Dios ni'a qui dul-la'.

Huac gbíga'ru' gal-la' ga zoë' Dios

¹⁹ Na'a, böchi' lza'adau', gdu ládxi'ru' gac gdxinru' lahuë' Dioscz, ni'a qui xchönë' Jesucristo. ²⁰ Tséajlenru' tu nöz cub len gdu le nuzóë' Cristo le rdxin cudzi'l lari' na' buséyj ga nu ryaz latj nactër la'y na', huac gnaru', nöz na' bsaljë' queëru'

le budödë' xpëla'czë'. ²¹ Jesús naquë' queëru' tu bxuz náctërë' blau, len rna bé'inë' bunách queë' Dios. ²² Qui lë ni na' huac gbíga'ru' gal-la' ga zoë' Dios gdu ládxi'ru', len lu yöl-la' run löz queëru', le réjlë'ru' Cristo, le chbunë' dxi'a icj ládxi'dau'ru', cui uxös rè'u ládxi'dau'ru', ati' gdibë' gdu ca nayá' nabinru' len tu nis nactër gdu. ²³ Ral-la' gacru' ca' tsutsu len cui gac chop ládxi'ru' ca nac le runru' löz qui le nazi' lu na'ru', le gzxi' lu në'ë Dios gunnë' queëru', ati' Lë runë' ca rnë'. ²⁴ Ral-la' utíp ládxi'ru' ca' turu' yeturu', gunru' ga gdxí'iru' lza'ru' len gunru' ca' le nac dxi'a. ²⁵ Cutur tu'dúb len rè'u la'gac bunách. Cutu ral-la' gunru' ca tun bunách na', san ral-la' utíp ládxi'ru' turu' yeturu', len gunr-ru' cni le rlé'iru' chzoa gdxin dza huödë' Xanru'.

²⁶ Chqui' zéajlenru' runru' dul-la' töd núnbë'ru' le nac gdu'të li, cutu ca' nagá'n bi gac cu'ru' lahuë' Dios le ugúa dul-la'. ²⁷ Nup tun cni, lu yöl-la' radxi rdzöbi quequë' ta'bözë' dza gchuguë' quequë' Dios, la'yazië' lu gui' gabíl, lë na' uzégui'tecz nup ta'dá'baga' Dios. ²⁸ Cati' buzóë' tsal'l zxba queë' Moisés bönni', guludöddë' lë' chqui' glun lna' lau qui le benë' chop tsonn bunách, ati' nutu nu buechi' ladxi' bönni' na'. ²⁹ Na'a, gbága'rë' ca' zxguia' bönni' uzóë' tsal'l Zxi'në' Dios, len uzóë' tsal'l ca' xchönë' run tsutsu didza' rucá'n tsahui', le ruún rè'u dxi'a. Nu bönni' gunë' cni uca'në' ca'z Dios Bö' La'y, Nu ruzá' ladxi' queëru' le rquíniru'. ³⁰ Cni gac, le núnbë'ru'-në' Dios, Nu gna: "Quia' neda' naqui yöl-la' ruzí' la. Neda' ubi'a quegac bunách, rnë' Xanru'." Lëzca' cni gnë': "Xanru' cuequi xbeynë' bunách queë'." ³¹ Ral-la' gadxi gdzöbi nu ral-la' si' zxguia' lu në'ë Dios ban.

³² Gul-tsajnéy dza chguladöd cati' ni' zi'a bdxin queëli' yení', ati' bia' blenli' zian le gulusaca' zi'ë lbi'ili'. ³³ Gululídz ditj lbi'ili' bunách, len guludxía lbi'ili' dö' lahui' laugac bunách, ati' benli' tsazxön ca' nup gulazaca' gulaguí'i cni. ³⁴ Cni guc, le buechi' ládxi'li' nup nadzungac lidx guia, len lu yöl-la' rudziji queëli' bia' blenli' nup gulabíj lidxli' yugu' le guta' queëli'. Cni benli' le nözili' naqui queëli' le nacr dxi'a len le zoatecz ni' yehua' yubá. ³⁵ Na'a, cutu uca'nli' lë na' runli' löz, le nachë' tu le zxön ubi'ë queëli' Dios. ³⁶ Run bayúdx cözli' zxön ladxi', quië cati' chbenli' ca rë'nnë' Dios, si'li' le gzxi' lu në'ë gunnë' queëli', ca na' nayúj lu guich la'y, ca gnë' Dios, rna:

³⁷ Yetú chi'idau'z
Gdxinë' Bönni' na' ral-la' guidë',
Len cutu ca' tseyne'.

³⁸ Ni'r nu nac tsahui' lahua' neda',
Ulá nu na' le rejlë' neda'.
Chqui' hueycj tá'baga' neda',
Cutur gdzag ladxa'a lë'.

³⁹ Na'a, rē'u ni, cutu nacru' ca nup tu'huéycj ta'dá'baga' Dios len la'nít, san réjlē'ru' Cristo len nadél-li'ru' yöl-la' ruslá.

11

Ca nac yöl-la' rejlē' queëru' Dios

¹ Na'a, le réjlē'ru' Dios, nac löz queëru' si'ru' le runru' löz ati' nac bē' le curlé'iru'. ² Cni gulayejlē'ë Dios xuz xtau'ru', ati' qui lē ni na' nayúj lu guich la'y ca guc quequē', rna: “Gulurujē' dxi'a lahuē' Dios.”

³ Le réjlē'ru' Dios, ráquibe'iru' benē' yödzyú ni Lē' len didza' bē'zē'. Lēzca' cni, cati' benē' Dios yúgu'tē le rlé'iru', bugunē' dxin le cutu zuini.

⁴ Le gyejlē'ë Dios Abel, glu'ë lahuē' Dios rön queëba' böa' bēdxau', tu le nactēr lsaca' ca le glu'ë lahuē' Dios Caín, len qui lē ni na' Dios benē' lna' lau queë' Abel na', gnē' naquē' tsahui', len benē' ba la'n lē na' glu'ë lahuē'. Zal-la' chnatiē' Abel na', ga rdxintē na'a dza, nac tsca ru'ë didza', le gyejlē'ë Dios.

⁵ Le gyejlē'ë Dios Enoc, gdödē' ni' yehua' yubá len cutu ca' gutiē', ati' cutur nu budzöli lē', le buchē'ë lē' Dios, ati' nayúj lu guich la'y ca nac queë', rna: “Zi'al ca buchē'ë lē' Dios, benē' Enoc le rdzag ladxē'ë Dios.” ⁶ Na'a, chqui' cutu réjlē'ru' Dios, cutu gac gunru' le rdzag ladxē'ë Lē', ati' quiē gbíga'ru' gal-la' ga zoē' Dios, run bayúdx tséjlē'ru' zoaczē' Lē', len rubi'ë qui nu rui' ladxī' Lē'.

⁷ Catī' ni' Dios buzéjni'nē' Noé ca ral-la' lac le cutu ráquini Noé na', le gyejlē'ë Dios Noé, benē' ca rna xtidzē'ë Dios len bupē'ë barco zxön na' nazí' lei Arca, ati' lē'i barco na' gululá bunách di'a dza queë' Noé. Le gyejlē'ë Dios Noé, benē' ga nac bē' narugu quegac bunách yödzyú, len bdél-li'nē' guquē' tsahui' lahuē' Dios, le ta'del-li' nup ta'yejlē' Lē'.

⁸ Catī' ni' Dios bulidzē' Abraham, le gyejlē'ë Lē' Abraham, benē' ca rna xtidzē'ë Dios len buzē'ë ladzē' quiē tsijē' latj ni' ral-la' si'ë ca tu le gaqui tsaz queë', ati' brujē' ladzē' zal-la' cutu nöznē' gazx ni' ral-la' tsijē'. ⁹ Le gyejlē'ë Dios Abraham, guquē' ca tu bönni' zi'tu', gzoē' luyú na' Dios gzxi' lu nē'ë gunnē' queë'. Gzoē' lu yu'u lári'dau', len la' tuz ca glunē' Isaac len Jacob, zxi'n xsoē' Abraham, nup ni' gzxi' lu nē'ë Dios unödzjē' quequē' lē na' gzxi' lu nē'ë gunnē' queë' Abraham. ¹⁰ Cni benē' Abraham, le benē' löz gdél-li'nē' yödz na' zoa tsaz xlibi zö'ö qui, le nuzöē' Dios xlibi zö'ö qui, len glu'ë ga na' zoē' Lēczē'.

¹¹ Lēzca' cni Sara, zal-la' chnacnu ngul huödx, gyéjlē'nu Dios, ati' Lē' bē'ë queënu yöl-la' huac buzoanu-bi' bi'idau'. Buzoanu-bi' bi'i bönni'dau' zal-la' chgdöd iz queënu, le gyéjlē'nu Dios gunē' ca rna xtidzē'ë na' gzxi' lu nē'ë queënu. ¹² Qui lē ni na', zal-la' chbgultsquē' Abraham, gulacua'bi' zióntērbī' zxi'n

xsoë', glacbi' tsca rō'ba' bōlj luzxbá, len tsca rō' yuzx ra' nis zxon, nutu nu gac uláb leygac.

¹³ Yúgu'të bōnni' ni glatië' len cutu gulazi'ë lë na' gzxi' lu nē'ë Dios unōdzjē' quequë', san gulayejlë'ë Dios, len zì'tu' zì'tu'z gulalé'inë' lë na' ral-la' la'zi'ë. Gulayejlë'ë Dios, len glunë' lna' lau qui lë ni. Cni guc, gululu'ë nacquë' ca bōnni' zì'tu' len bōnni' ta'dazë' yōdzlyú ni. ¹⁴ Bōnni' tu'ë cni didza', tu'lu'ë ta'guiljē' tu latj gac ladzquë'. ¹⁵ La'naru' gulazá' lādxi'quë' cni qui luyú ga ni' gularujē', le nactë ludzōlnë' nax huōjquë' ni', ¹⁶ san gulazá' lādxi'quë' qui luyú na' nacr dxi'a, le zoa yehua' yubá. Qui lë ni na' cutu rutui'në' Dios cati' ta'në' naquë' Dios quequë', le chnupë'ë quequë' tu yōdz.

¹⁷ Le gyejlë'ë Dios Abraham, cati' gzxi' bē'ë lë' Dios, budōdë'-bi' lahuë' Dios bi'i Isaac queë' ca na' tu'dōdë'-ba' lahuë' Dios bōa' bēdx tu'dōdcdë'-ba'. Gzoë' sina' Abraham udōdë'-bi' lahuë' Dios bi'i bōnni' zì'al queë' na' zal-la' nacbi' bi'i na' gzxi' lu nē'ë Dios gunnë' queë'. ¹⁸ Cni benë' zal-la' gudxë' lë' Dios, gnë': "Lu na'bi' bi'i Isaac quiu' gchísgaca'-bi' zxi'n xsu'." ¹⁹ Cni benë' Abraham, le gúquibe'inë' napë' Dios yōl-la' huac uspanë'-bi' lu yōl-la' gut, atì' ca tu le run lsaqui', huac gnaru' buzi'ë'-bi' lu yōl-la' gut zal-la' cutu gutbi'.

²⁰ Le gyejlë'ë Dios Isaac, gnabnë' Dios gun la'yë'-bi' bi'i Jacob lenca' bi'i Esaú ca nacgac le luzi'bi' xbey dza zì'a za'. ²¹ Le gyejlë'ë Dios Jacob, cati' ni' chzoa gatië' gnabnë' Dios gun la'yë'-bi' tu tubi' zxi'në' José, atì' gyij ladxë'ë Dios, ni' nayechuë' lu xuyág queë'. ²² Le gyejlë'ë Dios José, cati' ni' chzoa gatië', bē'ë didza' qui dza na' la'rujē' luyú Egipto zxi'n xsoë' Israel, atì' gna bē'ë ca ral-la' lu'ë dxit queë' luyú ga na' tsajcu'ë.

²³ Le gulayejlë'ë Dios, cati' guljbi' bi'idau' Moisés, gulu-cachë'ë'-bi' xuz xna'bi' gdu ca tsonn beo', le gulalé'inë' nacbi' lach bi'i bōnni'dau' na', len cutu gládxinë' bōnni' rna bé'inë' bunách Egipto, bōnni' na' gna bē'ë ludōdcdë'-bi' bi'i bōnni'dau' na'. ²⁴ Le gyéjlë'bi' Dios Moisés, cati' gzxōnbi', cutur bē'bi' latj nu uzóa lëbi' bi'i bōnni' queënu ngul zxi'në' Faraón, bōnni' na' rna bé'inë' bunách Egipto. ²⁵ Cni benbi' le gúquibi' nacr dxi'a nu usaca' zì' lëbi' tsazxōn len bunách queë' Dios ca uzi'bi' xbey tu chi'z yugu' le tu'zì' xbey nup tun dul-la'. ²⁶ Gúquibi' nacr lsaca' nu ulídz ditj lëbi', ca na' guc queë' Cristo, ca gdél-li'bi' yugu' yōl-la' tsahui' quegac bunách Egipto, le gza' lādxi'bi' ca nac le ubi'ë queëbi' Dios. ²⁷ Gdōd ni', le gyejlë'ë Dios Moisés, brujë' luyú Egipto, len cutu gúdxinë' yōl-la' rley queë' bōnni' rná bé'inë' bunách Egipto, atì' bia' blenë' ca run nu rle'i Dios, Nu na' curlé'iru'.

²⁸ Le gyejlë'ë Dios Moisés, benë' Lni Pascua ca gna bé'inë' lë' Dios, len buchijë' rön gap nu ryaz lidxquë', cui gdödi zxi'nquë' nu na' ral-la' usnít yugu' bi'i bönni' zi'al quegac bunách Egipto. ²⁹ Le gulayejlë'ë Dios, guladödë' bönni' Israel luyú bidx gatsj lahui'l nis zxön nazí' lei Nis Xna. Cati' glë'nnë' la'dödë' ca' ni' bönni' Egipto, gulayëpinë' nis.

³⁰ Le gulayejlë'ë Dios, cati' budx guladödë' bönni' Israel gdu zbi'il yödZ Jericó yugu' dza gdu gadx dza, gulaguíndj zö'ö tun chi'i yödZ na'. ³¹ Le gyëjlë'nu Dios Rahab, ngul rui'nu latj bunách, cutu gutnu tsazxön len bunách Jericó na' cuglún ca rna xtidzë'ë Dios, le bennu ba la'n bönni' Israel na' duyúlanquë' le raclen bunách Jericó.

³² ¿Bizxar ral-la' gnia'? Ryadzj latj gu'a didza' ca glunë' Gedeón, len Barac, len Sansón, len Jefté, len David, len Samuel lenca' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios. ³³ Le gulayejlë'ë Dios, guluxicjë' zian yödZ zxön, len glunë' le nac tsahui', ati' guladél-li'në' yugu' le gzxi' lu në'ë Dios unödZjë' quequë'. Guluseyjë' rú'acba' bëdx guixi'. ³⁴ Gululë' yugu' lu gui' zxön. Gularujë' lu na'gac nup ludödi lequë' len guia tuchi'. Dios bunë' lequë' tsutsu cati' ni' gulacuídi'në', ati' guluhuöaquë' ca' tsutsu lu gdil-l. Gululaguë' bönni' rjaquë' gdil-l guizx yu quequë' bönni' gza'a. ³⁵ Yugu' ngul dza ni' guluzi'nu bi'i qui queëcnu nubanchi' lu yöl-la' gut.

Yela'quë' bönni' ni' glatië' lu na'quë' bönni' ni' gulusaca' zi'ë lequë', len le cutu glë'nnë' luca'në' Dios, cutu gulazi'ë latj nu usán lequë', quië la'dél-li'në' yöl-la' rubán lu yöl-la' gut, lë na' gláquinë' nactër dxi'a. ³⁶ Yela'quë' bia' blenquë' yöl-la' rutítj len zxguia' qui gba'y, ati' guladzunë' lidx guia, nága'quë' du guia. ³⁷ Gululadxi' la'quë' guiöj bunách, len gulachözë'ë yela'quë'. Gulazí' bë' lequë', len guludöddë' la'quë' len guia tuchi'. Guladödë' na'l ni'l, nácuquë' guid zxacba' bö'cu' zxila' len chivo. Glaquë' yechi' len gulazaca' gulagui'ë, ati' guludxía lequë' dö' bunách. ³⁸ Cni glaquë' bönni' na', ati' cutu glac lsaca' bunách yödZlyú ni luzi' xbeyquë'. Guladazë' lu latj ca'z len yugu' lu gui'a, ati' gulacua'zë' yugu' bloj len yugu' yeru luyú. ³⁹ Yúgu'të' gulurujë' dxi'a lahuë' Dios le gulayejlë'ë Lë', zal-la' cutu gulazi'ë luyú ni gzxi' lu në'ë Dios unödZjë' quequë'. ⁴⁰ Cni guc, le nupë'ë queëru' Dios tu le nacr dxi'a quië cati' unë' lequë' gdu, rë'u ni gunru' tsazxön lequë'.

12

Ral-la' uyuru'-në' Cristo

¹ Qui lë ni na', lëzca' rë'u, le nacuá' gdu zbi'il ga ni zoaru' ziantër nup tun lna' lau ca ta'yejlë' Dios, ral-la' uca'nru' yúgu'të le cunác le nac ca tu le nac zi'i nua'ru', lenca' yúgu'të

dul-la' ta'zõn rë'u, ati' lu yõl-la' rbõz zxõn ladxi' queëru', ral-la' gunru' xchinë' Dios, le nac tsca xíti'ru' lu huitj le zoa lauru'.
² Ral-la' uyuru'-në' Jesús, Nu na' run ga gac tséjlë'ru' Dios len Nu run ga rac gdu yõl-la' rejlë' queëru' Lë'. Jesús gzxaca' gdi'ë lë'i yag cruz, len bia' blenë' yõl-la' rutu'i' qui, le gu'nnë' gdél-li'në' yõl-la' rudziji na' uzi'ë xbey, ati' yajchõ'ë cuit lë'ë yubél Dios, ga ni' rë'ë rna bë'ë.

³ Gul-yüë' Jesús, ca na' gzxaca' gdi'ë le gulusaca' zi'ë Lë' bönni' dul-la', cui gcuídi'li' len cui gac chop ládxi'li'.
⁴ Ga rdxintë na'a dza, cutu ca' bia' blenli' ga gdxintë nu gun lbi'ili' huë' le rdá'baga'li' le nac dul-la'.
⁵ Nazx ca' chgul ládxi'li' lë na' ruzéjni'në' lbi'ili' Dios, nacli' ca yugu' zxi'nczë', le nayúj lu guich, rnë':

Zxi'na', cutu uzú' tsala' le gunë' Xanu',

Usëdi uzéjni'në' li',

Len cutu huõa ladxu'u cati' gut quinë' li'.

⁶ Xanru' rut rguinë' nu nadxi'inë',

Len rusëdi ruzéjni'në' yúgu'të nup nazi' lu në'ë lac zxi'nczë'.

⁷ Ral-la' gua' glenli' le gut quinë' lbi'ili' Dios, le runë' Dios cni queëli' tsca nacli' zxi'nczë'. Cutu ca' zoabi' tubi' bi'idau' cutu gut quinë'-bi' xuzbi'.
⁸ Na'a, chqui' cutu rut rguinë' lbi'ili' Dios ca na' runë' quegac yúgu'të zxi'nczë', ni'r nacli' ca yugu' bi'i lagu', len cutu nacli' gdu zxi'në' Dios.
⁹ Yetú ca', cati' ni' nacru' bi'idau', gulacu'ë xuz xna'ru' luyú ni, glut gulaguinë' rë'u, san runru' lequë' ba la'n. Ca' nac, ral-la' gunr-ru' ca rna xtidzë'ë Xuzru' zoë' yehua' yubá quië soaru' gbanru'.
¹⁰ Yugu' xuz xna'ru', tu chi'z glut gulaguinë' rë'u tsca le gláquiznë' nac dxi'a, san cati' rut rguinë' rë'u Dios, nac quië gac tu le uzi'ru' xbey, gacru' gdu la'y ca nacczë' Lë'.
¹¹ Le nactë cutu nalá' lahui na'a le uzi'ru' xbey qui le rut rguinë' rë'u, san run ga ruhuí'niru'. Chqui' güi'ru' latj usëdi rë'u le rut rguinë' rë'u, gun ga cözru' dxí'adau' len ga gacru' tsahui'.

Soa banádx queëru' chqui' cutu uzë nagru' chi'ë Dios

¹² Qui lë ni na' gul-ún tsutsu na'li' rajxáqui'gac, lenca' zxibli' ta'zxíz, quië gdip ládxi'li' gunli' le nac dxi'a.
¹³ Gul-zóa tu nõz tsahui', cui gunli' ga ucá'n nõz na' nu rcuidi' ladxi', san gul-gún ga huõac ladxi' nu na'.

¹⁴ Gul-güi' ládxi'li' cözlenli' dxi'a yúgu'të bunách, len gacli' quizi queë' Dios, le chqui' cugunli' cni, cutu gac glé'ili'-në' Xanru'.
¹⁵ Gul-gún chi'i cuinli' cui soa nu ucá'n le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios, len cui soa nu gac ca tu guixi' sla', cui utsá' lbi'ili', len cui gun ga cugacli' tsahui' zianli' lbi'ili'.
¹⁶ Gul-gún chi'i cuinli' cui gun le cunác o le cunác tsahui' nu dzag lbi'ili', ca na' benë' Esaú, bönni' ni', quië si'ë tu le gáguzë' bëti'ë le dë lu në'ë le naquë' bi'i bönni' zi'al queë' xuzë'.
¹⁷ Chnõziczli' ca na'

guc queë' Esau gdöd ni' cati' gu'nnë' gdél-li'në' le gnabnë' Dios xuzë' quië gac dxi'a queë'. Buzechë' queë' xuzë' ati' cutu guta' latj ubí'i ladxë'ë Esau na' zal-la' gdilj ladxë'ë lei len yöl-la' rbödx queë'.

¹⁸ Ca rac queëli' cutu nac ca guc quequë' bönni' Israel, gulabiguë'ë gal-la' ga zoa tu gui'a le gac nu can, ati' gyegui gui'a ni', len böac chul lahui' dza le grö' böaj gasj, len gyeycj bö' bdunu'. ¹⁹ Gulayönnë' ta'bödx trompeta, lenca' chi'ë Dios Nu bë' didza'. Cati' gulayönnë' lë ni, gláta'yuë' lahuë' Moisés cutur güi'lenë' lequë' didza' Dios. ²⁰ Cni glunë' le cutu guc gua' glenquë' lë na' gna bé'inë' lequë' Dios, gnë': "Chqui' tsajlibba' gui'a ni tuba' böa' guíxi'dau'z, ral-la' luladxë'-ba' guiöj, o ludödë'-ba' yag tuchi'." ²¹ Szxönitër ben gadxi lequë' lë na' gualé'inë', ati' Moisés gnë': "Radxi rdzöbda' len rxixtsca'."

²² Na'a, lbi'ili' ral-la' gádxitërli' le rbíga'li' gal-la' tu lu gui'a nazi' lei Siön, len ga zoa yödz queë' Dios ban, le nazi' lei Jerusalén qui yehua' yubá, ga na' nacu'ë gbaz la'y guizx yu queë' Dios. ²³ Rbíga'li' gal-la' ga ni' nudubgac lahuë' Dios zxi'nczë', nup na' nayujgac lagac lu guich ni' yehua' yubá, lenca' ga zoë' Dios Nu rbequi xbey yúgu'të bunách, len ga na' nacuá' bö' glacczë' bönni' tsahui', Dios bunë' lequë' dxi'a. ²⁴ Rbíga'li' ca' ga zoë' Jesús, Nu ben tsutsu didza' cub na' rucá'n tsahui', lenca' ga nagu'ë rön queë' Jesús le run ga runít lahuë' rë'u Dios, rön na' run le nacr dxi'a ca le ben xchönë' Abel, le ben ga nu gchuguë' qui Dios.

²⁵ Qui lë ni na', gul-gún chi'i cuinli' cui tá'baga'li' Nu na' rui' didza'. Cutu ca' gululá nup ni' guladá'baga' nu na' bulídz lequë' luyú ni. Nazxgar rë'u, cutu ca' ularu' chqui' tá'baga'ru' Nu na' rulídz rë'u, zoë' yehua' yubá. ²⁶ Dza ni' gzxiz luyú ni le byön chi'ë Dios, san na'a chgzxi' lu në'ë, gnë': "Yetú lzuz, len clëgz luyú uxizia', san luzxbá ca' uxizia'." ²⁷ Cati' ni' rnë': "Yetú lzuz", lë ni ruluí'i rë'u ral-la' gdua le gac la'zxíz, lë na' rö' yödzlyú ni, ati' lugá'n le cugác la'zxíz, lë na' rö' yehua' yubá. ²⁸ Qui lë ni na', le ral-la' gdél-li'ru' tu latj ga gna bë'ru', le cugzxíz, guiëru'-në' Dios: "Xclenu'", ati' lu yöl-la' ba'a ladxi' len lu yöl-la' radxi Lë' tsej ladxí'ru' Lë' ca na' rdzag ladxë'ë Lë', ²⁹ le naquë' Dios queëru' ca tu gui' rusnít le cunác gdu dxi'a.

13

Le ral-la' gunru' le rdzag ladxë'ë Dios

¹ Ral-la' gdxí'iteczli' lza'li' tuli' yetuli'. ² Gul-tsajnéy ral-la' uzoali' lidxli' nu gdxin ga zoali'. Cati' glun cni la'gac bunách, gulucu'ë lidxquë' gbaz la'y queë' Dios, zal-la' cutu gláquibe'inë' nacquë' gbaz la'y.

³ Gul-tsajnéy nup nadzungac lidx guia tsca nunli' tsazxõn lequë', nadzunli' ca' lidx guia. Gul-güi' lãdxi'li' bõnni' ta'bía lãdxi'gac lequë' bunách, tsca lbi'ili' rzaca' rguí'lenli' tsazxõn lequë'.

⁴ Ral-la' gunli' ba la'n yõl-la' nutság na', ati' lu yõl-la' ba'a lãdxi' queë' ral-la' sóalenë'-nu ngul queë' bõnni', le gchuguë' Dios quegac nup tun le cunác len nup ta'guítsj zxba qui yõl-la' nutság na'.

⁵ Cutu bi uhuídi'li', san gul-dzág lãdxi'li' tsca le dë queëli' na'a, le chgnë' Dios: "Gatga uca'na' li', len cutu ubíj ladxa'a li'." ⁶ Cni nac, huac gnaru' gdu lãdxi'ru' lë na' rna: Xanru' naquë' Nu raclen neda'.

Cutur gádxida' bi gun quia' bunách.

⁷ Gul-tsajnéy yugu' bõnni' tu'yúë' lbi'ili', nup na' tu'sëdi lbi'ili' xtídzë'ë Dios. Gul-yú ca nadél-li'quë', len gul-gún ca tunë' lu yõl-la' rejlë' quequë' Dios.

⁸ Tuz ca naquë' Jesucristo, nij, len na'a, len tsalzú. ⁹ Cutu güi'li' latj gchë'gac lbi'ili' ga yubl yugu' zxba gza'a len zxba nadzá'. Nac dxi'a gunli' tsutsu icj lãdxi'dau'li' ca nac le ruzá' lãdxë'ë queëli' Dios, len clëg ca nacgac zxba qui le ri'j ráguru', lë na' cutu luzí' xbey nup tui' lãdxi'gac leygac.

¹⁰ Zoa queëru' tu bcugu la'y, le cutu luzí' xbey nup tun dxin qui didza' rucá'n tsahui' bla' zi'al. ¹¹ Bxuz blau qui yu'u la'y na' glu'ë xchõncba' böa' bëdx lu latj nactër la'y ni'a qui dul-la', san guluzégui'ë bëla' ca'z quecha' ga nac ni'l ra' yõdz. ¹² Lëzca' cni gzxaca' gdi'ë Jesús ni'l ra' yõdz quië bunë' bunách dxi'a len rön queëczë'. ¹³ Tsajta'aru'-në' Jesús, zal-la' la'bíj rë'u lu yõdz bunách, len si'ru' tsazxõn len Lë' lë na' gululídz ditj Lë' bunách. ¹⁴ Cutu zoa queëru' yõdzlyú ni tu yõdz zoa tsaz, san rguiljru' lë na' zi'a za'. ¹⁵ Qui lë ni na', ral-la' cú'teczru'-në' Dios yõl-la' ba, ugunru' dxin lë' Jesucristo. Yõl-la' ba na' nac ca tu le rgu'ru' lahuë' Dios. Ru'a cuinru' guiëru'-në' Dios xclenu' ni'a qui le naquë'. ¹⁶ Cutu gal lãdxi'li' gunli' le nac dxi'a len gáclenli' lza'li' tuli' yetuli', le nac lë ni ca tu le rgu'ru' lahuë' Dios le rdzag lãdxë'ë Lë'.

¹⁷ Gul-gún ca rna xtídzaz'quë' böchi'ru' tu'yúë' lbi'ili', len gul-güi' latj la'ná bé'inë' lbi'ili', le tun chi'ë icj lãdxi'dau'li', ca tunquë' bõnni' ral-la' la'guíxjö'ë lahuë' Dios le nunquë'. Gul-gún cni quië lunë' dxin na' lu yõl-la' rudziji quequë' len clëg lu yõl-la' rsëbi lãdxi' quequë', le cutu ca' uzi'li' xbey dxin na' lunë' lu yõl-la' rsëbi lãdxi' quequë'.

¹⁸ Gul-lidzë' Dios, gnábili'-në' gáclenë' netu', le runtu' löz soa dxi icj lãdxi'dau'tu', cutu uxõs netu', len rui' lãdxi'tu' gúntecztu' le nac dxi'a. ¹⁹ Le nacr blau, ráta'yua' lauli' gnábili'-në' Dios ugu'ë neda' tu nöz udxina' queëli' bayõnr.

Dios uzá' ladxë'ë queëru' le gaclen rë'u

²⁰ Na'a, rnábitu'-në' Dios, Nu run ga rac dxi'a queëru' len Nu buspán Xanru' Jesucristo lu yöl-la' gut, Nu na' nac Bönni' Blau Uyú Bö'cu' Zxila', le bulaljë' rön queë' le run tsutsu didza' rucá'n tsahui', le zoa tsaz, ²¹ rnábitu'-në' gunë' ga gacli' gdu, quië gac gunli' yúgu'të dxin dxi'a, len gunli' ca rë'nnë' Lë', ati' gunë' queëli' le rdzag ladxë'ë Lë', le náquili' queë' Jesucristo. Queë' Cristo gactecz yöl-la' ba. Ca' gac.

²² Ráta'yua' lauli', böchi' lza'adau', güi' ládi'li' didza' ni ruzejni'i lbi'ili', le nac láti'dau'z lë ni ruzuja' queëli' lu guich. ²³ Ral-la' gnözili' chburujbi' lidx guia bi'i Timoteo, bi'i böchi'ru'dau', ati' chqui' gdxíntëbi' quia' ni, gunbi' neda' tsazxõn duyutu' lbi'ili'.

²⁴ Gul-gáp Dios böchi'ru' tu'yúë' lbi'ili', lenca' yúgu'të bunách nubijë' quizi queë' Dios. Tu'gáp lbi'ili' Dios bunách ta'yejlë' Cristo nacua' luyú Italia.

²⁵ Dios uzá' ladxë'ë queëli' yúgu'tëli'. Ca' gac.

LE BUZUJË' LU GUICH SANTIAGO

Santiago rugapë' Dios bönni' judío ta'dë'ë Cristo

¹ Neda', Santiago, naca' huen dxin queë' Dios lenca' queë' Xanru' Jesucristo. Rugapa' Dios lbi'ili', nacli' idxinnu cö' di'a dza quegac bunách Israel, náslasli' gdu yödzyú ni.

Yöl-la' rejni'i runnë' queëru' Dios

² Böchi' lza'adau', cati' gac bi gac queëli' le si' bë' lbi'ili', ral-la' udziji' gdu láchxi'li' ³ le nöziczli', cati' bi rac queëli' le rzi' bë' lbi'ili' ca réjlë'li' Cristo, lë ni rusëdi lbi'ili' cözli' zxön ladxì'. ⁴ Gul-güi' láchxi'li' gac gdu yöl-la' zxön ladxì' queëli', quië udx gacli' bönni' ta'yejni'i, len cutu bi yadzj queëli' ca nacgac lë ni.

⁵ Chqui' zoa ladj lbi'ili' nu curéjni'ni, ral-la' gnab lahuë' Dios nu na', ati' Dioscz gunnë' qui yöl-la' rejni'i, le runödzjë' szxöni quegac yúgu'të bunách, len cutu ca' rgaccznë' gunnë' queëru'. ⁶ Na'a, nu bi rnab lahuë' Dios, run bayúdx tsejlë' Lë', len cugác chop ladxì'. Nu rac chop ladxì', rac qui ca rac qui bdxina' qui nis zxön cati' rutá lei bö', ruzéaj lei bö' na'l ni'l. ⁷ Nu nac cni cutu ral-la' gun löz si' bi unödzjë' Xanru'. ⁸ Bönni' na' reaj bö' láchxi'dau'huë' cutu rdzölnë' nacl gunë'.

⁹ Chqui' zoë' bönni' böchi'ru' rejle'ë Cristo, len naquë' cuidi'z yödzyú ni, ral-la' udzijnë' le chnadél-li'në' naquë' blau lahuë' Dios. ¹⁰ Bönni' böchi'ru' na' dë yöl-la' tsahui' queë' ral-la' udzijnë' cati' runë' Dios ga cutur ruzxöni ladxë'ë lë na' dë queë'. Nu ruzxöni ladxì' yöl-la' tsahui' qui, gac qui nu na' ca rac qui xyiji guíxi'dau', la' rdödtë qui. ¹¹ Cni nac, le gac qui nu na' ca rac qui xyiji guíxi'dau' na' cati' rlen gbidz rudzá'atsca, la' rbidxtë guixi' na' ati' rguindj xyiji, len rnit yöl-la' lach qui. Lëzca' cni gac queë' bönni' dë yöl-la' tsahui' queë', nitië' tsal ni' runë' dxin rguljë' yöl-la' tsahui' na'.

Le ta'zí' bë' rë'u

¹² Bica' ba bönni' na' rua' rlenë' le rzi' bë' lë'. Cati' chburujë' dxi'a, gdél-li'në' yöl-la' na'bán gdu, ca na' rdel-li' nu nutsa' lu huitj, nu rdel-li' tu bregui' yöj. Gdél-li'në' bönni' na' yöl-la' na'bán gdu na' gzxi' lu në'ë Dios unödzjë' quegac nup nadxi'igac Lë'. ¹³ Cati' bi rac queëru' le run ga guë'niru' gunru' le cunác, cutu ral-la' gnaru': "Dios rzi' bë'ë rë'u len le nac xöhui'." Dios, nutu nu rzi' bë'ë len le nac xöhui'. ¹⁴ Na'a, chqui' nu bi rac qui le rzi' bë' lei le nac xöhui', nac le rzë ladxì' le cunác, ati' lë ni ben ga gu'ni gun le cunác. ¹⁵ Lë na' rzë láchxi'ru' le cunác run ga gunru' dul-la', len cati' chbudx benru' dul-la' na', la' dul-la' na'z ruspaga' rë'u xzguia' gatra'.

¹⁶ Böchi' lza'adau', cutu si' ye'i la' cuinzli'. ¹⁷ Yúgu'të le nac dxi'a len yúgu'të le nac gdu le ruzi'ru' xbey, za' zaca' xtsa'l, r-ruj ga zoë' Xuzru' Dios, Nu ben le ta'yëp yös luzxbá, le tu'tsa' cuingac, san Lë' cutu rutsá' cuinë' len cutu rutsë'ë ca runë', rúnnteczë' queëru' le nac dxi'a. ¹⁸ Ca rë'ncznë' Dios, benë' ga nacru' bunách cub queë'. Bugunë' dxin didza' queë' le nac gdu'të li, quië gacru' ca tu glap zi'al queë' ladj yúgu'të nup na' benczë' Dios.

Le rej ládxi'ru'-në' Dios le nac gdu

¹⁹ Qui lë ni na' rëpa' lbi'ili', böchi' lza'adau', yúgu'tëli' ral-la' soali' sina' yönili', san cutu ral-la' gnëtëzli' len cutu léytëzli'. ²⁰ Nu na' rleytëz cutu run le nac tsahui' lahuë' Dios. ²¹ Qui lë ni na', gul-cá'n yúgu'të le cunác, len yúgu'të le zian le cunác tsahui', ati' lu yöl-la' nōxj ladxì' gul-sì' lu na'li' didza' na' chnayáz icj ládxi'dau'li', le huac gun ga ulali' didza' ni.

²² Na'a, gul-gún ca rna didza' ni, len clëg tsajzëz nagli'. Chqui' yōnizli' didza' ni, la' cuinzli' si' yé'ili'. ²³ Nu ryōniz didza' ni len cutu run ca rna, nu ni nac ca bönni' ruyúë' lahuë' lu guia dxili, ²⁴ le ruyú cuinë' len zhuōjë', ati' la' raltë ladxë'ë ca rnë'ë. ²⁵ Na'a, nu cutu ral ladxì' le ryōni, san rui' ladxì' zxba queë' Dios le nac gdu len le gac gun ga ularu', ati' tsutsu ugá'n, len guntecz ca rna bë' zxba na', gac bica' ba nu ni ca nac yúgu'të le run.

²⁶ Chqui' nu bönni' ladj lbi'ili' ráquinë' nac dxi'a ca rej ladxë'ë Dios, san cutu run chì'ë ludxë'ë cui gnëzë' ca', bönni' ni rzi' yé'inë' la' cuinzë' ati' cutu rdzag ladxë'ë Dios ca rej ladxë'ë Lë' bönni' na'. ²⁷ Le rej ládxi'ru'-në' Dios, le nac gdu len le nac dxi'a, nac gáclengacru'-bi' bi'i uzëbdau' lenca' gáclengacru'-nu ngul uzëb, cati' ta'zaca' ta'guí'i nup na', len cui gútsa'ru' le cunác rac yōdzlyú ni.

2

Tuz ca ral-la' gunru' bunách ba la'n

¹ Böchi' lza'adau', chqui' réjlë'li' Xanru' Jesucristo, Nu nactër blau, cutu ral-la' utsa'li' ca gunli' ba la'n tu tu bunách. ² Chqui' tsazië' bönni' ga na' nudubli', nagu'ë xbönni' në'ë le náquini oro, len nacuë' lari' záqui'tsqui, ati' tsazië' ca' bönni' yéchi'dau', nacuë' lari' ca'z, ³ len chqui' gunli' ba la'n bönni' na' nacuë' lari' záqui'tsqui, len guiëli'-në': "Grö'len rë'u ga ni nac dxi'a", san guiëli' bönni' yéchi'dau' na': "Na'z gzui", o guiëli'-në': "Grö' lyu ni", ⁴ chqui' cni runli', rutsa'li' ca runli' ba la'n tu tu lza'li', len run cuinli' ca nu rbequi xbey lzë'i, ati' cutu nac dxi'a ca rza' ládxi'li'.

⁵ Böchi' lza'adau', gul-zë nagli' lë ni. Dios gröczë' yugu' bönni', taqui bunách yōdzlyú ni nacquë' yechi', quië

la'dél-li'ně' yöl-la' tsahui' lahuë' Lë' le ta'yejlë'ë Cristo, len gata' quequë' latj ga ni' rna bē'ë Lë'. Gata' quequë' lë na' gzxi' lu nē'ë Dios unödzejë' quegac nup ta'dxí'i Lë'. ⁶ Lbi'ili' ruca'nli' ca'z bunách yechi' len runcli'-nē' ba la'n bōnni' dē yöl-la' tsahui' quequë', ati' tu'saca' zi'ë lbi'ili' bōnni' na' dē yöl-la' tsahui' quequë', tu'gunë' lbi'ili' dxin. Lēzca' tu'dödë' lbi'ili' lu na'quë' bōnni' yúlahui'. ⁷ Yugu' bōnni' na' dē yöl-la' tsahui' quequë' ta'ně zi'ë ca' qui lë' Jesucristo le nactër blau, len ca nac lë' nazi' lali' bunách queë' Cristo.

⁸ Dxi'a runli' chqui' runli' gdu ca rna bē' zxba blau, le nayúj lu guich len rna cni: "Ral-la' gdxí'inu' lza'u ca nadxí'i cuinu'." ⁹ Na'a, chqui' rutsa'li' ca runli' ba la'n tu tu bunách, runli' dul-la', len nabága'li' zxguia' lu zxba queë' Dios, le rguitsjli' zxba na'. ¹⁰ Chqui' runë' bōnni' gdu ca rna bē' zxba queë' Dios, san chqui' gchíxinë' ca nac tuz le rna bē' zxba na', chnabaguë'ë zxguia' qui gdu'të le rna bē' zxba na'. ¹¹ Lēcžë' Dios gnë': "Cutu gunu' dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na'", len gnë' ca': "Cutu gdöddu' bunách." Na'a, chqui' cutu runu' dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na', san rudöddu' bunách, nabagu'u zxguia' qui gdu'të zxba queë' Dios. ¹² Ca gnali' len ca gunli', ral-la' gunli' ca ral-la' lun nup cuequi xbeynë' lequë' Dios ca rna bē' zxba na', le run ga ularu'. ¹³ Nup cutu tu'huechi' lădxi'gac lza'gac, cuequi xbeynë' lequë' Dios ati' nutu nu huechi' ladxi' lequë', san nup na' tu'huechi' lădxi'gac lza'gac lurúj dxi'a cati' cuequi xbeynë' lequë' Dios.

Le ral-la' gunru' le réjlë'ru' Cristo

¹⁴ Böchi' lza'adau', cutu bi uzi'ë xbey bōnni' chqui' gnë': "Réjlë'a Cristo", san cutu runë' le nac dxi'a. Cutu gac ulë' bōnni' na' chqui' gnazë' rejlë'ë Cristo. ¹⁵ Chqui' nacu'ë böchi' lza'ru' ta'yejlë'ë Cristo, len cutu dē le lacuë', len cutu dē le lahuë' ¹⁶ ati' chqui' tu nu dzag lbi'ili' guiëz lequë': "Böaj lidxli' dxí'adau'; chbölj bdzé'ili'", san chqui' cutu unödzej quequë' lë na' ta'yadzjnë', cutu ca' guclen lequë'. ¹⁷ Lēzca' cni rac qui nu rnaz rejlë' Cristo. Chqui' cutu run le nac bē' nac gdu ca rejlë' Lë', cutu nac lsaca' yöl-la' rejlë' qui nu na'.

¹⁸ Nazx ca' guië' lzë'ë bōnni': "Li' réjlë'zu' Cristo, ati' neda' runa' le nac dxi'a. Cutu gac ului'inu' neda' réjlë'u Cristo chqui' cuzóa le nac dxi'a runu'. Neda' ului'ida' li' réjlë'a Cristo ni'a qui le nac dxi'a runa'." ¹⁹ Li' réjlë'u tuzë' naquë' Dios. Nac dxi'a ca runu'. Lēzca' cni ta'yejlë' bö' xōhui', len ta'zxixtsca tadxi Lë'. ²⁰ Li', bōnni' cunözi. Ral-la' gnözcžnu' chqui' zoa nu rnaz rejlë' Cristo, san cutu run le nac dxi'a, cutu nac lsaca' yöl-la' rejlë' Lë' qui nu na'. ²¹ Nac bē' burujë' dxi'a xuzru' Abraham lahuë' Dios ni'a qui lë' na' benë', cati' ni' glu'ë-bi' lahuë' Dios bi'i Isaac queë'. Glu'ë-bi' ca na' tun bunách ta'gú'u

le tu'zegui' lahuë' Dios, zal-la' cutu buzégui'ë-bi'. ²² Na'a gac gnözili' ca guc queë' Abraham. Lë na' benë' guc bë' gyejlë'ë Dios. Qui lë ni na' nac bë' guc gdu ca gyejlë'ë Dios ni'a qui lë na' benë'. ²³ Cni guc lë na' nayúj lu guich la'y, rna: "Gyejlë'ë Dios Abraham, ati' Dios blé'inë' lë na' benë' ca tu le ben ga böaquë' tsahui' Abraham." Qui lë ni na' gzxi' lë: "Lzë'ë Dios."

²⁴ Na'a, rlé'iczi' nac bë' rurujë' dxi'a bönni' ni'a qui le runë', len clëgz le rejle'ë Dios. ²⁵ Lëzca' cni guc queënu Rahab, ngul bë'nu latj bunách. Lëzca' nac bë' burujnu dxi'a le zoa tu le dxi'a bennu, lë na' bennu cati' ni' bennu ba la'n yugu' bönni' uyulan, len gúclennu lequë' quië guluguel-lë'ë yhuöjquë' nöz yubl. ²⁶ Ca na' rac qui gdu ca nayá' nabinru' chqui' cutu yu'u bö', chnat, lëzca' cni nac qui le réjlë'ru' Cristo chqui' cutu nalá' yöl-la' run qui, cutu nac lsaca'.

3

Yugu' le rna lúdxiru'

¹ Böchi' lza'adau', cutu guntëz zian cuinli' nup tu'sëdi bunách, le chnöziczi' zi'tër cuequi xbeyne' rë'u Dios, nulru' rusëdiru' bunách. ² Yúgu'tëru' runru' zian le rchixi rníguiru'. Chqui' cutu rchixi rnigné' bönni' ca nac didza' ru'ë, bönni' ni naquë' gdu tsahui', len rac gna be'i cuinë' ca nac yúgu'të le runë'. ³ Cati' rgu'ru' guia rú'acba' böa' quië gunru' ga lunba' ca rë'niru', rac gna bé'iru' lecba' gdu'të ca tunba'. ⁴ Gul-yú ca' ca rac quegac barco. Zal-la' zxöntër nac barco len szxöni reycj bö' ruzéaj lei, cuídi'dau'z nac në'i xyagui barco na' le ruzéycj rudxí'i barco quië tseaj gátitëz ga guë'nnë' bönni' rusë'ë lei. ⁵ Lëzca' cni nac lúdxiru'. Zal-la' cuídi'tër nac, ziantër le rna lúdxiru' na'. Gul-yutsca' ca run gui'. Zal-la' gui'dau'z rbibru', gui'a sib huayegui. ⁶ Lëzca' nac ca tu gui' lúdxiru' na'. Yúgu'të le cunác rac yödzlyú ni rna lúdxiru', len le dzag gdu ca nayá' nabinru' lúdxiru' na', qui lë ni na' run ga rac xöhui' gdu'të le nacru'. Rbequi gui' le rna lúdxiru', le ruzegui' rë'u ca nac yúgu'të le runru', ati' le rna cni lúdxiru' na', nac qui, tsca chnaguél-la'të gui' le nabequi tu'xöhui'. ⁷ Yúgu'tëba' böa' guixi' ta'daba' luyú, len yugu' böa' zoa xilcba', len yugu' böa' ta'yj lë'ba' lyu, lenca' yúgu'tëba' böa' dzö'ba' lu nis zxön, huac la'ná be'i lecba' bunách luyú ni, ⁸ san nutu nu bönni' gac gna bé'inë' ludxë'ë, le rna lúdxiru' le cunác len cutu gac nu uzaga' xnözi, ati' ziantër le rna lúdxiru' le nac ca tu le nachë' yöl-la' gut. ⁹ Len la' lúdxiru' na'z rulídz tsáhui'ru'-në' Dios Xuz, len rulídz dítjcrú'-në' ca' bönni', bönni' na' benë' lequë' Dios ca nacczë' Lë'. ¹⁰ Cni nac, len la' rú'azru' na' rulídz tsáhui'ru' bunách len rulídz dítjru' bunách. Böchi' lza'adau', cutu ral-la' gac cni. ¹¹ Cutu ca' ta'lén nis ziziá' len nis zöna' la' tuz ga ta'lén. ¹² Böchi'

lza'adau', cutu gac cuia le rbia yag olivo tu lu yag higo, len lëzca' cni, cutu gac cuia le rbia yag higo na' tu lu lba uva. Lëzca' cni, nitú ga rlen nis cutu gac la'lén nis zöna' len nis ziziá'.

Yöl-la' rejni'i le nac gdu

¹³ Chqui' zoë' ladjli' bönni' raquë' szxöni len réjni'tsquinë', lu yöl-la' nöxj ladxi' queë' ral-la' ulu'ë naquë' cni ni'a qui le nac dxi'a runë'. ¹⁴ Na'a, chqui' ruzxé'ili' lza'li' len runli' dxin quië la'gú'u lbi'ili' yöl-la' ba bunách, cutu ral-la' gun ba zxön cuinli' ca nac yöl-la' rejni'i queëli'. Nu run cni rzi' yë', len rdá'baga' le nac gdutë li. ¹⁵ Yöl-la' rejni'i cni cutu nac le runödzejë' Dios, san qui yödzlyú ni nac, len qui bunách yödzlyú ni, len qui tu' xöhui'. ¹⁶ Bönni' tu'zxé'inë' lza'quë' len tēnnë' la'gú'u lequë' yöl-la' ba bunách, lëzca' ta'díl-l didzë'ë len tunë' yúgu'të le cunác. ¹⁷ Bönni' napquë' yöl-la' rejni'i na' runödzejë' Dios:

tunë' le nac gdu dxi'a,
len ta'bözë' dxi'adau',
len nacquë' zxön ladxi',
len nacquë' nöxj ladxi'.
Tu'huechi' ladxiquë' bunách,
len tunë' le nac dxi'a.
Tuz ca ta'bequi xbey lza'quë',
len cutu ta'bíj bë'i lza'quë'.

¹⁸ Nup tui' ladxigac la'bequi dxi le rac, ta'böz dxi'adau', quië gac ca' dxi'a gdutë le nacgac.

4

Nup tun zxön le nacuá' yödzlyú

¹ ¿Bizx quië na' rdíl-li' len rac didza' bizxj queëli'? Rac cni queëli' le rzë ladxili' zian le rzë ladxili' tu tuli', len qui lë ni na' rdíl-lenli' lza'li'. ² Zian le ruhuídi'li' len le cutu rzi'li' lei, qui lë ni na' rudödili' bunách. Ruzxé'ili' le dë qui lza'li', len le cutu rdél-li'li' lei, qui lë ni na' rzu rbö'li' len rdíl-li'. Cutu rata' queëli' le rē'nili', le cutu rnabli' lei lahuë' Dios. ³ Zal-la' zoa bi rnabli', cutu bi rzi'li', le cutu nac dxi'a ca rnabli', le rē'nili' lë na' rnabli' quië ugunli' lei dxin ca dzagz ladxili'. ⁴ Lbi'ili', bunách nusanli'-në' Dios, ¿naru' cu nözili' chqui' runli' zxön le nacuá' yödzlyú ni, chnuhuöacl' ca nu curle'i Dios dxi'a? Nútí'tëz nu rē'ni gun zxön le nacuá' yödzlyú ni, nuhuöác ca nu curle'i Dios dxi'a. ⁵ Cutu rnaz ca' le nayúj lu guich la'y, rna: "Dios rsölë'ë queëru' Dios Bö' La'y, Nu zoalen rē'u, ati' Lë' nadxi'inë' rē'u len rudúl-li'në' rē'u chqui' rusanru'-në'." ⁶ Na'a, zxöntër le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios, le nayúj lu guich la'y, rna: "Dios ruzaguë'ë xnözgac nup tun ba zxön cuingac, san ruzá' ladxë'ë quegac nup nacgac nöxj ladxi'." ⁷ Qui lë ni na', gul-zóa nöxj ladxi' lahuë' Dios. Gul-ná be'i tu' xöhui',

ati' uzxúndj ga zoali'. ⁸ Gul-güí' ládxi'li' sóalenli'-në' Dios, ati' Lë' dusóalenë' lbi'ili'. Lbi'ili', bunách dul-la', gul-gác dxi'a, len cutur gunli' dul-la'. Lbi'ili', nul-li' reaj bö' ládxi'dau'li', len chop le nadxi'ili', gul-gún dxi'a icj ládxi'dau'li'. ⁹ Gul-sëbi ládxi'li', len gul-hui'ni, len gul-cödx. Na'a ruzxidxi' san ral-la' cödxli'. Rudzíjili' san ral-la' huí'nili'. ¹⁰ Gul-gác nöxj ladxí' lahuë' Xanru', ati' Lë' gunë' ga gacli' blau.

Cutu ral-la' glag yudxru' le run lza'ru'

¹¹ Böchi' lza'adau', cutu gnëli' qui lza'li' tuli' yetuli'. Nu rnë qui böchi' lzë'i, len rlag yudx le run nu na', nu ni rnë qui zxba queë' Dios, len rbequi xbey le rna bë' zxba na'. Na'a, chqui' rbequi xbeynu' le rna bë' zxba na', run cuinu' nu rbequi xbey lei, len cutu runu' ca rna bë' zxba na'. ¹² Na'a, tuzë' naquë' Dios, Nu ben zxba na', len naquë' ca' Nu rbequi xbey le runru'. Lëczë' gac uslé' bunách o usnitië' bunách na'. Na'a, ¿núzxtä run cuinu', rlag yudxu' lza'u?

Cutu gunru' löz le gac cxö huidzj

¹³ Na'a, gul-zë nagli', nul-li' rnali': "Cxö huidzj tseajtu' yödz ni', ati' soatu' ni' tu iz len zian le gá'utu' len úti'tu', ati' cni gáta'tsca queëtu' dumí." ¹⁴ Cutu nözili' bizxa gac cxö huidzj. ¿Nacxcz nac queëru', tsca zoaru' yödzlyú ni? Nacru' ca böchlá le nalá' tu chi'idau'z, len la' rnittë. ¹⁵ Qui lë ni na', cni ral-la' gnali': "Chqui' guë'nnë' Xanru', soaru' gbanru', len tu tu le gunru'." ¹⁶ Na'a, lbi'ili', lu yöl-la' run ba zxön queëli' rgu'li' yöl-la' ba la' cuinzli'. Le cunác nac yúgu'të le cni runli'. ¹⁷ Chqui' nöziru' le nac dxi'a le ral-la' gunru', len cutu gunru' lë na', dul-la' runru'.

5

Santiago rusë'ë ládxi'quë' bönni' dë yöl-la' tsahui' quequë'

¹ Lbi'ili', bönni' rlë'ili' yöl-la' tsahui', gul-cödx len gul-cödxya'a, le zi'a za' dza glé'ili' yöl-la' yechi'. ² Chnac ditj yöl-la' tsahui' queëli', ati' chnutöcba' le náculi' bëldau' qui. ³ Chnac qui dumí oro len dumí plata queëli' ca nac qui guia zön xquë'i, ati' xquë'i na' nac ca tu le ruquí lbi'ili', ati' gac queëli' ca tu gui' le usnít lbi'ili'. Cni gac queëli', le busá' butubli' queëzli' yöl-la' tsahui' dza ni zoaru' chrajséytëgac. ⁴ Gul-yutsca'. Chta'náb yudxnë' lazxjqüë' bönni' huen dxin gulalapë' yöl queëli', le cutu rguízxjnili' lequë', ati' lë na' ta'nabë' bönni' huen dxin na' chbö'u didza' na' lahuë' Xanru', ati' Lë' rna bé'inë' ni'a në'ë guizx yu. ⁵ Yödzlyú ni benli' ga buné'ili' len güi' gdáguteczli' le rnaz queëli'. Buxön cuinli', san chzoa gdxin queëli' dza udx queëli'. Gac queëli' ca rac queëba' bëdx renni', chbdxin dza gdödiru'-ba'. ⁶ Rchúguli'

quequë' bönni' tsahui' len rudödili' lequë', ati' lequë' cutu ta'dá'baguë'ë lbi'ili' rudödili' lequë'.

Cözru' zxön ladxì' len ulidzru'-në' Dios

⁷ Na'a, böchi' lza'adau', gul-cöz zxön ladxì' ga gdxinr dza huödë' Xanru'. Gul-yú ca runë' bönni' guz gu'n. Lu yöl-la' rböz zxön ladxì' rbözë' guiöjsiu' len guiøj beo' lin, ati' töd ni' lapë', len szxöni utubë' yöz. ⁸ Lëzca' cni, lbi'ili' na' réjlë'li' Cristo, gul-cöz zxön ladxì' len gul-típ ladxì'li', le chza' gal-la' dza huödë' Xanru'. ⁹ Böchi' lza'adau', cutu gnëli' qui lza'li' tuli' yetuli', cui gbága'li' zxguia'. Gul-yutsca'. Chrdzag lau udxinë' Xanru', Nu cuequi xbey le runli'. ¹⁰ Böchi' lza'adau', gul-yú ca guc quequë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Xanru'. Nacquë' ca tu le ruluí'i rë'u ca ral-la' saca' qui'ru' len cözru' zxön ladxì'. ¹¹ Na'a, nucua'ru' lequë' ca bönni' glaquë' bica' ba, nup ni' gulazaca' gulaguí'i. Chbyönili' ca benë' Job. Glözë' zxön ladxì' zal-la' szxöni gzxaca' gdi'ë, ati' nözili' ca' ca benë' queë' Xanru' ga budxtë. Ruhuéchi'tsca ladxë'ë rë'u Xanru' len rui' ladxë'ë rë'u.

¹² Böchi' lza'adau', le nactër blau nac lë ni rëpa' lbi'ili': cutu gneyli' Nu zoa yehua' yubá, len cutu gneyli' le nacuá' luyú ni, len cutu gneyli' bíti'tëz bi run tsutsu xtídza'li'. Cati' gnali': "Ja", ral-la' gnazli': "Ja." Cati' gnali': "Cutu", ral-la' gnazli': "Cutu." Cni ral-la' gunli', cui gbága'li' zxguia' lahuë' Dios.

¹³ Chqui' rzaca' rguí'i nu dzag lbi'ili', ral-la' ulídiz Dios nu na'. Chqui' zoa nu rudziji, ral-la' gul-l yöl-la' ba nu na'. ¹⁴ Chqui' re'i nu dzag lbi'ili', ral-la' ulídiz bönni' gul tun chi'ë bunách queë' Cristo, quië lulidzë' Dios, la'nabnë' Lë' unë' bönni' huë' na'. Ral-la' la'gu'ë lë' le za, len lugunë' dxin lë' Xanru'. ¹⁵ Cati' lulidzë' Dios, len ta'yejlë'ë gunë' Cristo ga huöaquë' bönni' huë' na', ni'r gunë' Xanru' ga huas uzóë', len chqui' benë' dul-la' bönni' huë' na', Xanru' unít lahuë' lë'. ¹⁶ Qui lë ni na', gul-xoalëp dul-la' nabága'li' tuli' yetuli', len gul-náb qui lza'li' tuli' yetuli' lahuë' Dios quië unë' lbi'ili', urúj guidzhuë' na' ré'ili'. Le rulidzë' Dios bönni' tsahui', le runë' gdu ladxë'ë, nactsca lsaca'. ¹⁷ Elías, bönni' ni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, guquë' bönni' yödzyú ca nacru' rë'u, san cati' bulidzë' Dios, gnabë' lahuë' cui gal guiøj, gdu tsonn iz yu xop beo' cutu gul guiøj luyú ni. ¹⁸ Gdöd ni' bulidzë' Dios leyúbl, ati' böal guiøj, ati' bunödiz le glazë' bönni' dza ni'.

¹⁹ Böchi' lza'adau', lë ni ral-la' gnözili'. Chqui' nunbë' le nac gdutë li nu dzag lbi'ili' len rchixi rnigui, ati' zoa nu gun ga ubí'i ladxì' nu na' rchixi rnigui, ²⁰ nu na' gun ga ubí'i ladxë'ë bönni' dul-la' na' gdë' ga yubl, uslë' lu yöl-la' gut bönni' dul-la' na', len gunë' ga unít lahuë' Dios dul-la' zian nabaguë'ë bönni' na'. Ca' gac.

DIDZA' ZI'AL BUZUJË' LU GUICH PEDRO

Pedro rugapë' Dios nup ta'dá' Cristo

¹ Neda', Pedro, naca' gbaz nasölë'ë Jesucristo. Ruzuja' queëli' lu guich ni, lbi'ili' náslasli' zi'tu' gap dë ladzli', zoali' luyú Ponto, len luyú Galacia, len luyú Capadocia, len luyú Asia, len luyú Bitinia. ² Gröczë' lbi'ili' Xuzru' Dios ca na' bucözë' dza ni'të quië gáquili' quizi queë' lu në'ë Dios Bö' La'y, len gunli' ca rna xtidzë'ë Cristo len gacli' gdu dxi'a ni'a qui xchönë' Cristo. Rnabda'-në' Dios uzá' ladxë'ë queëli' len gunë' ga soa dxi icj ládxi'dau'li'.

Le rúnteczru' löz

³ Yöl-la' ba Dios, Xuzë' Xanru' Jesucristo. Lu yöl-la' ruhuechi' ladxì' zxön queë' bucubë' yöl-la' na'bán queëru' le buspanë' Jesucristo lu yöl-la' gut. Lë ni run ga rúnteczru' löz, ⁴ len gun ga gdél-li'ru' lë na' run chi'ë queëru' Dios yehua' yubá. Lë na' run chi'ë Dios, le unödzjë' quegac bunách queë', cutu nit, len cutu gtëb, len cutu ggul. ⁵ Le réjlë'li' Lë', lu yöl-la' huac zxön queë', Dios gun chi'ë lbi'ili' cati' gdxinr dza ni' uzi'li' xbey yöl-la' ruslá gdu na' chnupë'ë queëru' len ulu'ë lahui dza udx.

⁶ Qui lë ni na' rudzjitsquili', zal-la' na'a ral-la' saca' qui'li' tu chi'idau' le rac zian le ta'zì' bë' lbi'ili'. ⁷ Le rua' rlenli' yugu' lë na' ta'zì' bë' lbi'ili', nac bë' nac gdu ca réjlë'li' Cristo. Lëzca' cni rzi' bë'ru' oro, le nit, runru' lei dxi'a lu gui'. Qui lë ni na', cati' chnazì' bë' yöl-la' réjlë' queëli' Cristo, le nacr lsaca' ca oro, gac queëli' yöl-la' zxön len yöl-la' run ba la'n dza ni' ulu' lahuë' Jesucristo.

⁸ Lbi'ili' nadxi'ili'-në' Cristo zal-la' gatga blé'ili' Lë'. Réjlë'li' Lë' zal-la' cutu rlé'ili'-në' na'a, ati' rudzjili'. Gdu nac yöl-la' rudziji zxön queëli' le cutu gac quíxjö'ru' tsca nac. ⁹ Cni nac, le rdél-li'li' yöl-la' ruslá qui bö' nacczli' le rata' queëli' le réjlë'li' Cristo.

¹⁰ Dza ni'të gulusëdë' dxí'adau' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios ca nac yöl-la' ruslá na' dë queëru' na'a, ati' glu'ë didza' ca nac le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios. ¹¹ Bö' La'y dzaguë' Cristo buzéjni'në' zí'atël bönni' na' glu'ë didza' uláz queë' Dios, bului'inë' lequë' ca ral-la' saca' qui'ë Cristo, lenca' ca gac queë' yöl-la' yení' töd na'. Qui lë ni na' glui' ládxi'quë' la'nöznë' batx gac lë ni len nuzxa na' gac qui lë na' bului'inë' lequë' Bö' dzaguë' Cristo. ¹² Dios bului'inë' bönni' na' glu'ë didza' uláz queë' cutu nac tu le la'lé'inë' lequë', san rë'u ni glé'iru'

lë na' glu'ë didza' qui, ati' lbi'ili' ryönili' na'a ca nac qui. Lë ni tu'ë didza' qui bönni' tunë' lban qui didza' dxi'a, zoalen lequë' yöl-la' huac queë' Dios Bö' La'y, Nu na' rsölë'ë queëru' Dios zoë' yehua' yubá, ati' tē'nnë' gbaz la'y queë' Dios la'nöznë' ca nac lë na' glu'ë didza' qui dza ni'të.

Dios rulidzë' rë'u quië gacru' la'y

¹³ Qui lë ni na', gul-zóa ban ladxi' len gul-cöztec ba'adau'. Gdu ládxi'li' gul-zxöni ládxi'li' lë na' uzá' ladxë'ë queëli' Dios dza ni' ulu' lahuë' Jesucristo. ¹⁴ Gul-gún ca rna xtidzë'ë Dios len cutu güi'li' latj la'ché' lbi'ili' ga yubl yugu' le rzë ládxi'li', ca na' benli' dza ni' cutu núnbë'nili'-në' Dios. ¹⁵ Ral-la' gacli' la'y ca nac yúgu'të le runli', ca na' naquë' la'y Dios, Nu bulídz lbi'ili' quië gáquili' queë'. ¹⁶ Lëzca' cni nayúj lu guich la'y, ca na' gnë' Dios, rna: "Gul-gác la'y, le naca' neda' la'y."

¹⁷ Rëli'-në': "Xuztu'", cati' rulidzli'-në' Dios, ati' Lë', tuz ca rbequi xbeynë' yúgu'të bunách tsca nac le nungac tu tu bunách na'. Qui lë ni na' ral-la' gádxili' Lë' tsal ni zoali' yödzlyú ni, le cutu nac gdu ladzli'. ¹⁸ Dios buslë' lbi'ili' lu lë na' gucli' dza ni' cati' benli' ca nacgac le ca'z guludödë' lauli' xuz xtau'li'. Nóziczli' böa'uë' lbi'ili', clëg len tu le nit ca nac oro len plata, ¹⁹ san len xchönë' Jesucristo le nactër lsaca', le budöd cuinë', guquë' ca tuba' bö'cu' zxila' nacba' gdu dxi'a, tu'döddë'-ba' lahuë' Dios quië ugúa dul-la'. ²⁰ Dios gröczë' Cristo zí'atël ca benë' yödzlyú ni, ati' dza ni zoaru' na'a benë' ga bulu' lahuë' quië uzi'li' xbë'. ²¹ Ni'a qui le benë' Cristo réjlë'li'-në' Dios, Nu na' buspán Lë' lu yöl-la' gut len ben ga naquë' blau. Cni nac, réjlë'li'-në' Dios len ruzxöni ládxi'li' Lë'.

²² Na'a, chnun cuinli' dxi'a le runli' ca rna le nac gdutë li len nac gdu ca nadxi'icli'-në' böchi' lza'li' ta'yejlë'ë Cristo. Qui lë ni na', gdu ládxi'li' ral-la' gdxili' lza'li' tuli' yetuli'. ²³ Chböaljli' leyúbl, clëg le nuzoagac lbi'ili' bunách tatz, san nuzóa lbi'ili' Nu zoacz, le náljlenli' xtidzë'ë Dios, le nac ban len le zoa tsalzú. ²⁴ Cni nac, le nayúj lu guich la'y rna:

Yúgu'të bunách nacgac ca nac guixi'.

Yöl-la' lach quequë' nac ca xyiji guixi' na'.

Rbidx guixi' na' len rguindj xyiji,

²⁵ San xtidzë'ë Dios zoa tsalzú.

Didza' ni bdxin queëli' lu didza' dxi'a.

2

¹ Qui lë ni na', gul-cá'n yúgu'të le cunác. Cutur si' yë'li' len cutu ubíj dxi'a cuinli' laugac bunách. Cutur uzxé'ili', len cutu gnëli' qui lza'li'. ² Ral-la' së ládxi'li' le nac queë' Dios Bö' La'y quië gal-li' ca na' tunbi' bi'i huë'ndau', ta'zë ládxi'bi' nidxi'.

Cni ral-la' gunli' ga gdxinr dza ulali', ³ chqui' ráquibe'ili' naquë' dxi'i ladxi' Xanru'.

Cristo naquë' ca tu guiöj nac ban

⁴ Gul-biga' ga zoë' Xanru', naquë' ca tu guiöj nac ban. Naquë' ca tu guiöj gulacá'n lei ca'z bunách san nac tu le gröczë' Dios le nac lsaca'. ⁵ Lëzca' cni, lbi'ili' nacli' ca guiöj nabangac. Gul-güi' latj Dios ugunë' lbi'ili' dxin, gunë' ga gacli' ca tu gdau' ga soë' Dios Bö' La'y. Lu gdau' na' gacli' ca bxuz náquigac quizi queë' Dios ati' lu në'ë Jesucristo gac udödl' lahuë' Dios yugu' le runnë' queëli' Dios Bö' La'y, lë na' rdzag ladxë'ë Dios. ⁶ Qui lë ni na' nayúj ca' lu guich la'y, rna:

Rgu'a lu zö'ö yödz Sión tu guiöj blau squin zö'ö,

Le gröcza' neda' len nac lsaca'.

Nu rejlë' Lë', cutu gchixi gnigui.

⁷ Lbi'ili' na' réjlë'li' Cristo, nac queëli' guiöj ni tu le záqui'tsqui, san quegac nup cuta'yejlë' Cristo, nac ca na' nayúj lu guich la'y, rna:

Guiöj na' guluzóë' tsla'l bönni' tu'cu'ë zö'ö,

Gláquinë' ca'z nac,

Guiöj ni chnac guiöj blau squin zö'ö.

⁸ Lëzca' cni nayúj lu guich la'y, rna:

Guiöj ni gun ga tsajchégu'gac bunách

Len gun ga tsajtsö'gac.

Le nactë yajchégu'quë' bönni' cuta'yejlë'ë Cristo, le gulachíxinë' cati' guluzóë' tsla'l xtidxë'ë Dios. Dios bucu'ë lequë' lunë' cni.

Nup náquigac queë' Dios

⁹ Lbi'ili' nacli' bunách gröczë' Dios. Yúgu'tëli' nacli' bxuz queë' Bönni' Uná Bë' La'y. Nacli' ca tu yödz naqui quizi queë' Dios. Nacli' bunách queëczë' Dios. Cni nacli' quië gac gunli' lban qui le zxön benë' Dios, Nu na' bulídiz lbi'ili' quië brujli' ga nac chul xöhui', len gyazli' lu yení' gdu queë'. ¹⁰ Zí'atël cutu gucli' bunách queë' Dios, san na'a chnacli' bunách queë'. Zí'atël nutu nu buechi' ladxi' lbi'ili', san na'a Dioscz ruhuechi' ladxë'ë lbi'ili'.

Zoaru' nabanru' quië gunru' ca rë'nnë' Dios

¹¹ Böchi' lza'adau', nacli' ca bunách zi'tu', rdazli' yödzlyú ni. Qui lë ni na', ráta'yua' lauli', cui güi'li' latj la'ná be'i lbi'ili' le rzëz ládxi'li', lë na' ta'dil-len bö' nacczli'. ¹² Gul-gún le nac dxi'a laugac bunách cunúnbë'gac Dios. Cni gac, chqui' luquí lbi'ili', la'ná nacli' gdödi bunách, gac la'le'i bunách yugu' le dxi'a runli', ati' dza huödë' Xanru' la'gu'ë Dios yöl-la' ba ni'a qui le nacczli'.

¹³ Le náquili' queë' Xanru', gul-gún ba la'n yúgu'të bönni' yúlahui', nucua'gac lequë' bunách, zal-la' naquë' bönni' rna bé'inë' gdu'të yödzyú, le naquë' bönni' blau uná bë', ¹⁴ o chqui' naquë' bönni' rna bé'inë' yödz, nu na' nuzóë' bönni' blau uná bë' na' quië gut quinë' nup tua' dö' len gunë' ba la'n nup tun le nac dxi'a. ¹⁵ Cni rë'nnë' Dios gunli' quië la'bö' dxië' bönni' cunözi cunúnbë'quë' Lë', cati' la'lé'inë' le nac dxi'a na' runli'.

¹⁶ Gul-gác ca bönni' nadzanquë', san cutu gugunli' dxin yöl-la' nadzán queëli' quië gunli' le cunác. Gul-gác ca bönni' nadá'uquë' queë' Dios. ¹⁷ Gul-gún ba la'n yúgu'të bunách. Gul-dxi'i-quë' böchi' lza'li'. Gul-gadxi-në' Dios. Gul-gún ba la'n bönni' rna bé'inë' gdu'të yödzyú.

Le gzxaca' gdi'ë Cristo ruzejni'i rë'u ca ral-la' gunru'

¹⁸ Nul-li' nacli' bönni' nadá'ugac, gul-gadxi bönni' xanli', len gul-gún-quë' ba la'n, clëgz gunli' ba la'n bönni' xanli' na' nacquë' dxi'a len tui' ladxí'quë' lbi'ili', san gul-gún ba la'n ca' bönni' xanli' na' tu'saca' zì'ë lbi'ili' lu dxin runli' quequë'. ¹⁹ Chqui' saca' qui'li' len cutu zoa bizx quië, ati' gua' glenli' lë na' le ráquili' nac ca rë'nnë' Dios, urujli' dxi'a lahuë' Dios. ²⁰ Na'a, chqui' rua'li' dö' ati' gut quinë' lbi'ili' bönni' yúlahui', ¿nacxcz uzi'li' xbey zal-la' len yöl-la' rböz zxön ladxí' queëli' gua' glenli' lë na' gac queëli'? San chqui' rbözli' zxön ladxí', rua' rlenli' le rzaca' rguí'li' ati' benli' le nac dxi'a, ni'r urujli' dxi'a lahuë' Dios. ²¹ Dios bulidzë' lbi'ili' quië saca' qui'li' cni, le gzxaca' gdi'ë Lëczë' Cristo uláz queëli', buzóë' queëli' tu le ulu'i' lbi'ili' ca ral-la' gunli', saca' qui'li' ca na' gzxaca' gdi'ë Lë'. ²² Cristo cutu bi' dul-la' benë', len gatga gzxi' yë'ë. ²³ Cati' guludidza' yudxnë' Lë', cutu butság yudxnë' lequë'. Cati' gulusaca' zì'ë Lë', cutu buzeynë' lequë' ba nadx, san budöd cuinë' lu në'ë Dios, Nu na' rbequi' xbey le runru' ca sa'yéag. ²⁴ Lëczë' Cristo gzxi'ë dul-la' queëru' lu gdu ca nayá' nabanë' cati' ni' gutië' lë'i yag cruz, quië gacru' ca bönni' nat, cutur gunru' dul-la', san soaru' gbanru' quië gunru' le nac dxi'a. Lë' guquë' huë' uláz queëru' quië huöacru' dxi'a rë'u. ²⁵ Gucli' ca bö'cu' zxila' nanitcha', san na'a budxinli' queë' Cristo, Nu ruyú lbi'ili' len run chi'ë bö' nacczli', naquë' queëli' ca bönni' uyú bö'cu' zxila'.

3

Ca ral-la' lun nup nutság na'gac

¹⁻² Lëzca' cni, lbi'ili' ngul, ral-la' gunli' ba la'n bönni' qui queëli', len chqui' cutu ta'yejlë'ë xtidzë'ë Cristo, la'yejlë'ë Lë' cati' la'lé'inë' le nac dxi'a runli', nacli' ba'a ladxí', len runli' lequë' ba la'n, zal-la' cutu bi' didza' ruí'lenli' lequë' ca nac queë' Cristo. ³ Yöl-la' lach queëli' cutu nac le zoa lahuiz,

tsca rupa'li' icjli', len tsca nacgac le naccni oro nusí' cuinli', len lari' záqui'tsqui náculi'. ⁴ Yöl-la' lach queëli' ral-la' gac le yu'u icj ládxi'dau'li'. Yöl-la' lach le rdia'tecz nac yöl-la' nöxj ladxí' len yöl-la' ba'a ladxí', le záqui'tsquistac lahuë' Dios. ⁵ Lëzca' cni guc yöl-la' lach quecnu ngul gulayij ládxi'cnu Dios, gulacua'nu dza ni'të. Guluzxöni ládxi'cnu Dios len glunnu ba la'n bönni' qui queëcnu. ⁶ Cni bennu Sara, bennu ca rna xtidzë'ë Abraham, bönni' queënu, len bulidznu lë', gnanu: "Xan." Lbi'ili' ca' gunli' ca bennu Sara na' chqui' gunli' le nac dxi'a len cutu bi gádxili'.

⁷ Lëzca' cni, lbi'ili', bönni', ral-la' güi' ládxi'li' ngul qui queëli'. Gul-gún lecnu ba la'n, clëgz le nöta'cnu ca yöl-la' nal queëli', san lëzca' le nadél-li'cnu yöl-la' na'bán na' runnë' queëru' Dios, tuz ca nadél-li'li' lbi'ili'. Gul-gún cni, cui uzaga' xnözli' tu' xöhui' cati' ulidzli'-në' Dios.

Huazaca' huagui'ru' zal-la' runru' le nac dxi'a

⁸ Ga ruúdxte, gul-gác tuz tuli' len yetuli' yúgu'tëli' len gul-güi' ládxi'li' lza'li' tuli' yetuli'. Gul-gác dxi'i ladxí' len zxön ladxí'. ⁹ Cutu ubi'ili', cugua'li' dö' qui nu rua' dö' queëli', len cutu utság yúdxili' nu utság yudxi lbi'ili', san cni ubi'ili', gnábili'-në' Dios gunë' ga gac bica' ba nu na', le bulidzë' lbi'ili' Dios quië gacli' bica' ba. ¹⁰ Cni nac le nayúj lu guich la'y, rna: Nu bönni' rë'nnë' uzi'ë xbey yöl-la' na'bán queë' len cözë' dxi'adau',

Ral-la' uca'në' didza' xöhui' len cutur si' yë'ë.

¹¹ Ral-la' uca'në' le cunác len gunë' le nac dxi'a.

Ral-la' güi' ladxë'ë cözë' zxön ladxí' len sóateczë' cni,

¹² Xanru' run chi'ë yugu' bönni' tsahui'

Len ruzë naguë' le tu'lidzë' Lë',

San ruzaguë'ë xnözgac nup tua' dö'.

¹³ ¿Nuzxa caz gua' dö' queëli' chqui' rui' ládxi'li' gúnteczli' le nac dxi'a? ¹⁴ Zal-la' saca' qui'li' cati' runli' le nac dxi'a, gacli' bica' ba. Nutu nu gádxili' len cutu ubi ugui'li' ¹⁵ san gul-zxöni ládxi'li'-në' Cristo, güi'li' Lë' latj gna bé'inë' icj ládxi'dau'li'. Gul-zóa sina' quíxjöi'li' yúgu'të nup la'nabi lbi'ili' bizx quië runli' löz Cristo, gunli' lë ni lu yöl-la' nöxj ladxí' queëli' len lu yöl-la' run ba la'n nup na'. ¹⁶ Gul-guntecz le nac dxi'a lahuë' Dios, len chqui' nacuá' nup ta'në xöhui' qui le nac dxi'a runli' le réjlë'li' Cristo, ni'r lutuí'i ca nac le ta'në queëli'. ¹⁷ Chqui' saca' qui'li', dxi'ar gac chqui' nac le runli' le nac dxi'a len clëg le rua'li' dö', chqui' Dios rë'nnë' gac cni queëli'.

¹⁸ Lëczë' Cristo gzxaca' gdi'ë gutië' uláz queëru' quië bugúë' tsaz dul-la' nabága'ru'. Lë' naquë' dxi'a, san gutië' uláz queëru' rë'u, nacru' bönni' dul-la'. Cni benë', bunë' rë'u tuz len Dios. Lu xpëlë'ë gutië' san lu bö' nacczë', ni zoë' nabanë' tu lu

xpëlë'ë cub. ¹⁹ Lu bö' nacczë' gyijë' yjenë' lban laugac bö' nadzungac. ²⁰ Bö' ni glacczë' bönni', dza ni'të guladá'baguë'ë xtidzë'ë Dios, dza ni' zoë' Noé, cati' ni' glözë' Dios lu yöl-la' rböz zxön ladxi' queë', cutu busyudxë' lequë', tsal ni' benë' Noé barco zxön na'. Lë'i barco na' gululá nabábz bunách lu nis, glac xunu' bunách, bönni' len ngul. ²¹ Nis ni' nac tu le ruluí' ca nac nis ga na' rdilru' nis, le nac bë' nularu' lu yöl-la' gut le bubanë' Jesucristo lu yöl-la' gut. Lë na' rdilru' nis cutu nac tu le run dxi'a le nacru' lahuiz, san ruluí' rui' ládxi'ru' gac dxi'a icj ládxi'dau'ru' lahuë' Dios. ²² Jesucristo bubenë' yehua' yubá, yajchö'ë cuit lë'ë yubél Dios, rna bé'inë' yugu' gbaz la'y, len nup ni' ta'ná bë', len nup nadél-li'gac yöl-la' zxön.

4

Gunru' xchinë' Cristo, ugunru' dxin yöl-la' huac queë' Dios

¹ Qui lë ni na', ca na' gzxaca' gdi'ë Cristo lu gdu ca nayá' nabanë', lëzca' lbi'ili' ral-la' soa cözli' saca' qui'li'. Nu na' rzaca' rguí' le da' le nac dxi'a chbucá'n dul-la'. ² Na'a su lau, ral-la' gúnteczli' ca rë'nnë' Dios len clëg ca rzëz ládxi'li' lu yöl-la' bunách queëli'. ³ Tsca'ti' gaz le chbenli' chbenli', cutur gunli' ca na' tun nup cunúnbë'gac Dios. Dza ni'të benli' yugu' le cural-la' gunli'. Gzë ládxi'li' le cunác. Gzúdxili'. Gdöd bë'i güi' gdáguli' len gyij ládxi'li' bdau' guiöj bdau' yag le rgutnë' Dios. ⁴ Na'a, tu'bannë' bönni' tunë' cni le cutur runli' tsazxön lequë' cati' tunë' le cunác cni, len qui lë ni na' tu'tsäg yudxnë' lbi'ili'. ⁵ Lequë' run bayúdx luluí' cuinquë' lahuë' Dios, Nu na' chzoa cuequi xbeynë' nup nabangac len nup chnatgac. ⁶ Qui lë ni na' guc lban qui didza' dxi'a laugac nup chnatgac, nup na' Dios glequi xbeynë' lequë' cati' ni' gulacu'ë yödzlyú ni, ca na' rbequi xbeynë' yúgu'të bunách. Guc lban lauquë' quië la'cu'ë lu yöl-la' na'bán lu bö' nácgacczë', ca na' zoaczë' lu yöl-la' na'bán Dios.

⁷ Chzoa gdxin dza udx qui yúgu'të le dë. Qui lë ni na', gul-gác ba'a ladxi' len gul-spán ládxi'li' quië gac ulidzli'-në' Dios. ⁸ Le runtë bayúdx, gul-dxí'i lza'li' tuli' yetuli', le chqui' dzagli' lu yöl-la' nadxí'i, gacli' sina' unít lauli' lza'li' tua' dö' queëli'. ⁹ Gul-güi' latj la'cuá' lidxli' böchi' lza'li', len cutu gnëli' quequë'. ¹⁰ Dxí'adau' ral-la' ugunli' dxin yugu' le buzá' ladxë'ë queëli' Dios, gáclenli' lza'li' tuli' yetuli'. ¹¹ Nu bönni' runë' lna' lau, ral-la' gunë' lna' lau qui xtidzë'ë Dios, ati' nu bönni' runë' xchinë' Cristo, ral-la' ugunë' dxin yöl-la' huac na' runnë' queë' Dios, ati' ca nac yúgu'të le runli', gac yöl-la' ba queë' Dios ni'a qui le nunë' Jesucristo. Gactecz queë' Dios yöl-la' ba len yöl-la' uná bë'. Ca' gac.

Le la'zaca' la'guí'i bunách ta'yejlë' Cristo

¹² Böchi' lza'adau', cutu ubánili' ca nac le ta'zí' bē'tsca lbi'ili'. Cutu nac le cunúnbē'gac bunách. ¹³ Gul-dzjitsqui le dē latj queēli' gunli'-nē' tsazxón Cristo lu le rzaca' rguí'ē Lē' quiē gac udzjili' ca' dza na' huödē' Cristo, cati' glé'ili' yöl-la' yení' queē'. ¹⁴ Chqui' tu'dzág yudxi lbi'ili' bunách le da'li' Cristo, bica' ba lbi'ili', le nac bē' zóalenē' lbi'ili' Dios Bō' La'y, Nu za' yehua' yubá. Bunách ni tu'dzág yudxi Lē', san lbi'ili' runli'-nē' ba la'n. ¹⁵ Chqui' zoa nu dzag lbi'ili' rzaca' rguí'i, ral-la' gac cni le dē'ē Cristo len clēg le naquē' gdōdi bunách o gban, o bönni' huia'dō', o le yjitsē'ē ga yubl. ¹⁶ Na'a, chqui' nul-li' rzaca' rguí'li' le da'li' Cristo, cutu ral-la' utui'li', san gul-cu'ē Dios yöl-la' ba le nazí' lali' bunách queē' Cristo.

¹⁷ Chbdxin dza su lahuē' Dios cuequi xbeynē' bunách náquigac quizi queē'. Chqui' zi'al cuequi xbeynē' rē'u, ¿nacxtēr gac quegac nup cutún ca rna didza' dxi'a queē' Dios? ¹⁸ Chqui' nac baníg lulá nup tun le nac dxi'a, ¿nacxtēr gac quegac nup ta'dá'baga' Dios len tun dul-la'? ¹⁹ Cni nac, nup ni ta'zaca' ta'guí'i le rē'nnē' gac cni Dios, ral-la' lúnteczē' le nac dxi'a len ludödē' lu nē'ē Dios bō' nácgacczē', le benczē' lequē' Lē' len runē' ca rna xtidzē'ē.

5

Pedro ruzéjni'nē' nup ta'yejlē' Cristo

¹ Na'a, ruzéjni'da' bönni' gul tun chi'ē lbi'ili' náquili' queē' Cristo, le naca' neda' ca' bönni' gul ca nacquē', len blé'ida' le gzxaca' gdi'ē Cristo, ati' guna' ca' tsazxón lequē', uzi'tu' xbey yöl-la' yení' na' gla' lahui. ² Gul-gác ca bönni' tu'yú bö'cu' zxila', gun chi'ili' bunách na' Dios glu'ē lu na'li'. Gul-gún cni gdu ládxi'li' ca rē'nnē' Dios, len clēg le run bayúdx queēli', o le rzē ládxi'li' dumí. Gul-gún xchinli' le rē'nizli' ³ len clēg le rē'nili' gna bē'izli' nup na' nagu'ē lu na'li'. Gul-güí' ládxi'li' gacli' tu le ruluí' ca ral-la' lac nup na' run chi'ili'. ⁴ Cni nac, cati' uluí' lahuē' Cristo, Nu na' nac blau uyú bö'cu' zxila', gdél-li'li' tu le uzi'li' xbey le gatga nit.

⁵ Lēzca' cni, bi'i cuidi', gul-gún ca ta'nē' bönni' gul. Yúgu'tēli' ral-la' gunli' ba la'n lza'li', tuli' yetuli', lu yöl-la' nöxj ladxi' queēli', le nayúj lu guich la'y, rna:

Dios ruzaguē'ē xnözgac nup tun ba zxön cuingac
San ráclenē' nup nacgac nöxj ladxi'.

⁶ Gul-zóa nöxj ladxi' lu nē'ē Dios, ati' Lē' uchisē' lbi'ili' cati' gza'a dza. ⁷ Gul-cú'u lu nē'ē Dios yúgu'tē le run ga ruúbi rugui'li', le rui' ladxē'ē lbi'ili'.

⁸ Gul-gác ba'a ladxi' len gul-spán ládxi'li', le zoa tu' xöhui', nu curle'i lbi'ili' dxi'a, rda gdu zbi'il, nac ca tuba' bēdx guixi' rbōdxya'aba', rguiljba' nu gáguba'. ⁹ Gul-gác tsutsu ca réjlē'li'

Cristo, len gul-zaga' xnöz tu' xöhui', le nözili' ta'zaca' ta'guië böchi' lza'li' gdu'të yödzyú ni ca na' rzaca' rgu'i'li' lbi'ili'. ¹⁰Ni'r cati' chgzxaca' gdi'li' tu chi'z, Dios gunë' ga gacli' gdu, len ga gacli' tsutsu, len ga gal-li', len ga soali' tsaz. Lëczë' Dios ruzá' ladxë'ë queëru' yúgu'të le ruzi'ru' xbey, len bulidzë' rë'u quië uzi'ru' xbey yöl-la' yení' queë' zoa tsalzú le nacru' tuz len Jesucristo. ¹¹Gactecz queë' yöl-la' ba len yöl-la' uná bë'. Ca' gac.

Pedro ruzeynë' didza' nup ta'dá' Cristo

¹²Dídza'dau' ni ruzuja' queëli' lu guich lu në'ë Silvano, len ráquida' naquë' gdu böchi'ru'. Rë'nda' utipa' ládxi'li' ati' runa' lna' lau lauli', le nactë lë ni nac le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios. Gul-gác tsutsu le ruzi'li' xbey lë ni.

¹³Tu'gáp lbi'ili' Dios bunách queë' Cristo nacué' Babilonia. Dios gröczë' lequë' ca na' gröë' lbi'ili'. Lëzca' rugapbi' lbi'ili' Dios bi'i Marcos, nachi' ca zxi'ncza'. ¹⁴Gul-gáp Dios lza'li' tuli' yetuli', len lu yöl-la' nadxi'i queëli' lza'li' unída'li' lza'li' tuli' yetuli'.

Rnabda'-në' Dios gunë' ga soa dxi icj ládxi'dau'li', yúgu'tëli' na' náquili' queë' Jesucristo. Ca' gac.

DIDZA' BURÓP BUZUJÈ' LU GUICH PEDRO

Pedro rugapè' Dios nup ta'dá' Cristo

¹ Neda', Simón Pedro, naca' huen dxin queè' Jesucristo, len gbaz nasölè'è Lè'. Rugapa' Dios lbi'ili', réjlè'li' Jesús. Tuz ca záca'gac yöl-la' rejlè' queèli' Lè' len yöl-la' rejlè' queètu' Lè'. Dios benè' ga réjlè'li' Lè' le nacczè' tsahui', len le naquè' tsahui' ca' Xanru' Jesucristo, Nu na' ruslá rë'u. ² Rnabda'-nè' Dios gunè' ga gata' gdu queèli' le ruzá' ladxè'è queèru', len gunè' ga soa dxi icj ládxi'dau'li' le núnbè'li'-nè' Dios lenca' Xanru' Jesús.

Le nacgac nup ta'yejlè' Cristo

³ Lu yöl-la' huac zxön queè', Dios chbennè' queèru' yúgu'tè le rquíniru' quiè gata' queèru' yöl-la' na'bán gdu, len quiè gacru' ba'a ladxì', le núnbè'ru' Nu na' bulíd z rë'u quiè gata' queèru' yöl-la' yení' queè' len le nac dxi'a queè'. ⁴ Le runè' cni, benè' ga gac uzi'ru' xbey yugu' le zxön len le nac dxi'a gzxi' lu nè'è gunnè' queèru', ati' le nac cni nularu' lu le cunác dzò' yödzyú ni le ta'zè ládxi'gac le cunác bunách, quiè gacru' ca naquè' Lëczè' Dios. ⁵ Qui lè ni na', chqui' réjlè'li' Cristo, gul-güi' ládxi'li' gacli' dxi'i ladxì'. Chqui' chnacli' dxi'i ladxì', gul-güi' ládxi'li' gata' ca' queèli' yöl-la' rac szxöni. ⁶ Chqui' napli' yöl-la' rac szxöni, gul-güi' ládxi'li' gna be'i cuinli', len chqui' rna be'i cuinli', gul-cöz zxön ladxì', len chqui' rbözli' zxön ladxì', gul-zóa ba'a ladxì'. ⁷ Chqui' zoali' ba'a ladxì', gul-dxi'i lza'li', len chqui' nadxi'ili' lza'li', gul-dxi'i ca' yúgu'tè bunách.

⁸ Chqui' cni runli', len zeaj racr gdu ca runli' cni, lè ni gun ga cugác daduz yöl-la' rejlè' queèli' Lè', ati' tseaj gacr gdu ca núnbè'li'-nè' Xanru' Jesucristo. ⁹ Nu bönni' cutu rui' ladxè'è gunè' cni, naquè' ca bönni' nachúl nanitiè', le chgul ladxè'è bunè' lè' dxi'a Cristo, bugüè' yugu' dul-la' gbaguè'è zí'atèl. ¹⁰ Qui lè ni na', böchi' lza'adau', ral-la' güi'tër ládxi'li' gáquibe'ili' bulidzè' lbi'ili' Dios len gröczè' lbi'ili'. Chqui' gunli' cni, cutu ca' gchixi gníguili'. ¹¹ Cni gac, gdu ladxè'è Dios gunnzè' lbi'ili' latj tsazli' ga rna bē'teczè' Xanru' Jesucristo, Nu ruslá rë'u.

¹² Qui lè ni na' gúntecza' ga tsajneyli' yugu' lè ni zal-la' chnöziczli' lei len rugunli' dxin le nac gdu'tè li na' chgzxi' lu na'li'. ¹³ Runi neda' ral-la' uspana' ládxi'li' ca nacgac lè ni tsal ni zoa' nabana'. ¹⁴ Ral-la' guna' cni le nözda' zì'a gatia'.

Xanru' Jesucristo chgudxczë' neda' gac cni quia'. ¹⁵ Qui lë ni na' güi'tsca ladxa'a guna' ga tsajnéyteczli' yugu' lë ni töd gatia'.

Nup gulale'i yöl-la' zxön queë' Cristo

¹⁶ Cutu bë'lentu' lbi'ili' didza' rdaz lu yöl-la' sina' queëtu', cati' buzéjni'tu' lbi'ili' ca ral-la' gdxin dza huödë' Xanru' Jesucristo, napë' yöl-la' uná bë' zxön. Netu' blé'icztu' yöl-la' zxön queë'. ¹⁷ Blé'itu' Lë' cati' benë' Lë' ba la'n Xuzru' Dios len glu'ë Lë' yöl-la' zxön, ati' byön chi'ë Dios, bruj latj yení' queë', gnë': "Nu ni nac Zxi'na'. Nadxi'ida' Lë' len rdzag ladxa'a Lë'." ¹⁸ Netu' byönicztu' chi'ë na' bruj yehua' yubá cati' ni gzóalentu'-në' Xanru' lu gui'a la'y.

¹⁹ Lë na' guc, nac bë'tsca nactë didza' glu'ë bönni' uláz queë' Dios, ati' ral-la' güi' ládxi'li' didza' na', le nac ca tu gui' ruzení' tu ga nac chul ga gdxintë dza uzení' lu icj ládxi'dau'li' Nu na' nac ca bölj usíl queëru'. ²⁰ Lë ni runtsca bayúdx tséjni'li': "Nutu nu bönni', racz queë' cutu gac usedxë' didza' bë'ë bönni' uláz queë' Dios." ²¹ Yugu' didza' glu'ë bönni' uláz queë' Dios cutu ca' glu'ë le glë'ncznë', san glu'ë didza' uláz queë' Dios le buchizië' lei icj ládxi'dau'quë' Dios Bö' La'y.

2

Ca nacgac nup tu'sëdi le cunác

¹ Gulacuá'lenë' ca' bunách Israel bönni' ta'zí' yë'ë, gulanë' nacquë' bönni' tu'ë didza' uláz queë' Dios. Lëzca' cni la'cuá'lenë' lbi'ili' bönni' la'zí' yë'ë, lusëdnë' lbi'ili' le cunác. Lu yöl-la' sina' quequë' lusëdnë' lbi'ili' zxba quégaczë' le gun ga soa banádx queëli' uca'nli' le nac gdutë li. La'dá'baguë'ë ca' Xanru', Nu buslá rë'u. Le lunë' gun ga usnittë' lequë' Dios. ² Gunli' lequë' tsazxön zianli' ca nac le cunác lunë', ati' le gunli' la'li' cni la'në xöhui' bunách qui didza' dxi'a le nac gdutë li. ³ Lu yöl-la' ruhuidi' quequë' lusëdnë' lbi'ili' le cunác, quië gata' quequë' dumí queëli'. Chnarugu quequë' bönni' ni, ati' nac löz la'nitië' tsaz.

⁴ Dios cutu bunít lahuë' yugu' gbaz la'y queë' na' glunë' dul-la', san gru'në' lequë' latj chul. Nága'quë' du guia ga nac chul na', ta'bözë' dza usyudxë' lequë' Dios. ⁵ Lëzca' cni, cutu bunít lahuë' bunách gulacuá' dza ni'të cati' bsölë'ë nis guiöj usnít yödzyly, len busnitië' bunách nacgac xöhui', san buslé' lu nis na' Noé, bönni' ni' benë' lban qui le nac tsahui'. Dios buslé' ca' lu nis yegádx di'a dza queë' Noé na'. ⁶ Lëzca' cni, Dios bchuguë' quegac bunách gulacuá' yödz Sodoma len Gomorra, busnitië' lequë' lu gui', ati' guluhuöaquë' dö. Le guc quequë' nac tu le ruluí' le run gadxi nup tua' dö'. ⁷ Cati' busnitië' yugu' yödz na', Dios buslé' lu gui' na' Lot, bönni' tsahui'. Buí'nitsca ladxë'ë Lot ni'a qui le xöhui' glun bunách

tua'dö' na'. ⁸ Cni guc, le gzóalenë' lequë' bönni' tsahui' na', ati' blé'inë' len byönnë' le cunác na' tunë', ati' le guquë' ba'a ladxi', yúgu'të dza gsëbitsqui ladxë'ë ca nac le cunác glunë'. ⁹ Cni nac, Xanru' nöznë' uslë' lu na' nu run ga tsazgac nöz dul-la' nup na' tadxi Lë', san nucözë' zxguia' gunë' nup cunacgac tsahui' ga gdxinr dza gchuguë' quequë'.

¹⁰ Gchúgutërë' quegac nup ni tun yugu' le ta'zë ládxi'gac le cunác len ta'dá'baga' yöl-la' uná bë' queë' Xanru'. Nacquë' rugu ladxi' len zid ladxi'. Cutu tádxinë' tu'lídz ditjë' gbaz la'y ta'dë' lu yení'. ¹¹ Gbaz la'y na' nápgactërë' yöl-la' uná bë' len yöl-la' huac ca yugu' bönni' na', san gbaz la'y na' cutu tu'huazxjnë' nu luquíë' lahuë' Xanru'.

¹² Bönni' ni nacquë' ca böa' guixi', cutu bi ta'yéjni'ba', san naljcha' quië nu sön lecba' len gdödi lecba'. Ta'në xöhuë'ë qui le cuta'yéjni'në', ati' la'nitië' tsaz ca rac quecba' böa' guixi' na'. ¹³ Dios ubi'ë quequë' le la'zaca' la'gui'ë, le gulusaca' zi'ë bunách. Táquinë' nac xbaquë' tu'zi'ë xbey le rac na'a dza. Nacquë' ca tu huë' nudzu' len tu le run ditji cati' ni' tahuë' tsazxón lbi'ili', ati' tu'dzijnë' le ta'zí yé'inë' lbi'ili'.

¹⁴ Lu yöl-la' rzë ladxi' quequë' le cunác tu'yüë'-nu yugu' ngul. Cutu nacu'ë dxiz tunë' dul-la'. Tunë' ga ta'chixi ta'nigui nup cunacgac tsutsu ca ta'yejlë' Cristo. Ta'guíljteczë' yugu' le tu'huídi'në'. Dios chnuchuguë' quequë'. ¹⁵ Guluca'në' le nac gdutë li, ati' nachúl nanitquë'. Tunë' ca benë' Balaam, zxi'në' Beor, bönni' ni' bdxí'inë' dumi, ati' benë' le cunác le nazxjë'. ¹⁶ Dios buzeynë' ba nadx Balaam na' le benë' le cunác na'. Bë'lenba' lë' didza' tuba' búrodau' ca na' tui' didza' bunách ati' buzága'ba' xnözë' Balaam ga na' zijë' lu yöl-la' rdá'baga' queë'.

¹⁷ Nacquë' bönni' ni ca tu bdua' chbui' nis qui, lenca' ca tu böaj rchë' lei bö' bdunu'. Chnabá'a xlatjqüë' latj chul. ¹⁸ Cni nacquë' le tu'ë didza' yugu' le zxön lu yöl-la' cunözi quequë', len tu'gunë' dxin yugu' le ta'zë ládxi'gac bunách le cunác, tunë' ga ta'chixi ta'nigui nup zi'a gululá ladj nup nacgac chul nit. ¹⁹ Të' yezica' bunách la'del-li' yöl-la' ruslá, san légacczë' nadzunquë', tunë' bayúdx le cunác. Nadzunquë' yúgu'të bönni' lu na' bi rna be'i icj ládxi'dau'quë'. ²⁰ Chqui' gululë' lu le cunác tsahui' nacué' yödzlyú ni le glunbë'ë Xanru' Jesucristo, Nu ruslá rë'u, ati' ni'r ta'röli lequë' leyúbl le cunác tsahui' na', len ta'ná be'i lequë', le nactë nabága'gactërë' zxguia' ga rajseytë ca le gulabaguë'ë zi'al. ²¹ Dxi'ar gac quequë' la'naru' gatga lunbë'ë Nu ruzóa rë'u nöz tsahui' ca le gac quequë' chqui' glunbë'ë Lë', ati' ni'r guluca'në' zxba la'y bë'ë quequë' Dios. ²² Chbudxín quequë' didza' na' rna:

Ruhueycjba' bö'cu', ruhuáguba' le zi'a gubba'.

Ruyazba' lu guna' cuch na' zi'a gdibru'-ba'.

3

Nac löz huödë' Xanru'

¹ Didza' ni nac le buróp ruzuja' queëli' lu guich, böchi' lza'adau'. Lu groptë guich na' rui' ladxa'a uspana' ládxi'li' ca nacgac lë ni. ² Gul-tsajnéy yugu' didza' glu'ë zí'atël bönni' queë' Dios, glu'ë didza' uláz queë'. Gul-tsajnéy ca' zxba na' gna bé'inë' rë'u Xanru', Nu ruslá rë'u, lë na' gulusëdnë' lbi'ili' bönni' gbaz nasölë'ë Lë'.

³ Le nac blau ral-la' tsajneyli', dza tsajséytëgac luluí' lauquë' bönni' lunë' yugu' le ta'zëz ládxi'quë' le cunác. ⁴ Lutitjë', la'në': "¿Gazxcz lë na' gzxi' lu në'ë Cristo, gnë': Huöda' leyúbl? Dza ni'të cati' glatië' xuz xtau'ru', yúgu'të rac tuz ca guc cati' gzu lau rata' yödzyú ga rdxintë na'a dza." ⁵ Tu'zöë' tsla'l le guc dza ni'të, bë'ë didza' Dios, ati' glata' luzxbá len luyú. Bruj lu nis luyú na' ati' zoa gatsj lahui'l nis. ⁶ Len nis ca' busnitië' yödzyú Dios dza ni'të cati' ni' bsölë'ë nis guiöj usnít bunách dul-la'. ⁷ Luzxbá len yödzyú ni nacué' na'a dza, Dios nucu'ë leygac ga gdxinr dza usnitië' leygac lu gui'. Cni gac le gnë' cni Dioscz. Uzëgui'ë leygac dza ni' gchuguë' quegac bunách cunacgac tsahui'. Usnitië' leygac.

⁸ Cutu gal ládxi'li' lë ni, böchi' lza'adau'. Tu dza nac queë' Xanru' ca zian gayuá' iz, ati' zian gayuá' iz nac queë' ca tu dzaz. ⁹ Cutu rdzeyne' Xanru' gunë' le gzxi' lu në'ë gunë'. Taqui la'gac bunách rdzeyne', san rbözë' zxön ládxi', rua' rlenë' rë'u le cutu rë'nnë' nit nitú bunách, san rë'nnë' lubí'i ládxi'gac yúgu'të bunách.

¹⁰ Tu tsalz gdxin dza huödë' Xanru' ca rdxinë' chdzö'l gban. Dza na' huadöd qui luzxbá len tu bö zxön. La'nít lu gui' zxön yúgu'të le nacué'. La'yegui yödzyú ni len le nacué' yödzyú ni.

¹¹ Chqui' cni gac, la'nít yúgu'të lë ni, ¿bizxa caz ral-la' gunli'? Ral-la' gacli' ba'a ládxi' len udöd cuinli' lu në'ë Dios. ¹² Ral-la' cözli' dza huödë' Xanru' len güi' ládxi'li' gunli' ga gdxinr bayön dza ni' cati' nit luzxbá, ati' la'nít lu gui' le nacué'. ¹³ Cni gac, san rë'u rbözru' le gzxi' lu në'ë Dios, gunë' tu luzxbá cub len tu luyú cub ga ni' soa le nac tsahui'.

¹⁴ Qui lë ni na', böchi' lza'adau', tsal ni rbözli' yugu' lë ni, gul-güí' ládxi'li' gacli' gdu dxi'a lahuë' Dios, nutu nu bi gac gnë queëli', ati' cözli' dxí'adau' cati' gdxinr dza ni'. ¹⁵ Ral-la' gnözili' rbözë' zxön ládxi' Dios quië gata' quegac bunách latj lulá, ca na' gnë' ca' böchi'ru' Pablo, buzujë' queëli' lu guich, zoalen lë' yöl-la' rejni'i na' bë'ë queë' Xanru'. ¹⁶ Yúgu'të lu guich ga ruzujë', ru'ë didza' ca nacgac lë ni, zal-la' nús'a'gac ca' leygac yugu' didza' nacgac baníg tséjni'ru'. Yugu' didza' cni tu'chíxinë' bönni' cunözcne' len bönni' cunác gdu ládxi'quë'.

Lëzca' cni tunë' quegac yela'gac didza' nayujgac lu guich la'y, le gun ga usnitië' lequë' Dios.

¹⁷ Chnőziczli' lë ni, böchi' lza'adau'. Qui lë ni na' gul-gún chi'i cuinli', cui la'zí' ye'i lbi'ili' bunách cunacgac tsahui', len cui lun ga tseaj bö' icj lădxi'dau'li' ca réjlë'li' Cristo. ¹⁸ Gul-güí' lădxi'li' gacr gdu ca núnbë'li'-në' Xanru' Jesucristo, Nu ruslá rë'u, ati' ruzi'li' xbë'. Yöl-la' ba Lë' na'a len yúgu'të dza zi'a za'c. Ca' gac.

DÍDZA'DAU' ZI'AL BUZUJÈ' LU GUICH SAN JUAN

Didza' nabániru'

¹ Rguíxjöi'tu' lbi'ili' ca nac queë' Bönni' na' zoaczë' dza ni'të, le byönitü' bë'ë didza', len le blé'itu' ca nac queë', len le buyutu' benë' Bönni' na'. Gdantu' Lë'. Bönni' ni naquë' Jesús, lë' ca' Didza' Nabánigac Bunách. ² Bönni' na' nabánigac bunách buluí' lahuë', ati' blé'itu' Lë'. Runtu' lna' lau queë', len rguíxjöi'tu' lbi'ili' ca nac queë' Bönni' na' nabániru'. Bönni' ni gzóalenë' Dios Xuz, len chduluí' lahuë' ga zoaru'. ³ Le blé'itu' len le byönitü' rguíxjöi'tu' lbi'ili' quië gacli' ca' lbi'ili' tuz len netu'. Le nactë yöl-la' tuz queëru' len Dios Xuz lenca' len Jesucristo Zxi'në' Dios nac. ⁴ Ruzujtu' queëli' lu guich lë ni quië gac udzjiru' gdu ládxi'ru'.

Dios naquë' yení'

⁵ Lë ni nac didza' byönitü' bë'lenë' netu' didza' Jesús, ati' le rguíxjöi'tu' lbi'ili'. Cni rna: “Dios naquë' yení', ati' nitú le nac chul xöhui' cutu runë' Lë’.” ⁶ Chqui' gnaru': “Nacru' tuz len Dios”, san chqui' runru' le nac chul xöhui', lë ni nac bë' rzi' yë'ru' len cutu runru' le nac gdu'të li. ⁷ Na'a, chqui' runru' dxi'a, rdaru' lu yení' ca na' Lë' naquë' dxi'a, zoë' lu yení', nacru' tuz turu' len yeturu', ati' xchönë' Jesucristo, Zxi'në' Dios ruún rë'u dxi'a, rugúa yúgu'të dul-la' nabága'ru'.

⁸ Chqui' rnaru': “Cutu bi dul-la' runru'”, rzi' yé'iru' la' cuinzru', len cunazí' lu na'ru' le nac gdu'të li. ⁹ Chqui' gxu-alëpru' lahuë' dul-la' nabága'ru', Dios runë' ca rnë', len naquë' tsahui'. Unít lahuë' dul-la' nabága'ru' len unë' rë'u dxi'a, ugüë' yúgu'të le cunác dzag rë'u. ¹⁰ Chqui' gnaru': “Cutu bi dul-la' nabága'ru'”, nac ca gnaru': “Dios rzi' yë'ë”, ati' didza' queë' cutu runru' ca rna.

2

Cristo naquë' Nu rudöd xtídza'ru' lahuë' Dios

¹ Lbi'ili', zxi'na'dau', ruzuja' queëli' lu guich lë ni, cui gunli' dul-la'. Na'a, chqui' nütitëz nu gun dul-la', zoa nu rudöd xtídza'ru' lahuë' Dios Xuz, Lë' Jesucristo, Nu nac tsahui'. ² Nacczë' Nu budöd cuini, gutië' quië bugüë' dul-la' nabága'ru' lahuë' Dios. Clëgz gutië' quië bugüë' dul-la' nabága'ru' rë'u, san gutië' ca' quië bugüë' dul-la' nabága'gac bunách gdu'të yödzyú.

³ Chqui' runru' ca nac le gna bé'inë' rë'u, nõziru' chnúnbë'ru' Lë'. ⁴ Nu rna: “Neda' núnbë'a-në' Dios”, san cutu run ca rna bë' zxba queë', nu ni rzi' yë', len cutu run le nac gdtë li. ⁵ Nu run ca rna xtidzë'ë Dios, le nactë nadxí'i Dios nu ni ca ral-la' gun. Chqui' runru' cni, nõziru' náquiru' queë' Dios. ⁶ Lëzca' cni, nu rna: “Neda' náquida' queë' Cristo”, ral-la' gac nu na' ca na' guquë' Cristo cati' gdë' yödzyú ni.

Tu zxba cub

⁷ Böchi' lza'adau', ruzuja' queëli' lu guich zxba ni. Cutu nac tu zxba cub, san zxba gul na', le zoalen lbi'ili' dza ni'të. Zxba gul na' nac didza' byönili' dza ni'të. ⁸ Lëzca' nac ca ruzuja' queëli' lu guich tu zxba cub, lë na' le nactë benë' Jesús ca rna, ati' runli' ca' lbi'ili' ca rna, le chrdöd qui le nac chul xöhui', ati' yení' gdu chrzeni'.

⁹ Nu rna: “Zoa' lu yení'”, san curle'i dxi'a böchi' lzë'i, nu ni ni run le nac chul xöhui'. ¹⁰ Zoa lu yení' nu nadxí'i böchi' lzë'i, len cutu zoalen lei le run ga nu gchixi gnigui. ¹¹ Run le nac chul xöhui' nu curle'i dxi'a böchi' lzë'i, len rda ga chul. Cutu nõzi ga zeaj, le run ga nachúl nanít nu na' le nac chul na'.

¹² Ruzuja' queëli' lu guich, zxí'na'dau', le chbunít lahuë' Dios dul-la' nabága'li', le runë' le gzxi' lu në'ë gunë'. ¹³ Ruzuja' queëli' lu guich, lbi'ili' nacli' xuz, le núnbë'li' Nu na' zoacz dza ni'të. Ruzuja' queëli' lu guich, bi'i ra'bán, le chbuxicjli' tu' xöhui'.

¹⁴ Chbuzuja' queëli' lu guich, zxí'na'dau', le núnbë'li'-në' Dios Xuz. Chbuzuja' queëli' lu guich, lbi'ili' nacli' xuz, le núnbë'li' Nu na' zoacz dza ni'të. Chbuzuja' queëli' lu guich, bi'i ra'bán, le nacli' bi'i nal, ati' xtidzë'ë Dios nazí' lu na'li', len chbuxicjli' tu' xöhui'.

¹⁵ Cutu gdxizli' yödzyú ni, len clëg le dë yödzyú ni. Chqui' zoa nu nadxí'i yödzyú, cutu nadxí'i Dios Xuz. ¹⁶ Cni nac, le cutu nac le rë'nnë' Dios Xuz le tun bunách yödzyú ni, san nac le tē'ni bunách yödzyú ni. Tunë' le rdzag ladxi' yöl-la' bunáchz quequë'. Tunë' le rdani yöj lauquë' le cunác. Tun ba zxön cuinquë' ni'a qui le dë quequë'. Cni nacgac le cunác tunë'. ¹⁷ Huadöd qui yödzyú ni lenca' qui le ta'zé ladxigac bunách, san nu run ca rë'nnë' Dios soa tsalzú.

Nu rui' didza' gdtë li len nu rzi' yë'

¹⁸ Zxí'na'dau', chzoaru' dza udx, len ca na' chbyönili' huidë' bönni' rdá'baguë'ë Cristo, lëzca' na'a chgzu lau nacu'ë zian bönni' ta'dá'baguë'ë Cristo. Qui lë ni na' nõziru' chzoaru' dza udx. ¹⁹ Gularujë' ladjru' bönni' cni, san cutu glaquë' tuz len rë'u. La'naru' glaquë' tuz len rë'u, la'cuá'lenteczë' rë'u. Na'a, gularujë' quie gac bë' cutu nacquë' tuz len rë'u yúgu'të'.

²⁰ Na'a, chzoalen lbi'ili' Bö' La'y nagu'ë rë'u Nu nac la'y, ati' nõziczli' yúgu'të. ²¹ Buzuja' queëli' lu guich, le chnõzili' le nac gdu'të li, len clëg le cunõzili' lei. Nõzili' ca' cutu ca' rzi' yë' nu nõzi le nac gdu'të li.

²² ¿Nuzxa caz na' nu rzi' yë'? ¿Naru' cu nac nu na' rdá'baga' naquë' Jesús Nu bsölë'ë Dios? Nac nu ni bönni' rdá'baguë'ë Cristo, le rdá'baguë'ë naquë' Dios Xuzë' Jesús, len rdá'baguë'ë ca' naquë' Jesús Zxi'në' Dios. ²³ Núti'tëz nu rdá'baga' Dios Zxi'n, cutu ca' zóalenë' nu na' Dios Xuz. Núti'tëz nu rnë yalj lulu naquë' Zxi'në' Dios Jesús, lëzca' zóalenë' nu na' Dios Xuz.

²⁴ Na'a, gul-güi' latj ugá'nlentecz lbi'ili' le byönili' dza ni'të. Chqui' ugá'nlentecz lbi'ili' le byönili' dza ni'të, lëzca' lbi'ili' ugá'nlenteczli'-në' Dios Zxi'n lenca' len Dios Xuz. ²⁵ Nac lë ni le gzxi' lu në'ë Dios, gunnë' queëru' yöl-la' na'bán gdu.

²⁶ Chbuzuja' queëli' lu guich lë ni ca nac quegac nup ta'zi' ye'i lbi'ili'. ²⁷ Na'a, zóalenë' lbi'ili' Dios Bö' La'y. Bsölë'ë Lë' queëli' Cristo, ati' Lëczë' zóalenteczë' lbi'ili'. Qui lë ni na' cutu rquínili' nu usëdi lbi'ili', le chzoalen lbi'ili' Nu na' rusëdi lbi'ili', ati' didza' gdu'të li ru'ë Lë' len cutu rzi' yë'ë. Ca na' chnazëdli', gul-zóalenteczë' Cristo.

²⁸ Na'a, zxi'na'dau', gul-zóalenteczë' Cristo quië cati' ului' lahuë' Lë', gacru' rugu ladxi', len cutu utui'ru' soaru' lahuë' Lë' cati' huödë'. ²⁹ Chqui' nõzili' naquë' tsahui' Dios, ral-la' gnõzili' ca' nacgac zxi'në' Dios yúgu'të nup tun le nac tsahui'.

3

Nup nacgac zxi'në' Dios

¹ Gul-yú ca nadxi'itsquinë' rë'u Dios Xuz, benë' ga nazi' laru' zxi'në' Dioscz. Qui lë ni na' cutu ca' núnbë'gac le nacru' bunách yödzyú ni, le cutu glunbë'ë Jesús. ² Böchi' lza'adau', na'a chnacru' zxi'në' Dios, len cutu nac bé'ini le ral-la' gacru'. Nõziru' cati' ului' lahuë' Jesús, gacru' ca naquë' Lë', le glé'iru'-në' catëz naquë' Lë'. ³ Núti'tëz nu run lõz gac ca naquë' Jesús, rui' ladxi' gac dxi'a nu na' ca na' naquë' dxi'a Jesús.

⁴ Núti'tëz nu run dul-la' rguitsj zxba queë' Dios, le nac le rguitsj zxba le nac dul-la'. ⁵ Nõzili' bului' lahuë' Jesús quië bugüë' dul-la' nabága'ru', len cutu bi dul-la' runë' Lë'. ⁶ Núti'tëz nu dzag Lë' cutu run dul-la'. Núti'tëz nu run dul-la' gatga ble'i Lë' len cutu nunbë' Lë' Jesús. ⁷ Zxi'na'dau', qui nadxi nu si' ye'i lbi'ili'. Nu run le nac tsahui', nac tsahui' nu na' ca na' naquë' tsahui' Jesús. ⁸ Nu runtecz dul-la' naqui qui tu' xõhui', le run dul-la' tu' xõhui' dza ni'të. Qui lë ni na' dului' lahuë' Zxi'në' Dios, quië usnitië' yugu' le nun tu' xõhui'.

⁹ Nútí'tèz nu nac zxi'ně' Dios cutu runtecz dul-la', le zóalentecz nu na' le nazi' nu na' lu në'ě Dios Xuz. ¹⁰ Cni nac bē' nup nacgac zxi'ně' Dios len nup nacgac zxi'n tu' xōhui'. Nútí'tèz nu curún le nac tsahui' len cunadxí'i böchi' lzē'i cutu naqui queē' Dios.

Ral-la' gdxí'icru'-nē' böchi'ru' ta'yejlē'ě Cristo

¹¹ Lē ni nac didza' chbyōnili' dza ni'tē, le rna: "Ral-la' gdxí'iru' lza'ru' turu' yeturu'." ¹² Cutu ral-la' gunru' ca na' benē' Caín. Guquē' Caín qui tu' xōhui' ati' budōddē'-bi' bi'i böchē'ě. ¿Bizx quiē budōddē'-bi' bi'i böchē'ě? Budōddē'-bi' le glac le cunác le benē' Caín na', san le benbi' bi'i böchē'ě, tsahui' glac.

¹³ Böcha'adau', cutu ubánili' chqui' cuta'le'i lbi'ili' dxi'a bunách yōdzlyú ni. ¹⁴ Nōziru' chgdōdru' lu yōl-la' gut len chdē queēru' yōl-la' na'bán gdu le nadxí'igacru'-nē' böchi'ru'. Nu cutu nadxí'i böchi' lzē'i, chnatz nu na'. ¹⁵ Nútí'tèz nu curle'i dxi'a böchi' lzē'i, nac gdōdi bunách nu na', ati' nōzili' cutu dē yōl-la' na'bán gdu qui nitú nu rudōdi bunách. ¹⁶ Cni núnbē'ru' yōl-la' nadxí'i le nac gdu, le budōdē' yōl-la' na'bán queē' Jesús, gutiē' uláz queēru'. Lēzca' cni rē'u ral-la' udōdru' yōl-la' na'bán queēru', gáclencru'-nē' böchi'ru'. ¹⁷ Na'a, nútí'tèz nu dē yōl-la' tsahui' qui, lē na' dē yōdzlyú ni, ati' rle'i böchi' lzē'i, bi ryadzj queē', len cutu ruhuechi' ladxí' lē', bi unōdzj queē', ¿naru' nadxí'itsa Dios nu na'? ¹⁸ Zxí'na'dau', ral-la' gdxí'iru' lza'ru', clēg len didza'z o lu yōl-la' rnēz queēru', san gdu ladxí'ru' lenca' len gdu'tē yōl-la' run queēru' ral-la' gdxí'iru' lza'ru'.

Le runru' lōz lahuē' Dios

¹⁹⁻²⁰ Chqui' cni nadxí'icru'-nē' böchi' lza'aru', nōziru' náquiru' qui Nu na' nac gdu'tē li, ati' lahuē' Dios huac cō' dxi icj ladxí'dau'ru' chqui' ruxōs rē'u ladxí'dau'ru', le ráctscarē' Dios ca ladxí'dau'ru', ati' Lē' nōzcnē' yúgu'tē. ²¹ Böchi' lza'adau', chqui' cutu ruxōs rē'u ladxí'dau'ru', dē le runru' lōz lahuē' Dios ²² le nōziru' gunnē' queēru' bítí'tèz bi gnabru' lahuē'. Cni nac, le runru' ca rna bē' zxba queē' len le rdzag ladxē'ě Lē'. ²³ Lē ni nac zxba queē', quiē tséjlē'ru'-nē' Jesucristo, Zxi'nē' Dios, len gdxí'iru' lza'ru' ca na' chgna bē'inē' rē'u. ²⁴ Zoalen Dios nu run ca rna bē' zxba queē', ati' Dioscz zóalenē' nu na'. Cni nōziru' dzágteczē' rē'u Lē', le chbsölē'ě queēru' Dios Bō' La'y.

4

Le nac bē' zóalenē' rē'u Dios Bō' La'y

¹ Böchi' lza'adau', cutu tséjlē'li' nútí'tèz nu rna zóalenē' lei Dios Bō' La'y, san gul-sí' bē' nu na', chqui' zóalenē' lei Dios Bō' La'y, le ta'dē' yōdzlyú ni zian bönni' ta'z'í' yē'ě, ta'nē' tu'ě didza'

uláz queë' Dios. ² Cni gúnbë'li'-në' bönni' zóalenë' lë' Dios Bö' La'y. Naqui queë' Dios bönni' rnë' yalj lulu ca bidë' Jesucristo, Nu bsölë'ë Dios, rnë' guquë' gdu bunách. ³ Lëzca' cni, cutu naqui queë' Dios bönni' cutu rnë' yalj lulu ca bidë' Jesucristo, rnë' cutu guquë' gdu bunách. Bönni' ni náquinë' qui nu na' rdá'baga' Cristo, nu na' chbyönilì' ral-la' guid, ati' na'a chzoa rda yödzyú ni.

⁴ Zxi'na'dau', náquili' queë' Dios, len chbuxicjli' nup na'ta'zì' yë', le napr yöl-la' huac uná bë' Nu na' zoalen lbi'ili' ca nu na' rda yödzyú ni. ⁵ Lequë' nacque' bunách yödzyú. Qui lë ni na' tu'ë didza' qui le nac qui yödzyú, ati' bunách yödzyú ni tu'zë naggac lequë'. ⁶ Náquiru' rë'u queë' Dios. Nu nunbë' Dios ruzë nag rë'u. Nu cunaqui queë' Dios cutu ruzë nag rë'u. Cni núnbë'ru' nu na' yu'u lei Bö' rui' didza' le nac gdu'të li lenca' nu na' yu'u lei bö' rzi' yë'.

Naljlen Dios yöl-la' nadxí'i

⁷ Böchi' lza'adau', ral-la' gdxì'iru' lza'ru', le naljlen Dios yöl-la' nadxí'i, ati' nùti'tëz nu nadxí'i lzë'i naljlen ca' Dios, len nunbë' Dios. ⁸ Nu cunadxí'i lzë'i, cutu nunbë' Dios, le naljlen Dios yöl-la' nadxí'i. ⁹ Cni bulu'ë lahui ca nadxí'inë' rë'u Dios, bsölë'ë yödzyú ni la'z dui Zxi'nczë', quië gata' queëru' yöl-la' na'bán gdu ni'a queë' Lë'. ¹⁰ Cni nac bë' yöl-la' nadxí'i gdu, clëg ca nadxí'iru'-në' Dios, san ca na' Lë' bdxì'inë' rë'u, len bsölë'ë Zxi'nczë' quië gutië', bugúë' dul-la' nabága'ru'.

¹¹ Böchi' lza'adau', chqui' cni bdxì'itsquinë' rë'u Dios, lëzca' rë'u ral-la' gdxì'iru' lza'ru'. ¹² Gatga nu ble'i Dios, san chqui' nadxí'iru' lza'ru', Dios zóalenë' rë'u ati' nac bë' nadxí'iru'-në' Dios gdu ladxì'ru'. ¹³ Nöziru' zóalenru'-në' Dios, ati' Lë' zóalenë' rë'u, le bsölë'ë queëru' Dios Bö' La'y. ¹⁴ Netu' blé'itu' le benë' Dios Xuz, len runtu' lna' lau qui. Lë' bsölë'ë Zxi'nczë' Nu ruslá bunách yödzyú. ¹⁵ Nu rnë yalj lulu naquë' Jesús Zxi'në' Dios, Dios zóalenczë' nu na', ati' lei zoalen Dios.

¹⁶ Rë'u ni nöziru' len réjlë'ru' nadxí'inë' rë'u Dios. Naljlen Dios yöl-la' nadxí'i, ati' nu nadxí'i lzë'i, zoalen Dios nu na', ati' Dios zóalenë' lei. ¹⁷ Cni run dxin lu icj ladxì'dau'ru' yöl-la' nadxí'i, run ga cutur rádxiru' dza gchuguë' Dios quegac bunách. Ca naquë' Jesús, nacru' ca' rë'u yödzyú ni. ¹⁸ Chqui' gdxì'iru'-në' Dios, cutu bi gádxiru'. Cati' nadxí'iru'-në' Dios gdu ladxì'ru', runë' ga cutu rádxiru'. Nu radxi, rzaca' rgu'i. Nu na' radxi, cutu nadxí'i Dios gdu ladxì'.

¹⁹ Rë'u ni nadxí'iru'-në' Dios, le bdxì'icznë' rë'u zi'al Lë'. ²⁰ Chqui' nu gna: "Neda' nadxí'ida'-në' Dios", san cutu rle'i dxi'a böchi' lzë'i, nu ni rzi' yë'. Nu cutu nadxí'i böchi' lzë'i nu rlé'itë, ¿nacxcz gac gdxì'i Dios len gatga ble'i Lë'? ²¹ Cni gna

bé'inë' rë'u Jesús, gnë': "Nu nadxí'i Dios, ral-la' gdxí'i ca' böchi' lzë'i."

5

Ca gac uxícjru' lu le rac queëru' yödzyú ni

¹ Núti'tëz nu rejlë' Jesús naquë' Cristo, nac zxi'në' Dios nu na', ati' núti'tëz nu nadxí'i Dios Nu buzóa lei, ral-la' gdxí'i ca' lzë'i nu nac zxi'në' Dios. ² Cni ráquibe'iru' nadxí'igacru'-bi' zxi'në' Dios. Nac cni chqui' nadxi'iru'-në' Dios len runru' ca rna bé'inë' rë'u. ³ Cni nac bë' nadxi'iru'-në' Dios. Nac cni chqui' runru' ca rna bé'inë' rë'u, len cutu nac baníg lë na' rna bé'inë' rë'u. ⁴ Núti'tëz nu nac zxi'në' Dios ruxícj lu le rac yödzyú ni. Chbuxícjru' lu le rac yödzyú le réjlë'ru'-në' Dios. ⁵ ¿Nuzxa na' ruxícj lu le rac yödzyú? Run cni nu rejlë' naquë' Jesús Zxi'në' Dios.

Dios Bö' La'y runë' lna' lau queë' Cristo

⁶ Cni blë'ë Jesucristo, bidë' bdilë' nis, len bulaljë' xchönë', len clëgz bdilë' nis, san lëzca' bulaljë' xchönë'. Díos Bö' La'y naquë' Nu run lna' lau queë', le nac gdu'të li didza' ru'ë Díos Bö' La'y. ⁷ Tsonn nup tun lna' lau queë' Jesús ni' yehua' yubá, Díos Xuz, len Díos Zxi'n, lë' ca' Didza', len Díos Bö' La'y. Yonnë' ni, tuz nacque'. ⁸ Lëzca' cni, tsonn le tun lna' lau queë' luyú ni, Díos Bö' La'y, len le bdilë' nis Jesús, len rön ni' bulaljë' lë'i yag cruz, ati' yonn ni, tuz ca ta'ná. ⁹ Chqui' si' lu na'ru' le tun lna' lau bunách, le runë' lna' lau Díos nactër lsaca'. Lë na' benë' lna' lau Díos nac le benë' lna' lau queë' Jesús, gnë' naquë' Zxi'nczë'. ¹⁰ Nu rejlë' Zxi'në' Dios, nazí' lu në'i le nunë' lna' lau Díos. Nu curejlë' Díos, nac ca rna nu na': "Dios rzi' yë'ë." Cni nac, le cutu gyejlë' le benë' lna' lau Díos queë' Zxi'në'. ¹¹ Lë ni nac le benë' lna' lau Díos. Gnë' chbennë' queëru' yöl-la' na'bán gdu, ati' Zxi'në' na' naquë' Nu nabániru' cni. ¹² Nu zóalenë' lei Zxi'në' Díos, dë yöl-la' na'bán gdu qui. Nu cuzóalenë' lei Zxi'në' Díos, cutu dë yöl-la' na'bán gdu qui.

Ca gnöziru' dë queëru' yöl-la' na'bán gdu

¹³ Lbi'ili' na' réjlë'li'-në' Zxi'në' Dios, ruzuja' queëli' lu guich lë ni quië gnözili' chdë yöl-la' na'bán gdu queëli', len quië gac gdu ca réjlë'li'-në' Zxi'në' Dios.

¹⁴ Lë ni nac le ruzxöni ladxí'ru' Lë'. Chqui' bi gnabru' lahuë' ca rë'nnë' Lë', Lë' ryönnë' rë'u. ¹⁵ Chqui' nöziru' ryönnë' rë'u ca nac bi rnábiru' Lë', nöziru' ca' gdë-li'czru' lë na' rnabru' lahuë'.

¹⁶ Chqui' nu gle'i böchi' lzë'i run dul-la' cunachë' yöl-la' gut, ral-la' gnab qui nu na' lahuë' Díos, ati' Lë' gunnë' yöl-la' na'bán qui. Cni rnia': Ral-la' gnabli' quegac nup tun dul-la' cunachë' yöl-la' gut. Dë dul-la' nachë' yöl-la' gut. Cutu rnia' gnabli' qui

nu run dul-la' cni. ¹⁷ Yúgu'të le cunác tsahui' nac dul-la', san dë dul-la' cunachë' yöl-la' gut. ¹⁸ Nöziru' cutu runtecz dul-la' nu nac zxi'në' Dios, le run chi'ë nu na' Zxi'nczë' Dios, ati' tu' xöhui' cutu saqui' bi gun qui.

¹⁹ Nöziru' yu'uru' lu në'ë Dios, ati' yu'ugac lu na' tu' xöhui' yúgu'të bunách tui' ládxi'gac le dë yödzyú ni.

²⁰ Na'a, nöziru' chbidë' ni Zxi'në' Dios, len bennë' queëru' yöl-la' rejni'i, quië gúnbë'ru' Nu na' nac gdutë li. Zóalenru' Nu na' nac gdutë li le zóalenru'-në' Jesucristo, Zxi'në' Dios. Nu ni nac Dios gdu, len Nu runn queëru' yöl-la' na'bán gdu.

²¹ Zxi'na'dau', gul-gún chi'i cuinli' cui tsej ládxi'cli' bdau' guiöj bdau' yag. Ca' gac.

DÍDZA'DAU' BURÓP BUZUJË' LU GUICH SAN JUAN

Núnbë'ru' le nac gđutë li len yöl-la' nadxí'i

¹ Neda', bönni' gul run chi'a bunách queë' Cristo, rugapa' li' Dios, ngul rö queë' Dios, tsazxön len yúgu'të zxi'nu'. Nadxi'ida' lbi'ili' le núnbë'ru' le nac gđutë li, len clëg neda'z, san lëzca' ta'dxí'i lbi'ili' yúgu'të nup chnúnbë'gac le nac gđutë li. ² Nadxi'itu' lbi'ili' le núnbë'ru' le nac gđutë li, le zóalentez rë'u. ³ Rnaba' lahuë' Dios Xuz len Xanru' Jesucristo, Zxi'nczë' Dios, uzá' ladxë'ë queëli', len huechi' ladxë'ë lbi'ili', len gunë' ga soa dxi icj ladxí'dau'li' le núnbë'li' le nac gđutë li len nadxi'ili' lza'li'.

⁴ Budzjitsquida' cati' byönda' tunbi' zxi'nu' ca nac le nac gđutë li, le tunbi' ca na' gna bé'inë' rë'u Dios Xuz. ⁵ Na'a, ráta'yua' lau', nguldau', gunu' ca rna bë' zxba queë'. Cutu ruzuja' quiu' lu guich tu zxba cub. Ruzuja' la' leyz lë na' gna bé'inë' rë'u dza ni'të, gnë' ral-la' gđxi'iru' lza'ru'. ⁶ Cni nac bë' nadxí'iru'-në' Dios. Nac cni chqui' runru' ca rna le gna bé'inë' rë'u. Lë na' gna bé'inë' rë'u nac quië gđxi'iru' lza'ru' ca na' chbyönili' dza ni'të.

Nup tē'ni la'z'í' ye'i rē'u

⁷ Lë ni rguíxjoi'da' lbi'ili', le chta'dá yödzlyú ni zian nup ta'z'í' yë', nup na' cuta'z'í' lu na'gac ca bidë' Jesucristo, guquë' gdu bunách. Nu na' run cni, nac nu rzi' yë' len nu rdá'baga' Cristo. ⁸ Gul-gún chi'i cuinli' cui unitli' le nadél-li'li' le benli' xchinë' Cristo, san gul-güí' ladxí'li' gđél-li'li' gđutë le ral-la' si'li' lu në'ë Dios.

⁹ Núi'tëz nu rguel-la' nöz yubl len rucá'n xtidzë'ë Cristo, cutu zóalenë' nu na' Dios. Nu da'tecz xtidzë'ë Cristo, zóalenë' nu na' Dios Xuz lenca' Zxi'në'. ¹⁰ Chqui' núi'tëz nu za' ga zoali', len rusëdi zxba yubl, cutu ulëbili' lidxli' nu na', len cutu guiëli' lei: "Gyu'u len netu'." ¹¹ Nu rë lei: "Gyu'u len netu'", run tsazxön lei ca nac le cunác run nu na'.

Runë' löz Juan gđxinë' ga nacu'ë böchi' lzë'ë

¹² Zal-la' le zian ral-la' uzuja' queëli' lu guich, cutu rë'nda' uzuja' yúgu'të lu guich. Runa' löz guida' ga zoali', ati' güi'ru' didza' yalj lulu, quië gac udzjiru' gdu ladxí'ru'.

¹³ Tu'gapbi' Dios li' zxi'nnu ngul zxilu', ngul rö queë' Dios. Ca' gac.

DÍDZA'DAU' BUNN BUZUJË' LU GUICH SAN JUAN

Le dxi'a runë' bönni' lë' Gayo

¹ Neda', bönni' gul run chi'a bunách queë' Cristo, rugapa' Dios li', Gayo dxi'i ladxi'. Nadxi'ida' li' le núnbë'ru' le nac gdu'të li.

² Böcha'adau', rnabda'-në' Dios gunë' ga gac dxi'a quiu' ca nac yúgu'të le runu', len su' ca' dxi'a, ca na' rac dxi'a qui bö' nacczu'. ³ Rudzijda' le ta'dxinë' ga zoa' böchi'ru', tunë' lna' lau quiu', ta'në' nacu' li ladxi', len runu' ca nac le nac gdu'të li. ⁴ Cutu bi dë le runr ga rudzijda' ca lë ni, cati' ryönda' tun ca rna le nac gdu'të li nup nacgac ca bi'i queëcza'.

⁵ Böcha'adau', runu' le nac gdu cati' ráclenu' böchi'ru', len runu' ca' le nacr lsaca', ráclenu' böchi'ru' cunúnbe'inu' lequë'. ⁶ Tunë' lna' lau quiu' böchi'ru' ni laugac bunách queë' Cristo ni, ta'guíxjö'ë ca na' nadxi'inu' lequë'. Runu' le nac dxi'a cati' rugú'u lequë' nöz, ráclenu' lequë' ca na' ral-la' gunu' quegac nup tun xchinë' Dios, quië luú'ë nöz. ⁷ Lequë' gularujë' ni le nadxi'icnë' Jesús, len cutu bi ta'zi'ë lu na'gac bunách cuta'dá' Cristo. ⁸ Qui lë ni na' ral-la' gunru' ba la'n bunách tun cni, quië gúnlenru' lequë' dxin qui le nac gdu'të li.

Le cunác dxi'a runë' Diótréfes

⁹ Chbuzuja' lu guich le uzejni'i bunách queë' Cristo ni', san Diótréfes, bönni' ni' rdzag ladxë'ë gaquë' blau ladjquë', cutu runë' netu' ba la'n. ¹⁰ Qui lë ni na', chqui' huida' ga zoali', usá'a ládi'li' cati' udubli' ca nacgac le runë'. Rzi' quidzë'ë netu', len rnë' queëtu' le cunác. Cutu rxzön ladxë'ë tsa lë niz, san lëzca' cutu runë' ba la'n böchi'ru' ta'dxinë' ni', ati' ruzaguë'ë xnözgac nup ni' tē'ni lun lequë' ba la'n, len rubijë' nup na' ladj bunách queë' Cristo.

¹¹ Böcha'adau', cutu gunu' ca tun nup tua' dö', san ca tun nup tun le nac dxi'a gunu'. Nu run le nac dxi'a naqui queë' Dios, san nu rua' dö' gatga benbë' Dios.

Le nac dxi'a runë' Demetrio

¹² Yúgu'të böchi'ru' tunë' lna' lau queë' Demetrio, ati' nac bë' runë' le nac gdu'të li. Lëzca' netu' runtu' lna' lau queë', ati' nözili' nacz le runtu' lna' lau queë'.

Le rnabë' Juan lahuë' Dios

¹³ Zianr ca' le gu'nda' uzuja' quiu' lu guich, san cutu rë'nda' uzuja' lei lu guichz. ¹⁴ Na'a, runa' löz glé'iteda' li', ati' güi'ru' didza' yalj lulu.

¹⁵ Rnaba' lahuë' Dios gunë' ga soa dxi icj ládxi'da'u. Tu'gáp Dios li' nup ni ta'dxí'i rë'u. Lézca' li', bgap Dios tu tu nup ni ta'dxí'i rë'u. Ca' gac.

DIDZA' BUZUJË' LU GUICH SAN JUDAS

Judas rugapë' Dios nup nulidzë' Dios

¹ Neda', Judas, tsaz naca' huen dxin queë' Jesucristo, len naca' ca' böchë'ë Jacobo. Rugapa' Dios lbi'ili', nulidzë' lbi'ili' Dios Xuz, len nadxi'inë' lbi'ili', len run chi'ë lbi'ili' le nacli' tuz len Jesucristo. ² Rë'nda' gnözili' ca ruhuéchi'tsca ladxë'ë lbi'ili' Dios, len nadxi'itsquinë' lbi'ili', lenca' quië soatsca dxi icj ládi'li'.

Nup tu'sëdi le cunác

³ Böchi' lza'adau', guetsca ladxa'a uzuja' queëli' lu guich ca nac yöl-la' ruslá nadél-li'ru', san run bayúdx uchizia' icj nagli' quië gdu ládi'li' tíl-lenli' nup ta'dá'baga' le réjlë'ru'-në' Dios, lë na' budödë' Dios tsaz lu na'gac nup náquigac quizi queë' quië luzë didza' qui laugac yúgu'të bunách. ⁴ Cni run bayúdx guna' le chgulayázlenë' rë'u bagachi'z la'quë' bönni', Dios buzóë' quequë' dza ni'të gchuguë' quequë' tsaz. Bönni' ni cutu ta'yíj ládi'quë' Dios. Le zoa le ruzá' ladxë'ë queëru' Dios, táquinë' huac lunë' le cunác. Ta'dá'baguë'ë Xanru' Jesucristo. Tuzë' Lë' rna bé'inë' rë'u.

⁵ Chnőziczli' lë ni, san rë'nda' usá'a ládi'li' ca benë' Xanru' Dios. Zal-la' buslë' bunách Israel cati' bubijë' lequë' luyú Egipto, gdöd ni' busnitië' nup bítsa'gac ladjquë' san cutu gulayejlë' Lë'. ⁶ Lëzca' cni, Dios buseyjë' tu latj chul yugu' gbaz la'y queë', nup ni' cutu glun xchinquë', san guluca'në' xlatjquë'. Tsaz nága'quë' ni' ga gdxinr dza usyudxë' yödzyú ni Dios. ⁷ Lëzca' cni guc quegac yödz Sodoma len Gommorra len yödz dzaggac leygac. Ca na' glunë' gbaz la'y na', guladá'baguë'ë Dios, lëzca' cni glunë' bönni' yugu' lu yödz na'. Guludöd cuinquë' quië glunë' le cunác len le gulazëz ládi'quë' le tun ga nu rutuí'i. Na'a, le busaca' zi'ë lequë' Dios lu gui' le cutu ul, lë na' guc quequë' nac tu le run gadxi yúgu'tëru', cui gunru' la' leyz.

⁸ Zal-la' glac lë ni, la' cniz tunë' bönni' ni, bönni' rjáclenë' yël yudxi. Tun ditjnë' gdu ca nayá' nabinquë'. Ta'dá'baguë'ë le rna bé'inë' rë'u Dios, len ta'në zi'ë quegac nup ta'ná bë' yehua' yubá. ⁹ Miguelcz, gbaz la'y blau, cati' gdíl-lenë' tu' xöhui' quië gac u'ë gdu ca gyë'ë Moisés, cutu burúguinë' udxíë' dö' tu' xöhui' na', san gudxë' lei: "Xanru' uzeyne' ba nadx li'." ¹⁰ San ta'në zi'ë bönni' ni quegac le runë' Dios, yugu' le cuta'yéjini'në',

ati' yugu' le ta'yéjni'nè' racz quequë' ca na' tunba' böa' guixi' cuta'yéjni'iba', lè ni tu'gunè' dxin len cni tu'dxía dö' cuinquë'.

¹¹ Bica' bayechi' lequë' le chglunè' dul-la' ca na' benè' Caín, ati' lu yöl-la' ruhuidi' quequë' chgulachixi gulanignè' ca na' bchixi bnignè' Balaam quië si'è dumí, ati' chnarugu quequë' latië' ca na' gutië' Coré cati' gdá'baguë'ë Moisés. ¹² Yugu' bönni' ni tágulenè' tsazxön lbi'ili' cati' ráguli' yugu' güi'i huagu lu yöl-la' nadxí'i queëli'. Tunè' ga ta'chixi ta'nigui nup dzag-gac lbi'ili', le ti'j tauzë'. Nacquë' ca bönni' ral-la' lugáguquë'-ba' bö'cu' zxila', san la' cuínczë' tu'gahuë'. Nacquë' ca böaj luzxbá cunachë'gac nis, ati' rua' leygac bö' na'l ni'l. Nacquë' ca' ca yag chbdxin dza bi la'bía san cutu bi ta'bía, ati' nacquë' ca' ca yag chgulabídx gdu luí len chnaládu'gac. ¹³ Nacquë' ca' ca nis zxön cati' rymas rdxia len rbö' bdxina' qui, lè na' ruluí' ca nac yöl-la' stu' tunè'. Nacquë' ca bölj luzxbá nuca'ncba' xnözcba'. Dios chnunè' quequë' la'yazië' tsaz latj chul.

¹⁴ Ca nac quequë' bè'ë ca' didza' uláz queë' Dios Enoc, bönni' ni' gbáblenè' bugádx cö' zxi'n xsoë' Adán, gnè': "Gul-yutsca', zë'ë Xanru', dzaggac Lè' zian gayuá' bunách náquigac quizi queë'. ¹⁵ Zë'ë gunè' zxguia' yúgu'të bunách len gchuguë' quegac yúgu'të nup tua' dö'." Cni gunè' ni'a qui yúgu'të didza' zi' gulanè' queë' Lè' bönni' dul-la' na'. ¹⁶ Bönni' ni ta'nè' queë', len ta'zí' quidzë'ë, len tunè' ca nac le ta'zéz ládxi'quë'. Tu'ë didza' lu yöl-la' run ba zxön cuinquë', len quië luzi'ë xbeygac, tu'ë didza' ta'gú'u bunách yöl-la' zxön.

Judas rusë'ë ládxi'gac nup ta'yejlë' Cristo

¹⁷ Na'a, böchi' lza'adau', gul-tsajnéy yugu' didza' glu'ë dza ni'të bönni' gbaz queë' Xanru' Jesucristo. ¹⁸ Bönni' na' glë' lbi'ili': "Dza tsajséytëgac luluí' lauquë' bönni' lutitjè' le nac la'y, len lunè' ca nac le ta'zéz ládxi'quë' le cunác." ¹⁹ Bönni' ni tunè' ga grujli' chojl. Tu'ë didza' lu yöl-la' bunáchz quequë' len cutu zóalenè' lequë' Dios Bö' La'y.

²⁰ Na'a, böchi' lza'adau', gul-zóa tsutsu ca nac yöl-la' rejlë' queëli' Dios le nac gdu la'y. Gul-lidzë' Dios, ugunli' dxin yöl-la' huac queë' Dios Bö' La'y. ²¹ Gul-gá'nlenè' Dios, Nu nadxí'i rë'u, len gul-cöz dza ni' ulu' lahuë' Xanru' Jesucristo, Nu huechi' ladxë'ë rë'u quië gata' queëru' yöl-la' na'bán gdu.

²² Gul-gún ga la'díp ládxi'gac nup rac chop ládxi'gac. ²³ Gul-gún ga lulë', gac tsca ubijli' lequë' lu gui'. Lu yöl-la' radxi queëli' gul-huechi' ládxi'li' yezica' bunách. Gul-gún chi'i cuinli', cui gunli' tsazxön lequë', cugútsa'li' le cunác tunè'.

Le rgu'u Dios yöl-la' zxön

²⁴⁻²⁵ Dios la'z dui, Nu nözicz yúgu'të, len Nu buslá rë'u ni'a qui le benè' Xanru' Jesucristo, napë' yöl-la' huac gun chi'ë

lbi'ili', cui gchixi gníguili', len uschinë' lbi'ili' lahuë' Lë' ga zoë'
lu yení' gdu. Gunë' ga gacli' gdu dxi'a len ga udzjitsquili'.
Gaccz queë' Dios yöl-la' ba, len yöl-la' zxön, len yöl-la' blau,
len yöl-la' uná bë', na'a dza len yúgu'të dza zi'a za'c. Ca' gac.

LE BULU'È LAHUI DIOS ATI' NUZUJÈ' LU GUICH SAN JUAN

Le bulu'è lahui Dios ca nac queè' Jesucristo

¹ Lè ni nac tu le bulu'è lahui Jesucristo, le bè'è Lè' latj Dios ului'inè' yugu' huen dxin queè' ca nac le run bayúdx lactè. Jesucristo bsöl'è' tuè' gbaz la'y queè', nu na' buzejni'i neda', Juan, huen dxin queè' Cristo. Gbaz la'y na' bului'inè' neda' ca nac lè ni. ² Neda', Juan, ruzuja' lu guich ni le nac gdutè li ca nac yúgu'tè le blé'ida', len runa' lna' lau qui xtidzè'è Dios len qui le benè' lna' lau Jesucristo.

³ Bica' ba nu uláb didza' ni, len bica' bagac nup luzè naggac nu na' uláb xtidzè'è Dios ni, len lun ca rna lè ni nayúj lu guich, le chzoa lac.

Juan ruzujè' lu guich le uzejni'i gadx cö' bunách queè' Cristo

⁴ Neda', Juan, ruzuja' lu guich didza' uzejni'i gadx cö' bunách queè' Cristo, nacuá' luyú Asia. Dios, Nu zoacz, len gzoatecz, len ral-la' guid, rnabda'-nè' uzá' ladxè'è queè'li', len gunè' ga soa dxi icj ládi'dau'li', dzaggac Lè' gadx bö' nacuá' lahuè' Lè' ga ni' rö'è rna bè'è. ⁵ Dzagüè' ca' Lè' Jesucristo, runè' ca rnè' len runè' lna' lau queè' Dios. Zi'al Lè' bubanè' tsaz lu yöl-la' gut, len rna bé'inè' bönni' ta'ná bè'è yödzlyú ni. Lè' nadxi'inè' rë'u len gdibè' rë'u, bugüè' dul-la' nabága'ru' len xchönè' bulaljë' lè'i yag cruz, le gutiè' uláz queè'ru'. ⁶ Jesucristo benè' ga rna bè'ru' len ga nacru' bxuz, quiè cu'ru'-nè' yöl-la' ba Dios, Xuzè' Jesús. Yöl-la' ba Lè' len gactecz queè' yöl-la' uná bè'. Ca' gac.

⁷ Gul-yutsca'. Zè'è Cristo lu böaj luzxbá. La'le'i Lè' yúgu'tè bunách lenca' nup ni' glun Lè' huè', guludöddè' Lè'. La'bödx yechi' yúgu'tè bunách yödzlyú ni cati' la'le'i Lè'. La'naru' gactè cni. Ca' gac.

⁸ Cni rnè' Lè': "Neda' naca' Nu zoa zi'al lenca' Nu rajseytè ca nac le rzu lau len le ruúdxte." Cni rnè' Xanru', napczè' yöl-la' huac. Zoaczè' Lè', len gzoateczè', len zi'a guidè'.

Rlé'inè' Juan yöl-la' yení' queè' Jesucristo

⁹ Neda', Juan, naca' böchi' lza'li' len tsazxön rzaca' rguí'lana' lbi'ili', len tsazxön len lbi'ili' ruzi'a xbey le rna bè'è Dios, len nadél-li'da' yöl-la' rböz zxön ladxì' na' runnè' queè'ru' Jesucristo. Gatsj lahui'l nis zxön nadzuna' tu luyú bidx ni, nazí' lei Patmos. Nadzuna' le bena' lban qui xtidzè'è Dios len le bena' lna' lau queè' Jesucristo. ¹⁰ Lu dza la'y queè' Xanru', gdu gzóalenè' neda' Dios Bö' La'y, ati' byönda' cúdu'la' chi'è

bönni' rulidzë' zidzj. Byön chi'ë ca rbödx trompeta. ¹¹ Bönni' ni gudxë' neda': "Neda' naca' Nu zoa zi'al len Nu rajseytë ca nac le rzu lau len le ruúdxte. Bzuj lu guich le rlé'inu' len bsöla' lei quegac gadx cö' bunách quia', nacuá' luyú Asia, nup nacuá' lu yödz Éfeso, len lu yödz Esmirna, len lu yödz Pérgamo, len lu yödz Tiatira, len lu yödz Sardis, len lu yödz Filadelfia, len lu yödz Laodicea."

¹² Bueycja' quie' glé'ida' nuzxa na' rulídz neda'. Cati' bueycja', blé'ida' gadx le nua'gac gui' náquicni oro. ¹³ Ladj gadx le nua'gac gui' na' blé'ida' tu Nu nalá' ca rnë'ë bönni'. Nacuë' tu lari' tunn le rdxin xni'ë, len lchu'ë nasië' tu pan náquini oro. ¹⁴ Chguichdau'z nac guitsa' icjë' ca nac zxila' o ca rna' bögui', ati' ryëp yös yení' yöj lahuë' ca gui'. ¹⁵ Ryëp yös yení' ni'ë ca guia bronce dxildau', le nudzé'itsca lu gui' ca bau' yal. Zidzj byön chi'ë ca ryön tu yegu zxön. ¹⁶ Lu në'ë yubél zxoacha' gadx bölj yení', ati' ru'ë r-ruj didza' le nac ca tu guia tuchi' natuchi' grop rui'i. Ryëp yös yení' lahuë' ca gbidz cati' rudzá'a.

¹⁷ Cati' blé'ida' Lë' gdzö'a xni'ë ca bönni' nat. Ni'r Lë' bxoá në'ë neda' len në'ë yubél len gudxë' neda': "Cutu gádxinu'. Neda' naca' Nu zoa zi'al len Nu rajseytë. ¹⁸ Naca' Nu nabáncz. Gutia', ati' na'a zóatecza' nabana'. Dë lu na'a gna bé'ida' yöl-la' gut len latj quegac nup natgac. ¹⁹ Bzuj lu guich lë na' chblé'inu', len le rac na'a, lenca' le ral-la' gac töd na'a. ²⁰ Lë ni nac le nagachi' ca nac quecha' gadx bölj yení' na' blé'inu' zxoacha' lu na'a yubél, len ca nac gadx le nua'gac gui' náquicni oro. Gadx bölj yení' na' naccba' le run lsaqui' qui gadx gbaz quegac gadx cö' bunách quia', ati' gadx le nua'gac gui' na' naccgac le run lsaqui' quegac gadx cö' bunách quia' na'."

2

Didza' bsölë'ë yödz Éfeso

¹ Gnë' ca' Bönni' na': "Bzuj lu guich didza' ni gsölu'u queë' gbaz quia' zóalenë' bunách quia' lu yödz Éfeso. Cni uzuju' lu guich: Rui' didza' Nu na' zxoacha' lu në'i yubél gadx bölj yení', len rda gatsj lahui'l gadx le nua'gac gui' na' náquicni oro. ² Cni rna: Neda' nözda' yugu' le runli' len ca rúntscali' dxin. Nözda' rbözli' zxön ladxi' len cutu gac gua' glenli' nup tua' dö'. Nözda' chgzxi' bë'li' nup ta'ná naccgac gbaz quia' san cutu ca' nacquë', ati' na'a nözili' ta'zì' yë'ë. ³ Rbözli' zxön ladxi' len chgzxaca' gdi'li' le da'li' neda', san cutu bcuidi' ládxi'li'. ⁴ Na'a, dë tu le

ruquí lbi'ili': Cutur nadxi'ili' neda' ca na' bdxí'ili' neda' zi'al.
⁵ Qui læ ni na', gul-tsjajnéy ca na' benli' zi'al, læ na' busanli', ati' na'a, gul-bí'i ládxi'li' len gul-gún ca na' benli' zi'al. Chqui' cutu ubí'i ládxi'li', guidtea' queëli', ati' ugúa' xlatj le nua' gui' queëli'.
⁶ Na'a, zoa tu le raclen lbi'ili'. Cutu rlé'ili' dxi'a le tunè' bönni' nicolaíta, nup na' ta'yíj ládxi'gac bdau' guiøj bdau' yag len tun le cunác, læ na' curlé'ida' dxi'a ca' neda'. ⁷ Nu ryöni ral-la' uzë nag læ ni rnè' Dios Bö' La'y, ruí'lenè' didza' yugu' cõ' bunách quia' neda', Cristo, rnè': Nup luxíj lu le rac yödzlyú, guna' ga lagu le rbia yag zoa gatsj lahui'l la' yël lach queë' Dios, le gun ga la'cuá' tsalzú."

Didza' bsölè'ë yödz Esmirna

⁸ Gnè' ca': "Lëzca' cni, bzuj lu guich didza' ni gsölu'u queë' gbaz quia' zóalenè' bunách quia' lu yödz Esmirna. Cni uzuju' lu guich: Rui' didza' Nu na' zoa zi'al len nac ca' Nu rajseytë, Nu na' gut len bubán tsaz. ⁹ Cni rna: Neda' nözda' le runli' len ca rzaca' rguí'li'. Nözda' nacli' yechi' san le nactë rlé'ili' yöl-la' tsahui' le nac gdu. Nözda' ca' ca ta'në xöhui' queëli' nup ni' ta'ná nacgac bunách judío, san cutu ca' nacgac cni. Nup ni ta'dá' Satanás, tu' xöhui'. ¹⁰ Cutu ca' gádxili' le ral-la' saca' qui'li'. Tu' xöhui' na' gun ga gdzunli' lidx guia la'li' lbi'ili'. Cni si' bë' lbi'ili', ati' gdu ca chi dza saca' qui'li'. Gul-tsejlë' neda' ga gdxintë dza gatli', ati' neda' gunna' queëli' yöl-la' na'bán gdu. ¹¹ Nu ryöni ral-la' uzë nag læ ni rnè' Dios Bö' La'y, ruí'lenè' didza' yugu' cõ' bunách quia' neda', Cristo, rnè': Nup luxíj lu le rac yödzlyú, cutu bi gun quegac yöl-la' gut le gac burópl quegac nup la'cua'tecz lu gui' gabíl."

Didza' bsölè'ë yödz Pérgamo

¹² Gnè' ca': "Lëzca' cni bzuj lu guich didza' ni gsölu'u queë' gbaz quia' zóalenè' bunách quia' lu yödz Pérgamo. Cni uzuju' lu guich: Rui' didza' Nu na' nua' guia tuchi' na' natuchi' grop ruí'i. ¹³ Neda' nözda' le runli'. Nözda' ca' zoali' ga ni' rna bë' Satanás, tu' xöhui', san ni ruzxöni ládxi'li' neda'. Cutu ca' nusanli' ca réjlë'li' neda', cutu busanli' lei yugu' dza ni' cati' guludöddë' ga zoali' Antipas, bönni' ni' bénteczë' lna' lau quia', ati' gutië' ga ni' zoa Satanás, tu' xöhui'. ¹⁴ Na'a, dë tu chop le tu'quí lbi'ili': Nacua'len lbi'ili' lu yödz Pérgamo la'gac bunách nazí' lu na'gac zxba queë' Balaam, bönni' ni' busëdnë' Balac gunë' ga la'chixi la'nigui bunách Israel, glahuë'-ba' yugu' böa' bëdxdau' guludödcde'-ba' laugac bdau' guiøj bdau' yag len glunë' le cunác. ¹⁵ Lëzca' cni nacua'len lbi'ili' nup ni' nazí' lu na'gac zxba quegac bunách nicolaíta, læ na' curlé'ida' dxi'a neda'. ¹⁶ Qui læ ni na', gul-bí'i ládxi'li' na'a. Chqui' cutu ubí'i ládxi'li', guidtea' ga zoali' len tíl-lena' lequë' len didza'

r-ruj ru'a, le nac ca tu guia tuchi'. ¹⁷ Nu ryöni ral-la' uzë nag lë ni rnë' Dios Bö' La'y, rui'lenë' didza' yugu' cö' bunách quia' neda', Cristo, rnë': Nup luxíçj lu le rac yödzlyú, guna' ga lagu yöt maná na' nagachi'. Ünödza' ca' quequë' tu guiöj chguichdau', ati' lu guiöj na' nayúj tu la cub, nutu nu nunbë' lei, san nupz na' la'zì' lei, lumbë' la na'."

Didza' bsölë'ë yödzt Tiatira

¹⁸ Gnë' ca': "Lëzca' cni, bzuj lu guich didza' ni gsölu'u queë' gbaz quia' zóalenë' bunách quia' lu yödzt Tiatira. Cni uzuju' lu guich: Ru'ë didza' Zxi'në' Dios, Nu na' dxia yöj lahuë' nacgac ca gui', ati' ni'ë nacgac ca guia bronce dxildau'. ¹⁹ Cni rnë': Neda' nözda' le runli'. Nözda' ca nadxi'ili' neda' len ca réjlë'li' neda'. Nözda' ca' ca runli' xchina' lu yöl-la' rböz zxön ladxi' queëli'. Nözda' nacr gdu ca runli' yugu' lë ni ca benli' zí'atël. ²⁰ Nacuá' tu chop le tu'quí lbi'ili': Rui'li'-nu latj ngul na' lënu Jezabel, rnanu rui'nu didza' uláz queë' Dios, ati' ni'a qui le rusëdinu rzi' yé'inu nup tun xchina'. Rusëdinu lequë' le run ga tunë' le cunác len tahuë'-ba' böa' bëdxau' ta'gu'ë-ba' laugac bdau' guiöj bdau' yag. ²¹ Neda' bë'a-nu latj ubi'i ládxi'nu, san cutu ré'ninu uca'nnu le cunác na' runnu. ²² Qui lë ni na' chu'na'-nu tu le gátì'nu ga na' saca' qui'nu lu xhuë'nu tsazxön len nup glun tsazxön len lënu le cunác. Cni guna' na'a chqui' cutu lubi'i ládxi'gac quië cutur lun dul-la' na'. ²³ Guna' ga latbi' zxi'nnu. Cni gac, láquibe'i yúgu'të cö' bunách quia' ruyúa' le ta'bequi icjgac len le ta'zá' ládxi'gac bunách, ati' ubi'a queëli' tsca nac le runli'. ²⁴ Yezíca'li' zoali' yödzt Tiatira, nul-li' cunazí' lu na'li' lë na' rusëdinu, len cutu nazëdli' lë na' ta'ná bunách ni' nac le nayéjni'tsqi, san le nactë naqui qui Satanás, tu' xöhui', rëpa' lbi'ili': Cutu uspaga'a lbi'ili' yetú le ral-la' gunli'. ²⁵ Na'a, lë na' chnazí' lu na'li', gul-gún chi'i ga gdxintë dza huöda'. ²⁶ Bönni' ni' luxicjë' lu le rac yödzlyú len lunë' ca rë'nda' neda' ga udxte, neda' guna' ga la'ná bé'inë' bunách gdu'të yödzlyú. ²⁷ Ca na' budödë' lu na'a Xuza' Dios yöl-la' uná bë', neda' ca' guna' ga la'ná bé'inë' yugu' yödzt, gata' lu na'quë' xuyág guia, ati' luzxuzxjë' bunách na' ca nu ruzxúzj tu yusu' náquini yu. ²⁸ Gu'a ca' quequë' bölj usíl. ²⁹ Nu ryöni ral-la' uzë nag lë ni rnë' Dios Bö' La'y, rui'lenë' didza' yugu' cö' bunách quia' neda', Cristo."

3

Didza' bsölë'ë yödzt Sardis

¹ Gnë' ca': "Lëzca' cni bzuj lu guich didza' ni gsölu'u queë' gbaz quia' zóalenë' bunách quia' lu yödzt Sardis. Cni uzuju' lu guich: Rui' didza' Nu na' nacua'len Lei gadx bö' na' len xzoacba' lu në'i yubél gadx bölj yení', rna cni: Neda' nözda'

le cunác runli', len nözda' chnatzli' zal-la' taqui bunách na-banli'. ² Gul-spán ládxi'li'. Gul-gún tsutsu le nacua'len lbi'ili', le chzoa lat, le ráquibe'ida' cutu nac gdu lahuë' Dios le runli'. ³ Gul-tsajnéy na'a zxba na' byönili' le gzxi' lu na'li'. Gul-gún ca rna xtidzë'ë Dios len gul-bí'i ládxi'li'. Chqui' cutu uspán ládxi'li', guida' ga zoali' tu tsalz ca na' rdxinë' tu tsalz gban, ati' cutu gnózili' bizxa dza na' guida' ga zoali'. ⁴ Nacua'len lbi'ili' lu yödz Sardis la'gac bunách cutu nacgac xöhui'. La'dalen neda' nup ni, nácugac lari' chguichdau'z le ruluí' nuhuöacquë' gdu dxi'a, le nacquë' lsaca' gac cni quequë'. ⁵ Nup luxícj lu le rac yödzlyú ugacua' lequë' lari' chguichdau'z, len cutu usula' laquë' chnayujgac lu guich ga nayujgac lagac nup nadél-li'gac yöl-la' na'bán gdu. Si' lu na'a nup ni lahuë' Xuza' Dios lenca' lauquë' gbaz la'y queë'. ⁶ Nu ryöni ral-la' uzë nag lë ni rnë' Dios Bö' La'y, ruí'lenë' didza' yugu' cö' bunách quia' neda', Cristo."

Didza' bsölë'ë yödz Filadelfia

⁷ Gnë' ca': "Lëzca' cni bzuj lu guich didza' ni gsölu'u queë' gbaz quia' zóalenë' bunách quia' lu yödz Filadelfia. Cni uzuju' lu guich: Rui' didza' Nu na' nac la'y len rui' didza' gdtë li, len dë lu në'i zxi'n guia queë' David, bönni' gna bë'ë, Nu rsalj ga nu ryaz ati' nutu nu gac uséyj lei, len ruséyj ga nu ryaz ati' nutu nu gac gsalj lei. ⁸ Nu ni rna: Neda' nözda' le runli'. Nözda' napli' lati'z yöl-la' huac, san runli' ca rna xtidza'a len cutu rutui'li' rnali' náquili' quia'. Qui lë ni na' nuzóa' lauli' tu ga nu tsaz le nayálj ati' nutu nu gac uséyj lei. ⁹ Gul-yutsca', nup ni' ta'dá' Satanás, tu' xöhui', len ta'zí' yë', ta'ná nacgac bunách judío ta'yíj ládxi'gac Dios, san cutu nacgac cni, neda' guna' ga la'dxinë' lauli' len luzechu zxibquë' xní'ali'. Ni'r láquibe'inë' nadxi'ida' lbi'ili'. ¹⁰ Le benli' ca rna xtidza'a, glözli' zxön ladxí', neda' gun chi'a lbi'ili' dza na' la'zaca' la'guí'i yúgu'të bunách yödzlyú ni, lë na' gac quië si' bë' nup nacuá' yödzlyú ni. ¹¹ Zi'a guida'. Qui lë ni na' gul-gún chi'i le napli', cui gac nu gun ga cusi'li' lë na' ral-la' gunna' queëli'. ¹² Nul-li' ni' uxicjli' lu le rac yödzlyú, neda' guna' ga gacli' tsutsu ca nacgac yzxön, soali' gdau' ga na' zoë' Dios, len gatga grujli' ni'. Udá'a lbi'ili' ca lë' Dios quia', lenca' ca lë yödz queë' Dios le nac Jerusalén cub, le ruhuóttj r-ruj yehua' yubá lu në'ë Dios. Lëzca' udá'a lbi'ili' la' cub. ¹³ Nu ryöni ral-la' uzë nag lë ni rnë' Dios Bö' La'y, ruí'lenë' didza' yugu' cö' bunách quia' neda', Cristo."

Didza' bsölë'ë yödz Laodicea

¹⁴ Gnë' ca': "Lëzca' cni bzuj lu guich didza' ni gsölu'u queë' gbaz quia' zóalenë' bunách quia' lu yödz Laodicea. Cni uzuju' lu guich: Rui' didza' Nu na' zoa tsaz, Nu run ca rna, len rui'

didza' gdu'tē li ca na' run lna' lau, len nac ca' Nu na' blen lu nē'i yūgu'tē le benē' Dios. ¹⁵ Cni rna: Neda' nōzda' le runli'. Ca runli' nac ca nis cunác ziaġ, cutu ruca'nli' tsaz neda', len cutu nac ca nis zōgui', cutu runli' xchina' gdu lādxi'li'. Dxi'ar gac la' gacli' ca nis ziaġ o ca nis zōgui'. ¹⁶ Na'a, le nacli' ca nis nagúlz, len cunacli' ca nis ziaġ, len cutu nacli' ca nis zōgui', chu'na' lbi'ili' ca run nu huēb nis nagúlz na'. ¹⁷ Lbi'ili' rnali' rlé'ili' yöl-la' tsahui' queēli' len rac dxi'a queēli', len cutu bi ryadzj queēli', san cutu ráquibe'ili' le nacli'. Bayechi' nacli'. Nacli' xzi'. Nacli' yechi', len nacli' lau chul len rdali' xguidz. ¹⁸ Qui lē ni na', neda' ruzéjni'da' lbi'ili' gá'uli' lu na'a neda' le nac ca oro le nuna' dxi'a lu gui', quiē gata' queēli' yöl-la' tsahui' gdu. Ral-la' gá'uli' ca' quia' lari' chguich gáculi', quiē ggachi' yöl-la' xguidz queēli' le run ga nu rutuí'i. Ral-la' gá'uli' ca' quia' le gun ga luhuóac yōj lauli' quiē gac glé'ili'. ¹⁹ Neda' ruzeyda' bach len rut rguina' yūgu'tē nup nadxi'ida' chqui' cutu tun le nac dxi'a. Qui lē ni na', gul-bí'i lādxi'li', gunli' xchina' gdu lādxi'li'. ²⁰ Gul-yutsca', néda'cza' zoa' ga nu ryaz, rulidza'. Chqui' nūti'tēz nu yōni chi'a len gsalj quia', tsazia' len gágulena' nu na', ati' gágulen neda' nu na'. ²¹ Nul-li' ni' uxicjli' lu le rac yōdzlyú, neda' guna' ga cō'lenli' neda' tsazxōn ga na' rō'a rna bē'a, ca na' benē' ca' quia' neda' Xuza', buxicja' neda' lu le guc quia', ati' grō'lēna'-nē' tsazxōn Xuza' ga na' rō'ē rna bē'ē Lē'. ²² Nu ryōni, ral-la' uzē nag lē ni rnē' Dios Bō' La'y, ruí'lenē' didza' yugu' cō' bunách quia' neda', Cristo."

4

Yöl-la' ba ta'gu'ē Dios yehua' yubá

¹ Gdöd glac lē ni, buyúa' len blé'ida' tu ga nu ryaz nayálj yehua' yubá. Byōnda' ca' chi'ē bōnni' na' byōnda' zi'al, bulídz zidzj ca rbōdx trompeta. Chi'i ni bulídz neda', gna: "Gda xtsa'l ni ati' neda' ului'ida' li' le run bayúdx lac tōd ni."

² La' ni'z gzóalenē' neda' Dios Bō' La'y, ati' blé'ida' ni' yehua' yubá tu latj ga Nu rō' rna bē', len blé'ida' ca' Nu na' rō' latj na'. ³ Ryēp yōs yení' Nu na' rō' latj na', ca na' ryēp yōs yení' guiōj jasje len guiōj cornalina, yugu' guiōj záqui'tsqi. Gatsj lahui'l latj na' zoa bquita' nac lach ca nac guiōj esmeralda, le ryēptsca yōs yení'. ⁴ Gdu zbi'il latj na' nacuá' ca' yetáp uruá' latj gap ta'bō' nup ta'ná bē', ati' yugu' latj na' rō'quē' tap uru'ē bōnni' gul, nácuquē' lari' chguichdau'z, len dxiagac icjquē' bregui' náquicni oro. ⁵ Latj blau ga ni' rō' Nu na', ta'rúj yōs len gziu' rnē, ati' bō zxōn ryu'u. Lahui' lau latj na' tu'zení' gadx le ta'gú'u yení', le nacgac gadx bō' dzaggac Dios. ⁶ Ca dōdl lahui latj ni dē tu ca nac tu nis zxōn ryēp yōs yení' ca guiōj jar.

Gdu zbi'il latj na', tsla'a hueaj nacuá' tap nup nabangac, ati' zian yěj laugac dxiagac zaca' cúdzi'lgac len láhuilgac. ⁷ Tu nu nutsa' ladj tap ni nalá' ca nacha' bēdx guixi'. Nu na' buróp nalá' ca nacha' bēdx, ati' nu na' bunn nalá' lahui ca nac lau bōnni', ati' nu budáp nalá' ca nacha' bsia' rzuba'. ⁸ Idaptē nup ni, qui queēgac dxia xop xilgac, ati' láhuilgac len lē'ilgac, yěj lau zian dxiagac. Rēl len tē dza cutu ca' tu'sán, ta'ná: “La'y, la'y, la'y naquē' Xanru' Dios, napczē' yöl-la' huac. Gzoaczē' Lē', len zoaczē', len chzoa guidczē'.”

⁹ Nup na' nabangac ta'gú'u yöl-la' ba Nu na' rō' rna bē', len zoatecz nabán. Tun ba la'n Nu na' len tē Nu na': “Xclenu’.” Bátti'tēz tun cni idáp na', ¹⁰ tu'tság laquē' lyu lahui' lau Nu na' tap uru'ē bōnni' gul na', ta'yěj lādxi'quē' Nu na' zoatecz, len tu'cu'ē bregui' oro quequē' lahui' lau latj ga ni' rō' rna bē' Nu na', ta'nē':

¹¹ Xantu' Dios, nacu' lsaca'

Cu'tu' Li' yöl-la' ba,

Len guntu' Li' ba la'n,

Len gata' quiu' yöl-la' uná bē'

Le benu' yúgu'tē le dē.

Ca rē'ncznu' nacuá' len gulazú lau nacuá'.

5

Tu guich len Bōnni' naquē' Bō'cu' Zxíla'dau'

¹ Ni'r blé'ida' tu guich lu na' yubél Nu na' rō' latj blau. Guich na' nac tu guich nudúb, len da' didza' lē'il len lahuil. Naguel-la' guich na' gadx le nuseyjcac lei. ² Blé'ida'-nē' tuē' gbaz la'y blau, ati' bē'ē zidzj didza', gnē': “¿Nuzxa nac lsaca' uladzu' le naguél-la'gac guich ni len gsalj lei?”

³ Nutu nu guc gsalj guich na' len cutu guc nu uyú lei, nitú nu zoa yehua' yubá, len nitú nu zoa luyú, len nitú nu zoa zxanil luyú. ⁴ Ni'r grōdxa' le cutu bdzöli nu nac lsaca' gsalj guich na', len cutu bdzöli nu nac lsaca' uláb lei, len nutu nu nac lsaca' uyú lei. ⁵ Ni'r gudxē' neda' tuē' bōnni' gul ni', gnē': “Cutu cōdxu'. Nu na' nac ca bēdx guixi', Nu nabablen zxi'n xsoē' Judá, len nac ca' zxi'n xsoē' David, chbuxícj lu yúgu'tē le rac, len saqui' uladzu' le naguél-la'gac guich ni len gsalj lei.”

⁶ Ni'r blé'ida'-nē' Bōnni' naquē' Bō'cu' Zxíla'dau', zuinē' lahui' lau latj blau na' zoa gatsj lahui'l nup na' nabangac len gatsj láhui'lē' ca' bōnni' gul na'. Naquē' huē' ca nac qui bō'cu' zxila' zoa nu budödi lēba', nacuá' gadx luzba' len gadx yěj lauba', le tu'luí' ca nacgac gadx bō' na' dzaggac Dios, nasölē'ē leygac gdutē yōdzlyú. ⁷ Gdödē' Bōnni' naquē' Bō'cu' Zxíla'dau' len gdēl-lē'ē guich na' lu na' yubél Nu na' rō' latj blau na'. ⁸ Catí' chgdel-lē'ē guich na', guluzechu zxibquē' lahuē' Bōnni'

na' naquë' Bö'cu' Zxíla'dau' idáp nup na' nabangac len idáp
 uru'ë bönni' gul na'. Zönquë' le rul-l nazí' lei arpa tu tuë' bönni'
 gul na', len nua'quë' ca' yugu' bdxí' náquicni oro, yúdzugac yal,
 lë na' rulu' yöl-la' rulídz Dios quegac bunách queë'. ⁹ Tul-lë'
 tu le rul-l yöl-la' ba, le nac cub, le rna cni:

Nacu' lsaca' quel-lu'u guich

Len uladzu'u le naguél-la'gac lei

Le bë'u latj bönni' guludöddë' Li',

Ati' len xchönu' böa'uu' bunách quië laqui queë' Dios,

Nacgac bunách gza'a nacuá' gdu'të yödzlyú,

Bunách tui' yúgu'të didza' yubl,

Len nababgac yúgu'të yödz len yúgu'të luyú nacuá' gdu'të
 yödzlyú.

¹⁰ Benu' ga nacquë' bönni' uná bë'

Len ga nacquë' bxuz queë' Dios queëru'.

Benu' ga ta'ná bë'ë yödzlyú.

¹¹ Ni'r buyúa' len byönda' chi'iquë' zian gbaz la'y. Gayuá'
 len gayuá' nacu'ë. Nacu'ë gdu zbi'il latj blau na' tsazxön len
 nup na' nabangac lenca' len yugu' bönni' gul na'. ¹² Tu'ë zidzj
 didza' yúgu'të', ta'në':

Bönni' na' naquë' Bö'cu' Zxíla'dau', guludöddë'-ba',

Naquë' lsaca' gata' lu në'ë yöl-la' uná bë'

Len yöl-la' tsahui'

Len yöl-la' rejni'i

Len yöl-la' huac.

Naquë' lsaca' gunru'-në' ba la'n

Len tsej ládxi'ru' Lë'

Len cu'ru'-në' yöl-la' ba.

¹³ Ni'r byönda' tul-l yúgu'të bi benë' Dios yehua' yubá len
 yödzlyú, len zxanil luyú len lu nis zxön. Tul-l yúgu'të bi nacuá'
 yugu' latj na', ta'ná:

Yöl-la' ba Nu na' rö' latj blau,

Lenca' Bönni' na' naquë' Bö'cu' Zxíla'dau'.

Gúnteczru'-në' ba la'n

Len cú'teczru'-në' yöl-la' ba,

Ati' gna bë'teczë' Lë'.

¹⁴ Idaptë nup na' nabangac ta'ná: "Ca' gac."

Ni'r idáp uru'ë bönni' gul na' gulutság lauquë' lyu len gulayíj
 ládxi'quë' Nu na' zoatecz.

6

Le naguél-la'gac guich

¹ Ni'r blé'ida'-në' Bönni' naquë' Bö'cu' Zxíla'dau', buládzu'ë
 tu le naguél-la' guich na', ati' byönda' tu nu nutsa' ladj idáp na'
 nabangac, ryön chi'i ca gziu' rnë, gna: "Gda uyú'."

² Buyúa', len blé'ida'-ba' tuba' böa' chguich, ati' zön tu uxiti' yag nu na' dxia läba'. Glu'ë lë' tu bregui' udxíë' icjë', ati' brujë' ca tu nu nactër blau quië uxicjë' lu gdil-l.

³ Cati' buládu'ë le buróp le naguel-la' guich na', byönda' buróp nu na' nabán, gna: "Gda uyú'."

⁴ Ni'r brujba' yetuba' böa', nacba' xna. Guludödë' lu në'i nu na' dxia läba' yöl-la' huac uná bë' tsajtúë' yöl-la' rböz dxi'a tsáhuí'dau' quegac bunách len gunë' ga ludöddë' lza'quë'. Gulunödzjë' queë' tu guia tuchi' zxön.

⁵ Cati' buládu'ë le bunn le naguel-la' guich na', byönda' bunn nu na' nabán gna: "Gda uyú'."

Buyúa' len blé'ida'-ba' tuba' böa' gasj, ati' zön tu zxgonz nu na' dxia läba'. ⁶ Byönda' rui' didza' tu chi'i gatsj lahui'l tap na' nabangac, rna: "Chop guia xzoa' xtil lazxj qui tu dza huen dxin le gac gbin, len xop guia xzoa' cebada lazxj qui tu dza huen dxin, san cutu gunu' ga yadzj le nac za len cutu bi gunu' qui xisi uva nal."

⁷ Cati' buládu'ë le budáp le naguel-la' guich na', byönda' rui' didza' budáp nu na' nabán, gna: "Gda uyú'."

⁸ Buyúa' len blé'ida'-ba' tuba' böa' gulj, ati' nazí' lei Yöl-la' Gut nu na' dxia läba', ati' zeajlen lei nu nazí' lei Latj Chul. Guludödë' lu në'i nu na' gna be'i gatsj tu gatsj bunách nacué' yödzyú quië gdödi lequë' len guia tuchi', len ni'a qui yöl-la' rdun, len ni'a qui guidzhuë', len lu rú'acba' böa' guixi' snia' dzö'ba' yödzyú.

⁹ Cati' buládu'ë le bugayu' le naguel-la' guich na', blé'ida' znan bcugu yehua' yubá ni' bö' glacczë' bönni' ni' guludödcde' lequë' le glunë' lban qui xtidzë'ë Dios len le glunë' lna' lau queë'. ¹⁰ Glui' zidzj didza' yugu' bö' ni, gulaná: "Xantu' La'y, runu' ca rnau', ¿batxcz cuequi xbeynu' netu' len uzi' lau' bönni' ni' nacu'ë yödzyú le guludöddë' netu'?"

¹¹ Gulunödzjë' quequë' lari' chguichdau'z lacuë', len glë' lequë': "Ral-la' uzi' ládxí'li' yetú chi'idau'z, ga gdxinr dza la'dxín ni yúgu'të lza'li' huen dxin queë' Cristo, bönni' na' ral-la' ludödi ca' lequë' bunách ca na' guludödi lbi'ili'."

¹² Cati' buládu'ë le buzóp le naguel-la' guich na', buyúa' len blé'ida' gtittsca luyú. Böac gasj gbidz, guc ca tu lari' guitsa' gasj, ati' böac xna beo' ca nac rön. ¹³ Gulaguíndj luyú bölj luzxbá, guc ca rac qui yag higo, ta'guíndj le rbia cati' rutá lei bö' bdunu'. ¹⁴ Gdöd qui luzxbá, guc qui ca rac qui guich cati' nu rutúb lei. Guladzá' xlatjgac yúgu'të guí'adau' len yúgu'të gap zoa luyú bidx lu nis zxön. ¹⁵ Ni'r gulucachi' laquë' gap nac znan bloj len gap nac lë'i guiöj guí'adau' bönni' ta'ná bë'ë luyú, len yugu' bönni' blau, len bönni' ta'lé'inë' yöl-la' tsahui', len bönni' nacu'ë lu na'quë' bönni' rjaquë' gdil-l, len bönni'

dë lu na'quë', len yúgu'të bönni' nadá'ugac, len yúgu'të bönni' cunadá'ugac. ¹⁶ Glë' yugu' guí'adau' na' len yugu' lë'i guiöj na': "Gul-dubaga' netu', len gul-cachi' netu', cui gle'i netu' Nu na' röl' latj blau ni' len cui gdel-li' netu' yöl-la' rley queë' Bönni' na' naquë' Bö'cu' Zxíla'dau'. ¹⁷ Chbdxin dza uluí' lahui yöl-la' rley quequë', ati' ¿nuzxa caz saqui' gua' glen lei?"

7

Tu gayuá' yu tapán milë' bönni' da' tu le nac bë' ra' xgaquë'

¹ Gdöd glac lë ni blé'ida' tap gbaz la'y zuicnë' idáp la'a yödzyú, tu'zaguë'ë xnözgcac idáp bö' reycj tsla'a hueaj luyú, cui tseycj bö' yödzyú, len cui tseycj lu nis zxön, len cui utá yag. ² Blé'ida'-në' ca' yetué' gbaz la'y zë'ë r-rujë' ga rlen gbidz, nu'ë tu le udë'ë le gac bë' nup nacgac queë' Dios ban. Bë'ë zidzj didza', bulidzë' idapë' gbaz la'y ni' nadöd lu na'quë' yöl-la' huac uná bë' lun ditjnë' luyú len nis zxön. ³ Gudxë' lequë': "Cutu gun ditjli' luyú len nis zxön len yugu' yag cati' uda'rtu' tu le gac bë' ra' xgaquë' bönni' huen dxin queë' Dios queëru'."

⁴ Byönda' tsca nacquë' bönni' da' lequë' lë na' nac bë', nacquë' gdu tu gayuá' yu tapán milë' ladj yúgu'të cö' di'a dza quegac xzi'n xsoë' Israel. ⁵ Bönni' na' da' lequë' lë na' nac bë': Zxi'n xsoë' Judá nacquë' chinnu milë'.

Zxi'n xsoë' Rubén nacquë' chinnu milë'.

Zxi'n xsoë' Gad nacquë' chinnu milë'.

⁶ Zxi'n xsoë' Aser nacquë' chinnu milë'.

Zxi'n xsoë' Neftalí nacquë' chinnu milë'.

Zxi'n xsoë' Manasés nacquë' chinnu milë'.

⁷ Zxi'n xsoë' Simeón nacquë' chinnu milë'.

Zxi'n xsoë' Leví nacquë' chinnu milë'.

Zxi'n xsoë' Isacar nacquë' chinnu milë'.

⁸ Zxi'n xsoë' Zabulón nacquë' chinnu milë'.

Zxi'n xsoë' José nacquë' chinnu milë'.

Zxi'n xsoë' Benjamín nacquë' chinnu milë'.

Bunách guizx yu nácuagc lari' chguichdau'z

⁹ Gdöd guc lë ni buyúa' len blé'igacda' bunách zian, nutu nu gac uláb lequë'. Nababquë' yúgu'të yödz tui' didza' yubl gdu yödzyú. Zuicnë' ca dödl lahui latj blau na' ga ni' zoë' ca' Bönni' na' naquë' Bö'cu' Zxíla'dau', nácuquë' lari' chguichdau'z, len zönquë' zin. ¹⁰ Tu'ë zidzj didza' yúgu'të, ta'në':

Yöl-la' ruslá za' lu në'ë Dios queëru',

Röl'ë latj blau ni,

Len za' ca' lu në'ë Bönni' na' naquë' Bö'cu' Zxíla'dau'.

¹¹ Zuicnë' gdu zbi'il latj blau na', lenca' gdu zbi'il ga nacu'ë bönni' gul, lenca' gdu zbi'il ga nacuá' idáp na' nabangac

yúgu'të gbaz la'y, ati' tu'tság lauguë' lyu ca dödl lahui latj blau na', ta'yíj láchxi'quë' Dios, ¹² ta'në':

Ca' gac. Yöl-la' ba Li', Dios queëtu',

Napu' yöl-la' zxön len yöl-la' rejni'i.

Rëtu' Li': "Xclenu" len runtu' Li' ba la'n.

Napu' yöl-la' uná bë' len yöl-la' huac.

Gactecz cni quiu', Dios queëtu'. Ca' gac.

¹³ Ni'r gnabnë' neda' tuë' bönni' gul na', gnë': "¿Nupx na' nácuqac lari' chguichdau'z, len gapx bönni' lequë'?"

¹⁴ Neda' gudxa' lë': "Xan, li' nöcznu'."

Lë' gudxë' neda': "Nup ni gulazaca' gulagui'tsca. Gulaguibë' lari' nácuquë' len guluún leygac chguichdau'z len xchönë' Bönni' na' naquë' Bö'cu' Zxíla'dau'. ¹⁵ Qui lë ni na' nacu'ë ca dödl lahui latj blau ga rö'ë rna bë'ë Dios, len tunë' dxin lahuë' Lë' rël len të dza lu gdau' queë'. Nu na' rö' latj blau ni gun chi'i lequë' le zóalentecz lequë'. ¹⁶ Cutur la'dunë' len cutur la'bidxë' nis, len cutur la'yéguinë' gbidz, len cutur láquinë' xla ¹⁷ le uyúë' lequë' ca nu uyú bö'cu' zxila' Bönni' na' naquë' Bö'cu' Zxíla'dau' zoë' gatsj lahui'l latj blau na'. Gchë'ë lequë' gap ralj nis rui' yöl-la' na'bán, ati' Dios uzxië' lauguë' nis ta'bödxë'."

8

Le bugádx le naguel-la' guich

¹ Catí' buládu'ë le bugádx le naguel-la' guich na', grö' dxi yehua' yubá gdu gatsj hora. ² Ni'r blé'igacda'-në' gadx gbaz la'y na' zuicnë' lahuë' Dios, ati' guludödë' lu na'quë' gadx trompeta. ³ Ni'r bidë' yetúë' gbaz la'y, nu'ë tu bdxí' oro, gzuinë' ra' bcugu yehua' yubá ni'. Gulunödzjë' queë' szxöni yal quië gunë' lei tuz len yöl-la' rulídz Dios glun yúgu'të bunách queë' Cristo, uzégui'ë lei lu bcugu na' náquini oro, zoa lahui' lau latj blau na'. ⁴ Gren dzön qui yal na' zoa lu në'ë gbaz la'y na', guc tuz len yöl-la' rulídz Dios glun bunách queë' Cristo, ati' bdxin ga na' rö'ë Dios. ⁵ Ni'r budzë'ë bdxí' na' bau' yal zoa lu bcugu na' gbaz la'y na', ati' gru'në' lei luyú. Gnë gziu' ati' bö zidzj byön. Gyëp yös len gtit luyú.

Tu'cödxë' trompeta

⁶ Ni'r gulacu'ë sina' lucödxë' leygac igadxtë' gbaz la'y na' zönquë' gadx trompeta na'.

⁷ Bucödxë' trompeta gbaz la'y zi'al, ati' grö' guiöj bögui' yöl sunn len gui' nutsí'i rön, guluhuöxj luyú. Gyegui tu cuia tsa tu tsonn cuia luyú ni, ati' gyegui ca' tu cuia tsa tu tsonn cuia yag. Gyegui ca' yúgu'të guixi' ya'a.

⁸ Bucödxë' trompeta gbaz la'y buróp na', ati' gbix lu nis zxön tu le nac ca tu gui'a zxön regui, ati' böac rön yeláti'dau'z ca

gatsj tu gatsj nis zxön na'. ⁹ Gut tu cuia tsa tu tsonn cuia le nabangac dzö' lu nis zxön na', ati' guc ditj tu cuia tsa tu tsonn cuia yugu' barco.

¹⁰ Bucödxë' trompeta gbaz la'y bunn, ati' böxj gap dë nis yegu lenca' gap ralj nis, tu bölj luzxbá, regui ca gui' yör, guc cni qui yeláti'dau'z ca gatsj tu gatsj nis na' rö' luyú. ¹¹ Bölj ni lëba' Ajenjo, le nac tu le sla', ati' böac sla' yeláti'dau'z ca gatsj tu gatsj nis gap na' dë nis, guc ca nac ajenjo na', ati' glat bunách zian ni'a qui nis na' böac sla'.

¹² Bucödxë' trompeta gbaz la'y budáp, ati' böac chul yeláti'dau'z ca gatsj tu gatsj gbidz, len lëzca' cni guc qui beo', ati' böac chul tu cuia tsa tu tsonn cuia bölj. Cni guc, cutu buzení' gbidz yeláti'dau'z ca gatsj tu gatsj dza, len cutu guluzení' bölj len beo' yeláti'dau'z ca gatsj tu gatsj rël.

¹³ Ni'r buyúa' len byönda' ru'ë zidzj didza' tuë' gbaz la'y rdödë' gatsj lahui'l luzxbá, rnë': “Bica' bayechi' lbi'ili'. Bica' bayechi' lbi'ili'. Bica' bayechi' lbi'ili' zoali' luyú ni cati' lucödxë' trompeta yetsonnë' gbaz la'y na'.”

9

¹ Bucödxë' trompeta gbaz la'y bugayu', ati' blé'ida' nu nac ca tu bölj luzxbá böxj luyú, ati' gulunödzjé' qui nu na' zxi'n guia qui latj chul. ² Bsaljé' latj chul na', ati' gren dzön qui latj chul, guc ca dzön r-ruj ga tu'zégui'ë bla'dau', ati' gulachúl gbidz len luzxbá ni'a qui dzön na'. ³ Lu dzön na' gularujba' böchi'zú gulazxoazba' luyú, ati' Dios bë'ë lecba' latj ládu'ba' bunách ca tunba' xajnö' dzö'ba' luyú. ⁴ Gna bé'inë' lecba' cutu lun ditjba' guixi' rö' luyú, len cutu lun ditjba' nitú le nac ya'a, len clëg nitú yag, san tuz gac ládu'ba' bunách na' cudá' ra' xgaquë' lë na' nac bë' nu naqui queë' Dios. ⁵ Cutu bë'ë lecba' latj ludödiba' lequë', san lusaca' zi'zba' lequë' gdu ca gayu' beo'. Rlatsca ga rádu'cba' ca na' rla ga rádu'ba' xajnö'. ⁶ Yugu' dza na' lë'ni ludödi cuingac bunách san cutu la'záqui'në'. Lë'nnë' latië' san ucuít cuini yöl-la' gut.

⁷ Nala'cba' böchi'zú na' ca naccba' böa' nácucba' le náquicni guia, quië tsjacba' gdil-l. Dxiagac icjba' le nacgac ca bregui' náquicni oro. Nac laucba' ca nac laugac bunách. ⁸ Nac guitsa' icjba' ca nac guitsa' icjnu ngul. Nacgac láya'cba' ca nacgac láya'ba' bëdx guixi'. ⁹ Nácugac lchu'cba' le náquini guia. Ta'gú'u bö xilcba' ca na' ta'gú'u bö carreta ná'yjba' böa' ta'xíti'ba' lu gdil-l. ¹⁰ Nacgac xbancha' ca nac xbancha' xajnö', zoa li'cba'. Lu xbancha' na' zoa le ta'neyba', quië lunba' zi' bunách gdu ca gayu' beo'. ¹¹ Zoa nu rna be'i lecba', nu na' nac gbaz xöhui' qui latj chul. Gbaz ni nazi' lei lu didza' hebreo: Abadón, le rna lu didza' griego: Apolión, len lu didza' xidza': “Nu Rusnít”.

¹² Chgdöd tu le rusnít bunách, le za' zi'al, san za'c yechóp le lusnít bunách.

¹³ Bucödxë' trompeta gbaz la'y buzxóp, ati' byönda' tu chi'i rui' didza' gatsj lahui'l tap le nacgac ca luzba' bëdx, dxiagac yugu' lu squin bcugu na' náquini oro, zoa lahuë' Dios. ¹⁴ Chi'i ni rui'len didza' gbaz la'y buzxóp na' zi'a bucödxë' trompeta, rna: "Bsedx idaptë' gbaz xöhui' na' nága'quë' ra' yegu Eufrates."

¹⁵ Ni'r busedxë' tapë' gbaz xöhui' na', chnucözë' lequë' Dios quië la' na'z, le nac dza na', len beo' na', len iz na', quië ludöddë' tu cuia tsa tu tsonn cuia bunách nacué' yödzlyú.

¹⁶ Byönda' tsca nacquë' bönni' rjaquë' gdil-l dxiaquë'-ba' böa' len dzagquë' tapë' gbaz xöhui' na', nacquë' gdu chop gayuá' mil milë'.

¹⁷ Ca tu lu bxin blé'igacda'-ba' böa' na', ati' nup ta'bía lecba' nacu lchu'gac le nac gui'dau'z len ya'a ca luzxbá len gulj. Nacgac icjba' böa' na' ca icjba' bëdx guixi', ati' lu rú'acba' ta'rúj gui' len dzön len tu le ruzégui'tsca, nazi' lei azufre. ¹⁸ Lë na' ta'rúj rú'acba' guludödi tu cuia tsa tu tsonn cuia bunách nacué' luyú, lë na' nacgac gui' len dzön len lë na' ruzégui'tsca. ¹⁹ Ta'rúj rú'acba' le ta'neyba' böa' na' len dzö' lu xbanca', le nacgac xbanca' ca bël zoa icjba' le ta'neyba'.

²⁰ Yezica' bunách, nup cutu glat lu chop ni tu'snít, cutu gulubí'i ládxi'quë' quië cutur lunë' ca na' tunë', len cutu gulanë' ta'yíj ládxi'quë' yugu' bö' xöhui' len yugu' bdau' guiöj bdau' yag, yugu' bdau' na' cuta'le'i, len cuta'yöni, len cuta'zá'.

²¹ Cutu gulubí'i ládxi'quë' quië cutur ludödcde' bunách len clëg quië cutur lunë' yöl-la' udzá' quequë' len le cunác tunë', len yöl-la' rban quequë'.

10

Gbaz la'y, zoa lu në'ë tu guichdau'

¹ Ni'r blé'ida'-në' yetüë' gbaz la'y nal, bötjë' brujë' yehua' yubá, nacué' böaj luzxbá, len zoa bquita' icjë'. Ryëp yös yení' lahuë' ca run gbidz, ati' nacgac ni'ë ca yzxön ta'yegui. ² Zoa lu në'ë tu guichdau' nayálj, ati' tu ni'ë yubél nulibë' lu nis zxön, len yetú ni'ë yögl nulibë' luyú bidx. ³ Ni'r bë'ë zidzj didza', byön ca ryön cati' rbödxya'aba' bëdx guixi', len cati' budx bë'ë zidzj didza' na', gulayön chi'igac gadx gziu'. ⁴ Cati' budx gulayön chi'igac gziu' na', neda' zi'a uzuja' lu guich, san byönda' nu rui' didza' yehua' yubá, rë neda': "Bcachi'z didza' ni glui' gadx gziu' na'. Cutu uzuju' lu guich didza' na'."

⁵ Ni'r bchis në'ë yubél zaca' luzxbál gbaz la'y na' blé'ida'-në' zuinë' lu nis zxön len luyú bidx, ⁶ ati' ben tsutsu xtidzë'ë gneynë' Nu na' zoacz, Nu na' ben yehua' yubá len le nacué'

ni', lenca' yödzylyú len le nacuá' ni', lenca' nis zxön len le nacuá' ni', gnë': "Cutur tsey, ⁷ san cati' ucödxë' trompeta gbaz la'y bugádx, uschinë' Dios le nagachi' queë', lë na' bului'inë' yugu' huen dxin queë', bönni' ni' glu'ë didza' uláz queë'."

⁸ Ni'r bë'len neda' didza' leyúbl chi'i na' byönda' r-ruj yehua' yubá, gna: "Gyeaj, yajxi' guichdau' nayálj na' zoa lu në'ë gbaz la'y na' nulibë' lu nis zxön len luyú bidx."

⁹ Gyija' ga na' zoë' gbaz la'y na', gnabda'-në' gunnë' quia' guichdau' na'. Gudxë' neda' gbaz la'y na', gnë': "Gzxi', gdagu. Lu ru'u gac zxix ca nac bdxindu' queëba' böz, san lë'u huöac sla'."

¹⁰ Gzxi'a guichdau' na' zoa lu në'ë len gdahua' lei. Lu ru'a guc zxix ca nac bdxindu' na', san cati' budx gdahua' lei, böac sla' lë'a. ¹¹ Ni'r gudxë' neda': "Ral-la' gu'u didza' leyúbl uláz queë' Dios laugac zian cö' bunách gza'a, len gap nacuá' yúgu'të yödz, len gap tui' zian didza' yubl, len laugac zian bönni' ta'ná bë'."

11

Chopë' bönni' tunë' lna' lau

¹ Ni'r bdxin nu benn quia' tu gui le nac ca tu yag rbixi, len gudx neda': "Gyas len brix gdau' queë' Dios. Brix ca' bcugu la'y qui, len blab ca' nup nacuá' ni' ta'yíj ládxi'gac Dios. ² Lö'a qui gdau' na' dë ni'l bca'n ca' len cutu urixu' lei, le nadöd lu na'gac bunách gza'a, ati' lulíb lulíj yödz la'y na' gdu ca chopán beo'."

³ Gudxë' ca' neda': "Gsöla'a chopë' bönni' lunë' lna' lau quia', lu'ë didza' uláz quia' gdu ca chinnu gayuá' yu tsonnlalj dza, lacuë' lari' nac bdzadzadzu'. ⁴ Chopë' bönni' ni tunë' lna' lau, nacque' chop yag olivo na' nayúj lu guich la'y le rui' didza' quequë', len nacque' ca' chop le nua'gac gui' na' nacuá' lahuë' Dios, Xani yödzylyú. ⁵ Chqui' guë'ni nu gua' dö' quequë', gruj gui' rú'aquë' le usnít nu na' rë'ni gua' dö' quequë', gdödi nu na', lenca' nup ta'dá'baga' lequë'. ⁶ Dë lu na'quë' chopë' ni luzaguë'ë xnöz nis guiöj luzxbá, cui gal guiöj tsca dza na' ral-la' lu'ë didza' uláz queë' Dios, ati' dë lu na'quë' ca' lunë' ga huöac rön nis, len lunë' ga gatsj guidzhuë' yödzylyú, lunë' cni bálti'tëz lzu lë'nnë'. ⁷ Cati' udx lunë' lna' lau, grujba' böa' snia' latj chul, tül-lenba' lequë' len uxicjba' lequë', len gdödiba' lequë'. ⁸ La'túlz ca' la' nöz lu yödz zxön gdu ca gulayá' gulabinë', ga ni' gdë'ë ca' lë'i yag cruz Xanru', len ca runru' lsaqui', nazí' lei ca' Sodoma lenca' Egipto. ⁹ Gdu ca tsonn dza yu gatsj la'le'i gdu ca gulayá' gulabinë' bunách yúgu'të yödz len yúgu'të bunách gza'a, len bunách tui' zian didza' yubl, len bunách yúgu'të luyú, ati' cutu lui' latj nu ucachi' lequë' yeru

ba. ¹⁰ La'dzagtsca láchxi'gac nup nacuá' yödzyú le glatië', ati' lu yöl-la' rudziji quequë' la'sölë'ë le lunödzjë' quequë' lza'quë' tuë' yetuë', le gulusaca' zi'ë bunách nacuá' yödzyú chopë' ni glu'ë didza' uláz queë' Dios.”

¹¹ Ni'r cati' chbza'a tsonn dza yu gatsj na', Dios buspanë' lequë', ati' gulayasë' gulazuinë', ati' gladxi guladzöbi yúgu'të nup gulale'i lequë'. ¹² Ni'r bë' zidzj didza' tu chi'i yehua' yubá, gudx lequë': “Gul-cuén ni.”

Gulabenë' lu böaj luzxbá zaca' yehua' yubál, ati' gulale'i lequë' nup na' guladá'baga' lequë'. ¹³ La' ni'z gtittsca luyú, ati' bguindj tu cuia tsa tu chi cuia yugu' yu'u dzö' lu yödz na', ati' lu le gtit na', glat tsonnlalj yu chi gayuá' bunách. Gladxi guladzöbi nup ni' naga'ngac, ati' gulagu'ë yöl-la' ba Dios zoë' yehua' yubá.

¹⁴ Chgdöd le buróp le rusnít bunách, ati' chzoa gdxin le bunn le usnít lequë'.

Rucödxë' trompeta gbaz la'y bugádx

¹⁵ Bucödxë' trompeta gbaz la'y bugádx, ati' glui' zidzj didza' chi'i yehua' yubá, ta'ná:

Gap ta'ná bë' bunách yödzyú

Nadödgac lu në'ë Xanru' Dios

Len lu në'ë Cristo.

Lë' gna bë'teczë'.

¹⁶ Ni'r idáp uru'ë bönni' gul na' rö'quë' gap na' ta'ná bë'ë lahuë' Dios, gulutság lauquë' lyu ta'yíj láchxi'quë' Dios. ¹⁷ Ta'në':

Xantu' Dios, napczu' yöl-la' huac.

Gzoaczu' len zoaczu' len ral-la' guidczu',

Xclenu', le chbugunu' dxin yöl-la' huac zxön quiu'

Len rzu lau' rna bë'u.

¹⁸ Gulaléy bunách yugu' yödz

San chbdxin dza gunu' lequë' xzguia'.

Nac dza cuequi xbeynu' nup chnatgac.

Ubi'u quegac huen dxin quiu',

Bönni' glu'ë didza' uláz quiu',

Nup náquigac quizi quiu' len glun ba la'n Lau',

Nup nacgac cuidi'z len nup nacgac blau.

Chbdxin dza usnitui' nup gulusnít yödzyú.

¹⁹ Ni'r gyalj gdau' queë' Dios rö' yehua' yubá, ati' bla' lahui gui'n la'y ga yu'u didza' rucá'n tsahui' nunë' Dios. Luyú gyëp yös len glu'u bö zidzj, gnë gziu'. Gtit luyú len grö' guiöj bögui' yöl sunn.

12

Tunu ngul len tuba' bël zxön xtsni'

¹ Ni'r bla' lahui yehua' yubá tu le nac bē'tsca, buluí' launu ngul nácunu le nac ca gbidz, len zoa zxan ní'anu beo'. Dxia icjnu tu bregui' ga dxiacba' chinnu bōlj yení'. ² Ngul ni chzoa soabi' bi'idau' queënu, rbōdxya'anu le rdia' lē'nu, rzaca' rgui'nu le ruzoanu-bi' bi'idau' queënu. ³ Ni'r bla' lahui yehua' yubá yetú le nac bē', buluí' lauba' tuba' bēl zxōn xtsni', nacha' xna gui'z len dxia gadx icjba' len chi luzba' len dxia tu bregui' tu tu icjba' na'. ⁴ Len xbanba' gu'yjba' tu cuia tsa tu tsonn cuia bōlj luzxbá len gru'nba' leycha' luyú. Gzuiba' bēl zxōn xtsni' na' launu ngul na' chzoa soabi' bi'idau' queënu, zoaba' sina' gáguba'-bi' bi'idau' queënu na' ca galjbi' na'. ⁵ Buzoanu-bi' tubi' bi'i bōnni'dau' ral-la' gna bē'ibi' yúgu'tē yōdz len tu xuyág guia. La' bucuittē'-bi' Dios bi'idau' queënu na', buchisē'-bi' ga ni' zoaczē' Lē', rō'ē latjblau ga na' rna bē'ē. ⁶ Buzxundjnu ngul na', zeajnu lu latj ca'z, ga ni' chnupē'ē queënu latj Dios. Ni' lugahuē'-nu gdu ca chinnu gayuá' yu tsonnlaj dza.

⁷ Gdōd glac lē ni, guetsca gdil-l yehua' yubá. Guladíl-lenē'-ba' bēl zxōn xtsni' na' gbaz la'y blau lē' Miguel len yugu' gbaz la'y da'quē' lē'. Guladíl-l bēl zxōn na' len gbaz xōhui' da'gac lēba' ⁸ san cutu guluxícj lu gdil-l na'. Qui lē ni na' cutur bdzōli xlatjgac yehua' yubá. ⁹ Cni guc, gularu'nē'-ba' ni'l bēl zxōn xtsni' na', nacha' bēl na' zoaba' dza ni'tē, lēba' tu' xōhui' len Satanás, nu na' rzi' ye'i yúgu'tē bunách yōdzlyú. Gularu'nē' tu' xōhui' yōdzlyú, dzaggac lei gbaz xōhui' na' da'gac lei.

¹⁰ Ni'r byōnda' tu chi'i rui' zidzj didza' yehua' yubá, rna: “Na'a chbdxin dza nulu'ē lahui yōl-la' ruslá nunē', len yōl-la' huac queē', len le rna bē'ē Dios, lenca' le rna bē'ē Cristo, le chgularu'nē' ni'l nu na' buquí yugu' bōchi' lza'ru'. Rēl len tē dza buquí lequē' lahuē' Dios queëru'. ¹¹ Guluxicjē' nu na' bōchi' lza'ru' ni, le gulugunē' dxin xchōnē' Bōnni' na' naquē' Bō'cu' Zxíla'dau' queē' Dios, len le gulugunē' dxin didza' na' glunē' lna' lau queē'. Cutu glui' lādxi'quē' yōl-la' na'bán quequē' san glatiē'. ¹² Qui lē ni na' gac yōl-la' rudziji yehua' yubá. Gul-dziji lbi'ili', zoali' ni'. Bica' bayechi' lbi'ili' zoali' yōdzlyú len lu nis zxōn, le chbōtj tu' xōhui' bdxin ga zoali'. Rleytsqui tu' xōhui' na' le chráquibe'i yetú chi'z dē latj qui.”

¹³ Catí' gúquibe'iba' bēl zxōn xtsni' na' chgularu'nē'-ba' luyú, ni'r yajsóa régu'ba'-nu ngul na' buzoanu-bi' bi'i bōnni'dau' na' queënu. ¹⁴ Ni'r Dios bē'ē-nu ngul na' chop xilba' bsia' nacgac zxōn quiē gac sunu, gcuitnu ga na' zoaba' bēl zxōn xtsni' na', gdxinnu xlatjnu lu latj ca'z. Ni' lugahuē'-nu gdu tsonn iz yu gatsj. ¹⁵ Zaca' cúdzu'lnu gubba' nis zil bēl zxōn xtsni' na', guc ca tu nis yegu, gú'niba' gua'tē ngul na'. ¹⁶ Ni'r guclen ngul na'

luyú, gyalj luyú na' len güi'i nis yegu na' gubba' bël zxön xtsni' na'. ¹⁷ Ni'r gléytsquiba'-nu ngul na' bël zxön xtsni' na', gyeajba' yajtíl-lenba' nup naga'ngac queënu xxi'n xsoanu, nup na' tun ca rna le gna bē'ē Dios, len nazí' lu na'gac le nunē' lna' lau Jesucristo.

13

Chopba' böa' snia'

¹ Gzuida' lu yuzx ra' nis zxön len blé'ida' rbenba' r-rujba' lu nis zxön tuba' böa' snia' dxia gadx icjba' len chi luzba'. Dxiagac lēba' chi bregui'. Dxia tu bregui' tu tu luzba' na' ati' láhuigac icjba' da' tu la nac xōhui' le curle'i Dios dxi'a. ² Böa' snia' na' blé'ida'-ba' rna'ba' ca nacba' bēdxtau', zoa ní'aba' ca nac ní'aba' oso, ati' rú'aba' nac ca nac rú'aba' bēdx guixi'. Bël zxön xtsni' na' budōdba' lu na'ba' böa' snia' ni yöl-la' huac queēba' lenca' xlatjba' ga rna bē'ba', len yöl-la' uná bē' zxön queēba'. ³ Dxia huē' tu icjba' böa' snia' na', nac le gdōdi lēba', san bunít huē' na', ati' gulubani yúgu'tē bunách yōdzlyú len yajta'gac böa' snia' na'. ⁴ Gulayíj lādxi'quē'-ba' bël zxön xtsni' na', le budōdba' lu na'ba' böa' snia' yöl-la' uná bē' queēba'. Gulayíj lādxi'quē'-ba' ca' böa' snia' na', gulanē': “¿Nuzxa caz nac zxön ca nacba' zxön böa' snia' ni, len nuzxa caz saqui' til-len lēba'?”

⁵ Guta' lu na'ba' böa' snia' na' bē'ba' didza' ba zxön len didza' xōhui' rnēba' queē' Dios. Gdu ca chopún beo' guta' lu na'ba' yöl-la' uná bē'. ⁶ Gzu lauba' rnēba' queē' Dios len gnē xōhui'ba' qui Lē' Dios, len qui latj la'y queē', len quegac nup nacuá' yehua' yubá. ⁷ Guta' lu na'ba' gdíl-lenba' nup náquigac quizi queē' Dios, buxicjba' lequē'. Guta' ca' lu na'ba' gna bē'íba' yúgu'tē bunách gza'a, bunách yúgu'tē yōdz, len yúgu'tē bunách tui' didza' yubl, len bunách gdutē yōdzlyú. ⁸ Gulayíj lādxi'gac böa' snia' na' yúgu'tē bunách nacuá' yōdzlyú, nup na' cutu nayujgac lagac lu guich qui yöl-la' na'bán, guich na' buzujē' cati' zi'a guta' yōdzlyú Bōnni' na' naquē' Bō'cu' Zxíla'dau' queē' Dios, buzóē' Dios gutiē' ni'a quegac bunách queē'.

⁹ Chqui' nu ryōni, ral-la' uzē nag. ¹⁰ Nup nucu'ē Dios gdzungac, ral-la' gdzungac, ati' nup nucu'ē Dios quiē nu gdōdi leygac len guia tuchi', len guia tuchi' lat. Qui lē ni na', ral-la' la'bóz zxön lādxi' nup náquigac queē' Dios, len la'yejlē' Lē'.

¹¹ Gdōd na' blé'ida'-ba' yetuba' böa' snia' grenba' brujba' lu yu. Dxiagac chop luzba' ca nac luzba' bö'cu' zxila', len rui'ba' didza' ca na' rui'ba' didza' bël zxön xtsni' na'. ¹² Dē lu na'ba' böa' snia' ni yúgu'tē yöl-la' uná bē' queēba' böa' snia' bdxinba' zi'al, cati' dzag lēba'. Runba' böa' snia' buróp ni ga ta'yíj lādxi'gac böa' snia' zi'al na' yúgu'tē bunách nacuá'

yödzyú, böa' na' bunít huë' gdödi læba'. ¹³ Runba' ca' le nacgac bē' böa' buróp na' ga rdxintē runba' ga ruhuōxj gui' za' luzxbá, ruhuōxj luyú laugac yúgu'tē bunách. ¹⁴ Rzi' yé'iba' bunách nacuá' yödzyú len le nacgac bē' dē lu na'ba' runba' lauba' böa' snia' zi'al na'. Rna bē'iba' bunách nacuá' yödzyú lunē' tu bdau' ca nacha' böa' snia' na' gucba' huē' qui guia tuchi' ati' nabanba'. ¹⁵ Dē lu na'ba' runba' ga soa gban bdau' na' nac ca nacha' böa' snia' zi'al na', len güi' didza' bdau' ni len gun ga nu gdödi yúgu'tē nup cutu la'yij lādxi'gac lei. ¹⁶ Benba' ga gda' yúgu'tē bunách tu le nac bē' da'gac læba', nup nacgac ca'z len nup nacgac blau, nup ta'le'i yöl-la' tsahui' len nup nacgac yechi', nup cunadá'ugac len nup nadá'ugac, buda'ba' lei lu na'gac yubél o ra' xgagac bunách na'. ¹⁷ Nutu nu gac bi ga'u o bi guti' chqui' cudá' nu na' læ na' nac bē', o chqui' cudá' nu na' laba' böa' snia' na', o le nababba' nua'ba'. ¹⁸ Na'a rquinnu' yöl-la' rejni'i. Nu nap yöl-la' rejni'i ral-la' ulabtēz tsca le nababba' nua'ba' böa' snia' na', nac ca le nababē' bönni', ati' le nababba' na' nac xop gayuá' yu tsonnlaj yu xop.

14

Le tul-lē' tu gayuá' yu tapán milē' bönni'

¹ Gdöd ni' buyúa' len blé'ida'-nē' Bönni' na' naquē' Bö'cu' Zxíla'dau' zuinē' lu guí'adau' nazi' lei Sión. Nacuá'lenē' Lē' tu gayuá' yu tapán milē' bönni', da' ra' xgaquē' lē' Bönni' na' naquē' Bö'cu' Zxíla'dau', lenca' lē' Xuzē'. ² Ni'r byönda' tu le rgu'u bö yehua' yubá, rnē zidzj ca rnē tu yegu zxön len ca rnē gziu'. Byönda' le ryön cati' ta'guinniē' lē'i tu le rul-l zē zian du qui. ³ Tul-lē' tu le rul-l cub, nacu'ē ca dödl lahui latj blau ni' lenca' ca dödl lahui ga na' nacuá' idáp nup na' nabangac len yugu' bönni' gul na'. Nutur nu gac gul-l le rul-l ni, san légaczē' tu gayuá' yu tapán milē' bönni' ni, bönni' na' böa'uē' lequē' Cristo ladj bunách yödzyú. ⁴ Nacquē' gdu lādxi' bönni' ni, cutu gulacuá'lenē' ngul, le nacquē' gdu bönni' ra'bán. Zjáclenē' Bönni' na' naquē' Bö'cu' Zxíla'dau' gátitēz ga zijē'. Cristocz böa'uē' lequē' ladj bunách, nacquē' bönni' zi'al guludöd cuinquē' lu nē'ē Dios lenca' lu nē'ē Bönni' na' naquē' Bö'cu' Zxíla'dau'. ⁵ Gatga gulazí' yē'ē ati' nutu nu gac bi gnē quequē' ga na' nacu'ē ca dödl lahui latj blau ga rö'ē Dios.

Didza' rjua'quē' tsonn gbaz la'y

⁶ Ni'r blé'ida' yetúē' gbaz la'y, rdödē' lu bö'z luzxbá, rjuē' didza' dxi'a zoa tsalzú quiē gunē' lban qui laugac nup nacuá' yödzyú, bunách gdutē luyú, yúgu'tē bunách gza'a, len bunách tui' yúgu'tē didza' gza'a, len bunách yúgu'tē yödz. ⁷ Ru'ē zidzj didza', rnē': "Gul-gadxi Dios, len gul-cu'ē yöl-la' ba le chzoa

cuequi xbeynë' bunách. Gul-tséj ladxë'ë Dios, nunë' luzxbá len luyú len nis zxön len gap ralj nis.”

⁸ Zajnáuë' gbaz la'y ni yetúë' gbaz la'y, rnë': “Chbudx qui yödZ Babilonia. Chbudx qui yödZ zxön na'. Cni guc qui, le glun nup nacuá' ni' ga gulazí' lu na'quë' bönni' yúgu'të yödZ lunë' ca nacgac le ta'zé ladxí'quë' le cunác.”

⁹ Zajnáuë' gbaz la'y buróp ni yetúë' gbaz la'y, ru'ë zidZj didza', rnë': “Chqui' nu tsej ladxí'-ba' böa' snia' na' lenca' bdau' queëba', len güi' latj ta' ra' xguí o lu në'i le nac bë' da' lëba', ¹⁰ nu ni gunë' zxguia' Dios lu yöl-la' rley queë'. Saca' qui'i nu na' lu gui' len lu lë na' ruzégui'tsca, laugac gbaz la'y len lahuë' Bönni' na' naquë' Bö'cu' Zxíla'dau'. ¹¹ Cuentecz dzön qui gui' ga ni' saca' qui'i nu na'. Rël len të dza saca' qui'i, ati' gatga gata' latj luzí' ladxí'gac nup la'yíj ladxí'gac-ba' böa' snia' na' len bdau' queëba', ati' cutu luzí' ladxí'gac nup lui' latj ta' leygac laba'. ¹² Qui lë ni na' ral-la' la'bóZ zxön ladxí' nup náquigac queë' Dios len lun ca rna le gna bë'ë, nup na' ta'yejlë' Jesús.”

¹³ Ni'r byönda' chi'i nu rui' didza' yehua' yubá, rë neda': “Bzuj lu guich lë ni: Bica' bagac nup lat na'a su lau, nup na' ta'yejlë' Xanru'.”

Dios Bö' La'y rnë': “Ca' gac. Luzí' ladxí'quë' lu dxin glunë', len luzi'ë xbey ca rajlöz le glunë'.”

Tu'zi'ë le rulá' luyú

¹⁴ Ni'r buyúa' len blé'ida' tu böaj luzxbá chguichdau'z, len lu böaj na' rō' tu Nu nac ca naquë' Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, dxia icjë' tu bregui' oro, ati' lu në'ë zönë' tu guia tuchi'. ¹⁵ Brujë' lu gdau' yetúë' gbaz la'y, ati' bë'ë zidZj didza', gudxë' Nu na' rō' lu böaj na', gnë': “Bgun dxin guia tuchi' quiu' len bchugu zxoa' xtil, le chbdxin dza nu uzí' lei. Chnabídx deu qui dë yödZlyú.”

¹⁶ Ni'r Nu na' rō' lu böaj na' bugún dxin guia tuchi' gdu'të yödZlyú, ati' buzi'ë le bulá' luyú.

¹⁷ Ni'r brujë' yetúë' gbaz la'y lu gdau' zoa yehua' yubá. Nu'ë ca' tu guia tuchi'. ¹⁸ Brujë' ra' bcugu ni' yetúë' gbaz la'y, dë lu në'ë gna bé'inë' gui', ati' bë'ë zidZj didza', bulidzë' gbaz la'y zi'al na' nu'ë guia tuchi', gnë': “Bgun dxin guia tuchi' quiu' len btub tu'xóa hueaj le ta'bía lba uva rō'gac yödZlyú, le chna le ta'bía lba uva.”

¹⁹ Ni'r bugunë' dxin guia tuchi' gdu yödZlyú gbaz la'y ni, butubë' le ta'bía lba uva rō'gac luyú, ati' yajchu'në' le ta'bía lba uva na' lu yeru zxön ga gzi xisi. Yugu' lë ni ruluí' ca gunë' Dios, gunë' zxguia' bunách nacuá' yödZlyú. ²⁰ Gululibë' le ta'bía lba uva na' lu lerui zoa ni'l ra' yödZ, ati' lu lerui na' bruj rön, gren

ga bdxintë rú'acba' böa', len gdöd rön na' gdu tsca gac sa'ru' gdu gadx dza.

15

Gbaz la'y nua'quë' gadx guidzhuë'

¹ Blé'ida' yetú le nac bē'tsca yehua' yubá, le run ga nu rubani. Gularujë' gadx gbaz la'y, nua'quë' gadx guidzhuë' rajséytégac, le ugunë' dxin Dios, udx gunë' zxguia' bunách yödzyú.

² Blé'ida' ca' tu le nac ca nis zxön ryëp yös yení' ca guiöj jar le nutsi'i gui'. Zuigac lu lë na' nac ca nis zxön nup na' guluxícj lu böa' snia' na' len lu bdau' queëba' len lu laba', nua'quë' le tul-l, yugu' le bē'ë quequë' Dios. ³ Tul-lë' le rul-l na' bil-lë' Moisés, bönni' huen dxin queë' Dios. Nac tu le rul-l queë' Bönni' na' naquë' Bö'cu' Zxíla'dau', ta'në':

Li', Xantu' Dios, náctëru' blau.

Zxöntër nac yúgu'të le benu',

Le tun ga rubánitu'.

Li', rna bé'ínu' yugu' yödz,

Gdu dxí'adau' len gdu nac ca bi runu'.

⁴ ¿Nuzxa caz cugadxi Li', Xantu'?

¿Nuzxa caz cucú'u Li' yöl-la' ba?

Tuzu' Li' nacu' la'y.

La'dxín bunách yugu'të yödz,

La'yíj ládxi'quë' Li'

Le ta'lé'inë' nac tsahui' yúgu'të le runu'.

⁵ Gdöd guc lë ni, buyúa' len blé'ida' gyalj gdau' yehua' yubá ga ni' dë latj la'y le nac bē' zóalenë' bunách queë' Dios.

⁶ Gularujë' lu latj la'y na' gadx gbaz la'y, nua'quë' gadx guidzhuë' na'. Nácuquë' lari' záqui'tsqui le ryëp yös yení', len núga'gac lchú'quë' pan náquicni oro. ⁷ Ni'r tu nu nutsa' ladj idáp nup na' nabangac, bē' qui queëquë' gadx gbaz la'y na' gadx zxíga'dau' náquicni oro, len yudzgac le ruluí' yöl-la' rley queë' Dios zoaczë'. ⁸ Lu latj la'y na' bdza' dzön, le zoa ni' yöl-la' yení' len yöl-la' huac zxön queë' Dios. Nutu nu saqui' tsaz lu latj la'y na' cati' gatsjr gadx guidzhuë' na' nua'quë' gadx gbaz la'y na'.

16

Yugu' zxíga'dau' yudzgac le ruluí' yöl-la' rley queë' Dios

¹ Ni'r byönda' ch'i nu rui' zidzj didza' latj la'y na', rë gadx gbaz la'y na', rna: "Gul-tséaj, gul-tsajlálj luyú gadx zxíga'dau' na' yudzgac lë na' ruluí' yöl-la' rley queë' Dios."

² Gyijë' gbaz la'y zi'al, yajlaljë' yödzyú le yudz zxíga'dau' na' zönë'. Lë na' yudz zxíga'dau' na' ben ga gutsj yudzu' ya'a

le rlatasca gdu ca nayá' nabingac nup na' da' leygac le nac bē' da'gac böa' snia' na', lenca' nup na' ta'yíj ládxi'gac bdau' queēba'.

³ Ni'r gyijē' gbaz la'y buróp, yajlaljē' lu nis zxön le yudz zxíga'dau' na' zönē', ati' böac rön nis na' ca nac rön queē' bönni' nat, ati' glat yúgu'tē nup nabangac nacuá' lu nis zxön na'.

⁴ Gyijē' gbaz la'y bunn, yajlaljē' gap dē yegu len gap ralj nis le yudz zxíga'dau' na' zönē', ati' guluhuóac rön gap dē nis na'.

⁵ Ni'r byönda' ru'ē didza' gbaz la'y na' dē lu nē'ē rna bē'inē' nis na', rnē': "Xantu' Dios La'y. Zoaczu' len gzoaczu'. Tsahui' nacu' le rchugu' cni quegac bunách ⁶ le gululaljē' rön quegac nup náquigac quizi quíu' len quegac nup glui' didza' uláz quíu'. Na'a, Li' runu' ga li'jē' rön, le cni ral-la' gac quequē'."

⁷ Ni'r byönda' rui' didza' tu nu zoa ra' bcugu yehua' yubá ni', rna: "Ca' gac, Xantu' Dios, napczu' yöl-la' uná bē'. Gduté li len tsahui' nac ca rchugu' quegac bunách."

⁸ Gyijē' gbaz la'y budáp na', yajlaljē' lu gbidz le yudz zxíga'dau' na' zönē', ati' gbidz na', bē'ē lei latj Dios gúgui'tsca bunách len gui' qui. ⁹ Gúguitscaquē' yúgu'tē bunách le rúgui'tsca gbidz, san cutu gulubí'i ládxi'quē', len cutu gulagu'ē Dios yöl-la' ba. Gulanē zi'ē queē' Dios, dē lu nē'ē gna bē'inē' yugu' lē ni tu'saca' zi' bunách.

¹⁰ Gyijē' gbaz la'y bugayu' na', yajlaljē' xlatj böa' snia' ga na' rna bē'ba' le yudz zxíga'dau' zönē', ati' gró' chul gap rna bē'ba'. Ni'r, le gulazaca' gulaguí'i bunách, gláguya'a lúdxi'quē', ¹¹ san cutu gulubí'i ládxi'quē' quiē cutur lunē' le cunác tsahui' tunē'. Gulanē zi'ē queē' Dios zoē' yehua' yubá le ta'zaca' ta'gui'ē len le dxiaquē' yudzu' ya'a na'.

¹² Gyijē' gbaz la'y buzzóp na', yajlaljē' lu yegu zxön nazí' lei Eufates le yudz zxíga'dau' na' zönē', ati' gbidz nis yegu na' quiē gba'a nöz ga la'död nup ta'ná bē', la'rujē' zaca' ga rlen gbidz.

¹³ Ni'r blé'ida' bēl zxön xtsni' na', len böa' snia' na', len bönni' ru'ē didza' uláz quecba', gularúj rú'agac nup na' tsonn bö' xöhui' tun ditj bunách, nala'gac ca nala'cba' bludz. ¹⁴ Nacgac bö' qui tu' xöhui' yonn bö' ni, bö' tun le nacgac bē' lun ga lubani bunách. Yjac bö' xöhui' na' gdu yödzyú yajtubgac nup ta'ná bē', quiē tsjaquē' lu gdil-l na' gac dza zxön queē' Dios, napczē' yöl-la' uná bē'. ¹⁵ Cni rnē' Dios: "Gul-yutsca'. Guida' tu tsalz ca rdxinē' gban. Bica' ba nu zoa ban ladxí' len run chí'i le nacu nu na', len runtecz dxi'a, cui gun bayúdx ta xguidz len cui utuí'i nu na' lahui' laugac bunách." ¹⁶ Gulutúb bönni' ta'ná bē'ē bö' xöhui' na', guludubē' tu latj nazí' lei lu didza' hebreo: Armagedón.

¹⁷ Gyijë' gbaz la'y bugádx na', yajlaljë' lu bö'z le yudz zxíga'dau' na' zönë', ati' bë' zidzj didza' tu nu zoa lu latj la'y zoa yehua' yubá ga dë latj blau na', rna: “Chnac.”

¹⁸ Ni'r gyëp yös len grö'tsca bö len gnë gziu'. Gtitsca luyú, le gtittër ca gtit tsal ni nacué' bunách yödzyú. ¹⁹ Bruj tsonn cõ'l yödz zxön na' ati' gulaguíndj yödz nacué' yödzyú. Yajneynë' Dios le nac xöhui' glun bunách yödz zxön na' nazi' lei Babilonia, ati' lu yöl-la' rley queë' benë' zxguia' nup nacué' ni'. ²⁰ Gulagachi' luyú bidx dzö' lu nis zxön ati' cutur gulalá' guí'adau'. ²¹ Böxj ca' guiøj bögui' yöl sunn, le za' luzxbá, yajsóa icjgac bunách, ati' náli'i guiøj bögui' na' ca tu gayuá' guia hueaj. Gulanë zi'ë queë' Dios yúgu'të bönni' ni'a qui guiøj bögui' na' grö', le busaca' zi'tsca lequë'.

17

Dios rchuguë' queënu ngul udá dzag

¹ Ni'r bdxinë' ga zoa' tuë' gbaz la'y nababë' gadx gbaz la'y na' gulazönë' gadx zxíga'dau' na' náquicni oro. Bë'lenë' neda' didza', gnë': “Gda ni, ati' ului'ida' li' ca gunë' Dios, gunë'-nu zxguia' ngul udá dzag na', rö'nu lu nis zian. ² Gulacua'len lënu, glun le cunác nup ta'ná bë' yödzyú, ati' gulazudxi nup nacué' yödzyú ni, glunlen lënu le cunác.”

³ Gzóalenë' neda' Dios Bö' La'y, ati' bchë'ë neda' gbaz la'y na' tu lu latj ca'z, ati' ni' blé'ida'-nu ngul dxianu cúdzu'ba' tuba' böa' snia', nacha' xna gui'z. Dxiagac gadx icjba' len chi luzba', len da'gac ca' lëba' le ta'në xöhui' queë' Dios. ⁴ Nácunu lari' xna len lari' xna gui'z ngul na' dxianu lëba'. Nazi' lquitj queënu le náquicni oro len yugu' guiøj zaca' len yugu' bga. Lu na'nu zoa tu zxíga'dau' náquini oro, yudzu le nacgac xöhui' len le cunác runnu. ⁵ Ra' xganu da'gac ca lënu, le tu'luí' tu le nagachi', ta'ná cni: “Yödz Babilonia Nac Blau” len “Xna'cnu Ngul Udá Dzag” len “Xna'gac Le Xöhui' Dzö' Yödzyú.” ⁶ Gúquibe'ida' nazúdxinu ngul na' le bennu ga blalj rön quegac nup náquigac queë' Dios len quegac nup na' zoa nu budödi leygac le glun lna' lau queë' Jesús. Cati' blé'ida'-nu, bubántsquida'. ⁷ Gudxë' neda' gbaz la'y na', gnë': “¿Bizx quië rubániu'? Uzéjni'da' li' lë na' nagachi', le ruluí' ngul ni lenca' le ruluí' böa' snia' na' dxianu-ba', dxiagac gadx icjba' len chi luzba'. ⁸ Böa' snia' na' blé'inu' gzoaba' zi'al san cutu zoaba' na'a, böa' ni chzoa grujba' latj chul, ati' tseajba' ga nitba' tsaz. Lubánitsqui nup nacué' luyú cunayujgac lagac lu guich qui yöl-la' na'bán dza ni'të cati' zi'a gata' yödzyú. Cati' la'le'i böa' snia' na' gzoaba' zí'atël san cutu zoaba' na'a, lubani le ubanba'.

⁹ Lë ni nac tu le uzejni'i nu gac tsejni'i: Gadx icjba' na' tu'luí' gadx guí'adau' gap rö'nu ngul na'. ¹⁰ Lëzca' cni gadx icjba'

na' tu'luí' gadxë' bönni' ta'ná bē'ē. Gayuē' bönni' ni chgdöd quequē'. Tuē' bönni' ni rna bē'ē na'a ati' yetúē' cutu rdxindē', san cati' guidē', gna bē'ē tu chi'idau'z. ¹¹ Böa' snia' na' gzoaba' san cutu zoaba' na'a, ruluí' bönni' buzxunu', gna bē'ē. Nunē' tsazxön bönni' gadx na', ati' töd ni nitiē' tsaz.

¹² Chi luzba' na' blé'ínu' tu'luí' chiē' bönni' la'ná bē'ē. Cutu ta'zi'inē' yöl-la' uná bē', san la'zi'ē yöl-la' uná bē' tu chi'idau'z, la'ná bē'ē tsazxön len böa' snia' na'. ¹³ Chiē' bönni' ni, tuz nac-quē', ati' ludödē' lu na'ba' böa' snia' na' yöl-la' uná bē' quequē' len le dē lu na'quē'. ¹⁴ La'díl-lenē' Bönni' na' naquē' Bö'cu' Zxíla'dau' san Lē' uxicjē' lequē', le naquē' Xangac yúgu'tē nup nacgac xan len rna bē'inē' ca' yúgu'tē nup ta'ná bē'. Nup nacza'len Lē', bulidzē' leygac Dios len gröē' leygac, ati' tsaz da'gac Lē'."

¹⁵ Gudxē' ca' neda' gbaz la'y na', gnē': "Yugu' nis zxön na' blé'ínu' gap ni' rō'nu ngul udá dzag na', tu'luí' bunách yöd len bunách gza'a len bunách tui' didza' yubl len bunách yugu' luyú. ¹⁶ Chi luzba' böa' snia' na' blé'ínu' len tu'luí' chiē' bönni', cutu la'lé'inē'-nu dxi'a ngul udá dzag na', ati' ca'z len xguidz luca'nē'-nu. Lahuē' xpēla'nu len luzégui'ē-nu len gui'. ¹⁷ Dios uchiziē' icj ládi'dau'quē' chiē' bönni' na' le gun ga lunē' ca rē'ncznē' Lē', lacquē' tuz len ludödē' lu na'ba' böa' snia' na' yöl-la' uná bē' quequē' quiē utság ca rna xtidzē'ē. ¹⁸ Ngul na' blé'ínu'-nu ruluí' yöd zxön na' rna be'i nup ta'ná bē' yödzlyú ni."

18

Rguindj yöd Babilonia

¹ Gdöd na' blé'ida'-nē' yetúē' gbaz la'y ruhuötjē' r-rujē' yehua' yubá, dē lu nē'ē yöl-la' uná bē' zxön, ati' gyēp yös yení' luyú ni'a qui yöl-la' yení' queē' gbaz la'y na'. ² Bē'ē zidz didza' gbaz la'y na', gnē': "Chbguindj. Chbguindj Babilonia, yöd zxön na'. Chböac xlatj tu' xöhui' len xlatjgac bö' xöhui' tun ditj bunách. Tu'zoaba' ni' lidxcha' bguinn xtsni' len bguinn nacgac xöhui'. ³ Cni guc qui yöd na' ni'a qui le glun bunách nacuá' ni', glunē' ga glun bunách yúgu'tē yöd ca nacgac le ta'zēz ládi'quē' le cunác. Glunlen lequē' le cunác nup ta'ná bē' yödzlyú, ati' guta' yöl-la' tsahui' quequē' bönni' ta'u tuti' nacu'ē yödzlyú, le gyantsca le záqui'tsqui gulazēz ládi'gac nup nacuá' ni'."

⁴ Ni'r byönda' rui' didza' yetú nu zoa yehua' yubá, rna: "Gul-rúj lu yöd na', lbi'ili' náquili' quia' neda', cui gunli' tsazxön len lequē' dul-la' len cui gac queēli' tsazxön len lequē' zxguia'. ⁵ Nayantsca dul-la' nabága'quē', chnayás nadxíncz luzxbá, san Dios rajneynē' le cunác nunquē'. ⁶ Gul-bí'i quequē' ca na' glunē' queēli'. Gul-bí'i quequē' chop cō' tsca le

glunë'. Gul-bí'i quequë' chop cö' tsca le nac xöhui' glunë' queëli'. ⁷ Gul-gún ga la'zaca' la'guië' len la'bödx yechë'ë tsca yöl-la' ba len yöl-la' zxön glui' cuinquë'. Ta'zá' ládxi'quë', ta'në': 'Rö'tu' ni, rna bë'tu'. Cutu nactu' uzëb len gatga cödx yéchi'tu'. ⁸ Qui lë ni na', tu dzatëz la'dxin quequë' le la'zaca' la'guië', yöl-la' gut, len yöl-la' rbödx yechi' len yöl-la' rdun. Leguië' lu gui', le napczë' yöl-la' huac zxön Xanru' Dios, Nu rusyüdx quequë'.

⁹ 'La'bödx nup ta'ná bë' yödzyly len glun tsazxön len lequë' le cunác, len guluzí' xbey le naqui quequë', ati' la'bödx yechë'ë cati' la'lé'inë' dzön qui yödz na' regui. ¹⁰ Zi'tu' zi'tu'z la'cu'ë le ládxi'në' ca gac zxguia' gac qui yödz na', la'në': Bica' bayechi' Babilonia, yödz zxön ni, guctër blau. Tu dzatëz gac zxguia' qui.

¹¹ 'La'bödxë' ca' bönni' ta'u tuti' nacu'ë yödzyly len la'bödx yechë'ë qui yödz na' le cutur soa ni' nu ga'u bi lúti'ë. ¹² Nutur nu ga'u ni' le náquicni oro len plata, len yugu' guiöj zaca', len yugu' bga, len yugu' lari' záqui'tsqui, len lari' xna, len lari' dxí'adau', len lari' xna gui'z, len yugu' yag rla' zxix, len le náquicni dxit záqui'tsqui, len le náquicni yag záqui'tsqui, len le náquicni cobre, len le náquicni guia, len le náquicni guiöj jar. ¹³ Nutur nu ga'u ni' canel, len yugu' le rla' zxix, len yal, len le rla' zxix qui mirra len qui yöj olíbano, len xisi uva nal, len le nac za, len yöjz dxí'adau', len xxa' xtil, len yugu' búrodau', len yugu' bö'cu' zxila', len yugu' böa', len yugu' carreta, len yugu' bönni' huen dxin, len yela'gac bunách. ¹⁴ Lë lequë' nup na' ta'u tuti', la'ná: Naduagac le gzë ládxi'li'. Chgdöd quegac yöl-la' tsahui' len le nacgac lach queëli', ati' cutur gdzölili' leygac.

¹⁵ 'La'bödxë' bönni' ta'u tuti' na', guta' quequë' yöl-la' tsahui' le glúti'ë lu yödz na', ati' la'cu'ë zi'tu' zi'tu'z le ládxi'në' ca gac zxguia' gac qui yödz na', len la'bödx yechë'ë, ¹⁶ la'në': Bica' bayechi' yödz ni gac zxön. Gac ca ngul nácunu lari' záqui'tsqui len lari' xna, len lari' xna gui'z, len nazí' lguitj queënu le náquicni oro len le náquicni guiöj zaca' len yugu' bga. ¹⁷ Tu dzatëz gnit yöl-la' tsahui' qui yödz ni.

'La'cu'ë zi'tu' zi'tu'z yúgu'të bönni' xan barco len nup nacuá' lë'igac barco na', len nup tu'sá' yugu' barco na', len nup tun dxin lu nis zxön, ¹⁸ len cati' la'lé'inë' dzön qui yödz na' regui, la'bödxë', la'në': ¿Bizxal yödz gac zxön ca nac yödz ni?

¹⁹ 'Ludxië' bëchtö icjquë', len la'bödxë' len la'bödx yechë'ë, la'në': Bica' bayechi' yödz ni gac zxön. Yöl-la' tsahui' qui yödz ni ben ga guta' yöl-la' tsahui' quegac yúgu'të nup nacgac xan barco lu nis zxön. Tu dzatëz gnit yödz ni.

²⁰ 'Gul-dziji ca gac qui yödzt ni, lbi'ili' zoali' yehua' yubá, lenca' lbi'ili' náquili' queë' Dios, lbi'ili', bönni' gbaz queë' len lbi'ili', bönni' rui'li' didza' uláz queë'. Gul-dziji, le chbchuguë' Dios qui yödzt ni ni'a qui bi glun queëli' nup nacuá' lu yödzt ni."

²¹ Ni'r buchisë' tu guiöj zxön le nac ca guich ryëtu, tuë' gbaz la'y nal, ati' gru'në' lei lu nis zxön, gnë': "La' cniz gac, gguindj Babilonia, yödzt na' guc blau, ati' cutur nu udzöli lei.

²² Cutur nu yöni lu yödzt na' nup ta'guínn lë'i le rul-l, len clëg nup tu'cödx gui len clëg nup tu'cödx trompeta, len cutur udzöl ni' bönni' huen dxin, len cutur yön ni' bö rgu'u le rutu. ²³ Cutur uzení' lu yödzt na' nitú gui', len cutu yön ni' chi'ë bönni' utság në'ë, len clëg chi'ibi' bi'i ngul utság na'bi'. Cni gac zal-la' nacli' blau, lbi'ili' rá'uli' len rúti'li' lu yödzt ni, len gzxi' yé'ili' bunách gdutë yödztlyú len yöl-la' udzá' queëli'.

²⁴ 'Lu yödzt ni blalj xchönquë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios len xchöngac nup náquigac queë' Dios lenca' xchöngac yúgu'të bunách yödztlyú, guludödi lequë' nup nacuá' yödzt ni."

19

¹ Gdöd lë ni byönda' tui' zidzj didza' bunách zian nacuá' yehua' yubá, ta'ná:

Yöl-la' ba Dios. Yöl-la' ruslá runë',
Ati' yöl-la' zxön len yöl-la' uná bë'
Napë' Dios queëru'.

² Nac gdutë li len tsahui' ca rusyudxë'.
Bchuguë' qui yödzt na' nac ca tu ngul udá dzag,
Len quegac bunách lu yödzt na'
Glun ditj bunách yödztlyú len le cunác glunë'.
Dios buzí' lë' lequë'

Le guludödcdë' huen dxin queë'.

³ Leyúbl gulanë': "Yöl-la' ba Dios. Cuentez dzön ga regui yödzt na'."

⁴ Gulutság lauquë' lyu idáp uru'ë bönni' gul ni' len idáp nup ni' nabangac, ta'yíj ládi'quë' Dios, rō'ë latj blau queë'. Gulanë': "Ca' gac. Yöl-la' ba Dios."

⁵ Ni'r byönda' rui' didza' tu nu zoa latj blau na', rna:
Gul-cu'ë Dios queëru' yöl-la' ba
Yúgu'tëli' runli' xchinë',
Lbi'ili' na' rádxili' Lë',
Nacli' bunách ca'z len bunách blau.

Lni qui yöl-la' rutság na' queë' Bönni' naquë' Bö'cu' Zxíla'dau'

⁶ Byönda' ca' nu rui' zidzj didza', byön ca ryön cati' tui' didza' bunách zian, len byön ca' ca ryön ga rdöd yegu zxön, o ca ryön cati' rnë' gziu', rna:

Yöl-la' ba Dios le rzu lahuë' rna bë'ë,

Napczë' yöl-la' huac.

⁷ Ral-la' udziji ládxi'ru' len uzi'ru' xbë'

Len cu'ru'-në' yöl-la' ba

Le chbdxin dza lni qui yöl-la' rutság na'

Queë' Bönni' na' naquë' Bö'cu' Zxíla'dau',

Si' lu në'ë Cristo nup náquigac queë'.

Chzoa rbözbi' bi'i utság ná'lenbi' Lë',

Nacbi' le ruluí' nup na' náquigac queë'.

⁸ Dios ru'ë-bi' latj gácubi' lari' záqui'tsqui

Le nac gdu len ryëp yös yení'.

Lari' záqui'tsqui na' ruluí' le nac tsahui' nungac nup náquigac queë' Dios.

⁹ Ni'r gudxë' neda' gbaz la'y na', gnë': "Bzuj lu guich didza' ni: Bica' bagac nup na' nulidzë' lequë' Dios quië la'cu'ë lni qui yöl-la' rutság na' queë' Bönni' naquë' Bö'cu' Zxíla'dau'."

Gudxë' ca' neda': "Yugu' didza' gdutë li ni ru'ë didza' Dioscz."

¹⁰ Buzechu zxiba' xni'ë gbaz la'y na' quië tsej ladxa'a lë', san gudxë' neda': "Cutu gunu' cni. Neda' ca' naca' huen dxin queë' Dios ca nacu' li' len ca nacquë' böchi' lza'u nazí' lu na'quë' le nac gdutë li ca nac queë' Jesús. Gyij ladxë'ë Dios."

Nup tui' didza' uláz queë' Dios, tui' didza' le nac gdutë li ca nac queë' Jesús.

Bönni' dxië'-ba' böa' chguich

¹¹ Ni'r blé'ida' nayálj luzxbá, ati' buluí' lauba' tuba' böa' chguich, ati' lë' Bönni' dxië'-ba', Nu Run Ca Rna, lenca' Nu Nac Le Nacz. Cni lë' le rbequi xbeynë' ca nac le nac gdutë li lenca' cni tsijë' lu gdil-l. ¹² Ryëp yös yení' yöj lahuë', nacgac ca gui', len dxiagac icjë' bregui' zian. Nayúj lahuë' tu le lë', le nutú nu nözi, san tuzë' Lë' nöznë'. ¹³ Nacuë' tu lari' ni'aj rön, len lë' ca' Nu Nac Xtidzë'ë Dios. ¹⁴ Rajnauquë' Lë' ni'a në'ë guizx yu nacu'ë yehua' yubá, dxiacquë'-ba' böa' chguich len nácuquë' lari' záqui'tsqui, nac chguichdau'z len cutu nac bösj. ¹⁵ R-ruj ru'ë le nac ca tu guía tuchi' gundë' zi' bunách yugu' yödz. Gna bé'inë' lequë' len xuyág guía len gunë' lequë' zxguia', gac quequë' ca rac qui le rbia lba uva, zoa nu rulíb leygac, le rléytsquinë' Dios, napczë' yöl-la' uná bë'. ¹⁶ Nayúj lu lari' nacuë' lenca' lu xgatsjë' ca lë', Nu Rna Be'i Nup Ta'ná Bë', lenca' Nu Nac Xangac Nup Nacgac Xan.

¹⁷ Ni'r blé'ida'-në' zuinë' lu gbidz tuë' gbaz la'y, ati' bë'ë zidzj didza', gudxë'-ba' böa' ta'zuba' luzxbá, rnë': "Gul-dá, gul-dúb ga ni gáguli' lni zxön queë' Dios. ¹⁸ Gáguli' xpëla'gac nup ta'ná bë', len xpëla'gac nup nacu'ë lu na'gac bönni' rjaquë' gdil-l, len xpëla'gac nup nalgac, len xpëla'cba' böa', len xpëla'gac nup

ta'bía lecba', len xpěla'gac yúgu'tě bunách, nup cunadá'ugac len nup nadá'ugac, nup nacgac ca'z len nup nacgac blau."

¹⁹ Ni'r blé'ida'-ba' böa' snia' na' lenca' bönni' ta'ná bē'ē yödzyú, len bönni' rjaquē' gdil-l guizx yu quequē', nudubquē' quiē lúnlenē' gdil-l Bönni' dxiē'-ba' böa' chguich, dzaggac Lē' ni'a nē'ē guizx yu. ²⁰ Bdzunba' böa' snia' na' lenca' bönni' na' bē'ē didza' uláz queēba', bönni' na' benē' yugu' le nac bē'tsca lauba', gzxi' yé'inē' nup ni' glui' latj nu uzúj láhuigac lē na' nac bē' da'gac lēba' len gulayj lādxi'gac bdau' queēba'. Böa' snia' na' lenca' bönni' na' bē'ē didza' uláz queēba', nabangacz ca' gularu'nē' leygac ga rō' gui' zxön le réguilen lē na' ruzéguit'sca. ²¹ Yúgu'tě nup na' gda'gac lequē' budödcdē' leygac len guia tuchi' na' r-ruj ru'ē Bönni' na' dxiē'-ba' böa', ati' guluhuöljba' yúgu'tēba' böa' na' ta'zuba' luzxbá, gláguba' xpěla'quē'.

20

Chi gayuá' iz

¹ Gdöd lē ni blé'ida' ruhuötjē' gbaz la'y, zē'ē yehua' yubá, zönē' zxi'n guia qui latj chul, ati' nu'ē tu du guia yödx. ² Gzxönē'-ba' bēl zxön xtsni' na', nacha' bēl gzoaba' dza ni'tē, bēl na' lēba' tu' xōhui' lenca' Satanás, ati' bégüē'ē-ba', len buca'nē'-ba' cni chi gayuá' iz. ³ Yajchu'nē'-ba' latj chul len buseyjē' latj na', bdē'ē le quel-la' le ruséyj latj na' quiē cutur si' yé'iba' bunách yugu' yödz ga gza'ar chi gayuá' iz, ati' töd ni' ral-la' yedxba' tu chi'idau'.

⁴ Ni'r blé'ida' latj gap ta'bō' nup ta'ná bē', ati' ta'bō' yugu' latj na' nup guladel-li' la'bequi xbey le rac. Blé'ida' ca' yugu' bō' glaccz bunách gulurixē' yengac bönni' cunacquē' tsahui' le glun lna' lau queē' Jesús len le glun lban qui xtídzē'ē Dios. Yugu' bunách ni cutu gulayj lādxi'gac böa' snia' na' len bdau' queēba', len cutu glui' latj nu uzúj ra' xgagac o lu na'gac lē na' nac bē' nu da' lēba'. Gulubán nup ni lu yöl-la' gut len gulaná bē'len Cristo chi gayuá' iz, ⁵ san yezica' bunách natgac cutu gulubán. Cati' gza'ar chi gayuá' iz lubán. Yöl-la' rubán lu yöl-la' gut guc ni nac le rac zí'al. ⁶ Bica' ba len bica' la'y nup ta'del-li' yöl-la' rubán na' rac zí'al. Yöl-la' gut le rac burópl lzu cutur bi gac gun quequē', san lacquē' bxuz queē' Dios lenca' queē' Cristo, ati' la'ná bē'lenē' Lē' chi gayuá' iz.

⁷ Cati' gza'a chi gayuá' iz na', lusanē' Satanás ga na' nadzún. ⁸ Urúj Satanás, tsajxi' ye'i bunách yugu' yödz nacuá' idáp la'a yödzyú. Si' ye'i ca' bunách yödz Gog len Magog, utúb lequē' lu gdil-l. Tsca nacgac nup ni, nacgac ca nac yuzx rō' ra' nis zxön. ⁹ Guizx yuz guladödē' gduťē luyú, ati' gulacu'ē li'ajl latj ga na' nacuá' bunách náquigac queē' Cristo, le nac yödz na' nadxi'inē' Dios. Ni'r benē' Dios ga böxj gui' bruj yehua' yubá, le buzegui'

lequë'. ¹⁰ Tu' xöhui' na' nazí' ye'ilequë', yajchu'nquë' lei ga rö' gui' zxön qui lë na' ruzégui'tsca, ga na' chzoaba' böa' snia' na' lenca' bönni' na' bë'ë didza' uláz queëba'. Ni' la'zaca' la'guí'i rël len të dza yúgu'të iz zi'a za'c.

Ta'dxín bunách lahuë' Dios ga rö'ë rbequi xbeynë'

¹¹ Ni'r blé'ida' tu latj blau chguich, len blé'ida' ca' Nu rö' rbequi xbeynë' latj na'. Lahui lau Nu ni gulanittë yödzlyú len luzxbá, len cutur budzöl xlatjgac. ¹² Blé'ida' ca' nup chnatgac, nup nacgac blau len nup nacgac ca'z, zuicnë' lahuë' Dios. Gulayál guich, len gyalj ca' yetú guich ga na' nayujgac lagac nup nadél-li'gac yöl-la' na'bán gdu. Glequi xbeynë' Dios nup na' chnatgac tsca nac le nayúj yugu' lu guich na', lë na' glun. ¹³ Lu nis zxön gulurúj nup chnatgac, nacua' lu nis zxön. Lu yöl-la' gut, len lu latj chul gulurúj nup chnatgac, gulacua' gap ni', ati' glequi xbeynë' Dios tu tuë' tsca nac le glunë'. ¹⁴ Ni'r yajtsazgac yöl-la' gut len latj chul ga ni' rö' gui' zxön le nac latj qui yöl-la' gut le rac burópl. ¹⁵ Yajtsazgac latj ga na' rö' gui' zxön nup cunayujgac lu guich quegac nup nadél-li'gac yöl-la' na'bán gdu.

21

Luzxbá cub len luyú cub

¹ Gdöd na' blé'ida' tu luzxbá cub len tu luyú cub, le chgdöd quegac luzxbá na' len luyú na' gulacua' zi'al. Cutur bi dë nis zxön. ² Neda', Juan, blé'ida' yödza la'y na', nac Jerusalén cub, ruhuótj, r-ruj yehua' yubá ga zoë' Dios, chnabá'a qui ca nabá'a queëbi' bi'i ngul chzoa utság ná'lenbi' bönni'. ³ Byönda' rui' didza' yehua' yubá nu rna: “Gul-yutsca'. Ga zoë' Dios zoalen bunách. Sóalenë' lequë', ati' lequë' lacquë' bunách queë'. Dioscz sóalenë' lequë', gaquë' Dios quequë'. ⁴ Dios uzxië' nis rbödx zoa yöj lauquë'. Nutur nu gat, len nutur nu cödx, len nutur nu cödx yechi', len nutur nu saca' qui'i, le chgdöd quegac lë na' glac zi'al.”

⁵ Ni'r Nu na' rö' latj blau ni' gna: “Byutsca'. Yúgu'të ruúna' cub.”

Gudx ca' neda': “Bzuj lu guich lë ni, le nac gdu'të li didza' ni len nac löz.”

⁶ Ni'r gudx neda': “Chnaccz. Neda' naca' Nu zoa zí'atël lenca' Nu rajseytë ca nac le rzu lau len le ruúdx'të. Nu rbidx nis, neda' guna' ga gui'j nis na' runn yöl-la' na'bán. ⁷ Nup luxícj lu le rac yödzlyú, gac quegac yúgu'të lë ni. Neda' gaca' Dios quequë', ati' lequë' lacquë' zxi'ncza', ⁸ san nup tadxi len nup cutu ta'yejlë' neda', len nup nacgac xöhui', len nup tu'dödi bunách, len nup tun le cunác, len nup nacgac udzá', len nup ta'yíj ládxi'gac bdau' guiöj bdau' yag, len yúgu'të nup ta'zí'

yë', chzoa rböz xlatjgac lu gui', ga ni' rō' gui' zxōn qui lē na' ruzégui'tsca, lē na' nac yöl-la' gut rac burópl."

Yödz Jerusalén le nac cub

⁹ Ni'r bidē' ga zoa' tuē' gbaz la'y nababē' gadxē' gbaz la'y ni' gulazōnē' gadx zxíga'dau' ni' yúdzugac gadx guidzhué' yajséytégac. Gudxē' neda': "Gda ni. Neda' ului'ida' li' bi'i ngul ra'bán na' zi'a butság ná'lenbi' Bönni' na' naquē' Bö'cu' Zxíla'dau'."

¹⁰ Gdu gzóalenē' neda' Dios Bö' La'y, ati' bchē'ē neda' gbaz la'y na' tu lu gui'a sib, len bului'inē' neda' yödz la'y Jerusalén, ruhuōtj, r-ruj yehua' yubá ga zoē' Dios. ¹¹ Yödz ni ryēp yös yení' le zoalen lei yöl-la' yení' queē' Dios. Ryēp yös yení' ca ryēp yös yení' tu guiōj záqui'tsqui ca nac guiōj gui'dau'z nazi' lei jaspe. Yení'dau' nac yödz na' ca nac guiōj jar. ¹² Gdu zbi'il yödz na' zoa tu zō'ō zxōn len sib. Lē'i zō'ō na' nacué' chinnu gap nu ryaz. Ra' gap nu ryaz na' nacué' chinnuē' gbaz la'y tun chi'ē. Tu tu ga nu ryaz na' nayúj tu tu lagac idxinnu cō' di'a dza xzi'n xsoē' Israel. ¹³ Lē'i zō'ō ruyú zaca' ga rlen gbidz nacué' tsonn gap nu ryaz, len zaca' ga za' bö' zia g nacué' tsonn gap nu ryaz, len zaca' tsala' ga rdöd gbidz beo' zia g nacué' tsonn gap nu ryaz, len zaca' ga rbia gbidz nacué' ca' tsonn gap nu ryaz. ¹⁴ Zxan zō'ō qui yödz na' nacué' chinnu xlibi zō'ō, ati' lē'igac xlibi zō'ō na' nayujgac laquē' idxínnutē' bönni' gbaz queē' Bönni' na' naquē' Bö'cu' Zxíla'dau'.

¹⁵ Zōnē' tu yag urixi náquini oro gbaz la'y na' ruí'lenē' neda' didza', quiē grixē' tsca nac yödz na', len tsca nacgac gap nu ryaz, len tsca nac zō'ō qui. ¹⁶ Yödz na', leydi'i nacgac idáp la'a. Leydi'i nac yöl-la' tunn qui len yöl-la' blaga' qui. Len yag na' brixē' tsca nac yödz na', nac gdu tsca gac nu sa' gdu chinnu dza, ati' leydi'i nac yöl-la' tunn qui, len yöl-la' xtsa' qui, len yöl-la' blaga' qui. ¹⁷ Brixē' ca' yöl-la' yödx qui zō'ō na', nac tu gayuá' yu tapún dxit, tsca nac tsadxit qui na' bunách, lē na' r-rixnē' gbaz la'y na'.

¹⁸ Náquini guiōj jaspe zō'ō na', ati' yödz na', órotēz náquini, le nac yení'dau' ca nac guiōj jar. ¹⁹ Xlibi zō'ō qui yödz na' nazi'gac lguitj guiōj záqui'tsquitgac.

Xlibi zō'ō zi'al náquini guiōj jaspe.

Le buróp náquini guiōj zafiro.

Le bunn náquini guiōj ágata.

Le budáp náquini guiōj esmeralda.

²⁰ Le bugayu' náquini guiōj ónice.

Le buzxóp náquini guiōj cornalina.

Le bugádx náquini guiōj crisólito.

Le buzxunu' náquini guiōj berilo.

Le bugá náquini guiōj topacio.

Le budxí náquini guiöj crisoprasa.

Le idxinéaj náquini guiöj jacinto.

Le idxinnu náquini guiöj amatista.

²¹ Chinnu gap nu ryaz na' ta'yeyjni chinnu bga. Tu tu ga nu ryaz na' ryeyjni tuz bga. Luyú la' nöz blau qui yödz na', órotèz náquini, yení'dau' nac ca nac guiöj jar.

²² Nitú gdau' blé'ida' lu yödz na', le naquë' gdau' qui Xanru' Dios, napczë' golutë yöl-la' uná bè', len lëzca' cni naquë' Bönni' naquë' Bö'cu' Zxíla'dau', naquë' gdau' qui yödz na'. ²³ Cutu run bayúdx tseni'gac lu yödz na' gbidz len beo', le uzení' yöl-la' yení' queë' Dios lu yödz na', ati' naquë' ca' le uzení' ni' Bönni' naquë' Bö'cu' Zxíla'dau'. ²⁴ La'dá lu yení' qui yödz na' bunách yugu' yödz, nup nulagac, ati' djua'quë' ni' yöl-la' tsahui' quequë' bönni' ta'ná bè'ë yödzlyú. ²⁵ Gatga tseyjgac gap nu ryaz lu yödz na' lahui' dza, ati' latj na' gatga gac rël. ²⁶ Djua'gac ni' le nacgac lsaca' len yöl-la' tsahui' quegac bunách yugu' yödz. ²⁷ Cutu ca' tsaz ni' nitú le cunác gdu, len nitú le nac xöhui', len nitú nu rzi' yë', san tsazgac ni' nupz nayujgac lagac lu guich queë' Bönni' naquë' Bö'cu' Zxíla'dau', ga na' nayujgac lagac nup nadél-li'gac yöl-la' na'bán.

22

¹ Ni'r bului'inë' neda' tu yegu yení'dau' gbaz la'y na', le nac nis yegu runn yöl-la' na'bán. Ryëp yös yení' yegu na' ca ryëp yös yení' guiöj jar. R-ruj yegu na' lu latj blau ga rö'ë Dios len ga rö'ë ca' Bönni' naquë' Bö'cu' Zxíla'dau'. ² Rza' yegu ni gatsj lahui'l nöz blau qui yödz na'. Tsla'a hueaj ra' yegu na' zoa tu yag runn yöl-la' na'bán, ati' ta'bía chinnu lzu tu iz. Tu tu beo' ta'bía yag na'. Nacgac le tu'ún bunách yugu' yödz xláguigac yag na'. ³ Cutu soa ni' nitú le dxia dö'. Soa lu yödz na' latj blau ga rö'ë Dios lenca' ga rö'ë Bönni' naquë' Bö'cu' Zxíla'dau', ati' la'yíj ládxi'quë' Lë' huen dxin queë'. ⁴ La'lé'inë' lahuë' Lë', ati' lë' nayúj ra' xgaquë'. ⁵ Cutu gac ni' rël, ati' cutu la'quinn tu le cu'u yení' len clëg yení' qui gbidz nup nacuá' ni', le gaquë' Xanru' Dios yení' quequë'. Tsalzú la'ná bè'tecz nup nacuá' ni'.

Chzoa huödë' Cristo

⁶ Ni'r gudxë' neda' gbaz la'y na', gnë': "Didza' ni nac gduetë li len nac löz. Xanru' Dios, Nu ruchíz Bö' La'y icj ládxi'dau'quë' bönni' tu'ë didza' uláz queë', chbsölë'ë gbaz la'y queë' quie ului'inë' yugu' huen dxin queë' le ral-la' gactë." ⁷ Cni rnë' Jesucristo: "Chzoa huöda'. Bica' ba nu run ca rna didza' ru'a uláz queë' Dios, nayúj lu guich ni."

⁸ Neda', Juan, byönda' len blé'ida' yugu' lë ni. Gdöd byönda' len blé'ida' yugu' lë ni, buzechu zxiba' xni'ë gbaz la'y na' bului'inë' neda' yugu' lë ni quie guna' lë' zxön. ⁹ Ni'r lë' gudxë'

neda': "Cutu gunu' cni, le naca' neda' huen dxin queë' Dios ca nacu' li', len ca nacque' böchi' lza'u na' tu'ë didza' uláz queë' Dios, lenca' ca nacgac yúgu'të nup tun ca rna le nayúj lu guich ni. Ben zxön Dios."

¹⁰ Gudxë' ca' neda': "Cutu ca' ucachu'u xtidzë'ë Dios ni, didza' ru'a uláz queë' len nayúj lu guich ni, le chzoa lac lë ni. ¹¹ Nu rua' dö' gua'tecz dö'. Nu run le cunác guntecz le cunác. Nu run dxi'a, guntecz dxi'a, ati' nu naqui quizi queë' Dios, gáquitecz quizi queë'." ¹² Rnë' Jesús: "Chzoa huöda'. Nu'a lu na'a le nadél-li'gac bunách, ubi'a qui queëquë' tsca nac bi glunë'. ¹³ Neda' naca' Nu zoa zí'atël lenca' Nu rajseytë, ca nac le rzu lau len le ruúdxhtë. Naca' ca' Nu run ga su lau len Nu rusyúdx.

¹⁴ Bica' ba nup nayár le nácugac, tun le nac dxi'a. Nazi'quë' latj lahuë' le rbia yag runn yöl-la' na'bán len gac la'yazië' gap nu ryaz lu yödz na'. ¹⁵ La'cuá' ni'l ra' yödz na' nup nacgac xöhui', len nup nacgac udzá', len nup tun le cunác, len nup tu'dödi bunách, len nup ta'yíj ládxi'gac bdau' guiöj bdau' yag, len nup ta'dzág ládxi'gac ta'zí' yë'. ¹⁶ Neda', Jesús, bsöla'a gbaz la'y quia', bului'inë' lbi'ili' yugu' lë ni, lbi'ili' na' dzagli' yugu' cö' bunách quia'. Neda' naca' di'a dza queë' David lenca' zxi'n xsoë'. Naca' ca' bölj usíl."

¹⁷ Tu'ë didza' Dios Bö' La'y len bi'i ngul utság ná'lenbi'-në' Bönni' naquë' Bö'cu' Zxíla'dau', ta'në': "Gda."

Nu ryöni didza' ni ral-la' gna: "Gda."

Nu rbidx nis len nu rzë ladxi' lei, ral-la' guid len gui'j nis runn yöl-la' na'bán.

¹⁸ Neda', Juan, ruzéj'ni'da' nup ta'yöni didza' ni ru'a uláz queë' Dios len nayúj lu guich ni, rnia': Chqui' nu udá' lë'i didza' ni, Dios ubi'ë qui nu na', gunë' lë' zxguia' ca nac le nayujgac lu guich ni. ¹⁹ Lëzca' cni, chqui' nu cua bíti'tëz didza' ni ru'a uláz queë' Dios len nayúj lu guich ni, Dios ugüë' ca' xlatj nu na' lu guich ga nayujgac lagac nup nadél-li'gac yöl-la' na'bán gdu, lenca' lu yödz la'y, ca na' nayúj quequë' lu guich ni.

²⁰ Xanru', Nu run lna' lau quegac lë ni rnë': "Ja. Huödtea'."

Ca' gac. Gda, Xantu' Jesús.

²¹ Rnabda'-në' Xanru' Jesucristo uzá' ladxë'ë queëli' yúgu'tëli'. Ca' gac.